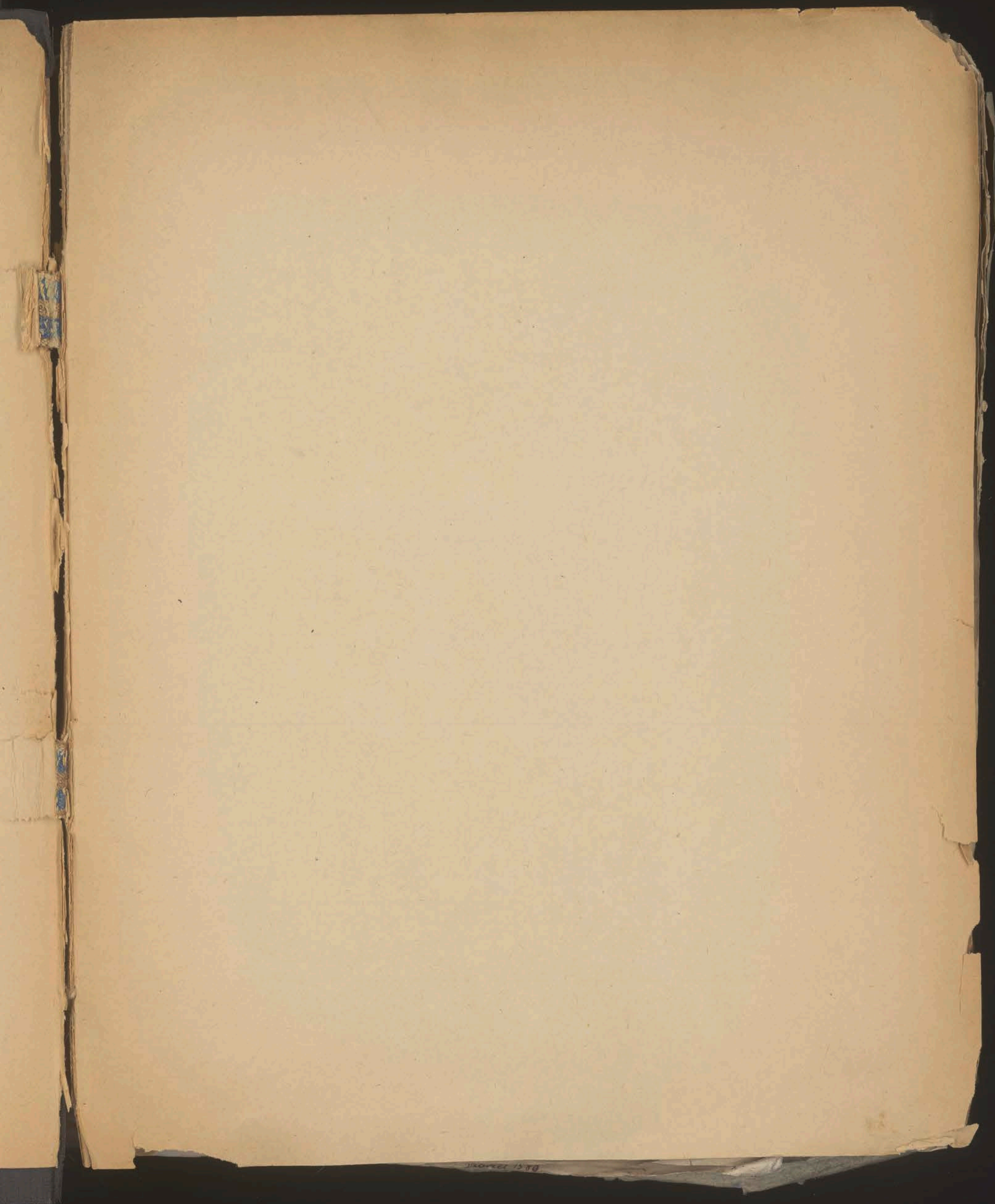

compactura munitus m. decembri 1902.

1

Zdaje się iż Sławianie dość wcześnie na religię chrześci=
ańską nawróceni zostali, już r. 515 mieli swych biskupów
a może i przed Cyryllem swą liturgię sławiańską albowiem
papież św. Hormisda donosi w liście swym z d. 10 Sept. 515
Cezariuszowi biskupowi arelatskiemu iż biskupi z krain
sławiańskich uniję przyjęli („episcopos tam Dardanos, quam
„Illyricos pene omnes nec non Scythas ad sedis apostolicae
„communionem rediisse" – Mansi: Conciliorum amplissima col=
lectio. Florentiae 1759. fol. Vol. VIII. p. 439) a r. 517 d. 15 lutego
donosi tenże papież Avitowi biskupowi wienneńskiemu w Gal=
lii narbońskiej iż Jan biskup nikopolitański oraz metropo=
lita Epiru z wieloma Trakami na synodzie uznali władzę
papieża i prosili aby osadził swych biskupów w Dardanii
i Illiryku (Illiricum vicinum Pannoniae.) (Mansi VIII. 421)
Wszelakoż unija ta była mimo woli narodu, albowiem lud rozłu=
kany za namową Doroteusza biskupa Tessaloniki, gdy tenże Jan
biskup nikopolitański udał się do Tessaloniki dla skojarzenia
unij, zabił go r. 519; bawili wtedy w Rzymie mnichy sławiań=
skie (monachi scythae) których papież dla tego iż się sprzeci=
wiali jego zasadom z Rzymu puścić nie chciał. – Papież
Agatho r. 679 w liście do Konstantyna cesarza wspomina wyraź=
nie Sławian (gentem Slavorum) (Mansi XI. 286) – R. 723 zamy=
na S. Bonifacy biskup nawracać Sławian nadodrzańskich.

Już od r. 500 po Chrystu=
sie zjawiają się Sławia=
nie w Europie pod tą nazwą

Pierwszy apostoł Sławian:

S. Bonifacyusz ur. 680 w Anglij, r. 718 idzie nawracać niemców i (Saxonów) Słowian północnych (Winidów), Fryzów, + jako arcybiskup niemiecki 755 zabity w Fryzyj

Widać że w pierwszych początkach chrześciaństwa między Sławianami i Niemcami księża katoliccy sprawowali jeszcze obrządki pogańskie, obok Chrystusa modlili się i do Peruna a tą samą ręką którą krzcili, dawali też pogańskie ofiary bogom. Dla tego też papież Grzegorz III w liście do Bonifacyusza biskupa r. 732 nakazuje na nowo okrzcić tych, którzy zostali chrzczonemi („a presbytero Jovi mactante et immolatitias carnes vescente") oraz wyznacza kary na tych którzy przedają swych jeńców na ofiarę poganom (Mansi XII. 277) Papież Zachariasz w liście do Bonifaciusza biskupa r. 751 już wyraźnie wspomina Sławian i każe od nich czynsz papieski (św. Piotrze) pobierać („De Sclavis Christianorum terram habitantibus oportere censum accipi; si enim sine tributo sederint „ipsam quandoque propriam sibi vendicabunt terram, si vero „tributum dederint norum dominatorem ipsam habere terram" — (Mansi XII. 345) Widać z tego iż papieże kraje Sławian i innych za swą poczytywali własność.

S. Piotrze

Grzegorz IV r. 834 Ansgara arcybiskupa nordalbińskiego bullą swą potwierdza oraz go wraz z następcami mianuje legatem dla narodów (Danorum, Sueonum, Noruechorum, Farrie, Gronlandan, Halsingalondan, Islandan, Seridevindan, Slavorum nec non omnium septentrionalium et orientalium nationum quocunque modo nominatorum) północnych zwłaszcza sławiańskich i nawracać im tamże pozwala (Hasselbach, Kosegarten und Medem: Codex Pomeraniae diplomaticus. Greifswald 1843. 4º Vol I. p. 9) —

R. 864 Ludwik robi wyprawę na Rościsława (Rastiicem Moravorum ducem) Erben I Nº 33.

Mikołaj I r. 863 do Ludwika króla niemieckiego między innemi pisze aby zawarł pokój z królem Bulgarskim („pacem cum rege Vulgarorum confirmare et Rastitium (może Rościsław którego już pierwej bulle papieskie wspominają) aut volen:

R. 868 Chozil comes swoje wsie Reginiswartesdorf i Rosdorf (w Austryj) nadaje klasztorowi s. Emerama w Regensburga. Erben I Nº 686.

„do, aut nolendo sibi obedientem facere" – Mansi XV. 454)
– Tenże papież r. 864 Ansgarowi arcybiskupowi hamburskiemu
potwierdzając bullę Grzegorza IV pozwala opowiadać ewange=
lią między Szwedami, Duńczykami i Sławianami. (Lappen=
berg: Hamburgisches Urkundenbuch. Hamburg 1842. 4º Vol. I
p. 21.
Mikołaj I r. 864 pisze do Ludwika króla niemieckiego iż dzię=
kuje Bogu że król Bulgarów i wiele jego ludzi przyjęło reli=
gię chrześciańską i zostało nawróconych. (Mansi XV. 454). –
Ten Michał król Bulgarów r. 866 wysłał poselstwo do papie=
ża Mikołaja I na co mu papież odpisał z dodaniem pewnych
rozporządzeń kościelnych (Mansi XV. 401.) Cesarze greccy mocno
się o to rozgniewali na króla Bulgarskiego że zażądał od Rzymu
księży (Mansi XV. 355) Rozpoczynała się na ten czas w Grecyi
schizma Focyusza. – Papież Hadrian II r. 867 wysyła swych lega=
tów Dominika biskupa triventińskiego i Grimoalda biskupa poly=
martieńskiego do Bulgarii, chcąc ją przy jedności zatrzymać
(albowiem Focyusz r. 867 na Konstantynopolitańskim soborze jawnie
schizmę wyrzekł) i r. 869 napominał Ignacego patriarchę konstan=
tynopolitańskiego aby się nie mieszał w sprawy religijne Bulgarów
albowiem tegoż roku prosił Michał król Bulgarów przez swego
posła Piotra, aby papież dał Bulgarii arcybiskupa, co też uczynić
obiecał. Skłaniali się już wtedy Sławianie do Schizmy Focyusza
i pojmali 870 dwóch legatów papieskich wracających do Rzymu z
Konstantynopola i zrabowali ich (ci Sclavi byli pewnie Bulgarowie)
R. 874 już od wielu lat istniała panońska dyecezyja [(w państwie [Którą założyli biskupi niemieccy z Bawaryi
wielko-morawskim) (Wattenbach Beiträge zur Geschichte der
christlichen Kirche in Mähren und Böhmen. Wien. 1849. 8º.) zaczęła
się w nią wdzierać schizma przeto papież wysłał tam r. 874 (Jan VIII) swe=
go legata Pawła biskupa ankonitańskiego (Fejér: Codex diplomati= Erben I nº 38
cus Hungariae ecclesiasticus et civilis. Budae 1829. 8º (wyszło ii tomów) Vol I. p. 187)

Rządził wtedy dyjecezyją panońską biskup (Methodiusz, ten przyjął unię rzymską za co go papież Jan VIII r. 875 Carlomanowi synowi Ludwika Króla niemieckiego) poleca. (Fejer I. 196) i zarazem napomina r. 875 Montemira (Montemerum ducem Sclavoniae) xięcia sławiańskiego aby powrócił do dyjecezyi panońskiej i uznał biskupią władzę Metodiusza (Fejer I. 196.)

Erben I № 39

Erben I № 40

[illegible] Michał Król Bulgarów porzucił unię rzymską i przyjął schizmę grecką przetoteż go papież Jan VIII r. 878 napomina aby powrócił do unii i aby oddalił fałszywego biskupa Sergiusza (Sergium eunuchum slavum qui episcopatum belogradensem a Georgio falso episcopo acceperit.) (Mansi XVII. 62. 64. 66. 67.) i nakazuje Ignacemu patriarsze carogrodzkiemu aby pod karą wyklęcia w przeciągu 30 dni odwołał wszystkich xięży z Grecyi obsadzonych w Bulgaryi (in Illyrici provincias quas nunc Bulgarum natio retinet) (Mansi XVII. 68) Napróżno napominał go papież jeszcze r. 879 (Mansi XVII. 118) oraz pisał do Piotra, Cerbula i Sundica magnatów bulgarskich aby Króla napomnieli (Mansi XVII. 117) jakoteż do Sedysława (Sedesclavo comiti Sclavorum) aby swego posła z napomnieniem do Króla bulgarskiego wysłał (Mansi XVII. 119) - nic nie wskórał Jan VIII i ledwie tylko wyrobił że Branimir xiążę Kroatów (dux Chrobatorum) r. 879 do jedności z Rzymem wrócił. (Farlatus: Illyricum sacrum. Venetiis 1751. fol. (wyszło 8 tomów) Vol. IV. 207. 208. - Mansi XVII. 126. 128). Odpadli wtedy od Rzymu biskupi dalmaccy z Zary (adransis) Ozero (absorensis) archipresbiter salonitański i mieszkańcy Spalato, jakto widać z napomnienia papieża r. 879 (Farlatus III. 77. Mansi XVII. 129) do których papież umyślnie legata swego posłał. - Skłaniał się Michał Król bulgarski wprawdzie do unii i wysłał swego posła z darami do Rzymu 879 lecz unii nie przyjął a papież uskarżał się iż Grecy bulgarską dyjecezyję niesłusznie zajęli. (Mansi XVII. 132)

Zaczęła się wtedy schizma i w wszelkim morawskim państwie rozszerzać albowiem Jan VIII r. 879 d. 18 czerwca pisze do Świętopełka (Zuventapu de Maravna) aby nie odstępował Kościoła rzymskiego (Mansi XVII. 132

Erben I № 41

Boczek I. 40) i powołuje (do Rzymu do tłomaczenia się Methodiusza [r. 879 d. 18 czerwca] (arcybiskupa panońskiego przez Hadriana II mianowanego) za to iż głosi fałszywą naukę i że wbrew polecenia papieskiego (danego przez legata Pawła biskupa anconitańskiego) mszę świętą po sławiańsku odprawia („quod in procurandis sacris non latina nec graeca sed „barbara i. e. sclavina lingva utatur" — Mansi XVII. 133. — Boczek: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. Olomucii 1836. 4° (wyszło 5 tomów) Vol I p. 39) — lecz uznał papież Methodiusza za prawego albowiem w liście swym do Świętopełka (Sphentopulcho comiti) ~~xxxx~~ r. 880 [w czerwcu] poleca Methodiusza (ecclesiae moravensis archiepiscopum) pochwala litery sławiańskie (litteras sclavonicas a Constantino quodam philosopho repertas) i pozwala mszę śpiewać i ewangelię czytać w języku sławiańskim („quoniam qui fecit „tres lingvas principales, hebream scilicet graecam et latinam, ipse creavit et alias omnes") lecz nakazuje oraz aby we wszystkich kościołach tych krajów czytano ewangelię najprzód po łacinie a potem po sławiańsku, potwierdza oraz Vichina biskupa nitryjskiego przez Metodiusza poświęconego. (Mansi XVII. 181. Boczek I. 42) i r. 881 d. 23 marca gorliwe prace jego pochwala (Metodiusza) (Mansi XVII. 199. Boczek) panował wtedy jeszcze Świętopełk ~~tez~~ ~~juz~~ ~~r. 8xx~~ (?) ~~panował~~ ~~Xiążę~~ około ~~bo~~

r. 873–882 Tenże papież (Cozili comiti) pisze do ~~niego~~ kościeła iż niepozwala aby mężowie odpędziwszy swe ślubne żony inne brali (Boczek I. 36)

R. 880 Jan VIII pochwala stałość w wierze rzymskiej Branimira (comiti Chrobatiae) jak to słyszał z ust Theodosiusza biskupa nonneńskiego (Farlat. IV. 208. Mansi XVII. 209) i dziwi się dla czego Michał król Bulgarów z owym Theodosiuszem do niego nie wysłał posłów (Mansi XVII. 211) i napomina aby dotrzymał Michał tego co obiecał i grzechy swe poprawił r. 882 (Mansi XVII. 213)

R. 890 Stefan VI pisze do Świętopełka (którego raz Zuentibaldus dux maharensium, drugi raz Zventopolcus ~~dux~~ rex Sclavorum nazywa) ~~dw~~ list w którym poleca Wichinga biskupa nitryjskiego (i gani bluźnierstwa Methodiusza (superstitionem) że przysiągł na grobie św. Piotra iż nie będzie mszy po sławiańsku odprawiał, on jednak to czyni; albowiem papież pozwala tylko czytać ewange-

Erben I № 42.

Erben I № 43.

Erben I № 44.

Świętopełk 890

(Erben I № 36) odnosi do r. 873–882 bo oryginał nie ma daty.

Erben I № 49 mówi że ten list podejrzany i że przez Wichinga zfałszowany

(Zuentibaldum Marahensium ducem)

Erben I № 48)

lię i wykładać ją ludowi językiem sławiańskim (Wattenbach: Beiträge p. 43) tenże papież r. 890 prosił Swiętopełka (aby zniewolił Króla Arnolfa do obrony państwa papieskiego (Annales fuldenses a. 890)

Ku północy rozciągali się Sławianie od rzeki Peny do rzeki Egdel jak to widać z bulli Anastazego III r. 913 danej arcybiskupowi hamburskiemu (in illis partibus Sclavorum quae sunt a flumine Pene usque ad fluvium Egidore) (Lappenberg Hamb. Urk. I. 38)

R. 928 za Leona VI były biskupstwa w Dalmacyi w Zara (jadereusis) Nona, Spalato, (Absorensis) Ozero, Arbensis, Ragusensis, Scardonitanus, Croatorum. (Farlatus III. 106)

R. 964 Jan XII papież (quadam nocte dum se cum viri cujusdam uxore oblectaret, in timporibus adeo a diabolo est percussus ut infra dierum octo spacium eodem sit vulnere mortuus. — Luitprandi Historia Ottonis c. XIX p. 346.

Erben I № 67 trzyma za podejrzany.

Około R. 97½ Jan XIII pozwala Bolesławowi xięciu czeskiemu (zato iż i xiężnie jego „tua relativa“ Mładzogwiej) biskupstwo przy praskim kościele S. Wita i Wacława i klasztor zakonnic (regulł S. Benedykta) przy kościele S. Jerzego („verumtamen non secundum ritus „aut sectam Bulgariae gentis vel Russiae aut Sclavonicae „linguae, sed magis sequens instituta et decreta apostolica.“ (Boczek. I. 86) z tego widać iż obrządek glagolitów wtedy jeszcze dosyć był powszechny.

Erben I № 60.

R. 914–928 papież Jan X Jana arcybiskupa Salonitańskiego (Spalato) napomina aby porzucił naukę Methodiusa (obrządek sławiański) i aby po łacinie odprawiał nabożeństwo a nie w obcym języku. (Farlatus III. 93)

Erben I. № 61.

R. 914–928 papież Jan X Stanisława króla Kroatów (Tamislaum regem Croatarum) Michała Xięcia Chełmskiego (ducem Chulmorum) Jana arcybiskupa spalatyńskiego, oraz wszystkich żupanów i naród w Sklawonii i Dalmacyi napomina aby uczyli dzieci po łacinie i nabożeństwa w sławiańskim języku nie odprawiali („neve in barbara seu slavonica lingva deo sacrificium offerri sinant“;) i mówi że dla wykorzenienia obrządku sławiańskiego wprzód tam wysłał swych legatów Jana ankonitańskiego i Leona praenestyńskiego biskupów (Farlatus III. 94)

Honoriusz III papież królowi węgierskiemu pozwala (Laterani XII Cal. maji (20 April) 1221) in abbatia de Wisagrad ves. primensis dioecesis na miejsce graecorum monachorum którzy tam byli ab antiquo (t. j. słowian) zaprowadzić monachos latinos. Palacki Ital. Reise p. 23. Erben I № 642.)

(Erben I № 136)

R. 1069 synod prałatów Dalmacyi i Kroacyi zgromadzony w Spalato uchwalił aby się nikt nie ważył odprawiać nabożeństwa w języku sławiańskim, tylko w greckim lub łacińskim, ponieważ literami sławiańskiemi przez heretyka Metoda wynalezionemi, wiele napisano rzeczy przeciw katolickiej wierze (Thomae archidiac. Historia Salonitana cap. 16) (obacz dalej r. 1080)

R. 1080 Szlachta czeska domaga się aby nabożeństwo odprawiane było w sławiańskim języku co papież Grzegorz VII bullą d. 2 stycznia w Rzymie do Wratysława xięcia czeskiego wydaną zakazuje.
R. 1248 Papież Innocenty IV dozwala biskupowi w Signio (Scemensi – Zengg) używać do nabożeństwa książek sławiańskich pisanych literami od S. Hieronima wynalezionemi (Lugdun. 29 Marca)
Karol funduje Glagolitów klasztor w Pradze (ob. noty w Zaprock. – Slavic moje)
Wład. Jagiełło w Krakowie (ob. Łętowski)

Pierwsza wzmianka o Polsce przychodzi r. 1000 w bullach papieskich.

Sylwester II r. 1000 Stefanowi xięciu (duci Hungarorum) węgierskiemu za to iż królestwo swoje przez Astricusa biskupa Koloczy ofiarował S. Piotrowi, oddaje mu toż królestwo napowrót z warunkiem aby następcy jego obrani, potwierdzeni byli od papieżów udziela mu tytuł króla i przysyła w darze koronę która przeznaczona była wprzód polskiemu xięciu (Polonorum duci) Fejer I. 274.

Benedykt IX r. 1039 na koncylium rzymskiem stanowi aby Brzetysław xiążę czeski za to iż bez wiedzy papieskiej ciało S. Wojciecha z Gniezna do Pragi przeniósł za to klasztor wystawił (Cosmae Chron. apud Pertz Monumenta Germaniae historica. Hanoverae 1826. fol. (wszystko 9 tomów Scriptores, a 2 tomy Leges) Vol. IX. 71.)

Grzegorz VII. r. 1075 w Rzymie 17 April. Demetrio regi Ruscorum i żonie jego donosi iż synowi jego proszącemu „ex parte B. Petri regnum tradidit." Mansi XX. 183.

Grzegorz VIIe r. 1075 w Rzymie 20 April pochwala Bolesława xięcia polskiego iż przysłał dary Piotrowi św.; poleca mu swoich legatów posłanych na to aby pomnożyli liczbę polskich biskupów i ustanowili stolicę metropolitalną, napomina aby zabrane ruskiemu królowi pieniądze oddał. (Mansi XX. 182) zaczyna się ta bulla „Quoniam honor."

Grzegorz VII. r. 1078 pisze do Michała (Sclavorum regi) serbskiego króla w przedmiocie sprzeczki między biskupem Raguzy i Antibari oraz Spalatu. (Mansi XX. 246) ~~Boczek~~

Grzegorz VII r. 1080 Romae 2 Januar. gani Wratysława xięcia czeskiego za to iż nie przestaje z exkomunikowanemi (może z Bolesławem Śmiałym. Zakazuje używać języka sławiańskiego do nabożeństwa (in procurandis sacris) Mansi XX. 296. Boczek I st. 166. Erben I No. 162. (ostatni raz Glagolici przez Karola IV r. 1347 w Pradze z Benedyktynów sławiańskich a Jagiełło 1390 do Krakowa)

episcopus Tusculanus Aegidius przychodzi na bullach rzymskich Honoriusza II od 1125–1129. więc mylnie o nim Kromer pod r. 966 obacz

Jaffe Regesta p. 549.) także tenże Aegidius za Kalixta II przychodzi na bullach od 1121 w którym dostał to biskupstwo kar: dynalskie po Diwizonie do r. 1121 będącym (Jaffe p. 526.) tenże Egidius jeszcze za Innocentego II do r. 1139 przychodzi a odtąd Imarus od 1140 więc żył Egidius Tusculanus 1121–1139

Innocenty II r. 1136 na prozbę Jakóba arcybiskupa gnieznieńsk. potwierdza posiadłości arcybisk. gniezn. (Raczyński Cod. major Polon p. I, Hasselbach I. 28)

Anaklet II antipapa r. 1130 pochwala cnoty Ryxy (Richenzae reginae) i namawia aby się przyczyniła do zasług króla Lothara około Kościoła rzymskiego (Baronius Annal 1130. No 22)

Eugeniusz III r. 1146 w bulli do Konrada króla rzymskiego między innemi mówi: Causam ducis Polonici cujus nuntii mediante quadra: gesima ad sese venturi sint, curae sibi fore. (Boczek I. 238) – r. 1148 Henrykowi młodszemu królowi rzymskiemu synowi cesarza Konrada odpowiada se ejus amitae (ducissae Poloniae) pro qua roga: verit per nuntium suum providere curaturum. (Dat Remis 1. Aprilis) (ob. Martene et Durand Veterum scriptorum et monumentorum amplissima collectio. Parisiis 1724 fol. (9 tomów) Vol. II p. 239) – 1148 Remis 4 Aprilis na prozbę Warnera biskupa ecclesiam Wla: dislaviensem tuendam suscepit i potwierdza dobra oraz granice tego biskupstwa (Rzyszczewski Cod. II i. i Hasselbach I. 39) X 1149 Viterbii 3 Martii nakazuje Henrykowi biskupowi morawskiemu aby absolwował Władysława xięcia polskiego exkomunikowanego przez zmarłego już Jakuba arcybiskupa gnieźnień. za to quod „collecta Saracenorum mul: titudine terram Christianorum invasisset." (Boczek I. 245) – 1150 La: terani 23 Januarii, gani arcybiskupa, biskupów i innych prałatów polskich że nie zachowali excommunicationis et interdicti sententiam a Guidone diacono cardinali in Wladislai ducis adversarios prolatam (Martene Coll. II. 406. Mansi XXI. 685.) Widać z tego że ten Guido diac. cardin. S. Cosmae et Damiani ~~kto~~ około 1149 lub 1150 był legatem w Polsce

Alexander III r. 1170 w bulli do Gerarda arcybiskupa spalatyń: skiego wspomina iż Demetrius quondam Dalmatiae Croatiaeque dux nadał wolności dawniej klasztorowi S. Gregorii Auranensis. (Farlati IV. 11)

Ryszczewski Codex diplom II P. I 18 i przytacza bulle Eugeniusza III Rhemis 1148 d. 4 Aprilis confirmat limi: tes dioecesios Wladis laviensis, ab bonae me: „moriae Aegidio Tusculano „episcopo tunc Apostolicae „sedis legato" (są słowa bulli) et Boleslao duce Poloniae statutos więc ten Egidius był le: gatem za Bolesława.

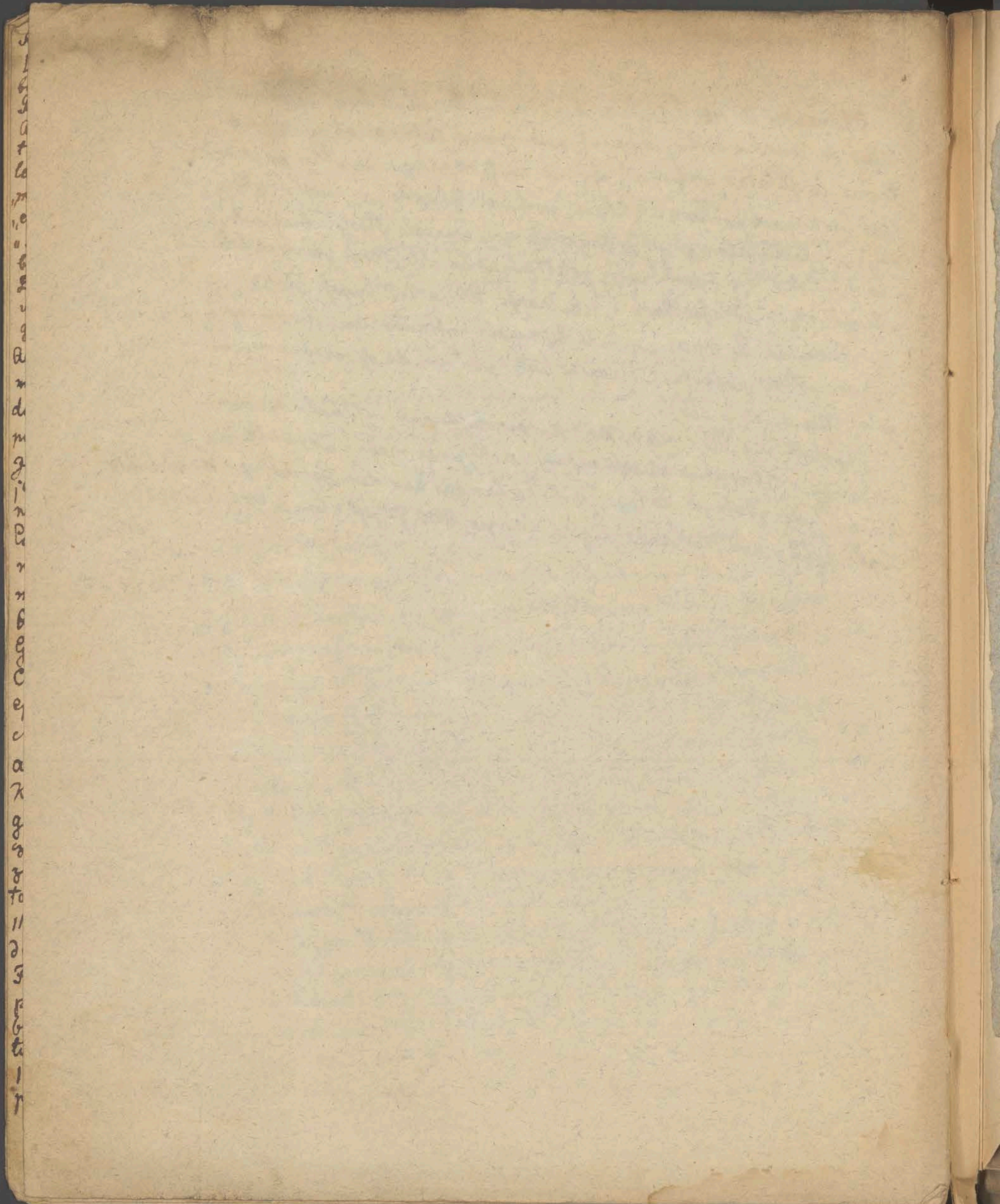
Aegidiusa posła mylnie r. 964 wysyłają do Polski od Jana XIII podług Kromera – Jan XIII nie był wtedy jeszcze papieżem dopiero nim 965 został Ciaconius ~~xxx~~ daw niejszy od Ughellego mówi tylko o 1 Egidju: Aegidius alias Gilus monachus Cluniacensis episcopus Tusculanus creatus a Calixto II

a. 1122 papież Kalixt II wysłał go do Polski dla ozna czenia granic dyece: zyjom i położenia tamy kłótniom; r. 1123. potwierdza fun: dacyą tyniecką już Friese (Beiträge I p. 157) dostrzegł ten błąd że w dokumencie tynieckim zamiast 1123 stoi 1105 i prostuje Naruszewicza

Alexander III 1181 Tusculani d. 28 Martii Cazimiri ducis Poloniae leges „de consilio archiepiscopi et episcoporum Poloniae et principum terrae" constitutas confirmat, aby nie konfiskowano majątku po zmarłych biskupach pod karą wyklęcia; pochwala go za to iż zniósł przykry obyczaj szlachty (która gdzie tylko jechała wypróżniała stodoły biednych i że dworzanie tejże szlachty przy posełkach konie chłopkom zabierali lub niszczyli jazdą. (Hasselbach I. 118. Mansi XXI. 914. Długosz I. 543.

Clemens III r. 1191 pozwala biskupowi inflantskiemu (livoniensi) używać potraw pogańskich i obierać ludzi zdatnych do opowiadania ewangelii (Mansi XXII. 566)

Coelestinus III r. 1193 Meinardowi biskupowi inflantskiemu winszuje rozszerzenia chrześciańskiej nauki przez niego i pozwala obierać ludzi zdatnych do tego (Mittheilungen aus dem Gebiethe der Geschichte Liv= Esth= und Kurlands. Riga u. Leipzig 1840. 8vo (jest 4 tomy) Vol. III. p. 323)

Konstantyn przez nawrócenie Chazarów
zyskał poznanym Rościsławowi z Moraw
mianowicie przez wynalazek liter. Rościsław
przez Michała cesarza greckiego
go powołał do kraju. z Metodem
apostołował w Bułgaryi lecz nie miesz
kał tam ani u Chazarów — Przybyw
szy do Morawii zastali przez biskupów
bawarskich
niemieckich albo wprzód z Niemiec ne
którzy oddzielną dyjecezyją pannońską tu założyli, tę dyjecezyją r. 875 objął Metody
wrócił gdy Rościsław ich powo
łał był w nieprzyjaźni z Ludwikiem
Niemcem to było przyczyną iż
się garnął ku dworowi byzantyń
skiemu — Cyryl i Metody przez liturgię
słowiańską wzięli górę nad rytuał
łacińskim za to powołani do odpo
wiedzialności do Rzymu, apostołowali
4½ lat w Morawii i przybyli do Rzymu
za papieża Mikołaja I ku końcu 867
Cyryl tam †, dla Metoda zaś Hadrian
II utworzył arcybiskupstwo morawskie
odnawiając dyecezyją panońską i

oddalając skargę biskupów z
Salzburga i Passau. Wkrótce
Kościół słowiańsko-morawski
zachwiany został przez niesnaski
wewnętrzne o liturgię słowiań-
ską którą Metody zaprowa-
dził. W biskupów i [illegible]
który Stefan I kłótnie prze-
ciwko przeciw Metodowi
Metod umarł w pokoju †
892 lecz jego zwolennicy
uciśnieni od Światopełka następcy Rościsława
prześladowani schronili się do
Bułgaryi. Także i w panońskiej
Dyecezyi chrześcijaństwo przez te [illegible]
[illegible] a około 900 roku domagali się biskupi bawar[scy] wszystkie o oddanie im dyecezyi panoń[skiej]
która r. 948 (po zniesieniu obrządku słow. przez papieża Jana X) oddał papież Agapit II arcybis[ku]powi w Lorch Laureacum)
[illegible]
[illegible] Z [illegible] 20 [illegible]
1849. Dobrowski - Schafarik Staroży[tności] [illegible]
[illegible] Vita Clementis - [illegible]

Najdawniejszy Konkordat Polski z Rzymem:
Clemens PP. VII. Ad perpetuam rei memoriam.
Cum singularem fidei constantiam ... Romae
1525. Kalend. Decembris Pontificatus Anno 3o
z Zygmuntem I po Koncilium lateranenskim
potwierdzając bulle Leona X pozwolił papież
Królowi w 6 miesiącach Februarius, Aprilis, Junius
Augustus, October, December obsadzać beneficia - resztę
6 miesięcy rezerwował sobie.
(pierwszy konkordat więc za Leona X.)

9

964

Antonius Zakubielski S. T. D. Ord. S. Annae et S. Stanislai Eques. Praepositus praelatus dioec. Cameneceniss aetas nativit. 54, vocat 35, sacerdot 30, ingrem. 22, officii 11.

(I) Clementis XIV Pont. Max. Epistolae et Brevia selectiora ac nonnulla alia acta Pontificatus eius illustrantia quae ex secretioribus tabulariis Vaticanis depromsit et nunc primum edidit Augustinus Theiner. Parisiis, apud Firmin Didot fratres, 1852. 8vo str. IV. 403. Nr. 1–317. (An. 1769–1784)

(II) Listy papieża Klemensa XIV Ganganellego. Kraków, Kosztem Ignacego Gröbla 1778–1879. 8vo Tom I str. VIII. 386. 16 z rycinq sztych. Nr. 1–129 (An. 1747–1753). — Tom II, Część I str. VIII. 354 Nr. 130–184 oraz Listy papieskie i Bulle (An. 1755–1774) — Tom II Część II str 355–467. 9 (Uwagi; Mowy, Kazania, Panegiryk).

1769 d. 23 Decembris, Romae – Angelo archiepiscopo Ancyrano nuntio apud Regem Polon. (Posyła mu encyklikę i upomina aby biskupów polskich do obrony wiary katolickiej przeciw uchwałom przeszłego Sejmów wzywał) No 45 pag. 47.

do. do. – Stanislao Augusto Regi Polon. (aby naprawił złe wyrządzone religii przez uchwały przeszłego sejmu) Nr. 46 pag. 47.

1770 d. 21 Martii, Romae. – Ignatio (Massalski) episcopo Vilnensi (Poleca Angelę Potemkinową, która z 4 towarzyszkami bawiła w Krymie, i w Wilnie chce założyć Kongregacyję trudniącą się wychowaniem dziewcząt nawróconych z Żydowstwa) Nr. 66 pag. 73 — mariawitki

1770 d. 11 Augusti, Romae. – Capitulo et Canonicis eccl. cathedr. Kiioviensis. (Pociesza ich z powodu uprowadzenia w niewolę biskupa J. A. Załuskiego, i po śmierci Andrzeja Gorzyńskiego biskupa Koroneńskiego wyznacza administratorem dyecezyi Kijowsk. i czernichowsk. Kajetana Rościszewskiego scholastyka Katedr.) Nr. 95 pag. 103.

1771 d. 23 Januarii, Romae. – Stanislao Augusto Regi Polon. (Dziękuje za przysłany list z powinszowaniem Nowego roku). Nr. 124 pag. 136.

1771 d. 24 Decembris, Romae. – Stanislao Augusto Regi Pol. (Składa życzenia z powodu ocalenia w zamachu na życie i potępia zdania Konfederatów barskich którzy głoszą że chcą ochronić religię Katolicką) Nr. 174 Nr. 193.

1772 d. 4 Martii, Romae. – Mariae Theresiae Hungariae Reginae in Romanorum Imperatricem electae viduae. (Po włosku. Rozwiązuje skrupuły sumienia Cesarzowej, pewnie z powodu rozbioru Polski, i powiada iż to będzie z korzyścią dla Kościoła!) N° 188 pag. 211.

1772 d. 15 Aprilis, Romae. – Stanislao Augusto regi Polon. (Poleca nowego nuncyusza Josephum archiepiscopum Beryti (Salluzzo?) którego przysłał na miejsce Angeliae Mariae Durini archiepiscopi Ancyrani) N° 195 pag. 218.

D° D° D° – Gabrieli (Podoski) archiepiscopo Gnesnensi (Tej samej treści co powyższy list). N° 196 pag. 219.

D° D° D° – Feliciano (Wołodkowicz) archiepiscopo Kijoviensi, Haliciensi et Polocensi totius Russiae Primati (Tej samej treści) N° 197, pag. 220.

D° D° D° – Theodoro (Andrzej Młodziejowski) episcopo Posnaniensi, Supremo Regni Pol. Cancellario (Tej samej treści) N° 198, pag. 221.

1773 d. 6 Martii Romae. – Stanislao Augusto Regi Polon. (Poleca ~~[illegible]~~ nuncyusza Josephum archiepiscopum Beryti) N° 212, pag. 239.

D° D° D° – Archiepiscopo Gnesnensi, aliisque episcopis (Tej samej treści) N° 213, pag. 240.

D° D° D° – Ordini Senatorio Regni Poloniae et M. D. Lithv. (Tej samej treści) N° 214, pag. 241.

D° D° D° – Equestri Ordini Regni Pol. et M. D. L. (Tej samej treści i aby bronili katolicyzmu) N° 215, pag. 242.

1773 d. 6 Martii Romae. – Cajetano (Sołtyk) episcopo Cracoviensi („Quod assiduis votis... Cieszy się z jego uwolnienia, wzywa do dalszej obrony religii, i udziela odpust. – Tej samej treści i do Załuskiego bisk. Kijows.) N° 216 pag. 243.
(Toż w tłomaczeniu polskiem: [illegible] I str. 211–213.)

D° D° – Comiti (Venceslao) Rzewuski palatino Cracov. „Ea nuntio litteris... Tej samej treści co powyższy.) N° 217 pag. 245.

1773 d. 16 Martii, Romae. – Josepho archiepiscopo Berytensi Nuntio Sedis Apost. in Polon. (Z powodu zbliżającego się sejmu, daje mu pełnomocnictwo do działania) N° 218 pag. [illegible] 246.

1773 d. 20 Martii, Romae. – Mariae Theresiae Hungariae
Reginae, Roman. Imperatr. (Wzywa do obrony Katolicyzmu
w Polsce na Sejmie i aby się pozbyła skrupułów) Nº 220 pag. 249.

1773 d. 24 Julii, Romae. – Stanislao Augusto Regi Pol. (Wzywa
do bronienia sprawy Kościoła w Polsce) Nº 227 pag. 256.

1773 d. 18 Decembris, Romae. – Stanislao Augusto Regi Pol. (Cieszy
się iż po zniesieniu Zakonu Jezuitów, w Polsce utworzono Ko-
missyą edukacyjną z gruntów złożoną i życzy aby w szkołach
teologią i Prawem Kanonicznem się opiekowano także, i aby
nauczyciele składali professionem fidei biskupom) Nº 243 pag. 275.

1773 d. 18 Decembris, Romae. – Ignatio (Massalski) episcopo
Vilnensi (Aby w Komissyi edukacyjnej czuwał, by biskupi
mieli dozór nad szkołami co do religii i obyczajów) Nº 244 pag. 276.

1774 d. 19 Januarii, Romae. – Stanislao Augusto regi Polon.
(Dziękuje za życzenia i obiecuje zawsze pomoc) Nº 253 pag. 289.

1774 d. 3 Martii, Romae. – Josepho archiepiscopo Berytensi
nuntio apost. in Polonia (Na prośbę Króla i Komissyi edu-
kacyjnej z gruntów złożonej, pozwala Papież, do szkół
w Polsce brać z zakonów Professorów i pozwala w klaszto-
rach żeńskich utrzymywać szkoły dziewcząt.) Nº 257 pag. 293.

1773 (1774?) d. 10 Aprilis, Romae. – Ignatio (Massalski) episcopo
Vilnensi (Donosi iż poleconemu przez niego kanonikowi
Siestrzencewiczowi dał godność biskupią) Nº 262 pag. 300.

1772 d. 23 Septembr. Varsavia. – Stanislaus Augustus rex Polon.
(List włoski do papieża proszący o pomoc w sprawie rozbioru
Polski – bliższe szczegóły wytłuszczy minister polski Marchese
Antici i nuncyusz Garampi). Nº 292 pag. 344.

1772 d. 26 Septembris, Varsaviae. – Stanislaus Augustus rex Polon.
Clementi XIV (Dziękuje za przysłanie nuncyusza Józefa Garampi
arcybiskupa Berytu – i prosi o godność jaką dla przeszłego nun-
cyusza Durini.) Nº 293 pag. 346.

1772 d. 27 Octobris, Varsaviae. – Stanislaus Augustus rex Polon.
Clementi XIV (Prosi papieża aby skłonił Marią Teressę Cesarzową
by zwróciła Polsce zabrane przy rozbiorze kraje.) Nº 294 pag. 347.

1774 d. 21 Maii, Romae. – A. Cardinalis Corsinus ad nuntium apost.
Garampi in Polonia (Aby czuwał by nie rozdrapano dóbr pojezuickich
– i pozwala biskupom polskim używać do szafowania ex-jezuitów). Nº 301 pag. 358.

1774, Juin, Varsovie. — Exposé de l'état de la religion en Ukraine. Nr. 302 pag. 359 (Zabrano 1200 cerkwi unickich)

1774 d. 22 Junii, Romae. — A. Cardinalis Corsinus Nuntio apostolico Poloniae (Papież otrzymał d. 18 Maja 1774 od Nun= cjusza wiadomość o roztrwonieniu i rozdrapaniu dóbr i na= czyń świętych po Jezuitach, mianowicie przez biskupów, wzywa więc aby stawił opór rozgrabieniu. Naczynia święte nie dla zysku lecz dla ochrony ulokowano w Banku Sui montis (w Krakowie), tak pisał nuncjusz, broniąc od podejrzenia dwór papieski.) Nr. 303 pag. 364.

1784 d 15/26 marzo, San-Pietroburgo. — G. A. Arcivescovo di Calcedonia a S.E. Cardinal Pallavicini Seg. di Stato (O Jezuitach na Białej Rusi których protektorem Potemkin) Nr. 316 pag. 383.

1773 d. 21 Julii Romae. — Bulla (Papae Clementis XIV suppressio= nis Societatis Jesu. „Dominus ac Redemptor noster Jesus Christus. ..." Nr. 317 pag. 385—403. = Toż samo po łaci= nie z tłomaczeniem polskiem obok w Listy Klemensa XIV Ganganellego. Kraków 1779. Tom II Część I pag. 220—329.

II (Listy)

1755, Calend. Martii, Venetiis. — Andreae Błędowski Ministro Provin= ciali provinciae Poloniae Ord. Min. Conv. S. Francisci, Cracoviam (Cieszy się iż wygrał sprawę z JR.ks. w Kongregacji Episcoporum ac Regula= rium) I pag. 308—310 (po polsku i po łacinie) Nr. 107.

1756 d. 2 Marca, z klasztoru SS. Apostołów. — Do x. Józefa Załuskiego referendarza koron. (O założeniu przez niego Biblioteki publicznej którą pochwala) I Nr. 110 pag. 319—338. (str. 324 pisze: „Trzebaby życzyć ażeby Zgromadzenia zakonne, mające wyborne biblioteki otwo= rały je ciekawym, byłoby to teraz od próżnowania, które wielu gubi i wprzebrzydłe występki wpycha."

1773 d. 16 Marca z Rzymu — Do Kajetana Sołtyka bisk. Krak („Czegoczmy wsta: wicznemi pragnieniami .... cieszy się z powrotu) I. Nr. — pag. 211—213.

1773 d. 20 Marca, z Rzymu. — Do Kajetana Sołtyka bisk. Krak („Gdy Wielką przed tym dniami List do Ciebie.... napisaliśmy.. wzywa do obrony Kościoła). I. Nr. — pag. 214—216.

[Romae. — 1773 d. 13 Augusti — Bulla Clementis Papae XIV „Gravissimis ex causis... poleca wykonanie bulli o zniesieniu Jezuitów) I. II. Cz. I. pag. 330—345 (po łacinie i po pol.

Listy Pawła V papieża do Polaków.

Apostolicarum Pii Quinti Pont. Max. Epistolarum Libri quinque. Nunc primum in lucem editi opera et cura Francisci Goubau. Antverpiae ex officina Plantiniana Balthasaris Moreti 1640. 4to Kart 6, str. 447. 34. /: Listy od r. 1566–1572 pisane, zebrał i wydał Franciscus Goubau – jest tu 16 listów odnoszących się do Polski. O listach tych daje także wiadomość Ciampi Sebast. Bibliografia critica. Firenze 1839. v. Tomo II pag. 225–233 jakoteż i o innych. – Listy te Piusa V. przydać się mogą jako objaśnienie do dzieła: Gabutii Joan. Anton. (Novariensis): De vita et rebus gestis Pii V. Pont. Max. Libri sex. Romae ex typographia Aloisii Zannetti 1605. fol. – Listy Piusa V.

a) Sigismundo Augusto regi Polon. 1) d. 13 Januar 1567. Dziękuje za przysłanie posła Piotra Barzego z obedyencyą; na prośbę Króla pozwolił papież Piotrowi Myszkowskiemu koadjutorowi płockiemu, podkanclerzemu Kor. zatrzymać Decanatum Cracov. Upomina Króla aby usunął heretyków z urzędów i używał tylko katolików. (p. 18) 2) d. 26 Martii 1568. Wzywa Króla, aby Mikołajowi Pacowi heretykowi odebrał biskupstwo Kijowskie; a ponieważ Król Zygmunt August na wezwanie papieża, aby tępił heretyków, odpisał: de zizaniis non evellendis, propter periculum evellendi simul tritici" – więc odpisuje papież, że Król te słowa Jezusowe o kąkolu mylnie pojmuje, i że Rzeczpospolita na tem nic nie straci jeżeli Król wydali z biskupstwa Kijowskiego heretyka. Zresztą przytacza papież jako przykład Francyą, jak szkodliwe skutki przynosi pobłażanie heretykom. (p. 72) – 3) d. 7 Maii 1568 aby Król bronił stan duchowny od oppressyi i niedozwalał krzewić się heretykom. (p. 7) – 4) d. 17 Decembris 1568 do Króla i do Senatorów na Sejmie lubelskim aby bronili religii Katolickiej (p. 113) – 5) d. 16 Decembris 1568, do Sejmu Lubelskiego, aby zebrani Senatorowie stali w obronie kościoła

Katolickiego (p. 118) – 6) d. 10 Februar. 1569, iż w tej chwili nie może zadosyć uczynić życzeniu Króla, który listem d. 5 grudnia 1568 wstawiał się za Kanonikiem wiślic: kim Metello Venturello, o otrzymanie jakiegoś beneficium. (p. 148) – 7) d. 3 Septembris 1569 do Króla, iż nie może udzielić beneficyum sine cura animarum Szymonowi (Ługowskiemu) Praeposito Miechoviensi, niemoże też pozwolić na żądanie Króla dla dyecezyi gnieźnień. de pluribus beneficiis et de non residendo; pozwala papież na udzielenie Dziekanii Płockiej młodzieńcowi; w sprawie Aemilii Malvetii adversus Fucaros, wydany będzie wyrok sprawiedliwy; Stanisława Kanonika Krak. którego Król wysłał na agenta do Neapolu przyjął papież łaskawie. (p. 211) – 8) d. 8 Octobr. 1570 prosi Króla Zygmunta Augusta, aby wpłynął na synowca swego Jana Zapolię, księcia siedmiogrodzkiego, aby z Siedmiogrodu wypędził heretyków (p. 373). – 9) d. 5 Decembr. 1570 chwali Króla Zygmunta Augusta iż odwołał swe wydane dla miasta Trzewa (Dirschau) pozwolenie wolnego wyznawania Konfesyi augsburgskiej w niektórych kościołach, które pozwolenie wyjednał u Króla Kanclerz (Walenty Dembiński); ostrzega z resztą Króla przed Luteranizmem. (p. 379).. 10) d. XI Calend. Maii 1570 odradza Zygmuntowi Augustowi, aby zaniechał rozwodu z żoną dla niepłodności i ożenienia się powtórnego; w tym celu wysyła papież do Króla jezuitę Wawrzyńca Madius, aby odradzał Królowi rozwodu. (p. 389). –

b) Jacobo Uchanscio archiepiscopo Gnesnensi. a) d. 17 Januarii 1569 aby na sejmie popierał Katolicyzm, aby starał się o „corrigendos mores cleri", aby polecił zachowywać Decreta Concilii Tridentini. (p. 129) – b) do arcybiskupa gniezn. i biskupów na sejmie lubelskim; otrzymawszy ich prośbę z d. 16 Junii 1569 z Lublina wysłaną proszącą o dyspensę „super pluribus beneficiis non obtinendis et super residentia" które Konsylium Trydenckie uchwaliło, nie może na nią zezwolić (p. 214) –

c) Philippo Padniewski episcopo Cracov. et aliis 4 Episcopis Poloniae d. 17 Januarii 1569, aby bronili na sejmie religii Katolickiej, aby czuwali nad poprawą obyczajów kleru i zachowywali dekreta Trydenckiego Soboru. (p. 128)

13

d) Alberto Łaski palatino Siradien. d. 20 Augusti 1569 Gratuluje mu, że przeszedł na łono Katolickiego Kościoła, jak mu to doniósł Vincentius Porticus nuncyusz apostolski w Polsce (p. 208)

e) ad Moscovitarum Ducem. d. 9 Augusti 1570 wzywa go do ligi z innymi chrześciańskimi Książęty przeciwko Turkom i w tym celu posyła do Moskwy Vincentium Porticum Nuntium Apost. in Polonia (p. 359)

f.) Epistola Annae sororis Sigismundi Augusti Regis Poloniae, ad Pium V. dat. Varsoviae pridie Nonas Aprilis 1571 (pag. 393) Dziękuje za pozwolenie Stacyi rzymskich z odpustami, wychwala Vincentium Porticum internuncyusza apostolskiego w Polsce.

Kostkiewicz Valentinus: Notitiae de diocesi Tarnoviensi. (Tarnoviae) 1827. 8o p. 1-36. (także jako dodatek do Szematyzmu dyecezyi tarnowskiej na r. 1828.)

Poprzednio w Schematismus cleri diocesis tynecensis 1824 było tegoż autora: Quaedam memoratu digna de diocesi tynecensi. – Tu zaś opis założenia i przeniesienia biskupstwa z Tyńca do Tarnowa – opis katedry i nagrobków w Tarnowie.

Dyecezyja tyniecka erygowana 1821 na mocy bulli Piusa VII, d. XII Calend. Maji 1822; biskup Grzegorz Ziegler introdukowany do Tyńca d. 18 August. 1822. Gdy zaś klasztor tyniecki niedogodnym był na pomieszczenie, konsystorza, seminarium i biskupiego dworu; za pozwoleniem rządowem przeniesiono w Oktobrze 1822 biskupstwo tynieckie do Bochni, gdzie zostawało do Oktobra 1826. Wyrokiem cesarza Franciszka I z d. 10 listopada 1825 przeznaczony został Tarnów na siedzibę biskupstwa. Papież Leon XII bullą: Sedium episcopalium translationes pozwolił r. 1827 na suppressyą biskupstwa tynieckiego a utworzenie tarnowskiego. Biskup Ziegler zamianował zaraz dozwoloną kapitułę przez rząd, z 7 kanoników gremialnych i 6 honorowych. D. 7 lipca 1827 odbyła się uroczysta installacyja Zieglera na biskupstwo przez Andrzeja Alojzego Ankwicza arcybisk. lwowsk. – lecz już w Septembrze 1827 Ziegler przeniesiony został na biskupstwo w Linz

Bulla Piusa VII „Ex imposita nobis divinitus omnium ecclesiarum cura…." Romae, Pridie Calendas Julii 1818 stanowi w Królestwie Polskiem 8 dyecezyi: 1) Warszawską archidyezyę oprócz miasta Warszawy z 4 będącemi w niej parafiami, jeszcze 267 parafii. 2) Krakowską dyecezyę oprócz miasta Krakowa z 12 parafiami, jeszcze 222 parafii. 3) Lubelską miasto Lublin i 137 parafii. 4) Sandomierską miasto Sandomierz i 198 parafii 5) Kaliską miasto Włocławek i 344 parafii. 6) Podlaską miasto Janów i 170 parafii. 7) Augustowską miasto Sejny i 120 parafii. 8) Płocką miasto Płock z 7 parafiami i 232 parafii. – Przytem pozwala na suppressią niektórych klasztorów, opactw i beneficyów pojedynczych z zastrzeżeniem aby ich dobra i dochody na przyzwoite utrzymanie biskupów, Kapituł Katedralnych i Seminariów oraz na nagrody zasłużonym Kapłanom przeznaczone były. Delegowanym do przyprowadzenia do skutku tej bulli został wyznaczonym Franciszek Malczewski biskup Kujawski.

Jakób arcybiskup halicki potwierdzając odpusty dla kościoła chełmskiego r. 1394 d. 14 listopada (in Lemburga) wspomina: „grates habentes .... indulgentias..d. Bernardi archiepiscopi haliciensis praedecesso-ris nostri, Petri Lubucensis, Jacobi Kijoviensis, Emerici Agriensis et Stephani Chelmensis episcoporum

Papież Pius VII Bullą (Romae pridie Calendas Julii 1818) „Ex imposita nobis divinitus omnium ecclesiarum cura" urządzając stosunki Kościelne w nowoutworzoném Królestwie Polskiém zniósł Katedry w Wigrach i Kielcach a natomiast utworzył następne dyjecezye: Arcybiskupstwo warszawskie z 271 parafiami, Biskupstwa: Krakowskie z 234 paraf. Lubelskie z 139 paraf. Kaliskie z 344 paraf. Płockie z 239 paraf. Podlaskie czyli Janowskie (z Katedrą S. Trójcy w Janowie) z 117 paraf. Augustowskie czyli Sejneńskie (z Katedrą w Sejnach przeniesioną z Wigier) z 120 paraf. Sandomierskie (z Katedrą Narodzenia N. P. Maryi w Sandomierzu) z 198 paraf. Razem 1662 parafii. Przyczém pozwolił potrzebne na dotacyją nowych biskupstw klasztory i opactwa supprymować, poleciwszy to urządzenie Franciszkowi Malczewskiemu biskupowi Kujawskiemu czyli Kaliskiemu. – Przedtym r. 1805 wyszła Bulla urządzająca biskupstwa Wigierskie i Kieleckie.

Franciszek Skarbek Malczewski arcybiskup warszawski rozporządzeniem w Warszawie d. 17 Kwietn. 1819 wydanym supprymował następne klasztory: Opactwa benedyktyńskie na Łysej gorze i w Sieciechowie, Cystersów opactwa w Jędrzejowie, Lądzie; Klasztory w Koprzywnicy, Wąchocku, Sulejowie, Norbertanów w Hebdowie i

Witowie, Probostwo jeneralne Miechowitów w Miechowie Kanoników regularnych Bożego grobu, Kanoników lateraneńskich w Lubraniu, Mstowie (opactwo) Czerwińsku, Warszawie (Domus S. Georgii), Kartuzów w Gidlach, Kamedułów w Szaniecu, Rytwianach, Bieniszowie, Paulinów w Warszawie, Beszowie, Pinczowie, Oporowie, Brdowie, Łęczeszycach, Wielgomłynach, Klasztory zakonnic w Busku, Zbranowicach, Teresek w Lublinie, Brygitek w Lublinie Benedyktynek w Sandomierzu, Norbertanek w Płocku, Wizytek w Lublinie, Klasztor Benedyktynek w Sierpcu do 15 zakonnic zredukowany. Prócz tego zniósł Kollegiaty ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ w Skalmierzu, Wiślicy, Kurzelowie, Pilicy, Wieluniu, Iłoczu, Uniejowie, Sieradzu, Wolborzu, Łęczycy, Łaskach, Potoku, ~~[illegible]~~ Krasnostawie, Lublinie, oraz Kollegia Mansionarzy i Psałterystów.

Supressia ta niepodobała się papieżowi Piusowi VII który w Breve do Stefana Hołowczyca arcybisk. warsz. wydanym (Romae d. 16 Febr. 1820) wyraził nad nią swój żal, i dalszą supressią kazał wstrzymać, przez co niektóre klasztory uratowane zostały.

Bulla circumscriptionis Diocesium Regni Borussiae d. 16 Julii 1821.

1821 d. 16 Julii, Romae apud Sanctam Mariam Maiorem. –

Pius Papa VII. „De salute animarum, deque Catholi-„cae Religionis incremento pro Apostolicae servitutis „officio impense solliciti Curas nostras continuo in-„tendimus"...

(6) Episcopalem ecclesiam Posnaniensem sub invocatione SS. Petri et Pauli Ap. ad Sedis metropolitanae gradum extollimus, eandemque alteri archiepiscopali ecclesiae Gnesnensi sub invocatione S. Adalberti per dimissionem ven. Ignatii Raczinski ultimi illius Archiepiscopi libere factam ... ad praesens vacanti ... unimus ... ac Timotheo Gorzenski moderno episcopo Posnaniensi curam ecclesiae Gnesnensis committimus eundemque Archiepiscopum Gnesnensem ac Posnaniensem appelari mandamus eiusque iuri episcopalem ecclesiam Culmensem Suffraganeam assignamus.

(7) Episcopales vero ecclesias Wratislaviensem ac Warmiensem ... Sanctae Sedi (Papae) immediate subiectas esse declaramus.

(10) Archiepiscopalis ecclesiae Gnesnensis Capitulum constabit ex unica Praepositi dignitate et ex 6 Canonicatuum – alterius vero Posnaniensis Archiepiscopalis ecclesiae Capitulum efformabunt 2 Dignitates Praepositi et Decani, 8 Canonicatus numerarii et alii 4 Canonicatus honorarii, nec non 8 Vicariae seu Praebendatus.

(13) Culmensis cathedralis ecclesiae Capitulum constabit ex binis dignitatibus Praeposturae ac Decanatus, ex 8 Canonicatibus numerariis, ex 4 honorariis Canonicatibus et e 6 Vicariis seu Praebendatis.

(14) Wratislaviensis cathedr. ecclesiae Capitulum constabit ex 2 dignitatibus: Praeposturae et Decanatus, ex 10 Canonicatibus numerariis, quo-

rum primus habebit adnexam praebendam Scholastici, 6 Canonicatibus honorariis, 8 Vicariis seu Praebendatibus.

(15) Warmiensis cathedralis ecclesiae Capitulum, in eo quo nunc reperitur statu constabit.

(18) Praepositus parochialis ecclesiae S. Hedvigis civitatis Berolinensis et Decanus commissarius ecclesiasticus in Comitatu Glacensi inter honorarios Canonicos Wratislavienses sunt cooptandi.

(20) A Romanis Pontificibus in praedictis ecclesiis cathedralibus conferentur in mensibus Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris et Novembris vacantes Praepositura et Canonicatus — in aliis 6 mensibus vero ab Archiepiscopis et Episcopis.

(22) In Warmiensi, Culmensi, Gnesnensi et Posnaniensi ecclesiis cathedralibus Capitulares numerarii quam honorarii conjunctim debent procedere ad electionem archiepiscopi vel episcopi infra trimestris spatium.

(30) Archiepiscopalium Gnesnensis et Posnaniensis ecclesiarum (archiepiscopatuum) perpetuo unitarum dioeceses efformabunt ea ipsa loca quae hucusque in iisdem continentur post novissimam Dioecesium Regni Poloniae Circumscriptionem peractam; exceptis decanatibus Schlochaviensi-Tuchelensi et Camenensi adjiciendis dioecesi Culmensi; item decanatibus Kruszwiciensi, Juniorladislaviensi et Gniewkoviensi quae a Vladislaviensi dioecesi separandi; item decanatibus Ostrzeszoviensi et Kempnensi quae a Vratislaviensi dioecesi disjungendi sunt et per Executores assignandi.

(31) Dioecesis Culmensis suffraganea archiepiscopi Gnesnensis, constabit ex 215 paroeciis cum suis succursalibus et filialibus ecclesiis, ex decanatibus Lessensi, Rhedensi, Neumarkano, Loebaviensi, Lautenburgensi, Strasburgensi, Gollubensi, Thorunensi, Culmensi, Culmseensi et Gurzensi cum paroecia Bialutten (quae postremae duo olim dioecesis Plocensis a Suffraganeo Culmensi in praesens administrantur), item ex decanatibus Gedanensi, Putzigensi, Mirchaviensi, Dirschaviensi, Stargardensi, Moevensi,

Neuenburgensi, Swetzensi, Lauenburgensi, Schlochaviensi, Tuchelensi, Camenensi et Fordonensi qui pridem ad dioecesim Vladislaviensem pertinebant; et ex territorio suppressae Abbatiae Olivensis. Episcopus potest sedem Pelplinum transferre remanente nihilominus titulo episcopatus Culmensis.

Apostolicae Sedi immediate subjectam

(32) Wratislaviensis Episcopatus dioecesim (efformabit territorium huiusque actuale, exceptis decanatibus Ostrzeszoviensi et Kempensi incorporatis dioecesi Posnaniensi; nec non additis decanatibus Plessensi et Bythomiensi a Cracoviensi Dioecesi disjunctis; item sequentes paroeciae in Lusatia: Neucellensis (monasterii Nullius suppressi), Wittichenau, Guntersdorf, Hennersdorf, Pfaffendorf, Ubersdorff, a Decano Collegiatae ecclesiae S. Petri oppidi Budissinae in Lusatia superiori hactenus administratae: quae omnes in [crossed out] intra fines Borussici Regni paroeciae ad 621 numerum ascendent. Conservabit item illas paroecias in Austriaca ditione (Szlask austryacki), quas actu habet. Item subjacebunt paroeciae in civitatibus Berolini, Potsdami, Spandaviae, Francofurti ad Viadrum, Stettini et Stralsundiae, quae hactenus a Vicario apostolico Missionum septentrionalium fuerunt administratae.

(33) Warmiensis ecclesiae Apostolicae Sedi immediate subjectae dioecesis constabit ex proprio actuali territorio insuper ex decanatibus: Fürstenwerdensi, Neuteichensi, Mariaeburgensi, Stumensi et Christburgensi a dioecesi Culmensi disjungendis et Warmiensi adjiciendis ita ut integra dioecesis Culmensis 119 paroecias complectatur.

In executorem litterarum eligitur Josephus (ab Hohenzollern) episcopus Varmiensis.

Pensiones: Archiepiscopo Gnesnensi et Posnan. 12,000 taler. Episcopo Culmensi 8000 taler., Episcopo Wratislaviensi 12,000 taler. et reditus fundi [illegible] ad mensam episcopalem spectantis item [illegible]

Silesia austriaca.

In ecclesia Gnesnensi Praepositus et 6 Canonici eandem quam prius pensionem percipient. – In Capitulo Posnaniensi Praepositus 1800 tal., Decanus 1800 tal., duo primi Canonici quilibet 1200 tal., quatuor sequentes Canonici quilibet 1000 tal., quilibet ex duobus postremis Canonicis 800 tal., quilibet ex quatuor Canonicis honorariis 100 tal., quilibet ex octo Vicariis 200 tal.

In ecclesia cathedrali Culmensi: Praepositus 1200 tal., Decanus 1200 tal., primus Canonicus 1000 tal., secundus Canonicus 900 tal., quilibet ex quatuor Canonicis honorariis 100 tal., quilibet ex 6 Vicariis 200 tal.

In ecclesia Cathedrali Wratislaviensi: Praepositus 2000 tal. Decanus 2000 tal., primus Canonicus cum praebenda Scholastici 1500 tal., quilibet ex duobus sequentibus Canonicis 1100 tal., quilibet ex aliis septem Canonicis 1000 tal., quilibet ex octo Vicariis 200 tal.

In ecclesia cathedrali Varmiensi pensiones ut prius.

(Walter Ferdinand: Anhang zum Lehrbuch des Kirchenrechts. Bonn 1833. 8° pag. 47–76)

Liczba kościołów parafialnych rzymsko-katolickich w dawnej Polszcze i Litwie roku 1759 (podług Duńczewskiego Stan.: Kalendarz polski i ruski na r. 1759. Zamość, fol.) w:

Arcybiskupstwie Gnieznieńskiem	863
" Lwowskiem	103
Dyecezyi Krakowskiej	976
(a według Załaszowskiego 1018.)	
" Kujawskiej (według Damalewicza)	292
" Wileńskiej	500
" Poznańskiej	590
" Płockiej	311
" Warmińskiej	90
" Łuckiej	185
" Przemyskiej (podł. Synodu 1723) . .	158
" Chełmińskiej	168
" Chełmskiej	81
" Kijowskiej	7
" Kamienieckiej	40
" Żmudzkiej, Inflantskiej, Smoleńskiej . . .	?
" Żmudzkiej r. 1690	4398
	117
	4515

nierachując w to klasztorów zakonnych rzymsko-katol. ani cerkiew grecko-katol. z monasterami, ani kościołów ormiańskich, ani też dyecezyj odpadłych.

Biskupstwa odpadłe: a) Wrocławskie po r. 1634 (albowiem biskup Karol Ferdynand nie przybył na Synody prowincyonalne Gembickiego 1621 i Węzyka 1634, tłomacząc listem swoją nieobecność.) b) Kamieńskie po r. 1541 (przez zaprowadzenie Luteranizmu; r. 1638 po wcieleniu powiatów lemburskiego i bytowskiego do Polski; zaczęli się Kujawscy biskupi tytułować także pomorskimi.) c) Lubuskie po r. 1520; d) Pomezańskie po r. 1510 (r. 1319 liczono w niem 450 plebanów i 175 wikarych); e) Sambińskie do r. 1525; f) Rewelskie do r. 1516. g) Derptskie do r. 1466. h) Kurońskie do r. 1516 (przyłączone 1680 do Inflantskiego): i) Wołoskie, od r. 1621 przyłączeni do Bakowskiego. ~~[illegible]~~ Sumaryusz ustaw Synodu Zamojski

Kortezami byli to duchowni wyrabiający sobie w Rzymie beneficya w Polsce należące do Kollacyi Królewskiej. Zakazy Konstytucyi 1496, 1505, 1538, 1588, 1641 nie przeszkodziły temu.

Annaty były dochody płacone do Rzymu z biskupstw i beneficyów sede vacante, które Pius V przeznaczył dla missyonarzy. Do annat dołączono później i taxy za sakry biskupie oraz od beneficyów rzymskiej Kollacyi.

SUMMARYUSZ

Rapportu Dyecezalnego z Roku 1783.

Wilensk

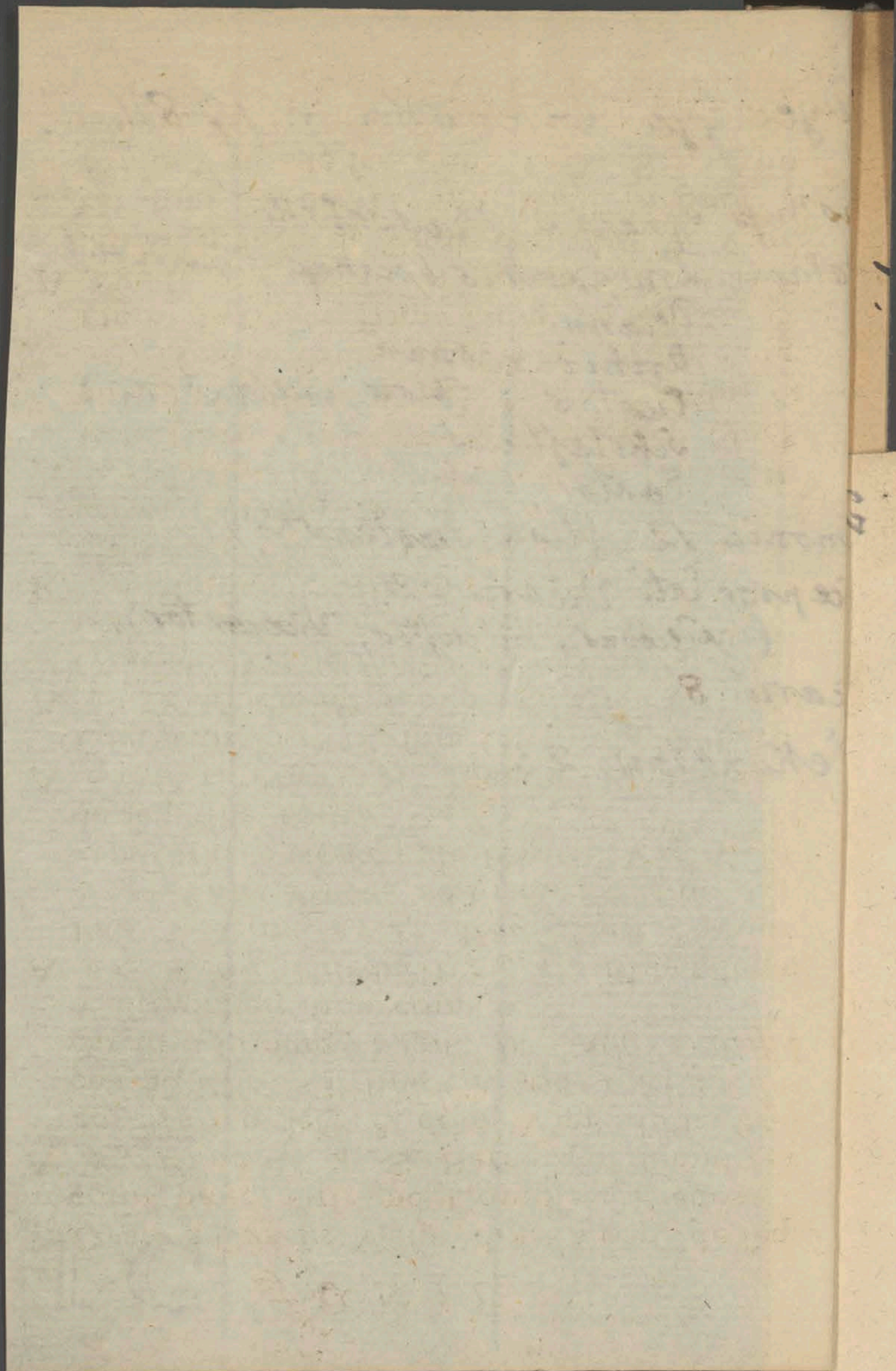
Dekanat	Urodzeni Oboiey Płci		Przystępuiący do Sakramentow,	Nieprzystępuiący	Zaślubieni	Umarli	Studenci w Szkołach Parafialnych		
	Męskiey	Białogłowskiey					Szlachta	Mieszczanie	Chłopi
Wileński	1306	1316	36251	14389	750	1474	372	12	122
Poboyski	784	761	25440	15647	397	1017	66	31	124
Oszmiański	684	685	18103	7298	303	578	27	43	40
Swirski	1410	847	33854	9929	380	945	28	70	34
Lidzki	775	761	36201	40090	420	1042	135	44	48
Raduński	727	637	28563	9060	386	837	29	16	37
Wiłkomirski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kupiski	2088	2175	38211	28504	756	1951	75	92	233
Brasławski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trocki	506	544	21345	8473	297	613	29	43	51
Symneński	855	657	28854	15266	434	806	15	39	53
Grodzieńs:	857	825	29809	11902	397	905	27	16	54
Kowieński	1115	1314	38372	11456	571	1444	64	42	24
Olwicki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Połocki	351	327	18559	6221	294	406	32	31	29
Nowogrod:	521	405	18078	6119	271	490	18	51	14
Słonimski	330	314	7923	4458	166	460	19	36	5
Rożanski	205	194	10269	2793	109	261	88	36	20
Wołkowys:	633	557	18798	3823	265	572	16	31	13
Witebski	60	54	2007	647	48	59	15	13	
Orszański	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miński	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radoszko:	332	309	11082	3582	216	343	54	54	20
Bobruyski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Knyszyńs:	553	564	22737	7733	245	828	8	24	17

PRZESTROGA

Po niektórych Dekanatach w tey Tabelli mieysca próżne są zostawione z tey przyczyny, iż Ich Dziekanowie w tym Roku nieoddali Rapportow do Kancellaryi *Zadworney*.

Dyecezya wileńska r. 1784.

Biskup Ignacy J. Massalski
Pralaci: Praepositus (biskup żmudzki)
Decanus
Archidiaconus
Custos (bisk. inflantski)
Scholasticus
Cantor.
Canonici 12. (bisk. smoleński)
Viceprae lati Vicarii 3.
(Vicedecanus, Vicecustos, Vicecantor)
Vicarii 8
Dekanatów 25

1857 – 1866

	Kość. paraf.	filial.	Kaplic publ.	Klasztory świeck.	Klaszt. męsk.	Klaszt. żeńsk.	Zakonników	Zakonnic	Ludności
Augustowsk.	122	12	2	280	6	1 zgroma.	73	12	454,822
Kujawsk.	342	44	81		~~3~~ 37	4	372 –	46	643964
Lubelsk.	170	16	5	224.	~~1~~ 20	6	240	29	384352
Płock.	235	20	29						452483
Podlaskie	106	5	47						243529
Sandomirsk.	213	7	65	345	~~[illegible]~~		133	45	392835
Krakowsk. wsch.	276	5	17	4237 1115					683,347.

Rok 1856

	dekanatów	Kośc. paraf.	Kośc. filial.	Kaplice	Klasztor męsk.	Klasztor żeń.	Kapłani świeccy	Zakonnicy	Zakonnice	Dusz
Warszawska	20	276	4	17	29	9	546	413	165	594111 (683324)
Kujawsko-Kaliska	24	342	44	81	37	~~38~~ 4		372	46	673964
Kielecka	18	228	10	17	8	4	349	68	33	422804
Lubelska	12	120	17	6	20	6	224	240	69	384352
Podlaska	10	108	5	45	16	2	293	101	10	243529
Augustowska	12	122	12	2	6	1	280	71	13	454822
Płocka	17	235	20	29	15	5	317	137	54	43)566(4518901
Sandomierska	17	213	7	65	13	3	345	133	45	392835

Pius VI Bullą „Maximis undique pressi" z dnia XV Decembris 1798 zatwierdził 6 dyecezyi łacińskich rzymsko-katolickich w Rossyi

Pius IX Bullą „Universalis Ecclesiae cura Nobis divinitus commissa postulat" z dnia V Nonas Julii 1848 Romae apud S. Mariam Majorem, polecił aby te 6 dyecezyi określone zostały nowemi granicami (circumscriptio) i aby utworzona została nowa dyecezya siódma Chersońska. Dyecezye te były: 1) Mohiloviensis metropolitana (obejmowała także Księstwo Finlandskie. 2) Wilnensis obejmowała ~~gubernie~~ Wileńską i Grodzieńską. 3) Samogitiensis gubernie Kowieńską i Kurlandską. 4) Minscensis gubernią Mińską. 5) Luceoriensis cum Zytomeriensi gubernie Kijowską i Wołyńską. 6) Camenecensis gubernią Podolską. 7) Chersonensis gubernie Chersońską, Jekaterynosławską, Taurycką, Saratowską, Astrachańską, obłast Besarabską i gubernią Kaukazką z Georgią. Archidyecezya Mohilowska ma mieć 3 sufraganie (Kijowską przyłączono do dyecezyi Łuckiej). Dyecezya Wileńska która miała 4 sufraganie, ma mieć nadal tylko 3 (bo sufraganią Kurlandską wcielono do dyecezyi żmudzkiej) t.j. wileńską, trocką i brzeską. – Dyecezya żmudzka, miała pierwotnie 2 sufraganie, obecnie ma mieć 3 sufraganów (albowiem dołączono kurlandską odjętą od ~~[illegible]~~ wileńskiej) – Dyecezya chersońska ma mieć 2 sufraganie (z których jedna saratowska, druga zaś nieustała. Kapituła chersońska ma się składać z 9 kanoników t.j. 2 prałatów (Praepositus, Archidiaconus), 4 kanoników i 3 mansyonarzy; ma być oraz Seminarium w Chersonie. Biskup chersoński

pobierać będzie rocznie 4480 Rubli sr., każdy z Sufraga-
nów 2000 Rubli sr. Taxa apostolska episcopalis mensae Cher-
sonensis 33⅓ flor. auri. Za exekutora tej bulli mianuje
papież Ignacego Hołowińskiego electum episcopum
Caristensem Suffraganeum et Coadjutorem Mohiloviensem.
Ob: Constitutio Sanctissimi Domini Nostri Pii divina
providentia P.P. IX. super circumscriptione dioece-
sium in regionibus Serenissimo ac Potentissimo Russia-
rum Imperatori subjectis. Romae, typis rev. Cam. Apost.
apud Salviuccios 1848. 8vo Str. 17.

Ukazem cesarza Mikołaja z d. 3/15 Lipca 1833 oddalony został biskup krak. Skorkowski od Administracyi Biskupstwa krak. a administracyą częśći kieleckiej powierzono Adamowi Laszkowskiemu prałatowi archidyecezyi warszaw.

29

...rzej Bobola ur. 1592 + 1657 wstąpił do Jezuitów
1611, umęczony w Janowie od Kozaków d. 16 Maja
1657 – ciało spoczywało w Pińsku u Jezuitów
r. 1808 przewiezione do Połocka
r. 1755 od Benedykta XIV beatyfikowany
1853 d. 13 Październ. uroczyście beatyfikowany od Piusa IX.
...legium w Pińsku Supr. 1772,,
...świątobliwy
...beatyfikowali Biskupi i Synody prowincyonalne
...Błogosławiony
...nonizowali papieże
...ks. A.. Massard

30

Petersburg r. 1873
przeniesiono katedrę z
Mohilowa

Kollegium katolickie [illegible]
Mikołaj pod prezydencyą
metropolity

14 delegatów dyecezalny od 1866
od 1873 tylko

Dla do r. 1864 tylko 7
[illegible] litewsk

Kapituła 1) proboszcz 2) archidyakon 3) dziekan
4) kustosz 5) kantor
3 kanoników - [illegible]

4/11/98

4551

Oktav-Ausgabe

von

Meyer's Universum,

in

wöchentlichen Lieferungen,

jede mit

3—4 Stahlstichen und 12—16 Seiten Text.

Preis: 3½ Sgr. oder 12 Kr. rhein.

Zwölfter Band, drittes Heft.

Dritte Folge, zweiter Band.

Hildburghausen.

Stich, Druck und Verlag vom Bibliographischen Institut.

1862.

30

Biskupstwo Kamińskie. Luteranizm zaprowadzono r. 1534 przez Stany na sejmie w Treptowie uchwalony; tylko dekanaty Lauenburg i Bütow katolickie, które były pod panowaniem polskiem przyłączono do dyecezyi Kujawskiej.

Biskupstwo pomezańskie r. 1523 zostało luterskie albowiem biskup Erhard von Queiss został Luteranem., sekularyzowane 1527.

Biskupstwo sambijskie r. 1525 przyjęto luteranizm. R. 1526 sekularyzowane.

Kościoły w obwodzie bytomskim i pszczyńskim należące do dyecezyi Krakowskiej, Rząd pruski d. 15 Septembre 1797 wcielił do dyecezyi wrocławskiej, właściwie wcielono je już r. 1793

Biskupstwo w Wigrach przez Prusaków utworzone r. 1797 d. 27 Kwietn.

Biskupstwo warszawskie utworzone 1798 d. 17 Novembr. bullą erekcyjną.

Podług edyktu Króla pruskiego z d. 30 Octobr. 1810 z powodu potrzeb Państwa, zabrano dobra Kollegiat, Klasztorów Katolickich – w całem Królestwie Pruskiem

Podług bulli z d. 16 Julii 1821 De salute animarum urządzone zostały dyecezyje: Poznań-Gniezno arcyb., Wrocław. Warmijsk. Chełmińsk. biskupstwa w Prusach – Bulla ta otrzymała:

sankcyja prusko królewska d. 23 August 1821.

1821.

Biskup Smoleński po pokoju grzymułtowskim 1686 utracił dyecezyją zostały mu tylko 4 parafie - i te r. 1773 utracił

uniwersyteckiéj.

akόw, dnia 188

33

Biskupstwo Sandomier. po zniesieniu Kieleckiego fundow
Pius VII bullą 30 Czerwca 1818 – pierwszy Stefan Hołowczyc

Biskup Sandomierski Józef Michał Juszyński ks.
⊕ poświ. 10 lipc 1859

Kollegiata w Sandomierzu f. 1122 przez Bolesława
Krzywoustego

Prosper Burzyński biskup + 9 wrześ. 1830 po nim Klemens
Bąkiewicz administrował a od 1842 biskup umarł przed sakrą

niem.

Versuch

Wien,

z dóbr z parafianami i świątnikami

W najdawniejszych czasach dotacyja biskupstw składała się (z dziesięcin w całej dyecezyi
tę odstępował biskup kościołom parafialnym (ecclesiae baptismales) przy których był
proboszcz (praepositus) pod którymi stały kaplice (capellae) rządzone przez kapelanów

Z początku kanonicy kapituły mieszkali i jadali razem

Dziesięciny były w wsiach polskich snopowe (naturales) w wsiach niemieckich zaś miarowe (osep-
powe – maldratae) lub pieniężne (decimae fertonales) wiardunkowe rachując (na i łan czyli hubę i ferton)

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

				Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken		12	15
dtto.	„	12 „ „ 6 „			
Lessing,	„	10 „ „ 5 „			
Klopstock	„	10 „ „ 5 „			
Thümmel,	„	8 „ „ 4 „			
Platen,	„	5 „ „ 5 „			
Pyrker,	„	3 „ „ 3 „			
Goethe	(erschienen),	32 „ „ 16 „			
Wieland,	„	32 „ „ 16 „			
Lenau, Gedichte	(ersch.),	1 „ „ 1 „			

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

				Schwarz kr.	Roth kr.
Zschokke's Novellen	(bis jetzt erschienen),	11 Bände in 11 Decken		12	15
Shakespeare's	Werke,	9 Bände in 9 Decken			
Hackländer's	„	20 „ „ 10 „			
Hauff's	„	5 „ „ 5 „			
Körner's	„	4 „ „ 2 „			
Weber's Demokritos,		12 „ „ 6 „	(Classiker-Ausgabe)		

<u>Magdeburg</u> (Parthenopolis) ~~[struck]~~ Cesarz Otto I ufundowawszy biskupstwa: Meissen, Merseburg, Zeitz, Havelberg, Brandenburg, Poznan (?) r. 968 wniósł na soborze w Rawennie utworzenie arcybiskupstwa w Magdeburgu któremu by owe biskupstwa podlegały i mianował opata Adalberta in Weissenburg pierwszym arcybiskupem (Ob: Vehse E: Das Leben und die Zeiten Kaiser Otto des Grossen. Dresden 1829. 8vo str 386.)

Böhmer: Urkunden der römischen Könige und Kaiser von Conrad I bis Heinrich VII.)

Biskupi:

Adelbert opat z Weissenburg 968 + 981.
Giselar biskup merseburski 981 + 1004.
Tagino kapelan nadworny cesarza 1004 + 1012 d. 9 czerw.
Waltherd czyli Wolhard dziekan kapituły 1012 + 1012 (7 tygod. i 2 dni)
Gero kapelan cesarza Henryka 1012 + 1023
Hunfried 1024 – 1051
Engelhard 1051 – 1063
Wernher, Werinher czyli Wezilo 1063 + 1078 d. 7 August.
Hartwig 1079 + 1102 d. 17 czerw.
Henryk I hrabia von Aslo 1102 – 1107.
Adelgotus hrabia von Osterburg 1107 – 1119
Roger czyli Rudger 1119 – 1125
Norbert św. kanclerz cesarski założyciel premonstrat. 1126 + 1134 d. 6 czerw.

14 – Konrad I hrab. von Querfurt 1134 + 1142 d. 2 maja
15 – Fryderyk I hrab. von Wettin 1142 + 1152 d. 14 stycz.
16. Wichmann hrab. von Supplinburg 1152 + 1192
17 – Ludolf z Kroppenstädt 1192 + 1205 d. 16 August.
18. – Albert II czyli Adelbert hrabia von Hallermund 1205 – 1233
~~19 Adelbert~~
19. Burchard I (jego stryj) 1234 – 1235
20. Willibrand hrab. von Hallermund 1235 – 1253
21 Rudolf von Dingelstedt 1253 – 1260
22. Rupert hrab. von Mansfeld 1260 – 1266
23. Konrad II hrab. von Sternberg 1266 – 1277.
24. Günther II hrab. von Schwalenberg 1277 – 1278
25. Bernhard hrab. von Wölpe 1279 – 1281.

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

Sedisvacancia 1281–1283
26. Eryk margrabia brandeburski 1283–1295
27. Burchard II hrab. von Blankenburg 1295–1305
28. Henryk II hrabia von Anhalt 1305–1307
29. Burchard III hrab. von Schrapplau 1307–1325
30. Heidenreich von Erfa 1326–1327.
31 Otto Landgraff von Hessen 1327–1361
i.t.d. aż do pokoju westfalskiego w którym to biskupstwo sekularyzowano za 48go arcybiskupa.

36

Halberstad biskupstwo przez Karola Wielkiego założone 804 r. po zwycięstwie Saxonów

Radegast pismo zbiorowe
w 12. Wilno 1843

No 388 7

37

Wstęp.

Biskupi już to dla nauki i wyższego oświecenia uważani byli za pierwszy stan w Kraju wpływali na rządy i brali udział w sejmach - znaczenie ich było wielkie - rozległości dyjecezyi - dochody znakomite - podniesione dobrze organizowanym rządem - znaczenie robiły to iż ks. xiążęta i Królewicze oto godności dobijali

Walsh T. Voyage en Suisse
en Lombardie et en Piémont
Tomes 2 in-12o. Bruxelles
et Leipsich 1835.

N° 390

…oczątki biskupstw w Kolonii arcybiskupstwo od r. 280 po Chryst. (Kolonia rzymska)

…remen arcyb. przez Karola wielkiego r. 780 dla nawrócenia podbitych Saxonów

…olin czyli Julin założ. przez Wratysława xcia pomor. (r. 1128 za wpływem Ottona święt. hrabiego von Andechs, biskupa bamberskiego (1102–1139) który wykrzył Wratysława – Papież Innocenty potwierdził bullą z r. 1140 to biskupstwo. R. 1170 Duńczycy zburzyli Wolin – przeto też przeniesione do Kamienia. Pierwszym biskupem był Adelbert r. 1128 wyświęcony przez Ottona arcyb. bambersk. lecz dopiero r. 1140 otrzymał potwierdzenie papieskie bo arcybiskupi magdeburscy protestowali przeciw temu.

papież zowie to biskupstwo

…sse
…nt
…lles
…es

Przedstawienie J. Smierci
odrodzenia (w 8ce) Wilno 1874

№ 47 4

39

Kamień po zburzeniu Julina przez Duńczyków r. 1170 przeniesiono biskupstwo do Kamienia za drugiego biskupa Konrada I (Julińskiego biskupa który nastąpił 1158) a Kazimierz x. pomorski potwierdził tę erekcyą r. 1176.

zymona K. L. Anglia i Szkocya
rzypomnienia z podróży
omów 3 w-8ce. Warszawa
829.

1448

40

Biskupstwa sekularyzowano
a) przez Kapitulacyja
Meissen, Merseburg, Naumburg-Zeitz
b) przez pokoj westfalski
Halberstadt, Camin, Magdeburg

Ob: Georg Victor Schmid: Die säcularisirten Bisthümer Deutschlands. Gotha 1858. 8°. 2 Bdn

Wspomnienia moje
o Francyi w 8ce. Krakowi
1839.

№ 449

<u>Merseburg</u> biskupstwo założone przez cesarza Ottona r. 968; biskupi

1. Boso benedyktyn z klasztoru S. Emmerama w Regensburgu od 969 czyli 970
2. Giseler 971 - 1004 został przytem arcybiskupem magdeburskim r. 982
3. Wigbert czyli Gilbert 1004 - 1008.
4. Dithmar hrabia von Walbeck, mnich z klasztoru Bergen historyk 1008 - 1018
5. Bruno hrabia von Walbeck 1019 - 1036
6. Hunold 1036 - 1050
7. Alberich 1050 - 1055
8. ~~[illegible]~~ Eccelin I 1055 - 1060
9. Offo 1060 - 1070
10. Winther 1070 - 1071
11. Wernher 1071 - 1095
12. Albin xiążę bawarski 1096 - ~~[illegible]~~ 1112
13. Gerhard 1113 - 1114
14. Arnold 1115 - 1126
15. Meingott 1126 - 1140
16. Eccelin II 1140 - 1143
17. Reinhard von Querfurt 1143 - 1151
18. Jan I 1151 - 1171
19. Eberhard hrabia von Seeburg 1171 - 1204
20. Dietrich margrabia von Meissen 1204 - 1215

i. t. d. do 45go biskupa, koniec r. 1561 przez zajście od protestantów

Ob: Brotuff Ernst: Chronica von den Antiquitäten der Stadt ~~[illegible]~~ Mersburg. Budissin 1566. 4o.

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Katalog aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschen häufig ein Exemplar

Misnija (Meissen) biskupstwo na granicy sorabskich Wendów założone r. 968 przez cesarza Henryka; biskupi:

1. Burkard kapelan cesarski 968 + 972 d. 14 lipc.
2. Vollhard 972 + 994 w Wielkanoc.
3. Gido hrab. von Rochlitz 994 – 1015
4. Eilward czyli Eikward 1016 – 1023
5. Umbert czyli Huprecht 1023 – 1024
6. Theodorych czyli Dietrich I 1025 – 1039

Meinward 1039 – 1051 (czyli Reginger)

Reiner czyli Reglinger (1051 – 1066

Konrad Krafft 1066 – 1066

. Benno hrabia von Woldenberg 1066 – 1106 święty

Herwig 1106 – 1118

2. Grambert czyli Grambor 1118 – 1125

3. Godebald czyli Gotthold 1125 – 1140

4. Reinward 1140 – 1146

Berthold 1146 – 1146

i. Albert I – 1146 – 1152

7. Bruno I – 1152 – 1154

8. Gerung 1154 – 1170

9. Marcin 1170 – 1190

0. Theodoryk czyli Dietrich II 1191 – 1208

i. t. d. 44 biskupów do r. 1581 do literanizmu

Ob: F. A. Ebert: Der Dom zu Meissen. Meissen 1835 &

Sigism. Calles: Series misnensium episcoporum. Ratisbonae 1752. 4°

J. F. Ursinus: Geschichte der Domkirche zu Meissen. Dresden 1782. 4°

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

Granice bisk. hawelbergs. k. 43

od wschodu reka Pene od zrodel do
ujscia w morze
od zachodu Elde od zrodel az do ujscia
do Elby
od polnocy morze ruskie
od poludnia reka Stremme

1—9.
8. 9

„ 2. „ Oratio p. Sestio. 1

„ 3. „ Oratio in Vatinium etc

Vol. II. „ 1. „ Oratio p. Caecina ed. J

„ 2. „ Oratio de Imperio Gnei

Diogenes Laërtii de vitis dogmatis et apophthegma emendat. edid., notat. emendat. latina Ambrosii indicibus instrux. H. G. Huebnerus. 2 Vol.

Flori, L. Annaei, epitome rerum Romanarum. Cum i selectis alior. animadvers. Recens. suasque adnot emendat. ed. Huebner et Jacobitz. 2 Tomi

Fritzsche, F. N. quaestiones Aristophaneae. T. I. 1

Juliani imperatoris in Constantii laudem oratio, graece

Lucianus ex recensione C. Jacobitz. Accedunt Scholia

Philoxeni, Timothei, Telestis Dithyrambographorum rel est carmin. frag. colleg. et explic. Bippart. 1

Plutarchi vitae parallelae. Ex recens. C. Sintenis.

Rostii Opuscula Plautina. 2 Vol. 3 Rß. 15 Sgr.

Schiller, Commentar zu einigen Oden des Horatius. 2

Seiler indices in Apparatum Demosthenis. 1 Rß.

Völcker, mythische Geographie der Griechen und Röm Jo in des Aeschylus gefess. Prometheus. 1 Rß.

Weiske, Prometheus und sein Mythenkreis. Mit Bezie sophie und Kunst. 3 Rß.

Leipzig, 1. Octbr. 1861.

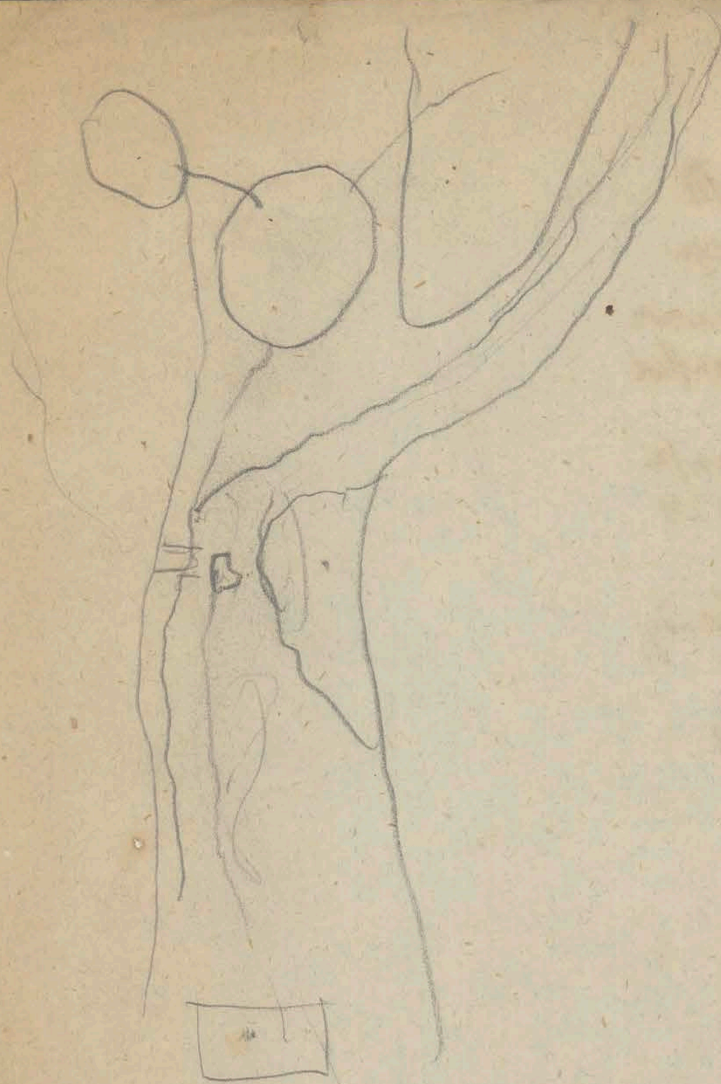
Druck von Ed. Hey

nawrocenie Pomorza
Bolesław Chrobry z Ottonem III
założył biskupstwo w Kołobrzegu
Bolesław Krzywousty zmusił Gniewomira na Czarnkowie do chrześcijaństwa
wtedy się wykłzuł Warcisław
nawracał wtedy zakonnik hiszpański
Bernard - Otto Bamberski 1124

Inflant
Nawrócenie Estonii i Kurlandii
r. 1186 przez Meinharda

Prusaków S. Wojciech + 997
Bruno
Christian 1210

Litwinów za Mendoga

Św. Bruno, hrabia z Querfurtu ur. około 950 kanonik magdeburski; wstąpił do Benedyk-
tynów żył na dworze cesarza Ottona III i papieża Grzegorza V; r. 999 wybrał się na
apostolstwo do Prus z 2 benedyktynami Janem i Benedyktem i najprzód z cesarzem Otto-
nem III przybył r. 1000 na dwór Bolesława do Gniezna skąd poszedł nawracać do Prus.
R. 1004 wrócił z Prus do Niemiec; skąd powtórnie przez Polskę r. 1008/5 do Prus znowu
udał się na apostolstwo. Na pograniczu Prus i Rusi d. 9 marca r. 1008 poniósł od pruskich
pogan śmierć męczeńską zabity.

Einband-Decken in gepre
Blind-Pressung :

Goethe, Octav-Ausgabe,
Schiller, „ „
Lenau, „ „
Humboldt's Cosmos,
Schlosser's Weltgeschichte,
Brockhaus' Lexikon,
dtto. dtto. kleines,
Zu dem neu erscheinenden P
Stunden der Andacht,
dtto. dtto.
Shakespeare, klein Octav,
Mühlbach, Kaiser Josef II.,
Stifter, Nachsommer,
Hackländer, Augenblick,
dtto. namenlose Geschichten.
Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „
Gepresste Calico-Decken zur „
„ „ „ „ „

Diese Collection von v
älterer Werke, welche einen gröss

Wien, *im Jänn*

Wprowadzenie wiary

w XIV wieku decani rurales

Kościołów parafialnych nie wolno było zakładać bez pozwolenia biskupa i bez potrzeby koniecznej oraz bez opatrzenia należytego i funduszów. – Do XIII wieku stawiano kościoły najwięcej z drzewa murowanych w ogóle do ostatnich czasów było mało. – Pierwiastkowem uposażeniem były dziesięciny i kilka łanów – Kościółki filie – Klasztory – Cechy rzemieślnicze opatrywały ołtarze lub kaplice. – Bractwa duchowne: najdawniejsze księży, ubogich (pauperum) literatów, a od XVI wieku: Różańcowe, ~~[illegible]~~ Szkaplerza, Niepokalanego poczęcia, S. Anny, S. Trójcy, S. Józefa, S. Izydora, S. Antoniego, S. Anioła Stróża, Męki Pańskiej – Szpitale, Bractwo Miłosierdzia, Montes pietatis. Szkoły

Biskupi zwoływali co 3 lata synody – sądzili sądy duchowne przez wikaryuszów generalnych – Koadjutor – sufragan – administrator, – Kapituła

aus dem Verlage von **FIRMIN DIDOT FRÈRES IN PARIS**, zur Ansicht zu übersenden.

Datum

Unterschrift und Wohnung.

TITEL.	VERFASSER.	FORMAT.	ANZAHL DER BÄNDE.	PREIS.

Wprowadzenie wiary. cf. Gieseler: Kirchengeschichte.

Podł. nowszych badań fund. bisk. poznańskie r. 968 – gniezn. Krak. i Kołobrzeskie r. 1000 – lubuskie około r. 1018 – płockie r. 1042 – wrocław. r. 1052 – Kujawsk. r. 1148 – kamieńskie r. 1196 – chełmińskie r. 1243.

Szczepy słowiańskie rozmaite zajmowały Sławiańszczyznę Obotryci, Wilcy, Lutycy, Syrby, Pomorzanie, Kaszuby, Polanie, Łęczyczanie, Mazowszanie, Szlązacy, Czesi morawianie od południa, Chrobaci wielcy nad Wisłą, Chrobaci czerwoni nad Sanem Węgrzy, Serbi. Bulgarzy, Rusini, Wołynianie, Drewlanie, Krywiczanie, Dregowiczanie Połoczanie. nowogrodzianie, Litwa, Prusy, Pieczyngi, Chazarowie, Niemcy. (Ob. Szafarzyk)

Od czwartego wieku poczynają się już ślady chrześciaństwa – Powieści o pielgrzymach sprawujących postrzyżyny u Piasta

Chrześciaństwo od wschodu i zachodu wkraczało do Sławian.

w IX wieku Frankowie rozszerzają wiarę w Morawij krzczą 824 Mojmira i 830 Prywinnę powstają biskupstwa w Ołomuńcu i Nitrze r. 826

Kultus wschodni styka się z zachodnim w Morawii i Panonij r. 863 Cyryl i Metod krzczą Bulgarów 870. w Morawij Rastysława (synowca Mojmira) Kocela (syna Prywinny) i Świętopełka

Rudbert biskup wormacyjski 684 – 718 zakłada klasztory w Karyntyj gdzie apostołuje S. Emmeran – Od zachodu postępowało chrześciaństwo za zwycięskim orężem Czechy krzczą się r. 845 za cesarza Ludwika lecz nawrócenie zupełne dopiero około 1100 nastąpiło. Metodius dochodzi aż do Czech do dwom Borzywoja r. 871

Założono biskupstwo praskie r. 973 granice jego dalekie bo nie było regulacyj bo pogranicza były puste – Po śmierci Metoda + 6 kwiet 885 wyrugowany został rytus wschodni z Morawij do Bulgaryj rytus ten nie przeszedł Karpat (lubo Nestor wspomina o krzcie Księcia nadwiślańskiego)

W Polsce Ziemowit ocierając się o chrześciańskie Niemcy i o Morawią Świętopełka przejmował wiele z chrześciańskich obyczai (Bielowski: Wstęp) r. 866 – R. 965 Mieszko pojmuje Dąbrówkę. Ślub i chrzciny w Gnieźnie 5 marca 965

Marcin Gallus (I c. 5) pisze że Dąbrówka podała mu za warunek przedślubny przyjęcie chrześciaństwa: Dytmar zaś mówi że Dąbrówka dopiero po ślubie namówiła Mieszka do chrześciaństwa.

Zdaje się że Kościół chrześciański w Polsce wiele już wtedy liczył wyznawców dlatego też łatwo było Mieczysławowi zmienić wyobrażenia w kraju i wykorzenić pogaństwo Mieczysław zakłada dwa arcybiskupstwa i 7 biskupstw – lecz podług Dytmara, Saxona powstało wtedy tylko biskupstwo poznańskie oddane pod arcybiskupstwo mogunckie a później magdeburskie. – Błędne mniemanie jakoby Mieczysław przyjął najprzód obrządek wschodni a potem zachodni niczem się nie da poprzeć jako też żeby istniał obrządek grecki bośmy dostali religią z Czech gdzie był obrządek łaciński.

W zachodnim Pomorzu powstaje Biskupstwo w Kołobrzegu r. 1000 przez Bolesława Chrobrego w wschodnim Pomorzu apostołuje Otton biskup bamberski r. 1124 – 1129.

Odra była granicą Kościoła Polskiego, Sławiańszczyzny i Polski

Otto zakłada w X wieku biskupstwa dla Sorbów w Misnii, Merseburg, Naumburg; r. 948 w Hawelberg (dla Obotrytów) w Brandenburg i ~~[illegible]~~ Oldenburg. Poganie powstają 1002 [illegible] też: w Polsce (Płusz. Kruś.

Rusini w IX wieku z Grecyi rozszerza się chrześciaństwo za Olgi 955 a Włodzimierz wielki podobnie jak Mieczysław przez zamęście z cesarzowną grecką zaprowadza religią około r. 988.
św. Bruno apostołuje

Wir erlauben uns Ew. in der Anlage die erste Nummer der

Allgemeinen österreichischen Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin von Wurzbach,

zur geneigten Einsicht zu überreichen.

Ausser dem jährlich einmal im Jahre vom hohen Ministerium des Innern herausgegebenen amtlichen Berichte, welcher nur in vereinzelten Exemplaren ins Publicum kommt, existirt, nach dem Aufhören der seither der Wiener-Zeitung beigegebenen literarischen Uebersicht, kein bibliographisches Handbuch, keine periodische Schrift, welche dem Freunde der österreichischen Literatur, Kunst und Wissenschaft irgendwie zum Wegweiser dienen könnte. Das Bedürfniss nach einem solchen Nachschlagebuch, das nach Fächern geordnet, die Preise und Verlagsorte aller in den sämmtlichen Kronländern der österreichischen Monarchie erscheinenden Bücher in deutscher, italienischer, ungarischer, böhmischer, polnischer, slovenischer, armenischer und hebräischer Sprache enthält, ist nunmehr durch die obige Unternehmung befriedigt.

Die unterzeichnete Buchhandlung erlaubt sich Ew. darauf aufmerksam zu machen, dass dieselbe in der Lage ist, trotzdem der jährliche Abonnementspreis der österr. Bibliographie von der Verlagshandlung auf fl. 3 gestellt wurde,

Ihnen dieses jedem Bücherfreunde unentbehrliche Nachschlagebuch gegen die geringe Vergütung von fl. pr. Jahrgang überlassen zu können.

Es wurde dies durch eine besondere Uebereinkunft mit der Verlagshandlung, von welcher wir eine bedeutende Anzahl Exemplare beziehen, ermöglicht.

Indem wir Ew. zustimmenden Falles bitten uns den beiliegenden Abonnementsschein gefälligst baldigst, mit Ihrer werthen Unterschrift versehen, zusenden zu wollen, zeichnen

hochachtungsvoll

Wprowadzenie wiary

Niepodobna wyśledzić początków chrześcijaństwa w dawnej Polsce (bo archiwa watykańskie
regesta zaczynają się później) To pewna że religia chrześcijańska znacznie na wiele lat przed
Mieczysławem rozkrzewioną była w Polsce i przyszła z zachodu a nie z wschodu (jak Friese,
Ossoliński Maciejowski utrzymują) Już Karol wielki (+814) zwycięzki oręż posunął aż ku Wisłey
(„Deinde omnes barbaras ac feras nationes quae inter Rhenum ac Vistulam fluvios, Ocea=
numque ac Danubium positae, lingua quidem pene similes, moribus vero atque habitu
valde dissimiles, Germaniam incolunt, ita perdomuit, ut eas tributarias efficeret (Egin
hard Vita Caroli magni edit. Bredow pag. 66) Przybywały missye z zachodu i przed Mie=
czysławem było mnóstwo chrześcian w Polsce który go do przyjęcia chrystianizmu nakłonili.
(„Monentibus autem viris catholicis et religiosis, septem pellices... a se abdicare jussus
ne mollities muliebris eum in assueta detineret idolatria. Długosz Lib II) Mieczysław I
uczynił religią chrześcijańską religią dworu panującą która już dawno była rozkrzewioną (Obrz=
dek wschodni gdyby był zostawił by jaki ślad w Polsce. Cyryl ledwie do Wisły doszedł) Mie=
czysław I przyjąwszy religią chrześcijańską r. 967 ustanowił biskupstwo polskie w Poznaniu (Mieczis=
laus a. vero 968 Jordanum in episcopum Poloniae ordinavit. Sommersberg II p. 24) i na niem Jor=
dana sprowadzonego z Rzymu osadził. Biskupstwo to polskie podług niektórych podlegało nowo
r. 968 później założonemu arcybiskupstwu magdeburskiemu, bo r. 963 Mieczysław I wspólnie
z Serbami stoczył bitwę przeciw Margrabi Marchii oryentalnej Geronowi który go zwyciężył
i ~~pa~~ Polskę aż po rzekę Wartę na czas niejaki pod hołdownictwo cesarzów niemieckich
~~[illegible]~~ przywiódł. Lecz nie zdaje się że kościół polski zupełnie podlegał Magdeburgowi bo ten
podbój sięgał tylko po Wartę. (Zresztą Ditmar nic nie wspomina o zależności biskupa poz=
nańskiego od metropolii Magdeburskiej). Dopiero za Sylwestra II r. 1000 urządzono arcy=
biskupstwo gnieźnieńskie. Bolesław chrobry rozszerzywszy granice Polski przyłączeniem do niej
Chrobacyi pozwolił przez grzeczność Ottonowi III założyć dyecezyę gnieźnieńską, śmogorewską
(wrocławską) krakowską, kołobrzeską i lubuską około r. 999 ~~1000~~ utworzywszy przez rozerwanie z dyecezyi
poznańskiej czyli polskiej (która wtedy obejmowała Wielkopolskę, Szląsk, Mazowsze część późniejszych
Prus Królewskich, część Pomorza, część Chrobacyi i części Łużacyi) nowe dyecezyie. „(Otto).. nec mora
fecit ibi (Gnesnae) archiepiscopatum, ut spero legitime, sine consensu tamen ~~[illegible]~~ praefati prae=
sulis (Ungeri) cujus dioecesi omnis haec regio subjecta est." Ditmar – Kosmas mówi: „Eodem
anno (999) Gaudentius qui et Radim, frater S. Adalberti, ordinatus est episcopus ad titulum
gnezdensis ecclesiae." – Zresztą był już wtedy dawny sławny kościół katolicki w Gnieźnie w którem
Ottona III przyjmowano) Ztąd tłomaczyć sobie można oderwany archidiakonat warszawski od Poznania
i słowa przywileju w Kodekie Raczyńskiego villa quae erat Ungeri episcopi). Później utworzono
biskupstwo kujawskie czyli włocławskie (do którego i część pruskiego Pomorza należała) i mazowieckie
czyli płockie. – Że przed Mieczysławem były już kościoły chrześcijańskie w Lechii iż gdy Mieczysław
ustanowił biskupstwo musiało być już dużo kościołów. – Najwięcej kościołów powstało przez ~~[illegible]~~
lokacyje na prawie magdeburskim nowych osad mianowicie za Kazimierza Wielkiego

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen
des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Preis pr. Stück
schwarz roth
kr.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken		
dtto.	„	12 „ „ 6 „		
Lessing,	„	10 „ „ 5 „		
Klopstock	„	10 „ „ 5 „		
Thümmel,	„	8 „ „ 4 „		
Platen,	„	5 „ „ 5 „	12	15
Pyrker,	„	3 „ „ 3 „		
Goethe (erschienen),		32 „ „ 16 „		
Wieland,	„	32 „ „ 16 „		
Lenau, Gedichte (ersch.),		1 „ „ 1 „		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),		11 Bände in 11 Decken		
Shakespeare's Werke,		9 Bände in 9 Decken		
Hackländer's	„	20 „ „ 10 „		
Hauff's	„	5 „ „ 5 „		
Körner's	„	4 „ „ 2 „		
Weber's Demokritos,		12 „ „ 6 „ (Classiker-Ausgabe)	12	15
dtto.	dtto.	12 „ „ 6 „ (Rieger'sche „)		

W pierwszych wiekach było mało kościołów i parafii. Gdy się przez osadzenie miast na prawie niemieckim w wieku XIII pomnożyły kościoły i gdy siły biskupa niemogły wystarczyć w dozorowaniu aby w świątyniach pańskich nabożeństwo odprawiało się porządnie podług przepisów kościelnych podzielono na archidyakonaty obwody (Andrzej Szymonowicz biskup poznański r. 1298 podzielił dyecezyę poznańską na 3 archidyakonaty) w XIV wieku podzielono ~~dyecezyę~~ archidiakonaty na dekanaty. Już Długosz w Liber beneficiorum zna dekanaty i archidiakonaty

Rozporządzenie pasterskie na dyecezyę chełmską i lubelską r. 1792 (Wojciecha Leszczyca Skarszewskiego bisk. chełm.) 4º. k. i str. 69 (w Warszawie d. 16 lipca 1792) .. Jan Kanty Forsyth O. Dr. Dr. pisarz apost.

Status ecclesiae ~~praemisl.~~ cracov. (Gębicki) 1644 został bisk. 3 Maji 1643. granice od północ. łuck. od zachodu arcyb. gniezn. od połudn. Szląsk: Węgry od wschodu d. Chełm. et praemisl. — episcopus Ceretensis 1735

Dioec. premisl. (podług Relacyi Alexandra Fredry bisk. prem. † 1734)

Collegium vicariorum 8 (ma probostwa 2 Niżankowice, Stryj)

" mansionariorum 6 (" 2 Wyszatyce, Medyka)

" Psalteristarum erectum 1618 fund. per Catharinam Ilsumnicka

" Praebendariorum S. Crucis sive Passionalistae fund. 1715 per Paulum Dubrawski episcop. luceor. 6 pers.

Confraternitas SS. Trinit. 2) S. Sacramenti

Bona mensae episcop: Oppidum Brzozow cum 5 villis, Opidum Jaśliska (in dioc. cracov. cum 13 villis, Opid: Radymno cum 3 villis

Sufraganeus seu Vicarius in Spiritualibus a. 1678 fundatus

Hospitale Pauperum in Premisl cum ecclesia murata et capellano

Seminarium clericorum in premysl pro 12 alumnis (Congregationis Missionis) habet villam Załuże et praeposituram in Sambor.

Collegiatae 1) Jarosław opp. fund 1523 habet villam Szczytna (cum capella S. Sophiae in suburb. jaroslav.) et ecclesiam in Laszki: praepositus, Custos, Scholasticus, Cantor et 3 Canonici, Collegium Vicariorum 8 Collegium Mansionar 5 person. 3 Altaristae, 3 Confraternitates S. Trinit S. Rosarii et S. Annae – Capellae a) in Wiązownica S. Valentini fund. per cives de Jarosław tempore pestis b) Radawa B. Mariae (Jesuitarum) c) Tywonia: S. Joannis (Jesuitarum) d) Pruchnik (Jesuitarum) – Hospitale pauperum cum ecclesia S. Spiritus (Calcanista folles organi Cerans)

2) Brzozow fund 1724 per Szembek (praedecessorem meum) episcop. cum 3 praelat: Praeposit. Cust. Decan. item Scholasteria cum ecclesia in Zgrawa, 3 Canonicatus (cum ecclesiis in Blizne, Domaradz) Collegium Vicariorum 4 (per me ad 6 auctum) – Confraternitates 3 Literatorum, 2) S. Annae, SS. Rosarii – Ecclesia hospitalis cum hospitali – Contubernia artific 6.

Decanatus forenses 12; Ecclesiae parochiales 171
confraternitates 85, hospitalia pauperum 72, Contubernia artificum in oppidis 104, Capellae et Oratoria 35.
Premisl: Colleg. Jesuit. - Ord. praed - Carmelit. discalc - S. Francisci min. convent - Reformatorum - Grantia cum hospitali Bonifratr - Monast Virginum Dominicanarum
Jarosław Coll. Soc. Jes. duo (S. Joannis in oppido et B. Mariae V. Lampomarianum dictum) - Reformat. - Grantia Ord. Minor Conventual. - Moniales S. Benedicti
Krosno: Coll. Soc Jes - Minor Conventual. S. Francisci
Sanok: Franciscanor
Rzeszow Colleg Schol. Piar - ~~Reformat~~ Bernardin - Reformat.
Sambor: Missionarii (penes ecclesiam parochial) - Bernardinorum - Moniales S. Brigitae
Przeworsk: Conventus S. Sepulchri Hierosolimit Custod. S. Sepulchri - Bernardin
Lezajsk - Ecclesia parochialis Custodum S. Sepulchri - Bernardini

~~[illegible]~~
Grantiae seu residentiae: Dominicanorum S: Wielkieoczy, Łancut, Sieniawa, Cieszanow (penes eccl. paroch) Mościska
" Franciscanorum: Pactaw nunc Calvaria penes ecclesiam Stryj
Conventus Ord. S. Pauli: Starawies fund. per Fredro episcopum et Franciscum Gozlinski canonicum premisl
" Praedicatorum Conventus: Borek
" Carmelit. discalceat: Zagorze
" " antiquae observ: Drohobycz, Sąsiadowice (ad S. Annam)
" Reformat: Wiszna
Grantia Carmelitarum calceatorum: Hussakow
missio Soc. Jesu: Turka
Jesuitae Collegia: Premysl, Jarosław, Krosno, Sambor
Luteranow wytrzebił w dyecezyi biskup Szembek, ego cassavi in Sambor apud exercitum saxonicum pastorem luter.
Mons pietatis in Rzeszow cum 6304 floren.
Confraternitas Sacerdotalis B. Mariae V.

Status dioecesis Cracov. tempore Constantini Szaniawski episc. Crac. 1731

50

1634 Stanislaus Garwaski decanus ploens. canonicus crac. seret reg villam Swieradzice cum curia et praedio - praedium Gora seu Gorka alias Nadolany in districtu prosrov. - villam Wrzoso: wice in districtu Cracov. - Capitulo Cracov. donat.

(taksamo r. 1751) Ecclesia Cracov. 6 prelat, 30 prebenda - Collegia 1) Vicariorum 30 2) Mansionariorum 8 - 3) Capellanorum S. Crucis fund. per Casimirum regem 8 4) Psaltenistarum fund. a Vladislao rege 17. 5) Rorantistarum (Rorate Coeli missam semper canunt) fund Sigismundus rex. 6) Sacerdotum Angelistarum fund Martin Szyszkowski episc. crac. (missas de S. Angelis) 6. 7) Confessariorum fund. a Joanne Foxio canon. 9. - Concionatores 4 F

d. 6 Novembr. 1644 (Gembickiego bisk. krak. relacya

Altaria ex argento solido 2: 1) In capella regia cum fusa Historia Christi et B. Mariae 2) ibidem cum historia S. Stanislai

Florian tych r. 1757 Altaristae et Capellani 126. Capella musicorum 15

Tumba pro corpore S. Stanislai argentea a 4 angelis argenteis portata ex argent in Capella marmorea 8 columnis aereis deauratus ac supereminenti Coppula squamata deaurata per Vladislaum IV fundata

Collegium Seminaristarum 12 qui superpelliceati ministrant

Collegiata S. Michaelis 2 prelat. 3 canon. 8 mansionar.
" S. Georgii 4 canonici 4 mansionarii
" S. Floriani extra muros Cracov. 3 prelat. 8 canon. (Univers. Crac. Dreys)
S. Annae 4 prel. 5 canon.
OOSS. 1 decanus 8 canon.

Ecclesia archipresb. B. Mariae V. (Archipresb. infulat. 4 Vicarii, 8 Mansionarii, 13 Altaristae, 8 Poenitentiarii, 8 Gracialistae, 40 Altaristae - Universim resident penes ecclesiam 60 sacerdotes

Ecclesia Dominicanorum 150 fratr. Franciscanorum 105, Bernardinorum 150, Reformatorum 126 Carmelit. antiq 70, Carmelit excalceat duo S. Michaelis et S. Josephi extra muros 60 - Societatis Jesu domus professa ad S. Barbaram 35, Collegium S. Petri 81 Domus Novitiorum 60

Moniales S. Dominici in Grodek cum clausura 2) in civitate sine clausura

Confraternitates: Rosarii, Compassionis, Misericordiae, S. Annae, S. Ursula, S. Sophiae, Scapularis, S. Caroli, S. Annae secundo, Cordigerorum, S. Lazari, Conceptionis B. Mariae ad S. Jacobum, Quinque Vulnerum u Bozego Ciala, S. Mamert, S. Angeli Custodi

Decani 50 Collegiatae praeter Cracov. 12.
Parochiales eccles. 927

1717 Fana Luteranorum: In Szczepanowicem – Radzgin murowany zbor calvin.

Constantini Szeniawski 1731. Ecclesiis Collegiatae 16: Sandomiria 6 prael. 16 canon Vicar. 10 mansionar 6. psalterist 4. Altar 6.
S. Floriani 8 vicar 4.
Vislicien. 13 (prelat. 6 canon 2. vicar. 10)
Kielcen 13 (prel 5. can. 7. vicar 10)
Scarbimir 8 (canon. cum prelat 9.)
S. Michaelis in arce 7 (praeposit, 9 praebend. canon
Sandecen 12 (canon 13)
Opatovien 10 (canon.)
S. Georgii in arce 5 (prebendae)
OO SS. Crac. 16 (prel. 5, canon 15
S. Annae " 8 (Canonici cum prelati 13)
Tarnow 17 (1 praepos. infulato 16 can colleg vicar. mansionar. psalter.
Lublin 15 (prelat et canon 10)
Bobow 7 (inter hos 3 prelati 5 canonici 3 vi
Woynicz 10 et 3 vicarii
Pilca 7 (canon. 9)
Rusca: praepositus, scholasticus et 1 praebendarius

Ecclesiis matres 931 sine filiis
Cathedra: Praelati 7 Canonici 29, Archidiaconi foranei 2 (zawichost et lublin)
Collegia ex Clero 6: Penitentiarii, Vicarii, Mansionarii, Rorantistae (Praebendarii B. Mariae V.), Psalteristae, Praebendarii S. Crucis

---

Ferectionem 1728 dotavi pro 30 alumnis et reformavi

1731. Seminaria: 1) In arce Cracov cathedrale (sub congregat. Mission) 16 12
2) Sandomiriae (sub Jesuitis) 14, 3) Lublin (sub Jesuitis) 8 cler.
4) Seminarium in Kielce de novo pro 36 fundavi 5) Seminarium Stradomiense pro 24 cler. fundavi de novo (sub Missionariis)

† Domus Congregationis Missionis 2 – Seminarium Clericorum in communi viventium 1 in Kielce

Benedyktynow Klasztory 3 i 2 residenc. Cystersow 5, praemonstrat 2 et 1 resident. – Canonic lateran. 5, Custodum S. Sepulchri 3, S. Spiritus de Saxia 2, – S Mariae de Urbe Dimetrii 4, – S. Pauli 5 – Camaldul 3 – Carmelit antiq. 6 – Carmelit discalceat 5 – Augustinian. 6 – Dominik 11 – Franciszkan 8 – Bernardynow (de Observantia) 14 – Reformat 9 – Capucin. 2. Bonifrat. 3 – Soc. Jesu colleg. 5 – Scholarum Piarum Colleg 4. – †

Conventus monialium: Benedyktynek 3 – Norbert 4 – Dinkazek 1 – Brygitek 1 – Carmelit. discalceat 3 – Augustianek 1 – Dominikanek 3 – S. Klary 2 – S. Franciszka 3 – S. Coletae 1 – Visitationis B. Mariae V. 2 – Sorores Charitatis 2 Domos – Dispertitarum vel S. Euphaemiae Domus 1 prius simplices Matronae ad instituendas puellas orfanas – ego eas ad domum ad ecclesiam S. Joannis sumptu meo consumatam transtuli ubi sub clausura et habitu nunc vivunt)

Monasteria virorum 108 Mulierum 26

Conventus Sandomir. 1) S. Jacobi Dominikanow 2) S. Mariae Magdal.

1751 Relatio Crac.

Dioecesis habet 3 palatinat: Cracov. Lubl. Sandomir. ducatus Zator Oświecim et Severiensem

Cracoviae ecclesiae cum capellis publicis 70. – 1 Cathedralis, Parochiales 12, Monasteria 25, Hospitalia 13 – Universitas cum 3 Collegiis

Cathedra zbudowana przez Mieczysława która na cześć brata swej żony Dąbrowki dał jej tytuł S. Wacława

Crucifix drewniany S. Jadwigi w ołtarzu marmur.

Fundacyje
Lublin Bazylian 1588
Tyniec 1041
Calvus mons 1006 abat. regular.
Tuchow Residentia cum Praeposito
Mogiła abbat comendat. Andreow, Wachock
Abbat regular: Coprzywnica (Clara provincia) Szczyrzyc (Mariae Vallis)
Norbertan: Hebdow abat. comend. Neosandec. abat regul. Krzyżanowice prepozit. regul.
Canonicor. regul. Lateran. Casimiriae prepositura f. 1347. Kłobuck prepozt. Kraśnik, Kurzyski; Sulka, Wolbram
" S. Sepulchri Miechow prepos. general. Comedat. Stradom f 1351 Bythom – Skarzyszow prepos.
" B.B.M.M. de poenitentia: Libichow, Cracov. f. 1206 Pilca, Bogorie.

S. Augustini: Casimiri, Ilkusz, Lublin f. 1646,
Kięż, Lissno, Radomysl, Libizense prope Dębicam, Lublin.

Carmelit antobserv. 6. S. Mariae in arenis Ardoniae - Gutowska wola f. 1618 - Jaslo 1437 Czarnday 1669 - Cracov. ad S. Thomam 1618.

" discalceat. 6. Cracov ad S. Michael. 1611 - Extra moenia in Wesola 1634 - Lublin provinciae Litvanae 1670 - Lublin residentia provinciae polonae

Dominikani 12... Klimuntow, Sobibor, Janow

Ord. Praedicator. Congregationis S. Bertrandi: Lublin - Wysokie Kolo.

Franciszkanie 9 in Antiqua Sandec 1280 Nova Sandec 1297 Lublin 1629

Bernardyni 16 Stradom 1454, ad aedes Conceptionis B. Mariae V. Lublin 1460, Radom 1460, Tarnow 1499, Zolkow 1630, Opatow 1472 Przyrow S. Anny 1609, Eremus S. Catherinae inter Kielce et Bodzantyn 1460 - mons Kazzowka 1630 - mons alvernensis 1627 mons Calvariae 1603 - Dukla 1743 - Josefow - Lukow, Bochnia

Reformati 12: Kęty Pilca.

Kapucyni S: Krakow 1699 Sędziszow, Lublin 1728, Lubartow, Rozwadow

Trynitarze 2: Casimiriae - Lublin

Soc. Jesu: ad aedes SS. Petri et Pauli Collegium 1597 ad aedes S. Mathiae dom probat. ad aedes S. Barbarae Dom professa - Sandomir - Lublin.

Schol Piar 5. Podoliniec - Lukow.

Congregationis Missionariss: Cracoviae in Arce - Stradomiae Lublin

Seminarium Clericorum in commune viventium: Kielce

Benedyktynki 3 abbatyssae

Norbertanki 4 abatyssae: Cracoviae 1636 Zwierzyniec 1126

Brygitki: 1 Lublin abatyssa 1426

S. Spiritus de Saxia 1. Krakow.

S. Clarae 2 Abatissae: Krakow, Sandez
S. Francisci Salesii a Visitatione dictae 2: In Biskupie ad
    Cracoviam - Lublin
Conservatorium puellarum sub instituto S. Euphaemiae a
    Praesentatione dictum i Krakow.
Augustianki: ~~Cracoviae~~ Casimiriae f. 1718
Karmelitanki 4 ~~ad~~ Cracov. ad aedes S. Martini - Extra moenia
    in Wesola - Lublini ad aedes S. Josephi f. 1624 - Lublini
    ad aedes Immaculatae Concept 1659
Dominikanki 2 Cracovia in Gradek secundi habitus
    Cracoviae ad aedes S. Trinitatis domus major et
    minor tertii habitus
S. Francisci de Observantia 4 Cracoviae ad aedes S. Josephi -
    Stradomiae ad aedes S. Agnetis - Stradomiae tertiae
    regulae seu Stae Coletae - Tarnow.
Puellarum Charitatis: Krakow, Lublin.

1765 Cathedra Praelati & Canonici 29 (z tych 23 szlachty 5 doktorow w tych 3 prawa 2 3 teologii 1 z medyc) Collegium Vicarior olim 13 nunc 15 – Colleg. Mansionarior 8. – Colleg. Praebendar. S. Crucis 8 – Psalteristarum [illegible] 10 – Colleg. Praebendariorum B. Mariae Rorantistarum – Colleg. Praebendarior Angelistarum – Collegium Poenitentiar – Altaristae et Capellani prope 100 – 2 Vicecustodes Sacristiani – 6 Sanctuarii

Collegiatae: Sandomiriensis 6 prelat 16 canon. 10 Vicarii, 6 Mansionar, 4 Psalterist, Altaristae

S. Floriani	4 prel	6 canon.	4 vicar.	
Vislicien	6 "	7 "	6 "	
Kielcens.	5 "	9 "	10	(in comune viventes)
Scarbimir	3 "	6 "	6	
S. Michaelis	3 "	4 "	4	
Sandec	7 "	6 "	6	
Opatov.	4 "	7 "	5	
S. Georgii	1 "	4 "	4.	
OOSS.	7 "	15 "	8	
S. Annae	5 "	6 "	6	
Tarnow	7 (infulat) "	10 "	6	mansion 4 Psalterist
Lublin	7 "	8 "	10	
Woynic	6 "	6 "	5.	
Bobow	4 "	6 "	4	
Pilecens.	5 "	4 "	4	

Libri beneficiorum, Retaxationum, [illegible]nacyi, Cessyi, Zapisow, Kommutacyi, Kompozycyi, Konsekracyi, Dekretow, Sentencyi – Sumariusze praw i Dokumentow

228 in Brzeze IX Calend. Maji Conradus dux Masoviae terram Chelmensem et villam Orlow in Cujavia jacentem Hospitali S. Mariae domus Theutonicorum fratrum Jerosolimitanorum donat. (Stronczyn. N.o 1. – Dogiel IV. 5.)
praesent: Michaele episc Cujaviae, Gunthero electo Plocensi, comite Arnoldo palatino Cujavie, com. Thoma castellano Brzesiensi.

28 in Plocke IV Nonas Julii: Conradus dux Masoviae et Cujavie cum filiis Boleslao, Cazemiro, Semouito magistro militum Prusciae et fratribus ejus militaturis more livoniensi castrum Dobrin confert et villam Sedlec ante Juvenam Vladislaviam. – Praesent Michael episc. cujav. Guntherus electus ecclesie Mazovie, Petrus prior Chirvensis ecclesie, Bogusza palatin. mazovie, Vitus castellanus de Plonz, Matheus castel. de Ratcenz, Adalbertus castel. de Antiqua Vladzslavia.
(Stroncz N.o 2. Dogiel)

30 Conradus dux Mazovie et Cuiaviae cum uxore Agafia et filiis Boleslavo, Kazimiro, Semovito, Semimislo, fratribus beatae Mariae de domo Theutonica donat Chelmense territorium a loco ubi Drvancha egreditur usque ad Wislam et per Wizlem usque ad Osam et inde usque ad terminos Prusciae 1230 Praesent. Gunthero episcop. Mazov. Christiano episcopo Prusie
(Stroncz N.o 3. – Dogiel)

1230 Conradus dux mazov. et Cujav. castrum Nissove cum villis Ozcholino, Nissove, Nisso-veca, Occola donat fratribus b. mariae de domo Theutonicorum. — Testes: Michael episcopus Cujaviae, Christianus episcopus Pruziae, Magister Joannes Cancellarius de Cracov.

(Stronz. Nr. 4)

1230 Guntherus episcopus plocensis bona ad episcopatum suum pertinentia ~~cum~~ in territorio Culmensi — ~~[illegible]~~ cum decimis fratribus de domo Theutonicorum Jerosolimitanorum donat. Actum in Ployzk. XVI calend. april

(Stronz. No 5)

1265 culmensis episcopus Johannes — et monasterium fratr. minor in Torun.

(Stronczynski. No 7.)

1222. Conradus Dux Mazov. Christiano episcopo Prussiae primo confert castra Grudenz, Warzko, Copriven, Willisaz, Colno, Auth, Kysin, Glamboki. Turno, Pin, Ploth in terra Colmensi confert. In Lovyz 1222 Nonis Augusti. praesent. V. archiep. gnesnensi, J. cracoviensi, p. posnaniensi, L. Wratislaviensi, L. Lubuscensi, M. Cujaviensi, episcopis; Marco palat Cracov. Jacobo palat. sandom. D'irscione palat wrazlav. et castelanorum: Pakozlao cracovien. Mysstwino san: domirien, Ostasio Wislicien. Clemente plocinen. Theodoro crusvicien. Mauritio wlodislavien. Zobozlavo vratislavien. Stephano Boleslavien. Petricone lencicien. (Stronz No 13)
(synod?)

530

1284 Zegotha palat. cracov. (Stronez No. 17)

1317 Lesco dux Cujaviae cedit Carolo magistro et ordini Cruciferorum terram michaloviensem. (Stronez No. 26 pag. 30.)

territorium Michelow damus cum ... jurisdictionibus auri argentique fodinis ac metalis heris (eris?) cupri ferri, venis salis ac omnibus utilitatibus.

Wzory pism dawnych w przepisach wystawione i objaśnione drukowanem ich wyczytaniem. Zesz. I obejmująca pismo dyplomatów od r. 1228 do 1530. W Warszawie nakładem i w drukarni Komissyi rządowej sprawiedliwości. 1839. 4o wydał Kazimierz Stronczynski. k. 5. st. 99. i tabl. 94.

O pisarzach Dziejów bisk. lwow: Skrobiszewski, Okólski, Józefowicz, Zimorowicz, Litawski, Rzepnicki, Friese, Chodykiewicz, Zubrzycki, Brocki

Chrześciaństwo na Rusi metropolia Kijowska, halicka, władyctwa w Przemyślu, Bełzie.

Obrządek Łaciński na Rusi, Stosunki dyplomatyczne xiążąt z Polską

Lew zostaje ~~[illegible]~~ unitą.

Dzieje Rusi i Lwowa.

Bzowski Vita S. Hyac Cap. 3 et 6 mówi iż 150 lat przed Kazmierzem W. było arcyb. lwowskie (więc r. 1184) ~~[illegible]~~ i że S. Jacek ustanowił pierwszego arcybiskupa <u>Bernarda</u> de Crema któremu nadał Sunstan wieś (co oczywiście fałsz bo S. Jacek nie wstąpił jeszcze do ~~[illegible]~~ dominik. zakonu założonego dopiero 1215)

Okolski Russia fl. p. 57 wspomina iż Bernarda zabili Tatary którzy żył 1217

Andrzej Król Węg. pisze do papieża Innocentego III r. 1208 aby dozwolił arcybiskupowi z Gran koronować syna na ~~biskup~~ Króla w Haliczu.

Leo król halicki, zostawszy Królem wysłał z prośbą do Innocentego IV na Koncylium w Leon o dozwolenie Koronacyi. Koronował go 1246 biskup Krak. a r. 1253 przez legata papieski. Stryjkowski lib <u>VIII</u>.

Raynald Annal Ecclesiastic T. XIII. № 43.; Bzowski Annal. Eccles. № 12 mowią iż S. Jacek r. 1232 nawrócił wiele na Rusi i że na prośby Xiążąt ruskich mianował biskupem <u>Gerarda</u> prowincyała Dominik którego Grzegorz IX potwierdził 1233 (Co także nie dobre bo S. Jacek według Grodziskiego dopiero 1234 przybył do Kijowa) – może to dotyczy Kijowa mowi Friese.

Ciż sami pisarze sprzeciwiając sobie mówią iż Kazmierz W. r. 136. wyprawił Jana Pakosławca Rzeszowskiego do Avignonu z prośbą utworzenia arcybiskup: stwa w Kijowie, jednak śmierć Innocentego III przeszkodziła; dopiero w nastę: pnym roku Urban papież 1364 zezwolił na to

Ob: Bulla w Kodexie Raczyńskiego.

Kromer mówi iż Kazmierz W. posłał do Urbana V posłów do Avignon o ustanowienie arcyb. we Lwowie; r. 1361 za pozwoleniem papieża ustanowiono pierwszego Chrystyna. (Lib. XII); zaś w Lib. XIII sprzeciwiając sobie mówi iż Król Ludwik wysłał do Gregora XI do Avignonu o pozwolenie założenia biskupstwa w Przemyślu, Włodzimierzu i arcyb. w Haliczu. — Zdaje się iż podług Kromera było 2 arcybiskupów: biskup w ~~Kijowie~~ Lwowie, i ~~nie~~ arcybiskup w Haliczu a gdy arcybiskupa z Halicza do Lwowa przeniesiono, równie i biskupstwo lwowskie do Kamieńca. (Lecz Urban V nastał dopiero 1362)

Miechowita Libr IV cap. 6. mówi iż Kazmierz W. posłał do Urbana V do Avignon z prośbą o założenie arcybiskupstwa a gdy papież pozwolił zjechał Król i Jan Świnka arcyb. gniezn. do Lwowa i poświęcili pierwszego Chrystyna na arcybisk. (Lecz Świnka + 1301.)
— Tenże Libr IV cap. 33 mówi iż Ludwik Król r. 1375 wysłał posłów do Gregora X od którego dostał pozwolenie założyć arcyb w Haliczu, i bisk. w Włodzimierzu, Przemyślu i Chełmie i że Jakób był pierwszym arcybiskupem. (Może się to rozumie o Chełmie?)

Bielski p. 235 mówi iż Kazmierz W. r. 1361 wysłał do papieża posłów z prośbą ~~za~~łożenia akad. Krak. i arcyb. lwow. (Lecz bulle Urbana V I o akad. Krak. druk. w Załuskowskim Jus regni Pol. I w Mizler Poln. Bibliot. i Kołłątaj Codex dipl. [illegible] nic o Lwowie nie wspominają)

Długosz mówi iż Kazmierz W. założył arcyb. w Haliczu 1361 a pierwszym był Chrystyn

Bużeński w Żywot. Arcyb. mówi że Kazmierz W. założył arcyb. w Haliczu i że arcyb. gniezn. Jarosław poświęcał Chrystyna

Bulla Bonifacego IX dla Eryka bisk. prem. w Rzymie 13 maja 1389 która mówi iż Ludwik był tylko restauratorem arcyb. ~~[illegible]~~ halickiego które Wład. opolski uposażył (Bulla ta w Friese p. 13–19)

Że było we Lwowie arcyb przed 1414 bo papież Gregorz XII wyznaczył Piotra Wysza bisk. Krak. na komisarza w sprawie o kościół parafial z Janem Rutenim a miastem r. 1407. — Takim samem komisarzem w sprawie Jana Rutheni z franciszkanami i dominikanami był Maciej bisk. przemysk. 1408. — Komisarzem w tejże sprawie między miastem a Janem Ruthenim był Mikołaj Trąba arcyb. gniezn. r. 1412.

Widać że Arcybiskupi haliccy pomimo tego nadawali sobie przed przeniesieniem Katedry z Halicza tytuł Archiepiscopi Lemburgensis

Po śmierci pierwszego arcyb. lwow. + 1370 czyli + 1371 wakowała katedra i wtedy Władysław Opolski nadał jurysdykcyję na Ruś biskupowi lubuskiemu jak widać z Bulli Gregorza do Franciszkanów z Avignon. XII Kal. Aug. 1373 (druk w Friese) i drugiej Bulli takiej samej z Avignon XII Cal. Aug 1373 (druk w Friese)

Ob: Wohlbrück Gesch. v. Lebus – Jetzige r. 1389 Jan biskup lubuski potwierdził we Lwowie bractwo P. Maryi 29 September. 1389.

Towarzystwo fratrum peregrinantium na Rusi założone 1252 (ob Okolski Russia Florida)

Archidiecezja lwowska – sufragani – rozległość – parafie – dekanaty – suffragan – Kanonie. – Herb.

1. Krystyn h. Gozdawa archiep. haliciensis + około 1370
2. Antoni jak widać z przywileju Wład. Xcia Opolsk. Actum in Grodek feria VI post Decolat. S. Joan. Bapt. 1375 Praesentibus Venerabili Patre Antonio Metropolitano haliciensi (moje ruski) (i przywilej)
3. „Mathias electus archiep. Lemburgensis" 1377 i 1378 przychodzi jako świadek na 3 przywilejach. + 1379.
4. Bernard od 1380 wspomniany w zatargach z miastem i przywileju który dał dominikanom Lemburgae 1386 in nativ. S. Joan. Bapt. + około 1391. „Bernardus archiepiscopus Haliciensis"
5. Jakób Strepa franciszkan wyświęcony w Tarnowie 28 October 1392 + 1411. „Archiepiscopus haliciensis" Przywilej w Dodatku Gazet. lwow.
6. Mikołaj Trąba (ob. Łętowski Kanonik) od 1411 – Friese Journal litter: T. I p. 257.
7. Jan Rzeszowski 1413. przeniesiony do Lwowa + 1435.
8. Jan Odrowąż + 1450.
9. Gregorz z Sanoka (ob Calimach żywot, Wiśniewski) + 1439
10. Jan Długosz nominat + 1480.
11. Jan Strzelecki Wątróbka + 1493.
12. Andrzej Boryszewski arcyb. Gniezn. + 1510 (ob Bniński

16. Paweł Tarło arcyb. lwow. synod prowincyonalny we Lwowie 8 Novemb. 1564 pod prezydencyą kardyn. Commendoni Acta we Lwowie Ms

19 Solikowski 2 synody (ob Journal. liter. I p. 30. 35.

Statuta episcopatus Cujaviensis (Dembowski) Varsav. 1756.

Synodus provin Math. Lubiensk. Varsov. 1643. 4° 1646.

La metropolitaine de Leopol avec ses archeveques jusqu'a notre tems par Chretien Gotlieb Friese. Dans l'imprimerie Mizlerienne a Varsovie MDCCLIIX (1758) 4°. X. 4. st. 64. na st. 63. mowi ze w II tomie Journal litteraire de Pologne dał rozbiór 2 tomów Geografii Lubienskiego

1180 wird dem Kloster St. Lorenz bei Kalisch

Statuta provincialia toti provinciae gnesnensis
Nicolaus gnesn. archiepisc. in Wielun synod. provin continuatum in Kalisz
Acta in choro ecclesiae in Kalis 1420 d. 25 Septemb.
Clemente abb. de Mogilen b. m. dr. 4°
(ob. w Lelewelu Xięgi bibliograf)

Jus Capituli seu tractatus novus et absolutus de potestate Capituli sede Episcopali vacante in quinque partes distributus cum adjecta Ill. Episcoporum Posnaniensium historica synopsi per Nicolaum Zalaszowski J. U. D. Archid. Posnan. Opus posthumum. Typis Academiae Posnaniensis A. 1706. 4o

K. 3. dedyk. Jan Gozimecki Academiae Posnan. Director Stanislao Siekowski Gnesnensi canonico sede vacante sede generali administratori. (autor był profesorem w Akad. Krak.

st. 1–44. Vitae Episcoporum Posnaniensium

st. 1–152. Tractatus de potestate capituli sede episcopali vacante

cale K. 3.

st. 44. 152.

Archidiaconatus Cracov.

Decanatus: Prandocin (Bolechowic, Raceborowic, Gebeltow, Wenceslawic, Zelonek, Modlitia) 28 probostw

" de Negowecz olim de Liricz (Negowecz, Wyslicka, Bozanow, Dekanowic, Chelme, Liricz, Gdow, Bisikupic, Lapsitia, Bochna, Kridlna, Korsatiz, Krizanowicz, Tarnowa, Baczchowicz, Zakliczino, Seprawe, Lazan, Dobosicz, Tobolow, Wisnice, Novorudel, Villaregis, Mistimicz, Lipnik, Brzesrestaitia, Lossosina, Drogyna, Gay, Mogylan, Sulikowicz, Glowoczow, Kriwadembrowa, Erbordi Villa, Jawornik, Redhembrot, Villa Conradi, Villa Martini.

seu Antiqua Rudel

[circled in margin:] depenaunt [illegible] Lubichowa [illegible] de pere r. 1328

" de Zator: Zator, Villa Hermanni, Polenka, Zetrowicz, Villa Gerardi, Glambowicz, Villa Zebotonis, Villa Vriderici seu Vitanowicz, Weprez, Helwandorf, Spichowicz, Woznik, Wriderichowicz, Zarissow, Berwald, Villa Siffridi, Bobedre, Regulicz, Grabsicz, Muchar, Bidek, Villa Mathaei, Antiqua radissow, Novaradissow alias Wola, Cirnechow, Thintia, Moravitia, Rudawa, Preghina, Krenicin, Stronow, Wadowicz (filia ad Muchar) Zalowicz, Somscow (vel Sotka) Laromba Zegota, Kressowicz, Lissek.

[left margin:] seu Chunsdorf; [seu Bachowicz; sive Witanowicz; r. 1328 de pere

" de Andreow. 16 probostw

" Kazmiriensis 16 probostw

Decan: de Idzrancino alias Zrancino: Idzrancino,
~~Beyecz~~, Dominikowicz (Demetrowicz), ~~Zalanze~~, ~~Slawancin~~
~~Jassel~~, ~~Antiqua Smigrode~~, ~~Seben~~, Kleczicze, Bed:
zeda, Nova Zmigrode.

r. 1328 do dane Uszcza

" de Tarnow: Tarnow, Woynicz, ~~Wirchoslawicz, Jur:
chow, Thuchow~~, Opatkowicz, Libertas Timonis,
~~Libertas Gotfridi, Gnoynik, Bessadek~~, Usswa,
~~Plessina, Jassen, Dambno~~, Radlow, ~~Gora~~, Czechow,
Gorzecz, Scepanow, Zaromba, Libertas Ivonis F
(noviterereita) F(seu Timonis recte)

" de Idzranza alias Irzadz. 19 probostw

" de Plessow, : Czulicz, Luboritia, Negardow, Comin:
sa, Proschowicz, Zamboćin, Pobednik, Plessow, Rusca
(duo plebani) Igolomia. 10 probostw

" Slaucoviensis (Mislowicz seu Mislimicz, Il-
kus, ~~Novusmons~~, Pehar, Panow, Razcinchow,
Plok, 29 probostw

" Sandecensis: Sbissicz, Newojowa, Ferreavilla, Bar:
czicz, Martina, Nigerfluvius, Prissowa, Mogylno,
Chomorawicz, Longumpratum, Podegrodze, Mislicow,
Wilglow, Sanctus Swerardus, Szlizicz, Jakubkowicz,
Tangoborza, Jansonsko, Lukowicz, Antiquasandecz,
Moscenitia, Sedlecz, Beganicz, Lanzko, Novo Sandecz.

r. 1328 dodane Durzcowo

" de Pelcinitia: (Pelcinitia, Wroczimowicz, Radlewicz
i t.d.) 8 probostw

1326 Episcopatus cracov.

Capitulum: Decanus, Archidiaconus, Prepositus, Scholasticus (dochody miał taxowane 120 marc.) Cantor, Custos Oficialis i 24 Canonici, 14 Canonici gratiales, 7 altaristae

Ecclesia S. Michaelis in Castro: Praepositus, Custos, 3 Canonici
" S. Georgii: Rector
" S. Mariae Regijptiacae: Rector (Alexander)
" S. Maria: Plebanus (Joannes Grothonis)
" S. Stephani Plebanus
" De SS. Plebanus et Rector alterius medietatis
" S. Adalberti
" S. Nicolai
" S. Mariae Magdalenae
" S. Laurentii
} Rectores
" S. Martini Rector
" S. Jacobi, 2 Plebani
" Hospitalis S. Crucis fr. magister Hospitalis
" S. Marci ordinis fratrum S. Marci
" S. Stanislai de Rupella Plebanus
" S. Egidii: Custos, 3 Canonici
" S. Floriani in suburbio; Praepositus, Decanus, Custos 4 Canonici
" S. Joannis: Rector
" S. Philippi et Jacobi: Rector

" S. Benedicti. Rector
Collegiata Scarbimiriensis: Praepositus, Scholasticus, De[...]
Custos, 5 Canonici
Abbatia Tynciensis (Michael)
Prepositura de Swirintia ord. Praemonstr.
Abbatia de Mogyla (Stephanus)
" " Andreow (Walterus)
" " Cîricz (Dyonisius)
Monasterium de Brzesko ord. Praemonstr
" " Staniątek ord S. Benedicti
Praepositura Mechoviensis ord Sepulchri Domini
Abbatia Sececkow ord. S. Benedicti
" Calvimontis " (Wilhelmus)
" Comprovintia " Cisteri.
~~Monaster.~~ Wanchock " "
Praepositus Imramowicz ord. Praemonstr
" Kryzjanowicz " "
" Busko " "
Prioratus Lubachowa Ord. S. Marci
Praepositura de Mistow S. Benedicti
Monast. Sandecz monial. S. Clarae abbatissa
" Cracov. ad. S. Andream " " "

1342.

58

Decanatus Sandecensis

Mantina - Welglow - Longum pratum - Nova Sandecz - Beganowicz - Jakubkowicz - Libertas Joannis - Tangoborza - Sbisicz - Sedlecz - Antiqua Sandecz - Mosceniczа - Barcicz - Sedlisci et Wylyzsco - Podgrodze - Villa ferrea - Lenczsko - Zrwissowa - Nigerfluvius - Lukawicz - Jazowsko - Smidlno - Camorawicz - Libertas Iwkonis - Misslichou - Sveradus - Mogilnow.

Decanatus Zator

Nova Radzeskow (Radziechow) - ~~Zator~~ - Sirwichow - Petrowicz - Spedzegowicz (Spitkowice) - Glambowicz - Witonowicz - Hermanni villa - Laredizen - Antiqua rudlou - ~~Muchar~~ - Wadovicz - ~~Ossanka~~ (Gorzenie ...) - Tincia - Przegina - Morawicia - Grambyjicz - Villa Zibothonis - ~~Zorambka~~ (Marynporęba) Merkonis - Crescin (Kopein) - ~~Wepry~~.

Decanatus Novimontis

Regulicz - Krassowicz - Trebina - Tarnovia - Lanczk villa - Rudawa - Gorovicz - ~~Plog~~ Plok - Przegina - Ilkus - Jaworno - Slawkow - Solecz Andzlawicz - Chotel.

Decanatus Oswencim

Poramba - Grodzecz - Osseck - Mosgrunt -
Kanth - Ducae Caprae - Bertoldivilla -
Besscomia Bessowina + Dampkowitz -
Lachemwalth - Girowicz - Villa Scriptoris
Antiquawilanowicz - Lossina - Lipnik -
Novavillanowicz - Swicza - Osswenczim -

Decanatus de Ciricz

Michinicz - Brzeznicia - Stebnicz - Loossoni
- Kridlina - Cziricz - Sobolow - Erbordivilla
- Zegothaevilla - Krisanowicz - Calin - Bis-
kupitz - Cescessicz - Glowosow - Jawornig,
- Ratembrod - Gay - Wissnice - Lassan -
Bochna - Welizka - Noworudel - Dobsicz
- Drogina - Raczkowicz - Zakliczino -
Lipnig - Negowetz - Lapucia - Martinivilla
Lappanaso - Gdow - Cargowa - Villa Regis -
(Szepraw) Saprow - Lubacowa - Mogilan - Zie Zecanowicz
- Pogwisdow - Rodzanow - Bizeze - Sul-
kowicz - Conradi villa

Registrum denarii B. Petri collect. per
Galhardum de Carcenbus in regno Polonie
1335 - 1342

Liber rationis decimae sexennalis per Clementem V. in concilio Viennensi impositae et in Polonia collectae a. 1326. per Andream de Verulis Canonic. Vratislav. (I p. 228 N. 358)
(jest wypis)

Liber rationis ejusdem decimae in dioecesi Vladislaviensi:
Episcopus Mathias, Praepositus, Decanus, Scolasticus, Cantor, Custos, Archidiaconus, 19 Kanoników

Ecclesia Cruswicensis: Praepositus, Decanus, Scholasticus, Archidiaconus, Custos, Cantor, 15 Kanoników

Archidiaconatus Cruswiciensis
Ostrow - Kobelicz - Gniewkow - S. Klementis ecclesia - Parchan - Brocima - Brodna - Liskow - Strelna Barczino - Liosow - Kosczol - Kosczol - Kosciol - Kosciol - Cwirsna - Gora - Plomikow - Jersicz - Tuczna - Pirane - S. Vincentius

Decanatus Raczoviensis
Raczow - Sadelno - Montesino - Izbicia - Bronisow - Slawsko - Kaczow - Polaminowicz - Berdow - Wicow - Scudelsco - Peterkow - Nova ecclesia Lubotina - Biczino - Ricicia - Koszczesicz - Ludiczcho - Bitom - Chelmecz - Ostrow

Archidiaconatus Vladislaviensis
Grabe - Grossino - Ludbranecz - Konogedcho - Lubone - Przypust - S. Joannes - Koschel - Kloba - Kloba Demetrii - Ostrewa(?) - Strasow - Choczan - Swirnazow - Dowicz - Altumforum - Chlewicz - Chalino - Ossenczim - An:

tiqua Wladislavie – Grabcow – Strachlino
Sgowentka – Slufow – Chodiza – Winicz (Wonicz)
– Raczens – Kowale – Bissovia – Strest
Archidiaconatus Pomeraniae
Castrum Swecense – Yczow – Poledna – Grozn
– Scoczscho – Ybislavia – Glowna – Swetza –
Nowe – Nova ecclesia –
Libnow – Castrum Danth – Glodiw – Do
sow – Sobkow – Gordin – Garczsin – Mile
banez – Thomosco – Pucch –
Decanatus Gedonensis
Decanatus Swezensis: Paledwa – Grazna
Sraczsiko – Stislavia – Preserscho – Scoch
Monasteria: Paplin (cist) Bissovia, Oliva,
Zukow –
Decanatus Tersoviensis

In pr
canatu
13
Su
" Cr
" de
Ecclesia
lasticus
gratia
ibidem

Decan. de Oswencim: Oswencim (2 pleban.)
" Paromba, Grozecz, Osyek, Mosgront
(seu Witkowicz), Kant, Gigersdorf
(seu Gerowicz), Medzwona (seu Kun-
cendorf), Villa Berthold, Bestwina,
Damkowicz, Villa Scriptoris, Antiqua-
villamowicz, Jawissowicz, Lensnowin
Trebina, Crenovia (3 pleban.), Bresch Breze,
Visla, Plessina, Czwiklitz, Studna,
Suschech, Woyeicz Wosticz, Ziwicz, Novavillamo-
wicz, Lipnik, Duolaprae (seu Siffri-
divilla) (r. 1325 dodane: Quiklicz seu Genz-
dorf)
Ecclesia Vislicensis: Praepositus, Scho-
lasticus, Custos, 4 Canonici, 4 Canonici
gratiales.
ibidem Rector ecclesiae S. Laurentii
S. Martini Plebany
" " " S. Nicolai
" " "
In praepositura Wislicensi
Decanatus de Korcin seu de Boleslaw
13 prob: (Grabssow, Oswinow, Boleslaw,
Sucin, Ostrowecz, Strozicz)
" Czarnocin. 10 probostw
" de Kige 9 probostw

Decan. de Xegnicz 14 prob. (Stassow,
Kolussow
" de Sylvis seu de Dambitia: Dambi:
tia, Zarecz, Lubsina, Dambrowa,
Lank, Sandissow, Czudecz, Dobrechow,
Xagnicz, Strasencin, Predzlaw, Galus:
sowicz, Bresnicza, Chorzelow
Archidiaconatus Zawichostensis 24 prob.
Ecclesia Sandomiriensis: Praepositus, Decanus,
Custos, Scholasticus, Cantor, 11 Canonici
i Canonicus gratialis, Subcustos, magister
Hospitalis S. Spiritus
Archidiaconatus Sandomiriensis 31 probost
(Wrezawe)
Ecclesia in Opatow: Decanus, Custos,
Cantor, Scholasticus, 5 Canonici
Ecclesia Kiltiensis: Decanus, Praepositus
Custos, scholasticus, 5 Canonici
Praepositura Kiltensis 17 probostw
Archidiaconatus Radomiensis 20 probostw
" Lubliensis 24 probostw

59v

Episcopatus Vladislaviensis

Praepositus, Decanus, Scholasticus, Cantor
Custos, Archidiaconus, 19 Canonici

Ecclesia Crusvicensis: Praepositus, Decanus,
Scholasticus, Archidiaconus, Custos, Cantor
15 Canonici.

Archidiaconatus Crusvicensis 22 prob.
Decanatus Raczoviensis 22 prob.
Archidiaconatus Wladislaviensis 30 prob.
Archidiaconatus Pomoraniae 19 prob.
" Decanatus Gedonensis
" " Decanatus Swezensis Tersoviensis 6 prob
Abbas de " Palplin ord Cistert
" " Bisovia
" " Oliva
Praepositus in Zukow

Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia maximam partem nondum edita ex tabulariis vaticanis deprompta collecta ac serie chronologica disposita ab Augustino Theiner Presbyter Congregationis Oratorii ... Tabulariorum Vaticanorum Praefecto. Tomus I ab Honorio PP. III usque ad Gregorium PP. XII. 1217–1409 Romae typis Vaticanis 1860. fol. str. IV. 788. Nr 1–1058.

Wolfgang Gerhard. Leipzig

24 Thlr.

1318

rchidiaconatus major in Ecclesia Vratislaviensi

Bogendorf, - Widna - Landeswoth - Cheplowode - Swydnicz - Nechowicz - Berwald - Swynar - Reczen - Calcow - Kamenitz - Bruss - Ryzen - Sothkow - Lilavia - Bungarth - Culendorf - Lossina - Salzeborne - Zedlacowicz - Petrswicz - Lucinanni = villa - Crochmenich - Nemil - Prezew - Bog = wisciz (prope Olesniz) - Lindal (prope Bre = gam) - Rogow (prope Sobotam) - Petirswal = de - Ponathowicz - Arnoldivilla - Lucina (circa Olesnicz) - Smelewicz - Martinivilla - ~~Ronzet~~ Ronzethal circa Lossow - Tepilwoyde - Furstenow - Novavilla - Polanowicz prope Wicinam

hidiaconatus Legnicensis

Xunicz - Schionieyche - Damianivilla - Gerardivilla - Sudorf - Tinecz - Rostoch - Adlungvilla - Swyn - Schildow prope Herzbergh - Siffridivilla - Woldra = mivilla - Kemerswalde - Studinicz circa Legnicz - Castrum Rothelicz - Castrum lapideum in Legnicz - Teczelino - Lobdow - Halwicivilla - Smottisief Laschowicz - Ripreshdorf prope Jawor.

Archidiaconatus Opoliensis
Capitulum Opoliense – Cirla – Zare – Ratheborg – Gliwicz – Staniz – Lanzetuk – Jrtbisco – Cristorf.
Archidiaconatus Glogoviensis
Capitulum Glogoviense : Cupra major – Gwischnow – Lubes – Codla – Cosser – Henrici villa – Ottondorf circa Lamberch

1335.

Sedes vratislaviensis
Olthazin – Villa Conradi – Gayo – Bresna – Ecclesia S. Elisabeth – Villa Hermanni – Caninus campus – Villa Wigandi – Lesna – Hospitale S. Mathaei – Wikenow – S. Mauritius – Sobeczicz – Eccl. S. Mariae Magdal. – Abbas S. Wincentii – Jorawina – Domi Lossoviens. Olesnien. Strigovien. Goltberg. Tincien. et Leoibergen. Domus Bregensis

Capitulum vratisl: Decanus, Scholasticus, Cantor, Cancellarius, Custos, 10 Canonici
" S. Crucis: Archidiaconus, 6 prebendae

Sedes Swidnicensis:
Swidnitz – Wyrbna, – Olsna – Gola – Ostefanzang – Zemesselowicz – Czobotha – Wirawina – Gredes – Goglow – Zalezinbrun – Wroburg – Lastow – Weyssinrod – Villa Arnoldi – Bela – Capella in Lassano – Villa Martini – Russca – Capella in Crissowitz – Zetrowitz – Strelicz – Sifridow – Zibonestowicz – Putridus pons – Pisbirnvilla – Zibotendorf – Villa Gerardi – Villa Bertoldi – Villa Floriani – Tanhussin – Lussin – Villa Siffridi – Claustrum sanctimonialium in Strigow

Sedes Bregensis
Olavia - Stinavia - Prandzin - Souwow - Swen=
kinfelt - Paupicz - Villa Bertholdi - Rossnher -
Heyda - Masslowitz - Ludnow - Gruniwik -
Brozen - Scepelnik - Umorovitz - Grotkow - An=
tiqua Grotkow - Ecclesia Boemonum - Michelow
- Lewin - Farnow - Villa Alberti - Margenow
- Barkow - Lindeto
Sedes Trebnicensis
Alta Ecclesia - Barchow - Prusnitz - Cirk=
witz - Militz - Pastorowitz
Sedes Neniczynensis
Villa Henrici - Heinrichswald - Quedechin
dorf - Pilavia superior - Pilavia inferior - Fra=
kinberg - Villa Gerardi - Villa Lamberti - Holetz
- Villa Rudolphi - Heyda - Villa Heyderici -
Serutz - Villa Gerlaci - Villa Gulisslai - Zigrido=
witz - Czarcow - Dirsdorf - Panthenow - Lomerz
- Olesna - Knegnicz - Gerushwalde - Villa Dith=
mari - Villa Mayfridi - Welcwitz - Wilchow.
Sedes Noviforensis
Novumforum - Porsnicz - Manow - Sathonicz -
Czanowicz - Kosselecz - Fons - Regow - Pirchino -
Svanth - Metzkow - Kemoltowicz - Patrowicz - Ked=
zicz - Sorbkowitz - Pobricz - Swidnitz - Montkwarin -
Sogdazowicz - Minkina - Hospitale mulierum lepro=
sarum.

Sedes Nissensis
Bela - Kemnitz - Carlowitz - Kalkow - Novavilla
- Kemnicz - Kendewize - Villa Bertoldi -
Villa Lamberti - Villa Stephani - Villa Ras:
manni - Waldow - Latzkow - Stinawia -
Beyhersdorf - Villa Hermanni - Kopisnik -
Kemnitz - Villa Operti - Nowath - Niosa -
Peterheide - Bisscontzonth - Lobdow -
Jawornik - Sexto Pflomicale - Belicz - Bre:
zin
Sedes Strelicensis
Strelin - Prewornо - Blezin - Villa Alberti
Cunorindorf - Berald - Villa Arnaldi - Laves:
dorf. - Lipitz - Villa Scriptoris - Jordansmal-
Gliwicz - Gayo - Lufmalcz - Osla - Pulchercampus
- Withowicz - Villa Emerici - Brozicz - Mar:
tha - Strigmdorf - Cafrow - Gulow - Mazin -
Villa Hermanni - Villa Rudgeri - Libnow - Boznow
Villa Frederici - Moniales in Strelin
Sedes Glogoviensis
Capitulum - Monasterium S. Clerii - Ludviczo -
Gratek
Sedes Boleslaviensis
Major Ecclesia - Lapidea ecclesia
Sedes Gornensis
Czermina.

Sedes Stinaviensis
Gredzlicz - Villa Fimoris - Hospitale S. Spiritus
Sedes Legnicensis
Sanctum Sepulchrum - Renowitz - Zettendorf
Bruchaczdorf - Frebnitz - Kanitz - Villa Hen
rici - Heyda - Paczcovitz - Villa Sifridi - Lobdo
Ruffa ecclesia - Krotzicz - Villa Emerici - Villa
Conradi - Weyssendorf - Curia episcopalis - Hayna
via - Bertoldivilla - Kostovitz - Klebanowitz -
Tenczis - Ujast - Alta ecclesia - Scriba - Capella
S. Laurentii in Ligniz
Sedes Javoriensis
Jawor - Slup - Hermannivilla - Bertoldi villa
- Martini villa - Heringswald - Krenowitz - Log
- Petikowitz - Goberhardi villa - Prowin -
Czimir - Mertiz - Hugdorf - Rostwog - Symonis v
Sedes Aurei Montis
Lobasthaym - Nova ecclesia - Peregrini villa -
Alberti villa - Adlongi villa - Modlici villa -
Altina Keyssersswald.
Sedes Noviforensis
Moyses - Pithnowicz - Budischow - Custu - Ru
- Lassavitz - Wangrodin - Villa hospitalis - Kor
neyda - Steuthe - Kepsthovald - Berdorf - Pilo
sowicz - Poloscovitz

edes Hirschbergensis
Hirsberg – Kametzwalth
edes Haynensis
Hayn – Hermannivilla – Gotzwinivilla – Poyno-Richenow – Sifridivilla – Rudolfivilla – Wolfendorf – Grissow – Kuntzendorf – Wernerdorf.
edes Lewenbergensis
Claustrum Libenthal – Finchensithen
rchidiaconatus Opoliensis
Archidiaconus et 4 Canonici
edes Rosenbergensis
Lfalo – Lippo
edes Strelinensis
Kamen – Dolna – Abbatia Gemelnitz
edes Tostensis
Plusnitz – Patzina – Magnavilla
edes Ujasdensis
Lesnicz – Malossi – Robecz
edes Glivicensis
Pilchovicz – Lambag – Prosovicz – Rincolovitz – Glivitz – Stanowicz
edes Zarensis
Goltmansdorf – Villa Peregrini – Gdow – Boguslavicz – Dambin – Birkindorf

Sedes Teschinensis
Hankendorf – Villa Rudgeri – Villa Sifridi
Zimoracz – Lipovetz – Kuntzendorf – Bembi
– Lezna – Villa Petri – Bluda – Abbatia de
Orlovia
Sedes Ratiboriensis
Podrazno – Lissek, – S. Nicolaus
Sedes Koslensis
Antiqua Kosla – Villa Dittmari – Milicz
Grudin – Constantin – Thwardava – Ostrozi
Sedes Glogoviensis
Lenkowicz – Villa Scriptoris – Krapicz –
Walocz – Rogow – Sthinow – Domus S.
Spiritus – Kepowa
Sedes Bolensis
Gastovia – Smolnad – Lascovitz – Hurthla
– Lasnicz
Sedes Nemedlensis
Kirchberg – Gorow – Magnussowitz –
Villa Gotfridi – Nutterwowitz – Holgoti
Dambrowa – Krewitz.
Abbas Monasterii S. Mariae in Arena.

415 Dr. Pfaffendorf rozsiewa w Gdańsku naukę Hussa – dominikanie stawiają opór jemu

3 bractwo „Kittelbrüder" z Niderlandów ciągnie przez Gdańsk do Turcyj dla nawrócenia Turków – przystaje do nich 32 w Gdańsk rozproszeni w Polsce i w Węgrzech.

18 kaznodzieja katolicki Jakób Knade napojony nauką Lutra pojmuje żonę w Gdańsku

19 Jakob Hegge (Finkenblock) ex-ksiądz rozsie-wa naukę Lutra w Gdańsku

4 biskup kujawski osadza kaznodzieję luters-kiego w Gdańsku w więzieniu – lud robi rozruch – biskup ucieka

5 Gdańszczanie wysyłają do Lutra do Witenbergi o pastora ten im przysyła Michała Hänlein

Zygmunt I przybywa do Gdańska i przywraca porządek katolicki

56 Gdańszczanie zaprowadzają luterskie nabo-żeństwo po kościołach

57 Król przez szpary patrzy na rozszerzający się luteranizm

65 zasady Kalwina w Gdańsku ogłasza pastor Holst

P.

Mochnacki Maurycy.

Ex. 1. O literaturze polskiéj w wieku dziewiętnastym. Tom I. Wydanie 2 dopełnione. Poznań (u Stefańskiego) 1845. in-8°.

Zdp. 6.

65

Warszawa. Kościół S. Jerzego Kanoników (lateranen. regularnych f. Anna xiężna mazowiecka i jej syn Bolesław przed r. 1450 sprow. z Czerwińska supr. 1819.

Sciu braci pustelników S. Romualda r. 997 osiedli w puszczy koło Kazimierza Wielkopolskiego zabici 1005 d. 12 listopada (Benedykt Jan Mateusz Izaak i Krystyn) swięto d. 12 listopada.

Krasnobrod d. chełm. Dominikanie f. 1673 Jan Stanisław Tarnowski z żoną Zofią Firlejówną. (z cudownym obrazem N. P. Maryi

Płock Kollegiata S. Michała zał. w X wieku

Dominikanie obserwanci w Warszawie f. 1668 Krol. supr. 1813.

~~Trynitarze Brześć litewski Łuck, Tomaszow, Orsza~~

~~Beresteczko f. Tomasz Kazanowski wojewoda inflant~~

Kameduli: Pożajscie pod Kownem f. Krzysztof Paz kanclerz W. X. Lit. † 1684

Wigry

Benedyktyni: Orłow (Opactwo) b. wrocław
Trzemeszno? "
Kościelec prepozytura d. gniezn. f. przed r. 1202
Uniejow prepozytura d. gniez. 1388. Jarosław Skotnicki
Sieciechow prepoz. f. 1468.
Koniemłoty prepozyt. d. Krak. } s. Krzyż
Wąwolnica prepozyt.
Stupia prepozyt.
Prepozytury Rawa } płockie
Przybyszow
Zamska
Zetowska

Łomsk prepozyt } sie
Sieciechow " } ciecha

Lubin ... d. gniezn. prep. } lubińs.
... " }
... }
...

den darin Bücher aus allen Wissenschaften. Die einfache Durchsicht eines Prospectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen, und theuren Werke, welche in diesem Katalog aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschen häufig ein Exemplar

66

[Je]zuici prowincyi litewskiej 1710.

Bobrujsk - Brunsberg - Królewiec
Dyneburg - Drohiczyn - Grodno - Merecz
Illukszta - Kowno - Kroże - Tylża - Wor=
nie, - Łomża - Mińsk - Nitawa - Szem=
berg - Mohylew - Nieśwież - Nowogródek -
Orsza - Pińsk - Płock - Połock - Poszawsz -
Pułtusk - Reszel - S. Lipka - Słuck -
Warszawa - Witebsk - Żodziszki

Wilno 1. Collegium akademickie
S. Jana
2 Dom professów S. Kazimierza
w rynku
? 3 Nowicyat (Dom probacyi) S. Ignacego
4. Dom trzeciej Probacyi S. Rafała
na Snipiszkach f. 1703 Michał
Kościcy[?] pułkownik ziemski wileński

Żodziszki fund przed 1709 Minkie[wicz]
wiczowa

Trynitarze Wilno na Antokolu f.
1696 Jan Kazimierz Sapieha woje
woda wileński

græcæ linguæ, des *Du Cange*, *Glossarium mediæ infimæ lati-* *iechischen Classiker mit lateinischer Uebersetzung und Noten*, der *erke etc.* zu besitzen. Der Preis dieser Werke aber, welcher und bisher auf einmal entrichtet werden musste, fiel dem darauf zu schwer.

r haben mir nun für dergleichen grosse und theure Sammlungen gsbedingungen eingeräumt, dass ich Ihnen meinerseits derar- urch Abschlagszahlungen überlassen und mithin einen verlän- gewähren kann. Diese Vergünstigungen können jedoch nur bei grösseren Sammlungen, *mit einem Male und vollständig bezogen*,

67

Wohlbrück I p. 460 nazywa biskupa ~~wrocław~~ lubusk. Apezko Deyn von Frankenstein od. 1346 + 13 April 1352 był to wasal: stronnik Karola I Króla.

Długosz I p. 1091 wspominając synod prowincyonalny w Kaliszu d. 6 Januar. 1350 mówi że na nim był Johannes episcopus lubucensis.

p. 472. biskup lubuski Henryk II von Bancz od 1354 (privil) bawi na dworze pragskim 1356 na dworze cesarskim 1365 d. 30 August ostatni o nim przywilej

a. 1356 w Oktobrze na sejmie w Krakowie (Johannes episcopus Lubussensis Długos I p. 1106; Prilusii Statuta 1553. Vol leg. I. 146.

Że były niesnaski o tym czasie pomiędzy biskupem Henrykiem (kapituła) i pomiędzy Królem polskim Kazimierzem „materia quaestionis super occupatione, detentione, seu spoliatione bonorum .. in regnis Poloniae constitutis które się aż o Rzym opierały - świadczy ugoda (i gdy te ustały niesnaski może z śmiercią biskupa Jana) zawarta za wdaniem się biskupów polskich w Kaliszu feria 4a infra octavas Epiphanie 1368 pomiędzy Królem a Kapitułą lubuską (ob Dogiel I pag. 594. Wohlbrück I pag. 501.)

potem dopiero Peter von Oppel biskup lubuski 1366 bawi w Krakowie 1370 – 1375.

Diesen Zettel bitte auszufüllen, abzuschneiden und uns **umgehend** per **Stadtpost** oder per **Gelegenheit** zugehen zu lassen.

Cito! Cito!

An die Buchhandlung von

.... in ....

Hiermit bestelle: .... Exemplare

Schultz, Taschenbuch für den Güterverkehr auf Deutschlands-Eisenbahnen.

geb. mit Eisenbahnkarte Preis 20—22½ Sgr.

Ort und Wohnung:

Firma:

68

Kollegiata w Zamościu
fund. Jan Zamoyski r. ~~1600~~ 1600
3 prałat. 4 kanon. i 4 wikar.
(decan. praepos. scholast.)
supr. 1787. później z 2 kanon. dodano Akademia
Kollegiata przywróc. 1792

Seminarium fund. 1639
Katarzyna z Xząt Ostrogskich
Zamojska

23
57
3
76

Biskupi lubuscy

nankier 1248
Wilhelm von Bredow
1257-1276
Wolmir 1283
Konrad 1287-1295
Jan 1300
Stefan 1321-1339

Wilhelm von Bredow
1223-1246

Vit wprzod biskup litewsk
1254 mylnie
Konrad II 1258 +1273
Mikołaj +1274
Jan I 1280
Fryderyk I +1287
Henryk v. Bransk
vel Brand 1321-1329

Jan II biskup Lubuski był
r. 1350 na synodzie w Kaliszu } w polskiej części
i ~~[illegible]~~ Długosz IX. 1091. 1106
i podpisał w Krakowie przywilej apelacyi
magdeburskiej 1354 Łaski Stat. f.
165 i Friese I 397)
Henryk 1354 + 1365 w niemieckiej partyi
Peter von Oppen 1370

P.

Podolecki Jan.

Władysław Warneńczyk w trzech obrazach. Na obchód czwartej stoletniej rocznicy śmierci jego pod Warną d. 11 Listop. 1444. Bochnia (u Pisza) 1844 in-8°.

Zł. gr. 21.

Friese I p. 398.
so mag der König Casimir dieienigen Güter
die dem Bischof von Leubus zuständig in Polen
befunden weggenommen und gleichfalls
confisciret haben weil dieser Bischof
es nicht sehr mit den Polen gehalten
bawił na dworze Karola
IV

s. Hartknoch Alt und Neues
Preussen
Preuss. Kirchengeschichte
Łoszakowski Kalender
Hasto

70

Festa

triplicia festa domini et B. mariae, Petri et Pauli, Johannis, Bartholomaei, Vincentii levitae, Adal

duplicia berti ep. Johannis ante portam lat

IX lectionum sive dominicalia

III lectionum

commemorationes

zu den besten Schriftstellern gezählt wird! Wir haben
inhaltreichste Volksbuch jährlich zu bringen, weshalb w
entschlossen haben, den Ladenpreis zu vermindern (was
möglich ist), um die ohnedieß große Verbreitung diese
„Volkskalender" in seiner Bogenzahl nicht schwächer w
lassen! Es dürfte demnach kein ähnliches, weder in- noc
und dem Preise nach, mit unserem „Volkskalender" den

Die Bezugsbedingungen bleiben wie bish
Rechnung fest 25% mit Frei-Exemplar, à Cond. 25
mindestens 200 Exemplaren geben wir außer 33⅓%
schlage. Zeitungsbeilagen und Straßenplakate mit Ihre
festen Bestellungen auf Verlangen **gratis** bis längsten
Gebühren von Ihnen getragen werden müßten!

Wir erbitten uns Ihre fernere thätigste Ve
Ihren Bedarf durch **Ferdinand Klemm** hier, welche

Hochachtu

r vielen Zeitungsbeilagen und Plakate nicht aufgehalten zu sein, daher
uft, **nicht mehr berücksichtigt werden kann.**
sind, weil derselbe gewiß von mehr als 200,000 Menschen gelesen wird
e Juni. Die Berechnung für solche Inserate geschieht möglichst billig,

23 Reformacia pojawia się w Elblągu

57 Zygmunt August pobłaża protestantyzmowi w Gdańsku - pozwala odprawiać luterskie nabożeństwo w Toruniu, Gdańsku

58 Zygmunt August pozwala odbywać luterskie nabożeństwo w Kościele N. Maryi w Elblągu farnym

3 Konfederacyja po śmierci Zygmunta Augusta w bezkrólewiu wspomaga dyssydentów

76 Stefan Batory pozwala odprawiać luterskie nabożeństwo we wszystkich Kościołach w Elblągu

Ex 1. Ołtarzyk polski mniejszy.
Zbiór katolickiego nabożeństwa.
Berlin. w-12°

Złp. 4.

1623 d. 12 listop. mieszczanie zabijają w Witebsku bł. Jozafata Kuncewicza arcybisk. połock.

642 d. 14 maja beatyfikowany od Urbana VIII.

Lelewel Joachim. P.

Ex. 1. Rozbiory dzieł obejmujących albo dzieje, albo rzeczy polskie różnymi czasy ogłoszone, w jedną księgę zebrane. Poznań (u Żupańskiego) 1844. in-8°.

Złp. 16.

1637 d. 14 Września w Warszawie Władysław IV ustanawia Order rycerski Niepokalanego Poczęcia N. Maryi P.

1645 Jan Kazimierz zostaje Kardynałem od Innocentego X

en werden, lässt mich hoffen, dass

P.

Ez. 1. Nowy zbiór bajek dla dzieci. Stosownie do ich potrzeb i pojęć, z najlepszych pisarzów wyjęty. Z XII obrazkami. Lwów (u Pillera). in-16.

Dop. 6.

74

Brzytka Lipen dzielita
Pomeranię od Pory polskich

ycia i podróży. Poznań (u Żu-
) 1846. in-8°.

Żup. 6.

ynodykon Mikołaja Trąby 1420
na nim ułożono ~~niektóre~~ statuta
na wzór Dekretaliów Grzegorza IX
z dawnych

enedyktyni str. 926 Berno opat w
Clugny i jego następca Odo
zaprowadzili reformę

79

76

Spisok rymsko-katoliczeskich ~~wy~~ du:chownych uczreżdenij. S. Peterburg typogr. ministerstwa wnutrennych djeł 1853. 4o. st. 239. 72; K. 52.

Ihnen den Katalog der Verlagshandlung
S zu überreichen.
sten Werke dieser Buchhandlung von
en werden, lässt mich hoffen, dass

des *Thesaurus græcæ linguæ*, des *Du*
nitatis, der *griechischen Classiker mit la*
grossen **Reisewerke** *etc*. zu besitzen. D
bedeutend ist, und bisher auf einmal ent
Reflectirenden zu schwer.

Die Verleger haben mir nun für derg
solche Zahlungsbedingungen eingeräum
tige Werke durch Abschlagszahlungen
gerten Credit gewähren kann. Diese V
Abnahme von grösseren Sammlungen,
stattfinden.

Ihren Aufträgen, welche mit grösster
entgegen sehend, zeichne

Roku 1678
d. 31 maja

78 Luteranie rzucają się na Katolików w Gdańsku
w czasie processyi Bożego ciała i napadają
Klasztor Karmelitów i niszczą

P.

Mokrzecki Filip. Ks.

Ex. 1. Kazania w różnych uroczystościach powiedziane w Wilnie. Poznań (u Stefańskiego) 1845. in-8°.

Zp. 6.

Piotrków Piany f. 1634 Gorczyński Jan wojski nowogrodzki 78

Jezuici f. 1633 Baltazar Wilkszycki prałat gnieźn. fund.

Dominikanki 1624 Wadszycka z Rokszyc podkomorzyna fund. 1800

Dominikanie
Franciszkanie
Bernardyni

79

Sedlnitzky Leopold z Choltycy herbu Odrowąż ur. 29 lipca 1787 w Geppersdorf, r. 1804 kształcił się w uniwersyt. wrocław. wyświęcony 1821 kanonik wrocławski od r. 1797, obrany biskupem wrocław. 1835 kawaler ord. prusk. orła czerwon.

Hohenzollern - Hechingen, Józef Wilhelm biskup warmiński + 26 września 1836 w Oliwie ⊕ mając lat przeszło 60 po nim obrany 1837 Hatten

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiermit die Buchhandlung von

....

ihm die vom Januar 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach,

gegen eine Vergütung von fl. jährlich zusenden zu wollen.

Ort: **Name:**

23 —— historia interpretationis librorum sacror.] Prgmtbd. 2. —

Kirchengeschichte.

Rℓ. ngℓ.

4238 **Acta** sacrosancti et oecumenici concilii octavi, Constantinopolitani quarti, nunc primum ex mss. codd. edita. Graece et lat. 4. Ingolst. 1604. Prgmtbd, — 15

39 **Actiones** et monimenta martyrum eorum qui a Wicleffo et Husso ad nostram hanc aetatem in Germania, Gallia, Britannia, Flandria, Italia, Hispania, veritatem evang. sanguine suo constanter obsignaverunt. 4. Genevae 1560. Hlzbd. 322 Bll. Sehr schönes Expl. eines seltenen u. geschätzten Werkes. 3. 15

Rℓ. ngℓ.

4240 **Adam's** Gesch. d. Ausbreitung der christl. Religion durch die hamburg. u. bremische Kirche, von Karl d. Gr. bis Heinrich IV. A. d. Lat. v. C. Misegaes. 8. Bremen 1825. Br. (ℳ $1\frac{2}{3}$.) — 15

41 **ab Alpen,** Joa., de vita et rebus gestis Christophori Bernardi (de Galen) episcopi et principis Monasteriensis. 8. Coesfeldiae 1694. Prgmtbd. Rar. 743 pagg. — 20

42 **Alteserrae,** Ant. Dad., asceticôn sive originum rei monasticae libri X. 4. Paris. 1674. Veau. 1. —

57 **Bericht**, gründlicker, van der Evangel. Reformation der christlicken Kercken tho Embden vñ in Ostfriesslandt (1520—94). 8. Bremen 1594. Br. 455 Seiten. Selten. 1. 15

58 **Binghami**, Jos., origines sive antiquitates ecclesiasticae. In lat. ling. vert. J. H. Grischovius. 10ti. in 5 voll. 4. Halae 1729. Prgmtbd. Schönes Expl. 5. —

59 **Bossuet**, J. B., Histoire des variations des eglises protestantes. 2 vols. 8. Suivant la copie à Paris 1688. Ppbd. — 10

60 **Bourgeois** du Chastenet, nouvelle histoire du concile de Constance, où l'on fait voir combien la France a contribué à l'extinction du Schisme. 4. Paris 1718. Ppbd. — 25

61 **Bower**, Arch., unparth. Historie der Römischen Päbste. Uebers. u. fortgef. v. J. J. Ram-

75 **de Commanville**, tables geogr. et chronol. de tous les archeveschez et eveschez de l'univers. 8. Rouen 1700. Ldrbd. — 20 (Umfasst auch die Bisthümer u. Erzbisthümer d. griech. Kirche). Rare.

76 **Conclavi** de' Pontefici Rom. 4. O. O. 1667. 650 pagg. (Enthält die Gesch. v. 34 Pabstwahlen v. 1305—1670). — Angeb. eine Sammlung 20 kleinern Schriften über Venedig u. s. Verhältniss z. Rom etc. aus d. J. 1606—7. 405 Seiten. 1. 15

77 **à Costa**, Jer., histoire de l'origine et du progrès des revenues ecclesiastiques. 8. Francfort (à la sphère) 1684. — De Moni, histoire critique de la creance et des coutumes des nations du Levant. 8. Ibid. 1684. Vél. — 20

1493. Nicolaus primus episcopus premissl. } electi.
Joannes. „ camenecensis }

81

Von Herrn OTTO SPAMER in LEIPZIG verlange

gegen baar

.... Geographische Bilder aus **Oesterreich.**

1. Band u. f. (Vaterlands-Buch 1—4.)

.... Geographische Bilder aus **Preussen.**

rimaldi Hieronim hr. mediolański arcybiskup Edessy nuncjusz w Polsce + 1 pazdz. 1721 w Warszawie.

Santino Wincenty arcybiskup trapezuntski nuncjusz w Polsce + 5 lipca 1728 w Warszawie.

Paulucci Kamil nuncjusz w Polsce od 1728

83

Schematismus der Geistlichkeit des exemten Bisthums Breslau für das Jahr 1857 (mit Angabe der Stiftungsjahre jeder Pfarre)

Wallon, Jeanne d'Arc. 1 vol in 4to ..

et de 200. gravures 3me Ed. Broché

Firmin - Didot à

Pierwsze
Pierwsze

8[illegible]

Dystynktor. Kijów w tarczeniku złotym S. Zofia z 3 cokarami z drugiej strony S. Józef patron dyecezyi

Zystawiony przed krzyżem [illegible] pierwsze J. A. Załuski

---

2 miesiące w Wilnie, 11 mies w Smoleńsku, 5 1/2 ~~2~~ lat w Kałudze od r. 1767

---

w Berdyczowie 1767

85

1) Kościół Katedr. zbud 1873

2) S. Katarzyny Dominikan budował V. de Motte architekt f. 1783 poświęcił arcyb. Cieciszewski[illegible]

3) S. Stanisława f. 1825 H. Szostakiewicz

4) Kościół P. M. na cmentarzu Katolick f. 1856 Dominik Łukaszewicz przeor dominik

5) Kaplica S. Jana Chrz. maltańska f. 1799 Paweł I poświęcił arcyb. Gurowski

6) Kaplica Niepok. Pocz. w ochronie 12 kapl.

es Bibliographischen Instituts in Hildburghausen ist erschienen aus deren
chen Klassiker“ und in allen Buchhandlungen zu haben:

h. Gottl. Fichte

uswahl aus seinen Werken, mit Porträt. 144 S. Oktav.

Preis 5 Sgr.

Inhalt: Biographie. Sieben Reden an die deutsche Nation. Vier politische Aufsätze.

Das Bibliographische Institut.

Druck vom Bibliographischen Institut (M. Meyer) in Hildburghausen.

1058

Plastycznej
Kotarzynej 1798
z Jelenick dla
fazistow – od r.
1820 Dominikan

urodził 22 lu
1760 dwr. wil.
Włodek
szambelan
Król. Kur
wil. w Grod
nie. – w
Wilnie 180
[illegible] 1813
[illegible]
[illegible]
r. 1812 Zam
towniez
jredmor Lobt
mipzony

86

Benedykt XIV Romae d. 21 Aprilis 1742 Adamowi Stanisławowi Grabowskiemu biskup. warmij; concedit usum pallii apost. et Crucis ante se praeseferendae.

Krakau

87

Wydżga Jan Stefan bisk. warmiń
1) Series episcoporum Varmiensium.
Olivae 1681. 4°
2a ed. Braunsbergae 1877.

88

Stadnicki K. O początkach arcybiskupstwa i biskupstw katolickich łac. obrz. na Rusi Halickiej i Wołyniu. Lwów 1882. 8º

1 Mark 25 pfen.

Łatzkowski K. Wil. Inst.
Dowgiert J. Minsk G.
Jundziłł N. Wil. Inst.
Butkowski K. Wil.
Kaminski J. Wil.
Rechniewski J. Minsk
Kirkor A. Wil. Inst.
Bronski A. Wil. Inst.
Prozor E. Wil. Inst.
Kwinta A. Wil.
Gorski J. Białystok.
Lubowicki B. Minsk
Semenkiewicz J. Minsk
Wołodźko W. Wil. Inst.
Katarski J. Wil.
Mierzejewski H. Wil. Inst.

Walicki N. Wil. Dw

Przedmiot	Umiejętność	Dział

Tłumacz (*przerabiacz*)
(*wydawca*)

Samiatnaja Knizka

[illegible] 89

Bernardyni w Krelyadze

26-4 Herdynia dobra Ludwika Gorskiego i Pauliny z Krasińskich

Inflanty polskie lud mówi po łotewsku

Agłona klaszt. Dominikanów

Rzeżyca

Werklany

Wielony

Malnows.

den ten 185 .

Mit Gegenwärtigem beehre ich mich Ihnen den Katalog der Verlagshandlung von FIRMIN DIDOT FRÈRES IN PARIS zu überreichen.

Das Interesse, mit welchem die meisten Werke dieser Buchhandlung von dem literarisch gebildeten Publikum empfangen werden, lässt mich hoffen, dass Ihnen ein vollständiges Verzeichniss derselben willkommen sein wird. Sie finden darin Büchen aus allen W... ...rchsicht einer D...

des *Thesaurus græcæ linguæ*, des *Du Cange, Glossarium mediæ infimæ latinitatis*, der *griechischen Classiker mit lateinischer Uebersetzung und Noten*, der *grossen* ***Reisewerke*** *etc*. zu besitzen. Der Preis dieser Werke aber, welcher bedeutend ist, und bisher auf einmal entrichtet werden musste, fiel dem darauf Reflectirenden zu schwer.

Die Verleger haben mir nun für dergleichen grosse und theure Sammlungen solche Zahlungsbedingungen eingeräumt, dass ich Ihnen meinerseits derartige Werke durch Abschlagszahlungen überlassen und mithin einen verlängerten Credit gewähren kann. Diese Vergünstigungen können jedoch nur bei Abnahme von grösseren Sammlungen, *mit einem Male und vollständig bezogen*, stattfinden.

Ihren Aufträgen, welche mit grösster Pünktlichkeit ausgeführt werden sollen, entgegen sehend, zeichne

Hochachtungsvoll und ergebenst

Miejsce gdzie był Klasztor w Ledzie zamieniono z biskupem poznań"

obacy ~~[illegible]~~ co dowodzi iż posiadał dyec. Gniezn. i w 9°

Danalewiczu w Lelewelu zwane dawniej Kamień

Wieland „ 36 „ „ 18 „ . .

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter A
Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bän

Goethe, Octav-Ausgabe,	30	Bände	in	30	Decken	o
Schiller, „ „	10	„	„	10	„	
Lenau, „ „	4	„	„	4	„	
Humboldt's Cosmos,	4	„	„	4	„	
Schlosser's Weltgeschichte,	19	„	„	19	„	
Brockhaus' Lexikon,	15	„	„	16	„	
dtto. dtto. kleines,	4	„	„	4	„	

Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon

Stunden der Andacht,	6	Bände	in	6	Decken	
dtto. dtto.	10	„	„	10	„	
Shakespeare, klein Octav,	12	„	„	12	„	
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3	„	„	3	„	
Stifter, Nachsommer,	3	„	„	3	„	
Hackländer, Augenblick,	2	„	„	2	„	
dtto. namenlose Geschichten.	3	„	„	3	„	

Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „

} Zu den bekannten el
in rothem oder he
„ schwarzem

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „il
„ „ „ „ „Gartenlaube" . . .

Zur ge

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wir
älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, di
Vervollständigte Verzeichn

Wien, *im Jänner 1858.*

Aus J. B. Walli

91

dwik Józef de Mathy Dr. praw
nonik gniezn. i pozn. 1778.

lin Klaszt. zniesiony 1823; założony
w nim wtedy Katedra chełmińska

dzew Klaszt. zniesiony 1835.

enty Maciej Bonicza Tomaszewski
iskup Kujawsko-Kaliski 1837.

sztor Miłosz Kan. w Poznaniu zał 1822
Gorzeński arcyb. gniezn.

Stasius Sedlag Dr. Teol. od 1834 objął
sk chełmińskie

niej Szwedzi spalili zamek 1656

zał. 1379 wieżę skończono 1465 - 1492
zegar 1561 z Brabancyj melod. do których
14 dzwonów lał Jan Moor de
Busrodinis gra melodie Lobwassera
r. 1561 posąg Zygmunta Aug. z miedzi na
wieżę postaw złocony trzymający koronę
Ks wietrznik
ozdoby kamienne robił 1593 Wilhelm
Barth
sufity 1594 malował Hans Vredeman de
Vries ~~i Jan~~ zwany Jan de Frese
z Leeuwarden w Fryzlandyi za 100 węg
dukat.
roboty snycerskiemi kierował Simon Herle
1596
ukończono 1596
teraźniejszy sufit malow Isack von dem Bl
r. ~~1608~~ 1611.

Skład kapituły Kijowskiej r. 1786.

92

Pralaci 9. : Sufraganeus, Decanus, Praepositus, Archi:
diaconus, Scholasticus, Custos, Primicerius, Cancella:
rius, Archidiaconus czerniechoviensis

Kanonicy 18.

Korczyński Katedra Kijow 1768 Krak

Walkiewicz Wawrzyniec x. ~~dzie~~ kano

nik Łęczycki dziekan Gębiński

pleban Kórnoski i katedra

poznańska 1786 Warszawa

flächen=Tabelle für den Umfang. III.
Klötze nach dem oberen Durchmesser. V. Cubic=Tabelle für Stabel-
Zoll Dicke. VII. Cubic=Tabelle für stärkere vierkantige Hölzer.
kantigen Quadratschlage. Anhang b: Grundflächen=Tabelle für
ungsreihen der Fichten= und Kiefern=Baumschäfte unter mittleren
er). X. Geld=Tabelle nach Stückzahl.

buch

besitzer, Spiritushändler, Kaufleute, Wirthe.

für die Zollvereinsstaaten herausgegeben

rs,

Hannover.

Geheftet. 20 Sgr.

in Hannover.

vigilam tuba – et a sinistra parte manus
genediens
+ S. Premisl onis: Dei: gracia: ducis: Polonie:

in filis sericeis rubei galantique coloris 1284.
taż sama 1290.

mizlu de
1) Zemoviti ducis (Wladislavi Junioris:
rycerz przebija lwa fasyro.

2) Lesb Kujawski S. Wladislai .... mała

1693 / 853 / 844 3) Lesb Kujawski: + S. Lestconis. ...
cc. t. ho. mała.

Wladów, konwent bernardynów (w dyec. Łuck.) fund. 1637 Alexander Piasoczyński kasztelan kijowski, starosta nowogródzki

Obrazy cudowne S. Antoniego: Radecznica, W Gródku na Podolu (dawniej w Kamieńcu), w miasteczku Krasne (w wojew. bracław. powiecie winnick.) gdzie kościół farny fund. 1746 Józef Lubomirski podstoli lit. ogłoszony przez Komissią 1753 za cudowny (cf. Druk. Dyaryusz wprowadzenia obrazu) obraz przyniesiony ze wsi Morawiany w wojew. sandom. gdzie zostawał w domu szlachcica Krzepeckiego na początku XVII wieku nietknięty od pożaru

Klasztory na Ukrainie: Jezuickie Kolonie: Białocerkiew, Wołodarka — Seminarium w Zwinogrodzie fund. Sołtykowa starościna zwinogrodzka — Franciszkanie w Lisiance, Zwinigr. — Dominikanie: Kijów, Czarnobyl, Owrucz, Lubar, Byszów, Chodorków — Reformaci: Żornisczcze — Bernardyni: Żytomierz — Trynitarze: Rzyszczów — Kapucyni: Brusiłów, Chodorków — Bazylianie: Kaniów, Owrucz, Human, Lubar, Tryhury, Białołówka

1795 powiaty żytomirski i owrucki z kijowsk. dyec. wcielone do dyecezyi łuckiej a kijowski do arcyb. mohylow.

Misyonarze: w Żytomierzu.

Łyczów na Podolu (st. 145–156.) Obraz na wzór B. Maryi S. Maria Majoris Dominikanów w Rzymie darowany przez papieża Dominikanom; światło niezwykłe w domu gdzie spoczywał w Łatyczówce spowodował Potockiego starostę latyczowskiego i jego żonę Kamieniecką iż ~~kościół~~ klasztor około 1613 zbudował. Obraz uznała Komisja za cudowny r. 1778: wspomina o nim Prusicz — r. 1648 obraz do Lwowa przeniesiony i r. 1772 nazad

W Różanym Stoku około Grodna. O cudownym Matki Boskiej obrazie i o Kozakach. (p. 157–165) 3 mil od Grodna malowany przez Luteranina dla Felixa Tyszkiewicza stolnika derpskiego który około 1663 kościół zbudował i klasztor dla Dominikanów (Ob. Książkę druk 1760)

Trynitarze mieli 27 klasztorów: Brahiłów f. 1738 Potockiego, Mołodeczna f. 1741 Ogińskiego, Witebsk f. 1758 von Reutte, Mielec w wojew. połock. f. 1758 Morsztyni, Krzemieniec f. 1764 Błędowscy, Drzewiccy, Rzyszczów f. 1765 Szczeniowski, Krzywice f. 1772 Ukolski

Lwów f. 1686 Denhof, Warszewa f. 1688 Felkerzamb, Kraków f.
1689 Lubowidzki; Stanisławów f. 1690 Potocki, Berestecko f.
1690 Karczewski; Lwów f. 1693 Straszkowski, Wilno f. 1693 Sap[...]
Wilno Trinopol f. 1694 bisk. Brzostowski, Kamieniec podolski f.
1698 Rzeczpospolita, Orsza f. 1710 Sakowicz, Łuck f. 1717 Majkow[...]
Tomaszów f. 1727 Zamojski, Brześć litewski f. 1727 Radziwi[...]
Krotoszyn f. 1728 Potocki, Teofilpol f. 1738 książę Jabłonowsk[...]

Dyecezya włocławska: Reformaci: Wejerowo z kalwarią, Łąk[...]
z cud. obraz. N. Maryi

Kilka rysów i pamiątek Ew...go Hellenijusza. Poznań
w księgarni J. K. Żupańskiego 1860.

p. 73 „Szajnocha dowodził, że ten poemat nie Lipski, ale Potoc[ki]
„napisał.... Że Potocki tyle różnych pism wydał, to nie
„jest dowodem, że ten poemat napisał. Poemat jest tej
„statury, jak Marya Malczewskiego, że autor tylko jedno utw[ór]
„tylko i nic więcej napisał. Przytem same ustępy o Lipski[m]
„są tej siły, tego uczucia, że tylko Lipski sam mógł o tem
„wyrzec i pisać."

Binterim

95

Festum Annuntiationis B. Mariae ~~[illegible]~~ wspomina go już uchwała Soboru Trullańskiego w. 962.

Festum Purificationis (ὑπαπαντή)

Festum Assumptionis ustanowił cesarz Maurycyusz

Festum Praesentationis B. Mariae w Grecji – w Kościele Rzymskim r. 1372 Gregorz XI kazał święcić

Festum Visitationis Urban VI nakazał

Festum Rosarii instituit Gregorius XIII

Festum Nativitatis kazało święcić Konsylium w Lugdunie r. 1245

Bakowskie Biskupstwo w Multanach ma
r. 1863 dusz 80,000; stolica dawniej w Bakowie
dziś w Jassach, Kościołów paraf. 26 reszta filii, ra:
zem 86. Parafie miejskie: Jassy, Bakow, Botoszany,
Fokszany, Galacz, Husz, Piatra
Biskupi: Antonio de Stefano odwołany 1859 do
ʀzymu, franciszkan; po nim Józef Tomasz opuścił
skupstwo 1863; po nim administrator Eugeniusz Zapols:
proboszcz w Jassach (rodem z Galicji)
ęży katolickich razem 28, najwięcej Włochów.

Dyecezya wileńska

Wężgieliszki f. 1582 Jerzy Radziwiłł kardynał i biskup wileń.

Naliboki par. f. Radziwiłłowie

Derewien par. f. Radziwiłłowie

Żyrmunie par. f. Radziwiłłowie

Minki par. f. 1604 Krzysztof Radziwiłł wojew. wileń.

Iszkołd par. f. Radziwiłłowie

Nwołowice f. Radziwiłłowie

Zbirochow f. d[itt]o

Wileński klasztor Missionarzy f. 1688 Katarzyna Radziwiłłowa podkanclerzyna lit. Jerzy i Karol Radziwiłłowie podczaszy lit.

Wileński zarzeczny klasztor Bernardynek f. 1495 Barbara Radziwiłłowna.

Iwankow par. f. 1753 Rozalia z Lasiejów Lubomirska strażnikowa lit.

Mussniki par. f. 1631 Stanisław Kiszka wojewodzic wileń.

Smołowień par. f. Podbereszy.

ch G. W.

h der Chirurgie. Leipzig, 1802. 1803. 2 vol. in-8°.

10.)

Archidyecezyja Mohilewska

Lucyń paraf. f. 1683 Szczesny Potocki Starosta lucyński wojew. Krak.

Horbulew. par. f. 1788 Maxymilian i Felix Potoccy

Machnówka par f. 1794. Prot Potocki wojewoda kijow. i senator

Umań par. f. 1748 Alexander Potocki pułkownik wojsk ross.

Lidzar par. f. 1783 Ignacy Potocki

Paxin klasztor (podobno Bernardynów) par. f. 1691 f. Szczesny Kazimierz Potocki wojew. bracław. hetm. w. kor. starosta lucyński

Sawrynowiec Kościoł dominikanów (Sewerynow?) f. 1801 Seweryn hr. Potocki

Holowczyn klasztor dominikanów f. 1681 Andrzej i Anna Potocky wojew. Krak.

Bilitow par. f. 1777 Maria z Lubomirskich Radziwiłłowa miecznikowa lit i Franciszek Piotr hrab. Potocki

Mosyny par. f. 1754 Michał i Karol Radziwiłowie

Dobryniew par. f. 1526 f. Mikołaj Radziwił wojewoda wileń.

Knyszyn par. f. 1520 Radziwił wojew. wil.

Kalinow par. f. 1511 Mikołaj Radziwił

Smiła par f. 1738 Xawery Lubomirski

Pawołocz par. f. 1751 Józef Lubomirski podstoli lit. na Dąbrowie, Łabunin, Pawołoczy, Krasnem, Tomaszpolu Sawraniu rotmistrz pancerny generał major w. Kor.

Linicze par. f. 1804 Hieronim Sanguszko wojewoda wołyń.

Smolański klasztor Dominikanów f. 1680 Hieronim i Konstancya z Sapiehów Sanguszkowie

Białostocki klasztor Sióstr Miłosierdzia f. 1768 Klemens Branicki kasztelan Krak.

Stawiska par. f. 1778 Frant. Xaw. Branicki i Aleksandra z Engelhardów żona jego.

Bohusław par. f. 1817 Władysław Branicki i Aleksandra z Engelhardów Branicka.

Dalistow f. 1540. dotowała Branicka hetmanowa

Abbadie J.

L'art de se connoître soi-même. La Haye. 1711. Dud. in-12°. 3 vol.

(p. 3.)

Fran.

Dyecezya Łucka

Korzec paraf. f. 1633 Karol Korecki xiążę wojew. wołyn.

Wieledniki par. f. 1652 Seweryn Potocki (później Piotr i Jan Potocki)

Wołoczyska par. f. 1722. Józef Potocki

Kuleczyniecki klasztor dominikanów f. 1766 Poniatowscy

Łucki klasztor Brygitek f. 1604 Albrycht Radziwił kanclerz w. lit.

Ołycka kollegiata f. 1596 Albrycht Radziwił kanclerz lit.

Horyngrod paraf. f. 1643 Albrycht Stanisław Radziwił z żoną Krystyną

Kazimierzec paraf f. 1638 Stanisław Albrycht Radziwił

Berdyczew paraf. f. 1759 Barbara xiężna Radziwiłłowa

Lubarski klasztor Dominikanów f. 1630 Stanisł. Lubomirski wojew. rusk.

Horodyski klaszt. Karmelitów f. 1746 Lubomirscy i Pogroszewski

Łabuński klaszt. Karmelitów f. 1745 Lubomirski

Międzyrzecki klaszt. Piarów f. 1702 Jerzy Lubomirski podst. w. kor.

Dubieński klaszt. Karmelitanek f. 1686 Teofila Lubomirska marszałkowa kor.

Tuszyn paraf. f. 1701 Teofila Lubomirska.

Radziwiłłow par. f. 1782 Jerzy Alexander Lubomirski wojew. (sandomir.

Ostropol par. f. 1786 Kasper Lubomirski

Kamienno-Koszyrski klaszt. Dominikanów f. 1637 xiążęt Adama Alexandra z Uhańskich Olgerdowicza Sanguszków wojewodów wołyńsk.

Staro-Konstantynowski klaszt. Kapucynów f. 1791 Janusz Sanguszko

Staro-Konstantynowski klasztor Kapucynów f. 1791 Janusz Sanguszko

Ludnow par. f. 1745 xiążę Sanguszko i xiądz Gor=cyński

Horohow. par. f. x. Sanguszko wojewoda wołyn.

Zasław par. kość. Missionarzy f. 1750 Paweł i Karol Sanguszkowie marszał. w. lit.

Białogród par. f. Sanguszków.

W przywał. zbiorze

Analyse de l'histoire philosophique et politique des établissements et du commerce des Européens dans les deux Indes (f. 5.)
in-8°. rel.

Alexander episcopus Plocensis 1065. Cod. Welkop. I p. 4.
Boguhvaleas episc. Posnan. 1142 " " I p. 14.
Alexander episc. Plocens 1146 " "
Peanus cancellarius Plocens. 1146. " " } I p. 19
Zisdek archiepiscopus Knizenensis }
Lupus episc. Mazovien. } r. 1177 d. 26 Apr. " " I. p. 29.
Cirošlaus episc. Wrelawensis }
Pholca episcopus Cracovien 1178 " I p. 30.

Segota castellanus Cracov. }
Petrus Palat. Cracov. } 1287;
Andreas et Virbenta filii Clementis }

Basco custos posnanien. 1256 d. 3 Julii " I p. 561 Nr. 601
Gotsalcus custos posnan 1267 d. i Novemb. I p. 568 Nr. 608.

1255 d. 29 Sept. Boguhwalus episc. Posnan. (Cod dipl. Wielkop.) I p. 294.
1256 d. 29 Jan (idem) I p. 304.
1257 d. 1 novembr Nicolaus episc. posnan.
1262 Wilhelmus episc. Lubucensis I p. 357

1266 granice: do biskupstwa lubuskiego obwod Kostrzyn (Küstrin) – do bisk. kamińskiego obwod Santok. I p. 369

1267 d. 22 Maji. Klemens IV mianuje biskupem poznańskim Mikołaja – albowiem kapituła poznańska obrała na biskupstwo P. praepositum Posnan. lecz arcybiskup (Janusz) wybor ten unieważnił i V. który już był biskupem poznańskim znowu na biskupa poznańskiego obrał i wyświęcił. Gdy jednakże kapituła poznańska apellowała do Rzymu, więc obrał papież Mikołaja capellanum papae (Theiner I. 756) I p. 378
1267 d. 19 Sept. Wolimirus episc. Vladislav. I p. 379.
1269 d. 2 Julii A (Andreas) episc. posnan. I. 386.

1276 d. 25 Octobr. Nicolaus episc. Posnan I. 404
12 1281 d. Johannes episcop. posnan I. 469. a. 1283 idem
1283 d. 26 Julii Albertus episc. vladislav. I. 488
1285 d. 17 Augusto Johannes secundus ep. posn. I. p. 521
1286 d. 25 Maji Vislaus episc. Vladislav. I. 526.
1292 d. 1 Juni Boguphalus episc. posnan. I. 559. – 1256 d. 3 Julii idem

102

Benedyktynki w Jarosławiu 12 Panien z Chełmna r. 1611 sprowadziła do Jarosławia Anna z Sztembergu xyna Ostrogska wdowa po Alexandrze Ostrogskim dziedziczna pani na Jarosławiu Kanczudze, Piekosowie zapisała im wieś Morawsko i Kidałowce r. 1612 R. 1614 wystawiono drewniany klasztor przy staroświeckim kościołku S. Mikołaja (przy którym niegdyś fara i miasto było?) R. 1615 zaczęto im kościół murować w 9 lat zupełnie ukończony t. j. 1624 i przez Jana Węzyka bisk. przemyskiego poświęcony 28 kwietnia. Ołtarzów było w kościele i kaplicach 15. — Kaplica S. Mikołaja czyli kościołek staroświecki drewniany należał najprzód wikaryuszom Kollegiaty jarosławskiej r. 1613 oddany Benedyktynkom tam była Imago scandalosa S.S. Trinitatis o jednej głowie czterech oczach trzech nosach i ustach detracta et amota

wieś Morawsko należała do Spytka dziedzica na Tarnowie który ją sprzedał Marcinowi z Wojciechowa za 330 grzywien półgroszków monety polskiej w Jarosławiu w piątek pierwszy przed narodzeniem Panny Maryi 1432 — Wieś Kidałowce zapisana Benedyktynkom 1622

(Z mspptu Bibl. Ossolińsk.)

X. Kwiatkiewicza morze łask i pociech cuda przy obrazie N. Panny Jarosławskiej w Krakowie 1680. 8o

o fundacyach zakonu Karmelitek i Karmelitanek Bosych S. Teresy w Krakowie 1623. 4o

~~W W Domini Kanon~~

Relacya Koronacyi obrazu na ~~górze~~ Rożańcowej Prowincyi ruskiej w Lwowie 1727. 4o

an Filipowicz biskup Kijowski
kustosz wileński 1524
lno 6 prałatów kanoników 12
ilno wikaryich 12. Altaryści,
enitencyarze (spowiednicy) Rorantyści
ansyonarze
ilno Alumnat papieski (Seminarium
la Unitów) ~~f. 1553~~ propaganda fide
jezuitów f. Grzegorz XIII

urus græcæ linguæ, des *Du Cange*, *Glo*
er griechischen Classiker mit lateinische
eisewerke etc. zu besitzen. Der Preis
ist, und bisher auf einmal entrichtet w
nden zu schwer.

eger haben mir nun für dergleichen g
hlungsbedingungen eingeräumt, dass
e durch Abschlagszahlungen überlas
dit gewähren kann. Diese Vergünstig
on grösseren Sammlungen, *mit einen*

fträgen, welche mit grösster Pünktlic

Łask w archid. gniezn.
Kolleg Poczęcia N. P. Maryi

r. 1525 Jan Łaski arcyb gniezn.
infułat
i probosz 5 mansyon

w kaplicy N. P. Maryi
wzniesionej przez Stanisława Wierzbowskiego
na złocistej blasze obraz N. P. Maryi trzymając
na ręce dzieciątko Chrystusa
z marmuru białego cudowny
do obrazu tego Leon X miał nabożeństwo
szczególne a Klemens VII darował
go Janowi Łaskiemu arcyb gniezn.

3. prałat. infułat, dziekan, kustosz
6. kanon.
8. wikar
6. mansyon.

104

Łask w dawn. wojew. sieradzk.
Kościół paraf erygował 1366 Jarosław
Bogorya Skotnicki arcyb. gniezn.
r. 1509 Andrzej arcyb. gniezn. zamienił
w prepozyturę z 5 mansyonarz
r. 1525 Jan Łaski arcyb. założył
Kollegiatę

...dam August
f. 1227 Władys-
ław Plwaz
Ksze Wielkopolsk

105

O biskupach Kruszwickich początek dziejów Katedry Kujawskiej przez Zygmunta Komarnickiego. (Bibl. Warsz. 1857. Tom III Zesz. 9 st. 553–575.)

Kropinski Ludwik + 4 sierp. 1844 w 77 roku w Woronczynie

1263 ~~Samborius~~ dux Pomoraniae (1260 in Dirsowe; zona Mathylda)
Heidenricus ep. culmen. ~~Wolimirus ep. wladislav.~~ Voigt I p. 148

1263 Anselmus episcopus Warmiensis per Gnezen. Salzburgen. Rigen Boemiam et Moraviam Apostolicae sedis legatus Voigt I p. 152

~~1260 A. ploensis episcopus Voigt I p. 129.~~

~~1258 A. episcopus varmiensis frater de domo theutonicali~~
~~H. episcop. culmensis ord. praedicator. Voigt I p. 111.~~
(~~Heidenreich~~)

~~1257 W. episcop. wladislav.~~

~~1256 H. episcopus Sambiensis frater (Heinrich)~~

1253 H. tituli S. Sabinae presbyter cardinalis ~~[illegible]~~ legatus apost sedis ad partes Poloniae Boemiae, Moraviae et Camin

1250 (Petrus) episcopus albanensis apostolicae sedis legatus

1248 Jacobus Leodiensis archidiaconus Papae capellanus et ejus in Prussia, Pomerania, Polonia vices gerens godzi
(~~1247~~) sprawę Świętopełka pomorskiego z braćmi Samborem i Ratyborem

~~1247 F. archiep. gnesnensis (Fulco)~~

1243 Wilhelmus episcopus mutinensis penitentiarius apostol
i sedis ap. legatus urządza dyecezyje w Prusach
bawi 1242 w Elblągu: 1240 i 1236 1235 1234. 1225

1243 ~~Primuzlaus~~ et Boleslaus duces cum matre Hedewige ~~ducissa~~ Poloniae in Gnezna

~~1235 Michael cujav. episcop.~~

1341 Elysabeth ducissa Boguslaus, Barnym et Wartzeslaus duces Stetin Slaviae Casubiae pomeraniae rugie

1296 1255 in Elbing 1254. 1253 1248

1178 Sambor princeps Pomeranorum (syn Sobiesława a brat Mestwina) zapisuje klasztorowi w Oliwie wsi (stolice miał w Gdańsku) +1207 (Annal Oliv
zostawił jedynaka syna Sobiesława II (Sobezlaus)

1198 Grimislaus unus de Principibus Pomeraniae funduje klasztor Krzyżacki w Stargard

1209 Mestwin princeps in Gdańsk (brat Sambora) funduje klasztor w Żukowie

1215 Sobezlaus dux Pomeranie (syn Sambora) et frater noster Swantopolcus (ten Świętopełk ma być synem Mestwina?)

1210 Casimirus II et Bogislaus II filii ducis Bogislai I

1222 Swantopelcus[1] primus natu (posiadał kraj ograniczony morzem i rzekami
(1230) Wipper, Bra i Wisła z stolicą w Gdańsku) Princeps de Danzig;
Sambor[3] z stolicą w Lubeszow; Ratibor[4] z stolicą w Belgardzie;
Warcisław[2] z stolicą w Gniewie; synowie Mestwina podzielili się ojcowizną we czworo
Sambor miał żonę prusaka [illegible]

Ratibor i inni byli do Świętopełka fratres uterini

1243 Swantopelcus dux Pomeraniae et filius ejus Mestwinus [illegible]
1253 1238 1226

1248 Mikołaj i Jan panowie Kaszub brania Matyldy żony Sambora (który był bratem Świętopełka wielkiego

~~1248 W. caminensis episcopus (Wilhelm)~~

1285 Mestwinus dux Pomeraniae siedziba in Gedanzke 1283 1293 1282

~~1284 Wislaus episc. wladzlav. Voigt I p. 180 (XVII Calend. Octob.)~~
~~1283 V. cal. August. Episcop.~~ Vladislav. Voigt I p. 178
~~1296~~ frater ~~Theodoricus Lyfrius episcop. Samiens successor Christiani~~

1267 Warzlaus dux Gdanensis panował w Świeciu i Gdańsku przed Mściwojem czyli Mestwinem

1317 Magister Gabriel de Fabriano capelanus papae archipresbiter eccles. de S. Archangelo Ariminensis diocesis nuncius in Bohem et Polon.
w Krakowie 1318

107

Jacobson Hnr. Fr. Geschichte
der Quellen des Kirchenrechts
des preuß. Staats mit
Urkunden u. Regesten
Königsberg (Gebr. Born-
träger) Ir Thl. 1 Bd.
1837
Gesch. d. Kirchenrechts der
Provinzen Preußen und
Posen 2 2/3 Thlr
IIr Bd. Gesch. d. evangel.
Kirchenrechts 1839.
IV Thl. Provinz Rheinland 1844
3 Bd. evang. Kirchenr. "

Jacobson,
De fontibus juris
ecclesiastici Borussici
specimen caput I
Regiomonti
Borntraeger
1838
1/2 Thlr.

Nauka o Dowe.

34 ex. Bys Jeografii powszechnej. Kraków, 1850.

m. 8. Gr.

No Wh. 3.

Watterich Joh

De Luca Watzelro

de episc. in Nicol.

Copernicum merit.

Regiom 1856. 5 Sg

Stuttgart und Eßlingen, 10/III. 185 6

ein ~ Czarkau

Schill nach Verlangen, fest, à Cond.:

21/16	Ord.	Netto.
. . .		
. . . .		
. . . .		
~ Tisch		

109

Gedeon bisk. płocki ~~d[...]~~ odstąpił nowemu biskupowi pruskiemu (opatowi cysters. w Oliwie) miasto Tarnowo (Toruń) (t.j. ziemi chełmińskiej należącej do xięstwa mazowieckiego dawniej

Malborg Mariemburg (Czartyrn czyli Zantyr)

Stuttgart und Tübingen,

St

Scheda

Il sot

Sezione letterar

doppie colonne,

acquistare

Copie dell' o

le dispense all'

Milewski
Karol

Wlodislaus dux Poloniae (xiąże Kaliski Odonicz?) cum uxore mea Hadewige et filiis Primizlo et Boleslao fratribus militiae templi hospitale Gneznense cum villis Cinitlo, lacum Rogov, villas Oporino et Mocliсоv pertinentes ad Zun, villam Velikometz, Chvartsane (Quartschen) villam super Mizzla (Mingel) fluvium cum 1000 mansis confert. a. 1232 Praesent. Paulo episcopo posnan. Bogumilo castelano de Bnin, Bronis Woido, Alberto castellano de Poznan, Kystamp castellano de Stargard, Cecirad castellano de Cybusim, Lutognewo venatore de Kalis. a. 1232 Indictione V

Wohlbrück I p. 61–62.

ende Inserat-Schema zur Aufnahme in:

ch für den Güterverkehr,

Schotte & Co. in Berlin senden. Das Inserat soll den

dung der Berechnung erbitte nach Abdruck.

Firma:

III

Vitae archiepiscoporum haliciensium per Jacobum Scrobisservium canonicum Leopoliensem editae Leopoli in officina typographica Joannis Szeligae archiepiscopalis typographi A. D. 1628. 4o.

ark. 19 i 3 karty

K. 4. 488 K. i.

112

[Sy]nodus provincialis Leopoliensis 1564 d. 8 Novembr. praesid. Joanne Francisco Commendoni episcopo Zacynthi, Paulo Tarto archiep. Leopol. Joanne Staro[...]iebski episc. Chelmens.

[Sy]nodus dioeces Leopol. 1583. Solikow

" dioec. " 1593 Solikow

(ark n. 2

[...]robiszewski). Ingressus Patrum Soc Jesu in Leopolim 1590 per Simonem Simonidem Leopoliens

Luxatio der
v Halswirbel
medulla obl.

Druck der

Atlas
u Epistropheus

Charakt

1) reif ... geboren ...
Schwan

2) ... u ... Zustand

Traum. Enkephalit
u Meningit Absces

Vorder Ausgang
der Rückenmarks
kanals

Erbrechen, Pupillen erweiterung,
Schwäche der Pulses

§. 22

Desto

Marci Antonini philosophi Commentarii

sibi scripsit. Lipsiae. 1775. 8.

...xie

113

13 in die S. Francisci confess. in Glogowiec: Wychna relicta ac Janussius Paulus, Petrus et Nicolaus filii strenui olim Joannis de Glogowiec pro erigenda ecclesia parochiali in Glogowiec duos mansos cum pratis et hortis et areis in villa Glogowiec — propter nimiam distantiam ab ecclesia parochiali in Kutno

Pamięt. relig. mor. 1845 Tom VIII. str. 387–388

byako in die b. Nicolai In Vissograd Venceslaus dux Masoviae et dominus plorentis ecclesias in Rembowo et Wyszogrod cum jure patronatus praeposito Miechoviensi Ordin. Crucifer. Sepulchri Domini tribuit

Pamiętn. relig. Mor. 1845 T. IX str. 12–13.

Kopernika M. Wspomnienie Jubileuszowe w-8ci. Warszawa

1844

No 41

Klasztor S. Jędrzeja w Krakowie
około r. 1240 fundował Bolesław
wstydliwy z miłości dla siostry swej
alomei klasztor w Zawichoście.
podczas drugiego napadu Mogołów
około r. 1260 przeniesione do
lo odludnego miejsca Skała
czyli Grodzisko pomiędzy Ojcowem
a Pieskową Skałą; r. 1320 przenie
sione do Krakowa przez Łokietka do
kościoła S. Andrzeja przez Piotra na
krzynnie Dunina około 1149 wybu
dowanego, lecz najpewniej podług przy-
wilejów wystawił go Sieciech h. Topor
wojewoda Krak. i oddał Benedyktynom
około 1010. – Jest tu szkoła żeńska
Klasztor najbogaciej uposażony posia-
dał 25 wsi darowanych od Bolesława
wstydliwego 1257

1235 Konrad xiąże Mazowiecki prowadząc wojnę z Henrykiem brodatym o opiekę Bolesława wstydl. zamienił Kościół S. Andrzeja w fortecę
1455 d. 26 maja spalił się
1473 d. 29 lipc. spalił się
około 1600 odnowili i klasztor Radziwiłł i Maciejowski biskupi Krak
Ozdoby wewnątrz pstre i złocone z XVII
w kaplicy zakonnic Obraz Męczeństwa S. [illegible] Franciszkanów w Zawichoście 1268 – relikwiarz S. Salomei piękna oprawa srebrna – obicia biblioteka – Archiwum
R. 1241 bronili się tu mieszkańcy Tatar
Wielki ołtarz z marmuru czarnego ambona w kształcie łodzi S. Piotra
S. Salomea + 17 listop. 1268 w Grodzisku mając 67 lat.
Pamiętnik relig moral.

115

Syradiae in synodo 1270 d. 20 Septembr.
Januarius archiep. gnesnensis; Paulus cracov. Thomas vratisl.
Nicolaus posnan. Wilelmus lubucensis, Petrus plocensis
Wolimirus vladislav. episcopi

Lando 1286 d. 25 Maji sejm
Jacobus archiep gnesn. Thomas plocens. Conradus
lubucensis Johannes posnan. Vislaus Vladislav.
episcopi cum Bremislao duce Polon.

Sendziwojus palat calis. capit cracov.

Episcopi Masoviae Petrus 1230. 1234 — 1242
było to podobno Geteko 1240 wpnów
Kujawskie Andreas 1240

przed r.
(1240 Geteko episcopus Mazoviensis filius Sasini
haeredis villa ~~Otl~~ Otluin w ziębłowie Tęczyńskim
Stephanus cujaviensis Episcopus

1240 Andreas plocensis episcopus eodem anno factus
episcopus Mazoviae

Stephanus -- 12..
Episcopi cujavienses: Michael 1227 — 1252
Wolimirus 1255 — 1262
Albertus 1278 — 1282
Wislaus 1285 — 1292
Zbiluteus 1375
Joannes cancellar. regni 1433.

Scheda d' Associazione.

Il sottoscritto si associa alla **Biblioteca** *Sezione letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trie* *doppie colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero cen* *acquistare*

Copie . dell' ***opera intiera*** *alle condizioni espress* *le dispense all' atto della consegna.*

Inowłodz w gub. warsz. powiec[...]
Herman Krol pol. dla zakonnic Jakub[...]

Giełzow (Urząd) pod Inowłodzem (Klasztor (Kolorz.-Polic.) franciszkanów
teraz z Klasztorem Smardzewic pod Inowło
dzem f. th w XVIII wieku z cudownym obrazem N.
P. Marji bolesnej Supr. 1793.

Studzianna niedaleko
Filipin

Gostynin d. płock. Filip.
mt.

mediæ et infimæ lati-
zung und Noten der
Werke über, welcher
sste, fiel dem darauf
theure Sammlungen
meinerseits derar-
ithin einen verlän-
nen jedoch nur be-
vollständig bezogen,
führt werden sollen,
nd ergebenst
911

syn jego młodszy Ziemowit x. płocki i sochaczewski

Władysław + 1455
żona Anna Oleśnicka

Władysław
+ 1436 młodo

Ziemowit
w Sannikach

w XVIII w.
założone (dawniej)

Dominikanki w Sochaczewie

1748 Anna z

Mit Gegenwärtige
von FIRMIN DIDO
Das Interesse, m
dem literarisch gebil
Ihnen ein vollständi
den darin Bücher a

Bratyańskie
ki (koło Nowego miasta w wojew. chełmińsk.
Reformaci f. 1624 Paweł Działyński wojewoda
pomorski (obraz cudowny N. P. Maryi
ukoronowany d. 4 czerwca 1752)
na przedmieściu Czwartek
blin Klaszt. franciszkanów f. 1619 X. Wojciech
Luzie[illegible] prebendarz kijański ~~i Franciszek Koszew.~~
~~[illegible]~~ (z cudownym obrazem P. Maryi)
blin Kościół parafialny S. Mikołaja na przedmieściu
Czwartek.
~~[illegible]~~kie - koło ~~Klaszt.~~ or w dekanat. zwoleńskim d. Krak.
117

którzy Niemqwit x. płocki i ...

n Morgenblattes"

erteljährig — monatlich

fl. kr.

en, damit die Auflage bestimmt und die

ag. 1858.

podług Szemat. Rządowego

Starawieś Paulinów f. 1731; Jezuitów 1820
Sącz Jezuici f. 1836
Jarosław Jezuici 1629 skas. 1772 dominik. 1777
Wielkie oczy dominik. 1687
Borek " 1668
~~Dzików " 1677~~
~~Siedowice Karmelici 1589~~
Przemyśl franciszk. 1234
Sanok " 1377.
Krosno " 1379
Kalwarya " 1668
Leżajsk bernardyni 1608
Rzeszów " 1624
Przeworsk " 1465
Sambor " 1472
~~Dukla " 1743~~
Przemyśl reformaci 1629
Jarosław " 1720
Sądowa-Wisznia " 1730
~~Biecz " 1630~~
~~Sędziszów Kapucyni 1740~~
~~Rozwadów " 1753~~
Krosno " 1753
Benedyktynki Przemyśl
Miłosierne Panny Mościska
Przeworsk

andlungen
staates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

NDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Preis pr. Stück
Schwarz Roth

hen **Classiker-Ausgabe**, in s c h w a r z oder r o t h gepresstem Calico, mit Gold- kr.
zierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

hen **Classiker-Ausgabe**, in schwarz oder roth gepresstem Calic
zierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

Rhesa L., Nachrichten von der Reformation an den evangelischen Kirchen in Westpreussen 4°
(str. VIII 291) Königsberg 1834

2 fl.

Ak

Wrotnowski, Felix, Powstanie na Wołyniu, Podolu i Ukrainie w roku 1831. podług podań dowodzców i uczestników tegoż powstania 2 vol. in 8vo Paris 1837.-38. 11. fres.

Calic

120

akość (~~[illegible]~~ - gniezn Hyec) tu

alwaria na wzór Krakowskiej

121

Bulla Urbana IV „Transiturus de hoc mundo"
1263 święto Bożego Ciała ustanowiła w całym
chrześcijańskiem lecz Koncylium wiedeń-
skie przez Klemensa V r. 1311 [illegible] dopiero
nakazało odprawiać.

8 Sept 1853
vrat. Wad. Dvorak
[illegible] Pisk.
zaslal.
d. 22 Maja 1853
Okrsk. administ.
[illegible]
[illegible]
[illegible] Zem
Jagodnik. [illegible]

Před soudem do
Zemský Cestell
[illegible]
Opravu [illegible]
[illegible]

1519.

122

Biskupstwa w Polsce (podł. Theinera I)

[…]drzej proboszcz katedralny został 1347 biskupem poznań[skim] lecz r. 1348 przeniósł się na szwerynskie (p. 502. 514)

[…]o Odrowąż z Końskich r. 1219 d. 4 listop. ~~mianowany~~ obrany przez partia arcyb. gniezn. lecz gdy niechciał przyjąć, obrano r. 1220 nowego arcybiskupa Wincentego z Czarnkowa. Iwo chciał się zrzec z biskupstwa krak. i wstąpić do zakonu r. 1222 lecz go biskup nie uwolnił

~~Bolesł~~

[B]ernard herbu Nowina dominikan z biskupa milkowskiego mianowany 1357 płockim biskupem lecz go nie przyjęła kapituła lecz obrała Imisława czyli Janisława Wrońskiego herbu Strzegomia 1360, (Król Kazimierz był przeciwny Bernardowi) który dopiero 1363 wyświęcony na biskupa płockiego.

[…]r Szyrzyk z Falkowa biskup krak był najprzód podkanclerzym krak.

[Flo]rian z Mokrska biskup krak od 1367 był wprzód kanclerzem łęczyckim.

123

awrocenie

257 d. 1 Lutego Papież eryguje biskupstwo Łukowskie i mianuje Bartłomieja Czecha biskupem (Theiner) na prośbę Bolesława wstydliwego i Salomei r. 1254 dla nawrócenia Jadźwingów, na Podlasiu

19 Kazimierz W. pisze do Papieża że się Kiejstut w Litwie chce wychrzcić Papież poleca arcybisk. gniezn. aby tam posłał misjonarzy

51 Kazmierz W. nawraca na Rusi przez Franciszkanów

Sołłohub h. Prawdzic. Hieronim Sołłohub
starosta kiwilski z Buzynianki zostawił syna Jana
podskarbiego W. X. Lit. później wojewodę brzeskiego
który miał 2 żony: Helenę Szamowską
potem Ogińską. Z pierwszej żony Szamowskiej
Antoni Józef z Urdynów Dowojna na Zli,
wieńcu, Turowie i Horyhorkach hrabia
Sołłohub, generał artylerii litew. rotmistrz
tyhorski, ciwun Tendziagolski, starosta
dzierzyski, lipiński, geranoński, Towmiański
miał za żonę Brygidę Radziwiłłównę wojewo-
dziankę nowogrodzk. z której Barbara, Jan i
Katarzyna. 2) Jan strażnik żmudzki.
3) Józef kasztelan i wojewoda witebski oże-
niony z Ogińską. 3) Katarzyna Bene-
dyktynka w Warszawie. 4) Anna za Tomaszem
Brzezawińskim podkomorzym gostyńskim. (Z de-
dykacyi r. 1750).

124

w Prusach supressia 1796.

bulla de salute animarum 23 Sierp 1821.

Klasztory znesiono 1815.

W ogole zniesiono 1832 w Księstwie

Lettre d

Amsterdam

~~XLIV. K.~~

Hist 1

Wiśrka 1) Kościoł parafialny S. Mikołaja fund r. 1040 murowany

2) Klasztor Dominikanow f. 1279 przez Bolesława Xięcia Mazowieck. r. 1321 na dzisieysze mieysce przeniesiony, supresym. 1822

3) Kościołek S. Anny na cmentarzu. zburzony

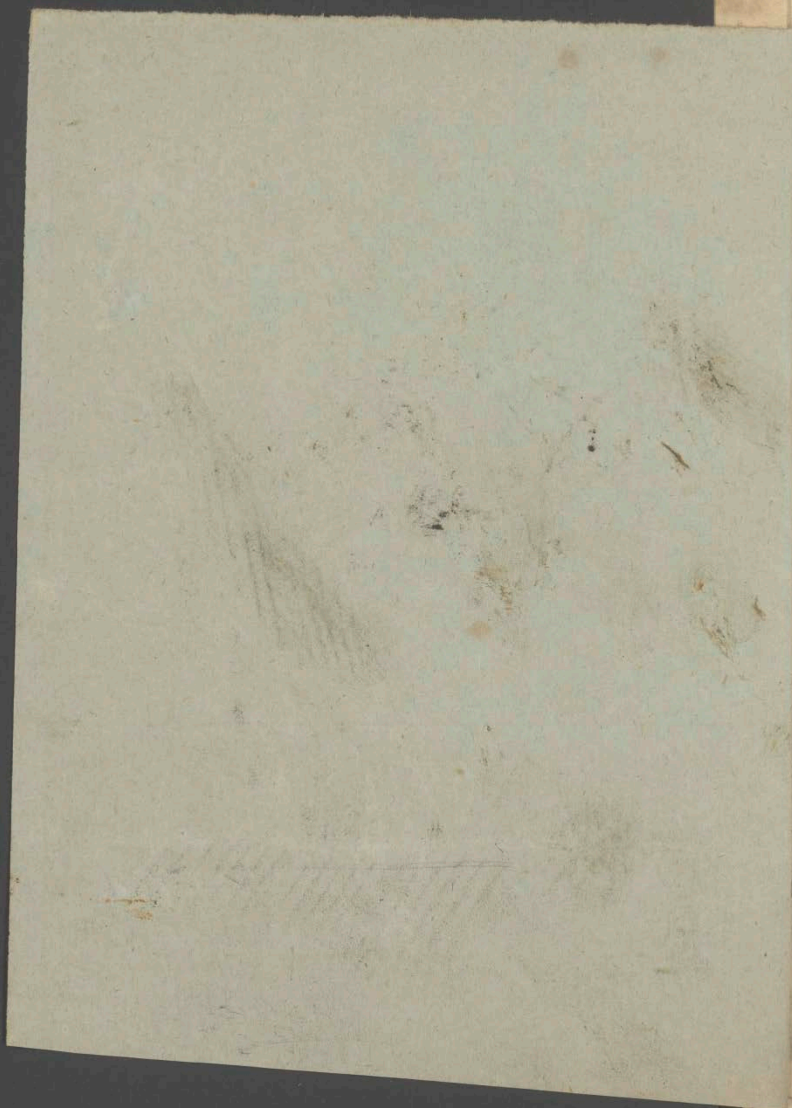
4) Kościołek S. Ducha przy szpitalu zburzony

5) Kościołek S. Barbary Kościołek z drzewa[?] [illegible] 1765 zburzony

6) Klasztor Franciszkanow f. 1629 Katarzyna z Boglewic Trzebińska wdowa

7) Kościoł S. Leonarda drewn. spalony 1802

Siemiatycze Missionarze
f. 1725 Michał Sapieha
Kowno Bernardyni f. 1471
Stanisław Grandzi wojewicz
Augustianie w XV w.
Bernardynki f. 1634 Ale-
xander Massalski
Rochici f 1750 x. Piotr Nowo-
miejski – r. 1824 oddany Szarytkom
Dominikanie f. 1678 Korkiewicz
i Białozor marszałek upitski

127

Katedra pod wezwaniem N. P. Mar. zał.
1364 w Włodzimierzu, r. 1374 potwierdzo
ne biskupstwo przez Grzegorza XI, po zburze-
niu zamku przez Kiejstuta przeniesiona
1427 do Łucka — Sede vacante sama Kapituła
rządzi, Król obiera biskupa, Klemens XIII
1595 polecił aby każdy kanonik był
kapłanem, Benedykt XIV r. 1742
nadał i oznaczył dystynktoria
Witold nadał Kapitule dobra ziemskie
początku nieznana liczba Kanoników
potem 1) Bukowska f. Witold nadał
miasteczko Buków 2) Toreczyńska
Witold nadał Toreczyn 3) Targowicka
Gomoliński r. 1602

Obecnie jest w Żytomierskiej Katedr.
prałat i 3 kanon.

Proboszcz f. 1545 za Zygm. Aug. przez włącze
nie probostwa brzesko-litew
~~Prałat~~ Dziekan dostał 1727 tytuł Vicariusz
perpetuus

Archidiakon był 154 uposażony
od Aug. II

4) Kustosz f. za Witolda i Swidrygełły. potwierdz Zygm. Aug. 1544

5) Kanclerz do niej wcielono Kanonię Toruńską 1704

6) Kustosz f. 1681 Dąbski bisk. Łucki

7) Scholastyk f. 1697 Maciejowski biskup

2 Kanonie fundował 1428 Witold nadawszy Bukow. Toruń

3 Kanonie f. Rokicki, Podkomorzy Roderski i Komorowski 1778

1 penitencyarius f. x Temeswary

Infułat B Tyski przyjęty w poczet kanoników

Biskup Łuski 1775 ustanowił prywatne kanonie

127

Dyecezya Łucka obejmowała Wołyń po Styr, Podlasie i cały powiat pinski. Dopiero nuncius Litta w Petersburgu 1795 za Pawła I ograniczył dyec łucką tylko na Wołyń i wcielił do niej biskupstwo kijowskie co Pius IX r. 1845 potwierdził. wtedy osobnego biskupa podlaskiego kreowano

ne[illegible]
ha[illegible]
sk[illegible]
ze[illegible]
w [illegible]
ho[illegible]
z [illegible]
ne[illegible]
G[illegible]
ce[illegible]
te[illegible]
d[illegible]
ze[illegible]
Oe[illegible]
s[illegible]
n[illegible]
(G[illegible]
z[illegible]
[illegible]
be[illegible]
k[illegible]

Kaźmierz ~~miasto~~ biskupi miasto w Wielkiej Polsce (między Słupcą a Koninem) (wraz z 14 wsiami oddał Henryk brodaty książe wrocław. opiekun Bolesława wstydl. na podźwignienie fundusza biskupstwa lubuskiego; biskupi lubuscy sprzedali je r. 1504 Mikołajowi Gardzina Lubrańskiemu wojewodzie poznań. Jan Lubrański bisk. poznan. założył tu r. 1512 klasztor który r. 1514 oddał Bernardynom w którym to kościele spoczywają w srebrnej trumience relikwie św. Pięciu braci pustelników Polskich które tu biskup Lubrański z Gniezna sprowadził. Ci Pustelnicy pochowani byli pierwotnie na tem miejscu gdzie kościół farny w Kaźmierzu

Biniszewo w. około r. 1640 założył tu klasztor kamedułów Wojciech Kadzidłowski sekretarz Władysława IV przy pomocy Zygmunta Święcickiego łowczego inowrocław. Sejm r. 1678 zatwierdził tę fundacyję – pod Kaźmierzem – w kościele w chórze za ołtarzem jest cudowny obraz Matki Boskiej Pocieszenia Odpust bywa w narodzenie N. P. Maryi – Niedaleko Biniszewa jest wieś Kawnice z cudownym obrazem Matki Boskiej

Klasztory Benedyktynów 1) Łysa góra f. 1008 Bolesław Chrobry (Góra Świętokrzyska) 2) Sieciechów f. 1010 Bolesław Chrobry i Sieciech wojewoda krak. 3) Mogilno m. f. 1065 Bolesław II ~~[illegible]~~ Śmiały (filia Tyńca) 4) Lubiń f. 1113 Michał Skarbek herbu Habdank – tu pochowany Władysław III Laskonogi który + 1231 w Środzie. 5) Tyniec.

gdy Bulgarskie państwo wcielono do Grecyi r. 1017

Arcybiskupstwo bulgarskie 1017-1767 w Ochrydzie miasto biskupstwa r. 1017

(Varna = Tiberiopolis

1) Kastoria 30 par.
2) Glawinitza 40 par.
3) Moglena 15 par.
4) Wutelos 15 par. (Prilip)
5) Strumitza 12 par.
6) Morowisdus 15 par.
7) Welebusda 15 par.
8) Triaditza

W XII wieku nowy patriarchat Ternovo do niego: biskupstwa Traditza, Welebusda, Morowisdus

W XIII w. utworzono metropolią Widdin

W XVIII wieku pod arcybiskupstwem Ochrida:

1) Kastoria
2) Wodena
3) Korutzas (Deavolis)
4) Strumitza (Tiberiopolis)
5) Welagrad (Glawinitza)
6) Pelagonia (Prilip)
7) Grevno
8) Sisano (Chatysta)
9) Moglena
10) Moloskos
11) Prespa
12) Dibra
13) Kitzavos
14) Choras (Gora)
15) Welessos

R. 1767 zniesiono arcybisk. bulgar.

Arcybiskupi
1. Protogenos arcybisk. Sardyki około 344
2. Methodos r. 867
3) Gorasdos
4) Klemens
5) Damianos r. 971
6) Germanos r. 995 (w Prespa)
7) Filipos w Ochrydzie
8) Joannes
w Ochridzie od r. 1017
9) Leon (r. 1054)
10) Theodulos (r. 1056)
11) Joannes do 1078
12) Joannes od 1079
13) Theophylactus 1081
14) Leon Buggos
15) Michał
16) Jannes Komnenos

Constantinus
Joannes w XII w.
Demetrius Chomatianus w XIII w.
Constantinus Cabasilas r. 1260
Gennadius r. 1288
Macarius r. 1299
Gregorius r. 1325
Marcus Xylocarabes 1470
Prochorus 1536
Paisius 1564
Gabriel 1580

~~Cel~~ W XII w. za czasów cesarza
~~Izaaka Angelus~~ bracia bulgarscy
Piotr i Asan utworzyli nowe carstwo
bulgarskie z stolicami Ternowo,
~~Persthlawa i Widyna~~

następca Piotra car Joannicius
przyjął r. 1197 unię i wtedy
r. 1204 arcybiskup w Ternowo
został arcybiskupem Bulgaryi
lecz następca Joanniciusza
cara, car Joannes Asan
r. 1234 połączył się z cesarzem
Joannes Ducas Vatatzes i
synowi jego Theodorowi Lascaris
dał za żonę ~~swą~~ córkę Helenę
odtąd ustała unia i arcybiskup
stwo w Ternowo podległo ~~Pa~~
Konstantynopolowi
~~Gdy metropolia~~ arcybiskupstwo w Ternowo powsta
z biskupstwa Triaditza i miało
pod sobą 2 metropolitów: Persthlawa
i Welesbud.

Gdy za Króla Alexandra podzielono
Bulgaria, najstarszy syn Jan
Strascimir dostał prowincyję
Widdin, gdzie nową metropolię
urządzono z biskupstwa Triaditza
pierwszy arcybiskup Kasianos
r. 1381 drugi Joasaf r. 1392
R. 1394 już niebyło arcyb. a w
~~dzisiejszej~~ Widynie
a r. 1402 pozostała metropolia Ter-
nowo (metropolita pierwszy Ignatios)
podległa jej biskupstwa: 1) Czerwenos
2) Łowitza, 3) Presthlawa – do dziś

3 Thlr 130

Hierocles Synec-
demus et Notitiae
graecae episcopa-
tuum. Accedunt
Nili Doxapatrii No-
titia patriarchatuum
ex recognitione
Gustavi Parthey
Berolini (Nicolai) 1866

Notitia 3.

Kijoviis Russiae subsunt episcopatus 1) Magnum Nowogorodum 2) Czernichow 3) Suzdal. 4) Rostow 5) Magna Wladimiricz. 6) Perejaslaw ruski 7) Magnum Asprocastrum ad Kijoviam 8) Sanctus Georgius ad Rosum fluvium. 9) Polosia 10) Razan 11) Typherne 12) Saragium.

In Russia minore:
1) Galitza 2) Wladimiria 3) Peremislia 4) Lutzka 5) Turow 6) Cholm 7) Smolensko
razem 7 66 biskupstw

Ordo (taxis) praesidentiae metropolitarum throno Constantinopolitano subjectorum et episcoporum pag. 107.
Za Leona mądrego z dodatkami późniejszemi

Herrn Dr E Friedlein in Cracau

Von **J. G. Müller** in Gotha verlange
à Cond.:

Turnübungen für die Volksschule. Eine Anweisung für Lehrer zum Gebrauch der hauptsächlichsten Freiübungen soweit diese im Schulzimmer ausführbar sind. Nebst 32 Abbildungen und einer Anzahl von Spielen, von **Ed. Mönch.** Gebunden Preis 10 Sgr.

☛ Diese Schrift wird hauptsächlich den Lehrern in Volksschulen willkommen sein, bitte Ihren Bedarf bald zu verlangen.

Gotha, 22. Februar 1861.

J. G. Müller.

Za czasów Borysa III cara r. 1211 odbył się w stolicy jego Ternowo synod przeciw Bogomiłom

Synodik cara Borysa (wydany w 21 Księdze Wremennika historycznego towarzystwa w Moskwie przez Palausowa) w ~~spom~~ ma spis xiążąt i xiężniczek bulgarskich — patriarchy z Preslawa — i Patryarchy z Ternowo następni:

1) Joachim 2) Basili 3) Joachim II 4) Ignacy 5) Makary 5) Joachim III 6) Dorotheus 7) Romanus 8) Theodosius 9) Joannicius I 10) Symeon 11) Theodosius 12) Joannikius II 13) Euphemius za niego r. 1393 sułtan Bajezyd zajął Ternowo i Kościół katedralny zamienił w meczet a nad metropolią Ternowo miał odtąd zarząd metropolita Mawrowlachii — nad metropolią Ochrida zaś metropolita Ugrowlachii.

rrn D. E. Friedlein in Cracau.

Biskupstwa w Otomanskim panstwie 1855 133
1) Ternowo pod nim biskupstwa
a) Tzerwen b) Loftza c) Wratza.
(Monastir)
2) Pelagonia exarcha Macedonii
3) Pressa et Lichnida
4) Mesembria exarch Mawros Thalassos
5) Widyn exarch Paradunawelos
(Dorostolum-Silistria)
6) Dristas et Drostawa exarch Paradunawelos
7) Sisanios et Siatistes exarch Macedonii
8) Sofias exarch Bulgarii
9) Presslawas exarch Bulgarskiej Myssyi
Palajas Bulgarias
10) Kastorias "
11) Wodenon (Wodena)
(Varna)
12) Korytzas
13) Strommitza et Tiberiopolis exarch Bul:
garskiej Macedonii
14) Welegrad
15) Grewenon (Griona)
16) Mogleon (Moglena nad reką Wardar)
17) Deyron (Dewre nad Drynem powyżej Ochrydy)
18) Welissos (Köprülü)

Herrn Friedlein in Krakau . . . . .

Das unterm 18/1 verlangte

1. Ferrati elementa jur. canonici

ist nicht vorräthig, für Sie aus Italien verschrieben, und wird nach Ankunft folgen.

München, den 12/2 61 18 **Georg Franz.**

v. Polentz Geo. Georg von Polentz
der erste evangelische Bischof
Halle 1858 Fricke 8° [illegible] 122
12 ngr.

ur. 1478 w Saxonij. 1511 przybył
do Prus przyjaciel margrabi
Alberta został 1518 bisk.
sambijskim. przyjął 1523
luter. + 1550 zn. d. Gründung
der Univers. Königsberg
Oddany kanon 1523 na Boże
narodzenie

Biskupstwo poznańskie założone właściwie r. 968 przez cesarza Ottona, z razu podległe arcybiskupowi moguckiemu, od r. 970 magdeburskiemu, a od r. 1000 gnieźnieńskiemu; biskupi: 1) Jordan + 982 2) Ungerius + 1012 d. 9 czerwca

Przywilej Tyniecki Egidiusza Tuskulańskiego z r. 1123. (a nie z r. 1105)

1123 Egidiusz Tuskulanski w Polsce legat od Kalixta II (Friese I p. 158

Arcybiskupstwo gnieznieńskie założone od cesarza Ottona III r. 1000. 1) Gaudentius I arcyb. (cf. Ditmar lib. IV p. 84)

Biskupstwo krakowskie (Friese I st. 225-325.) założone ~~1000~~ od cesarza Ottona III r. 999: Pierwszy biskup Poppo

Biskupstwo wrocławskie założone około 1000 r. (Friese I)

Biskupstwo w Leubus czyli lubuskie fundowane od cesarza Henryka II: 1) Laurentius (1065-1070 Historia Biskupstwa w Friese Christ. Gottl. Kirchengeschichte des Königreichs Polen. Breslau 1786. 8° I Bd. st. 360-408.

Biskupstwo w Kołobrzegu fundowane około 1000 ~~999~~ (pierwszy biskup Reinberius (+1017)) przez Ottona III (drugi Benno) (Salsa-Colberga) później biskupstwo to w Wolinie a na koniec w Kaminie na Pomorzu.

Abonnemen

Unterzeichneter abonnirt auf
Monatsschrift:

„Jesc

von Rabbiner Hirsch

bei der

den

Druck von Re

pirsch

136

<u>Kalwarie</u>: 1) Zebrzydowska bernardynow. 2) Kalwarya żydowska nad Szeszupą w gubernij
ugustowskiej 3) Kalwaryja Góra w Mazowszu koło Piaseczna z klasztorem Marianów i Ber-
nardynów 4) Kalwaryja wileńska w Werkach założ. przez biskupa wil. Jerzego Białozora. 5) Kal-
warja Żmudzka w Gordach zał. r. 1642 przez Jerzego Tyszkiewicza bisk. wil. 6) Kalwaria pastawska
7) w Wielkiej polsce koło Żebiana. 7) Pakości. 8) Chełm góra św. Anny na Szlązku.

„Jes

biner Hirsch

Krakow Bożeciołki f. 1405 Władysław Jagiełło
Ciary 1660 Jan Markiewicz kanonik
Paulini 1472 Jan Długosz kanonik
Dominikanie 1223 f. Iwo Odrowąż bisk Krak.
Karmelici 1397 Wład. Jagiełło
" na Piasku 1361 Agnieszka hr. Firlejowa z Tenczyna
Augustianie 1342 Kazimierz W.
Cystersi Mogiła 1222 Iwo Odrowąż bisk krak
Franciszkanie 1232 Bolesław wstydliwy
Bernardyni 1453 Zbigniew Oleśnicki Kardynał
" Alwernia 1600 Krzysztof Korycinski kasztelan wojnicki
Reformaci Krakow 1672 Jan Szembek Kasztelan krak.
Kapucyni f. 1695 Wojciech Rewicz Dembiński
Bonifratrzy f. 1456 Jerzy (?) Lubomirski ?
Kameduli w Bielany 1620 Mikołaj Wolski marszałek kor.
Klaryski 1257 Bolesław Wstydl.
Kanoniczki de Saxia 1618 Szyszkowski bisk Krak
Prezentki 1621 Zofia Czeska
Dominikanki 1634 Anna Lubomirska
Bernardynki 1646 Jakób Zadzik bisk. Krak.
Norbertanki 1181 Johan Jaxa
Salezyanki 1687 Jan Małachowski biskup Krak
Augustianki 1576 Szymon Mniszek prowincyał augustianów
Karmelitki 1728 Jan Szembek kanclerz kor.
Szarytki 1714 Michał Szembek sufragan krak

Bernardyni: Tarnow
Kalwarya f. 1600 Mikołaj Zebrzydowski wojewoda krak
Karmelici Pilzno
Reformaci: Wieliczka
Zakliczyn 1622 Zygmunt Tarło
Kenty 1700 Andrzej Zydowski
Cystersi Szczyrzyc
Jezuici Sandecz
Bonifratrzy Zebrzydowice 1611 Mikołaj Zebrzydowski
Klaryski Stary Sądecz 1260 Św. Kunegunda
Benedyktynki Staniątki 1250.

…ommer,	… „ „ … „		
Hackländer, Augenblick,	2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten.	3 „ „ 3 „		
Goethe, Gedichte Schiller „ Hebbel „ Freiligrath „ Chamisso „ Anastasius Grün „ Uhland „	Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:		
	in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
	„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt“, zum „illustr. Familien-Journal,“ zum „Buch der Welt“ . . .		24	—
„ „ „ „ „Gartenlaube“		36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, *im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Władysław xiążę Łubieński ur. 11 listop. 1703
arcyb. gniezn. d. 9 kwiet 1759

Wacław Sierakowski ur. 1701
arcyb. lwow od 1760.

Kajetan Sołtyk xiążę ur. 12 lipc 1715
bisk. Krak. 12 lut. 1759

Antoni Sebastian Dębowski ur. 1678
bisk. Kujaw. 18 grud. 1752

Teodor x. Czartoryski ur. 1709
bisk. poznan. 19 grud. 1738

Michał Jan Zienkowicz ur. 1671
bisk. wileń. 2 pazdz 1730

Hieronim Szeptycki ur. 1700
bisk. płock. 24 wrześn. 1759

Adam Stanisław xiążę Grabowski ur. 3 wrześn. 1698
bisk. warmińsk. 18 wrześn. 1741

Antoni Wołłowicz ur. 24 wrześn. 1711.
bisk. łucki 12 maja 1755; sufr. Franciszek Kobielski biskup emausk.

Michał Wodzicki ur. 3 pazdz 1687
bisk. przemysk 23 wrześn. 1760.

Antoni Tyszkiewicz ur. 1709
bisk. żmudzki 16 wrześn. 1741 – Sufrag. Alexander Horain
bisk. kieneński.

Andrzej Bajer ur. 12 Stycz. 1712.
bisk. chełmiński 12 lut. 1759.

Walenty Wężyk ur. 24 lut. 1705
bisk. chełmski 9 kwiet 1753

Józef Załuski ur. 12 sierp 1702
bisk. kijowski 24 wrześn. 1759

Adam Krasiński ur. 4 kwiet. 1714
bisk. kamieniecki 24 wrześn. 1759

Antoni Ostrowski ur. 31 marca 1713
bisk. inflantski 9 kwiet. 1753
od 2 pazdz. 1758 koadjutor bisku. kujawsk.
Sufrag: Franciszek Dowgiało Zawisza biskup ewaryski.
Jerzy Mikołaj z Eklow Hilzen ur. 6 grudn. 1692
bisk. smoleński. 10 maja 1745

Wodziński Gabriel biskup tebesteński Sufragan smoleński ur. 25 marca 1727 sufraganem i biskupem tebesteńskim od 4 kwiet 1759.

Kapituła wileńska ~~[illegible]~~ Kollegiata Kurlandska (5 kanon.) brzeska (2 prałat. 32 kanon.) żytomirska (7 prał. 8 kanon.) ołycka (7 prałat. 5 kanon.)

Bazylianie unici w eparchii wileń: Opactwa: Brasław, Troki monastery: Berezwec, Boruny, Helijanow, Jakubsztat, Tuksztą, Kasucz, Kazimierz, Ladzień, Łohojsk, Postawy, Podubisk, Raków, Świrzan, Sutkow, Wilno – monastery bazylianek: Mińsk, Wilno

w eparchii łuckiej: Opaci: Dermań, Dubin, Kaniów, Mielec, Borucz, Dorohobuż

w eparchii brzeskiej Opaci: Grodno, Leszczyn, Kobryń

Bened XIII
Corona . imag
in Podkamien
XV Aug
i hen

Lwów u Dominikanow 1751

Berdyczow

Id.

Częstochow duzy z widokiem klasztoru

Poczajow

Z. jezuitskoi na Podusze

Wielk. złotowki

Mysteria Passionis Domini Koło kościołów zaka-
zał odprawiać w dyecezyi przemyskiej za Piotra
Gembickiego r. 1641 i mianował Trydenzka
Alembeka Dr. Teol. wizytatorem dyecezyi
który był plebanem w Żórawnie
i kościół Siennow od heretyków sprofanowany
oddał katolikom

(diec. przemysl)

141

Zakon (wojenny) templariuszów r. 1118 w Jeruzalimie za Króla Baldwina II się zawiązał dla bezpieczeństwa pątników pierwszym mistrzem był Hugo de Paganis (czyli des Payens) z Francyi. R. 1128 zakon ten przez papieża potwierdzony chodzili w białych płaszczach z czerwonym krzyżem z podspodem w zbroi w łuszcze z mieczem mieli konie byli między niemi rycerze, xięża, laicy proporzec ich był biały i czarny około r. 1244 mieli do 9000 mansery czyli klasztorów (mansería) wielki mistrz uważany był jako namiestnik boski, kapituły mieli sekretne zakon przez butność rozbojem się cesto trudnił do Polski ponoś z ziemi św. ich sprowadził Jaxa (ob. Bielski: Ostr. Dzieje Kośc.

Mistrze: Filip de Plessiez 18.) Theodat de Berfiaco. 19) Wilhelm Montedonius 1216. 20) Wilhelm de Carnoto 1218 21) Tomasz de Monte Acuto 1221. 22) Armand 1234. 23) Hermannus Petracoricensis 1239. 24) Wilhelm Sonnatus 1249. 25) Renald de Vichier 1250. 26) Tomasz Berardus 1292 27) Robert 1274 Americus 1264 28) Tomasz Berardus 1272 28) Robert 1274 29) Guifredus de Salvaines 1277. 30) Wilhelm de Belloiocio 1286 31) Monachus Gaudini 1292 32) Jakób de Molay ostatni. Chciwość Filippa Pięknego Króla francuskiego która dobr templariuszów zapragnęła skarżyła ich przed papieżem d. z Augusta 1309 rozpoczęto process albowiem z templariuszów których (w więzieniu) przeor ze klasztoru w Montfaucon i Jacob Noffo trzymano niektó do Króla oskarżyli zakon r. 1307 pojmano wszystkich templariuszów w francyi zarzucano im że każden wstępując do klasztoru wyrzekał się chrystusa plwał na krzyż, i nauczyciela swego zakonnego przeora całować musiał w plecy w brzuch goły i virga virili, że po nocach mieli schadzki że czili bałwana cielca (cattum) podczas kapituły ofiarowali mu krew dzieci swych tajemnie urodzonych bałwan ten była to głowa obszyta w ludzką skórę zamiast oczy miała 2 karbunkuły (?) z drogich (?) brodę długą nogi miał ten posąg kuty to ars jasna włos ciemny i faworyty złocone brodę długą nogi miał ten posąg kuty tylu: sprawą że mówili że ten posąg może dać bogactwa zakonowi quod facit arbores florari, terram germinare, że koło głowy tego posągu wieszali sznury które samy na gołem ciele nosili, że sami z sobą sodomię pełnili dzieci swe z niewiast zabijali na cześć posągu i tłuszczem z nich posąg smarowali że niewiernym w chrześciańską religię i papieża o północy trzymały kapituły, z martwych braci palili i popiół pili superiores tą czyli się, Saracenami że pomagali Soldanowi do wzięcia w niewolę S. Ludwika koło Damiaty. R. 1310 spalono za Paryżem 59 zakonników. — Obrząd przyjmowania do zakonu nowicyusz przysięgał na księgę Mistrz płaszcz nad nowicyuszem rozpościerał jeden z mnichów czytał psalm Ecce quam bonum quam jucundum etc. potem całował nowicyusz mistrza w brzuch i jego inni całowali potem mistrz wyjął figurkę mosiężną postawił i rzekł: Domini ecce unum amicum Deo loquitur cum Deo quando vult cui referetis gratias quod vos ad statum istum duxerit vestrumque

desiderium compleverit. Potem padli wszyscy na kolana. dali mu potem stronę pozwolili mu sodomię. Papież Klemens V. dekretem soboru Viennensis r. 1311. na całym świecie zakon skassował

Król francuski po wszystkich krajach posły rozesłał aby templariuszów skassowano

(na głowie nosili czapkę ostrogi) czyli trupią głowę. miel płaszcz biały z krzyżem czerwonym

Jakób Molaj ostatni mistrz spalony 18 marca 1313.

Dygnitarze templariuszów byli: wielki mistrz, seneschal (sénéchal) marszałek, skarbnik, le drappier, le turcopolier (turkopol), le bailli de Jerusalem. czyli posąg Baffometu (inspiratio mentis) R. 1311 na koncylium wieneńskim skassowano zakon, dobra oddano rycerzom maltańskim.

w Polsce Henryk brodaty wprzód ich dobra zasekwestrował i biskupowi lubuskiemu oddał. miel

Limborch Historia Inkwizycyi ... albowiem też żadny klasztor i wielkie dobra w Opatowie.

Ob: mémoires historiques sur les templiers par Ph. G.*** A. Paris 1805.

8o. Nr 3102.

Gabrielis Kolinovics Senquicziensis Chronicon militaris ordinis equitum Templariorum edidit Martinus Georgius Kovavich. Pestini litteris Trattner 8o. (prostat Budae et Pestini in Bibliopolio Diepold Lindauriano 1 fl 30 kr.)

Nr 3101. vel. XXXIII. B. 41.

Grof. J. Batthiani in Leubus w ~~Sp...~~ bibl. Univers.

Zakon cystersów założony w Burgundyi w XI wieku nosza białe sutanny z kapturem czarnym i ręcznikiem z przodu i z tyłu czarnym i czarny pasek. ~~...~~

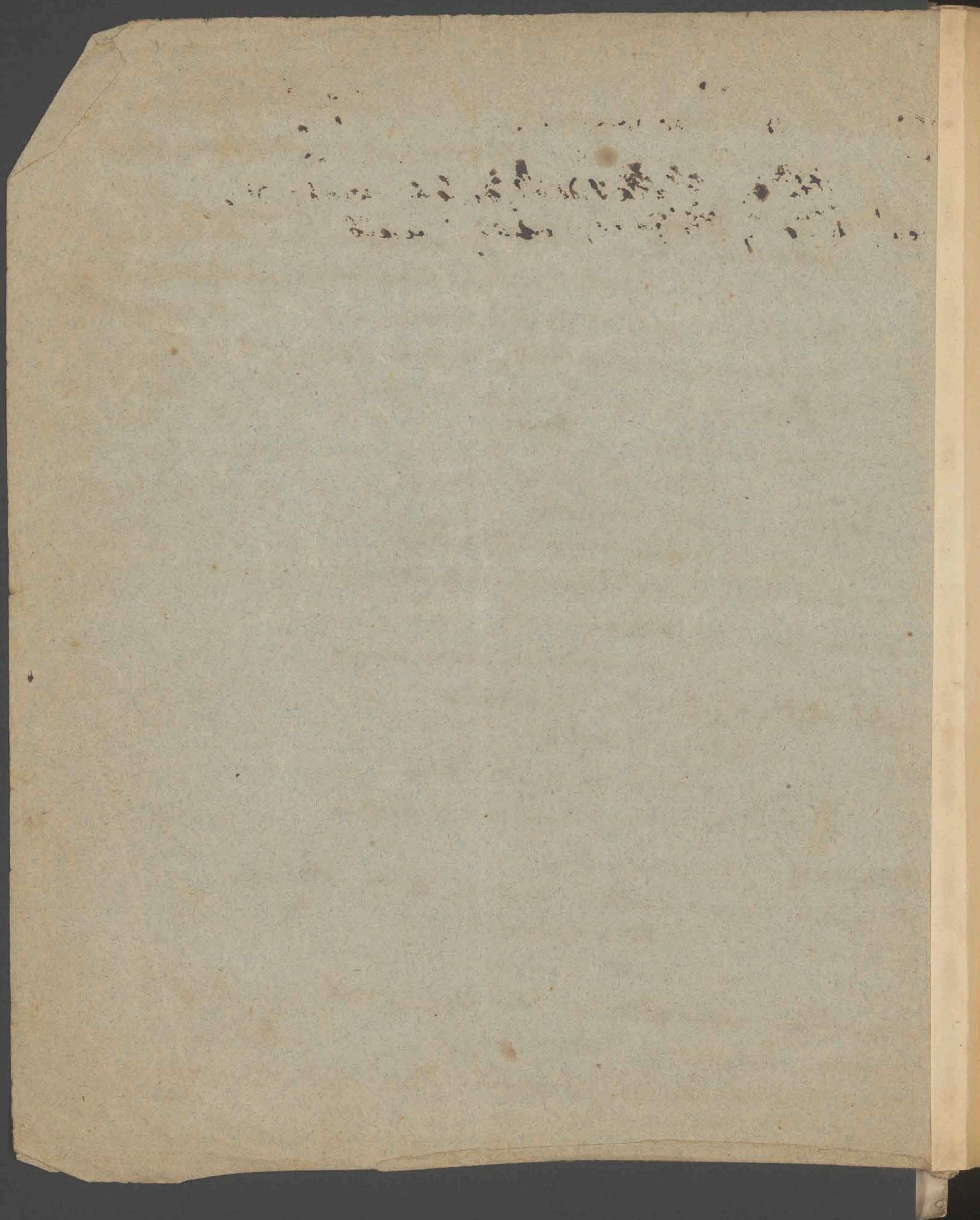
(Andreas) Zoerardus Żurawka urodzony w mieście Oppatowiec z ojca Marka i matki Agnieszki w pustyni kamedułów ... Casimiriana w wielkiej polsce gdzie Andreas Zoerardus, Justus et Benedictus Zoiran kameduli ćwiczeni od Barnabasa ~~ucznia~~ S. Romualda. Żorawka poszedł do Węgier gdzie w pustyni Zobor koło Nitry post wielki 40 orzechami przeżył w środku jamy miał wydrążony pień nabity gwoździami drewnianemi gdzie się kładł spać na głowie miał koronę koło drewnianą z 4ma kamieniami wiszącemi z u stron które go biły gdy chciał drzymać gdy go chowali mieli znaleźli na gołym ciele łańcuch ~~...~~ żelazny wrosły w ciało ... który się lud n... wgryzł pochowany w Nitryi. R. 1568 d. 17 lipca podczas jego święta za Zygm. Augusta gdy się lud na nabożeństwo zebrał do kościołka zbudowanego nad cellą jego w której kilka lat bawił nim poszedł do Węgier, wielka liczba luteranów chciała ich rozegnać na prośbę zgromadzonych pokazał się B. Żorawka i kijem ognistym rozgonił wszystkich (cf Just.)

Zygmunt I przywilejem wydanym w Krakowie r. 1515 in crastino festi S. Adalberti na prośbę królowej swej żony Barbary pozwala Augustyanom w Szepes Var-Allya (Podhrad) pozwala kupić dom i plac od mieszczki Medley.

8 mil od Krakowa na cmentarzu kościoła jest kamień w którym wygniecione stopy B. Żorawki.

Kollegiatę w Bobowie erygował   wypisy z kopie [illegible]
Tomicki 1529   Cracoviae feria 6a post festum S. Stanisl

Kolleg. w Nowym Sączu 1448 {Zbigniew Olesnicki
z 4 Kanonikami a) 1mus Praepositus Gaspar Rokiemberg de Cracovia 2o Petrus de Konige herbu Dorigi.
de abis mediam aquilam et rosas albas in rubro campo Joannes Gostawski herbu Zubra głowa
Decanus Mr Joannes de Dambrowka S. Th. Dr et professor.
Archidiaconus Joannes de Wielopole herbu Starykoń 2o Joannes de Bothurzyn herbu Czewoja.
Custos. Petrus de Otomuniey presbyter. 2o Albertus de domo Quipitrum
~~kto~~ 8
Phalikowce hor. Rex
Brzezna hor. Gethka de Bobowa herbu Gryf
Rogi " Jan Kandziorka
Roszachowice " Peter Franczuch herbu Prus
Świdnik " Zegota Gabański herbu Janina
Łukowica " Nicolaus D. D.
Stronie " Joannes Wernek herbu Janina
Custos habet pro dote villam Kamionka
Altare S. Trinitatis patr. Consules
" S. Crucis ma dochody ex oppido Brega
" S. Andreae cum capella fundavit Andreas Treszka
Niesyhowe wieś Miechowitów
Chroślice hores Nicolaus Zawacki herbu Starykoń
Olbinka " Gethka Wielopolski " D.
Zawada " Nicol Zawadzki
Zbranthowa major ~~et~~ minor hor. ~~Consules et~~ Norbertanie
Piatkowa, Roszkowice, Gołąbkowice hor. Consules
Zawojowka minor hor. Petrus et Nicolaus Zawady herbu Starykoń.

1564 d. 8 listopada synod we Lwowie na nim biskupi: Paweł Tarło lwowski. Jan Starozrebski chełm. Walenty Herburt bisk. przemyski. Dionizy Secygniowski bisk. kamieniecki ~~pa~~ i nuncyusz Jan Franciszek Commendoni - przyjęto ustawy koncyl. trydenck.

1778 Hieron. Wielakowski arcyb. lwow. d. 20 październ. przeprowadzić kazał duchowną komisyą względem beatyfikacyi bł. Jakuba Strepy - posłano akta do Rzymu.

Pius VI wydał dekret beatyfikacyi Jak. Strepy dozwalający nabożeństwo d. 1 czerwca i w niedzielę 3cią po Zielonych Świątkach. Onufry Kicki r. 1790 d. 11 września przeniósł relikwie Jak. Strepy od franciszkanów do katedry

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

	Decken	Rücken
Goethe, Octav-Ausgabe, 30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „ 10 „ „ 10 „ „ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „ 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos, 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte, 19 „ „ 19 „ „ „ 9 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon, 15 „ „ 16 „ „ „ 16 „ „ „		
dtto. dtto. kleines, 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon „ „ — „ „ „		
Stunden der Andacht, 6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto. 10 „ „ 10 „	12	—
Shakespeare, klein Octav, 12 „ „ 12 „ oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II., 3 „ „ 3 „		
Stifter, Nachsommer, 3 „ „ 3 „		
Hackländer, Augenblick, 2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten. 3 „ „ 3 „		
Goethe, Gedichte; Schiller „; Hebbel „; Freiligrath „; Chamisso „; Anastasius Grün „; Uhland „ — Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben: in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt"	24	—
„ „ „ „ „Gartenlaube"	36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

***Wien,** im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Augustowskie biskupstwo

Dyecezya Sejneńska czyli Augustowska r. 1876

I) Dekanat Augustowski: 1) Adamowicze k. murow. 1855 parafianie. 2) Augustów k. murow. 1848 rząd. 3) Bargłów k. mur. 1840 paraf. 4) Hoża czyli Sylwanowce k. mur. 1840. 5) Zaminy k. drewn. 1849. 6) Janówka k. drew. f. 1620 Stan Rudomina, konsekr. Eustach Wołłowicz bisk. wil. 7) Krasnybór k. mur. z cegły 1598 Adam Litawor Chreptowicz. 8) Lipsk k. drewn. 1857. 9) Raczki k. mur. z cegły 1766 Michał Pac. 10) Studzieniczna filia do Szczebra, k. drewn. 1845. 11) Szczebra k. drew. 1793 Stan. Aug. Król. 12) Sztabin filia do Krasnobor fund. 1836 Chreptowiczowie drewn. 13) Teolin mur. f. 1789 Antoni hr. Wołłowicz.

z dyec. wilen

II) Dekanat Kalwaryjski: 1) Dauksze mur. 1864. 2) Kalwarya mur. 1838. 3) Krakopol mur. 1872. 4) Lubowo drewn. f. 1770 Józef Kozłowski proboszcz w Wiżajnach. 5) Ludwinow drewn. f. Ludwik Pociej 1827. 6) Krasna f. 1842 mur. 7) Olita drewn. zbud. 1830. 8) Rumbowicze drewn. wyst. 1841 ~~1798~~ 8) Szymon Wiszniewski. 9) Simno mur. z cegły 1520 Jan Zabrzeziński. 10) Udrya drewn. 1861. 11) Urdomin zbud. z cegł. 1765 Mikołaj Turczynowicz-Suszycki.

z dyec. wilen

III) Dekanat Maryampolski: 1) Balwierzyszki drewn. zbud. 1674 Jan Karol ks. Czartoryski. [od 1611-1644 w posiadaniu Kaliwinów] 2) Godlewo mur. 1809 Józ. Godlewski: 3) Gudele filia do Balwierzyszk, drewn. 1848. 4) Igłówka filia do Maryampola ~~[illegible]~~ drewn. f. 1781 hr. Michał Butler. 5) Mariampol, mur. 1819 X. X. Marianie – Kaplica: Sosnowa. 6) Pilwiszki drew. f. przedr. 1709 Jan Chrapowicki. ~~[illegible]~~ – Kaplice: Antonow i Bogate. 7) Płutyszki drew. 1838.

8) Pokojnie drewn. 1821 – Kaplica: Marginiki. 9) Poniemoń-Frentzela mur. 1859. – Kaplice: Kempiszki, Powita, Izlanowo, Wojnotraki. 10) Preny drew. 1750 parafianie – Kapl. Szyłowata. Konsekr. 1767 Felix Towiański bisk. karpazyjski (. 11) Sapieżyszki mur. 1588 dotow. Paweł Sapieha, konsekr. Jan Kryszpin Kirsensztejn bisk. żmudz. 1698 [– Kapl. Lokajcie. 12) Skrawdzie mur. 1832. 13) Szumsk filia do Wilkowisk, mur. 1866. 14) Wejwery filia do Godlewo, mur. 1853. 15) Wysokaruda filia do Sapieżysk. drewn. 1817.

(żmud.)

F w ołtarzu wielkim cudowny obraz P. Jezusa wspomniany już r. 1650 przez Kojałowicza.

IV) Dekanat Sejneński: 1) Berzniki drewn. 1833. – Kapl. Żegary. 2) Kopciowo drewn. zbud. 1800 Puis hr. Tyszkiewicz. – Kapl. Warwiszki. 3) Krasnopol mur. 1862. 4) Lejpuny mur. 1819 F – Kapl. Żywulczyszki. 5) Liszkowo mur. 1694 Jerzy Kosiło. [– 6) Łozdzieje drew. 1871. 7) Metele mur. 1822. – Kapl. Borońskie Krzyże. 8) Mirosław mur. 1847 parafianie. 9) Sejny Kość. katedr. i paraf. Visitat. B. Mariae mur. z cegły Jerzy Grudzińki 1619, Konsekr. 1717. – Kapl. na cmentarzu i w Seminar. w Sejnach, Klejwy. 10) Sereje 1735 fund. Jerzy Radziwiłł. 11) Święte Jeziory drew. 1872. 12) Wiejsieje mur. przed r. 1814 Książęta Massalscy.

F Antoni Kruszewski kanon. wileń.

[po dominikański; Kościół wystawował 1703 Massalski przeor dominik. z Sejn – supryn. 1808

V) Dekanat Suwalski: 1) Bakałarzewo drewn. 1771 Stef. Jan Kozbielewicz pleban. 2) Filipowo mur. 1742. 3) Jeleniewo drewn. 1771 Stanisław August Król. 4) Kaletnik drewn. 1840. 5) Przerosł drewn. 1821. 6) Puńsk drewn. 1868. 7) Smolany Kość. murow. S. Isidori po supryn. Reformatów, fund. Michał de Haberfeld Haberman. 8) Suwałki mur. 1822. 9) Wigry Immaculatae Concept. B. V. M. mur. 1667 Jan Kazimierz Król pol. fund. – Kapl. Magdalenowo. 10) Wiżajny mur. 1825 – Kapl. Smolniki, Stara-Hańcza.

VI) Dekanat Wiłkowyszecki: 1) Bartniki mur. 1790 – Kapl. Winksznupie, Potylicze. 2) Giże mur. 1850. 3) Grażyszki drew. 1865. 4) Kieturwłoki drewn. zbud. Andrz. Odejko pleban. 5) Łankieliszki mur. 1808. 6) Olwita fund. 1524 (mur. 1824 restaur. drewniany) 7) Łojewon mur. 1842. 8) Wierzbołów mur. 1643 Wściekliće małżonkowie, konsekr. 1783 Antoni Malinowski sufrag. żmudzk. 9) Wiłkowyszki drew. 1872 – Kapłania: Dydwiże – Kaplice: Antupie, Olkoniany, Łojeziory. 10) Wisztyniec S. Trinitatis mur. 1829. zmud

VII) Dekanat Władysławowski: 1) Błogosławieństwo (po lit. Płokszczej) drewn. 1868 Benedykt hr. Tyszkiewicz. – Kapl. Stumbryszki. 2) Giełgudyszki mur. 1864 baron de Keüdell. 3) Gryszkabuda filia do Władysławowa, Transfigurat. Domini drewn. zbud. 1896 Ignacy Potocki i Karmelici. – Kapl. Barzdy, Grażyszki, Łotobie. 4) Iłgowo drewn. 1814 Krystyna z Karpiów Hryncewiczowa. – Kapl. Sitki. 5) Kajmele filia do Błogosławieństwo drewn. 1839. 6) Łuksze drewn. 1749 fund. Chodkiewicz wojewoda brzeski. – Kapl. Gierdzie, Żelenie, Stolary, Szedyszki, Szytgale. 7) Poniemoń Fergussa drewn. 1856 – Kapl. Łojeziorki. 8) Słowiki drewn. 1835. 9) Sudargi czyli Janoborg drewn. fund. 1710. 10) Syntowty drewn. zbud. Teresa z Kińskich Poniatowska, konsekr. 1800 Karpowicz biskup. Kapl. Łaspurgele. 11) Szaki drewn. 1823 baron Keüdell. 12) Władysławów S. Crucis mur. z cegł. 1644 Cecylia Renata Królowa pol. Konsekr. 1787 Józef Kość sufrag. żmudzk. (pokarmelitański) – Kapl. Słoboda.

(Opis w Pamiętn. relig. mor. T. XVI.)

r. 1866 wymurowano nowogotycki

pierwotną kaplicę fund. 1636 Jerzy Tyszkiewicz bisk. żmudzk.

W gubernii Łomżyńskiej.

VIII) Dekanat Kolneński: 1) Burzyn mur. 1829. 2) Dobrzyjałowo mur. 1860. 3) Jedwabne drewn. 1716 Antoni Rostkowski, konsekr. 1743 Marjan Załuski sufrag. płock. 4) Kolno mur. 1835 – Kapl. Leman. 5) Lipniki mur. 1841 drewn. 1772 Paweł Kurzątkowski pleban. 7) Poryte mur. 1840. 6. Mały-Płock 8) Przytuły drewn. 1770 Hilary Siemieński pleban. 9) Romany mur. 1863. 10) Stawiski S. Fortunati, pofranciszkański mur. 1818 Franciszkanie i Ant. Bykowski. 11) Turośl filia do Kolna drewn. 1871.

IX) Dekanat Łomżyński: 1) Drozdowo drewn. 1870. – Kapl. Olszyny. 2) Kołaki mur. 1836. 3) Lubotyń drewn. Visit. B. M. fund. 1497 Rafał Opat Kanon. regul. lateran., Konsekr. 1501 Wincenty Kot bisk. płock. 4) Łomża Kość. z cegieł murow. S. Michaelis, zbud. 1410–1525 Książęta Mazowieccy i Jan Wojsław kanonik płocki; Konsekr. Andrzej Noskowski bisk. płock. 1525. 5) Miastkowo mur. 1864. 6) Nowogród mur. 1819. 7) Piątnica drewn. zbud. 1757 Michał Ropelewski pleban, Konsekr. 1767 Cyprian Wolicki sufrag. pomor. 8) Puchały drewn. 1762 Benedykt Dobicki pleban. 9) Rutki mur. z cegły 1560 Marcin Mężeński kasztelan wiski; Konsekr. Wojciech Baranowski bisk. płock. 1598. 10) Śniadowo drewn. 1699 Kazmierz Wądołowski pleban, Konsekr. 1710 Ludwik Załuski bisk. płock. 11) Szczepankowo eul. S. Adalberti, murow. 1537–1547 Łukasz i Jan Dziedzicki Opaci płoccy. 12) Szumowo mur. 1868. 13) Wizna mur. cegł. 1500 Anna Księżna Mazowiecka, Konsekr. 1502 Wincenty Przerębski bisk. płock. 14) Zambrowo drewn. i murow z cegieł do połowy przed r. 1614 jeden z biskupów płock. 15) Zawady drewn. 1745 Stanisław Grzymała pleban, Konsekr. 1786 Szyjkowski sufragan łuck.

X) Dekanat Mazowiecki: 1) Dąbrowa wielka drewn. 1677. 2) Dąbrowka mur. 1755 Walenty Sieniński pisarz brański. 3) Jabłoń mur. cegł. 1867. 4) Jabłonka drewn. 1766. 5) Kobylin drewn. 1740 parafianie, Konsekr. 1743 Antoni Kobielski bisk. łuck. 6) Kuczyn 1793 drewn. Anna z Narzymskich Zaleska i Kuczyński brana – Kapl. Klukowo. 7) Kulesze drewn. 1798 Marcin Wnorowski. 8) Piekuty drewn Piotr Markowski proboszcz domanowski 1700. 9) Pietkowo drewn. 1784 Leon Kuczyński; 10) Płonka drewn. 1664 Mikołaj Wiszniewski pleban, Konsekr. 1678 Kazimierz Zwierz sufrag. łucki. 11) Poświętne 1722 drewn. Jan Furs pleban surażski i poświętn. 12) Sokoły drewn. 1672 Jan Dzierzymiński pleban, Konsekr. Kazm. Zwierz sufrag. łucki. 13) Tykocin Kościół paraf. S. Trinitatis, murow. 1745 Jan Klemens Branicki kaszt. krak., Konsekr. Franc. Kobielski bisk. łucki. – Kościół pobernardyński Visitationis B. V. M. murow. 1771–1773 Jan Klemens Branicki kaszt. krak. 14) Wa niewo drewn. 1511 fund. Mikołaj Radziwiłł, Konsekr. 1637 Stan. Łoza sufrag. łucki. 15) Wysokie-Mazowieckie drewn. Jerzy Potocki 1773. 16) Wyszonki drewn. 1716.

XI) Dekanat Szczuczyński: 1) Białaszewo drew. 1709 Sewery Szczuka sufrag. chełmsk. 2) Grabowo mur. 1845. 3) Grajewo drewn. 1723 Stan. Wilczewski. 4) Lachowo drewn. 1836. 5) Niedźwiadna mur. przed 1537. 6) Radziłowo 1739 Jakub Sokołowski pleban. 7) Rajgród 1764 drewn. Jan Olszewski pleban. 8) Rydzewo filia do Rajgrodu drewn. 1809 Ksaw. Rydzewski. 9) Stucz drewn 1699 Stan. Szczuka, Konsekr. 1743. 10) Wąsosz mur. Władysław Xże Mazowiecki z cegły. – Kościół pokarmelicki murow. fund. 1605 Andrzej Rogala (Visitationis B. V. Mariae) 11) Szczuczyn filia do Wąsosza murow. cegł. 1701 Stan. Szczuka, Konsekr. 1743 Marcin Załuski sufr. płock.

Klasztory. 1) Mariampol murow. zbud. 1899 (Franciszka z Szczuków Butlerowa hrab. michał Butler z żoną) XX. Marianów. (16 zak.)
2) Łomża Kapucyni B. M. Dolorosae mur. 1772 zefkta: dek, Konsekr. 1798 Onufry Kajetan Szembek bisk. płock.
3) Łomża, Benedyktynki S. Trinitatis murow. 1863.
4) Szczuczyn Siostry Miłosierdzia, S. Stanislai

Katedra w Sejnach 4 Prałatów (dziekan, archidyakon, kustosz, scholastyk), 4 Kanoników, 4 Kanoników honorowych, 6 wikaryi
Seminarium w Sejnach
Dekanatów 11 – Kościołów paraf. 121 – Kościołów filialnych 13 – Klasztorów męskich 2, Klasztor żeński 1, Klasztorów supprymow. 4, Kaplic publiczn. 81. – Księży świeckich 274 – Księży zakonnych 36, Laików 7, Seminarzystów 52, Zakonnic 15. – Dusz katolickich 576,817 (t. j. w Guberni Suwałki 383,609 – w Guberni Łomża 193,208)
Biskup Piotr Paweł Lubicz z Wielkiego Wierzbowa Wierzbowski bisk. augustowski ur. 14 Lipca 1818 wyświęc. 1841.

179

Dyecezya Augustowska w r. 1861

Prałatów 4, kanoników 3 – Dekanatów 12, Kościołów parafialnych 121, filii 13 Kaplic 2, Klasztorów męskich 6, klasztorów żeńskich 1. Xięży świeck. 243 Xięży zakonnych 53, zakonnic 15 – Dusz 465425.
Seminaria 2 (w Sejnach i w Tykocinie)

a) Dekanat Augustowski

wileński 1. Augustów. 2) Adamowicze 3) Jaminy 3) Janówka [wil] 4) Hoża czyli [wil] Sylwanowce. 5) Krasnybór [wil] 2 filia w Szabinie 6) Lipsk [wil]. 7) Raczki 8) Suwałki [wil] 9) Szczebra [symbol] 2 filia w Studzieniczny. 10) Teolin 11) Wigry [wil].

b) Dekanat Kalwaryjski

wileński 1) Dauksze [wil] 2) Kalwaryja [wil] [żydowska] 3) Krakopol [wil]. 4) Krasna [wil]. 5) Ludwinow [wil] 5) Olita [wil] 6) Rumbowicze [wil] 7) Simno 8) Udryja [wil] 9) Urdomin [symbol] – i Kaplica: Budwiecie

c) Dekanat Łomżyński:

1) Dobrzyałow 2) Drozdowo 3) Kolno [symbol] 2 filia Turośl 4) Lipniki 5) Lubotyń 6) Łomza 7) Miastkowo 8) Nowogród 9) Piątnica 10) Płock mały 11) Puchały 12) Śniadowo 13) Szczepankowo 14) Zambrowo.

Klasztory: α) Kapucynów w Łomży. β) Benedyktynek w Łomży.

d) Dekanat Łozdziejewski:

wileński 1) Berzniki [wil] 2) Kopciowo [wil] 3) Liszków [wil] 4) Lejpuny [wil] 5) Łozdzieje [wil] 6) Metele [wil] 7) Mirosław [wil] [czyli Słoboda] 8) Sereje [wil] 9) S. Jeziory [wil] 10) Wiesieje [wil].

Klasztor α) Marianów w Mirosławiu.

e) Dekanat Mariampolski: 2 filia Kajmele [zamek Krzyżacki]

żmudzki 1) Błogosławieństwo [żmud.] 2) Giełgudyszki [żmud.] 3) Janoborg czyli Sudargi [żmud.] 4) Hanowo [żmud.] 5) Łukksze [żmud.] 6) Mariampol [wil] 2 filia Igłówka 7) Słowiki 8) Syntowty [żmud.] 9) Szaki [żmud.] 10) Władysławów [żmud.] 2 filia Gryszkabuda [żmud.].

Klasztor α) Marianów w Mariampolu [wil].

f) Dekanat Olwitski:

1) Bartniki 2) Gize 3) Grażyszki 4) Kieturwłoki 5) Lubowo 6) Łankieliszki 7) Olwita 8) Pojewoń 9) Witkowyszki z filią Szumskie i kaplicą Dydwiże 10) ~~Wierzbołów~~. 12) Wisztyniec

(margin: żmud)

(interlinear annotations: wil)

g) Dekanat Sapieżyski

(margin: wileń)

1) Balwierzyszki z filią Gudele 2) Godlewo z filią Wejwery 3) Pilwiszki 4) Poniemoń Fergissa z kaplicą Pojeziory 5) Poniemoń Frentzela 6) Preny z filią Płutyszki 7) Pokojnie 8) Sapieżyszki z filią Wysoka Ruda 9) Skrawdzie

(margin: żmud)

(interlinear annotations: wil, żmud)

h) Dekanat Sejneński

1) Bakałarzewo 2) Filipowo 3) Jeleniewo 4) Kaletnik. 5) Krasnopol. 6) Przerosl. 7) Puńsk. 8) Sejny (i Katedra) 9) Wiżajny

Klasztor: α) ~~Benedykt~~ Reformaci (~~strict.~~ ref. observ.) w Smolanach

(interlinear annotations: wil)

i) Dekanat Tykociński:

1) Jabłoń 2) Kobylin. 3) Piętkowo 4) Płonka. 5) Poświętne. 6) Rutki 7) Sokoły 8) Tykocin 9) Waniewo 10) Zawady

Klasztory α) Misionarze w Tykocinie

β) Bernardyni (antiq. observ.) w Tykocinie.

k) Dekanat Wąsoski.

1) Białaszewo 2) Barglów 3) Grabowo 4) Grajewo 5) Niedźwiadna 6) Rajgród z filią Rydzewo (niedaleko stał zamek pruski Koger nad jeziorem Skomand) 7) Wąsosz z filią Szczuczyn

Klasztor α) Karmelitów w Wąsoszu.

l) Dekanat Wiźnieński:

1) Burzyn 2) Jedwabne 3) Lachowo 4) Poryte. 5) Przytuły 6) Radziłów 7) Romany 8) Stucz 9) Wizna

Klasztor α) Franciszkanów w Stawiskach

m) Dekanat Wysocki:

1) Dąbrowa wielka 2) Dąbrówka 3) Jabłonka 3) Kołaki 4) Kuczyn 5) Kulesze 6) Piekuty 7) Szumowo 8) Wysokie mazowieckie 9) Wyszonki

Administrator dyecezyi Jakób Choiński kanonik katedr. sejneńsk. kawal. ord. S. Stanisł. II klasy ur. 14 august. 1799 ordin. 1825.

Dyecezya Augustowska.

Biskup Konstanty Ireneusz hr. Łubieński (syn Henryka
i Ireny Potockiej) urodz. 16 lutego 1825 w Warszawie, kształcił
się w Fryburgu w Szwajcaryi u Jezuitów, r. 1846 wstąpił do Semi-
naryum w Kielcach, od r. 1847 w Seminarium warszawskiem, wyświę-
cony 1849 był wikaryem w Wiśkitkach, 1851 w Kursku, od 1852
w Warszawie, od 1854 Kaznodzieja francuski w Petersburgu, 1857
Kanonik warszawski, 1858 proboszcz S. Jana Jerozolimskiego w
Petersburgu, 1859 w Charkowie, 1860 proboszcz w Rewlu,
d. 20 Grudnia 1863 wyświęcony w Janowie na biskupa augustowskiego.

<u>Łomża</u> miasto. Parafia erygowana pierwotnie r. 1000 w Starej-Łomży
skąd przeniesiona do dzisiejszej Łomży. Kościół paraf. gotycki dzisiejszy
zaczął stawiać r. 1410 (może 1510?) Janusz i Anna książęta mazowieccy,
~~[illegible]~~ r. 1525 Konsekr. Andrzej Noskowski bisk. płock. R. 1552
został prepozyturą z mansyonarzami.

<u>Poniemuń Frentzela</u> w. Kościół paraf. z muru pruskiego fund.
1763 Szymon Syruć Kasztelan witebski; r. 1774 odbudował drew-
niany Prozor wojewoda witebsk., r. 1859 wymurował nowy Piotr
Liebrecht Frentzel dziedzic

Elenchus ecclesiarum parochialium dioecesis Vigrensis,

(ex avulsis partibus Dioecesum Vilnensis, Samogitiae et Luceoriensis in Regno Borussiae constitutae)

Anno 1805.

I) Decanatus Bialostocensis. – 1) Białystok Praepositura cum altaria. – Capella hospitalis Sororum Charitatis ibidem. 2) Wasilkowo filia Bialostocensis. 3) Juchnowiec cum altaria. 4) Dobrzyniewo. 5) Choroszcz sub Conventu Ordinis Praedicatorum. 6) Zabłudow. 7) Niewodnica. 8) Turośń. 9) Koryun. 10) Janowo.

II) Decanatus Bielscensis. – 1) Bielsk. 2) Bocki. – Eclesia ord. Reformatorum ibidem sine cura a. 3) Kleszczele. 4) Lubino. 5) Narew. 6) Pietkowo. – Capella aulica ibidem. 7) Strabla. 8) Suraż. 9) Poświętne. 10) Uhowo. 11) Topczewo cum altaria. 12) Wyszki.

III) Decanatus Branscensis. – 1) Brańsk. 2) Dombrowka cum altaria. 3) Dołobowo. 4) Domanowo. 5) Piekuty filia Domanoviensis. 6) Dziadkowice cum altaria. 7) Kuczyn. 8) Łobikry. 9) Rudka. 10) Wyszonki. 11) Winna.

IV) Decanatus Drohicinensis. – 1) Drohiczyn sub cura Collegii Scholarum Piarum, cum altaria. – Eclesia conventus Franciscanorum et conventus monial. S. Benedicti ibidem sine cura a. 2) Ciechanowiec. – Capella hospitalis Sororum Charitatis ibidem. – 3) Grawne. – 4) Milnik. – 5) Siemiatycze sub cura [redacted] Domus Missionariorum. 6) Sledzianowo. 7) Pierlejewo cum altaria. 8) Ostrożany. 9) Sady. 10) Niemierowo.

V) Decanatus Knyszynensis. – 1) Knyszyn. 2) Kalinowka. 3) Jasionowka. 4) Dąbrowa. 5) Suchawola. 6) Karpowicze. 7) Dolistowo. 8) Trzcianne. 9) Goniądz cum altaria et praepositura hospitalis ibidem. 10) Nowydwor cum altariis Połubiensciorum et Kocorum.

VI) Decanatus Sokolscensis. – 1) Sokołka. 2) Sudziałow filia Sokolscensis. 3) Sokolany. 4) Kuźnica. 5) Odelk. 6) Kundzin. 7) Adamowicze (Adamowicze) (Ostanowie). 8) Teolin. 9) Kopciowko. 10) Sidra. 11) Hoża. 12) Zalesie. 13) Klimowka ecclesia Dominicanorum sine cura a. 14) Rożanystok ecclesia Dominicanorum sine cura a.

VII) Decanatus Tykocinensis. – 1) Tykocin sub cura Domus Congregationis Missionariorum cum Seminario. 2) Dąbrowa wielka. 3) Jabłoń wielka. 4) Jabłonka. 5) Kobylino cum altaria. 6) Kulesze. 7) Łonka cum altaria. 8) Waniewo. 9) Sokoły cum altaria. 10) Wysokie mazowieckie cum altaria.

VIII) Decanatus Augustoviensis. – 1) Augustowo. 2) Bargłowo. 3) Bakałarzewo. 4) Filipowo. 5) Jaminy. 6) Janowka. 7) Krasnybor. – Ecclesia ordinis Praedicatorum sine cura a. 8) Lipsk. 9) Raczki. 10) Rajgrod cum altaria (cum filia Rydzewo.)

IX) Decanatus Olvitensis. – 1) Bartniki. 2) Giże sub cura ordinis Marianorum. 3) Grażyszki. 4) Lubowo. 5) Ludwinowo. 6) Łankieliszki. 7) Olwita cum altaria. 8) Kalwarya. 9) Kieturwłoki. 10) Wyłkowyszki praepositura (cum filia Szumskie).

X) Decanatus Prenensis. – 1) Balbierzyszki. 2) Gudele filia Balbierzyscensis. 3) Dauksze. 4) Igłowka. 5) Mariampol sub cura ordinis Marianorum. 6) Krakopol. 7) Olita. 8) Preny. 9) Rumbowicze. 10) Rzeczowo cum capella aulica. 11) Udria.

XI) Decanatus Sapiezyscensis. — 1) Giełgudyszki. 2) Błogosławieństwo. 3) Janowiec. 4) Kidule. 5) Poniemon ⟨vel Kazimele (filia pod Błogosławieństwo)⟩. 6) Łoniemonie. 7) Pokojnie. 8) Pilwiszki ⟨cum filia Wysoka Ruda⟩. 9) Skrawdzie. 10) Sapieżyszki cum capella aulica. 11) Łozdzieje. 12) Liszkow. — ⟨Eclesia Dominicanorum sine cura animarum.⟩ 13) Lejpuny. 14) Metele. 15) Mirosław sub cura conventus Marianorum. 16) Krasna. 17) Sereje. 18) Simno. 19) Święte-jeziory. 19) Urdomina. 20) Wiejsieje.

XII) Decanatus Vigrensis. — 1) Berzniki. 2) Zeleniowo. 3) Kaletnik. 4) Krasnopol. 5) Puńsk. 6) Przerośl. 8) Sejny sub cura conventus ordinis Praedicatorum. 9) Suwałki. 10) Szczebra. 11) Studzieniczna filia Szczebrensis. 12) Wigry. 13) Magdalenowo. 14) Wiżajny.

XIII) Decanatus Wierzbołoviensis. — 1) Hryszkabudzie sub cura ordinis Carmelitarum. 2) Jansborg. 3) Nowemiasto sub cura ordinis Carmelitarum. 4) Pojewonie. 5) Słowiki. 6) Syntoffty. 7) Łuksze filia Syntofftensis. 8) Szaki. 9) Wierzbołow. — Eclesia ibidem ordinis Praedicatorum sine cura a. 10) Wysztyniec.

153

Dyecezya Augustowska

Po trzecim Podziale Polski r. 1795 części dyecezyi żmudzkiej (dekanat wierzbołowski) wileńskiej, łuckiej i płockiej dostały się pod panowanie pruskie. Krzysztof Hilary Szembek bisk. płocki d. 21 Lutego 1797 wyznaczył officyałem Michała Franciszka Karpowicza dla części dyecezyi żmudzkiej i wileńskiej, a d. 10 Marca 1797 Jana Szyjkowskiego officyałem dla części dyecezyi łuckiej. – D. 25 Marca 1798 Pius VI erygował nową dyecezyą Wigierską (mającą 14 dekanatów) i pierwszym jej biskupem mianował d. 5 Kwietn. 1799 Michała Karpowicza (+ 5 Listop. 1803), drugim Jan Klemens Gołaszewski. – Bullą Piusa VII z d. 30 Czerwca 1818 otrzymało to biskupstwo nazwę de Sejna seu Augustoviensis, przyłączono do niego dekanaty Tomżyński, wąsoski i wizki (od dyecezyi płockiej oderwane) Obwód białostocki odpadł do dyecezyi podlaskiej. Biskup Ignacy Czyżewski prekonizowany d. 4 Lipca 1820 (był wprzód administratorem) utworzył Kapitułę + 11 grudn. 1823; po nim administrował Marciejewski suffragan bisk. argijski – Mikołaj Jan Manugiewicz biskup od r. 1824 (otwarł r. 1826 Seminarium w Sejnach) – Stanisław Kostka Choromański biskup od 1834; Paweł Straszyński biskup od 1837 + 1847 – po nim administrowali: Mikołaj Błocki, Bonawentura Butkiewicz, Jakob Choiński. – Konstanty Ireneusz hr. Łubieński biskup 1863 + 1869. Piotr Paweł Wierzbowski biskup od r. 1872.

Dyecezya ma dekanatów 11, Kościołów paraf. 121 filieln. 14, Kaplic 80, Klasztorów męsk. 3, żeńsk. 1. Parafian Katol. 554235, Księży świec. 272, Kleryków 60, zakonników 42, zakonnic 12.

Prop. III. quis iuris de terris? II

1. respectu ~~papae~~, donantium

2. rerum donatarum

3. cui donatur

154

Studzieniczna parafia (o milę od Augustowa) wśród jeziora na wysepce kaplica duża z cudownym obrazem N. Maryi – obok niej wystawił chłop Kossuth parafialny i plebanię.

Ob. Połujański.

140.

Groer

Historya szpitali w Król. Pols.

Od str 253 – 540.

Chełmińskie
biskupstwo

156

neidenburk Nidbork

Dyecezyi q pomezanska przyłączono do chełmińskiej przez brewe Klemensa VIII d. 16 kwiet 1601

na mocy bulli Piusa VII d. 16 lipca 1821 De salute animarum dołączono do dyecezyi warmińskiej niektóre dekanaty

Ostród, Lück, Iurow, Białuty

„ 2 und 6 .... à 3½ „
„ **4, 8 und 9** .... à 4 „
„ **10** .... à 8 „
„ das Prämienblatt............ à 5 „

in allen soliden Kunst- und Buchhandlungen verkäuflich sein.

Wir sind überzeugt, durch obiges Abonnement, welches in Summa 12 Thlr. 25 Sgr. beträgt, allen Liebhabern dieser so hübschen Kupferstich-Manier eine Gelegenheit geboten zu haben, sich entweder die Zimmer mit den besten Erzeugnissen der Kunst schmücken oder eine Sammlung in der Mappe anlegen zu können, deren Ladenpreis 42 Thlr. beträgt Nachdem sich nun die ersten zehn Bilder in den Händen unserer geehrten Abonnenten befinden, werden wir die Art und Weise, in welcher dann die Fortsetzung erscheint, bekannt machen und bitten alle Kunstfreunde, recht bald unserem Verein beitreten zu wollen.

Berlin, im September 1858.

Das Deutsche Kunst-Institut von Emil Pfeiffer & Comp.

157

Dyecezya Chełmińska

Benedyktynki miały stary klasztor w Chełmnie, z kąd r. 1822 przeniesione do Bysławka (Klein Byslaw koło Tucholi), gdzie ich r. 1856 supprymowano a na ich miejsce zaraz Reformatów osadzono r. 1856.

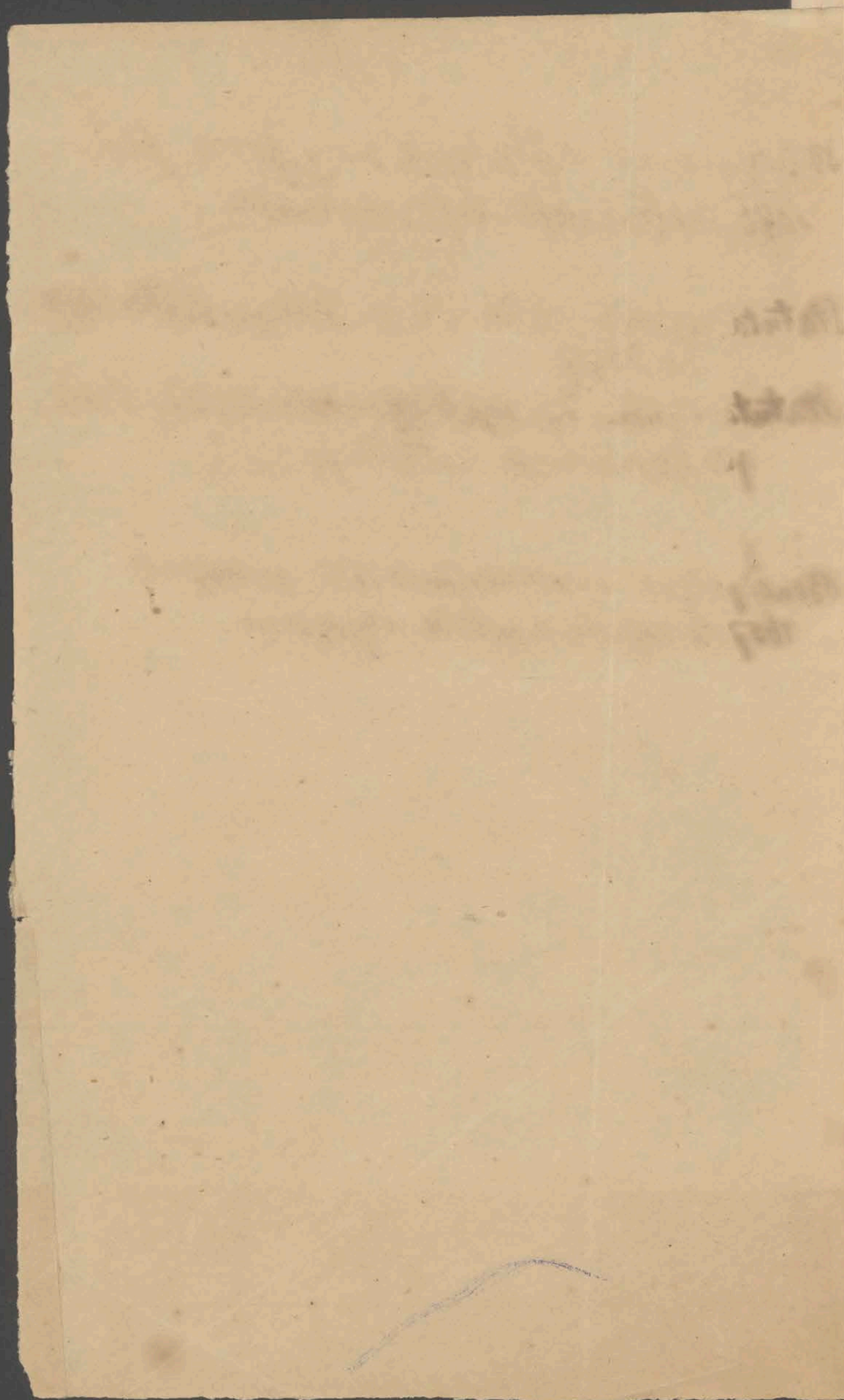
Siostry Miłosierdzia (S. Vincentii a Paulo) mają klasztory w Chełmnie, w Kościerzynie fund 1863 z Kaplicą N. P. Maryi zbudowaną r. 1871 przy zakładzie żeńskim wychowawczym, w Lubawie (Löbau), w Pelplinie, w Nowym mieście (czyli Weiherowie - Neustadt)

issyonarzy w Chełmnie przy farze fund.
1676 Małachowski bisk. chełmiński.

tatuta synodu chełmińskiego biskupa Piotra Kostki
z r. 1577.

tatuta synodu dyecezalnego chełmińskiego bisku-
pa Gębickiego w Chełmży 1605.

enedyktynki w Toruniu fund. 1312, przeniesione
1657 do kościoła ś. Jakuba, supprymow.

159

nat. April 1389 die Undecem millium Virginum

Wicbold biskup chełminski + 1389, po nim (Reinhard von Sayn biskup chełminski (który za Wicbolda administrował biskupstwo chełminskie) + d. 24 August 1390 Po śmierci jego obrała Kapituła chełminska, kanonika chełminskiego Marcina który był Kapelanem Wielkiego mistrza, lecz go papież Bonifacy IX niepotwierdził, lecz obrał na biskupstwo Mikołaja Buck rodem z Schippenbeil, który wtedy bawił w Rzymie jako prokurator Zakonu Krzyżaków — W przywileju z r. 1389 sabbato Quatuor temporum, quo Caritas introitus in ecclesia Dei decantatur (t. j. w Zielone Świątki) przychodzi fr. Stephanus episcopus Cholmensis vicarius Johannis episcopi vladislaw. (może biskup chełmski ?)

Biskupstwo chełmińskie z dawnego biskupstwa pruskiego utworzone i we Włoszech (Anagniae) d. 4 lipca 1243 przez legata papieskiego Wilhelma biskupa Modeny rozgraniczone zawierało się pomiędzy rzekami Wisłą od zachodu, Ossą od północy i Drwęcą od południa obejmowało dawny kraj chełmiński (Culmia) z obwodem lubowskim Löbau czyli później sze województwo chełmińskie.

Kollegiata 1. Chełmża (Culmsee) (S. Trojcy) f. 1251 biskup chełmiński Heidenreich (pierwotnie na 40 kanoników pod regułą S. Augustyna *) biskup Fryderyk zamienił na Krzyżacką.
z grobem błogosł. Jutty ciotki landmeistra XIII go Henricke von Quer: furt.
przy niej 6 prałatów – kanoników – (razem 20 osób) (r. 1744 było 4 prałat i 2 kanoników)
7. Chełmno (Culm) katedra i Kollegiata f. 1222 Konrad xiążę Mazowiecki; r. 1251 przeniesiona do Chełmży przez biskupa Heidenreicha i z świeckiej w zakonną canonicorum regularium (krzyżacka) zamieniona. R. 1744 liczono 160 kościołów farnych. 160

Lollhardzi 1. Chełmno (istniał podług Grunana 1520)

Bernardyny: 1. Lubawa (Löbau) f. 1502 biskup Mikołaj Chrapicki (a podług Grunana r. 1495) supr. 1820
2. Toruń f. 1724 po Franciszkanach supr. 1821

Kapucyni: 1. Rywałd (Rehwalde) f. 1754 f. Konstancya z Gnińskich Czapska wojewodzina pomorska supr. 1823.

Dominikanie: 1. Chełmno (SS. Piotra i Pawła) fund. 1228 Herman von Salza mistrz krzyżacki. supr. 1836
2. Toruń (na Nowem mieście) ~~fund. przed 1244 fund przed~~ 1263 Hanno von Sangershausen mistrz krzyżacki supr. 1819

Franciszkanie 1. Chełmno fund. ~~przed XIII~~ fund. 1255 supr. 1806.
2. Chełmża czyli Chełza f. 1250 Jutta hrabina von Sangershausen
(Seminarium) 3. Toruń fund. [illegible] z grobem tejże błogosł. Jutty + 14 kwiet. 1252 supr. 1805

Misionarze 1. Chełmno [f. pierwotny prowincyonał 1239 Poppo de Osterna hrabia z Wertheim, komendatorski później wielki mistrz krzyżacki (później Bernardynów) supr. 1561. ~~przedmiotów~~
f. 1678. Jan Małachowski bisk. chełmiński. supr. 1822

Reformaci: 1. Grudziądz f. 1750. Jerzy Wandalin Mniszech marszałek supr. 1802
2. Łąki bratyańskie ~~Lonchen~~ (koło Bratyana Lonthfen) pod Nowem miastem (Neumarkt Neoforum) f. 1624 Paweł Działyński wojewoda ~~chełmiński~~ pomorski.
4. Kiszpork (Christburg) w dyec. chełmin. f. 1678 Jan Ignacy Bąkowski wojew. malborg.
3. Brodnica (Strasburg) f. 1750 Józef Plaskowski supr. 1831
4. ~~Nowe miasto (Neumarkt) f. przed~~ 5. Pomorskie? ... f. 1648 ... supr. ... wojew. malbor. ~~Paweł Działyński wojewoda~~ pomorski

Benedyktynki 1. Grudziądz ~~f.~~ fund. 1635 supr. 1836
2. ~~Kły~~ Chełmno (po nich Miłosierne siostry) f. 1252 Poppo von Osterna wielki mistrz Krzyżacki sprowadziwszy z Pragi; zreformowane przez Magdalenę Mortęską r. 1605 supr. 1821
3. Toruń. f. 1312 Henryk von Plotzke wiel. ki komtur krzyżacki supr. 1831

Siostry miłosierne 1. Chełmno (po Benedyktynkach) istniały 1835

Jezuici 1. Grudziądz (Collegium) f. 1647 Guminski kasztelan chełmski
2. Toruń (Collegium i Domus 1ae probationis) f. 1593 Piotr Kostka biskup chełmiński z Magdaleną Mortęską xienią benedyktynek chełmińskich. i szkoły
3. Chełmża Misia w XVIII w.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

			Preis pr. Stück Schwarz kr.	Preis pr. Stück Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken	12	15
dtto.	„	12 „ „ 6 „		
Lessing,	„	10 „ „ 5 „		
Klopstock	„	10 „ „ 5 „		
Thümmel,	„	8 „ „ 4 „		
Platen,	„	5 „ „ 5 „		
Pyrker,	„	3 „ „ 3 „		
Goethe	(erschienen),	32 „ „ 16 „		
Wieland,	„	32 „ „ 16 „		
Lenau,	Gedichte (ersch.),	1 „ „ 1 „		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

			Schwarz kr.	Roth kr.
Zschokke's	Novellen (bis jetzt erschienen),	11 Bände in 11 Decken	12	15
Shakespeare's	Werke,	9 Bände in 9 Decken		
Hackländer's	„	20 „ „ 10 „		
Hauff's	„	5 „ „ 5 „		
Körner's	„	4 „ „ 2 „		
Weber's	Demokritos,	12 „ „ 6 „ (Classiker-Ausgabe)		

Chełmno (Kulm)

Do dóbr stołowych biskupa chełmińskiego należały: Chełmża m. (Kulmsee) Wąbrzezno m. (Friedeck oder Briesen) Bobrowo w. Lubawa m. (Löbau) Kurzętnik m. (Kauernik)

Biskupstwo chełmińskie powstało właściwie z części biskupstwa płockiego przeto też arcybiskup gnieźnieński starał się władzę swą metropolitalną w biskupstwie chełmińskim utrzymać czemu się Krzyżacy sprzeciwiali (zresztą papież poddał biskupów pruskich 1246 pod metropolię ryską) dopiero z upadkiem Krzyżaków arcybiskup gnieźnieński wszedł w swe prawo.

R. 1505 Król Alexander darował biskupowi chełmińskiemu miasto Chełmno ~~[illegible]~~ (Kulm)

Biskup chełmiński podlegał władzy arcybiskupów ryskich, dopiero po pokoju toruńskiem 1466 zawartym między Krzyżakami i Polską biskup chełmińskiej miał podlegać metropolii gnieźnieńskiej, bo kraj dostał się wtedy pod panowanie polskie.

R. 1525 zaczyna się reformacya w Toruniu, r. 1530 Jakób Schwoger zwany Sener proboszcz kościoła S. Jana i Franciszkanie w Toruniu jawnie zostali luteranami; r. 1557 rajcy toruńscy przyjęli luteranizm. — Jan Lubodzieski bisk. chełmiński r. 1560 z powodu luteranizmu rzucił interdykt na magistrat toruński

R. 1744 liczono kościołów farnych 160.

Wieland „ 36 „ „ „ . . . .

	Decken	Rücken
Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:		
Goethe, Octav-Ausgabe, 30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „ 10 „ „ 10 „ „ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „ 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos, 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte, 19 „ „ 19 „ „ „ 9 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon, 15 „ „ 16 „ „ „ 16 „ „ „		
dtto. dtto. kleines, 4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon „ „ — „ „ „		
Stunden der Andacht, 6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto. 10 „ „ 10 „	12	—
Shakespeare, klein Octav, 12 „ „ 12 „ oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II., 3 „ „ 3 „		
Stifter, Nachsommer, 3 „ „ 3 „		
Hackländer, Augenblick, 2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten. 3 „ „ 3 „		
Goethe, Gedichte; Schiller „; Hebbel „; Freiligrath „; Chamisso „; Anastasius Grün „; Uhland „ — Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:		
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt“, zum „illustr. Familien-Journal,“ zum „Buch der Welt“ . . .	24	—
„ „ „ „ „Gartenlaube“	36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

***Wien**, im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Chełminska dyecezya

w r. 1805.

		Kośc. paraf. w mieście	Kość. paraf. na wsiach	Kość. filial	szpital. Kość.
1.	Dekanat Chełmno (Culm)	1	7	—	4
2	" Chełmża (Culmsee)	1	" 10	" 5	" 4 "
3	" Toruń (Thorn)	2	" 6	" 3	" 2 "
4	" Grudziądz (Graudentz)	1	" 2	" 2	" 2 "
5	" Radzyn (Rheden)	1	" 7	" 3	" 4 "
6	" Łaszyn (Lessen)	1	" 4	" 3	" 4 "
7	" Wąbrzezno (Briesen)	2	" 7	" 1	" 3 "
8	" Brodnica (Straßburg)	1	" 6	" 4	" 3 "
9	" Gołub	1	" 3	" 5	" 2 "
10	" Nowe miasto (Neumarkt)	2	" 6	" 3	" 6 "
11	" Lubawa (Löbau) . . .	1	" 8	" 3	" 4 "
12	" Lidzbark (Lautenburg)	1	" 4	" 3	" 4 "
13	" Malbork (Marienburg)	1	" 4	" 4	" 1 "
14	" Kiszporg (Christburg)	1	" 8	" 2	" 1 "
15	" Neuteich	1	" 5	" 3	" — "
16	" Fürstenwerder . . .	—	" 6	" 6	" — "
17	" Sztum (Stuhm) . . .	1	" 4	" 4	" 4 "
		19	" 97	" 54	" 48 "

Dusz katolickich 94280

Księży 153.

R. 1296 Xiążęta pruscy odrywają biskupstwo Chełmińskie ~~czyli raczej Kościół chełmiński~~ od dyjecezyi gnieźnieńskiej i poddają go pod arcybiskupstwo ryskie. O to oderwanie się protestował Jakub Swinka arcybisk. gnieźnień. a papież Bonifacy VIII nakazał w tym celu Komissyję (Dług. lib. ~~VIII~~ p. 885.)

n aufmerksam zu machen, von der stets einige Bändchen bei

chtungsvoller Ergebenheit

ELENCHUS

Cleri Dioeceseos Culmensis et in Pomesania Mariæburgensis.

ANNO DNI 1809.

PRAELATI.

ARCHIDIACONUS Joannes Wielkxzycki, Praeses Rvrdmi Capit Culm. Suffragan nominat.
SCHOLASTICUS Josephus Rudnicki.
DECANUS Matthæus Kutowski, Caus Cur Eppalis Aud ac Judex Gnrlis.
PRÆPOSITUS Venceslaus Cieszynski, Caus. Conrli Gen. Culm. Iu De.
CUSTOS Adalbertus Kłobukowski.
ARCHIDIACONUS in Pomesan Mariæburg Joseph. Grąbczewski, ac Can Cath Varmien.

CANONICI.

Antonius Gorski.
Bonaventura Sendlewski.
Adalbertus Piechowski.

PRAEBENDARII.

Casimirus Firynowicz, Secr Rvrdni Capli Cul.
Matth. Meresz, Vice - Conc Eccl Cath.
Andreas Horr.

VICARII.

Fabianus Fox.
Simon Kwiatkowski.
Andreas Zgliczynski.
Joannes Bulinski.

1. DECANATUS CULMENSIS.

a. Culmsee. Casimir. Firynowicz, Com et Rvrdmi Capli Secretar.

2. *Unislaw.* Andreas Weychert Com.
3. *Papowo.* Paulus Dobracki, Cur.
4. *Grzywna.* Gasimir. Firynowicz, Cur. etc. Andreas Bukowski, Vic.
5. *Gronowo.* Joseph. Szczepinski, Cur.
6. *Grzybno et Trzybcz.* Matth. Branicki; Cur.
7. *Wielkałąka et Rychnowo.* Marcellus Komorowski. Franc. Kulisiński Vic.
8. *Nawra.* Simon Miklaszewicz, Cur.
9. *Kielbasin et Srebniki.* Franciscus Wielęgowski, Cur.
10. *Dzwierzchno et Zaiączkowo.* Stephanus Pałecki, Cur.
11. *Biskupice et Przeczno,* Michael Gornicki Cur.

2. DECANATUS CULMENSIS.

1. *Culma.* Franc. Weinreich, Superior Dom. *Culm* Miss Arch. Eccl. Culm Cur. in Fischau Stanislaus Kalisiewicz.

Cajetan Leszczynski, Director. Seminar. Prof. Thiliæ Specul et Rubri.

Andreas Pantion, Præf. Ecclæ, Prof Hist Eccl et Cantus.

Jacobus Faszczewski, Prof. Thiliæ Dogm Script. et Eloquent. Sacræ.

Gregorius Bienkowski, Prof Thiliæ Mor. Administr. Sacram Rituum et Cærimoniar.

Simon Elminowski, Prof Eloquent, et Lingv. Germ Cult in Gymn. Acad.

2. *Schoeneich.* Gaspar Błażeiewicz, Cur.
3. *Wabcz.* Stanisl. Stefanski, Cum.
4. *Kijowo.* Michael Truszczynski, Cur.
5. *Lissowo.* Franc. Truszczynski,
6. *Czyste.* Franc. Sales Wilczewski Com.

7. *Starnowo.* Thomas Łaski, Cor.
8. *Starogarp.* - -

3. DECANATUS THORUNENSIS.

1. *Thorunium ad Eccl. S Joann.* Joan. Wilkxycki, Archipr. Archidiac. et Suffragan, Culmens. nominat etc.
Vincentius Ferrer. Grotowski, Com.
Ad Eccl. S Jacobi. Adalb. Piechowski, Cur. et Poenit Monicl. Mon. Thorun. Reg. S. Bened.
Ad Eccl. S Laurentii extra moenia Civit. Anton Gorski, Præc Can Cath Culmen.
2. *Swierczynki.* Simon Trędalski, Cur.
Anton Trędalski, Vic.
3. *Lązyn et Bierzgłowo.* Jos. Czaykowski, Cur.
4. *Czarnowo.* Thomas Koscinski, Cur.
5. *Ostromeck et Bolimir.* Joan. Schultz, Cur. et Decan. Thorun.
6. *Czarze.* Mathias Kałdewski.
7. *Papowo et Gostkowo.* Adalb. Bulinski, Cur.
8. *Kaszczorek.* A. R. P. Prion. Conv. Therun. Comm.

4. DECANATUS GRAUDENTINENSIS.

1. *Graudentum.* Franc. Sokołowski Archipr.
Franc. Ditrich, Præfect. Gymn.
Joan. Hass, Prof. Classium in Gymn.
Fran. Brodzynski, Poen. Monial. Mon. Grand. Reg. S. Bened.
2. *Mokre et Wełcz.* Franc Sokołowski Cur.
Joan. Braun Com.
3. *Błędowo et Wiewiorki.* Stanisl. Zabłoćki, Cur. et Decan. Graudent.

5. DECANATUS RHEDINENSIS.

1. *Rhedinum.* Tho. Krapowski, Archip. et Dec.
Joseph Hallmann, Vic.

2. *Tamsee.* - - - ,
Joann Choynowski, Com.
3. *Thiegenhagen.* Jacob Langhannig, Cur.
Joann. Trendell, Vic.
4. *Ladecopp.* Joann. Kampfsbach Cur et Decanus Neoteichens.
5. *Marienau.* Franciscus Grünenberg, Cur. Canon Culmens et Actual. Insign. Colleg. Guttstad in Varm ac Caur. Conrii Gen. Mariæburg, Judex Delegatus.
6. *Schönenburg.* Michael Wœlki, Cur Canon Culmens. et Can. Cathedr. Varmiens.
Joann. Borzymowski, Com.

DOMUS CULM. EMERITORUM.

Josephus Dokuczewski Sup.
Josephus Gudowicz.

ELENCHUS.

Clevi vita functi Dioeceseos Culmensis et in Pomesania Mariæburgensis.

Ex Anno Dni 1807.

d. 27. Novbr. Antonius Tokularski.

Ex Anno Dni 1808.

25. Jan Casi, Otto Arch. et De. Frede.
23. April Antonius Gołkowski Cur Lisso.
- Joannes Hohense Archipr Graud. C. M. et W.
- Antonius Kościnski C. in Sta et Nowy targ De Stuhm.
1. Sept. Casimirus Gross Vic Gollub.
- - - Michael Czarnecki Cur Swięt.
- - - Ant Działowski Cur Wielkałonka.

Franc Welnert, Com.

2. *Lichnowy* Matthæus Kutowski, Cur Decan C. C. C. Caar Curiæ Eppal Auditor ac Index Generalis.

Thomas Lipinski, Com.

3. *Kontzendorff et Lissau* Joseph Hintz, Cur Joann Bieszk, Vic.

4. *Borenti* Petrus Kellmann, Cur.

5. *Leswice* Joseph Grąbczewski, Cur Archid. Mariæburg C. C. C. ac Canonic Cath Var.

Andreas Germann, Com.

6. *Neukirch* Simon Bluhm. Cur.

16. DECANATUS CHRISTBURGENSIS.

1. *Christburgum et Baumgartt* Mich Elwart, Archipr.

2. *Kœnigsdorff*. Adalbert Piechowski, Cur Pœn Monial Mon Thorun Reg S Bened

Matthæus Zakrzewski Com.

3. *Thiergartt* - - Mathy Præp C. C. ac Se. de Vacante Administrator Gen Varmiens etc.

4. *Posolia* Bonav Sendlewski, C. C. C. Culm.

5. *Lichtenfeld* Michael Eberlein, Cur, Can. Culmens et Decan Christburgens.

6. *Stary. et Nowytarg.*

7. *Nocendorff*. Anton Hintz, Cur.

8. *Fischau*, Franc. Weinreich, Cur. Super. Dom. Culm. Mission. ac Archipr. Culmens.

Martin. Zeglarski, Comm.

9. *Schœnwiese*. Joseph Zamoyski, Cur.

17. DECANATUS FURSTENWERDENSIS.

1. *Fürstenwerder*. Joann. Wilkxycki, Præp. Archid. et Suffr. Culm. nominat. nec non Archipr Thorun. etc. Franc Fox Com.

Joan. Nietsch, Prof. Schol. Parach.
2. *Okonin.* Matthæus Łyczkowski, Cur.
3. *Grutta et Słup.* Simon Orłowski, Com.
4. *Linowa.* Clemens Nortowski, Cur.
5. *Płowęz.* Aloysius Schultz, Cur.
6. *Ostrowitte.* Stanisl. Kaminski, Cur.
7. *Bursztynowo.* Anton Lipinski, Cur.
8. *Jabłonowo.* Math. Borkowski, p. t. Com.

6. DECANATUS LESSINENSIS.

1. *Lessinum et Szczepanki.* David Friese, Archipr. et Decan.
Barthol. Ligowski, Vic.
2. *Schoenwald.* Bonav. Weitz, Cur.
Joan. Piotrowski, Presb. Emer.
3. *Schoenbrück.* Ignatius Kołaczkowski, Cur.
4. *Rogozno et Dombrowko.* Jos. Orłowicz, Cur.
Paulus Balewski, Vic.

7. DECANATUS FREDECENSIS.

1. *Fredecum.* Joannes Kutowski, Archipr.
Joannes Mężynski, Vic.
2. *Kowalewo.* Stanislaus Modrzynski, Præp.
3. *Chełmonie.* Casim. Ratzki, Cur.
4. *Neudorff.* Ad. Kłobukowski, Cur. Cust. C.C.C.
Matth. Gołębiewski, Com.
5. *Baerendorff v. Niedzwiedz et Dębowałąka.* Antonius Quednau, Cur.
6. *Orzechowo.* Paulus Strzelecki Com.
7. *Rynsk.* Joseph Weychert, Cur.
8. *Płuznica.* Ign. Georg Sienicki, Cur.

8. DECANATUS GOLLUBENSIS.

1. *Gollubum.* Ant. Malinowski, Arch. et Dec.
F. X. Rosciszewski. Vic.
2. *Płuskowęsi et Zieleń.* Thom. Gutowski, Cur.

3. *Wrocki et Lobdowo.* Joseph Laudanski, Cur
Anton Roszczynialski Vic.
4. *Radowiska et Kurkoczyn* Ant. Bucholz Com

9. DECANATUS STRASBURGENSIS.

1. *Strasburgum et Zmijewo.* Ant. Kuberski Com
2. *Lembarg et Gorale.* Franc Gołkowski, Cur
Ignat. Lazarowski, Vic.
3. *Mszanno et Bobrowo.* Stan. Sumowski, Cur
4. *Nieżywięć et Osieciek.* Pet. Radzicki, Cur.
5. *Pokrzydowo* Franc. Myslinski, Cur.
6. *Kruszin et Brudzawy.* Anton Stępski, Cur.

10. DECAN. LAUTEMBURGENSIS.

1. *Lautemburgum Wątpiersk et Wlewsk.* Matyszkiewicz.
2. *Boleszyn.* Fabian Galkowski, Cur et Decan.
3. *Radoszki.* Joseph Gorczyzewski, Cur.
4. *Mroczno et Kielpini* Franc Szczepanski, Cur.
5. *Lenek et Przełęg.* Andr Zielminski, Cur.

11. DECANATUS NEOFORENSIS.

1. *Neoforum.* Fab. Pawolski. Archipr et Decan.
2. *Cavernecum* Carolus Zastrau, Præp.
3. *Skarlin* Anton. Paczkowski, Cur.
Joan Barbarowicz Vic.
4. *Lippinki et Lonkorz.* Mart. Dumalski, Cur.
Paulus Ewertowski, Vic.
5. *Szwarcynowo.* Jacab Czarnecki, Cur.
6. *Radomno.* Laurent Slizewski, Cur.
7. *Brzozie.* Franc Druszkiewicz, Cur.
8. *Tylice.* Adalbertus Olszewski, Cur.

12. DECANATUS LUBAVIENSIS.

1. *Lubawia.* Math. Tyblewski, Archipr.
2. *Grabowo.* Paulus karpinski, Præp. et Decan. Canon. Culm. Honor.

3. *Sąpława.* Michael Zwolankowski, Cur.
4. *Kazanice et Byschwald.* Franc. Kręcki, Cur
5. *Rosenthal.* Math Witkowski, Cur.
6. *Prątnica.* Bonavent. Łepkowski, Cur.
7. *Zwiniarz* Anton Gorczyczewski, Cur.
8. *Rumian et Turowo.* Ignat. Czarnecki Cur.
9. *Grodziczno.* Thomas Groszewski, Cur.

13. DECANATUS MARIAEBURGENSIS.

1. *Mariœburgum et Kozliczki.* Ignat Drost Con Pol.
   Joannes Saak, Conc German.
2. *Mileutz et Münsterberg* Joann Malewski, Cur Director Regii Instituti Liter.
   Jacobus Szymanski, Vic.
3. *Muntowy et Bysterfeld* Joseph Rudnicki, Cur. Scholast. Canon. Cath. Culmens.
   Michael Bedynski, Com.
4. *Wernersdorff et Schœnau* - - -
   Barthol Prokopowicz, Com.
5. *Gnoiewo* Xtophor. Jacob Biefs Cur et Decan.

14 DECANATUS STUHMENSIS.

1. *Stuhm et Stumskawies.* Joseph Mankowski, Archipr Roman Gostomski, Vic.
2. *Kalwa et Srupy* Vencesl Cieszynski, Cur Can. Cath. Culmens ac Caar Conrii Gen.
   Aloysius Zurewski Com.
3. *Postolin* Casimir Jasinski, Cur.
   Joann Jaranowski, Vic.
4. *Dąbrowka* Franc Xaver Machorski, Cur.
5. *Tychnowy et Strażewo* - - -
   Joannes Elwart Cur.

15. DECANATUS NEOTHEICHENSIS.

1. *Neotheichum* Joann Więckiewicz, Archipr. Canon Culmens et Decan ac Pœnit Monial Mon Culm Reg S Bened.

*) mątwy miejsce urodzenia św. Doroty r. 1336.

Są to 2 trzecie części dyecezyi zachodnie i środkowe — brakuje zaś Kościołów koło Löbau i Neumarkt.

Episcopatus culmensis 1444 (Joannes Mergenau episcop.) Visitatio

Blandow (Weberg filia) Grudencz, Rutemberg, Newenkirche, Ditterichwald (filia Fronow) Fredek (Walcz, Czenda, Arnsdorff) Redin (Keselingeswaldt, Libenwaldt, Forstenaw, Lindenaw) Okkeney, Franckenhagen, Starkenberg, Schildern (Clophoyza, Lyen) Libemburg (Gabelnow) Boberaw (Scheen) Strasburg, Frozkow (Schalschow, Kauka) Nezewancz (Berenwaldt) Grusaw (Nessik) Mokkynwaldt (Labedow) Goluba (Newendorff) Schonensee (Schrebernik) Plusskewancz (Seelin, Osterwicz) Rynysdorff (Lolkow, Linda) Redewichos, Renys

Circa Colmensee: Steynsodt (Arnsdorff) Birgillaw, Lansen, Scharnaw, Ostermecz, Bolmen, Scharnensee, Kukuchos, Aldenhus, Schonenfeldt, Trebis (Eber, Slavonica-Griffna) Wenczlaw, Papow, Czist, Wepicz, Lysow, Senczkaw (Seefeldt, Worst) Orssechaw (Richenaw) Lanka (Gruenemberg) Grunaw, Thura, Kirchdorff, Gramczin, Lubicz, Klosterchin, Antiquum Thorun, Lipingesee, Theutonicalis-Griffna, Colmensee.

Episcopatus varmiensis 1444 (Franciscus ep.) Visitatio

(jest to tylko Dekanat Kreutzburgski)

Sedes Crutzburg: Crutzburg, Tiffentail, Persk, Brandenburg, Habirstro, S. Georgius fonis civitatem Sambiensem, Newendorff, Heynbach, Levenhayn, Ottenhayn, Starkenberg, Pregirswald, Vochsberg, Burkardisdorff, Seligenfelt, Lodewigeswalde, Lichtenhayn, Mansfeldt, Thoraw

Episcopatus sambiensis 1443 (Fr. Nicolai episc.) Visitatio

2 dziekanie: 1) S. Nicolai antiqui oppidi Konigsberg (katedra) 2) B. Barbarae in monte Lebenicht.

Episcopatus pomesaniensis 1440 (fr. Johannes episc.) Visitatio Ilgenburg, Soldau, Nydenburg, Hoensteyn, Ostirrode, Libenmol, Morung, Hersefeldt et cathedr. in castro Resinburg.

vel Dzirgon

Koprzywno = Engelsburg

Kurzętnik

Bratyan

Świecie

Iława ([illegible])

Gardzieje (Garnsee?)

11. 17. 18. 31. 40. 47. A Schütz. Historia rerum Prussic. 1599. 167

Series
Reverendissimorum ac Illustrissimorum Dominorum Episcoporum Culmensium

1.	Christianus Ordinis Cisterciensium abbas ab anno	1214 usque 1244.	pochowany w Malborgu
2.	Heidenricus Ordinis Praedicatorum fundował katedrę w Chełmży d°	1245 + d. 1 Julii 1254.	d° — 1263
3.	Fridericus de Hausen Ord. Theotonicorum B. M. V. Hierosolim ab anno	1264.	d° + 1274 d. 28 martii
4.	Wernerus de Orsele Ord. Theotonicorum B. M. V. Hierosolim. ab anno	1274.	d° + 1291 d. 20 octobr.
5.	Henricus Ord. Theotonicorum B. M. V. Hierosolim. ab anno ~~+ 1311 d. 13 Junii~~	1291.	d° + 1301 d. 25 novembr.
6.	Hermannus de Prizna Ord. Theotonicorum B. M. V. Hierosolim. ab anno	1301.	d° + 1311 d. 13 Junii
	Episcopatus vacavit annos —	9.	
7.	Nicolaus I Afri Ord. Praedicatorum ab anno	1320.	d° + 1323. d. 28 sept.
8.	Otto Ord. Theut. B. M. V. Hieros. canonic. reval.	1324	d° + 1349. ~~d. 16 Junii~~ d. 19 Julii
9.	Jacobus I. Bischof Ord. Theut. B. V. M. Hierosolim. ab anno	1349	d° + 1359 d. 23 sept.
9½.	Schadeland ord. Praed. Dr. Teol. Joannes translatus 1363 in episc. Hildesheim		
10.	Wigboldus Debelstein kanon. chełm. ab anno ustąpił i umarł w biedzie w Kolonii + 1400 r. (vide in ceteris reg.) podł Lindenblata już r. 1385	1363 ~~1359~~	d° — 1389 znosił biskupstwo Wikboldowi
11.	Reinhardus de Sayn (Zeitz) ab anno	1389	d° + 1390.
12.	Nicolaus II von Buck (~~podkustosz~~ Stecher) biskup kamień. Schippenbeil ord. Theutonic. br.	1390	d° + 1398.
13.	Joannes I Dux Oppoliensis d° ustąpił bisk. włocławsk. 1402	1399	d° — 1402
14.	Arnoldus Stapel d° —	1403	d° + 1416 in Löbaw
15.	Joannes II Margenau Ord. B. M. V. Theuton. Hierosol. + 1462 Thorunii ab anno	1417.	d° — 1457.
	Episcopatus vacavit annos	10.	
16.	Vincentius Kiełbasa ab anno	1467.	d° — 1479. + 1480
17.	Stephanus de Neidenburg d°	1480.	d° + 1495 w Chełmży
18.	Nicolaus Crapitz z Torunia rezygnował 1509 + 1514 w Lubawie	1495	d° — 1509.
19.	Joannes III de Konopath. d° —	1509	d° + 1530 w Lubawie
20.	Joannes IV de Hoeven z Gdańska de Curiis Flachsbinder ustąpił bisk. warmii 1537	1530	d° — 1537.
21.	Tydemannus Giese z Gdańska kanonik frauenburg ustąpił bisk. warmii	1537	d° — 1549.
22.	Stanislaus I Hose etiam Hosius d° — ustąpił bisk. warmii	1549	d° — 1551.
23.	Joannes V de Lubodziejska d°	1551	d° + 1562 d. 30 aprilis
24.	Stanislaus II de Zelislau opat pelpliński + w Kazaniu pochowany w Chełmży	1562	d° + 1571.
	Episcopatus vacavit annos	3.	
25.	Petrus I Kostka de Steinberg ab anno	1574.	d° — 1595.
26.	Petrus II Tylicki d°	1595	d° — 1600.
27.	Laurentius Gembicki — d° —	1601	d° — 1610.
28.	Mathias de Konopath d° —	1611	d° — 1613.

29. Joannes VI Kuczborski ab anno	1614 usque 1624
30 Jacobus II Zadzik . . d° —	1624 d° 1635
31. Joannes VII Lipski . . d° —	1636 d° 1639.
32. Gasparus Działyński . — d° —	1639 d° 1646
33. Andreas I Comes de Leszczynski d° —	1647 d° 1652
34. Joannes VIII Gembicki . d° —	1653 d° 1655
Episcopatus vacavit annos .	3.
35. Adamus I Koss . ab anno	1658 d° – 1661.
36 Andreas II. Olszowski d° —	1662 d° – 1674
Episcopatus vacavit annos. —	2.
37. Joannes IX de Małachowski ab anno	1676 d° – 1681
38. Casimirus I. Joannes de Bnin Opaliński	1682 d° – 1693
39. Casimirus II Szczuka . . ab anno	1694 d° – 1697
Episcopatus vacavit annos —	5.
40. Theodorus Potocki . . ab anno	1699 d° – 1712
Episcopatus vacavit annos .	6½
41. Joannes X Casimirus Bokum ab anno	1719. d° – 172
Episcopatus vacavit annos —	2⅓.
42. Felix Krotkowski . . ab anno	1723 – 1730.
43 Thomas Franciscus Comes de Czapski d° —	1731 – 1733.
Episcopatus vacavit annos —	4.
44. Adamus II Stanislaus Comes de Grabowski	1737 – 1739.
45 Andreas III Stanislaus Comes de Załuski	1739 – 1746.
Episcopatus vacavit annum	1.
46. Adalbert Stanislaus de Lieselicht Leski ab anno —	1747 – 1758
47. Andreas IV Ignatius Beyer d° —	1759 – 1785
48. Carolus Comes Rom. Imperii ab Hohenzollern ab anno .	1785 – 1795.
49. Franciscus Xaverius Comes de Urbna-Rydziński ab anno	1796 – 1814.
Episcopatus vacavit annos —	10.
50. Ignatius Vincentius Stanislaus de Mathy . ab anno —	1824 – 1832.
~~51.~~ Episcopatus vacavit annos	2.
51. Anastasius Sedlag ab anno —	1834.
1845 Vacat	

Biskupstwo chełmińskie

Biskupstwo Pomezańskie obejmowało Kraje dawną Pomezanią i część Pogezanii (tak zwaną część Hockerland) aż do jeziora Drausen (Drużno) i rzek: Passargi (czyli Passaluck) od wschodu i rzeki Ossy od południa

Po zlutrzeniu domagano się na synodzie prowinc. gnieźnień. 1579 aby część tę Pomezanii zostającą bez biskupa przyłączył Król do dyecezyi chełmińskiej co się też stało: Archidiakonat ~~ch~~ pomezański obejmował miasta: Marienburg, Neuteich, Christburg, Sohlie, Stuhm, Marienwerder (Kwidzyn) Lessen, Roggenhausen, Pr. Holland, Mohrungen, Liebstadt, Pr. Mark, Lübemühl, Osterode.

Katedra biskupstwa pomezańskiego była w Prabutach (Riesenburg)
" " chełmińskiego " " Chełmży (Kulmsee) i w Löbau
warmińskiego " " Brunsbergu (4 prałat. i 16 kanonik.) i Heilsbergu
(Kollegiaty w Bischofstein Gutstadt około 1400) w Frauenburgu
biskupstwo obejmowało Warmią, Natangią, Bartyją, Sudawią, Galindią (Kraje)
sambijskiego " " Fischhausen (czyli Schönwick) obejmowało Kraje Sambija, Schalauen, Nadrauen

R. 1320 liczono w biskupstwie pomezańskiem 450 proboszczy i 175 wikaryuszy

Biskupstwo warmińskie podlegało najprzód arcybiskupom ryzkim a od r. 1466 podług paktów gnieźnieńskim

Synody: Chełmiński przez biskupa Jana Margenau
" Stefana 1481 w grudniu

Przez reformacyją odpadło Kościołów w Samlandyi 112 w Natangii 134, w biskupstwie pomezańskim 124

R. 1635 założono Klasztor Benedyktynek w Grudziądzu (Kto? ob w Konstytucyi 1638 niema f. 45)
Missionarzy z seminarium w Chełmnie f. 1678 Jan Małachowski biskup

Domin. Elbląg
Jezuit. Malbork · Rezydencja
Reform. Kiszpork
Nowe miasto ~~Neumarkt~~

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

				Decken	Rücken
Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände	in 30 Decken	oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „	10 „	„ 10 „	„ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „	4 „	„ 4 „	„ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 „	„ 4 „	„ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 „	„ 19 „	„ „ 9 „ „ „		
Brockhaus' Lexikon,	15 „	„ 16 „	„ „ 16 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
dtto. dtto. kleines,	4 „	„ 4 „	„ „ 4 „ „ „		
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon			„ „ — „ „ „	24	24
Stunden der Andacht,	6 Bände	in 6 Decken	„ „ „		
dtto. dtto.	10 „	„ 10 „	. . . .	18	—
Shakespeare, klein Octav,	12 „	„ 12 „	. . . .	12	—
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 „	„ 3 „	oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Stifter, Nachsommer,	3 „	„ 3 „	. . . .		
Hackländer, Augenblick,	2 „	„ 2 „	. . . .		
dtto. namenlose Geschichten.	3 „	„ 3 „	. . . .	16	—

Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung . . . . 20 —
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „ . . . . 16 —

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt“, zum „illustr. Familien-Journal,“ zum „Buch der Welt“ . . . 24 —
„ „ „ „ „Gartenlaube“ . . . . 36 —

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

***Wien,** im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

i tytuł

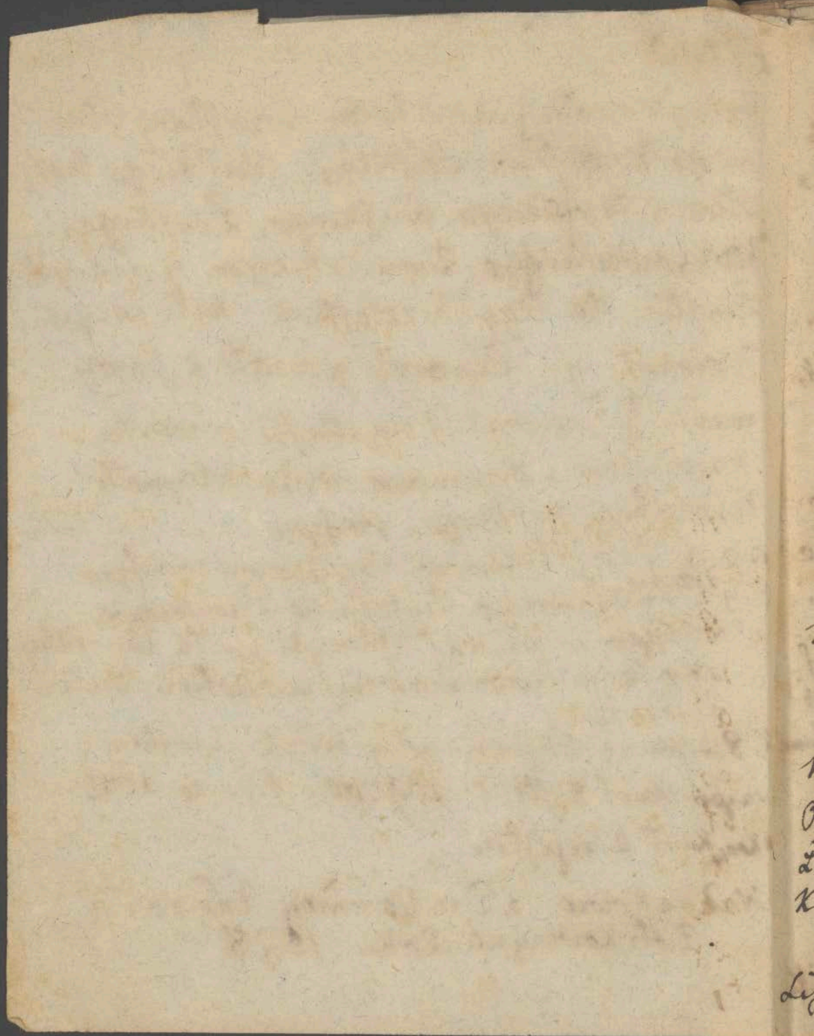
Gniazdo cnoty | zkąd herby rycerstwa sławnego Krolestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego, Ruskiego, Pruskiego, Mazoweckiego, Żmudzkiego y inszych Panstw do tego | Krolestwa należących Książąt y Panow, początek swoy maią. || drzeworyt. (Przypatrz się 10 wierszy na odwrocie: Przemowa Orła Kleynotu Krolestwa polskiego wierszem

k. 2-3 Ded. Stefanowi Batoremu wierszem
k. 4 ^{5-6-7} Do Łaskawego Czytelnika Przedmowa wierszem — Andreas Volanzki poeta laureatus 26 w. łac — Simon Simonius Leopolien. Lectori S. 16 w. łac
k. 8 Temu co te księgi czytać będzie (wierszem)

razem kart 8 str. 1-109. 200 i t.d. do 1242.

Koniec Kart 2 rejestru

W Krakowie z Drukarniey Andrzeia Piotrkowczyka Roku 1578.

Ogrod Krolewsky w ktorem o poczatku
cesarzow rzymskich, arcyxiążąt rakus
kich krolow Polskich, Czeskich xiążąt
Slązkskich, Ruskich Litewskich,
Pruskich, rozrodzenia ich krotko
opisane naidziesz
Drukowano w Sławnem Starem
Mieście Praskiem u Danieła Siedl
czańskiego szesnastego dnia Miesiąca
Sierpnia R.P. 1599. fol.
K. 8 Przedmowa Piotrowi Goraiskiemu
z Goraja Szczebrzeszyna, Turobina
a Krasnika, na Miedzichowiskach
Wiersz x Przecława Mojeckiego Wol: Skar:
Opat: Kanonika natenczas do C. J. M. od Jmi
X. Albrachta Radziwiła Kardynała i biskupa
Krakowskiego X. na Olice etc posłanego
wiersz 22.
List 1 – 234 i kart 9 rejestru.

od listu 211–234.

Odawności ziemie a xięstwa Pruskiego, co ludzie a od kąd do niego przyszli jako daw i jako szczęśliwie a długo panowali Xiężę Szoste. (opis: historia)

Girdawa, Cynta, Schonpopel (Schippenbeil) Dunow, Balia (Balga), Lek, Hradomia, Oleg margrabowa, Labugow (Labiau), Waldowo, Tapiewo, Szesno (Sehesten), Drinfort, Lisz (Johannisburg), Biała, Jurbark pruski (Georgenburg), Albrichtowo, Rynno, Orzesz (Rhein) Sczytno (Ortelsburg), Nitburk (Neidenburg) Biskupiec (Bischofstein) Olsztyn wielki (Allenstein), Melsack, Brandenberk, Sarpawa (Scharfau) Swięty Hab (Heiligenbeil) Salfeld klasztor zał 1328, Prawuty (Rastenburg) Gardei (Garnsee) Niemiecka Hawka (Deutsch Eylau) Olsztynek (Hohenstein) Sus (Rosenburg), Dąbrowno (Gilgenburg), Nidborg (Neidenburg) Starograd (Altschönfeld) Lucbarg (Lautenburg) Pokrzywnica (Engelsburg) Gdańsk (Nerzeja Nehrung) Nowe (Neuenburg) Musicl albo Ofick (Marienwerder) Zamnen (Rosenberg)

171

Biskupi Chełmińscy:

Franciszek I Czapski 1730 – 1733
Adam II Stanisław Grabowski 1733 – 1739
Andrzej II Stanisław Kostka Załuski 1739 + 1747
Wojciech Leski 1747 – 1758
Andrzej III Ignacy z Broniewic Bajer 1758 – 1784
Jan XV Karol von Hohenzollern-Hechingen 1784 – 1795
Franciszek II Xawery z Werbna Rydzyński 1795 – 1816
Ignacy Stanisław Wincenty von Mathy 1816 – 1832
Anastazy Sedlag 1832 – 1856
Jan XVI Nepomuc. von der Marwitz 1857.

...tarirte der Gesammtbilde auf den Stein...
...ische Erfahrung gestützt, erlauben wir uns
Ausführung solcher lithographirten Gesell-
schaften Vorlagen zu empfehlen. Photogr...
werden jetzt überall angefertigt, besonders
... Personen auf einem Bilde sind dieselben
Zeitverlust durch das auch so lästige Sitzen
größer die Photographie bes. der Köpfe ist,
... Lithographien. Die Namen würden wir
...lig beizuschreiben, um sie in der üblichen Weise
auch zuweilst das Wappen der Gesellschaft mit
...schaft, bei der Einsendung zu erfahren, ...
...rgrunde Platz finden, welche weiter vor...
unser ein decorirten Saal oder Landschaft
...n zuweilst eine Zeichnung oder einen Stich

..., resp. jeden Kopf zu 2 Preuss. Thaler in
...rung- und Landdruck incl. Papier, zu ...
...n, jeder Exemplar zu 10, 12 bis höchstens
...mitanschlag der gewissten Bestellern in
zu. Das lithogr. Institut von

Rich. Preiss & Co

wykrzał księcia pruskiego Phalet i brata jego Sodrech.

R. 1207 (przed Chrystianem) opat cysterski z Wągrowca (Łękna) Godfryd wraz z cystersem Filipem apostołuje w Prusiech, lecz Prusacy zamordowali Filipa a opat zmuszony był do powrotu (Chronicon Alberici w Leibnitz Access. histor. II p. 444) ziemia chełmińska należała pierwotnie do dyecezyi płockiej w części – r. 1222 biskup płocki odstąpił swe prawo do niej Krystianowi biskupowi pruskiemu.

Biskupstwo chełmińskie.

Kulmia czyli Kraina chełmińska (kasztelania) leżąca na pograniczu Pomorza i Polski i od tychże rzekami Wisłą i Drwencą przedzielona należała pierwotnie do Prus i dość wcześnie bo przez Bolesława chrobrego około r. 995 podbitą została. Wskutek podziału polski przypadła książętom mazowieckim. Według podania Długosza i Kromera miał tu już Mieczysław jeszcze przed Bolesławem chrobrym około 966 fundować katedrę chełmińską którą później poganiscy Prusacy zniszczyli. Długosz nawet wspomina iż pierwszy biskup chełmiński zwał się Oktawianem. Lecz podania te na żadną nie zasługują wiarę. Pierwsze stałe nawrócenie ziemi chełmińskiej dopiero w XIII wieku nastąpiło (poprzednie albowiem prace Św. Wojciecha r. 997 i Św. Brunona r. 1008 na niczem spełzły.) R. 1209 Chrystian opat cysters klasztoru oliwskiego drugi apostoł przed Godfrydem uzyskawszy w Rzymie pozwolenie do apostołowania w Prusiech, popierany od Konrada księcia mazowieckiego wybrał się wraz z Filipem i kilkoma innemi towarzyszami do tej pracy którą dość szczęśliwie prowadził albowiem r. 1211 mógł już osobiście w Rzymie papieżowi Innocentemu III zdać sprawę o świetnym skutku swych prac. Zwierzchnictwo nad nowonawróconemi powierzył papież tymczasowo arcybiskupowi gnieźnieńskiemu. Udało się Chrystianowi pozyskać wielu zwolenników wiary Chrystusowej i wtedy to r. 1215 (1212) na wstawienie się Konrada księcia mazowieckiego mianował papież Innocenty III Chrystiana biskupem pruskim (Z przywileju Władysława Odonicza w Voigt Codex dipl. pruss I. 7 z r. widać że już 1212 Krystian był biskupem pruskim, co pewniejsze bo tam zowie „episcopus et abbas de Pruzia") Chrystian utwierdził wiarę w całej kasztelanii chełmińskiej; pozyskał względy krajowców tak iż mu nowoochrzczony książę pruski Paweł dawniej Swabano zwany darował 1215 znaczną część ziemi lubowskiej (Löbau) a drugi książę pruski Warpoda ziemię zwaną Lanzenia leżącą w Krainie Pogezanii (w okolicach dzisiejszego Elbląga.) W dalszym postępie trafił Krystian na opór pogaństwa to go spowodowało iż sobie r. 1217 od papieża Honoriusza III wyjednał pozwolenie na krucyatę. Chrystian zakładał r. 1218 szkoły w których dzieci pruskie w wierze chrześciańskiej wychowywał (i wykupywał dziewice z niewoli). Nowe to biskupstwo pruskie stało pod zwierzchnictwem arcybiskupa gnieźnieńskiego. R. 1218 papież Honoriusz III gdy już Chrześciaństwo w Prusiech dość szeroko było rozkrzewione pozwolił Chrystianowi podzielić nowonawrócony kraj na biskupstwa, do czego jednak z powodu zamieszek krajowych nie przyszło. –

*) Wilhelm z Modeny biskup od r. 1222 był najprzód pod kanclerzem Honoriusza III od r. 1244 Kardynałem i biskupem Sabiny + 1251 w Lyonie wyuczywszy się języka prusko-litewskiego przełożył Donata na ten język (Chronicon Alberici ed. Leibnitz p. 527)

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in 30 Decken	oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken		18	24
Schiller, " "	10 " " 10 "	" " 10 " " "			
Lenau, " "	4 " " 4 "	" " 4 " " "	}	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 " " 4 "	" " 4 " " "			
Schlosser's Weltgeschichte,	19 " " 19 "	" " 9 " " "			
Brockhaus' Lexikon,	15 " " 16 "	" " 16 " " " (Register-Rücken 16 kr.)		16	24
dtto. dtto. kleines,	4 " " 4 "	" " 4 " " "	}	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon		" " — " " "			
Stunden der Andacht,	6 Bände in 6 Decken			18	—
dtto. dtto.	10 " " 10 "			12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 " " 12 "	oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken		16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 " " 3 "				
Stifter, Nachsommer,	3 " " 3 "		}	16	—
Hackländer, Augenblick,	2 " " 2 "				
dtto. namenlose Geschichten.	3 " " 3 "				

Goethe, Gedichte
Schiller "
Hebbel "
Freiligrath "
Chamisso "
Anastasius Grün "
Uhland "

} Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung . . . . 20 —
" schwarzem " " " " " " " . . . . 16 —

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt" . . . 24 —
" " " " „Gartenlaube" . . . . 36 —

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, *im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

R. 1216 d. 10 listopada przebywał Krystian na dworze biskupa kamińskiego Sigwina w Kamieniu.

Dopiero r. 1219 d. 11 maja papież Honoriusz III arcybiskupa gnieźnieńskiego uwolnił od urzędu legata w Prusach (dokąd dla utworzenia biskupstw pewnie był mianowany) Tegoż roku mianował Krystiana papież komisarzem przy obiorze nowego biskupa kamińskiego. R. 1220 d. 16 sierpnia był w Niemczech w Halberstadzie przy poświęceniu kollegiaty tamże. — R. 1222 d. 5 sierp. w Łowiczu darował Konrad xiążę mazowiecki biskupowi Krystianowi zamek chełmiński i znaczną część ziemi chełmińskiej aby popierał krucyjatę przeciwko pogańskim Prusakom, darowiznę tę pomnożyło wiele panów pruskich jak n.p. Hrukko, Chrystyn z Chrosny i inni. Zbierane przez biskupa Krystiana krucyaty niezdołały położyć tamy łupieskim napadom pogan pruskich w ziemie mazowieckie i chełmińską to też spowodowało Konrada xięcia mazowieckiego iż r. 1226 wezwał (dla obrony) zakon rycerzy niemieckich przy szpitali P. Maryj w Jerozolimie do wojowania przeciw Prusakom niewiernym i darował im na uposażenie resztę ziemi chełmińskiej. Za nim owi niemieccy zakonnicy przybyli do ziemi chełmińskiej wpadli r. 1228 Prusacy w dyjecezyję Płocką i wielkie szkody narobili. To spowodowało biskupa Krystiana iż dla obrony kraju i trzymania w szachu Prusaków r. 1228 założył zakon rycerski (na wzór zakonu inflantskich rycerzy założonego przez biskupa Albrechta w Rydze mieczowych) który to zakon Konrad xiążę mazowiecki na pograniczu ziemi chełmińskiej w ziemi Dobryńskiej wzdłuż Wisły i rzeki Kamienicy osadził, i temuż zamek Dobrzyń wraz z ową ziemią darował. (Bracia dobrzyńscy) (Militia Christi contra Prutenos) Dopiero r. 1230 pierwszy większy oddział Krzyżaków niemieckich pod dowództwem Hermana Balk (wysłani z Włoch przez wielkiego mistrza Hermanna von Salza) przybył do Mazowsza; biskup Krystian oddał im część ziemi chełmińskiej w lenną posiadłość i wyjednał sobie iż trzecia część zdobytej na Prusakach ziemi do biskupów należeć będzie. R. 1231 pracował Krystian nad zjednoczeniem xięcia ruskiego z Rzymem lecz gdy bawił w Pomezanii wypadli pruscy poganie z Sambij i pojmanego uwieźli z sobą. — Krzyżacy niemieccy przeszedłszy Wisłę usadowili się w ziemi chełmińskiej, obwarowali Toruń 1231 i rozpoczęli walkę przeciw Prusakom w Pomezanij. Korzystając z niebytności Krystiana zajęli miasto i zamek Chełmno należący do biskupa r. 1232. (podbili Pomezaniją r. 1233 i założyli Marienwerder, r. 1237 podbili Pogezanią i założyli Elbląg w następnym roku zawojowali Warmią, Natangiją, Galindią i Bartią) i poddali się pod zwierzchność papieża jako jego lennicy. — R. 1236 polecił papież Grzegorz IX swemu legatowi Wilhelmowi biskupowi Modeny podzielić cały kraj pruski na 4 dyjecezyje i w nich 3 nowych biskupów z zakonu dominikanów osadzić. Legat zatrudniony sprawami w Niemczech północnych, Polsce, Liwonii i Danii, dopiero na początku roku 1239 przybył do Gdańska *) i tu zajmował się rozsądzeniem sporów z postronnemi xiążętami zakonu. Po dziewięcioletniej niewoli wyszedł 1240 na początku r. 1240 Krystian z niewoli pomezańskiej za poręką kupców chrześciańskich.

Papież potwierdził 8 Oct obra 1243 Anagniae te 4 biskupstwa które biskupami osadzono: 1) Pomezański 1246 2) Warmijski 1250 3) Sambijski 1254.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

		Bände		Decken		Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12	Bände in	12	Decken		
dtto.	„	12	„ „	6	„		
Lessing,	„	10	„ „	5	„		
Klopstock	„	10	„ „	5	„		
Thümmel,	„	8	„ „	4	„		
Platen,	„	5	„ „	5	„	12	15
Pyrker,	„	3	„ „	3	„		
Goethe	(erschienen),	32	„ „	16	„		
Wieland,	„	32	„ „	16	„		
Lenau, Gedichte	(ersch.),	1	„ „	1	„		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

		Bände		Decken			Schwarz kr.	Roth kr.
Zschokke's Novellen	(bis jetzt erschienen),	11	Bände in	11	Decken			
Shakespeare's	Werke,	9	Bände in	9	Decken			
Hackländer's	„	20	„ „	10	„			
Hauff's	„	5	„ „	5	„			
Körner's	„	4	„ „	2	„			
Weber's Demokritos,		12	„ „	6	„	(Classiker-Ausgabe)	12	15
dtto.	dtto.	12	„ „	6	„	(Rieger'sche „)		
Goethe	(Taschenausgabe),	40	„ „	20	„			
Wieland	„	36	„ „	18	„			

Biskupstwo chełmińskie – Cysters Krystian z klasztoru Oliwskiego najwięcej się przyczynił do rozszerzenia chrześciaństwa; papież Innocenty III najprzód tę nowo nawrócone kościoły poddał pod zarząd dyecezyi gnieznieńskiej bullą Laterani II Non. Septembr. pontific. anno XIII. (d. 4 Sept. 1211)

Krystian rozpoczął r. 1240 ~~[illegible]~~ przed legatem Wilhelmem i u dworu papieskiego w Rzymie skargę przeciwko gwałtownemu zaborowi Krzyżaków, jednak nic nie wskórał, zaledwie ostatnim wyrokiem legata r. 1242 tyle uzyskał iż mu jedną z 4 nowo urządzić się mających dyecezyi do wyboru zostawiono w której 2 trzecie części zakon krzyżacki a i trzecią część ziemi biskup miał posiadać bez rości[?]enia sobie jakichkolwiek praw biskupich do posiadłości owej krzyżackiej. Krystian został przy nowo utworzonym biskupstwie chełmińskim wszelakoż trwały między nim a zakonem krzyżackim ciągle zatargi, co spowodowało papieża Innocentego IV do napomnienia Krystiana r. 1243 aby się spokojnie zachował z zagrożeniem w razie przeciwnym uchylenia go od biskupstwa. Zgryzoty te napełniły resztę dni żywota Krystiana biskupa chełmińskiego który umarł r. 1245.

Po śmierci Krystiana, papież Innocenty IV w Lyonie 1246 mianował Alberta (rodem z Kolonii, Suerbeer) kanonika kapituły bremeńskiej następnie arcybiskupa w Armagh w Irlandyi i administratora biskupa lubeckiego arcybiskupem pruskim (Archiepiscopus Prussiae) i swym legatem któremu mieli podlegać biskupi pruscy i inflantscy (t. j. kurońki i ryski). Tu installował on Henryka (cystersa oliwskiego który wprzódy z Krystianem odbywał missie nawrócenia w Prusach i z nim dostał się 1231 do niewoli pruskiej następnie do zakonu dominikanów w Chełmnie przeszedł i przeorem tego klasztoru był) męża zasłużonego wyświęconego w Lyonie r. 1246 przez papieża Innocentego IV na drugiego biskupa chełmińskiego po śmierci Krystiana.

(Henryk czyli Heidenreich drugi biskup chełmiński *) Dominikan). Ten przeniósł kollegiatę z Chełmna do Chełmży 1251 i kanonikom 40 ~~[illegible]~~ przepisał regułę zakonną S. Augustyna + ~~[illegible]~~ może 1264, d. 1 lipca. Przed śmiercią regułę S. Augustyna dla kanoników w Chełmży zniósł i zaprowadził regułę krzyżacką dla kollegiaty. Podług rubrycelli + 1263. (co może pewne [?]) F III) Fryderyk von Hausen obrany w styczniu 1264 ~~[illegible]~~ zakonnik krzyżacki; Anzelm arcybiskup ryski niechętny zakonowi krzyżaków nie chciał go z razu wyświęcić odwołując się do ustawy papieskiej aby dominikanów na biskupstwo obierano + 1274 d. 28 marca. IV) Werner von Orselen dziekan malborski z zakonu krzyżackiego + 1291 d. 20 październ.

F r. 1260 bawi w Litwie na dworze Mendoga króla mając z sobą [?]

*) ~~[illegible]~~ R. 1246 frater Henricus de ordine praedicatorum episcopus culmensis wydaje wyrok między landmeistrem Popponem de Osterna a mieszczanami Lubeki względem zbudowania kolonii w porcie Lipce (przy ujściu rzeki Pregel) (priv.) – Długosz Lib VII p. 703 pod rok. 1245 mówi że tego roku po śmierci Krystiana mianowany został na biskupstwo chełmińskie przez Innocentego IV w Lugdunie Henryk F dominikan biskup tytularny Armatensis (może tu rozumie bullę Innocentego IV w Lugdunie r. 1246 którą Albertum archiepiscopum Armacensem – Armagh – mianuje arcybiskupem Prus) – Tenże Henryk bisk. chełm. r. 1248 z Fulkonem arcyb. gniezn. F alias Heydenricus, qui et Albertus, olim Armacanus episcopus – Dług. pod r. 1251 – tu widocznie dwóch pomieszał)

godzi świętopełka z Krzyżakami – żył jeszcze 1258 i pisze się frater ord. praedicat. (…

Umarł zaś 1264, bo papież tego roku mianuje Fryderyka von Husen Krzyżaka na biskupstwo chełmińskie. – Tento fr. Henricus ord. praedicatorum był Kapelanem Wilhelma biskupa Sabińskiego legata Apostol. w Prusiech i nawracał w ziemi chełmińskiej jak widać z bulli Innocentego IV Lugduni Calend. Februarii Pontificatus A° II (ob. Theiner Monum. N° 81) r. 1245 gdzie jeszcze nie był biskupem. — R. 1249 (Lugduni III Idus Aprilis, Pontif. A° VI. Theiner N° 98) poleca papież Innocenty IV aby tego Henryka dominikana arcybiskup pruski i inflantski wyświęcił na biskupa Jadźwingów (Jatwezonis). On to nawrócił Mendoga 1251 – lecz biskupstwo Jadźwingów nie przyszło do skutku.

Pod r. 1251 pisze Długosz iż tenże Henryk czyli Heydenryk także Albertem zwany (to widocznie mylne) wprzód biskup armacański teraz chełmiński, kapitułę chełmińską, która dotąd była świecka zamienił w zakonną Canonicorum regularium (in die b. Mariae Magdalenae 1251). Umarł około r. 1263 bo tegoż roku obrali kanonicy nowego Biskupa Fryderyka de Husen Krzyżaka którego biskup wirceburski wyświęcił.

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in	30 Decken	oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken		18	24
Schiller, „ „	10 „ „	10 „	„ „ 10 „ „ „			
Lenau, „ „	4 „ „	4 „	„ „ 4 „ „ „			
Humboldt's Cosmos,	4 „ „	4 „	„ „ 4 „ „ „		18	21
Schlosser's Weltgeschichte,	19 „ „	19 „	„ „ 9 „ „ „			
Brockhaus' Lexikon,	15 „ „	16 „	„ „ 16 „ „ „	(Register-Rücken 16 kr.)	16	24
dtto. dtto. kleines,	4 „ „	4 „	„ „ 4 „ „ „			
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon			„ „ — „ „ „		24	24
Stunden der Andacht,	6 Bände in	6 Decken				
dtto. dtto.	10 „ „	10 „			18	—
Shakespeare, klein Octav,	12 „ „	12 „			12	—
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 „ „	3 „	oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken		16	16
Stifter, Nachsommer,	3 „ „	3 „				
Hackländer, Augenblick,	2 „ „	2 „				
dtto. namenlose Geschichten.	3 „ „	3 „			16	—

Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung . . . 20 —
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „ . . . 16 —

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt" . . . 24 —
„ „ „Gartenlaube" . . . 36 —

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, im Jänner 185[illegible]

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Gnieźnieńskie
arcybiskupstwo

Kościoły w Archidyecezyi Gnieźnieńskiej

r. 1628

(Kościoły podkreślone stanowią dyecezyą r. 1875.)
(Kościoły + oznaczone wymienione są r. 1521 w Liber beneficior. Jana Łaskiego)

I. Archidyakonat Gnieźnieński

1) Dekanat Gnieźnieński S. Trójcy.

1. Gniezno. Kościół paraf. S. Trójcy + (murowany już w XV wieku) (dawniej miał 4 altarystów)
2. Gniezno. Kościół paraf. S. Wawrzyńca na przedmieściu Gnieźnień. +
3. Gniezno. fund. Prepozytura Szpitala S. Ducha (wymurowany przez mieszczan – po spaleniu 1760 rozebrany)
4. Gniezno. Prepozytura S. Mikołaja (na miejscu dawnego drewnianego wymurowany r. 1575 przez mieszczanina Feliza Papieża – w XIX w. rozebrany po supresyi w r. 1791)
5. Żydowo +
6. Gurowo (nie istn. r. 1810) (dziś filia do Gniezna Św. Wawrzyńca paraf. 1875) + (r. 1521 filia S. Wawrzyńca w Gnieźnie)
7. Niechanowo +
8. Kędzierzyno +
9. Witkowo +
10. Jarząbkowo +
11. Grzybowo +
12. Marzenino +
13. Wrzesnia (nie istn. 1810) +
    Tamże Szpitalny S. Ducha (r. 1720)
14. Czerniejewo (r. 1810 Czerniejewo) +
    Tamże Kaplica (Oraculum) WW SS. (r. 1720)
15. Pawłowo +
16. Lubowo +
17. Dziekanowice +

18. Jemielno (r. 1720 desolata) (istn. 1810) +

19. Węglewo +

20. Pobiedziska +

Tamże Szpitalny S. Ducha (r. 1720)

Tamże Kaplica (Sacellum) P. Maryi (desolata r. 1720)

21. Wronczyno +

22. Dąbrowka (vacat 1720) + (r. 1521 Dąbrowa)

23. Dzwonowo (deserta 1720 – nieistn. 1810) +

24. Kiszkowo +

Tamże Kaplica (Oraculum) S. Trojcy (r. 1720)

25. Sławno +

26. Waliszewo + (vacat 1720 et 1810) (r. 1875 niema paraf. Kościoła – dziś filią (należy do parafii Dziekanowice)

27. Godzianowo + (Oraculum) – Kocanowo (desolata funditus ab antiquo – r. 1720. (dziś Kocanowo wieś do parafii Pobiedziska – niema Kościoła 1875) (Goczanowo 1521)

2) Dekanat Gnieznieński S. Piotra.

1. Gniezno Kościoł paraf. S. Piotra na przedmieściu. + (od r. 1811 został filią)
2. Modliszewko (r. 1521 Modliszewo) +
3. Sokolniki + – Tamże Kaplica (Sacellum)
4. Mielszyno r. 1628 ten kościoł należał do Sokolnik – Mieleszyno (pa=raf. 1720 vacat ab antiquo – r. 1810 nie istn.) (dziś wieś Mieleszyn w parafii Sokolniki – niema Kościoła 1875.
5. Klecko +

   Tamże Kaplica (Sacellum) S. Ducha – Tamże Kaplica (Oratorium) S. Krzyża – Tamże Kaplica (Oratorium) S. Barbary
6. Kamieniec r. 1628 i 1720 ten Kościoł należał do Klecka – (r. 1810 nie istn.) (wieś Kamieniec w parafii Klecko, nie ma Kościoła 1875)
7. Dębnica (r. 1628 haeretic) +

8. Łagiewniki (vacat 1720) +
9. Jabłkowo + (r. 1875 filia do Raczkowo)
10. Raczkowo +
11. Popowo +
12. Podlesie
13. Mieścisko + — Tamże Kaplica (Sacellum) S. Krzyża.
14. Janowiec + — Tamże Kaplica (Oratorium) S. Barbary za miasteczkiem.
15. Łopienno +
16. Gandecz + (r. 1720 vacat ab antiquo – r. 1810 nie istn.) (r. 1875 należy do parafii Łopienno – bez kościoła)
17. Kołdrąb +
18. Skurki + (r. 1720 vacat ab antiquo – r. 1810 nie istn. (r. 1875 filia do Kołdrąba)

~~[illegible]~~

a) Pomorzany + (1720) vacat ab antiquo (r. 1810 parafia) (r. 1875 paraf.)

3) Dekanat S. Michała Zbarski (Zbarensis) na przedmieściu Gnieźnieńskiem.

1. Gniezno Kościół paraf. S. Michała (na przedmieściu zbarski (zwanem Zbar) fund. 1044
2. Strzyżewo +
3. Kruchowo +
4. Duszno (r. 1720 deserta) +
5. Trzemeszno Kanoników lateraneńskich
6. Wylatowo (Wielatowo 1720 Conventus Trzemeszn.) ~~[illegible]~~ +
7. Kamieniec (1720 Conventus Trzemesznen.) +
8. Rękawczyno (1628 haeretic. – 1720 Comenda parochi in Kamieniec) +
9. Orchowo (1720 vacat ab annis multis) + (Rękawczynek wieś bez kościoła, należy do parafii Kamieniec r. 1875)

10. Linowiec (1720 deserta ab annis 40) +
Kuj 11. Wojcino (r. 1810 nie istn.) (r. 1521 Wojuczyno) +
Kuj 12. Wilczyno +
13. Siedlemino (r. 1720 i 1810 nie istn.) (r. 1521 Siedlimowo) +
Kuj 14. Lisewo + (r. 1720 vacat ab annis 20) (dziś w parafii Skulsk) nema Kośmola
Kuj 15. Ostrowąż +
Kuj 16. Kleczewo + — Tamże Szpitalny S. Wawrzyńca (1720)
Kuj 17. Złotkowo (r. 1720 vacat) +
Kuj 18. Budzisław (r. 1720 vacat ruinata - r. 1810 paraf.) +
19. Ostrowite +
20. Jankowo (r. 1720 vacat ab annis 30) + (dziś nie istn.)
a) Szydłowo Praepositura Hospital. Canonic. Lateran. (1810)

4) Dekanat Sampolnenski (r. 1521 należy do dekan. Zbarskiego)
r. 1821 do dyec. Kujaw. i warszaw.

1. Sampolno +
2. Kazimierz (miasteczko) +
3. Sleszyn +
4. Wąsosze +
5. Lubstowo wielkie + (później Kubitowo)
6. Mąkolino (r. 1720 et 1810 Mąkolno) +
7. Dębna. (r. 1810 paraf.) +
8. Wrząca (1628 Wrzącz) +
warszaw 9. Grzegorzewo (r. 1810 nie istn.) +
10. Osiek +
11. Krąmpsko (r. 1810 Kramsko) +
12. Raczęcice + (r. 1720 Racięcice vacat ab antiquo - r. 1810 nie istn.) (dziś filia)
13. Lubstowo (r. 1720 Lubstowko) paraf. 1810 +
14. Lichyn (r. 1720 Lichyno - r. 1810 Licheń) + (z cudownym obraz M. B.)

15. Morzysław +
16. Gosławice +
17. Dęby. +

Kuj a) Brdów (paraf. 1810)
Kujaw b) Broniszewo (paraf 1810)
~~c) Dębny (paraf. 1818)~~
~~d) Lubstowek (paraf. 1818)~~
Kuj e) Modzerów (paraf. 1810)
Kujaw f) Skolsk (paraf. 1810)
Kujaw g) Warzymowo (paraf. 1810)

5) Dekanat Żniński (Znenensis)

(r. ~~1720~~ 1810 Dekanat Rogowski ~~z~~ i Żniński)
r. 1818 dekanat Żniński

1. Żnin (~~r. 1810 nie ist.~~) + — Tamże Kaplica (Oratorium) S. Ducha (r. 1720)
2. Łupca (Lubcza) (~~r. 1720 i 1810 nie ist.~~) + — Lubiecz (paraf 1720 i 1810) (r. 1875 Lubcz)
3. Rogowo (~~r. 1720 nie ist.~~) +
4. Gąsawa (~~r. 1810 nie ist.~~) +
5. Wenecya (~~r. 1810 nie ist.~~) +
6. Gora (~~r. 1810 nie ist.~~)
7. Górzyce +
8. Janczewo (r. 1810 Junicewo) +
9. Dąbrowo (r. 1720 i 1810 nie ist.) — Sacellum in Dąbrowa desolatum vacat (1720)
10. Swiętkowo (vacat 1720) +
11. Żerniki +
12. Cerekwica +

13. Izdebno +
14. Ryszewko +
15. Chomiąża (r. 1810 nie ist.) +
16. Parlino +
17. Palędzie +
18. Kierzkowo + (vacat ab antiquo 1720 – r. 1810 nie ist.) (r. 1875 nie istn. – w wsi tej należącej do parafii Szczepanowo bez kościoła)
19. Szczepanowo (r. 1810 nie ist.) +
20. Staboszewo (r. 1810 nie ist.) + (r. 1521 Stawoszewo) (dziś bez kościoła)
21. Pakość (r. 1810 nie ist.) + – Tamże Kaplica (Oratorium 1720)
22. Trląg (r. 1810 nie ist.)
23. Strzelce (r. 1810 nie ist.)
24. Kwieciszewo (r. 1810 nie ist.) +
25. Mogilno (r. 1810 nie ist.) +
26. Niestronno +
27. Gościszyno (vacat ab antiquo 1720) +
28. Chomętowo (haeretic. 1628 – r. 1810 [illegible] ist.) +
29. Przeskorzyszew + (Bryskorystow 1722 – r. 1810 [illegible] ist.) (Dziś Przeskorzystew)
30. Ostrowce desolata (r. 1875 Ostrowo pod Pakością parafią) (vacat desolata 1720 – r. 1810 Ostrowa nie ist.) (dziś bez kościoła)

6) Dekanat Łękneński.

1. Łękno + – Tamże Kaplica (Sacellum) S. Krzyża (1628)
2. Tarnowo (1875 Tarnowo Kościół filialny) +
3. Wągrowiec + – Tamże (Kaplica Oratorium) WWSS (1720)
4. Grylewo +
5. Żuń +
6. Gołańcza (r. 1810 [illegible] ist.) +
7. Chojna (r. 1810 [illegible] ist.) +
8. Smogulec (r. 1810 [illegible] ist.) +

9. Kcynia (r. 1810 [illegible] ist.) + – Tamże Kaplica (Sacellum) B. Maryi (1628)
Tamże Kaplica Sacellum S. Barbarae (r. 1628 i 1720)
10. Wszeradowo (Szaradowo r. 1720 – r. 1810 [illegible] ist.) + (dziś Szaradowo)
11. Szubino + – Tamże Kaplica (Oratorium) S. Małgorzaty (1628 i 1720)
(r. 1810 [illegible] ist.)
12. Rynarzewo (r. 1810 [illegible] istn.) +
13. Słupy (r. 1810 [illegible] ist.) +
14. Dziewierzewo +
15. Górki [illegible] (Srebrne Górki r. 1810 paraf.) +
16. Czeszewo [illegible] +
17. Kozielsko + – Do tej parafii: Kaplica w Słobukowo + (Capella in Stempuchowo 1720) (dziś Stempuchowo niema kaplicy r. 1875) – Kaplica (Oratorium) w Grocholno (1628 i 1720) – Kaplica (Sacellum) B. Maryi w Niemczyno (1628 i 1720). (r. 1875 Niemczyn [illegible] Kościół filialny)
18. Jaktorowo (r. 1810 [illegible] ist.) +
19. Panigrodz. +
a) Samoklęski (paraf. 1720) +

7) Dekanat Koninski.

(r. 1821 odpadł do Kujaw(K.)

1. Konin + – Tamże Praepositura Hospitalis.
2. Stary Konin (r. 1810 nie ist.)
3. Lisiec (r. 1810 Lisiec wielki) +
4. Kuchary +
5. Stawsko (r. 1810 Stask) +
6. Rzgów +
7. Grabienice +
8. Trąbczyno +

9. Zagorowo +
10. Krolikowo +
11. Grodziec +
12. Rychwał. + – Tamże Kaplica (Oratorium) (1628)
13. Dąbroszyno +
14. Grochowy +
15. Tuliszkowo +
16. Grzymiszewo +
17. Turek + – Tamże Kaplica (Oratorium 1720)
18. Rusocice +
19. Kościelec (r. 1810 nie ist.) +
20. Białków. +
21. Koło + – Tamże Praepositura Hospitalis S. Spiritus (1720)
22. Dobrowo. +
23. Brudzewo + – Tamże Praepositura Hospitalis S. Spiritus (1720
24. Krzymowo +
25. Janiszewo +
26. Psary +
27. Słomowo (r. 1720 Słomowo – r. 1810 nie istn.) +
28. Wyszyna +
29. Kowale +
30. –

8) Dekanat Słupecki.

1. Słupca + – Tamże 3 Kaplice (Oratoria) S. Krzyża, S. Ducha i S. Leonarda szpit. (r. 1720)
2. Powidz +
3. Chotunia (r. 1810 nieist.)
4. Koszuty +
5. Młodejowo (r. 1810 Młodniewo) (r. 1521 Młodujewo) +
6. Giewartowo +
7. Ostrowisze / Ostrowite (r. 1720 Ostrowiec – r. 1810 Ostrowite) +
8. Dobrostowo (r. 1720 i 1810 Dobrosołowo) +
9. Nowa wieś (r. 1810 nieist.)
10. Ciemino haeretic. (r. 1720 Cienino – r. 1810 Cienin) +
11. Golina +
12. Kawnice +
13. Myslibórz haeretic. +
14. Wola (r. 1810 nieist.) +
15. Kowalewo +
16. Landek (r. 1810 Lądek) (r. 1521 Ląd) +
17. Jaroszyno (r. 1810 nieist.) +
18. Skarboszewo +
19. Strzałkowo +
20. Staw +
21. Otoczno (r. 1810 nieist.) (Otoczna r. 1875 filia do Szemborowa)
22. Samborowo (r. 1720 Szamborowo – r. 1810 Szemborowo) +
23. Brudzewo (r. 1521 Brudzewko) +
24. Ostrowo + – Tamże Kaplica (Oratorium) (1720)

25. Mielżyn + – Tamże Kaplica (Oratorium) (1720)
26. Odrowąż +
27. Graboszewo +

II. Archidyakonat Łęczycki

1) Dekanat Łęczycki. (r. 1521 tworzył część dekanatu Szczawińskiego)

1. Łęczyca miasto. +
2. Łęczyca Praepositura Hospitalis – na przedmieściu.
3. Solca +
4. Chociszewo + (r. 1810 nieist.)
5. Parzenczewo + – Tamże Kaplica (Sacellum) SS. Rocha i Wojciecha (1720) (r. 1521 Parniczowo)
6. Leźnica wielka +
7. Budzynek – Capella (r. 1720 i 1810 nieist.)
8. Domaniewo +
9. Dalikowo +
10. Bełdowo +
11. Kazimierz +
12. Kałowo +
13. Poddębice +
14. Tur +
15. Chodowo małe + – (r. 1720 vacat ab antiquo deserta – r. 1810 nie ist.)
16. Leźnica mała +
    a) Ozorków (paraf 1720 i 1810)
    b) Tum – incorporat. Collegio Vicariorum Archicollegiatae Lancic. (1810)

2) Dekanat Kłodawski. (r. 1521 należał do dekanatu Będlnewskiego)

1. Kłodawa +
2. Błonie +
3. Grabow +
4. Goraj + (r. 1810 nieistn.)
5. Pieczewo + (r. 1810 Piecowo)
6. Dąbie +
7. Chełmno + (r. 1810 Chełm)
8. Unienie + (r. 1720 i 1810 Umienie)
9. Borysławice Kościelne + – Tamże Kaplica (capella) w Borysławicach zamkowych (1720)
10. Bierzwienna. +
11. Korzecznik (vacat) + (r. 1720 vacat ab antiquo – r. 1810 nieistn.)
12. Rdułtow +
13. Dzierzbice +
14. Chodowo + (r. 1810 Hodow)
15. Krośniewice +
16. Miłonice +
17. Mazow + (Mażew)
18. Sobotka +
19. Dąbrowica + (r. 1720 i 1810) Dąbrowice – Tamże Kaplica Szpitaln. S. Ducha (1720)
20. Siedlec +
    a) Grzegorzew (r. 1810 parafia)

3) Dekanat Kutneński. (r. 1521 Dekan. Bedlneński)

(r. 1521 Kościół)

Tum, czyli

war 1. (Łęczyca + Parochia in Summo Lanciciensi (r. 1628 i 1720 niejst.)

war 2. Kutno + – Tamże Kościół szpitalny S. Ducha (r. 1720)

war 3. Topola + – (r. 1720 Tum et Topola)

war 4. Stawoszewo +

war 5. Nowe +

war 6. Grochowo + (r. 1720 Grochow)

war Jemielno kościół pod parafią Grochow (1628) – (r. 1720 i 1810 osobna parafia)

war 7. Głogowiec +

war 8. Łąkoszyno + (Łąkoszyn 1720 i 1810)

war 9. Kaszewo + (r. 1810 Kaszewy)

war 10. Bedlno + (Belno 1720 – Bedlno 1810)

war 11. Oporowo + (r. 1720 i 1810 Oporow) (sub cura Paulinorum 1810)

war 12. Żychlin +

war 13. Sołek

war 14. Plecka Dąbrowa +

war 15. Bąków +

war 16. Zduny +

war 17. Sobota + – Tamże Kościół szpitalny (r. 1720)

war 18. Orłowo + (r. 1720 i 1810 Orłow)

war 19. Łąki + (r. 1720 i 1810 Łęki

war 20. Strzegocin +

war 21. Witania + (r. 1720 i 1810 Witonia)

4). Dekanat Zgierski (Zegrzensis) (r. 1521 tworzył część dekanatu Szczawińskiego.)

1. Gora + S. Małgorzaty
2. Modlna +
3. Giecznо +
4. Piątek + – Tamże Kościoł Szpitalny (1720)
Tamże Praepositura Kierchoviensis. (1720)
5. Ciechosławiec – (r. 1720 Ciechosławice filia ad Piątek – r. 1810 nie istn.)
6. Orkowice + (r. 1720 i 1810 Orzkowice)
7. Bielawy + – Tamże Praepositura Hospitalis (1720)
8. Waliszewo + (r. 1810 Waliszow) Wieliszew
9. Bratoszewice +
10. Mąkolice + (r. 1720 filia ad Piątek)
11. Sierutkow + (r. 1810 nie istn.)
12. Brzeziny + – Tamże Kościoł szpitalny S. Ducha (1720)
Tamże Kościoł szpitalny S. Anny (1720)
13. Mileszki (1810) + – (R. 1720 Mieleszki)
14 Choyny (r. 1720 filia ad Mieleszki)
15. Łodzia + (r. 1720 Łódź – r. 1810 nieist.)
16. Zgierz + (r. 1720 i 1810 Zegrz)
Tamże Praepositura Hospitalis
17 Szczawino + (r. 1810 Szczawin)
18 Koźle + (r. 1521 Koziel)
19. Stryjkow + (Strykow 1720 – r. 1810 nieist.)
20. Skoszewy +
a) Dobra paraf (1720 i 1810) +
b) Gałkowy paraf. (1720) (r. 1810 nie ist.)

5) Dekanat Tuszyński

Kuj 1. Rzgow +
Kuj 2. Tuszyn +
Kuj 3. Dłotowo
Kuj 4. Srockie +
Kuj 5. Moszczenica +
Kuj 6. Piotrkow +
Kuj 7. Milejow +
Kuj 8. Rosprza +
Kuj 9. Mieczyn + (r. 1810 Mierzyn) (r. 1821 Mierzyn)
Kuj 10. Gorzkowice +
Kuj 11. Beczkowice + (r. 1810 Bęczkowice)
Kuj 12. Rzuiowice + (r. 1720 Rzwiowice – r. 1810 nie istn.)
Kuj 13. Chełm + (r. 1810 nie istn.)
Kuj 14. Niedośpielin (r. 1810 nie istn.) +
Kuj 15. Matuszyn (r. 1720 Maluszyn – r. 1810 nie ist.) +
Kuj 16. Wielkomłyn (r. 1720 Wielkomłyny – r. 1810 nie ist.) +
Kuj 17. Bąkowa gora +
Kuj 18. Raczno (Raczyn) +
Kuj 19. Witow (r. 1810 Praemonstrat.)
Brad 20. Sulejow +
– 21. Nagorzyce (r. 1810 nie ist.) +
warta 22. Chorzęcin + (r. 1810 nie ist.)
Kuj 23 Wolborz + (r. 1810 nie ist.)
Tamże Kaplica (Sacellum) (1720)

24. Będków (r. 1810 Będków)
25. Czarnocin (r. 1810 nie istn.) +
26. Łaznów (r. 1810 nieistn.) +
27. Bogdanów +
 a) Postępkalice paraf. (1810)
 b) Gomulin paraf. (1810)
 c) Kurowice paraf (1810)

III Archidyakonat Łowicki.

1) Dekanat Łowicki.

1. Łowicz. Kościół paraf. S. Ducha +
2. Łowicz. Kościół Szpitalny S. Jana sub castro Loviciensi.
3. Łowicz Kościół Szpitalny S. Leonarda w Starem mieście Łowiczu.
4. Złaków +
5. Kocierzów +
6. Kępina +
7. Bednary +
8. Bolimów + (r. 1720 i 1810 Bolemów)
 Tamże Kościół szpitalny S. Ducha (1720)
 Tamże Kościół S. Anny (1720)
9. Nieborowo + (r. 1720 Nieborów)
10. Pszczonowo + (Pszczonów 1720)
11. Dmosino + (r. 1720 Dmoszyn)
12. Kołacinko (r. 1810 Kołacinek) +

13. Domaniowice + (r. 1810 Domaniewice) (cudowny obraz M. B.)

14. Głowno

15. Chroślino + (r. 1810 Chroslin)

2) Dekanat Skierniewicki (Squiernieviensis)

1. Skwierniewice (r. 1720 i 1810 Skierniewice) +
2. Skwierniewice. Kościół szpitalny S. Stanisława
3. Żelazna +
4. Makowo (r. 1720 i 1810 Maków) +
5. Godzianow +
6. Głuchow +
7. Zelichnin (r. 1810 Zelechlinek) +
8. Wysokienice +
9. Janisławice +
10. Białynin +
11. Jeżewo + (r. 1720 i 1810 Jeżów) sub cura Benedictinor.
12. Słupia + (r. 1628 mylnie Stupca)
13. Lipce. + (r. 1521 Lipie)

a) Bełchow probostwo (1720 i 1810)

3) Dekanat Rawski

do dyec warsz. dziś

częsć łęczyck., powiat rawsk., częsć powiatu bielsk., częsć randomir

1. Rawa parafia + -(sub cura Miechovit.) [illegible] raw
2. Rawa. Kościoł szpitalny S. Ducha.
3. Rawa. Kościoł S. Stanisława.
4. Stara-Rawa + raw
5. Boguszyce + (z obrazem cudow.) raw
6. Kurzeszyn + raw
7. Cierniewice + (r. 1720 i 1810 Czerniewice) raw
8. Krzemienica + raw
9. Łęgonice ~~miasteczko~~ rawskie + bielsk. randomir
10. Nowe miasto + -(Ibidem duae hospitales devastatae 1720)
11. Gora + (r. 1720 i 1810 nieist.)
12. Michałowice + raw. bielsk.
13. Rzeczyca + łęczyck.
14. Lubochnia + łęczyc.
15. Inowłodz + łęczyc. (Ibidem Hospitalis 1720)
16. Wolalec + łęczyc. - ~~[illegible]~~ (r. 1720 Wolatecz diruta) (r. 1810 nieistn.)
17. Sierzchowy + (r. 1720 Sierzchow) rawsk.
18. Łęgonice wieś + rawsk. bielsk.
19. Ujazd + łęczyc. - Tamże Kościoł Szpitalny (1720)
20. Tobiasze + łęczyc.
21. Budziszewice + rawsk.

rzeka Rawka granica od wschodu

IV. Archidyakonat Kaliski

1) Dekanat Kaliski.

Kuj 1. Kalisz parafia

1. " Praepositura S. Nicolai Canonicorum regular.

" Tamże: Hospitale Canonicor. regul. S. Spiritus de Saxia (1?

" Kaplica (Sacellum) S. Wojciecha w Zawodziu.

2. Gostyczyna + (r. 1628 Goruszczyna)
3. Rososzyca +
4. Otobok + (sub cura Capellani Monialium Cisterc.) (r. 1720 nieist)
Kuj 5. Giżyce +
Kuj 6. Krasowice (Krasowice 1720 - Kaszewice 1810)
7. Biskupie szalone + (r. 1710 i 1810 Biskupice szalone) (r. 1521 Biskupice
8. Skalmierzyce + (r. 1720 i 1810 Szkalmierzyce - z cudown. obraz. P. Maryi.) (r. 1521 Skarmierzyce)
9. Ociąż (r. 1810 nieist.) +
10. Lewkowo + (r. 1810 Lewkow)
11. Skrzebowa + (z cudownym obrazem P. Maryi)
12. Gorzno (r. 1835 filia do Szczur) +
13. Szczury +
14. Drożewo + (r. 1720 i 1810 Droszew)
15. Sobotka +
16. Kucharki +
17. Kuchary +
Kuj 18. Kościelna wieś + ~~[illegible]~~ (r. 1521 Kosciol)
Kuj 19. Dobrzec +

20. Kwiatkow deserta (inftliata ad Ociąż et deserta 1720 - r. 1810 nie istn.

2) Dekanat Krotoszyński.

1. Krotoszyn +
2. Kobylin +
3. Wyganowo (r. 1720 i 1810 Wyganow) +
4. Baszkowo (r. 1720 i 1810 Baszkow) +
5. Kobierno + (Kobierzno r. 1521)
6. Zduny +
7. Szulmierzyce.

3) Dekanat Stawski.

1. Staw +
2. Iwanowice + - Tamże Kościół szpitalny S. Ducha (1720)
3. Rajsko +
4. Strzałkowo vacat nullam habet fundationem - (r. 1720 Capella vacat ab antiquo - r. 1810 nieistn.)
5. Liskowo + (r. 1720 i 1810 Liskow)
6. Przespolewo + (r. 1810 Przespolew)
7. Kamiona Nobilium vacat + - (1720 Capella ad Iwanowice - r. 1810 nieist.)
8. Kalinowa +
9. Zakszyn (r. 1720 deserta vacat ab antiquo - r. 1810 nieistn.)
10. Malanowo + (r. 1720 i 1810 Malanow)
11. Tokary +
12. Głuchowo ~~[illegible]~~ Nobilium, vacat (r. 1720 i 1810 Głuchow) +
13. Goszczanowo incorporata ad Decanatum Califs. (r. 1720 Goszczanow - r. 1810 Goszczanow) +

14. Gać z Nobilium vacat + (r. 1810 nieistn.)
15. Chlewo +
16. Gora +
17. Gruszczyce + (r. 1810 nieist.)
18. Wojkowo + (r. 1810 Wojkow)
19. Chełmce + (r. 1628 Chełmie ?)
20. Godziesze + (r. 1521 Godzieszowa)
21. Opatowek + (r. 1521 Opatowko)
22. Tłokinia incorporata Collegio Vicariorum Calis (r. 1720 i 1810 parafia) +
23. Koźminek +
24. Błaszki + (r. 1628 Blaski ?)

4) Dekanat Pleszewski

1. Pleszewo + (r. 1810 Pleszew) (Ibidem Hospitalis 1720)
2. Lenartowice +
3. Sowina +
4. Kowalewo Nobilium + (r. 1810 Kowalew)
5. Kotlino + (r. 1810 Kotlin)
6. Twardowo (r. 1810 Twardow) +
7. Magnuszewice +
8. Grodzisko + (r. 1810 Grodzisk)
9. Tursko combusta ecclesia + (r. 1720 Tursko) (1810 Tursko)
10. Gołuchowo + (r. 1720 i 1810 Gołuchow)
11. Kajewo + (1720 deserta - r. 1810 nieistn.)
12. Szymanowice +

13. Broniszewice +
14. Zegocino + (r. 1810 Zegocin)
15. Koryta +
16. Kretkowo + (r. 1720 vacat deserta – Kretków 1810)
17. Kuczkowo + (r. 1720 i 1810 Kuczków)
18. Czermino + (r. 1810 Czermin) (r. 1521 Czyrnino)
19. Marszewo haeretica (r. 1720 deserta – r. 1810 nieistn.)
20. Chorzewo haeretica + (r. 1720 deserta – r. 1810 nieistn.)
21. Brzezie extincta per haeresim + (r. 1720 vacat – r. 1810 paraf.)
1720 22. Jedlec + (r. 1810 nieist.) (r. 1825 filia do Turska) (r. 1521 Jedlcza)
23. Karmino haeretica + (r. 1810 Karmin)
24. Sośnica +

a) Twardów parafia (1810)

5) Dekanat Stawiszyński. do Kujaw

1. Stawiszyn + – Tamże Kościół Hospitalis S. Crucis (1720) (Duchacy?)
2. Zbiersko +
3. Dzierzbino + (r. 1720 i 1810 Dzierzbin)
4. Kościelec + (r. 1521 Kościelniec)
5. Złotniki +
6. Goliszewo (r. 1720 Goliszow vacat – r. 1810 nieistn.)
7. Kosmowo + (r. 1720 i 1810 Kosmów)
8. Kamień haeretica + – (r. 1720 vacat – r. 1810 nieistn.) (r. 1521 Kamion)
9. Dembe (z cudown. obraz.)
10. Zborów +
11. Tykadłowo + (r. 1720 i 1810 Tykadłow) +
12. Borkowo + (r. 1720 i 1810 Borków
13. Kokanin +

14. Jastrzębniki +
15. Pamięcino (r. 1720 i 1810 Pamięcin) +
16. Rychnowo (r. 1720 i 1810 Rychnow) +
17. Żerniki (r. 1810 nieistn.) (r. 1720 vacat)
18. Brudzewo (r. 1720 i 1810 Brudzew) +
19. Blizanowo (r. 1720 i 1810 Blizanow) +
20. Lipe +
21. Ligątek +
22. Chocz + (r. 1521 Chodecz?)

V. Archidyakonat Uniejowski

1) Dekanat Uniejowski.

wojew. sieradz. do Księcia

1. Uniejow +
   Tamże: Hospitalis Praepositura (1720)
   Tamże: Sacellum S. Adalberti (1720)
   Tamże: Praepositura ad S. Nicolaum (1720)
   Wielanowo filia ad Uniejow (Wilamow 1810 paraf.) +
2. Wielenin paraf. incorporata Vicariis Uniejoviensibus. +
3. Falbożyce (r. 1720 i 1810 Falborzyce) +
4. Swienice (r. 1720 Swience – 1810 Swince.) +
5. Grodzisko (r. 1810 Grodzisk) +
6. Wartkowice (r. 1628 Wątkowice?) +
7. Niewiesz +
8. Bełdrzychowo (r. 1810 nieistn.) +
9. Malyn (r. 1810 nieist.) +
10. Lutomirsko (r. 1810 nieist.) +
    Tamże Praepositura Hospitalis (1720)

11. Gorka (r. 1810 nieist.) +
12. Pabijanice (r. 1810 nieist.) +
Tamże: Praepositura Hospitalis (1720)
13. Mikołajewice (r. 1810 nieist.) +
14. Kwiatkowice (r. 1810 nieist.) +
15. Wierzchy (r. 1810 nieist.) +
16. Zadzin (r. 1720 Zadzim – r. 1810 nieistn.) +
17. Rososzyca (r. 1810 nieist.) +
18. Męka (r. 1810 nieist.) (r. 1521 Męka) +
19. Glinno +
20. Brodnia filia ad Glinno (r. 1720 i 1810 paraf.).
21. Pieczno (r. 1810 Pięczniów) +
22. Drużbin +
23. Niemysłów +
a) Siedlątków paraf (1720 i 1810)

2) Dekanat Warteński. do Kujaw

1. Warta +
Tamże: Hospital. S. Spiritus (1720)
Tamże: Oratorium S. Joannis Bapt. (1720)
2. Spicimierz incorporata Mansionariis Unięjoviensibus.
3. Dobra +
Tamże Oratorium S. Spiritus – Tamże Oratorium S. Joannis Bapt. (1720)
4. Skęczno (Skęczniów 1810) +
5. Mikołajewice (r. 1810 nieist.) – (Witkowice paraf. r. 1810) +
6. Jeziersko +
7. Kamionacz +
8. Chartupia wielka (Chartupia major 1720 i 1810) +

9. Wroblow (r. 1810 Wroblew) +
10. Tubądzin +
11. Wąkarzow + (r. 1810 Wąglczow sub cura Canon. reg. Miechovit.)
12. Chartłupia mała (r. 1720 Chartupia minor) +
13. Brzeźnia (r. 1720 i 1810 Brzeźno) +
14. Kliczkow
15. Godyniće filia ad Kliczkow (r. 1720 filia ad Brzeźno – r. 1810 nieist.)
16. Klonowa (r. 1720 i 1810 nieist.)
17. Unikow +
18. Złaczew filia ad Unikow (r. 1720 Złoczew paraf. – r. 1810 ~~nieist.~~ Złaczew)
19. Stolec +
20. Buzenin + – Tamże: Praeposit. Hospitalis (1720)
21. Chojne
22. Dąbrowa wielka +
23. Sieradz + –
Tamże: Oratorium S. Rochi (1720)

a) Boleszczyn parafia (1720 i 1810) +

3) Dekanat Szadkowski. do Kujaw

1. Łasko + Collegiata (Łask 1810)
2. Szadek + – Tamże: Hospital. S. Spiritus (1720)
3. Marzenin vacat, Cancell. Gnesnen. +
4. Boryszowice (r. 1720 Boryszewice – r. 1810 Borszewice) +
5. Buczek +
6. Pożenice (r. 1720 i 1810 Pożdzenice)
7. Wygiełzow +

8. Sędziejowice +
9. Widawa + – Tamże: Praepos. Hospitalis S. Spiritus (1720)
10. Brzykow +
11. Rychłocice (r. 1810 nieistn.) +
12. Parzno +
13. Kaszewice filia ad Parzno (r. 1810 nieistn.)
14. Drużbice +
15. Krzeporow
16. Grocholice + – Tamże: Praeposit. Hospitalis. (r. 1720)
17. Korczow +
18. Strońsko +
19. Rzekta filia ad Strońsko (r. 1810 nieistn)
20. Rzesztarzow (r. 1720 Restarzow – r. 1810 Restarzew) +
21. Rusiec Capella ad Rzesztarzow (r. 1720 i 1810 parafia)
22. Szczercow (r. 1810 Szczerczow) +
23. Iduńska wola, Capella sine dote ad Szczercow (r. 1720 [illegible] nie istn. – r. 1810 parafia)
24. Osiny (r. 1720 i 1810 nieistn.)
25. Chabielice Capella ad Osiny (r. 1720 i 1810 parafia)
26. Grabno +
    a) Łobudzice paraf. (1720) – (Łobudzice paraf. 1810) +
    b) Puszcza paraf. (1720) – (r. 1810 nie istn.)

4) Dekanat Radomski (Radomscensis) (r. 1521 należał do dekan. brzeznick.)

— 1. Radomskie + (r. 1720 i 1810 Radomsko) radomsk

Tamże: Praepositura Hospitalis (1720)

Tamże: Sacellum S. Mariae Magdalenae (1720)

— 2. Kamieńsko + ~~piotrkowsk~~ radomsk

3. Wola żelazna czyli Czypowsko filia ad Kamieńsko (r. 1720 i 1810 Wola Grzymalina)

— 4. Kodrąb + radomsk

— 5. Kobiele + radomsk

— 6. Żytne + radomsk

— 7. Borzykowo + (r. 1720 Borzykow) radomsk (Byt. Kościoł. ...)

— 8. Soborzyce + (r. 1628 Sambrszyce ?) radomsk Soborzyce (r. 1521 Wzeborzy...)

9. Dąbrowa +

— 10. Gidle + radomsk

11. Kłomnice +

— 12. Dobruszyce + (r. 1720 i 1810 Dobryszyce) radomsk

— 13. Dminino nobilium vacat (r. 1720 i 1810 Dmenin) + radomsk

— 14. Pławno nobilium vacat. radomsk

— 15. Kręppa nobilium vacat. + radomsk

a) Strzałkow Praebenda (1720 i 1810)

— α) Chełm paraf. (1810) radomsk Chełmno (r. 1628 w dekan. Tuszyńskim)

— β) Cielętniki paraf. (1810) radomsk

— γ) Konieczpol paraf. (1810) radomsk (r. 1628 Nowopole w dekan. Kurzelows.)

— δ) Maluszyn paraf. (1810) wieluń (r. 1628 w dekan. Tuszyńsk.)

— ε) Niedośpielin paraf. (1810) radomsk (r. 1628 " " ")

e) Rzujowice paraf. (1810) radomsk (r. 1628 w dekan. Ruszyńsk.
i) Wielgomłyny paraf. (1810 sub cura Paulinor.) radomsk (r. 1628 w dekan. Ruszyń)

5) Dekanat Brzeznicki. do Kujaw

1. Brzeźnica + radomsk
2. Borowno +
3. Kruszyna + radomsk
4. Cykarzow (r. 1810 nieistn.) wielun
5. Mykanow + wielun
6. Wąrosze + (r. 1810 Wąrosz) radomsk
7. Makowiska +
8. Dworszewice + (r. 1720 Dworszowice) radomsk
9. Pajęczno + radomsk (z cudown. obraz. M.B.)
10. Siemikowice + (r. 1810 Siemkowice) radomsk
11. Rząsna + radomsk
12. Sulmierzyce + (r. 1720 i 1810 Szulmierzyce) radomsk
13. Wiewiec + (r. 1810 Wiewice) radomsk
14. Jedlno + radomsk
15. Lgota +
16. Mstow Klasztor (r. 1810 sub cura Canonicor. regul. Lateran.) Klasztor w gnie. do dyec. Krak.

Tamże: Ecclesia S. Otoliae (1720)

a) Działoszyn paraf. (1720 i 1810) + wielun
b) Stroża paraf. (1720 i 1810) wielun
c) Rędziny paraf. (1810 administr. Canon. regul. Lateran.)

VI. Officyalat Wieluński

(Officialatus seu Territorium Velunense)

Należał do Archidiakonatu Uniejowskiego i liczył 1628 roku 47 Kościołów (Parafij) w jednym tylko Dekanacie. – R. 1720 należał również do Archidyakonatu Uniejowskiego, lecz prawo wizytowania go miał Proboszcz (Praepositus) Kollegiaty Wieluńskiej; i podzielony był na 3 Dekanaty:

1) Dekanat Rudzki (Rudensis)

1. Wieluń + wielun
2. Ruda + niegdyś Kollegiata, przeniesiona do Wielunia później wielun
3. Wierzchlas + wielun
4. Krzyworzeka + wielun
5. Kadłub incorporata Vicariis Velunensibus. + wielun
   wielun wielun
   Do tejże parafii: Popowice i Grębień (1628 – r. 1810 nieistnieją)
6. Oszyjaków (r. 1810 Osiaków) + miastecz. – wielun
   Do tejże parafii: Radoszowice (1628 – r. 1810 nieistn.)
7. Rudlice + wielun
8. Czarnożołny (r. 1628 i 1720) + – (Czarnożyły r. 1810) wielun
9. Wydrzyn + wielun
10. Raczyn + (Rauszyn ?) wielun
11. Chotów + wielun
12. Mokrsko + wielun

13. Komorniki +
14. Skomlino + (r. 1810 Skomlin)
15. Łagiewniki +
16. Łaszow. +
   a) Biarow paraf. (1720 i 1810)
   b) Konopnica paraf. (1720) - (incorporata ord. Paulin. 1810)
   c) Dąbrowa i Gaszyn paraf. (1720) r. 1810 nieistn. wieluń

2) Dekanat Krzepicki. do Kujaw Województwo Krak. Powiat Celowski

1. Mierżyce Capit. Gnesnen. + vacat. wieluń
2. Kamion filia ad Mierżyce (r. 1720 i 1810 nieistn.) Kamionka wieluń
3. Parzymiechy + (r. 1810 Przymiechy) wieluń
4. Jaworzno + filia ad Parzymiechy. wieluń
5. Dankow Nobilium + - vacat wieluń
6. Zajęczki Capella ad Dankow (Zajączki filia ad Dankow 1720 - r. 1810 nie istn.)
7. Krzepice + (cura Canonicorum regul. Lateran 1720 i 1810)
   Tamże: Praepositura Hospitalis (1720) Celowski Krak
8. Rudniki + wieluń
9. Zytnowo + (r. 1720 i 1810 Zytniow) wieluń
10. Stradziec + (Stradziec et Kowale paraf. 1720 - r. 1810 nieistnieją) wieluń
11. Wierzbie + filia ad Stradziec (r. 1720 i 1810 nieistn.)
12. Dzietrzniki Conventus Częstochovien. Paulin. + (Dzierzniki r. 1628? wieluń
13. Pątnow. + wieluń

a) Praszka parafia (1720 i 1810) +

3) Dekanat Wieruszowski. do Kujaw

— 1. Dzietrzychowice + (Dzietrzkowice r. 1810) wielun
2. Łubnica filia ad Dzietrzychowice (r. 1810 nieistn.) +
— 3. Wojcin wielun + (r. 1521 Wojnczyno)
— Idziar filia ad Wojcin (1720 – r. 1810 nieistn.) wielun
— 4. Bolesławiec + wielun
Tamże Hospitalis (1720)
+ 5. Wieruszow + (Wieruszew sub cura Paulinor. 1810) wielun
— 6. Cieszęcin + wielun
Węglowice filia ad Cieszęcin – r. 1810 nieistn.)
— 7. Czastary + wielun
— 8. Sokolniki + wielun
9. Ochędzin filia ad Sokolniki (Ochędozyn filia 1720 – r. 1810 nieistn.)
— 10. Łyszkorznie + (r. 1720 i 1810 Łyskornie) wielun
— 11. Walknowy + (r. 1720 nieistn.) (Walichnowy 1810) wielun
— 12. Naramice + (Naremice 1628?) wielun
— 13. Biała + wielun
— 14. Wiktorow filia ad Biała (r. 1810 nieistn.) wielun
— 15. Lututow + wielun
Świątkowice ad Lututow (1720) – (r. 1810 nieistn.)
— a) Wieleszyn parafia (1720 i 1810) wielun
— Chroscin ad Wieleszyn (1720) – (r. 1810 nieistn.) wielun

Województwo sandomier. powiat chęciński (cały) opoczyński i radomski części

VII. Archidyakonat Kurzelowski

1) Dekanat Kurzelowski.

r. 1805 do dyec. Kielec.
(r. 1810 nienależał do Arcyb.)
odpadł do Kieleckiego biskupstwa
Powiat chęciński

1. Kurzelow Collegiata + K.
   Tamże: Kościoł S. Wojciecha na cmentarzu (r. 1720)
   Tamże: Kaplica (Sacellum) S. Anny za miastem (r. 1720)
2. Stanowiska +
3. Nowopole (Koniecpole r. 1720) – Ibidem Hospitalis S. Crucis (1720)
4. Chrząstow + ecclesia antiqua filia ad Nowopole (ad Koniecpole 1720) K.
5. Januszowice + K. (Kluczewsko)
6. Kuczkow +
7. Czarnca + (Czarszensis 1628?) K. Sandom. chęcin.
8. Konieczno + K.
9. Zalesie vacat Sandom. chęcin.
10. Secemin K. + Sandom. chęcin. (do dyec. Kielec.)
11. Chotow Nobilium vacat +
12. Przedborz + K. Sandom. chęcin.
13. Tamże: Praepositura (ecclesiae Hospitalis (1720 et 1628)
    Tamże: Kościoł S. Leonarda (r. 1720 nieist.)
14. Police filia ad Przedborz + (r. 1720 nieist.) Sandom. chęcin. (r. 1521 Policzko) (Policzko)
15. Włoszczowa vacat. + K. Sandom. chęcin.
16. Oxa haereticorum + (r. 1720 nieistn.) K. Sandom. chęcin.
    a) Rzujowice parafia (1720) (r. 1628 w dekan. Tyszyńskim)
    b) Chełm parafia (1720) (r. 1628 " " ")
    c) Żeleznica parafia (1720) + Sandom. chęcin. (r. 1628 w dekan. Żarnowskim)
    d) Wielgomłyny parafia (1720) (r. 1628 w dekan. Tuszyńskim
    e) Dzialuszyn parafia (1720) (r. 1628 " " ")
    f) Dziespielin parafia (1720) Niedośpielin (r. 1628 " " ")

Oleszno par. 1809 K.
Bebelno par. 1809 K +

2) Dekanat Małogostski.

r. 1805 do dyec. Kielecka
Powiat chęcinski

1. Małogoszcz + Kal. sandom chęcin.
   Tamże: Hospitalis S. Crucis (1720) K.
   Tamże: Kaplica (Sacellum) S. Stanisława (1720) K.
2. Wiśnice Capella ad Małogoszcz (r. 1720 nieist.) (Duchaków?) sandom chęcin.
3. Złotniki + K sandom chęcin
   Mniszek Capella ad Złotniki (1720) K sandom chęcin
4. Rembieszyce + K. sandom chęcin
5. Bolimin (r. 1720 Bolmin) K. sandom chęcin
6. Czerno + (Cierno 1720) Czermno 1805. K
7. Węgliszyn + (Węgleszyn 1720). K. sandom chęcin
8. Krasocin + K. sandom chęcin
9. Kozłow + K. sandom chęcin
10. Gruszczyn Capella ad Kozłow (r. 1720 nieist.) sandom chęcin
11. Mnin Nobilium vacat. + K. (Minin 1521-~~[illegible]~~) sandom chęcin
12. Łopuszno + K. sandom chęcin
13. Chęciny + K sandom chęcin
14. Chęciny. Kościół S. Ducha (Praepositura Hospitalis 1720) sand. chęcin.
15. Chęciny. Kaplica w Zamku (in arce) dotowana K. sand.
   Stare Chęciny, ~~[illegible]~~ ecclesia antiqua ad Chęciny (1720)
   a) Piekoszow parafia (1720 – z cudownym obrazem P. Maryi) +
   b) Chełmce parafia (1720) + K.
   c) Strawczyn parafia (1720) K sandom chęcin
   d) Mniow parafia (1720) K. sandom chęcin
   e) Grzymałkow parafia (1720) K.
   f) Oxa parafia (1720) K. sandom chęcin

3) Dekanat Żarnowski. K r. 1805 do dyer. Kielec.
Powiat opoczyński

1. Żarnow + K. sandom opoczn
Tamże: Capella S. Ottoliae (1720)
2. Radoszyce + K. sandom chęcin
Miedzieża filia ad Radoszyce (1720)
3. Lipa + K.
4. Czermno + K. sandom opoczn
5. Skotniki K sandom opocz
6. Skorkowice + K. sandom opocz
7. Fałkow + sandom opoc
8. Bedlno + K, sandom opocz
9. Pilczyca + K.
Tamże: Kaplica (Sacellum) S. Barbary (1720)
10. Białaczow + K. sandom opoczn
11. Żeleznica + K. sandom chęcin (Żelazne nogi 1521)
12. Petrykozy + (r. 1720 Petrykozy) K. sandom opoczn

4) Dekanat Opocznieński K r. 1805 do dyer. Kielec.

1. Opoczno + K. sandom opoczn
2. Tamże: Kościoł Hospitalis S. Spiritus
3. Tamże Kościoł stary S. Maryi Magdaleny za murami.
4. Konice + (Kunice 1720) K. — Żarnice par. 1809 K.
5. Sławno + K. sandom opocz — Studzianna par. 1809 K.
6. Wojcin + K sandom opocz
7. Dąbrowice + filia ad Wojcin (Dąbrowa parafia 1521 i 1720) K.
8. Błogie + K. sandom opocz
9. Białobrzegi Nobilium vacat. + K. sandom opocz

10. Kraśnica + K. sandom opocz
11. Libiszow + K. sandom opocz
12. Sołek K. sandom opocz
13. Drzewica + K. sandom opocz
14. Bradzowice + K. sandom opocz
15. Odrzywoł + K sandom opocz

5) Dekanat Skrzyński (Skrzynnensis). K

r. 1805 do dyec. Kieleck
Powiat [illegible] opocz

1. Skrzynno + K sandom radom
   Tamże: Hospitalis S. Spiritus (1720)
   Tamże: Capella S. Rochi (1720)
2. Smogorzow + K. sandom radom
3. Odrowąż + K. sandom opocz
   Tamże: Capella lignea S. Rosaliae. (1720)
4. Końskie + K. sandom opocz
5. Gowarczow + K. sandom opocz
   Tamże: Kościoł S. Marcina.
6. Gielnow + (r. 1720 Gielniow) K. sandom opocz
7. Bieliny Nobilium vacat + K. sandom radom
8. Skrzynno wieś + (Skrzyńsko 1720) K.
9. Nieznamirowice + K. sandom radom
10. Klwow : + K. sandom radom
    Tamże: Kościoł drewniany S. Trojcy (1720)
    Tamże: Kaplica S. Krzyża w polu (1720)
11. Potworow deserta (r. 1720 parafia) K. + (r. 1521 Oxa)
12. Wrzos + K. sandom radom
13. Wieniawa + K.

Borkowice par. 1809 K.
Przysucha par. 1809 K.

6). Dekanat Przytycki K

r. 1805 dodzec. Kielecki
Powiat radomski
mazow. powiat warecki

1. Przytyk+K sandom radom
2. Wyszymierzyce+K. mazow. wareck
   Tamże: Hospitalis S. Spiritus (1720)
3. Jasionna+K. mazow. wareck.
4. Białobrzegi Nobilium vacat. K. sandom radom mazow wareck
5. Strumiec+K. mazow wareck.
6. Goryn+K. sandom radom
7. Lisow+K. sandom radom (Lissowek 1521)
8. Jankowice+K. sandom radom
9. Błotnica+K. sandom radom
10. Kaszow+K. sandom radom
11. Bukowno+K. sandom radom
12. Radzanow+K. sandom radom
13. Jedlińsko haeretic. (r. 1720 parafia) K. sandom radom
    Tamże: Hospitalis S. Spiritus. (1720)
14. Wrzeszczow+K. sandom radom

VIII. Archidyakonat Kamiński (Camenensis)

(utworzony r. 1512 z oderwanej od Archidyakonatu Gnieźnieńskiego części, miał pierwotnie 4 dekanaty oderwane: Nakielski, Sempelburgski, Chojnicki i Tucholski – Archidyakon był oraz Officyałem Kamieńskim)

1) Dekanat Szłuchowski (Czluchoviensis)

Kaszuby

chet 1. Słuchow (Czluchow 1720 i 1810) (Schlochau) fund 1209

chet Filiae: Moszyn. Mossin

chet " Damnice Damnitz

chet " Lichtenhagen. Lichtehagen

chet 2. Kiełpin parochia (r. 1720 filia ad Przechlewo) Kielpin niema Kościoła

chet Filiae: Rychow (r. 1720 nieist) Richnau niema Kościoła

chet " Polenic (r. 1720 filia ad Przechlewo) Pollnitz

" Czarnice (r. 1720 nieist.)

chet 3. Jęcznice ~~(r. 1720 nieist)~~ (Furchow 1720 Firchau paraf.) Jentznick niema Kościoła

chet Filiae: Brzezno (r. 1720 filia ad Furchow) Jentznick Briesen

chet " Wierzchow (r. 1720 nieist.) Friedrichshof niema Kościoła

chet " Bucholt (r. 1720 Bukolt filia ad Furchow) Buchholz

chet 4. Christfelden (r. 1720 Kristfeld parochia incorporata ad Czluchow) Christfelde

chet Filiae: Bischofswald (r. 1720 Biskupice filia) Bischofswalde

chet " Barkenwald (r. 1720 Barkienfeldt filia) Barkenfelde

chet 5. Friedland (r. 1720 Fridland parochia)

chet Filiae: Strzecin (r. 1720 Strzeczyn filia) Stretzin

chet " Stemborn (r. 1720 Sztenborn filia) Steinborn

chet 6. Hennischwald (Henrichswald, 1810) (r. 1720 Hennischwaldt paraf.) Heinrichswalde zbur 17..

chet Filiae: Prisenwald ~~[illegible]~~ r. 1720 Szonwardt filia Preussenwalde

chet " Rosenwold (filia 1720) Rosenfelde niema Kościoła

chet " Peterswold (filia 1720) Peterswalde zbud 1785

chet " Landek (Capella 1720) Landeck niema Kościoła – miasto

chetn 7. Ferstenow (r. 1720 Furstnow – r. 1810 Fürsztenau) Förstenau zbud 1754
chet Filiae: Kramsk (r. 1720 Krambskfilia) zbud 1774 Kramsk
chet " Stegeren (r. 1720 Stegers filia) zbud 1741 Stegers
chet 8. Prechlow (r. 1720 Przechlewo) Prechlau zbud 1720
chet Filia: Szczytno (filia 1720) Ziether niema Kościoła
chetm 9. Boryszkowo (r. 1720 Borzyszkowo – r. 1810 Borszykowo) paraf. Boryszkowo zbud. 1722
chet. (Filia: Brzezno 1720) – (r. 1628 nieistn.) Briesen niema Kościoła
10. Bieczno (Bieczensis) (r. 1720 nieistn.) (Brzezno ?)

2) Dekanat Hamersztyński (Hamersztensis)
(r. 1512 dekanat Chojnicki)

chet 1. Hamerszten (r. 1720 Hammersztein) Hammerstein
chet Filiae: Domsław (r. 1720 Domysław filia) Domslaff niema Kościoła Domslau
chet " Hansfelden (r. 1720 Hansfeldt filia) Hansfelde
chet " Falkenwald (r. 1720 filia) Falkenwalde niema Kościoła
chet " Łozyn (r. 1720 Łozien filia) Loosen niema Kościoła
chetm 2. Baldenburg (r. 1720 paraf.)
chet Filia: Witenfelden (Witenfeldt filia) Wittfelde niema Kościoła
chetn 3. Flötenstein (r. 1720 Koczala parochia) zbud 1695
chetm Filiae: Ponickul (r. 1720 Penkul filia) Penkuhl
chet " Strazyn (r. 1720 Starsen filia) Starsen niema Kościoła
? chet " (Eckwir filia 1720) – (r. 1628 nieistn.) Eickfier
chetm 4. Chojnice (1720 paraf) (Konitz) f. 1204 Sambor I
chet Filiae: Chojnice małe (r. 1720 nieistn.)
chet " Schonwald (Szonfeldt filia 1720) Schönfeld
chet " Mościn (r. 1720 nieistn.) Mosnitz
chet " Hennengowic (r. 1720 nieistn.) Henningsdorf niema Kościoła

chet 5. Konarzyn (r. 1720 paraf.) (Konarzyny r. 1810) Konarzyn

chet Filiae: Sempolno (r. 1720 Sampolno filia) Sampohl nie ma Kośc.

chet Sworzyn (r. 1720 Swornoga filia) Schwornigatz

Ecclesiae haeretica labe infectae in Decanat. Człuchovien. et Hamersztensi a. 1628: (r. 1720 nie ma ich wcale)

Kockau – Ratenbarck – chet Elznau Elsenau

chet Kromsec Krummensee – chet Bretenfeld Breitenfelde nie ma Kośc. – chet Schonau Schönau nie ma Kościoła.

chet Schonwarder Schönwerder – chet Berenwald Bärenwalde nie ma Kościoła – chet Rytterbark Ritterberg

Sotenfelt.

3) Dekanat Więcburski (r. 1512 dekanat Sempelburgski)

chet 1. Więcburg (r. 1810 Więcborg) (Zempelburg) fund 1405 Sędziwo

Filiae: Więcburg extra oppidum (r. 1720 nieist.)

" Więcburg Ecclesia S. Catherinae (r. 1720 nieistn.)

2. Runowo (Grunau)

3. Zabartowo (r. 1810 Zabartow)

Capella: Orle villa (Capella 1720)

4. Mrocza

Filiae: Mrocza extra oppidum (Capella S. Crucis 1720)

" Wierze (r. 1720 nieist.) Wyrza

5. Sleszyn (r. 1720 i 1810 Slesin) +

6. Samsieczno (Saneczneniss 1628)

7. Drzewianow (r. 1720 i 1810 nieistn.)

8. Wawelno (r. 1720 Wąwelno) (Wallдau)

Filia: Wielewice (r. 1720 nieist)

9. Wierzchucin (paraf 1628 i 1720, 1810)
(Filia: Łunck 1720)
10. Landek (Landecensis) (r. 1720 nie istn.) (Łunck filia ad Wierzchucin 1720) Łąk wielki
11. Mąkowarsk (Makowicensis 1628) (1720)
chet 12. Pruszcz (Prust) zbud 1762
chet 13. Klunie (Klonia) Klonia niema Kościoła
Filia: Zalesie (filia 1720)
chet 14. Waldowo (Waldau) zbud 1621
chet Filia: Komińowo (Komierowo filia 1720) Komierowo
chet 15 Sempelburg (Zempelburg) (Zempolno dawniej) Sępolno zbud 1300
(Tamże: Capella S. Crucis (1720))
(Tamże: Capella S. Francisci (1720))
chet 16. Lutow Vicariorum Camenen. (r. 1720 nie istn.) (Lututow filia ad Kamień 1720) (Luttau) Lutau
chet 17. Kamień (r. 1720 Kamien Collegiata – r. 1810 Kamin) Kamin zbud 1372
chet Filiae: Cerekwica (filia 1720 – Zirkwitz)
chet " Dąbrowica (filia 1720) Damerau
chet " Obkasz (filia 1720) (Obkass) Obkasz

4) Dekanat Tucholski.

chet 1. Tuchola (Tuchel) zbud 1785
chet 2. Gostycin (r. 1810 Gostyczyn)
chet 3. Mędromierz (r. 1720 filia ad Zeliniec) Mendromierz
chet 4. Zeliniec (Zelencensis) (r. 1810 Zelencz) (Zehlenz) Zehlenz

chet 5. Ogorzelin (Gersdorf) (r. 1810 Ogorzeliny) Gersdorf

chet Filiae: Blumenfelde (filia 1720) Blumfelde niema Kośc

chet " Zamarte (filia 1720) (Hermsdorf vel Jakobsdorf) niema Kościoła

chet 6. Stawentyn (r. 1720 [illegible] nie istn.) (r. 1720 filia ad Lichnow) (r. 181

chet 7. Pawłow (r. 1720 filia ad Nowa Cerekwica) (Paglau) Paglau niema Kość

chet 8. Nowocerekwica (r. 1720 Nowa Cerkiew i 1810) (Neukirch) Neukirch zbud 16..

(Filia: Pawłow 1720) r. 1628 parafia ~~[illegible]~~

chet 9. Sylne (r. 1720 Silne filia ad Ostrowite) (Frankenhagen)

chet 10. Ostrowite (Osterwick) Osterwick zbud 1402

(Filia: Silne) r. 1628 parafia

chet (Capella: Ciechocin) r. 1628 nieistn. Cekcyn

chet 11. Lostenow (r. 1720 Lichnow) (Lichnau) Lichnau

chet (Filia: Stawęcin 1720) (Schlagenthin) Schlagentin

chet a) Raciąż parafia (1720) (r. 1628 nieistn) (Reetz.) Reetz

5) Dekanat Nakielski.

1. Nakło

Tamże: Sacellum S. Stanislai (1720)

2. Wyrzyce (r. 1720 Wyrzysko – r. 1810 Wyrzysk) (Wirsitz)

3. Wysoka (Wissek)

Tamże: Sacellum S. Valentini (1720)

4. Krostkow (r. 1720 nieist.) (r. 1810 parafia)

5. Miasteczko ~~[illegible]~~ (r. 1810 parafia)

6. Smiłowo
Filiae: Skórka (1720)
" Plecimin (1720) (r. 1875 nie istn.)
7. Glisno (r. 1810 Glesno)
8. Sadki (r. 1720 Satki – r. 1810 Sadki)
Capella: Mrozowo (1720) (r. 1875 niema tu kaplicy już)
9. Kosztowo
Capella: Nieżuchowo (1720) (r. 1875 Niezychowo kapl. nieistn.)
10. Morzewo
11. Dębowo.

6) Dekanat Łobżenicki (Lobzinensis)

1. Łobżenica
Filia: Luchowien (Luchowien) właściwie Łachowo (r. 1875 nieistn.) (r. 1720 Blugowien.)
2. Stawianów (r. 1720 Stawianowo) Stawianowo
Filia: Blugowien (r. 1720 nie ist) (r. 1875 probostwo Blugowo) Blugowo niema Kość
3. Głuprzyn Glubczyn fund. 1586
Filia: Krajenka (r. 1720 parafia) Daruschke niema Kość Sakolno niema Kość
(Oratoria: Daruszka et Sokolno 1720) (r. 1628 prophanatae)
4. Złotowo (Flatow) Flatow Konsekr. 1669
5 Buczek Butzig Konsekr. 1734
(Filia: Debrzno 1720) Dobrin zbud. 1712
6. Dzwierzno (Dreidorf)
7. Zembno (Zembnen.) desolata (1628) (r. 1720 nieistn.)
8. Gromadno vacat. (r. 1720 parafia)

Krojanke Konfess. zbud. 1777

chet a) Krajenka parafia (1720) (r. 1628 filia ad Głupczyn) (Krojanke)
Tamże: Sacellum S. Catharinae (1728) (r. 1628 nieistn.)

chet b) Radownica parafia (1720) (R. 1810 Rudownica paraf.) (r. 1628 nie...) Radawnitz 1726 (1628 prophanata)

chet c) Zakrzewo parafia (1720 i 1810) - (r. 1628 nieistn.) Zakrzewke niema Konf.
chet Filiae: Potulice r. 1720 - (r. 1628 nieistn.) Pottlitz niema Konfesk
chet " Wiśniewo r. 1720 - (r. 1628 nieistn.) Wisniewke niema Konf.
chet Oratorium: Lipka r. 1720 - (r. 1628 nieistn.) Linde niema Konf.

chet d) Sypniewo parafia 1720 (r. 1628 nieistn.) Sypniewo Konfesky

Ecclesiae prophanatae hujus Decanatus (1628):

Rudownica (r. 1720 paraf.) Stammer
chet Tarnowka Tarnowke
chet Ossowka Ossowke
Przeczewa
Zeleźnica
Grudna
Kamień
Lendyk
Brzowe
Zdroje
Skórka
Krępa
chet Paruszka (r. 1720 filia ad Głupczyn) Paruschke
chet Sokolna (r. 1720 Sokolno filia ad Głupczyn) Sakollno

Archidioecesis Gnesnensis in Polonia
Anno 1818.

—

Administrator generalis Andreas Wołłowicz Canonicus Plo: censis, Abbas Commend Červenensis etc.

Archi-Collegiata Lanciciensis: 4 Praelati (Praepos., Decan., Archidiac., Scholast.), 8 Canonici.

Collegiata Loviciensis: 3 Praelati (Praepos., Decan., Archidiac.), 9 Canonici.

Collegiata Calissiensis: 4 Praelati (Praep., Archidiac., Decan., Custos), 6 Canonici.

Collegiata Uniejoviensis: 4 Praelati (Praepositus incorporatus Suffra: gen. Gnesn., Archidiac., Decan., Custos), 5 Canonici.

Collegiata Vielunensis: 3 Praelati (Praep., Decan., Custos), 4 Canonici.

Collegiata Lascensis: 3 Praelati (Praepositus infulat., Decan, Custos), 4 Canonici.

Collegiata Siradiensis: 1 Praelatus (Praepositus), 0 Canonici.

Ecclesiae parochiales.

a) Archidiaconatus Loviciensis.

I) Loviciensis decanatus: 1) Bednary. 2) Bolemow. 3) Chruslin. 4) Dmosin. 5) Domaniewice. 6) Głowno. 7) Kępina. 8) Ko: cierzew. 9) Kołacinek. 10) Łowicz: α) Ecclesia Collegiata. β) S. Leonardi. γ) Ecclesia parochialis ad S. Spiritum. 11) Nieborow. 12) Pszczonow. 13) Złakow.

II) Ravensis Decanatus: 1) Boguszyce. 2) Budziszewice. 3) Czerniewice. 4) Inowłodz. 5) Kurzeszyn. 6) Lubochnia. 7) Łęgonice rawskie. 8) Michałowice. 9) Nowemiasto. 10) Rawa. 11) Rzeszyca. 12) Stara Rawa. 13) Sierzchowy. 14) Tobiasze. 15) Ujazd.

III) Skiernievicensis decanatus: 1) Bełchow. 2) Białynin. 3) Głuchow. 4) Godzianow. 5) Jeżow (sub cura Benedictinorum). 6) Janisławice. 7) Lipce. 8) Makow. 9) Skierniewice. 10) Słupia. 11) Wysokienice. 12) Zelazna. 13) Zelechlinek.

IV) Zegrzensis Decanatus: 1) Bratoszewice. 2) Bielawy. 3) Brzeziny. 4) Chojny (filia). 5) Dobra. 6) Gieszno. 7) Gora. 8) Koźle. 9) Mąkolice. 10) Mileszki. 11) Modlna. 12) Oszkowice. 13) Piątek. 14) Skoszewy. 15) Strykow.

V) Brzeznicensis decanatus: 1) Borowno. 2) Brzeźnica. 3) Dworszewice. 4) Działoszyn. 5) Jedlno. 6) Kruszyna. 7) Lgota. 8) Makowiska. 9) Mstow (sub Cura Canonicorum Lateran.) 10) Mykanow. 11) Pajęczno. 12) Rędziny (filia ad Mstow). 13) Rząsnia. 14) Siemkowice. 15) Stroża. 16) Szulmierzyce. 16) Wąsosz. 17) Wiewice.

VI) Lutomiriensis Decanatus: 1) Bełdrzychow. 2) Dobroń. 3) Gorka. 4) Kwiatkowice. 5) Lutomirsk. 6) Małyń. 7) Męka. 8) Mikołajewice. 9) Pabijanice. 10) Rossoszyca. 11) Wierzchy. 12) Zadzim, cum filiis in Brodnia et Glinno.

VII) Radomscensis decanatus: 1) Borzykowo. 2) Chełm. 3) Ciełętniki. 4) Dąbrowa. 5) Dmenin. 6) Dobroszyce. 7) Gidle. 8) Kamieńsko. 9) Kłomnice. 10) Kobiele. 11) Kodrąb. 12) Koniecpol. 13) Krępa. 14) Maluszyn. 15) Niedospielin. 16) Pławno. 17) Radomsko. 18) Rzujowice. 19) Soboszyce. 20) Strzałkow (praebenda). 21) Wielgomłyny (sub cura Paulinorum). 22) Wola Grzymalina. 23) Żytne.

VIII) Tussinensis decanatus: 1) Bąkowa gora. 2) Bęczkowice. 3) Będków. 4) Bogdanow. 5) Podstękalice. 6) Dłutów. 7) Gomulin. 8) Gorzkowice. 9) Kurowice. 10) Mierzyn. 11) Mikjow. 12) Moszczenice. 13) Piotrków sub cura Schol. Piar. et praebenda S. Crucis ibidem. 14) Raczno. 15) Rozprza. 16) Rzgow. 17) Srockie. 18) Suchcice. 19) Sulejow. 20) Tuszyn. 21) Witow sub cura Canon. Praemonstrat.

B) Archidiaconatus Lanciciensis.

IX) Decanatus Kłodaviensis: 1) Bierzwienno. 2) Błonie. 3) Borysławice Kościelne. 4) Dębie. 5) Dąbrowice. 6) Dzierzbice. 7) Grabow. 8) Grzegorzew. 9) Chełm. 10) Hodow. 11) Kłodawa. 12) Krośniewice. 13) Mazow. 14) Mitonice. 15) Pleszewo. 16) Rdułtow. 17) Siedlec. 18) Sobotka. 19) Umienie.

X) Kutnensis decanatus: 1) Bąków. 2) Bedlno. 3) Głogowiec. 4) Grochow. 5) Imielno. 6) Kaszewy. 7) Kutno. 8) Łąkoszyn. 9) Łęki. 10) Nowe. 11) Oporow sub cura Paulinorum. 12) Ortow. 13) Pleśka Dąbrowa. 14) Sławoszew. 15) Sobota. 16) Sołek. 17) Strzegocin. 18) Topola. 19) Witonia. 20) Zduny. 21) Zychlin.

XI) Lanciciensis decanatus: 1) Bełdow. 2) Dalików. 3) Domaniewo. 4) Katów. 5) Kazimierz. 6) Leźnica major. 7) Leźnica minor. 8) Łęczyca. 9) Ozorkow. 10) Parzenczew. 11) Podębie. 12) Solca. 13) Tur.

C) Archidiaconatus Calissiensis.

XII) Stavensis decanatus: 1) Biskupice. 2) Błaszki. 3) Chełmce. 4) Chlewo. 5) Dobrzec. 6) Giżyce. 7) Godziesze. 8) Gora. 9) Goszczonów. 10) Głuchów. 11) Gruszczyce. 12) Iwanowice. 13) Kalinowa. 14) Kalisz, α) Ecclesia Collegiata. β) Ecclesia parochialis S. Nicolai. 15) Koźminek. 16) Kraszewice filia ad Giżyce. 17) Liskow. 18) Małanow. 19) Opatowek. 20) Przedpolew. 21) Rajsko. 22) Staw. 23) Tłokinia. 24) Tokary. 25) Wojkow.

XIII) Staviszinensis decanatus: 1) Blizanow. 2) Borków. 3) Brudzew. 4) Chocz collegiata cum 1 canonico. 5) Dembe. 6) Dzierzbin. 7) Kokanin. 8) Kościelec. 9) Kosmow. 10) Lipe. 11) Pamięcin. 12) Jastrzębniki. 13) Piątek. 14) Rychnów. 15) Stawiszyn. 16) Żychłów. 17) Zbiersko. 18) Zborow. 19) Złotniki.

D) Archidiaconatus Uniejoviensis.

XIV) Uniejoviensis decanatus: 1) Druzbin. 2) Falborzyce. 3) Grodzisk. 4) Niemysłów. 5) Niewiesz. 6) Pęczniów. 7) Siedlątkow. 8) Świnice. 9) Uniejów collegiata. 10) Wartkowice. 11) Wielenin. 12) Wilamów.

XV) Varthensis decanatus: 1) Boleszczyn. 2) Brzezno. 3) Buszenin. 4) Charłupia major. 5) Charłupia minor. 6) Chojne. 7) Dobra. 8) Dąbrowa. 9) Godynice. 10) Kamionacz. 11) Kliszków. 12) Miłkowice. 13) Jeziorsko. 14) Sieradz collegiata. 15) Skęczniów. 16) Spicimierz. 17) Stolce. 18) Tubądzin. 19) Uników. 20) Warta

XVI) Szadkoviensis decanatus: 1) Borszewice. 2) Buczek. 3) Brzyków. 4) Chabielice. 5) Drużbice. 6) Grabno. 7) Grocholice. 8) Kociszew. 9) Karszew. 10) Krzepaczów. 11) Łask collegiata. 12) Łobudzice. 13) Marzenin. 14) Parzno. 15) Pożdżenice. 16) Restarzew. 17) Rusiec. 18) Rychłowice. 19) Sędziejowice. 20) Strońsko. 21) Szadek. 22) Szczerczów. 23) Widawa. 24) Wola Wiązowa. 25) Wygiełzów. 26) Zduńska Wola.

XVII) Slupiensis decanatus: 1) Cienin. 2) Dobrosołowo. 3) Golina. 4) Giwartowo. 5) Kazimierz. 6) Kowalewo. 7) Ląd sub cura Cistercien: sium. 8) Młodojewo. 9) Myślibórz. 10) Skarboszewo.

XVIII) Sampolnensis decanatus: 1) Bodów. 2) Broniszewo. 3) Budzisław. 4) Dębny. 5) Dęby. 6) Gosławice. 7) Kazimierz. 8) Kleczewo. 9) Krzymosko. 10) Lubstówek. 11) Lubstowo. 12) Licheń. 14) Mąkolno. 15) Morzysław. 16) Modrzew. 17) Osiek. 18) Ostrowąż. 19) Sampolno. 20) Skołok. 21) Ślesin. 22) Warzymowo filia ad Skołoko. 23) Wąsosze. 24) Wilczyn. 25) Wrąca. 26) Złotkowo.

XIX) Koninensis decanatus: 1) Białków. 2) Brudzew. α) Ecclesia parochialis. β) Ecclesia hospitalis S. Spiritus. 3) Dąbroszyn. 4) Dobrowo. 5) Grabienice. 6) Grochowy. 7) Grodziec. 8) Grzymiszew. 9) Janiszew. 10) Koło: α) Ecclesia parochialis. β) Ecclesia hospitalis. 11) Konin. 12) Kościele filia ad Koło. 13) Kowale. 14) Królików. 15) Krzymów. 16) Kuchary. 17) Dzierżaszno. 18) Psary. 19) Russocice. 20) Rychwał. 21) Rzgów. 22) Stask. 23) Trąmpczyn. 24) Tuliszków. 25) Turek. 26) Wyszyna. 27) Zagórów sub cura Cistercensium de Ląd.

E) Officialatus seu Territorium Vielunense.

XX) Krzepicensis decanatus: 1) Dankow. 2) Dzietrzniki. 3) Jaworzno. 4) Krzepice. 5) Mierzyce. 6) Parzymiechy. 7) Łętnow. 8) Praszka. 9) Rudniki. 10) Żytniow.

XXI) Rudensis decanatus: 1) Chotow. 2) Czarnożyły. 3) Kadłub. 4) Komorniki. 5) Konopnica sub cura Paulinorum. 6) Krzyworzeka. 7) Łagiewniki. 8) Łaszow (filia ad Mierzyce). 9) Mokrzko. 10) Osiakow. 11) Ożarow. 12) Raszyn. 13) Ruda. 14) Rudlice. 15) Skomlin. 16) Wierzchlas. 17) Wieluń collegiata. 18) Wydrzyń.

XXII) Vieruszoviensis decanatus: 1) Biała. 2) Bolesławiec. 3) Cieszęcin. 4) Czastary. 5) Dzietrzkowice. 6) Lututow. 7) Łyskornie. 8) Mieleszyn. 9) Naramnice. 10) Sokolniki. 11) Walichnowy. 12) Wieruszow. 13) Wójcin.

Kalisz kościoły

1) S. Ducha z klasztorem xx. Duchaków i z szpitalem fund. 12.. Przemysław xiążę Polski, supr. 1782 przez Komisyą boni ordinis i obrócony na fabrykę sukna.

2) Kościół i Collegium Jezuitów f. 1574 Stanisław Karnkowski arcybisk. gniezn. supr. 177. Kościół r. 1796 przez Prusaków oddany Luteranom na Zbór.

3) Kościół i Klasztor S. Mikołaja Kanoników lateranens. których tu 1358 osadził Kazmierz Wielki przeniósłszy ich ze wsi Mąka pod Sieradzem, supprymow. 1810 i 1814 zamieniony w parafialny.

4) Kościół i Klasztor Franciszkanów fund. 1257 przez Bolesława pobożnego Księcia Wielkopolsk.

5) Kościół i Klasztor Bernardynów fund. 1465 przez Jana Gruszczyńskiego arcybisk. gniezn. supr. 1864.

6) Kościół i Klasztor Reformatów fund. 1631 przez Marcina Wiencz Kowalskiego

7) Kościół i Klasztor Bernardynek supprym. 1796 rozebrany i na fabrykę sukna 1818 przerobiony

8) Kościół i Kollegiata P. Maryi wystawiony r. 1445 po zawaleniu r. 1783 na nowo odbudowany 1790 przez Stanisława Kłossowskiego prałata kustosza.

Województwo Kaliskie Powiaty: Kaliski 171
[illegible]te 407496 Koniński
Pyzdrski

[S]ieradzkie Powiaty: Sieradzki 52
[illegible]te Szadkowski 116,457.
Piotrkowski
Radomski

[Ł]ęczyckie Powiaty Łęczycki ziemia wieluń[ska] połowa 35
Brzeziński powiat Wieluński 70482
Orłowski 161,430
Inowłodzki

Rawskiego część 76
Powiaty Rawski Batok — Gostyński
Mszczonowski do Poznan 47
Sochaczowski 78,895.

[S]andomirskiego
Krakowskiego : Powiat Opoczyński cały
część Powiatu Chęcińskiego część
" Radomskiego część

Województwo
[P]omorskie część: Powiaty Człuchowski 54345 — 62
Tucholski 19500 — 20

Województwo Gnieznieńskie Powiaty Gnieźnieński 157-~~[illegible]~~
od zachodu Poznań 243,656 Kcyński
Nakielski

Krakowskiego Powiatu Celowskiego część . . — 29
część 57960

Od ~~Wojewod~~ Biskupstwa poznań. na zachód od Winogóry do Jastrowa

Kostrzyn, Pobiedziska, Kleck, Łopienno, Łekno, Chodzież, Krajanke, Złotow

202

	□	
…iezmieńskie . . .	157	– 243656
…orskiego część		
pow. Człuchow . . .	62	– 54343
" Tuchola . .	20	– 19500
…aliskie całe . .	171	– 407496
…radzkie 4 powiaty	52	– 116457
Ziemi Wieluńsk. powiat Wielun	35	– 70482
~~…awskie … części~~		
…czyckie całe (4 powiaty)	76	– 161,430
…awskie część		
powiat Rawski . .	47	– 78895
…domierskie		
pow. Chęciński część	6	– 9918
" Radomski "	5	– 8006
" Opoczyński cały	50	– 71839
~~…domierska~~		
…rakowskie		
pow. Lelowskiego część:	29	– 57960
	710□	

ask Kollegiata N. Maryi P. i S. Michała. Jan Łaski arcyb. gnieźn fund 1525 Kollegiatę: z Praepositus i 5 Mansionarzy.
1 Kanonikat S. Sebastiani fund 1529
gi -- " f. 1538
i " f. 1689
iata więc 1 prełożonego infułata, 6 ka: -nikow i 5 mansyonarzy

Arcybiskupi gnieźnieńscy.

mianowany przez Króla arcyb. d. 13 Marca 1759, obrany przez Kapitułę d. 23 Marca 1759, potwierdzony przez Klemensa XIII d. 9 Kwiet. 1759. objął rządy przez pełnomocnika d. 2 Maja 1759 herbu Pomian

3. Władysław Łubieński dziekan gniezn., infułat łaski, opat paradyzki, arcybiskup lwowski, gorliwy, wizytował dyecezyją, katedrę gnieznieńską po pogorzeli w r. ~~1750~~ 1760 restaurował i miedzią pokrył. Wydał dzieło geograficzne „Świat" + 1767 d. 20 czerwca w Warszawie. pochowany w Łowiczu.

4. Gabryel Podoski kanon. gniezn., r. 1756 Kustosz, proboszcz katedr. Krak. referendarz koron. opat tyniecki i paradyski r. 1767 arcyb. gniezn. + 1777.
mianowany przez Króla za wstawieniem Sieversa (?) i Repnina i Katarzyny II carowej d. 24 czerw. 1767 obrany przez Kapitułę d. 11 Lipca 1767. prekonizowany przez Klemensa XIII

5. Antoni Ostrowski, r. 1738 kanon. pozn., 1739 gniezn. i warszaw., 1747 krakow., r. 1750 wikaryusz i oficyał gener. warszaw., 1763 bisk. kujaw. 1777 arcyb. gniezn. + 1784.

6. Michał Jerzy Poniatowski, kan. krak. kustosz gniezn., r. 1773 bisk. płock., r. 1782 administrator dyecezyi krak., r. 1784 arcyb. gniezn. + 1794 w Warszawie nagle.

7. Ignacy Krasicki, kan. kijow. przemysk. proboszcz, biskup warmij., r. 1794 arcyb. gniezn. + 14 Marca w Berlinie 1801. Zwłoki jego r. 1829 Teofil Wolicki arcyb. i Antoni ks. Radziwiłł sprowadzili do Gniezna, gdzie pochowane w Kaplicy Potockich.

8. Ignacy II hr. Raczyński, kształcił się w Rzymie, Wiedniu i Pradze, scholastyk poznan., bisk. pozn., r. 1805 arcyb. gniezn., po Miaskowskim administrator archidyec. warszaw. Złożywszy arcybiskupstwo r. 1820 wyjechał do Rzymu + 1823 w Przemyślu. Pobożny.

Arcybiskupi Gnieźnieńscy i Poznańscy.

natęcz hr.
1. Tymoteusz (Gorzeński, kształcił się w Rzymie, gdzie
był rektorem Kollegium polskiego, kanon. pozn. i
krakow., r. 1790 biskup smoleński, r. 1810 biskup
poznan., r. 1821 (po Bulli de salute animarum) pierw:
szy arcyb. gniezn. i poznań. + 1825 d. 20 Grudn. w Warszawie, Wilno
ur. 30 Oktobr. 1767 w Godziszowie). -
2. Teofil Wolicki, kształcił się w Rzymie, kanon. ar:
chidyakon pozn., pleban w Dusznikach, r. 1803 proboszcz
katedr. gniezn., od r. 1825 administrator arcyb., r. 1829
d. 21 Grudnia
arcyb. gniezn. + 1829 w Poznaniu. Zacny mąż, uczony
i pobożny. (Syn Ignacego i Jozafaty Więsiołowskiej)
11 Listop. 1774 podrzawa
3. Marcin z Skrzynna Dunin ur. we wsi ojca Wola na
Mazowszu r. 1774, ukończywszy gimnazyum w Bydgosz:
czy, kształcił się w Kollegium niemieckiem w Rzymie,
kanon. włocław, r. 1808 gniezn., obrany 1830 na arcybis:
kupstwo, poświęcony d. 10 Lipca 1831 + 25 Grud. 1842. Stojąc
mężnie w obronie Kościoła i religii był prześladowany i więz:
kształcił się w gimnaz. poznań. uniwersyt.
pod Poznaniem
ziony. (w Strzeszynie d. 15 Paźdz. wrocław. wyświęcony d. 4 Czerwca 1814, od 1820
4. Leon Przyłuski ur. 1789, kanon. pozn. pleban w Tarnowie,
proboszcz w Śremie, kształcił się potem w Rzymie w teologii i
prawie kanon. Dziekan pozn.; od r. 1833/2 proboszcz katedr. pozn.
r. 1844 obrany arcyb. poświęcony 28 Kwiet. 1845 + 12/13 Marca
1865, zaprowadził kilka klasztorów męskich i żeńskich na nowo,
protegował Siostry miłosierdzia i towarzystwo wstrzemięźliwoś:
ci, urządzał missye między ludem i ćwiczenia duchowne dla księży.
5. Mieczysław Halka hr. Ledochowski ur. 29 Paźdz. 1822, od
1861 arcyb. tebański, obrany arcyb. 16 Grud. 1865, prekonizowany
8 Styczn. 1866, instalowany 24 Kwietn. 1866. W skutek prawa pruskiego
o duchowieństwie z d. 20 Maja 1874, więziony.

Biskupi poznańscy.

75. Teodor II książę Czartoryski kanon. krak. proboszcz katedry płock. bisk. pozn. 1738 + 1768, odbudował katedrę poznan., wizytował dyecezyą, ogłaszał piękne listy pasterskie.

76. Andrzej VII Młodziejowski kapelan i audytor Nuncyatury warszaw., 1757 kanon. krak., r. 1764 koadjutor opactwa hebdowsk., r. 1766 archidyakon przewski; kustosz gniezn., biskup przem., od 1768 bisk. poznań. +1780.

77. Antoni Onufry Okęcki kanon. pozn., r. 1765 oficyał gen. warsz, 1766 kanon. gniezn., 1767 proboszcz katedr. poznan. i krak., r. 1771 biskup chełmski, r. 1775 koadjutor, a od 1780 bisk. pozn. +1793. Ludzki i dobroczynny.

Po jego śmierci podzielono biskupstwo na dwie dyecezye: 1) Poznańską, której biskupami byli: (arcybiskupi gnieźnieńscy) Ignacy Raczyński, a od r. 1810 Tymoteusz Gorzeński. — 2) Warszawską, której biskupem pierwszym był Józef Miaskowski.

Przez bullę circumscriptionis „De salute animarum" z d. 16 lipca 1821 urządzono na nowo granice dyecezyi gnieźnień. poznań. chełmińsk. warmijsk. i wrocław.

Martin von Dunin Erzbischof von Gnesen und Posen, von Dr. Francisc. Pohl. Marienburg 1843.

Za arcybiskupa Leona Przyłuskiego powstały w Xięstwie Poznańsk. klasztory Siostr miłosierdzia, Siostr Serca Jezusowego, Urszulanek, Służebniczek Maryi P.

De archiepiscopatu Posnaniensi. (1821-1867.) Commentatio historica a Paulo Ladislao Fabisz Decano Kempensi conscripta. Oleśnica typis A. Ludwig 1867. 8vo. min str. 84.

Kronika dekanalna Kempińska przez X. P. Wł. Fabisza. Nakładem Autora. W Wrocławiu czcionkami R. Nischkowskiego 1855. 8o. min str. X. str. 247 z 1 tabl. druk. statystyczną i z 1 mappą Dekanatu Kempińskiego (litograf.)

(Fabisz urodz. 1819)

Przyłuski Leon. Obrany d. 21 Paźdz 1844 ~~bisk.~~ arcybisk. poznan. potwierdzony przez Grzegorza XV d. 20 Stycznia 1845. R. 1854 zwiedził Rzym a r. 1855 Ostrzyhom czyli Gran w Węgrzech, r. 1862 znowu Rzym.

O arcybiskupstwie gnieznenskiem

Dom emerytów fund. arcybiskup Antoni Ostrowski r. 1782 w Łowiczu z funduszów przekazanych przez arcybiskupów Komorowskiego (18000 złp) i Łubieńskiego 22000 złp

Dom Demerytów założony w Łowiczu ~~później~~ nowszemi czasy przeniesiony do Osięgna

Kollegiata S. Jerzego na zamku (na górze Lecha) w Gnieźnie pierwotnie Kościół paraf. przez Mieczysława I z pogańskiej świątyni przerobiony, był Kaplicą Książęcą. Kapitułę fund. eryg. 1418 Mikołaj Trąba arcyb. i proboszcz (od r. 1564 zarazem jeden z członków Kapituły Katedr.) 5 Kanon. 6 wikarych dziś 4 kanoników tylko

Kościoły zniesione w Gnieźnie

1) S. Stanisława na cmentarzu Katedralnym fund. Jan Łaski arcyb. z końcem zeszłego wieku zburzony.
2) Kościół Szpitalny S. Anny fund. 1497 Fryderyk Kardynał arcyb. z drewna (zgorzał 1760)
3) Kościół Szpitalny S. Łazarza na przedmieściu fund. arcybiskupów (przed r. 1404) (zgorzał 1613)
4) Kościół S. Agnieszki istniał 1329 tylko
5) Kościół Wszystkich Świętych za miastem istniał 1439 tylko

R. do Wschodnich Prus wcie-
lono:

I) Z dyecezyi Gnieznieńskiej

Dekanaty:	Kość. paraf. w miastach	Kość. paraf. na wsiach	Kość. filial.	Szpitalnych Kość.
Więcborg (Vandsburg)	5	9	14	10
Łobżenica	3	9	3	5
Tuchola	1	7	4	3
Nakło	4	7	—	4
Człuchow	5	16	35	1
Znin	9	12	—	4
Keynia	5	8	1	4
	32	58	69	31 = dusz kat. 67487.

II) Z dyecezyi Poznańskiej

Deutsch=Crone	4	6	27	5
Czarnkow	8	3	6	6
	12	9	33	11 = dusz kat. 22,124.

III) Z dyecezyi Płockiej:

Gorzno	1	5	2	2 = dusz kat. 4260 (i klasztor Łąkowski)

IV) Z dyecezyi Warmińskiej

Parafialne kościoły:

Elbląg, Tolkmit i Neuteich	2	1	—	1 = dusz kat. 5069

V) z Dyecezyi Kujawskiej

Dekanaty:				
Kruswica	2	10	2	1
Inowrocław	2	8	2	6
Gniewkow	2	11	—	2
	6	29	4	9 = dusz kat. 16,835

V) z dyecezyi Kujawskiej
Archidiakonat Pomorski:

Dekanaty	Kośc. paraf. w mieście	Kośc. paraf. na wsiach	Kośc. filial.	Szpitaln. Kośc.
Gdańsk	7	9	5	3
Tczew (Dirschau)	2	8	5	7
Gniew (Mewe)	1	9	5	4
Nowe (Neuenburg)	1	8	3	7
Stargard	1	8	6	4
Puck	2	7	5	2
Mirachowo	1	8	3	5
Lauenburg-Bytow	2	5	11	1
Swiecie	1	13	3	10
Fordon	2	5	2	—
	20	80	48	43 = dusz Kat. 108,492

VI) Dyecezya Chełmińska cała.

składająca się z 17 dekanatów 19 Kościołów parafialnych w miastach, 97 Kościołów parafialnych we wsiach, 54 Kościołów filialnych, i 48 szpitalnych Kościołów, = dusz Katolików 94,280

Po pierwszym rozbiorze odpadły z dyecezyi Kujawskiej do Gnieźnieńskiej parafie: Barcin, Gembice, Ludzisko (z Klasztorem w Markowicach Karmelitów), Ostrowo, Bydgoszcz, Dziewiegno

plik 10 (ten) cały

Przy pierwszym podziale 1772 Prusacy wzięli
Polskie Prusy z małym wyjątkiem
Lauenburg i Bytow
z województwa poznańsk. Wałcz
z wojew gniezn. powiaty Nakło, pół
Kcyńskiego i małą część gnieźnieńsk.
Wojew. inowrocławsk. prawie całe
z wojew. brzesk. powiat Kruszwicki

14 Dyecezya gniezn. miała 2 sufraganów,
2 Oficyałaty (w Gnieznie i Łowiczu)

z dawnej dyecezyi należały dekanaty
Wandsburg, Łobzenica, Tuchola, Nakło,
Złotków, Znin, Kcynia.
~~[illegible]~~

Dawnej dyecezyi Kujawskiej dekanaty:
Kruszwicki, inowrocławski; gniewkowski
Dawnej dyecezyi poznańskiej dekanaty: Deutsch-
Krone, Czarnków
Dawn. dyec płock. dekanat Gorzno

do dyecezyi Kujawskiej: pomorskie:
dekanaty: Gdańsk, Tczew, Gniew (Mewe)
Neuenburg, Stargard, Putzig, ~~Dirschau~~,
Mirchau, Lauenburg und Bütow,
Schwetz, Fordon.
t. j. 100 parafii 48 filii, 43 szpitali

209

Westpreussen

R. podczas pierwszego podziału dostały Prusy: z województwa pozn. powiat wałecki, część poznańskiego — z województwa kaliskiego powiat nakielski — z województwa gnieźnieńskiego powiat kcyński — z województwa inowrocławskiego powiat bydgoski część powiatu kruszwickiego i ziemi dobrzyńskiej — z tego utworzono Powiat Notecki.
Całe województwo pomorskie

dublet

Bariensis Ferd. Jacob.

Medyczne.

De Regimine a peste praeservativo Tractatus - etc. etc.

Cracoviae 1543 — 8°

2031.

(Bydgoszcz leżał w województwie inowrocławskim – powiecie bydgoskim) 210

Arcyb. pierwszy senator po Królu.

Suffragan Gnieznieński tylko z Kanoników mógł być obrany.

Kapituła obiera do trybunału 2) (prezydenta i wiceprezydenta

Dystynktorium zaczęła używać 1737 za bullą Klemensa XII: Krzyż a w Krzyżu Orzeł, a w orle S. Wojciech z jednej strony, a z drugiej strony lilie herb Kapituły – na złotym łańcuchu.

Tuleński(?): Łowicz p. 343

Kollegiat 12 – Archidyakonatów 7 – Kościołów parochialnych 863 prócz zakonnych

Obszerna archidyecezya wszerz około 50 a wzdłuż 80 mil. – obejmuje:

Województwo Kaliskie (6 pow. kaliski, koniński, pyzdrski, gnieznień., kcyński, nakielski)

...omskim: Kurzelów, ...ów, Koniecpol)

Sieradzkie (4 pow. sieradzki, szadkowski, piotrkowski, radomski –) ziemia wieluńska

Łęczyckie (łęczycki, brzeziński, orłowski, inowłodzki pow)

Rawskie (ziemie: rawska, sochaczewska, gostyńska ~~[illegible]~~.

Kaszubska ziemia

i Powiat Opoczyński z wojewod. Sandomir.

(Części województwa pomorskiego: powiaty tucholski, człuchowski

Część województwa sandomir. powiaty: Radomski ~~[illegible]~~ (3) Stężycki, Chęciński, Opoczyński

2031.

Liber Beneficiorum dioecesis Posnaniensis (Liber Inventarius omnium beneficiorum in diocesi posnaniensi A. 1510 conscriptus) Mscpt. in fol. spisany na rozkaz biskupa Lubrańskiego - jest dziś w archiwum Katedry poznań.

Parafie Zapilickie. (w ziemi czerskiej

Część województwa mazowieckiego (ziemi czerskiej) należąca do dyecezyi gnieźn. i
krak. miała parafie:

Stromiec w. Kościół paraf. założony 1242, drewniany wystawiony 1596 (gniezn.)

Głowaczew w. Kościół paraf. fund. 1390 Jan Chrzciciel Głowacz Leżeński
drewn. (Krak)

Rozniszew. w. Kościół paraf. fund. w XVI w. Ciotkowie drewn.

Wyśmierzyce w. Kościół paraf. fund. 1378 Arnold opat Benedyktynów
w Płocku. (Gniezn.)

Samogoszcz (Krak)

Dyecezyja gnieźnieńska obejmowała z powiatu Lelowskiego
mały kawał granicę stanowiła początkowo od Szląska rzeka
Liswarta (tak iż Stare Krzepice dawniej należały do dyecezyi
Gnieźnieńskiej, a miasto Krzepice dawniej do dyecezyi Krak.)
od ujścia rzeki Liswarty do Warty była za Długosza granicą
rzeka Warta, tak iż Mstów miasto należało do dyecezyi
Krakowskiej a klasztor do gnieźnieńskiej

213

Sufragana gnieźnieńskiego Jan Łaski r. 1517 polecił obierać z grona kapituły a nie z zakonników na uposażenie przeznaczył probostwo w Zninie i Uniejowie
drugi sufragan łowicki

Archidyakonat Gnieźnieński i Kamieński fundował Jan Łaski
Dom Demerytów był w Łowiczu – po rozbiorze Polski w różnych klasztorach, teraz w Ociesznie w klasztorze reformatów.
Dom Emerytów wystawił w Uniejowie Jan Łaski, założył zaś prymas arcyb. Ostrowski w Łowiczu 1782 z dotacyi zapisanej przez Władysława Łubieńskiego 22000 zł i wieś Pilaszkow – co potwierdziła Nuncyatura 1789.
Bulla Leona X. i ustawa Zygmunta I (1513?) iż to grona kapituły przez Doktorów teologii i Prawa tylko ~~Laborowi~~ przyjmowani być mogli. Przywilej ten zawart innym zdatnym i zasłużonym z cnoty i nauki drogę do dostojeństw i otworzył drogę nepotyzmowi i różnym zabiegom szlachty

Kollegiata S. Jerzego wystaw. mieszczan i Prałat proboszcz i 5 Kanoników patronatu Król. i 6 wikarych

Władysław Odonicz przywilejem (in Nakiel, Dominica Incarnationis 1234) na rzecz Fulkona arcyb. Kollacyi wszelkich prebend w Katedrze gnieźnieńskiej co jak powiada już zmarłemu arcyb. Henrykowi zeznał.

214

Poniatowski Michał Jerzy [illegible]

kształcił się w Rzymie po powrocie w seminarium S. Krzyża w Warszawie r. 1760 poświęcony na kapłana – bis: kup płocki lat 11 – dalej arcybisk. gniezn. opat komendatar. czerwiń: ski i tyniecki odnowił katedrę płocką sprowadził siostry miłosierdzia Wydawał urządzenia – zarządzał archidyakonatem warszaw. po za: bone pruskim dyecezyi gnieznien i poznańskiej – Wyjednał z Rzymu pozwolenie założenia szpitala S. Łazarza w klasztorze pokarmelickim na Wesołej

Bractwa Miłosierdzia w dyec. gniezn. fundował – szpitale

Zarządzał Komissią Edukacyi kawal. Orła Biał. i S. Stanisław.

Ob: Witoszyński Ignacy kanonik katedr. kamieniec: Kazanie na pogrzebie Michała Jerzego Ciołka Poniatowskiego arcyb. gniezn. d. 18 Sierpnia 1794 w Kollegiacie warszawskiej S. Jana mó: wione. W Warszawie w druk. Wydziału Instrukcyi rządowej. 4°. K. ark. 26.

215

Pałace: Skierniewice, Uniejów, Łowicz, Warszawa, Kraków.
Pałac arcyb. w Warszawie wystawił Baranowski r. 1610
pałac w Gnieźnie (dawny zamek Książęcy) nabył od Kazimierza
W. w zamian za miasto Żnedca Jarosław Skotnicki: Bużeński I. 165
po pożarze 1724 ..., r. 1832 wybudowano dla proboszcza metropolitalnego a pałac arcybiskupi z ...
Księgi dekretów kapitulnych (protokoły sesyj) od r. 1408

Księgi instalacyi kanoników od r. 1494

~~Capitulum generale pro festo Translationis S. Adal-
berti — ante festum S. Gregorii feria 5a (ante festum
natalis S. Adalberti)~~

Wikaryuszów katedralnych 12 którym prymas Potocki
1736 mieszkalny dom wystawił

Kollegium Psałterzystów fund. 30 Kwietnia
1534 arcybiskup Maciej Drzewicki

~~Distinctorium Krzyż [Crucifer] dla Kapituły gnieźn.
wprowadzone około r. 1640 po zaniechaniu go
wyjednał znowu Potocki breve u Klemensa
XII r. 1737 (Chmielowski: Nowe Ateny I.
str. 702)~~

~~Bulla Innocentego XII z d. 11 Kwietnia 1694
pozwalająca kan. nosić kapy rzymskie fiole-
towego koloru za prośbą arcyb. Radziejowskiego~~
wprzód r. 1512 nosili almutium et superpelliceum

Seminarium w Łowiczu z Misyonarzami fund. Radzie-
jowski — drugie w Gnieźnie w XVI w. od r. 1835 po Misyo-
narzach oddane świeckim

Kapituła ~~generalna~~ na S. Wojciech 23 Kwiet. i na Przeniesienie
jego z Tremeszna do Gniezna d. 20 ~~Paź~~ Październ.

206

Piotrków miasto, kościoły:

1. Fara f. 1300
2. Klasztor Dominikanów f. ~~1300~~ 1340 przez Kazimerza W. z cudownym obrazem N. P.
3. " Dominikanek f. 1629 przez Katarzynę z Rokszyc Warszycką podkomorzynę sieradzką.
4. " Bernardynow f. 1626 przez Starczewskich
5. " Piarow f. (1667) przez Jerzego Denhoffa kustosza poznańsk. dla Jezuitów którzy tu osiedli 1677 - po zniesieniu Piarom dany
6. Kościołek P. Maryi f. 1373 Jan Kmita starosta sieradzki
7. Klasztor Franciszkanow f. 1620 Walenty Erycyusz proboszcz rokszycki supr. 1830
8. Klasztor Piarow f. ~~1700~~ 1679 - dziś luterski zbor

Koło Piotrkowa

Witowska wieś opactwo norbertanow f. 1179 Wit biskup płocki

Wolborz miasto fara z kollegium f. 1148, kollegiata potwierdzona przez Eugeniusza III

Sulejow opactwo cystersów f. 1176 Kazimierz Sprawiedliwy herbu Hebdank

Synody w Piotrkowie 1456, 1485, 1494, 1530, 1533, 1539, 1540, 1544, 1551, 1552, 1553, 1557, 1576, 1608, 1621, 1628

Cechy: Kowalski i Ślusarski 1478 – Bractwo Kupieckie 1487 – Cech sukienników 1432 – Cech rzeźniczy 1550 – Cech postrzygaczy 1552 – C. Krawiecki 1590 – Cech stolarski, siodlarski, młynarski miecznicy i stelmachów 1597 – C. cyrulicki 1604, – C. płócienników 1610 –

"

Opis Piotrkowa trybunalskiego pod względem historycznym i statystycznym przez Oskara Flatt Warszawa (w dr. Gazety Codziennej) 1850. 8o st. 62.
3 zł.

Opis miasta Łodzi pod względem historycznym statystycznym i przemysłowym przez Oskara Flatt. Warszawa w drukarni Gazety codziennej 1853. 8a. z planem miasta i 8 widok litogr. str 149. 1.
13 zł. 10 gr.

Gnieznien dyec

Kollegiata: Wieluń tyt. Visitationis B. Mariae, r. 1420 przez Arcybiskupa Gniezn. Mikołaja Trąbę przeniesiona z Rudy, prałatów 3 (praeposit. decan. custos) kanoników 4, kollegium wikaryuszy 8/i mansyonarzy 6 – supresym 1824

Klasztory: 1) Augustianow f. 1217 Władysław Plwacz książę Kaliski – istn

2) Pijarow – supr. 1864 f. 1612 przez Koniecpolska

3) Paulinow istn. 1766.

4) Reformatow f. 1629 (marium Wierusz Kowalski) – supr. 1864

5) Bernardynki – istn (po Paulinach)

Bolesławiec: Klasztor Norbertanek ist 1765

Wieruszow Klasztor Paulinów f. 1401 Bernard Wierusz sędzia ziemski wieluński – supr. 1864

Piotrkow Klasztory 1) Pijarow f. 1727 Baltazar Wilkszyc kanon. gniezn.

2) Dominikanow f. 1340 Kazmierz W.

3) Bernardynow f. 1624 Harczewski

4) Dominikanek cf. Rocznik Piotrkow. 1871

5) Franciszkanow cf. Rocznik 1873

Rożany-Stok.

Wonność mystycznej Róży z Kościoła Rożano-Stockiego OO. Dominikanów Prow. Lit. fundaszu JJW. Tyszkiewiczow na ojczyznę się rozchodzące albo Cuda N. P. Maryi 1677, powtornie 1756 w Supraślu, 1760 w Wilnie drukow., teraz przedruk 1762. Wilno 4o. (C.)

Gnieznieńska archidyecezya rozciąga się na Województwa:
Kaliskie, Sieradzk. Łęczyck. Rawsk. Pomorsk. i Kaszub:
skiej ziemie. – Ma Archidiakonatów 7: gniezn. Łęczyck.
łowick. Kalisk. Uniejowsk. Kurzelow. Kamińsk; w nich
r. 1628 liczono Kościołów 863 bez klasztornych. –
Kapituła r. 1739 liczy 7 prałatów, 20 kanoników

Kollegiat 11
Probostw (Prepozytur) 10.
Archidyakonatów 8
Dekanatów 43
Kościołów 900 przeszło
Klasztorów męskich 54
żeńskich 7.

[miała 50 mil długości
począwszy od Sędomina (na
granicy dyec. Krak.) aż do
Waldenburga (w archidyakonat.
Kamińskim) i przeszło 30 mil
szerokości od Rawy (na granicy
archidyakon. warszaw.) aż do Tomicza
(na granicy dyec. pozn.)

Rozległość.

Arcybiskup gnieznieński miał 612 paraf. kość.

za Xięstwa warszaw. utracił 420.

Z utworzeniem biskupstwa Kieleckiego utraciło arcybiskupstwo gniezn. wiele parafii

R. 1815 po utworzeniu Królestwa Kongresowego i po przyłączeniu W. X. Pozn. do monarchii pruskiej pozostało przy archidyecezyi gniezn. 13 dekanatów z 188 kościołami parafialnemi i filialnemi

Bullą de Salute anim 1821 przyłączono 3 dekanaty (kruświcki inowrocławski gniewkowski) z 37 kościołami parafialnemi z dyecezyi kujawskiej

Dziś ma dyecezyja gniezn. 28 mil długości od parafii Mąkowarsk (na północ) do parafii Rozdrażewa (na południe) i zazwyczaj kształt szerokości 13 mil od parafii Grabie do parafii Żon

Gdy przez Konstytucyę państwa pruskiego z r. 1850 §. 12. pozwolono tworzyć się towarzystwom religijnym powstały klasztory Sióstr Miłosierdzia w Gnieźnie i w Wągrowcu.

Klasztory z dóbr obrane 1796, skasowane 1832

Dziś ma archidyecezya 13 dekanatów, i kollegiatę (S. Jerzego 13 dekanatów i 188 kościołów parafialnych i filialnych do których przyłączono [illegible] dekanatów 3.

8go Czerwca z P. Amerlikowskiej Druga wypłata

220

1298 Bolesław Xżę mazowiecki pozwolił ~~Josepho~~ Jacobo secundo archiep. Gnesn. cudere monetam in oppido suo Lovicensi. (Cod. dypl Wielkopol. II No. 891)

1301 Nicolaus Dux Opaviae et Capitaneus Regni Poloniae (w Wielkopolsce)

1302 Frizko Fridericus de Shachoviz (Chachowicz) (gubernator Regni Poloniae (camerarius Regni Poloniae)

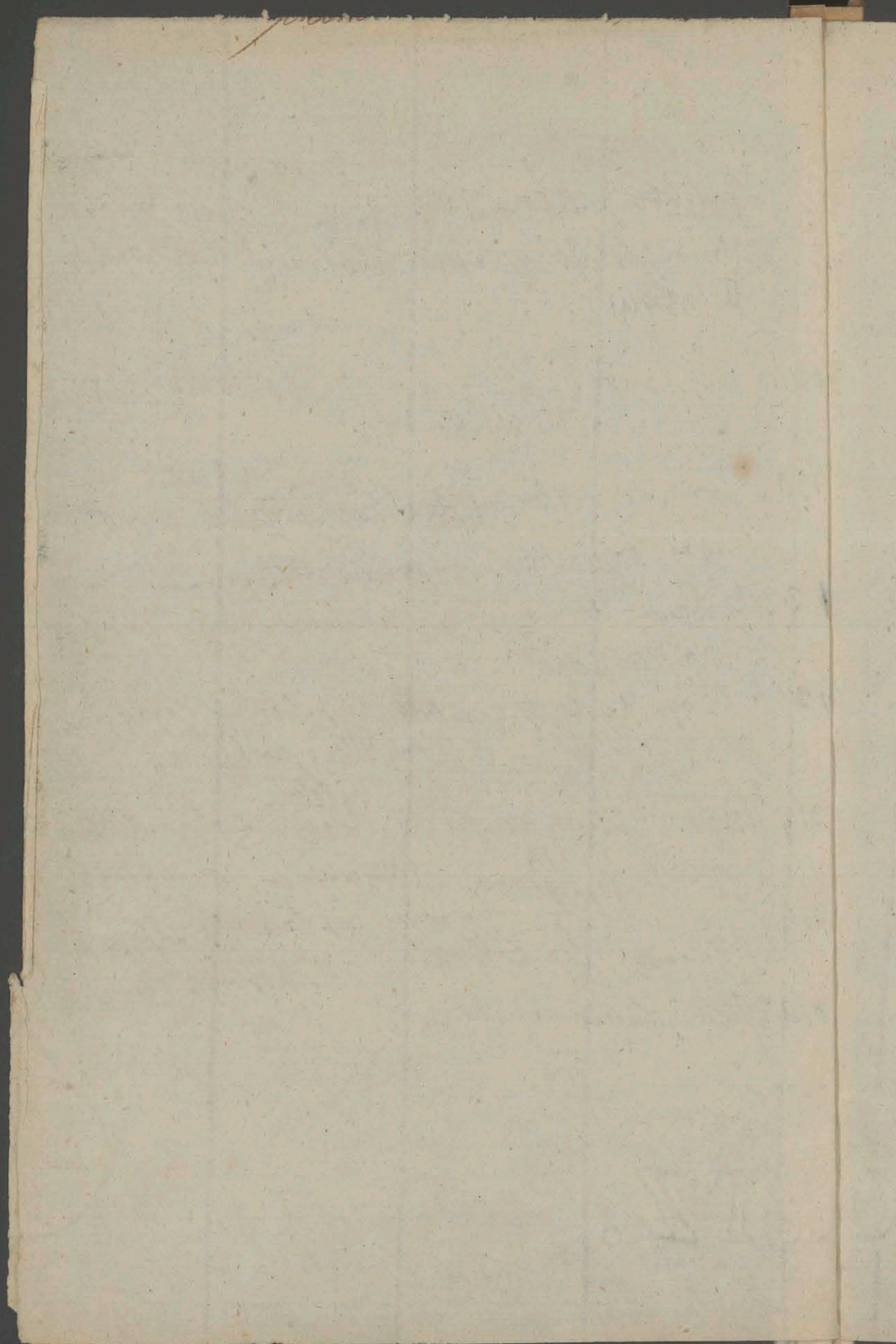
1306 Paulus de Paulstegn capitaneus Regni Poloniae (w Wielkopolsce)

1306 Boguško de Wizemburg Capitaneus Poznaniensis (Bogussius) (z strony Henryka Księcia Głogowsk)

1317 Stephanus Pankawka capitaneus (totius) Poloniae et Kujaviae 1318 (filius Borkonis) (w Kujawskiem - za Łokietka

1319 Pribislaus dictus Chocholecz capitaneus Regni Poloniae (za Łokietka) w X palatinus et capitaneus (poznan) terrae Poloniae 1321.

1319 Ujszew posiadają Staniątki

110a

[illegible]

[illegible]

221

295 d. 30 maj. Anagniae – Bonifacy VIII
wyznacza Kommisją na skargę Jakuba arcyb.
gniezn. ponieważ jego sufragan biskup
chełmiński chce się wyłamać z pod władzy
metropolitalnej (II No 734 p. 104)

ukoło monasterium cysterskie w dyec. wła-
dysław fundacji Mściwoja I Księcia pomor.

296 Joannes Gerbicz episc. posnan. II No 744.

296 Granice Wielkopolski: od źródła rzeki
Obry tąż rzeką aż do jej ujścia w Wartę
– rzeką Wartą aż do rzeki Noteć gdzie
się kończy granica Polski, aż do wsi
Yrbitz (Ebersdorf) et medietas terrae
Clobucensis – to stanowiło ziemię Poznańską
II No 745. Przywilej Władysława Xcia polsk.

297 d. 20 Decembr. Andreas episcopus Posnan
w przywileju Władysława Łokietka (II. No
768) – 1298 ten Andrzej d. 31 Januar
dzieli Archidyakonat Poznański na 4 ar-
chidyakonaty

Parenski

1303 d. 8 Jul. in Glowna – Henricus advo-
catus de Oswancime filius quondam
Heynrze. II No 870.

1306 Paulus de Paulsteyn capitaneus Reg.
Poloniae

1308 Fredricus episcop. Lubucensis

1315 Władysław Łokietek nazywa nostri ne-
potes principes Russiae – nostri filioli
principes Masoviae, Oswantime, Bytho-
nie, Razibrie. (II No 976)

2 Vladislaus (Odonis) dux Poloniae significat quod olim Bogumilus archiepiscopus Gneznensis ecclesias in Dobrowo, Chelm (Chelmno) dedit ordini Cisterciensi de Lekna. (I. p. 120 nº 136)

2 Fulco archiep. gnesnen.

3 d. 3 Julii (V nonas Julii) Statuta Fulconis archiep. Gnesn. in synodo provinciali Siradiensi (Helcel I p. 341)

4 Michael episc. Cujav. 1236

4 Wladislaus dux Odonis filius concordat cum Fulcone archiep. gnesn. et immunitates ei confert (I. p. 150 nº 174.)

34 Vislaus episcop. Cracov.

38 Clemens castellanus de Cracov. 1239

40 Boguslaus episc. posnanien. 1243

41 Andreas Plocensis episcopus, ejusque frater Virbetha.

45 Wirbentha et Retslawa relicta Clementis castellanus cracov. monasterio ordinis Cisterc. in Lubnice in castellania calisiensi (filia Oloboku) villas conferunt (I p. 206 nº 243)

48 d. 10 Octobr. Synodus provincialis in Wratislavia praesidente Jacobo archidiacono Leodiensi legato apost. sedis, Fulco archiep. gnesn. T(omas) Vratislavien. P(randota) Cracov. M. Cujavien. B(oguslaus) Posnanien. N. Masovien. N. Lubucens. H(enricus) Culmensis episcopi praesentes.

1290 – 1345.

Cujaw

Vislaus 1284 + 1300 28/XI

Gerwardus 1301 17/VIII. + 1323 1/XI.

Mathias Golanczewski 1323 – resign. 1365 + 1368

Plock.

Gedeon 1283 + 1296

Joannes II altus + 1311. (1298

Joannes Nałęcz + 1318

Florian Laskary + 1334

Clemens Pierzchała + 1357.

Posnan.

Joannes Wyskowiec 1273 – 1286.

Joannes secundus Gerbisch 1286 + 1298 (+ w grudniu 1297)

Andreas 1298. 1306 + 1311. herbu Łodzia – herbu Zaręba

Domarat (Domanka) Grzymała + 1320 12/III

Jan Doliwa 1325 + 1335 14/II

Jan Łodzia + 1346.

Andreas episc. posnan. 1312 d. 27 Decembr.
żyje (II No 959) żyje 1313 d. 27
Julii (II No 960) żyje 1313 d. [illegible] 28 Octob.
(II No 962) – 1314 d. 14 Januar żyje
(II (964) – 1314 d. 14 Apr. żyje (II 969)
1316 d. 28 Mart. żyje (II No [illegible] 981)

224

…icent xenodochia erigit

…obus secundus archiep. gnesn. 1288 d. 23 Apr. d. 14 Mai. 24 Aug.

…88 d. 12 Maj Joannes secundus ep. posn. 1289

… 14 Maj Wislaus ep. vladislav. 1290 1294 1298 1300

…88 d. 24 Aug. Wlostiborius praepos. gnes. Philippus archidiac. Philippus scholast. gnesn.

…290 d. 14 Octobr. Jacobi archiep. statuta in Synodo Gnesnensi: Helcel Pomniki I. p. 387. Cod. dipl. maj. Pol. II. n° 634.

Janisław arcyb. gniezn. Gneznae feria 3a post fest. Paschae 1331 fundat dignitatem Cancellariam in ecclesia Gnesnens. opartą na dziesięcinach i probostwie w Marzeninie. Kod dypl. Wielk. II p. 445

(+ 1331)

1331 d. 14 Febr. Nawogius castel. Cracov.

1331 d. 11 Novembr. Spicimirus castel. Cracov. Nicolaus palat. Cracov.

Archidyecezya gnieznieńska 1790

Dekanaty: Kaliski
Pleszowski
Stawiszyński
Staw[s]ki
Krotoszyński
Sampoliński
Słupski
Św. Trójcy
Zbarski
Gnieznieński S. Piotra
Łekniński
Rogowski
Koniński
Lutomirski
Uniejowski
Warcki
Krzepicki
Rudzki
Wieruszowski
Szadkowski
Tuszyński
Żarnowski
Łęczycki i Archi Kollegiata
Kłodawski
Kutnowski
Rawski
Skierniewski
Przytycki
Skrzyński
Brzeznicki
Kurzelowski z Kolleg.
Małogoski
Radomski
Łowicki z Kollegiatą
Zgierski
Opoczyński

Dyjecezyja Kielecka r. 1809.

Kollegiata katedralna w Kielcach: Prałatów 5, Kanoników 7. Kanoników honorowych 12, Wikarych 7
– Seminarium w Kielcach.

I) Dekanat Kielecki: 1. Kielce. 2 Leszczyny. 3. Piękoszów. 4 Zagnańsko. 5. Tumlin. 6. Cmińsko 7. Brzeziny 8. Łukawa 9. Korytnica. 10. Michow. 11. Brzegi. 12. Sobków. 13. Chomentow. 14. Mokrzko. 15. Jemielno. 16. Grudzyny. 17. Wrocierysz.
Klasztor Bernardynów w Karczowce

II) Dekanat Chęcińśki: 1. Chęciny. 2. Bolmin 3. Rębieszyce. 4. Złotniki. 5. Oxa. 6. Węgleszyn. 7. Kozłow. 8. Krasocin 9. Małogoszcz. 10. Mnin 11. Łopuszno 12. Grzymałkow. 13. Mniow. 14. Strawczyn. 15. Chełmce.
Klasztor 1) Franciszkanów w Chęcinach. 2) Franciszkanek w Chęcinach. — z archidyec. gnezn.

III) Dekanat Kijski: 1. Chmielnik 2. Gnojno. 3. Janina. 4. Szczaworysz. 5. Busko. 6 Chotel zielony. 7. Chotel czerwony. 8. Gorysławice. 9. Wislica Kollegiata (6 prałatach i kanon. 4 wikar.) 10. Zagość. 11. Krzyżanowice. 12. Boguccice. 13. Pinczow. 14. Szaniec. 15 Sędziejowice. 16. Kije. 17. Piotrkowice. 18. Lisow filia 19. Pierzchnica. 20. Drugnia. 21. Potok.
Klasztor: 1) Kamedułow w Szańcu 2) Reformatów w Pinczowie 3) Bernardynow w Piotrkowicach. 4) Norbertanek w Busku.

IV) Dekanat Sokolińśki: 1. Stradow. 2. Dzierążnia. 3. Szkalmierz Kollegiata (o 1 prałacie 2 kanon. 4 wikar.) 4. Działoszyce. 5. Wolica. 6. Gory. 7. Michałow. 8. Młodzawy

9. Chroberz 10. Jurkow. 11. Pełczyska. 12. Probołowice. 11. Sokolina 12. Mała Kazimierza. 13. Czarnocin. 14. Cudzynowice. 15. Wielka Kazimierza.

V) Dekanat Opatowiecki: 1. Rogow. 2. Przemykow. 3. Rafałowice. 4. Gorzkow. 5. Koina 6. Korczyn. 7. Beysce. 8. Strozyska. 9. Piasek. 10. Dobrowoda. 11. Solec. 12. Swiniary. 13. Ostrowce. 14. Nowe miasto (Preporzytura o 2 prałatach) 15. Opatowiec.
Klasztory 1) Franciszkanow w Nowém miescie 2) Dominikanów w Opatowcu.

VI) Dekanat Pacanowski: 1. Zborowek. 2. Pacanow. 3. Szczebrzuż filia. 4. Biechow 6. Stopnica. 7. Kargow. 8. Tuczempy. 9. Kołuszow. 10. Kurozwanki. 11. Staszow. 12. Koniemłoty. 13. Xiązznice. 14. Beszowa 15. Olesnica.
Klasztory: 1) Paulinow w Beszowy 2) Kamedułow w Rytwianach. 3) Reformatów w Stopnicy.

2 archidyec. gniezn.

dyec sandomir

VII) Dekanat Skrzyński 1. Wieniawa. 2. Wrzos. 3. Potworow. 4. Klwow. 5. Nieznamirowice. 6. Bieliny. 7. Gielniow. 8. Gowarczow 9. Końskie. 10. Odrowąż. 11. Borkowice. 12. Przysucha 13. Smogorzow. 14. Skrzynsko. 15. Skrzynno
Klasztor 1) Bernardynow w Kazanowie.

2 archidyec. gniezn

dyec Sandom.

VIII) Dekanat Opoczeński: 1. Opoczno. 2 Drzewica. 3. Dąbrowa. 4. Woycin. 5. Sołek. 6. Błogie 7. Białobrzegi 8. Krasnica. 9. Odrzywół. 10. Łęgonice. 11. Sławno 12. Libiszow.
Klasztory: 1) Cystersow w Sulejowie. 2) Franciszkanow w Smardzewicach. 3) Filipinow w Studziannyy 4) Bernardynow w Wielkiejwoli 5) Bernardynek w Drzewicy.

IX) Dekanat Żarnowski 1. Radoszyce. 2. Miedzierza filia 3. Pilczyca. 4. Czermno. 5. Fałkow. 6. Skotniki 7. Skorkowice. 8. Żarnow. 9. Białaczow. 10. Petrykozy. 11) Bedlno. 12) Lipa. 2 archidyec. gniezn.

X) Dekanat Kurzelowski 1. Kurzelow Kollegiata (3 prał. 2. kanon. 2. wikar.) 2. Czarnca. 3. Januszowice. 4. Stanowiska 5. Przedborz. 6. Oleszno. 7. Żeleznica. 8. Secemin. 9. Bebelno. 10. Chrząstow. 11. Konieczno. 12. Włoszczowa. 2 archidyec. gniezn

XI) Dekanat Radomski: 1. Nowy Radom. 2. Stary Radom. 3. Kowala. 4. Wierzbica. 5. Skaryszow. 6. Krzyżanowice. 7. Iłża 8 Mirzec. 9. Wąchock. 10. Jastrząb 11. Gąsawy. 12. Szydłowiec. 13. Chlewiska. 14. Wysoka. 15. Wolanow. 16. Jarosławice. 17. Cerekiew. 18 Wola. 19. Zakrzow. 20. Mniszek.

Klasztory 1) Cystersow w Wąchocku 2) Piarow w Radomiu 3) Bernardynow w Radomiu 4) Benedyktynek w Radomiu.

XII) Dekanat Zwoleński: 1. Brzuza. 2. Głowaczow. 3. Grabow. 4. Roszniszow. 5. Mniszow. 6. Magnuszow. 7. Ryczywoł. 8. Świrze. 9. Kozienice. 10. Brzeźnice. 11. Sieciechow. 12. Olexow. 13. Grudek. 14. Policzna 15. Zwoleń. 16. Kazanow. 17. Odechow 18 Tczow. 19. Sucha. 20. Jedlnia.

Klasztory: 1) Benedyktynow w Sieciechowie. 2) Dominikanow w Wysokim Kole.

XIII) Dekanat Kunowski: 1. Chybice. 2. Grzegorzowice. 3. Kunow. 4. Krynki. 4. Momina. 5. Mirkow. 6. Pawłow 7. Szewna. 8. Waśniow. 9. Wierzbnik

XIV) Dekanat Opatowski 1. Opatow Kollegiata (o 4 prałat. 3 kanon. 4 wikar.) 2. Ruszkow. 3. Grocholice. 4. Ostrowiec. 5. Denkow 6. Bałtow. 7. Ćmielow. 8. Wojciechowice. 9. Bidziny. 10 Gilczyce 11 Ptkanow.

Klasztor 1) Bernardynow w Opatowie.

do bisk. sandom.

XV) Dekanat Zawichoscki: 1. Janikow. 2. Czyzow. 3. Trojca. 4. Zawichost. 5. Gory wysokie. 6. Łukawa. 7. Jankowice. 8. Sobotka. 9. Przybysławice. 10. Ożarow. 11 Glinianey. 12. Tarłow. 13. Zeborzyn filia. 14 Słupia filia 15. Lasocin.

Klasztory 1) Franciszkanów w Zawichoście.

do bisk. sandom.

XVI) Dekanat Koprzywnicki: 1. Łoniow. 2) Koprzywnica. 3. Skotniki. 4. Samborzec. 5. Sandomierz Kollegiata (o 3 prałat. 7 kanon. 8 wikar. 2 mansyonar. 2 psałterzyst.) 6. Sandomierz u S. Pawła. 7. Sandomierz u S. Ducha. 8. Obrazow. 9. Malice. 10. Klimzanow. 11. Chobrzany. 12. Sulisławice. 13. Niekrasow. 14. Osiek

Klasztory 1) Cystersów w Koprzywnicy 2) Dominikanów w Sandomierzu. 3) Reformatów w Sandomierzu. 4) Benedyktynek w Sandomierzu.

XVII) Dekanat Połaniecki 1. Szczeglice. 2. Kiełczyna. 3. Iwaniska. 4. Modliborzyce. 5. Strypowice. 6. Mydłow 7. Włostow. 8. Gozdlice. 9 Ossolin filia 10. Klimontow. 11. Olbierzyce. 12. Wiązownica. 13. Strzegom filia 14. Połaniec. 15 Wiśniowa (hospitale) 16. Bogoria (canonic. regular.)

Klasztor 1) Dominikanow w Klimontowie.

XVIII) Dekanat Bodzantynski: 1. Bodzęcin 2. Zbilutka 3. Wzdoł. 4. Bieliny 5. Daleszyce. 6. Dębno. 7. Lisow. 8. Ociesęki. 9. Bardo. 10. Szumsko. 11. Łagow. 12. Rakow. 13. Słupia nowa. 14) Słupia stara 15) Świętomarz 16) Tarczek.

Klasztorow 1) Benedyktynów S. Krzyża. 2) Bernardynow S. Katarzyny

XIX) Dekanat Solecki: 1. Solec. 2. Lipsko. 3. Pawłowice. 3. Sienno. 4 Grabowiec. 5. Rzeczniów. 6. Krępa. 7. Wielgie. 8 Ciepielow. 9. Rogow. 10. Gora. 11. Janowiec. 12 Tłuczka.

Klasztor 1) Reformatow w Solcu.

z archidyec. gniezn.

XX) Dekanat Przytycki: 1. Wrzeszczow. 2. Przytyk 3. Kaszow. 4. Błotnica. 5. Jankowice. 6. Jedlińsko. 7. Lissow. 8. Goryn. 9. Stromiec 10) Białobrzegi. 11) Jasionna 12) Wyśmierzyce 13) Radzanow 14) Bukowno

XXI) Dekanat Chodelski: 1. Bychawa. 2 Kiełczewice. 3. Zakrzowek. 4. Wilkołaz. 5. Boby. 6. Boiska. 7. Piotrawin. 8. Wilkow. 9. Kazmierz. 10 Karczmiska filia 11. Koniuszka wola. 12. Włostowice. 13. Chodel. 14. Ratoszyn filia 15. Niedrzwica. 16. Bychawka. 17 Kluszkowice filia

* Klasztory 1) Piarów w Opolu. 2) Reformatów w Kazimierzu.

XXII) Dekanat Urzędowski: 1. Batorz 2. Boża wola filia 3. Biłgoraj. 4. Blinow 5. Radziencin. 6. Frankopol filia. 7. Goraj. 8. Urzędow. 9. Targowisko 10. Wysokie

Klasztory 1) Kanoników lateran. w Krasniku. 2) Franciszkanow w Puszczy Solskiej.

XXIII) Dekanat Zaklikowski: 1. Zaklikow. 2. Borow. 3. Woiciechow 4. Rybitwy 5. Prawno. 6. Dzierzkowice. 7. Księżomierz filia 8. Gosciradow. 9. Potok 10. Rzeczyca filia 11. Modliborzyce. 12. Biała.

Klasztory 1) Dominikanow w Janowie 2) Bernardynow w Józefowie.

do bisk lubelsk

do bisk lubel.

do bisk lubelsk

(S. Joannis evangelistae)
Mogilno Klaszt. Benedyktynów fund. 1065 Bolesław

[.]kno (Lokna) ~~[illegible]~~ Cystersów Klasztor fund. 1153
Zbilud z Panigrodza

[.]bens Klasztor Cystersów w dyec. wroc. fund. Bolesław
Książę szląski fund 1175 sprowadziwszy de
Portensi cenobio.

[.]rzelno Norbertanek klasztor istniał przed 1193
(dyec. włocław?)

Przemęt Klasztor cystersów w dyec. pozn. fund.
1210 Władysław Xiąże Kaliski sprowadziwszy
zakonników z Porta

231

Bulla Piusa VII z d. 30 Czerwca 1818 „Ex imposita nobis" utworzono arcyb. biskup. warszaw. biskupstwa krakow. kalisk. (kujaw). płock. lubelsk. podlask. (janowsk.), sandomir. augustow. (sejneńskie)

Bulla Piusa VII z d. 17 Kwietn. 1819 znosząca 62 kollegiat, opactw i klasztorów w Polsce.

232

Bulla Piusa VII Cajetano Ignatio Kicki archiep Leopol Idcsefum personarum regia dignitate fulgentium Romae Idibus Junii 1805 Kielce

Bulla de salute animarum

23 Sierp 1821.

1785/ dyecezya Tarnowska.

Bulla 19 Sierp 1807 nowe urządzenie hierarchii kościelnej w Galicyi Antonio Theodoro Cardinali Archiepiscopo Olomucensi Kraków od Tarnów.

Bulla Piusa VII Romae IX Calend Octobr. 1805 Quemadmodum Romanorum Pontificum bisk. lubelskie

Pologne, Stanislas I.
X, 9. 15.

Palliusz. Paschalis II Marcinowi arcyb. gniezn. 1102 (Baronius Annales ad a. 1102) pierwszy

Norbert arcyb. magdeburski ~~[illegible]~~ rości prawo ad episcopatus Pomerana Poznan, Gnezen, Craco, Wartizlav, Cruciwiz, Masovia et Lodilaensis. Innocenty II Laterani II Nonas dipl. Junii 1133 przyznaje. (Hasselbach: Cod. Pomeran.

...a Innocentius II Romae 1208 II Idus Januarii archiepiscopo Gneznensi (Henrico Kietlicz) ut possit ante se Crucem per totam provinciam deferri facere absente tamen Legato Sedis Apostolica (Bréquigny et du Theil: Diplomata II. 1039) Toż samo Gregorius IX 1238 Laterani II Nonas Junii pozwolił 1238 Fulkonowi (Kietlicz) arcyb. gniezn. Theiner I. 77)

Legatus Henricus Poloniae Archiepiscopus eodem anno 1214 constitutus Apostolicae Sedis legatus (Cod. dipl. Major Polon I p. 80 Nr. 83. Zdaje się tylko dla Prus.) r. 1219 Honorius III papież z powodu choroby urząd Legata z niego zdjął

Castellania Slupensis (Stolpe) na Pomorzu do r. 1281 należała do archidyecezyi gniezn. odebrał ją dopiero 1281 Waldemar Król Duński przez zawojowanie

1213 Virbenta filius Clementis

u ł …, rok, drukarz, nakładca, …woluminów, stronnic, kart, …anów. — Rytownik. …za	Liczba		
	w Katalogu		Szafy
	Inwentarza	*Materyi*	

Rodzaj oprawy	Otrzymano w roku 187	
	kupnem od	obowiązkowo
	zmianą z	darem

Wartość egzemplarza		za		Cena księgarska dzieła	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.

JO… M… AN… PE… M… VA… LI… C… M… A…

ELENCHUS
PRÆLATORUM
&
CANONICORUM
Ecclesiæ Metropolitanæ Gnesnensis.

PRÆLATI.

JOANNES MLICKI, Præpositus & Canonicus Płocensis.

MATHIAS ŁUBIENSKI, Decanus & Varmiensis, Arhidiaconus Cracoviensis.

ANTONIUS WYSOCKI. Archidiaconus & Primicerius Vladislaviensis.

PETRUS ROKOSSOWSKI, Primicerius & Posnaniensis.

MATHIAS MOSTOWSKI, Scholasticus & Canonicus Plocensis.

VALENTINUS WĘZYK, Custos & Episcopus Chełmensis.

LEO MORAWSKI, Cancellarius & Archidiaconus Posnaniensis, Tribunalium Regni Præses.

CANONICI.

CHRISTOPHORUS DOBINSKI, Canonicus Senior Pater Capituli, Episcopus Seren: Suffraganus, Abbas Hebdovien.

MICHAEL KOMECKI, Canonicus & Custos Cracoviensis.

ALEXANDER GEMBARTH, Canonicus & Officialis Generalis, & Præpositus Calissiensis.

LUDOVICUS RIAUKOUR, Canonicus U.J.D. & Episcopus Ptolomaidæ.
ALEXANDER OZAROWSKI, Canonicus & Præpositus Szydłoviensis.
MICHAEL LIPSKI, Canonicus & Præpositus in Chocz Abbas Lubinen. Notar. Supremus Regni.
CHRISTOPHORUS SZEMBEK, Canonicus & Cracovien: Serenissimorum Principum Cancel.
MARTINUS ZAŁUSKI, Canonicus & Episcopus Dresden: Præpositus Płocen. Dux Sieluniæ.
CAROLUS MIASKOWSKI, Canonicus.
PAULUS KOSICKI, Canonicus Coadjutor Decanus Lovicien: Præpositus Infulatus Camen.
FELIX TURSKI, Canonicus & Varsavien: Officialis Generalis per Masoviam.
IGNATIUS CIENSKI, Canonicus & Vladislavien: Præpositus Crusvicien: Crucifer Suæ Celsitudinis Primatialis.
JOANNES KALKSZTEIN, Canonicus & Archi-Presbyter Margeburgen.
ANDREAS MŁODZIEJOWSKI, Canonicus & Cracovien: Coadjutor Abbas Hebdovien. Curiæ Celsitudinis Primatialis Auditor.
GABRIEL TURSKI, Canonicus & Præpositus Vanieviensis.
SEBASTIANUS MILENCKI, Canonicus.
JOSEPHUS NOSADINI, Canonicus S. T. D.
JOANNES KARSKI, Canonicus & Præpositus Babimostensis.
SIMON ZAPOLSKI, Canoicus & Præpositus Bronievien.
MARTINUS TACZANOWSKI, Canonicus & Varsavien: Præpositus Grabovien.
PAULUS SOLDADINI, Canonicus & Medicinæ Doctor.
JOANNES RYCHŁOWSKI, Canonicus & Præ-

poſitus Parznen. Tribunalium Regni Vice-Præſes.
LUDOVICUS MATHY, Canonicus Coadjutor & Poſnanien: Cruſvicien: Præpoſitus Koſten.
ANTONIUS NARZYMSKI, Canonicus.

ELENCHUS

Vitâ functorum Sacerdotum in Archi-Diæceſi Gneſnenſi.

Ab Anno 1759.

1759. 26. April. R. Antonius Głębocki Altariſta Mrocen.
31. Maij. I. A. R. Ignatius Miniſzewſki, Canon: Caliſſienſ. An: 56.
13. Jun. A. R. Mathias Paſzkowicz, Parochus Czerminenſis An: 60.
20. Aug: A. R. Laurentius Soykowſki, Parochus in Koryta. An: 44.
27. 8br. I. A. R. Jacobus Templiński, Cuſtos Camenecenſis. An: 50.
I. A. R. Mathias Pęgowſki, Præp. & Officialis Opocznen. An. 60.
1760. 21. Febr. A. R. Antonius Biernacki, Parochus Kuczkovien. An: 57.
10. Maij R. Petrus Anizewſki, Vicarius Eccleſ. Łobzenicenſis.
15. Julij. A. R. Hieronymus Krolikowſki, Parochus Grzymałkov. An: 69.
R. Joannes Roſicki, Præbendarius in Eccleſ. Chęcinen. An: 50.
25. Aug. A. R. Valentinus Czechowſki, Parochus Węgleſzynen. An: 60.

A. R. Zatorſki, Parochus Skotniczen.
A. R. Joſephus Kuczkowſki, Parochus in Leżnica An: 50.
A.R. Cajetanus Gołaſzowſki, Parochus in Oſzkowice An: 54.
R. Martinus Dudzińſki, Vicar. Colleg. Lancicien. An: 69.
19. 8br. Ill. A. R. Andreas Piątkiewicz, Cuſtos Caliſſien. An: 62.
19. 9br. Peril. Rmus Albertus Wieczorkowicz, Can: Metrop: Gneſn. An: 63.
7. Xbr. Peril: Rmus Michàél Awedyk, Can: Metrop. Gneſ. An. 47.
17. ejuſd. Peril. A. R. Thadæus Kiedrowſki, Archi-Diaconus & Officialis Camenecen. An: 53.
1761. 15. Jan. A. R. Antonius Trzcińſki, Præp. Hoſpit. in Pleſzow. An: 53.
A. R. Ignatius Klinicki, Parochus in Koryta. An: 33.
17. Febr. Illuſtr. & Rmus Laurentius Swinarſki, Præpoſitus Metrop. Gneſnen.
6. Martij. A. R. Thomas Szukalſki, Parochus Zabartovien. An: 93.
9. Mart. A. R. Caſimirus Ryſiewicz, Parochus in Łopienno. An: 60.
15. Mart. R. Joſephus Piſzczecki, Præben. in Włoſzczowa. An. 47.
In Apr. Peril: Rmus Adamus Szumińſki, Archi-Diac: Vladisl. Præp. in Kolo. An: 60.
Et ſeq. A. R. Andreas Dunin, Præbendarius in Skrzyńſko. An: 60.
Menſib. A. R. Joſephus Korycki, Parochus Grzymyſłavien. An: 50.

A.

A. R. Joannes Worcab, Parochus in Jaſiona. An: 70.

A. R. Joſephus Gomolſki, Præpoſ. Hoſpit. in Kunin. An: 45.

A. R. Franciſcus Witkowſki, Parochus in Białobrzegi. An: 60.

In Jun: A. R. Petrus Szymańſki, Parochus Janiſzevien. An: 70.

A. R. Antonius Popławſki, Parochus in Odrowąż. An: 70.

I. A. R. N. Drogońſki, Canon. Uniejovien. An: 60.

I. A. R. N. Rudnicki, Canon. Uniejovien. An: 55.

31. Jun. I. A. R. N. Juńſki, Canon. Caliſſien. Præp. Szkalm. An: 60.

In Jul. A. R. Albertus Klużewicz, Parochus in Bełdow. An. 70.

In Aug. A. R. Jacobus Bienkiewicz, Parochus in Kąpina. An. 73.

Et ſequ. A: R. Simeon Cichocki, Parochus in Chodow. An. 69.

A. R. N. Oberſzon, Paroch. in Sołek.

R. Martinus Słaboſzewſki, Vicarius in Bielany. An: 60.

V. Simeon Poſzczynſki, M. O. C. Rector Scholæ Coll. Caliſ. An: 59.

Quorum Animæ piis Suffragiis commendantur.

TABELLA
ORTUS, & OCCASUS SOLIS.

	Januarius.				Februarius				Martius.			
Dies.	*Ortus.*		*Occaſ.*		*Ortus.*		*Occaſ.*		*Ortus.*		*Occaſ.*	
	H.	*M.*	*H.*	*M.*	*H.*	*M.*	*H.*	*M.*	*H.*	*M.*	*H.*	*M.*
5	8	15	3	45	7	30	4	30	6	32	5	28
10	8	10	3	50	7	20	4	40	6	21	5	39
15	8	4	3	56	7	11	4	49	6	11	5	49
20	7	57	4	3	6	59	5	1	6	0	6	0
25	7	49	4	11	6	48	5	12	5	49	6	11
30	7	40	4	20					5	40	6	20
	Aprilis.				Majus.				Junius.			
5	5	28	6	32	4	28	7	32	3	45	8	15
10	5	18	6	42	4	22	7	38	3	41	8	19
15	5	8	6	52	4	14	7	46	3	39	8	21
20	4	57	7	3	4	6	7	54	3	38	8	22
25	4	47	7	13	3	59	8	1	3	39	8	21
30	4	38	7	20	3	23	8	7	3	40	8	20
	Julius.				Auguſtus.				September.			
5	3	43	8	17	4	23	7	37	5	22	6	38
10	3	47	8	13	4	32	7	28	5	33	6	27
15	3	52	8	8	4	42	7	18	5	43	6	17
20	3	59	8	1	4	48	7	12	5	53	6	7
25	4	6	7	54	4	49	7	1	6	4	5	56
30	4	14	7	46	5	10	6	50	6	13	5	47
	October.				November.				December.			
5	6	25	5	35	7	26	4	34	8	13	3	47
10	6	36	5	24	7	35	4	25	8	17	3	43
15	6	46	5	14	7	44	4	16	8	20	3	40
20	6	56	5	4	7	42	4	8	8	22	3	38
25	7	6	4	54	8	1	3	59	8	21	3	39
30	7	15	4	45	8	8	3	52	8	19	3	41

ELENCHUS

PRÆLATORUM ET CANONICORUM

JN ECCLESIA METROPOLITANA GNESNEN

PRÆLATI

MELCHIOR GUROWSKI Prepositus & Officialis Generalis Metropolitanus Gnesnen: Cathlis Posnan: Cancus. Ordinis S. Stanislai Eques

THEODORUS SIEMIENSKI Decanus. S.R.M. Cancus Varsavien. Coadjutor Abbas Sieciechovien: Archi - Diaconus Kurzelovien: Præptus Hełmen: Ordinis S. Stanislai Eques

JO

JOACHIMUS DĘBOWSKI Archi-Diaconus. Præptus Vladislavien: Cuſtos Plocen: Supremus Regn. Secretarius.

JOSEPHUS GEMBARTH Primicerius. Jnſig: Collegiat: Lovicien: Cancus ad Tribunal Regni Judex deputatus.

ANTONIUS CORNELIUS PRZEDWOIEWSKI Scholaſticus. Episcopus Bolinen: Cancus Lancicien: Præptus Skiernievicen: & Compinen:

XAVERIUS RYDZYNSKI Cuſtos. Episcopus Nilopolitan: Suffragan: & Archi-Diaconus Cathedr: Posnan: Ordin: S. Stanislai Eques.

Coadjut ADALBERTUS Wyſsogotta. ZAKRZEWSKI. Cuſtos Cathlis Posnan:

JGNATIUS BARDZINSKI Cancellarius. Decanus Lancicien:

CA-

CANONICI

SEBASTIANUS MIELĘCKI Senior Pater Capituli.

Coadjut: LADISLAUS GOZIMIERSKI. Cathlis Varmien: Cancus.

STEPHANUS ŁUBIENSKI Suffragan: Eppus Biblien: Abbas Commendat: Tremesnen. Ordin: Aquilæ albæ & S. Stanislai Eques.

BALTHASAR. PSTROKONSKI Calissien: & S. Georgii in Arce Gnesnen. Cancus.

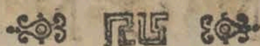
Coadjut: CASIMIRUS ŁUBIENSKI. Capellæ Lubienian: in Eccl. Cath. Gnesn: Præptus.

ANTONIUS NARZYMSKI. Eppus: Evarien: Suffragan: & Præptus Pułtovien: Jnfulat: Łascen: Ordin: S. Stanislai Eques.

JOANNES JŁOWIECKI. Cathlis Posnan: Cancellarius Uq. J. D.

JOSEPHUS ROKOSSOWSKI. Archi-Diaconus Sremen: Officialis Gnalis Posnanien: ad S. Adalbertum Posnan: Broden: & Niepart: Præptus. Uq. J. D. Ordin: S. Stanislai Eques.

LUDOVICUS JOSEPHUS. de MATHY Episcopus Thanasien. Proth: Notar: Apli

cus SSmi. Domini N. Papæ Prælatus Domesticus. ac Pontif: Sol: Aſsiſtens Cathlis Posnan: & Crusvicen: Cancus. Præptus Costen: Ordin: S. Stanislai Eques.

Coadjut MARTINUS SCHMIT Præptus: Sremen. & Dolscen.

CAIETANUS POTOCKI Cathlis Cracovien: Cancus Præptus in Dąbrowa Ordin: S. Stanislai Eques.

ANTONIUS SZYDŁOWSKI Abbas. Commendat. Plocen: Jnſig. Collegiat. Varsavien: & Krusvicen. Præptus. Ordin: S. Stanislai Eques.

GASPAR SZAIOWSKI Eppus Laraden: Suffrag:,& Decanus Lovicien. Præptus Skarbimirien:

Coadjut CASIMIRUS LIPSKI Abbas Commendat: Lubinen: Archi-Diaconus Ecc: Cath: Vladislav: Chocen: Præpt: Jnfulat: Volborien. Cuſtos: Ordin: aquilæ albæ & S. Stanislai Eques.

ANTONIUS KOŁACZKOWSKI Cath: Posnan: Cancus.

GREGORIUS ZACHARYASZEWICZ. Jnſig. Colleg: Lovicien: Cancus Jnfullatus Camen: Raven: Præptus Sæ Theol. & Uq. J. D. Judex Surrogatus Lovicien.

FRAN-

FRANCISCUS MALCZEWSKI Cancus: Vielunen Primatial: Referendarius Uq. J.D.

MICHAEL KOCIELKOWSKI. Præptus. Babimoſten: Uq. J.D. Judex Surrogat: Metropol: Gnesnen:

JOANNES ALBERTRANDI S.R.M. Bibliothecarius Cancus Varsavien.

JOANNES SZWEYNERT Sæ Theol: & Uq. J.D. Vitkovien & Parsnen Præptus

SIMON SKIWSKI. M.D. Præptus Łaszczynen.

CONSTANTINUS KUSZEL. Cancus: Cath: Posnan: & Varsavien.

BENEDICTUS TRZEBINSKI. Cuſtos. Cath: Cracovien.

DANIEL WALEWSKI. Ordin: S. Stanislai Eques.

JOSAPHAT MURZYNOWSKI. Uq. J.D. Præptus Kiszkovien: Judex Surrogat Metr: Gnesnen.

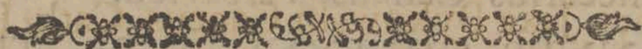
FRANCISCUS CZEHOWSKI. Cath: Posnan: Cancus Kosminen: & Sieradien: Præptus.

MICHAEL KOMOROWSKI.

ELENCHUS
DEFUNCTORUM.

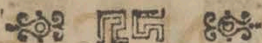
E CLERO ARCHI-DIÆCESANO GNESNEN:

ex Annô 1790. 1791. & 1792.

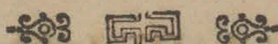
Casimirus Chamerlinski. Vicarius Secemi-
nen:
Nicolaus Wilkowski de Domo Lovicien:
Emeritt: Præsbyter.
Walentinus Sokolnicki in Waliszew Cura-
tus Annor ætat: 81.
Petrus Woyszycki Vicarius in Bratosze
wice.
Bernardus Piszulski Præbendarius in Dzia-
łoszyn Annor. 88.
Balthavar Gorski in Krzemienica Mansio-
narius.
Adalbertus Domaszewski in Stawno Cu
ratus.
Joan: Gabriel Paciorkowski in Koło &
Brzeznica Præptus.
Stanislaus Jaworski Cancus: Cathlis Livo-
niæ Præbendarius Colleg: Lancicien:
Josephus Madalinski Cancus: Colleg: Cu-
rzelovien.

Anto-

Antonius Gniatkowski Cancus: Colleg: Volborien in Kurowice Curatus.
Lucas Sapinski Præbendar: Ravens:
Philippus Jacobus Rybinski Cancus: Jnsig Colleg: Lovicien: Judex Surrogat. Caussar: Curiæ Archi-Eppalis Gnesnen: in Bednary Præpt.
Joannes Jaxa Bykowski Cancus Cath: Plocen.
Sebaſtianus Nehring Vicarius Zakrzevien.
Josephus Piorowicz Vicarius in Trlang:
Paulus Sztoltman Curatus in Radzanow
Thomas Rafałowicz Cancus Collegiat. Volborien in Stara Rawa Curatus
Adalbertus Guzowski in Kaszewy Curatus.
Simon Pagowski Cóleg: Vielunen: Decan: Caliſſien Cancus in Praszka Præptus.
Antonius Kurkowski Cancus: Uniejovien: in Grabno Præptus.
Hyacinthus Wieczorkowski Vicarius Petricovien.
Josephus Jabłonski in minori Leznica Curatus.
Petrus Dzikowicz in Bukowno Curatus
Antonius Sikorski UJD. Cancus: Metrop: Gnesn: & Livon: Archi-Diac: Camenen. per Boruſſiam Judex Metrop: Gnesn: delegatus ac Præpt: Tuchol:

ELEN-

ELENCHUS

Mortuorum Sacer: in Archi-Diacon: Calis:

Theophilus Gradecki Decan: For.Calis. Curatus in Rossoszyca.
Benedictus Kawicki Curat: in Skrzebowa.
Casimirus Kędzierski Curatus in Szczury
Stanislaus Gorzewicz Canc: Hon: Lovicien: in Gołuchow Præpositus.
Mathæus Stanicki Pænitentiarius in Tursko.
Adalbertus Kokoszynski Prept: Hosp: in Pleszow.
Nicolaus Paszkowski Curatus in Brzezie.
Gregorius Ciemski Canc: Honor: Calissien Curatus in Koscielec.
Antonius Malinski Curatus in Rychnow.
Micháèl Sampalinski Cancus Natus Calissien Præpositus in Jwanowice.
Antonius Modławski in Biała Curatus.
Stanislaus Choynacki in Koszuty Curatus.
Alexius Grzymuntowicz in Broniszewo Curatus.

LU-

LUNATIONES

ANNI 1793.

JANUARIUS

Die 5 Decresc: *Januarij* hora 1 minut: 51. Vep.
12 Novil. Febr: h. 9. m. 50. mane.
19 Cres. h. 3. m. 23. Vesp.
27 Plenil. h. 4. m. 27. mane.

FEBRUARIUS

Die 4 Decres: hora 4 minut: 33 Vesp.
10 Novil. Martij. h. 8. m. 18. mane.
17 Cres: h. 6. m. 52. Vesp.
25 Plenil: h. 11. m. 30. Vesp.

MARTIUS

Die 5 Decres hora 3. minut. 33. Vesp.
12 Novil. April h. 6 m 50, mane.
19 Cres: h. 10. m. 30. vesp.
27 Penil. h. 4. m. 29. vesp.

APRILIS

Die. 3. Decres. hora. 11. minut, 27. Vesp.
10 Novil, *Maji* h. 5. m. 29. Vesp.
18 Cres: h. 7. m. 13, mane.
26 Plenil. h. 6. m. 13. mane.

MAJUS

Die 3. Decres: hora. 5. minut: 20. mane.
10 Novil: *Junij* h. 4. m. 25. mane.
18 Cresc: h. 1. m. 45. mane.
26 Plenil. h. 4. m. 47. mane.

JUNIUS

Die 1 Decresc: hora. 10. minut. 28. mane.
8 Novil. *Julii* h. 4. m. 10. Vesp.
16 Cres: h. 6. m. 55. Vesp.
24 Plenil. h. 1. m. Vesp.
30 Decres: h. 4. m. 7. Vesp.

JULI-

JULIUS

Die 8 Novil. *Augusti* hora. 5. minut. 24. mane.
16 Cresc: h. 9. m. 48. mane.
23 Plenil. h. 8. m. 17. mane.
29 Decres: h. 11. m. 39. Vesp.

AUGUSTUS

Die 6 Novil. *Septembr.* hora. 8. minut. 26. Vesp.
14 Cresc. h. 10. m. 20. Vesp.
21 Plenil. h. 3. m. 39 Vesp.
28 Decres: h. 10. m. 10. mane.

SEPTEMBER

Die 5 Novil. *Octobr:* 5. hora. 0. minut. 50. Vesp.
13 Cresc: h. 8. m. 47. mane.
20 Plenil. h. 0. m. 2. mane.
27 Decres: h, 0. m. 29. mane.

OCTOBER

Die 5 Novil. *Novembr* hora. 5. minut. 29. mane.
12 Cresc. h. 5. m. 39. Vesp.
19 Plenil. h. 9. m. 53. mane.
26 Decresc: h. 6. m. 40. Vesp.

NOVEMBER

Die 3 Novil. *Decemb.* hora. 9. minut. 19. Vesp.
11. Cresc. hora. 1. m. 37. mane.
17. Plenil. h. 9. m. 40. Vesp.
25. Decresc: h. 3. m. 40. Vesp.

DECEMBER

Die 3. Novil. *Januar.* hora. 11. minut. 39. mane.
10. Cresc. h. 8. m. 22. mane.
17 Plenil. hora. 11. minut. 55. mane.
25 Decres. h. 1. m. 26. Vesp.

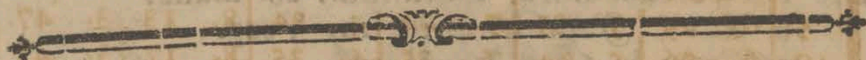

TABELLA
ORTUS, & OCCASUS SOLIS.
Pro Elevatione Poli Grad: 52. m. 49.

Dies.	Ortus H. M.	Occas. H. M.	Ortus H. M.	Occas. H. M.	Ortus H. M.	Occas. H. M.
	JANUARIUS.		FEBRUAR:		MARTIUS.	
5	8. 15.	3. 45	7. 30	4. 30.	6. 22.	5. 28
10.	8. 10.	3. 50.	7. 20	4. 40.	6. 21.	5. 39.
15.	8. 4.	3. 56.	7. 11.	4. 49.	6. 11.	5. 49
20.	7. 57.	4. 3	6. 59	5. 1	6. 0.	5. 0.
25.	7. 49.	4. 11.	6. 48.	5. 12.	5. 49.	6. 11
30.	7. 42.	4. 18.	6. 37.	5. 23.	5. 40.	6. 20.
	APRILIS.		MAJUS.		JUNIUS.	
5.	5. 28.	6. 32.	4. 28.	7. 32.	3. 45.	8. 15
10.	5. 18	6. 42.	4. 22.	7. 38.	3. 41.	8. 19.
5.	5. 8.	6. 52.	4. 14.	7. 46.	3. 39.	8. 21.
20,	4. 57.	7. 3	4. 6.	7. 54.	3. 38.	8. 22.
25.	4. 47.	7. 13.	3 59.	8. 1.	3. 39.	8. 21.
30.	4. 38.	7. 22.	3. 53	8. 7.	3. 40.	8. 20
	IULIUS		AUGUSTUS		SEPTEMBER	
5.	3. 43.	8. 17.	4. 23.	7. 37.	5. 22.	6. 38
10.	3. 47.	8. 13.	4. 32.	7. 28.	5. 32.	6. 28.
15.	3. 52.	8. 8	4. 42	7. 18,	5. 43.	6. 17.
20.	3 59.	8. 1.	4. 48.	7. 12.	5. 53.	6. 7.
25.	4. 6.	7. 54.	5. 59.	7. 1.	6. 4.	5. 56
30.	4. 13.	7. 47	5. 10.	6. 50.	6. 13.	5. 47.
	OCTOBER.		NOVEMBER		DECEMBER.	
5.	6. 25.	5. 35.	7. 26.	4. 34.	8. 13.	3. 47.
10.	6. 36.	5. 24.	7. 35.	4. 25	8. 17.	3. 43.
15.	6. 46	5 14.	7. 44	4. 16.	8. 18.	5. 42.
20.	6. 56.	5. 4.	7. 52	4. 8.	8. 19.	1. 41.
25.	7. 6	4. 54	8. 1.	3. 59.	8. 19.	3. 41
30.	7. 15	4. 45.	8 8.	3. 52.	8. 16.	3. 44

243

Wolborz w dyec. ~~Krojaw~~ gnieźn. Kollegiata fund. 1544 Piotr Gamrat arcybisk. gniezn. 4 prałat, i Kanon. supr. 1818 – r. 1762 włączona do dyec. Kujawsk.

brosz. Hist.

(Smoczyński W. S. Dr. x.)

Zasetka na Syberyi opisał X. Dr. W. S. (Osobne odbicie z dziennika „Czas.") Kraków 1877. 8o.

Księgarnik.

Tutejszych Skorupień(?) niemieckich.

Dwudziestce(?)

Pamiątki polskie

wymienione.

4300.

244

Synodus gnesn. 1628

Ecclesia Metropolitana Gnesnensis cum Praelatis, Canonicis, Vicariis, Mansionariis Psalteristis, Altaristis, aliisque Beneficiis

Collegiatae: Łęczyca, Łowicz, Kalisz, Uniejów, Wieluń, Kurzelow, Łask, Wolborz, S. Georgii in Arce Gnesnen.

Abbatiae: Trzemeszno, Ląnd, Sulejów Wągrowiec, Mogilno, Witow

Praepositurae: Mstow, Kalisz ad S. Nicolaum, Jeżow, Kłodawa, Kościół (Kościelnensis), Krzepice, Gnesnensis ad SS. Trinitatem.

Monasteria Monialium: Gniezno, Obory

broz.

vrą

245

Sworinagatz (dzis Swornigatz na północ od Chojnic nad jeziorem Karchin) w gniezn. dyec. Klasztor Augustianow (Eremus S. Joannis Bapt.) założony około 1272 przez Mestwina II Księcia pomorsk. w puszczy Zwerinez (Sworinogatz); r. 1303 Borysław przeor tego eremu z zakonnikami zostali cystersami klasztoru w Oliwie i dobra do Oliwy wcielili (Pozwolenie na to Wacława Króla czesk. i polsk. d. 19 Januar 1303 w Königgrätz) (Są przywileje tego klasztoru wydawane przez biskupów kujawskich gdzie są wspomniane r. 1291 jeziora tamtejsze Melnica, Lank) (cf. Chronicon Oliv. in Script Pruss I p. 698)

246

Krzepice oppidum cum monasterio in dioecesi Cracoviensi, sed Jaroslaus archiep. Gnesn. per potentiam Casimiri secundi regis abstraxit a dioecesi Cracoviensi et sibi usurpavit datis duabus decimis in utraque Zajączki pro ecclesia in Krzepice, quae de parochiali translata est in conventualem Canon. reg. s. Augustini per Stiriagam de Rogow.
(pierwotnie należało do parafii Krzepice

Klobucko oppidum in dioec. Crac. cum monasterio Canon regul. s. Augustini fund per Joannem Dlugosz ex seculari ecclesia in regularem.

Przestan villa ~~post~~ post oppidum ~~[illegible]~~ Krzepice citra fluvium Liswarta eccl. filia ecclesiae de Klobucko in dioec. Cracov.

(pod Lubogą)

Arcybiskup gnieznien. posiadał w dyec. Krak. Łussy Biskupice
Krolewice i Chroślina w Sandomiersk. lecz kupił 1359 Kazmierz Wielki

Pałac w Krakowie kupił Mikołaj Kurowski arcyb. od Dymitra z Boygdanu podskarbiego Koron.

Numerus currens	Litera	

Mstowi rzeka Warta przedziela Star
miasto od Klasztoru fund. 1221 przez
Zwona dla Kanon. lateran.
Klasztor za Wartą zajął arcyb. gnieznien
Kardynał Oleśnicki brat Krak. r. 1454
rząd odebrał
lecz Jan Sprowski arcyb. gnieźn. nanowo
Klasztor odebrał 1456.

I .. 27-
18-
20
17-
30
19-
30
27-
188 . . . 188-
104-
-49-
97-
103
-44
-85
-62
732 – 863

16-
20
21-
20
27-
104 . . .

.. 15
13
21
49

.. 20
7
24
24
22
97

.. 23
23
26-
15-
16-
103

. 16-
13
15-
44

VII .. 16-
15-
12-
15-
13-
14-
85

VIII . . . 10
5-
17-
11-
11-
8-
62

Archidyakonat Kamieński 57 Kośc.

+ I) Archidyakonat Gniezn. — Dek. S. Trójcy . . 44 = {S. Piotra 27 / S. Trójcy 18} 45; Łekniński . . 21 =; Żniński . . 26 =; Zbarski . . 30 = {Zbarski 20 / Sampoln. 17} 37; Konin . . 28 =; Stupca . . 25 = — 174 + 1 = 175

232 Kośc.
-92
-73
-86 -
143 -
43 -
669 Kośc. ołow

S. Piotra Gniezn.
Sampolno 17

175
57
232

Dek. Kamientski 57 {Dek. Więcbork 15 - / Buchow 11 - / Łobżenica 12 - / Nakło 11 - / Tuchola 8 -} 57

+ II " Uniejów . — Dek. Uniejów 23; Warta 18 -; Szadek 19 -; Brzeźnica 32 - — 92

Człuchow 10
Flamersztyn (Chojnice) 5 {Chojnice / Łobżenica}
Więcborg (Sępelborg) 17
Tuchola 11
Nakło 11
34

1512
Nakielski 11
Tempelburg (Więcborg) 17
Chojnice (Flamersztyn) 2 {Człuchow / Flamersztyn}
Tuchol 8

+ III " Korzelow . . — 73

+ IV " Kalisz . . . — 86 {Archid.: Wieluń 42 {Dek. Krzepice 11 / Ruda 18 / Wierzchow 13} 42 / Archid. Kalisz 44}

+ V " Łęczyca . . — Dek. Łęczyc. 26; Rawa 43; Szczawin 33; Bedlno 41 — 143

Archidyak Łowicki 132 {Dek. Łowicki / Skierniewice / Rawa}

particulae agrorum alias płoszy (1520)

VI " Wieluń . . . — 43

86
43
129

26
33
41
100

82 - M.

247a

Zaprowadzenie wiary

Uposażenie
Sufragani
Synody
Katedralny Kościół.
Rozległość i granice
Kapituła.
Kollegiaty
Seminaria
Szkoły
Zgromadzenia zakonne
Bractwa pobożne
Różnowiercy

Stan w Król. polsk.
i w Galicyi 1857
w Prusach.
Kościoły paraf.
filialne
Kaplice
Klasztory męskie
żeńskie
Przestrzeń
Ludność Katol.
Duchowieństwo
świeck.
klasztorne

Gnieznien
Kalisk.
Łęczyck. - - -
Kurzelow - - - -
Uniejow - - - -

Gniezn. 135 }
Kamiensk 57 Kosc. }
Wielunsk. 42 Kosc }
Kalisk
Uniejow 132 Kosc }
Łęczyck..

249

Castellania Slupensis in spiritualibus pertinebat ad Archiep. Gnesnen. – potem zagrabił Słupsk Waldemar król duński – 3a anno consecrationis Henrici Kettlik archiep. Gnesn. (circa 1212?) wrócił Świętopełk książę pomorski: Kod. dypl. Wielkopol. I. No 78 p. 75.

250

[Na]jdawniejsze statuta Kapituły gnieźnieńskiej
są zebrane 1408 (z tym rokiem poczynają się
i akta Kapitulne)
z r. 1408-1490 Statuta Capituli Gnesnensis
druk str 243-273

251

1772 zabrały Prusy Pomorze polskie (oprócz Gdańska) województwa Malborskie, Chełmińskie (oprócz Torunia), Warmię, część Wielkiej Polski po rzekę Noteć z obudwoma jej brzegami od granicy Nowej-Marchii aż do Wisły pod Fordonem

630 □ mil = 139060 ludn.

Prusy wschodnie

1793 zabrały Prusy ziemię Dobrzyńską, Województwo Płockie, część Księstwa Mazowieckiego - ziemie Zakroczymską, Ciechanowską, Różańską, Nurską, Łomżyńską i Wizką - Część Województwa Trockiego i Księstwa Żmudzkiego na lewym brzegu Niemna

778 □ mil = 1,200,000 ludn.

Nowo wschodnie Prusy

1793 zabrały Prusy resztę województwa Poznańskiego, Gnieźnieńskiego, Inowrocławskiego, Kaliskiego, Sieradzkiego, ziemi wieluńskiej, częstochowskiej, część Województwa Krakowskiego, Województwa Łęczyckiego, Rawskiego, Brzesko-Kujawskiego.

1795/6 zabrały Prusy resztę województwa Rawskiego część Xięstwa Mazowieckiego na lewym brzegu Wisły, województwa Podlaskie, Trockie, Żmudzkie, Część województwa Krakowskiego, Xięstwo Siewierskie

Południowe Prusy

Prusy Południowe (departament Poznański, Kaliski, Warszawski)

Prusy Nowo-Wschodnie (departament Płocki i Białosto

Prusy Zachodnie (przyłączone z Księstwem Siewierskim do Śl

R. 1795/6 Austryacy zajęli część Księstwa Mazowieckiego na ~~lewym~~ prawym brzegu Wisły a na lewym Bugu (t.j połowa ziemi czerskiej, połowa warszawskiej, cała liwska)

1807 Xięstwo Warszawskie

D: gnieznien.

Stan archidyecezyi gnieznienskiej
podług synodu z r. 1720.
Pius VII

Przez bullę De salute animarum d. 16 ~~lutego~~ lipca(?) 1821 (Preuss: Gesetz: sammlung Jahrgang 1821 Nr. 166 pag. 113) rozdzielono dyecezyię; i ustanowiono Kapitułę gnieznieńską z 1 prałata i 6 kanoników.

Archidyecezyja gnieznieńska rozciągała się na województwa kaliskie, sieradzkie, łęczyckie, rawskie, Kaszuby, z województwa sandomirsk. (powiaty chęciński i opoczneński)
Długości 58 mil, szerokości 50 mil

Z województwa pomorskiego należał tu powiaty człuchowski i tucholski = Całe województwo gnieznienskie
Z części województwa brzesko-kujawskiego.
Z całego województwa łęczyckiego, kaliskiego
z części wojew. rawskiego
" krakowskiego
" sandomierskiego

Archidiakonat słupski (Stolzen) wkiedy odpadł ob: Lites.

R. 1744 Arcybiskupstwo gnieznieńskie liczyło:
Kollegiat 13 (lub 15)
Archidyakonatów 7 (gnieznien. łęczyck. łowick. kalisk. uniejow (z oficyałatem wieluńsk.) kurzelow. kaminsk.)
Kościołów farnych około 900

Herb kapituły: Trzy Lilie – lub S. Wojciech w stroju biskupim
Katedra gnieznieńska miała
Prałatów 7 Kanoników 24

Tytuł Legati nati wyjednał Henryk Kietlicz a potwierdził
nie tegoż Jan Łaski – Tytuł prymasa: Mikołaj Trąba r. 1416
Tytuł książęcia r. 1360 od Kazimierza Wielk.

Arcybiskup Krzysztof Szembek po Teodorze Potockim był opatem tynieckim.

Tytuł Vicarius generalis regni Pol. nadał Władysław Jagiełło r. 1411
Prawo bicia monety

Dystynktorium kanonikom gnieznieńskim nadał Klemens XII d. 4 Grudnia 1738
(z jednej strony S. Wojciech, z drugiej Orzeł biały)

Przez bullę de Salute Animarum z d. 16 Lipca 1821 utraciło arcyb. gniezn. [cały] Archipresbyterat Kamiński składający się z dekanatów: ~~Kamień~~skiego, Człuchowskiego, ~~Tuchol~~~~skiego~~, Hamersztyńskiego, Więcburskiego, Tucholskiego, Łobżenickiego.

Długosz opisuje granice Dyecezyi Gnieznieńskiej od Krakowskiej: A fluvio Pethwartha qui Gnesnensem et Cracoviensem dioec. dividit, usque in Wartham fluvium ad oppidum Mstow in dioecesi Cracoviensi situm, ab inde ad oppidum et fluvium Molodze inclusive, abinde ad fluvios Pylcza, Nyda et Bobrza, a quibus ad fluvium Radomirza et oppidum Nowa Krzyn relinquendo oppidum Krzyn in dioecesi Gnesnensi et abinde relinquendo districtum Radomiensem et Lukoviensem dioecesis Cracoviensis usque ad oppidum Lysakarzow in dioecesi Crac. Quod dioeceses Crac. et Posnan. terminat.

Sufragani: gnieznieński, Kujawski, Łowicki

253

R. 1740 wizyta archidiakonatów z kościołów 863 prócz zakonnych; obejmowała (niemal) województwa Kaliskie, Sieradzkie, Łęczyckie, Rawskie, Kaszubską ziemię (wsze wojew. Kaliskiego) r. 1815 odpadło Gniezno z częścią dyecezyi do Prus.

Stan archidyecezyi gnieźnieńskiej (podług Synodu z roku 1720)

Kollegiaty: 1. Gniezno (Wniebowzięcia N. P. Maryi) Katedra (z grobem św. Wojciecha) (i S. Wojciecha) Archikollegiata f. około r. ... przy niej prałatów 7 kanoników 24 (XII) penitenc. wikar. mansyonar.

2. Łęczyca (Tum czyli Archikollegiata S. Alexego f. r. 1005 przez Bolesława Chrobrego, przy niej 6 prałatów, 10 kanonik. 8 wikar. 4 mansyon. 2 penitenc. 4 psałter. supr. 1819 — podł. Mętlewicza (ob. Pamięt. relig.) konsekr. 1122 przez Piotra Dunina

Archicollegiata — podł. niek. f. 969 podł. innych 1122 — podł. innych przez Piotra Dunina — Konsekrowana 1161.

3. Łowicz f. 1433 Wojciech Jastrzębiec arcyb. gniezn. (Assumptionis B. Mariae) przy niej 4 prałat, 11 kanonik. 10 wikar. i mansyonar. 6 psałteryst. i wwantystów supr. 1818 — Ob. W-H. Gawarecki: Pamiątki historyczne Łowicza Warsz. 1844.

4. Kalisz (N. P. Maryi) f. 1160 Mieczysław xiążę wielpolsk (B. Maria V.) 5 prałatów, 7 kanoników z prawem używania rokiet i mantoletów i od 1827 dystynktoryów — 4 prałatów, 5 kanonik. 10 mansyonary.

5. Uniejów f. 1365 arcyb. gniezn Jarosław z Bogoryi Skotnicki (B. Mariae Vir.) (z grobem b. Bogumiła) supr. 1818. 4 prałat. 7 kanon. 6 vicar. 4 mansjonar — r. 1521 było tylko 2 prałatów (praepozit. archidiac.) i 5 kanoników

6. Kurzelów f. 1360 Jarosław z Bogoryi Skotnicki arcyb. gniezn. (n. P. Maryi Wniebowzięcia) już r. 1357 wspomina Kazimierz Wielki jako Kollegiatę Assumptionis B. Mariae Virg. — przed. do dyec. kieleck — r. 1521 było 4 prałatów (praepos. decan archidiac. custos) i 6 kanoników — później 3 ... r. 1721 prałatów ... kanoników

7. Wieluń (S. ...) f. 1142 przez Piotra Dunina z (Assumptionis B. V. Mariae) fund. w XII wieku Skrzynna pierwotnie w Rudzie, skąd r. 1420 (inni 1422) przez Mikołaja arcyb. gniezn. Trąbę przeniesiona do Wielunia. supr. 1819. supr. 1824. 3 prałat. 4 kanon. 8 wikar. 6 mansyon.

8. Łask f. 1525 Jan Łaski arcyb. gniezn. 1 prałat (proboszcz) 6 kanon. 5 mansyonarz. pod tyt. Najśw. P. Maryi i S. Michała — supr. 1819 — 3 prałatów (proboszcz infułat, dziekan, kustosz) 6 kanon. 8 wikar. 6 mansyonar.

9. Wolborz (3 prałat. 4 kanon.) fund. przez biskupów kujawskich, którzy tu mieli swą rezydencyą. (od 1818 do dyec. kujaw.) S. Nicolai ... fund. 1148

10. Gniezno (S. Jerzego na zamku czyli na Górze Lecha fund. przez Mieczysława fund. 1418 4 kanon. (1 proboszcz prałat, 5 kanoników patronatu królewsk. i 6 wikaryuszy — proboszcz miał wieś Łankie Kanonicy: Malenin, Przystek, ...owo, Pierzyska i ... z Strzałkowa: ...

11. Sieradz pod tyt. S. Trójcy fund. 1432 (królewskie), przeniesiona r. 1729 do kościoła paraf. WW Świętych — supr. 1818. 2 prał. 5 kanon. 6 mansyon.

12. Chocz f. 1629 Andrzej Lipski bisk. Kujawski supr. 1818 3 prałat. 2 kanon (praepositus infulatus był) tit. S. Laurentii mart.

13. Kamień f. 1648 Jan Maciej Judycki, (tit. S. Nicolai) Kanonik gniezn. przy niej 4 prałatów, 8 kanoników.

Wolborz Kollegiata fund. 1544 Piotr Gamrat arcyb. gniezn. przy niej 4 prałatów, 1 kanonik — r. 1362 wcielona do dyecezyi kujawskiej — supr. 1818.

Seminaria 1. Łowicz (x. Missyonarzy) supr. 1815 fund. Radziejowski fund. 1689

2. Gniezno (x. Missionarzy) f. kardynał Karnkowski, oddał Missionarzom Stanisł. Szembek arcyb.

Kamień Kollegiata pod tyt. B. Mariae V. et SS. Petri et Pauli Apostolor. fund. 1649 Maciej Łubieński arcyb. gniezn. potwierdzona przez papieża 26 Stycznia 1656; supresym. 30 Octobr. 1810.

Benedyktyni 1. Kościoł (pod Kaliszem) f. 1209 Mieczysław Praepositura. III dotowani; osadzeni zaś r. 1180 (Mieczysław III † 1202)

2. Uniejow f. 1370 Jarosław Skotnicki arcyb. gniezn.

3. Jeżow fund. 1180 Xiążęta Mazowieccy praepositura odpadł

4. Mogilno (opactwo) (S. Joannis Evang.) f. 1065 Bolesław gniezn. śmiały krol. pol.

Cystersi: 1. Ląd (Landa) (opactwo) f. 1145 Mieczysław stary Xiążę polski sprowadziwszy zakonników z Klasztoru Bergen. supr. 1819. r. 18.. oddany Kaznodziejom

odp. 2. Sulejow (opactwo) f. 1176 Kazmierz II sprawiedliwy xiążę pol. (podług Flatta fund. Rusław herbu Halldank.

3. Wągrowiec ([illegible]) (dawniej Łękno) (opactwo) f. 1153 Zbilud z Panigrodza pierwotnie w Łęknie gniezn. r. 1396 przeniesieni do Wągrowca

Norbertanie: 1. Witow (opactwo) f. 1179 przez Wita z Zielonego Chotla herbu Janina biskupa płockiego z bratem Dersławem wojewodą San: domir. supr.

2. Kościoł (pod Kaliszem) (S. Wawrzyńca) f. około 1139 Piotr Włost Dunin hrabia na Skrzynnie; r. 1180 przeniesieni do Wrocławia

Kanonicy lateraneńscy S. Augustyna 1. Trzemeszno (opactwo) f. około 970 Mieczysław I xiążę polski gniez z żoną Dąbrówką. — r. 1326 pisali się sami: Ordinis S. Augustini Arrovariensis.

2. Kalisz f. 1358 Kazmierz Wielki przeniosł z wsi Mąki pod Sieradzem istniał pewno ...

3. Mstow f. 1220 Iwo Odrowąż bisk. Krak. Praepositura istniał podobno 1250. supr. 1800.

4. Kłodawa f. Władysław Herman, dotował Władysław Jagiełło (Długosz pisze że wystawił Jagiełło ratowało przed r. 1435 co pewne) Praepositura

5. Krzepice f. 1460 Jan Kincza z Rogowa - supr. 1800 Praepositura Małki.

7. Wysoka (Wisseck) miasteczko fund. 1729 Apolinara z Smogulecki Szczepińska Kasztelanowa gniezn. (pod Nakłem)

F. fund. pierwotnie Iwo Odrowąż bisk. krak.

6. Swornoga (Schwornigatz) nad rzeką Brdą f. 1272 supr. 1303 a dobra ... przeszły do Cystersów w Oliwie i za konnicy były to Augustianie podobno (Eremus S. Joannis Bapt.)

Kanonicy regularni S. Ducha de Saxia 1. Kalisz f. 1283. Przemysław Krol pol. [illegible]

(Praepositura conventualis [S. Joannis ante muros])

Kanonicy regularni Bożogrobcy (Miechowici) 1. Gniezno gnieź (probostwo) zgładzeni 1242 czyli 1245 f. 1242 Przemysław xiążę wielkopol. z bratem Bolesławem fund. 1242 Praepositura (probostwo)

6. Sempelburg (czyli Łumino) (probostwo)

3. Łęgonice (probostwo) f. 1411 Mikołaj Trąba arcyb. gniezn.

4. Rawa mazowiecka odpadł 1786 po Jezuitach (plebania)

5. Grodzisko (probostwo) f. około 1180 Eudoxia żona mieczysława III starszego xięcia wielkopol.

2. Wągłków f. 1631. x Maciej Łubieński arcy: bisk. gniezn z bratem swym Stanisławem bisk. płock. sekular. supr. 1797 (dziś odpadł szkoła miejska Katol.)

Paulini 1. Wieluń f. (1380) czyli raczej f. 1393 Władysław Jagiełło 1393 Władysław Jagiełło Opolski i Wieluński supr. oddany Bernardynkom

2. Oporow f. 1453 ~~Władysław Oporowski ax. cy bisk. gniezn~~ Piotr Oporowski podkomorzy Łęczycki supr. 1819 (Ob. Oporowo wspomnienie historyczne p. W. H. Gawareckiego w Kalendarzyku polit. 1844)

3. Wielkomłyny f. 1476 Jakob Koniecpolski proboszcz S. Floriana w Krakowie

6. Łęgonice w dekanacie rawsk.

4. Konopnica f. 1637 Hieronim Konopnicki kasztelan spicymirski.

5. Wieruszow f. 1401 Bernard Wierusz sędzia wieluński

Bonifratrzy odp. Brdow dyec. Kujaw (2) 1. Łowicz f. 1615 Henryk Firlej (wprzód w Pułtusku byli osadzeni.) supr. 1807

(Eremus SS. Quinque Martyrum)

Kameduli 1. Bieniszewo f. 1640 Wojciech Kadzidłowski kasztelan inowrocławski, starosta radziejowski

Augustyanie: 2. Gidle 1. Wieluń f. podług jednych 1217 (podług drugich przez Przemysława Króla podł. innych r. 1335 przez Kazmierza W. Władysław Odonicz Spluacz xiążę wielkop.

3. Rawa mazowiecka f. 1353 Ziemowit xiążę mazowiecki

3) Swornoga (Swornigatz wierzynna gać) f. 1275 Swiętopełk xiążę pomorski z żoną Eufrozyną supr. 1303. (w parafii Kona:

2. Chojnice f. 1365 Winrych von Kniprode wielki mistrz Krzyżacki supr. 1819.

Kartuzi 1. Gidle f. r. około 1640 Zuzanna z Przerembskich Oleska podkomorzyna w. kor.

Karmelici Trzewiczkowi. 1. Kłodawa f. 1623 Franciszek Krykowski

2. Keynia f. 1612 mieszczanie ze gnieź składek

nowszemi czasy z dyec. Kujaw: Bydgoszcz, Markowice.

Dominikanie: 1. Sieradz f. 1260 Kazmierz x. Kujawski i Łęczycki Kazmierz Wielki (pewne)

2. Piotrkow f. podł. jednych 1319 podł. innych 1340 (podług Flatta) a podł. innych 1370 Kazmierz W. (z obrazem cudownym N. Maryi)

7. Znin

3. Łęczyca f. 1370 Kazmierz Wielki

4. Łowicz f. 1406 Mikołaj z Kurowa arcyb. gniezn. supr.

5. Znin f. około 1323 Janisław herbu Kotwicz arcyb. gniezn.

6. Gidle f. około 1623 Anna z Ruszcic Dębrowska kasztelanowa wieluń. (z cudown. statuą N. Maryi)

(pewnie 1615 tej / podług innych f. 1656 tej)

Franciszkanie: 1. Gniezno f. ~~1270~~ 1259 Bolesław pobożny xiąże Kaliski (z grobem bł. Jolanty)
2. Kalisz f. 1257 Bolesław pobożny xiąże Kaliski z żoną Jolantą
3. Piotrków f. ~~1621~~ 1620 Walenty Erazmus proboszcz rokszycki supr. ~~1820~~ 1820 do Radomska przeniesieni
4. Bełchatów f. 1617 Mikołaj Kowalewski miecznik sieradzki z żoną Zofią z Bykowskich
5. Smardzewice f. 1622 Maciej Łubieński bisk. kujaw.
6. Radomsk; fund. 1286 Władysław Łokietek w Brzeznicy, skąd r. 1297 przeniesieni do Radomska — podług Dziennika warsz. fund. 1328 król Władysław Łokietek

7. Łagiewniki f. ~~1675~~ 1678 Samuel Żelewski dziedzic z żoną Zuzanną Bełdowską d. 16 kwiet. z cudownym obrazem s. Antoniego Padewsk. ogłosz. 1678 za cudowny (ob. Wiadomość o cudownem objawieniu się św. Antoniego z Padwy we wsi Łagiewnikach przez x. J. Piaseckiego. Warszawa 1844. 8o.) tu leży pochowany świątobl. Rafał Chyliński + 1741.

Bernardyni: 1. Kalisz f. 1465 Jan Gruszczyński arcyb. gniezn.
2. Łęczyca f. ~~1632~~ 1636 Dorota z Otolina (Puło wa (podczaszyna płocka biskupi
4. Kazimierz f. 1514 Jan Lubrański bisk. poznań.
5. Warta f. 1467 Gerard zarand (z Brudzewa kanonik kruszwicki na gruncie który darowała Dorota z Kalinowy, wdowa kurska i mieszczanin świętosław Dzierżawa Daromysł *)
6. Kobylin f. 1456 Wojciech i Mikołaj Wierzbiętowie dziedzic (sławne grobem przeto Sam. Świdrowskiego)
7. Złoczew f. 1608 Ruszkowski z Ruszczyc miecznik kalisk.
8. Koło f. około ~~1466~~ 1456 Flincza z Rogowa kasztelan sandomir.
9. Łowicz f. 1468 Jan Gruszczyński arcyb. gniezn.
10. Piotrków f. 1624 Florian, Stanisław i Wawrzyniec Starczewscy

(nowszemi czasy z dyec. Kujaw: Bydgoszcz)

11. Gołańcz f. 1695 Wojciech Smogulecki gniez. starosta nakielski
12. Górka pod Łobżenicą f. 1638 Zygmunt Raczyński. starosta jasieniecki
13. Widawa f. 1638 Wojciech Węzyk
14. Zamarte f. 1747 Jan Grabowski Jakob Józef kasztelan gdański: (w dekanacie tucholskim) supr. 1826. (podług innych fund. około 1736 Jędrzej Teodor Grabowski kasztelan chełmiński, ojciec Jana)

*) Warta tu leży pochowany świątobl. Rafał z Proszowic prowincjał bernardynów ur. 1454 w Proszowicach + 26 stycz. 1534 (ob: Vita Servi Dei B. Raphaelis Proszoviani. Posnaniae 1686)

Reformaci: 1. Chocz f. 1622 Andrzej Lipski bisk. kuj.
2. Brzeziny f. 1627 Kasper Lasocki
3. Wieluń f. 1629 Marcin Wierusz-Kowalski obywatel
4. Konin f. 1631 Stefan Modlibowski (Teofila z Leszczyńskich xiężna Wiśniowiecka kasztel. krak. r. 1664 kościół odnowiła
5. Kalisz f. 1631 Marcin Wierusz Kowalski
6. Pakość f. ~~[illegible]~~ 1631 bracia Działyńscy Kasper bisk. chełmin. Michał starosta kościański i Paweł starosta nieszawski.
7. Lutomiersk f. 1650 Andrzej Grudziński wojewoda rawski.
8. Miedniewice f. 1676 Mikołaj Wiktoryn Grudziński starosta grybowski.

Dyec. Gniezn. - Filipini 1. Studziana f. 1668 Stanisław Grudowicz ~~proboszcz~~ poznań. fund. 1674 Jan Zbąski nominat biskup przemyski dziedzic. (z cudownym obrazem S. Familii)

[illegible]

Kapucyni: 1. Nowe Miasto nad Pilicą f. 1762 Kazimierz Granowski wojewoda rawski.

Trynitarze: 1. Krotoszyn f. 1731 Józef Potocki wojewoda Kijowski z żoną Ludwiką Mniszchówną

Jezuici: 1. Kalisz Collegium f. 1582 Stanisław Karnkowski arcyb. gnieźn. (z obrazem cudownym N. P. M.)

2. Piotrków Collegium f. 1667 Jerzy Denhoff kustosz poznański jezuici osiedli dopiero 1677 - po supprymowaniu oddany Piarom.

3. Rawa Collegium f. Wołucki bisk. suppr. 1773 (po nich Miechowici)

4. Łęczyca Rezydencya f. około 1730 (Teodor Potocki arcyb. gniezn.

5 Chojnice Rezydencya f. 1638 Władysław IV

Piarzy. 1. Łowicz f. 1668 Jan Szamowski kasztelan gostyński

2. Piotrków f. 1673 (podł. Bielskiego - a 1679 podł. Flatta); fund. 1689 Jan Bonawentura Madaliński bisk. włocł. (podł. Dzien. powszechn.) (po zniesieniu jezuitów obrócony 177.. na zbór luterski)

3. Wieluń f. 1691. Hieronim Niemojewski sędzia ziemski

4. Rawa f. 1774

Missionarze: 1. Łowicz f. 1689 Michał Radziejowski arcyb. gniezn.

Templariusze (Fratres militiae templi) 1. Gniezno (szpital) f. 1231 (2) Władysław Odonicz książę wielkopolsk.; r. 1243 Przemysław książę wielkopolski oddał Miechowitom

Krzyżacy niemieccy (pruscy) 1. Kamień (Komturia) f. 1339

~~Kartuzi: pod Gidlami~~

Cysterski 1. Ołobok f. 1213 Władysław Odonicz plwacz xiąże Wielkopolski Kaliski

Norbertanki 1. Bolesławiec f. 1643 Elzbieta Suchorabska xieni klasztoru w Czarnowąsach i Kasper Denhof wojewoda sieradzki

2. Łęczyca f. 1609 Mikołaj Szczawiński kasztelan brzeski

3. Witow f. 1179 przez Wita z Zielonego Chotla herbu Janina biskupa płockiego r. 1240 oddany Norbertanom męskiemu zgromadzeniu.

Franciszkanki (Klaryski, Damianitki;) 1. Gniezno f. 1259 Bolesław pobożny xiąże Kaliski na prośbę żony Jolanty (ktorej tu grob) przy kościele s. Franciszka (dziś więzienne rząd.)

(bł. Jolanta będąc wdową żyła w klasztorze sądeckim lat 12 a w gniezn. 6 lat + 11 czerw. 1298)

2. Kalisz f. 1618 Ferdynand Antoni Wilczek gwardian z Katarzyną Sulmowską.

Bernardynki (Elizabetynki) 1. Wieluń f. 1612 (now teraz są do klasztoru Paulinow przeniesione)

(now teraz są Bydgoszcz z dyec. Kujaw)

2. Łowicz d. gniezn. f. 1650 Marcin Sadowski kasztelan gostyński czyli f. 1404 (?)

3. Drzewica f. 1651 Barbara Drzewicka

4. Kalisz f. Alexander Łubieński sędzia ziemski kaliski sup. 1604 z ...

5. Warta fund. około 1470 przed 1538 Dorota Kurska wdowa. potwierdził Zygmunt III r. 1593; klasztor wybudował im 1663 Kołdowski dziedzic Kobierzycka.

Dominikanki - 1. Piotrkow ~~dziś obrócony n. z. m.~~ ~~kościoł~~ ~~zniszczony 1740~~ f. 1629 Katarzyna z Rokszyc Warszycka podkomorzyna sieradzka.

2. f. Kalisz f. 1283 Przemysław x.

Archid. Kamienski 57 Kośc.

1. Dek. Nakielski 11 paraf Nakielski 11 paraf

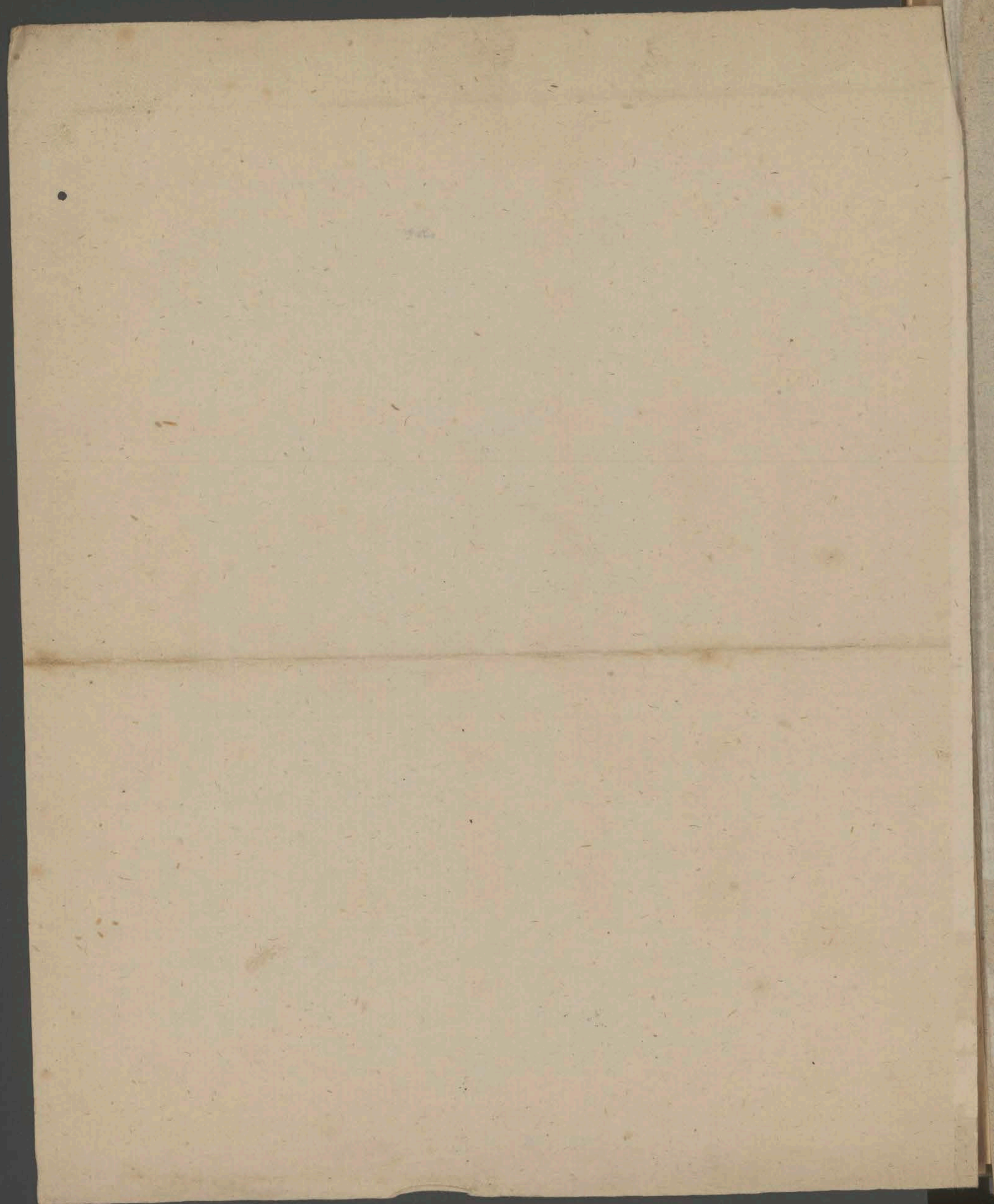
Sempelburgski 15 ~~Sempelborg~~ Więcborg 17. paraf.

1628

Chojnicki (23 par.) { Człuchow 11, Łobżenica 12 — 23 } Hamersztynski 5 paraf 10 filial. { Człuchow 10 par. 20 fil., Hamersztyn 5 par. 10 fil., Łobżenica 8 par. — 23 }

Tucholski 8 paraf. Tucholski 11 paraf

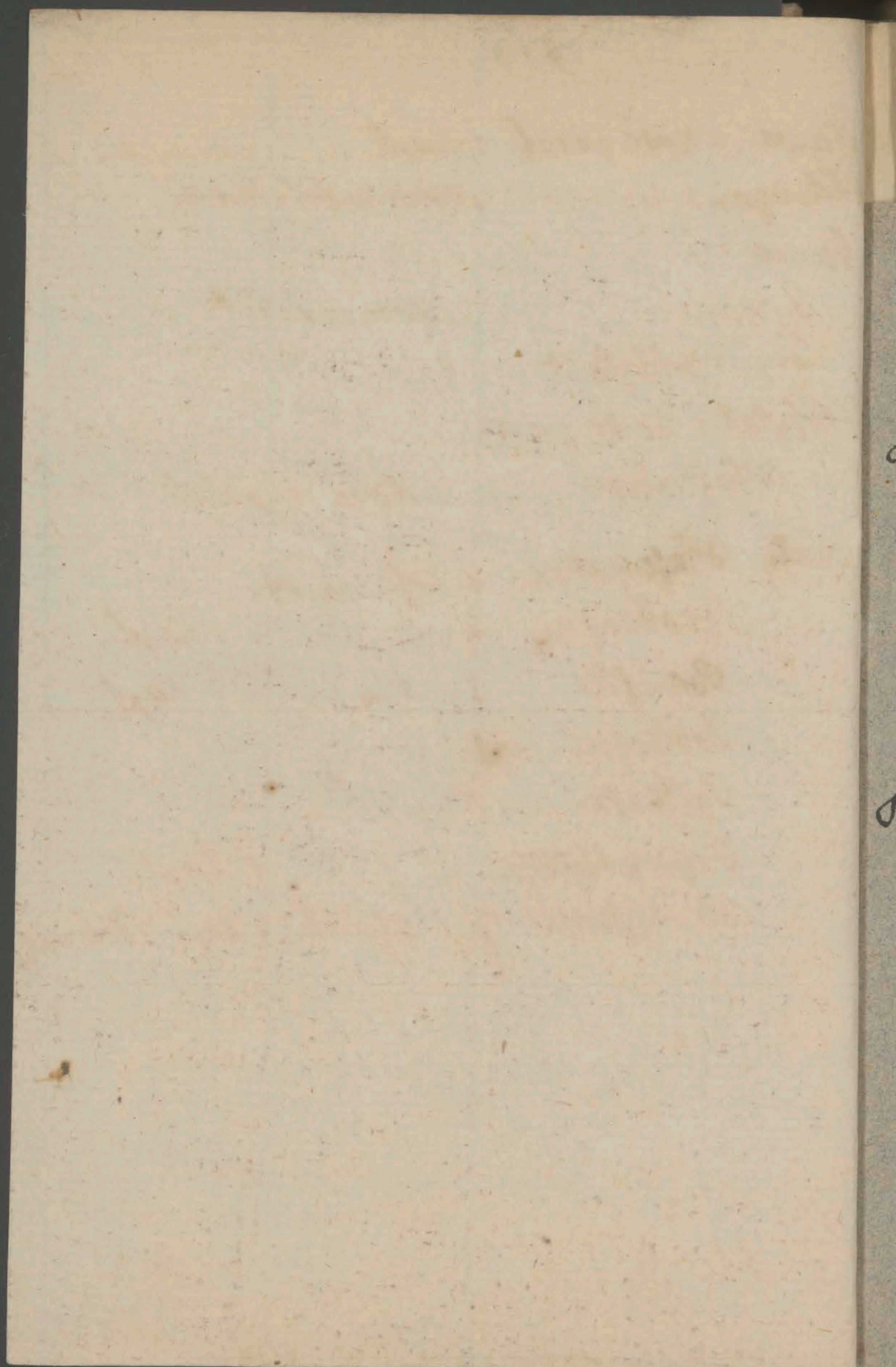
57

Inflantska.

Mitawa i Kość. paraf. i Kapl.
Goldingen i " " i dom modlitewny
Libawa i " "
Tukum — i dom modlit.
Frydrychsztadt — 1 " "
Jakobsztat i Kość. paraf
Hasenpot — 1 dom modlit

Powiaty Hasenpotski 2 Kośc. paraf.
Grobinski 2 " " i 1 Kapl.
Bauski 1 " i 1 Kapl.
Doblenski 1 " —
Talsenski 1 " —
Frydrychsztadski — 1 Kapl.
Illuksztaski 7 " 5 filialn. 7 Kapl. 4 dom modlit.

Biskupstwo litewskie

R. 1249 arcybiskup inflantski wyświęcił dominikana Henryka (kapelana legata papeskiego Wilhelma z Sabiny) na biskupa kraju zatwierdzonego — jednak ten biskup był wypędzony z swej dyecezyi

(Codex Warmiensis No 21.)

R. 1253 Innocenty IV Assisii XII Calend. Septembr. (d. 21 Augusti) poleca arcybiskupowi inflantskiemu aby utworzył biskupstwo litewskie i wyświęcił

(Naruszewicza Index Nr. 112)

niemiec.

Schmalz. J.

Encyclopädie der Cameralwissenschaften. Königsberg. 1797. in-8°. rel.
(f. 3.)

Visitatio Livonicarum ecclesiarum facta A. 1613 per archidiaconum Vendensem (Joh. Tecnon J.U.D.) druk: w Bunge: Archiv für die Geschichte Liv= Est= und Kurlands. Dorpat 1842. I Bd. p. 23–77

Dorpat: kościoły: 1) Kościół Katedralny na gorze (Jurjew)
w ruinach, zgorzał 1596

2) Ecclesia B.V. Mariae dawniej Minorytów do r. 1525
od r. 1584 Jezuitów do r. 1625.

3) Ecclesia S. Nicolai cerkiew właściwie ~~[illegible]~~ właściwie

4) " S. Jacobi Franciscanorum (Bernardynów?)
ruinosa

5) ~~[illegible]~~ " Johannis Baptistae dawniej Domini:
kanow w mieście – dziś cerkiew

6) " S. Katarzyny zakonnic S. Franciszka suprym. 1525 właściwie Dominikanek czyli ~~Franciszkanek~~

7) " Ecclesiae duae in arce (Domkirche und Schloßkapelle) Marcinkanek

8 " Ecclesiae 3 extra civitatem 1) S. Georgii, 2) Antonii 3) S. Anny

Po śmierci Henryka I biskupa zmarłego ~~[illegible]~~ 1378 obrała Kapituła Dietricha czyli Teodoryka Damerau i wyrobiła potwierdzenie papieskie. Jednakże część jedna Kapituły obrała Alberta Hecht którego Antypapa (Klemens VII) potwierdził a którego Urban VI kazał pojmać lubo go Krzyżacy popierali, jednak nie utrzymał się.

Die ältesten Gerichts-Ordnungen Rußlands von E. S. Tobien. Dorpat 1846. 4º. T. I. II Sudebnik z r. 1488 i 1530 1497. i 1550.

III) Biskupi Ozylijscy (podł. dyplomatów)
(i podł. Richtera 1858)
(Episcopatus Osiliae et maritimae)

Biskupstwo to zwane najprzód lealskim (Episcopatus lealensis) później Ozylijskim czyli Ozelskim (Osiliensis – Oesel)

1. Pierwszym biskupem był cysters Teodoryk z Torejdy opat klasztoru w Dyamencie który wraz z błog. Meinhardem nawracał Łotwę. Wysłany od biskupa ryskiego Alberta von Buxhöwden do Rzymu r. 1202 tamże r. 1210 mianowany biskupem estońskim a potem lealskim – r. 1218 zabity od (Lettonów) Estonów
2. Hermann von Buxhöwden brat arcyb. ryskt. opat klasztoru S. Pawła w Bremen mianowany 1219 biskupem lealskim i estońskim, gdy mu katedrę w Leal poganie zburzyli przeniósł się 1223 na biskupstwo dorpackie.
3. Godfryd przeor klasztoru cystersów Porta Coeli koło Naumburga nad Salą, w Saksonii, od 1224 pierwszy, od r. 1228 biskup Ozylijski. +1228 zrzygnował [illegible] za niego uszło
4. (Henryk I od 1232 1255 – +1242 +1262 (dominikan) był już biskup. lealsk. 1262 zwał biskupstwo lealskie ozylijskim
5. Hermann von Bukhöwden wyświęcony na bisk. 20 Augusta 1262. Król duński Abel rzekł się 1251 na rzecz biskupa Ozylij. – 1284.
6. ~~[illegible]~~ Henryk III od 1290 episcopus lealiensis r. 1279 wystawił katedrę w Hapsal
7. Jakób I od 1294.
8. Konrad I od 1297. 1301. 1307
9. Marek r. 1308 (Hartwig, Herting)
10. ~~Hartwich~~ czyli Hartung (od 1310 +1322) prawował się z Krzyżakami w Rzymie 1320,
11. Jakób II (od 1322) 1324 – 1334. od 1322 był scholastykiem dorpati) + 1337 w Lubece pozbawiony [illegible]
12. Herman II von Osnabrügge od 1334. +1363
13. Konrad II od 1368 1363 wyrobił sobie protekcję króla szwedzk.
14. Henryk IV od 1374. wprowadził biskupów Szlezwigu uwięziony przez kapitułę z którą żył w zatargach + 1381 zamordowany przez kanonika Hermana

fr. na Bolen z nepczawy Krzyzakow.

15. Winryk von Kniprode od 1385 + 5 Novemb. 1419 (z. 10 Aug. w monte Cassone)

16. Kasper Schouwenpflug od 1420 kanonik warmiński + 1423)

zakonczytt z zakonu Wilhelmitow obrany przez papieża 1423 + 1432 w Rzymie

17. Christian Kuband ~~czyli~~ Jan Schutte od 1423 obrany przez kapitułę i Krzyżakow (+ 21 lipca 1432 w Rzymie Kuband)

18. Jan Schutte od 1432 kanonik derptski dopiero 1432 otrzymał potwierdzenie papieża + ~~1439~~ 1438

19. Jan II Kreuwelt od ~~1439~~. obrany przez zakon i potwierdzony przez Eugeniusza IV r. 1439 lecz zrezygnował 1446 i pojechał do Rzymu jako prokurator krzyżacki miejsce jego zajął Gran

20. Ludolf Gran od ~~1448~~ jeszcze 1439 przez kapitułę obrany R. 1448 wsadzony i objął biskupstwo

~~21.~~ (Jan II Kreuwel (od 1449) drugi raz lecz znow zrezygnował w sobie miał ...

~~22.~~ Ludolf Gran od 1456 (drugi raz + 1458. prokurator zakonu krzyżakow

24. Jodok dost von Hohenstein (~~czyli Jan Vatelkanne~~)

rodem z Kassel od 1458 obrany od zakonu (zaś kapituła obrała Jana Vatelkannet który 1461 ustąpił Jodokowi)

25. Piotr Wettberg od 1472. + 1491.

26. Jan III Orgies czyli Orgas (od 1491. Dr. prawa kanon. (kanonik ozylij.) + 19 marca 1515.

27. Jan IV Kievel od 1516. katol. + 1527 prałat ozylijski

28. Jerzy von Tiesenhausen (od 1527) + 1530 katol.

29. Reinhold von Buxhöwden (kanonik jego pomocnik ~~czyli~~ Wilhelm margrabia Brandeburski 1532–1534) od 1530. – 1541

30. Jan V von Mönnichhausen od 1541. Katol. był 1545 administrat. kurońskiego i ostąpił r. 1559 biskupstwo Danii

31. Magnus Książe Holsztyński r. 1560 obejmuje biskupstwa ozylijskie, rewalskie i kurońskie

R. 1571 Magnus zostaje Królem Inflant + 1583. (pod protekcyją Rossyi) po jego śmierci objęła rządy Korona polska

Klasztor był w Leal około 1220

jeszcze 1456 było sufraganią arcybiskupstwa Lund w Danii.

IV) Biskupi estońscy i rewalscy (podł. Dyplomatów

i R. v. Richter 1858) i podług Pauker) Właściwie Waldemar II król duński z flotą zdobył Estonią i Rewal założył. R. 1219 stoczył pod Rewalem bitwę z Estończykami w której zginął biskup Teodoryk. Biskupstwo to zwane najpierw estońskim podlegało arcybiskupowi w Lund duńskiemu – R. 1561 d. 4 junii Eryk król szwedzki zajął Rewal.

1. Fulko biskup estoński r. 1170 i 1271 cysters wyświęcony na bisk. 1211

2. Teodoryk (czyli Dietrich) 1210 (Theodoricus II (+1219) wprzód opat klasztoru w Dünemünde + 15 Juli 1218 bisk. estoński

3. Ostradus biskup Wirlandyi który miał najpierw w Leal 1219 Duńczyk (zginął 15 czerwca 1218 w bitwie pod Lindanowe (Rewal) przeciw Estom

4. Wescelo biskup rewalski 1219 czyli Wesselin kapelan króla duńskiego Waldemara II podległ szwedzkiemu arcybiskupowi w Lund) obrany od króla Waldemara II

Guido episcopus revaliensis 1225

5. Torchill biskup rewalski 1240 (Thurgotus-Trugot) +1279

6. Jan I. r. 1280 – 1294 po jego śmierci kapituła obrała Jana dictum Tristivere elekt. ten przed poświęceniem umarł; papież dał prezentę Kanutowi, lecz ten się nie utrzymał

7. Henryk I. r. ~~1288~~ 1298 1314

8. Mikołaj I r. 1315. 1317

9. Jan II r. 1318 + 1320 elekt umarł w Lubece

10. Gotshalk I r. 1321. Henricus + 1323

11. Olaus I (r. 1326). od r. 1323 – 1345

12. Ludwik biskup rewalski 1355 (i 1366) zakonnik krzyżacki

~~13. [illegible]~~

~~13. [illegible]~~

14. Henryk II 1364 (może tylko administrator)

15. Jan III Rekeling 1390. – 1397

16. Teodoryk r. 1403 obrany, musiał przyjąć zakon krzyżacki

~~[illegible]~~

17. Jan IV Ochmann czyli Achtman od 1405 wprzód kapelan mistrza inflantskiego + 1418 Krzyżak

18. Arnold I Stolterfoth od 1418 + 1419.

19. Henryk III von Uexküll kanonik dorpacki, od 1 odbudował pałac biskupi w Rewal po ogniu 1433.

20. Christian 1426

21. Gotschalk II

22. Henryk IV von Uexküll od 1432 + 1455

23. Eberhard Kalle od 1456 + 13 marca 1475. kanonik rewalski

24. Iwanus Stolteroth 1475. kanonik hildesheimski

25 Szymon von der Borg od 1475 (krewny ex mistrz inflantsk. r. 1487 zszedł do Rzymu

26 Mikołaj Rottendorp. od 1492 + 1509

27. Gotschalk III Hagen od 1509

28. Christian r. 1514.

29. Jan V Blankenfeld rodem z Berlina od r. 1515 od r. 151 biskupem dorpackim katolik został arcyb. ryski r. 1527

30 Jerzy von Tiesenhausen od 1525 objął biskupstwo ozylijskie + 1530

31. Jan r. 1530.

32. Arnold II Anebat (a nie von Anneberg jak niektórzy mylnie piszą) od 1534 + 19 styczn. 1551. kanonik re

33. Fryderyk von Ampten od 1552 — 1557. kanon. re

34. Maurycy Wrangel (już od r. 1552 był koadjutorem re skim) od [illegible] 1558 przedał biskupstwo magnusowi i wyjechał do niemiec

35 Magnus książę Holsztyński 1560 obejmuje biskupstwa, ozylijskie, rewalskie i kurońskie (brat króla Fryderyka II R. 1571 Magnus zostaje królem Inflant + 1583.)

w Rewalu był klasztor zakonnic

Reval

Henricus de Ride vid in L. aes in Ladis archiepiscopus +1363
Arnoldus episcop. +1302
Dnus Hander de Zal episcopus revalien. +1344
Joes Rekelman epis. reval +1553. (1493)
Simon de Bergh epis. reval. +1414 d. 22 Octob.

Henricus de Yxkull episc reval +1456 d. 8 April.
Nicolaus Rodendorp episc reval. + MVCIX. 1 die Paschae unctus
Christian Ver Koln episc reval. +1515 d. 16 Julii

5 wprzod
8 Krzyża
acki; od 1
n 1433.
1455
475. kanoni
x Hildesheim
m et Misti

1

ynodus dioecesana Vendensis et Livoniae, celebrata Rigae per Ottonem Schenking Episcopum Venden. ~~[illegible]~~ Livoniaeque (et absoluta d. d. 4 Martii A. 1611) adstante Jo. Maria Belletto ejusdem Ecclesiae Visitatore Apostolico. Vilnae (1611) 4to

itationis apostolicae Sanctae Ecclesiae Vendensis et Livoniae Constitutiones editae a Rev. D. Joanne Maria Belletto J. U. D. Vercellensi, Prothonotario apostolico, nec non ejusdem Ecclesiae Apostolico Visitatore. Impressae jussu D. Ottonis Schenking episcopi Vendensis. Vilnae (1611) 4to

ob. Rubon IV. 35-39.

Podział Inflant za czasów Krzyżackich.

Ryga miasto f. 1201

I) Arcybiskupstwo ryskie posiadało 3 klucze: 1) Ronneburg założ. 1262 do którego należały: Smilten przed r. 1367, Pebalg przez arcybisk. fund. 1340, Seswegen, Serben f. 1357. 2) Lemsal do którego należały: Salis ~~(czyli Salisburg)~~ f. 1228 ~~1185~~, Wainsel, Treiden r. 1255. 3) Kokenhusen miasto fund. 1208 do którego należały: Laudohn zamek 1271 (Kreuzburg, Lennewaden f. 1205, Uexküll f. 1192 zamek – Prócz tego zamki: Schwaneburg i Marienburg

herb Arcybiskupstwa: Krzyż arcybiskupi i pastorał na krzyż
herb kapituły dawny P. Maria która błogosławi Bogojciec, później: Lilia

II) Biskupstwo dorpackie (Tarbatensis): Herb: ~~[illegible]~~ Klucz i miecz na krzyż – Herb kapituły SS. Piotra i Pawła: Tarcza wzdłuż przedzielona: po lewej gwiazda, po prawej rózga zielona

III) Biskupstwo ozelskie (Osiliensis): herb: Orzeł S. Jana – Herb kapituły w Arensburgu z r. 1383 ~~[illegible]~~ (S. Joannis Ewang.) Orzeł S. Jana – herb kapituły ozylijskiej z r. 1457 S. Andrzej pieś;

IIII) Biskupstwo kurlandskie h. Niepokalana P. Maria na miesiącu – Herb kapituły: P. Jezus przed Herodem (kollegiata w Hasenpoth. Wtórnie kapituła w Arenburg

V) Biskupstwo rewelskie herb: P. Maria z dzieciątkiem Jezus – czyli w środku tarcza nerowna w polu niebieskiem i złotym.

VI Posiadłości Krzyżackie:

1.) Hermistrza: Wenden f. 1236 (zamek rezydencyonalny do którego należały: Neuermühlen, Kirchholm, Wolmar, Arrasch (czyli Alt-Wenden) Trikaten, Rujen, Burtnek, Karkus, Helmet, Ermes, Rodenpois, Tuckum.

2) Marszałka prowincyonalnego: Segewold fund. ~~100~~ około 1208 (zamek rezydencyonalny do którego należały: Dünamünde, Mitau, Ascheraden, Lemburg, Nietau, Jürgensburg, Schusen.

3) Komturów: a) Felin (Vellin) (czyli Jerwen f. 1224 miasto, z zamkami Oberpahlen, Lais, Tarwast. b) Pernau (Perona-Pernówa) f. 1255 miasto z obwodem c) Rewal (Danipillis) (miasto f. 1219. d) Marienburg (Altohkesene) (f. 1341 zamek z Adsel. e) Dünaburg (Naujenes pillis) f. 1272. f.) Goldingen (Guldigha) f. 1242. z zamkami Schrunden, Hasenpoth, Durben, Alschwangen, Zabeln, Frauenburg. g) Windau (Weta) (zamek f. przed 1347. h.) Doblen f. ~~pr. r. 1290~~ r. 1263 z zamkiem Neuenburg.

Arndt wymienia jeszcze Komturstwa: α) Dünemund f. przed 1347 β) Wenden f. 1236 γ) Segewolde f. 1224 δ) Leal f. przed 1320 ε) Weissenstein (Wittenstene) f. 1270 czyli 1266.

4) Wójtów (Vogte). a) Sonnenburg f. 1345. z zamkami Dagden, Mone.
b) Weissenstein fund. 1266. c) Wesenberg f. 1224 do którego na-

Arndt: prócz tego wymienia Wójtów:
α) Oberpahlen f. 1272.
β) Karkus f. 1357
γ) Jerwen f. 1320
δ) Sackala f. 1234 (w Estonii)
ε) Kokenhausen f. 1210. (biskupi)
η) Ermis f. 1320 (koło Dorpatu)

leżały Tolsburg i Talkhof. d) Narwa (Iwangorod) f. 1256. e) Rositten (Rzeczyca) fund. 1284 do którego należał zamek Lutzen (Lucyn) fund. 1399. f) Grobin (Grubin) (w Kurlandyi) f. 1245. g) Kandau (w Kurlandyi) f. 1254. h) Selburg (Sehrpillis) (nad rzeką Dźwiną) f. 1193 (Semigallia) do którego należało miasteczko Bauske f. 1456. (Selburg zamek dziś w ruinach leży pod miastem Friedrichstadt)

Reszta dóbr należała do szlachty

Za granicą ku Litwie były zamki Memelburg f. 1253 i Georgenburg (czyli Karschowen) fund. 1260

Początki biskupstwa wendeńskiego.

Wojna z Rosią r. 1558 przez mistrza krzyżackiego rozpoczęta a r. 1562 nieszczęśliwie zakończona była powodem iż Inflanty na różne części podzielone zostały 1) Narwę, Dorpat, Jerwii i Wironii część przypadły Iwanowi Wasylewiczowi II Wielk. Xięciu rosyi. 2) Harrię, Rewal i część Wironii zajął Król Szwedzki. 3) resztę Estonii, biskupstwo piltyńskie i wyspę Ozylię otrzymał Magnus wielki książę Holzacyi. 4) Kuronię i Semigalię otrzymał Gothard Ketler od Zygmunta Augusta w lenności 5) Liwonię południową i Rygę posiadał Gothard Ketler, który dla odzyskania reszty części Inflant zabranych przez Moskwę rozpoczął z wielkim Xięciem Iwanem prowadził blisko przez 20 lat wojnę. Stefan Batory rozpoczął r. 1579 nową wojnę, dopiero r. 1580 papież gdy widział skłonność Iwana do unii wysłał jezuitę Antoniego Possewina do Polski, który układ w Kiwerowej Horce d. 15 stycznia 1582 przywiódł do skutku a Król zajął się organizacyą uspokojonych i większej odzyskanych Inflant, za staraniem Possewina osiedli jezuici w Rydze, Wenden i Dorpacie — Grzegorz XIII wydał bullę d. 1 Maja 1585 na wzniesienie biskupstwa wendeńskiego, a Syxt V. d. 20 Maja 1585 mianował pierwszym biskupem wendeńskim Jędrzeja Nideckiego.

Dyecezya Inflantska.

R. 1158 kupcy bremeńscy burzą do ujścia Dźwiny zanie=
sieni, zawiązali stosunki handlowe z Łotyszami. Później ciż
kupcy z Bremen i Lubeki posuwając się w głąb kraju za=
łożyli składowe miasto Ikskul. Za nimi przybyli missionarze
katoliccy r. 1186 zajmując się gorliwie nawracaniem miejscowych
pogan; pierwszy z tych missionarzy Mejnhard zakonnik au=
gustyański, postawił kościół w Ikskul i pierwszym tej krainy
biskupem został. Trzeci z rzędu biskup Albert (r. 1200) założył
miasto Rygę stolicę biskupstwa i dla bezpieczeństwa utworzył
zakon Kawalerów mieczowych. Przy końcu XIII w. Kanut II król
duński opanował Inflanty, które następca jego Waldemar II sprze=
dał zakonowi Krzyżaków niemieckich. Ci zlawszy się z Kawalerami
mieczowymi, przyłączyli do swych posiadłości Estonię, Kurlandyę
wyspę Esel i t.d. panowali tu aż do r. 1561 w którym Gothard Kettler
mistrz inflantski niemogąc się oprzeć Szwedom i Moskwie pod=
dał się Polsce. Na sejmie w Wilnie 29 Listopada 1561 ogłoszony zos=
tał Kettler dziedzicznym Księciem Kurlandyi i Semigalii, hołdownikiem
Polski. Ostatni raz Mistrz i Kawalerowie ubrani w szaty zakonne
pojawili się d. 5 marca 1562 w Rydze przy złożeniu przysięgi homa=
gialnej u Radziwiłła. Resztę Inflant która została prowincyą polską
zdobył 1621 Gustaw Adolf król ~~pols~~ szwedzki; która posiadłość trak=
tatem oliwskim odstąpiono. Przy Polsce zostały tylko Inflanty polskie
R. 1721 Inflanty szwedzkie a r. 1772 i Inflanty polskie i r. 1793 Kurlandya z Semigallią dostały
się Rosyi. Dziś tworzą Inflanty gubernie: liflandzką (Ryga), estońską
(Rewel), kurlandzką (Mitawa) i części gubernii witebskiej (Dyneburg)

Pierwszym arcybiskupem ryskim (przedtem było od r. 1158–1243 czterech biskupów liwońskich) został dopiero r. 1253 Albert von Sauerbeer arcybiskup pruski i liwoński dawniej. Dopiero ostatni 20ty arcybiskup ryski Wilhelm margrabia Brandenburski przyjąwszy r. 1541 luteranizm, zakończył szereg arcybiskupów. Arcybiskup ryski miał pod sobą pierwotnie 14 sufraganów później podlegały mu dyecezye: 1) Dorpackie, którego biskupi udzielnie jako książęta rządzili od r. 1223 aż do ostatniego biskupa Hermana Weiland von Wesel za którego r. 1558 Moskwa Dorpat zajęła i samego biskupa w niewolę wzięła. 2) Ozylijskie czyli Ezelskie albo Hapsalskie lub Lealskie powstało około r. 1212 i trwało aż do r. 1558 w którym Dania biskupstwo to zajęła. 3) Estońskie czyli Rewalskie założone około r. 1170, trwało aż do r. 1558 w którym go Dania zajęła. 4) Kurlandskie, Kurońskie założone r. 1217 zwane najprzód Selońskim czyli Semigalskiem (od miasta Selburga), od r. 1234 Kurońskiem a później Piltyńskiem. Ustało z zajęciem przez Danię w XVI w. Gdy tak wszystkie te dyecezye upadły, wskrzesił r. 1582 Król Stefan Batory zawojowawszy Inflanty w części Inflant nowe biskupstwo Wendeńskie tak zwane od miasta Wenden (Kiesi) utworzone z pozostałych kościołów dawnego arcybiskupstwa ryskiego, biskupstwa dorpackiego, kurońskiego i części ozylijskiego i trzy zamki Wolmar, Burtnik i Trikat na dochód biskupa i Kapituły przeznaczył. Pierwszym biskupem mianował Jana Dymitra Solikowskiego. Biskupstwo to miało 4 dekanaty: wendenski, parnawski, dorpacki i feliński. Gdy później po pokoju oliwskiem r. 1660 większa część Inflant do Szwecyi odpadła, biskupi wendeńscy rządząc tylko w polskiej części Inflant (województwo inflantskie) w Księstwie Kurlandskiem i Semigalii czyli powiecie Piltyńskim przybrali tytuł inflantskich, Kurońskich i Piltyńskich, i mieli katedrę najprzód w Dyneburgu potem w Krasławiu. R. 1757 do dotacyi biskupa wcielono probostwo rzeżyckie. Kapituła składała się z 7 prałatów, kanoników zaś mianował biskup w całej Litwie. Dla tego Kitowicz (Opis obyczajów I. 112) powiada żartobliwie: że inflantska Katedra jest in abstracto a jej Kapituła in infinito

Pierwszym biskupem inflantskim pisał się Patrycy Nidecki. Ostatni biskup Józef Kossakowski przeniósł stolicę dyecezyi do Janowa pod Kownem. Składały tę dyecezyję 24 kościoły t.j. 14 w Inflantach polskich (które do dyec. mohilew. przyłączono) i 10 w Kurlandyi (wcielonych r. 1795 do dyecezyi żmudzkiej). R. 1795 biskupstwo wileńskie dostało nazwę inflantskiego, którą to nazwę r. 1798 suprymowano. Po konkordacie w r. 1847 wskrzeszono sufragana inflantskiego dla dyecezyi mohilewskiej.

Przed suppressią biskupstwa inflantskiego, podzielone było takowe na 2 Archidiakonaty czyli Officyałaty albo Wikaryuszostwa generalne. I) Archidiakonat inflantski (Livoniae) w Inflantach polskich obejmował (22 kościoły czyli 4 dekanaty: dyneburski, lucyński, rzeżycki i n. (właściwie 14 parafij) które r. 1782 wcielone zostały do dyecezyi białoruskiej czyli mohilowskiej. II) Archidyakonat kurlandzki (Curoniensis et Piltynensis) obejmujący 12 kościołów parafialnych (właściwie 10 parafij) i 16 filialnych i kaplic. – Inflantski biskup r. 1795 przeniósł swą stolicę do Wilna, a gdy r. 1798 suprymowano biskupstwo inflantskie, pozostał ten Archidyakonat przy dyecezyi wileńskiej aż do r. 1847 w którym go do dyecezyi żmudzkiej wcielono.

R. 1800 Jan Nep. Kossakowski biskup wileński podzielił Archidyakonat kurlandzki na 2 dekanaty: a) kurlandzki i b) semigalski, który to podział aż dotąd się utrzymał.

Kurlandzki dekanat (Curoniensis) leży w dawnej Kurlandyi (Zama Kurzimie) – Semigalski zaś w dawnej Semigalii (Ziemgale).

Pierwszy arcybiskup rygski Albert de Sauerbeer 1253

Przed biskup liwoński Albert von Buxhöwden przeniósł katedrę z Ikskol do Rygi gdzie zbudował kościół katedralny r. 1201 przy której osadził zakonników czarnych reguły S. Augustyna (Augustianów) r. 1209 pod przełożeństwem brata swego Engelberta. Gdy takowy r. 1215 poganie zburzyli, przeniósł tę katedrę i klasztor r. 1223 przy ujściu Dźwiny. Zakonnicy ci w liczbie 12 tworzyli pierwotną kapitułę pod tytułem Najśw. Panny. R. 1227 Kapituła ta i klasztor przyjęli regułę Norbertanów i strój biały, co papież Grzegorz IX d. 25 kwietnia 1227 potwierdził. R. 1373 d. 10 Października 1373 w Awinionie Grzegorz XI na nowo przywrócił strój czarny i regułę Augustyanów dla Kapituły. Wszelakoż Krzyżacy wyjednali u Grzegorza IX. d. 20 Marca 1394 i 9 Kwietnia 1397, iż nakazał Kapitule przyjąć regułę i strój Krzyżaków niemieckich, wraz z arcybiskupem; przez co poddani zostali pod władzę Krzyżaków. Wskutek ciągłych zatargów z Krzyżakami, Marcin V r. 1426 uwolnił Kapitułę z pod władzy Krzyżaków i na powrót regułę S. Augustyna i strojem czarnym przyjąć pozwolił. R. 1451 Mikołaj V znowu dla Kapituły ustanowił zakonu Krzyżackiego regułę.

Biskupstwo wendenskie wzniósł Stefan Batory przywilejem w Warszawie d. 3 Grudnia 1583 (ob. Dogiel V p. 317) stanowiąc Katedrę w Wenden a przy niej Kapitułę złożoną z 6 prałatów (praepositus, decanus, archidiaconus, cantor, scholasticus, custos) i 6 Kanoników. Dyecezya dzieliła się na 4 dekanaty (wendeński, parnawski, dorpacki, feliński) które leżały w województwach: wendenskim, dorpackim i parnawskim (Ob. Possevinus Commentarius). R. 1660 szwedzi zajęli część Inflant został przy Polsce tylko kawał Inflant polskich).

R. 1621 przyłączono dyecezyę wen. dencką do metropolii gnieźnieńskiej

Wizytę kościołów dyecezyi wendeńskiej odbył 1583 Kardynał Jerzy Radziwiłł biskup wileń. (w Turgeniew: Historica Russiae monumenta 1841 T. I) i drugą r. 1613 archidiakon wendeński Jan Tecnon (druk. w Archiv für die Geschichte Liv-, Esth- und Kurlands. Dorpat 1842 T. I p. 24–33).

Król Jan III chcąc ustalić biskupstwo inflanckie, r. 1689 po nominacyi Mikołaja Popławskiego naznaczył na utrzymanie biskupa jedno z dwóch starostw: lucyńskie albo rzeżyckie gdy zawakuje; – biskupstwo wendeńskie albowiem w skutek traktatu Oliwskiego przezwane zostało inflantskiem. Po śmierci ostatniego biskupa wendeńskiego Ottona Schenking (+1637) byli tylko nominaci: Mikołaj Krosnowski, Alexander Chodkiewicz (+1676), Alexander Wolff (+1679) biskupami inflantskiemi tytularnie, bo resztkami dyecezyi rządzili biskupi żmudzcy. Dopiero Mikołaj Popławski biskup inflantski r. 1689 zaczął rządzić dyecezyą inflantską, którą za biskupstwa Augustyna Wessla 1728 na nowo zorganizowano.

Biskupstwo wendeńskie upadło około r. 1621 przez zajęcie Inflant od króla Szwedzkiego Gustawa Adolfa. Otto Schenking biskup wendeński zmuszony był kraj opuścić i umarł r. 1636. Szwedzi zniszczywszy kościoły katolickie podzielili kraj na 4 okręgi: ryski, wendeński, dorpacki i parnawski, które odstąpione Szwecyi traktatem oliwskim r. 1660 na stałe posiadanie otrzymały nazwę Inflant szwedzkich. Przy Polsce pozostała tylko część Inflant składająca się z 4 starostw: Dynabur̆g, Rzeżyca (Rositten), Lucyn (Ludsen) i Marienhaus, nazwana Inflantami polskiemi, oraz Kurlandya i Semigallia. Po śmierci Schenkinga nominowani byli na biskupstwo ~~Inflantskie~~ wendeńskie: Mikołaj Krosnowski 1637–1645, Krzysztof Alexander Chodkiewicz 1649 +1676, Alexander Wolff opat pelpliński + 1679 – lecz biskupi ci nie siedzieli w dyecezyi, niemając katedry; a dyecezyą inflancką rządzili właściwie od śmierci Schenkinga biskupi żmudzcy (pierwszy Jerzy Tyszkiewicz.)

Król Jan III zamianowawszy Mikołaja Popławskiego biskupem inflantskim*), naznaczył r. 1689 na utrzymanie biskupa jedno z dwóch starostw: lucyńskie albo rzerzyckie, skoro zawakuje. Lecz to posiadanie nie przyszło do skutku: biskupi inflantscy musieli przestawać na udzielonej im jakiej prelaturze w innej dyecezyi; - aż dopiero Krzysztof Szembek biskup inflantski r. 1715 d. 7 Kwietnia na utrzymanie biskupów inflantskich kupił dobra 3 folwarki: (Lehnen, Litzen, i Muggerkaul (Margerkaul) w Piltyńskiem za 15000 talarów.

*) który pierwszy zaczął rządzić dyecezyą inflantską (odebrawszy takową od biskupa żmudzkiego)

Dyecezya inflantsko-piltyńska albo kurlandzka rozpoczyna swój szereg biskupów właściwie z Mikołajem Popławskim r. 1689 który kościół w Dynaburgu na katedralny obrał

Biskupstwo inflanckie.

Po zawojowaniu Inflant przez Szwedów, zniszczoną została przez nich katedra w Wenden (Kieś) a biskup wendeński Otto Schenking zmuszony był żyć w Polsce poza granicami swej dawnej dyecezyi. Po śmierci Schenkinga (+1636), powierzył Urban VIII r. 1638 administracyą jednej części dawnej dyecezyi wendeńskiej w Kurlandyi (10 probostw) biskupom żmudzkim, drugą zaś pozostałą cząstką dawnej dyecezyi wendeńskiej w tak zwanych Inflantach polskich administrowali jak się zdaje biskupi wileńscy. Następcy Schenkinga: Mikołaj Krosnowski 1637-1645, Krzysztof Alexander Chodkiewicz 1649, Jan Pac 1655, Alexander Wolff + 1679 byli tylko nominatami wendeńskiemi in partibus. Dopiero Mikołaj Popławski zostawszy biskupem wendeńskim r. 1683 otrzymał tytuł biskupa inflantskiego i piltyńskiego, zaczął rządzić dyecezyą r. 1685, r. 1683 objął kościoły administrowane dotąd przez biskupów żmudzkich i wileńskich. Król Jan III wyznaczył mu 1690 (dotacyi) jedno starostwo, lecz to go niedoszło.

Popławski rozpoczął 1688 sprawę o odzyskanie dóbr dawnego biskupstwa piltyńskiego z Księciem Kurlandskim, którą Sejm warszawski r. 1768 umorzył ponieważ dobra były sekularyzowane.

Następny biskup inflantski Teodor Wolff 1709 + 1712 zapisał 4000 talarów na założenie Seminarium Inflantskiego, którą to summę r. 1716 na dobrach Fejmany lokowano. – Krzysztof Szembek bisk. inflant. (1712–1716) kupił r. 1715 na utrzymanie biskupów inflantskich 3 folwarki Lehnen, Litzen i Muggerkaul w Piltyńskiem za 15,000 talarów (lecz te dobra r. 1777 dostały się w ręce obce Ottona de Sacken luterina) – Za Szembeka przybyła do dyecezyi Missia Katolicka w Petersburgu (w Rosyi) i biskup ten starannie krzątał się około podniesienia dyecezyi. Następni biskupi Piotr Tarło (1716–1721) Stanisław Hosius (1722), Augustyn Adam Wessel (1723–1734), Konstanty Moszyński (+1737), Wacław Sierakowski (1738–1739) mało po sobie zostawili śladów. Dopiero Józef Puzyna (1740 + 1751) zajął się gorliwie dyecezyą i jej urządzeniem.

Katedralny Kościół był w Dyneburgu pod tytułem S. Józefa obłubieńca; przy niej było 7 Prałatów (Praepositus, Decanus, Archidiaconus zarazem i Officyał inflantski; Custos, Scholasticus, Cancellarius, Kantor), 12 Kanoników z których jeden był zarazem i Officyałem Kurlandskim, i Kanonik piltyński, i mnóstwo Kanoników honorowych tytularnych po całej Polsce mianowanych przez Biskupów, o których Wład. Łubieński (Świat we wszystkich swoich częściach. Wrocław 1741 p. 348) pisze: „Prałatów i Kanoników pełna Polska" a Kitowicz (Opis obyczajów I p. 112 mówi, że „Inflantska katedra jest in abstracto a jej Kapituła in infinito." – Distinctorium dla Kapituły inflantskiej nadał Benedykt XIV. – Herb Kapituły: Ucieczka N. P. Maryi do Egiptu z Dzieciątkiem Jezus siedzącej na osiołku, którego S. Józef prowadzi.

Sufragana ~~inflants~~ kurlandskiego fundowała r. 1742 Elżbieta z Ogińskich Puzynina zapisawszy na to 12,000 talarów na Ławraju.

Do dotacyi biskupstwa inflantskiego wcielono r. 1757 na sejmie probostwo w Rzeżycy.

Była też Kollegiata Kurlandska w Schönbergu mająca 12 Kanoników honorowych.

Seminarium dyecezalne. Pierwotnie sprowadzali biskupi księży z dyecezyi warmińskiej (z Brunsberga). Dopiero Teodor Wolff biskup inflantski, nominat chełmski zapisał r. 1712 na założenie seminarium w Dyneburgu 4000 talarów (czyli 20000 złp.) które zabezpieczone były na dobrach Fejmany jego siostry Kossowej wojewodziny chełmińskiej r. 1716; lecz ta fundacya nieprzyszła do skutku. Dopiero r. 1757 założono Seminarium w Krasławiu

269

archiepiscopus

episcopi Livoniae (Rigensis, Derptensis, Habselensis
Oseliae, Curlandiae, Revaliae

Rewalskie, Osel, i Habsal kupmaja Szwedzi i Duńczycy

1) Leitland: Riga, Dunamund, Blokaus, Segewolt, Kircholm, Uxul, Lenward, Asthered, Mitaw, Dunemborg, Aries

Archiep. Rigen: Kokenhaus, Uxul, Smilten, Santel, Len nochrosen, Rosenberg, Mayan, Lieskiel, Roppe, Kabbe Elner, Beson - (polskie)

Episc. Derpt: Derpt, Olsen, Kandlicht Raden, Cunctas, Regental. (Moskwa)

2) Habsl

1254 Klasztor franciszkanów w Rydze był

1254: Comendatores ordinis fratr. Theutomicorum Jerusalem per Lyvoniam: 1) Riga, 2) Wenda, 3) Sigewalde

Bestellzettel.

Die .... Buchhandlung

ersuche ich um Uebersendung der vorgestrichenen Artikel:

Wie viel Exemplare? zur Ansicht	fest bestellt	
		Muster-Zeitung für Färberei, Druckerei etc. (Verlag von *Th. Grieben* in Berlin.) **1859.** No. 1.
		Dieselbe 1858. brochirt.
		Dieselbe 1857. brochirt.
—		**Dieselbe 1852** } zusammen (incl. Sachregister) für 6 Thlr. = 9 fl. österr. = 10 fl. 30 kr. rhein.
—		**Dieselbe 1853** }
—		**Dieselbe 1854** }

Name und Stand:

Wohnung:

270

… 24 Febr. 1626.

1) Disquisitiones clericales 2) Visitationes apostolicae s. ecclesiae Vendensis et Livoniae constitutiones editae a Joan. Maria Belletto. J.U.D. Vercellen visitatore apostolico jussu Otto: Schenking ep. vendens. impressae. Vilnae apud Joh. Karcanum ~~[illegible]~~ 1591. 4o 3) Synodus dioecesana Vend. et Livoniae celebrata Rigae per Otton. Schencking Ep. Vend. absoluta 4 Mart. 1611. adstante J. M. Beletto Vilnae apud Joann. Karcanum. 4o

Datum

Unterschrift und Wohnung.

2 dyplomatów: Theodoricus episcopus vironensis
Fulco Estorum episcopus 1171.
Fridericus postulatus episcopus dorpatensis 1268

TITEL.	VERFASSER.	FORMAT.	ANZAHL DER BÄNDE.	PREIS.

d. 20 stycz.

A. 1255 papież Alexander IV kościół ryski w którym siedział arcybiskup Inflant Estlandii i Prus ogłasza metropolis i ~~[illegible]~~ udziela arcybiskupowi palliusz i poddaje mu jako sufraganów biskupstwa Oesel, Dorpat, Curland, Wierland, Culm, Pomesanien, Ermland, Samland, Rufoland i Wersovien (Cod. Warmien. No 35)

Klasztor Antonianów (sprowadzonych v. 1502 z Tempzin do Frauenburga w Warmii) f. 1514 w Lennewarden w Inflantach.

Klasztor cysterski w Leal fund. Królowie Duńscy.

Klasztor Brygitek w Marienthal mile od Rewal fund. 1407 kupiec Henryk Schwalberg (diec. Rewal)

Kapituła w Rydze (Capitul. S. Mariae) ma w herbie pastorał i krzyż arcybiskupi na krzyż złożone

Capitulum Tarbatense (SS. Petri et Pauli): wzdłuż 2 pola; w prawem różczka Aaronowa, w lewem gwiazda

" (S. Joannis) Arensbergense: Orzeł trzymający w szponach zwój z początkiem Ewang. S. Jana

" Osiliae: S. Jędrzej z krzyżem

" Curoniae: Chrystus przed Herodem

cyster[illegible]

Abbatia in Padis (1393) fund 1254 przez cystersów z Dyamentu – leży w Estonii

Valkena (1457) Falkenau (2 mile od Dorpatu) ~~[illegible]~~

Convent. ord. praedicat. (in Dünamünd) in Revalia (1364)

" " " " Riga (1281)

" fratr. minor. " Riga (1256)

" Sororum S. Francisci in Riga (1495) franciszkanki 3ej reguły (S. Katarzyny Klasztor) S. Fran.

Ryska miała 2 klasztory ([illegible])

Klasztor Dominikanów w Falkenau nad Embach fund. 1233 Herman biskup derpt. (w diec. derpt.)

Klasztor Cysterski w Rewalu fund. około 12[illegible] przez Królów duńskich

Wohnung:

Biskupstwa inflanckie (podług Grubera Origines Livoniae sacrae)

I) Arcybiskupstwo ryskie; od r. 1158 biskupem pierwszym bł. Meinhard+ od r. 1246 pierwszym arcybiskupem Albert von Sauerbeer.

~~[illegible]~~.

II) Biskupstwo lealskie (Lealensis) później zwane Ozylijskiem czyli Ozelskim (Osiliensis) pierwszym biskupem 1) Teodoryk (cysters) de Thoreid który wraz z bł. Meinardem nawracał Liwonów, mianowany w Rzymie biskupem Estońskim (episcopus Estoniae) 1210 a później lealskim. – Był poprzednio opatem klasztoru cystersów w Dünamünde i od biskupa ryskiego Alberta von Buxhövden r. 1202 wysłany do Rzymu. R. 1218 zabity od pogan Lettonów. 2) Hermann von Buxhövden brat biskupa ryskiego Alberta opat klasztoru S. Pawła w Bremen mianowany biskupem 1219, przeniósł się r. 1223 na biskupstwo dorpackie 3) Godefryd przeor klasztoru cystersów Porta Coeli koło Naumburga nad Salą

III) Biskupstwo semigalskie (Seloniensis (Selburg) seu Semigalliensis) biskup 1) Bernard hrabia von Lippe ur. 1140 w Westfalii – r. 1211 opat w Dünamünde; r. 1218 wyświęcony na bisk. selon. 1219 (był wprzód żonaty z Heilwigą. + 28 April 1224 w Selburg miał syna Gerharda II arcybiskupa bremenskiego i Bernarda biskupa paderbornskiego) został mnichem i opatem w Dünamünd następnie biskupem F. 2) Lambert drugi biskup semigalski. 3) Balduin (Boldinus) de Alna (monachus Alnensis) spowiednik kardynała Ottona legata apostolskiego od Grzegorza IX, wysłany 1230 do Liwonii mianowany biskupem semigalskim i legatem w Liwonii r. 1232. 4) Henryk von Lettelburg (a podług innych de Luxenburg) franciszkan; r. 1251 posunięty na nowo utworzone biskupstwo kurońskie. – Podług Grub[era] Henricus de Lutkenburg biskup semigalski r. 1224 przeniesiony na kurońskie biskupstwo. Odtąd powstało biskupstwo kurońskie czyli piltyńskie

Fzdobył zamki Fellin i Palem.

IV) Dorpackie Biskupstwo (Ungannensis seu Dorpatensis) od dawnej prowincji Ugganensis gdzie zaś Dorpat czyli Jurjew fundowane przez Alberta von Buxhövden biskupa ryskiego który 1223 osadził na nim swego brata Hermanna (biskupa lealskiego) opata klasztoru S. Pawła w Bremen zrezygnował 1245.

V) Rewalskie biskupstwo (revaliensis). Pierwszym biskupem miał być 1) Wesselinus kapelan króla duńskiego Waldemara II. — Ten biskup rewalski podlegał [illegible] arcybiskupowi [illegible] – zaś arcybiskupowi ryd[...]

272

Eucaedius Augustinus: Aulaeum Dunaidum continens seriem ac successiones archiepiscoporum Rigensium in Livonia. Witebergae 1564. 8o.

przedruk przez Gust Bergmann Rujni 1794. 4 ark. 8o. w 14 exempl

Feyerabend Karl: Kosmopolitische Wanderungen

Kapituły (herby)

1) Ryzska: ~~Zamek~~ Kościół o 2 wieżach i 3 drzwiach w każdych drzwiach stoi ksiądz (w środkowych drzwiach biskup) w środku nad kościołem P. Maria z dzieciątkiem Jezus: dokoła niej gwiazdy.

2. Derptska: SS. Piotr i Paweł razem siedzący

3. Ozylijska: Orzeł z rozpostartemi skrzydłami trzyma w szponach ewangelię S. Jana.

4. Kurońska: Koronacyja P. Maryi. P. Maria siedząca z dzieciątkiem. (Bóg ojciec z berłem koronuje P. Maria niżej)

5. Rewalska: P. Maria siedząca na tronie

Klasztory:

Franciszkanów w Rydze 1256

Dominikanów w Rydze 1256

Franciszkanki w Rydze (Sorores S. Francisci tertiae regulae – Grawen Schwestern – tercyarki) 1488

Klasztor i szpital S. Ducha w Rydze 1560.

Jezuitów kollegium w Rydze 1600

Brygitek w Rewal

Cystersów w Valkena Falkenau

Klasztor w Padis

Herb Ottona Schenking belka i 3 trąbki w niej

Opactwo w Dünamünde 1226

Opactwo w Falkenau 1285

Opactwo w Padis 132[illegible]

Klasztor Maryi Magdaleny żeński w Rydze fund. około 1336 z ksienią (abbatissa)

Biskupi liwońscy:

a) Meinhard biskup liwoński 1192+1196
b) Bertold 1197+1198
c) Albert Appeldern 1198+1229
d) Mikoł z Magdeburga 1229+1253.

Arcybiskupi rygscy.

1. Albrechtus Suerbeer 1253+1272.
2. Johannes I. von Lünen 1272+1286
3. Johannes II. von Flchten 1286+1294
4. Johannes III. Comes de Schwerin 1294+1300
5. Ysarno Tacconi de Pavia 1300–1302
6. Fridericus Banner ex Bohemia 1303+1340
7. Engelbertus de Dählen 1340+1347
8. Fromholdus de Fyfhusen 1348+1369
9. Siegfridus Blomberg 1369+1373.
10. Johannes IV. von Sinten 1374+1393
11. Johannes V. von Wallenrod 1393–1418
12. Johannes VI. Ambundi (Habundi) 1418+1424
13. Henningus Scharfenberg 1424+1448
14. Sylvester Stodewäscher 1448+1479
15. Stephanus von Grube 1480+1483.
16. Michael Hildebrand 1484+1509
17. Jaspar ~~Hinde~~ (Caspar von Linde) 1509+1524
18. Johannes VII. Blankenfeld 1524+1527
19. Thomas Schöning 1527+1539
20. Wilhelmus Marchio (Markgraf) von Brandenburg 1539+1563. (Luteranin)
21. Siegmund August Herzog von Meklenburg 1564–1566.

Augustini Eusaedii: Aulaeum Dunaidum, continens seriem et successiones archiepiscoporum Rigensium in Livonia. Witebergae 1564. 8o. – Rüini 1394. 8o.

C. L. Tetsch: Kurländische Kirchengeschichte. Riga 1767. 8o.

Wiarę św. w Kurlandyj i Inflanciech poszli rozszerzać Duńczycy i Szwedzi i zdobyli Estonią w której były prowincyje Harria, Wironia (Virland) i Järwen z tych r. 1238 prowincyją Estońską Järwen odstąpili Krzyżakom. – R. 1561 Liwonia poddała się Polsce.

Kościół katedralny N. Maryi w Rydze przy nim Kapituła (cum praeposito, priore et canonicis ordinis praemonstratensis S. Augustini)

Arcybiskupi

I) Meinhard (podług Arndta Meinhard von Segeburg) benedyktyn kanonik lateraneński S. Augustyna i kanonik bremeński z Klasztoru Siegbergu (z kupcami bremeńskiemi przybył do Liwonij około r. 1158 zaczął Liwonów nawracać. R. 1192 wyświęcony od Hartwika II arcybiskupa bremeńskiego na biskupstwo liwońskie, przywiózł z sobą wiele księży. R. 1186 założył w miejscu gdzie potem Ryga miasto stanęło klasztor benedyktynek (S. Trójcy) + 1196 d. 12 Octobris. Błogosławiony.

II) Bartold czyli Bertold (podług Arndta Berthold von Lockum) von Lohan cysters opat klasztoru lukceńskiego (abbas de Lucka) wyświęcony 1196 w Bremen od arcybiskupa Hartwika zabity od pogańskich Liwonów koło rzeki Dźwiny r. 1198 d. 24 czerwca.

III) Albert I von Buxhöwden (podług Gadebuscha Dzwał się Appeldern) kanonik bremeński obrany 1197. Założył r. 1202 miasto Rygę. R. 1199 wysyła kapłana Bernarda do Celestyna III z prośbą aby mu wolno było zakon rycerski na obronę religii chrześciańskiej w Liwonii założyć. Roku 1202 założył zakon braci mieczowych (Fratres militiae Christi czyli Fratres ensiferi) którego pierwszym mistrzem był Winno von Rohrbach, założył biskupstwo derpskie. + 1228 (podług Strubicza był 31 lat biskupem)

IV) Mikołaj z Magdeburga kanonik ryski otrzymał potwierdzenie papieskie dopiero 1231. Założył klasztor franciszkanów w Rydze i zamek Kreutzburg + 1233 (podług Strubycza był biskupem 22 lat i umarł 1242) r. 1242. Podług Richtera + 1253 (może 1243 co pewniejsze) + 1253 (jest jego przywilej z r. 1252)

Arcybiskupi ryscy pruski inflant. 129

I) Albert von Sauerbeer od r. 1244 obrany dawniej został 1229 biskupem liwońskim a r. 1246 d. 9 stycznia arcybiskupem pruskim i liwońskim. Za niego r. 1234 Wielki mistrz rycerzy mieczowych Volkwin Schenken von Winterstädt połączył swój zakon i przyjął regułę Krzyżaków pruskich. R. Koronował Mendoga przysłaną od papieża koroną którą legat Henryk arcybiskup armaceński.

Arcybiskupstwo zniesione w grudniu 1566 (Dogiel V. 266)

* Siegburg klasztor benedyktynów pod Kolonią

zakłada klasztor benedyktynów w Yxkol (gdzie do r. 1201 biskupi mieszkali)

klasztor cystersów pod Hanowerem (t. j. klasztoru poddanego ... de Lucka) ... smilnadne kamieńce ... ijego ja może ... polskiego ... Grubera

zabity ... kalend. Augusti 1198)

1201 założył przy ... Dźwiny ... Dünamünde

od Celestyna III potwierdzony

R. 1202 sprowadził brata swego Jana który zdobył Dorpat gdzie został trzeci brat Henryk von Buxhöwden biskupem derpskim ... Hermann I bisk. dorpac. 1234

R. 1238 d. 14 maja połączyli się w Viterbo Rycerze mieczowi i przyjęli regułę Krzyżaków pruskich

od 1244 ... arcybiskup pruski inflantski i estoński ... 1254 ... ob: Götze S. L. Albert Suerbeer Erzbischof von Riga. Petersburg 1854. 8o (żywot)

Do r. 1254 sprawował urząd legata apost. w Inflant. był w Rzymie — r. 1254 — Krystiana Krzyżaka inflantsk.

przywiózł na króla litewskiego i wyświęcił Wita dominikana

r. 1253 został biskupem ryskim, r. 1255 d. 20 stycz. od Alexandra IV arcyb. ryskim mianowany

na biskupstwo litewskie + 1272 (a podług Strubycza + 1282 będąc arcybiskupem lat 30) Za niego było 7 biskupstw podwładnych w Inflantach.

von Lünan (podł. Richtera) od r. 1294 już w dyplomacie arcyb.

II) Jan I von Lühnen (zakładał szkoły i zamek biskupi Lüneburg nad rzeką Ile wystawił + 1285 (podług Strubycza + 1289)

od r. 1286–1294 — od r. 1285 w dyplom. jako arcybisk. rygsk. — od Krzyżaków

III) Jan II von Fechten od własnych poddanych - szlachty przez długi czas więziony + 1296 (+1295, 1294) (podług Strubycza + 1294) od r. 1294 pisze się w dyplom. arcyb. rygsk. (został 1296) 1294

IV) Jan III hrabia von Schwerin (Zwierzyński) (od Wielkiego mistrza Brunona 1299 pojmany i więziony; uszedł potem do Rzymu, gdzie + 1300. Erasmus Jacconi (a podług innych Włoch) rodem z Laon

Isarnus czyli

V) Isaurus (Alsverus) rodem Duńczyk (po dwóch latach — w przywileju z r. 1302 Isarnus dat. in Riga — przeniósł się na arcybiskupstwo lundenskie 1302, a Jan Grand arcyb. lundenski miał zostać arcyb. ryskim, lecz zrezygnował.

VI) Fryderyk (baron von Banner rodem z Czech, franciszkan przesiadywał przy papieżu + 1340 miał zatargi z Krzyżakami. + w Awinionie. — arcyb. od r. 1307 w dyplom.

r. 1325 wyklął Krzyżaków inflantskich. Roku 1324 d. 21 marca od papieża za arcyb. ryskie nominow. ... od 1340 ... letnie zatargi z Krzyżakami o Rygę w Rzymie

r. 1330 Krzyżacy opanowali Rygę

VII) Engelbert von Dahlen (prawował się z Wielkim Mistrzem Gosvinem von Eicke + w Awinionie 1348 (Podług Strubycza był 3 lat arcybiskupem)

Vifhusen czyli właściwie Fyfhusen od r. 1348 wyświęcony w Rzymie

VIII) Fromhold von Tiffusen (podług Strubycza mylnie von Fischhausen) Otrzymawszy w Rzymie od papieża Klemensa VI dekret przysądzający posiadłości arcybiskupom i wyłączający ich z pod władzy Krzyżaków, wygnany został swej dyecezyi i umarł w Rzymie 1363 (+1369) (a podług Strubycza +1360)

kanonik ryski, od 1369 arcyb.

IX) Zygfryd von Blomberg (podług Strubycza von Kleinbergk) + 1373 w Awinionie (podług Strubycza tylko 3 lat był arcybiskupem) pochowany tamże u Dominikanów

Sinten od r. 1374 arcyb. ryg. kanonik i przełożony kapituły ryskiej

X) Jan IV von Sinten (podług Strubycza von Sinbten) od papieża Bonifacego dla pobożności i nauki pozwany mianowany r. 1373 patryarchą aleksandryjskim [arcybiskupem] [+ 139. wszędzie jadąc do Rzymu (Podług Strubycza 30 lat był arcybiskupem.) — Za niego 1378 antypapa Klemens mianował Albrechta Hecht biskupem dorpackim który zajął to biskupstwo.

Henryk biskup Beselski do r. 1200 po nim Herman I von Buxhöwden biskup ozylijski wyświęcony 22 sierp. 1262 – 1285. +1286

jeździł 1288 do Rzymu z 2 kanonikami na skargę.

Rycerze zabrali mu miasto Rygę

[kapelan papieski i przeor augustyanów w Benevencie, obrany od Bonifacego VIII 19 grud. 1299 arcyb. ryskim. R. 1300 przybył do Rygi i pojednał się z zakonem. R. 1302 na arcybisk. lundenskie a potem na arcyb. Salerno gdzie + 1310

podług Arndta: Fromhold von Fyfhusen prowadził z Krzyżakami o niesłuszne zajęcie Rygi proces w Rzymie [illegible] Franciszek tit. S. Mar. [illegible] cardinalis przysłał [illegible] i oddać nakazał arcybiskupowi

został arcybiskupem 1369 niechciał używać stroju krzyżackiego tylko strój zakonu S. Augustyna wyjednał u papieża

[— patriarchą antyjocheńskim

Stade... / ... / ... / wak... / w dip...

1378

Papież Urban VI mianował zaś (Dittricha Dameran biskupem
dorpackim którego w Prusiech arcybiskup pragski 1379
wyświęcił, lecz niemógł on długo osiągnąć biskupstwo pomimo
iż Urban VI wielkiemu mistrzowi inflantskiemu (Lobeurowi
Henrykowi von Hülsen) (inaczej się nazywał) nakazał pojmać owego Albrechta.
– Krzyżacy oskarżyli Arcybiskupa Jana von Zitten w Rzymie, iż
wezwał do kraju na zgubę zakonu Litwinów i Krzyżaków
przetoż go wraz z Kanonikami r. 1392 z Inflant wygnali.
Król rzymski (Wacław) chciał na arcybiskupstwie osadzić 1394 (sternastoletniego) Ottona
syna Swantybora xięcia szczecińskiego, zaś arcybiskup Jan chciał
zrezygnować na rzecz Albrechta syna Jana I xięcia Meklenburgs-
kiego.

protegował arcybiskupa Jagiełło i dopomógł mu iż 1392 uszedł do Lubeki. Mianowany od papieża patryarcha Antyochii

od r. 1395 w dyplom. arcybisk.

XI) Jan V von Wallenrode (syn) (brata mistrza (pruskiego) Konrada) po dłu-
gich niesnaskach r. 1393 od Bonifacego IX mianowany w Rzymie
arcybiskupem ryskim (Był rodem z Frankonii.) i w Malborgu
przyjął zakon Krzyżacki. Biskup dorpacki jeden niechciał uznawać
jego władzy. – R. 1403 obrany od papieża biskupem (rewalskim) Teo-
doryk (kapłan świecki) w Malborgu wstąpił do zakonu krzyżackiego. – R. 1405
wyświęceni w Malborgu Gotschalk Mgr teologii na biskupstwo Kur-
larlanskie (piltyńskie) a Jan Achtman na biskupstwo rewalskie
który przód był kapelanem W. Mistrza. Oba przyjęli regułę Krzyżacką.
Jan Achtman umarł 1418 a po nim obrany biskupem rewalskim ka-
nonik Arnold Stolzfus czyli Arndt Stolterfoth wyświęcony w
Malborgu. (+ 1419 F.) – R. 1418 Jan Walenrode wysłany na (przez zakon) Koncylium Konstan-
cyjskie (był wysłanie) złożył habit zakonny i przyjął (r. 1418) biskupstwo w Lüttich + 1419 otruty

wychowanie odebrał za młodu świetne kształcił się kilka lat na uniwersytecie w Bononii był ulubieńcem cesarza Zygmunta

F. Po nim 1419 został biskupem rewalskim Henryk Ixkul kanonik dorpacki.

XII) Jan VI Habin (czyli Habundius lub de Habundi) + 1423
obrany przez papieża r. 1418 (dopiero w grudniu 1419 przybył do Rygi) + (dotknięty powietrzem 1428 (Podług
Strubycza tylko 4 lat był arcybiskupem)

wprzód biskup w Chur; Arndt zowie Jan Habun dey Naso

zostal 1423 arcyb (wprzód kanonik ryski)

XIII) Henning (czyli Henryk von) Scharfenberg (Krzyżak wybudował on zamki bił w Rydze pieniądze
Lemsel, Bewalg i zamek Runeburg basztami opatrzył + 1447 (8) (Podług
Strubycza 24 lat był arcybiskupem.) Za niego r. 1419 umarł Winrych von
Kniprode który 36 lat był biskupem w Oesel po nim obrany Jan Wrede.

grosze r. + d. 5 April. 1448

XIV Sylwester (Stodewässer rodem z Torunia) Krzyżak. Otthos mistrz Jan von Mengden 1451 mając
z nim zatargi oblegał go w zamku Kokenhausen (pojmał) długi czas więził i w więzieniu (12 Julii) otruł r. 1479. Był wprzód kapelanem w. mistrza, r. 1448 został arcyb. ryskim. d. 18 Julii obrany, wyświęcony d. 22 Juni 1448.

i kapelan kanclerz W. Mistrza Krzyżaków

Lopalitcale archiwum biskupie w dyplomach zwie się Stodewesser.

Stodewässer. Kształcił się w akademii w Lipsku

Episcopus Trojanus (Regest. pap.)

XV) Stefan von Grube (czyli Graben) niemiec był Krzyżackim i w Rzymie agentem wielkiego mistrza oraz biskupem Troy (Troyensis) (czyli de Troja (Trojan...)). Opierał się wielki mistrz jego obiorowi lecz on v. 1479 obrany od papieża przez Litwę niespodziewanie ubiegł stolicę. Złapali go Krzyżacy. Tylko pół roku był arcybiskupem. +1483. Papież rzucił klątwę na Bernarda de Borch wielkiego mistrza i zmusił go do rezygnacyi 1486.

do Rygi przybył dopiero 29 lipca 1483 + 21 grudn. 1483.

XVI) Michał Hildebrandt (Hildebrandus) rodem z Rewal, kanonik rewalski od 1484 arcy... + 1509 d. 5 lutego

XVII) Kaspar von Lunden (czyli Lynde) właściwie Gaspar Linde, rodem z Westfalii, Camen czyli Ham w..., kanonik ryski od 1500 przyb..., odbudował zamki Marienhausen, Kockenhausen, Runeburg i wiele armat na obronę kraju ulać kazał + 1524 d. 29 czerwca katolik

(z Pomorza) Andrzej Knöpke i Sylwester Tegetmeyer z Rostoku 1522 rozszerzają luteranizm w Rydze

XVIII) Jan VII od 1524 (Blankenfeld (syndykiem miasta, urodz. 1471 w Berlinie, profesor prawa w Frankfurcie) Za niego duchowni ~~Andrzej Knop.~~ i Sylwester ~~Tegetmajer~~ rozszerzają w Rydze luteranizm. Arcybiskup za zmowę z wielkim księciem moskiewskim Bazylim przez wielkiego mistrza Waltera von Plettenberg oskarżony przed stanami na sejmie w Wolmarze trzymany był czas niejaki w więzieniu. W końcu puszczony i w poselstwie od zakonu do Klemensa VII i cesarza Karola V wysłany umarł nagle + d. 9 septembr. 1527 ~~1528~~ (a podług Strubycza 1527) w Torquemada w Hiszpanii. czyli raczej w Płocku

Kapelan wgo mistrza, który zakonu od 1518 biskup rewalski; od 1518 bisk. dorpacki; r. 1523 koadjutor; r. 1525 miał Koadjutora – r. 1525 zniesion zakon rycerzy mieczowych

XIX) Tomasz Schöning (z Rygi, syn burmistrza, wprzód kanonik od 1527 arcybisk.) (czyli Schöningk) miał rywala w kandydaturze Jerzego xięcia brunświckiego katolik + 1539 (a podług Strubycza 1529) + d. 10 sierp. 1539 ze zmartwienia iż Ryżanie chcieli przystąpić do związku luterskiego niemieckiego Szmalkaldzkiego

miał Koadjutora Wilhelma margrab. brandebur. w r. 1529. r. 1539 po śmierci Schöninga niespokojni skasowali w Rydze klasztory: bernardynów, franciszkanów, dominikanów i benedyktynek.

XX) Wilhelm margrabia Brandenburski obrany podług Strubycza 1531. (Został arcyb. ryskim 1539) Za niego w Rydze zniesiono klasztory: bernardynów, zakonnic u S. Katarzyny, zakonnic franciszkanów, dominikanów, u S. Magdaleny. Arcybiskup nie będąc xiędzem przyjął luteranizm 1541 + 1563 d. 4 lutego.

R. 1553 przybrał Koadjutora Krzysztofa 17letniego xięcia Meklenburskiego r. 1562 d. 15 marca zniesiony zakon rycerzy inflantskich.

Ob. Origines Livoniae sacrae et civilis seu Chronicon Livoniae (ab 1158–1225) vetus e codice mst. recensuit Joan. Daniel Gruber. Francofurti 1740 fol.

Ob: Hylzen Jan August: Inflanty w dawnych swych i wielorakich aż do wieku naszego dziejach i rewolucyach. Wilno 1750. 4° st. 1–85. — Paprocki Franc.:

Strubyczii Mathiae: Brevis atque accurata Livoniae ducatus descriptio historico-geographica in lucem protracta a Justo Laurentio Diezio. Amstelodami 1727. 8° st. 7–17.

Arndt Joh. Gottfried: Der Liefländischen Chronik I u II Theil. Halle 1747–1753 fol. w drugim tomie są spisy arcybiskupów ryskich biskupów rewalskich, dorpackich i ozylijskich

Ekberg Johan: Auspicia Christianorum in Livonia dissertatio. Upsaliae 1700 (o początkach wiary św.) Fetsch Karl Ludwig: Kurländische Kirchengeschichte. Leipzig 1767–1769. 8° 3 tomy. Gadebusch: Historie ... von Donat. i monety

XXI) Zygmunt August ... Meklenburski mając ...

XXII) Krzysztof xiążę Meklenburski ... od 1553 koadjutor ...

Arcybiskupstwo ryskie.

I) Albert de Sauerbeer. Rodem z Kolonii scholastyk kapituły bremeńskiej następnie r. 1240 arcybiskup w Armagh w Irlandyi (i administrator biskupstwa lubeckiego) r. 1246 w styczniu przez papieża Innocentego IV mianowany został arcybiskupem pruskim i liwońskim (Archiepiscopus Prussiae et Livoniae) oraz legatem papieskim w tych stronach. Przybywszy do Prus 1246 osadził najprzód opróżnione biskupstwa pruskie; na biskupstwie chełmińskim r. 1246 instalował Henryka dominikana, na biskupstwo pomezańskie obrał 1248 Ernesta dominikana a na biskupstwo warmijskie 1248 Henryka świeckiego xiędza wbrew woli zakonu krzyżackiego który na tem biskupstwie chciał osadzić Henryka von Strateich krzyżaka przezco popadł w zatargi z krzyżakami którzy go do papieża oskarżyli. Gdy zaś dochody arcybiskupstwa ryskiego były uszczuplone papież Innocenty IV nadał mu dochody z biskupstwa niemieckiego Chiemsee (leżącego koło Salzburga) 1246 r. i pozwolił mu 1246 nosić pallium. Używał go zaś Innocenty IV aby przywiódł do skutku uniję Rusinów z Kościołem łacińskim i w tem celu 1246 wysłał go do króla halickiego Daniela. Zatargi między albertem a zakonem krzyżackim doszły do tego stopnia iż papież Innocenty IV wysłał cysterskiego opata von Buch dla pogodzenia zwaśnionych a następnie 1249 mistrza Dietricha von Gröningen i arcybiskupa Albrechta do Lyonu wezwał. To spowodowało iż Albrecht r. 1250 zrezygnował z urzędu legata apostolskiego w Prusiech. — R. 1251 wyszedł dekret rzymski d. 3. Marca 1251 w Lyonie przez komisarzy papieskich wskutek którego dotychczasowa dyecezyja Semigalii ma być połączona z Rygą, dotychczasowy biskup semigalski ma osiąść w dyecezyi kurońskiej a Albert jako arcybiskup pruski inflantski i estoński ma mieć stolicę swą metropolitalną w Rydze (której tam może pierwej nie było ?.?) Od r. 1253 zostaje arcybiskupem ryskim a r. 1255 arcybiskupem. Książęciem Cesarstwa rzymskiego został już poprzednio od cesarza Henryka w Norymberdze 1224 Calend. Decembr. mianowany.

(Ob: Götze: Albert Suerbeer. St. Petersburg 1854. 8vo)

Albert I von Buxhöwden (podług kroniki Grubera) obrany biskupem 1198 (zwał się de Apeldern) z kanonika bremeńskiego; r. 1198 jedzie okrętem do ~~D~~ Liwonii w czym go dwór duński wspiera, r. 1199 przybywa do Yxkul, zakłada Rygę 1200 i katedrę tamże przenosi 1201 zakłada klasztor męski Benedyktynów (S. Maryi) w Rydze i r. 1201 klasztor cystersów przy ujściu Dźwiny (Dünamünde). – Zakłada rycerzy (Militiae Christi) mieczowych ~~zakon~~ 1201 i dla potwierdzenia tej fundacyi posyła do Rzymu 1202 Teodoryka opata cystersów dünamundskich. – R. 1205 otrzymuje ~~d~~ od cesarza potwierdzenie własności Liwonii jako xięstwo. R. 1206 rycerzom mieczowym wyznacza jedną trzecią części kraju zdobyć się mającego. – Nawróciwszy i podbiwszy Estonię zakłada tamże biskupstwo r. 1210 i katedrę w Leal – Był kilka razy w Niemczech i r. 1215 w Rzymie na Koncylium lateraneńskim. – Z powodu posiadłości popadł w niesnaski z królem duńskim który sobie rościł prawo do wyspy Oesel, Estonii i ~~p~~ obwodu Jerwen, i który do Rzymu i cesarza biskupa Alberta zaskarżył. Otrzymawszy z Rzymu nagany i pogróżki r. 1219 królowi duńskiemu puścił Oesel. R. 1223 zdobywa Dorpat w Estonii i zakłada tamże biskupstwo na którem osadza brata swego Hermanna. – ~~Umiera r. 1225.~~ R. 1224 przyjmuje legata apostolskiego Wilhelma biskupa Modeny w Liwonii. Umiera r. 1225.

Krzyżacy w Inflanciech (podł. przywilejów):

a) Commendatores: 1) Felin (Vellin 1220) 2) Dünemunde 1347. 3) Wenden 1347. 4) Segewolde 1320. 5) Leal 1320. 6) Wittenstene 7) Goldingen 1347. 8) Rewal 1364. 9) Perona 1347. 10) Windau 1347

b) Advocati (Ordnungsvögte): 1) Oberpahlen 1347. 2) Karkus 1347. 3) Wesenberg 4) Jerwen ~~00~~ 1364. 5) Sackala 1347. 6) Sünneburg 1348 7) Kokenhusen 1417. 8) Ermis – 9) Rositen.

Krzyżacy zagrabili Janowi hrab. z Schwerinu arcybiskupowi miasto Rygę następcy jego Banner, Dahlen i Fishusen od r. 1304 prowadzili w Rzymie o to kosztowny proces z zakonem. Arcybiskup Fromhold von Fishusen udał się do Szwecyi gdzie od Króla 17 Septembr. 1351 otrzymał przywilej protekcyjny dla arcybiskupstwa a papież Klemens VI r. 1353 naznaczył szwedzkiego biskupa von Westerås Magnusa jako komisarza do sprawy z zakonem. Przybył komisarz do Rygi w Septembrze 1354 gdy jednakże Krzyżacy nie chcieli się tłomaczyć, rzucił na nich komisarz w Leal 23 Octobra 1354 klątwę. Krzyżacy tak dokuczali Fromholdowi von Fishusen iż ten zmuszony był udać się do Rzymu gdzie oskarżył Krzyżaków o zajęcie dóbr arcybiskupich: Riga, Dünamünde, Mitau, Treider, Kokenhusen, Lubahn, Lemsal, Wainsel, Smilten, Lennewaden, Kreuzburg. Papież Innocenty VI wyznaczył za sędziego do tej sprawy Kardynała Franciszka który r. 1359 dobra arcybiskupowi przysądził co papież 16 marca 1360 potwierdził

Zygfryd von Blomberg arcyb. szlachcic inflantski znowu zaprowadziwszy w kapitule swej regułę kanoników lateraneńskich, wpadł w zatargi z Krzyżakami wskutek czego biskup uszedł do Awinionu

Jan IV von Sinten i Jan V von Wallenrode. Bullą z d. 10 i 20 marca 1394 kapituła arcybiskupstwa ryzkiego została oddana Krzyżakom, każdy kanonik musiał przyjąć regułę i habit (biały z czarnym Krzyżem) Krzyżaków którzy nabyli prawa kollacyi kanonij. Jan Wallenrode miał też zatargi z zakonem, r. 1414 znosił się z Jagiełłą i 1415 pojechał na Koncylium do Konstancyi z skargą na zakon, skąd nie wrócił

Po rezygnacyi Jana V von Wallenrode Krzyżacy polecili papieżowi na następcę Kaspra Schouwenpflug kanonika warmińskiego lecz papież na polecenie Króla rzymskiego potwierdził r. 1418 na arcybiskupstwo biskupa z Chur Jana Habundi. Po nim Krzyżacy chcieli

obrać innego arcybiskupa lecz papież potwierdził obranego przez ryską kapitułę kanonika Henning Scharfenberg z Saxonii + 1448. Po nim Krzyżacy i papież mianowali arcybiskupem Sylwestra Stobwasser toruńczyka który dla nauki, gorliwości kapłańskiej od papieża 9 oktobra 1448 i od króla polskiego potwierdzenie, lecz się utrzymał lubo kapituła przeciw jego obiorowi zrazu protestowała. Zrazu żył dobrze z Krzyżakami lecz potem wszedł w zatargi o zamek ryski. Że do tego stopnia doszły iż się do Rzymu pozywano, iż arcybiskup wyklął mieszczan ryskich, iż udawał się do króla polskiego o pomoc wreszcie zawarł 1478 tajemną ugodę z królem szwedzkim w której mu część arcybiskupstwa chciał ustąpić + 19 lipca 1479 pochowany w katedrze w Rydze uwięziony wraz kapitułą od mistrza który po jego śmierci swego krewnego Szymona von der Borg biskupa rewalskiego chciał osadzić na arcybiskupstwie, lecz papież obrał 1479 Stefana Grube biskupa trojańskiego prokuratora krzyżackiego bawiącego w Rzymie. Sprzeciwiał się temu mistrz inflancki aż papież r. 1481 wyklął owego Szymona von der Borg. Grube mianowany od papieża legatem r. 1483 przez Polskę i Litwę wkroczył do Rygi d. 28 lipca 1483 + 21 grudnia 1483 pochowany w katedrze. — Michał Hildebrand kanonik rewalski obrany przez mistrza inflanckiego otrzymał potwierdzenie papieskie 1484 lubo kapituła ryska nominowała arcybiskupem Henryka hrabiego von Schwarzburg proboszcza z Hildesheim R. 1486 d. 1 marca objął Hildebrand stolec w Rydze Po śmierci Michała Hildebranda + 1509 d. 5 lutego. chciał mistrz inflancki pomezańskiego biskupa Josta von Dobeneck osadzić na arcybiskupstwie, lecz kapituła obrała kanonika Kaspra Linde wybudował on zamki Marienhausen, obwarował Kokenhusen i Ronneberg, do katedry w Rydze darował r. 1509 obraz N. Maryi ze srebra. Za niego zaczął się luteranizm w Inflanciech.

W latach 1422 i 1426 chciał arcybiskup Henning Scharffenberg odprawić dwa synody prowincyonalne w Rydze, lecz się nie stawili pruscy biskupi, a tak synod spełzł na niczem, a nawet chcieli pruscy biskupi uwolnić się od supremacyi arcybiskupa ryskiego

R. 1427 arcybiskup Henning Scharffenberg ~~odprawił~~ kazał synod prowincyalny pruski w Elblągu którego uchwały potwierdził (drukowane w Jacobson: Katolisches Kirchenrecht von Preussen 1837)

R. 1428 tenże arcybiskup odprawił synod prowincyonalny w w Rydze (którego uchwały druk. w Jacobson: Kat. Kirch. Recht. von Preuss. 1837) którego ustawy podobnie jak Trąby) ułożono według porządku dekretałów Grzegorza IX. (podobne do polskich)

W r. 1438 i 1441 tenże arcybiskup odprawił jeszcze jeden synod dopełniający uchwały synodalne z r. 1428

Koło owego czasu założono klasztor brygitek Marienthal pod Rewalem około r. 1400–1407 = R. 1495 istniał klasztor dominikanów w Rydze, a przed r. 1365 takiż w Rewalu

W ~~Rydze~~ Dorpacie r. 1500 były 3 klasztory ~~męskie: franciszkanów, bernardynów i dominikanów~~ i żeński jeden ~~trzy~~ zakonnic. Religia luterska zaprowadzono tam 1526 lubo biskup i ~~Elbląg~~ kanonicy byli katolikami

Wilhelm margrabia brandeburski ostatni arcybiskup ryski ur. 30 czerw. 1498 w Anspach urodzony z córki króla Kazimierza Jagiellończyka, obrany koadjutorem r. 1529, przybył do Inflant 1530, został arcybiskupem 10 August. 1539 – r. 1551 d. 16 grudnia wraz z kapitułą sprzedał miastu katedralny kościół za 18000 grzywien zezwoliwszy r. 1547 d. 27 stycznia na wolne wyznawanie luteranizmu, † 4 lutego 1563.

Ostatni mistrz krzyżacki inflancki Wilhelm Fürstenberg pojmany 21 Aug. 1560 po zdobyciu Felina przez Moskwę siedział jeszcze w maju 1566 na zamku lubinerskim

świętopietrza nie płacono.

280

Cathalog. Archiep.

1. S. Meinhardus I monentus Segebergens. episc.
2. Bertoldus Abbas Lucanus ord. cisterc.
3 Albertus canonic. rigens
4. Nicolaus " "
5. Albertus I archiepis cop rigens
6. Johan a Luxen
7 Johan a Vechten
8. Johan comes Suerini
9. Jsarnus postea Lunden. in Dania
10. Fridericus I. Baro Bohemus
11 Engelbertus a Dalen
12 Framholdus a Wesshusen
13. Siferdus a Blomberg
14 Joannes a Sinten
15 Joannes a Wallenroden
16 Joannes Habundi
17 Henricus Scarpenberg
18 Silvester
19 Stephanus Grubenlesten
20 Michael Hildebrandi Revaliensis
21 Gaspar Lindes
22 Joannes Blanckfeld Berlinensis episcopus et revaliensis et Derpatensis U. Jur. Dr.
23 Thomas Schoning Rigen.
24 Wilhelmus Marchio Brandeburgen.

Kar (Kart 67) et gesta Episcoporum Cracov.

Kodex ~~Żywot~~ Vitae ~~Archiep gnesn.~~ (do Rzeszowskiego 1472 ~~Kart 32~~ z XVII wieku (z dodatkami do Konarskiego

Vitae Archiep. gnesn. do r. 1476 pisany r. 1621. — Janociana III str. 102 Specimen p. 29 Nr. 78

Catalogus episcoporum ~~Cracov~~ Wladislaviensium Kart 3 z XVI wieku do r. 1545 ob Bielowski Spraw III

---

2 listy Długosza do Stanisława Lutawskiego kan. gnezn. Krak. z r. 1477 i 1476.

---

z bibl. Żywot św. Stan. folio

Sermones super epistolas et evangelia per Annum na papierze z początku XIV wieku na końcu

p. 104 mowi że odkrył ių Wincenty (Vincentius de ordine fratrum praedicatorum rogatu Prandotae episcopi crac) pisał około 1260 po kanonizacyi

Ziemię nadbaltycką w dzisiejszej Rossyi zamieszkują 2 narody: a) Łotwacy pokolenia litewskiego, dzielili się na szczepy 1) Wendy (Vindia) w dawnych okręgach: Winda, Bihavelanc, Bandowe, Dowzare, Saggara, Cedis, Pilsaten, Megowe z zamkami Kreten, Ampillen, Mutene, Grösen, Amboten, Grobin, Asseboten, Kuldica, Wentespils. — Zajmowali zachodnią Kurlandią aż do Windau. 2) Kurończy (Curoni) na wschod od Wendów mieli zamki: Talsene, Lasen, Merkes, i Sinteles [3) Zemgoty (Semigalli) na południowy wschód od Kurończów mieli powiaty: Doblene, Terwitene, Meszhotene, i zamki Baboten, Doben, Racken, Ratten, Sidobren [4) Seleńcy (Selen) na południowy wschod od Zemgotów wzdłuż Dźwiny w powiatach Tawracken, Nalsen, Polone, Medene z zamkiem Selpils. [5) Lettowie (czyli Lettogalli) na północ Dźwiny, od Kokenois aż po za Rositten i Marienhausen (45° D Lug.) na wschód, na zachod aż po Urele (Orrllun) w powiatach: Antine, Tricatien, Rosula, Tolowa z zamkami: Antine, Beverin, Sotekle, Wenden. — b) Czudowie czyli Czuchońcy pokolenia estońsko-fińskiego dzielili się na szczepy: 1) Liwoni siedzieli nad morzem od Windawy aż do Pernawy: posiadali na północ Dźwiny powiaty: Thoreida, Ydumea, Metsepole z zamkami Holme, Ukeskola, (Lenewarde, Aszkerade, Sattesele, Sygewalde, Urele. 2) Estończy posia-

[gdzie później Tukum, Kandau

[gdzie później Bauske, Doblen. (Dalbing) [illegible]

[gdzie później Dünaburg, Rossenie Lucyn. (Kreutzburg, [illegible])

dali powiaty: Estoński (z wyspami Oesel, Mone, Dagden)(z ziemiami i zamkami Viliende, Orele, Sontagana, Uggenois z zamkiem Tarbat) oraz okręgi: a) Wierland (Vironia) (z zamkami Agelinde, Somelinde, Riola) b) Jerwel (z zamkiem Lappegunde) Waygele (na lewo od Embach) Mocke, Nurmegunde (nad Pala) Alempois; c) Harrien (z zamkami Lone i Warbole) Rotele = Wiek (z zamkami Leale, Rotala) Revele (z zamkiem Lindanissa czyli Rewal albo Danilin) Oesel (wyspa) (Harria leżała między Rewalem a Narwą poniżej)

[gdzie dziś Narwa i Paddis)

[gdzie Weissenstein

[nad morzem koło wyspy Oesel

Pierwsze początki Chrześcianstwa w tych stronach zaprowadzili Duńczycy. Już r. 1048 duński król Swen III [illegible] Estritson kazał w Kurlandyi w okolicy Domesnees wybudować pierwszy kościoł; a król Harald IV duński wysłał r. 1078 do Rzymu młodzież aby się tamże na missionarzy do [illegible] krajów nadbaltyckich kształciła. Jednakże pomimo iż duński król Knut II święty r. 1080–1086 podbił sobie Samlandią, Kurlandią i Estonią, niezdołało się jednakże Chrześciaństwo rozkrzewić. – Dopiero r. 1159 kupcy bremeńscy który dla handlu te kraje zwiedzali utwierdzili tu Chrześciaństwo: pierwszym missionarzem był Meinhard (rodzimy benedyktyn z klasztoru augustianow Segeberg) Ten r. 1186 zbudował pierwszy kościoł katolicki we wsi Ykeskola (Uexküll) nad Dźwiną przy którym później Augustianów osadził: i tamże r. 1187 zamek zbudował, równie jak i Kirchholm. Około r. 1188 wyświęcił go papież na biskupa liwońskiego, a arcybiskup bremeński ordynował go któremu ta nowo dyjecezyja była podległą. Karmił lud podczas głodu. Umarł 14 sierpnia 1196. Podług nagrobku jego + 1192 (właściwie + 12 Octobr. 1196)

Podług Grubera (Orig. Livon. p. 2) przybył Meinhard do Inflant r. 1173, a podług nowszych badań dopiero 1186 (E. Pabst: Meinhard Livlands Apostel. Riga 1847–1849. 8º 2 tomy). Niemcy zaś dla handlu już od r. 1158 zaczęli uczęszczać do Inflant

[w Holsztyńskiem)

(Ob. E. Pabst: Meinhard, Livlands Apostel. II. Reval 1849. 8º)

II) Bertold opat cystersów Klasztoru w (Luccensis) (koło Hanowery) Lockum wyświęcony na biskupa w Bremen r. 1196. Nawracając pogan padł ofiarą pogaństwa d. 24 lipca 1198 w okolicy Rygi. przybył 1197 do Inflant, lecz gdy mu nawracanie szło oporem wrócił do Niemiec, gdzie zebrawszy wojsko z Saxonów, Westfalczyków i Fryzów wrócił do Inflant, gdzie stoczywszy bitwę którą Niemcy wygrali, sam poległ.

III) Albert von Buxhöwden a podług innych von Apeldern kanonik bremeński: (de Bekeshovede)

Albert von Apeldren z domu Buxhöwden wyświęcony r. 1198 na biskupa inflantskiego, r. 1201 stolicę biskupstwa założył w Rydze i pierwszy począł się pisać biskupem ryskim + 1229. XVI kalend. februar. Za niego wymurowany Kościół Ś. Maryi r. 1214 w Rydze który potem został katedralnym. — Papież Honoriusz III (d. 30 sept. 1217) polecił mu utworzyć w nowo ochrzczonych krajach 2 do 3 biskupstwa. Utworzył najprzód biskupstwo Selońskie (Semigallskie) r. 1218 na które biskupem Bernharda zur Lippe opata z Dünamünde wyświęcił (później to biskupstwo zwano Kurońskiem)

Biskupi Dorpaccy (Tarbatensis) (podług Arndta)

Hermann I von Apeldern (czyli Buxhöwden) 1224
Bernard I 1247
Alexander zabity od pogan 1272.
Fryderyk Haseldorf 1274
Bernard II 1294 - 1299
Teodoryk I (Dietrich) 1304.
Mikołaj 1315 był w Danii
Engelbrecht von Dalen 1326 został arcybiskupem ryskim
Jan I 1341. Wescelus 1341 r. 1361 biskup derptski nie bawił w swej dyecezyi tylko w Lubece.
Henryk von der Velde 1355.
Jan II (Damerow czyli Damme) 1378
Dietrych II Damerow 1378
Jan III Hebet 1382; podług Krantza został kardynałem (Albert Hecht 1378)
Fryderyk II 1395 - 1410 Henryk II Wrangel 1400
1409 Bernardus III electus tarbatensis 1404 + 1413
Dietrich III Resler 1413
Teodor czyli Teodoryk III 1426
Bartłomiej Sawijerwe 1449
(Henryk) Helmich 1461
Andrzej 1472
Jan IV 1476 Jan III Bertkow 1473
Teodoryk IV Hake 1486
Jan V IV Buxhöwden 1499
Bernhard czyli Gerhard 1506 1511. Jan V. Duisburg 1514
Christian 1516 Bomhower
Jan VI Blankenfeldt 1520, został arcybisk. ryskim Jan VII Bey 1527
Jan VIII Gellingshausen 1528 - 1542
Herman II Bey syn mieszczanina z Dorpatu 1543 ustąpił
Jodock czyli Jost von der Recke 1543, był 2 lata elektem
Herman III Weiland von Wesel 1552.

Biskupi ozylijscy (podług Arndta)

Teodoryk cysters właściwie biskup estoński zabity w duńskim obozie r. 1218 od Estonów

Herman von Apeldern biskup estoński (a podług innych von Buxhöwden) od r. 1218 opat klasztoru benedyktynów S. Pawła w Bremen – przeniósł kapitułę lealską do Dorpatu.

Gotfried przeor klasztoru cystersów: Porta coeli r. 1224 został biskupem (Leal) Wyck i Oesel. 1228.

Henryk I 1235 – 1256

Herman II von Buxhöwden 1271, a podług innych już 1257

Henryk II 1293

Konrad I 1298 żył w zatargach z Krzyżakami i z swą kapitułą – 1306

Marek.

Hartwich czyli Hartthungus 1310

Jakob 1324

Herman III von Osnabrugge 1334.

Konrad II

Henryk III 1381

Weinrich von Knipenrode 1389 miał w herbie 3 ptaki

Kasper Schöneflug 1422.

Christian Gorband czyli Kohband 1424.

Jan I Schütte 1434.

Ludolf 1446

Jan II Krauel 1450

Jodok czyli Jost von Hagerstein 1461

Jan III Vatelkanne 1461 za pomocą zakonu Krzyżaków wypędził swego poprzednika.
Piotr Wedberg 1472 + 1491
Jan IV Orgies 1499
Jan V Kiewell 1516
Jerzy von Tiesenhausen 1530 + 1536 w Rewalu.
Wilhelm margrab. Brandeburski Koadjutor arcybisk. ryg[s]kiego 1532, miał jako przeciwnika.
Reinold von Buxhöwden 1538, zsadzony do 1538
Jan VI von Münchhausen 1541 sprzedał biskupstwo
Magnus xiąże Holsztyński 1560

Piltyn (czyli Danipils t.j zamek Daniela czyli gród)

R. 1225 d. 9 stycznia w Rzymie papież Honoriusz III poleca Wilhelmowi biskupowi modeny legatowi swemu w Inflantach (Livonia) utworzyć nowe biskupstwa i biskupow na nie wyświęcić i tegoż r. 1225 d. 9 listopada poleca mu ustanowić siedzibę dla biskupstwa liwońskiego. Legat ten r. 1225 i powtórnie 1229 bawił w Liwonii. Roku 1234 wspomniany jest już episcopus semigalliensis – Gregoz IX d. 21 lutego w Rzymie polecił temuż Wilhelmowi pojechać do Liwonii dla urządzenia biskupstw i dyecezyi mianowicie w Estonii, in Revala Vironiae

Biskupstwo kurońskie czyli piltyńskie

Już r. 1234 przychodzi Boldinus semigalliensis episcopus. – R. 1237 Wilhelm biskup modeny legat papieski dzieląc biskupstwa (~~inflanckie~~ liwońskie) ustanowił a) biskupstwo ryskie któremu granice zakreślił ~~od~~ pomiędzy rzekami Wendą (~~[illegible]~~) i Dźwiną (Duna) począwszy od ujścia Wendy do morza tąż Wendą aż do miejsca gdzie w nią wpada rzeka Aboa (Labba) (Aburu) tąż rzeką Aboa aż do jej źrodła a od źrodła w prostej linij aż do zamku Kockenhausen odtąd rzeką Dźwiną aż do morza t.j pomiędzy rzekami Dźwiną, Labbą i Wendą. b) biskupstwo kurońskie począwszy od ujścia rzeki Windowy (Winduru) do morza tąż rzeką aż do granicy litewskiej odtąd zaś prostą linią ~~[illegible]~~ rzeką Abą aż do granic Semigalii i rzeki Dźwiny c) biskupstwo semigalskie pomiędzy rzekami Dźwiną a Niemnem.

R. 1251 tenże legat stosownie do rozkazu papieża ~~[illegible]~~ utworzył a) arcybiskupstwo ryskie do którego wcielił ~~[illegible]~~ biskupstwo całe liwońskie i większą część Semigalii (aż do Birzgallen) i b) biskupstwo kurońskie począwszy od rzeki Niemna aż do Dźwiny (w okolicach Birzgallen) którego pierwszym biskupem mianował byłego biskupa semigalskiego ~~[illegible]~~ Henryka von Lettelburg ~~z Luxenburga~~ franciszkana. (Później oderwano od tego biskupstwa kurońskiego całą Żmudź i część Litwy za Witołda r. 1417)

Biskup kuroński posiadał Lywę (Libau) i zamek Neuhausen.

Kollegiatę i kanoników fundował 1290 biskup kuroński Edmund von Werd (Ob Voigt Geschichte Preussens III st. 550. not. 3)

R. 1566 zniesiono arcybiskupstwo ryskie.

Roku (1235. 1234) 1236 bawił Wilhelm legat znowu w Liwonii i tu 1236 podług rozkazu papieskiego 3 biskupstwa; Leal (oeselienses) Wirland (Vironia) i Rewal oddał arcybiskupowi z Lund (w Szwecyi) ~~[illegible]~~ jako metropolicie ponieważ je pierwotnie założył. – R. 1245 Wilhelm legat podzielił Liwonię w ten sposób iż zakon krzyżacki liwoński dostał 2 części a 1 część biskup

H. quondam semigallensis nunc vero curoniensis episcopus (1251 d. 3 marca) nazwany frater więc był zakonnik (?) ~~albo Krzyżak~~.

Biskupstwo lealskie fundował Waldemar II król duński (1216–1222)

Podlug Hylzena p. 16. Waldemar Król dunski zdobył Estonię i Kuronię gdzie załozywszy miasto Piltyń mianował pierwszym biskupem Ermunda Kanonika Kollegiaty w Lund. Rownoczesnie Albert I biskup liwonski biskupem Lealskim w Estonij mianował brata swego Henryka von Buxhövden około 1222 a później gdy zbudował Derpt (Dorpat) r. 1224 załozył w nim stolicę biskupią i brata swego Henryka za biskupa tamże przeniósł, stolicę zaś biskupstwa Lealskiego przeniósł do Parnawy *)

Około r. 700 Eryk V Król szwedzki zawojował Kuronię i Estonię Eryk IV Król Dunski załozył Klasztor S. Michała w Rewalu r. 1093, a ~~dom~~ mnich ~~...~~ ~~Ebbe~~ ~~...~~ ~~zbudował~~ ~~...~~ Klasztor Gudwall ~~w~~ ~~...~~

Zwykle mniemają iż Waldemar II Krol dunski załozywszy r. 1219 (miasto Piltyn osadził w nim biskupa którego zowią Ernemundem lecz mylnie bo szereg biskupów (przytacza Tetsch) taki:

- Hermann 1223.
- Henryk I 1237
- Elmund (1290?) 1263
- Bernhard 1330
- Jan I (1332)
- Baldwin (1234?) a może 1360
- Otto
- Jan II
- Gotfried
- Jan III Thiergart 1425
- Paweł 1456
- Marcin 1475
- Henryk II 1501
- Herman II 1526
- Jan IV 1541
- R. 1559 ostatni biskup niepokojony przez moskwę sprzedał swe dobra (to jest Piltyn i Oesel) Fryderykowi II Krolowi dunskiemu który skasował biskupstwo

Biskupstwa Dorpat leżało w Estlandyj rownie jak i Oesel

Biskupstwo dorpackie

R. 1543 była kłótnia o posiadanie biskupstwa pomię-
dzy Hermannem Bei (synem mieszczana z Dorpatu ~~Rygi~~)
a Jostem czyli Jodokiem von der Recke który
się utrzymał przy biskupstwie spłaciwszy swego
przeciwnika. Lecz Jodok r. 1551 zastawiwszy
znaczną część dóbr biskupich odjechał do swej
ojczyzny Westfalii gdzie został kanonikiem
w Münster (administracyą dorpackiego poruczył Piotrowi
von Tiesenhausen) gdy go tamże w Münster omy-
liła nadzieja zostania biskupem został lutrem
i ożenił się z zakonnicą. Po nim obrany na
biskupstwo dorpackie Herman Weiland ro-
dem z Wesel opat klasztoru inflantskiego
Falkenau (obrany w listopadzie r. 1552) mąż po-
bożny i uczony, lubo sprzyjał nauce luterskiej jed-
nak pozostał katolikiem. Posadzają go niektórzy
że r. 1558 Moskwie zdradził Dorpat; umarł po
wzięciu Dorpatu d. 19 lipca 1558 w Rossyi w niewoli.

Biskupstwo Kurońskie

Otto biskup kuroński r. 1392 kraj leżący pomiędzy Niemnem a zatoką Kurońską (Kurische Haff) i pomiędzy rzekami Święta Aa a Windawą z drugiej strony niemogąc go obronić od napadu Litwinów, odstąpił zakonowi Krzyżackiemu, za co mu Zakon Krzyżacki zamek Neuhausen leżący koło Hasenpoth nadał.

Henryk von Lützelburg franciszkan biskup kuroński r. 1252 pozwolił on w trzeciej części wydzielonego kraju Eberhardowi von der Seine zastępcy wielkiego mistrza wystawić przy ujściu rzek Memel i Danga w morze miasto Memelburg w którem chciał założyć Katedrę Kurońską

Biskupstwo Kurońskie erygowane r. 1234 przez papieskiego Legata Wilhelma. Pierwszym biskupem był 1) Engelbert 1234 + 1236 d. 22 Sept. poległ w bitwie pod Soule w Kurlandyi przeciw Litwinom 2) [illegible] Werner (Guarnerus) dominikan kapelan Henryka Landgrafa Turyngii 1245. 3) Henryk von Lützelburg wprzód biskup semigalski r. 1251 kuroński; r. 1263 przemieszczony na biskupstwo Kymen (Chiemsee) [illegible]mund von Werd, Krzyżaków 1263

Biskupstwo ozylijskie.

Po śmierci Jerzego Tiesenhausen 1530 zajął jego koadjutor Wilhelm margrabia brandeburski lubo świecki dochody biskupstwa, lecz kapituła obrała w Octobrze 1530 kanonika Reinholda von Buxhöwden biskupem któremu po długim oporze 1534 musiał ustąpić Wilhelm podług wyroku papieskiego

(czyli jurjewscy)

II) Biskupi Dérptscy (podł. dyplomatów)

(podł. A. v. Richter 1858)

t. j. Uggenois

Biskupstwo dorpackie (Episcopatus Ungannensis seu Dorpatensis, Tarpatensis) założone r. 1223 przez Alberta von Buxhövden biskupa rygskiego który tu swego brata Hermanna (będącego od r. 1219 biskupem estońskim w Lealu) przeniósł.

apeldern (zrezygnował 1245 ociemniawszy (brat bisk. ryskiego Alberta)

1. Hermann I von Buxhöwden od 1223 (~~po nim nie~~ ~~wprzód~~) (najpierw dopuł s. Laurent w dorp. r. 1224 założył katedrę w Dorpacie ~~który przydaczają jako drugiego Henryka t. j. a. biskupem ... ... trzeciego Edmunda, lecz ci nie wychodzą w dyplomatach~~ estońskim założył 1223 klasztor Dominikanów Falkenau nad Embach

2. Bernard I od 1245 – nekg. 1243

3. Alexander od 1263 zginął w lutym 1268 w bitwie pod Wesenberg. (Długosz pod r. 1299 zowie go Hatteldappe i mówi 1280 że go knazowie z biskupstwa wyzuli.)

1272

4. Fryderyk von Haseldorf od ~~1263~~ czyli 1268 (był wprzód r. 1268 był wprzód biskupem Capelli i kanonikiem w Hamburgu.) postulatem derptskim + 4 decembr. 1290

5. Bernard II od 1290 i 1299 (r. 1290 w przyw. jako bisk. derpt.)

6. Dietrich I od 1303.

7. Engelbert od 1306 (ob. Dogiel V. 110) ~~von Dobbler~~

8. Mikołaj od 1315. + (już 1313)

9. Engelbert II von Dalen od 1323. postąp. 1340 na arcyb. ryskie.

10. Vescelus od 1341. był scholastykiem derptskim, mianow. bisk. 1343 + 1345

11. Jan I ~~+ 1373~~ de Vishusen obrany 1346 i wyświęcony w Rzymie

12. Henryk I von der Velde od 1355 + 1378 ~~zatargi z Krzyżakami.~~ miał 1365 zatargi z Krzyżakami.

13. Jan II od 1357 – obrany przez kapitułę kanonik kamiński i szpitski sekretarz cesarza Karola, od 1345 sat. i prezbiter P. Maryi w Krakowie

14. Dietrich II Damerow (r. 1378 lecz papież (antipapa Clemens (Teodoryk)

[Którego obrali Krzyżacy.] mianował 1378 biskupem dorpackim Albrechta Hec[hta]
który to biskupstwo zajął i posiadał. – Papież Urba[n]
VI mianował zaś 1378 Dietricha von Dameraw*) który
w Prusiech wyświęcono, lecz się nie utrzymał. dopiero po śmierci
14. Hechta
15. Henryk II Wrangel od 1400
16. Bernhard III w r. 1404. + 1413
17. Dietrich III Resler od 1413. R. 1416 Koncylium Konstancyi mianowało Witolda protektorem biskupstwa Derptskiego
18. Bartholomeus Sawijerwe od 1443. –
19. Helmich od 1461
20. Andreas od 1471
21. Jan III Bertkow od 1473.
22. Dietrich IV Hake od 1486.
23. Jan IV Buxhöwden od 1499.
24. Gerhard od 1506
25. Jan V Duisburg od 1514.
26. Christian Bomhower od 1516
27. Jan VI Blankenfeld od 1518 – r. 1523 mianowany od papieża koadjutorem arcyb. a r. 1524 arcyb. ryskim
28. Jan VII Bey od 1527.
29. Jan VIII Gellingshausen od 1535
30. Hermann II Bey od 1543. [illegible] zent. lecz ustąpił następcy zaraz
30 Jost von der Recke w r. 1543 elekt do[rpacki], katolik, abdykował 1551 i udał się do Niemiec F
31. Hermann III Weiland von Wesel od 1552 + w Rosyi w niewoli po r. 1558
d. 19 lipca R. 1558 Moskwa zajęła Dorpat. Był najprzód jenedrem [illegible] klasztoru Falkenau pod Dorpatem

F ożenił się (i niebył biskupem).

*) Teodoryk Damerow licentiatus in Artibus r. 1364 dostał kanonię wrocławską a r. 1370 kanonię warmińską jako baccalaureus in utroque jure.

V) Biskupi kurońscy (Kurland) wprzód zwani semigalskiemi a w końcu piltyńskiemi (podł. dyplomatów i Rihtera 1858) (do r. 1251 były 2 biskupstwa kurońskie i semigalskie)

1. Bernard hrabia von der Lippe (z Westfalii) bisk. od r. 1217 (był wprzód żonaty z Heilwigą z którą spłodził Gerharda II arcyb. bremeń. i Bernarda bisk. paderborn. owdowiawszy został cystersem i opatem w Dia: mencie) zdobył zamki Fellin i Edwalen, pisał się biskupem semigalskim (seloniensis) czyli Selburga. + 1223

2. a) Herman I biskup kuroński r. 1223.

3. Lambert biskup semigalski r. 1225 + 1229 zabity od Kuronów.

4. b) Engelbert biskup kuroński około 1225 + przed 1245.

5. Balduin (Boldinus) de Alna (klasztoru Aune w Belgii cysters) mnich spowiednik kardyn. Ottona legata apost. wysłany 1230 od Grzegorza IX do Liwonii, mianowany 1232 legatem i biskupem semigalskim złożył 1236 + 1243

6. c) Henryk von Lützelburg (Lettelburg, Lützelburg, Luxenburg) franciszkan r. 1237 biskup semigalski. Za niego 1251 Wilhelm biskup Modeny utworzył dyecezyję kurońską która całą Żmudź też obejmowała, przyłączywszy do niej semigalskie. Odtąd począł się zwać biskupem kurońskim — żył jeszcze 1252 i 1258 jako curoniensis episcopus.

7. Edmund von Werd 1263 – katedrę założył w Piltynie żył 1291 i 1290. ustąpił zamek Memel krzyżakom 1290 (brat krzyżacki rodem z pod Koblencyi

8. Jan I. 1291 (?)

9. Burchard, 1300 (Borchardus + 1315

10. Paweł I, 1315 od 1322

11 Jan II, 1326

12. Bernhard, 1330

13. Jan III, 1332.

14. Ludolf, 1353 + 1359

~~15.~~ Wilhelm, (Baldinus ?) 1360 (nie był biskupem)

16. Jakob, 1362, + 1371 od r. 1360 po Ludolfie
17. Otto od 1371, w r. 1383 napadł on i zajął dobra Dondangen ... tury ryskiej, o co od Urbana VI na zapłacenie szkody skazany i klątwą zwiedzony został
18. Rötger von Bruggenoye, 1398. (Rutgerd)
19. Gotschalk Schütte, 1404. (Schütz)
20. Jan IV Thiergart, 1425. + 1456
21. Paweł II Einwald von Walteris od 1456. Dr. prawa k...
22. Martinus Levita, 1475 do 1495 + 31 Januar 1500
23. Michał Sculteti, 1500 wprzód prokurator zakonu krzyża... w Rzymie + 1500 w R...
24. Henryk II Basedow (niektórzy go zwią Basena...) r. 1501.
25. Herman II Ronnenberg od r. 1526 (Westfalczyk) dziekan ryski ... Fryderykowi II ...
26. Jan V von Mönnichhausen od r. 1541. sprzedał biskup... Magnusowi
27. Magnus Książe Holsztyński r. 1560 obejmuje biskupstwa ozylijskie rewalskie i kurońska...
R. 1571 Magnus zostaje królem Inflant + 158... pochowany w Piltynie
R. 1559 Jan V von Mönnichhausen (z Westfalii) biskup zostawszy lutrem i ożeniwszy ... niespokojony przez Moskwę sprzedał Piltyn Fryderykowi II Królowi duńskiemu, który skasował biskupstwo kurońsko-piltyńskie, a osiadł w nim 1560 brat jego Magnus Książe Holsztyński, który to biskupstwo poddał pod opiekę Polski. Przyłączono go do biskupstwa wendeńskiego. Z r. 1644 żona ... kościół kurlandzki zatrzymała Piltyn i ... dobra biskupie ...
G. F. M. A. Czarnewsky: De Semgalliae episcopatu nec non de episcopis Semgalliae seu Selburgensibus. Mitaviae 1790. 4°
Jerzy Tyszkiewicz biskup żmudzki był pierwszym administratorem, poznawszy ... wielo po kurońskie do in...

Przez zupełne prawie szwedzkie w Inflant... [illegible] zostały, od r. 1629 ... [illegible] ... biskupi ... [illegible] 1798 ... Inflant, ... 1847

A Cel. Gub. prof. ... Ki...

Biskupi estońscy (podł. Arndta - mylnie) ~~Biskupstwo estońskie miało nieustanne siedzibę w Leal - po zniszczeniu siedziby biskupi w Oesel~~

Fulco (podług Bernhielma: Julius) bisk. estoński od 1170

Theodoryk I biskup estoński od r. 1211. +1219

* Ostradus biskup wiroński od 1218

Wesselinus czyli Wescelo biskup pierwszy rewalski od 1218

Wilhelm biskup rewalski r. 1225

Torchillus od 1240 biskup rewalski i po r. 1277; zwie się także Thurgot, czyli Theodoricus, lub podług kronik duńskich: Trugerius

Teodoricus jako oddzielny biskup wiroński przychodzi r. 1257 (Chronic. Mont. Franc.)

Jan I biskup rewalski od 1280 i 1284.

Henryk I " " od 1298

Mikołaj I " " " 1317 zbudował kościół S. Mikołaja

* Gottschalck (wspomniany u Huitfelda p. 396)

Olaus biskup rewalski od 1329 zbudował kościół S. Olawa

Henryk II " " od 1364.

Ludwig " " od 1376

Jan II Rekeling " od 1393.

Jan III Ocke biskup rewalski od r. 1407
Henryk III " " " " 1424
Chrystian " " " " 1426
Gotschalk I " " " " —
Henryk IV von Uxkül " " " 1434 wybudował pałac biskupi, i r. 1437 poświęcał klasztor brygitek, pozwolił też miastu wystawić kaplicę S. Gertrudy za bramą i koło niej księdza osadzić.
Eberhard . . . " 1472
Simon von der Borg, kanonik hildesheimski od r. 1477.
Mikołaj II Rottendorp . . od 1501 odprawiał wizytę kościołów
Gottschalck II Hagen od 1509
Jan IV Blanckenfeldt od 1516 potem biskup dorpacki w końcu arcybiskup ryski.
Jerzy von Tiesenhausen od 1520; od r. 1527 był postulatem biskupstwa ozylijskiego
Arnold von Anneberg od r. 1537. W r. 1549 kapitule ozylijskiej sprzedał dobra Jackenwold z młynem za 1000 talarów od której brał rocznie 60 talarów widerkaufu.
Fryderyk od r. 1553
Maurycy Wrangel od 1560 — sprzedał biskupstwo rewalskie Magnusowi księciu Holsztyńskiemu.

Biskupi kurońscy (Episcopatus curoniensis) [illegible] (podł: Arndta)

Podług pisarzy [illegible] duńskich, miał około r. 1219 Waldemar król duński wysłać do Kuronij księdza Ernemoda z Lund który założywszy zamek Pilten pierwsze biskupstwo tamże założył; lecz to podanie nie pewne

Bernhard hrabia von der Lippe biskup selburgski czyli semigalski (seloniensis) mieszkał najprzód w Mesoten nad granicą Litewską potem w Selburgu – od 1217
Lambert biskup semigalski 1226
Balduin de Alna biskup semigalski 1232.
Herman I biskup kuroński – 1223.
Henryk I biskup kuroński – 1250
Emund (1263). biskup kuroński
Engelbert zabity od Kuronow – 1245
Henryk II von Lützelburg biskup semigalski potem kuroński ~~1292~~. 1262
Emund 1290
Jan
Burchard
Paweł I 1317
Jan I 1326
Jan II 1332.
Ludolf 1353
Jakob 1362 + 1370
Otto . . 1374 electus per papam 1371 (custos curoniensis)
Rutgerd 1398
Gotschalk 1404.

Jan III Tirgarde 1426

Paweł II von Walkris, Dr. 1458

Marcin Lewit zu Pilten 1475

Michael Gualteri czyli Wolthers

Henryk III Bazdore (Basedow) — 1512.

Herman II Konnenberg dziekan rygski 1530.

Jan IV von Münchhausen Westfalczyk biskup kurlandski i ozylijski od 1541 ~~1560~~; zostawszy luteraninem, zastawił r. 1559 ~~sprzedał~~ biskupstwo piltyńskie (czyli dobra tegoż biskupstwa) ~~Magnusowi Księciu Holsztyńskiemu~~ Fryderykowi II królowi duńskiemu, za 30000 talarów, który toż biskupstwo piltyńskie odstąpił 1560 Magnusowi Księciu Holsztyńskiemu. Od tego wykupił Król Stefan Batory dobra Piltyńskie, lecz dla braku pieniędzy zastawił je Margrabiemu Brandeburskiemu. R. 1644 żona Wilhelma Księcia Kurlandskiego zastawiła dobra biskupie Piltyn Ottonowi Maydel. — Król Jan III Sobieski osadziwszy Mikołaja Popławskiego na biskupstwie inflantskim, nadał mu r. 1685 tytuł także biskupa piltyńskiego i wraz z Popławskim czynił starania o odzyskanie dóbr piltyńskich wszelakoż bez skutku.

Inflanty:
Arcybiskup rygeński
i z biskupstw: rewalskie, torpateńskie,
hapsalskie, ozylijskie
wendeńskie; derpskie
i kurońskie
bisk. wendeńskie
erygow. 1588 a od
1677 zwane inflantskie

Arcybiskupstwo ryskie.

I) Arcybiskup Ryski metropolita miał tytuł S. R. J. Princeps
i posiadał prócz dworu w Rydze zamki Ykskul f. 1192 (nad Dźwiną,
Lenewarden f. 1205 koło Dźwiny, Kokenhausen miasto f. 1208 nad Dźwiną, Kreuzburg zamek nad Dźwiną f. 1231, Laudon zam. nad rzeką Ewst f. 1231, Lawon nad jeziorem tegoż nazwiska, Sesswegen miasto f. 1390, Schwannenburg miasto f. 1340 (nad jeziorem Schwor), Marienhausen zamek f. 1295, Serwen 2. f. 1335, Laneburg miasto zamek f. 1262, Schmilten (Szmeltyn) miasto f. 1367
Lemsal miasto f. 1223, Treiden zamek f. 1253 (nad rzeką Ae, Bewalg miasto f. 1340 (nad rzeką Bresse i Salis zamek f. 1226 (nad morzem. — Kapituła posiadała zamki:
Dalen, Kremon 2. f. 1255, Suntzel 2. f. 1223, Newehof. — Do szlachty należały
zamki: ~~Kl...~~, Maijan, Kleinroppe, Rosenbeck 2., Lorkel, Hochrosen
Beshon, Erlaa, Kalczenau zamek. — Do Krzyżaków w Letlandyi (Liven i Lethland)
Ryga miasto f. 1206 za Dźwiną, zamki: Dunemund (Dyament) f. 1201 z klasztorem, Kirchholm f. 1192, Ascheraden,
Dünaburg 2. f. 1277, Rositen zamek miasto, Lutzen (Lucyn) zamek f. 1399, Marienburg 2. f. 1341, Trikaten miasto f. 1284, Newermuhlen 2. f. 1204, Rodenpois 2. f. 1322, Jurgeburg 2. f. 1251, Nitten 2. f. 1277,
Segemburg 2. f. 1386, Schujen uz. 2. f. 1255, Segewalt (2. f. 1206), Wolmar m. f. 1283, Wenden m. f. 1224 (nad rzeką Ae, i wsie: Loda, Burthnick, Smiltet, Adsel, Ermes, Walck,
Wolfart, Arries, Sara, Gutmansbeck

Po śmierci Wilhelma margrab. Brandeburskiego + 1563 który się ożenił i został lutrem pisał się
jeszcze Zygmunt August
książę Meklenburgskie
arcyb. ryskim r. 1563 (Ob. Dogiel V. 256) dopokąd
1566 arcybiskupstwa nie zniesiono (Ob. Dogiel V. 266)

II) Biskup Dorpacki (Tarpatensis) posiadał w prowincyi Estońskiej
miasto: Dorpat (Derpt) f. 1224 z klasztorem i zamki: Wernbeck f. 1299 czyli Varenbeck)
Kirempe 2. f. 1226, Oltentorm hu 2. f. 1223, Odenpah miasto f. 1224, Ringen 2. f. 1346, Neuhaus 2. f. 1274, Sagnitz 2. f. 1287, Altum, Schurn, Cyrruzdorf
klasztor i opactwo Falckenau f. 1233 (nad rzeką Fersser. — Do szlachty należał: Ulzen 2., Kawelicht 2. f. 1361, Randen 2. f. 1288, Cunetal. —

założ. 1254 Dorpat ... Dwernbrick

Do Krzyżaków w prowincyi Wirlanth (Vironia) miasto f. 1256 Narwa, zamki Tolsburg bu. f. 1475, Wesenburg 2. f. 1224, Borcholm, Neuschloss zam. f. 1500
do szlachty: Assch, Etz 2. f. 1293.

III) Biskup Ozelski miał dobra: Arensburg miasto na wyspie Oesel, Habsal miasto z klasztorem f. 1279, Lode (Lealme), Stara Pernawa klasztor fund. 1226,
Nowa Pernawa f. 1255 miasto, klasztor i opactwo Laddis fund. 1281 miasto. — Do Krzyżaków

Klasztory:
Leal (Kapituła)
Hapsal f. 1279
Lode f. 1226
Padis f. 1281

należały: w Estonii: Fellin f. 1224 miasto, Parnawa f. 1255 (Pernau m.), Oberpahlen z. f. 1232, Kaws z. f. 142[illegible], Trowest zam., Talkofen z., Karkus z., Helmeth z. f. 1351, Ruyen z. f. 1261, miasto f. 1258 [illegible] Leal; w prowincyi Wicke: Hapsal, Lode, Kuniken: Kau (nad reką Oregh), Maregema, Macrzel, Fikkel, Audder z. f. 1292; w prowincyi Jerwen: zamek Weissenstein miasto f. 1266. Biskup Winrich von Kniprode (r. 1385-1420) przeniosł stolicę biskupią z Leal i Hapsal do miasta Arensburg.

IV) Biskup kurlandski czyli Piltyński posiadał f. 1242

Kollegiata w Hasenpoth f. 1249 Teodoryk von Gröninger Hermeister

zamki i miasta: Pilten (Piltyń m. f. 1295) (nad Abą) Ambothen z. f. 1242 (na granicy litewskiej), Neuhausen z. f. 1239, Dondangen, Angermünde, Edwalen z. f. 12[illegible], Hasenpot miasto i kollegiata f. 1249, Erwen, Talsen zam., Sacke dwór (nad morzem baltyckim – Krzyżakow dobra były: w Kurlandyi: Neuburgen z. f. 1301, Frauenburgk z. f. 134[illegible], Schrunden z. f. 1340, Hasenpoth z. f. 1249, Durben, Grobin z. f. 1257, Alschwangen z. f. 1245, z. f. 1372, Windau miasto (m.) Goldingen miasto, Tabelm, Kandau z. f. 1331, Tuckum z. f. 1254 miasto f. 1299, Kawerden; w Semigallij: Doblen z. f. 1290, Mittau f. 1266 miasto koło dzisiejszego Friedrichstadt, Bauske f. 1456 miasto, Selburg (nad Dźwiną) z. f. 1193.

V) Biskup rewelski posiadał w prowincyi Harrien:

części miasta Revel, zamki Borkholm 2. 1482, Fegefeyer, klasztor zakonnic Marienthal S. Brygitty fund. 1409, zamki Lell, Kolk nad morzem Baltyckim

Rycerstwo Krzyżackie w Inflantach miało na czele Hermistrza (Ordensmeister) (a podnim Marszałka prowincyonalnego (Landmarschall)) i 8 Konturow (commendatores) i 8 Wojtów Vögte: 1. Felin f. 1224. 2. Parnau. 3. Rewel f. 1219. 4. Margenburg. 5. Dynembork. 6. Goldyngen. 7. Windaw eius. 8. Dobeln f. por. 1290 – dalej Fochtowie: 1. Sonenburg. 2. Wittenstein 3. Wesenberg. 4. Narwa. 5. Rzezyca (Rositten) 6. Grobin 7. Kandau. 8. Selburg (do którego należało miasteczko Bauske)

Hermistrz siedział w zamku Wenden
Marszałek prowincyonalny w zamku Segewolt (Zygwult)
Opactwo w Diamencie (Dünamünde) fund. r. 1211
Maritima zwała się Kraina nadmorska Wieck w Estonii.

Gadebusch Von den Bischöfen zu Wenden und in Livland w tegoż: Versuche in der livl: Geschichtskunde u. Rechtsgelehrsamkeit. Riga 1779. 8°. I. p. 1-86.

R. 1566 d. 20 Grudnia na Sejmie w Grodnie przyłączono Inflanty które się 1561 Polsce poddały do Litwy i uchwalono sekularyzować arcybiskupstwo ryskie którego dobrami zarządzał, Gothard Kettler (który r. 1562 d. 15 marca po rozwiązaniu zakonu rządził Inflantami)

R. 1566 Jan Chodkiewicz wielkorządca inflant. rozwiązał kapitułę ryską a r. 1567 potwierdził Zygmunt August sekularyzacyą arcybiskupstwa ryskiego (Dogiel)

R. 1572 tylko jeden katolicki klasztor zakonnic był w Rydze

Stefan Batory zamierzył za naradą Possewina utworzyć biskupstwo katolickie r. 1582, przybywszy do Rygi oddał 2 kościoły katolikom [S. Maryi Magdaleny i S. Jakuba z klasztorem zakonnic] i komisarzem duchownym mianował Solikowskiego, [r. 1584 Jezuici otworzyli Kollegium w Rydze] a gubernatorem biskupa Jerzego Radziwiłła

R. 1582 d. 3 grudnia utworzył Król Stefan nowe biskupstwo katolickie w Kiesi (Wenden)*) które za naradą Solikowskiego dotował dobrami Wolmar, Trikaten, Burtneck, Wrangelshof, Roderpois i Odenpä oraz zamkami: Wenden, Pernau, Dorpat i Fellin, kanonikom zaś oddzielne mieszkania w Wenden wyznaczył. [Pierwszym nominatem mianował Dymitra Solikowskiego (scholastyka kujawsk. i Sekretarza sekret. Król.) który przed potwierdzeniem z Rzymu, tegoż roku został arcybiskupem lwowskim. Gorliwy on był w rozszerzeniu katolicyzmu w Inflantach. Drugim nominatem został Alexander Mieliński (Mielecki ?) opat trzemeszyński lecz 1583 nie otrzymał sakry) i nie był w Inflantach

*) ob. erekcyją w Dogiel V p. 317.

[biskup warmijski Marcin Kromer z seminarium brunsberskiego posłał kilku księży do Inflant znających język niemiecki.

1. Andrzej Patrycy Nidecki został 1583 pierwszym biskupem inflantskim, rezydował w Wenden gdzie utworzył kapitułę której pierwszym proboszczem został Otto Schenking. Za niego Jezuici 1584 otworzyli Kollegium w Rydze przy kościele Maryi Magdaleny który im Król darował. Inflanty polskie podzielone zostały wtedy na 3 powiaty: wendeński, derptski i pernawski. R. 1584 zaprowadzono nowy poprawny kalendarz co dało powód do rozruchu [illegible] 29 [illegible] listopada. — Umarł Nidecki r. 1587.

2. Otto Schenking, za niego nuncyusz Franc. Simoneta zesłał swego protonotaryusza Beleti do Inflant, który r. 1610 i 1611 odprawił wizytę w biskupstwie, ogłosił ustawy koncylium trydenckiego i pod jego okiem około 28 lutego 1611 odprawił biskup Schenking w Rydze synod dyecezalny (którego uchwały drukowane w Wilnie 1611 a wyjątki w Gadebusch II. 2. §. 182). Roku 1613 na polecenie biskupa odprawił archidiakon wendeński Tecnon z jezuitą Tolgsdorfem wizytę w dyecezyi i opisał smutny stan kościołów. Podług relacyi rocznej jezuickiej składanej prowincyałowi w r. 1618 w wendeńskim powiecie

spowiadało się 12,050 dusz, dano 730 parom śluby katolickie a 63 osob powróciło na łono Kościoła. — R. 1621 Krol szwedzki Gustaw Adolf zajął Rygę i Inflanty.

Łopławski biskup wendenski i inflantski otrzymał tytuł biskupa pil=tyńskiego przed 1686

R. 1582 Jan Zamojski kościoł S. Maryi w Dorpacie oddał Kato=likom mianując proboszczem Tomasza Lamkowicza w krótce osiedli tu Jezuici. W Rydze r. 1583 oddał Katolikom 2 kościoły S. Jakuba Jezuitom, a S. Maryi Magdaleny proboszczowi świeckiemu. Przy tym to kościele S. Maryi Magdaleny był klasztor benedyktynek fundowany r. 1257 od arcybiskupa Albrechta, żyło w nim jeszcze przy zajściu przez Polskę 3 stare zakonnice, z tych jedna Tepel została mianowana Ksienią 1583. (Ob: Historia monasterii virginum ordinis S. Benedicti Rigae a tempore orientis haereseos conservati usque dum patribus societatis Jesu traderetur (ab Erdmanno Tolgsdorf.) Ingolstadii 1615. 4º. tłomaczone: Historische Erzeh=lung von dem Jungfrawkloster S. Benedictordens zu Rigen durch Conradum Vetter S. J. Ingolstatt 1614. 4º.

Alexander Chodkiewicz biskup wendenski kanonik wilen. proboszcz grodzieński 1652

Jan Pac biskup nominat wendenski 1655.

Biskupstwo wendenskie 1582 czyli inflantskie fundowane z arcyb. rygsk. bisk. kurlandsk. dorpack. i części ozylijskiego – dzieliło się na 4 dekanaty: wendensk. parnawsk. dorpack. fellinsk.

R. 1660 Szwedzi zajęli Inflanty (r. 1635) pozostało tylko województwo inflantskie (powiaty dynaburski, rzeżycki, lucyński)

od 1643 tytuł biskupstwo inflantskie (należały do niego od r. 1683 Kurlandya i semigalia czyli Piltyński powiat) oraz Inflanty polskie w gubern. witebskiej)

R. 1772 zajęła Rosyja Inflanty.

R. 1783 utworzono arcybisk. mohilewsk

1795 Kurlandyję i Semigalię do Żmudzkiego bisk. wcielono – aktem z d. 8 sierp. 1798 wcielono Kurlandię i Semigallię do wileńsk dyecezyi. i biskupstwo inflanck. supprymow

R. 1847 sufragania kurlandska odłączona od wileńsk. i wcielona do żmudzki

9
7
8
9
8
10

Biskupstwo Kurońskie

08
24
167

295

Urban VIII r. 1638 oddał administracyą biskupstwa Kurońskiego czyli piltyńskiego które na północ miało za granicę rzekę Dźwinę (Daugawa) pierwszym administratorem był Jerzy Tyszkiewicz aż do r. 1683, — Dopiero Pius VI za [illegible] Pawła i [illegible] Litwy administracyę bisk. Kurońskiego 1798 oddał Wileńskiem biskupstwu, a od r. 1847 ~~wileńskiem~~ żmudzkiem.

296

Kurońskie bisk. fund 1251 czyli 1234 raczej

Zemgoły Semigall. bisk. (Selburg) fund. 1217 później

Seleńcy (Selburg)

Kurońskie bisk. założone 1217 jako Selońskie czyli Semigalskie od r. 1234 Kurońskiem a później piltyńskie

Bunge F. G. von. : Livland die Wiege der Deutschen Weihbischöfe Leipzig 1875. 8° str. 102 i 1 mappa (twory I Lieferung: Bunge: Baltische Geschichtsstudien) 1 Thlr.

Albert von Sauerbeer arcybiskup pruski i ryski r. 1248 wysłany od Innocentego IV jako legat apostolski do Alexandra (?) księcia nowogrodzkiego który w Pskowie chciał założyć biskupstwo łacińskie. (Theiner Monum.)

Alexander IV papież d. 31 marca r. 1255 arcybiskupstwo ryskie bierze pod protekcyją papieską, zatwierdza posiadłości tegoż: Rygę miasto zamki Thoreda, Lennewarde, Resule, Remin, Dolen, Kerchholme Cochenhusen, Ascuten, Lepene, górę Gerziche oraz dziesięciny w miejscach Semigalii Upemele, Merzepole, Tolewe i w Selonii; poddaje pod jego metropolitalną władzę biskupów 1) Osiliensem 2) Tharbatensem (Dorpat) 3) Curoniensem 4) Wironiensem (Wirlandii) 5) Culmensem, 6) Warmiensem 7) Lomezaniensem 8) Sambiensem 8) Rutheniensem 8) Wersoniensem (Werssowien). Przyczem pozwala arcybiskupowi nosić pallium. (Theiner Monum.) (Ob: Götze P. v. Albrecht Suerbeer

~~Teodoryk (Dietrich) von Minden~~ r. 1220 przez arcybiskupa lundskiego mianowany nowym biskupem Wierlandyi i Jerwen Dunczyk z familii Ostrad – r. 1226 wypędzony z nowej dyecezyi przez Krzyżaków liwońskich (cf biskupstwo rewalskie)

Teodoryk (Dietrich) von Münden (w Hildesheimskiem) franciszkan mianowany r. 1246 biskupem Wirlandyi (Wironeńskim) † około 1272. (zdaje się nie siedział w swej dyecezyi)

Arnold biskup Semigalii 1246 mianowany po śmierci Balduina de Alna dla choroby zrezygnował 1247 – po zniesieniu biskupstwa w r. 1251 żył w Kolonii. Po nim objął biskupstwo semigalskie Heinrich von Lützelburg r. 1247; r. 1251 d. 3 marca zniesiono biskupstwo semigalskie i połączono z biskupstwem ryskim a biskupa Henryka przeniesiono na biskupstwo kurońskie.

Kurlandskiej gubernii do r. 1839 było w Iłłuksztańskim obwodzie 2 monastery i 9 cerkwi unickich

Kurlandskiej gubernii katolickich kościołów jest: parafialnych 18, filialnych 5, kaplic ~~9~~ 11, oratoryj 8 (domy modlitw), księży 35. – obejmuje 2 dekanaty: semigalski i kurlandski, i 1 kościół (w Polangen) dekanatu Szkudskiego

ościoły 59:

asto	Mitawa	1 kość. paraf.	— kość. filial.	1 kaplic	— oratoryj
"	Goldyngen	1 "	—	— "	1 "
"	Libawa	1 "	—	— "	—
"	Tukum	—	—	— "	1 "
"	Frydrychsztadt	—	—	— "	1 "
"	Jakobsztadt	1 kość. par.	—	— "	— "
"	Hasenpot.	—	—	— "	1 "
odzie	Hasenpot	2 " "	—	— "	— "
"	Grobin	2 " "	—	1 "	— "
"	Bausk	1 " "	—	1 "	— "
"	Doblen	1 " "	—	1 "	— "
"	Talsen	1 " "	—	— "	— "
"	Fridrichsztadt	—	—	1 "	— "
"	Iłłuksztа	7 kość. paraf.	5 filial	7 kaplic	4 oratoria

Piltyn (Piltene) miasto istniało już 1195, Waldemar II Król duński
zbudował tu r. 1220 zamek – niema Kościoła tutaj)

Kościół w Szönbergu (dawniej Jezuicki)
zbudow. r. 1692.

miasto
Mitawa (Mittau – po łotyszku Jelgawa
Kościół paraf. Katolicki zbudow 1664 r.

Frydrychsztadt (po łotew. Jauna Jelgawa, Jelgawa,
na, Jauna Righe) oratorium ~~[illegible]~~ katolic-
kie drewniane
miasto
(niedaleko miasta leżą rujny zamku Selborg stolicy biskupstwa semigalskiego)

Jakobsztadt (po łotew: Jehkaba-Meests) mi-
Kościół paraf. zmurowany 1857

Tukum ~~miasto~~ i Katolickie oratorium.

Goldingen (po łot. Kuldiga) Kościół paraf. k-
murow. fund. 1601

~~Windawa~~ (po łot: Wentes-Pils) miasto i orator. (m-
~~Hasenpot~~ (po łot. Aisputte) miasto i orator. k-
Grobin (po łot. Grohbiņe) miasto – niema ni-
1560 Luteranom
Libawa (po łot. Leepaja) miasto, Kościół ka-
paraf. wymurowany 1746.

duży i okazały
~~Szönberg miasteczko~~ w pow. bauskim piękny Kościół.
~~murow.~~ r. 1692 dla Jezuitów. (przy nim była Kap. inflancka w XVII
Iłłukszta miasteczko kościół paraf. Katol. zmurow. 1
Stary-Subbat miasteczko w powiecie iłłukszta. Kościół
paraf. lutr. od r. 1830.

299

bernia Kurlandska podzielona dziś
na 10 powiatow (ujazdow)

Dobleński
Bauski
Frydrychsztadski
Iłłuksztański
Tukumski
Talseński
Goldyngenski
Windawski
Hasenpotski
Grobiński

Katedra inflant w Krasławiu 300

Officialis Piltinensis seu Curoniensis

1772 zajęto Białą Ruś – a r. 1774 biskupstwo białoruskie utworzono

za biskupa inflantsko-kurlandskiego Gedrojca

wcielono 22 Kościoły do dyecezyi Białoruskiej

Kościół Katedr. w Dyneaburgu proboszcz f. 1633

Kośc. i Koll. Jezuitów i dom 3ae probat w Dyneburgu

Liwenmujża prob. f. 1685

Fejrmany prob.

Ożirzagowy prob. f. 1682 fund. Leonard Poiciejski dia ziems. brzeski

Rzeżyca prob. z filią Zosna

Lucyn prob. z filią Natarowo

Wyszki f. 1621

~~Kaytowa~~

Marienhaus praepositura

Birże

Bronn f. 1680

Krasław Kośc. f. 1676 Katedralny i Seminarium

Warklany

Prele

Indryca f. 1695

Pusze

Kownata

Dagda

Aula f. 1626 jezuici

Użwałda i ... jezuit

Liksna jezuit

Agłona z klasztor Dominik.

... z filią Kapol.

a) Wielona Klasztor Bernardynów.

301

[K]rótka wiadomość o inflantskiem Krasławskiem Seminaryum. Rubon wyd. Kazim. Bujnicki. Wilno 1846 Tom VII str. 13–31 – i w Pamiętniku Religijno-moraln.

[N]a seminarium legował 4000 tal. Wolf bisk. inflantsk. które na Krasławiu lokowano
sejmanach...

[M]isjonarze sprowadzeni 1755 otworzyli seminar. [illegible] 1757

było 11 Alumnow – suprym 1842

[S]ufragana Inflantsk. i Piltyńsk. fund. Elżbieta z Ogińskich Puzynina chorążyna nadworna W. X. Lit. zapisawszy 40,000 tynfow d. 20 August. 1742

Benedyktynki Mińsk, Nieśwież

Bernardynki Mińsk

Cysterski Kimbarówka

2619.

302

[Ur]ban VIII r. 1638 biskupom żmudzkim oddał
administracyą dyecezyi kurońskiej (Kursza)
czyli Piltyńskiej pierwszym był administratorem
Jerzy Tyszkiewicz — później od 1683 biskupi inflantscy
po supres. inflan. zy Piusa VI
od r. 1798 biskupi wileński — od r. 1847 znowu
żmudzcy
~~...~~ wskutek Konkordatu

303

Inflantskie biskupstwo zwinięte 1798. wcielono Kurlandyję do dyecezyi wileńsk. a Inflanty do mohilewskiej. Wskutek konkordatu 1847 sufragania kurlandzka wcielona do dyecezyi telszewskiej — a dla Inflant postanowiony osobny sufragan Inflantski w archidyecezyi mohylowskiej.

Sufragania Kurlandzka fundowała 1742 Puzynina dla biskupstwa inflantskiego.

De origine
Martini
[...]tis Polonorum (Kitkscu)
[...]. Operosius 13.68. Jaf
1. 68.

rlandii r. 1800 biskup wił podzielił na 2 dekanaty 304
semigalski i kurlandski – Kolegiata Kurlandska w Schön
bergu z XII kanoników honorow – r. 1898 sufraganaKurland
kiego

Livonia. episcopus: Georgius Pawlowski
1780 coadjutor episcopus de Alaha.

Tiraspol. [illegible] erect. 3 Julii 1848 –
Episcopus. Ferdinandus El.
Kahn Ord. S. Dominic. electus
18 September. 1856 + 1864.
habuit Sufraganeum Vincentium
Lipski episc. de Ginopolis elect.
in Sufragan. 18 September. 1856.

306

[1]772 d. 25 Julia pod imieniem Białej Rusi zabrano Mohilewską ~~Mińską gub...~~ i Witebską gubernię

[1]793 d. 27 Marca zabrano Wołyń, Podole i Mińską gubernię utworzono z nich namiestnictwa mińskie, izasławskie, bracławskie

[1]793 d. 15 April zabrano Kurlandię i Semigallię

[17]9[5] d. 14 Grudnia zabrano Grodzieńską i Wileńską gubernię

R. 1800 było w Mińskiej gubernii 57 Klasztorów. 162 Kościołów i 199597 katolików

Unitów 12 monasterów 514 cerkwi, dusz 310373

Prawosławnych 10 " 299 cerkwi, " 262024

Gubernia składały 10 powiaty: Miński, Igumeński, Bobrujski, Rzeczycki, Mozyrski, Piński, Słucki, Wilejski, Dzisnenski, Borysowski.

R. 1839 Uniaty przeszli na prawosławie

Mińska gubernia składa się z powiatów Nowogrodzkiego (nie cały) Piński, Mozyrski, Słucko-rzeczycki, Miński, oraz części powiatów Orszańskiego, Oszmiańskiego, Bracławskiego.

R. 1843 ~~przyłączono do~~ oderwano od Mińskiej gubernii powiaty Wilejski i Dziśnenski i wcielono do Wileńskiej – dodano zaś powiat Nowogródzki oderwany od Grodzieńskiej gubernii.

[1]864 był w Mińskiej gubernii 9 powiatów: Miński, Borysowski, Ihumeński, Bobrujski, Słucki, Nowogrodecki, Piński, Mozyrski, Rzeczycki.

R. 1848 odpadły do Wileń. dekan: Dziśnieński Wilejski, nadwilejski

u ł , rok, drukarz, nakładca, woluminów, stronnic, kart, anów. — Rytownik za	Liczba		
	w Katalogu		Szafy
	Inwentarza	*Materyi*	
ńska.		Geogr.	946.

Rodzaj oprawy	Otrzymano w roku 187	
	kupnem od	obowiązkowo
	zmianą z	darem

Wartość egzemplarza		za		Cena księgarska dzieła	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.

307

Gruber J. D. Origines Livoniae sacrae et civilis. Francofurti 1740 fol.

Dogiel M.: Codex diplomaticus Regni Pol. et M. D. Lithv. Vilnae 1759 Tom. V.

Possevini Anton.: Livoniae Commentarius (1582). Rigae 1852. 4o

Privilegia et Jura praecipua Ducatus Curlandiae et Semigalliae. Varsaviae 1719-1736.

Rostowski Stanisl.: Lithuanicarum Societatis Jesu Historiarum Tomus I. Vilnae 1768. fol.

(Paprocki Franc.): Wiadomość o Xięstwie Kurlandskim i Semgalskim. Wilno 1759. 8o

Hylzen Jan August: Inflanty w dawnych swych dziejach zebrane. Wilno 1750. 4to

Essai critique sur l'Histoire de Livonie par L. C. D. B. (Comte de Bray). Dorpat 1817. 8o 3 Tomy.

Polnisch Livland. Riga (Kymmel) 1869. 4o 2 litogr.

Polskie Inflanty (przez Manteifla). Poznań 188. 4o

Leitfaden der vaterländischen Geschichte der Ostsee-Provinzen von Prof. Spalding. Dorpat 1869. 8o str. 208.

Bunge: Archiv für Geschichte Liv- Est- und Curlands. Dorpat 1843. 8o 4 Tomy

Mittheilungen aus dem Gebiete der Geschichte Liv- Est- und Curlands herausgegeben von der Gesellschaft für Geschichte der Ostseeprovinzen Russlands 1840-1868. 11 Tomów.

Szafy

346.

n.o
37

owiązkowo

darem

na księgarska
dzieła

zł. | ct.

Arndt - Gadebusch - Gebhardi - Schlötzer - Petsch - Friebes: Geschichte . .

Napierski: Index Corporis historico-diplomatici Livoniae. Dorpati 1835 fol. 2 Tomy

Recke und Napierski: Schriftsteller-Lexicon. 4 Tomy.

Winkelmann Eduard: Bibliotheca Livoniae historica. Petersburg 1870. 4°

Mooyer: Onomasticon hierarchiae Germaniae 1854.

Chronicon Episcoporum Rigensium (w Archiv für Geschichte 1847. Tom V)

Synodus Archiep. Henningii Rigensis 1428 (Ob. Jacobson)

Lepsius K. L. Episcopatus Tarpatensis ed. Schulz. Magdeburg 1854.

Etliche das Bisthum Oesel betreffende Urkunden 1524-1624 (Neue Nordische Miscellen 1794. IX. p. 417.)

Czarnewski J. G.: De Semigalliae episcopatu. Mitaviae 1790.

Körber: Topographie und Geschichte alter Schlösser in den Ostseeprovinzen und Klöster. Dorpat 1801.

Recke und Napierski: Corpus diplomaticum

Puzyna Joseph. Dom.: Epistola pastoralis. Vilnae 1765.

Gadebusch: Von den Bischöfen in Wenden und Livland Riga 1779. 8°

Kossakowski Joh. Casim. Livoniae et Curoniae episcopus. Vilnae 1782. 4°

Rękopisy do Dziejów Inflantskiego biskupstwa 308

Relatio de Statu Episcopatus Livoniae a. 1715 per Christoph. Szembek episc. Livoniae Clementi XI missa. (1 ark)

[St]atus religionis romano-catholicae Episcopatus Livoniae a. 1749 per Ericum Lescoer officialem Livon. (ark 5½)

[St]atus dioecesis Livoniensis et Curoniensis a. 1780 per Franciscum Goldberger officialem descriptus (5 ark)

[Dz]ieje Kościoła rzymsko-katolickiego w dawnych Biskupstwach Inflantskich |: Od pierwszego z nich w Rydze (po r. 1192), aż do wcielenia ostatniej po nich dyecezyi inflantsko-kurlandzkiej, naprzód (r. 1772) i w jednej Inflantskiej połowie do Mohylewskiego a ostatecznie (r. 1798) w drugiej połowie Kurlandzkiej do Wileńskiego biskupstwa :| przez X. Augustyna Lipnickiego Kanonika Wileńskiej Katedry (obecnie na wygnaniu w Mitawie (herbu Hołobog – około r. 1874) [s]pisane) Fol. Kart 312 in fol.

Kapituła 6 prałatów 6 kanoników

Benedykt XIV nadał im dystynktorium

wielu kanoników było w rozmaitych dyecezyach

Herb Kapituły: Ucieczka do Egiptu: Ś. Maria z dziecięciem Jezus prowadzona na ośle od ś. Józefa

Oficiał jeneralny piltyński 12) paraf. Kość. (fil[ialnych] i kaplic 16

2) paraf. unickich

Kościoły

1) Mitawa (jezuici) f. 1643.

Goldingen

Libawa kaplica fund. proboszcz ... Szemiot

Alschwangen

Liwenberzen (od r. 1833)

Lehnen (Liwenhof) f. 1726 Otto Ernest Koppe

Altenburg (z filią Illmagen i kaplicą Hasenpot

Schönberg f. 1662 z klasztor. Jezuitów z filią Ozelmuiza

Kurmen, Bausk, Frydrychsztadt

Illuksztа jezuici z filiami: Bebra, Podunaj, Rubin, Dweta, Subocz, Świętmujza, Laukiesa

Klasztory Bazylianów Unitów: Illukszta, Jakobsztad

Laukiesa Kość. drewn.

rezydencye Jezuitów w Ziemi gallii: Subocz, Bausk.

Elerna f. 1761 Krzysztof Wilhelm de Witten jenerał ros. filia Smelin

309

Kamieniecka

Dyecezya Kamieniecka

Jałtuszków (dekanat mohylow.) Kościół paraf. zaczęto nowy murować 1863

Bar miasto. Kościół paraf. podominikański: Cech szewski zbudował tu r. 1598 drewniany Kościół S. Anny. Stanisław Golski wojewoda ruski r. 1607 osadził tu Dominikanów którzy Kościół r. 1812 z Klasztorem wymurowali, dobrze byli uposażeni, po supressyi w r. 1832 Kościół został parafialnym. – Drugi Kościół i Klasztor Franciszkanów zbudowany r. 1662 z drzewa, dotowany przez króla Jana Kazimierza. R. 1776 po pożarze wymurowany nowy Kościół. Po supressyi r. 1832 w ruinach. – Trzeci Kościół i Kollegium Jezuitów po zniesieniu zakonu r. 1781 oddany XX Bazylianom na szkoły. Po supressyi r. 1832, Kościół zamieniono na cerkiew i monaster prawosławny w r. 1838. – Czwarty Kościół i Klasztor Karmelitów trzewiczkowych doszczętu zniesiony.

Snitków miasteczko. Kościół nowy paraf. wymurowany r. 1859 kosztem Adama Dzierżka marszałka mohylowskiego i parafian

Łuczyniec miasteczko. Kościół paraf. zaczęła murować 1735 Józefa Uruska dokończyła córka Melania Sobańska i r. 1860 jej synowie Alexander i Izydor Sobańscy

Szarogród Kościół paraf. fund. Jan Zamojski Kanclerz i hetman w. Kor.

Krasne miasteczko (dawniej w województw. bracławsk.). Kościół parafialny najprzód r. 1746 z drzewa wystawił Józef Książę Lubomirski podstoli w. x. lit. dziedzic, konsekrował r. 1750 Franciszek Antoni Kobielski bisk. łuck.; r. 1831 zaczęto murować nowy Kościół, dokończony r. 1863 kosztem parafian. Jest tu cudowny obraz S. Antoniego

Bracław miasto powiatowe. Kościół parafialny drewniany pod tyt. N. P. Maryi Szkaplerznej wybudowany r. 1743 przez Nowowiejskiego starostę. W nim cudowny obraz N. P. Maryi (kopia Berdyczowskiego). Gdy ten kościół chylił się do upadku, wymurował nowy kościół x. Marcin Ulanowicz proboszcz r. 1865, do którego to kościoła w dzień Matki Boskiej Szkaplerznej 1866 obraz cudowny przeniesiony został, przyczem x. Leopold Pogorzelski prałat katedralny kamieniecki dopełnił konsekracji nowego kościoła. (Przegląd Katolicki 1866 Nr. 4 str. 59-62)

Kościoły w województwie Bracławskiem.

— Bahwa dekanat humański

Bałta miasto (dawniej Józefgród) kościół paraf. murowany ~~[illegible]~~ zbud. 1765 Książę Lubomirski, Konsekr. 1826, S. Stanisława – ormiański – drugi dyec. Kamien. = Kaplice: Rakutówka, Mirony.

Berszada miasteczko – Kaplica ~~kościół paraf.~~ istn. 1856 – do parafii Czeczelnik ~~x nie istn.~~ 1873

Biskupka w. Kaplica publ. w parafii winnickiej 1856–1873.

— Bohopol miasteczko – Kości Kijów.

— Borzymówka w. w parafii pików – niebyło kościoła ani kaplicy – Kijów.

Bracław miasto – Kościół paraf. drewn. P. Maryi Szkaplerznej fund. 1743 Nowowiejski Starosta – jest tu cudowny obraz P. Maryi – miał tu być klasztor Bernardynów (?) – Kaplice: Kropiwna niższa, Rajgród.

Brahiłów miasteczko – Kościół paraf. ist. 1741, wymurował 1825 Juszkowski, z cudowną statuą P. Jezusa Nazareńsk. przeniesiony z klasztoru Trynitarzy – Klasztor Trynitarzy z kość. fund. 1744 Franciszek Salezy Potocki wojew. Kijow., po supresyi 1832 zamieniony w monaster prawosławny. – Kaplica: Poczapińce

— Bukajówka w. – dekanat humański

— Buzówka w. – dekanat humański

— Chaszczowata czyli Chaszczewka m. – Kaplica do parafii Ternówka 1862–1873.

— Cybulów w. – dekanat humański

Czeczelnik miast. – Kościół paraf. S. Józefa wymurował 1751 Książę Józef Lubomirski (a podług Marczyńskiego, r. 1786, Konsekr. 1824 z cudownym obrazem N. P. Maryi. – Kościół filialny: Berszada m.

Czerlenków czyli Siedliszcze w. – Tu r. 1624 Stefan Czerlenkowski fundował klasztor Dominikanów, przeniesiony r. 1630 do Winnicy – R. 1856 była tu Kaplica do parafii Winnica.

– Czerniawka w. dekanat berdyczow. Kijow.

Czerniejowce miasteczko – Kościoł paraf. S. Mikołaja wymurował 1640 Stanisław Koniecpolski Kasztelan Krak., dotowany r. 1728 wsią Kossy przez Jerzego Alexandra Lubomirskiego oboznego koron.

– Dászow miasteczko – dekanat berdyczow. Kijow.

– Dołżek czyli Winnicki futor – dekanat berdyczow. Kijow.

Dymitraszkowka w. – Kaplica do parafii Miastkówka 1854–1874

Dżygowka miasteczko – Kościoł paraf. S. Ducha wymurował 1804 Wincenty Jaroszynski marszałek jampolski, Konsekr. 1841

– Granow miasteczko – dekanat bracław. d. Kijow

– Hołowce w. – dekan. Winnicki – powiat winnicki K.

Hołowaniewskie miasteczko – Kościoł parafialny S. Stanisława istniał 1775, wystawiony z drzewa 1797, r. 1826 Tekla hrab. Potocka wymurowała nowy – Kaplica: Krutenki:

Horyszowka w. – Kaplica do parafii Komargrod 1862 – pow. jampolski.

– Hulajpole (Złotopole) w. – dekanat zwenigrodzki – Kijow.

– Humań miasto – powiat humański – Kijow.

– Jakubowka w. – dekanat berdyczowski – Kijow.

Jampol miasto – Kościoł paraf. niepokalanego Poczęcia P. Maryi wymurował 1812 Maciej Dobrzański sędzia powiatowy, Konsekr. 1825

Janow miasteczko – dekanat winnicki – z Klasztorem Bernardynów – Kościoł paraf. S. Anny wymurow. 1780 Salomea Chołoniewska Kaplice: Czepaszyńce, Hulowka.

Jaroszowka w. – Kaplica do parafii Winnica 1865

Jaroszynka w. – Kaplica do parafii Krasne, dekanat jampolski 1865

Kalinówka w. – ~~dekanat~~ powiat winnicki (Kaplica?) (koło Janowa) Klasztor Bazyl.

Kniaża Krynica miast. – dekanat humański K.

Komargród miasto – klasztor Franciszkanow dekanat jampolski.

Koneła m. – k. dekanat humański

(Koniecpol m. (Kośc. Jezuici)? – powiat bałcki gub. podol. (nic)

Kopijówka w. k. – powiat bracław. dekanat bracław.

Kowalówka w. k. – dekanat bracław.

Krasne m. k. – dekanat jampolski

Krasnosiółka w. – k. dekanat bracław.

Kupła m. – Klasztor Kapucynów dek. bracław.

Stan dyecezyi kamienieckiej

podług spisu r. 1742.

R. 1744 katedra liczyła 7 prałat. 5 kanonik. dekanat. 4. kościołów parn. 40.

1.) Dekanat Jazłowiecki: 1. Husiatyn (z klasztorem bernardynów) 2. Kryków. 3. Sidorów m. (z klasztorem Dominikanów obserwantów) 4. Kolendziany m. 5. Jagielnica m. 6. Jazłowiec m. 7. Tłuste m. 8. Czerwonogród m. 9. Gródek Kutakowski m.

[z kaplicą murowaną w Żnibrodach (niebrodach dawniej)]

2.) Dekanat Dunajowiecki: 1. Czercze. m. 2. Smotrycz (z klasztorem Dominikanów) m. 3. Tynna. 4. Zalesce (czyli Zalesie) 5. Kitajgród m. 6. Uszyca m. 7. Sokolec m. (z klasztorem Dominikanow) 8. Dunajowce (czyli Tatarzyska) (czyli Dunajgród) (czyli Hiacintopol) m. 9. Mukarów. 10. Sołobkowce (z klasztorem Dominikanów) m. 11. Zinków m. 12. Wońkowce m. (z klasztorem Franciszkanów)

3.) Dekanat Szarogrodzki: 1. Wierzbowiec m. 2. Śniatków m. 3. Kopajgród m. 4. Łuczyniec m. 5. Ozaryńce m. 6. Jaryszów m. 7. Mohilów m. (Kościoł ormiański) 8. Czerniejowce 9. Nowogródek (czyli Nowogród m.) 10. Szarogród m. 11. Meżyrów m. 12. Jurcza m. 13. Bar m.

4.) Dekanat Międzyboski: 1. Derażnia m. 2. Latyczow m. (z klasztorem Dominikanów) 3. Konstantynów nowy m. 4. (nowa) Sieniawa m. 5. Chmielnik m. 6. Ułanów m. 7. Torczyn. 8. Stara Sieniawa m. 9. Pilawce m. 10. Międzyboż m. 11. Michałkowce z filią w Korzejowcach. 12. Michałpol m.

5) Dekanat Satanowski: 1. Szarawka m. (z klasztorem Dominikanów) 2. Płoskirów m. 3. Mikołajów m. 4. Czarny-Ostrów m. 5. Fulsztyn m. 6. Kumanów. 7. Jarmo-rudam. 8. Satanów m. 9. Gródek będrychowski m. z filią w Kupinie. 10. Czemerowce

6) Dekanat Czarnokoziniecki: 1. Orynin m. 2. Zinkowce 3. Zwaniec m. 4. Okopy S. Trojcy. 5. Krzywcze m. 6. Piszczatyńce. 7. Borszczów m. 8. Skała m. 9. Czarnokozince m.

R. 1800 po zrezygnowaniu Adama Krasińskiego biskup. kamienieck. przyłączono następujące kościoły do dyecezyi lwowskiej
1. Jazłowiec z filią Żnibrody (Bużbrody dawniej) 2. Czerwonogród. 3. Zaleszczyki 4. Jagielnica 5 Krzywcza, 6 Skała 7 Sidorow 8 Borszczow 9. Tłuste 10. Czortkow (to mylnie bo niektóre kościoły dawno należały do dyecezyi lwowskiej

Kollegiata. 1. Kamieniec podolski

przy niej 6 prałatów 3 kanoników 5 wikaryuszy

Seminarium 1. Kamieniec podolski f. Rupniewski bisk.

Karmelici trzewiczkowi: 1. Bar (rezydencya) f. 1759 Antoni x. Lubomirski. supr. 1833 cerkiew dyzunicka. supr. 1863

2. Kupin f. 1749 ~~2. Kupin f. 1747 Alexander Stadnicki podkomorzy podolski~~ (bosi)

Karmelici bosi: 1. Kamieniec podolski f. przed r. 1673 f. 1623 Katarzyna Cieklińska supr. 1832 cerkiew prawosł.

2. Kupin (trzewiczk.) 2. Kupin f. 1747 przez Alexandra Stadnickiego podkomorz. podolsk.

Dominikanie: 1. Kamieniec podolski f. 1370 xiążęta Koryatowicze, skasow. 1843 parafia

2. Smotrycz f. 1375 Jerzy i Alexander x. Koryatowicze, supr. 1832, parafialny

3. Latyczow f. 1606 Jan Potocki (wojew. bracław starosta kamieniecki) z żoną kamieniecką (z cudownym obrazem N. P. Maryi koronow. d. 5 pazdz. 1778) supr. 1832, parafial.

4. Szarawka f. 1607 Jakób Pretficz wojewoda podol. supr. 1832, cerkiew prawosław.

5. Bar f. 1598 ~~1602~~ Stanisław Golski wojewoda ruski – po supresie farny supr. 1832

~~6. Morachwa f. 1620 Jadwiga z Jazłowieckich Belzecka~~ supr. 1850

6. Jazłowiec f. 1544 ~~1602~~ Mikołaj Jazłowiecki starosta śniatyński; lecz zakonnicy dopiero 1602 po jego śmierci osiedli

f 1788 przeniesieni do Czortkowa

7. Czerwonogród f. XXVw. xiążęta Koryatowicze, odbudował ~~[illegible]~~ 1444 Teodoryk Jazłowiecki kasztelan podolski starosta

8. Sokulec fund. 1646

9. Sołobkowce (Hiacyntowski) f. 1646

Dyec. Kijow. arcbidyakon. bracław.
11) Winnica fund. pierwotnie w Czerlenkowie; r. 1624 Stefan Czerliński stol. bracław. przeniosł do Winnicy supr. 1832, cerkiew prawosław.
12) Żywotów z cud. obrazem N. P. M. zbudow. 1742, supr. 1832 parafial.
13)

9. Sołobkowce (czyli Hiacyntopol) f. 1646 Jacek Szemberg; supr. 1832.

10. Sokolec f. 1646 Humieccy. supr. 1832 z cudownym obrazem P. Jezusa.

Dominikanie obserwanci (Bertrandyści.) 1. Sidorów f. 1726 Marcin ~~Kalinowski~~ bedrychowski, supr. 1784.

Franciszkanie: 1. Gródek (czyli Nowogródek albo Nowodwór) f. pierwotnie w Kamieńcu podolskim przez xiążąt litewskich; r. 1788 przeniesieni do Gródka przez Jana Zamojskiego wojewodę podolsk. - supr. 1832

4. Kamieniec podolski, ist. 1320; r. (1788 przeniesiony do Gródka)

~~3. Komargród~~

(Fundt.?) 2. Wońkowce f. 1636 przez Zamie- wojewodzina podolska. choyskiego

3. Bar f. 1662 Jan Kazimierz supr. 1832

~~[illegible]~~

~~Jazdów~~

Bernardyni: 1. Hwiatyn f. 1617 Andrzej Potocki (a podług drugich 1610 Walenty Kalinowski) supr.

2. Jarmolińce f. 1761 Paweł Starzyński jenerał.

Kapucyni: 1. Zbryż f. 1744 Adam Tarło starosta gostyński

2. Dunajowce f. ~~przed 1790~~ 1751 ~~Stanisław~~ Józef Lotsk kasz. krak. Potocki wojewoda poznański

Trynitarze: 1. Kamieniec podolski f. 1699 Dominik Chocimirski supr. 1843 paraf. ~~supr.~~ 1832 monaster dyzunick.

2. Braiłów ~~fund~~ 1766 ~~Franciszek~~ Szaniawski? Lotsk. ~~[illegible]~~

Bonifratrzy: 1. Kamieniec podolski f. przed 1742.

Jezuici: 1. Kamieniec podolski (Collegium i Konwikt) f. 1594 Mikołaj Jazłowiecki starosta śniatyński. supr. 1773.

2. Bar (Collegium) fund. Stanisław Żółkiewski hetm. w. Kor. około 1612, od 1773 Bazylianów, od 1832 dyzunici.

3. Szarogród (misya)

Paulini. 1. Jazłowiec f. 1719 Jan alexander Koniecpolski wojewoda sieradzki supr. 1782 (przeniesieni do Zaleszczyk - supr. 1832 (przeniesieni do Zaleszczyk = supprymow.)

Teatyni sprowadzeni 1773 ze Lwowa do Kamieńca - wyjechali 1775

Wizytki (Salezyanki) 1. Kamieniec podolski przeniesione z Romanowa 1832 (gdzie fundowane 1824)

Dominikanki 1. Kamieniec podolski f. 1615 Elżbieta Cieptowska (supr. 1866

Panny miłosierne (Szarytki) 1. Gródek bedrychowski (czyli Nowodwór) f. 1784 Jan Zamojski wojewoda podolski.

2. Czerwonogród (podobno nowszej fundacyi) fund. 1846 Helena Księżna Poniński.

Stan dyecezyi kamieniecko-podolskiej r. 1856

(Ob Directorium officii divini dioecesis camenecensis-Podoliae in annum 1856. Vilnae typis A. Marcinowski 1855. 8°

Directorium officii divini in dioecesi Camenecensi in A. D. 1862. Vilnae typis Josephi Zawadzki 1861. 8°

Biskup: Mikołaj Górski – r. 1862 Antoni Fiatkowski

Kościoł katedralny w Kamieńcu-podolskiem z 6 prałatami, 13 kanonikami, 5 wikarem

F (Praepositus, Decanus, Archidiaconus, Custos, Cantor, Scholasticus)

Seminarium w Kamieńcu podolskiem (z 14 uczniami – profesor Leopold Pogorzelski rektor – Justyn Borzewski prof. hist. kościeln.)

~~Klasztory~~

Kamieniec podolski: Kościoły 1. Katedralny (zgorzał r. 1862) / 2. Kaplica na Cmentarzu

2. Karmelitów bosych i klasztor istniejący r. 1862 istniał, supr. 1867
3. Kościoł Dominikanów skasowanych (S. Mikołaja) parafia
4. Kościoł Trynitarzy skasowanych (S. Trójcy) parafia
5. Kościoł i klasztor Dominikanek istniejący 1862
6. Kościoł parafialny ormiańsko-katolicki.

7. Kaplica Wizytek 1862

Klasztory w dyecezyi: 1) Karmelitów bosych w Kamieńcu podolskiem 2) Kapucynów w Winnicy 3) Dominikanek w Kamieńcu podolskiem 4) Miłosiernych sióstr ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a) w Gródku b) w Jepliku. 5) Wizytek w Kamieńcu podolskim (fundow. pierwotnie 1823 w Romanowie na Wołyniu przeniesione później do Kamieńca mają klasztor na Polskich folwarkach)

istniały wszystkie 1862, jesuic.

Dekanat Zinkowski Kościoły: 1. Czarno-Kozińce, 2. Czercze, 3. Gródek F. 4 Gródek skasowany pofranciszkański *) 5. Kutkowce 6. Orynin, 7. Smotrycz 8 Zalesie (czyli Załesie) 9 Zbryż 10 Zinkowce 11. Żwaniec.

F 2 kaplicy: Podfilipie F 2 kaplica na cmentarzu F 2 kaplica Sióstr Miłosiernych i kaplicami: Kupin, Krzemienna, Łysowody i na cmentarzu
*) r. 1862 nieistn.
→ Zalesie należało dawniej do parafii w Czarnokozińcach
F 2 Kapl. Żerdzie F 2 Kapl. Wiktorówka
Y 2 Kapl. Ciotkowce.

Dekanat Płoskirowski: 1. Czarny Ostrów. 2 Felsztyn. 3. Jarmolińce 4 Kumanów 2 Kapl. Ostapkowce. 5. Michałkowce, 6. Mikołajów, 7 Płoskirów F 2 Kapl: Kołybanie. 8. Skazińce F 9 Szarawka 10 Sata-nów F 2 Kapl: Sokołówka, Sawinie. 11. Tarnoruda 12. Zawalijki 2 Kapl: Krzywaczyńce, Zielone.

Dekanat Łatyczowski: 1. Deražnia 2. Łatyczów, 3. Michałpol. 4. Międzybož. 5. Nowosiółka F 6. Zinków. 7. Hrymiaczka*) filia Zinków. 8. Manikowce (Capella publica) miasto.

Kamien

Dekanat Lityński: (2 Kapl. Łożuchów, Kuryłówka (2 Kapl. Terespol, Karżyńce) 1. Chmielnik (2. Kumanowce, 3. Lityn. 4 Mańkowce, 5 Mezyrów, 6. Nowy-Konstantynów 7. Stara-Sieniawa, 8. Kozuchów**) (Capella publica) 9. Ułanów.

Kam

Dekanat Winnicki: 2 Kapl. Porzapince 2 Kapl. Czerepaszyńce, Hulance. 1. Braiłów. 2. Janów. 3. Ostrożek 4. 2 Kapl. Demirzówka, Napadówka 2 Kapl. Sobolówka, Kruszlince małe Lików. 5. Strzyżawka 6. Tywrów, 7. Winnica (regularis ordin. Capucinor). 8. Worosytówka 2 Kapl. Kropiwna niższa, Raygród

Trek. brac.

Dekanat Bracławski: 1. Bracław. 2. Granów 2 Kapl. Wasilówka 3. Kuna. 4. Kopijówka 5. Ładyzyn. 6. Niemirów 7. Peczara*) (Capella publica 8. Tulczyn. 9. Teplik**) (Domus Sororum 2 Kapl. Obodne, Michałówka Charitatis) 10. Woronowica. 11. Ternówka, 2 Kapl. Teplik (Soror. Charit.), Chaszczowata, Krasnosielska.

Tulk brac

Dekanat Bałtski: 1. Bałta, (Armen. ibidem latina) 2 Kapl. Rakułowe, Mirony 2. Bersząda*) (Capella publica 2 Kapl. Krutenkie (2 Capel. publ. Berszada 4. Hołowaniewsk 3. Czeczelnik) (5. Kodyma. 6. Krutenkie*) (Capella publica) 7. Krywe-Jezioro. 8. 2 Kapl. Demitraszówka Miastkówka.) 9. Obodówka, 10. Raszków 2 Kapl. Zahnitków (Armen. ibidem latina) 11. Rybnica.

Trek brac

Dekanat Jampolski: 1. Czerniowce 2. Dżygówka 3. Jampol. 4. Krasne*) 2 Kapl. Heruszkówka, Wierzbowa 5. Komargród. 6. Mołczany. 7. Morachwa 2 Kapl. Tarasówka 8. Tomaszpol. 9. Demitraszkówka*) (Capella)

Trek brac

*) 2 Kapl: Szpików, Ujarzyńce, Jaroszynka

F 2 Kapl. Hredzyńce.
F 2 Kapl. Manikowce
*) probostwo 1862
(8. Mańkowce należały dawniej do parafii Zinków)

(Kumanowce należały dawniej do parafii Nowa Sieniawa)
4 (Mańkowce należały dawniej do parafii Bar)
F 2 Kapl: Słodkie
F 2 Kapl: Hołowczyńce, Sewerynówka
(8. Kozuchów należał dawniej do parafii Januszpol)
**) r. 1862 nie istniało

F 2 Kapl: Siedliszcze, Telepenki, Biskupka, Jakuszyńce, Jaroszówka.

F 2 Kapel. Ziatkowce

F 2 Kapl. w pałacu, Peczara, Kowalówka

*/**) jako probostwa r. 1862 nie istniały.

(Czeczelnik dziś nowa paraf. dawniej była w Zalesce)
/) jako probostwa r. 1862 nie istniały
F 2 kapel. Trościaniec, Sokołówka

2) dawniej Dzikówka należ. do paraf. Szarogród)
4 Krasne należało dawniej do paraf. Szarogród)
8 (Tomaszpol należał dawniej do parafii Chmielnik)
(6. Mołczany należały dawniej do paraf. Szarogród)
*) r. 1862 nie istniał.

2 Kapl. Wołkowince, Mytki

Dekanat Mohylowski: 1. Bar m. 2. Jaryszów 2 Kapl. Jurkowce, [illegible]
2 Kapl. Chodaki — 2 Kapl. Chrzanówka
3. Jałtuszków 4. Kopajgród m. 5. Łuczyniec m. 2 Kapl. Wiroże (dawniej Jantuszków oppidum)
[illegible] 6. Mohylów (Cathedr. Armen. ibidem latin paroch.) 7. Ozarzyńce. 8. Snitków m. 9. Szarogród F 10. Wołkowińce *)

F do r. 1860 leżał w dekan. Jampolskim
*) r. 1862 nie istn.

2 Kapl. Demiankowce, Hołozubińce
Dekanat Uszycki 1. Dunajowce 2. Mińkowce 3. Kitajgród. 4. Mukarów. 5. Sokulec. 6. Sołobkowce 7. Supruńkowce, 8. Struga Wielka 9. Tymna, 10. Uszyca, tera 11. Wierzbowiec. 12. Wońkowce F. 13. Zamiechów 14 Zwańczyk, 15 Żeniszkowce (Capella publ.) r. 1862 osobno nie istn.
2 Kapl. Maliowce, Pryskirówka — 2 Kapl. Kośiłkowce — 2 Kapl. Nowa-Uszyca

F 2 Kapl. Żeniszkowce, Daszkowce, Hlibów, Karaczyjowce.
*(12 dawniej Woińkowce)
(15. Żeniszkowce należały dawniej do parafii Woińkowce)

Dyecezyja łacińsko-katolicka w r. 1862 obejmowała powiaty: kamieniecki; płoskirowski; latyczowski; lityński; winnicki; bracławski; hajsyński; bałtski; olhopolski; jampolski; mohylowski, uszycki.
Dekanatów 10 (i Kamieniec podolski jedenasty), Kościołów parafialnych 99, Kaplic publicznych, prywatnych i na cmentarzach 142, Kapłanów łacin. 184, Zakonników i Zakonnic 49, Seminarzystów 31. Dusz katolickich w całej dyecezyi 258,598.

Parafie Ormian Unitów: w Kamieńcu podol. 508 dusz
Ormian nieunitów: Bałta, Raszków, Mohylów
R. 1856 biskup Mikołaj Górski.

317

ECCLESIAE
IN
DIOECESI CAMENECENSI PODOLIAE.

(1857)

	Sub Titulo.	Numer. Paroch. utriusq. sexus.
Intra Moenia Civitatis Gubernialis.		
Eccl. 1. Cathedralis . . .	SS. Ap. Petr.	
Capella publ. in Coemet.	et Paul.	3215
2. Carmelitarum Discalc.	B.V.M.de M.C.	1790
3. Cassata pt. PP. Praedic.	S. Nicolai E.C.	685
4. Cas. pt. Ord. SS. Trin.		
Redemp. Capt. .	SS. Trinitatis.	1727
5. Armeno-Catholica .	Assum.B.V.M.	155
6. Monial. SS. Dominici.	S. Mich. Arch.	
	Summ.	7572
Decanatus Ziňkovecensis.		
Eccl. 1. In Czarnokozińce . .	S. Stanis.E.M.	841
Capell. Podfilipie.		
2. Czercze cum Capel. in C.	SS. Trinitatis.	2192
3. Gródek cum Capel. in C.	S. Stanis. E.M.	6663
4. Cas. pt. PP. Conventual.		
Kupin Capell. publ.		
5. In Kutkowce . . .	Exal. S. Cruc.	2860
6. — Orynin . . .	SS. Trinitatis.	1934
7. — Smotrycz . .	S. Nicol. E. M.	3692
8. — Zaleśce . . .	Assum. B.V.M.	2377
9. — Zbrzyż . . .		
Wiktorówka Capell.		
10. — Zińkowce . .	Exal. S. Cruc.	2203
11. — Żwaniec . .	Conc. B. V. M.	697
		25448

Decanatus Płoskiroviensis.		
Eccl. 1. In Czarny-Ostrów. .	Assum.B.V.M.	4608
2. — Fulsztyn . . .	S. Adal. E. M.	6980
3. — Jarmolińce . .		3902
4. — Kumanów . .	Trans.D.N.J.C.	2656
5. — Michałkowce. . Kołybanie Capell.	Conce. B. V. M.	2412
6. — Mikołajów . .	S. Nicol. E. M.	1804
7. — Płoskirów . .	S. Annae. .	6215
8. — Skazińce . . .	Exal. S. Cruc.	2180
9. — Szarawka . .		3241
10. — Satanów . . .	SS. Trinitat.	5207
11. — Tarnoruda . .	B.V.M. de M.C.	3020
12. — Zawalijki . . Krzywoczyńce Capell.	S.Joannis Nep.	2575
		44802
Decanatus Latyczoviensis.		
Eccl. 1. In Deraznia . . .	S. Annae .	2810
2. — Latyczów . . .	Assum. B.V.M.	2986
3. — Michałpol. . .	S. Chiliani M.	680
4. — Międzyborz . .	SS. Trinitatis.	1745
5. — Nowosiółka . . Manikowce Cap. publ.	S. Joan. Bapt.	1983
6. — Zińkow c. Cap. in C.	SS. Trinitatis.	2971
7. — Hrymiaczka Filia Zińków . . .	B.V.M. de M.C.	908
		14083
Decanatus Litynensis.		
Eccl. 1. In Chmielnik . . . Kożuchów Capel publ.	SS. Trinitatis.	2411
2. — Kumanowce . . Tereszpol Capel. publ.	S. Ivonis C.	2608
3. — Lityn.	Conc. B. V. M.	2210
4. — Mańkowca . .	SS. Trinitatis.	1102

	5. — Mezyrów . . .	Assum. B.V.M.	1512
	6. — Nowy-Konstantynow.	S. Annae. .	1514
	7. — Stara-Sieniawa .	S. Joan. Nep.	2245
	8. — Ułanów	Trans.D.N.J.C.	1343
			14945

Decanatus Winnicensis.

Eccl.	1. In Brailow . . .	ST. Trinitatis.	2146
	2. — Janów	Concep.B.V.M.	904
	Czerepaszyńce Capel.		
	3. — Ostróżek . . .	SS. Trinitatis.	911
	4. — Pików . . .	SS. Trinitatis.	2254
	Łemiszówka Capel.		
	5. — Strzyżawka . .	VII.Dol.B.V.M.	1186
	Sobolówka Capel.		
	Kruszlińce Małe Capel.		
	6. — Tywrów	S. Cesłai C.	1902
	7. — Winnica Reg. Ord.		
	S. Fran. Capuc. .	Portiunculae.	4612
	Capella in Ceometer.		
	Sieliszcze Capell.		
	Telepenki Capell.		
	8. — Woroszyłówka .	S. Matthi Ap.	1482
			15397

Decanatus Bracłaviensis.

Eccl.	1. In Bracław. . . .	B.V.M. de M.C.	4009
	Kropiwna niższa Capel.		
	2. — Granów . . .	Tran. D.N.J.C.	2005
	Ziatkowce Capell.		
	3. — Kuna	S. Joan. Nep.	984
	4. — Kopijówka . .	Conc. B. V. M.	1256
	5. — Ładyżyn . . .	Nativ. B. V. M.	1232
	Wasilówka Capell.		
	6. — Niemirów . ,	Patroc. S. Jos.	2116
	Peczara Capel. publ.		

	Capel. publ. Gymnas, Niemir. Capell. in Palat. Niemir. Kowalówka Capell.		
	7. — Tulczyn . . .		1811
	8. — Woronowica . . Obodne Capell.	S. Mich. Arch.	1403
	9. — Ternówka . . Teplik Cap. publ. D. Sor. Char. Chaszczowata Capell.		1334
			16150

Decanatus Baltensis.

Eccl.	1. In Bałta Armeno-Latina.	S. Stan. E. M.	2342
	2. — Czeczelnik . . Berszada Capel. publ.	Patroc. S. Jos.	2881
	3. — Hołowaniewskie. Kruteńkie Cap. publ.	S. Stan. E. M.	2309
	4. — Kodyma. . . .	Provid. Divin.	1380
	5. — Krzywe-Jezioro . .	S. Ludovici C.	2750
	6. — Miastkówka . . Demitraszkówka Cap. publ.	S. Joan. Bapt.	2360
	7. — Obodówka . . Trościaniec Capell. Sokołówka Capell.	S. Mich. Arch.	1285
	8. — Raszkow Armen-Latina	S. Cajetan. C.	743
	9. — Rybnica . . .	Patroc. S. Jos.	586
			16636

Decanatus Jampoliensis.

Eccl.	1. In Czerniejówce . . . Capell. in Coemet.	S. Nicol. E. C.	3653
	2. — Dzygówka . .	S. Spiritus.	2102

319

	3. — Jampol . . .	Conc. B. V. M.	1004
	4. — Krasne . . .	S. J. S. B. V. M.	3310
	Szpików Capell.		
	Ujarzyńce Capell.		
	Jaroszynka Capell.		
	5. — Komargród . .	Invent. S. Cruc.	1606
	Capell. priv. in Oppido Horyszkówka Cap.		
	6. — Mołczany . . .	S. Adalb. E. M.	1084
	7. — Mórachwa c. Capell. in Coem. Xiędzówka Capell. Tarasówka Capell.	Conc. B. V. M.	4932
	8. — Tomaszpol . .	B. V. M de M. C.	1834
	r. 1742 do paraf. Chmielnik		
			19525

Decanatus Mohyloviensis.

Eccl.	1. In Bar	S. Annae. .	5033
	Wołkowińce Capell. publ.		
	2. — Jaryszów . . .	Assum. B. V. M.	975
	Jurkowce Capell.		
	3. — Jałtuszków . .	S. Spiritus.	1040
	Chodaki Capell.		
	4. — Kopajgród . .	Assum. B. V. M.	1548
	5. — Łuczyniec. . .		1385
	Winoż Capell. publ.		
	6. — Mohylow Armeno-Latina	Visit. B. V. M.	806
	7. — Ozarzyńce . .	Visit. B. V. M.	1050
	8. — Snitków . . .	Conc. B. V. M.	2342
	9. — Szarogród . .	S. Floriani M.	4004
			18183

Decanatus Uszycensis.		
Eccl. 1. In Dunajówce . . .	S. Mich. Arch.	3703
Demiankowce C. pub.		
Hołozubince Cap. pub.		
2. — Mińkowce . .	Exal. S. Cruc.	1682
3. — Kitajgród . . .	Visit. B. V. M.	2306
4. — Mukarów . .	S.Jos.S.B.V.M.	3204
Maliowce Capell.		
5. — Sokulec . . .	S. Rochi C.	1610
6. — Sołobkowce . .	S.Jos.S.B.V.M.	2336
7. — Suprunkowce .	SS.Cordis Jesu	512
8. — Struga Wielka .	OO. Sanctor.	990
9. — Tynna	Visit. B. V. M.	2354
10. — Uszyca . . .	SS. Trinitatis.	382
11. — Wierzbowiec. .	Visit. B. V. M.	1840
12. — Wońkowce . .	Portiuunculae.	4660
Żeniszkowce C. pub.		
Hlibów Capell.		
13. — Zamiechów . .	S. Joan. Nep.	1556
14. — Żwańczyk . .		1584
		28719

Decanatus in Dioeces . . 11.
Ecclesiae Parochial. . . 99.
non Paroch. . . . 2.
Capell. publ. et privat . 48.
Numer. Animarum utriusque sexus. } 221,260.

HIERARCHIA

ROMANO-CATHOLICA

—

Venceslaus Żyliński Nominatus Archiepiscopus Metropolitanus, Episcopus Vilnensis, Ordinum S. Stanislai I., S. Annae 2. classis cum Corona Imperiali, et S. Vlodimiri 4 classis Eques.

COLLEGIUM ECCLESIASTICUM ROMANO-CATHOLICUM.

Praeses. Fungens munere Ferdinandus Kahn Episcopus Tiracopolensis.

Membrum
2. Paulus Rawa Nominatus Episcopus Minscensis, S. Th. et SS. Can. Doct., Ordinum S. Stanislai I., S. Annae 2., et S. Vlodimiri 3 clas. Eques.
3. Antonius Fiałkowski Infułat. Prael. Cant. Cath. Viln. Vic Capit. sede vacante Administ. Archi dioeces. Mohyl. S. Th. et SS. CC. Dr. Ord. S. Annae et S. Stanislai 2 clas. Eques.

ASSESSORES EX CAPITULIS CATHEDRALIBUS AD TRIENNIUM ELECTI.

Mohyloviensis. Antonius Kossowski Prael. Praepos. Archicatedr. Mohyloviensis, S. Th. Dr. Ordinum S. Annae 2, et S. Stanislai 3 clas. Eques.

Vilnensis. Adamus Stanislaus Krasiński S. Th. Mag. Canonicus Cath. Vilnens. decor. aur. Cruce pectoral.

Telsensis. Andreas Dobszewicz S. Th. Mag. Canon. Cath. Telsen.

Luceor-Żytomiriensis. Alexander Litwinowicz S. Th. Mag. Praelatus Scholasticus. Cath. Żytomirien. Ord. S. Annae 3. clas. Eques.

Camenecensis. Victor Markiewicz S. Th. et SS. CC. Dr. Praelatus Archidiaconus Cath. Camenec., Ord. S. Annae 2. et S. Stanislai 3. classis Eques.

Minsccnsis. Dominicus Moszczyński S. Th. Mag. Praelatus Decanus Cath. Minscen. Ord. S. Annae et S. Stanislai 2. nec non S. Vladimiri 4. clas. Eques.

Procuror. Andreas Żełtouchow Status a Consiliis, Ord. S. Annae 2. clas. cum Corona Imperiali, et S. Stanislai 2. clas. Eques, Medalione 1812 an. et Signo meriti XXV an. decoratus.

Secretarius. Vladimirus Krumbmiller Coll. Ass.

Stan

Dyecezyi Kamieniecko-podolskiej
od r. 1813 – 1866.

Biskupi: Franciszek Borgiasz Machwicz Mackiewicz 1814+1842.
Mikołaj Górski 1854+1855.
Antoni Fiałkowski 1860–1866.

Kapituła katedralna w Kamieńcu-Podolskim:
6 Prałatów (Decanus, Praepositus, Archidiaconus, Custos, Scholasticus, Cantor vel Primicerius, Cancellarius)
12 Kanoników gremialnych.
Seminarium dyecezalne
Wikarych katedralnych 4
Kaznodziei katedralnych 3.

1. Kamieniec-Podolski miasto.

1. Katedralny Kościół (SS. Piotra i Pawła).
2. Kościół S. Mikołaja (z klasztorem Dominikanów supr. 1843) paraf.
3. " Maryi P. Szkapl. (z klasztorem Karmelitów bosych) supr. 1867.
4. " S. Trojcy (z klasztorem Trynitarzy supr. 1843) – paraf.
5. " S. Michała (z klasztorem Dominikanek) supr. 1866.
6. " (z klasztorem Wizytek przeniesionych z Romanowa na Wołyniu około r. 1837) supr. 1862.
7. Kościół S. Mikołaja ormiańsko katolicki (z cudownym obrazem N. Maryi P.) (dziś Wniebowzięcia N. Maryi P.)

I) Dekanat Zinkowski: 1) Czarnokozińce – z Kaplicą Podfilipie. 2) Czercze – z Kaplicą na cmentarzu. 3) Gródek – a) Kościół parafialny b) Kościół i Klasztor Franciszkanów, supr. 1832. – c) Kościół i Klasztor Sióstr Miłosierdzia, supr. . d) Kupin Kościół i Klasztor Karmelitów bosych supr. 1832, dziś Kaplica – e) Krzemienna Kaplica – f) Łysowody Kaplica. 4) Kutkowce, z Kaplicą na cmentarzu. 5) Orynin, z Kaplicą na cmentarzu – a) Żerdzie Kaplica w r. 1856, dziś nie istn. 6) Smotrycz z Klasztorem Dominikanów supr. 1832, dziś paraf. 7) Zaleśce. – a) Michałówka, kaplica 1868) 8) Zbrycz z Klasztorem Kapucynów supr. 1832, dziś paraf. – a) Wiktorówka czyli Szydłowce, Kaplica. 9) Zinkowce z Kaplicą na cmentarzu – a) Ciotkowce Kaplica. 10) Żwaniec

II) Dekanat Płoskirowski: 1) Czarny ostrow, z Kaplicą na cmentarzu. 2) Fulsztyn, z Kaplicą na cmentarzu. 3) Jarmolińce z Klasztorem Bernardynów supr. 1832, dziś paraf. – z Kaplicą na cmentarzu. 4) Kumanów z Kaplicą na cmentarzu – a) Ostapkowce Kaplica. 5) Michałkowce z Kaplicą na cmentarzu – a) Kołybanie Kaplica. 6) Mikołajów. 7) Płoskirów z Kapl. na ment. 8) Satanów. 9) Skazińce. – a) Sokołówka Kaplica. – b) Sawince Kaplica. 10) Szarawka z Klasztorem Dominikanów, supr. 1832. 11) Tarnoruda z Kaplicą na ment. 12) Zawalijki filia, po r. 1832 parafia, z Kaplicą na ment. – a) Krzywaczyńce Kaplica. – b) Zielona Kaplica.

III) Dekanat Latyczowski: 1) Derażnia z Kapl. na ment. 2) Latyczów z Klasztorem Dominikanów, supr. 1832 – z Kaplicą na ment. 3) Michałpol z Kaplicą na ment. 4) Międzyboż z Kaplicą na ment. – a) Jfredczyńce Kaplica. 5) Nowosiółka – a) Manikowce Kaplica publ. 6) Hrymiaczka filia do Zinkowa – od 1860 parafia. 7) Zinków. – a) Żeniszkowce Kaplica publ. – od 1860 do Zinkowa należy Międzyb.

Γpubl.

IV) Dekanat Lityński: 1) Chmielnik z kaplicą na cment.
– a) Kuryłówka kaplica. – b) Kożuchów r. 1812 kaplica
publ., od r. 1868 filia. 2) Kumanowce czyli Kumanów.
– a) Terespol od r. 1862 kaplica, od r. 1868 filia. –
b) Skarzyńce kaplica. 3) Lityn z kapl. na cment. – 4) Mi=
kowce z kapl. na cment. – a) Stodulce kaplica od 1868.
5) Mezyrów, z kapl. na cment. – a) Hołowaczyńce kaplica.
– b) Sewerówka kaplica. 6) Nowy Konstantynów z kapl. na
cment. 7) Stara Sieniawa z kapl. na cment. 8) Ułanów
z kapl. na cment.

V) Dekanat Winnicki: 1) Brahiłów czyli Braiłów, z
klasztorem Trynitarzy supr. 1832, dziś pa=
raf. z kaplicą na cment. – a) Łoczapińce kaplica. 2) Janów
z klasztorem Bernardynów supr. 1832, dziś paraf. z kapl.
cment. – a) Czerpaszyńce kaplica. – b) Hulowce kaplica.
3) Ostróżek. 4) Pików z kapl. cment. – a) Lemiszówka
kaplica. – b) Napadówka kaplica. 5) Tywrów z klaszto=
rem Dominikanów supr. 1862, dziś paraf. z kapl. cment. 6)
Winnica kościół parafialny, z kapl. cment. – a) Kościół i klasz=
tor Dominikanów supr. 1832, nie istn. – b) Kościół i klasztor
Kapucynów, istn. – c) Siedliszcze kaplica. –
d) Telepenki kaplica. – e) Biskupka kaplica – f) Zaku=
szyńce kaplica ist. 1862 do 1868. – g) Jaroszówka czyli
Jazówka kaplica. 7) Woroszyłówka z kaplicą na
cmentarzu. 8) Strzyżawka z kapl. cment. – a) Sobolówka
kaplica. – Kruszlińce małe kaplica.

VI) Dekanat Bracławski: 1) Bracław z kapl. cment. – a) Wro=
piwna niższa kaplica. – b) Rajgród kaplica. 2) Granów. –
a) Ziatkowce kaplica. 3) Kopijówka. 4) Kuna z klasz=
torem Kapucynów supr. 1832, dziś paraf. 5) Ładyżyn z kapl.
cment. – a) Wasylówka kaplica. 6) Niemirów z kaplicami w
pałacu i na cmentarzu. – a) Peczara kapellania istniała tylko
1832 – 1862. – b) Kowalówka kaplica istniała 1862. 7) Tulczyn
z klasztorem Dominikanów supr. przed 1832, później kapelania, od 1862
parafia. 8) Woronowica paraf. z kapl. cment. – a) Michałówka kaplica. – istn. 1812
b) Obodne kaplica. 9) Hrnówka – Teplik kaplica z klasztorem Sióstr Miłosierdzia (supr. 1863,
dziś nie istn. – b) Chaszczewata kaplica.) – c) Krasnosiołka kaplica.

IX) Dekanat Mohylowski: 1) Bar kościoł paraf. z kapl. cment. — a) Kościoł i klasztor Dominikanów supr. 1832 (dziś paraf.). — b) Kościoł i klasztor Franciszkanów supr. 1832. — c) Wołkowińce filia, dziś kaplica publ. — d) Mytki kaplica. 2) Jaryszów z kapl. cment. — a) Iwinkowce kaplica. — b) Jurkowce kaplica r. 1857, nie istn. r. 1868. 3) Jałtuszków z kapl. cment. — a) Chodaki kaplica. 4) Kopajgród z kapl. cment. — a) Chrzanówka kaplica. 5) Łuczyniec z kapl. cment. — a) Winoż kaplica. 6) Mohylów z kapl. cment. — a) Kościoł Nawiedzenia N. Maryi P. dawniej katedralny do r. 18.. dziś parafialny ormiańsko-łaciński (dziś podobno tylko łaciński). 7) Bzarzyńce. — a) Serebryniec kaplica. — 8) Snitków z kapl. cment. 9) Szarogród (do roku 1860 należał do dekanatu Jampolskiego).

VII) Dekanat Bałtski: 1) Bałta kościoł parafialny ormiańsko-łaciński — a) Rakutówka kaplica. — b) Mirony kaplica. 2) Hołowaniewskie. — a) Krutenkie kaplica. 3) Kodyma. 4) Krzywe-Jezioro. 5) Rybnica z kapl. cment. 6) Czeczelnik (z kapl. cment. — a) (r. 1813 w Bohopolu) Obersztada kaplica publ. dziś filia. 7) Miastkówka z kapl. cment. — a) Demitraszówka kaplica publ. 8) Obodówka z kapl. cment. — a) Sokołówka kaplica. — Trościaniec kaplica. 9) Raszków kościoł parafialny ormiańsko-łaciński: — a) Zahnitków kaplica. 10) Sawrań kościoł parafialny w r. 1848 zniesiony, dziś nie istnieje. 11) Ternówka kościoł parafialny nowy od r. 1839, lecz r. 1848 (prze)niesiony, do dekanatu Bracławskiego.

czyli Demitraszkówka do r. 1860 należała do Dekanatu Jampolskiego do parafii Tomaszpol.

VIII) Dekanat Jampolski: 1) Czerniowce (Czernijowce) z kapl. cment. 2) Dzygówka. 3) Jampol z kapl. cment. 4) Krasne z kapl. cment. — a) Jaroszynka kaplica. — b) Szpików kaplica. — c) Ujarzyńce kaplica. 5) Komargród z klasztorem Franciszkanów supr. 1832, dziś paraf. z kapl. cment. — a) Horyszówka kaplica. — b) Wierzbowa kaplica. 6) Mołczany z kapl. cment. — 7) Morachwa czyli Moraffa z klasztorem Dominikanów supr. 1849, dziś parafialny z kapl. cment. — a) Tarasówka filia czyli kapelania. 8) Tomaszpol z kapl. cment.

X) Dekanat Uszycki: 1) Dunajowce kościoł parafialny z kapl. cmentarz. – a) Kościoł z klasztorem Kapucynow supr. 1832, dziś nie istn. – b) Demiankowce kaplica. – c) Hołozubince kaplica. 2) Kitajgród z kaplicą cment. 3) Miń kowce, z kapl. cment. (do r. 1846 była kaplicą publ. należącą do parafii Dunajowce, od r. 1846 zaś osobną parafią). 4) Mukarów. – a) Malijowce kaplica. b) Proskirówka kaplica.
5) Sokulec z klasztorem Dominikanów, supr. 1832, dziś parafialny. – a) Kosikowce kaplica.
6) Sołobkowce, z klasztorem Dominikanow supr. 1832, dziś paraf. z kapl. cment. 7) Suprunkowce.
8) Struga wielka. 9) Tynna. 10) Stara Uszyca. 11) Nowa Uszyca od r. 1868 parafia (była dawniej kaplicą przy parafii Struga wielka). 12) Wierzbowiec. 13) Wońkowce z klasztorem Franciszkanow supr. 1832, dziś parafialny. – a) Żeniszkowce filia, dawniej kaplica publ. – b) Daszkowce kaplica. – c) Hlibowo kaplica. – c) Karaczyjowce kaplica. – d) Morozów kaplica. 14) Zamiechów. 15) Żwańczyk.

a) Obwód Bessarabski (od r. 1814 – 1849 należał do dyecezyi kamienieckiej – potem do tyraspolskiej):
1) Belcy kościoł paraf. 2) Kiszyniew. 3) Chocim kaplica. 4) Krasne kolonia, kaplica.
5) Tuczkow ~~było~~ Żmaitowa, kaplica.

R. 1857 w Dyecezyi Kamienieckiej było (bez Obwodu Bessarabskiego) Dekanatów 11. Kościołów parafialnych 99, filialnych 2, kaplic publicznych i prywatnych 48, – Dusz katolickich 221,260

Roku 1886 było dusz katolickich w Dyecezyi: Łucko-Żytomirsko-Kamienieckiej, w guberniach: a) Wołyńskiej 222,872. b) Kijowskiej 81,725. c) Podolskiej 231,361. = Razem 535,958 dusz kat.

Historyczny rys biskupstwa Kamienieckiego przez x. N. Ostrowskiego (Przegląd katolicki warszawski r. 1863 Nr 19. 20)

Biskupstwo Kamienieckie fund. 1375 przez Krola Ludwika który wysławszy poselstwo do Awinionu od Grzegorza XI uzyskał pozwolenie fundowania biskupstwa łuckiego, Kamie-nieckiego, przemyskiego oraz bakowskiego ~~za~~ Wołoszczyźnie sufraganii arcyb. halickiego (O tę fundacyją starał się już Kazimierz W. r. 1364 przez posłów do Urbana V w Awinionie) Biskupstwo kamienieckie zajmowało województwo podolskie a w niem ziemię Kamieniecką oraz powiaty latyczowski i czerwonogrodzki. — W pierwotnych czasach było 4 dekanaty: dunajgrodecki, satanowski, międzyborski, jazłowiecki z 40 kościołami parafialnemi. Wacław Sierakowski biskup r. 1741 utworzył 2 nowe dekanaty: szarogrodzki, Czarno-kozieniecki. — R. 1793 kościoły powiatu czerwonogrodz-kiego przeszły do arcyb. lwowsk. — Katarzyna II r. 1795 su-prymowała dyecezyją łucką i kamieniecką, a za to miast utworzyła nowe 2 dyecezyje: pińską i latyczowską. Biskupstwo latyczowskie obejmowało gubernią podolską z stolicą biskupa w Łatyczewie, a pierwszy biskup mianowany x. Roman Michał Sierakowski biskup pruzeński in part. sufragan chełmski. — R. 1798 biskupstwo przeniesiono do Kamieńca i za pozwo-leniem Piusa VI poddano pod metropolią Mohylowską. R. 1814 po zajęciu Besarabii przydzielono takową do biskupstwa Kamienieckiego, lecz r. 1849 utworzono nowe biskupstwo Tyraspolskie z kościołami w Belcach, Kiszynewie, Krasnem kolonii niemieck. i Chocimie. — Katedra w stylu odrodzenia

budowa z XVI wieku. 2/ (Kaplicę Niepokalanego poczęcia N. L. Maryi i Pocieszenia wybudował w niej r. 1562 Leonard Słończewski bisk. a Kaplicę N. Sakramentu r. 1652 Mikołaj Dembowski biskup (ur. 17 Grudn. 1693 + 17 novembr. 1757). Katedra spłonęła r. 1862

Procz tego jest w Kamieńcu 1) Klasztor Karmelitow 2) Klasztor dominikanek.

Dekanaty dzisiaj: 1) Kamieniecki w mieście 6 kościołów parafialnych kaplicę cmentarną, kaplicę Wizytek 2) Zieńkowiecki 10 kośc. paraf. 3) Płoskirowski 12 kośc. paraf. 4) Latyczowski 7 K. par. 5) Lityński 8 K. 6) Winnicki 8 K. 7) Bracławsko-Hajsyński 9 K. 8) Bałtsko-Olgopolski 9 kośc. 9) Jampolski 8 K. 10) Mohylewski 9 kośc. 11) Uszycki 14 kośc.

~~Procz tego~~ jest procz tego 99 ~~kościołów~~ i kaplic publicznych prywatnych i cmentarnych; razem 142

Ludność Katolicka wynosi 221,022 dusz

Kapłanow świeckich 175 – Zakonnikow i zakonnic 52

Biskup nowy od r. 1859 Antoni Fijałkowski

325

Stempkowski Ludovicus Episcopus Heliopolitanus coadjutor et electus Camenecensis, Abbas Hebdoviensis 16..

herbu Suchekomnaty

Konsekrowany w Krakowie 11 Junii na Koadjutora Michała Działyńskiego biskupa Kamieniec. - był wprzód proboszczem w Tykocinie

lynerskiego byli wtedy za stancyi Gerard
raz Stanisław i Zygmunt Dönhoffowie
ojewodzice sieradzcy za rekomendacyą Sta:
rowolskiego
Starowolski nebył wtedy jeszcze księdem.
st ten datow Crac e Collegio Min D: 19
tob. 1635.
otem Joannis Raphaelis Comitis a Jarn
ow
tud. Eloquent. Phalencum in Mercurium
allobelgicum rerum gestarum hujus saeculi
riptorem mendacissimum
Mercur Tom XIX.

Grodek Kl. Franciszkanów f. 1788 przeniesieni z Kamienca
Siostr miłosierdzia f. 1784 Jan Zamojski wojew. podol.
Smotrycz Dominikanow f. 1375
Zbrysz Kapucynow f. 1744 Adam Ferlo starosta gostyn.
Jarmolince Bernardynów f. 1761 Paweł Stanynski jenerał
Szarawka Dominikanów f. 1607 Jakub Pretficz wojew. podol.
Latyczow Dominikanów f. 1606 Jan Potocki wojew. bracław
Bar Dominikanie f. 1607 Stanisław Golski
Karmelici trzewiczkowi f. 1759 Antoni Xże Lubomirski
Franciszkanie
Kollegium Jezuitów f. 1612 Stanisław Zołkiewski
Dunajówce Kapucyni fund przed 1790 Stanisław Potocki woj. pozn.
Sokalec Dominikanie f. 1646
Kamień podolski Sołobkowce Dominikanie fund 1646 Jacek Szemberg
Wońkowce Franciszkanie f. 1636 Zamiechowski
Szarogród Misja jezuitów
Kupin Karmelici trzewiczkowy f. 1747 Alexander Stadnicki podkom podol
supr. 1832

Husiatyn Bernardyni fund 1610 Walenty ~~Ale~~ Alexander Kalinowski Star. bracław.
Sidorow Dominikanów obserwantów f. 1726 Marcin Kalinowski
Jazłowiec Paulini f. 1719 Jan Alexander ~~[illegible]~~ Koniecpolski
~~[illegible]~~ przeniesieni do Zaleszczyk, 1782 supr.
Dominikanie f. 1594 Mikołaj Jazłowiecki starosta śniatyński przeniesieni do Czortkowa 1788
Czerwonogród Siostry Miłosierdzia f. 1846 Helena z[illegible] Poninska
Dominikanie

327

Kamińskie (na Pomorzu)

Biskupstwo Kamińskie (na Pomorzu)

Wiara na Pomorzu zaszczepiona za Mieczysława i Bolesława Chrobrego ~~[illegible]~~ Mieczysław r. 966 założył biskupstwo w Kamieniu, które za Bolesława Chrobrego przeniesione do Kołobrzegu. Za panowania Rysy około r. 1030 oderwało się od Polski zachodnie Pomorze ~~[illegible]~~ i pogaństwo górę wzięło - wtedy i biskupstwo kamińskie znikło, aż go Bolesław Krzywousty na nowo wskrzesił.
Pierwszym misjonarzem na Pomorzu wschodnim był S. Wojciech który r. 997 opowiadając wiarę świętą i idąc do Prus nawracał w Gdańsku. Pomorze wschodnie aż po rzekę Lebę należało wtedy do rozległych posiadłości Bolesława Chrobrego. W Pomorzu zachodnim czyli tak zwanej Sławii które Bolesław Krzywousty podbił i Księcia Warcisława (r. 1119) za kornik Bernhard stara się wiarę zaszczepić i ma kazanie w Julinie. Lecz dopiero w 3 lat później na wezwanie Bolesława III pobożny biskup bamberski Otto (comes in Andechs) zjeżdża do Pomorza od 7 czerwca 1124 do 11 lutego 1125 bawi na dworze pomorskiego księcia Warcisława pierwszego chrześcijana przechodzi kraj z swemi towarzyszami i prawi kazania w miejscach główniejszych i chrzci wiele pogan koło zamku Pyritz, chrzci w Stargardzie, Kaminin, Julin, Szczecinie (Lubin) Kolbergu, Belgardzie gdzie ostatnie jego czynności; stąd 1125 w lutym powraca do swej dyecezyi. Ledwie odjechał, naczyniał butne pogaństwo podżegane kapłanami podniosło głowę w Szczecinie i Julinie. Bolesław polski chce bronić w ręku popręć nawrócenie w Pomorzu. R. 1128 znowu na wiosnę biskup bamberski Otto udaje się na Pomorze chrzci przy pomocy księcia Warcisława w kraju Lutyków koło Demina. Na zielone świątki był w Uznam gdzie zrobił iż na sejmie naczelnicy pomorscy przyjęli ewangelię. Stąd poszedł Otto do Wolgast i Gützkow, znów do Demina, Uznam (Usedom) Szczecina, Julina, Kaminia. Na Boże Narodzenie 1128 wrócił do Bambergu, zostawiwszy na Pomorzu wiele kościołów dla nawróconych.

Roku 1140 d. 14 Oktobra papież Innocenty II ustanawia biskupstwo pomorskie i mianuje Adalberta pierwszym biskupem w Wollinie

R. 1168 Książęta Henryk Lew, Woldemar Król duński, Kazimierz i Bogusław książęta pomorscy, Przybysław książę Obotrycki połączywszy się zdobyli Rugię i Arkonę i pogaństwo znieśli. Rianowicie Woldemar Król duński kazał posąg Światowida zwalić i 12 kościołów w ziemi Rugijskiej wystawić, przy tem byli biskupi Absalon z Roskilde i Berno de Magnopoli; wtedy to okrzcił się Jaromir książę rugijskie (Helmold Lib. II cap. 12) ~~[illegible]~~ Głównie zaś zaszczepieniem wiary chrześcijańskiej w Rugii trudnił się Absalon biskup roskildski.

Podług Długosza Lib II p. 95 fundował Mieczysław katedrę w Kamieniu pod tytułem S. Jana Chrzciciela i pierwszego biskupa Julina czyli Juliana tamże osadził r. 966.

Dytmar zaś pisze iż r. 1000 przy utworzeniu arcybisk. gniezn. poddany został temuż jako sufraganii Reinberus episcopus Salsae Cholbergensis ecclesiae.

założył Otto kościół S. Piotra w Szczecinie

(insula S. Mariae apud Virchin)
(dyec. kamin.) Virchim Virchina Monasterium S. Mariae de Insula

Verchen (Wirchene) klasztor Benedyktynek założony pierwotnie r. 1203 w Starym Trebutowie (Alt=Treptow) nad rzeką Tolense przez Henryka i Borts synów Ranna szlachcica lutyckiego — około r. 1239 przeniesiony do wsi Kladessowe (Klatzow) — później na wyspę w rzece Piena zwanej Insula S. Mariae (na przeciw Dargun), a w końcu do Verchen (Virchene) nad jeziorem Kummerow r. 1243 Warcisław III książę Dymiński

Trebetow nowy (Neu Treptow) nad Regą klasztor norbertanek fund. 1224 Anastazyja wdowa po Bogusławie I księciu pomor.

Szczecin Stary klasztor (S. Maria) cysterek fund. 1243 Barnim I książę z żoną Marianną

Pyritz klasztor norbertanek reguły S. Augustyna f. 1246 Barnim I książę pomorski (może mylka w dacie bo wspomniany w przywileju Hermannus episcopus camin który żył 1253+1288)

Marienfliess (Rivulus S. Mariae) klasztor cystersek (niedaleko rzeki Iny koło Freienwalde — w kasztelanii Stargard) fund. 1248 Barnim I książę

Biskupstwo Kaminskie

[P]ierwotnie r. 1139 założone w Wollinie – r. 1176 [p]rzeniesione do Kamin gdzie była Kollegiata S. Jana [Chr]zciciela

[K]lasztor Dominikanow w Kamin f. 1228 Stoisław [s]zlachcic (S. Bdziego) supr. 1535.

[K]apitułę w Kamieniu składało 6 prałatów (Praepositus, Decanus, Vicedominus tyle co Archidiakon albo Suffragan, Thesaurarius, Cantor, Scholasticus) i 15 Kanoników – r. 1521 zaprowadzono Luteranizm

[Kr]amer: Geschichte des Bisthums Pomesanien.

[K]ücken Ludw.: Geschichte des Stadt Cammin in Pommern. Cammin 1880. 8º Geogr. 1097 (opis biskupów)

[K]lempin: Diplomatische Beiträge.
" Exemption des Bisthums Cammin.
[K]lempin u. Kraatz: Matrikeln und Verzeichnisse.
[K]raatz u. Klempin: Die Städte der Provinz Pommern. 1863.

[C]odex Pomeraniae diplomaticus v Hasselbach, Kosegarten u. von Medem 1843
[K]lempin: Pommerisches Urkundenbuch 1868
[B]arthold: Geschichte von Rügen und Pomern 1845
[Gi]esebrecht: Wendische Geschichte.
[M]icrälius: Altes und Neues Pomerland 1687
[B]rüggemann?/[S]utstrack: Historische, geograph. statist. Beschreibung von Pommern 1795.

Brüggemann: Ausführliche Beschreibung von Pommern 1779. 1784.
Riemann : Geschichte der Stadt Greifenberg 1862.
Riemann : Geschichte der Stadt Colberg 1873
Kötler v. : Statistische Darstellung des Camminer Kreises 1866
Raumer v. : Die Insel Wollin 1851
Berghaus Dr. : Landbuch von Pommern und Rügen 4 B
Bagemihl : Pommersches Wappenbuch 1843
Dannenberg : Beiträge zur pommerschen Münzkunde.

Pomorze należało do lechicko-polskiego szczepu, począwszy od rzeki Ejdory w Holsacji sięgało za rzekę Dzierzgoń (Sorgen) przez całe wybrzeże baltyckie, a na południe aż do rzek Haboli (Havel) i Noteci (Netze) i Wkry (Ucker) oraz jeziora Morzyckiego (Müritz). Kraj ten zamieszkiwały różne plemiona słowiańsko-polskie, z tych Kaszubów wspomina dopiero Boguchwała Kronika pod r. 1250 (?), a nazwa Pomorze przychodzi już r. 1070 w Kronice Adama Kanonika bremeńskiego (Ob. Maroński Stanisł. Die stammverwandschaftlichen und politischen Beziehungen Pomerns zu Polen. Neustadt W/P. 1866 – i tegoż: O nawróceniu Pomorzan str. 289-311; w dziele: Warta, książka zbiorowa ofiarowana x. Franc. Bażyńskiemu. Poznań 1874. 8°.) Pomorze przyjęło najpóźniej chrześcijaństwo. Pierwszy Wojciech Św. nawracał r. 997 w okolicach Gdańska. Bolesław Chrobry r. 1000 założył biskupstwo pomorskie którego pierwszym biskupem był Reinbern + 1015 w Kołobrzegu. Później tu nawracał Bernard Hiszpan w Wolinie, a wreszcie Otton biskup bamberski r. 1124 w Szczecinie, który około r. 1121 założył biskupstwo w Wolinie. Granice biskupstwa kamińskiego sięgały pierwotnie do rzeki Persanty, odtąd aż do Leby i Brdy rozciągało się arcybiskupstwo gnieznień. Bulla Jana XXII z r. 1317 (Voigt. Cod dipl. Pruss. T. II p. 101) orzekła iż biskupstwo kamińskie ma podlegać arcybiskupom gnieznień. (O Kaszubach obacz artyk. Pomorze polskie. Szkic geograficzno-etnograficzny przez x. Kujot w Warcie, książce pag. 312-320

Sifridus Pomesanorum episcopus miał zatargi z opatem klasztoru Kolbac o wieś Broda lecz ~~1289~~ 1189 zrezygnował tę wieś klasztorowi owemu (privil)

Joannes (xże Opolski Kropidło?) electus et provisus ecclesiae caminensis 1388. (privil)

Ludovicus de Hennemberg filius Bertoldi comitis thesaurarius babbenbergensis electus episcopus camminensis 1334 (privil) (Gegenbischof) d. 2 maji

Johannes II (Wilkini) (Wilkem) de Kosselyn (Cussalin – właściwie praepositus sanctimonialium in Cussalin – Cöslin) Dei et apostolicae sedis gratia ecclesiae caminensis provisus 1386 d. 1 Januar. (był to Gegenbischof od papieża obrany)

Po śmierci Filipa von Reberg biskupa kamińskiego przy końcu r. 1385 obrał papież Urban VI biskupem Jana syna Wilkina (Wilkinowicza) objął on katedrę i rezydował w Kołobrzegu 1386 potem wyjechał do Rzymu, gdzie umarł niebędąc biskupem kamińskim przez ~~cesarza~~ króla Wacława potwierdzonym. Tymczasem obrał ~~cesarz~~ król Wacław biskupem kamińskim swego kanclerza Jana syna Brunona (Bru-

Przybysławka na

nonis) i wyjednał mu potwierdzenie od anty=
papy Klemensa VII. Król Wacław r. 1386 d. 7
Czerwca zarazem biskupstwo kamińskie wyniósł
do godności księstwa. Lecz książęta pomorscy nie=
chcieli uznać tego biskupa. Obrano więc
księcia pomorsk. (Bogusława VIII kanonika kamińsk. r. 1387 dnia 24 August
administratorem biskupstwa pomorskiego
(lubo nie był wyświęcony na xiędza). R. 1394 po św.
Janie umarł biskup Johannes Wilkini w
Rzymie otrzymawszy od papieża tytuł Episco=
pus caminensis electus confirmatus. Po jego śmierci
r. 1394 kapituła kamińska obrała biskupem
Bogusława VIII xięcia pomorsk. (postulatus)
Razem xiążęta pomorscy obrali biskupem
~~kamińskim~~ który r. 1394–1397 administro
wał biskupstwo. Wtedy to drugi biskup (Gegen=
bischof) Jan Książe Opolski Kropidło zwany
zaczął się (Gegenadmin 1394) tytułować biskupem kamińskim
(Dei gratia episcopus caminensis et Admini
strator ecclesiae Posnaniensis) i bawił czas
niejaki w Kamieniu 1395; lecz r. 1396 już nie był
w Kamieniu. Niechcieli go uznać kanonicy kamień=
scy którzy stronę elekta Bogusława VIII trzymali
Dopiero na początku r. 1398 zrezygnował z
biskupstwa Bogusław VIII nie otrzymawszy kon=
firmacyi. Papież Bonifacy IX chcąc pogodzić stro=
ny Janowi Księciu opolskiemu r. 1398 w kwietniu
dał biskupstwo chełmińskie, a biskupa chełmińskiego
żyjącego w waśni z swą kapitułą i bawiącego w Rzymie
1398 Mikołaja Bock von Schippenbeil Krzyżaka mianował biskupem
~~kamińskim który~~ dnia 15 Oktobra r. objął dyecezyą kamińską Przwil

Po Mikołaju Bock nastąpił na biskupstwo Magnus
Książe Sasko-Lauenburski

Arnoldus episcopus caminensis nominat lecz
nie konfirmowany. Za życia jego został
obrany biskupem <u>Fredericus de Egsted</u>
~~[illegible]~~ probosz kolbergski kan[onik]
kamiński i przez papieża r. 1329 d. 17 Sep[t]
potwierdzony. Umarł 6 Grudn. ~~[illegible]~~ 134[3]
zwał się Fryderyk de Eickstedt właściwie

Statuta synodalia Henninghii episcopi caminensis in synodo
1454 ipso die b. Mariae Magdalenae in ecclesia Camminensi celebrata
w Schöttgen Christian: Altes und Neues Pommerland. Stargard 1721.
8º III Stück. str. 314–334.
wspomina statuta praedecessorum: Johannis, Frederici et Sigfridi

P. Wija (Jurga Valentinus Wintherus) Historia episc. camin. p. 544 (Uznam) (Usedom)
D. Cramer: Pommersche Kirchen-Historie

Henricus episcopus caminensis 1304 ustanowił archidiakonaty: Kamin, Dimin, Uznam, Stetin, Stargard

Conradus episc. Caminensis 1233 ustanow. archidiakonat: Stolpe (czyli Grozwin)
Sifridus " " 1434.
Marinus de Fregeno " 1482 siedział w Rzymie

[illegible] z Szpraszk. Baryl Domin.

Krzysztof antoni Magdal. Regin.

Alexander +1626 ēt. 80 z Radziminskie; Ostas +1626 z Podejkoiski; Janus +1635 [illegible] z[illegible]; Baryl +1609; Jan, Helena Oszarborowska

Zachariasz Alexander Wiktoryn Samuel; Maryna za Romanem Kozinsk.; h. corka

1664 335

Jorge Graf v. Henneberge
Andreas Leper
Jorge Steinheupt
Michel Kromer
Albertus Rethen Archidiacon Rostock.
Albertus Crumetich Archidiac zu Rüppen
Heinrich Kastorp
Heinrich Lippenrode
Heinrich von Hageden
Stefan Storff.
Ulrich Malchow
Cort Schellepeper
Johan Saltrump
Cort Bartman
Godeke Wonsthede z. Derpt
Heinrich Beringhoff.

Nowa Marchia odgraniczona rzeką Odrą i
Spree od Mittelmark, podzielona na obwody
1) Soldin z miastami Soldin, Lippen, Berlinichen.
2) Königsberg z miastami: Königsberg, Schoen:
fliess, Bährwalde, Morin, Zehden.
3) Landsberg z miastami Landsberg nad Wartą,
Friedeberg, Woldenberg
4) Arnswald z miastami Arnswald, Bernstein,
Reetz, Neuwedel, Nörenberg – Cüstrin
5) ~~Cüstrin~~ Framburg z miastami, Framburg, Falkenburg,
Callies.
6) Friedeberg
7) Sternberg z miastami Sternberg, Drossen,
Sonnenburg, Reppen, Ziellentzig, Santok
8) Schiefelbein z miastami Schiefelbein, Neuen=
damm, Driesen.
9) Crossen
10) Cottbuss
11) Züllichow z miastami Sommerfeld, Bobersberg,
Peitz, Beskau, Storkow.
Neuendamm, Zehden, Neuenhagen, Kartzig,
Quartzen, Himmelstädt, Reetz, Marienwalde
(Klasztor filia Kolbatzu)

Nowa Marchia należała do Polski, dopiero Margra-
biowie Brandeburscy w XIII w. za Przemysława II ode-
brali ją od Polski, a margrabia Otto longus [illegible]
zastawił ją r. 1286 Krzyżakom pruskim i na-
powrót odkupił r. 1290. — margrabia (Ludwik Römer zapisał
żonie swej Kunegundzie wiano na: Soldinie,
Königsberg, Arnwalde, Landsberg, Friedeberg,
Lippenen, Berlinichen, Bärwalde roku 1356.
A 1402 Zygmunt król węgierski zastawił za 4000
grzywien Polsce Nową Marchią, lecz wykupił i
Krzyżakom r. 1402 sprzedał.

Nowa Marchia należała do dyecezyi poznań. (?)
potem do Kamińskiej

Zakony: Templariusze w Quartzen (Kwarzan) Komturya
założona r. 1232 przez Władysława Księcia
polsk. — suprymowani 1308 a dobra ich 1312 przeszli z
Johannici czyli Kawalerowie maltańscy mieli
Komendy: Lagow i Schiefelbein (w Nowej Marchii)
Lietzen (w średniej Marchii), Werben (w starej Mar.)
— Sonnenburg — Wildenbruch — Supplenburg (Zeopl.)
— Quiricke Komturye Johannitów (po Templariuszach)

Augustianie w Königsberg fund. 1290 Jaromar
biskup Kamiński

Historia Biskupów Kamińskich: Kehrberges
Augustini: Historisch-Chronologischer Abriss der Stadt
Königsberg in der Neu = Marck. Prentzlau 1714. 4to
pag. 127 — 147. (Geogr. Nr. 1482. in 4to

asperiolum = nie stos 337

Posiadłości biskupa Kamińskiego

1. Kolberg civitas z kluczem
2. Korlin civit. "
3. Kosslin civit. "
4. Sczanow (Zanow) oppidum "
5. Polnow oppid. "
6 Bevenhusen castrum klucz
7. Bubbelitz oppidum
8 Tharnhusen castrum oppid.
9. Massow civitas
10. Gultzow castrum
11. Lokenitze castrum
12 Dziesięciny z Pomorza

Praepositurae – Archidiaconatus 338

Praepositurae

Praepositus Domprobst
Decanus Domdechen
Thesaurarius (Custos) Domküster
Cantor Sangmeister
Scholasticus Schulmeister
Vicedominus

Canonici

IV praebendae minores
(Canonici)

Vicarii 3, 2, 22222

VIII Chorales

Vicarii ~~[illegible]~~ 3 Altaristae
2. 222 2222 222222

Vicarii altaristae 2. 2. 22. 4.
2. 2. 3. 2. 2. 2. 2.
1. 1. 2. 3. 3. 3.

Spratatów 2. kanon, 3 wikar. 28 Altar

Plebanus de villa Cziten (Syten)

Praepositus
Archidiaconi } S. Mariae Colberg

Archidiaconi 1380
1. Diminensis
2. Uzenamensis
3. Piricensis
4. Stargardensis
5. Landesbergensis
6. Arnswaldensis
7. Lazewalcensis
8. Praepositura ruralis gripeswaldensis

Ich glaube nicht unbescheiden zu sein, wenn ich annehme, daß Schulbücher, welche bei so vielen Schulvorstehern und Pädagogen Anerkennung gefunden haben, auch **wirklich tüchtig** und **brauchbar** sein müssen, und darf um so gewissenhafter daher den anliegenden Verlags-Bericht auch Ihrem geneigten Wohlwollen angelegentlich empfehlen.

Jede solide Buchhandlung, zunächst diejenige, durch welche Ihnen mein Ergebenes d. h. zugeht, wird Ihnen das etwa zur Ansicht Gewünschte baldigst besorgen können, auch bin ich jederzeit bereit, Ihnen von jedem Buche, dessen Einführung Sie bewirken, ein Gratisexemplar für Ihren Privatgebrauch gern zu übersenden.

Mit der Versicherung vollkommenster Hochachtung zeichne

ganz gehorsamst

Louis Ehlermann.

339

Biskupstwo Kamińskie miało archidiakonaty

1. Stolpe in terra Grozwinensi nadał go biskup Konrad klasztorowi opatowi benedyktyńskiego (podług reformy kluniackiej) w Stolpe 1233.

2. Camin r. 1303 odnowiony od biskupa Henryka.

3. Dimin " " " " "

4. Utznam (Usedom) " " " " "

5. Stetin " " " " "

6. Stargard " " " "

7. Pyric ist. 1344.

8. Pozewalk ist 1416

9. Arnswalde w Nowej Marchii ist 1481.

10. Landsberg " " " ist 1449

11. Frideberg " " " ist 1449

12. Zellin (Soldin?) " " " ist 1387

13. Jagow ist 1387.

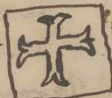
14. Prempztaw (Premysław " ist 1461.

Unterzeichneter bestellt hiermit:

HELFFT, HANDBUCH DE

3. vermehrte

Ort:

Kamińskie biskupstwo ma w herbie srebrny kotficowaty krzyż w czerwonym polu (podług Barthold poprawione)

Wratysław xiążę pomorski założył pierwotnie biskupstwo w Wollinie czyli Julinie mieście handlowem na wyspie Wolinie r. 1128, za poradą św. Ottona hrabi z Andechs biskupa bamberskiego apostoła pomorskiego, któremu przetoż i założenie tego biskupstwa niektórzy przypisują. R. 1170 po zniszczeniu miasta przez Duńczyków przeniesiono biskupstwo do Kamienia (Caminum) przy ujściu Odry do morza

. Adelbert czyli Albert 1128 – 1158 (–1162) postanowiony i wyświęcony przez Ottona biskupa bamberskiego, dopiero r. 1140 otrzymał potwierdzenie papieża.
. Konrad I (1158 (1163)–1185 [funduje klasztor Uznam 1153] podczas zniszczenia Wolinu przez Duńczyków uszedł i przeniósł stolicę do Kamienia.
. Siegfried I 1186 (5) + 1202. Za niego potwierdził Klemens III to przeniesienie biskupstwa r. 1188 i poddał go wprost Rzymowi. (pisze się sam Sifridus pomeranorum episcopus 1189)
. Sigwin czyli Sigismundus 1202–1217 (1219) miewał sam kazania, książę Świętopełk nadał mu dobra Zeckow i Zirave koło Rügenwalde i dziesięcinę z połowu łososi w rzece Wipper. – R. 1216 klasztor Dargun (fundow. 1172) na nowo cystersami obsadził, wiekiem starzejąc się 1219.
5. Konrad II hrabia von (~~Gutzkow~~ Demmin) 1219 – 1233. Kupił miasto Kamień r. 1221. r. 1219 wyświęcony przez Krystiana biskupa pruskiego 5/ + 1233.
6. Konrad III hrabia von Gutzkow 1233 – 1247 był wprzód koadjutorem biskupstwa, z xięciem Barnimem I zrobił zamianę w skutek której za odstąpienie dziesięciny z 1800 morgów (Hufen) otrzymał dobra Starogrodzkie.
7. Wilhelm I 1243 (5) – 1251 (3) Dr. Teol. dziekan kapituły kamińskiej był wprzód koadjutorem bisk. R. 1251 darował klasztorowi Kolbotz dziesięcinę z wsi Brunecke.
. Herman hrabia von Gleichen [ustąpił i umarł 1253] 1252 – 1288 Książę ~~Bogusław~~ Barnim I i Bogusław IV nadali znaczne dobra biskupstwu – lecz gdy biskup później okazał się stronnikiem Alberta margrabi brandeburskiego, został mu xiążę niechętny

Jaromir III nadany za Koadjutora od Bogusława IV. Herman dotował wo-
le Klasztorów i miastom: Szczecin, Kozlin, Kołobrzeg nadał przywileje

9. Jaromir xiąże rugijski 1288 + 1298 był już r. 1281 sufraganem, niemaj.
ordynacyj na biskupa zlecił rządy duchowne Piotrowi Dr. teol. z czarnej
klasztoru w Stralzund, sam zajmując się świeckiemi pisał się jednak
electus et confirmatus.

10. Henryk von Wacholtz 1299 – +1317 (1317). Podczas wojny margrabi brandeb-
skiego z Książętami pomorskiemi trzymał stronę pierwszego; przeto
1304 w Belgardzie musiał z Kapitułą przysięgę wierności xiążętom pom.

11. Konrad IV 1317 (1317) + 1324 (+1324) on to wyłamał się z pod władzy arcybiskupów gnie-
źnieńskich r. 1321; papież Jan XXII na prośbę książąt pomorskich potwierdzi
tę niepodległość. (Gegen Bischöfe: Otto 1324–1326 Arnold 1326–1329)

12. Wilhelm II 1324 + 1329 Dr. teol. i wprzód dominikan w Klasztorze Stolpe.)

13. Friedryk von Eickstedt 1329 + 1343. mąż pobożny poczynił wiele do-
cyj i trzymał stronę Książąt pomorskich przeciw margrabiom brandeburskim

14. Jan I xiąże Saski Lauenburgski 1343 + 1372 mając lat 14 został biskupem kam-
(synowiec Bogusławowi V xiążęciu pomorskiemu 1356)
Odstąpił miasto Kamień, gdy Kazimierz król polski od biskupa kamińskiego, po-
nie jak od polskich żądał świętopietrza, uzyskał uwolnienie od tej składki. i pokój

15. Filip Lumbach von Rehberg 1372 – 1386 (kanonik kamiński) po jego śmierci obrał papież na
biskupstwo prałata 16 (Wilhelma Wileke (2)) von Kosselyn 1386–1389 (który umarł bez sakry) a cesarz Wa-
cław swego Kanclerza Jana Hanneckau (Hinkona) lecz go kapituła nie obrała; tylko:

16. Bogusław VIII xiąże pomorski 1386–1392 był wprzódy dziekanem kapituły w
Kamieniu, od r. 1386 administrował biskupstwo; lecz r. 1392 zrezygnował bo
po śmierci brata Wratysława VII objął rządy. Papież i cesarz chcieli wsadzić
na biskupstwo 17 Jana xięcia Opolskiego (Kropidło) 1394–1398 1398–1410 lecz się kapituła oparła

18/17. Nicolaus von Bock von Schippenbeil ~~1392 – 1398~~ z Księciem Bogusławem VIII miał zatarg
o kupione dobra kapitulne Massow, Polnow, Gulzow, Bublitz i Arnhausen któ-
rych nie chciał xiążęciu wydać póki by mu tenże nie dał 40000 zł. Xiąże wziął się do mie-
cza a biskup do klątwy. W końcu zrezygnował biskup i wstąpił do zakonu niemieckiego.
od r. 1390 administrował biskupstwo pomezańskie

19 ~~18~~. Magnus xiąże Sasko-Lauenburgski ~~1395–1425~~ (1410–1424) został biskupem hildesheimskim gdzie + 1452 popierał dalej spór o dobra kapitulne przez poprzednika rozpoczęty które papież biskupowi przysądził lecz książe ich oddać niechciał. Toż samo przysądziło i Koncylium Konstancyjskie a gdy xiąże Bogusław IX z matką Zofią niechcieli wrócić tych dóbr biskupowi, zostali od papieża klątwą obłożeni.

20 ~~19~~. Siegfried II ~~von~~ de Buk 1424 + 1446 kanonik kamiński, administrator bisk., wprzód Kanclerz Eryka X Króla duńskiego R. 1436 zakończył spór o dobra kapitulne w ten sposób że Książe Bogusław IX niektóre zwrócił. + 1449 dn. 15 maja.

21 ~~20~~. Henning Iwen czyli Jeven 1446 + 1472 –1469 Kanonik Kamiński (rodem z Stolpy (Słupska); r. 1454 odbył synod na swym zamku Gülzow; r. 1456 przy założeniu uniwersytetu w Greifswalde został pierwszym jego Kanclerzem. Vacat 1469–1471

22 ~~21~~. Ludwik hrabia von Eberstein-Neugarden 1471–1479 zrezygnował. + 1501. Z powodu wymaganego subsidium charitativum prowadził długi proces z archidiakonem stargardzkim Piotrem Schönewald.

23 ~~22~~. Marinus de Fregeno 1479 + 1486 włoch, wprzód legat papieski w Szwecyi i na Pomorzu. Narzucony przez papieża kapitule obruszył na siebie lud w Greifswalde r. 1487 tak iż go chcieli ukamienować. Uciekł do Rzymu gdzie go duchowieństwo zaskarżyło i tamże umarł r. 1488. Administrator Nicolaus Westphal 1486–1488

Benedykt baron von Wallenstein 1486–1498 zrezygnował z powodu nieśnasek z Księciem. R. 1492 odprawił synod w Stargard. R. 1498 wyjechał do Rzymu i po drodze + 1499 w Insprucku.

Marcin I Carith z Kołobrzegu 1498 + 1521 Dr. Decret. kanonik kamiński i kołobrzeski; kanclerz Księcia pomorskiego Bogusława któremu towarzyszył w podróży do ziemi świętej. R. 1500 odbył synod w Szczecinie. Umarł d. 26 listop. 1521.

Erazm von Manteuffel-Arnhausen 1522 + 1544 z początku ostro karał luteranizm, lecz gdy z Księciem Bogusławem X r. 1523 był w Witenberdze na kazaniu Lutra znacznie zwolniał i podług niektórych sprzyjał reformacyi, tak iż za niego r. 1534 publicznie reformę Lutra w Pomorzu zaprowadzono. – Podług niektórych nawet miał przyjąć luteranizm. Kazał Jana Bugenhagen wygnać z Treptowa jako lutra.

Bartłomiej Suavenius czyli von Schwaven (Swawe) Kanclerz Księcia Barnima, został

biskupem 1544 lecz zaraz przyjął otwarcie luteranizm ożenił się i nazwał
się pierwszym luterskim biskupem pomorskim. Oskarżyła go o to Kapituła przed
cesarzem który r. 1548 wydał na niego mandat kassacyjny wskutek czego
musiał zrezygnować 1549.

Biskupi luterscy pomorscy: kamińscy 1552 został biskupem luterskim martinus I (Weiger) kantor

27. Marcin Weiher von Leba (1549 + 1556 d. 18 czerwca, uczeń Filipa Melanchtona.
28. Jan Fryderyk xiążę Pomorski 1556–1574 zrezygnował na rzecz brata (...)
29. Kazimierz xiążę Pomorski 1574–1603 zrezygnował na rzecz stryja (panuj...)
30. Franciszek xiążę Pomorski (syn Bogusława XIII) 1603–1618 zrezygnował na r...
brata (panującego)
31. Ulryk xiążę Pomorski 1618 + 1622 d. 23 październ.
32. Bogusław xiążę Pomorski 1623–1637
33. Ernest Bogusław xiążę Croy i Arschot 1637–1648 w którym to roku
podczas pokoju westfalskiego biskupstwo zniesione i sekularyzowane
zostało. Dobra biskupie i całe Pomorze podzielone zostały między Szwecyą
a Brandeburgią. Xiążę Ernest (którego matka Anna była rodzoną siostrą
ostatniego księcia pomorskiego Bogusława XIV) umarł jako gubernator w
Prusiech.

Kamin jest obecnie miastem cyrkularnem w regencyi szczecińskiej

Ob: Diplomatische Historie des Bisthums Camin (Schrift...
der duisburgischen gelehrten Gesellschaft. Duisburg un...
Cleve 1761. 4º I Theil No XIII pag. 121.
Schmid Georg Victor Dr. Die säcularisirten Bisthümer Teutschla...
Gotha 1858. 8º I Bd pag. 61–72.

1718. 22/6 Hirsching
Micrälius

342

Historia episcopatus caminensis in Pomerania ab origine ad a. 1618 auctore P. Wuia dioeceseos caminensis canonico irregulari (e codice Msto inedito adhuc) (in Joan. Petr. Ludewig: Scriptores rerum episcopatus Bambergensis Volumen secundum complectens Scriptores rerum germanicarum. Francofurti et Lipsiae 1718 fol. pag. 499-679 autor P. Wuia luteranin (rodem z Kamienia (Caminensis) patriota) pisał te dzieje r. 1616 (bawił on 1608 w Freiburgu w Brisgowii skąd do Pomorze wrócił) pierwszy raz tu drukowane r. 1718 z rękopisu. – Oprócz tego wydał Michael Zulichius: Historia episcopatus caminensis ab originibus ad a. 1677; dissertatio academica. – Daniel Cramerus: Chronicon Pomeraniae ecclesiasticum (po niem.) (Francofurti ad Moenum 1602 (Pommersche Kirchen Historie) denuo Sedini Pomeranorum 1603 impressum. – W przedmowie do swego dzieła pisze P. Wuia iż Macieja z Krakowa (biskupa wormacki. K. Kardynała) (Matthaeus Cracovianus mylnie) nazywają Polakiem, gdyż był rodem z Pomorza i miał ojca zwanego a Vickerod (z rodu pochodzącego z Frankonii) dziedzica wsi Chochowe na Pomorzu (pag. 499) (Christ. Schöttgen mysli iż ten P. Wuja zwał się właściwie: Jurga Valentinus Wintherus)

Pomorzanie pogańscy Sławianie czcili różne bóstwa: Hertha (wspomniana od Tacyta) była właściwie boginią Swewów nad Elbą a nie Sławian. Na ostrowie Rańskim (Rugii) czczono Swantewita; acz kolwiek Helmold (Lib II cap. 12) mniema, że to był S. Vitus którego cześć misionarze rugijscy pochodzący z klasztoru S. Wita w Corwey (coenobium Corfeianum in Westfalia) r. 813 w Rugii zaprowadzili (lecz pisze Wuia: że to mylnie bo klasztor w Corwej dopiero r. 819 założony) Swantewita czczono w Rugii oraz Sławianie w Wagryi. Prócz tego miał świątynię Triglaf w Szczecinie, a Radegast w Retrze, Barowit (Mercurius) i Harowit (Mars) w Wolgaście; Prowe w Oldenburskiém (Altnburg) Siwa w Raceburgu, Rugewit w Karencyi (Gartz) na wyspie Rugii, Czarnebog, Belbog. – „Forma ejusmodi idoli in peninsula Rugia

Von den Camminischen Bischoffthum und dessen Bischöffen (Rozdział XX pag. 123–143 w dziele: Augustini Kehrberges Historisch-chronologischer Abriss der Stadt Königsberg in der Neu-Marck. Prentzlau gedruckt bei Andreas Kobsen 1714. 4to)

"Wiltoviae lapidi incisa adhuc conspicitur et vulgariter Wie=
"told vocatur quasi Vitus antiquus, magno capite, prolixa
"barba, pedibus distortis ventre ventoso, adeo ut porten=
"tum potius quam deificum commentum videatur." (Wuia
pag. 513.)

V. 526.

Miechowita (Lib II cap. 1.) pod r. 995 wspomina iż Mieczysław książę polski za papieża Jana XIII założył 2 arcybiskupstwa (gnieźnieńskie i krakowskie) oraz 7 biskupstw: poznańskie, wrocławskie, kujawskie, płockie, chełmińskie, kamińskie i lubuskie, które podlegały metropolii gnieźnieńskiej. Lecz podług pisarzy pomorskich Św. Otto (biskup z Bambergu) apostoł Pomorza r. 1124 za papieża Kalixta II założywszy kościół w Julinie ŚŚ. Wojciecha i Wacława tamże biskupstwo fundował (lecz Bolesław chrobry podbiwszy Pomorze i Sławian za Odrę zdaje się że to biskupstwo erygował.) Podług niektórych założył ochrzczony książę Warcisław biskupstwo w Julinie; a podług Helmolda tenże Warcisław (Lib. II cap. 4) „fundavit episcopatum Uznam" (Usznam). —

Bolesław [illegible] Krzywousty wskromiwszy Pomorze wschodnie które się pod Świętopełkiem zrewoltowało i podbiwszy na nowo Pomorze zachodnie

Warcisław książę zabity nad Peeną

Lecz jest bulla *) Innocentego II dana Trans Tyberim Secundo Idus Octobris 1140 pontificatus domini Innocentii papae secundi anno undecimo.: „Innocentius episcopus servus servorum.... venerabili fratri Adalberto Pomeranorum episcopo..

*) Dreger Nº I p. i

„significat quod ad preces ejus in nostram protectionem
„suscipimus Pomeranorum ecclesiam, statuentes ut in civitate
„Wollinensi in ecclesia B. Adalberti episcopalis sedes habeatur.
„Confirmamus possessiones ejusdem ecclesiae videlicet civi=
„tatem ipsam Wollin cum foro et taberna et castris Dymin,
„Treboses (Trzebiatów), Chozk (Gützkow ?) Wolgast, Huzdom (Usznam) Grosswin,
„(Pyritz) Stargard cum villis, Stettin, Camyn cum taberna
„foro et eorum appendicus de tota Pomerania usque ad Lebam *)

Piris

*) (może Lubus ?)

„Colberg cum tugurio salis et thelonco
„fluvium de unoquoque arante 2 mensuras annonae
„et 5 denarios, decimam fori, quod dicitur Sychem (zitsm)." (Wuia pag. 535)

VII p. 536.

Stolica biskupstwa pomorskiego była pierwotnie w (Julinie) Wolinie, lecz gdy to miasto r. 1128 przez Mikołaja króla duńskiego i Bolesława króla polsk. a następnie 1131 przez Woldemara i jego synów zniszczone zostało Konrad pierwszy biskup przeniosł stolicę biskupstwa do Kościoła Jana Chrzciciela w Kamieniu co papież Klemens III r. 1188 die VI Idus Martii potwierdził

+ +

I/ Kazimierz (xiąże pomorski (dux Slavorum) syn Warcisława daro:
wał na Katedrę zamek Książęcy w Kamieniu Konradowi biskupowi:
W przywileju swym danym temuż biskupowi (około r. 1182) mówi:
„Nos Caminensem ecclesiam... quam in honorem S. Johannis fundavi:
„mus et in qua canonicos duximus collocandos in nostram recipimus
„protectionem ut canonici more Coloniensis liberam habeant electionem episcopi et canonicorum
„... eximimus bona illius a potestate saeculari a „Naraz Ossep
„Goztina" Praesentibus abbatibus Colbazensi, Stolpensi et Usnamensi.
Przywilej ten potwierdził Bogusław IV i syn jego Warcisław
IV r. 1308 i r. 1321. VIII Idus Martii — jako też Bogusław, Bar:
nim i Warcisław bracia a synowie Warcisława IV roku 1346
feria 3a prox. Mariae Magdalenae.
Uposażenie biskupstwa Kamieńskiego: Warcisław I fundator nadał
biskupom dziesięciny w Pomeranii i Nowej Marchii. Kazimierz syn
jego darował zamek w Kamieniu. ~~Bogusław~~ Barnim I r. 1240 bis:
kupowi Konradowi II dał obwód Stargardski z miastem i
zamkiem: jednak biskup Wilhelm r. 1248 Stargard za Kolberg
z Księciem Barnimem Kamienit. [R. 1277 Bogusław IV darował wieś
Granstow, Soldyn, mały Stensow alias Ravensberg, r.
1279 wieś Beggerow, a r. 1281 połowę Koselitz oraz wieś
Burrentis na wyspie Gustrow. — Otto i Warcisław dali około ~~1300~~
Fritzow, Radawke i Scharton r. 1321 — R. 13008 Bogusław
i syn jego Warcisław potwierdzili posiadłości biskupów jako to:
Soldin, Grabow, Pritzenow, Stresow, Granstow, wielki i ma:
ły Lachtentin, Pissekow, Namin, Kalant, Zelin, Niclas,
Wostentin, Borrentin, Rosenitz, Köselitz, Tumbur, Dreuitz,
Bussentin, Zempelow, Reuenow, Datsow, Zolchow, Gristow,
Radancke, Kussim. — Warcisław r. 1321 nadał biskupom prawo
miecza — ~~Albert, Otto i Konrad bracia margrabiowie brandeburscy~~
W Katedrze było 15 praebendae majores capitulares Probostwo
praeposituram uporządził przed r. ~~1243~~ 1186 (Bogusław I ~~Kazimierz~~
~~Kazimierz~~ nadawszy zamek Lubbin na wyspie Wollin (Lubbin) z wsiami
Biskupstwo Kamińskie zależało od metropolii gnieźnieńskiej i r. 1356
w Rzymie kroki, aby było uwolnione. — R. 1386 Wacław cesarz rzymski
chciał zagarnąć inwestyturę biskupstwa — Arcybiskupi magdeburscy i bremeń:
scy również sobie dawniej rościli prawo. W najdawniejszych czasach wyspa
Rugia należała do duńskiego biskupstwa Roskild, a ziemia Bardska czyli

[R. 1248 Barnim I nadał Kapitule ~~w~~ Kamień: skiej w obwodzie Stargardskim 200 łanów (mansos)]

R. 1532 przyjęto religię luterską

terra firma państwa rujańskiego zdobyta przez Henryka Lwa przyłączona została do biskupstwa zwierzyńskiego. Lecz około r. 1534 książęta pomorscy zagrabili posiadłości rugijskie należące do biskupa w Roskilde i do Danii. — Kazimierz Wielki w Brześciu 1349 zawarł ugodę z biskupem kamińskim — Biskup kamiński był kanclerzem akademii greifswaldskiej co papież nadał bullą 1456. IV Idib. Junii.

Herb: In clypeo areola sive quadra et in eadem crux rubra. — Prawo prezentowania w XV wieku przywłaszczyli sobie ~~[illegible]~~ książęta pomorscy.

Biskupi:

575 F (za zezwoleniem Bolesława Adelbert darował dziesięciny z archidiakonatu Grosvin, klasztorów Benedyktynów w Stolb nad Pieną.

*) Klasztor ten przeniesiono do wsi Pudglowe nad jeziorem Smolne na wyspie Usedom r. 1309 z przyczyn. 1535.

1. ~~Adelbertus~~ czyli Albertus (z Frankonii towarzysz S. Ottona biskupa bamberg. przy nawracaniu Pomorzan, od którego postanowiony i wyświęcony około r. ~~[illegible]~~ 1124 czyli raczej 1128; ~~[illegible]~~ Dopiero r. 1140 od Innocentego II otrzymał potwierdzenie. Był biegły w mowie sławiańskiej. ~~[illegible]~~ Katedrę miał w Wolinie (Julinie) przy kościele S. Wojciecha. R. 1151 (?) w przytomności Bolesława księcia polskiego (?) i książąt pomorskich poświęcał klasztor (norbertanów dziesięcinami) Grobe* na wyspie Usedom leżący na przedmieściu miasta Usedom Uznam fundowany r. 1150 (czyli raczej co pewne r. 1155) przez księcia Ratybora pomorskiego z żoną Przybysławą. Tenże biskup poświęcił klasztor benedyktyński w Stolpie nad Pianą (Słupsku) ~~[illegible]~~ przez Ratybora księcia fundowany dla Benedyktynów klasztoru bergeńskiego pod Magdeburgiem r. 1153 sprowadzonych, który to klasztor dziesięcinami opatrzył. — R. 1147 tenże biskup Adelbert nawrócił i ochrzcił Bardzanów, Grimmanów i Trybuzanów podbitych przez Raubora księcia pomor. Umarł r. ~~1158~~ dnia 12. listopada (żył jeszcze 1159 w czerwcu i dziesięciny z posiadłości darował klasztorowi w Grobe priv.) (pisał się Episcopus Pomeraniae)

F biskupie z klasztornych

1170 R. ~~1153~~ Bogusław i Kazimierz książęta pomorscy fundują klasztor Belbug dla ~~[illegible]~~ sprowadzonych z Lund (norbertanów) lecz a go dla przyszłej dotacyi opuścili r. 1170

2. Konrad I nastąpił dopiero 1163 (a ~~podług innych co niepewne r. 1158~~). Poświęcał on r. 1173 klasztor w Kolbas (Kolbatz) założony przez Warcisława kasztelana szczecińskiego dla cystersów sprowadzonych z Danii. Również poświęcał klasztory w Dargun koło Demmina fundowany przed 1178 r. ~~[illegible]~~ przez Mirosława pana lutyckiego dla cystersów r. 1172) przez Kazimierza I księcia pomorsk. sprowadzonych; jako też r. 1178 klasztor w Verchen ~~[illegible]~~ (nad jeziorem Kummerowskiem) fundowany dla Benedyktynek przez Henryka i Barthusa Rasen (braci). — R. 11.. podczas zburzenia Wollinu przez Woldemara króla Duńczyków uszedł i przeniósł

tota ~~[illegible]~~ pomorskiego w klasztorze ... sita w Damba... kap. [illegible]

przy kościele Kamińskim kapituły

do kościoła Katedr. S. Jana Chrzciciela

katedrę do Kamienia które odtąd Kamieńskim zwać się poczęło. R. 1180 był na synodzie prowincyonalnem polskiem gdzie uchwalono cenzury kościelne na niemiszających wrześniaków (Cromer. lib. VI. Miechow lib. III c. 24). Za tegoż biskupa Kazimierz xiąże pomorski fundował klasztory: Brod (Grodn pod Nowym Brandenburgiem) dla Norbertanów r. 1170, i Swenak (w meklenburskim) dla cysterskich. (Lecz ten ostatni klasztor dopiero r. 1252 Reinbern baron von Stave w Lasiwie założył.) Umarł Konrad I r. 1185 pochowany w Kamieniu w Kościele Katedralnym.

R. 1183 darował dziesięcinę z wsi klasztoru Kolbas. – R. 1184 poświęcił kaplicę i fundamenta klasztoru nowego w Grob na górze Watchow założonego przez Bogusława I tegoż syny miejscie Uznom dla cystersów w Grob fundowanych. – Pochował tamże w tej kaplicy 1184. młodego Księcia Warcisława syna Bogusława I

3. Siegfridus I legat obrany r. 1185 z kanonika proboszcza kapituły i przez Bogusława I Księcia potwierdzony. Pisał on się sam Sifridus episcopus Pomeranorum. Rozpoczął on budowę Kościoła katedralnego w Kamieniu który r. 1188 ukończył i tegoż r. 1188 wyjednał od papieża Klemensa III pozwolenie przeniesienia katedry do Kamienia i nazwania biskupstwa kamieńskim. Za niego r. 1186 Jakub Beringer obywatel bamberski fundował Kościół S. Jakóba w Szczecinie którą to fundacyą biskup potwierdził, r. 1187 kościół poświęcił. Pochował uroczyście zmarłych Książąt Bogusława I. i jego syna Warcisława. R. 1189 po długich sporach z klasztorem Kolbas o dobra Brod zwane pogodził się z cystersami. R. 1200 wymową swoją uśmierzył niebezpieczny bunt Pomorzan zebranych nad rzeką Ukarą (Ucker) koło Przemysławia (Prenntzlow). Umarł r. 1202 pochowany w katedrze w Kamieniu. Za jego biskupstwa założył r. 1193 Jaromar I Książe rujański klasztor w Gorze (Bergen) na ostrowie rujańskim należącym wtedy do dyecezyi roskildskiej) dla cystersek sprowadzonych z Roskilde. – R. 1179 papież Celestyn III wysłał między innemi legata swego Piotra do Polski i na Pomorze aby zaprowadził celibat. – R. 1199 poświęcał biskup Sigfrid klasztor Augustianów w Nowym-Starogrodzie nad Inną założony przez Kazimierza II Księcia pomorskiego.

R. 1194 nadał klasztorowi Stulps dziesięciny z wsi

Za jego radą xiąże Bogusław I zaciągał zbrojny oddział na wojnę do grobu Chrystusa

4. Sigevinus (Sigwin, vel Sigismundus, Sugervinus) (pisał się episcopus Pomeraniae) wstąpił r. 1202. Gorliwy pasterz, czuwał ostro nad karnością duchownych osób i sam miewał kazania. Uchwalił on aby nierządne kobiety nie przystępowały do S. Sakramentu Eucharystyi w Wielką Niedzielę lecz w Wielki piątek aby była różnica od niewiast cnotliwych. Za niego r. 1207 Jaromar Książe rujański fundował klasztor Hilda (Eldnow) koło miasta Greifswaldu na

odbył on synod dyecezalny r. 1204 którego ustawy druk: w Hartzheim: Concil. Germ. III. 483.)

r. 1188 był dyekanem Kamieńskiej kapituły

grunie należącym do książąt pomorskich dla cystersów. R. 1208 osadził na nowo w klasztorze Belbug (wyrestaurowanym przez Bogusława zięcia pomor. i matkę jego Anastazyję) Norbertanów sprowadzonych powtórnie z klasztoru Mariengarten w Fryzyi którym to zakonnikom Sygwin dziesięciny z ziemi nowo-treptowskiej nadał. [R. 1216 klasztor Dargun (fundowany r. 1172 przez Kazimierza I zięcia pomor. dla cystersów) został na nowo przez Kazmierza II odbudowany i przez Sigwina zakonnikami na nowo osadzony.

(koło Nowego Treptowa)

posiad 584.

R. 1216 potwierdził posiadłości klasztoru Grobe

R. 1217 Kazmierz II xiąże puścił się do Jerozolimy w podróż – Sigewin przytłoczony wiekiem usunął się od rządów biskupich r. 1219 (a podług Wuja, umarł r. 1217) Za niego Templariusze (fratres militiae Templi) osiedli na Pomorzu gdzie od książąt dostali dobra Rörich, Lauhin, Wildenbeuch (Wildenburch) nadane. – Sigewinowi książe Świętopełk 1205/ nadał dobra Zeckow i Zirave (koło Rügenwalde?) oraz dziesięcinę z połowu łososi w rzece Wipper. (pisał się już episcopus Caminensis)

5. Konrad II ~~hrabia von Gützkow czyli raczej hrabia von~~ rodem z Demmin (a) obrany przez kapitułę wyświęcony r. 1219 przez Krystiana biskupa pruskiego. Kupił on r. 1221 miasto Kamień. Przyciśniony wiekiem przybrał sobie za koadjutora Konrada hrabiego von Gulzow (jak pisze Wuja) albo (jak inni chcą) hrabiego von Gützkow. – Umarł Konrad II r. 1233. Za tegoż biskupa założyła r. 1223 Anastazja wdowa Bogusława I księcia pomor. z domu księżniczka polska klasztor dla Norbertanek w Nowym Treptowie nad Regą który r. 1223 biskup Konrad II poświęcił (w tym klasztorze zmarła tegoż r. 1224/5 owa Anastasia zostawszy mniszką). (Za niego fundowane opactwo cystersów w Neuen Kamp novum campus r. 1231 przez Wisława I księcia rujańskiego – który to klasztor leżał w dyecezyi zwierzyńskiej) – Świętopełk III (książe pomorski) założył r. 1227 klasztor Bukow pod Rügenwalde dla Benedyktynów sprowadzonych z ~~Dargun~~ Stolpa nad Piang koło Anklam który po zburzeniu kościoła przez lud zajuszony r. 1248 oddany został Cystersom sprowadzonym z Dargun.

(W r. 1233 urządził Archidyakonat Stolpe czyli Grozwin)

r. 1208 był praepositus w kapitule w Kamieniu.

R. 1232 klasztorowi Stolb (Stolpe an der Peene) darował dziesięciny z wsi klasztornych leżących w prowincyi Sitene

R. 1240 dostał od Xięcia Barnima kasztelanią Stargard nad rzeką Iloną (Korkow) w zamian za odstąpione dziesięciny.

6. Konrad III hrabia von Gültzkow, czyli raczej Gützkow z koadjutora obrany biskupem r. 1233 (Podług niektórych był on synem Jaczona czyli Jaxy herbu Gryf advocati de Soltwedel). Zrobił on z Xięciem Barnimem I zamianę w której za odstąpioną z 1800 morgów (Hufen) dziesięcinę dostał dobra Starogrodzkie. Roku 1245 zrezygnował z biskupstwa i zmarł dopiero 1299. Przed rezygnacyą przedstawił za następcę Wilhelma. – Za biskupstwa Konrada III założył r. 1243 Barnim I xiąże pomor. klasztor dla cysterek w Starym Szczecinie (w którym r. 1245 jego żona Marianna córka króla [duńskiego?] pochowaną została). – R. 1240 Barnim I założył w Starym-Szczecinie klasztor dla Franciszkanów sprowadzonych z Westfalii.

7. Wilhelm I doktor teologii, dziekan kapituły kamińskiej obrany z koadjutora. R. 1251 darował on dziesięcinę z wsi Brunkeff klasztorowi w Kolbas. – Zrezygnowawszy z biskupstwa r. 1252 umarł r. 1253 (a podług Wuja mylnie 1249) pochowany w Kamieniu. – Za jego biskupstwa fundował około r. 1250 Jaromar xiąże rujański dwa klasztory dla ~~Dom~~ Dominikanów i dla Franciszkanów w Stralsund – lubo te do innej dyecezyi podobno należały. – ~~R. 12~~

8. Herman hrabia von Gleichen ~~[illegible]~~ z kanonika kamińsk. obrany biskupem r. 1252, poświęcony 1255 dopiero. ~~Założył on stolicę biskupstwa w Kołobrzegu.~~ Xiążęta Barnim I i Bogusław IV nadali znaczne dobra biskupstwu kamińskiemu. Świętopełk xiąże pomorski prowadząc walkę z Warcisławem r. 1259 napadł wojsko biskupa kamińskiego który popierał Warcisława, rozbił je i dobra biskupstwa kamińskiego spustoszył (Miechov. III cap. 54). Biskup Herman okazał się później stronnikiem swego pokrewnego Alberta margrabi brandeburskiego i nieprzyjacielem xiążąt pomorskich. Rudolfowi opatowi klasztoru Stolpe zagrabił dochody z rybołówstwa w Lubin i warzelni soli w Kołobrzegu. To też było przyczyną iż xiąże Bogusław ~~III~~ ~~III~~ IV biskupowi staremu i bezprawia działającemu dodał za koadjutora Jaromira III xięcia rujańskiego r. 1282. Umarł Herman ~~r. 1290 (a podł. Wuja r. 1289)~~ r. 1288 (a podług Wuja r. 1287). Fundował ten Herman r. 1278 klasztor cysterek w Koszalinie (Cöslin) i r. 1278 klasztor ~~[illegible]~~ na przedmieściu Staremiasto zwanem pod Kołobrzegiem dla Benedyktynek sprowadzonych z Meklenburga. Tenże biskup Herman nadał niektóre dochody klasztorowi kanoników S. Augustyna założonemu r. 1260 w Marienthal pod Ueckermünde przez Barnima xięcia pomorskiego (a póź=

Konrad III (1233–1243) biskup kamiński był Jaczona de ~~Gl~~ Gockowe synem pochodził z familii która swój ród wiodła od xiążąt rugijskich.

R. 1234 skarżył do Grzegorza IX iż z dyecezyi kamińskiej samemu tylko papieżowi podległej arcybiskup gniezn. i biskup włocławski znaczne ciężary odbierają. Przeto papież polecił Wilhelmowi bisk. mutineńskiemu legatowi sprawę tę zbadać.

(Wuja nazywa go tylko administratorem: Chorepiscopus)

Klasztorowi cystersów w Hilda nadał patronat w mieście Greifswald (Gripheswald) r. 1249.

r. 1250 klasztorowi Verchen darował dziesięciny z posiadłości

(R. 1257 XVIII Calend. Oct. sam pisze: Pontificatus Anno III a zatem został biskupem dopiero r. 1254 lub 1253)

F pod Stolpe (Slupp)

~~[illegible]~~ R. 1248 Barnim xiąże odstąpił mu część kasztelanii Kolberg za ziemię Stargard nad Iną

Przesiedziawszy na biskupstwie lat 38 dotknięty nagłą śmiercią brata swego Ernesta hrabiego von Gleichen.

R. 1238 ... darował dziesięcinę z wsi ... 1236 darował dziesięcinę klasztorowi Kolbac(z) z wsi klasztornych.

Klasztorowi cystersów w Buckowie 1253 nadał dziesięciny, również i klasztorowi Verchen r. 1255 (Virchin), klasztorowi cysterek w Sergenie r. 1255.

Herman nadał Kościołowi parafialnemu w Lziten (bei Anklam) dziesięcinę 24 wsi r. 1257. – R. 1260 sprowadził Kanoników regularnych z Paryża S. Wiktora Ktora, których osadził w Ueker münde. p. 590.

niej r. 1276 do Gobelnhagen, a w końcu r. 1331 do Jasenitz przeniesionemu i nowemi zakonnikami z klasztoru Mullenbeck w hrabstwie Schaumburg przez Bogusława X sprowadzonemi osadzonemu) – R. 1262 Herman nadał klasztorowi Cystersów w Bukowie dziesięciny

8. Jaromar III książe rugijski (syn Jaromara II) najprzód był przez 7 lat koadjutorem nadanym przez Bogusława IV biskupowi Hermannowi hr. von Gleichen. Zostawszy 1288 biskupem postulatem, niemając święcenia zarządzał tylko świeckiemi sprawami biskupstwa (pisał się jednak electus et confirmatus episcopus caminensis.) Rządy duchowne zlecił Piotrowi Drowi Teologii dominikanowi z czarnego klasztoru w Stralsund (Ten Piotr wikariusz generalny na konsekracyi kościoła w Wusterhusen podpisał się: Frater Petrus D. G. episcopus caminensis† Umarł ten Piotr 1298) Podług Wuja umarł Jaromar r. 1299 (a podług innych + 1298). Za tego biskupa r. 1288 Bogusław IV z braćmi Barnimem II i Ottonem I fundował klasztor cystersek w Wollinie (Julini) który Piotr wikariusz generalny poświęcił. (Jutta córka Bogusława IV była w nim pierwszą ksienią r. 1299 poświęconą przez biskupa Henryka) – Również Wicław II xiążę rujański i opat klasztoru Neuenkamp (Kamzenic) założyli r. 1297 na wyspie Hiddensee koło Rugii klasztor dla cystersów (czyli jak Wuja mylnie pisze dla Benedyktynów). Jaromar III był to książe pobożny i uczony jak widać z jego rozmów z Zwisławą (urodzoną z familii Putbus, krewną (cognata) Jaromara III) i żoną Jaskona hrab. Gützkow.)

Podług Fabriciusa umarł ten Jaromar r. 1294.

była to Cecisława (córka Stoisława z Putbus) ur. 1247 zaś 1249 (?) zaczonbwi hr. Gockowa.

9. Henryk von Wachholt (szlachcic z Saksonii) obrany biskupem 1299 oddany więcej świeckim a niżeli duchownym sprawom trzymał w wojnie Margrabiów Brandeburskich przeciw Ottonowi I Księciu pomorsk. stronę pierwszych i pomagał im. Po otrzymanym zwycięstwie przez Ottona zmuszony był biskup r. 1304 w Belgardzie przeprosić Księcia i wraz z kapitułą przyrządz wierność Książętom pomorskim. R. 1303 d. 8 kwietnia podzielił ten biskup dyecezyą kamińską na 5 archidyakonatów: kamiński (zwany też praepositura major), dymiński, uznamski, szczeciński, stargardzki. Założył też komturią Johannitów (equitum rhodiensium) w Wildenbruch. – Przesiedziawszy na stolicy 18 lat, umarł r. 1317 – Za niego fund. r. 1304 Warcisław IV książe pomorsk. klasztor dla Augustianów w Anklam (Tanglim) darowawszy na to zamek; który to klasztor poświęcił biskup.

10. Konrad IV obrany biskupem Kamińskim r. 1317. On to r. 1321 (gdy arcybiskup gnieznieński kłoćił się z biskupem magdeburskim o sufragaństwo biskupstwa Kamińskiego i o to nawet do Rzymu się pozywali) ~~wyjednał~~ wyłamał się z pod władzy arcybiskupów gnieznieńskich i wyjednał iż papież Jan XXII na prośbę Książąt pomorskich potwierdził r. 1322 w Rzymie tę niepodległość. R. 1321 sprzedał klasztorowi Kolbas miasteczko biskupie Werben za 7000 grzywien, co jednakże następcy jego niechcieli uznać (aż w r. 1362 sprawę tę załagodzono) R. 1321 wyjednał iż Otto, Warcisław i Barnim (syn Ottona) Książęta potwierdzili posiadłości kapituły Kamińskiej. Umarł podług Wuja r. 1324 (lubo z przywileju w Voigta Codex Pruss II widać, że żył jeszcze 1326)

H

11. Wilhelm II dominikan z klasztoru Stolpe, Dr. Teologii. Po śmierci Konrada IV podzielone były partie kanoników w obiorze: jedni obrali Wilhelma dominikana r. 1324 a drudzy Ottona 1324 który się do r. 1326 pisał biskupem Kamińskim a po jego zgonie znów Arnold od r. 1326 do 1329 przywłaszczył sobie tytuł biskupa Kamińskiego. – Wszelako Wilhelm otrzymał konfirmacyją. Był to biskup uczony, pobożny i przykładny iż go zwykle zwierciadłem nazywano ~~[illegible]~~ duchownych. Miewał często do ludu kazania i więcej się duchownem niż świeckiemi rzeczami zajmował. Umarł po 7 latach r. 1329. –

Ci pisał się jeszcze 1329 nominatem (nie konfirmowanym)

Po śmierci Wilhelma II jak Krantz (Vandalia lib. VIII. c. 2.) pisze – były wielkie niepokoje co do następstwa. Kanonicy obrali jednego z pomiędzy siebie biskupem Kamińskim: Jana de Gottingen. Papież zas obrał niejakiego Jana z zakonu dominikanów, któremu gdy go na katedrę Kamińską przyjąć nie chciano dał biskupstwo w Werden (verdensis). – Król rzymski zas obrał innego. Przynajmniej w dyplomatach pod dn. 2 maja r. 1334 pisze się Ludovicus de Hennenberg (syn hrabiego Bertolda) thesaurarius babbenbergensis – jeszcze: electus episcopus caminensis. – Wszelako utrzymał się przy katedrze Fryderyk von Eickstädt

+

+

zdaje się iż ten biskup odbył Synod lub wydał jakiś statut; bo biskup Henning ~~xxx~~ Iven r. 1454 wspomina statuta praedecessorum nostr. Johannis, Frideric et Sigfridi.

12. Fryderyk von Eickstede (czyli jak Waja pisze: Eickstaed albo Eichstädt) szlachcic pomorski od r. 1329 biskup kamiński. Przywiązany do książąt pomorskich bronił ich sprawy przeciw Ludwikowi Rzymskiemu (bratu cesarza) margrabi brandeburskiemu gdy r. 1334 prowadził walkę z książętami pomorskiemi. Jako mąż pobożny poczynił wiele pobożnych dotacyj: osadził też miasto Bublitz (na granicy polskiej) na prawie lubuskim. R. 1338 wyjednał ugodę pomiędzy Ludwikiem margrabią brandeburskim a Barnimem xięciem pomorskim. — Umarł biskup Fryderyk r. 1343 dnia 6 Grudnia. — Pisał się właściwie Fryderyk de Eickstedt. Obrany jeszcze za życia nominata Arnolda. — Fryderyk był naprzód proboszczem kolberskim, kanonikiem kamińskim, potwierdzenie na biskupstwo otrzymał od papieża d. 17 września 1329.

13. Jan Książę Sasko-Lauenburgski syn Eryka xięcia saskiego i Elżbiety córki Warcisława X księcia pomor. obrany biskupem r. 1343 mając lat 14 przeto też chciał brata swego młodszego Eryka księcia saskiego mianować koadjutorem: lecz się temu książęta pomorscy i kapituła kamińska sprzeciwili. R. 1356 wezwawszy 12 biskupiów z Polski poświęcał kościół katedralny w Kamieniu (założony r. 1346 przez Barnima wielkiego księcia pomorsk. na cześć Św. Ottona apostoła Pomorzan) kościół parafialny w Wintershagen i filialny w Stolpmunda. — Za niego powietrze srogie nawiedziło Pomorze. Później znów stryja swego xięcia saskiego chciał osadzić na koadjutorstwie, co dało powód do otwartych rozterków i walki między biskupem a książętami pomorskiemi, aż wreszcie za wdaniem się Eryka młodszego brata biskupa przyszło do zgody w której biskup musiał w imieniu swych następców przyrzec iż nigdy bez pozwolenia książąt nie przybierze administratora. Później znów wszczęły się r. 1358 zatargi między Barnimem xięciem szczecińskim a biskupem którego zbytną rozrzutność i szafowanie dobrami kościelnemi marnowanie chciał książę ukrócić. Rzecz ta oparła się o Rzym, lecz Waldemar Król duński i książę saski Eryk pogodzili biskupa z księciem. — Odbył r. 1358 ten biskup synod dyecezalny. Poświęcał on klasztor ~~xxx~~ augustianów Marienthron pod nowym-Szczecinem r. 1356 (założony przez Bogusława V i braci Barnima i Warcisława.) — Był on w Krakowie obecny na weselu Elżbiety (córki Bogusława V księcia stolpeńskiego) z Karolem IV cesarzem

(Synod ten z r. 1358 druk w Hartzheim: Concil. German. IV. [illegible]408)

1

R. 1356 odstąpił miasto Kamień Bogusławowi V xiążęciu pomorskiemu. Gdy Kazmierz wielki Król polski żądał od biskupa Kamińskiego podobnie jak od innych pols:kich biskupów Swiętopietrza, wyjednał biskup Kamień:ski Jan uwolnienie od tej składki – Za jego czasów chciał Barnim wielki xiążę pomorski utworzyć z biskupstwa Kamińskiego arcybiskupstwo – lecz ten za:miarnie przyszedł do skutku. – Również r. 1360 Książe Barnim III klasztor Kartuzów we wsi Grabow pod sta:rym Szczecinem, do którego zakonników z Rostock sprowadził. Umarł biskup Jan r. 1373 (a podług nowszych pisarzy już 1372) mając lat 44, przesiedziawszy 30 lat na Katedrze. Pochowany w Kamieniu.

14. <u>Filip Lumbach von Rehberg</u> (niektórzy mylnie piszą Rechenberg,) ~~[illegible]~~ z rodziny szlacheckiej pomorskiej (czyli jak Wija mylnie pisze szlaskiej) Kanonik Kamieński obrany na biskupstwo r. 1373 (a podług nowszych 1372) – Kapłan pobożny zmarł r. 1386 (czyli pewniej 1385) siedząc na Katedrze 13 lat. Po jego śmierci przy końcu r. 1385 obrał papież Urban VI na biskupstwo Jana syna Wilkina (niektórzy mylnie piszą Wilhelma lub Wilcke) z Kosselyna ~~[illegible]~~ prałata

15. <u>Jan II syn Wilkina</u> (Wilkinowicz) z Kosselyna r. 1385 obrany przez papieża, objął wprawdzie Katedrę lecz gdy Król Wacław niechciał go potwierdzić i uznać rezydował najprzód r. 1386 w Kołobrzegu, pisząc się episcopus caminensis electus, provisus et confirma:tus: potem zmuszony był ustąpić do Rzymu. – Tym:czasem Król Wacław obrał r. 1386 na biskupstwo Kamińskie ~~które do godności książęstwa wyniósł~~ swego Kanclerza Jana czyli Hinkona syna Brunona (wraik) (rodem Czecha kanonika wrocławsk. (Johannes Brunonis) Którego przyjąć nie chciała Kapituła Kamińska i Książęta pomorscy, lubo Król Wacław wyjednał mu u antypapieża Klemensa VII potwierdzenie i nawet biskupstwo Kamińskie

d. 7 czerwca 1386 do godności księstwa wyniósł. Kapituła Kamińska i Książęta pomorscy obrali administratorem biskupstwa d. 24 sierpnia 1387 Księcia pomorskiego Bogusława VIII. kanonika i dziekana kapituły Kamińskiego, który natenczas jeszcze nie miał sakry kapłańskiej. — Po śmierci biskupa Jana syna Wilkina który po św. Janie 1394 zmarł w Rzymie, obrała kapituła Kamińska biskupem tegoż Bogusława VIII (episcopus postulatus) którego wszelakoż papież nie potwierdził — tylko [illegible] Jana Księcia Opolskiego.

16. Jan Książę Opolski zwany Kropidło administrator biskupstwa poznańskiego, obrany na biskupstwo pomorskie przez papieża i cesarza zajął r. 1394 w grudniu niektóre dobra stołowe biskupstwa i r. 1395 bawił czas niejaki w Kamieniu. Wszelakoż kanonicy niechcieli uznać jego władzy i popierali stronnictwo postulata Bogusława VIII który większą część dóbr biskupich zajął pod swą świecką administracyję. Dopiero na początku r. 1398 [illegible] niemogąc się doczekać z Rzymu konfirmacyi zrezygnował Bogusław VIII z biskupstwa, objął rządy państwa i opiekę nad dziećmi zmarłego w Węgrzech brata swego Warcisława (wracającego z ziemi świętej) oraz zaślubił Zofią córkę Prokopa margrabiego morawskiego. — Papież Bonifacy IX chcąc pogodzić strony zwaśnione, Janowi Księciu Opolskiemu r. 1398 w kwietniu dał biskupstwo chełmińskie; a zaś biskupa chełmińskiego Mikołaja Bock von Schipperbeil Krzyżaka który żył w zatargach z Mistrzem Krzyżackim i z swą kapitułą i który natenczas bawił w Rzymie, mianował biskupem Kamińskim. — (Ten Bock administrował r. 1390 biskupstwo pomezańskie)

17. Mikołaj von Bock von Schippenbeil (Wuja mylnie pisze Buck von Schipperbiel) zakonu Krzyżaków biskup chełmiński, przeniesiony na Kamińskie objął d. 15 paździer. 1398 rządy swej nowej dyecezyi. Z Księciem Bogusławem VIII wszedł w zatargi o kupione dobra Kapitulne Massow, Połnow, Gulzow, Bublicz, Arnhausen (Żarnhusen) których niechciał wydać Księciu dopoki by mu tenże 40000 zł. nie wypłacił. Przyszło do otwartej wojny; Książe wziąwszy się do miecza zniszczył biskupie dobra Korlin; biskup zaś chwycił się do klątwy na Księcia. Niemogąc wreszcie sprostać ustąpił r. 1410 (czyli jak Wuja pisze r. 1406) z biskupstwa i na nowo do zakonu Krzyżaków się zaciągnął.

18. Magnus Książe Sasko-Lauenburgski (syn Eryka) obrany na biskupstwo przez Kapitułę r. 1410. Rozpoczęte przez poprzednika swego zatargi o dobra Kapitulne z Księciem Bogusławem VIII dalej prowadził, które to dobra, pomimo dekretu papieskiego Książe biskupowi zwrócić niechciał. Udał się przetoż biskup Magnus na Concylium Konstancyjskie, gdzie podobnież komissia wyznaczona (w której także Jakub biskup płocki zasiadał) dobra te biskupowi przysądziła. Mimo tego pozostały dobra te w rękach Książąt a gdy je Bogusław IX (syn zmarłego Bogusława VIII wraz z matką Zofią biskupom wrócić nie chcieli zostali klątwą papiezką obłożeni. — R. 1425 (czyli jak niektórzy piszą 1424) przesiadł się Magnus na biskupstwo hildesheimskie, na którym przesiedziawszy lat 26 zmarł około r. 1451.

19. Siegfried II de Buck (czyli jak Wuja pisze: Bock) Pomorzanin rodem z Stolpy, kanclerz Eryka X króla duńskiego, kanonik Kamiński, administrator biskupstwa obrany na biskupstwo Kamińskie r. 1425. Król duński Eryk X ofiarował mu biskupstwo upsalskie w Szwecyi, którego

R. 1409 Mikołaja biskupa Kamińsk. nominował Grzegorz XII legatem Stolicy apost. na dyecezyje Kamińską, warmijską, sambijską, chełmińską, pomezańską, zwierzyńską, raceburską, roskildską i wyznaczył mu na obrońców i konserwatorów biskupów poznań. warmińsk. i brandenburg. (Theiner I p. 779) mianował go oraz kollektorem dochodów Stolicy apostol. w metropoliach bremeńskiej i ryg:skiej (wprzód biskupem chełmińskim)

Siegfryd przyjąć niechciał. Spór o dobra biskupie przez poprzedników swych z książętami pomorskiemi rozpoczęty w ten sposób r. 1436 za wdaniem się Eryka X króla duńskiego zakończył, iż Bogusław IX obiecawszy wszelkie wyrządzone szkody biskupowi nagrodzić, oddał mu część dóbr: przyczem prawo prezenty biskupów kamińskich dla książąt zawarował. Biskup ten odbył r. 1437 synod dyecezalny wieliwszy r. 1449 archidyakonat stargardzki do kustodyi kamińskiej, oraz obiegł archidyakonaty Arnswald, Friedeberg, Pyritz (Pyrzyce) a archidyakonaty landsbergski i zieliński przyłączył do poddziekanii kapitulnej. Umarł Siegfryd II d. 15 maja 1449. (złożywszy na 3 lata przedśmiercią biskupstwo?)

20. Henningk Iven czyli de Gültzow Jeven (zwany też Henrykiem, Pomorzanin rodem z Stolpe, kanonik kamiński obrany r. 1446 (czyli może 1449). R. 1454 ~~[illegible]~~ odprawił synod na zamku swem Gültzow. R. 1456 był przy założeniu uniwersytetu w Greifswaldzie (przez Warcisława księcia szczecińskiego) którego to uniwersytetu pierwszym został kanclerzem. – Poświęcił kaplicę we wsi Szabow r. 1449 zbudowaną przez Alberta hrabiego Eberstein. – Henningk jako mąż spokojny i cichy r. 1469 ustąpił z biskupstwa i zmarł r. 1472 (czyli jak nowsi pisarze chcą r. 1471)

Statuta synodalia Henninghii episcopi camin. in synodo 1454 ipso die b. Mariae Magdalenae in ecclesia caminensi celebrata (d. 22 Julii) druk: w Schöttgen Schrift: Altes und neues Pommerland Stargard 1721. 8vo III Stück pag. 314–334. – i w Hartzheim: Concil. German. V. 437.

Mikołaj Iungenbisk. warm. 1472.

17. Ludwik hrabia von Eberstein – Neugarden (Naugarten) postulowany na biskupstwo r. 1471 przez kapitułę trudnił się tylko świecką administracyą,[F] nie mając podobno święcenia kapłańskiego. – Z archidiakonem stargrodzkim Piotrem Schönewald prowadził z powodu wymaganego subsidium charitativum długi proces. Roku 1479 ~~[illegible]~~ ożeniwszy się z Walpurgą hrabianką von Lohnstein zrezygnował z administracyi biskupstwa. Umarł r. 1501.

F administracyą duchowną miał Albertus de Sidonia czyli Sidowia

21. Marinus de Fregeno podług Rangona Hiszpan z Katalonii, a podług drugich Włoch, Doktor teologii legat papieski w Szwecyi i na Pomorzu, narzucony przez papieża

Syxta IV (a podług Wuja przez Kalixta IV) Kapi:tule kamińskiej za biskupa r. 1479, pomimo iż Ka:lixt IV przed 7 laty (r. 1472) wprzódy zezwolił na przeniesienie Mikołaja Tugen biskupa warmińskiego na stolicę kamińską, co wszelakoż nie przyszło do skutku. — W wilię Zwiastowania N. P. Maryi 1479 (feria 6ta ante Palmarum) zjechał z Szczecina do Greifswaldu, skąd do Katedry w Kamieniu (: Dominica Vocem Jucunditatis) przez Bogusława Księcia został wprowadzony. jednak zamki Coslin i Gulzau trzymał jeszcze postulat administrator Ludwik hrabia von Eberstein i niechciał wydać. — Zaraz na początku biskupstwa swego Marinus wszedł w zatargi z swą Kapitułą r. 1480, oraz z Kapitułą szczecińską, o zmarnowanie dóbr duchownych, oco się nawet z owemi Kapitułami w Rzymie prawował. — Biskup Marinus tak przeciw sobie zniechęcił lud i duchowieństwo, iż R. 1481 lud w mieście Greifswald gdy się pokazał rzucał nań błotem i kamieniami. — Wyjechał zaraz r. 1481 biskup Mari:nus do Rzymu, gdzie zmarł r. 1488 (czyli jak Wuja pisze 6 lipca 1482 — a podług Bartholda 1486.) W niebytności biskupa zarządzał dyecezyją jako admi:nistrator Ulryk (czyli jak Barthold pisze: Miko:łaj) Westfal dziekan kamiński kanonik kolberski i szczeciński od 1482 — 1488 obrany przez kapitułę.

(Ob. Długosz Lib XIII p. 474 et 482)

22. <u>Benedykt baron von Waldstein</u> (czyli jak niektórzy piszą von Wallenstein) rodem Czech obrany na biskupstwo 1486, mąż pobożny odbył r. 1492 d. 8 Octobra synod dyecezalny w nowym Stargardzie na którym głównie uchwalono artykuły przeciwko nałożnicom Księżym i przeciwko zbytkowi w strojach Księży (Obacz Cramer lib: II c. 36. lib III c. 4. są te ustawy w skróceniu). — Biskup ten r. 1492 archidyakonat stargardski przyłączył do kustodyi. Rządy świeckie dyecezyi powierzył biskup Benedykt Jerzemu Puttka:merowi kantorowi kamińskiemu kanonikowi kolbergskiemu. R. 1496 gdy Książe pomorski Bogusław wielki puścił się w

(Synod ten odbyty w Stargardzie 1492 d. 8 Octobr. drukowany w Hartz:heim: Concil. German V. 661.)

pielgrzymkę do ziemi świętej, biskup Benedykt miał sobie w zastępstwie powierzone rządy państwa. R. 1496 przybrawszy sobie za koadjutora Marcina Karith kanclerza kapituły kamińskiej, z powodu niesnasek z księciem zrzekł się biskupstwa r. 1498 i puściwszy się w podróż do Rzymu zmarł w drodze w Insbruku r. 1499.

23. Marcin Karith (Carith) rodem z Kolbergu, jeden z najsławniejszych biskupów kamińskich. Był najprzód r. 1481 archidyakonem arnswaldskim dalej kantorem kolbergskim, kanonikiem szczecińskim, Doktor Teologii i Praw (Decretorum) i r. 1487 rektor uniwersytetu greifswaldskiego. Zostawszy dziekanem kolbergskim i kanclerzem księcia Bogusława któremu w podróży do ziemi św. towarzyszył r. 1498, wracając przez Rzym do Pomorza. — Roku 1498 mianowany (za protekcią księcia u którego wielkie posiadał zaufanie) biskupem kamińskim, będąc już od r. 1496 koadjutorem przeszłego biskupa. — R. 1500 d. 3 Octobr. w Szczecinie nad Odrą (Sedini in ecclesia Collegiata B. Mariae V.) odbył synod dyecezalny na którym uchwały swych poprzedników ostre odnowił (mianowicie co do konkubinatu księży) (Synodu tego Ustawy druk. w Cramer Hist. Pomer. eccles. Lib II. c. 38 - Lib. III. c 1. et 4) — R. 1505 wyszedł brewiarz poprawny dla dyecezyi kamińskiej w Frankfurcie nad Odrą kosztem Piotra Wernitzes czyli Schwab rajcy frankfurtskiego nad Odrą i Alberta Buchholtz, a drukiem Konrada Kachelofen w Lipsku 1505, przedrukowany znów 1521 w Bazylei. — Biskup uczony i roztropny starał się zapobiegać nieporządkowi i szlachcica jednego na którego było podejrzenie iż rozbijał ruiąc kazet w Kolbergu za co się brat świętego mszcząc dobra biskupie najeżdżał. — R. 1518 przybrał za koadjutora Wolfganga hrabiego von Eberstein-Naugarten który za staraniem Joachima I margrabi brandeburgsk. i cesarza Maxymiliana otrzymał potwierdzenie od Leona X wbrew woli Bogusława księcia. — Marcin Karith od r. 1510 przemieszkiwał w mieście Körlin i umarł d. 26 listopada 1521. w podeszłym i zgrzybiałym wieku.

(Synod ten dyec. odbyty podług Jacobsona w Szczecinie d. 5 Octobr. 1500 jest drukowany w Hartzheim: Concil. Germ. V. 673.

+

24. Erazm von Manteuffel (czyli Manduvel) von Arn=
hausen z starożytnej szlacheckiej familii pomorskiej
syn Eggerda de Poltzin-Manteuffel; był na naukach
za granicą, gdzie w Bonońskiej Akademii został r.
1503 licencyatem prawa cesarskiego. Protegowa=
ny od Książąt pomorskich, jako kanonik kolbergski, nau=
czyciel Księcia Jerzego i jego poseł do Saxonii w ostat=
nich latach dodany był podeszłemu biskupowi Marcinowi
Karith za koadjutora. Po śmierci biskupa r. 1522 obrany
na katedrę przez Księcia Bogusława, pomimo iż Joachim
I margrabia brandeburski z cesarzem Maxymilianem
na tymże biskupstwie koniecznie (kanonika kamińsk.) Wolfganga hrab. von
Eberstein-Neugarten osadzić chcieli: aż wreszcie Ksią=
że Bogusław wynagradzając mu odstąpienie z pretenden=
tury nadał mu dobra Massow, a biskup Erazm dzie=
kaństwo kapituły. — Biskup ten spoczątku ostro karcił wdzie=
rający się do Pomorza luteranizm; lecz gdy r. 1523 z Księ=
ciem Bogusławem X był w Witenberdze na kazaniu przez
samego Lutra mianem, znacznie zwolniał, a nawet
podług niektórych sprzyjał reformacyi, (aczkolwiek z
początku kazał z Treptowa wypędzić nauczyciela Jana
Bugenhagen pomorzanina jawnego zwolennika i roz= [równie jak i innych nauczycieli luterskich z Pirzyc i Stolpy]
siewacza luteranizmu.) Reformę
Lutra r. 1534 przez Książąt na sejmiku w Trzebiatowie już publicznie na Pomorzu zaprowadzono, przez Książąt
(niektórzy nawet utrzymują że biskup Erazm Man=
teuffel miał przyjąć luteranizm.) Umarł biskup
Manteuffel r. 1544. d. 27 Stycznia w Baste (Casimirsburg) na apoplexią; pochowany w Körlinie.
Po śmierci biskupa Erazma Książęta pomorscy przyjąwszy
jawnie luteranizm chcieli koniecznie zwolennika lutera=
nizmu osadzić na biskupstwie. Książę Barnim przedsta=
wił do tej godności Ludwika hrabiego von Eberstein,
a Książę Filip Jakuba von Zitzwitz; inni zaś propo=
nowali Jana Bugenhagena głównego rozszerzyciela lu=

teranizmu na Pomorzu. — Wreszcie książę Barnim IX obrał na biskupstwo swego kanclerza Bartłomieja Schwawen (Suavenius) szlachcica (syna Jerzego Schwawen rajcy stolpeńskiego) r. 1544 wyznania luterskiego, którego też 3 superintendentów potwierdziło. Ten pojąwszy r. 1548 żonę, obawiając się cesarza Karola V, od którego jako też i od papieża niemógł uzyskać przyznania, zrezygnował 1549 (zwłaszcza iż część kapituły trzymająca się wiary katolickiej oskarżywszy go przed cesarzem wyjednała na owego biskupa r. 1548 mandat kassacyjny) i zostawszy starostą bütowskim, zmarł r. 1562.

(Ten skutek niego pisał się pierwszym luterskim biskupem pomorskim.)

Kanonicy katoliccy kamińscy, przedstawili 1549 na biskupstwo Marcina Weiher (Weiger) z Leby rodem z Kaszub, szlachcica kantora kamińskiego, który nawet od papieża r. 1551 będąc w Rzymie uzyskał pozwolenie na koadjutorię. Wszelakoż sprzeciwili się jego wyborowi książęta pomorscy, dopiero gdy Weiher zwolennik i uczeń Filipa Melanchtona r. 1552 jawnie za wyznaniem augsburgskiem się oświadczył otrzymał wbrew woli cesarza przyznanie godności biskupa luterskiego pomorskiego. Zwołał on r. 1555 synod luterski w Szczecinie, gdzie błędy Osiandra sprzeciwiające się wyznaniu augsburgskiemu potępiono. Umarł Weiher d. 18 czerwca 1556 pochowany w Cörlinie.

Po śmierci Weihera zajęli książęta pomorscy dobra biskupstwa kamińskiego, i oddawali takowe jednemu z swej rodziny, który jako dzierżawca nosił oraz tytuł biskupa kamińskiego. Takim biskupem świecko-luterskim był po śmierci Weihera najpierwszy Jan Fryderyk książę pomorski syn księcia Filippa który mając lat 15 otrzymał r. 1556 dobra i godność biskupa kamińskiego. R. 1574 objąwszy rządy księstwa szczecińskiego (na którem zmarł V Idus Februar. r. 1600) spuścił biskupstwo kamińskie bratu swemu Kazimierzowi 1574 — który objąwszy księstwo szczecińskie r. 1602 (na którem bezżenny zmarł r. 1605 d. 3 maja w Neuhausen koło Rugenwalde) spuścił biskupstwo stryjowi swemu Franciszkowi (synowi Bogusława XIII) r. 1602. Ten pojąwszy za żonę Zofię córkę Chrystiana I elektora saskiego r. 1610, spuścił

biskupstwo bratu swemu Ulrykowi r. 1618 (synowi Bogusława XIII) (zostawszy sam panującym Księciem szczecińskim.)
Ulryk po czteromiesięcznej administracyi biskupstwa zostawszy Księciem szczecińskim zmarł 31 Paździenika (czyli jak nowsi piszą 23 paźdz. 1622) r. 1622 mając lat 34. Po Ulryku tytułował się od r. 1623 biskupem kamińskim Bogusław XIV ostatni książe pomorski (urodz. 31 Marca 1580 + 10 Marca 1637.) – Ostatnim który nosił tytuł biskupa kamińskiego od r. 1637 był Ernest Bogusław Książe de Croy i Arschot synowiec Księcia Bogusława XIV urodzony z jego siostry Anny. Dopiero r. 1648 (czyli podług Rangona 1647.) podczas pokoju westfalskiego zniesione zostało i sekularyzowane biskupstwo kamińskie, którego dobra (równie jak i całe Pomorze) podzielone zostały pomiędzy Szwecyją a elektora brandeburskiego. Umarł Ernest Bogusław xiąże de Croy jako gubernator brandeburski w Krolewcu w Prusiech w lutym 1684 roku.
Dziś Kamin jest tylko miastem obwodowem w regencyi szczecińskiej.

Novum Volumen Scriptorum rerum germanicarum plurimam partem nunc primum editorum ex Cod. Msct. Tomus I et II. E Musaeo Ludewigiano. fol.
Volumen primum complectens scriptores rerum episcopatus Bambergensis cura Joan. Petr. Ludewig. Francofurti et Lipsiae. 1718. fol. — Tom ten obejmuje między innemi:
a) Vita S. Ottonis babebergensis episcopi ac Pomeraniae gentis apostoli IV libris scripta ab Andrea monasterii S. Michaelis prope Bambergam abbate str. 393–534 zaczyna się: „Domino reverendissimo deoque vere dignissimo Benedicto.... Caput I Scripturus gesta piissimi" jest to przedruk z dzieła: Divi Bambergenses: S. Henricus, S. Kunegundis, S. Otho in lucem producti studio Jacobi Gretseri S. J. Ingolstadii ex typographeo Adami Sartorii. 1611. 4°. jest to źródło ważne do dziejów Polski przedrukowane później 1681 przez Val. Jaschi (Gretser wydrukował go z rękopisu r. 1487 przez Erharda Vetter benedyktyna bambergskiego) — S. Otto kanonizowany został III Calend. Maji przez Klemensa papieża pontificatus anno II — translacia jego odbyła się II Cal. Octobr. (w dzień S. Hieronima) r. 1189 — od str. 535 — idą dodatki z dzieła Jaschiego: 1) Commendatio pii Ottonis (hymn) — Lectiones legendae in festo depositionis S. Othonis — Sermo in translatione S. Ottonis. — Officium de S. Othone — Bullae 2 canonisationis S. Othonis — 3 Diplomata ex monasterio Colbacensi (Kazmierza księcia pomor. z r. 1176 — Konrada bisk. pomorsk. z r. 1176 — Barnima księcia szczecin. z r. 1343.) — Notationes Gretseri in librum de vita S. Ottonis (p. 559–631) — b) Anonymi cujusdam de vita S. Ottonis (żywot pisany przez towarzysza S. Ottona w 3 księgach. zaczyna się: „semper honorandae ac divae memoriae) [illegible] (przedruk z dzieła Jaschiego) str. 632–727 [illegible] (większa część wcielona później przez biografa Andrzeja do żywotu pod 1) — c) Vita Ottonis Pomeranorum apostoli str. 727–739 (zaczyna się: Otto Pomeranorum apostolus...) przedruk z Jaschiego. — d) Collatio historiae Andreae Gretseriani et Jaschiani str. 739–785 (warianty z dzieła: Andreae abbatis bambergensis: De vita S. Ottonis libri IV nunc primum editi a Valero Jaschio. Colbergae 1681. 4°. — Jaschi drukował ten żywot z rękopisu Kamińskiego z r. 1499. — e) Diplomatum bambergensium codicillus (między innemi jest 6 dypl. pomorskich z r. 1182, 1187, 1226, 1300.)

Biskup Henryk Wacholt podzielił d. 8 Kwietn. (VI Idus
Aprilis) 1303 dyjecezyję kamińską na 4 archidyakonaty
[utworzonych z jednego] jako to: 1) Kamińsk[ego] archidyakonatu sięgający[ego] od północy
od morza aż do Ihna ku południowi, a na zachód od rzeki
Swine aż do granic archidyakonatu Kolbergskiego
ku wschodowi gdzie jeszcze miasta Regenwalde, Labes i Schie-
felbein do niego należały[(Archidiaconatus camminensis
vel Praepositura major.): 1) Demmiński archidyako-
nat obejmował Demmin (i Treptow a. T.*) oraz ku zachodowi
część Meklenburgii aż do Güstrowa dopokąd sięgała dye-
cezyja. 2) Uznamski archidiakonat (Uznamensis-Usnr-
num) sięgał na zachod aż do rzeki Swini (Swine) a na pół-
noc od Peny do Loitz. Do tego archidiakonatu należało
probostwo Wusterhausen. Tylko obwód Greifswald tworzył
osobną prepozyturę (prepositura ruralis Gripeswalden-
sis.) 3) Szczeciński archidiakonat obejmował obwód
szczeciński aż do Ueckermünde na zachód od Odry.
Do niego należało też probostwo w Lassan. 4) ~~[illegible]~~
Starogrodzki archidyakonat na południowem Pomorzu
na wschód od Odry i na południe od Ihna; do niego należa-
ło miasto Damm, dobra klasztoru Kolbatz pomiędzy obwodem
Pyritz i Fiddichow (z wyjątkiem miasta Greifenhagen) oraz
parafia w Werben. 5) Stołpski archidiakonat (Stolpensis,
vel Tanglimensis-Anklam) utworzony dopiero r.
1304 z takzwanej prepozytury Grozwinskiej (Groswinen-
sis) która w klasztorze Stolpe miała swą siedzibę. Przy-
łączono do tegoż archidyakonatu Treptow a. T. 6) Pyritzki

[Należały też do nie-
go miasta i zamki
Piritz, Lipenitz
(Lippehne), Beren-
sten, Grifenhagen
Baniz i Videcov.

*) który r. 1304 przy-
łączono do archidya-
konatu Stołpeńskie-
go

(Pyritzensis) utworzony 1321 do niego przyłączano r. 1444 archiprezbyteraty: Arnswalde i Friedeberg w Nowej Marchii 7) Pasewalcki (Pazevalcensis vel Jagowensis) utworzony 1363 z osobnej prepozytury do niego należała Uckermarck z wsią Jagow leżącą pomiędzy Pasewalk i Prenzlow. — W XIV wieku utworzono przed r. 1444 w Nowej Marchii archidyjakonaty 8) Arnswaldski (Arnswaldensis) 9) Friedebergski (Vredebergensis) 10) Landesbergski (Landesbergensis) i 11) Zelinski (Zellinensis) Zollin bei Bärwalde) 12) Soldinski (Soldinensis) utworzony 1344 dla krajów Soldin i Schildberg przyłączony do kanonii kamieńskiej.

Wogóle następne tylko były archidyakonaty: 1) Dyminensis. 2) Pasewalcensis vel Jagowensis. 3) Pyritzenensis. 4) Stargardensis vel Werbernensis 5) Stettinensis. 6) Stolpensis vel Tanglimensis 7) Uznamensis 8) Arnswaldensis. 9) ~~[illegible]~~ Vredebergensis. 10) Landesbergensis. 11) Zollinensis. 12) Soldinensis

Prócz tych archidyakonaty istniały jeszcze 3 prepozytury: a) Caminensis, b) Colbergensis. 3) Gripeswaldensis.

Oprócz tego wspominają akta następujące dekanaty: 1) Caminensis (kapitulny) 2) Colbergensis (podobno kapitulny) 3) Gustrowensis. 4) Stetinensis eccles. b. Mariae (kapitulny) 5) Stetinensis eccl. b. Ottonis (kapitulny) 6) Soldinensis

Episcopi Julinenses et Camminenses in Pomerania
a tempore fundationis A. 1128. (ex opere Martini Rangonis:
Origines pomeranicae. Colbergae 1684. 4°. pag. 103–128.

1. Adelbertus seu Albertus comes et interpres Ottonis Bambergensis episcopi et Pomeranorum Apostoli; constitutus episcopus Julini a. 1128. (Innocentius papa in civitale Wollinensi in ecclesia beati Adelberti sedem episcopalem confirmat. Romae II Idus Octobr. 1140). + 1158 d. 17 novembr. (Fundatio monast. praemonstrat. Stolpensis a 1151 – fund. monast. Grobensis a. 1151; translatum dein Uznoiam)
2. Conradus I (postquam Waldemarus rex Daniae Julinum debellatum exussit; Casimirus ~~filius~~ dux slavorum Vratislai sedem episcopalem in oppidum vicinum Caminum in eccl. cathedr. S. Johannis ~~transtulit~~ a. 1175 + 1185.
(fundatio monasterii Belbucensis ~~[illegible]~~ (monachi ejusdem venerunt ex Lunden auf Schonen in Daenemark) anno 1170; Colbacense, Olivense, Brodense, Zuenacense, Dargunensis abbatia, Varchomensis monasterium monialium)
3. Sigfridus praepositus caminensis prius; electus episcopus 1185 + 1202. (fundatio eccl. S. Jacobi Stettinensis, monasterii Bergensis in Rugia, ~~[illegible]~~ monasterii Eremitarum Stargardiae. – Bogislaus et Casimirus fratres duces Pomeranorum principes cum ~~[illegible]~~ matre Anastasia 1208 Saxones advenas in Pomerania citeriori locant)
4. Sigewinus seu Sigervinus + 1217 (fund. coenobii Eldenoviensis seu Hildensis 1207)
5. Conradus II patria Demminensis + 1233 (fund. monasterii nigri Gedani; Buccoviense prope Rugenwaldiam, Campense in loco Frantzburg. monast. monial. Treptoviense ad Regam seu Küchenhoff)
6. Conradus III comes a Gützkow, prius coadjutor, a. 1233 episcopus, post decennium resignavit (fund. monast. Gryphiswaldiae filiae abatiae Eldenoviensis). (podług niektórych syn Jaxy herbu Gryf czyli Jaczona advocati de Soltwedel)
7. Wilhelmus Doctor, sex annis praefuit, resignavit.
8. Hermannus comes a Gleichen + 1276 ~~1287~~ benedictus 1278 in Colberga sedem episcopalem fixit. (fundatio monast. monial: Colbergae, Cöslini in eccl. B. Mariae V. Ukermundae, Mariaefliessi, Sarvenitz (Żarnowiec), Suckow) (In Colberga fuit institutus episcopatus a. 965 ante julinensem – episcopus Reinbernus episcopus Cholbergensis 999)

9. Jaromarus II princeps Rugianus (curavit episcopatum per suum suffraganeum Doctorem Petrum) + 1299

10. Henricus Wacholt (Wachold) nobilis + 1317 (fund. comendaturae equitum Rhodiensium seu Johanitarum in Wildenbruch)

11. Conradus IV (archiepiscopus gnesnensis ad papam Joannem XXII cum episcopo magdeburgensi contendit de iure primatiali super ecclesiam camminensem.) + 1322. (z prywilejn u Voigt Codex II widać że żył 1326)

12. Wilhelmus (alius Arnoldus) Doctor Theologiae ordinis Praedicatorum, rexit per sexennium

13. Fridericus ab Eichstädt nobilis Pomeranus electus a. 1329, + 1343. (Fredericus episcopus camminensis 1338 in privil.) (osadził miasto Bublitz na lubeckiem prawie na granicy polskiej

14. Johannes dux Saxoniae inferioris, ex sorore nepos Pomeraniae ducum + 1373 aetatis 44, episcopatus 30 (fund. monasterium: augustianorum Marien=Thron a Boguslao V a. 1356; Carthusia ad Viadrum: Gottes=Gnade vel Oderburg a Barnimo magno a. 1360) in civitate Stettin veteri penes villam Grabow.

15. Philippus Lumbach a Reheberg (Rechenberg erronee) nobilis Pomeranus, rexit 13 annis, + 1386.

16. Bogislaus dux Pomeraniae per sexennium rexit tandem in locum fratris sui Wartislai in Palaestina defuncti in ducatu [illegible] Pomeraniae successit (electus

17. Johannes dux Oppoliensis (ab Apulia) vivente Bogislao demum episcopus culmensis et Vladislaviensis

18. Nicolaus a Bucco (recte a Buck, alias Schüppenbeil) resignavit 1395 et se ordini Cruciferorum adscribi curavit. Secundum nonnullos fuit episcopus Culmensis.

19. Magnus dux inferioris Saxoniae, a. 1425 factus episcopus Hildeshemensis ubi 26 annis praefuit

1425
26
1451

(podług Crantz Saxon lib 11 pag. 779 r. 1418
Cygane pokazali się na Pomorzu, mieli literas
Sigismundi regis et aliorum principum liberi
transitus Vide: Fritschius Ahasverus. De Zigeunis.
Jenae circa 1654)

20. Sigfridus a Bock Stolpensis regis Daniae Erici cancellarius
praefuit 21 annis

21. Henningus Iven (vel Henricus Iven) Stolpensis
ab a. 1446 (habuit sufraganeum Albertum a Sidowen)
decem annis + 1472

22. Ludovicus comes ab Eberstein dominus in Neugarten
post septennium ducta uxore Walpurga comitissa
a Lohnstein episcopatum resignavit.

23. Marinus de Fregeno (ab aliis erronee Martinus de Frigovio
vel de Stegeno perperam dictus) S. Theol. Dr. e Catalonia a papa
Sixto IV commendatus, electus a. 1480, concitato in se clericorum
odio, Griphisvaldiis lapidibus petitus Romam unde venerat aufugit
a. 1481 ibi mortuus 1488

24. Benedictus baro de Wallenstein (vel Wallstein) Bohemus a. 1486
celebravit Synodum dioecesanam Stargardiam a. 1492 convocavit
maxime contra clericorum concubinas et luxuriem in vestitu
a. 1496 Martinum a Carith coadjutorem assumpsit, ipse dein catholicus
resignavit, Romam iter ingressus Beniponti moritur.

25 Martinus a Carith Colbergensis nobilis Dr. Theologiae, episcopus
factus a. 1498 (a. 1481 archidiaconus arnswaldensis cantor colbergensis
et canonicus Stetinensis, a 1487 Dr. Theologiae et Decretorum ac
Rector magnificus in academia Gryphisvaldina creatus, mox decanus
colbergensis cancellarius ducis Boguslai magni 1495; comes
itineris in Palestinam 1498, episcopus coadjutor camminensis 1496)
a. 1500 Synodum generalem Stetini ad Oderam instituit. a. 1518 papa
coadjutorem ei Wolffgangum comitem ab Eberstein episcopum nominavit
sed non consensit in eum Bogislaus dux. Martinus a Carith + 26 Novembr. 1521
sedem episcopalem a. 1510 habuit in oppido Cörlin.

de Loltzin
26. Erasmus Manteuffel (vel de Manduvel) Eggerdi de Loltzin filius (Licentiatus juris Caesarei in Acad. Bononiensi a. 1503 factus canonicus Colbergensis, Georgii ducis formator studiorum et ejus legatus in Saxonia)

---

a 3 superintendentibus confirmatus

27. Bartholomaeus Swaven Stolpensis nobilis (Svavenius) Georgi consulis Stolpensis filius, Barnimi ducis cancellarius, non a pontifice sed a pastoribus lutheranis ordinatus, matrimonium iniit. resignavit 1549 factus capitaneus Butoviensis + 1562

(miał pozwolenie na koadjutorią od papieża 1551)

28 Martinus (Weiger) Weiher nobilis Casoubus ~~x~~ de Leba Canonicus, cantor camin. (confessionem Augustanam approbavit, synodum a. 1555 Stetini de Osiandri erroribus instituit + d. 8 Junii 1566 Colbergae, humatus Cörlini – Lutheranus

29. Joannes Fridericus dux Pomeraniae Philippi ducis filius electus a 1556 aetatis 15; ~~[illegible]~~ resignavit a. 1574 sumto davo regiminis Stetinensis + 1600 V Idus febr. Lutheranus ?

30. Casimirus dux Pomeraniae ~~filius ducis Bogislai XIII, a. 1618 resignavit dux factus electus~~ Joannis Friderici frater a postulatus a. ~~1547~~ 1574 praefuit episcopatui 28 annos – Lutheranus ?

31. Franciscus dux Pomeraniae filius ducis Bogislai XIII; electus a. 1602; resignavit 1618 dux factus Stetinensis ?

32. Ulricus dux Pomeraniae (frater Francisci) episcopus factus a. 1618 quatuor mensibus administravit; dux factus + 31 Octob. 1622 aetatis 34. ?

33. Bogislaus XIV ultimus Pomeraniae dux ~~[illegible]~~ natus 31 Mart. 1580 + 10 Mart. 1637 ?

34. Ernestus Bogislaus dux de Croy et Areschot (natus ex Anna sorore ducis Bogislai XIV; episcopatus a. 1647 saecularisatus + 1684. Februarii Regiomonti Borussorum

Ecclesiae parochiales 27 coenobia monialium 9 Abbatessin 8 Belboch, Bukow, Kampe, Kolbatz, Eldenou, Hiddensee, Luddigla, Stolp

Hidden

Jan biskup Kamiński 1386 – 1392.

Jan syn Brunona Wrach (?) (Hanco Brunonis) kantor kollegiaty głogowskiej; proboszcz kollegiaty lubuskiej i kanonik kanclerz katedralny wrocławski, już r. 1382 był podkomorzym królestwa czeskiego i administratorem biskupstwa wrocławskiego. Król czeski Wacław mianował go r. 1385 swoim kanclerzem koronnym i wyrobił iż go r. 1386 część jedna kapituły kamińskiej obrała biskupem kamińskim. Jednakże nominacyja ta połączona była z wieloma trudnościami; pomimo iż nie był w posiadaniu swego kościoła katedralnego: pisał się jednak jeszcze r. 1395 elektem biskupstwa kamińskiego. Wacław król czeski chcąc wynagrodzić swego ulubieńca powziął myśl, bogaty klasztor benedyktyński w Kladrubach w Czechach po śmierci ostatniego opata zamienić w biskupstwo i na nim Jana elekta kamińskiego osadzić. Wszelakoż arcybiskup praski zważając na szkodę, jaką by mu utworzenie nowego czeskiego biskupstwa przynieść mogło, pośpieszył się z obsadzeniem zaraz po śmierci starego opata w Kladrubach. To dało powód królowi, iż zajął wszelkie dobra opactwa kladrubskiego i dopiero po zagrożeniu mu klątwą przez ~~[illegible]~~ nuncyusza papieskiego takowe nowemu opatowi powrócił. Podług niektórych (co pewniej) umarł w Wrocławiu d. 5 listopada 1392 i pochowany tamże w kościele S. Idziego; a podług innych zakończył życie w Pradze około r. 1409

Wir erlauben uns Ew. in der Anlage die erste Nummer der

Allgemeinen österreichischen Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin von Wurzbach,

zur geneigten Einsicht zu überreichen.

Ausser dem jährlich einmal im Jahre vom hohen Ministerium des Innern herausgegebenen amtlichen Berichte, welcher nur in vereinzelten Exemplaren ins Publicum kommt, existirt, nach dem Aufhören der seither der Wiener-Zeitung beigegebenen literarischen Uebersicht, kein bibliographisches Handbuch, keine periodische Schrift, welche dem Freunde der österreichischen Literatur, Kunst und Wissenschaft irgendwie zum Wegweiser dienen könnte. Das Bedürfniss nach einem solchen Nachschlagebuch, das nach Fächern geordnet, die Preise und Verlagsorte aller in den sämmtlichen Kronländern der österreichischen Monarchie erscheinenden Bücher in deutscher, italienischer, ungarischer, böhmischer, polnischer, slovenischer, armenischer und hebräischer Sprache enthält, ist nunmehr durch die obige Unternehmung befriedigt.

Die unterzeichnete Buchhandlung erlaubt sich Ew. darauf aufmerksam zu machen, dass dieselbe in der Lage ist, trotzdem der jährliche Abonnementspreis der österr. Bibliographie von der Verlagshandlung auf fl. 3 gestellt wurde,

Ihnen dieses jedem Bücherfreunde unentbehrliche Nachschlagebuch gegen die geringe Vergütung von fl. pr. Jahrgang überlassen zu können.

Es wurde dies durch eine besondere Uebereinkunft mit der Verlagshandlung, von welcher wir eine bedeutende Anzahl Exemplare beziehen, ermöglicht.

Indem wir Ew. zustimmenden Falles bitten uns den beiliegenden Abonnementsschein gefälligst baldigst, mit Ihrer werthen Unterschrift versehen, zusenden zu wollen, zeichnen

hochachtungsvoll

1182 Bogislaus Pomeranorum et Sclavorum dux - ... fratrem Casimirum

Sigfridus episcopus cum assensu viduae ducis Boguzlai cum duobus parvulis filiis

1187 Sigfridus Pomeranorum episcopus cum ducissa bonae memoriae Boguzlai ducis vidua et duo filii ambrum et Warceslaus vice dominus terrae

VIII Cal. febr.
1226. Anastasia Pomeranorum ducissa (Świecińska?) ... fractu vero temporis Bugzlaus filius meus primogenitus dux infirmitate proventus in qua est mortuus .. corpus ejus in ecclesiam S. Jacobi (in Stettin delatum) filius ipsius adhuc lactans astipulante Cunrado caminensi episcopo obtulit monasterio

(1226?) Boguzlaus dux et princeps Pomeranorum una cum fratre Casimiro et matre Anastasia vidua bonae memoriae patris mei Boguzlai totius Pomeraniae Principis

1300 feria 5a ante diem Palmarum. Stettini: (nos Otto dux Slavorum et Cassubiae

między Patrycjuszami norymberskiemi: Haller, Behem

exactiones

insuper

Talias

Arendsee par. (na zachód od
Prentzlau)
Brellin (Brüllin) par. (koło
Passewalk)

Adamsdorf par.
Arnswalde miasteczko (należące do Krzyżaków S. Jana Jerozolim) par. z kaplicą S. Ducha.
~~[illegible]~~
Bärfeld (Berensvelde) paraf. (półn. wschod. od Bernstein)
Bärenwalde miasteczko par.
~~[illegible] par.~~

Babin filia parafii Falkenberg
Barnimskonow par.
Beyersdorf par. (koło Pyritz)
Beggerow par. (na południe od Demmina)
Belgard miasteczko par. moje w dzieł. księżniczki
Barnimslaw par. (koło Szczecina)
Barkow (Berkow) par. (na zachód od Treptowa)
Bernhagen par. (westnordwest bei Dabern)
Blumenberg (Blumberg) par. (koło Stargard)
Buche (Boke dawniej) par. (koło Jakobshagen)
Buchholz (Bockholt dawniej) par. (südöstlich von Gollnow) – 2 filia: Mühlenbeck
Borne capelania filia parafii Dölgen (koło Dramburga)
Brezekow czyli Brezkow (Stawie) paraf. (Brietzig) koło Pyritz
Brest capell. (südlich von Jarmen)
Brunsberg (Braunsberg) paraf. (bei Daber) 2 filia Mergenhagen (Marienhagen)
Brunsfort (Braunsforth) par. koło Daber)
Bruskow (Groß-Brüskow) par. (koło Stolpe)
Bubolice (Bubboltze – Bublitz) miasto, praepositura (Hinterpommern)

360

P. Wice notitia caminensis episcopatus e Cod. Mset. „Historia episcopatus Caminensis ab origine ad a. 1618." pag. 495–679

II. 1. 24

Volumen secundum complectens Scriptores rerum germanicarum cura Joan. Petr. Ludewig. Francofurti 1718. fol.

Scriptores rerum episcopatus bambergensis (cura Joan Petri Ludewig) Tom I obejmuje Valerii Jaschi Vita Ottonis Sancti cum diplomatibus. p. 393–631; drugi żywot tegoż 632–647. – trzeci żywot p. 647–727 – czwarty żywot 727–739; piąty żywot tegoż przez Andrzeja opata bamberskiego p. 739–785
miasta Schwellein et Valckenburg jedenniten fam:

spis

Jagiełły z r. 1389.

d. miasta Sącza.

gebildeten Publikum empfangen werden, lässt mich hoffen, dass

361

Klasztory na Pomorzu.

Steinbrück: Geschichte der Klöster in Pommern

Biskupstwo pomorskie bardzo rozległe graniczyło od północy morzem baltyckim od zachodu rzeki: Reckenitz, Trebel i Peene od biskupstwa zwierzyńskiego (Schwerin) od południa biskupstwo Havelberg od tąd aż do rzeki Odry biskupstwo brandenburg dalej rzeka Odra, Notec odgraniczało go od biskupstwa lubuskiego poznańskiego od wschodu: biskupstwo poznańskie gnieźnieńskie, kujawskie

Obejmowało: Rügen, Vor Pommern Hinterpommern, Ukermark i Neue Mark

Mit Gegenwärtigem beehre ich mich Ihnen den Katalog der Verlagshandlung von FIRMIN DIDOT FRÈRES IN PARIS zu überreichen.

Das Interesse, mit welchem die meisten Werke dieser Buchhandlung von dem literarisch gebildeten Publikum empfangen werden, lässt mich hoffen, dass Ihnen ein vollständi

185

des *Thesaurus græcæ linguæ*, des *Du Cange, Glossarium mediæ infimæ latinitatis*, der *griechischen Classiker mit lateinischer Uebersetzung und Noten*, der *grossen Reisewerke etc.* zu besitzen. Der Preis dieser Werke aber, welcher bedeutend ist, und bisher auf einmal entrichtet werden musste, fiel dem darauf Reflectirenden zu schwer.

Die Verleger haben mir nun für dergleichen grosse und theure Sammlungen solche Zahlungsbedingungen eingeräumt, dass ich Ihnen meinerseits derartige Werke durch Abschlagszahlungen überlassen und mithin einen verlängerten Credit gewähren kann. Diese Vergünstigungen können jedoch nur bei Abnahme von grösseren Sammlungen, *mit einem Male und vollständig bezogen*, stattfinden.

Ihren Aufträgen, welche mit grösster Pünktlichkeit ausgeführt werden sollen, entgegen sehend, zeichne

Hochachtungsvoll und ergebenst

Si non caste tamen caute
(proverb. Norbertanorum)

362

Dominikanie a) w Marchii

1. Cöln nad Spree f. 1245 (Berlin)
2) Soldin f. 1227 (civitas in nova marchia)
3. Neuruppin f. 1246 hrab. Gebhard i Wichman Arnsteinowie
4. Strausberg f. 1254 margrabia Otto III
5. Seehausen f. 1254 margrabia Jan I.
6. Prenzlow (Prenslaw) (civit.) f. 1275 margrabia Jan II z żoną Jadwigą. Premslaw (w Nowej Marchii ?)
7 Brandeburg-Neustadt f. 1286 margrab. Otto IV
8. Luckau (Luckow) f. 1291 panowie Drauschwitz posiadał rezydencye w Lübben i Kalau
9. Tangermünde-Neustadt f. 1438 margrab. Fryderyk II

b) w Pomeranii

1. ~~Gdańsk~~ f. 1227 Św. Jacek i Świętopełk II
2. Kamień Cammin (civit.) f. 1240 x. Warcisław III xiążę Dymińskie
3. Pasewalk (prov.) f. 1244 (elektor Henryk za przyzwoleniem Stefana II bisk. lubuskiego konsekrowany 1321 na bisk. kijowsk.) supr. 1535
4) Stralsund f. 1251. Jaromar II xiążę Rugii
5) Greifswald (civitas) f. 1254 Bruno prior do r. 1517 należeli do zak. prowincyi polskiej a od 1517 do saskiej. (Gripeswalde)
6) Stolpe (civitas) f. 1278 Mestwin II supr. 1525
~~7) Tczew (Dirschau) f. 1288 Mestwin II~~
8) Demmin
9) Norenberch (in nova marchia) przed 1385.

Serwici

Powstali w XIII wieku w Florencyi 1233 mieli regułę s. Augustyna i czarne suknie byli i w Polsce.

1) Alt-Landsberg margrabia Ludwik

Benedyktyni: 1. Lübben (Frauenberg) w Niższej Łużycy w biskup. Meissen f. 1498 Henryk Plauen starosta niższej Łużycy - supr. 1542.

S. Antonii in Templin dioecesis Swerinensis

20 Kwiet. 1676

nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

Welzel Mittgl. d. zum. Gesch. f. Geogr.

363

Pomerania

(opactwo)
[Be]nedyktyni. 1. Stolpe nad Peeną f. 1150 Adalbert pierwszy bisk. pomorski sprowadzeni z Berge pod Magdeburgiem (w arhidiakonacie Groswin) R. 1305 przyjęli regułę cystersów

2. Szczecin (priorat) od r. 1187 filia S. Michała w Bambergu.

w Pomorzu
[B]enedyktynki: 1. Verchen ~~koło~~ (nad jeziorem Kummerowskiem) ~~Stargard~~ ~~nad~~ jeziorem Tollensee f. 1203 najprzód w Treptowie nad jeziorem Tollensee przez 2 lutyków, przeniesiony do Clatzow, później do S. Marieninsel nad rzeką Peene a r. 1243 do Verchen

na przedmieściu
2. Colberg f. 1278 pierwotnie (~~we~~ wsi) Altstadt (Antiqua civitas) przez Hermana bisk. kamińskiego; r. 1481 przeniesiony do miasta Colberg – sprowadzone z Meklenburga. opactwo

[Cy]stersi: 1. Colbatz f. 1170 Wartisław burgraf szczeciński sprow. z Danii

2. ~~Oliwa f. 1170~~ Subisław i Bogusław xiążęta wyższej ~~Pomeranii~~ – sprowadzeni z Colbatz

(opactwo) 3. Dargun f. 1172 Kazimierz I x. pomorski; supr 1552.

[op]actwo Hilda (opactwo) Hilda 4. Eldena f. 1207 Jaromar I x. Rugii sekul. 1535 [...] civitatom w dyecezyi biskup. kamińsk. koło Greifswaldu
[...]ipeswalde (Franzisburg) (Camp ~~Campenic~~) ~~w dyecezyi~~ ~~zwierzyń~~
5. Neuencamp (między Stralsundem a Triebsees f. 1231
[na]leży do dyecezyi Wisław x. Rugii & przeniesieni do Stralsundu
[z]wierzyńskiej (opactwo) sprowadzeni z Campen nad Renem

6.) Buckow (niek. od Rügenwalde) f. 1248 Świętopełk III
[w] Pomorzu) ~~to~~ xiążę pom. (sprowadzeni z Dargun (Opactwo)

7. ~~Pelplin~~ założony pierwotnie w Somburg przez ~~Sambora~~ r. 1274 przeniesiony do Pelplina supr. 1823.

Opactwo
[o]bne do dyec 8. Hiddensee (wyspa koło Rügen) f. 1296 Wisław II [...]ildmiat dobra supr 1536.
[bis]k. kamińsk. (sprowadzeni z Neuencamp) ~~koło~~ ~~amkau~~

opactwo
(abbatia) 9. Stolp nad Peeną ~~po~~ ~~benedyktynach~~ r. 1304 przyjęli regułę cystersów – i byli filią klasztoru Pforte w Turyngii supr. 1633.

Comendatores et fratres ordinis [illegible] Hospitaliorum diocesis lubecensis a. 1350.
In Quartzano
Leona
Lasson

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiermit die Buchhandlung von

....

ihm die vom Januar 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach,

gegen eine Vergütung von fl. jährlich zusenden zu wollen.

Ort: **Name:**

(Castrum S. Petri) (Praepositura)

Belbuk (bei Neu-Treptow) klasztor Norbertanów fund. r. 1170 Kazmierz I książe pomorski sprowadziwszy zakonników z Lunden w Skanii; lecz gdy ci opuścili klasztor r. 1208 osadzili na nowo ten klasztor Bogusław II i Kazmierz II z matką Anastazyją książęta pomorscy Norbertanami z klasztoru Mariengarten (Hortus S. Mariae) w Fryzyi = supr. 1523. – podług niektórych byli to Cystersi sprowadzeni r. 1170 z Danii, a r. 1208 z Fryzyi

Kolbas (Colbatz an der Plone bei Stargard) opactwo cystersów fund. 1170 Wartysław ~~[illegible]~~ kasztelan szczeciński z rodu książąt pomorskich sprowadziwszy mnichów z Danii za pozwoleniem Bogusława I księcia Pomorskiego

~~[illegible]~~

Jasenitz klasztor kanoników regularnych S. Augustyna (Ordo S. Victoris in villa Parisiensi) sprowadził ich r. 1260 Herman von Gleichen biskup kamiński i osadził w Marienthal pod Uckermunde, na gruncie darowanym od księcia Barnima I (Vallis S. Mariae in Uckermunde ordinis S. Victoris Parisiensis) r. 1276 przeniesieni do Gobelenhagen, a r. 1331 do Jasenitz.

Bukow (nad morzem) klasztor cystersów fund: 1248 Swiętopełk II (xiążę pomorski sprowadziwszy zakonników z klasztoru Dargun.

Damesow (Damizow) (bei Anklam) klasztor cystersów f. 1248 Barnim I Xiążę pomorski sprowadziwszy mnichów z klasztoru Walkenriedt w Turyngii; (prz) istniał krótko – około 1260 sprzedali Turyngscy zakonnicy dobra.

Hilda (Ilda - Eldenau) [eldenowe] ~~klasztor~~ [opactwo] cystersów fund. 1203 Jaromar I xiąże rugijski (w dyecezyi kamińskiej)

364

-sterki: W Starej Marchii 1) Stendal f. 1188 przez Henryka w Gardeleben
2) Wollmirstädt nad Ohrą f. 1288 przyłączony do Magdeburga
3) Neuendorf pod Gardeleben f. 1230 Albert Baron von Neuendorf
(Obacz na odwrocie

-ienvlete w Prignitz: 1) Marienflies czyli Stepniz f. 1230 Jan Gans)
2) Heiligengrabe pod Techowem f. 1289 Otto IV i biskup
hawelberski Henryk – sprowadz. z Neuendorf.

[illegible] do dyec. Kamińsk. w Meklenburgskiém: 1) Ivenac f. 1252 Baron Reinbern van
Stave supr. 1555. Opactwo
2) Wanzka f. 1283 margrabia Albrecht III (w bisk. hawelberg)
(Ceden?) w dyec. kamińsk.
[illegible] w Ukermark: 1) Zehdenik nad Hawelą f. 1249 Jan I i
Otton III (~~Czeden~~ – ~~opactwo~~) (~~Ceden~~). ~~[illegible]~~ ~~Zehden~~
[illegible]mark) – – 2) Seehausen pod Prenzlow f. 1300 (abatissa)
opidum opactwo Czeden Ceden
w Nowej Marchii: 1) Zehden f. przed 1200 przez Zygt Lomorskich
[illegible] dyecezyi Kamin 2) Bernstein f. 1290 margrabia Albrecht III w nowej marchii
Opactwo
[illegible] Retze) w nowej marchii! 3) Reetz (im Gebirthe Arnswald) f. 1294 Otton IV, Konrad
i Henryk – sprowadzone z Verden – (pod Pasewalk)
w Średniej Marchii 1) Ziesar (südwestlich von Brandenburg)
[illegible] Ludwik zwany Rzymski przeniesł do
Rathenow. (Gubin)
w Łużacyi: 1) Guben (f. 1152 margrabia Dietrich von Wettin
supr. 1563.
2) Marienthal nad Nissą f. 1234 Wenzel König
von Böhmen kraft seiner Frau Kunigunde.
3) Marienstern f. 1264 die Herren von Kamenz
5) Friedland nad Odrą zwischen Wrietzen und
Müncheberg f. w XIII wieku – dotował 1341 margrabia Ludwik I. (Rujanskiej) zwątsię Gora.
na wyspie Rugii
w Pomeranii 1) Bergen f. 1193 x. Jaromar I sprowadz. z Röskilde
[illegible] Antiqua Stettin. [illegible]sterium S. Maria) 2) Szczecin f. 1243 x. Barnim I z żoną Marianną. opactwo
(in Antiqua civitate) (priv.)
3) Marienfliess f. 1248 x. Barnim I (~~xieni Barbara~~
~~córka Warcisława III~~ [illegible] ~~1302~~)
. Klasztor podług dy[illegible] fund ow. 1238 4) Żarnowiec w Pomerelii f. 1257 x. Swantopelk – filia
benedyktynki Oliwy Cysterki, w dyec. kujawsk. opactwo
(Kuhslin). 5) Cöslin f. 1278 biskup Kamieński. (opactwo) ~~[illegible] Jutta~~
dyec. Kamin 6) Wollin f. 1288 Książę Bogusław IV ~~[illegible] 1336 [illegible] Bo-~~
~~córka Bogusława IV [illegible] 1299~~
~~gusława X od 1420 – 1612 [illegible]~~
d. Kamin. 7) Crummin na wyspie Usedom f. na początku XIV wieku
~~[illegible] Wollin~~ sekul. 1563. (około r. 1305)
fund. 1289.

Marienfliess Klasztor cysterek (podług Wuja)
założony 1299 Warcisław II x. Pomorski w Klasztorze
było I Ksienia jego corka Barbara.
co mylnie bo ten Klasztor fund 1248 Barnim I.

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiermit die Buchhandlung von

ihm die vom Januar 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach,

gegen eine Vergütung von fl. jährlich zusenden zu wollen.

Ort: **Name:**

Gottesstadt (Barsdin — Civitas Dei) w Pomeranii w dyec. Kamińsk.
Klasztor z szpitalem Norbertanów fund. 1231 gdzie i Otto margrabio wie bar.
- r. 1258 odstąpiony Kościół Cystersom: supressowany.

Norbertanie

a) W Marchii debursky

1) Leizkau między Magdeburgiem a Zerbst
   f. 1139 Wigier bisk. brandeburski supr. 1537

2) Jerichow nad Elbą pod Tangermünde f. 1144 Anzelm
   bisk. hawelberski (w bisk. magdeburg)

3) Hawelberg f. 1151 biskup Anzelm hawelberski

4) Brandeburg f. 1140 biskup Wiger brandebur
   sprowadzeni z Leizkau.

5) Gramzow (Gramosow) w Uckermark (nowej Marchii) fund. r. 1168 Bogusław I
   x. pomorski † 1187 właściwie ~~kanonicy regularni~~ lateraneńscy

6) Na górze Harlungen pod Alt Brandeburg (filia opactwa w Grobe)
   (Góra P. Maryi) f. 1448 margrabia Fryderyk II
   ob Riedel Cod. dipl. brandenb.

b) w Pomeranii

1) Grobe opactwo na wyspie Usedom (podmiastem Usedom) f. 1150 Racibor x. Po-
   merani z żoną Przybysławą. r. 1308 przenie-
   siony do Pudagla Pudglowe koło Usnam Usedom

2) Broda pod Neu Brandenburg f. 1170 Kazimierz
   x. pomorski supr. 1552. (sprow. z Hawelberg)

3) Belbuck (Belbóg) (bei Treptow) f. 1170 Kazimierz x. Pomorski fund. r. 1177 lecz zakon-
   nicy sprowadzeni dopiero 1208 z Mariengarten (w Fryzyi)
   supr. 1523 (Castrum S. Petri) (Abbatia)
   nad rzeką Rega.

Norbertanki:

a) w Marchii

1) Lindow f. 1250 Gebhard hr. Arnsberg dziedzic
   Ruppina

2) Kalbe südlich von Magdeburg (Boża Łaska) spalony
   istniał 1224

b) W Pomeranii

1) ~~Zuckau~~ (w ~~Pomerelii~~) f. 1210 x. ~~Mestwin~~ I (~~sprowadzone~~
   z ~~Strelna~~) ~~I. † 1203 Damroia pomorska~~ ~~siostra~~
   ~~zakonnica = tu 1280 była nad abatorą~~
   ~~córka Świętopełka II~~ · ~~sprowadzone~~ z Betlehem w Fryzyi
   nova Treptow civitas (Rubus S. Mariae)

2) Treptow nad Regą f. 1224 Anastazya wdowa po Bogusławie I
   sprowadzone z Stolpe.

3) ~~Stolpe~~ f. 1281 Mestwin II

PARIS — TYPOGRAPHIE DE FIRMIN DIDOT FRÈRES, FILS ET C. RUE JACOB

Left margin: nad ... koło ... ; (a) ... Kam. Klasztor ... I. ; dyecez. Kamin ... ; dyec. hawelberg ; dyec. Ka. min. ; na Pomorzu ; na Pomorzu

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

369

Karmelici trzewiczkowi.

??? 1) Perleberg w marchii f. 1441 margrab. Fryderyk II

2) Szczecin w Pomeranii f. przed 1469

tu były 2 kolegiaty a) P. Maryi fund 1268 z 12 kanoni-kami ~~xxx~~ 2) S Ottona f. Barnim III 1346 z 8 kanonikami — prócz tego Dominikanie Kartuzi Franciszkanie

Augustyanie

~~(Königsberg)~~

~~1) Królewiec~~ (w nowej Marchii f. 1290 (Jaromar biskup ka-mieński potwierdził) założ. margrabie Otto IV i Konrad supr. 1532. należał do dyecezyi kamińskiej

2) Frydeburg w nowej marchii f. 1350 Ludwik I margrabia in nova Stargardt

3) Starogród w Pomeranii w końcu XII w. r. 1199 x iąże Kazimierz w Pomeranii czyli raczej 1267.

Tanglim 4) civitas Anklam f. 1304 Henryk bisk. kamieński (potwierdzał tylko) sprow z Starogrodu — fund. Warcisław IV Książe pomorski

5) Marienthron pod nowym Szczecinem w Pomeranii f. 1356 Bogusław V Warcisław V i Barnim bracia IV (na pamiątkę matki ich Elżbiety ; sprowadzeni z Starogrodu

(Gartze) w Augu? ~~6) Garz miasto~~ Gardz Warcisław x. pomorski (Gartze civitas)

~~7) Landesberge~~ civitas ißtniał ißtniał 1385 w nowej marchii

Brygitki

1) Stralsund (Marienthron) f. Szymon Orden burmistrz sprowadz. ;) Marienwalde pod Lubeką (w bisk. Schwerin) supr 1559

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

370

(Barvotorum)

Franciszkanie. a) W marchii

1) Budziszyn Bautzen f. 1224 (bisk. meissen)
2) Görlitz f. 1234 Margr. Otto i Jan
3) Ziesar f. 1237 Eliasz proboszcz miejski
4) Berlin f. 1246 supr. 1571
emslaw 5) Prenzlow f. ~~Otto~~ 1250 (civitas w nowej marchii) poświęcał biskup kamiński
6) Neubrandenburg f. 1250 margrab. Jan I supr. 1552
7) Gransee f. 1251 supr. 1561.
8) Strausberg f 1263 Otto III
9) Stendal f. 1267 Albrecht III
10) ~~Frankfurt~~ f. 1269 supr. 1539.
11) Lenbein f. 1273 x. Henryk
12) Sorau f. 1274 Albert Devin
13) Salzwedel f. 1280 ze składek
14) Brandeburg Altstadt f. 1286 Otto długi
15) Cottbus f. 1290 Rychard von Cottbus
16) Sagan f. 1294 Waldemar.
17) Löbau f. 1336
18) Crossen f. 1250
19) Angermünde f 1292
20) Pyritz f. 1333 (arnswolde civitas)
21) Arenswalde (f. 1338 w nowej Marchii
22) Müncheberg.
23.) Wusterhausen
24) Marienwalde.
25) Dravenborch civitas in Nova Marchia istniał przed 1384.

b) W Pomeranii — przedmieście —
In Antiqua (Stettin) civitate
1) Szczecin f. 1240 Barnim I sprow. z Westfalii supr. 1525
2) Stralsund f. 1254 Borant Puttbus z ~~żoną~~ po stryj Małgorzata tu pochowana Eufemia żona xięcia Jaromara.
3) Greifenberg nad Rega f. 1262 (civitas)
4) Greifswald f. 1262 Jan II hrab. Gützkow tu pochowany brat jego Konrad III bisk. kamiński
5) Pyrytz f. 1281 civitas 6)

den darin Bücher aus allen Wissenschaften. Die einfache Durchsicht eines Prospectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Katalog aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschen häufig ein Exemplar

371

Stara Marchia (Altmark) bisz. Halberstadt

Benedyktyni: 1. Arneburg nad Elbą f. 961 przez Brunona i żonę jego Fryderykę zburzony w wojnach Wendów

2. Hillersleben pod Neuhaldeleben. f. 958 von Hildesleben hrabia

Benedyktynki 1. Hillersleben f. 961 odbudował Gero arcyb. magdeb. 1013. (Klarinnthal)

2. Krewese pod Osterburgiem f. 1157 z Graf Werner von Osterburg

3. Arendsee bei Salzwedel f. 1184 Markgraf Otto der I

4. Dambeck f. 1224 Graf Dannenberg

5. Hendal f. 1456 Elector Fryderyk II (przyjęły regułę św. Augustyna

W Średniej Marchii

1. Spandau f. 1239 die Markgrafen Johann u Otto

2. Liebenwalde an der Havel f. około 1245 margrab. Jan i Otto

3. Gransee f. 1281 Grafen v. Lindów

4 Bötzow (Oranienburg)

w Ukermark.

Premslaw) Nowej Marchii 1. Prenzlow (civitas) f. 1250 Barnim I x. Pomorski dla Magdalenek; r. 1272 przyjęły zakon benedyktynek. supr. 1559

2. Marienthür bei Boitzeburg f. 1269 Heinrich Ringlitz

3 Neuendorf bei Oderberg f. vor 1232 Fürst Johann u Otto der III

w Prignitz (bisz Havelberg)

2. 1. Kalwarienberg (bei Pritzwalk und Griesendorf supr 1561 miały białe habity z czarnemi welonami.

Benedyktynki w Anhalt

1. Zerbst f. 1214 Ida von Zerbst.

Cystersi w Starej Marchii 1. Kuhfeld koło Salzwedel fund. 1303 przez szlachtę

w stwie Magdeburg: 2) Zinna koło Jüterbogk f. 1171 Wichmann arcyb.

w środn. Marchii 3) Brandenburg in Neustadt. f. 1143 margrab. Albrecht Niedźwiedź

" " 4) Lehnin f. 1180 margrab. Otto

w bisk. brandeb. sprowadzeni z Sittichenbach pod Eisleben. sek. 1542

w Priegnitz: 5) Dransee [illegible] von Wittstock f. 1243

w Meklenburg: 6) Ratze pod Wredenhagen filia klasztoru Kampen nad Ren.

w Ukermark: 7) Chorin [illegible] von Eberswalde założeni pierwotnie dla premonstratów w Paarstein 1231; r. 1251 Otto bisk. brandeburski osadził cystersów przeniesieni 1273 do Chorin supr. 1543 (filia klasztoru Lehnin)

(opactwo) w biskup. ka.

miał dobra mińskim

w bisk. bran-deburski

8) Himmelpforte f. 1299 margrabia Albrecht III filia klasztoru Lehnin

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiemit die Buchhandlung von

ihm die vom Januar 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie

auf Veranlassung des hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach

gegen eine Vergütung von jährlich zusenden zu wollen.

Name

372

Kollegiaty:

Kamin
Kolberg 2 prałatów: (praepositus, decanus)
Stettin (B. Mariae) (praepositus, decanus)
" B. Ottonis in Antiqua civitate (prae positus et decanus
Gustrow (w meklenb.) (praepositus - decanus)
Soldin (praepositus - decanus) civitas (w Nowej Marchii) Kapitułę fund. około 1279 Albert margrabia Brandeburski.
Gripeswald

Cudowne miejsca:
i Mons Polnow przed 1385

Alt-Doberan (Klasztor fund. 1170 po zniszczeniu) w Meklenburgii Cystersów r. 1179
sprowadzono zakonników z Amelungsborn
(w Brunświckim - w dyecezji Hildesheim
filiami tego Klasztoru były: Dargun (w Meklenburg) i Pelplin (dyec. chełmińsk.)

Pomorze (podział) rzeka Odra dzieliła:

Pomerania citerior (Vor Pommern) Stettin (dzieliła Odra od)
odrzeki Persanty po rz. Leene, należały części nowej Marchii w której leżały miasta Arns-
Pomerania ulterior (Hinter pommern) walde, Landsberg, Friedeberg, Soldin, Königsberg, Zellin, Zehden
od rzeki Persanty, po rzeki Odra, Noteć, Wisła należące do biskup. kamińskiego
Pomerellea (Gdańsk) (Lauenburg, Bütow) r. 1295 zajęli dużo Polacy księstwom II dal dużo Szry-
Rugia po x. Wisławie IV oddziedziczona. żakom; zostały tylko
W 1ej epoce Pomorze się gało od Wisły do Meklenburgii Stolpe Schlage, Rügen-
walde

Księstwo Rugii: wyspa Rügen kraj Barth, Grimmen, Tribsees (to ostat.
nie należało do biskup. Schwerin) granicami były rzeki Trebel,
Rekenitz i hrabstwo Gützkow.

Daz P
Ukermarkii część (Pasewalk)

R. 1295 podzielone zostało Pomorze na a) Księstwo Szczecińskie
aż do rzek Ihna i Plöne – b) Pomorze nadmorskie od Stralsundu
do Stolpe nad którem ostatnim synowie Warcisława IV wspólnie rządzili

o Tę część r. 1372 znowu podzielono: α) Kraje na zachód od rzeki Swine
dostały się Barnimowi IV i jego synom. β) Kraje na wschód od rzeki
Swine dostały się Bogusławowi V

Hinsicht höchst interessanten Facta, sowie jene Züge
n, hat sich der Verfasser des hier angekündigten Werkes
ten die an vielen Orten zerstreuten offiziellen Berichte
ölichen k. k. Truppen-Kommanden mit Beiträgen
Quartiermeisterstab mittelst Erlasses Nr. 403,
wogen fanden.

den nochmals auf **Italiens** und **Ungarns** Schlachtfelder,
ichen braven Soldaten, der ein heißes Ruheplätzchen dort
en, sie kennen sich Alle, sie sind ja Glieder Einer großen

---

2 bis 15 Lieferungen, deren jede circa 100 Druckseiten auf
stark, in färbigem Umschlage geheftet und auf's Eleganteste

Lieferungen ausgegeben.

erhöhter Preis ein.
iren, indem sich die Stärke der Auflage nur nach der Anzahl

Die Expedition des Werkes:

„Die k. k. österr. Armee in den Jahren 1848 und 1849."

Anstalt in Wien.

Kolberg Kolobreg.

Stolpe Stup r. 1185 zwie się Stolp

Golnaw, Anklam Ukermünde. Penkuhn, Freyenwalde

Regenwalde, Damm, Grimmen

(Castrum S. Petri) uzedom czyli Uznam

Belbach Norbertanie f. 1170 Kazmierz x Pomorski

prow. z Lund

Wistrowiece (Wustrow) myroslavece, Wyskow, Kar-

cene, Dersove, Drosemuste, Droszedowe, Chinowe,

Jaskowe, Strekentin 1170. Treßetowe

Kolberg klasztor benedyktynow po nich f. a 1278 Her

man bisk. Kaminski zakonnice benedyktynki.

theurer kommt als meine Fabrikation der guten Waare, in meiner Schrift angegeben, denn mein Grundsatz ist stets: nur gute Waare wird vorgezogen und recommandirt den Verfertiger. — Bei Bestellung bediene man sich gefälligst untenstehenden Zettels, und indem ich bei etwaigen Anfragen gern nähere Auskunft ertheile, empfehle ich diese Schrift allen meinen Standesgenossen.

Charles Häusser aus Weissenburg im Elsass

Gegenwärtig in Leipzig, Theatergasse No. 4, 3. Etage.

Von **F. Volckmar** in Leipzig wünsche baar:

Expl. **Charles Häusser, 2. Sorte Kernseife**

à 2 Thaler.

Ort: Name:

…zum 11. April d. J. an gedachtem
…e vom Herausgeber auch selbst zu
beziehen.

Pomorze graniczy z Prusami Polską (od wschodu), Marchia (od południa) i Meklenburgią (od zachodu) ma 40 miast 8 opactw klasztornych i 30 klasztorów długie 63 mile a szerokie 10 lub 8 lub 4 mil.

I Land Stettin miasta Stettin, Anklam, Pasewalk, Piritz, Gartz, Greyffenhagen, Demmin, Treptow, Ukermünd, Vierraden, Usedom – 3 opactwa: Colbitz, Pudgla, Stolp.

II Vor Pommern (citerior) a): Pommern: miasta Stargard, Golnow, Damm, Treptow nad Rega, Greyffenberg, Cammin, Wolin

b) Cassuben: Miasta: Colberg, Cöslin, Belgard, Neugard, Massow, Labes, Freyenwalde, Regenwald, Daber, Abtey: Belbuck, Stift Cammin Grafschaft Neugarden – Belgard, Neustettin.

III Hinter Pommern oder Niederpommern (ulterior) Wenden: miasta Stolp, Rügenwald, Schlawe und Abtey [illegible] Bukow (Fürstenthum Stolpe)

IV Fürstenthum Rügen wyspa i ziemie: Markt Bergen, Abtei Hiddensee, Land Bart, Grimmen, Tribsees, Abtei zum Camp, Land Darsse, Grafschaft Gützkow: Städte Stralsund, Greifswald, flecken Gützkow, Abtei Eldenow, Amt Wolgast

V Stadt Lauenburg und Amt Bütow von den zerrissenen Gränzen

Ten opis wzięty z Andrzeja Schomackera (kasier w Wolgast za czasów rządu Filipa I) Kroniki

Im Selbstverlage des Unterzeichneten ist erschienen und für **2 Thaler** Baar-Einsendung oder Postvorschuss zu bekommen:

Praktische Anweisung, die sogenannte Eschweger oder zweite Sorte Kernseife nur in guter Waare und dennoch in guter Ausbeute bei billiger Fabrikation unfehlbar zu sieden.

Zur Bequemlichkeit kann auch diese Schrift durch jede Buchhandlung bezogen werden, der Art, dass der Besteller nur den untenstehenden Zettel an eine benachbarte Buchhandlung zu übergeben ersucht.

Alles Fehlerhafte, was im Sieden nur vorkommen kann, ist in obiger Schrift genau nach eigener praktischer Erfahrung angegeben, und habe ich alle Umschweife und alles Undeutliche vermieden, auch ist nichts in derselben aus Büchern entlehnt, sondern es ist darin Alles nach meiner eigenen Erfahrung niedergeschrieben, welches beim Lesen derselben von selbst einleuchten wird, indem ich selbst in den Fällen, wo bereits die Seife fehlerhaft ausgefallen war, solche nach meiner Methode zu einer Seife umsiedete, welche allen Anforderungen der grössten Brauchbarkeit entsprach und das beste äussere Ansehen dadurch erhielt. In den Schriften, welche über Eschweger Seife erschienen sind, ist in der Regel die Beschreibung eine solche, dass der einfache Seifensieder sie nicht wohl versteht und darum daraus kein practischer Nutzen für denselben hervorgeht, indem alle die chemischen Voraussetzungen zu weit gehen, als dass sie der praktische Seifensieder richtig verstehen kann.

Wenn auch im Besitz vieler Atteste, so halte ich es doch für rücksichtsvoll, diese nicht hier abzudrucken, weil ich die Principale nicht mit Anfragen und Correspondenzen belästigen möchte, und ich auch der Ansicht bin, dass die Schrift selbst den Beweis liefert, dass sie einen Gegenstand von Wichtigkeit und von grossem Nutzen für alle Seifensieder behandelt. Auf Verlangen werden dieselben jedoch eigenhändig vorgezeigt.

Da ich ein Feind von allen Verfälschungen und Schwindeleien bin, so habe ich auch nur die Fabrikation **einer guten Seife** beschrieben und zwar auf viererlei Arten, und die gewöhnlichsten Fehler, die dabei vorkommen, und deren Abhülfe angegeben. Niemand, der diese Schrift bezieht, wird sich getäuscht finden; freilich habe ich, wie oben bemerkt, keine Füllung von Thon, Harz und Beimischung von wässrigen Theilen (das sogenannte Schleifen der zweiten Sorte Kernseife), welches so viele Fabrikanten anwenden, um die Käufer zu täuschen und dadurch die Preise der guten Waare allerdings herabsetzen und dennoch manchmal

376

Klasztory na Pomorzu
Kolberg zeński
Köslin
Ukermünde
Mariaefliess.
Zarnowitz
Bukow

Kobiet

~~Uckermünde klasz~~

Stanisz franciszkanie(?) f.
Bukow męski
Stampo, męski
Treptow nad Regą kobiecy ~~męski~~
Katedra w Kamieniu S. Jana Chrzciela
Bergen w Rugii ~~męski~~
Stargard eremitu
Eldenow sive Hildensef. 1207 principes męski
Belbuk męski
Kolbatz ~~męski~~
Oliwa
Grod
Swenak
Bergun f. misograf lutyk
Marchemen f. Barthes et Henricus dla zakonnic
Eldenbruch (Comendator) rycerzy niemieckich fund
Otto i Bogusław xiążeta Pomorscy
Monasterium Grobense f. 1151 in Usedom
per Adalbertum episc Pomeranorum;
translatum dein Ludglaviam
Katedra w Julinie f. 1128 przeniesiona przez Kazmierza
syna Wratysława 1175 do Kamienia
Stolpe klasztor Praemonstrat 1151 Ratibor princeps pomeran.

... giebt ... eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

Biskupstwo Kamińskie graniczyło z biskupstwem Roschild do którego należała pierwotnie Rugia, z bisk. Meklenburg (czyli Schwerin) z bisk. Aldenburg.

na wyspie Rugii było 30 kościołów

abbatés pactwa (baculati) Belboch, Buckow, Campe, Colbatz, Eldenow, Hiddensee, Luddigla, Stolp.

Commendatura templariorum dein Johannitarum: 1) Wildenbrucensis 2) Zachanensis 3) Sonnenburg magister

Kollegiata P. Maryi w Szczecinie nad Odrą
" P. Maryi w Kolbergu
" S. Mikołaja w Greifswald.

Cudowne miejsca na wzgórzach Pomorza:
Colnow
Renicol
Gollenberg

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiermit die Buchhandlung von

....

ihm die vom Januar 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach,

gegen eine Vergütung von fl. jährlich zusenden zu wollen.

Ort: **Name:**

378

Pomorze podzielone było na 4 księstwa: Pommern, Stetin, Cassuben, Wenden, 2 hrabstwa: Gützkow i Naugarten, 2 Herrschaften: Lauenburg, Bütow, 8 Opactw: Colbatz, Pudgla, Stolpe, Belbuck, Bukow, Hiddensee, Camp, Edenow – 1 Compterey: Wildenbruch 1 biskupstwo: Cammin

rzeka Odra stanowiła granicę Vor i Hinter Pommern

Do Hinterpommern należało xięstwo Stettin (Wolgast)

Wyspa Rügen i Ruden została r. 1309 przerwana

Do Hinterpommern przybyło xięstwo Rugii po śmierci xięcia Witława IV : Passewalk od r. 1448 należący wprzód do Ukermark

Uker-mark należała do Pomorza dał ją x. Barnim I córce swej Jadwidze w posagu –

Neu-Marck, Löckenitz, Vierraden, Bernstein 1479 odpadły od Pomorza

Stetin miasto: kościół S. Piotra wybudował 1124 biskup Otto

kościół S. Jana wniesion – Barfüssen Mönche (Karmelici) f. 1240

S. Marien Stifts Kirche (Collegiata) f 1261 Barnim I z żoną Mechtyldą

S. Otten Stift f. ~~139~~ 1347 Barnim III

Franciszkanie u S. Jana

Zakonnice [illegible]

Kartuzi (Odersburg) nad Odrą

Rzeka Leba stanowiła granicę Pomorza od Polski

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Kataloge aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschten häufig ein Exemplar

1569
Antonius Zitzwitz (+ 28 Augusti 1584 scholasticus

Swawe

Leipzig, Druck von Giesecke & Devrient.

Martinus Weiger cantor 1549, resign. 1552. (Martinus II)

379

Scriptores rerum episcopatus Bambergensis ex Musaeo Jo. Petri Ludewig.

Volumen primum complectens scriptores episcopatus Bambergensis

Domini reverendissimi deoque … scriptorum gesta

s. 393–534 dalej dodatki s. … Vita S. Ottonis babebergensis episcopi ac Pomeraniae gentis apostoli IV libris scripta ab Andrea Monasterii S. Michaelis prope Bambergam abbate et primum in lucem prolata et notationibus illustrata studio Jacobi Gretsen Soc. Jes (z dzieła tegoż: Divi Bambergenses: S. Henricus S. Kunegundis, S. Otho in lucem producti studio Jacobi Gretseri S. J. Ingolstadii ex typographeo Adami Sartorii. 4o dodane z tegoż: Commendatio pii Ottonis (hymn) – Lectiones legendae in festo depositionis S. Otthonis Sermo in translatione S. Ottonis – Hymnus (Officium) – Bulla canonisationis S. Ottonis – 3 Przywileje z klasztoru Kolbacz a) Kazimierza k. p. z r. 1176. b) Konrada bisk. pomor. z 1176. c) Barnima księcia Szczecin z r. 1343. = Notationes Gretseri in librum de Vita S. Ottonis p. 559–631. = Anonymi cujusdam de vita S. Ottonis canit. 39. 632– towarzysz misyi pomorskiej) zaczyna: Semper honorandae … St 727 = Vita Ottonis Pomeraniae apostoli „Otto Pomeranorum apostolus" p. 727–739.

nicht nur jeder Lieferung ein Portrait im besten Holzschnitt beigefügt, sondern auch jedes Capitel des Buches mit einer ebenfalls in Holz geschnittenen Vignette geziert sein. Der Preis für jede Lieferung ist im Wege der Subscription auf **10** Ngr. festgestellt, und tritt nach Vollendung des vollständigen Werkes ein erhöhter Ladenpreis ein.

Leipzig, im April 1859.

Voigt & Günther.

Andreae abbatis bambergensis De Vita S. Ottonis libri IV nunc primum ~~redacti~~ editi a Valerio Jaschio Colbergae 1681. 4o
p. 739–785 warianty

Subscriptions-Liste.

Namen und Stand.	Wohnort.	Exemplare.

Marien-Kron koło Rugenwalde klasztor Kartuzów z. 1406 Adelajda żona Bogusława V xięcia pomor.

(Eldenow)
Eldena (dawniej Hilda z. 1207 Jaromar xiąże Rujanow (Cystersi)

Kotskow = Gützkow

Anklam = Tanglim

Neuen=Kamp (Novus Campus) z. 1231 od Wisława I i Barnuty x. Rugii skich dla benedyktynów
należał do biskupstwa Schwerin

) Dargun klasztor z. 1170 Lutycki szlachcic Miroslaus (w dyec. kamińsk.)

rchidiakonaty: Henryk bisk. kamiński r. 1303 na nowo ustanowił 1) kamiński (praepositus major) 2) Dimin 3) Utznam 4) Stetin 5) Stargard

dawniej był Archidiaconatus in terra Grozwinensi który r. 1233 Konrad biskup kamiński dał klasztorowi Benedyktynów Kluniackich w Stolpie wraz z dziesięcinami
istniał 1304 – 1456

rchidiak: 1) Camminensis 1303 – 2) Dimin 1303 – 1478
Utznam (Usnam, Usedom) 1303 – 1473. 4) Stetin 1303 1460
) Stargard 1304 – 1482 6) Pyritz 1344 – 1419. 7) Pasewalk 1416 – 1436
rnswalde w nowej marchii 1481. 9) Landsberg w nowej marchii 1449 10)

R. 1461 były Archidiakonaty: Ste=
tinensis, Stargardensis, Piritzen=
sis, Lozewalkcensis et Przem=
pslawensis

Klasztor St Olpe nad Leeng
f. 1153 Ratibor xiążę

Xięstwo [illegible]skie r. 1295 obejmowa=
ło kraj powyższy od Demina
Grosswin, Treptow, Ukermünd
Stetin Frische Haf nebst einem
Theile der Ucker- und Neu=
markt

P.

10) Frideberg
w nowej marchii
1449

11) Zellin w nowej
marchii 1387–
1477.

12) Jagow
(cztery mile od Star
gardu) 1387

13) Grosswin
czyli Stolp
1233–
1456.
(Stolpenski)

Szajnocha, hod

ad 2. Pierwsze odrodzenie się Polski. 1279–1333.
Szkic historyczny. Lwów 1849. in-12°.

No. 2.

Stolp (Kolzin (bni Kuklowin) nad Pianą) opactwo Benedyktynów reguły Kluniackiej — fund. 1153 (Adelbert biskup pomorski sprowadziwszy mnichów z klasztoru Bergen pod Magdeburgiem = r. 1304 zamieniony na klasztor cystersów został filią klasztoru Pforte w Turyngii — supr. 1637.
leżał w prowincji Grozwin nad Pianą

Grob (bni Uznów) (mons S. Mariae) na przedmieściu miasta Uznom klasztor Norbertanów (zwana także praepositura Uznamensis r. 1172) fund. 1150 Ratibor książę pomorski z żoną Przybisławą (czyli Predysławą córką Bolesława III krzywoustego) = r. 1309 klasztor ten przeniesiony do wsi Eudglow nad jeziorem Smolne na wyspie Uznam (Kużnyła) — supr. 1535.
Klasztor w Grobe w krótce po roku 1175 opuścili zakonnicy; r. 1177 sprowadził Bogusław I książę pom. na nowo do niego Norbertanów z Hawelbergu. (canonicos secundum disciplinam beati Augustini institutionis Praemonstratensis) — Klasztor ten r. 1150 fundowany na wybrzeżu morza pod Uznomem przeniesiony został

Das Interesse, mit welchem die meisten Werke dieser Buchhandlung von

Kartuzi: 1) Marienparadies w Pomerelii f. 1275 r. Mestwin poświęcił go Herman bisk. kamieński supr. 1823.

2) Mariencron pod Rügenwalde f. 1356 przez Adelajdę drugą żonę Bogusława V pierwotnie w Gdańsku – r. 1406 podzielony połowa przeszła do Schlawe a druga do Gartgraden pod Rügenwalde, gdzie zato[?] r. 1407 Eryk król duński klasztor Mariencron.

3) Stary Szczecin f. 1360 (we wsi Grabow) Barnim III klasztor Gnade Gottes supr. 1557 sprowadzeni z Rostock – dziś zwie się Oderburg.

ante Antiquam civitatem przedmieście

4) Cörlin f. 1394 Adelajda żona Bogusława V

5) Frankfurt nad Odrą f. 1396 miasto i proboszcz Albert Kanow zwany Miłosierdzie boskie – poświęcił Jan III bisk. lubuski 1399.

7) Schivelbein nad rzeką Regą zwany Pokoj Boży fund. 1440 wielki w Nowej Marchii mistrz Konrad Erlichshausen.

Kanonicy regularni S. Augustyna f. około 395 przez św. Augustyna biskupa w Hipponie, zorganizowany przez Chrodeganga w Metz 765.

1. Diesdorf pod Salzwedel f. 1161 Hermann hrabia von Marbeck – Dannenberg. (zwany Marienwerden) in Altmark

in Altmark 2) Salzwedel f. 1240 Margrabia Jan i Otto

3) Jasenitz w Pomeranii f. 1260 Barnim I. i Herman bisk. kamieński naprzód w Marienthal pod Ückermünde; r. 1276 przeniesiono do Gobelenhagen a r. 1331 do Jasenitz (Grow. z Zangia)

opactwo

4) Gramssow

Gramssowe w Nowej Marchii przed 1245 przez Kanonicy nor. [illegible] Altmark

Jasenitze

Kanoniczki S. Augustyna:

1) Diesdorf w Marchii zu dem weiblichen Geistlichen der alten Mark f. 1161 familia Knesenbecków

2) Marsfeld w Marchii f. 1170 Albrecht Niedźwiedź

3) Koswick w Marchii zu der Elbe f. 1272

4) Salzwedel w Marchii f. 1384 Elżbieta Stoteroggé

Mit Gegenwärtigem beehre ich mich Ihnen den Katalog der Verlagshandlung von FIRMIN DIDOT FRÈRES IN PARIS zu überreichen.

Das Interesse, mit welchem die meisten Werke dieser Buchhandlung von

Kanoniczki S. Augustyna (norbertanki) 5) Pyritz w Pomeranii antiquae civitatis predmieście f. 1250 z. [illegible] nim sprowadz z Wulwinghausen koło Hildes[heim]
6) Dramburg w Pomeranii f. 1320 Warcisław IV (sprowadz. z Pyritz)
7) Stralsund w Pomeranii.

1217/6
1223

des *Thesaurus græcæ linguæ*, des *Du Cange, Glossarium mediæ et infimæ latinitatis*, der *griechischen Classiker mit lateinischer Uebersetzung und Noten*, der *grossen Reisewerke etc.* zu besitzen. Der Preis dieser Werke aber, welcher bedeutend ist, und bisher auf einmal entrichtet werden musste, fiel dem darauf Reflectirenden zu schwer.

Die Verleger haben mir nun für dergleichen grosse und theure Sammlungen solche Zahlungsbedingungen eingeräumt, dass ich Ihnen meinerseits derartige Werke durch Abschlagszahlungen überlassen und mithin einen verlängerten Credit gewähren kann. Diese Vergünstigungen können jedoch nur bei Abnahme von grösseren Sammlungen, *mit einem Male und vollständig bezogen*, stattfinden.

Ihren Aufträgen, welche mit grösster Pünktlichkeit ausgeführt werden sollen, entgegen sehend, zeichne

383

Cystersi w Nowej Marchii 1) Semmeritz (Zemsko) f. 1238 przez Księcia Władysława najprzód w Nowy-Dobryług przeniesieni 1578 do Bledzewa supr. 1835 filia klasztoru Dobryług
2) Paradyż f. 1234 filia klasztoru Lehnin supr. 1835
3) Marienwald (opactwo, nemus Mariae) (zwischen Arnswald u. Woldenberg) f. 1286 mar. grabiowie Otto IV. i Konrad filia klasztoru Kolbatz (dziś zamek Jägersburg)
4) Himmelstädte (nördlich von Landsberg) f. 1300 Albrecht III (filia klasztoru Kolbatz)

W niższej Łużacyi 1) Dobrylugk (nördlich von Liebenwerda im Bezirk Meissen) f. 1181 Dietrich margrabia Łużacyi zakonnicy sprowadzeni z Volkerode.
2) Neuzelle f. 1230 margrabia Henryk von Meissen - supr. 1816 - filia klasztoru Lehnin (koło Fürstenberg nad Odrą) (Mira vallis)

(Kolbatz) W Pomeranii: 1) Colbatz f. 1170 koło Stargardu nad Iną Warcysław Burggraf von Stettin - sprowadzeni z Danii (opactwo)
(sprowadzeni z klasztoru ...kiego Rye w Szlezwiku ...pochodzeni z klasztoru ...rum w Zeelandyi)
2) Oliwa f. 1170 Subisław i Bogusław xiążęta wyższej Pomeranii supr. 1831 - sprowadzeni z Kolbatz.
(... Rus regium = Ruhblo: w Danii) 3) Dargun f. 1172 Kazimierz I x. pomorski i w dyecezyi kamińsk. Berno biskup zwierzyński odbudował Kazimierz II i biskup kamieński Sigwin - supr. 1552
(...niej Hilda ante ...atem Gripeswalde.) 4) Eldena f. 1207 Jaromar książę Rugii supr. 1535 w dyecezyi kamińskiej (zwischen Stralsund und Greifswald)
5) Neuencamp (zwischen Rugii supr. - sprowadzeni f. 1231 Wisław I x. Rugii w dyecezyi zwierzyńskiej z Campen nad Renem
(dioecesis zwerinensis) (Bucowe) - - 6) Buckow (1 Meile südlich von Rügenwalde) f. 1248 Świętopełk II Władysław xżę pomorsk. filia Dargunu (1258 w Samburia)
(...niej Samburia) (Mons Mariae) (Neu Doberan) 7) Pelplin f. przez Sambora najprzód w Samburg przeniesieni 1274 do Pelplina supr. 1823
8) Hiddensee (wyspa koło Rügen) f. 1296 Wisław II - filia Neuencamp - supr. 1536 w biskupstwie Röskilde przez Tangelim
9) Stolp nad Peene (klasztor Benedyktynów; r. 1304 zamieniony na cystersów supr. 1637 filia klasztoru Pforte w Turyngii

Rycerze niemieccy (S. Joannis Baptista Ordinis solimitorum)

1. Wildenbruck (Commendatoria)

posiadał Kościoły paraf: Königsberg, Arnswal[de]

Quarssen, Mussel

oraz Nova Slave civitas probostwo zakonne

(na Pomorzu)

oraz Neu-Stargard civitas

Abonnementserklärung.

Der Unterzeichnete ersucht hiermit die Buchhandlung von

....

ihm die vom Jänner 1858 ab erscheinende

Allgemeine österreichische Bibliographie,

auf Veranlassung eines hohen Ministeriums des Innern

herausgegeben von

Dr. Constantin Wurzbach,

gegen eine Vergütung von fl. jährlich zusenden zu wollen.

Ort: **Name:**

384

Kijowskie

Spis parafii w dyecezyi Kijowskiej

r. 1764 r.

—

1.) Dekanat żytomirski: 1. Żytomierz m. (Kościół katedralny razem) 2. Cudnów m. 3. Lubar m. (Klasztor dominikanów) 4. Berdyczow m. (Klasztor Karmelitów 5 Białopole m. 6. Korosteszow m. 7. Trojanow m.

2) Dekanat chwastowski 1. Chwastow m. [z kościołem filialn. Zuczyn (Rezydencyja Jezuitów)] 2. Białacerkiew m. (Missya Jezuitów) 3. Byszow m. (Klasztor dominikanów) 4. Pawołocz m. 5. Chodorkow m. (Klasztor dominikanów)

do mohil. potem do łuck.

3) Dekanat owrucki: 1. Owrucz m. (Klasztor Dominikanów) z kościołem filialnym: Narodycze nowe m. 2. Wieledniki m. 3. Chabne m. 4. Ostrohładowicze. 5. Czarnobyl m. (Klasztor dominikanów) 6. Jurowicze (Missya Jezuitów) 7. Olewsko (czyli Olesk) (Klasztor Karmelitów) 8. Babicze m.

* —

R. 1724 Dawniejsza dyecezya miała 3 dekanaty: 40 kośc. parafi. a) Cudnowski w nim 14 kościołów paraf. (Obacz Orłowski: b) Kodeński w nim 16 kościołów paraf: 1) Kodnia 2) Pawołocz 3) Berdyczow 4) Kotelnia 5) Chwastow 6) Białopol 7) Żytomierz 8) Leszczyn 9) Korostyszow 10) Tetyjow. 11) Piatyhory 12) Ochmatów 13) Białacerkiew 14) Byszow. 15) Korsun 16) Machnówka — c) Wieledznicki w nim 10 kościołów paraf: 1) Wielebniki 2) Norynsk. 3) Iskorość 4) Olewsko. 5) Chabno 6) Owrucz 7) Iwanków 8) Ostrohładowicze. 9) Bratyn 10) Babicze

Kapituła Katedralna Kijowska w Żytomierzu
r. 1764.

Decanus – fundi collativi
Praepositus – d^to^
Archidiaconus Kijoviensis – electivus
Scholasticus – fundi Rosciszewsciani. ([illegible])
Custos – fundi collativi
Primicerius (Cantor) – d^to^
Cancellarius – fundi Charczewsciani.
Archidiaconus Czerniechoviensis – fundi Rabczewsciani. – proboszcz berdyczowski.

1. Canonicus – fundi collativi.
2 " – d^o^
3 " – d^o^
4 " – d^o^
5. " – d^o^
6 " – d^to^
7 " – d^to^
8 " – d^to^
9 " – fundi Bierzensciani.
10. " – fundi Theologalis collativi
11 " – fundi Doctoralis collativi
12 " – fundi Medicorum collativi.

R. 1767 był biskupem kijowskim Józef Andrzej hr. Załuski
Suffraganem: Józef Kalasanty Olendzki episcopus Mezopolitanus herbu Rawicz
8 Prałatów (między temi Scholastyk i zarazem Oficyał Bracławski (dyecez. Łuckiej) Kajetan Rosciszewski herbu Junosza)
12 Kanoników (z tych jeden fundacyi Józef. Epifan. Minasowicza – i drugi fundacyi Sapiehów.
6 Wikaryuszów.

Stan dyecezyi Kijowskiej

podług spisu z r.

R. 1744 liczono Kośćiołów farnych 7. (?)

R. 1724 utworzono 3 dekanaty

Dyecezya ta r. 1793 jako archidyakonat Kijowski (z 5 dekanatami) wcielona do archidyecezyi mohylowskiej. R. 1795 części dyecezyi dawnej Kijowskiej wcielono do ~~[illegible]~~ nowej dyecezyi pińskiej; r. 1798 archidiakonat kijowski wcielony znów do mohylowskiej archidyecezyi. Podział ten potwierdził Pius VI r. 1798 supprymując zarazem dyecezyę dawną Kijowską. R. 1848 na mocy bulli Piusa IX wcielono archidyakonat Kijowski do dyecezyi łuckiej.

Kollegiata i katedra: 1. Żytomierz ff. Samuel Jan Ożga (1724) biskup kijowski (późniejszy) (przy niej 8 prałatów, 11 kanoników) Pierwotnie była katedra w Kijowie przy kościele S. Zofii (dziś cerkwi) zburzonej przez Tatarów – przeniesiona r. 1724 do Żytomierza (tit. S. Sophiae)

W województwie bracławskim klasztory: Trynitarze (w Krasiłowie, Kapucyni (w Kunie) w Winnicy, Dominikanie w Winnicy przeniesieni z Czerlenkowa, w Tywrowie, Tulczynie; Reformaci w Żornisżczu

Augustyanie: 1. Kodnia fund. 1646 supr. 1833.

2. Białacerkiew f. 1667 Stachurski Komendant.

3. Narodycze fund. 1765.

Karmelici trzewiczkowi: 1. Olewsko f. 1670 Jan Karol Niemierzyc supr. 1832

2. Toporzyszcze f. w drugiej połowie XVIII wieku

3. Uszomierz f. 1772 Antonina

2 Bohuszów Wojnarowska podstolina Kijowska z Anną z Młodeckich Dubno podstarościna owrucka. supr. 1832

Trynitarze: 1) Rzyszczów

Reformaci 1) Żorniszcze ~~Żorniszcze (z) bracław~~

Augustianie 1) Kodnia

Karmelici bosi

2. Narodycze f. 1748 Michał Paszka chorąży Kijow.

Karmelici bosi: 1. Berdyczow f. 1630 Jan Tyszkiewicz wojew. Kijow. 12. Narodycze

Dominikanie: 1. Lubar f. 1634 Stanisł. Lubomirski wojewoda ruski a podług innych dopiero 1648 co mylno

2. Byszow

3. Chodorków supr. 1832

4. Owrucz f. 1628 Łukasz Witowski cześnik Kijowski

5. Czarnobyl f. 1626 Łukasz Sapieha z żoną Kmicianką

6. Żytomierz f. 1228 S. Jacek. supr. wcześnie

7. Kijów

8 Szamgrod f. 1641 Adam Korczewski dziedzic

9. Niżyn (w Czernichowskim) f. przed 1633.

10. Kodak f. Władysław IV

11. Sokołów f. 1642 Stanisław Tyszkiewicz podczaszy Kijowski

12. Czerkasy f. 1643 Mikołaj Potocki wojew. bracław.

13. Ostróg supr. 1646.

14. Lubecz

15. Czernichów f. 1629 Zygmunt III

16. Nowogród Siewierski f. 1626 Zygmunt III

~~Oleksiniec f. 1764 ... Ustowski~~

17. Kijów f. 1228 S. Jacek (S. Mikołaja)

18. Kijów (S. Maryi) f. Stefan Aksak starosta ostrzeski (dziś monaster Frołowski)

~~Oleskow~~

Franciszkanie: 1. Iwnica. 2. Lisianka

Bernardyni: 1. Żytomierz f. 1761 Jan Kajetan Iliński starosta żyt.

2. Cudnow

3. Chwastow czyli Faustow, dawniej Nowy Wereszczyn f. Alexander Sokołowski Kanonik Kijow. Kajetan Rościszewski

4. Kijów f. Alexander Sokołowski bisk. Kijow.

5 Machnówka f. Janusz Tyszkiewicz około 1630

6. Pawołocz zburzone za Chmielnickiego

Kapucyni 1. Chodorków f. 1763 Kajetan Rościszewski Kanonik Kijow.

2. Brusiłow f. 1780 Felix Czacki podczaszy kor.

3. Niżyn w Czernichowskim (istn. 1748)

5. Kijów f. 1620 Bogusław Boxa Radoszewski bisk. Kijow.

7. Chwastow

8 Perejasław

9. Nowogród Siewierski

10. Kaniow missya

Jezuici: 1. Białacerkiew: Missya istn. 1722.

2. Żytomierz ~~Missya~~ Rezydencya

3. Żwaczyn Missya

4. Owrucz ~~Rezydencya~~ Collegium istn. 1722 supr. 1772.

5. Jurowicze Rezydencya

Dyecezya Łucka.

(Niepokal. Poczęcia N. Maryi)
Lipowiec miasto. Kościół paraf. erygował r. 1805 dziedzic Łukasz Strutyński starosta horodelski, ~~[illegible]~~ na miejsce kościoła przeznaczył dom (drewniany) na miejscu dawnego zamku. R. 1837 Joanna Strutyńska (wdowa Łukasza) zaczęła murować nowy kościół, lecz zaprzestała, dopiero r. 1858 Witalis Włodkowski proboszcz zaczął dalej budować ze składek, wykończony 1863 i poświęcony. (w gub. Kijow.)

Moszny miasteczko w dawn. dyec. Kijowsk. (dziś w gubern. Kijowsk. powiecie czerkask.) w XV w. należały do Waska Jerszewicza. – Kościół paraf. Narodzenia N. P. Maryi z drzewa wraz z parafią fund. 1754 dziedzic książę Michał Kazimierz Radziwiłł wojew. wileń. z synem Karolem Stanisławem miecznikiem litew., r. 1782 odrestaurowali dziedzice Morawscy, (następni dziedzice ks. Stanisław Poniatowski, ks. Lubomirski; ks. Potemkin feldmarszałek, hr. Ksawery Branicki za którego kościół r. 1811 i 1831 odreparowany). R. 1863 dziedziczka Elżbieta z hr. Branickich ks. Woroncow wymurowała z cegły nowy kościół paraf. Narodzenia N. P. Maryi i S. Tekli, benedykowany r. 1863. Parafia r. 1786 rozciągała się na 180 wiorst od Krysieczowa do Chersońskich stepów i miała 1195 parafian; później oddzielono części do parafii lisiańskiej, zwinogrodzkiej, bogusławskiej, smilańskiej. Liczy r. 1863 parafian 700. – Do parafii należą: Horodyszcze miasteczko z kościołem filialnym; Międzyrzecz miasteczko kaplica publ. założona przez hr. Littę, poprawiona przez Parczewskiego dziedzica. (Przegląd Katol. 1864 str. 29)

Pohrebyszcze miasteczko (w gubern. Kijow. powiecie berdyczow.). Kościół paraf. Niepok. Pocz. P. Maryi drewniany wraz z parafią fund. r. 1754 dziedzic Michał Kazimierz ks. Radziwiłł wojewoda wileń. z synem Karolem Stanisławem po spaleniu, wystawiono r. 1817 murowany, dopiero r. 1864 dziedzic hr. Adam Rzewuski wymurował nowy obszerniejszy, konsekrowany 1865. W wielkim ołtarzu cudowny obraz N. P. Maryi Częstochowskiej. Parafia ta miała pierwotnie 80 wsi z miasteczkami; których część przydzielono do parafii toporowskiej, rużyńskiej, zozowskiej i lipowieckiej. Dziś liczy 2500 parafian w 36 wsiach i 3 miasteczkach. – Do

parafii należą kaplice murowane: a) Pliskow miasteczko. b) Szpiczyń-
ce miasteczko c) Czerniowce wieś. d) Borkowce wieś. e) Kaplica drew-
niana na cmentarzu parafialnym w Pohrebyszczach.

388

1410 XIII Calend. Decembris apud Castrum sancti Petri Bononien dioec. — Joannes XXIII episcopatum Kijovien post mortem Philippi confert fr. Michaeli Trestka ord. Praediat

nominat 1519

Filipowicz Jan z Wilna Dr ~~[illegible]~~ Decret. biskup (Kijowski
Kustosz katedr. wileński; proboszcz w Poswolu 1522
+ 9 lutego 1524 w Wilnie po nim był nominatem
elektem (obrany 1527) Nikołaj Wiszgajło dziekan Katedry
wileński (później biskup żmudzki)

390

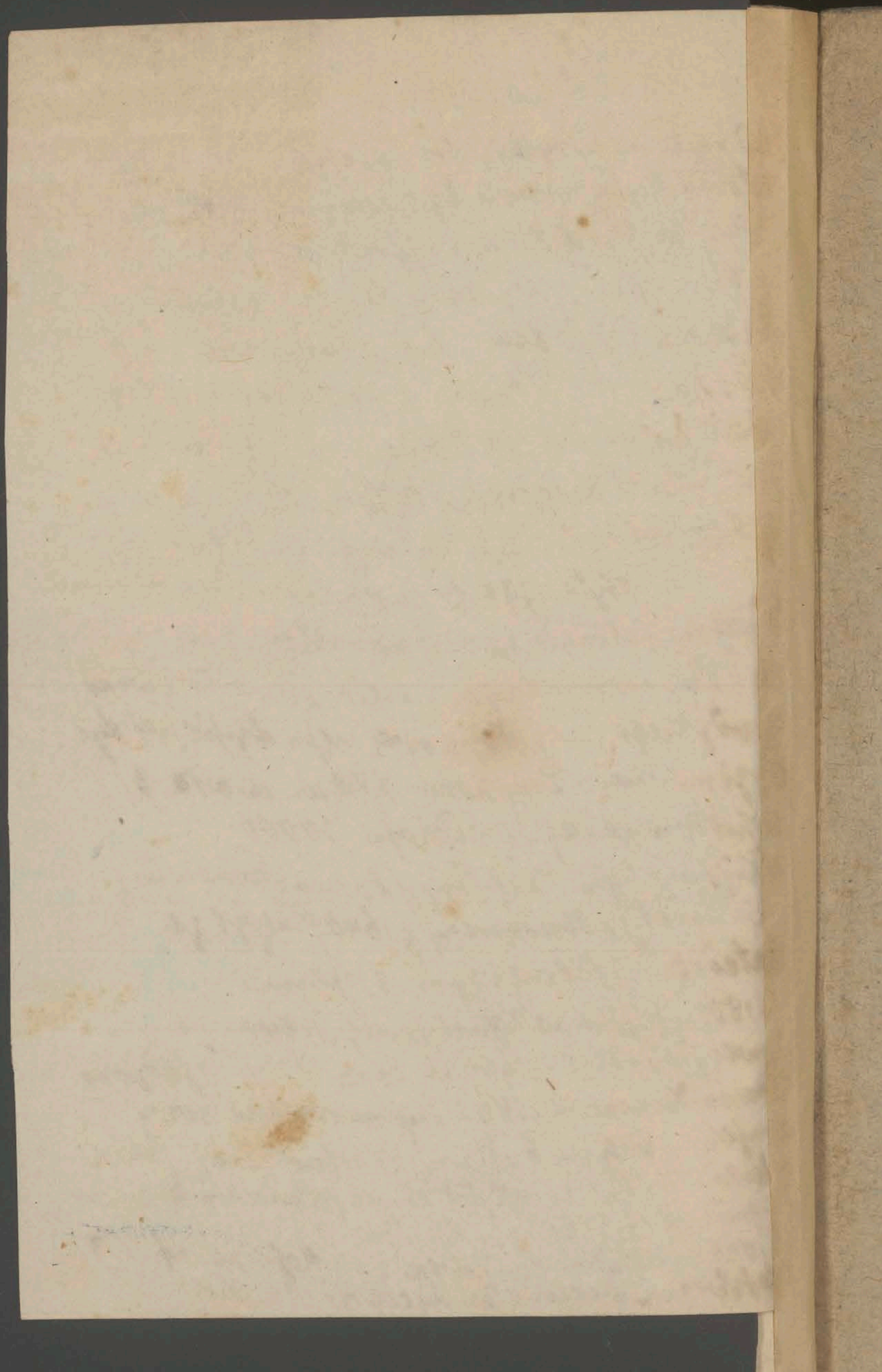
Biskupstwo Kijowskie

Od najdawniejszych czasów mieszkali tu Katolicy których liczba musiała być znaczna skoro biskupstwo w XI lub XIV w. erygowano. Biskupi nie mieli tu stałej rezydencyi lecz mieszkali w Lublinie lub Sokalu, lub w Ludnowie, lub Zerdyszowie. Dopiero r. 1724 Samuel Ożga obrał Żytomierz za stolicę i zaczął tu budować Kościół Katedralny który Sołtyk r. 1751 ukończył. Część dyecezyi wcielono do łuckiej a reszta 1798 do mohilowskiej (archidyakonat) Dyecezya składała się z 2 powiatów żytomierskiego i ... owruckiego, z części powiatu zwinogrodzkiego i z południowej części dzisiejszej dyecezyi mińskiej. Przy końcu XVIII w. miała 31 kościołów paraf. i ludności 30,000

W Kijowie były klasztory 1) Dominikanów (w części Padół) odbudowany r. 1640 służył za katedrę. 2) Bernardyni. 3) Jezuici

r. 1801 zbudowano kościół paraf drewn. (na nowej słobodzie peczarskiej) przy którym osadzono Dominikanów. R. 1842 wymurowano nowy konsekr. 1849 ma 6 ołtarzy 2) Kościół paraf. uniwersytecki. Kaplice a) instytut panien szlacheckich b) Pierwsze gimnazyum c) Korpusu Kadetów

r. 1848 Archidyakonat kijowski z 52 kośc. paraf. i z klasztorami wcielono do dyecezyi łuckiej.

391

Krakowskie bisk

Kieleckie

Sandomirskie

Status
dioecesis Cracoviensis
a. 1326

(Ex Libro rationum decimae sexennalis per Clementem V in Concilio viennensi (1311) impositae atque juxta ordinationem Janislai archiepiscopi gneznensis a. 1326 d. 19 Februarii in Uniejow taxatae. – qui liber intitulatur: Collectoria decimae etc. in regno Poloniae A. 1325–1327 No. 71 fol. 27–107)

Episcopus cracoviensis Nankerus taxatus de proventibus episcopatus sui 1350 marc.

Capitulum cracoviense: canonici praebendales: 1) Decanus Bodzanta 120 m. 2) Archidiaconus Jaroslaus (habet villam Vezow) 101 marc. 3 scot. 3) Praepositus Sbigneus; prov. praepositurae 43 m. et prebendae 36 m. 4) ~~[illegible]~~ Scolasticus Johannes 120 m. 5) Cantor Guillermus 44 m. 6) Custos Martinus 20 marc. et de villa capituli 14 m. 7) Canonicus Franciscus 32 m. et de villis Rudawa et Raceborowicz 30 m. 8) Canonicus Engbertus 33 m. et de villa capituli Goscza 22 marc. 16½ scot. 9) Canonicus Officialis Mathias 30 m. et de villa capituli Witgierez (Witkowice) 10 m. 10) Canonicus Adam Pecta 21 m. et de villa capituli 3 m. 11) Canonicus Nicolaus Banez 35 m. 12) Canonicus Nicul decanus gnesnensis 35 m. et de dubus villis capituli et medietate alterius 8 m. 13) Canonicus Ivo cantor gneznensis 30 m. et de villa capituli Usew 14 marc. 14) Canonicus Wichoslaus 20 m. 15) Canonicus Prandota 20 m. et de villa capituli 16 m.

A. 1345 = 1 marca auri = 12 marc. gros. prag. et 3 gross.

A. 1326
20 denarii parvi = 1 grossus.
2 grossi = 1 scotus
24 scoti = 1 marca.
A. 1345 valet 1 scot = 2 gros prag. et 1 gros. prag valet 16 den. har.
1 marca = 48 gros. prag vel 24 scot. vel 4 fertones
A. 1334 scolast. Petrus, Cantor Martinus
Canonicus Thomislaus, Swenslaus

16) Canonicus Bartholomaeus archidiaconus vladislaviensis 30 m. 17) Canonicus Bartholomaeus Zartho 25 m. 18) Canonicus Petrus Miles 30 m. et de villa 6 m. 19) Canonicus Santko nepos episcopi cujaviensis (Mathiae Golanczewski de stemmate Topor) 5 m. 20) Canonicus Henricus de Magno Sale (Wieliczka) de prebenda et villa capituli 23 m. 21) Canonicus Henricus de S. Nicolao 14 m. et de villa capituli 4 m. 22) Canonicus Joannes Jarlaci archidiaconus sandomiriensis 26 m. 23) Canonicus Otto 41 m. et de villa capituli 3 m. 24) ~~[illegible]~~ Canonicus Joannes de Haynovia 8 marc. 6 scot. 25) Canonicus Petrus de Verulis 50 m. 26) Canonicus Bogufalus 38 m. 27) Canonicus Petrus Zirik (Szyrzyk) 20 m. 28) Canonicus Lubiko 16 m. 29) Canonicus Walterus scholasticus vratislaviensis 21 m. et de villa capituli Zelonki 7½ m. item de villa ~~[illegible]~~ Provenzan quam tenet ab episcopo lubucensi 15 m. 30) Canonicus Cristanus magister 36 m. 31) Canonicus Johannes Grothonis 17 m. et de villa capituli 11 marc.

Canonici gratiales ejusdem ecclesiae: 1) Canonicus gratialis Jacobus Zirik 15 m. et de villa 4 m. 2) Can. grat. Andreas praepositus gneznensis 15 m. 3) Can. grat. Michael dictus Ursus 4 m. 4) Can. grat. Clemens scholasticus gneznensis 15 m. 5) Can grat. Michael Dyrzikraj 5 m. 6) Can. grat. Albertus Paluka 2 m. 7) Can. grat. Signius filius castellani

8 m. 8) Can. grat. Johannes praepositus eccle=siae S. Michaelis 17 m. 9) Can. grat. Nassan 5 m. 10) Can. grat. Nankerus praepositus scarbi=miriensis 5 m. 11) Can. grat. Petrus Zirik de pro=ventibus gratiae et de parte villae capituli Gram=balow 10 m. 12) Can. grat. Nicolaus custos visli=ciensis 5 m. et de parte villae capituli Gramba=low 2 m. 2 scot. 13) Can. grat. novus Jaroslaus 12 m. (habet gratiam ab episcopo dimissam) 14) Can. grat. Johannes Brocka 5 m. (habet gratiam a praeposito miechoviensi dimissam)

Altaristae ejusdem ecclesiae: 1) Altare b. Margarethae 15 marc. Clemens de Vratislavia. 2) Altare b. Thomae 10 m. Walterus. 3) Altare S. Johannis Bapt. 6 m. Thomas. 4) Altare b. Mariae 5 m. Michael de Cracovia. 5) Altare b. Nicolai 4 m. Jacobus subcustos. 6) Altare S. Johannis evang. 7 m. Laurentius. 7) Altare b. Catherinae 2 marc. Augustinus altarista.

Ecclesia S. Michaelis in castro cracoviensi: 1) Praepositus Johannes 35 m. 2) Custos Franko 5 m. 3) Canonicus Ubislaus 5 m. 4) Canonicus Bertholdus de Kamen 5 m. 5) Canonicus Borislaus Radlicza 5 marc.

Ecclesia S. Georgii 1) Rector Lubtko 10 m.

Ecclesia S. Mariae Aegiptiacae: 1) Rector Alexander 6 m.

Ecclesia S. Mariae 1) Plebanus Johannes Grothonis 133 m. a. 1328 Joannes de Lubssicz viceplebanus

Ecclesia S. Stephani 1) Plebanus Nicolaus 17 m. et de agriculturis 4 marc. 6 scot.

Ecclesia Omnium Sanctorum: 1) Plebanus medietatis ecclesiae Florianus 30 m. 2) Rector alterius medietatis ecclesiae [illegible]. Boguslaus 14 m.

Ecclesia S. Adalberti: 1) Rector Jacobus 10 m.

Ecclesia S. Nicolai: 1) Rector Henricus 18½ m. (plebanus)

Ecclesia S. Mariae Magdalenae 1) Rector Johannes 8½ m.

Ecclesia S. Laurentii 1) Rector Laurentius 7 m. 2 scot.

Ecclesia S. Martini 1) Rector Boguslaus cum agriculturis 8 m. 14 scot.

Ecclesia S. Jacobi 1) Plebanus medietatis ecclesiae 13 m. [illegible] Stanislaus. 2) Plebanus alterius medietatis ecclesiae. Georgius 12 m.

Ecclesia hospitalis [illegible] S. Spiritus seu ecclesiae S. Crucis. 1) Magister hospitalis fr. Martinus 45 m. (deductis expensis infirmorum)

Ecclesia S. Marci fratrum ordinis S. Marci: 1) Prior fr. Pezoldus 3 m. 18 scot.

Ecclesia S. Stanislai in Rupella: 1) Plebanus: Petrus magister 10 m.

Ecclesia S. Aegidii: 1) Custos Miroslaus 7 m. 2) Canonicus Petrus Rimboldi 10 m. 3) Canonicus Johannes Conradi 19 m. 4) Canonicus Clemens scholasticus gneznensis 10 marc.

Ecclesia S. Floriani in suburbio civitatis cracoviensis: 1) Praepositus Prandota 44 m. 2) Decanus Cestko 6 m. 3) Custos Dyrsko 25½ m. 4) Canonicus Dyrzko 20 m. 5) Canonicus Adam magister 9 m. 6) Canonicus Santko habet fundationem in proventibus ecclesiae de Ilkus. 7) Canonicus Nicolaus 20 marc.

Ecclesia S. Johannis: 1) Rector Dyrzko 6 m. 8 scot.
Ecclesia SS. Philippi et Jacobi: 1) Rector Franciscus 3½ m.
Ecclesia S. Benedicti: 1) Rector Walterus 2 marc.

Ecclesiae diocesis Cracoviensis.

Ecclesia (collegiata) tit. S. Johannis Bapt. Scarbimiriensis: 1) Praepositus Nankerus 80 m. 2) Scolasticus Signeus 20 m. 3) Custos Groto 5 m. 4) Canonicus Laurentius Ogorzolecz 5 m. 5) Canonicus Henricus de S. Nicolao crac. 4½ m. 6) Canonicus Alexander 5 m. 7) Canonicus Henricus Zopuchonis 4 m. 15 scot. 8) Canonicus Lassota 4 m. 14 scot.

Ecclesia (collegiata) Sandomiriensis: 1) Praepositus: Nemirza, postea Petrus Zirik 30 m. 2) Decanus Guntherus 15 m. 3) Custos Ceslaus 20 m. 4) Scolasticus Petrus 8 m. 5) Cantor Nassan 30 m. 6) Canonicus Jaroslaus 40 m. 7) Canonicus Michael Dyrzkraj 12 m. 8) Canonicus Sventoslaus 15 m. 9) Canonicus Otto 10 m. 10) Canonicus Jacobus 6 m. 11) Canonicus Franciscus magister 6 m. 12) Canonicus Miroslaus 7 m. 13) Canonicus Martinus Magister 4 m. 14) Canonicus Signeus 17 m. 15) Canonicus Hermannus 10 m. 16) Canonicus Martinus Diapenta.

Ecclesia S. Petri Sandomiriensis: 1) Plebanus Wroyninus magister 45 m. 2) Canonicus gratialis idem Wroyninus magister 8 marc. 3) ~~[illegible]~~ Subcustos Paulus 2 m. 6 scot.

Ecclesia hospitalis S. Spiritus in Sandomiria:
1) Magister hospitalis fr. Nicolaus 6 m.

Ecclesia (collegiata) de Opatow: 1) Decanus Hermannus 10 m. 2) Custos Dobreslaus 5 m. 3) Cantor Johannes 5 m. 4) Scholasticus Marcus 4 m. 5) Canonicus Dominicus 1½ m. 6) Canonicus Albertus 1½ m. 7) Canonicus Adam 1½ m. 8) Canonicus Woyslaus Lanca 1½ m. 9) Canonicus Nicolaus de Werzizow 1 m. 11 scot.

Ecclesia (collegiata) Kiltiensis (in Kielce):
1) Decanus Wrchoslaus 16 m. 2) Praepositus Petrus 18 m. 3) Custos Miroslaus 15 m. 4) Scholasticus Wenceslaus Jaya 5 m. 5) Canonicus Pasko 18 m. 6) Canonicus Martinus de Omnibus Sanctis 5 marc. 7) Canonicus Pasko archidiaconus legnicensis 7 m. 8) Canonicus Hanko de Kozle thesaurarius episcopi 10 m. 9) Canonicus Petrus Zirik 10 m.

Monasteria diocesis Cracoviensis:

Mon. Tinciense ord. S. Benedicti: Abbas fr. Michael 222 m.
Praepositura de Zwirintia ord. Praemonstrat: Praepositus fr. Nicolaus 140 m.
Mon. de Mogila ord. Cisterc.: Abbas fr. Stephanus 145 m.
Mon. de Andreow ord. Cisterc. Abbas fr. Walterus 100 m.
Mon. de Ciricz ord. Cist. Abbas fr. Dionisius 41 m.
Mon. de Bresko ord. Praemonst. Abbas fr. Blasius 70 m.
Mon. de Staniantek ord. S. Benedict. Praepositus fr. Ztresko 150 m.
Praepositura domus Miechoviensis ord. Sepulchri dominici: Praepositus fr. Benedictus 300 m.

Mon. Secechoviense ord. S. Bened. Abbas fr. Desiderius 70 m.
Mon. Calvimontis ord. S. Bened. Abbas fr. Wilhelmus 100 m.
Mon. de Comprovincia ord. Cisterc. Abbas fr. Johannes 90 m.
Mon. de Wanchocz K ord. Cisterc. Abbas fr. Johannes 85 m.
Praepositura de Imramowicz ord. Praemonstr. Praepositus fr. Jacobus 60 m.
Praepositura de Krzizanowicz ord. Praemonstr. Praepositus fr. Friczko 30 m.
Praepositura de Busko ord. Praemonstr. Praepositus fr. Henricus 45 m.
~~Praepositura~~ Prioratus de Lubichowa ord. S. Marci. Prior fr. Petrus 13 m.
Praepositura de Mstow ord. S. Bened. Praepositus fr. Johannes 20 m.
Monasterium monialium de Sandecz ord. S. Clarae: Abbatissa 300 m.
Mon. monialium S. Andreae Cracov. ord. S. Clarae: Abbatissa 20 m.

Ecclesiae

Archidiaconatus Cracoviensis.

I) Decanatus de Prandocin: 1) Prandocin plebanus 13 m. 2) Dissitia (Jerzyca) 2 plebani 3) Strzenawa (Szrzeniawa) pleb. 11 marc. 4) Secechoviz (Sieciechowice) pleb. 13 1/2 m. 5) Uniejow pleb. 13 m. 6) Golcza pleb. 20 m. 7) Wisseticz (Wysocice) pleb. 11 1/2 m. 8) Imramowic pleb. 6 m. 9) Ulina pleb. 2 marc. 10) Mlinoga (Minoga) pleb. 22 1/2 m. 11) Medwecz (Niedzwiedz 2 plebani 6 marc. 6 scot et 5 m. 6 scot. 12) Zadroze pleb. 2 m. 2 scot. 13) Bolechowicz pleb. 10 m. 14) Raceborowicz pleb. 7 m. 16 scot. 15) Gebeltow pleb. 9 1/2 m. 16) Venceslawicz (Więcławice) pleb. 13 m. 17) Johannes Brotka officialis gnezn. ratione gratiae quam habet a domo Mechoviensi ord. S. Sepulchri 5 m. 18) Sanspowa pleb. 2 m. 19) Sulossow pleb. 2 m. 20) Radawicz pleb. 3 m. 21) Pregina pleb. 5 m. 22) Zelonek pleb. 8 m. 23) Skala pleb. 3 m. 24) Swanowic pleb. 6 m. 25) Modlotia (Modlnica) pleb. 6. m.

A. 1342 Decanatus de Wyssecic a) Hermanni villa (Jerzmanowice)

b) Mechovia pleb. 1328

c) Smarssowicz pleb.

26) Slawetz (Sławice) pleb. i mar. 27) Alba Eclesia (Biały Kościół) pleb. 3 m.

A. 1342 decanatus de Ciricz.

II) Decanatus de Negowecz olim de Cziricz 1) Negowecz pleb. 15 m. 2) Wieliczka plebanus Henricus 20 m. 3) Bodzanow (Bodzanow) pleb. 15 m. 4) Dekanowicz pleb. 12 m. 5) Chelme pleb. 12 m. 6) Ciricz pleb. 6 m. 7) Gdow pleb. 10 m. 8) Biskupicz pleb. 10½ m. 9) Lapcitia (Łapczyce) pleb. 10 m. 10) Bochna pleb. 30 m. 11) Kridlna (Skrzydlna) seu Antiquum Rudel pleb. 30 m. 12) Kossoticz pleb. 5 m. 13) Krizanowicz pleb. 5 m. 14) Lapanow pleb. 1½ m. 15) Tarnowa (Tarnawa) pleb 1½ m. 16) Racechowicz (Raciechowice) pleb. 4½ m. 17) Zaklicino pleb. 1 m. 6 scot. 18) Seprawe pleb 1½ m. 19) Lazan (Łazany) pleb. 3 m. 20) Dobssicz pleb. 4 m. 21) Sobolow pleb. 2 m. 6 scot. 22) Wisnice (Wiśnicz) pleb. 6 m. 23) Novum Rudel (Wola Skrzydlańska 1326) (?) pleb. 1½ m. 24) Villa Regis (Krolowka) pleb. 3 m. 25) Mislimicz (Myślenice) pleb. 3 m. 18 scot. 26) Lipnik (Lipnica) pleb. 3 m. 27) Breze (Brzezie) 2 pleb. 6 m. et 2 m. 28) Brestnicia (Brzeźnica) pleb. 8 m. 29) Lossosina pleb. 8 m. 30) Droggna pleb. 5 m. 31) Gaj pleb. 1 m. 32) Mogylan pleb. 1 m. 33) Sulkowicz pleb. 3 m. 34) Glowoczow (Głogoczow) pleb. ½ m. 35) Kriwa Dambrowa (Krzywaczka?) pleb. 1½ m. 36) Herbordi villa (Harbutowice) pleb. 1 m. 37) Jawornik pleb. 1 m. 6 scot. 38) Rechembrot (Rajbrot) pleb. 1 m. 39) Villa Conradi (?) pleb. 3 m. 3 scot. 40) Villa Martini (?) pleb. 1 m.

a) Stebmicz pleb. (?)
b) Zegotae villa (Rzegocina-Wola Zegotae) pleb.
c) Lubcichowa (Trzciana) pleb. 1328
d) Pogwizdow pleb.

III) Decanatus de Zathor: 1) Zator pleb. 5 m. 2) Villa Hermanni (Andrychow ?) pleb. 2½ m. 3) Polanka pleb. 7 m. 4) Petrkowicz (Piotrowice) pleb. 3½ m. 5) Villa Gerardi

(Gierałtowice) pleb. 3½ m. 6) Glambowicz seu Chundorf (pleb. 2 m. 18 scot.
7) Villa Zibothonis (?) pleb. 1½ m. 8) Villa Wriderici
seu Witanowicz pleb. 3 m. 9) Weprecz (Wieprz) pleb. 6 marc.
10) Helwand (Inwałd) pleb. 1 marc. 6 scot. 11) Spithowicz
pleb. 6 m. 12) Woznik seu Bachowicz (pleb. 2½ m. 13) Friderichowicz
pleb. 2½ m. 14) Zarissow (Zakrzow) pleb. 3 m. 15) Ber=
wald pleb. 2½ m. 16) Villa Siffridi (Zebrzydowice)
pleb. 2½ m. 17) Pobedre (Pobiedr) pleb. 1 m. 18) Re=
guliz pleb. 12 m. 18 sc. 19) Grabsicz (Grabiszyce) pleb.
1½ m. 20) Muchar pleb. 15 m. 21) Midek pleb 1½ m.
22) Villa Mathei (?) pleb. 1½ m. ecclesia deserta
(leżała koło Midku) 23) Antiqua Radissow (Radzie=
szow Stary) pleb. 3 m. 24) Nowa Radissow seu Wola
(Wola Radziszowska) pleb. 2 m. 7 sc. 25) Cirnechow
(Czernichow) 6 m. 26) Thincia pleb. 7 m. 27) Mora=
vicia 2 plebani Stanislaus et Florianus 12 m. 28)
Rudawa pleb. 20 m. 29) Pregina pleb. 5 m. 30)
Krenein pleb. 1½ m. 31) Strenow (Stryszow) (?) pleb. 2 marc. 32)
Wadowicz ecclesia filialis de Muchar. 33) Palcowicz
pleb. pauper. 34) Soska (Sosnka - Sanka) pleb. 3 m. 35)
Poromba Zegota (Poremba Żegoty w krak.) 3 m. 36)
Kressowicz (Krzeszowice) pleb. 4 m. 37) Lissek (Lisz=
ki) pleb. 2 marc.

IV) Decanatus de Andreow: 1) Andrzeow pleb. 3 m. 2) Mo=
kresko pleb. 4 m. prebendarius 2 m. 3) Gemelnow (Jemielno)
pleb. 5½ m. complebanus 4½ m. prebendarius 8 m. 4) Wro=
czir (Wrocieryż) pleb. 5 m. 5) Lubza (Lubcza) pleb. 5½ m. 6)
Petrechowicz Petrowicz (Piotrkowice) pleb. 3 m. 7) Mironowicz (Mironice)
pleb. 6½ m. complebanus - 8) Sandissow (Sędziszow) pleb. 16 m. prebendarius 3 m.

A. 1342
a) Antiquo sudlow pleb.
b) Porambca Marconis (Maszyporemba) pleb.
c) Zales pleb. 1328

A. 1342
a) Wladislavia pleb. (Władysław)

9) Dirskow (Dzierzgow) pleb. 4 m. 10) Slup (Słupia) pleb. 3 m. 11) Kaglowicz pleb. 2½ m. 12) Grodzina pleb. 8 m. 13) Obichow pleb. 9 m. 6 scot. 14) Krisanticz (Krzeczęcice Krzczęcice) pleb. 5 m. 15) Rakosin pleb. 1 m.

A. 1342 dec. de Laurenticz
a) Sandzinojowicz pleb. (Sędziejowice)

V) Decanatus Kazimiriensis: 1) Kazmiria (Kazmierz wielki) pleb. 14 m. 2) Czudinowicz (Cudzinowice) pleb. 3 m. 3) Bobin pleb. 8 m. 4) Nikulauschowicz (Mikluszowice) pleb. 3½ m. 5) Koscelecz (Kościelec) pleb. 20 m. 6) Ksegnicz (Xiążnice) pleb. 31 m. 7) Gorskow (Gorzkow) pleb. 8 m. 8) Antiqvum Bresko (Brzesko stare) pleb. 30 m. 9) Withow pleb. 10 m. 11) Przemakow (Przemykow) pleb. 16 m. 12) Grobla (?) non habet parochiam pleb. 5 m. 13) Raphalowicz (Rachwatowice) pleb. 5 m. 14) Novum Bresko (Brzesko nowe) pleb. 9 m. 15) Laurenticz (Wawrzeńczyce) pleb. 25 m. 16) Ecclesia de S. Pancratio Brzesko (?) pleb. 5 m. non habet parochiam 17) Ecclesia de S. Laurentio prope Wislam pleb. 4 m. (Wawrzeńczyce)

A. 1328
a) Mitarza pleb.

VI) Decanatus de Izdrancino alias Zrancino: 1) Izdrancino (Zręcin) pleb. 4 m. 2) Beyecz (Biecz) pleb. 5 m. 3) Dominikowicz pleb. 8 scot. Ecclesia deserta. 4) Zalanze (Załęże) pleb. 2½ m. 5) Slawancin (Sławęcin) pleb. 2½ m. 6) Jassel (Jasło) pleb. 4½ m. 7) Antiqvum Zmigrod (Stary Żmigrod) pleb. 9 m. 8) Seben (Szebnie) pleb. 1 m. 9) Kleczicze (Kleszcze) pleb. 8 m. 10) Bedzeda (Biezdziedza) pleb. nihil habet. 11) Novum Smigrod (Nowy Żmigrod) pleb. 1 m. 18 scot.

VII) Decanatus de Tarnow: 1) Tarnow pleb. 3½ m. 2) Woynicz pleb. 28 m. 3) Wirchoslawicz (Wierzchosławice) pleb. 2½ m. 4) Jurchow (Jurkow) pleb. 3½ m. 5) Thuchow pleb. 5½ m. 6) Opatkowicz (Zakliczyn miasto) pleb. 3½ m. 7) Libertas Timonis (Tymowa) pleb. 3½ m. 8) Libertas Gotfridi (Gosprzydowa)

seu Gotfridi villa
(pleb. 2 m. 9) Gnoynik pleb. 3½ m. 10) Bessadek (Bie=
siadki) pleb. 4 m. 11) Usswa (Ujzew) pleb. 3 m. 18 scot. 12)
Plessina (Pleśna) pleb. 2 m. ecclesia de novo fundata.
13) Jassen (Jasień) pleb. 2½ m. 14) Dambno (Dębno)
pleb. 5 m. 15) Radlow pleb. 10 m. 16) Gora (Góra Zbyl=
towska) pleb. 6 m. 17) Czchow (Czchów) pleb. 10 m. 18)
Goszcz (Gwozdziec) pleb. 2 m. 19) Scepanow pleb. 10 m.
20) Poramba (Poręba Spytkowa) pleb. 5 m. 21) Libertas
Ivonis (Iwkowa) ecclesia novae plantationis pleb.—

VIII) Decanatus de Irzadza: 1) Irzadz (Irządze) pleb. 6 m. 2) Kromolow (Kromołów) pleb. 8 m. 3) Podlesse (Podle=
sie) pleb. 5 m. 4) Klobusko (Kłobucko) pleb. 8 m. 5) Seko=
cin (Szczekociny) pleb. 1 m. 6) Potok pleb. 2 m. 7) Kidow
pleb. 1 m. 22 scot. 8) Kebel (Gbel) pleb. 1½ m. 9) Nakel
(Nakieł) pleb. 7 m. 10) Pribino (Przybynow) pleb. 2 m. 11) Ne=
gowa (Niegowa) pleb ½ m. 12) Czenstakowa (Często=
chowa) pleb. 1 m. 13) Dlusecz (Dłużec) pleb. 2 m. 14) Goloczow
(Gołaczow) pleb. 20 m. 15) Lelow pleb. 20 m. 16) Piltia
(Pilica) pleb. 16 m. 17) Lesnow pleb. 1 m. 18) Rokidnow
(Rokitna) pleb. 1½ m. 19) Zarnowecz pleb. 10 m.

A. 1342 decan. Lelowiensis
a) Lelovia archipresbyter.
b) Wola pleb. (?)
c) Mstow pleb.
d) Tanzin pleb (?)

IX) Decanatus de Plessow: 1) Czulicz pleb. 5 m. 2) Lu=
boritia (Luborzyca) pleb. 46 m. 3) Negardow pleb. 8 m. 4)
Koniussa 2 pleb. 23 m. et 18 m. 5) Proschowicz pleb. 9 m.
6) Zambocin pleb. 9 m. 7) Pobednik pleb. 12 m. 8) Plessow
(Pleszow) pleb. 5 m. 9) Rusca 2 pleb. Walterus plebanus 10 m.
Martinus plebanus alterius medietatis ejusdem ecclesiae 14 m.
10) Igolomia pleb. 20 m.

X) Decanatus Slavcoviensis: 1) Slavcovia pleb. 20 m.
2) Chechel pleb. 10 m. 3) Zankowicz vel (Sanczkowicz (Sączow) pleb. 6 m.
4) Sewor (Siewierz) pleb. 10 m. 5) Rept (Repty) pleb. 5 marc.

A. 1342 decan. Novimontis et 1342 decan. Bithomiensis

A. 1342 (in dec. Novimontis)
a) Reguliz pleb. (Regulice w Krak.)
b) Raczlawicz pleb.
c) Chotel pleb.
d) Kressowicz (Krzeszowice) pleb
e) Trebina pleb.
f) Tarnovia (Chrzanow) pleb
g) Paczoldi villa (Paczoltowice) pleb.
h) Rudavia pleb.
i) Gorowicz (Morawica) pleb.
k) Przegina pleb.
l) Jaworno pleb.
m) Gorze Gorzynia pleb. 1328

6) Woycekowicz (Wojkowice) pleb. 3 m. 7) Bandin (Będzin) pleb. 8 m. 8) Simuna pleb. 5 m. 9) Grozecz (Grodziec) pleb. 3 m. 10) Biskupicz pleb. nihil 11) Kameń pleb. 4 m. 12) Czedladz pleb. 10 m. 10 scot. 13) Bitom pleb. ecclesiae S. Margaretae 12½ m. 14) Bitom pleb. ecclesiae S. Mariae 3 m. 15) Sanczhow (Sączów) 2 m. 16) Mislowicz seu Misliwicz pleb 5 m. 17) Kozeglow pleb. nihil 18) Ilkus pleb. 11 m. 19) Novus mons (Nowa Góra) pleb. 3 m. 20) Pechar (Piekary) pleb. 2 m. 21) Panow (Paniowy) pleb. 20 scot. 22) Razanchow (Radziankow) pleb. nihil 23) Plok (Płoki) pleb. 6 m. 24) Nikolow (Mikulczyce-Nikolaj) pleb. 6 m. 25) Michalkowicz (Michałkowice) ecclesia deserta. 26) Carow (Charzow) pleb. 1 m. 27) Nikultiez (Mikulczyce) pleb. ½ m. 28) Magister hospitalis S. Spiritus de Carow (Charzow) juxta Bitom fr. Henko 4 m. 29) Fr. Henricus procurator monasterii S. Vincentii prope Vratislaviam de proventibus decimarum in terra Bitomiensi Cracov. dioces. 2 m.

A. 1342. (in dec. Sand.)
a) Libertas Johannis pleb. (? Ujanowice)
b) Libertas Ivkonis pleb. (?)
c) Smildlno pleb.

XI) Decanatus Sandecensis: 1) Sbissicz pleb. 10 m. 2) Nowoyowa pleb. 2 m. 8 sc. 3) Ferrea villa (Żeleznikowa) pleb. 4½ m. 4) Barczicz pleb. 1 m. 21 sc. 5) Mantina (Męcina) 4 m. 18 sc. 6) Niger fluvius (Czarny potok) pleb. 2 m. 7) Prissowa 1 m. 6 sc. 8) Mogylno pleb. 20 scot. 9) Chomoranicz pleb. 2½ m. 10) Longum pratum (Kamienica ?) pleb. 3 m. 11) Podegrodze pleb. Jacobus Zirik pleb. 35 m. 12) Mislikow (Mystkow) pleb. 3 m. 13) Welglow pleb. 9 m. 14) Sanctus Sverardus (Tropie) pleb. 18 m. 15) Sidlisicz [vel Siedlisci et Wylczsko (Wilczyska) pleb.] (Siedliska) pleb. 5½ m. 16) Jakubkowicz pleb. 3 m. 17) Tangoborza pleb. 4½ m. 18) Jasowsko (Jazowsko) pleb. 2 m. 19) Lukowic pleb. 3 m. 8 scot. 20) Antiqua Sandecz pleb. 5 m. 21) Moscenitia pleb. 2½ m. 22) Sedlecz pleb. 2½ m. 23) Beganicz [vel Begnanowicz] pleb. 2½ m. 24) Lanzko (Łącko) vicarius perpetuus 7 m. 25) Nowo Sandecz pleb. 30 m.

XII) Decanatus de Pelcinitia. 1) Pelcinitia (Pałecznica) 2 pleb. 5 m. et 1 m. 2) Wroczimowicz pleb. 7 m. 3) Raczlawicz pleb. 4 m. 18 sc. 4) Nasankowicz (Nasiechowice) pleb. 4 m. 5) Kalina pleb. 3½ m. 6) Slawosow (Sławoszow) pleb. 8 m. 7) Magnum ~~Xe~~ Xenze (Książ wielki) 2 pleb. 8 m. et 10 m. 8) Parvum Xenze (Xiąż mały) pleb. 7 m. 9) Misticzow (Motyczow) 2 pleb. Petrus plebanus 6½ m. Dobreslaus complebanus 6½ m. Nicolaus scolasticus ejusdem ecclesiae 2 m.

XIII) Decanatus de Oswencim: 1) Oswencim 2 pleb. Nicolaus plebanus medietatis ecclesiae 30 m. Leonardus plebanus alterius medietatis ecclesiae 30 m. 2) Paramba (Poręba wielka, ~~[illegible]~~ Sernja) pleb. nihil. 3) Grodzecz (Grodziec) pleb. 1 m. 6 sc. 4) Ossek pleb. 8½ m. 5) Mosgrunt seu Witkowicz pleb. 2½ m. 6) Kant (Kęty) pleb. 9 m. 7) Gigersdorf seu Gerowicz vel Girowicz (?) pleb. 1 m. 15 sc. 8) Medzwna seu Kuncendorf (?) pleb. 5 m. 18 sc. 9) Villa Bertholdi (Bereltowice) pleb. 6 m. 8 sc. 10) Bestwina pleb. 4 m. 11) Dankowicz (Dankowice) pleb. 1 m. 12) Villa Scriptoris (Pisarzowice) pleb. 2 m. 6 sc. 13) Antiquum Willamowicz (Starawieś) pleb. 2½ m. 14) Jawissowicz (Jawiszowice) pleb. 18 scot. 15) Lensin (Lędziny) pleb. 7 m. 3 gr. 16) Trebina pleb. 1 m. 21 sc. 17) Crenovia (Chrzanow) 3 pleb. Bartholomeus plebanus 6 m. 6 sc. Johannes complebanus 6 m. 6 sc. Egidius complebanus 2½ m. 18) Breze (Brzeszcze) pleb. 4 m. 2 sc. Conradus plebanus excommunicatus. 19) Visla pleb. 1 m. 18 sc. 20) Plessina (Pszczyna) pleb. 16 m. 21) Czviklicz seu Janzdorf pleb. 4 m. 2 sc. 22) Studna (Studzienka) pleb. 3 m. 18 sc. 23) Susecz (Susiecz) pleb. 2½ m. 24) Woskiez (Wosczyce) pleb 2½ m. 25) Ziwiez pleb. 3 m. Engbertus plebanus. 26) Novum Willamowicz pleb. 1 m. 16 sc.

A. 1342
a) Lachenwalth pleb.
b) Lossina (Lędziny ?) pleb.
c) Swicza (Żywiec ?) pleb.

27) Lipnik pleb. 4 m. 28) Duae Caprae seu Siffridi villa (Kozy) 1 m. 11 scot. prius fuit deserta; Theodoricus plebanus.

Praepositura Visliciensis

Ecclesia (collegiata) Visliciensis: 1) Praepositus Franciscus magister 76 m. 2) Scolasticus Alexander 15 m. 3) Custos Nicolaus 20 m. 4) Canonicus Joannes Zarcko 6 m. 5) Canonicus Florianus 9 m. 6) Canonicus Wolframus 11 m. 7) Canonicus Joannes de Bandin 6 m. 8) Canonicus gratialis Nicolaus de Pelcitza 15 m. 9) Canonicus gratialis Hermannus procurator regis 18 m. 10) Canonicus gratialis Michael Ursus 1 m. 6 scot. 11) Canonicus Nemirza 6 m.

Ecclesiae in civitate Visliciensi: 1) Ecclesia S. Laurentii, rector Sulko 2 m. 2) Ecclesia S. Martini, plebanus Andreas 3 m. 3) Ecclesia S. Nicolai, rector Dominicus 1½ m.

I) Decanatus de Korcin seu de Boleslaw 1) Korcin 2 pleb. 26 m. 2) Opatowecz pleb. 12 m. 3) Grabssow (Gremboszow) pleb. 2 m. 4) Otwinow pleb. 6 m. prebendarius 20 sc. 5) Rubea vel Russa Ecclesia (Chotel czerwony?) pleb. 5 m. 6) Boleslaw pleb. 10 m. 7) Sucin (Szczucin) pleb. 3½ m. 8) Ostrowecz pleb. 5 m. 9) Strozicz (Strożyska) pleb. 22 m. 10) Nova civitas (Nowe miasto Korczyn) pleb. 3½ m. 11) Brecz (Beszcze) pleb. 20 m. 12) Solecz pleb. 7 m. 13) Swinar pleb. nihil.

A. 1342 dec. de Parva Kazimiria
a) Vislicia pleb.
b) Eclesia S. Laurentii pleb.

II) Decanatus de Czarnocin (scis.) 1) Dzeransa (Dzierążnia) pleb. 40 m. 2) Stradow pleb. 3 m. 3) Pelticz (Pełczyska) pleb. 26 m. prebendarius 15 m. 4) Mlodzow pleb. 1 m. 18 sc. 5) Chrobers 2 pleb. 10 m. et 8 m. 6) Probolowicz pleb. 5½ m. 7) Parva Kazmiria (Kazmierza mała) pleb. 12 m. 8) Sokolina pleb. 10 m. 9) Bzalosicz (Działoszyce) et Wola pleb. 5 m. 10) Czarnocin pleb. 4 m.

III) Decanatus de Kige: 1) Kighe (Kije) pleb. 10 m. prebendarius 3½ m. 2) Gnoynow (Gnojno) pleb. 6 m. 3) Santia (Szaniec) 2 pleb. 5 m. et 2½ m. Scolasticus 2½ m. Prebendarius 12 scot. 4) Janina pleb. 4 m. 5) Sczaworicz (Szczaworysz) 3 m. 6) Lissow pleb. 8 m. 7) Wirczczow (?) pleb. 4 m. 8) Sancziwoyowicz (Sędziejowice) pleb. 5 m. 9) Chothel (Chotel zielony?) pleb. 7 m.

a. 1328
a) Krzizanowicz pleb
b) Busko pleb.

IV) Decanatus de Xegnicz 1) Xegnicz (Książnice) pleb. 7 m. 2) Bansowa militalis (Beszowa) pleb. 13 m. 3) Bechow (Biechow) pleb. pleb. 5 m. 4) Turzamp pleb. 6 m. 5) Konemlot pleb. 20 m. 6) Bansowa episcopalis (Zborówek?) pleb. 4 m. 7) Olesnitia pleb. 5 m. 8) Kotussow pleb. 5½ m. 9) Polancz (Połaniec) 11 m. 10) Stobnitia 3 pleb. 18 m. 11) Stassow pleb. excomunicatus. 12) Paczenow pleb. 15 m. 13) Sydlow (Szydłow) pleb. 2 m.

a. 1342
a) Kargow pleb. 1328

V) Decanatus de Silvis seu de Dambitia. 1) Dambitia (Dębica) pleb. 6 m. 2) Zarecz (Zdarzec) pleb. 1 m. 6 sc. 3) Lubsina pleb. 1 m. 6 sc. 4) Dambrowa pleb. 2½ m. 5) Lanszka (Łączki) pleb. 1 m. 6. sc. 6) Sandissow pleb. 12 m. 7) Czudecz pleb. 4½ m. 8) Dobrechow (Dobrzechow) pleb. 4½ m. 9) Xagnicz (Książnice) pleb. 2 m. 10) Strasencin pleb. 3 m. 11) Predslaw 2 pleb. 8 m. et 3 m. 12) Galussowicz (Gawłuszowice) pleb. 2½ m. 13) Bresnicza (Brzeznica) pleb – 14) Chorzelow pleb. 3 m. 6 scot

a. 1342 dec. de Strassecin

Archidiaconatus Zawichostensis: 1) Archidiaconus vel Decanus Zavichostensis Mathias 14 m. 2) Lkanow pleb. 9½ m. 3) Scidlow pleb. 3 m. 4) Pribislawicz pleb. 3 m. 5) Jankowicz pleb. 2½ m. 6) Lukawa pleb. 2½ m. 7) Gora (Gory) pleb. 3 m. 8) Bidzin pleb. 10 m. 9) Ecclesiae de Zawichost Vicarius perpetuus (w Zawichoście) 3 m. 18 sc. 10) Ecclesia de S. Mauritio Plebanus 1 m. 6 sc. 11) Swecechow pleb. 3 m. 12) Slup (Modliborzyce) 20 scot. deserta. 13) Patrawin (Piotrawin) pleb. 3 m. 14) Ecclesia de S. Trinitate (w Zawichoście?) pleb. 2 m. 15) Balutow pleb. 3 m. 4 sc. 16) Ribitwe pleb. 1½ m.

a. 1342
a) Targosicz (Targowisko) pleb.
b) Balutow pleb. a. 1328

17) Scewna plebanus seu vicarius perpetuus 2 m. 18) Opatow pleb. 7 m. 19) Ecclesia de Omnibus Sanctis (Grocholice) pleb. 11 m. 20) Bala (Biała) pleb. 15 m. 21) Łotok pleb. 3 m. 22) Strocza (?) pleb. 18 scot. 23) Dirskowic (Dzierzkowice) pleb. nihil 24) Woycechowicz pleb. 6½ m. vel Woykowicz

Archidiaconatus Sandomiriensis 1) Archidiaconus Sandomiriensis Johannes Jarlaci 20 m. 2) Goslicz pleb. 14 m. 3) Goricz (?) pleb. 16 m. 3) Ossek pleb. 8 m. 4) Wlostow pleb. 14 m. 5) Michoun pleb. 8 m. 6) Comprovintia (Koprzywnica) pleb. 12 m. 7) Midlow pleb. 4 m. 8) vel Olbersowicz Magna villa (Wiela wieś) pleb. 8 m. 9) Owersowicz pleb. 10 m. 10) Wyast (Ujazd) pleb. 8 m. 11) Chersna vel Ceresna (Trzesnia) pleb. 6 m. 12) Belin (Byliny) pleb. 8 m. 13) Zalesan (Zaleszany) pleb. 5 m. 14) Charowicz (Charzowice) pleb 5 m. 15) Stregom pleb. 2 m. 16) Obrasow pleb. 26 m. 17) Lunow (Łomow) pleb. 9 m. 18) Kiltina (Kielczyna) pleb. 5 m. 19) Modlibosicz pleb. 8 m. 20) Stressowicz (Strzyżowice) pleb. 2½ m. 21) Tamborecz (Samborzec) pleb. 15 m. 22) Sceglicz (Szczeglice) pleb. 7 m. 23) Nekrassow pleb. 3 m. 6 sc. 24) Dimitrow (Mitrow) pleb. 1 m. 25) Sulislawicz pleb. 4½ m. 25) Ecclesia de S. Paulo in preurbio civitatis Sandomiriensis pleb. 7 m. 26) Ecclesia de S. Adalberto civitatis Sandomiriensis pleb. 4 m. 27) Malicz (Malice) pleb. 16 m. 28) Wrezawe (Wrzawy) pleb. 7½ m. 29) Radzlawicz (Racławice) pleb 3 m.

Praepositura Kiltiensis 1) Dambrowa pleb. 4m.(?) 2) Tarzek pleb. 3m. 6 scot. 3) Islicza (Iłża) pleb. 5m. 4) Mirtia (Mircz) pleb. 3m. 5) Dambno pleb. 3m. 6) Kunow pleb. 5m. 7) Antiquum Tarzek ecclesia S. Mariae pleb. 4 m.(?) 7) Wasnow pleb. 7 m. 8) Fr. Johannes ordinis S. Augustini gubernator bonorum Wasnow Prapositurae Trebessensis (Trzemeszno) de Polonia 4 m. 9) Paulow (Pawłowice) (?) pleb. 3m. 10) Manina (Mamina) pleb. 6 m. 11) Sumsko pleb. 5m. 12) Lagow pleb. 3 m 13) Slup (Słupia Stara) pleb. 4m. 14) Michow (Mnichow) pleb. 2 m. 15) Dlassowicz (Daleszyce) pleb. 12 m. 16) Potok pleb. 1 m.

Archidiaconatus Radomiensis: 1) Wissoka (?) pleb. 2 m. 2) Ecclesia S. Petri (w Radomiu?) pleb. 1½ m. 3) Cepla (?) pleb. 2m. 4) Tzossow (Tczow) pleb 1m. 2 sc. 5) Chelewicz (?) pleb. 4m. 2 sc. 6) Radom, Vicarius perpetuus 2 m. 2 sc. 7) Virbitia (?) pleb. 2 m. 8) Kowale (?) pleb. 1 m. 20 sc. 9) 9) Jaroslawicz (?) pleb. 1 m. 10) Chochow, Fr. Johannes Praepositus ecclesiae 3 m. 11) Samogostza (Samogoszcza) pleb. 1½ m. 12) Saressow vel Caressow (?) pleb. 2 m. 13) Koritnitia (Korytnica) pleb. 1m. 14) Nova Ecclesia (?) pleb. 2 m. 15) Sechow (Sieciechow) pleb. 2 m. 16) Swirzowa (Swierze) Vicaria temporalis custodis Sandomiriensis. 17) Stanzitia (Stężyca) Vicaria perpetua prebendae Jacobi canonici sandomiriensis. 18) Luchow (?) pleb. – 19) Zelikow (Zelechow) pleb. – ~~Chocow~~ 20) Chozcow (?) pleb. –

A. 1328

a. 1328

a) Woyciechow pleb.
b) Potok pleb.
c) Chocrh. pleb (Kock)
d.) Ratosin pleb.
f) Lukow pleb

Archidiaconatus Lublinensis: 1) Philipus Archidiaconus Lublinensis 10 m. 2) Lublin Vicarius perpetuus ecclesiae 3 m. 3) Lublin Ecclesia S. Trinitatis Praebendarius 3 m. 4) Kazmirz pleb. 2½ m. 5) Krasnitia (Krasnik) pleb. 2 m. 6) Chlodnitia (Kłodnica ?) pleb – 7) Opol pleb. 2½ m. 8) Wilchow (Witków?) pleb. 20 sc. 9) Solecz pleb. 10 m. 10) Krampa pleb. 3 m. 6 sc. 11) Chotzha (Chotcza) pleb. 8 m. 12) Srotonilha (Syrokomla ?) (?) pleb. ecclesia deserta. 13) Jarosin (Jaroszyn) 2 pleb. 6 m. 14) Olessow (?) pleb. 2½ m. 15) Golambe (Gołąbie) pleb. 5 m. 16) Wanwelnitia pleb. 3 m. 17) Garbow pleb. 2 m. 18) Bestritia (Bystrzyca) pleb. 2 m. 19) Novum Castrum (Nowogród koło Kijan) pleb. – 20) Chemernik (Ciemierniki) pleb. 1½ m. ecclesia deserta. 21) Meglewa (Mełgiew) pleb. 4 m. 22) Komernik (?) pleb. ½ m. 23) Golcewa (?) Ecclesia deserta. 24) Bichewa (Bychawa) pleb – 25) Czanstoborawicz (Częstoborowiec) pleb. 1 m. 26) Wilkolas pleb. 1 m.

(Theiner: Vetera Monumenta Poloniae. Romae 1860. fol. T. I (r. 1326 p. 228–262 Nr ?) (r. 1328 p. 277–280 Nr 359. = r. 1342 p. 440–443 Nr 574)

I) Archidyakonat Krakowski.

1. Dekanat Krakowski: 1. Kościół katedralny S. Wacława (właściwie 2 dekanaty w Krakowie ob. Synod Szyszkowskiego z r. 1621)
2. S. Floriana na Kleparzu (Kollegiata) 3. Wszystkich świętych (Kollegiata) 4. S. Anny (Kollegiata) 5. P. Maryi (archiprezbyteralny) z kościołem filialnym S. Jana 6. S. Szczepana. 7. S. Jakuba na Kazmierzu 8. S. Mikołaja na Wesołej. 9. Bożego Ciała na Kazmierzu (przy klasztorze kanoników lateraneńskich) 10. S. Krzyża (przy klasztorze Duchaków) 11. S. Stanisława na Skałce na Kazmierzu (przy klasztorze Paulinów) 12 S. Salwatora na Zwierzyńcu. Prostego kościołki: a. S. Piotra b. S. Wojciecha c. S. Maryi Magdaleny. d. S. Rocha. e. Bożego Miłosierdzia na przedmieściu Smoleńsk. f. SS. Filipa i Jakuba g. S. Wawrzyńca. h. S. Sebastiana. i. S. Krzyża stawiański na Kleparzu. k. S. Piotra na Garbarach. l. S. Walentego m. S. Leonarda. n. S. Benedykta na górze Lasotni za Wisłą. o. S. Małgorzaty. p. S. Michała (na zamku) (Kollegiata) q. S. Jerzego (na zamku) (Kollegiata) r. S. Gertrudy s. SS. Szymona i Judy t. S. Macieja r. S. Krzyża (drugi) u. S. Idziego t. S. Marcina. S. Jadwigi (klasztor?) S. Jana SS. Piotra i Pawła (klasztor

2). Dekanat Wielicki: 1. Wieliczka m. 2. Podstolice. 3. Kossocice. 4. Bieżanów. 5. Bodzanów. 6. Niepołomice. 7. Brzezie. 8. Niegowiec. 9. Gdów. 10. Łazany. 11. Biskupice.

3) Dekanat Dobczycki: 1. Dobczyce m. 2. Myślenice m. 3. Mszana. 4. Wiśniowa. 5. Trzemeszna. 6. Pcim. 7. Jawornik. 8. Sieprawie 9. Zakliczyn. 10. Droginia. 11. Dziekanowice. 12. Raciechowice. 13. Szczyrzyc (lub Góra S. Jana) 14. Skrzydlna. 15. Dobra. [illegible] 16. Stopnica. 17. Tymbark m. 18. Wilkowisko. 19. Jodłownik. 20. Gruszów. 21. Łapanów 22. Tarnawa. 23. Schyk. 24. Rybie 25. Łososina. 26. Poręba niedźwiedzia.

4) Dekanat Lipnicki: 1. Złota. 2. Czchów m. 3. Tymowa 4. Gos=przydowa. 5. Lipnica murowana m. 6. Wojakowa. 7. Iwkowa 8. Rajbrod. 9. Wola [illegible] Żegocina. 10. Trzciana (czyli Libichowa) 11. Królówka. 12. Pogwizdów. 13. Sobolów. 14. Chełm. 15. Łapczyca. 16. Bochnia m. 17. Krzyżanowice. 18. Brzeźnica. 19. [illegible] Poręba Spytka. 20. Uszew. 21. Gnojnik 22. Chrzonów. 23. Wiśnicz stary. 24. Olchawa. 25. Wiśnicz nowy. m.

5) Dekanat Wojnicki. 1. Wojnicz m. 2. Radłów. 3. Bożęcin. 4. Szczurowa. 5. Szczepanów m. 6. Rzezawa. 7. Jasień. 8. Brzezek (czyli Brzesko) m. 9. Jadowniki. 10. Dębno. 11. Porąbka biskupia (czyli Doły) 12. Biesiadki. 13. Gwoździec. 14. Melsztyn zamek. 15. Zakliczyn. m. 16. Brzozowa. 17. Siemiechów. 18. Olszyny.

6) Dekanat Opatowiecki: 1. Żabno m. 2. Oporyszów. 4. Olfinów. 4. Wietrzychowice. 5. Opatowiec m. 6. Rogów. 7. Beśce. 8. Kocina. 9. Korczyn stary. 10. Korczyn nowy (czyli Nowe miasto) m. 11. Gręboszów. 12. Strożyska 13. Dobrowoda. 14. Piasek wielki. 15. Ostrowiec. 16. Solec. 17. Swiniary. 18. Szczucin. 19. Bolesław. 20. Olesno. 21. Stupiec.

23. 7) Dekanat Jędrzejowski. 1. Wrocieryż. 2. Grudzina (czyli Mierziwin) 3. Jemielno. 4. Mokrsko. 5. Sobków m. 6. Brzegi 7. Jędrzejów m. 8. Słęcin. 9. Rakoszyn. 10. Nagłowice. 11. Oczaniec [illegible] 12. Kossów m. 13. Dzierzgów. 14. Moskorzów. 15. Chlewice. 16. Stupia. 17. Tarnawa. 18. Sędziszów. 19. Krzęcice. 20. Mieronice. 21. Wodzisław. m. 22. Piotrkowice. 23. Nawarzyce. 24. Lubcza. 25. Klisztyńska wola.

8) Dekanat Książski: 1. Książ wielki m. 2. Książ mały. 3. Stabo=szów. 4. Kalina. 5. Kozłów. 6. Motyczów. 7. Sławice. 8. Na=siechowice. 9. Zielenice. 10. Łętkowice. 11. Radzimice. 12. Wroci=mowice. 13. Racławice. 14. Małoszów. 15. Polesnica (czyli Pałecznica)

9) Dekanat Proszowski: 1. Proszowice m. 2. Koniusza. 3. Niegardów. 4. Dalowice. 5. Bierkow. 6. Luborzyca. 7. Więcławice. 8. Raciborowice. 9. Krzesławice (Kapellania) 10. Pleszow. 11. Mogiła. 12. Grabie (czyli Wolica) 13. Ruszcza. 14. Górka. 15. Czulice. 16. Sobiednik. 17. Igołomia. 18. Wawrzeńczyce. 19. Poborowice. 20. Zembocin.

10) Dekanat Witowski: 1. Kościelec. 2. Bobin. 3. Borowice (Kapellania) 4. Cudzynowice. 5. Kaźmierza wielka 6. Gorzków. 7. Przemykow. 8. Rachwałowice. 9. ~~[illegible]~~ Koszyczki (czyli Koszyce) m. 10. Witow. 11. Książnice 12. Brzesko stare. 13. Brzesko nowe m. 14. Mikluszowice. 15. Cerekiew. 16. Okulice (Kapelania) 17. Uście. 18

11) Dekanat Skawiński: 1. Kobierzyn. 2. Pobiodr. 3. Lincze. 4. Przytkowice. 5. Zebrzydowice. 6. Jaworznik. 7. Lanckorona m. 8. Izdebnik (filia) (czyli Radziszow) 9. Sulikowice. 10. Herbutłowice. 11. Radziechow stary. 12. Radziechow nowy. 13. Krzęcin. 14. Paleszczyńska. 15. Krzywaczka. 16. Skawina m. 17. Mogilany. 18. Gaj. 19. Głogoczów. 20 Tyniec.

12) Dekanat Zatorski: 1. Zator m. 2. Spytkowice. 3. Bachowice (filia) 4. Mucharz. 5. Strzyszów. 6. Tłuczań. 7. Paliczowice. 8. Gierałtowice. 9. Wadowice m. 10. Frydrychowice. 11. Polanka wielka. 12. Wieprz. 13. Klecza. 14 Inwałd. 15. Barwałd. 16. Witanowice. 17. Grabiszyce 18. Radocza. 19. Marii-Poręba. 20. Andrzychowice (czyli Andrychow) 21. Głębowice. 22. Chocznia. 23. Woźniki. 24. Przeciszów. 25. Rogolice. 26. Krzeszów. 27. Zembrzyce. 28. Szydzina. 29. Ryczow. 30. Przybradz 31. Makow. 30

13) Dekanat Oświecimski. 1. Oświecim m. 2. Włosiennica. 3. Poręba wielka. 4. Grodziec. 5. Brzek (czyli Zajfredy) 6. Bielany. 7. Witkowice. 8. Wilamowice. 9. Nidek. 10. Kęty m. 11. Czaniec. 12. Kozy. 13. Pisarzowice. 14. Stara wieś. 15. Dankowice. 16. Jawiszowice.

21. 14. Dekanat Żywiecki: 1. Berełtowice (czyli Bartułtowice) 2. Bestwina. 3. Żywiec stary. 4. Żywiec nowy m. 5. Lipnik. 6. Rychwałd. 7. Bułowice. 8. Porębka (czyli Sępnica) 9. Lipowa. 10. Wilamowice. 11. Łodwigowice. 12. Gielowice. 13. Slemień. 14. Czaniec (filia) 15. Ciencina. 16. Jeleśno. 17. Łękawica.

15. Dekanat Pszczyński (na Szląsku) 1. Ptszczyna (czyli Plesna) m. 2. Starawieś. 3. Goczałkowice. 4. Gwiekliczyce. 5. Bojszowy. 6. Ćwiklice. 7. Chełm 8. Mokra. 9. Wisła. 10. Łusiec. 11. Woszczyce. 12. Miedzwna. 13. Lędziny. 14. Bieruń m. 15. Łąka. 16. Poręba wielka 17. Studzienka. 18. Strumień m. 19. Brzeście. 20. Mikułów m. 21. Tychy

16. Dekanat Nowogórski: 1. Nowa-góra m. 2. Płaza. 3. Rudawa. 4. Kościelec. 5. Chrzanów. 6. Regulice. 7. Zalas. 8. Trzebinia 9. Płoki. 10. Gorzynica. 11. Przeginia. 12. Paczułtowice. 13. Czerniechów. 14. Krzeszowice. 15. Chechel. 16. Jaworzno. 17. Porębka Żegoty. 18. Sosnka. 19. Tenczyn. 20. Ilkusz (czyli Olkusz) m. 21. Sławków m. 22. Liszki 23. Morawica. 24. Babice. 25. Racławice. 26 ~~[illegible]~~ Regulice. 27. Gołonóg.

34. 17. Dekanat Bytomski (na Szląsku i w Księstwie Siewierskim) 1. Bytom m. 2. Kamień. 3. Bielczowice. 4. Dzieszkowice. 5. Koziegłowki ~~[illegible]~~. 6. Michałkowice. 7. Koziegłowy m. 8. Siemunia (Siemianowice). 9. Lubsza. 10. Wojkowice Kościelne 11. Jaworzno. 12. Grodziec. 13. Czeladz m. 14. Będzin m. 15. Siewior (czyli Siewierz) m. 16. Ciągowice. 17. Mysłowice m. 18. Paniowy. 19. Woźniki m. 20. Mikulczyce. 21. Biskupice. 22. Chroszczobrod. 23. Repty. 24. Bogucice. 25. Charzow. 26. Mietkowice. 27. Radziankow. 28. Piekary. 29. Zyglin. 30. Targoszyce. 31. Tarnowice. 32. Sanczow.

18. Dekanat Skalski: 1. Prandocin. 2. Sieciechowice 3. Uniejow. 4. Golcza. 5. Trzeniawa. 6. Wysoczyce. 7. Biały kościoł. 8. Jangrod. 9. Korzkiew. 10. Imbramowice. 11. Słomniki m. 12. Minoga. 13. Niedzwiedz 14. Goszcza. 15. Zadroże. 16. Bolechowice. 17. Czaple. 18. Ulina. 19. Trzmanowice. 20. Giebułtow. 21. Sanspow. 22. Sułoszowa. [illegible] 23 Tczyca. 24. Zielonki. 25. Skała m. 26. Iwanowice. 27. Hermanowice. 28. Modlnica. 29. [illegible] Smardzowice. 30. Chodow.

II) Archidyakonat sandomirski.

19. Dekanat Koprzywnicki: 1. Sandomierz m. (S. Piotra kollegiata) 2. Sandomierz m. (S. Pawła, za miastem) 3. Samborzec. 4. Skotniki 5. Pokrzywnica m. 6. Łoniow. 7. Osiek m. 8. Niekrasow. 9. Sulisławice. 10. Chobrzany. 11. Obrazow. 12. Klęczanow. 13. Malice.

20. Dekanat Połaniecki: 1. Goślice. 2. Włostow. 3. Strzyżowice. 4. Mydłow. 5. Iwaniska m. 6. Ujazd. 7. Gryzikamień. 8. Modliborzyce. 9. Kiełczyna. 10. Szczeglice. 11. Więzownica. 12. Strzegom. 13. Połaniec m. 14. Borowa. 15. Olbierzowice. 16. Szczucin.

21. Dekanat Michocinski: 1. Gawłuszowice. 2. Baranow. 3. Michocin. 4. Padew. 5. Ostrow. 6. Czmolas. 7. Kolbuszowa. 8. Dzikowiec. [illegible] 9. Ranizow. 10. Przewrotna. 11. Gorna.

22. Dekanat Rudnicki: 1. Byliny. 2. Kopki (filia) 3. Rudnik m. 4. Racławice. 5. Pyśnica. 6. Charzowice. 7. Zaleszany. 8. Grębow. 9. Wielawieś. 10. Trześń. 11. Gorzyce. 12. Jeżow.

III) Archidyakonat zawichostski.

23. Dekanat Urzędowski: 1. Radomyśl m. 2. Wrzawy. 3. Łniow. 4. Borow. 5. Gościeradow. 6. Prawno. 7. Zaklikow m. 8. Biała. 9. Potok. 10. Boiska. 11. Kraśnik m. 12. Targowisko. 13. Popkowice. 14. Wysokie m. 15. Rybitwy. 16. Urzędow m. 17. Dzierzkowice. 18. Sieciechow. 19. Modliborzyce (czyli Słupca złotowa) 20. Goraj.

24. Dekanat Zawichostski. 1. Zawichost m.
2. Trójca. 3. Czyżow. 4. Gory. 5. Janko=
wice. 6. Łukawa. 7. Sobotka. 8. Przybysławice. 9. Ja=
ników m. 10. Gliniany m. 11. Ożarów m.

25. Dekanat Opatowski: 1. Bidziny. 2. Wojciechowice. 3. Ba=
lutów, 4. Szczmielow m. 5. Denkow m. 6. Ostrowiec m.
7. Ruszkow. 8. Grocholice (czyli Wsze Swięte) 9. Tka=
now. 10. Gieszyce.

IV) Prepozytura Wiślicka.

26. Dekanat Pacanowski: 1. Pacanow m. 2. Książnice. 3.
Zborowek. 4. Beszowa. 5. Koniemłoty. 6. Staszow m.
7. Kurozwęki m. 8. Kotuszow. 9. Szydłow m. 10. Tu=
czępy. 11. Strzelce. 12. Kargow. 13. Stobnica m. 14.
Olesnica m. 15. Rakow. 16. Połaniec m. 17. Biechow.

27. Dekanat Kijski: 1. Janina. 2. Szczaworzyc. 3. Busko m.
4. Chotel zielony (kapelania) 5. Szaniec. 6. Sędziejo=
wice. 7. Kije. 8. Chmielnik. 9. Gnojno. 10. Drugnia. 11.
Pierzchnica m. 12. Lisów. 13. Piotrkowice. 14. Chomę=
tow. 15. Łukowa. 16. Korytnica. 17. Pinczow m. 18.
Bogucice. 19. Krzyżanowice. 20. Zagoscz. 21. Chotel
czerwony. 22. Wiślica (kollegiata) m.

28. Dekanat Sokolinski: 1. Sokolina. 2. Kaźmiersza ma=
ła 3. Skalmierz (czyli Skarbmierz - kollegiata) 4. Dzie=
rążnia. 5. Działoszyce m. 6. Sęczygniów. 7. Syszczycka
wola. 8. Stradow. 9. Czarnocin. 10. Probołowice. 11.
Peteżyska. 12. Jurkow. 13. Chroberz. 14. Młodzawy
15. Michałow.

V) Prepozytura Kielecka.

29. Dekanat Bożęcinski: 1. Kielce (kollegiata) m. 2. Wzdoł.
3. Bożęcin m. 4. Tarczek. 5. Swiętomarz. 6. Dębno. 7. Stupia
stara. 8. Stupia nowa. 9. Łagow. 10. Zbiluta. 11. Bęczkowice
12. Sumsko. 13. Potok. 14. Brzeziny 15. Leszczyny. 16. Daleszyce m.
17. Bardo. 18. Ociesęki. 19. Bieliny. 20. Zagnańsko. 21. Cminsko
22 Tumlin.

30) Dekanat Kunowski: 1. Pawłów. 2. Chybice. 3. Krynki. 4. Kunów m. 5. Szewna. 6. Mnichów. 7. Momina. 8. Waśniów. 9. Wąchocko m. 10. Mierzcz. 11. Krzyżanowice. 12. Iłża m. 13. Grzegorzów. 14. Wierzbnik. 15. Skarzysko. 16. Jastrząb. 17. Gąsawy (Filia).

VI) Dziekania Kielecka.

31. Dekanat Radomski: 1. Radom nowy m. 2. Radom stary. 3. Cerekiew nowa. 4. Tczów. 5. Sucha. 6. Zwoleń m. 7. Policzna. 8. Grodek (Kapellania) 9. Oleksów. 10. Sieciechów m. 11. Brzeznica. 12. Kozienice m. 13. Świerze. 14. Ryczywół m. 15. Głowaczów. 16. Brzoza. 17. Jedlna.

32. Dekanat Stężycki: 1. Stężyca m. 2. Pawłowice. 3. Wargocin. 4. Maciejowice m. 5. Samogoszcza. 6. Gorzno. 7. Wilczyska. 8. Żelechów m. 9. Okrzeja m. 10. Kłoczów. 11. Korytnica. 12. Ryki. 13. Żabianka (czyli Wąwelnica) 14. Drążgów. 15. Bobrowniki m. 16. Gołąbie.

VII) Archidyakonat Sądecki

33. Dekanat Sądecki: 1. Ujanowice. 2. Jakubkowice. 3. Łagoborza. 4. Zbyszyce 5. Chomranice. 6. Męcina. 7. Pisarzowa. 8. Ilmanowa (czyli Limanowa) m. 9. Kanina. 10. Sprzyszowa (czyli Przyszowa) 11. Nawojowa. 12. Nowy Sądecz m. 13. Stary Sądecz m. 14. Moszczenica (Kapellania) 15. Barcice. 16. Piwniczna m. 17. Muszyna m. 18. Ptaszkowa. 19. Kamionka. 20. Mystków. 21. Wielogłowy. 22. Bieganice. 23. Żeleznikowa. 24. Podegrodzie. 25. Łukowica. 26. Czarny Potok. 27. Jazowsko. 28. Łącko. 29. Kamienica. 30. Tylicz m.

34. Dekanat Nowotarski: 1. Tylicz

408

R. 1344

Stan dyecezyi Krakowskiej podług synodu z r. 1711 i relacyj biskupiej z r. 1751.

r. 1751.

Katedra Krakowska (S. Wacława przy niej: Biskup (który latem w Krakowie, zimą w Kielcach bawi)

Prałatów 7 (dziekan, archidyakon, proboszcz, scholastyk, kantor, kustosz, kanclerz.

Kanoników 20 (w r. 1742 było 28 kanoników; r. 1745 = 27 kan)

Wikaryuszów 30.

Mansionarzy 8 (r. 1745 mans. 13; r. 1744 mansyonarzów 15)

Prebendarzy w kaplicy S. Krzyża 8.

Psałterzystów (r. 1745 = 16)

Kapellanów czyli Rorantystów

Kleryków angelistów (śpiewających msze)

Penitencyarzy

Altarystów 126.

(Infułatów 4 Sufrag. krak. archiprezbit. Krak. Proboszcz tarnowski sufr. -czasowe) miechowski biskup. Proboszcz

Kollegiaty 1. Sandomierz f. 1190 przez Kazmierza ~~Wielkiego~~ sprawiedliwego

2 S. Floryana ~~przy~~ w Krakowie (przy niej 6 prałatów 22 kanoników wikaryuszów 10 mansyonarzy 6, psałterzystów 4, altarystów 6)

przy niej kanoników 10, wikaryuszów 4.

3. Wiślica (6 prałat. 2 kanoników, 10 wikaryuszów) f. 1350 Kazmierz W.

4. Kielce (S. Maryi (5 prat. 9 kanon. 10 wikar.) f. ~~11~~ 1174 około Gedeon bisk. Krak. herbu Gryf (podług innych f. 1084 – podług Dziennika f. około 1174

6 ~~5~~. S. Michała na zamku w Krakowie (9 kanonik)

9 ~~6~~. S. Jerzego na zamku w Krakowie (5 kanon.)

11 ~~7~~. S. Anny w Krakowie (kanon. 13 f. około 1250 Prandota z Białaczewa bisk. Krak.

5 ~~8~~. Szkalmierz (S. Jana Chrzciciela (kanon. 9) (Skalbmierz) przy niej 3 prałat. 8 kanonik 3 wikaryuszów wiek. i 5 wikar. mniej supr. 1818 supr. częściowo 1802 całkiem 1819.

7 9. Sądecz nowy (12 kanon.) f. Zbigniew Oleśnicki Stefan ~~XIII~~ wieku
r. 1447 przy niej 3 prałat 4 kanon. 8 wikaryuszów)

8 ~~10~~. Opatów (~~10~~ kanon. 18) (4 prałat. 8 kanonik) f. (biskup lubuski około 1320

12 ~~11~~. Tarnow (1 prałat infułat. 16 kanonik, wikarzy, mansyonarze psałterzyści) f. 1400 z Tarnowa wojewoda sandom.

13 ~~12~~. Lublin (10 kanon.)

15 ~~12~~. Wojnicz (10 kanon. 3 wikar.) f. 1456 Kazmierz Jagiellończyk supr. 1775.

14. Bobowa (3 prał. 5 kanon. 3 wikar.) f. 1529 Tomicki

17 ~~15~~. Pilica i S. Jana Chrzciciela (9 kanon) f. 1612 f. Stanisław Padniewski starosta dybowski supr. 1819

10 ~~16~~ Wszystkich Świętych w Krakowie (5 prałat. 15 kanon. wikarzy)

Ruszcza (?) (nie ma 1745)

16 (~~17~~. Buska kollegiata – w kalendarzyku 1742)

Kościołów parafialnych w całej dyecezyi wraz z temi co w Krakowie 1012 w 51 dekanatach.

(r. 1744 kościołów farnych 953 prócz krakowskich)

Kościoły parafialne w Krakowie: 1. P. Maryi w rynku 2. S. Anny kollegiata. 3. Wszystkich Świętych, kollegiata 4. S. Floriana kollegiata 5. S. Szczepana. 6. S. Mikołaja 7. S. Jakuba większego. 8. Bożego ciała przy klasztorze kanoników regularnych later.) 9. S. Ducha czyli S. Krzyża (przy klasztorze kanoników de Saxia) 10. S. na Zwie: rzyńcu (przy klasztorze norbertanek) 11. S. ~~Wacława~~ Stanisława na Skałce (przy klasztorze Paulinów)

Kaplic albo kościołów małych w Krakowie r. 1744 było 13.

Wizytatorowie dyecezyi: 1) Archidyakon krakowski ma 16 dekanatów 2) Archidyakon zawichostski 3 dek. 3) Archidyakon sandomirski 4 dek. 5) Archidyakon lubelski 5 dek. 6) Archidyakon sądecki 11 dekan. 7) Prepozyt wiślicki 3 dek. 8) Prepozyt pilecki 1 dek. 9) Archidyakon pilecki 1 dek.

(R. 1744 było wizytatorów 5)

Sądy duchowne (officialskie) w Krakowie (biskupi) Sando: mierzu, Lublinie, Radomiu, Łukowie, Wiślicy, Kielcach, Pilicy, Tarnowie, Sączu, Bieczu i Pilznie

Officyałów 11 (prócz krakowskiego generalnego officyała.) w r. 1744

Księży posiadających beneficye (prócz wikaryuszów) 2000

R. 1742. Dyecezya zajmuje 3 województwa: Kraków, Sandomier. lubel. i część Szląska jest 12 oficyałów do sądów duchownych. 6 archidyakonatów kościołów farnych oprócz kaplic 963 (a dawniej 1018. według Załaszowskiego).

Kielecka dyecezyja utworzona bullą Piusa VII. (3 dnia Junii 1805) przyczem zniesiono tarnowską

Pierwszy biskup Józef Wojciech z Bożej Woli Gorski (ur. 31 marca 1739 + 1 Lut. 1818) — Biskupstwo Kieleckie zniesione Konkordatem z r. 1818

Adam Tomasz Landa Paszkowicz administrator 1833 + 5 Paźdz. 1834 (Łętow mylnie 1836)

Ignacy Sołtyk kanon. Krak. (syn Michała i Józefy Makowieckiej), kanon. Krak. od 1757 + 7 Grud. 1761 (Łętow)

1805 przyłączono do dyecezyi Kieleckiej z gnieźnieńsk. oderwane ~~parafie~~ kościoły

1. Kurzelów (Kollegiata Wniebowzięt. Maryi) 2. Przedbórz. 3 Włoszczowa, 4. Małogoszcz 5. Chęciny 6. Żarnów. 7 Białaczów. 8 Radoszyce. 9 Opoczno. 10 Brzeźnica. 11 Odrzywół. 12. Skrzynno. 13 Klwów. 14 Gielnów. 15 Gowarczów 16. Końskie. 17 Przysucha. 18 Przytyk. 19 Wyszymierzyce. 20 Białobrzegi. 21 Jedlensko. 22 Januszowice (czyli Kluczewsko). 23 Żeleznica. 24 Konieczno. 25. Czarnca. 26 Oleszno 27 Chełmce. 28 Strawczyn. 29 Mniów. 30 Łopuszno

31 Mniów. 32 Oxa. 33 Krasocin. 34 Czermno
35. Wolęszyn. 36 Pienkorzów. 37 Bolmin.
38 Rembieszyce. 39 Złotniki. 40. Bebelno
41 Secemin. 42 Chrzystów. 43. Stanowiska. 44
Skrzelowice. 45 Petrykozy. 50. Bedlno. 51
Międzerza. 52 Pykrzyca. 53 Lipa. 54 Zatkow.
55 Czermno. 56 Skotniki. 57 Kunica. 58
Stawno. 59 Wojtarin. 60 Dabrowa. 61 Biało:
brzegi. 62 Błogie. 63 Krasnica. 64 Libiszów.
65 Brudzewice. 66 Sołek. 67 Łęgonice. 68 Stu:
dzianna (Oratorianie Filipini). 69 Wieniawa. 70
Wrzos. 71 Potworów. 72 Nieznamierowice.
73 Bieliny. 74 Odrowąż. 75 Smągorzów
76 Skrzyńsko. 77 Wrzeszczów. 78 [illegible]ko:
rosów. 79 Radzanów. 80 Jasionna. 81 Stru:
miec. 82 Goren. 83 Lisow. 84. Błotnika
85 Kaszów. 86 Jankowice.

Z dyjecezyi chełmskiej (lubelskiej) r. 1805 przyłączo:
no do krakowskiej Kościoły: 1 Niedzwica. 2 Chotel.
3. Rakoszyn. 4. Opol. 5 Kluczkowice. 6 Boby. 7 Boiska.
8. Piotrawin. 9 Wilkow. 10. Kazimierz. 11 Karczmiska.
12 Włostowice. 13 Konińska wola. 14 Wilkołaz. 15 Zakrzo:
wek. 16 Kiełczyna. 17 Bychawa. 18 Dzierzkowice. 19 Księ 21:
mierz. 20 Rybitwy. 21 Prawno. 22 Swięciechow. 23 Annopol.
24 Borow. 25 Gościeradow. 26 Zakликow. 27 Potok. 28 Dze:
rzyca. 29 Modliborzyce. 30 Ożiata. 31 Wysokie. 32 Batorz. 33
Boża wola. 34 Blinow. 35 Kraśnik. 36 Popkowice. 37 Franopol. 38 Urzędów
39 Turobin Polska. 40 Biłgoraj. 41 Radzięcin. 42 Goraj. 43. Targowisko.

Dyecezya Kielecka

Piotrkowice wieś dawniej miasteczko, Kościół parafialny z XV. wieku. – Ruiny klasztoru Redemptorystów (Benonów) su: prymow. 1833.

Sokolina w. (pod Wiślicą). Kościół paraf. w stylu gotyckim (?) wystawił r. 1662 pleban Matyasiewicz kanonik skalmierski

Kamień wś. niegdyś kościół parafialny w którym Janusz arcyb. gniezn. odbył r. 1271 synod prowincyonalny. W XVI wieku Zaręba dziedzic oddał go heretykom, parafię więc r. 1600 prze: niesiono do Dembego (dyec. gniezn. – dziś dyec. kalisk. kujawsk.) po spaleniu kościoła w Kamieniu (filialnego) w r. 1816 wystawiono kaplicę nową.

411

Dyecezya sandomierska.

Krassocin wieś. Kościół parafialny nowy wymurowany. Dawny Kościół parafialny drewniany stoi zamknięty, napis w nim koło zakrystyi głosi iż Kościół ten usunąwszy z niego heretyków odnowił Adam Szypowski herbu Szreniawa Kanonik Krak. dziedzic Oleszna i Krassocina r. 1608 pod tytułem S. Doroty.

Połaniec. Kościół paraf. drewn. duży zbudowany przez Zygmunta Aug. Króla 1567.

Mniszek w. — Kościół paraf. drewn. wystawił 1630 Andrzej Gładysz przeor Cystersów w Wąchocku, r. 1862 wymurowany nowy.

Błotnica w. — Do kościoła parafialnego należą wsie: Chruściechow, Czyżówka, Dębowica, Gózel, Jakubów, Kadłub, Kadłubek (gniazdo Kadłubków), Kiełbów, Kobylnik, Mokrosęk, Ossow, Ryki, Sopot, Siekluki, Siemiradz, Trąbki Wola gojska, Wola Kadłubska, Zdziar.

Wierzbica w. — Kościół paraf. dawniej S. Idziego murow. fund. Grzegorz Witecki proboszcz Cystersów wąchockich — ma odpusty nadane przez Piusa VI r. 1788 — dziś tyt. S. Stanisława. (w dawn. dyec. Krak.)

Majerczak Maciej ur. 23 Lutego r. 1800 w Starej-wsi (Ofalu) na Spiżu Kształcił się w gimnazyum w Preszowie, r. 1817 wstąpił do Seminarium w Kielcach, a od 1820 w Uniwersytecie warszaw., wyświęcony r. 1823 był profesorem w seminar. Kieleck. aż do 1834, od r. 1827 Kanonik Kielecki, od 1832 proboszcz w Stopnicy aż do r. 1866, r. 1847 Oficyałem Kieleckim, r. 1848 dziekanem Kolegiaty Kieleck., od d. 4 (16) czerwca 1849 Administrator dyecezyi Kieleckiej (po Łętowskim), r. 1858 osadził Reformatów w Klasztorze Jędrzejowskim, r. 1862 d. 14 Grudnia wyświęcony na biskupa jerychońskiego in partibus, umarł d. 23 Września 1870 w Kielcach. Kawaler ord. S. Stanisława I Kl., S. Anny II Kl. S. Włodzimierza III Kl.

Roku 1254 d. 13 Julii polecił Innocenty IV Opizonowi
opatowi de Mezano legatowi apostolskiemu w Polsce
aby ziemię Łukowską należącą do dyjecezyi Krakowskiej
z powodu zbytecznej odległości tejże ziemi oderwał
od dyjecezyi i oddzielne biskupstwo Łukowskie tam=
że utworzył (Theiner Monum I.)
Zamek w Łukowie z powodu iż leżał na pograniczu Litwy
darował Bolesław wstydliwy Templariuszom (Fratres
Militiae Templi). Bolesław wstydliwy ponawiał prośbę
do papieża aby utworzono biskupstwo Łukowskie, toż samo
i siostra jego Salomea. Z tego powodu nakazał znowu
Alexander IV d. 1 Febr. 1257 Prandocie bisk. Krak.
i arcybiskupowi gnieznień. aby utworzyli w Łukowie mieście
Katedrę, i aby na biskupstwo Łukowskie wyświęcili Bar=
tłomieja z Czech franciszkana, który w okolicach Łuko=
wa na Rusi trudnił się nawracaniem. (Theiner Mon. I)

Sandomierz.

a) Beginek klasztor fund. 1315 przez Jadwigę żonę Władysława Łokietka, obok Kollegiaty, ustał z końcem XVI wieku (Klepki) około 1621

b) Dominikanie f. 1226 Iwo biskup Krak., supr. 1864, kościół pozostał.

c) Kościół parafialny S. Pawła f. 1226 Iwo biskup Krak.

d) Benedyktynki f. 1613 Elżbieta z Lezenić Sieniawska marszałkowa Koron.

e) Kanoników regul. de Saxia f. 1222 Żegota Kaszt. Krak. supr. 1784 – od r. 1819 objęły Siostry Miłosierdzia za staraniem Kacpra Borzyńskiego bisk. sandomir.

f) Reformatów f. ~~16..~~ 1685 Wojciech Kubicki mieszczanin

g) Dominikanów S. Marji Magdaleny f. 1289 Leszek czarny supr. 1809 przez rząd austr. dziś seminarium.

h) Jezuickie Collegium f. 1602 Hieronim Gostomski wojewoda poznan. supr. 1773. – rozebrany 1821.

i) Kościół S. Jana za murami, supr. 1717

k) Kościół S. Wojciecha za murami, supr. 1809

l) Kościół S. Hieronima za murami z. 1604, supr. 1795.

m) Kościół S. Mikołaja za murami, supr. 1180.

Sandomierz

Beguinki (Beguinae) fund. 1315 Jadwiga żona Władysława Jagiełły obok kollegiaty (Klepki) – ustały około r. 1620.

Dominikanie (S. Jakoba) f. 1226 Iwo biskup krak. supr. 1865.

Benedyktynki reformy chełm. f. 1616 Elżbieta z Gostomskich Sieniawska marszałkowa W. Kor.

Duchacy de Saxia fund. 1222 Zegota kasztelan krak. supr. [illegible] 1814, klasztor oddany 1819 siostrom miłosierdzia

Reformaci f. 1672 Wojciech Kubicki i inni ze składek supr. cerkiew prawosławna.

Dominikanie (S. Marji Magdaleny) fund. 1289 Leszek czarny supr. 1807

Jezuici f. 1602 Hieronim Gostomski wojewoda poznan. supr. 1773.

Seminarium f. 1616 Mikołaj Leopoldowicz doktor medyc. kanonik sandomier. supr. 1783 – odnowione 1820.

Kollegiaty: 1) Krakowska na zamku 2) Sandomiriensis B. Mariae V. 3) Visliciensis 4) Kielcensis S. Mariae 5) Cracoviensis extra muros in Klepaz S. Floriani 6) Scarbimiriensis S. Joannis Bapt. 7) S. Michaelis in Arce Cracov. 8) Sandecensis S. Margarethae 9) Opatoviensis S. Martini Confes. et mart. 10) S. Georgii in Castro Cracov. fund. Mieczyslai simul cum collegiata S. Michaelis 11) S. Egidii Cracov. 12) Tarnoviensis

Kapituła katedralna krakowska ma pozwolone sobie od Klemensa XII r. 1732 dystynktoryum t. j. krzyż złoty na którym orzeł biało zmelcowany mający w środku S. Stanisława, a z drugiej strony herb kapituły 3 korony – Kanonicy odbywają co roku 2 razy generalną kapitułę: 1) na S. Stanisław w maju na której obierają 2 deputatów na trybunał koronny. 2) na Przeniesienie Św. Stanisława d. 27 Września.

416

Dekanaty Krakowskie 2.
r. 1621 (za Szyszkowskiego)

a) P. Marji w mieście
1. S. Jakoba 2. S. Benedykta. 3. S. Sebas:
tiana 4. S. Szymona i Judy. 5. Św. Krzyża
Sławian 6. S. Piotra. 7. S. Macieja.
8. S. Jana. 9. S. Mariana. 10. S. Szczepana
11. Wszystkich Świętych 12. S. Wojciecha.

b) S. Floriana
1. S. Mikołaja 2. S. Anny 3) S. Marji Ma:
gdaleny. 4. S. Leonarda. 5. S. Wawrzyńca.
6. S. Jadwigi 7. S. Filipa i Jakuba. 8. –
S. Walentego. 9. Bożego Miłosierdzia. 10.
S. Małgorzaty 11. S. Krzyża. 12. S. Piotra
i Pawła. 13. Nowy Szpital dla chorych
księży. 14. S. Idziego.

12
14
28

979 1
28

1007

Universim Ecclesiæ Pbles 534

In Archidiœcesi

Ecclesiæ Pbles 86 417

Monasteria Viror

In Studziana Domus Congregationis S. Philippi Nerii

In Sulciow Monasterium Ord. Cisterciens

In Oppido Chęciny Contus Ord. S. Franc: Minor Convent:

In Kazanow Ejusd Ord. S. Francisci Minor de Observ:

In Wielka Wola Ejusd Ord. S. Franc: Minor de Observ:

Monasteria Monialium

In Chęciny Ord. S. Francisci Regulæ S. Claræ

In Dzewica Ejusd Ord. S. Claræ

In Posnaniensi

Ecclesiæ Pbles 44

Monasteria Rlsor

In Siennica Ord. S. Franc: Reform

In Gozlin PP Marianor

In Diœcesi Crac

Benedictini

1. Ad S. Crucem in Calvo Monte

2 In Sieciechow

Cistercienses

1 In Mogiła

2 In Andrzeiow

3 In Wanchock

4 In Koprzywnica

Præmonstratenses

In Hebdow

Missionarij

In Stradom Cracoviæ

Canonici Regulares Lateranen

1 Ad Ædes Corporis Xti Dni Casimiriæ ad Cracoviam

2 In

Curcloviensis	Eccl:	1[illegible]	11
Małogostenę	Eccl:	18	12
Opocznenę	—	13	13
Przytycenę	—	14	14
Skrzynnenę	—	14	15
Żarnovienę	—	11	12
		81	64
			13
			77
			9
			86

418

Decanatus Jaslensis: Dębowiec, Chalowa, Jasło, Lezyny Osobnica, Załęże (reg.) Lubienko (capel. S. Floriani) Warzyce (conv. tinec.) Frecin (Monast. Koprzywnic)

collat. Episcopi crac.
" magistratus loci
" Acad. crac.
" Capit. sandec.

Collegiata Sandecensis: Praepositura* — Decanatus* (Joannes Ryszierski) Archidiaconus* (Hier. Wieloglowski) Custodia (Lasczyc)+ Scholasteria (Joan. Sobieszczinski) Cancellariatus++ (Joan. Dumanski) Cantoria (Valent. Frąbski) ++
Praebendae: Bregunicka* (Mich. Swedyk) Kieszkowska* (Mar. Dlugoszowski) Dąbrowska* (Stan. Golanski) Chochorowska* (Greg. Karski) Samoklęska ++— Vicecustodia 2— —

Collegiata Tarnoviensis: Praepositura infulat — Custodia — Cantoria — Scholasteria — Decanatus — Cancellariatus — Archidiaconatus
Capellaniae: Łukowska — Poenitentiaria — Xięznicka — Concionatura — Goreciana — Penitentiarius S. Annae — S. Bartholomaei — De via strata seu Assumptionis B. Mariae V. — Weiszhostawska, — B. Mariae de Monte Carmelo.

Collegiata Bobowiensis: Praepositus — Decanus — Custos
Capellaniae: B. Mariae Concept — S. Crucis — S. Joan. Cantii — S. Mathaei — Chodorowska.

Collegiata Woynicensis: Praepositus (Stadnicki collat. reg.) — Scholasticus (Joseph Duval colat. hered. in wielka wies) — Custos (And. Bakalski colat. her. in Więckowice) — Decanus (colat. Acad. crac.) — Cantor (colat. Acad. crac.) — Archidiaconus (colat. regii)
Capellaniae 6.

Decanatus Tarnoviensis: Łękawica (Canonicorum Tarnov.) Wierzchosławice (Canonicorum Tarnov.) Zalasowa et Skrzyszow (vicariorum Tarnov.) — Kamien in decanat. Bythom eules.

Decanatus Dobcinen: Olszowka (Reg.) Wilkowisko (Cisterc.)
" Lipnicensis: Brzeznica (Conv. in Wisnicz) Chełm (miechov.) Iwkowa, Krolowka, Lipnica oppid. Raybrot (Reg.) Kryzanowice (Monast. Bochnens.) Tarnowa (Monast. S. Marci) Łapczyce, Łagwiszdow (monast. tinecens.)
" Novi Montis: Regulice (Conv. S. Andreae Cracov.) Rybna (convent. tinec.)
" Skawinensis: Chrzcin (monast. Zwierzyniec)
" Wielicensis: Bieżanow (Capit. Crac.) Biskupice (Conv. S. Spiritus) Bodzanow (abbat. tyniec) Podstolice (Univ. Crac.)
" Woynicensis: Borzecinek (mon. tyniec) Zasien (Reg.)
" Zatoriensis: Barwałd, Chocznia, Piotrowice (Reg.) Muchars (conv. zwierzyn.) Ryczow (conv. mogil.)
" Zmigrod: Osiek, Lipnik (reg.) Wietrzno (monast. Koprzywnic)
" Pilsnensis: Lubcza (monast Koprzywnic)
" Robczycensis: Czarna, Mała, Mrowska, Ropczyce, Witkowice (reg)
" Strzyzoviensis: Dobrzechow (abb. Koprzywnic.)
" Bobowiensis: Grybow, Lipnica (reg) Stelce (monast. Sandec) Zborowice (conv. tynec)
" Nowytargensis: Krosienko, Ostrowsko, Tylmanowa, Ochotnica, Grywałd (Reg)
" Sandecensis: Barcice, Mystkow, Lisarzowa, Piwniczna (reg.) Bregonice, Łączki, Sandec Antiq. (monast. Sandecens.) Kamienica (custodiae Sandec.)
Scepusiensis: Druzbaki superior et inferior (paroch Joannes Jaglinski) Gniazdo opp. (par. Greg. Zocik.) Hobgard (p. Ant. Czechowski.) Lublo ant. opp. (p. And. Szlachtowski) Neo Lublo villa (p. Ant. Czechowski) Podoleniec opp. (Ther. Wielogłowski par.) — collat. Regis.
Biecensis: Binarowa, Cieszkowice, Mościenica, Rzepiennik, Turka (reg.) Rozembark (Conv. Biel.) Zagorzany (conv. tinec.)

Decanat.
ulej.

Klasztory
w dyjecezyj Krakowskiej
(podług relacyj bisk. Załuskiego r. 1751 [struck])

Bazylianie 1) Lublin f. 1588 Zygm. III

A) Męskie.

Benedyktyni: 1. Tyniec (opactwo komend.) ~~fund.~~ ~~1044~~ 1044 przez Kazmierza I mnicha króla pol. odrestaurowane supr. 1816 d. 8 Wrześ. (Cabinetschreiben)
2. Łysa góra czyli Góra Świętokrzyska (opactwo) fund. 1006 p. Bolesława chrobrego króla pol. supr. 1822.
3. Sieciechów (opactwo) fund. 1010 p. Bolesława chrobrego króla pol. wspólnie z Sieciechem Toporczykiem wojewodą krakow. a podług Siarczyńskiego f. 1008 5) Wąwolnica ?
4. Tuchów fund. 1468 Maciej Skawinka opat tyniecki. (Prepozytura) supr. 1816
5. Wąwolnica w Kalendarzyku 1742)

Cystersi: 1. Mogiła (Clara Tumba) (opactwo komend.) fund. 12~~22~~18 ~~pr~~ pierwotnie w Kacicach, r. 1225 (1221) do Mogiły przeniesieni przez Iwona z Odrowążów Końskich biskupa krak.
z grobem bł. Wincentego Kadłubka beatyf. Klemens XIII. 1764 d. 11 lut. 2. ~~Je~~ Jędrzejów (Brzeźnica dawniej — Morimundus minor) (opactwo komend.) fund. 1153 49 Janik (Janisław) arcybisk. gnieźnień. herbu Gryf. sprowadziwszy zakonników z Morymundu w Burgundyi supr. 1819.
3. Koprzywnica (Clara provincia) (opactwo) f. 1180 Kazmierz II sprawiedliwy xiąże polski. (Cella Mariae) (podług tabl. w klasztorze fund. 1185)
4. Wąchock (opactwo komend.) f. 1179 Gedeon herbu Gryf biskup krak.
Sulejów (w dyec. Kieleck. ~~1170~~) 5. Szczyrzyc ~~[illegible]~~ (Mariae vallis) (opactwo) fund. 1234 pierwotnie w Ludzimierzu przeniesieni wkrótce do Szczyrzyca przez Teodora herbu Gryf biskupa krak.
6. Opatów 1154 przez Włodzimierza sława fundowany przeniesieni 1237 przez Henryka brodatego

Norbertanie: 1. Hebdów (opactwo) (dawniej Brzeźk) f. 1149 Bolesław IV Kędzierzawy książe polsk. (podł. Długosza Lib. VI p. 641 klasztor fund. 1228, co mylne)
2. pierwotnie w Brzesku — r. 1223 Iwo biskup krak. przeniósł do Hebdowa.
Sądecz nowy (opactwo) f. 1409 Władysław Jagiełło król polsk.
3. Krzyżanowice f. 1246 Bolesław wstydliwy książe krak. (probostwo)

Kanonicy lateranensy reguły ś. Augustyna 1. Kraków na przedmieściu Kazmierz (probostwo) ~~f. XXX~~ f. 1405 Władysław Jagiełło król polski (przy kościele zbudowanym 1343 przez ~~[illegible]~~ Kazmierza wielkiego) ku Bożego Ciała

~~Mstow~~ ?

8. Modliborzyce (w Kalendarzu 1342. i 1345)

2. Kłobucko (probostwo) 1454 Jan Długosz kanonik krak. podobno istniał 1250. supr. 1800

3. Kraśnik f. 1468 Jan z Tczyna Rabsztyński

4. Kurozwęki f. Zawisza z Kurozwęk biskup Krakow. (dziś mnih miłosierne panny)

5. Sucha f. 1624 Piotr Komorowski starosta oświecimski

6. ~~Wolb~~ Wolbrom (nie wymieniony w r. 1342) f. 1633 Marcin Wolbrom pleban dzierżąski

7. Mstow (już r. 1351 nie wymieniony) + wymieniony r. 1342)

Kanonicy regularni Bożogrobcy (Miechowici)

5. Chełm (nad Rabą) (probostwo) f. w XII w.

6. Wrocierzyce (probostwo) f. 1394 Stanisław preor miechowski.

1. Miechow (probostwo - komend.) f.

2. Kraków na przedmieściu Stradom f. u S. Jadwigi 1351 Kazmierz wielki dotowała r. 1375 Elżbieta królowa siostra jego w Kazimierzu

3. Bytom (górnicy szpital) na Szląsku) f. 1257 Władysław xiąże opolski. z Bytomia przeniesieni do Bytomia 1390 przez Kazmierza x. bytomsk.

~~4.~~ Skarzesżow cryli (1810)

4. Skaryszów (probostwo) f. 1168 Radosław h. Odrowąż hrabia z Końskich (podł. Skaryszewskiego f. 1160 tenże)

Kanonicy regularni N. P. Maryi de Poenitentia: (Marki)

1. Kraków f. 1257 Bolesław wstydliwy xiąże Krakow.

2. Trzciana (dawniej Libichow) f. 1261 Wisław kanonik krak. supr. 1816

3. Pilca (Pilica) f. r. 1610 ~~fund.~~ (1618) ~~...~~ Stanisław Padniewski starosta dybowski

4. Bogorya f. około 1340 Jarosław Bogorya Skotnicki bisk. krak. (r. 1621 już nie wymieniony) (niema 1342)

Kanonicy regularni S. Ducha de Saxia (Duchacy)

f. 1244 Jan Prandota bisk. Krak.

1. Kraków f. około 1200 Pełka (Fulco) biskup Krakow. w Stawkow najpierw 1221 z Prądnika przez Iwona biskupa przeniesieni

2. Sandomierz 1. Ducha ~~f. 1690~~ (podług innych fund. 1222 Zegota kasztelan Krakow.) supryn. (dziś Miłosierne Panny)

Paulini: 1. Krakow na przedmieściu Kazmierz (na Skałce) f. 1471 Jan Długosz kanonik krak. (f. 1472)

2. Częstochowa na Jasnej gorze (claris montis) (f. 1382 Władysław xiąże opolski.

3. Częstochowa (S. Barbary) f. 1637 Andrzej Gołdonowski preor częstochowski.

4. Częstochowa stara (w mieście) f. 1474

Siewno ?

5. Pinczów (dawniej Piandyczów) f. około 1450 (Zbigniew Oleśnicki bisk. Krak.

6. Beszowa f. około 1407 Wojciech Jastrzembiec bisk. poznan ~~...~~

7. Lesniów (pod Żarkami) f. 1706. ze składek (niema 1342)

? 8. Siewno (już r. 1351 nie wymieniony)

(S. Urszuli)

Bonifratrzy: 1. Kraków f. 1609 Walery Wilczogórski (Montelupi) mieszczanin | f. 1612

2. Zebrzydowice f. 1617 Mikołaj Zebrzydowski wojewoda Krak. przy szpitalu r. 1599 przez siebie fundowanym (a podł. Dziennika f. 1653) (r. 1833 przeniesieni do Klasztoru Karmelitów trzewiczk.)

(niema 1745) 3. Lublin f. 1649 Mikołaj Świrski sufrag. chełmski (niema 1742)

4. Podegrodzie (na szpitu w Węgrzech) fund. Stanisław Lubomirski marszałek w. Kor.

Kameduły: 1. Bielany (Mons argenteus) (Góra srebrna) f. [crossed out] 1604 Mikołaj Wolski marszałek w. Kor. na puszczy pod Rytwianami

2. Rytwiany f. 1621 Jan z Tenczyna Tęczyński wojewoda Krak. (niema 1742) st. 1816

3. Szaniec f. 1722 [crossed out] Józef Władysław Myszkowski kasztel. sandomierski

Augustyanie: 1. Kraków na przedmieściu Kazmierz f. 1348 [crossed out] Kazmierz wielki Król. pol. (podł. Kalendarz. f. 1342)

2. Olkusz f. 1369 [crossed out] Kazmierz wielki Król. pol.

3. Lublin f. [crossed out] 1624 Maciej Bodzi Wardziak mieszczan: (f. 1646 Mikołaj Tugocki oficiał lubelski miasto dało plac)

4. Xiąż wielki f. 1379 Spytek z Melsztyna wojewod. Krak. (S. Lanckoroński marszałek w. Kor. z żoną swoją Zuzanną z Bonarów)

5. Pilzno f. 1401 Władysław Jagiełło król pol.

6. Radomyśl (XVIII) f. 1647 Abraham Sienicki jest 1745

7. Libiąż (koło Dębicy) przed 1655 (niewymieniony r. 1742) wymieniony r. 1745: Libiążek nie daleko Dębicy.

8. Lublin.

Karmelici trzewiczkowi: 1. Kraków (N. P. Maryi) na przedmieściu Piasek czyli Garbary f. 1395 Władysław Jagiełło Król pol.

2. Jasło f. 1437 [crossed out] Benedyktyni tynieccy

3. Czarnylas f. 1663 (niema 1742) (f. 1669 Michał Łotupista Kalend. 1745)

4. Lublin f. 1621 Katarzyna z Kretków Tanguszkowa (a podł. Sierpińskiego Jan mieszczan)

5. Kraków (S. Tomasza) f. 1618 Wespazyan Piotrowski r. 1800 przeniesieni do Gutowskiej woli starosta lwow. 1680.

6. Gutowska wola f. [crossed out] Stanisław Krasiński kustosz poznański kanonik płocki (f. 1660 Ludwik Krasiński kasztel. ciechanow. Kal.) z cudown. obrazem N. P. Maryi

Karmelici bosi: 1. Kraków (S. Michała) f. 1611 Stanisław [crossed out] (Andrzej) Brzechfa

2. Kraków (Nowy świat) na przedmieściu Wesoła f. 1605 Bernard Maciejowski bisk. Krak. (poświęcał 1634 Tomasz Oborski sufr. Krak.)

3. Wiśnicz f. 1630 Stanisław Lubomirski hetman w. Kor.

4. Czerna f. 1637 Agnieszka z Tęczyńskich Firlejowa wojewodzina Krak.

5. Lublin f. 1610 Jan Mikołaj Daniłowicz podskarbi w. Kor. | fund. 1670 miejsce

6. Lublin (rezydencya)

Dominikanie: 1. Kraków (S. Trojcy) f. 1223 Iwo Odrowąż bisk. Krak.

2. Sandomierz (S. Jakóba za miastem) f. 1224 (mylnie) Iwo Odrowąż bisk. Krak. (podł. Wielkiego f. 1226 Iwo Odrowąż)

3. Sandomierz (S. Maryi Magdaleny w mieście) f. 1224 Leszek biały xiąże polski.

1224 Adelaida Dominika z ... Leszk...

~~Lublin na przedm.~~

Gidle ?

Wysokie Koło (w dyec. Kielec. 1810)

niema 1745

13. Biecz (1742) f. 1656

~~14. Gidle (1742)~~ Dyecezyi gnieźn. ... z ... Dąbrowska ...

15. Lublin drugi S. Krzyża za miastem (1742) (obserwanci może)

za miastem S. Krzyża za miastem

4. Lublin f. 1342 Kazimierz Wielki Król pol. (z cudowną ... przytknięto drzewa Krzyża św. o nim ob. ...) f. 134

5. Oświecim f. 1240 Mieczysław II xiążę opolski (i Eufrozyna)

6. Bochnia f. 1375 Jadwiga Krolowa polska

7. Opatowiec f. 1282 Kozmas opat tyniecki

8. Zmigrod f. ~~1426~~ ...6 Stadnicky dziedzic Zmigroda

9. Klimontow f. 1613 Jan Zbigniew Ossoliński (z żoną Zofią Firlejowną)

10. Dzików f. 1676 Jan Stanisław Amor Tarnowski

11. Zofibor (czyli Domaszewnica) f. 1740 Franciszek Nowosielski starosta łukowski

12. Janow (Ordynacki) (dawniej Biała) f. 1650 Zamojski ordynat Jan wojew. sandom f. 1660

Dominikanie obserwanci (Bertrandyści)

1. Lublin f. 1687 Jacek Ruszczyński podstoli brzeziński

2. ~~[illegible]~~ Wysokie Koło f. 1637 Witowski Kasztelan sandomirski) f. 1684 Ruwski podstoli brac... (Stanisław z Lipowa) ławski podst. sieradzkiego

[f. 1681 Jan Wielopolski kanclerz W. kor. a kościół zbudował im Jacek Ruwski + 1706 supr. 1816 (z obrazem cudownym N. Maryi)

Franciszkanie:

1. Kraków f. 1237 Bolesław wstydliwy książę Krak.

2. Sądecz stary f. 1280 Kunegunda żona Bolesława wstydliwego

3. Sądecz nowy f. 1297 Wacław Królewski, xiążę polski

4. Korczyn (Nowe miasto) fund 1248 Bolesław wstydliwy książę Krak. (niema 1742) f. 1271 istn. 1810

5. Zawichost f. 1257 Bolesław wstydliwy xiążę Krak. f. 1258

6. Lelów f. 1357 Kazimierz Wielki

7. Lublin na przedmieściu Czwartek ~~f. 1620 Franciszek~~ Kossowski wojski lubelski zmurował potem f. 1619 Wojciech Zuziewicz prebendarz Kijański (z cudownym obrazem N. M. P.)

Smardzewice (w dyec. Kieleck. 1810)

Puszcza Solska (w dyec. Kielec. 1810)

f. 1629

8. Stężyca f. 1591 mieszczanie (niema 1742)

9. Bytom (górny) (na Szląsku) f. ~~1450~~ 1258 Władysław Stary x. opolski (niema 1742) ist. 1810

10. Chęciny f. 1368 Kazimierz Wielki

Bernardyni:

1. Kraków na przedmieściu Stradom f. 1454 Zbigniew Oleśnicki bisk. Krak.

2. ~~Lublin~~ Kraków? (Niepokal. Poczęcia N. P. Maryi) na Żłobku (1742)

2. Kraków (Niepokal. Poczęcia) na Żłobku w mieście f. 1633 Stanisław Lubomirski, wojewoda Krak.

~~Kraków~~

3. Lublin f. ~~[illegible]~~ 1459 f. ~~14..~~ Jakób Kwant radca i Franciszek Grabowski obywatel f. 14..

4. Radom f. 1468 Gerard z Brudzewa Kanonik Krakow. (a podług innych dopiero 1480 Kazimierz Jagielończyk)

[Dominik Kazanowski podkomorzy król. starosta radomski r. 1468

5. Tarnow f. 1480 Jan Amor z Tarnowa i Rafał z Tarnowa kanonik Krak zmarły 1499.

6. Piotrkowice f. 1630 (czyli Piotrkowice 1742) Marcin z Rożyc Rożycki Kasztel. ...

Ks. Piotr ~~[illegible]~~

7. Opatów f. 1472 Jan Szarło sekretarz król. — Kazanów

1609 Janusz Tyszkiewicz kaszt. krak. i Joachim Ocieski kaszt. sandom.

8. Przyrów (S. Anny) f. 1600 ~~pod Bodzentynem~~ — starosta olsztyński (z cudowną statuą S. Anny)

9. ~~Górzyce~~ Łuszcza S. Katarzyny (~~pomiędzy Kielcami a Bodzentynem~~) obok Łysej góry ?

Konwent S. Katarzyny na puszczy pod Bodzentynem

f. 1460 Jan Rzeszowski bisk. krak.

10. Karczówka ~~przy~~ Górą Karola pod Kielcami) f. ~~1620~~ 1628 Marcin Szyszkowski biskup krak. f. 1630

11. Alwernia f. 1627 ~~1628~~ (we wsi Poręba Żegoty) Krzysztof Korycki kaszt. wojnicki starosta — starosta gniewkowski — f. 1627

12. Kalwaria zebrzydowska f. 1602 Mikołaj Zebrzydowski wojewoda krak. (z Kalwarią)

Wólka wola (w dyec. Kieleck. 1810)

13. Dukla f. ~~1743~~ f. 1640 (1743 fund.) Łętowski i Mniszech kasztel. krak ?

14. Józefów f. 1690 Józef Potocki

Dzewica (w dyec. Kieleck. 1810.

15. Łuków f. 1628 Erazm Domaszewski i Antoni z Gołąbków Jezierski ?

18. Kazanów (r. 1742) f. 1625 Hieronim Kazanowski chorąży sandom.

16. Bochnia (niema 1742)

17. Biecz f. 1630. 30 ~~27~~ (niema 1742)

Reformaci: 1. Kraków f. 1644 fund. 1622 Krystyna z Zborowskich Grochowska (wdowa po Olbrachcie Grochowskim) kasztel. krak. i (z Stanisław Warszycki kaszt. krak

f. 1644 Zuzanna Amenda i Wielopolskiy (~~[illegible]~~)

2. Wieliczka f. ~~[illegible]~~ 1625 Zygmunt III i Sebastian Kościcki burmistrz

3. Zakliczyn f. 1621 Zygmunt Szarło kasztelan sądecki

4. Stobnica f. 1633 Krzysztof Ossoliński wojewoda sandomirski

5. Kazmierz f. (między 1620) 1624 Henryk Firlej biskup poznań. i Kazmierz Przybyła rajca kazmierski (fund. 1620)

6. Biecz f. 1630 Jan Wielopolski wojewoda krak. ~~Jan~~ Franc. Wielopolski wojewoda krak

7. Solec f. 1627 Krzysztof xiążę Zbarąski koniuszy koronny. Alexander z Lubomirski wojew. krak, Piotr Opacki kaszt. wiślicki

8. Sandomierz f. 1672 Jan Kurdwanowski sędzia grodzki sandom. z Marcinem Dębickim podkomorzym sandomir.

9. Lublin f. 1674 Mikołaj Bieganowski kasztelan kamieniecki. właściwie f. 1660 Stanisław Witowski kaszt. sandom. starosta lubelski ?

10. Pinczów (na Mirowie) f. 1683 Stanisław Kazmierz Myszkowski ordynat ?

11. Kęty f. 1700 ~~Jan~~ (Andrzej) Żydowski chorąży krak.

12 Pilca f. 1747 Maria Józefa z Wesslów Sobieska Królewiczowa pol. (a podł. innych 1743?)

Kapucyni: 1. Kraków na przedmieściu f. 1696 Albrycht Dębiński chorąży zatorski. poświęcał Łubieński bisk. 1702

2. Sędziszów f. 1739 Michał Potocki wojewoda wołyński.

3. Lublin f. 1724 Karol Paweł xiążę Sanguszko marszałek w. x. litew. f. 1728.

(dawniej Lewartów)
4. Lubartów (f. 1738 Mikołaj Krzyniecki regimentarz skarbnik trębowelski i Karol Paweł xiąże Sanguszko marszałek w. x. lit.

5. Rozwadów f. 1741 Jerzy Lubomirski chorąży Kor. (a podług Szematyzmu rządowego dopiero 1753)

Trynitarze: [illegible] Kraków (na przedmieściu Kazimierz) f. 1689 Józef Lubowiecki ~~Starosta~~ kasztelan oświecimski

2. Lublin (rezydencyja) f. ~~[illegible]~~ 1728 Karol Paweł xiąże Sanguszko marszałek w. x. lit. (f. 1722 Lubomirski wojewoda sandom.)

3. Mielec. f. około 1760 Ossolińscy. supr. 17

6. Piekary niemieckie (na Szląsku) (missya)

Jezuici: 1. Kraków (SS. Piotra i Pawła) f. 1597 Zygmunt III

3. ~~1.~~ Kraków (S. Macieja – Dom probacyi) około 1628 f. Stanisław [illegible] Rey pleban Kobylański.

2 ~~1.~~ Kraków (S. Barbary – Dom professyi) f. 1583 Stefan Batory

4. Sandomierz f. 1602 Hieronim Gostomski wojewoda poznan. starosta sandomir.

5. Lublin f. ~~[illegible]~~ 1582 Bernard Maciejowski bisk. Krak.

Piarzy: 1. Kraków (na przedmieściu Kazimierz) f. 1664 Jan Małachowski. bisk. Krak. f. 1682

2. Radom f. 1680 Jan Lewiński obywatel radomski i Wąsowicz

3. Łuków f. 1696

4. Sądecz nowy f. 1733.

5. Podoliniec (w starostwie spiskiem na Węgrzech)

7) Lublin rezydencya supr. przed r. 1805.

6. Opole f. 1642 Stanisław Lubomirski wojewoda krakow. f. 1744 Jan Tarło wojewoda sandomir.

Missionarze 1. Kraków (na Zamku) f. 1682 Jan Małachowski bisk. Krak.

4. Głogów f. 1763 Urszula z Bra:nickich Lubomirska starościna boli:mowska supr. za Józefa II.

2. Kraków (na przedmieściu Stradom) f. 1725 Konstanty Felicyan Szaniawski bisk. Krak.

3. Lublin f. 1714 Bartłomiej Tarło bisk. poznań. a podług Dziennika f. 1696 Anna ze Stanisławowskich Zbożnska podko:morzyna Lubel. (Zbgr. ks. 3)

Studziana (w dyec. Kieleck. 1810) (Bartoszki)

Kommuniści: 1. Kielce (seminarium) f. 1726 Konstanty Szaniawski biskup Krakow. ; a podług Gawarskiego f. 1724 tenże przy seminarium (ob. Kolęda 1769)

Kartuzi

1. Bielany
2. Gidle w lesie (1745)

Fratres Domus militiae Templi in Almania et Sclavonia)

Templariusze [1. [illegible] Zagość f. 1154 przez Henryka xięcia sandomierskiego: przeniesieni do Opatowa, r. 1237 przez Henryka Brodatego supprymowani

2. Łuków około 1257 przez Bolesława Wstydl. – krótko istnieli.

Redemptoryści (Benoni)
1. Piotrkowice.

Kalend.

424

B.) Żeńskie.

Benedyktynki: (reformy chełmińskiej) 1. Staniątki f. 1240 Klemens z Ruszczy herbu Gryf kasztelan krakow. [f 1253]

2. Sandomierz f. ~~1632~~ 1623 Elżbieta z Gostomskich Sieniawska marszałkowa w. Kor. (i Marcin Świchowski)

3. Radom f. 1620 (1622) ... Anna Cecylia Trzcińska ... z Staniątek.

4. Kraków (S. Scholastyki) f. 1648 ... kosztem Marcina Szembeka? ... herbu ...

Norbertanki: 1. Zwierzyniec pod Krakowem f. ~~(1162)~~ Jaxa z Miechowa herbu Gryf. i Gedeon biskup uposażył f. 1162 (S. Jarnow? podł. Kalend. 1745)

2. Kraków (S. Norberta) f. 1636 Dorota Kącka Ksieni zwierzyniecka poświęcony 1642 od Tomasza Oborskiego

3. Imbramowice (dawniej Dłubnia) f. 1223 (a podł. Dziennika r. 1228) Iwo Odrowąż biskup krak. pierwotnie w Dłubni – przeniesione do Imbramowic

4. Busko f. 1179 przez Wita z Chotla herbu Janina biskupa płockiego.

Brygitki: 1 Lublin f. 1426 Władysław Jagiełło król pol.

Kanoniczki S. Ducha de Saxia (Duchaczki) 1. Kraków f. 1618 Marcin Szyszkowski biskup krakowski

Franciszkanki (Klaryski) Damianitki 1. Kraków f. (125?) około 1241 przez Bolesława Wstydl. ... wego w Zawichoście pierwotnie, r. 1260 przeniesione przez św. Salomeę do Skały, a r. 1320 przez Władysława Łokietka do Krakowa.

2. Sądecz stary f. 1260 bł. Kunegunda żona Bolesława wstydliw. (rz. 1782 znow. 1811)

3. Chęciny f. 1643. Klara Grędoszowska przełożona z Mikołajem Świrskim kanonik. chełm.

Wizytki (Salezyanki): 1. Kraków na przedmieściu Biskupie f. 1685 Jan Małachowski bisk. krak. poświęc. 1695

2. Lublin f. 1702 Stefan Leszczyński wojewoda kaliski (fund. Stanisław Chomętowski wojew. mazow. po pogorzeli odbudowała Szembekowa Kamerzyna Kor.

Prezentki (Institutum S. Euphemiae a Praesentatione)

1. Kraków f. 1623 Zofia z Maciejowic Czeska (wdowa po Janie Czeskim)

Augustyanki: 1. Kraków (na przedmieściu Kazmierz, f. 1576 Szymon Mniszek prowincyał Augustyanów

Karmelitanki bose: 1. Kraków (S. Marcina) f. 1618 Konstancyja z Myszkowskich Bużeńska.

2. Kraków (S. Teresy, na przedmieściu Wesoła) f. ~~1699~~ 1718 Jan Szembek kanclerz W. Kor.

3. Lublin (S. Józefa) f. 1624 Katarzyna z Kretków Sanguszkowa (z Kretków Ligęzina) f. 1624 Myszkowska starościna dobczycka

4. Lublin (Niepokalanego Poczęcia N. P. Maryi) f. 1659. Mikołaj Daniłowicz podskarbi Kor. i Zofia Leszczyńska jego żona

Dominikanki ~~xx~~ 1. Kraków (na Gródku – secundi habitus)
tercyarki f. ~~1629~~ 1635 Anna z Branickich Lubomirska kasztelan. nowo wojnicka

Dominikanki ~~obserwantki~~ 1. Kraków (przy klasztorze S. Trójcy – domus major et minor – tertii habitus) f. 1455 Katarzyna Michałowska domus major – mniejszy później

Bernardynki (Elizabetynki): 1. Kraków (S. Józefa) f. – 1659 Piotr Gembicki biskup Krak.

2. Kraków ~~xx~~ (S. Agnieszki; na przedmieściu Stradom) f. 1489
3 Lublin f. 1618 Siennicki cześnik lubelski (nie ma 1742)
4. Tarnów (nie ma 1742) supp. 1782.
~~5 Góra S. Katarzyny (pod Łysą Górą)~~ nowszemi czasy

5) Drzewica
S. Katarzyny (w dyec. Kielec. 1810)

Koletki (Bernardynki trzeciej reguły – Klaryski zreformowane): 1. Kraków (na przedmieściu Stradom) f.

Panny miłosierne (Szarytki) 1. Kraków f. 1714 Michał Szembek sufragan krak.

2. Lublin (S. Łazarza) f. 1730 Jadwiga Niemyska Sołtyk bisk krak.
3. Kielce f. z końcem XVIII wieku
4. Sandomierz

Beguinki 1. Sandomierz f. 1315 Jadwiga (żona Władysława Łokietka) zniesione w XVI wieku

2. Kraków

Maryawitki 1. Częstochowa f. około 1775 Paulini i Aniela z Czyżów Potemkinowa przełożona zgromadzenia

Klepki (Moniales conventus tertiae regulae S. Francisci de poenitentia)

1. Kraków na Stradomiu fund. 14.. Jan Rzeszowski bisk. krak. (miały drewniany klasztorek w tyle ogrodu Bernardynów) rozwiązały się r. 1620 (ponieważ Koncylium trydenckie zakazało przyjmować do tego zakonu) i klasztor oddały Bernardynkom.

Jezuitki .. fund.

425

Kraków (Kościół Katedralny).

W XV wieku w Kośc. Kated. było 6 Prałatów (Dignitates) - 25 Kanoników gremialnych - 3 Kanoników honorowych (akademickich)
Decanus - miał Kobylany i Brzezinkę
Archidiaconus " Goszcz
Praepositus
Scholasticus - " Rudawa
Cantor
Custos - " Raiborowice

R. 1715 było 7 prelatur (bo r. 1715 utworzony jeszcze Cancellarius) 18 Kanoników gremialnych i 3 Kanoników honorowych.

R. 18.. Rząd austriacki inkamerował kilka Kanonij
R. 1815 (3 maja) Traktat wiedeński uchwalił aby było 4 Kanoników akademickich.

R. 1818 pridie Kalendas Julii Pius VII bulla Ex imposita nobis skazał regulacyję Kapituł które się składać miały z 4 prelatur i 8 Kanoników gremialnych.

R. 1833 d. 6 Maji Cracoviae Carolus Vincentius Skorkowski na mocy bulli Piusa VII z r. 1818 wydał dekret urządzający kapitułę Krakowską która się składać miała z 4 prelatur, 8 Kanonij gremialnych i 4 Kanonij Akademickich jako to:

Praelat. I. Decanus - posiadał Kobylany i Brzezinkę
II. Archidiaconus - " Goszcz
III. Scholasticus - " Rudawę
IV. Custos - " Raiborowice
(2 prelatury zniesiono)

Canon. gren. 1. - posiadał Witkowice
2. - " Grembałowo
3. - " Zdziesławice i dziesięciny
4. - " Bossutów i dziesięciny.

5. — posiadał Sznoniowice.
6. — " Garlicką i Wolę Zacharyaszows.
7. Dziewiątelska " dziesięciny
8. Krzesławska " dziesięciny.

Akadem. Kanon. a. Kerniowska.
b. Krzeszowicka.
c. Łętkowska.
d. Gonowska.

Urządzenie powyższe Kapituły jako też Porządek i Obowiązki takowej wydała za rozkazem papieża Sacra Congregatio Consistorialis. Romae d. 10 Maji 1851.

Ob: Sacra Congregatione Concilii sive R.mo P. D. Isidor Verga Secretario – Cracovien. Jurium Capitularium pro Amo Capitulo Cracoviensis Cathedralis contra RR.mos Canonicos honorarios Josephum Pelczar et Stanislaum Spiss. Romae, typis fratrum Pallotta 1883. fol. min.

dub. 1) Restrictus responsionis. – Dubia (Vendetti Aloisius advocat.) (str.
dub. 2) Restrictus facti et juris. – Dubia (") str. 36.
3) Summarium (Joannes Scipio arstos) str. 30
4) Restrictus responsionis cum Summ. addit. Carolus Menghini adv.
(pro J. Pelczar et S. Spiss) str. 19.
5) Restrictus facti et juris (pro J. Pelczar et S. Spiss. Car. Menghini advocat.) str. 24
6) Summarium (pro J. Pelczar et S. Spiss) str. 48.
7) Summarium additionale (pro J. Pelczar et Spiss) str. 10.

1772 Austr. oder. cyrk. wadow. sandec. bochen. tarnow. rzeszow. dukler wikaryat w Tarnowie

785 bisk. Tarnow. cryg

805 [illegible] bisk tarnow. utwo rzono Kielec ~~wiślice~~ cyrk. tarnow i jasielsk. do dyecezyi przemysk

823 utworz bisk tarnow (6 dekanatów z cyrk tarnow) oderw. do przemysk nazad oddano tarnow. – z cyrk dukielsk (jasiel) pozostały przy przemysk

1742 Jasielska do dyec. przem.

granice o przemysk. do krak.

Głogow, Sędziszow, Zgłobien, Trzciana, Mrowla, Czudec, Strzyzow, Jedlicze, Żmigrod, Dukla, Jasiska — powiat pilzneński / powiat [illegible]

do przemys. Rzeszow, Przybyszowka, Świlcza, Tyczyn, Błażowa, Jasienica, Krosno, Rymanow, Jasionka, Lubatowa, Krolik — w ziemi przemyskiej województwie rusk.

od południa wschodu rzeka Wisłoka granicą tak iż Jasiska leżały w powiecie Brzeskim

1786 oddano
z przemysk.
do nowej tarn
dyec
dekanat krośnie
ński (częśc dekan
dekanaty dziś
głogów, miech
ów, Rudnik
i Kosaiot w Zglob

R. 1805

do przemyśk
dekan tarnów
" dąbrowa
" mielec
" pilzno
" radomyśl
" ropczyce
dekan jasło
" strzyżów
" żmigród
" biecz
" krosno

Episcopatus Tarnov. erectus 1783.

427

428

ym konstytucyjny uchwałą z d. 28 Lipca 1789 uchwalił zająć dobra biskupstwa krak. na fundusz wojskowy a bisku: powi płacić roczną kongruę 100,000 złp. – lecz to nie przyszło do wykonania – Sejm warszawski z d. 4 Marca 1790 uchy: lił tą uchwałę z r. 1789; oddano więc na powrót biskupowi: Lipowiec, Wawrzę: czyce, Jaszyce, Luborzycę, Sielce i części Xięstwa Siewierskiego (które Oleś: nicki r. 1443 kupił

R. 1798 rząd pruski zabrał części Xięstwa Siewierskiego i inne dobra.

R. 1824 (1826) Woronicz puścił rządowi dobra za roczną kongruę 60000 złp.

Kielecka administracyja od r. 1833
18 Dekanatsbezirke 238 Pfarreien 13 Klöster

Krakowska administracyja od 1834
4 Dekanatsbezirke 44 Pfarreien, 26 Klöster

Vicarius apostolicus dioecesis Kielcensis
-Cracoviensis od 21 Kwiet. 1849
Podział dyecezyi na 2 administracyje
przez Brewe Piusa IX Gaeta 1849
dla Polski a przez Brewe Piusa
IX z d. 3 Novemb. 1862 dla
Krakowa jako Vicarius apostolicus

R. 1745 w Krakowie oprócz Kollegiat farn. Kośc. 8 Kaplic lub mat. ych Kośc. 13.

Stan dyecezyi Krakowskiej 1742 (z Kalendarzyka)

I) Archidiakonat Krakowski:

				(1745)
1. Dekanat	Wielicki	parafii	11	
2. "	Dobczycki	"	26.	
3. "	Lipnicki	"	25	3[a]) Lipnicki 13
4. "	Wojnicki	"	18	
5 "	Opatowiecki	"	21	
6 "	Jędrzejowski	"	25	
7 "	Xięski	"	15	
8. "	Proszowicki	"	20	
9 "	Witowski	"	17	
10 "	Skawiński	"	20	
11 "	Zatorski	"	31	
12 "	Oświęcimski	"	16	
13 "	Żywiecki	"	17	
14 "	Pleszowski	"	21	
15 "	Nowogorski	"	27	18: Wolbramski 20
16 "	Bytomski	"	32	
17 "	Skalski	"	30	
			372	

II) Archidiakonat Sandomirski: (Łokrywnicki) r. 1745 = 12).

1. Dekanat	Koprzywnicki	parafii	13
2 "	Połaniecki	"	16
3 "	Michowiński	"	11
4 "	Rudnicki	"	19
			59

III) Archidiakonat Zawichojski:

1. Dekan.	Urzędowski	paraf.	20
2. "	Zawichojski	"	11
3 "	Opatowski (a r. 1745 = 12)	"	10
			41.

IV) Archidiakonat Sandecki:

1. Dekanat	Mielecki	parafii	14
2 "	Ropczycki	"	13
3 "	Strzyżowski	"	11 = (14)
4 "	Pilzneński	"	19
5 "	Żmigrodzki	"	12
6 "	Jasielski	"	17
7 "	Bielcki	"	22
8 "	Bobowski	"	20
9 "	Sandecki	"	30 ./.
10. Dekan.	Nowotargski	paraf	23
11. "	Spiski	"	6
			187.

V) Archidiakonat Lubelski:

1. Dekanat Łukowski paraf. 14.
2. " Parczowski " 20
3 " Chodelski " 23
4 " Kazimierski " 16 = (r. 1745 = 26)
5 " Solecki " 13 — 86 — 5te Lelowski = 41.

VI) Archidyakonat Pilecki:

1. Dekanat Wolbromski parafii 20 — 20. (jest r. 1745)

VII) Probostwo Wislickie:

1. Dekanat Pacanowski paraf. 17
2. ~~Kije~~ " Kijski " 22
3 " Sokoliński " 15 — 54

VIII) Probostwo Kieleckie

1. Dekanat Bożęciński paraf. 22
2. " Kunowski " 17 — 39

IX) Dziekania Kielecka:

1. Dekanat Radomski paraf. 17
2. " Stężycki " 16 — 33

X) Probostwo Tarnowskie

1. Dekanat Tarnowski paraf. 21 — 21

XI) Probostwo Pileckie

1. Dekanat ~~P~~ Lelowski paraf: 41 — 41.

Razem: Katedra 1.
Kollegiat 17
Parafii w Krakowie 9
Kaplic . . 14
Parafii po dekanatach 953
Kanoników regularnych 12
Zakonnych . . . 136
Kościołów 1142.

430

Dystynktorium Kapituły Krakowskiej
potwierdzone przez Klemensa XII: Krzyż
złoty na którym z jednej strony wizerunek
s. Stanisława bisk. na Orle białym szmelco-
wanym, z drugiej strony 3 Korony złote w białym polu - nosi się
na podwójnym złotym łańcuchu.

Territorial-Veränderungen der ehemaligen Krakauer Diöcese.

Das ehemalige Bisthum Krakau gestiftet zwischen den Jahren 962-966, wurde anfänglich von 966-1059 durch 7 Erzbischöfe (der erste war Prochorus ein Italiäner +986 und der letzte Aaron ein Benedictiner Abt +1059) und hernach von 1061-1833 durch 64 Bischöfe (der erste: Lambert Zula 1061+1071 und der letzte Karl Vincenz Skórkowski 1830 -1833, resignirt +1851 den 15 Januar) verwaltet. Die Diöcese erhielt ihre Einrichtung und Eintheilung in Dekanats-Bezirken um das J. 1123.

Diöcesan-Gränzen. Gegen Norden die Diöcesen: Posen (klei- ~~[illegible]~~ : Erzbisthum Gnesen, Bisthum Posen (Warschauer Archidiakonat) und Bisthum Luck; — gegen Osten: die Bisthümer: Chelm, Przemysl; — gegen Süden das ungarische Erzbisthum Gran und Bisthum Neutra; — gegen Westen das schlesische Bisthum Breslau.

Umfang. Die Krakauer Diöcese umfaßte fast die ganze ehemalige Provinz Klein-Polen, einen kleinen Theil Ober-Schlesiens und einen kleinen Theil Ungarn's (die von Polen im J. 1412 verpfändete Starostei Zips (Spiz - Scepusium). Es gehörten demnach zur Krakauer Diöcese:

a) im ehemaligen Polnischen Staate:

I) Wojewodschaft Krakau

1. Bezirk (Powiat): Krakow . . 43,56 □Meil.
2. " " Proszowice 31,77 " "
3. " " Xiąż . . . 32,36 " "
4. " " Lelow . . 55,71 " "

5. Bezirk (Powiat) Sandec .... 35,00 □ Meil.
6. " " Biecz .... 34,75 " "
7. " " Czchów ... 21,25 " "
8. " " Sczerzyc ... 59,00 " "
9. Fürstenthum Zator und Oświecim 36,75 " "
10. Bischöfliches Fürstenthum Siewierz .. 8,83 " "
11. Starostei Zips (Spiż) .... 22,00 " "

II) Wojewodschaft Sandomir

1. Bezirk (Powiat) Sandomierz ... 109,85 " "
2. " " Wislica ... 34,00 " "
3. " " Pilzno ... 69,75 " "
4. " " Radom (größtentheils) 95,50 " " } *)
5. " " Chęciny (fast die Hälfte) 34,67 " "

(*) Ein kleiner Theil des Bezirks Radom, die Hälfte des Bezirks Chęciny und der ganze Bezirk Opoczno gehörten zur Gnesner Erz-Diöcese)

~~III) Wojewodschaft Lublin~~

6. " (Ziemia) Stężyca ... 38,73 " "

III) Wojewodschaft Lublin.

1. Bezirk (Powiat) Lublin .. 77,27 " "
2. " " Urzędów .. 80,68 " "
3. " (Ziemia) Łuków .. 30,70 " "

b) im Königreich Preußen:

Ein kleiner Theil des Herzogthums Oppeln und die Standesherrschaft Pless

Kościoły w Lublinie r. 1742.

1) Kollegiata S. Michała fund. 1283 Leszek Czarny
Kollegiata fund. ~~[illegible]~~ 1575, przy niej pra:
łatów 7, Kanoników 8, Wikaryuszów 8
w Kaplicy Cudowny Krucyfix r. 1727 z
ratusza lubelskiego tu z processyą przenie:
siony. — Seminarium (pod rządem Jezuitów)
fund. 1675 Wojciech Rejmieński kanonik
sandom. proboszcz gołabski.

2) S. ~~[illegible]~~ Mikołaja dawny

3) S. Trojcy na Zamku z cerkwi którą Lubart
i Jeorgij z Bełza Xiążęta założyli.

4) S. Ducha dawny w nim obraz cudowny P. Ma:
ryi od r. 1640 – jest o nim Historia niedawno
druk. w Lublinie.

5) S. Stanisława w mieście, Dominikanów fund. 1342
Kazimierz wielki – Cudowny kawał drzewa Krzyża
św. r. 1426 przez Jędrzeja biskupa Kijów tu przy:
niesione – są o nim druk. historye.

6) S. Maryi de Triumpho Brygitek fund. 1426
Władysław Jagiełło – sprowadz. z Gdańska zakonnice.

7) S. Pawła nawrócenia, Bernardynów fund. 1460 Ma:
thiasz Mieszczanin – z cud. obrazem S. Antoniego

8) Jezuitów fund. 1582 Bernard Maciejowski proboszcz
warszaw. – z cudown. obrazem S. Stanisława Kostki.

9) Bazylianow f. 1588 Zygmunt III – z Cudownym ob[raz]
Twarzy Zbawiciela (weroniki)
10) Karmelitów bosych fund. 1610 Stanisław Lichan-
ski mieszczanin lubelsk.
11) S. Wojciecha z szpitalem S. Łazarza fund 1611 mieszcz.
r. 1736 Jan Kardynał Lipski bisk. Krak. osadził
Miłosierne Siostry.
12) S. Krzyża fund 1434 Henryk Kupiec gdański
i mieszczanin – przy nim Dominikanów obserwantów
fund. 1712 Stanisław Jacek Rucki podstoli brzeski
– Cudowny obraz L. Maryi z alabastru rzeźb.
13) Bernardynki fund 1618 Siennicki cześnik lubels.
14) Franciszkanie fund. 1619 x. Wojciech Zuziewicz
– z cudownym obrazem L. Maryi
15) Karmelitki bose u S. Józefa fund. 162. Mysz-
kowska starościna dobczycka.
16) S. Agnieszki Augustianow fund. 1646 Mikołaj Stu-
gocki officyał lubelski. – z cudown. obr. L. Maryi.
17) Bożego Ciała Bonifratrów fund. 1653 Mikołaj
na Romanowie Swierski biskup citroński, sufra-
gan chełmski, proboszcz lubomlski – z cudownym obra-
zem L. Maryi Loretańskiej.
18) Niepokalanego Poczęcia L. Maryi Karmelitki bose fun.
1659 Mikołaj Daniłowicz podskarbi w. Kor.
19) S. Kazimierza Reformatow fund. 1674 Mikołaj Bieganow-
ski kaszt. kamieniec. z cudown. obrazem S. Kazimierza.
20) S. Eliasz za Karmelitów trzewiczkowych fund 1680 Mikołaj
Oborski sufrag. krak. i Piotr Opocki podwojewodzy sandom.
21) Przemienienia Pańskiego Missionarzy fund. 1696 ...na z Stanisław-
skich Zbąska podkomorzyna lubelska.
22) Wizytki fund. 1723 Stanisław Chomentowski wojewoda mazow. het.
Koron. ./.

Lub...
23) SS...
Pa...
24) Tr...
Jan...

Lublin

23) SS. Piotra i Pawła Kapucyni fund 1728
Paweł Xiążę Sanguszko marszałek W.X. Lit.

24) Trynitarzy fund 1727 Lubomirski wojewoda
sandomir.

434

SERIES CHRONOLOGICA

ANTISTITUM

i inde a primordiis introductae in Poloniam or-
thodoxae Religionis peraugustam Sedem Praesu-
leam Cracoviensem successive occupparunt.

Archiepiscopi.

Prochorus [Stem. Crux] Italus ascendit an. 966—986.
Proculphus [Columna Italus 686—997.
Lambertus [Poraj] Italus 996—1014 [fund. Benedict. Sieciechoviae].
Popo [Crux] Italus 1014 — 1023 [fund. Benedict. in Calvo monte].
Gompo [Radzic] Italus 1023—1032.
Rachelinus [Crux] Italus 1032—1046. [funt. Benedict. in Tyniec].
Aaron [Tres Coronae] Gallus 1046—1059.

Episcopi.

Lambertus Zula [Topor] Polonus 1061—1071.
S. Stanislaus Szczepanowski [Prus] 1071—1079.
Lambertus [Habdank] 1083—1101 post ejus mort. Ceslaus intrusus.
Baldinus [Archinger v. Wiewiórka] Gallus 1103—1108.
Maurus [Lewart] Gallus 1109—1118.
Gaudentius v. Radossus [Poraj] Polonus 1118—1141.
Rupertus [Korab'] 1142—1144.
Mathaeus [Cholewa s. Ostoja] 1144—1166.
Gedeon v. Gedko [Gryf] 1166—1186 fund. Kielciis. Eclm. Colleg. fundat. Cisterciens. Jędrzejoviae.
Fulco v. Pełka [Lis] 1186—1207.

18. B. Vicentus Kadłubek [Pora] 1207—1218 Episcopatum libere resignavit.
19. Joannes v. Ivo [Odrowąż] 1218—1229 fund. Mon. Clarae Tumbae Introductio Ord. S. Dominici an. 122.. prima irruptio Tartaror.
20. Vislimirus v. Vislaus [Zabawa] Kościelecki 1231—1242. Ord. S. Franc. Min. Convent. [Franciscanorum] anno 1234 p. Bolesiaum Pudicum introductus.
21. Joannes Prandota [Odrowąż] Białaczowski 1242—1265 2a irruptio Tartaror. an. 1260.
22. Paulus Przemiankowski [Półkozic] 1265—1293.
23. Procopius [Korczak] Ruthenus 1293—1295.
24. Joannes Muskata [Gozdawa] Silesius 1295—1320.
25. Nankerus [Oksza] Silesius 1320 — 1328 resignavit ad Eptum Vratisl. translat.
26. Joannes Grot Słupecki [Rawicz] 1328—1347.
27. Petrus Falkowski [Doliwa] 1347 — 1348 mortuus Avenioni.
28. Bodzanta Jankowski [Poraj] 1348—1366.
29. Florianus Mokrski [Jelita] 1367—1378.
30. Zawisza Kurozwański [Poraj] 1380—1382.
31. Joannes Radlicki [Korab'] 1382—1392.
32. Petrus Wysz Radoliński [Leszczyc] 1394—1412.
33. Albertus Jastrzembecki [Jastrzembiec] 1412—1423.

Episcopi Duces Severienses.

34. Zbigneus Oleśnicki (Dębno) SRE. Card. 1424—1454. an. 1443 emit Ducatum Severiae pro 6,000 marc. lator. gross. Bohem. fund. Bernard.
35. Thomas Strzempiński (Prus) 1455—1460.
36. Jacobus Sieniński (Dębno) 1460.
37. Joannes Gruszczyński (Róża) 1460—1464.
38. Joannes de Brzezie Lutecki (Doliva) 1465—1471.
39. Joannes Rzeszowski (Półkozic) 1472—1488.
40. Fredericus (Pogonia) Princeps Regius SRE. Card. 1488—1503.
41. Joannes Konarski (Habdank) 1503—1525.
42. Petrus Tomicki (Łodzia) 1525—1536 extrux. arcem Severiensem.

43. Joannes Latalski (Prawdzic) 1535—1537.
44. Joannes Chojeński (Habdank) 1537—1538.
45. Petrus Gamrat (Sulima) 1538—1545.
46. Samuel Maciejowski (Ciołek) 1545—1550.
47. Adreas Zebrzydowski (Radwan) 1550—1560.
48. Philippus Padniewski (Nowina) 1560—1572.
49. Franciscus Krasiński (Ślepowron) 1572—1577.
50. Petrus Myszkowski (Jastrzębiec) 1577—1591.
51. Georgius Radziwiłł (Trąby) SRE. Card. et SR. Imp. Princeps 1591—1600.
52. Bernardus Maciejowski (Ciolek) SRE. Gard. 1600-1606.
53. Petrus Tylicki (Lubicz) 1606—1616.
54. Martinus Szyszkowski (Ostoja) 1616—1630 fund. Bernard. in Karczówka.
55. Andreas Lipski (Grabie) 1630—1631.
56. Joannes Albertus Princeps Regius SRE. Card. 1634—1636.
57. Jacobus Zadzik (Korab) 1636—1642 fundavit arcem Episcop. in Kielce quam tum. n. complevit.
58. Petrus Gembicki (Nałęcz) 1642—1657.
59. Andreas Trzebicki (Łabędź) 1657—1679.
60. Joannes Małachowski (Nałęcz) 1680—1697.
61. Stanislaus Dębski (Godziemba) 1699—1700.
62. Georgius Albertus Denhoff (Świńka) 1701—1702 (Chrisostomus Polonus per an. 8 Ecclesia Cracovien. careb. Eppo.
63. Casimirus Łubieński (Pomian) 1710—1719.
64. Constantinus Felicianus Szaniawski (Junosza) 1720—1732 funp. Seminarium Kielcense an. 1729.
65. Joannes Alexander Lipski (Grabie) SRE. Card. 1734—1745 mortuus Kielcis.
66. Andreas Stanislaus Załuski (Junosza) 1746—1758.
67. Cajetanus Sołtyk (Junosza) 1758—1788.
68. Felix Paulus Turski (Biberstein) 1790—1799 ultimus Epprum Dux Severiae.

Episcopi adempto Ducatu Severiensi.

69. Andreas Gawroński (Rava) 1805—1814,
Ab. an. 1807 erecta fuit DIOECESIS KIELCENSIS a Dioecesi Cracoviensi omnino seperata, cujus Episcopus

Adalbertus Górski (de Boża wola) 1807—1817 Kiel
residebat. Post ejus mortem ex Dioecesibus Kielce
et Cracoviensi iterum nova Dioecesis Cracoviensi e
cta est Cujus Epus fuit.

70. Joannes Paulus Woronicz (Pawęza) 1816—1828 pos
Archiepus Varsaviensis.

71. Carolus Vincentius Skórkowski (Sariusz) 1830 † 18
d. 15 Jan.

Ab anno 1833 post quam ultimus Episcoporus Cracovie
sium de Regno Poloniae relegatus fuit Administra
partis Dioecesis Cracoviensis quae in Regno Poloni
sita est, commisa fuit provisoriae Adamo Paszkow
1833—1834.

Ab an. 1835 toti Dioecesi Cracoviensi praeerat qua Adn
nistrator Generalis Franciscus Zglenicki Epus G
tynensis. Suffragan. Cracoviensis 1835—1841.

Ab an. 1841 Ludvicus Łętowski (Ogończyk) Adm
Dioeces. Cracov. et Vicar. Aplcus partis ejusd. Dioec.
Regno Poloniae sitae, an. 1848 munus suum resignav

Ab hoc tpre Mathaeus Gladyszewicz U. J. D. Prael. Cu
Admin. Gen. et Vicarius Capit. praerat. Dioec. Cra
viensi ad an. 1863.

Et Mathias Majerczak, Vicarius Apostolicus et Adm
Gen. an. parti Dioec. Cracov. in Regno Poloniae sit
ab an. 1862 ord. Epus in partibus infid. Jericiensis.

SERIES CHRONOLOGICA

ANTISTITUM

qui inde a primordiis introductae in Poloniam orthodoxae Religionis peraugustam Sedem Praesuleam Cracoviensem successive occuparunt.

Archiepiscopi.

1. Prochorus (Stem. Crux) Italus ascendit an. 966—986.
2. Proculphus (Columna) Italus 986—996.
3. Lambertus (Poraj) Italus 996—1014. (fund. Benedict. Sieciechoviae).
4. Poppo (Crux) Italus 1014—1023. (fund. Benedict. in Calvo monte).
5. Gompo (Radzic) Italus 1123—1032.
6. Rachelinus (Crux) Italus 1032—1046. (fund. Benedict. in Tyniec).
7. Aaron (Tres Coronae) Gallus 1046—1059

Episcopi.

8. Lambertus Zula (Topor) Polonus 1061—1071.
9. S. Stanislaus Szczepanowski (Prus) 1071—1079.
10. Lambertus (Habdank) 1083—1101 post ejs mort. Ceslaus intrusus.
11. Baldinus (Achinger v. Wiewiórka) Gallus 1103—1108.
12. Maurus (Lewart) Gallus 1109—1118.
13. Gaudentius v. Radossus (Poraj) Polonus 1118—1141.
14. Rupertus (Korab') 1142—1144.
15. Mathaeus (Cholewa s. Ostoja) 1144—1166.

16. Gedeon s. Gełko (Gryf) 1166—1186 fund. Kielciis Eclm Colleg. fundat. Cisterciens. Jędrzejoviae.
17. Fulco v. Pełka (Lis) 1186—1207.
18. B. Vincentius Kadłubek (Poraj) 1207—1218 Episcopatum libere resignavit.
19. Joannes v. Ivo (Odrowąż) 1218—1229 fund. Mon. Clarae Tumbae. Introductio Ord. S. Dominici an. 1222 prima irruptio Tartaror.
20. Vislimirus v. Vislaus (Zabawa) Kościelecki 1231—1242. Ord. S. Franc. Min. Convent. (Franciscanorum) anno 1234 p. Boleslaum Pudicum introductus.
21. Joannes Prandota (Odrowąż) Białaczowski 1242—1265 2a irruptio Tartaror. an. 1260.
22. Paulus Przemiankowski (Półkozic) 1265—1293.
23. Procopius (Korczak) Ruthenus 1293—1295.
24. Joannes Muskata (Gozdawa) Silesius 1295—1320.
25. Nankerus (Oksza) Silesius 1320—1328 resignavit ad Eptum Vratisl. translat.
26. Joannes Grot Słupecki (Rawicz) 1328—1347.
27. Petrus Falkowski (Doliwa) 1347—1348 mortuus Avenioni.
28. Bodzanta Jankowski (Poraj) 1348—1366.
29. Florianus Mokrski (Jelita) 1367—1378.
30. Zawisza Kurozwański (Poraj) 1380—1382.
31. Joannes Radlicki (Korab) 1382—1392.
32. Petrus Wysz Radoliński (Leszczyc) 1394—1412.
33. Albertus Jastrzembecki (Jastrzembiec) 1412—1423.

Episcopi Duces Severienses.

34. Zbigneus Oleśnicki (Dębno) SRE. Card. 1423—1454. an. 1443 emit Ducatum Severiae pro 6,000 marc. lator. gross. Bohem. fund. Bernard.
35. Thomas Strzempiński (Prus) 1455—1460.
36. Jacobus Sieniński (Dębno) 1460.
37. Joannes Gruszczyński (Róża) 1460—1464.
38. Joannes de Brzezie Lutecki (Doliwa) 1465—1471.
39. Joannes Rzeszowski (Półkozic) 1472—1488.

40. Fredericus (Pogonia) Princeps Regius SRE. Card. 1488—1503.
41. Joannes Konarski (Habdank) 1503—1525.
42. Petrus Tomicki (Łodzia) 1525—1535 extrux. arcem Severiensem.
43. Joannes Latalski (Prawdzic) 1535—1537.
44. Joannes Chojeński (Habdank) 1537—1838.
45. Petrus Gamrat (Sulima) 1538—1545.
46. Samuel Maciejowski (Ciołek) 1545—1550.
47. Andreas Zebrzydowski (Radwan) 1550—1560.
48. Philippus Padniewski (Nowina) 1560—1572.
49. Franciscus Krasiński (Ślepowron) 1572—1577.
50. Petrus Myszkowski (Jastrzembiec) 1577—1591.
51. Georgius Radziwiłł (Trąby) SRE. Card. et SR. Imp. Princeps 1591—1600.
52. Bernardus Maciejowski (Ciołek) SRE. Card. 1600—1606.
53. Petrus Tylicki (Lubicz) 1606—1616.
54. Martinus Szyszkowski (Ostoja) 1616—1630 fund. Bernard. in Karczówka.
55. Andreas Lipski (Grabie) 1630—1631.
56. Joannes Albertus Princeps Regius SRE. Card. 1634—1636.
57. Jacobus Zadzik (Korab) 1636—1642. fundavit arcem Episcop. in Kielce quam tn n. compl.
58. Petrus Gembicki (Nałęcz) 1642—1657.
59. Andreas Trzebicki (Łabędź) 1657—1679.
60. Joannes Małachowski (Nałęcz) 1680—1697.
61. Stanislaus Dąbski (Godziemba) 1699—1700.
62. Georgius Albertus Donhoff (Świnka) 1701—1702. (Chrisostomus Polonus) per an. 8 Ecla Cracov. careb. Epo.
63. Casimirus Łubieński (Pomian) 1710—1719.
64. Constantinus Felicianus Szaniawski (Juuosza) 1720—1732 fund. Seminarium Kielcense an. 1723.
65. Joannes Alexander Lipski (Grabie) SRE. Card. 1734—1745 mortuus Kielciis.
66. Andreas Stanislaus Załuski (Junosza) 1746—1758.
67. Cajetanus Sołtyk (Junosza) 1758—1788.

68. Felix Paulus Turski (Biberstein) 1790—1799 ultimus Epprum Dux Severiae.

Episcopi adempto Ducatu Severiensi.

69. Andreas Gawroński (Rawa) 1805—1814.
70. Joannes Paulus Woronicz (Pawęza) 1816—1828. Epus Crac. postea Archiepiscopus Varsaviensis.
71. Carolus Vincentius Skórkówski (Sariusz) 1830 † 1851 d. 15 Jan.

---

ratione opportuniùs videtur, ipsi per se, vel suos Vicarios, modum signandi se Sanctâ Cruce, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Fidei, & Religionis rudimenta, Decalogum, Præcepta Ecclesiæ, confitendi, & communicandi normam diligentèr populum edoceant, verùm etiam visitando domos singulorum, ac quàm piè, & Christianè vivant, inquirendo hæc eadem Fidei, & Religionis rudimenta sedulò inculcent, moneantq; Patres, & Matresfamilias, ut erudiendis in ijsdem liberis, atq; Familiâ suâ strenuè invigilent. In Civitatibus autem & Oppidis, ubi & cultior est populus, & exercendæ hujus tam necessariæ eruditionis commoditas melior, non contenti diligentiâ supradictâ, dent operam Parochi, ut Pueri in Scholis præter alias Disciplinas, pro ætate, & captu illorum proponendas, à Magistris, Cathechismum etiam diligentèr ediscant, & ipsimet Parochi, seu illorum Vicarij ejusmodi Cathechismum Concilij Tridentini, aut alicujus Authoris probati, singulis diebus Dominicis populum doceant, cum omni suavitate, affabilitate, quæstiones proponant, easque absq; indignatione, increpatione, in lenitate spiritûs resolvant. Et cùm per omissionem Cathechismi, salutaris doctrina sæpiùs negligatur, sive ob ignorantiam modi cathechisandi, seu etiam aliquando ipsiusmet doctrinæ à Parochis, ideò à DD. Examinatoribus Parochi, & Vicarij, quando venient pro Approbationibus ad excipiendas Confessiones, utrum habiles ad cathechisandum, & prompti in doctrina inveniantur, inquirent, & deficientibus in his Approbationes ipsis denegent. Conciones ad populum more Institutoq; majorum, Parochus, Vicarius, aliusvè tam Sæcularis, quàm Regularis approbatus, facturus Sacerdos, caveat, ne ullum apertè, vel tacitè lædat, nè appareat coram Auditoribus persona, sed in genere invehatur in vitia, & peccata. Parochi, ad quos ex præscripto Ss. Concilij Tridentini munus Prædicationis pertinet, & quicunq; alij nullo modo Regularibus in suis Ecclesijs facultatem prædicandi perpetuam, aut ad longum tempus permittant, nisi quibus ex Fundatione, aut consuetudine præscripta id competit, idq; duntaxat approbatis ab Episcopo vel Officiali Generali, & licentiam in scriptis habentibus, pro Festis tamen solennioribus ipsos invitare licebit. Deniq; ut hocce Ss. Concilium Tridentinum in viridi sit observantia, inhibemus sub pæna Interdicti, à prædicatione & alijs à Iure sancitis, ne quis Regularis in Ecclesia sui Ordinis prædicare incipiat, nisi se personaliter Episcopo præsentet, ac Testimonium & Examinis & Approbationis ad prædicationis Officium sub Sigillo sui Ordinis, & subscriptione sui Superioris authenticè exhibeat, Literisq; hujusmodi exhibitis, benedictionem Episcopi ipsius, vel ab Episcopo specialiter facultatem habentibus, petat; quinimò volumus, ut post publicationem Sy-

Const. Szysk. c. 32.

nodalium Constitutionum, Prædicatores omnes Regulares Nobis, vel Officiali Nostro Generali se præsentent. Præterea seriò monemus omnes Concionatores, nè apocryphas Historias, & quæ risum magis Auditoribus, quám devotionem excitant, in Concionibus allegare præsumnant.

CAPVT III.

De Archidiaconis, alijsq; Visitatoribus.

SAt superq; Constitutionibus declaratum est Archidiaconis omnibus curam Iurisdictionalem habentibus solam tantùm Visitationem, & Visitationis relationem competere, quâ factâ Episcopi ipsi, aut ex eorum Commissione Vicarij in Spiritualibus, & Officiales, ad morum correctionem, & pænarum exactionem procedere debent. Proindè præsenti Constitutione inhibemus, ne Archidiaconi, & quicunq; alij Ius Visitationis ex Privilegijs in Diœcesi Nostra habent, sine scitu & concessione Episcopali Processus publicent, mulctas pecuniarias exigant, tantò minùs pænam excommunicationis comminentur. Per Substitutos (nisi Authoritate Episcopali in scriptis obtenta, approbentur) sed per seipsos tantùm Ecclesias visitent, Acta Visitationis expeditæ intra Mensem Nobis exhibeant, & modesto equitatu, famulatuque contenti sint.

Const. Szyskov. cap. 5 Ad Inquisitiones de vita, & honestate Clericorum ac Sacerdotum præparatoriè ad Processum imprimis juramentum de veritate dicenda, in præsentia Parochi, ad hoc specialiter citati recipiant à Testibus, ne posteà Testes repetere sua testimonia cogantur, cùm eosdem Testes ob plurimas rationes impossibile sit iterum adducere. Notarium ad conscribenda Acta Visitationis de consensu Episcopi, (aut si Notarium habere non possunt, alium Secretarium, qui tamen Subdiaconus, vel Diaconus sit probatæ Fidei,) secum assumant. Munera ultrò etiam oblata, tam per se, quàm Familiares suos, pro se, aut suis, quocunq; prætextu non accipiant, aut si quid forte sumpserint, eos puniant, ac restituere compellant.

Sicut enim Visitationi subjectos gravari nolumus, ita Visitatoribus honorem debitum, & reverentiam ab ijs, qui visitantur deferri, ac eosdem sufficientibus provisionibus (quæ ipsis de jure debentur) honorari præcipimus.

CAPVT IV.

LIcet quidem in Constitutionibus Szyskovianis Decanatus hujus Diœcesis, cum Ecclesijs intra eosdem constitutis sint descripti, nihilominùs quoniam successu temporis ijdem Deca-

natus

natus sint confusi, & nonnullæ Ecclesiæ ab aliquibus Decanatibus avulsæ, & aliæ noviter accesserunt, proindè cùm ad Visitationum rectè peragendarum Ordinem, notitia Ecclesiarum spectet, & pertineat, & tam Perillustris Archidiaconus Cracoviensis, quàm etiam, alij Officiales Archidiaconi, Præpositi, Decani Ecclesiarum Collegiatarum, quibus jus visitandi competit, notitiam earundem distinctam habeant, hujusmodi Decanatus cum suis Ecclesijs sub titulo cujusq; Visitatoris de novo exactè & accuratè describendos censuimus.

ARCHIDIACONATVS CRACOVIENSIS.

Præter Ecclesias Cracoviæ constitutas, habet Decanatus cum suis Ecclesijs sequentes.

Decanatus Vieliciensis.

1 Wieliczká Oppidum, 2 Podstolice, 3 Kossoćice,
4 Bieżánow, 5 Bodzánow, 6 Niepołomice,
7 Brzeźie, 8 Niegowiec, 9 Gdow,
10 Łázány, 11 Biskupice.

Decanatus Dobczycensis.

1 Dobczyce, 2 Myślenice, 3 Mszáná,
4 Wiśniowa, 5 Trzemeszna, 6 Pśćim,
7 Iáworznik, 8 Siepráw, 9 Zákliczyn,
10 Droginia, 11 Dźiekánowice, 12 Ráćiechowice,
13 Szczyrzyc, *aliàs* S. Taná Gorá, 14 Skrzydlna. 15 Dobra,
16 Słopnicá, 17 Tymbárk Oppidum, 18 Wilkowisko,
19 Iodłownik, 20 Gruszow, 21 Łápánow,
22 Tárnawá, 23 Schyk, 24 Rybie,
25 Łosośiná, 26 Niedźwiedźia Porębá.

Decanatus Lipnicensis.

1 Złota, 2 Czchow Oppidum, 3 Tymowa,
4 Gosprzydowa, 5 Lipnicá Oppidum, 6 Woiákowa,
7 Iwkowa, 8 Ráybrod, 9 Wola Zegotæ,
10 Libichowa, *aliàs* Trzćiáná, 11 Krolowká, 12 Pogwizdow,
13 Sobolow, 14 Chełm, 15 Łápczycá,
16 Bochnia Oppid. 17 Krzyżánowice, 18 Brzeżnicá,
19 Porębá Spytkonis, 20 Vszew, 21 Gnoynik,
22 Chrzanow, 23 Wisnicz Villa, 24 Olcháwá,
25 Wiśnicz Oppidum.

Decanatus Woynicensis.

1 Woynicz Oppidum, 2 Rádłow, 3 Bożećin,
4 Szczurowa, 5 Szczepánow, 6 Rzezáwá,
7 Iaśien, 8 Brzezek Oppid. 9 Iádowniki,

10 Dębno, 11 Porąbká, *aliàs* Doły. 12 Bieśiadki,
13 Gwozdźiec, 14 Melſztyn Caſtrum, 15 Zákliczyn Oppidū.
16 Brzozowa, 17 Siemiechow, 18 Olſzyny.

Decanatus Opatovicensis.

1 Zabno Oppidum, 2 Oporyſzow, 3 Otwinow,
4 Wietrzychowice, 5 Opátowiec Oppid. 6 Rogow,
7 Beſzcze, 8 Kośiniá, 9 Korczyn Villa antiqua,
10 Korczyn Oppid. novum, 11 Gremboſzow, 12 Strożyská,
13 Dobrowodá, 14 Piaſek magna, 15 Oſtrowiec,
16 Solec, 17 Swiniáry, 18 Szczućin,
19 Bolesław, 20 Oleſno, 21 Słupiec,

Decanatus Andrzeiovicensis.

1 Wrośirzeſz. 2 Grudźiná, 3 Iemielno,
4 Mokrsko. 5 Sobkow Oppidum, 6 Brzegi,
7 Andrzeiow Oppidum, 8 Slęćin, 9 Rákoſzyn.
10 Nagłowice. 11 Czczeniec, 12 Koſſow Oppidū.
13 Dźierzgow, 14 Moskorzow, 15 Chlewice.
16 Słupia, 17 Tarnowa, 18 Sędźiſzow,
19 Krzęćice. 20 Mironice, 21 Wodźisław Oppid.
22 Piotrkowice, 23 Nawárzyce. 24 Lubcza,
25 Kliſztyńska Wola.

Decanatus Xiaznensis.

1 Xiąż magna Oppidum. 2 Xiąż parva. 3 Słáboſzow,
4 Káliná, 5 Kozłow, 6 Mſtyczow,
7 Sláwice, 8 Náśiechowice, 9 Zielenice,
10 Łętkowice, 11 Rádźimice, 12 Wrośimowice,
13 Rácławice. 14 Máłoſzow. 15 Polesnicá.

Decanatus Prossovicensis.

1 Proſzowice Oppidum, 2 Koniuſza, 3 Niegárdow,
4 Dáłowice, 5 Bierkow, 6 Luborzycá,
7 Więcláwice, 8 Ráćiborowice, 9 Krzesláwice, Capella,
10 Pleſzow, 11 Mogiłá, 12 Grábie, *aliàs* Wolicá,
13 Ruſzcza, 14 Gorka, 15 Czulice,
16 Pobiednik, 17 Igołomia, 18 Wáwrzynczyce,
19 Poborowice, 20 Zęboćin.

Decanatus Vitoviensis.

1 Kośćielec, 2 Bobin, 3 Borowice, Capella,
4 Cudźinowice, 5 Kaźimierz magna, 6 Gorzkow,
7 Przemekow, 8 Ráchwáłowice, 9 Koſzycki Oppidum.
10 Witow, 11 Xiążnice, 12 Brzesko antiqua,

13 Brzeſko

13 Brzesko nova Oppidum,	14 Mikluszowice,	15 Cerkiew,
16 Okulice Capella,	17 Wśćie Oppidum,	

Decanatus Skavinensis.

1 Kobierzyn,	2 Pobiodr,	3 Lincze,
4 Przytkowice,	5 Zebrzydowice,	6 Iáworznik,
7 Łánckoroná Oppidum,	8 Izdebnik Filia.	9 Sulikowice,
10 Herbułtowice,	11 Rádźiechow antiqua,	12 Rádźiechow nová,
13 Krzęćin,	14 Pálesfzczyńska,	15 Krzywáczká,
16 Skáwiná Oppidum,	17 Mogielány,	18 Gay,
19 Głogoczow,	20 Tyniec.	

Decanatus Zatoriensis,

1 Zator Oppidum,	2 Spytkowice,	3 Buchowice Filia,
4 Mucharz,	5 Strzyszow,	6 Tłuczan,
7 Pálczowice,	8 Gierałtowice,	9 Wádowice Oppid.
10 Frydrychowice,	11 Polanká,	12 Wieprz,
13 Klecza,	14 Hynwałd,	15 Bárwałd,
16 Witánowice,	17 Grábiszyce,	18 Radocza,
19 Porembá Marci,	20 Andrychowice,	21 Głambowice,
22 Chocznia,	23 Woźniki,	24 Przećiszow,
25 Rogolice,	26 Krzeszow,	27 Zembrzyce,
28 Szydźiná,	29 Ryczow,	30 Przybradz,
31 Mákow,		

Decanatus Oświecimensis.

1 Oswiecim Oppidum,	2 Włośiennicá,	3 Porembá magna,
4 Grodźiec,	5 Osiek,	6 Bylány,
7 Witkowice,	8 Willámowice,	9 Nidek,
10 Kęnthy Oppidum,	11 Czániec,	12 Kozy,
13 Pisarzowice,	14 Stára Wieś,	15 Dánkowice,
16 Iáwiszowice,		

Decanatus Zywecensis.

1 Berełtowice,	2 Bestwinia,	3 Zywiec antiqua,
4 Zywiec nova Oppidum,	5 Lipnik,	6 Rychwałd,
7 Bulowice,	8 Porębká, *aliàs* Sępniá,	9 Lipowa,
10 Willámowice,	11 Łodwikowice,	12 Gielowice,
13 Slemię,	14 Gzáńcá, Filia Kęty,	15 Gzencycá,
16 Ielesno.	17 Łękáwicá.	

Decanatus Plesnensis.

1 Plesna, *aliàs* Plczym Oppidum,	2 Stára Wieś Filia,	3 Goczołkowice,
4 Gwiekliczyce,	5 Boysowy,	6 Cwiklice,
7 Chełm,	8 Mokra,	9 Wisłá,

 10 Łuśiec,

10 Łuśiec, 11 Wolzczyce, 12 Miedźwná,
13 Lándźiny, 14 Bierun Oppidum, 15 Łaká,
16 Porembá magna, 17 Studźienká, 18 Strumień Oppidũ.
19 Brześćie, 20 Mikułow, 21 Tychy.

Decanatus Novi Montis.

1 Nowa Gorá Oppidum. 2 Płázá, 3 Rudáwá,
4 Kośćielec, 5 Chrzanow, 6 Regulice,
7 Zálás, 8 Trzebnia, 9 Płoki,
10 Gorzyniá, 11 Przeginia, 12 Páczułtowice,
13 Czerniechow, 14 Krzeſzowice, 15 Chechel,
16 Iáworzno, 17 Porabká Zegotæ, 18 Soſnká,
19 Tęczyn, 20 Ilkus Oppidum, 21 Sláwkow Oppidum
22 Liſźki, 23 Moráwicá, 24 Bábice,
25 Ráćłáwice, 26 Regulice, 27 Gołonog.

Decanatus Bythomiensis.

1 Bythom Oppidum, 2 Kámien, 3 Bielczowice,
4 Dźiechowice, 5 Koźiegłowy, 6 Michałkowice,
7 Koźiegłowy Oppidum. 8 Siemunia, 9 Lubcza,
10 Woykowice Kośćielne, 11 Iáworzno, 12 Grodźiec,
13 Czeladź Oppidum, 14 Będźin Oppid. 15 Siewior Oppidum.
16 Ciągowice, 17 Mysłowice Oppid. 18 Pániowy,
19 Woźniki Oppidum, 20 Mikulczyce, 21 Biskupice,
22 Chroßczobrod, 23 Repty, 24 Bogucice,
25 Chárzow, 26 Mietkowice, 27 Rádźiánkow,
28 Piekáry, 29 Zyglin, 30 Tárgoßyce,
31 Tarnowice, 32 Sánczow,

Decanatus Skalensis.

1 Prándoćin, 2 Siećiechowice, 3 Vnieiow,
4 Golcza, 5 Srzeniáwá, 6 Wyſoczyce,
7 Biały Kośćioł, 8 Iángrod, 9 Korzkiew,
10 Imbrámowice, 11 Słomniki Oppidum, 12 Minogá,
13 Niedźwiedź, 14 Goßcza, 15 Zadroże,
16 Bolechowice, 17 Czáple, 18 Vliná,
19 Irzmánowice, 20 Giebułtow, 21 Zapſow,
22 Sułoßowa, 23 Tczycá, 24 Zielonki,
25 Skáła Oppidum, 26 Iwánowice, 27 Villa Hermani.
28 Modlnicá, 29 Smarzowice, 30 Chodow.

ARCHIDIACONATVS SANDOMIRIENSIS.

Decanatus Copriunicensis.

1 S. Petri Sandomiriæ, 2 S. Pauli extra muros Sandomiriæ, 3 Sámborzec,
4 Skotniki,

4 Skotniki, 5 Pokrzywnicá Oppidum, 6 Łomow,
7 Osiek Oppidum, 8 Niekráſſow, 9 Sulisłáwice,
10 Chrobrzány, 11 Obrázow, 12 Kliczánow, 13 Málice,

Decanatus Połanecenſis.

1 Goslice, 2 Włoſtow, 3 Strzyzowice,
4 Mydłow, 5 Iwániská Oppidum, 6 Viazd,
7 Gryźikámień, 8 Modliborzyce, 9 Kielczyná,
10 Szczeglice, 11 Wieżownicá, 12 Strzegom,
13 Połániec, 14 Borowa, 15 Olbierzowice, 16 Szczućin.

Decanatus Michocinenſis.

1 Gáłuſzowice, 2 Báránow, 3 Michoćin,
4 Pádew, 5 Oſtrow, 6 Czmolas,
7 Kolbuſzowa, 8 Dźikowiec, 9 Ránizow,
10 Przewrotna, 11 Gorna.

Decanatus Rudnicenſis.

1 Byliny, 2 Kopki Filia, 3 Rudnik Oppidum,
4 Rácłáwice, 5 Pyśnicá, 6 Chárzowice,
7 Zaleſzány, 8 Grębow, 9 Wielawieś,
10 Trześnia, 11 Gorzyce, 19 Ieżow.

ARCHIDIACONATVS ZAWICHOSTENSIS.

Decanatus Vrzedovienſis.

1 Rádomyśl Oppidum, 2 Wrzáwy, 3 Pniow,
4 Borow, 5 Gośćirádow, 6 Práwno,
7 Záklikow Oppidum. 8 Biała, 9 Potok,
10 Botorz, 11 Kráśnik Oppidum, 12 Targowisko,
13 Popkowice, 14 Wyſokie Oppidum, 15 Rybitwy,
16 Vrzędow Oppidum, 17 Dźierzkowice, 18 Swiećiechow,
19 Modliborzyce, quondam Słupia dłotowa, 20 Goray.

Decanatus Zavichoſtenſis.

1 Zawichoſt Oppidum, 2 SS. Trinitatis Paroch. 3 Czyżow,
4 Gory, 5 Iankowice, 6 Łukáwá,
7 Sobotká, 8 Przybysłáwice, 9 Iánikow Oppidum,
10 Gliniány Oppidum, 11 Ożárow Oppidum,

Decanatus Opatovienſis.

1 Bydźiny, 2 Woyćiechowice, 3 Báłutow,
4 Szczmielow Oppidũ, 5 Denkow Oppidum, 6 Oſtrowiec Oppidum,
7 Ruſzkow, 8 Wſze Swięte, *aliàs* Grocholice,
9 Tkánow, 10 Gierczyce,

PRÆPOSITVRÆ VISLICIENSIS,

Decanatus Paczanovienſis.

1 Páczánow Oppidum,	2 Xiażnice,	3 Zborowek,
4 Beſſowa,	5 Koniemłoty,	6 Stáſſow Oppidum.
7 Kurozwęki Oppidum.	8 Kotußow,	9 Szydłow Oppidum:
10 Tuczepy,	11 Strzelce,	12 Kargow,
13 Stobnicá Oppidum,	14 Oleśnicá Oppidum,	15 Rákow,
16 Połániec Oppidum,	17 Biechow,	

Decanatus Kijenſis.

1 Iánina,	2 Szczaworzyc,	3 Busko Oppidum.
4 Zierny Chotel Capella,	5 Szaniec.	6 Sędźieiowice,
7 Kiie,	8 Chmielnik,	9 Gnoyno,
10 Drugnia,	11 Pierzchnicá Oppid.	12 Liſſow,
13 Piotrkowice,	14 Chomentow,	15 Łukowa,
16 Korytnicá,	17 Pinczow Oppidum,	18 Bogućice,
19 Krzyżánowice,	20 Zagoßcz,	21 Chotel czerwony.
22 Wiślicá Oppidum,		

Decanatus Sokolienſis.

1 Sokolina,	2 Kaźimierza parva,	3 Skármierz Oppidũ,
4 Dźierzązná,	5 Dźiałoſzyce Oppidũ,	6 Secygniow,
7 Syſzczycka Wola,	8 Stradow,	9 Czárnoćin,
10 Probołowice,	11 Pełczyská:	12 Iurkow,
13 Chroberz,	14 Młodzáwy,	15 Micháłow.

PRÆPOSITI KIELCENSIS,

Decanatus Bodzantinenſis.

1 Kielce,	2 Wzdoł,	3 Bożęćin Oppidum,
4 Tarczek,	5 Swiętomarz,	6 Dembno,
7 Słupia antiqua,	8 Słupia nova,	9 Łágow,
10 Zbiluta,	11 Bączkowice,	12 Sumsko,
13 Potok,	14 Brzeźiny,	15 Leßczyny,
16 Dáleſzyce Oppidum,	17 Bárdo,	18 Oćieſęki,
19 Bieliny. 20 Zágnáńsko,	21 Cminsko,	22 Tumlin.

Decanatus Kunovienſis.

1 Páwłow,	2 Chybice,	3 Krynki,
4 Kunow Oppidum,	5 Szewná,	6 Mnichow,
7 Máminá,	8 Waśniow,	9 Wachocko Oppidum.
10 Miercz,	11 Krzyżánowice,	12 Iłża Oppidum,
13 Grzegorzow,	14 Wierzbnik,	15 Skárżysko,
16 Iáſtrząb,	17 Gaſawy Filia.	

DECANI

DECANI KIELCENSIS,

Decanatus Radomiensis.

1 Radom nova Oppidum. 2 Radom antiqua, 3 Cerekiew nova,
4 Tczow, 5 Sucha, 6 Zwolen Oppidum.
7 Policzna, 8 Grodek Capella, 9 Olexow,
10 Siećiechow Oppidum, 11 Brzeznica, 12 Koźiennice Oppid.
13 Swierże, 14 Ryczywoł Oppidum, 15 Głowaczow.
16 Brzoza, 17 Iedlna.

Decanatus Stezycensis.

1 Stężycá Oppidum, 2 Páwłowice, 3 Wargocin,
4 Máćieiowice Oppidum, 5 Samogoßcza, 6 Gorzno,
7 Wilczyska, 8 Zelechow Oppidum, 9 Okrzeia Oppidum,
10 Kłoczow, 11 Korytnicá, 12 Ryki,
13 Zábiánká *aliàs* Wáwelnicá, 14 Drażgow.
15 Bobrowniki Oppidum, 16 Gołambie.

ARCHIDIACONATVS SANDECENSIS.

Decanatus Mielecensis.

1 Mielec, 2 Zochow, 3 Xiażnice, 4 Przecław,
5 Brzeźnicá, 6 Lubźiná, 7 Dembicá, 8 Stráſzęcin,
9 Rádomyśl, 10 Zgorsko, 11 Wádowice, 12 Czermin,
13 Borowa, 14 Kurzelow.

Decanatus Ropczycensis.

1 Ropczyce, 2 Oćieká, 3 Witkowice, 4 Gorá,
5 Sędźißow, 6 Głowow, 7 Mrowla, 8 Trzćiáná.
9 Zgłobien, 10 Noczkowa, 11 Kozłow, 12 Máła,
13 Łaczki, propè Niedźwiádá.

Decanatus Strzyzoviensis.

1 Wielopole, 2 Pſtragowa, 3 Czudecz, 4 Połomia,
5 Konieczkowa, 6 Lutcza, 7 Dobrzechow, 8 Niewodna,
9 Łęki, 10 Łaczki, 11 Strzyżow.

Decanatus Pilsnensis.

1 Pilzno Oppidum, 2 Łęki, 3 Zwiernik,
4 Lubczá, 5 Iodłowa, 6 Przeczyca,
7 Brzoſtek, 8 Kleßcze, 9 Brzyská,
10 Kołaczyce, 11 Biezdźiedza, 12 Siekłowká,
13 Lubla, 14 Gogolew, 15 Fryßták, 16 Brzeźiny,
17 Siedliská, 18 Gumniská, 19 Dobrkow.

Decanatus Smigrodensis.

1 Smigrod nova Oppipum, 2 Skálnik, 3 Samoklęski, 4 Ośiek,
5 Dobrká, 6 Wietrzna, 7 Iaśliská, 8 Duklá,
9 Kobelány, 10 Mákowisko, 11 Nienaßow, 12 Smigrod antiqua.

Decanatus Jaslensis.

1 Iásło Oppidum. 2 Wáwrzyce, 3 Szebnie, 4 Tarnowiec,
5 Iedlice, 6 Zręćin, 7 Łubienko, 8 Lezyny,
9 Zálęze, 10 Dęmbowiec, 11 Czeklin, 12 Osłobnicá,
13 Hártlowa, 14 Słáwęćin, 15 Bączal, 16 Czermna,
17 Trzćinicá.

Decanatus Biecensis.

1 Biecz Oppidum, 2 Woytowa, 3 Lipinki, 4 Libusa.
5 Kobylánká, 6 Sękowa, 7 Ropá, 8 Szymbárk,
9 Gorlice, 10 Zagorzány, 11 Mosczenicá, 12 Luzna,
13 Stáskowká, 14 Czeskowice, 15 Gromnik, 16 Rzepienniki,
17 Turza, 18 Rozembárk, 19 Olpiny, 20 Szerzyny,
21 Swięcány, 22 Binárowa.

Decanatus Bobovienſis.

1 Zborowice, 2 Iástrzembia, 3 Bruśnik, 4 Wilczyská,
5 Woynárowa, 6 Szálowa. 7 Polna, 8 Grębow Oppid.
9 Kruzlowá, 10 Mogilno, 11 Sielce, 12 Korzenna,
13 Bobowa Oppidum, 14 Siedliska, 15 Lipnicá, 16 Páłecznicá,
17 Podole, *alias* Przedánica, 18 Rożnow Capella.
19 Przedánica nova, 20 Tropie.

Decanatus Sandecensis.

1 Wiánowice, 2 Iákubkowice, 3 Tagoborza, 4 Zbyszyce,
5 Chomeránice, 6 Męćiná, 7 Pisarzowa, 8 Ilmánowa Opp.
9 Kániná, 10 Sprysowa, 11 Náwoiowa, 12 Sandecz nova Opp.
13 Sandecz antiqua, 14 Mosczenica Capella, 15 Bárćice,
16 Piwniczna Oppidũ, 17 Musyná. 18 Ptaskowa,
19 Kámionká, 20 Mysłkow, 21 Wielogłowy,
22 Biegánice, 23 Zeleźnikow, 24 Podegrodźie,
25 Łukowica, 26 Czarny Potok, 27 Iázowsko,
28 Łącko, 29 Kámienicá, 30 Tylicz.

Decanatus Novi Fori.

1 Tylmanowa, 2 Ochotnicá, 3 Krośćienko Oppidum
4 Szczáwnicá, 5 Grywald, 6 Sromowice inferior,
7 Sromowice ſuperior, 8 Mániowy, 9 Kluskowce,
10 Dembno, 11 Chártlowa, 12 Łopusná,
13 Ostrowsko, 14 Wágſmánd, 15 Nowytarg Oppidũ
16 Klikosowa, 17 Száflary, 18 Ludźimierz,
19 Czarny Dunáiec, 20 Rábá, 21 Rábká,
22 Iordanow, 23 Łętownia,

Decanatus Scepuſienſis.

1 Lublo antiqua Oppid, 2 Gniazdo Oppidum, 3 Podolenice Oppidũ,
4 Druzbaki ſuperior, & inferior, 5 Neolublo, 6 Holbard.

PRÆPO-

PRÆPOSITVRÆ TARNOVIENSIS

Decanatus.

1 Tarnow Oppidum, 2 Lyſſa gorá, 3 Iáſtrząbká,
4 Zdárzec, 5 Záſſow, 6 Skrzyſzow.
7 Szynwáłd, 8 Zaláſowa, 9 Łękáwicá,
10 Porebká Rádlna, 11 Wierzchosłáwice. 12 Iurkow,
13 Iodłowká, 14 Pleſna, 15 Piotrkowice,
16 Tuchow Oppidum. 17 Ryglice, 18 Gorá,
19 Dambrowa, 20 Rádgoſzcz Filia, 21 Luſzowice,

ARCHIDIACONATVS LVBLINENSIS,

Decanatus Lucovienſis.

1 Łukow Oppidum, 2 Vłan, 3 Rádźin, *aliàs* Koźirynek Opp,
4 Trzebieſzow 5 Zbuczyn, 6 Pruſzyn. 7 Siedlcá. Oppidum.
8 Tuchowicz, Oppidum, 9 Stánin, 10 Rádoryſz,
11 Woyćieſzkow Oppid. 12 Iádámow Oppid. 13 Serokomla, 14 Dománice,

Decanatus Parczovienſis.

1 Párczow Oppidum, 2 Oſtrow, Oppidum, 3 Kiiány,
4 Łęczna Oppidum, 5 Biſkupice, 6 Puchácżow Oppidũ.
7 Michow Oppidum, 8 Báránow Oppidum, 9 Ciemierniki Oppid.
10 Kocko Oppidum, 11 Lewartow, 12 Crasienin,
13 Byſtrzycá, 14 Kámionká, 15 Dys,
16 Rudno. 17 Łyſobyki, 18 Mełgiew,
19 Syrniki, 20 Łáńcuchow.

Decanatus Chodelienſis.

1 Chodel Oppidum, 2 Rátoſzyn Filia, 3 Piotráwin,
4 Lublin Oppidum, 5 Boby, 6 Wilkolas,
7 Kulczewice, 8 Zakrzowek, 9 Niedrzwicá,
10 Bychawa major Oppid. 11 Bychawa minor, 12 Chrzczonow.
13 Częſtoborowice, 14 Abrámowice, 15 Konopnicá,
16 Boiská, 17 Opole, 18 Czernieiow,
19 Zemborzyce, 20 Krempá, 21 Mátczyn,
22 Bełzyce, 23 Woyćiechow.

Decanatus Caſimirienſis.

1 Káźimierz Oppidum, 2 Kárczmiská, 3 Wawelnicá,
4 Bochotnicá, 5 Gárbow, 6 Márkuſzow Oppidum.
7 Końska Wola, Oppidum. 8 Włoſtowice, 9 Iároſzyn,
10 Regow, 11 Gołambie, 12 Bierdźieza Capella.
13 Wilkow, 14 Zyrzyn, 15 Kurow Oppid. 16 Klimuntowice.

Decanatus Solecenſis.

1 Solec Oppidum, 2 Ianowiec Oppidum, 3 Chotcza.
4 Páwłowice. 5 Ciepielow Oppidum, 6 Ciepielow Villa,
7 Wielkie, 8 Lipsko, 9 Kręppá, 10 Sienno.
11 Rzeczniow. 12 Zemborzyn, 13 Grábowiec.

PRÆPOSITVRÆ PILECENSIS

Decanatus Lelouiensis.

1 Lelow antiqua, 2 Lelow nova Oppid. 3 Kromołow Oppidum.
4 Włodowice Oppid, 5 Zarki Oppidum, 6 Leśnow Filia,
7 Kłobucko Oppidum, 8 Truskoláſy Filia, 9 Kroczyce,
10 Olſztyn Oppidum, 11 Poczeſna, 12 Przybynow,
13 Miedźwná, 14 Częſtochowa Opp. 15 Biáła,
16 Przerow Oppidum, 17 Przyſtan, 18 Wilkowiecko,
19 Zdrębicá, 20 Zoraw. 21 Mrzygłod Oppid.
22 Niegowa Oppidum, 23 Podleśie, 24 Saniec,
25 Potok. 26 Drochlin, 27 Nakiel,
28 Przełag, 29 Zekoćin, 30 Obichow,
31 Goleniowy, 32 Irzadze, 33 Rokitna,
34 Szczekoćiny Oppid. 35 Ogrodźiniec, 36 Skárzyce,
37 Troczyce, 38 Ianow, 39 Młow,
40 Słupia, 41 Cięgowice.

Vltra ſupra ſcriptas Eccleſias Ius viſitandi competit Præpoſito Pilecenſi,ſubſequentes tres Eccleſias, in Decanatibus Andreovienſi, Słupienſem, Bythomienſi, Cięgovicenſem, Kijenſi, Szaniecenſem.

ARCHIDIACONATVS PILECENSIS

Decanatus Wolbramensis.

1 Wolbram Oppidum 2 Gbel, 3 Kidow,
4 Porembá Gorna, 5 Rowne, 6 Rybna,
7 Krzonow, 8 Páczánowice, 9 Łozuká,
10 Dłużec, 11 Porembá Zdźieżyca, 12 Nova Villa Przyt.
13 Bydlin, 14 Gołaczow, 15 Strzogowa,
16 Zàrnowiec Oppidum, 17 Pilcá nova, 18 Chliná,
19 Łany, 20 Pilcá Antiqua.

ORDO & NVMERVS

Ecclesiarum Collegiatarum, Quarum prout & aliarum in Diœcesi Cracoviensi consistentium Caput Ecclesia Cathedralis, cum suis Communitatibus.

COLLEGIATÆ.

1 Sandomiriensis,
2 Sancti Floriani Clepardiæ,
3 Visliciensis,
4 Kielcensis,
5 Skarbimiriensis,
6 S. Michaëlis in Arce Cracov.
7 Sandecensis,
8 Opatoviensis,
9 Sancti Georgij,
10 Omnium Sanctorum,
11 Sanctæ Annæ,
12 Tarnoviensis,
13 Lublinensis,
14 Boboviensis,
15 Woyniciensis,
16 Buscensis,
17 Pilcensis.

ECCLESIÆ PAROCHIALES,
Intra & extra Cracoviam.

Ultra supramemoratas Ecclesias Collegiatas S. Floriani, Sanctorum Omnium, & Sanctæ Annæ, in quibus cura Animarum exercetur, sequentes reperiuntur.

1 Archipresbyteralis B. M. V.
2 Sancti Ioannis Filia,
3 Sancti Stephani,
4 Sancti Iacobi Casimiriæ,
5 Sancti Nicolai,
6 Ss. Corporis Christi,
7 Sanctæ Crucis,
8 Sancti Stanislai in Rupella,
9 Salvatoris in Zwierzyniec.

CAPELLÆ.

1 Sancti Petri.
2 Sancti Adalberti,
3 S. Mariæ Magdalenæ,
4 S. Rochi,
5 Misericordiæ Domini,
6 SS. Philippi & Iacobi,
7 S. Laurentij,
8 S. Sebastiani,
9 S. Crucis Sclavorum,
10 S. Petri in Cerdonia,
11 S. Valentini,
12 S. Leonardi,
13 S. Benedicti,
14 S. Margarethæ.

CAPVT V.

De Congregationibus Decanalibus.

QVoniam Decanorum Foraneorum partes in eo verſantur, ut Epiſcopali ſolicitudini adjumento ſint, proindè inſiſtendo diſpoſitioni Iuris communis, c. ad hæc, §. ſubſequenter de Officio Archidiaconi exit. & Statuto Provinciali lib. 1. de Officio Decani Ruralis, necnon Conſt. Synodi Tylicцianæ c. 1. de diſciplina Eccleſiaſtica, Szyskovianæ c. 6. Gembicianæ cap. 23. de Officio Decanorum, ſtatuimus & ordinamus, ut Decani Rurales Officium hactenus neglectum diligentiùs exequantur, & Conventus Decanales bis in Anno juxta Iura antiqua & conſuetudines peragant. In quibus Conventibus, inprimis Decani proſpicient, an Decretis, & Ordinationibus in Viſitatione præſcriptis ſatis fiat, de moribus, honeſtate vitæ Parochorum, aliorumq; Beneficiatorum, Presbyterorum, & Clericorum in Decanatu ſuo exiſtentium, de cura animarum, adminiſtratione Sacramentorum, necnon de decore Eccleſiarum, juxta formam in Synodo Szyſzkoviana deſcriptam, inquirant, & ſi quempiam ſcandaloſum, notorijsq; exceſsibus minoribus tamen (majores enim exceſſus, Nobis, & Officiali Noſtro Generali, ut ſupra inſinuavimus, cognoſcendos reſervamus) laborantem compererint; in Congregatione Decanali eundem moneant, & ſi monitionibus non obtemperaverit, ipſum puniant, ſi autem perſeveraverit in pravo habitu, nec meliorem rationem vivendi aſſumere voluerit, eum in Relatione Conventûs Decanalis peracti, (quàm ad Officium Noſtrum reponere Decanos omnes obligamus,) Nobis, vel Officiali Noſtro Generali deferant.

Modus autem Congregationis Decanalis abſolvendæ, cùm ampliſsimè in eadem Synodo Szyſzkoviana, & Epiſtola Paſtorali Maciejoviana circa finem ſit præſcriptus, proindè eum ſupervacaneum repetere cenſuimus, ſed Decanos Noſtros ad easdem accuratè obſervandas remittimus.

CAPVT VI.

De Officialibus Foraneis.

ANimadvertant, ne fines Iurisdictionis Epiſcopalis ſibi delegatæ tranſiliant. Appellationibus, ſi quas forte Actor, vel Reus interpoſuerint, ad Nos deferant. Alioquin temerè non deferentes, pænâ arbitrariâ punientur. Delinquentes (maximè Vicarij Manuales) ſi de fuga ſuſpecti fuerint, eos perſonaliter, resq; eorum ſequeſtrent, donec à Nobis, vel Officiali Noſtro Generali de proceſſu criminis, informentur.

CAPVT

Część literacko-artystyczna.

SŁÓWKO
o dawnych granicach dyecezyi Krakowskiej,
jakoteż
o odłączeniu dyecezyi Tarnowskiej.

Wdzięczni jesteśmy szanownemu Autorowi artykułu „O dawnych granicach dyecezyi Krakowskiej,“ bośmy sobie wiele rzeczy z niego przypomnieli, i niektórych się nauczyli. Żałujemy jednakże dla czego szanowny autor niezacytował dzieła Marcina Szyszkowskiego biskupa krakowskiego, który po odbytym synodzie dyecezalnym w r. 1628 nie tylko statuta ogłosił, ale całą dyecezyę krakowską jak najdokładniej opisał. Wylicza on nie tylko katedrę krakowską, ale i wikaryuszów, mansyonarzy, altarzystów, kapelanów, beneficyantów do niej należących; wylicza wszystkie kolegiaty, dekanaty, nawet i o dekanatie prepozytury kolegiaty Ś. Floryana na Kleparzu nie zapomniał; wylicza wszystkie klasztory i archidyakonaty, jako to: krakowski, sądecki, sandomirski, zawichoski, lubelski. Dzieło Szyszkowskiego wydane jest pod tytułem: *Reformatïonis Generalis ad clerum et populum Dioecesis Cracoviensis a D. Martino Tyszkowski Episcopo Cracoviensi, Duce Severiensi in Synodo Dioëcesana sancitae et promulgatae die 12 Februarii 1621.*

Co do dyecezyi tarnowskiej szanowny autor pisze: iż w r. 1783 ze wschodniej części dyecezyi krakowskiej utworzono biskupstwo tarnowskie z rezydencyą w Tyńcu. Tu się rzecz tak miała jak sam w aktach tarnowskich czytałem i po części jako senior wikaryaszów katedralnych tarnowskich opisałem i w „Przyjacielu Prawdy Chrześciańskiej“ w r. 1836 w Przemyślu wydrukowałem: Po odebraniu Galicyi przez Austryę jurysdykcya biskupa krakowskiego nie ustała, dopiero w r. 1781 postanowiono oficyała tarnowskiego na odpadłą część od dyecezyi krakowskiej. Takim oficyałem postanowiony był X. Duval, który tak się na dyspucie Bosandy z Limanowej d. 30 października podpisał: „*Duval U. J. Dr Collegiatae Vojnicensis et Radłovicensis, praepositus officiesis Tarnoviensis, ac per dioëcesia cracov. in regnis Galiciae et Lodomeriae,“ tum Ducatus Zatoriensis et Osvieciemsis situm Generalis*“. Tenże sam Duval przez cesarza Józefa mianowany był biskupem tarnowskim, ale nim *Salve* z Rzymu nadeszło życie zakończył i nigdy w Tyńcu nie rezydował. Po nim obrany biskupem tarnowskim Florianus Amandus Janowski benedyktyn z Tyńca, nigdy potem jako biskup tarnowski nie rezydował w Tyńcu, lecz zawsze w Tarnowie, jak mi o tem nieraz opowiadał X. Jan Fukier, proboszcz-infułat tarnowski, który za czasów biskupa Janowskiego był wikaryuszem przy katedrze tarnowskiej. Dnia 4 stycznia 1801 umarł X. biskup Janowski i w Tarnowie pochowany. Kapituła została na wymarcie skazaną, z niej X. Józef Wojciech Groski oficyał, zostawszy biskupem kieleckim, wydał list pożegnalny do kleru i ludu dyecezyi tarnowskiej dnia 17 grudnia 1807, a d. 7 października 1807 X. biskup krakowski Gawroński wydał odezwę do kleru, w której zawiadamia, iż Pius VII potwierdza zatwierdzenie dyecezyi Tarnowskiej na przedstawienie Cesarza Austryi, i delegował Arcybiskupa lwowskiego Kajetana Kickiego, do uskutecznienia tej czynności. Z aktu tego nastąpił nowy podział dyecezyi Tarnowskiej, w ten sposób, że cyrkuł Sandecki, ówczesny Myślenicki i Bocheński dostał się dyecezyi Krakowskiej, a cyrkuł Tarnowski dostał się dyecezyi Przemyskiej, z tego powodu X. biskup przemyski Gołaszewski, wydał odezwę d. 5 lutego 1808 do kleru, że będzie wizytował cyrkuł Tarnowski. Tak szły rzeczy, ale gdy Kraków odpadł od Austryi, biskup krakowski nie mógł wykonywać swojej jurysdykcyi nad rzeczonemi cyrkułami, przeto na żądanie Cesarza Franciszka X. biskup Gawroński wydał odezwę d. 12 października 1810 r., że odstępuje zarządu duchownego w tych trzech cyrkułach, a przenosi go na Arcybiskupa lwowskiego Kajetana Kickiego; ten zaś wydał okólnik do kleru i ludu d. 27 grudnia 1810, iż surogatem swoim postanawia X. Jana Bajera, proboszcza staro-sandeckiego do tego się też o ile pamiętam w interesach kościelnych odnosili wszyscy aż do nominacyi biskupa Grzegorza Tomasza Zinglera w r. 1822. Zingler był benedyktynem i mieszkał w Tyńcu, a po części w Krakowie, gdzie był prefektem gimnazyalnym, o czem mi śp. Bartynowski rektor Uniwersytetu mówił. Lecz gdy z r. 1809 książę Józef Poniatowski, zawadził o Kraków, wszyscy benedyktyni z Tyńca pochodzenia niemieckiego wynieśli się do Austryi, a z nimi i X. Zingler, bo nieumiał po polsku. Potem został profesorem dogmatyki na Uniwersytecie wiedeńskim, i jako takiego zamianował Cesarz Franciszek biskupem, a zatem oprócz Tyńca nie miał żadnego miasta w dyecezyi Tarnowskiej więc prosił Cesarza by przyszłą dyecezyę jego nazwano Tyniecką; tak się też stało, ale gdy przybył jako biskup do Tyńca ujrzał klasztor i lichą wiosczynę, widział że tu niema gdzie podziać ani Kapituły ani Seminaryum, przeniósł się na mieszkanie do Bochni, ale dyecezya zawsze się jeszcze zwała dyecezyą Tyniecką. Później wizytując dyecezyę, uznał że Tarnów inaczej wygląda niż Bochnia lub Tyniec, przeto uzyskał od Leona XII bulę, na przeniesienie się do Tarnowa z tytułem dyecezyi Tarnowskiej. O czem zawiadomił kler 16 listopada 1826 r. odebrawszy podług owoczesnych formalności uwiadomienie przez gubernią z d. 27 października 1826 r. L. 65,547, a wykonanie tego polecił Papież Arcybiskupowi lwowskiemu Andrzejowi Alojzemu Ankwiczowi, ten też zjechał jeszcze tego samego roku i polecenie wykonał. Od roku więc 1822 — 1826 teraźniejsza dyecezya Tarnowska nazywała się Tyniecką, ale nigdy przedtem i potem, i jej biskup nigdy jako biskup niemieszkał w Tyńcu.

Ponieważ niewiemy jaka przyszłość Dyecezyę Tarnowską i Krakowską czeka, przeto co w czasie pobytu mego w Tarnowie do tyczącego biskupstwa poprzed oczy moje przesunęło, pobieżnie kreślę: X. b. Grzegorz Tomasz Ziegler w roku 1828 odjechał z Tarnowa na biskupstwo w Linzu dając powód, że nieumiał po polsku. X. Ferdynand hr. Chotek kanonik Ołomuniecki był nominowany biskupem Tarnowskim w r. 1831, ale że w tym roku umarł arcybiskup ołomuniecki arcyksiąże Rudolf, a na jego miejsce był obrany rzeczony kanonik Chotek, zatem i do Tarnowa nieprzybył, przeto dyecezyą Tarnowską jak przedtem od czasów X. b. Zieglera administrował officyał X. Jan Fukier. Ale właśnie w tym samym roku 1831 był zanominowany na biskupa Tarnowskiego X. Franciszek à Paulo Pistek kanonik pragski, który do Tarnowa zjechał 1832 r., a w r. 1835 przeniósł się na Arcybiskupstwo lwowskie z niemałym żalem dyecezyi i Tarnowian, bo był dobroczyńcą. X. Franciszek Ksawery Zacharyasiewicz został biskupem w Tarnowie r. 1835, a przeniósł się do Przemyśla na biskupstwo w roku 1840. Tegoż roku nominowany został X. Józef Grzegorz Wojtarowicz administrator dyecezyi przemyskiej, ale w r. 1850 zrezygnował. Po nim nominowano X. Józefa Hoppego, kanonika przemyskiego, ale i ten natychmiast zrezygnował, a po nim zanominowany obecnie na stolicy biskupiej Tarnowskiej zasiadający X. Józef Alojzy Pukalski baron, jubilat, od Piusa IX różnemi godnościami przyozdobiony.

D. 13 marca 1878 r. *X. Józef Wilczek.*

NOWE KSIĄŻKI.

Polens Auflösung - Kulturgeschichtliche Skizzen aus den letzten Jahrzenten der polnischen Selbständigkeit, von Freicher Ernst von der Brüggen. — Leipzig.

Książka o 417 stronnicach, poświęcona analizie rozkładu wewnętrznego Polski, nie należy do tych, które natchnęła nienawiść. Autor jest dość liberalnym i humanitarnym, aby ubolewać nad upadkiem narodu, któremu cywilizacyjnego znaczenia nie odmawia, lecz właśnie ów liberalizm niemiecki każe mu uchylić czoła przed sądem historyi, którego wyroki zapadają jak słusznie powiada nie na podstawie prawa ale na podstawie siły. Wolny od niechęci nie jest wolnym od uprzedzeń, pod skapel niemieckiej idei państwa poddaje rozkładający się w XVIII stuleciu organizm Polski, a patrząc na ludzi i wypadki przez okulary dzisiejszych doktryn powtarza znane zarzuty i odpowiedzialność za upadek narodu zwraca na niego samego. Co innego za siebie powiedzieć: *mea culpa* a co innego słyszeć te słowa z ust obcych. Sędziami Polski byli jej nieprzyjaciele mówi p. Brüggen, sam zaś nie zdradza w niczem swej dla nas nieprzyjaźni, w niczem nie obraża naszej przeszłości, choć często nie rozumie jej ducha. Potrzebaby obszerniejszego studyum dla odparcia niektórych zarzutów, jak n. p. wiecznie powtarzającego się, że ucisk chłopów był większym u nas niż gdziekolwiek indziej, dla sprostowania niektórych poglądów zbyt powierzchownych a wcale nie nowych, bo i w naszej literaturze znachodziły one wyraz u wielu historyków patrzących z niemieckiego, liberalnego stanowiska. Wszelako książka p. Brüggen lubo tendencyjna nie jest polemiczną, nie obraża uczuć narodowych, a streszcza dość wiernie wiele szczegółów z dziejów ostatniego stulecia. Autor obeznany ze źródłami polskiemi, miał przystęp do tajnego archiwum pruskiego oraz korzystał z relacyi rezydentów obcych w Warszawie dotąd nie ogłoszonych drukiem. Pan Bruggen w swych szkicach przechodzi kolejno: stosunki włościańskie (ze zwykłą obcym w tym względzie przesadą), organizacyą państwa, finanse, wojsko, sądownictwo; dalej rozprawia o duchowieństwie klasztorach i szkołach a tutaj przedmiotowość opowiadania ustępuje niechęci do Kościoła i katolicyzmu; dalej kreśli w dosadnych barwach obyczaje szlacheckie i kilka drastycznych przytacza przykładów. Bardziej przedmiotowo szkicuje postacie magnatów XVIII stulecia (Karol Radziwiłł, Tyzenhaus, Branicki, Szczęsny Potocki, Adam Czartoryski). Przenosi nas do Warszawy w czasie sejmu czteroletniego. Charakterystyka Stanisława Augusta i życia warszawskiego niewiele przedstawia nowych spostrzeżeń, a powierzchownem jest ocenienie konstytucyi 3go maja i ludzi podówczas działających. W końcu autor przechodzi porozbiorowe wypadki do ostatnich czasów, zamyka zaś szkic jakby słowami wyroczni delfickiej, lubo niepozbawionemi prawdy, że Polski żadna zewnętrzna nie obaliła potęga tylko ona runęła skutkiem rozkładu wewnętrznego — przyszłość nieszczęśliwego narodu od tego zawisła, czy zdoła wyrobić w społeczeństwie warunki do ustroju państwowego.

Początki panowania w Polsce Stefana Batorego 1575-1577 r., wydał i rozprawką o synodzie piotrkowskin z r. 1577 poprzedził Adolf Pawiński. Warszawa 1877.

Znany z monografij historycznych i źródłowych prac p. A. Pawiński obfity znów podaje materyał w trzecim tomie źródeł dziejowych. Jeśli materyał ten dotąd nietknięty ważnym może się stać nabytkiem dla historyków, rozprawa jaką wydawca osnuł na dokumentach przez siebie ogłoszonych jest już rezultatem badawczej pracy. Synod piotrkowski stanowi niedość dotąd wyjaśniony epizod z dziejów naszego Kościoła, a tem ważniejszy, że na nim występuje prymas Uchański jedyny w Polsce reprezentant tego kierunku, który stworzył we Francyi gallikanizm. Plany Uchańskiego minęły bez skutku, a Polska jak się otrząsła z niemieckich nowinek tak nieuległa dążnościom Kościoła narodowego. Za sprawą takich pasterzy jak Piotr Myszkowski podówczas nominat krakowski, zwłaszcza zaś Stanisław Karnkowski podówczas biskup kujawski synod zakończył się przyjęciem dekretów soboru trydenckiego będących utwierdzeniem Kościoła po zawieruchach reformacyi. Jeśli tolerancya dwóch Zygmuntów uchroniła nas od wojen religijnych, to mądrość Stefana Batorego dozwoliła wzmocnić jedność religijną, jedyną jaka wszystko inne przetrwać miała w narodzie. Rozprawa p. Pawińskiego tem jest ważniejszą, że odnosi się do faktu, który dotąd nawet w dziełach dotyczących wyłącznie historyi Kościoła bywał zbywany któtką wzmianką.

śledztwa, które wedle zapewnienia rządu wytoczono osobom skompromitowanym publicznie przez broszurę Lasser *genannt* Auersperg o sprawki *chabrusowe*, i wypowiada przekonanie, że rządowi chodziło w odpowiedziach na odnośne interpelacye tylko o fikcyę, *ut aliquid fecisse videatur*. Mówca nie wierzy, iżby rząd i sąd brał tę sprawę na seryo, i zwala to na karb dzisiejszéj niesumienności, a wszakże chodzi tu o proste oszustwo i pokrzywdzenie osób prywatnych.

Dep. Kusy rozwodzi się o bezwzględności dla języków słowiańskich w sądach szląskich. Prezes ministrów dobrze sobie postąpił, że nie zapuszczał się w szczegóły w odpowiedzi swéj na interpelacyę Grocholskiego, gdyż w takim razie Rosya mogłaby wskazać na obchodzenie się z językiem polskim w sądach szląskich, gdzie postępowanie gorsze niż w Rosyi.

Dep. Gierowski skarży się na okropnie niesprawiedliwe z językiem ruskim postępowanie w sądach galicyjskich, przy czem zaczepia prezydenta wyższego sądu krajowego we Lwowie. (Podczas téj mowy dep. Naumowicz podpowiada jąkającemu się mówcy, co chwilę woła: *słuchajcie! słuchajcie!* i wraz z innymi Rusinami woła: *brawo! brawo!).*

Dep. Dinstl przemawia za przyspieszeniem sprawy zaprowadzenia nowéj procedury cywilnéj, uderzając na komisyę rozpatrującą projekt, że bez słusznéj przyczyny nie wyszła poza obrady przygotowawcze.

Minister sprawiedliwości Glaser odpowiada na wywody Gierowskiego, że mieściły się w nich wycieczki osobiste przeciw osobom uznanej prawości charakteru i lojalności, które bronić się nie mogą, bo ich tu nie ma, a których minister także bronić nie może, bo nie zna tak drobiazgowych stosuneczków, jakieby znać trzeba dla bronienia tych osób. Zresztą bezkarność deputowanego za miotanie obwinień jest najlepszą odpowiedzią na podobne inwektywy *(brawo z lewicy i z środka).* Minister przechodzi do zarzutu innego mówcy, jakoby zapewnienie rządu o toczącem się śledztwie w sprawie skompromitowanych broszurą Lasser *genannt* Auersperg było tylko fikcyą; minister zastrzega się przeciw podobnéj niewierze a zarazem przeciw wywieraniu nacisku przez dyskusyę parlamentarną na jawnie wymienione sądy w jawnie wymienionéj sprawie. Nakoniec poświęca minister słów kilka wykazaniu bezpodstawności zarzutu o ucisku języków słowiańskich w sądach szląskich, a więcéj jeszcze porównywania stosunków szląskich z stosunkami „państwa sąsiedniego.“

Po przemówieniach sprawozdawców: specyalnego dep. Demela i jeneralnego dep. Wolfruma je-

---

Wiedeń 20 marca. W delegacyi węgierskiej toczyły się wczoraj dalsze rozprawy nad przedłożeniem rządowem o kredycie 60 milionów.

Hr. Apponyi surowo krytykował dotychczasową politykę rządu. Łudzą naród mówiąc mu, że popełnione błędy dadzą się jeszcze poprawić. Nasze interesa są głęboko naruszone i dziś baczyć tylko trzeba, aby naruszenie to nie stało się niebezpiecznem dla życia monarchii. Powtarzają ciągle, iż trzeba czekać na rezultaty, alеż rezultaty już są i są złe. Turcyę należało utrzymać, ale nie robić sobie z niej nieprzyjaciela. Jak dalece minister jest odpowiedzialny, ten tylko powiedzieć może, kto wie, czy rząd mógł wstrzymać powstanie w Bośni i wojnę serbską. Jeśliby teraz przyszło do wojny między Austryą a Rosyą, niechaj nikt nie powie, że nalegali na to Węgrzy, nie, cała wina spadnie na urzędową politykę rządu.

Del. Balogh twierdzi, iż należało względem Turcyi zająć stanowisko przychylniejsze; należało wziąć inicyatywę, a kiedy Turcya ogłosiła konstytucyę można było w sojuszu z nią spełniać swe posłannictwo. Ludy jej byłyby nas witały jako prawdziwych wyswobodzicieli. Teraźniejszy ustrój na Wschodzie jest dla nas groźny. Głosuje za kredytem skoro minister oświadcza, iż z pomocą tej sumy jest w stanie interesa nasze obronić.

Del. Markus wyraża zaufanie swoje hr. Andrassemu, ponieważ nie widzi wszędzie rozpaczy i nieufności.

Del. Szivàk nie spodziewa się niczego ani po teoryi wspólności interesów, ani po kongresie, a głosuje tylko dla tego za kredytem, gdyż w odmówieniu go widziałby zdradę interesów monarchii.

Del. Szilagyi mniema, iż we wszystkiem się pomylono, nawet w tem, że oglądano się na alianse hr. Andrassego, na związek trójcesarski i na Bismarka. Węgrzy byli za utrzymaniem Turcyi, bo widzą niebezpieczeństwo w powiększaniu się Rosyi. Przyjaźń monarchów i ministrów nigdy nie daje rękojmi, tylko w uporządkowanych, stałych stosunkach leży rękojmia bezpieczeństwa. Państwo carów jest dla monarchii habsburgskiej groźbą polityczną i gospodarczą, Austrya nie powinna nigdy i pod żadnym warunkiem krajów wschodnich pozostawiać pod wpływem Rosyi. Z tego powodu głosuje za kredytem.

Del. Czernatony z trzech powodów głosuje za kredytem: naprzód dla tego, że żądanie to jest loicznem i naturalnem, powtóre, że jest teraźniejszem położeniem Europy usprawiedliwione i nie przekracza granic, których trzymać się trzeba; po-

dziś delegacya zastała, nie mogę iść tą drogą. Uważałem za rzecz potrzebną już z góry, całkiem stanowczo i jasno, z otwartością, na jaką tylko stosunki pozwalały, a nawet wymagały, określić stanowisko, motywa i cel rządu. Przy tej sposobności otwarcie rozwinąłem zapatrywanie rządu, tak co do najbliższej przeszłości, jak co do najbliższej przyszłości, w tych granicach, powtarzam, w jakich to było możebnem wśród teraźniejszych stosunków, z uwagi na kongres. Usiłowałem przekroczyć te granice w sposób, jaki mi nasuwał organizm delegacyj, przez poufne wyjaśnienia, jakie byłem dać w stanie.

Nikt nie może odemnie wymagać, abym powtarzał, co już powiedziałem. Nie zapuszczę się w dyskusyę nad tem, co wczoraj i dziś słyszałem. Chętniebym to zrobił, gdybym był zwyczajnym deputowanym, może nawet zrobiłbym to uzupełniająco, w innym względzie, wzmacniając lub odwołując. Gdybym to jednak dziś zrobił, doprowadziłoby to na drodze pozytywnej lub negatywnej tylko do rozwinięcia programu, co wśród teraźniejszych stosunków nie może być mojem zadaniem. Uczynię więc tylko ogólną uwagę co do przemówień tych szan. delegatów, którzy jeśli nie w czem innem, to przynajmniej w ocenieniu rzeczy pragnęli nacechować swoje stanowisko opozycyjne.

Panowie ci uznali także za dobre stanowisko, jakie zajęła większość i rząd, mianowicie, że dziś nie jest chwila wypowiedzenia przedmiotowego wyroku o dotychczasowym kierunku; atoli obierając nawet to stanowisko niektórzy z szan. delegatów, jakkolwiek w sposób najpiękniejszy, najlojalniejszy, najwięcej parlamentarny, przecież jednak niedwuznacznie oceniali dotychczasową politykę nieprzychylnie.

Co do mnie przyznać muszę, że jakkolwiek panowie ci przyjęli to stanowisko, mimo to chwila obecna nie jest stósowną do stanowczego ocenienia kierunku polityki; spodziewałem się, iż wstrzymają swój wyrok nieprzychylny aż do chwili, kiedy według ich zapatrywania własnego nadejdzie sposobność wydania wyroku o kierunku prowadzonej polityki i o jej rezultacie. Chwili tej z ufnością wyglądam.

Atoli tego nie zrobili i wyrok swój nieprzychylny o polityce wydają w chwili według ich własnego zapatrywania niewłaściwej; spodziewałem się przynajmniej, że więcej wyczerpująco i dokładniej wypowiedzą co to miało być, co rząd powinien był zrobić, a nie zrobił, w jaki sposób, kiedy i jak miał rząd rzucić swą akcyę na szalę, aby przeszkodzić wypadkom i przesileniu, na które spoglądał z tą samą obawą, co większa część Europy.

mieniem rządu do przyjęcia.

Podczas głosowania rezolucya przyjętą została jednomyślnie.

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 21 marca.

Namiestnik hr. Potocki, który przepędził parę dni w Krzeszowicach, przejechał dziś tędy rannym pociągiem, udając się z powrotem do Lwowa. Na dworcu kolei witali Namiestnika przedstawiciele władz miejscowych.

— Książę Chartres (brat hrabiego Paryża) przybyć ma wkrótce do Krakowa dla zwiedzenia miasta naszego.

— **Na pomnik Piusa IX w katedrze na Wawelu** złożyli: X. Gruszka 5 złr., konwent OO. Reformatów w Przemyślu 2 złr., Zygmuś L. 75 c., dwie osoby po 20 c., składka parafian w Kobylance 10 złr. 10 c., składka parafian w Pysznicy 8 złr., składka parafian w Kobiernicy 10 złr. 27 c., składka parafian i X. Dziekana Rozwadowskiego w Zakliczynie 17 złr.

— Dla weteranów w szpitalu Ś. Kazimierza w Paryżu otrzymaliśmy od J. B. ze Skawy 6 złr., S. J. ze Zab... 2 złr.

— **Na wsparcie nieszczęśliwych Polaków w Turcyi** złożył: J. B. ze Skawy 4 złr.

— W przyszły wtorek odczytanym będzie w sali radnej na dochód męskiego Towarzystwa ś. Wincentego à Paulo niedrukowany dotąd dramat Ansyka *Kiejstut*, uwieńczony pierwszą nagrodą na konkursie poznańskim. Główniejsze role objęli: pp. Hoffmanowa, Rychter, Siennicka, Szymański i Sobiesław. Od osób znających ostatni dramat p. Ansyka słyszeliśmy bardzo wiele pochwał, zwłaszcza wiersz ma być prześliczny.

— Członkowie deputacyi polskiej udającej się do Rzymu w tych dniach wyjeżdżają. Dzień zebrania w Rzymie jeszcze nie jest oznaczony, w każdym jednak razie z końcem tego miesiąca lub w pierwszych dniach kwietnia deputacya polska spodziewa się uzyskać wspólne posłuchanie u Ojca Ś. W Wiedniu pielgrzymi polscy mają mieć d. 28go b. m. posłuchanie u Nuncyusza Apostolskiego. Adres do Papieża Leona XIII do którego przystąpiły dyecezye krakowska, tarnowska, przemyska, oraz archidyecezye gnieźnieńska i poznańska, uzyskał także liczne podpisy w archidyecezyi lwoskiej a między nimi kilku kanoników kapituły łacińskiej we Lwowie. Adres ten w tekscie polskim z tłumaczeniem łacińskiem odbity na pargaminie, ozdobiony został w pracowni litograficznej p. Salba. Na tytułowej karcie umieszczony jest herb familijny

stępować do najważniejszego i najświętszego aktu, którym jest małżeństwo? Obrzydłe targi z Simmèrową i jej mężem za stręczenie żon, rzucają więcej cienia na tych co chcieli posag zdobyć, niż na rajfurów tego niecnego pośrednictwa, chcących tylko korzystać z chciwości ludzi zajmujących poważne na pozór stanowisko w społeczeństwie.

— Już przed dwustu laty uczeni niemieccy umieli sprzedawać drogo mniemaną mądrość swoją. Podczas naprawy wieży kościoła św. Mikołaja w Berlinie zdjęto temi dniami gałkę, w której między innemi znaleziono zapiski słynnego w swoim czasie z nauki języków wschodnich, pastora Andrzeja Müllera, który za dzieło swoje o języku chińskim otrzymał był 2,000 talarów. Dokumenta te w gałce pochodziły z r. 1671. Magistrat berliński chcąc wyczytać, co też ów słynny sinolog napisał, udał się do poselstwa chińskiego w Berlinie, z pargaminem zapisanym chińskiemi głoskami. Odpowiedziano mu, że pierwsze słowa znaczą: „jest trzy religie a jeden cel“, dalej zaś są gryzmoły, naśladujące głoski chińskie, ale niedokładnie i bez żadnego znaczenia. Pokazało się więc, że uczony XVII wieku wiernie przekopiował z jakiegoś rękopismu jeden wiersz, a dalej gryzmolił niby po chińsku.

— Ministeryum francuskie postanowiło przedłożyć Izbom zawotowanie funduszu w ilości 1,200,000 fr. na reprezentacyę dla ministrów podczas wystawy paryskiej, który to fundusz następnie byłby rozdzielony: Prezydent Rzeczypospolitej otrzymałby 600,000 fr.; minister spraw zagranicznych 150,000 fr.; minister rolnictwa i handlu 150,000 fr.; minister robót publicznych 100,000 fr.; minister oświecenia 100,000 fr.; prezes Rady ministrów 100,000 fr. Prezes komisyi budżetowej p. Gambetta zapytany wprzód przez ministeryum o zdanie, zgodził się na ten wydatek.

— Druga już córka znanego pisarza Prévost-Parodol wstępuje do klasztoru. Pierwsza jest już dawniej zakonnicą w Orleanie. Gdy świeżo młodsza jej siostra Teresa powzięła tenże sam zamiar, baronowa James Rothschild, która miała dla niej najszczerszą przyjaźń prosiła ją, aby się zechciała namyśleć, a w razie jeżeliby nie czuła w sobie powołania, rodzina Rothschildów ofiaruje jej 300,000 franków na posag. Nowicyuszka odmówiła jednak, mówiąc, że postanowiła poświęcić się Bogu.... i wstąpiła do klasztoru w Auteuil.

— Na dowód panującego dziś w Rumunii powszechnego rozdrażnienia przeciw Rosyi, korespondent bukaresztski do dziennika petersburskiego *Siewiernyj Wiestnik* przytacza zdarzenie następujące: Dnia 19 lutego (3 marca), jako w rocznicę wstąpienia na tron cara Aleksandra, miało się odbyć w soborze bukaresztskim uroczyste nabożeństwo dziękczynne, na kt

447

Część literacko-artystyczna.

O dawnych granicach dyecezyi Krakowskiej.

Z kilkakrotnej w ostatnich czasach wzmianki o biskupstwie krakowskiem, ustną uzupełniając pogadankę naukową i na zadane odpowiadając pytanie: Jakie też to niegdyś były granice krakowskiego biskupstwa? z góry oświadczyć muszę, że artykuł mój nie może być i nie będzie wyczerpującym, bo w przedmiocie tym książkęby trzeba napisać i objaśniać ją jeszcze odpowiedniemi mapami, to zaś co ja dziś kreślę jest poprostu elementarną geograficzną wiadomostką, która bądź co bądź jako rzecz mniej znana ku pamięci czytelników, a nauce przydać się może

Zanim w ojczyźnie naszej urządzony był hierarchicznie Kościół polski, w dwa lata po przyjęciu chrztu przez Mieszka I, a więc 968 założone było jedyne na całą Polskę biskupstwo w Poznaniu, jako sufragania arcybiskupa Magdeburskiego, a takim pierwszym biskupem z tytułem: *Episcopus Poloniae* — biskup Polski był Jordan — Słowianin prawdopodobnie.

W lat pięć potem na zjeździe w Kwedlimburgu roku 973, między innemi sprawami, załatwiono rzecz tyczącą się Kościoła w Czechach i Polsce. Wolfgang biskup Regensburski, na prośbę Ottona I, za nadane sobie od Cesarza pewne posiadłości, zrzekł się swych praw duchownych do Czech i ziem im przyległych. Ustanowiono tedy na zjeździe owym biskupstwo pragskie, na które cesarz Otto I z mocy udzielonej mu od Stolicy Apostolskiej, mianował Dethmara mnicha Saskiego, pierwszym biskupem pragskim. W obręb dyecezyi pragskiej, oprócz samych Czech, (nie bez przyzwolenia Mieszka I obecnego na owym zjeździe) włączono i tę część Polski, która pod względem duchownym nie podlegała dotąd polskiemu biskupowi Jordanowi; a mianowicie: Kraków z ziemiami swemi po źródła Bugu i Styru na wschód, a po rzekę Wagę na południe. I to jest najdawniejsza pewna wzmianka o granicach przyszłego biskupstwa Krakowskiego. To też, kiedy do tego prastarego grodu naszego Krakowa w roku 984, przybył był Wojciech św. biskup pragski, i tu jak podanie niesie na dzisiejszym rynku krakowskim, tam, gdzie dziś stoi kościołek pod wezwaniem ś. Apostoła Polski, kazywał pod gołem niebem, to ten święty mąż opowiadał tu słowo Boże nie jako misyonarz z obcego kraju, ale jako biskup w dyecezyi swojej. I to znowu będzie najdawniejszy ślad biskupiej wizyty miasta Krakowa.

Kiedy potem w roku 999 Bolesław Chrobry odzyskał od Czechów dawny gród Krakusa, w czasie jego pamiętnego zjazdu w Gnieźnie z cesarzem Ottonem III w roku 1000, hierarchicznie urządzony został kościół w Polsce, a mianowicie ustanowione zostało arcybiskupstwo Gnieźnieńskie i biskupstwa krakowskie, wrocławskie i kołobrzeskie, czyli pomorskie, które jako sufraganie podlegały władzy gnieźnieńskiego arcybiskupa. Granice wtedy biskupstwa krakowskiego sięgały na północ do rzeki Pilicy, na wschód po źródła Bugu i Styru, na południe po rzekę Wagę, Beskidy, a nawet i po za góry, na zachód stykały się te granice z granicami biskupstwa wrocławskiego i pragskiego, to jest z Czechami i dzisiejszym Szląskiem. I to jest jakoby druga mapa dyecezyi krakowskiej. W 47 lat po ustanowieniu pewnych już granic biskupstwa krakowskiego, które od samego zaraz początku podlegało jako sufragania juryzdykcyi gnieźnieńskiego arcybiskupa, Kazimierz I zwany *odnowicielem* w ład wprowadzając zamieszany porządek w czasie bezkrólewia, do papieża Benedykta IX w roku 1046, z uwiadomieniem o wszystkiem, co uczynił był, wysłał nominata biskupa krakowskiego Aarona. Benedykt IX miał wówczas przebywać w Kolonii. Nieświadomy hierarchicznego urządzenia kościoła w Polsce, dawszy Aaronowi *sakrę* biskupią, na imie jego, wydał bullę, breve, czy też list tylko, podnosząc biskupstwo krakowskie do tytułu arcybiskupstwa i poddając mu pod jego juryzdykcyę wszystkich biskupów w Polsce całej. Akt ten tej miał być treści:

„Benedykt biskup i t. d. Wielebnemu bratu Aaronowi biskupowi krakowskiemu i t. d. Na cześć księcia Apostołów, pod którego zasłoną stanąłeś i stać przyrzekłeś, i z miłości ku synowi naszemu Kazimierzowi (Odnowicielowi) królowi Polskiemu i małżonce jego Maryi i ich synowi Bolesławowi (Śmiałemu), jakoteż dla sławy całego Królestwa Polskiego, postanawiamy, zatwierdzamy i błogosławimy na wieczne czasy arcybiskupstwo w mieście Krakowie, które dotąd było biskupstwem, któremu poddajemy wszystkie wszystkich biskupstw obwody, które są w całem Królestwie Polskiem *(in toto Regno Poloniae)*, ażebyś w sposób arcybiskupi zwierzchnikiem był ich wszystkich, i przesyłamy ci pallium, byś go w dniach świątecznych używał.“ Daty roku i miejsca niema!

Godność jednak tego mniemanego arcybiskupstwa, przez nieoględność już za czasów następcy Aarona, Zuli Lamberta straconą była. Nad tym faktem krótka teraz uwaga. Jeżeli dokument przytoczony wyżej bez daty i miejsca wydania, w istocie w Kolonii był wydany i to w roku 1046, to napewno orzec można iż podrobiony jest; bo najprzód Benedykt IX nigdy nie był w Kolonii, a dalej w roku o którym mowa 1046, rządził Kościołem nie Benedykt IX ale Grzegórz VI, który tej godności zrzekł się dobrowolnie 20 grudnia 1046 roku, a miejsce jego zajął zaraz Klemens II. W tym więc razie opowieść o arcybiskupstwie krakowskiem całkiem upada.

Jeżeli zaś bullę podobną od Benedykta IX gdy ten był papieżem, otrzymał Aaron w innem miejscu i w innym roku, to i wtedy nie wielką doń musimy przywiązywać ważność, boć trudno przypuścić aby Papież nie obaliwszy poprzedniego hierarchicznego urządzenia Kościoła w Polsce, nowy mógł zaprowadzać porządek, — lub też Aaronowi tak pozwolił podejść się, iżby nie wiedział że w Polsce od pół wieku niemal istnieje arcybiskupstwo prawnie ustanowione, któremu i biskupstwo krakowskie podległe jest. Więc i w tym drugim razie kwestya arcybiskupstwa krakowskiego jasną być nie może, i jeżeli nie mylną, to na każdy raz wątpliwą pozostać musi.

Idąc dalej chronologicznie, z roku 1086 istnieje dokument Henryka IV cesarza, który za Grzegorza VII Hildebranda, mszcząc się na jego następcy Wiktorze wbrew woli Apostolskiej Stolicy, a jedynie opierając się na dawnym Kwedlimburgskim akcie z roku 973, dyecezyę krakowską poddaje pod juryzdykcyę biskupa pragskiego, co jednakże żadnego już wówczas nie miało znaczenia bo dyecezya krakowska była już wówczas samodzielną, jako sufragania arcybiskupstwa Gnieznieńskiego.

Z latami, nie tyle może w terytoryalnych granicach, ile w fundacyach coraz nowych i nowych kościołów, rosła dyecezya krakowska tak bardzo, że już w XII wieku roku 1166, miała już swego archidyakona krakowskiego, w 1212 sandomierskiego, w 1253 zawichostskiego, w 1327 radomskiego, w 1337 lubelskiego a w 1355 kurzelowskiego. Zkąd najniewątpliwszy płynie dowód, że Sandomierz, Zawichost, Radom, Lublin, Kurzelów i okoliczne tych

miast kościoły do krakowskiej należały dyecezyi w XIV wieku. Innemi słowy że w tej epoce granice dyecezyi krakowskiej obejmowały całą Małopolskę od Pilicy i Wieprza na północ, a aż do Karpat, a nawet i po za Karpaty na południe, jak skoro z roku 1324 niewątpliwe są dowody że niektóre kościoły na Spiżu, a mianowicie: Podoleniec, Gniazdo, Lubowle obie, do krakowskiej należały dyecezyi. Mówiąc o Spiżu nie podobna nie przypomnieć, że ziemia ta rozłożona na stoku północnych Tatrów, a obejmująca 66 mil kwadratowych od najdawniejszych czasów, a mianowicie od r. 999 do polskiej należała korony, jak skoro Bolesław Krzywousty w r. 1108 wydając swą córkę Judytę za mąż za Stefana, królewicza węgierskiego, syna Kolomana, dał mu w posagu ziemię Spiską, z obowiązkiem powrotu po jego śmierci. Ale Węgrzy korzystając wówczas z chwilowego osłabienia Polski, zatrzymali ją, a pono, że i Polacy nie kusili się o odzyskanie jej, dotąd bowiem na to odnośny dokument nie znalazł się. Dopiero w r. 1412 Zygmunt cesarz niemiecki a oraz król węgierski pożyczając od Władysława Jagiełły 37,000 kóp groszy pragskich, ziemię Spiską z 13 miastami Polsce zastawił, oddawszy ją w ręce Pawła Gładysza, pełnomocnika królewskiego. Niedługo potem, bo już w r. 1419, na zjeździe w Koszycach, a potem po śmierci Jagiełły tu w Krakowie starał się Zygmunt o odebranie Spiża, ale bez zwrotu pieniędzy. To się jednak nie udało, bo Senat polski silny temu stawił opór, pozostał więc Spiż przy koronie pod względem politycznym, a przy biskupstwie krakowskiem pod względem hierarchicznym i to aż do r. 1770, w którym to roku ziemia Spiska wcieloną została do Węgier. Przez cały ten przeciąg czasu kościoły parafialne ziemi Spiskiej należały do krakowskiej dyecezyi: Gniazdowo *(Gnezda)*, Hobgard, Lubowla stara *(Lubló-Vetus)* Lubowla nowa *(Lubló-Novum)*, Podoleniec *(Podolinum)* i Drużbaki *(Russbach-Alsó)*.

W XIII wieku ogrom dyecezyi krakowskiej, tak dalece przerażał stolicę Apostolską, że Aleksander IV papież w r. 1257 polecił był, aby z północnej części biskupstwa krakowskiego nową ustanowić dyecezyę z katedrą w Łukowie, to jednak do skutku nie przyszło, bo biskup krakowski Jan Prandota, usilnie się starał by i najmniejszej nie oddzielać cząstki z dyecezyi jego. Z tego dokumentu w epoce tej przekonywamy się, że i Łuków do krakowskiej należał dyecezyi. W prostej więc linii Łukowa na Podlasiu, do Podoleńca na Spiżu, przestrzeń dyecezyi krakowskiej rozciągała się na 50ciu milach polskich. Skrobiszowski w życiu arcybiskupów lwowskich pod rokiem 1320 wspomina, że jurysdykcya biskupstwa krakowskiego sięgała aż do Kamieńca Podolskiego, jeśli na to znajdą się dowody, to wtedy prosta linia terytoryum biskupstwa krakowskiego od zachodu na wschód doszłaby do 80 mil polskich.

W nieocenionych dokumentach Theinera, w latach 1327 i 1328 znachodzimy spis tych wszystkich kościołów dyecezyi krakowskiej, które dekanatami w wymienionych latach słały świętopietrze do Rzymu. Spis ten nie mały, obejmuje najdawniejsze imienne wzmianki trzystu z górą kościołów parafialnych, do krakowskiej należących dyecezyi. Z spisu tego widzimy, że biskupstwo krakowskie następne dzisiejsze składały dyecezye: Tarnowska, Lubelska, Sandomierska, Kielecka, Podlaska i południowa część Kujawskiej dyecezyi. Nową więc mapę podług tego spisu i ograniczenia narysować sobie w myśli możemy.

Podług przesławnego dzieła Długosza *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*, dyecezya krakowska w połowie XV wieku, nieliczące kościołów miasta Krakowa i w ogóle zakonnych, obejmowała kościołów parafialnych 650, a granice jej sięgały: od Bytomia na Szląsku aż do Rzeszowa na wschód, od Karpat aż do Łukowa na północ.

W tej epoce kardynał Zbigniew Oleśnicki w roku 1443, od Wacława księcia Cieszyńskiego za 6,000 grzywien szerokich groszy pragskich, na rzecz biskupstwa krakowskiego nabył księstwo Siewierskie, powiększając tym sposobem nie tylko dochody biskupa krakowskiego, ale i granice dyecezyi jego. Dziedzictwo to biskupów krakowskich królowie polscy licznemi darząc przywilejami, stworzyli zeń udzielne księstwo, wolne od wszelkich podatków i żadnym niepodlegające ciężarom. A biskupi krakowscy, oprócz tytułu książąt Siewierskich, mieli na Siewierzu wszystkie znamiona panującego władcy. Mieli prawo miecza, utrzymywali swój oddzielny dwór i rząd, mieli swoich sędziów i wójtów, na dworze swoim mieli kanclerza, prawo bicia monety, a nawet nominowania szlachty tak zwanej „Siewierskiej.“

Na samym schyłku wieku XVI z polecenia kardynała Jerzego Radziwiłła, biskupa krakowskiego, X. Krysztof Kazimirski, proboszcz kollegiaty Tarnowskiej, kanonicznie wizytował niektóre dekanaty krakowskiej dyecezyi. Nieoceniony to materyał do sporządzenia nowej znowu dyecezalnej mapy; z tej bowiem wizyty dowiadujemy się najdokumentniej nie tylko o tych kościołach, które wówczas Krakowską składały dyecezyę, ale i te znachodzimy spisane, które przedtem katolickie, w epoce wizyty onej, w heretyckich znajdowały się rękach.

Nie miejsce tu wyliczać imiennie, już nie tylko kościoły ale i dekanaty same, dla utworzenia sobie jednak bądź w pamięci bądź z pomocą dobrej jakiej geograficznej karty, granic krakowskiej dyecezyi w epoce owej, ważniejsze stronie pograniczne wymienię miejsca. Na zachodniej stronie w dekanatach: bytomskim, pszczyńskim i oświecimskim, było kościołów parafialnych 77, a granicznemi te były: Woźniki, Tarnowiec, Bytom (Beuthen) Pszczyna (Pless) Biała, Raycza, Żywiec. Z tych w *liber beneficiorum* nie wymienia Długosz Tarnowca, Biały i Rayczy, a o Woźnikach wspomina nie jako o kościele parafialnym, ale o wsi należącej do parafii Irządze. I ta granica zachodnia idąc na południe zaczynała się od źródeł z Warty i szła aż do pasma zaczynających się gór Tatrzańskich. Południowa granica szła od granic Szląskich po stoku Beskidów i Karpat aż do źródeł Wisłoki, tak jednej wpadającej do Wisły, jak drugiej wpadającej do Sanu. Kościoły graniczne to te były: Czarny Dunajec, Szaflary, Nowy Targ, Krościenko, Piwniczna, Muszyna. Nadto na Spiżu wymienione wyżej kościoły. Na wschód dyecezya krakowska z przemyską graniczyła, a granicą od tej ostatniej była rzeka Wisłoka wpadająca do Sanu od źródła swego aż do Rzeszowa, od Rzeszowa zaś aż do Ulanowa szła przez środek obwodu Rzeszowskiego, potem przecinała San między Rudnikiem a Krzeszowem; Rudnik do krakowskiej, a Krzeszów do Chełmskiej należał dyecezyi. Dalej między Janowem a Frampolem, między Krzeczonowem a Krasnostawem posuwała się granica ku północy. Janów i Krzeczonów do krakowskiej a Frampol i Krasnostaw do Chełmskiej należały dyecezyi. Jeszcze dalej idąc ku północy, na granicy dyecezyi łuckiej a krakowskiej, do tej ostatniej należące kościoły były: Łęczna, Ostrów, Parczów, Radzyn, Łuków i Siedlce. W stronie północno-zachodniej wymieniam tu te nagraniczne kościoły dyecezyi krakowskiej; Żelechów, Maciejowice, Ryczywół, Radom, Szydłów, Kielce, Jędrzejów, Szczekociny, Przyrów, Częstochowę, Kłobucko, Krzepice.

(*Dokończenie nastąpi*).

Część literacko-artystyczna.

O dawnych granicach dyecezyi Krakowskiej.

(Dokończenie).

W tych granicach i w takiej świetności a majestacie wieki całe przetrwało biskupstwo krakowskie. W wieku XVIII za Kazimierza z Łubny Łubieńskiego, biskupa krakowskiego, roku 1711 dnia 6 października i następnych odprawiono synod dyecezalny. Na tym synodzie zasiadło między innymi dygnitarzami sześciu archidyakonów krakowskiej dyecezyi a każdy z nich podał liczbę kościołów swego archidyakonatu, krakowski 372, sandomirski 59, zawichostski 167, sandecki 208, lubelski 207 i pilecki 20, przydawszy do tego 23 kościołów w samym Krakowie, dyecezya krakowska liczyła wówczas kościołów 976.

W ostatnich latach panowania Augusta III, za świetnych czasów Kajetana Sołtyka, w dyecezyi krakowskiej było parafialnych kościołów 1018, tyle też ich wymienia i Załaszowski, do liczby tej jednak nie należały ani kościoły miasta Krakowa, a było ich wtedy 25, ani kościoły zakonne męskie i żeńskie, których liczono 160.

W przesileniu w roku 1764 między sejmem konwokacyjnym a delegacyjnym, stronnictwo, które w Rzeczypospolitej smutny rej wodziło, za obstawanie księcia biskupa krakowskiege przy dawnych ideach groziło temuż biskupowi, że jego zbyt rozległe biskupstwo na trzy mniejsze podzieli, na krakowskie, sandomirskie i lubelskie. Sołtyk murem stanął ze swemi prawami i potęgą, i groźba nie zamieniła się w czyn i dopiero polityczne wypadki i pierwszy rozbiór kraju uszczupliły biskupstwo krakowskie. Po pierwszym rozbiorze Polski Lwów odpadł do Galicyi, po drugim Gniezno do Prus, w uszczuplonem tedy państwie, w którem Stanisław August po sejmie grodzieńskim panować miał, gdy nie było żadnego arcybiskupa a być musiał, już dla religijnych, już dla politycznych powodów, postanowiono biskupstwo krakowskie jako najdawniejsze, najszanowniejsze i największe z ówczesnych biskupstw w Polsce, podnieść do godności arcybiskupiej i przywiązać do niego prymasostwo polskie. Brat królewski, książe Michał Jerzy, arcybiskup prymas, gotował się zająć tę stolicę, którą już i tak długo za biskupa Sołtyka zarządzał. Wypadki polityczne zamiarowi temu całkiem przeszkodziły, i rzecz cała skończyła się na projekcie tylko, a tymczasem z dyecezyi krakowskiej, nowe zaczęto wykrawać dyecezye. I tak w roku 1783 z wschodniej części dyecezyi krakowskiej utworzono biskupstwo tarnowskie z rezydencyą w Tyńcu, a z północnej części tejże dyecezyi, odłączono: województwo lubelskie, obwód urzędowski, ziemię łucką i stężycką, przydzielając je do chełmskiej dyecezyi. Ztąd w roku 1787 kościołów parafialnych było już tylko 548, szpitalnych, zakonnych i prebendalnych 230.

Umniejszyła się ta dyecezya jeszcze bardziej, kiedy na mocy bulli Piusa VII z roku 1818, w królestwie tak zwanem kongresowem, nowe potworzono dyecezye ograniczając krakowską dyecezyę na województwo tylko krakowskie i na okrąg wolnego miasta Krakowa i odtąd z tysiąca z górą kościołów, pozostało ich tylko 234, a biskup należał i do królestwa i rzeczypospolitej krakowskiej. Było to za czasów biskupa Woronicza, katedra jego była w Krakowie na Wawelu, a przeważna część a dyecezyi w Królestwie polskiem.

W roku 1828 gdy zacnej pamięci Woronicz zasiadł jako prymas Królestwa polskiego na stolicy warszawskiego arcybiskupstwa, administratorem a potem biskupem krakowskim został X. Karol Skórkowski. Swobodny i niezależny w rządach dyecezyalnych w obrębie Rzeczypospolitej krakowskiej, nie był wolnym w zarządzie tej większej części, która w kongresowem leżała królestwie, to też gdy w zarządzie tym, trudności rosły z dniem każdym, a ze strony Rosyi jeszcze większym grożono uciskiem, Stolica apostolska w roku 1834, na tę część dyecezyi krakowskiej, która była w granicach królestwa kongresowego, zamianowała od siebie apostolskim wikaryuszem X. Adama Paszkowicza. Odtąd granice biskupstwa krakowskiego pozostały jedynie w obrębie Rzeczypospolitej krakowskiej. A kiedy potem przez breve Grzegorza XVI z dnia 30 kwietnia 1835 roku wielkiej pamięci biskup Skórkowski, dla oszczędzenia dyecezyom polskim, większych utrapień i ucisków, usunął się nie tylko z zarządu tej szczuplutkiej teraz dyecezyi krakowskiej, ale i z Krakowa samego na życie poszedł tułacze, krakowskie biskupstwo nowe przechodziło próby, ciężkie krzyże a utrapienia wszelakie. Wygnaniec od owieczek swoich na życie idąc tułacze, biskup wielkiej duszy, w liście do senatu rządzącego wolnego miasta Krakowa z dnia 23 czerwca roku 1835 oznajmia o postanowieniu Stolicy apostolskiej, o dobrowolnem poddaniu się temu wyrokowi i o ustanowieniu w swoje miejsce administratorem dyecezyi krakowskiej w obrębie Rzeczypospolitej krakowskiej X. biskupn sufragana Zglenickiego.

Po śmierci X. Paszkowicza w roku 1836 administratorem tej części dyecezyi krakowskiej, która była w Królestwie kongresowem, był rok prawie, ale niezupełnie prawnie, prałat dziekan kollegiaty kieleckiej, X. Wysocki, a po nim X. biskup sufragan Zglenicki, który obu cząstkami biednego kielecko-krakowskiego biskupstwa rządzi do r. 1841. Po śmierci jego administratorem dyecezyi krakowskiej i wikaryuszem apostolskim na część jej położoną w Królestwie polskiem zostaje X. Ludwik Łętowski, prałat kustosz katedry krakowskiej, lecz już w roku 1848 zmuszony jest zrzec się zarządu części dyecezyi, leżącéj w Królestwie Polskiem na rzecz prałata Majerczaka, w lat dwa potem i z tej części dyecezyi krakowskiej, która była w obrębie dawniej Rzeczypospolitej, dobrowolnie składa rządy swe w ręce kapituły krakowskiej. Odtąd wszelka łączność biskupstwa krakowskiego z tą częścią dyecezyi, która była w Królestwie Polskiem, upada zupełnie, a biskupstwo krakowskie ogranicza się jedynie na owo terytoryum, które niegdyś stanowiło Rzeczpospolitą krakowską. *Sic transit gloria mundi!* Biskupstwo jak widzieliśmy niegdyś najobszerniejsze, zeszło w ostatnich czasach na najmniejsze, jakie kiedykolwiek było w Polsce całej, z tysiąca z górą parafij rozsianych po całym obszarze dyecezyi Krakowa, nieliczące ni zakonnych kościołów, pozostało 33 tylko parafialnych świątyń. Na to spustoszenie patrząc, jakże nie zawołać z Jeremiaszem: *Wspomnij Panie co się nam przydało: wyjrzej — obacz zelżywość naszą — Dziedzictwo nasze, obróciło się do cudzych, domy nasze do obcych!...*

Skończyłem, ale teraz słowo jeszcze, jakie to dyecezye różnemi czasy popowstawały z dawnego biskupstwa krakowskiego.

Z odpadnięciem od Polski ziemi spiskiej w roku 1770 dekanat spiski z sześciu kościołami oderwano od biskupstwa krakowskiego a przyłączono go do archidyecezyi Strygońskiej, gdy potem w roku 1776 utworzono dyecezyę Spiską, kościoły krakowskiej niegdyś dyecezyi Gniazdo, Lubowle obie, Podoleniec, Drużbaki i Hobgard, do tej nowej dodano dyecezyi, a przyłączywszy dwa kościoły Łomnicę i Kołaczesko Lubowlskim nazwano dekanatem.

W roku 1783 z wschodniej części dyecezyi krakowskiej w granicach między Wisłą a Karpatami, między Szląską granicą a Wisłoką i Sanem, Tarnowską utworzono dyecezyę z rezydencyą w Tyńcu, zkąd niekiedy dyecezyę tę zwano biskupstwem Tynieckiem.

W roku 1790 na mocy dekretu kongregacyi konsystorza rzymskiego z dnia 20 lipca od dyecezyi krakowskiej odłączono województwo Lubelskie obwód urzędowski, ziemię łukowską i stężycką do Chełmskiej włączając je dyecezyi, z której znowu w roku 1818 prawie dwie utworzono Lubelską i Podlaską.

Po ostatnim podziale Polski, od zachodniej strony dyecezyi krakowskiej, z księstw Siewierskiego, Pszczyńskiego i Bytomskiego oderwano 51 kościołów i te przyłączono do dyecezyi Wrocławskiej północną zaś stronę Częstochowski mianowicie okrąg do dyecezyi Włocławskiej.

Kielecka i Sandomierska dyecezye w roku 1818 z wyjątkiem niektórych dekanatów nad Pilicą oderwanych ad archidyecezyi gnieźnieńskiej, wyłącznie z krakowskiej urosły dyecezyi.

Tak więc biskupstwo krakowskie, tak ogromne niegdyś co do obszaru, w ciągu kilkunastu lat zniknęło, wcieliwszy się w siedm innych dyecezyj: Spiską, Tarnowską, Kielecką, Chełmską czyli Lubelską, Podlaską, Wrocławską i Włocławską. Szkic ten granic dawnego biskupstwa krakowskiego, gdyby mógł być przeniesiony na kartę geograficzną, bardziejby nam jeszcze uwidocznił, ową potęgę niegdyś i majestat tego największego z biskupstw polskich, owo sieroctwo i opuszczenie tego najmniejszego dziś biskupstwa polskiego.

Kraków 5 lutego 1878 r.

X. Ig. Polkowski.

449 Czas Nr 58 1878.

dzenia Rady miejskiej d. 7 marca. (Dokończenie).

Z kolei załatwiono na wniosek sekcyi gospodarczéj dwie sprawy dotyczące uzupełnienia formy kontraktów zawartych częścią o nabycie częścią o sprzedaż gruntów; zatwierdzono linię regulacyjną ul. Biskupiéj i Krowoderskiéj; uchwalono zamianę gruntu z właścicielem realności L. 11 dz. V; przyjęto deklaracyę Stanisława Krzyżanowskiego na wykonanie robót około restauracyi kanałów w ciągu b. r. według cen jednostkowych wykonać się mających.

R. m. Dr Hoszowski zdając sprawę imieniem komisyi archiwalnéj o postępie prac około uporządkowania dawnego archiwum oznajmia, że w ostatnim kwartale roku zeszłego dokończony został spis kartkowy dokumentów pergaminowych wynoszących ogółem sztuk 659. Następnie archiwaryusz przedsięwziął ułożenie według dat uchwał królewskich na papierze pisanych, których liczba dotąd 150 sztuk obejmuje. W tymże czasie czynił archiwaryusz w skutek polecenia magistratu poszukiwania dotyczące kopalni złota w Węgrzech w okolicy Szmölnitz, któréj opis miał być przed rokiem 1542 do akt tutejszych miejskich wniesionym. Opsu tego jednak ani w aktach ani w księgach jakie archiwum posiada p. archiwaryusz nie znalazł. Przy téj sposobności wspomina sprawozdawca o przykrem wrażeniu jakie na członkach komisyi archiwalnéj wywarł wniosek sekcyi skarbowéj uczyniony przy budżecie względem przyspieszenia czynności w uporządkowaniu dawnego archiwum miejskiego a nadewszystko z powodu przyjęcia takowego przez Radę pomimo wyczerpującego ze strony sprawozdawcy przedstawienia rzeczy. W końcu żąda sprawozdawca, aby uwagi, jakie z tego powodu na wczorajszem posiedzeniu odczytał, zamieszczone były w całéj osnowie w protokóle.

Następująca z kolei sprawa wywołuje dość długą dyskusyę. Był nią wniosek sekcyi IVtéj przedstawiony przez referendarza magistratu Białkow-

...w Krakowie przyjąć i nosić krzyż komandorski orderu papieskiego Św. Grzegorza; hr. Władysławowi Komorowskiemu zaś, c. k. szambelanowi i właścicielowi dóbr w Galicyi krzyż honorowy kawalerski orderu Św. Jana Jerozolimskiego.

Według *Kuryera Poznańskiego* pospieszamy streścić sprawozdanie z wiecu katolicko-polskiego, który się odbył w dniach 7 i 8 b. m. w Poznaniu. Zgromadzenie duchowieństwa, obywatelstwa wiejskiego i miejskiego i włościan było niezmiernie liczne. Obszerna sala hotelu Bazarem zwanego była przepełnioną. Hr. Adolf Bniński zagajając zebranie odczytał porządek dzienny ułożony przez komitet a obejmujący kwestye: wysłania adresu i telegramu do Ojca Śgo (referent p. Kaź. Chłapowski); o szkole wraz z rezolucyami (X. Dr Stablewski); o podatkach (p. Magdziński); o prawach majowych (X. Sieg); o stowarzyszeniu matek chrześciańskich (X. Jaskulski); rezolucya wyrażająca łączność z kołami poselskiemi. Po wyborze przewodniczącym X. Romana Czartoryskiego, pierwszy przemawiał p. Kazimierz Chłapowski. Mówca wyrażał boleść narodu naszego po zgonie Piusa IX, wspomniał, że na pergaminie złożonym do jego trumny zapisane są te słowa wśród wymienienia czynów zmarłego Papieża: „nigdy nieprzestał umacniać Rusinów i pocieszać na duchu Polaków.“ Komitet proponuje telegram do Kardynała prymasa tej osnowy: „My Polacy szczerzy i przywiązani Synowie Kościoła, zebrani ze wszystkich okolic Księstwa na wiec polsko-katolicki w Poznaniu prosimy Waszej Eminencyi jako Prymasa Polski pokornie, aby Kościół i Ojczyznę naszą Ojcu Ś. polecić i tłumaczem uczuć naszej wierności miłości i przywiązania do Ojca Ś. być raczył.“ Zgromadzenie telegram przyjmuje przez aklamacyę, równie jak wnioski Komitetu, aby popierać wzniesienie pomnika Piusa IX na Wawelu, aby porozumieć się z Krakowem i Lwowem co do deputacyi wspólnej do Rzymu, aby kańskim, a przebywając blisko od dwóch miesięcy w Turcyi o doraźnych egzekucyach rosyjskich na poddanych austryackich nic nie słyszał, a lekarzy obcych, w służbie tureckiej znajdujących się, w Kazanliku przy dobrem zdrowiu i powodzeniu widział. „Oświadczenie to, dodaje *Milit. Ztg.* stawia dopiero bar. Gagerna w właściwem świetle: Baron pruski posiadający obywatelstwo meksykańskie i patryotyzm austryacki a zostający w służbie prasy moskiewskiej — jest to zaiste osobliwość!“

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 9 marca.

Przedstawienie amatorskie połączone z koncertem i obrazami z żywych osób, na korzyść zakładu Ś. Józefa osieroconych chłopców ściąga, jak się dowiadujemy, gości nawet z prowincyi. Przedstawienie będzie bardzo zapełnionem i urozmaiconem. Przy wejściu do sali kwestować będą panie Adamowa z Michałowskich Łempicka i hr. Stanisławowa z Branickich Tarnowska. Urządzono buffet, przy którym w czasie antraktu posilić się będzie można herbatą. Obowiązki gospodyni buffetu przyjęła księżna Drucka-Lubecka.

— We czwartek dnia 7 b. m. odbył się w sali gmachu anatomicznego przy Ul. Kopernika wykład habilitacyjny Dra Henryka Kadiego asystenta anatomii przy prof. Drze Teichmannie, na docenta anatomii topograficznej i anatomii porównawczej wobec profesorów i uczniów wydziału lekarskiego. Prelegent obrał sobie za przedmiot wykładu żołądek pod względem anatomiczno-porównawczym, objaśniając wykład odpowiedniemi wyrobami anatomicznemi.

— Przypominamy, że odczyt X. prof. Pelczara o pierwszych latach panowania Piusa IX odbędzia się jutro w niedzielę w sali ratuszowej o godzinie 4ej. Dochód z odczytu przeznaczony dla ubogich Towarzystwa męzkiego ś. Wincentego à Paulo.

„...pan jaknajprędzej do Pera“. Marynicz usłuchał tej rady i zdał ambasadzie raport o tem zdarzeniu“.

— San Stefano, gdzie 3 b. m. zawarty został pokój rosyjsko-turecki, samym tym faktem nabiera również jak Unkiar-Skelessi historycznego znaczenia. Tu była ostatecznie w pałacu rodziny Dadianów główna kwatera turecka, która ustąpiła miejsca głównej kwaterze W. księcia Mikołaja. Miejsce to położone na wybrzeżu morza Marmora naprzeciwko Olimpu i wysp Książęcych: Proti, Prinkepo i Antigoni, otoczone jest ogrodem i rozległemi polami, gdzie się wszelkiego rodzaju zboże udaje. W pobliżu rośnie najlepsze wino. Ludność wynosi 4000 dusz po większej części Greków i Ormian. San Stefano posiada trzy kościoły: Kosciół katolicki OO. Kapucynów pod opieką Francyi i dwa inne, które fundował Boghas-Bey-Dadian. W pewnej odległości znajdują się młyny prochowe, ludwisarnia, fabryka rękodzielnicza Basma-Hanne i koszary Davuda baszy, gdzie podczas wojny krymskiej zakwaterowane było wojsko francuskie. Kolej żelazna przerzyna San Stefano i parowce zwożą co dzień licznych podróżnych, znajdujących tam wszelkie przyjemności kąpiel europejskich. Nazwa San Stefano (po grecku *Hagios Stefanos*) ma pochodzić od tego, że okręt, który wiózł zwłoki świętego, burzą tam został przygnany. W okolicy, równie jak nad jeziorem Kuczuk Czekmedze znajdują się ślady wielkich miast, rozrzuconych gruzów kolumn, sarkofagi i nagrobki. Prócz odwiedzin Sułtanów, którzy nieraz po kilka dni w pałacu Dadianów bawili, i inne dostojne osoby, jak arcyksiążc Fryderyk, książe Luitpold bawarski i t. d. nieopuszczały Stambułu, niezrobiwszy wycieczki do San Stefano, gdzie ich książęce czekało przyjęcie. Przed wstąpieniem na stolicę apostolską Pius IX, zwołał tam teraźniejszy kardynał Ferrieri zgromadzenie, aby doprowadzić do skutku zbliżenie między obu kościołami.

Wiadomości policyjne: Straż policyjna wyśledziła i przytrzymała Jana Szwarca, Leona Furmańskiego i Stan. Zawłodzkiego, uczniów stolarskich,

funt. brutto po 30·50 mrk.; olej po 69 — mrk. — Spirytus po 50·90 mrk.

Przyjechali do Krakowa od d. 8 do 9 marca.

HOTEL POLSKI pod BIAŁYM ORŁEM. Maks. Dzięgielowski z żoną z Ochodzy, J. Kędzierski z familią z Wieliczki, K. Szczerbiński ze Lwowa, Aug. Kühn z Saksonii, W. Rogowski z Kongresówki, J. Passini z Jass, A. Walter z Tarnowa, Piotr Zaleski z Kongresówki, G. Lederer z Elisabetgradu, M. Lesser z Rosyi, H. Chapallar z Szwajcaryi, X. J. Majka z Galicyi.

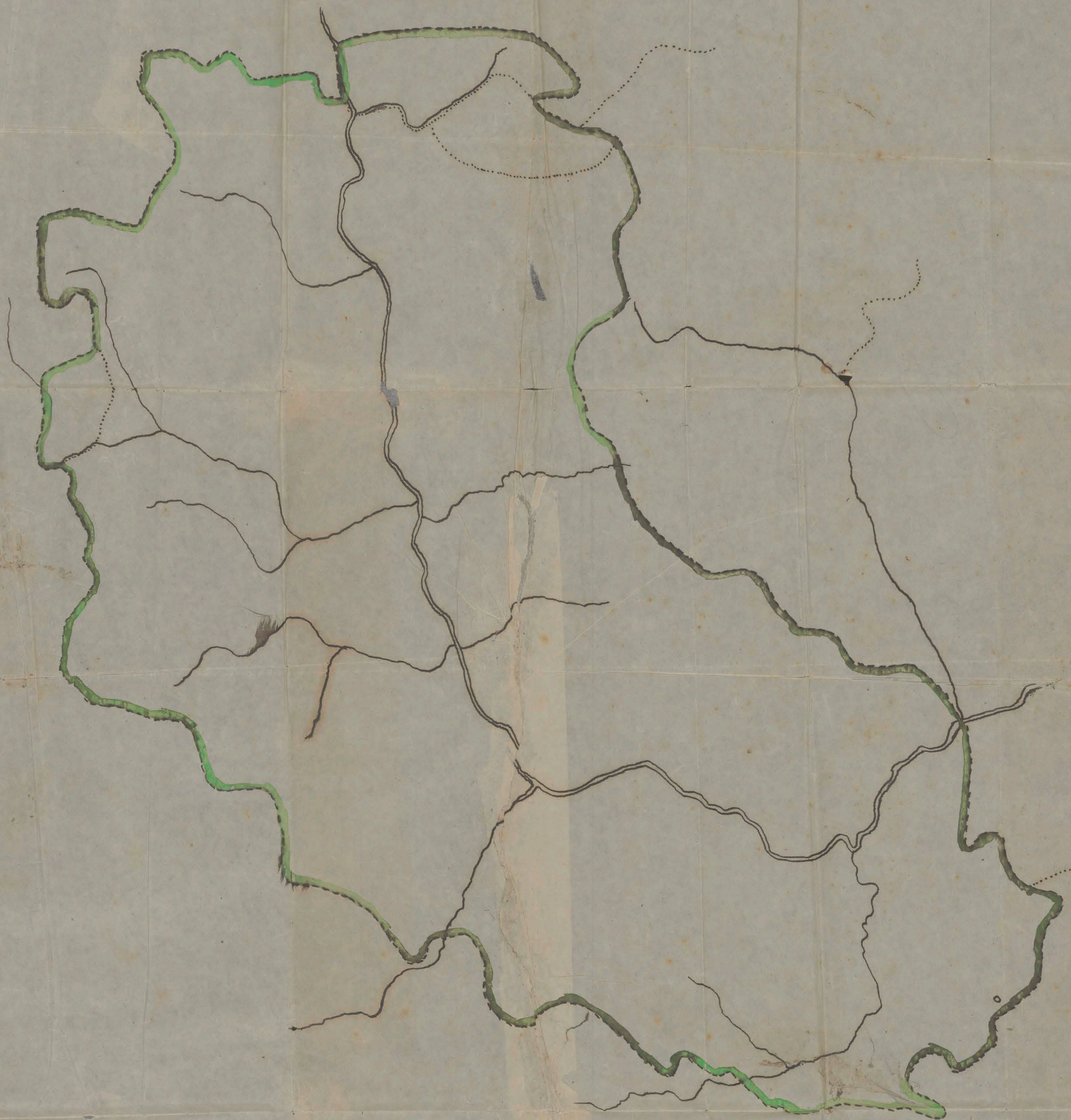
HOTEL POLLERA. M. Podczaski z Pogorzyc, L. Zeling z Izdebnika, E. Friedmann z Wrocławia, N. Katz z Wiednia, G. Heimann z Berlina, T. Kohlhaut z Ustronia, B. Hannes z Drezdna, J. Rohsek z Bielska, J. Stiglitz ze Lwowa, F. i P. Kolat z Jodłowej, W. Heilborn z Pragi, M. Goldblum z Działoszyc, E. Dereniowski z Sieciechowic, L. Babirecki z Belgii, F. Stryal z Rzeszowa.

(NADESŁANE).

Komitet opieki szpitalnej składa niniejszem podziękowanie pp. Cez. Hallerowi za bezpłatne udzielenie sali Hotelu Saskiego na bal w d. 4 marca odbyty na dochód szpitala Ś. Ludwika; p. Vossowi, dyrektorowi zakładu gazowego za bezpłatne oświetlenie; p. Nowickiemu, tapicerowi, za udekorowanie; p. Tanglerowi, ogrodnikowi, za przybranie sali kwiatami.

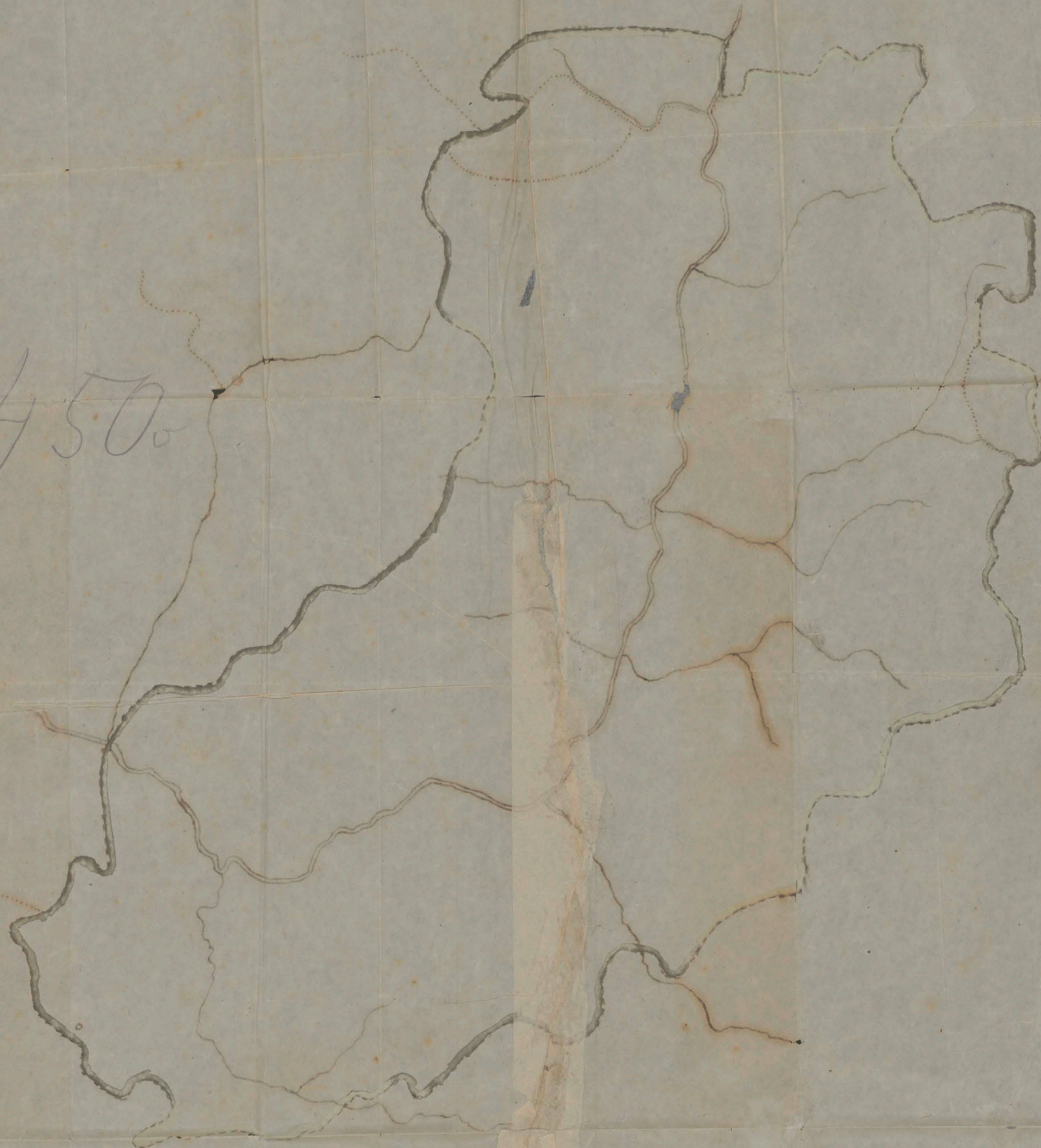
Wiele osób uskarża się zrana przy przebudzeniu na dolegliwości i ciśnienie w gardle, czego przyczyną jest większe lub mniejsze zaflegmienie krtani. Celem znalezienia ulgi czyni niejeden gwałtowne starania, które często sprowadzają kaszel a niekiedy nawet wielką skłonność do wymiotów i dopiero po upływie jednej lub dwóch godzin z największą usilno-

449

450

450.

451

30 Czerw 1818

451a

Codicis 5364/I fol. 452

Kujawskie bisk.

453

dziś część do chełmińsk.
" " gniezn.
" " kujaw.
dyecezyi

IV

Spis parafii w dyecezyi kujawskiej.

w r. 1642.

a) Archidyakonat Włocławski.

1.) Brzeski dekanat: 1. Brzescie czyli Brześć kujawski m. 2. Zgłowiatka (czyli Zgłowiączka) 3. Lubomin. 4. Kościelnawieś. 5. Włocławek (Vladislavia) m. Kollegiata i kościoł parafialny S. Jana (przy tego kościołek S. Vitalisa szpitalny, S. Wojciecha i S. Stanisława) 6. Kruszyn 7. Dąbie. 8. Boniewo (przyłączona) 9. Roszki. 10. Lubraniec m. 11. Kłobia królewska. 12. Osięczyny (czyli Osięciny) 13. Wieniec.

wojew. brzesko-kujaw. pow. brzesko-kujaw.

2) Kowalski dekanat: 1. Kowale m. (czyli Kowal) 2. Choceń, 3. Kłotno. 4. Lubień. 5. Przedecz m. 6. Wistka. 7. Grabkowo. 8. Białotarczek (r. 1444) (czyli Białotarsk). 9 Pietrowawola (czyli Piotrow) 10. Błędna. 11. Smietowice. 12. Kłobia szlachecka (Kłobka). 13. Lanięta. 14. Chodecz

woj. brzesko-kujaw. pow. brzesko-kujaw.

3) Dekanat Radziejowski: 1. Radziejów m. 2. Krzywosądza. 3. Witow. 4. Kaczowo. 5. Rzeczyca (Rzeczyca). 6. Broniewo. 7. Byczyna. 8. Bytoń. 9. Chełmce (pozn). 10. Połajewo. 11. Bronisław. 12. Błonie. 13. Piotrkowo. 14. Piaski (pozn). 15 Ostrow nad Gopłem.

wojew. brzesko-kujaw

brak: Choceń

4) Dekanat Lubotyński: 1. Lubotyń. 2. Orle 3. Izbica. 4. Sadłno. 5. Chalino (czyli Chalno) 6. Brdow 7. Mąkoszyn 8. Świerczyn. 9. Modzerowo.

wojew. brzesko-kujaw.

do gniezn

5) Dekanat Nieszawski: 1. Nieszewa m. (czyli Nowa Nieszawa) 2. Raciąż (czyli Raciążek) m. 3. Przypust. 4. Zbrachlin. 5. Ostrowite. 6. Sławsko. 7. Lubanie.

wojew. brzesko-kujaw. wojew. inowrocł.

Saec. XVI adhuc: 8. Bobrowniki 9. Zaduśniki 10. Chełmica 11. Szpital

6) Dekanat Służewski 1. Służewo. 2. Strażewo. 3 Bądkow. 4. Ostrowąż. 5. Grabie. 6. Zakrzewo. 7. Łowiczek. 8. Chlewiska. 9. Swiniarzewo (czyli Siniarzewo) 10. Konecko! Koneczko

F r. 1403 Beberernen

7) Dekanat Bobrownicki: 1. Bobrowniki m. 2. Spital. 3. Ciechocin. 4. Dobrzejewice. 5. Chełmica. 6. Zaduszniki. 7. Nowogród. 8. Złotorya.

wojew. inowrocł. ziemia dobrzyń.

Deest saec. XVI totus decanatus

Kuj.
Kuj.
Kujaw. i gniezn.
Kuj.
Kuj.
Kuj.

B) Archidyakonat Kruświcki.

gniez
wojew. brzesko-kujaw.

1) Kruświcki dekanat. 1. Kruszwica m. 2. Koscieszki. 3. Skulsko. 4. Rzodkwin. 5. Stodoły. 6. Stawsk. 7. Wawrzynowo. 8. Ostrowo. 9. Ludzicko. 10. Polanowice. 11. Broniszewo. 12. Gembice. 13. Strzelno. m.

gniez
wojew. inowrocław.

2) ~~[illegible]~~ Gniewkowski dekanat: 1. Gniewkowo m. 2. Szawłowice. 3. Liranie (profanata) 4. Bródnia. 5. Podgórze 6. Płonkowo. 7. Parkanie. 8. Kobielice. 9. Murzynno. 10. Ostrowo. 11. Góra. 12. Sędzino. 13. Branno (profanata)

gniez
wojew. inowrocław.

3) ~~[illegible]~~ Inowłocławski (Junivladislaviensis) dekanat: 1. Inowłocław (Juni Wladislavia, Jung Leßlau) m. 2. Jakszyce. 3. Dzwierzno. 3. Pęchowo. 4. Kościelec. 5. Liszkowo. 6. Dąbrówka. 7. Lisowo. 8. Ostrow Świętej Anny. 9. Tuczno, 10. Łabiszyn m. 11. Orłowo. 12. Barcino.*)

~~Liszkowo XVI~~

*) deest XVI saec.

culmen. et gnezn
wojew. inowrocław.

4) ~~[illegible]~~ Bydgoski dekanat: 1. Bydgoszcz (Bromberg) m. 2. Wielno (czyli Wtelno) 3. Wodzinek. 4. Osiełko (czyli Osielsk) 5. Strzelowo. 6. Byszowa (czyli Byszewo) 7. Dobre (czyli Dobrcz) 8. Żołędowo. 9. Dąbrowka. 10. Koronowo m. (Polnisch-Krone) 11. Włóki. 12. Fordan*) m. 13. Solec (Schulitz) czyli (Sulec) m.

*) dawniej zwane Vissegrad

Dyecezya Kujawsko-Kaliska

Marszewski Jan Michał syn Jakuba i Barbary z Siebertów ur. 13 sierpn. 1800 w Gdańsku, kształcił się w Gimnazyach w Gdańsku, Weiherowie, wstąpił r. 1819 w Włocławku do Seminarium wyświęcony d. 17 sierp 1823 był wikarym Katedr. i notaryuszem Konsystorza, oraz kaznodzieją niemieckim, r. 1829 kanonik honorowy Kaliski, od r. 1838 został kanonikiem włocław. i proboszczem w Wieńcu. od r. 1844 oficyałem Kujawskim. Administrator dyecezyi Kujawskiej po śmierci biskupa Walentego Tomaszewskiego +18 stycz. 1850, oraz biskupa nominata Mikołaja Błockiego prałata dyecez. augustow. +28 lut. 1851 – mianowany biskupem Kujawsk. i potwierdzony w Rzymie d. 18 wrześn. 1856, konsekrowany d. 25 stycz. 1857 w Warszawie, d. 5 lutego 1857 objął dyecezyę. Kawaler ord. S. Anny, S. Stanisława I kl. S. Włodzimierza III kl., r. 1862 był w Rzymie gdzie wyjednał dla kapituły przywilej na fioletowe mantolety. Umarł d. 3 września 1867 w Włocławku

Rząśnia w. (w powiecie sieradzk.). – Kościół paraf. drewn. istniał już w XV w., r. 1861 wymurowano nowy kosztem Macieja Ptaczkowskiego

Lututów wieś, dawniej miasteczko Lutułtów przez Bieniasza Wierusza r. 1405 założone (w pow. wieluńsk.) – Kościół paraf. drewn. S. Trójcy fund. 1406 tenże Bieniasz Wierusz. Po pożarze w r. 1742, odbudowany r. 1744 przez Kollatorów, a r. 1790 restaurowany.

Gdansk kościoły:

S. Mikołaja (Dominikanów) f. 1227
Karmelitów (na Jungstadt)
Brygittek f. 1396.
Królewska Kaplica Jana III f. 1682
Jezuitów (w Alt Schotland) f. 1615
S. Wojciech (na przedmieściu S. Albrecht) w XIII w.
Bonifratrów (na Alt Schotland) f. 1646 supr. 1807.
Reformatów (na przedmieściu Stolzenberg)
P. Marji f 1270 paraf. luter.
S. Jana w XIV w. luter.
S. Katarzyny (w Altstadt) f. 1243. luter.
S. Bartłomieja (na Jungstadt) f. 1373 luter.
S. Trójcy (Franciszkanów) f. 1431 luter.
S. Anny na przedmieściu f. 1480 lut.
S. Barbary f. 1385 lut.
S. Salwatora f 1635 luter. (Szpital)
Bożego Ciała (Szpitalny) f. 1440 luter.
Münda (Weichselmünde) f. 1569 luter.
S. Ducha (Krzyżaków)
S. Jakuba
Kościół Szpitalny f. 1620
Kościół w więzieniu f. 1641.
Kościół na Stolzenberg
S. Piotra i Pawła (wojskowy) luter. f. 1393.
S. Elżbiety f. 1394. luter.
Kościół Szpitalny w domu Sierot f. 1698 luter.

pectus, mag er sich auch noch so genau über den Gegenstand ergehen, giebt nur eine unklare Idee von dem Inhalt und Werthe eines Werkes. Die H. Firmin Didot haben mich daher in den Stand gesetzt, Ihnen diejenigen Werke, zu deren Anschaffung Sie geneigt wären, vor dem Ankauf zur Einsicht vorzulegen. Dieselben müssen jedoch bei event. Rücksendung in sauberem Zustande und nicht aufgeschnitten sein.

Belieben Sie also in Folge dessen den hierbei gefügten Katalog gefälligst zu durchlaufen, eine Auswahl zu treffen und die Bücher zu verlangen.

Die gewünschten Werke sollen Ihnen alsdann sogleich oder wenn ich sie nicht auf dem Lager habe, innerhalb vierzehn Tagen übersandt werden.

Es ist mir ferner möglich gemacht, Ihnen die Anschaffung der grossen Sammlungen und theuren Werke, welche in diesem Katalog aufgeführt sind, zu erleichtern. Oeffentliche und Privat-Bibliotheken wünschen häufig ein Exemplar

Begardzi: 1) Złotoryja (dziś Karczorek) w dyec. chełmin. Cella S. Crucis fundował około r. 1290 Wisław h. Zabawa biskup włocław. – Supprymowani 1320 (w skutek zniesienia zakonu)

457

Karnkowski Stanislaus natus 1525
mając 30 lat został dworzaninem Król
Canonicus factus 1554. – nominatus episc
Vladisl. 23 Junii 1567 – Breve Romae
25 Octobr. 1567. et Literae Consecrationis
Romae 21 Decembr. 1567 Consecratus
in episc Vladisl. Petricoviae 1568 d. 25
Januarii, Ingressus Vladislaviam 7 Febr.
1568. Synodum dioec Vladisl celebravit
16 Martii 1568

Status dioecesis Wladislaviensis anno 1326.

Mathias episcopus vladislaviensis habet redditus annatim a) de proventibus universis Episcopatus 600 marc. gros. prag. b) de laboribus Episcopatus 50 marc. gr. prag. c) ex decima 750 marc. gr. praag. (Marca valet 48 gros. sive 24 scoti. – Scotus 2 grossos. Grossus 20 denarios parvos)

Capitulum in ecclesia Wladislaviensi: a) Praelati: 1) Praepositus Albertus 2) Decanus Gosco Mgr. 3) Scolasticus Boguslaus. 4) Cantor Petrus Mgr. 5) Custos Sbilutus. 6) Archidiaconus Bartholomaeus

Canonici 1) Nicul decanus gneznensis. 2) Sandko 3) Johannes cantor wratislav. 4) Yvo cantor gneznens. 5) Ceslaus canonicus ecclesiae S. Viti. 6) Johannes de Plomikow. 7) Petrus cancellarius Gnesnensis 8) Lambertus. 9) Franciscus Mgr. 10) Borislaus 11) Clemens praepositus plocensis. 12) Michael praepositus cruswiciensis. 13) Stanislaus decanus cruswiciensis. 14) Paulus scolasticus cruswiciensis. 15) Preczslaus archidiaconus cruswiciensis. 16) Jaroslaus custos cruswiciensis. 17) Pribislaus cantor cruswiciensis. 18) Johannes praepositus S. Michaelis. 19) Johannes archidiaconus Pomeraniae.

Capitulum in ecclesia Cruswiciensi: a) Praelati:

1) Praepositus Michael (can. vlad.) 2) Decanus Stanislaus (can. vlad.) 3) Scolasticus Paulus (can. vlad.) 4) Archidiaconus Preczslaus canon. vladisl. 5) Custos Jaroslaus can. vladisl. 6) Cantor Pribislaus can. vladisl.

b) Canonici: 1) Albertus praepos. vladisl. 2) Bogusalus scolast. vladisl. 3) Petrus cantor vladisl. 4) Bartholomaeus archidiacon[redacted] vladisl. 5) Sandko canon. vladisl. 6) Johannes cantor wratislaviensis, canon. vladisl. 7) Trebeslaus. 8) Johannes de Plomikow canon. vladisl. 9) Fritzco. 10) Michael praepositus cruswiciensis canonicus vladisl. Provisor praebendae S. Viti. 11) Stephanus archidiaconus plocensis. 12) Johannes archidiaconus Pomoraniae canon. vladisl. 13) Johannes de Plomikow canon. vladisl. et crusw. Provisor praebendae S. Viti (kościółek szpitalny (w Włocławku)). 14) Petrus de Juveni-Wladislavia. 15) Goslaus de Ostrow.

Ecclesiae: a) Archidiaconatus Cruswiciensis:

1) Ostrow (plebanus Goslaus) 2) Cobelicz (Kobielice). 3) Gnewkow (Gniewkowo). 4) Ecclesia de S. Clemente. 5) Parchan (Parchanie). 6) Brocima. 7) Brodna (Brodnia). 8) Liscow (Liszkowo). 9) Strelna (Strzelno). 10) Barczino (Barcino). 11) Lissow (Lisowo). 12) Kasczol. [redacted] (plebanus Petrus) 13) Kaschol (plebanus Helmanus) 14) Koscicol (plebanus Friczco) 15) Koschol (plebanus Wanceslaus) 16) Dwirsna (Dźwierzno) (Qwirsna, Dromsna) 17) Gora. 18) Plomikow. 19) Jarsicz (Jaksice). 20) Tuczna (Tuczno). 21) Piane (Pieranie) 22) Ecclesia de S. Vincentio.

b) Archidiaconatus Raczowiensis: 1) Raczow. 2) Sadelno 3) Montesino 4) Yscbicia. 5) Bromisow. 6) Slausko. 7) Kaczow. 8) Polaninowicz 9) Berdow. 10) Wicow. 11) Scudelsco. 12) Petercow. 13) Nova Ecclesia. 14) Lubotina. 15) Biczino. 16) Ricicia 17) Losczesicz. 18) Ludiczcho. 19) Bitom. 20) Chelmecz 21) Ostrow.

c) Archidiaconatus Wladislaviensis: 1) Grabe 2) Grossino. 3) Ludbranez 4) Konogedscho. 5) Lubane. 6) Pripust. 7) Eclesia de S. Johanne. 8) Coschel. 9) Cloba domini Regis. 10) Cloba Demetrii 11) Ostrewans. 12) Strasow. 13) Choczan. 14) Swirnazow. 15) Lovicz. 16) Altumforum. 17) Chlewicz. 18) Chalino 19) Ossenczim. 20) Hospitale apud Antiquam Wladislaviam (praest frater Johannes) 21) Grabiow. 22) Strachlino. 23) Sgowentka. 24) Slusow. 25) Chodcza. 26) Wincz (Wonicz) 27) Raczeus 28) Kowale. 29) Bissonia 30) Brest.

d) Archidiaconatus Pomoraniae:

1) Abbas de Poplin ord. Cisterciensis
2) Abbas de Bisovia
3) Abbas de Oliva cum parochiis claustri
4) Praepositus Zukoviensis
5) Decanus Tersoviensis (Tizko de Garz) cum rectore ecclesiae sui decanatus
6) Decanus Gedonensis (Stanislaus de Puzk) cum rectore ecclesiae sui decanatus.

7) Decanus Swerzensis (Benedictus) cum ecclesiis: Zoledno Poledva, Groczno Grazna, Sierocko Sraczscho, Zbisław Sbislavia, Przysiek Prezerscho, Secochow.

Praebenda S. Mariae de castro Swecensi

Ecclesiae: Zoledno Poledna, Groczno Grozna, Sierocko Scoczscho, Zbisław Ybislavia, Glowna, Świecie Swetza, Nowe Nove, Nowa cerkiew Nova ecclesia.

Libnow, Praebenda in castro Danth, Castrum Danth, Plebania S. Catherinae in Danth.

Glodiw, Tczew Dersow, Sobkowo Sobcow, Gozzedzici Gordin, Grodziszewo Garczsin, Milobądź Milebancz.

Thomorsco.

[: Warchidyakonacie pomorskim oprócz pieniędzy grzywien praskich, miały r. 1325 kurs: florenus auri vel aureus de regno Franciae (= 10 Scoti). 12 Anglienses sive Sterlingi vel Solidi Sterlingorum et 1 Grossus bohemicalis (= 3 marc. argent.). Grossi turonenses. — Aurum minutum ad pondus Avinionense liczona na Marcas et Uncias et Quartenias. — Scotus auri Cracoviensis valet 14 scotos grossorum pragensium.
Pondus plocense habet 36 grossos in 1 marca.
Pondus cracoviense habet 48 grossos in 1 marca.
Marca auri cracoviensis valet 17 marcas grossorum sive 51 florenos aureos de regno Franciae
Grossi Turonenses de argento.)
Marca argenti cracov. 48 gros. sive 24 scoti. Scotus valet 2 grossos; Grossus valet 20 denarios parvos.]

(Collectoria decimae in Regno Polon. 1325–1327. in Theiner: Monum. Polon. Tom I No. 359 pag. 262–273)

c) Archidyakonat Pomorski.

(wcielony r. 1142 przez Eugeniusza III do dyjecezyi Kujawsk. – r. 1818 odpadł do dyjecezyi chełmińskiej. – Ob. Hildebrandt: Wiadomość o archidiakonacie pomorsk.)

Gdański dekanat: 1. Kościoł S. Wojciecha (St. Albrecht) czyli gdanskie przedmieście S. Wojciech. 2. Przekowo. 3. Pręgowo (Praungnau). 4. Kwasin. 5. Rozemberg. 6. Czepelsko (Ziglau) 7. Kłodawa (Kladau) 8. Szynwald (Schönwalde) 9. Żukowo (Zuckau) 10. Kielno (Kölln) 11. Pruszcz (Praust) 12. Żuławka (Wordeln) 13. Karzkowo (Groß Kartz) 14. Oliwa. 15 Materna (Mattern) 16. Legniewo (Langnau) — culm

Pucki dekanat. 1. Puck (Putzig) m. 2. Liniewo capella 3. Leper 4. Rheda (Rheda) 5. Krokowo. 6. Swarzewo (Schwarzau) 7. Starzyn. 8. Strzelno (Strzelin). 9. Rumia (Rheinfeld) 10. Gora (Gohra). 11. Mechowo (Mechau) 12. Żarnowiec (Zarnowitz) 13. Oksewa (Oxhöft) 14. Radlowo (Hochredlau) haeretica 15. Bulszewo (Bolschau) haeretica 16. Chylona (Kielau) (haeretica) — culm

Mirachowski czyli Koscierzyński dekanat: 1. Kartuzy Marien-Paradies) 2. Stężyca (Stendsitz) 3. Parkowo (Parchau) 4. Łusyna (Lusin) 5. Chmielno. 6. Czersko. 7. Kielpin. 8. Koscierzyn czyli Koscierzyn m. (Berent) 9. Mirachowo (Mirchau) 10. Łąg. 11. Sierakowice. 12. Jadamowo (Adamowo) 13. Gorzęczyn. 14. Lipias (Lippusch) 15. Swianowo (Schwanowo) 16. Sołęcino (Sullenschin) (non vitereatructa). 17. Strepcz — culm

wojew. pomorsk.

Starogardski dekanat: 1. Starogard czyli Starygrod m. (Stargardt) 2. Lubiszewo (Liebschau) 3. Pruszy (Preuß) 4. Wiale (Wielle) 5 Peplin (Pelplin) 7. Garczyn. 8. Bobowo (Bobau) 9. Zblewo. 10. Skarszewy czyli Skorzewo m. (Schöneck) 11. Kleszczewo (Kleschkau) 12. Jabłowo (Jablau) 13. Grabowo (Grabau) 14. Leśno. 15. Kokoszkowo (Kokoschken) 16. Szczodrowo (Schadrau) 15. Dąbrowka. — culm

Swiecki dekanat 1. Swiecie (Schwetz) m./ 2. Jezewo. 3. Topolno.
4. Drzycim (Dritschmin) 5. Zbistaw czyli Bystaw
(~~[illegible]~~) albo Zbystawice (Sibslau) 6. Niewieścino.
7. Gróczna. 8. Lubiewo. 9. Michale (Michlau) 10.
Osiek (Osche) 11. Sierocko czyli Serock. 12. Święte.
13. Swiękotowo (Schwenkotowo) 14. Poledno. 15. Śliwice
(Schliewitz) 16. Przysiek czyli Przyziersk.

culm

Tczewski dekanat: 1. Tczew (Dirschau) m. 2. Sobkowy (Sub=
kau) 3. Zierosino. 4. Wysino (Wischin) 5. Pinczyno
(Pinschin) 6. Dalwin. 7. Polulkowo (Polnschkau). 8. Zble=
wo. 9. Zbąszyno. 10. Kiszewo (Kischau) 11. Deblin
(Demlin) 12. Gorzedziej (dawniej Gordin) (Gerdien) 13. Mitobądz (Mühl=
banz) 14. Gemblice (Gemlitz) 15. Grodziszewo (Gard=
schau) 16. Trąbki wielkie (Gross-Trampken)

culm

Nowski dekanat: 1. Nowe czyli nowie (Neuenburg) m. 2. Latkowy
(Lalkau) 3. Pieniążkowo. 4. Komorsko. 5. Płocho=
cin. 6. Jania (Kirchenjahn) 7. Opalenie. 8. Piasecz=
no (Kossken) 9. Dzwierzno. 10 Klonowka. 11. Kro=
lowylas. 12. Osiek. 13. Lubień (Lubin) 14. Czarnylas.
15. Pieńczewo (Ponczau) 16. Skórcz. 17. Bzowo.

culm

Gniewski dekanat: 1. Gniew (Mewe) m./ 2. Barłożno. 3.
Garcz (Gartz) 4. Tymawa czyli Tymowice (Thymau). 5. Walknowo
(Falkenau) 6. Lignowo (Liebenau) 7. Rykowo (Rie=
kau) 8. Dzierząźno. 9. Nowacerkiew (Neukirch)

culm

Lemburgski dekanat: 1. Lemburg (Lauenburg) 2. Janowiec
(Jannewitz) 3. Belgard. 4. Lubań (~~[illegible]~~
~~[illegible]~~) 5. Neudorf. 6. Sarbsk. 7. Char=
browo. 8. Lubień (Labehn). 9. Dzięcielec. 10. Garczegorz
(Garzigar) 11. Leba. 12. Zawołoniec (Krulin) 13. Buko=
wino. 14. Brzezno Bresin. 15. Gniewino. 16. Osieki
(Ossecken) 17. Swartowo (Schwartow) 18. Rozłazino (Roslasin).

culm

Ostrowicki dekanat (czyli Gdańskie Żuławy lub Gdański Ostrów) (Minoris insulae) Klein Werder) 1. Steblewo (Stüblau) 2. Trutnowy (Trutenau) 3. Kiermark (Käsemark) 4. Leczkowy (Letzkau) 5. Rychemborg (Reichenberg) 6. Koczwal (Gottswalde) 7. Itlamia (Gütland) 8. Jemicla (Gemlitz) 9. Wielkie Cedry (Groß-Zünder) 10. Osice (Wossitz) 11. Goczlaw (Wotzlaff) 12. Ostrowik czyli Suchy=dąb (Osterwick).

culm

Bytowski dekanat: 1. Bytow (Bütow) 2. Dämerkaw (Damerkau) 3. Kadkaw. 4. Pomesko wielkie (Pomeisken) 5. Studnica. 6. Praepositura ad S. Gregorium. 7. Borzetuchowie (Borntuchen) 8) Wielgotuchowie (Großtuchen) 9. Niezabiszewo (Damsdorf) 10. Jassoń (Jassen) 11. Ugoszcz (Bernsdorf).

culm

[...]adał ossię z województwa inowrocławskiego większej części t.j. z powiatów inowrocławskiego, bydgoskiego i [...] [...]nej ziemi dobrzyńskiej czyli powiatu Stoińskiego) ~~z województwa kaliskiego~~ z całego województwa brzesko kujawskiego t.j. z powiatów brzeskiego, radziejowskiego, kruświckiego i kowalskiego i z większej części województwa [...]morskiego (powiaty puck, kościerski, gdański, tczewski, starogardzki, nowski, świecki oraz ziemie Lemborg i Bytów)

Dyecezya Kujawska: 1 ~~[illegible]~~
(Katedra około 1157 przez Onolda Włocha założona a przez Macieja z Golanczewa na inne miejsce przeniesiona)

1744 liczono
[...]2 kościołów
[...]anych. - de:
[...]atów 22

Kollegiaty: 1. Włocławek katedra i kollegiata przy niej 8 prałat. 18 kanoników
prałaci: proboszcz - dziekan - archidiak. włocł. - scholast. - kantor - kustosz - archidiak. pomorski - komendar.
4 penitencyarzy 20 wikaryuszy 6 mansyonarzy 8 psałterzystów 14 altarzystów
2. Kruświca (SS. Piotra i Pawła) przy niej 7 prałatów 15 kanoników dor. 1157 katedra
3. Wolborz kollegiata r. 1762 odstąpio. na do dyecezyi gnieźnieńskiej

Kanonicy lateran. 1. Lubraniec f. 1500 Jan Lubrański bisk. pozn.
Kanonicy lateranenscy: 1. ~~Swarzędz~~ (nad rzeką Bzurą?) f. 1272 supr. 1303 ~~przeszedłszy do cystersów w Oliwie oddzielnie~~ (pier)
1. Lubraniec f. 1498 supr. 1518

Dominikanie 1. Gdańsk f. 1227 Świętopełk xiążę pomorski sprowadzeni z Krakowa supr. 1836.
2. Tczew (Dirschau) f. 1290 Mestwin xiążę pomorski supr. 1818
3. Brześć Kujawski f. 1264 Kazimierz xiążę kujawski

Cystersi .. 1. Oliwa supr. 1831 3. Koronowo (?) fund. 1298 Władysław Łokietek
2. Pelplin supr. 1823

Franciszkanie: 1. Radziejów f. Bydgoszcz .. suprym. 1555 przez Lutrów
2 Gdańsk f. 1431
3. Włocławek (Inovladislavia ?) wielki mistrz r. 1463 odbudował Kazimierz Jagiellończyk
4 Nieszawa f. 1240 Poppo de Osterna ~~[illegible]~~ około 1300
5 Nowe (Neuenburg) f. ~~[illegible]~~ (oddany Bernardynom)

Bernardyni: 1. Nowie (Neuenburg) supr. 1835
1. Włocławek f. Andrzej Lipski biskup
2. Bydgoszcz (Bromberg) f. 1480
3 Świecie supr. 1816 1682 Adam Zygmunt Konarski proboszcz warmiński supr. 1810. Kantor płocki.

Paulini: 1 Topolno supr. 1810 fund. 2. Pardow.

Reformaci: 1. Łabiszyn f. 1627 Jan Opaliński wojewoda poznan.
m. 2 Nowemiasto czyli Wejherów (Neustadt, [illegible]) albo Władysław fund 1642 Jakób ~~[illegible]~~ Weiher wojewoda malborski supr. 1834.
3) Podgórze (naprzeciw Torunia) f. ~~[illegible]~~ 1640 Stanisław Sokołowski toruński kasztelan bydgoski
4) Gdańsk (na przedmieściu Stolzenberg) f. 1664.

Karmelici trzewiczkowi: 1 Lemborg (Lauenburg) ~~supr.~~ przed 1500 - supr.
2. Gdańsk supr. 1822
3. Bydgoszcz
4. Markowice 5. Zakrzewo fund. 1745 Stanisław Sokołowski dziedzic

Brygitanie : Brygitki 1. Gdańsk f. ~~[illegible]~~ 1394 f. Konrad von Jungingen wielki mistrz krzyżacki supr. 1836
Paradisus S. Mariae f. 1381 Jan Russoczyński powołani z Pragi

Kartuzi: 1. Kartuzy (Marienparadies, Karthaus) supr. 1823
Klaryski: 1. Bydgoszcz
Norbertanki 1. Żuków f. 1209 Mestwin xiążę pomorski supr. 1836
2. Strzelno.
Benedyktynki 1. Żbysław (Bysławek) reform. chełm. supr. 1821
2. Żarnowiec supr. 1838
Bonifratry 1. Gdańsk (na przedmieściu Altschottland) supr. 1806 f. 1645. Jan Tesmer sekr. król.
Missionarze 1. Gdańsk (na przedmieściu S. Wojciech supr. 1818.
Jezuici: Gdańsk ~~[illegible]~~ Bydgoszcz

[Left margin:]
Kanonicy lateran. ...
~~Benedyktyni~~ Płock. ~~S. Adalbertus~~ (Opactwo) ~~[illegible]~~ r. 1786 przeniesieni do Lutoszyna
Missionarze: Płock f. 1710 Załuski bisk.
~~4. Stolzenberg~~
[...] Włocławek fund. 1624 Andrzej Lipski bisk. Kujaw.
[...]aryu w Włocławku f. 1818 (?)
Radziejów f. 1729 Krzyszt. Szembek bisk. Kujaw. (czyli 1726
[...]arnowiec fund. 1238 dla cystersek

Klasztor Johannitów fundow. w Stargrod przez Gryzmisława magnat pomorski
Dziedzica [illegible] r. 1198

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

			Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken		
dtto.	„	12 „ „ 6 „		
Lessing,	„	10 „ „ 5 „		
Klopstock	„	10 „ „ 5 „		
Thümmel,	„	8 „ „ 4 „	12	15
Platen,	„	5 „ „ 5 „		
Pyrker,	„	3 „ „ 3 „		
Goethe	(erschienen),	32 „ „ 16 „		
Wieland,	„	32 „ „ 16 „		
Lenau, Gedichte	(ersch.),	1 „ „ 1 „		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

			Schwarz	Roth
Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),	11 Bände in 11 Decken			
Shakespeare's Werke,	9 Bände in 9 Decken			
Hackländer's „	20 „ „ 10 „			
Hauff's „	5 „ „ 5 „		12	15
Körner's „	4 „ „ 2 „			
Weber's Demokritos,	12 „ „ 6 „	(Classiker-Ausgabe)		
dtto. dtto.	12 „ „ 6 „	(Rieger'sche „)		
Goethe (Taschenausgabe),	40 „ „ 20 „			

463

Biskupstwo: Lubelskie
(Chełmskie)

1236.

9. 624

1429 in vigilia S. Margarethae, in Borzysławice. — Vladislaus
rex Poloniae, habentes respectum ad devotionis insignia rev.
Joannis episcopi Chelmensis Prof. Sacr. Theol. fr. ord. Praedicator.,
cupientes ut in ecclesia cathedralis fundationis novae quam ad hono:
rem Divisionis Apostolorum ob victoriam sacra ipsorum die de
hostibus de Prussia obtentam; instituimus 2 Praelatos: Praepo:
situm et Decanum, et 10 Praebendarios seu Canonicos, ut singulis
diebus matutinum, horas et Missam de b. Virgine item singulis
Quatuortemporibus anniversarium nostrum nostrorumque conju:
gum: Hedvigis, Annae Elisabeth, Sophiae et filiorum nostrorum
decantent; pro quorum salario 100 marc. pol. super theloneo
chelmensi quod in Rubieszow recipitur assignamus ita ut qui:
libet praelatus 2½ marc. et quilibet canonicus 2 marc. singulis
Quatuortemporibus percipiat. Item assignamus ipsis villam
Parypsy. Jus patronatus ad nos et successores nostros pertinebit.
Praelati et Canonici circa ecclesiam cathedr. personalem resi:
dentiam faciant.

1456 fer. 3a ipso die Exaltat. S. Crucis, in Conventione gener. Piotr:
cov. — Kazimirus rex Polon. ecclesiae cathedrali Chelmensi
ipsiusque episcopo Joanni pro meliori dotatione assignat eccle:
siam parochialem Assumptionis B. Mariae V. in Chelm pro
capella post decessum honorab. Alberti ejusdem ecclesiae moderni
rectoris una cum villa Sawin et cum domo in civitate Chelmensi
ac redditibus et decimis, ita ut eadem ecclesia parochialis in Ca:
pellam pontificialem sit translata.

Ambas has literas confirmavit cum transumpto earum Casimirus
rex Pol. in Convent. Novae Civitatis Korczyn fer. 3a festi S. Priscae
1485 — et Sigismundus I rex Polon. ad preces Nicolai Chelmensis
episcopi, Cracoviae in Conventione general. fer. 2a ante f. S. Petri
in Cathedra 1508. [Theca Naruszewicz. Tom XXII No 85) (K.8)

1490 Sabbato proximo post fest. S. Joannis Bapt. Cracoviae in con-
vent. general. – Casimirus rex Polon. quia ecclesia Chelmensis
pontificalis propter incommoditatem loci decrevit, ideo ad
postulationem Mathiae episcopi Camenecensis et electi Chel-
mensis permittimus sedem pontificalem ex Chelm in civita-
tem Krasnystaw transferre et pro sede pontificali assigna-
mus ibidem ecclesiam parochialem OO SS. cum omnibus proven-
tibus. (Thec. Naruszevic. Tom XXII. No 136)

1491 fer. 2a ante fest. Nativitatis V. Mariae, in Conventione Ra-
domiensi. – Kazimirus rex Poloniae, ad postulationem
Mathiae episcopi Chelmensis, damus successoribus ejus
facultatem unum Canonicum in Chelmensi ecclesia iuris
patronatus nostri eligendi qui tamen debet esse S. Theol. Dr.
et praedicator in eadem ecclesia (Thec. Naruszew. Tom XXIII. No 12)

Biskupstwo założono w Chełmie r. 1412 – przeniesione do Hrubieszowa a potym do Krasnegostawu – A. 1744 liczono i kolegiatę przy której 6 prałatów i 10 kanoników – 10 dekanatów 81 kościoł. farn.

Stan dyecezyi chełmskiej podług synodu z r. 1717.

1.) Dekanat Krasnostawski: 1. Krasnystaw (katedra i parafia razem) 2. Skierbieszów m. 3. ~~[illegible]~~ Uchanie m. † 4. Wojsławice m. 5. Bończa 6. Siennica. 7. Surchow. 8. Gorzków m. 9. Łopiennik.

† z cudown. obrazem B. Maryi

d. Chełm

2) Dekanat Zamojski: 1. Zamość m. nowy (kollegiata) (cum filia Nielisz) 2. Szczebrzeszyn m. 3. Wielącza. 4. Tarnogóra m. 5. Stary Zamość. 6. Sitaniec. 7. Łabunie. 8. Majdan. A. 1782: 11) Radecznica (bernardynów)

r. 1771 dodano: 9) Krasnobrod (dominikanów) 10) Goreczko (Franciszkanow)

do przemyśl 1772

3) Dekanat Chełmski: 1. Chełm m. 2. Kumów. 3. Pawłów m. 4. Olchowiec. 5. Wereszczyn. 6. Sosnowica. 7. Orchowek m. 8. Sawin m. 9. Czułczyce. 10. Swierze m. 11. Uhrusk.

d. Chełm

(r. 1771 dodano: Dorohusk filia do Swierze

4) Dekanat Lubomlski: 1. Luboml m. 2. Opalin m. 3. Ratno m. 4. Przewały m. 5. Kamień Koszerski m. 6. Maciejow m. 7. Korytnica m. 8. Dubienka m.

(r. 1771 dodano: 9) Ostrówki. 10) Radziechow (Augustianow)

d. Chełm

5) Dekanat Hrubieszowski: 1. Hrubieszow m. 2. Trzeszczany. 3. Moniatycze. 4. Horodło m. 5. Krylow m. ~~[illegible]~~

1772 do przemyśl

1772 do dyec prem

6) Dekanat Grabowiecki: 1. Grabowiec m. 2. Dub. 3. Wożuczyn. 4. Tyszowce m. 5. Nabórz. 6. Łaszczów m. 7. Grodek. 8. Dzierążnia. 9. Rachanie.

do prem

7) Dekanat Sokalski: 1. Sokal m. 2. Tartaków m. 3. Stojanów m. 4. Stanin. 5. Witków m. 6. Dobrotwor m. 7. Ostrow. 8. Waręż m.

do prem

8) Dekanat Betski: 1. Betz m. 2. Chodywańce 3. Mosty m. 4. Uhrynów. 5. Oszczów 6. Rzeplin. 7. Zerniki (Syrniki?)

do prem

9) Dekanat Potęlicki: 1. Potelicz m. 2. Magierów m. 3. Rawa ruska ~~[illegible]~~ m. 4. Uhnów m. 5. Łaszczówka m. 6. Tomaszów m. 7. Narol (czyli Floryanów) m. (z filią) 8. Lipsko m. 9. Płazow (czyli Lubela) m.

10) Dekanat Turobiński: 1. Turobin m. ~~[illegible]~~ 2. Czernięcin 3. Biłgoraj m. 4. Mokrelipie. 5. Chłaniów. 6. Płonka 7. Zołkiew m.

r. 1771 dodano: 8) Łasz-cza volska (Franciszkanów)

Kommissja (Bartoszki) 1. Rachanie

Pijary 1. Chełm f. 1667 Krzysztof Żegocki bisk. chełmski
tef. 1743 2. Warez f. 1688
Lublin

f. 1673 Stanisław hr. Tarnowski

Dominikanie 1. Krasnobród 4 Hrubieszów f. 1416 Jan z Lub. opatowic bisk. chełm. supr. 1820
Lublin f. 1342 ~~2. Żółkiewka~~ 5 Horodło f. 1476 Władysław z ... marow. supr. 1783
Janów ordynacki f. 1660 3 Bełz f. 1647
Dominikanie obserw. f. 1505
Lublin f. 1687 ~~7 Janów ordynacki f. 1660~~
Augustianie 1. Krasnystaw f. 1395 4. Radziechów f. 1731 f. 1699
Lublin f. 1624
Stanin (dziś w ...) 2 Orchówek f. 1608 Mikołaj Świeć dziedzic przy kościele parafialnym
3 Witków f. 1673
Franciszkanie 1. Górecko f. 1668 Marcin Zamojski podskarbi w. kor.
Lublin f. 1619
2. Puszcza Solska f. 1644 Tomasz Zamojski f. 1591
3. Zamość f. 1583 Jan Zamojski w ich miejscu Szarytki
4 Szczebrzeszyn f. 1410 ~~przez Tomasza Zamojski~~
Karmelici bosi 5. Horyniec f. 1757 6. Biłgoraj
Lublin f. 1610
Bernardyni 1. Radecznica z obr. cud. S. Ant. f. 1667
Przemyśl f. 1628 2. Sokal z obrazem cudow. koron. f. 1599
Józefów f. 1690 Wola
Lublin 1460 3. Krystynopol f. 1695
4. ~~Józefów~~
Reformaci podsędek chełmski
1. Chełm f. Andrzej Wolski 1737
Przemyśl f. 1628 2. Rawa ruska f. 1725 Józef Głogowski i Jerzy
Lublin f. ~~1660~~ f. 1674 3. Krytów f. ... Rzewuski
4 Zamość f. 1689 ... Jezierski cześnik płocki
Szarytki 1. Szczebrzeszyn.
Kanonicy lateran. 1 Krasnik f. 1468 Jan z Szczekocina Rabsztyński
Missionarze
Lublin f. 1714
Trynitarze 1. Olesko f. 1740 Józef Seweryn Rzewuski wojewoda wołyński
Lublin 1725 2. Lubartów f. 1738
Paulini 1) Uhanie fund. około 1480 przez Pawła z Gaśnicy kasztel. sandom. opuszczony przed r. 1550.
Jezuici 1 Krasnystaw fund. Felix Kazimierz Potocki kaszt. krak. z żoną Krystyną z Lubomirskich f. 1695
Lublin f. 1582 2. Łaszczów f. 1735 Józef Łaszcz kanon. gnieźn.
Bonifratrzy 1. Krasnystaw f. 1649 Mikołaj
Lublin f. 1679
Karmelitanki 1. Lublin ... przeniesieni do Zamościa r. 1677
Karmelitanki bose
Lublin f. 1624 Zamość
... ~~1640~~ ~~1653~~ 1659 1640 Zamość
Brygitki (dawniej Rogużna)
Lublin f. ~~1788~~ 1728 1. Tomaszów na Ziarnach f. 1728
Tomasz Zamojski Ordynat
Wizytki Lublin f. 1722
Brygitki 1. Sokal f. 16.. 2) Lublin f. 1426
Wizytki
Lublin
Franciszkanki 1. Zamość f. ?
Bernardynki 1. Lublin f. 1618
Dominikanki 1. Bełz
Lublin ~~1733~~ f. 1730
Szarytki 1. Szczebrzeszyn (może nowe?) po franciszkanach
2. Zamość, przeniesione 1812 do Szczebrzeszyna. fund. 1783
Seminaria: 1. Krasnystaw. 2) Zamość r. 1771.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

				Preis pr. Stück Schwarz Roth kr.
Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:				
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken	. . . .	
dtto.	"	12 " " 6 "	. . . .	
Lessing		10		

Podział Dyecezyi Chełmskiej aż do r. 1772

(podług Synodu z r. 1717)

Kollegiata katedralna chełmska w Krasnymstawie (Rozesłania Apostołów): Prałatów 7 (Praepositus, Decanus, Archidiaconus, Custos, Scholasticus, Cancellarius, Primicerius), Kanoników gremialnych 12, Kanoników honorowych 4, Wikaryuszy 12.

Kollegiata w Zamościu (S. Tomasza): Prałatów 3 (Decanus infulatus, Custos, Scholasticus), Kanoników 5, Wikaryuszy 3.

Dekanaty i Parafie:

I) Dekanat Krasnostawski: 1. Krasnystaw m. (Katedra i parafia razem). 2. Skierbieszów m. 3. Uchanie (z cudownym obrazem P. Maryi) m. 4. Wojsławice m. 5. Bończa. 6. Siennica. 7. Surchów. 8. Gorzków m. 9. Łopiennik

II) Dekanat Zamojski: 1. Zamość nowy (Kollegiata) m. 2. Szczebrzeszyn m. 3. Wielącza (z filią Nielisz). 4. Tarnogóra m. 5. Stary Zamość. 6. Sitaniec. 7. Łabunie. 8. Majdan.

R. 1771 dodano: 9. Krasnobród m. (Klaszt. Dominikanów z cudownym obrazem P. Maryi). 10. Gorecko (Klaszt. Franciszkanów).

R. 1782 dodano: 11. Radecznica (Klaszt. Bernardynów).

Od r. 1772 do 1805 dekanat ten należał do dyecezyi przemyskiej.

III) Dekanat Chełmski: 1. Chełm m. 2. Kumów. 3. Pawłów m. 4. Olchowiec. 5. Wereszczyn. 6. Sosnowica. 7. Orchowek m. 8. Sawin m. 9. Czułczyce. 10. Świerże m. 11. Uhrusk.

R. 1771 do parafii Świerże dodana filia Dorohusk.

dyec. Łuck

IV) Dekanat Lubomlski. 1. Luboml m. 2. Opalin m. 3 Ratno m. 4. Przewaty m. 5. Kamień Koszerski m. 6. Maciejów m. 7. Korytnica m. 8. Dubienka m.

dyec. lwow

R. 1771 dodano: 9. Ostrówki. 10. Radziechów (klasztor Augustyanów który r. 1772 odpadł do dyec. lwowsk.

V) Dekanat Hrubieszowski. 1. Hrubieszów m. 2. Trzeszczany. 3. Moniatycze. 4. Horodło m. 5. Kryłów m.

*) R. 1772 cały ten dekanat przyłączono do dyecezyi przemyskiej – r. 1805 nazad wrócono do lubelskiej.

VI) Dekanat Grabowiecki: 1. Grabowiec m. 2. Dub. 3. Wożuczyn. 4. Tyszowce m. 5. Nabórz. 6. Łaszczów m. 7. Gródek. 8. Dzierążnia. 9. Rachanie.

*) R. 1772 cały ten dekanat przyłączono do dyecezyi przemyskiej – r. 1805 nazad wrócono do lubelskiej.

VII) Dekanat Sokalski. 1. Sokal m. 2. Tartaków m. 3. Stojanów m. 4. Stanin.*) 5. Witków m. 6. Dobrotwór m. 7. Ostrów. 8. Waręż m.

*) dziś należy do parafii Radziechów dyec. lwow.

*) R. 1772 cały ten dekanat przyłączono do dyecezyi przemyskiej, przy której nadal pozostał.

r. 1787 wcielono do lwowskiej.

VIII) Dekanat Bełzki. 1. Bełz m. 2. Chodywańce. 3. Mosty m. 4. Uhrynów. 5. Oszczów. 6. Rzeplin. 7. Żerniki (Żyrniki?)

r. 1787 wcielono do dyec. lwow

*) R. 1772 cały ten dekanat przyłączono do dyecezyi przemyskiej – r. 1805 tylko niepodkreślone ~~[illegible]~~ parafie zwrócono.

IX) Dekanat Potylicki. 1. Potelicz m. 2. Magierów m. 3. Rawa ruska m. 4. Uhnów m. 5. Łaszczówka m. 6. Tomaszów m. 7. Narol (czyli Floryanów) m. z filią. 8. Lipsko m. 9. Płazów (czyli Lubela) m.

r. 1787 wcielono do dyec. lwow.

|: Do r. 1624 dekanat ten zwał się magierowskim :|

*) R. 1772 cały ten dekanat przyłączono do dyecezyi przemyskiej – r. 1805 tylko niepodkreślone parafie zwrócono.

X) Dekanat Turobiński: 1. Turobin m. 2. Czernięcin. 3. Biłgoraj m. 4. Mokrelipie. 5. Chłaniów. 6. Płonka. 7. Żółkiew m.

R. 1771 dodano: 8. Puszcza Solska (klasztor Franciszkanów).

Dioecesis Chelmensis, Lublinensis et Belzensis, Anno 1792.

Episcopus Adalbertus Skarszewski

I) Officialatus generalis Chelmensis.

Ecclesia cathedralis Chelmensis: 8 Praelati (Praepositus et simul Decanus infulatus Zamoscensis - Decanus - Archidiaconus - Custos et simul Suffraganeus Lublinensis - Scholasticus - Cancellarius - Primicerius - Canonicus senior). 12 Canonici.

Decanatus 1. Chelmensis.
2. Krasnostaviensis et Turobinensis.
3. Lubomlensis.

II) Officialatus generalis Lublinensis.

Collegiata Lublinensis: 7 Praelati (~~[illegible]~~ Archidiaconus - Praepositus - Decanus - Custos - Scholasticus - Cantor - Cancellarius.) - 7 Canonici.

Decanatus: 1. Parczoviensis.
2. Chodeliensis.
3. Casimiriensis.
4. Urzędoviensis.
5. Łukoviensis.
6. Stężycensis.

469

Podział Dyecezyi Chełmsko-Lubelskiej
(od r. 1790 aż do r. 1805.)

(Dyecezyja Chełmska r. 1795.)

Kollegiata katedralna w Chełmie (właściwie w Krasnymstawie): Prałatów 7 kanoników 13, kanoników honorowych z dystynktorium 4 kanoników honor. bez dystynkt. 4. wikaryuszów 6.

Kollegiata w Lublinie: Prałatów 7, Kanoników 8, Kanoników honorowych 5, wikaryuszów 5.

I) Dekanat Chełmski: 1. Czulczyce 2. Chełmno 3. Dorohusk. 4. Kumow. 5. Olchowiec. 6. Orchowek. 7. Pawłow. 8. Sawin 9. Sosnowice. 10. Swierze 11. Uhrusk. 12 Wereszyn. — d. Chełm

II) Dekanat Krasnostawski: 1. Gorzkow. 2. Biłgoraj. 3. Chłaniow. 4. Eremus Salensis (Puszcza Solska Klasztor franciszk.) 5. Krasnystaw. 6. Łopiennik 7. Płonka. 8. Siennica. 9. Surhow. 10 Tarnogóra. 11 Turobin cum filia Czernięcin. 12. Wojsławice. 13 Żołkiewka. — dyec. chełm. dek. krasnostaw.

III) Dekanat Lubomlski: 1. Przewały 2. Czerniawka 3. Dubienka 4 Korytnica 5. Koszyrski Kamień. 6. Luboml. 7 Maciejów. 8 Opalin. 9. Ostrowki 10) Ratno. — d. Chełm. Parafie 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10 odpadły do dyec. Łuckiej (r. 1805.

IV) Dekanat Chodelski 1) Lublin. 2 Abramowice. 3. Bełżyce cum filia Wojciechow. 4 Bychawa. 5. Bychawka. 6. Boiska. 7. Boby. 8 Czwartek. 9. Chodel cum filia Ratoszyn. 10 Czerniejow. 11. Częstoborowice. 12 Konopnica. 11 Kiełczewice. 12. Krzczonow. 13 Matczyn. 14 Niedrzwica. 15. Opole. 16 Kluczkowice. 17. Piotrawin 18 Wilkołas. 19 Zakrzowek. 20 Zemborzyce cum filia Krężnica. — dawna dyec. Krak.

dawna dyec. Krak.
Archidyakon lubelsk

V) Dekanat Parczowski: 1. Lubartow cum filia Firley. 2. Baranow. 3. Biskupice. 4. Bystrzyca. 5. Czemier-niki. 6. Dys. 7. Fajsławice. 8. Kamionka. 9. Kijany. 10. Łuszczow capella publica 11. Kock. 12. Krasienin. 13. Lancuchow. 14. Łęczna. 15. Łysobyki. 16 Melgiew. 17. Michow. 18. Ostrow. 19 Parczow. 20 Piaski 21. Puchaczow. 22. Rudno. 23 Syrniki

dawna dyec. Krak.
Archidakon. lubel.

VI) Dekanat Kazimierski: 1. Markuszow. 2. Bochotnica. 3. Garbow. 4. Gołąb. 5. Kazimierz. cum filia Karczmiska. 6. Klimontowice. 7. Konińska wola. 8 Kurow. 9. Wąwolnica. 10. Wilkow. 11. Włostowice. 12. Rzyrzyn.

dawna dyec. Krak.

VII) Dekanat Urzędowski: 1. Botorz cum filia Bożawola. 2. Biała. 3. Borow. 4. Dzierzkowice. cum filia Księżomysz. 5. Goraj. 6. Gościeradow. 7. Kraśnik. cum filia Rzeczyca. 8. Modliborzyce. 9. Popkowice. 10. Potok cum filia Blinow. et cum filia Rzeczyca Ziemiańska. 11. Prawno 12. Radzęcin. cum filia Franopol. 13. Rybitwy 14. Swieciechow. cum filia Annopol. 15. Targowisko 16. Urzędow. 17. Wysokie 18. Zaklikow.

dawna dyec. Krak.
Archidyak lubel

VIII) Dekanat Łukowski 1. Łukow. 2. Trzebieszow. 3. Kąkolewnica capella publica. 4. Zbuczyn. 4. Pruszyn. 5. Siedlce. 6. Domanice. 7. Tuchowicz. 8. Stanin. 9. Radoryż. 10. Adamow. 11. Wojcieszkow. 12. Serokomla. 14. Radzyn. 15 Ulan.

dawna dyec. Krak.

IX) Dekanat Stężycki: 1. Kłoczow. 2. Bobrowniki 3. Brzeziny. 4. Drązgow. 5. Gończyce. 6 Gorzno. 7. Korytnica 8. maciejowice. 9. Samogoszcza. 10. Nowodwor. 11. Okrzeja. 12. Pawłowice. 13. Ryki. 14. Stężyca. 15. Wargocin 16. Wilczyska. 17. Zabcionka. 18 Zelechow.

Podział Dyecezyi Lubelskiej od r. 1822 do r. 1868.

Kollegiata katedralna lubelska: Prałatów 4 (Praepositus, Archidiaconus, Custos, Scholasticus), Kanoników gremialnych 8, Kanoników honorowych 11, Wikarych 6.

Kollegiata zamojska: Prałatów 3 (Decanus, Custos, Scholasticus), Kanoników 7, Wikarych 4.

I) Dekanat Kazimirski: 1. Baranów. 2 Bochotnica. 3 Garbów. 4 Gołąb. 5 Kazimierz. 6 Karczmiska. 7 Klementowice. 8 Końskowola. 9 Kurów. 10 Markuszow. 11 Michów. 12 Wąwolnica. 13 Wąwolnica. 13 Włostowice, z Kapelanią w Puławach (Nowej-Aleksandryi). 14 Żyrzyn.

Klasztor Reformatów w Kazmierzu.

II) Dekanat Chodelski: 1. Bychawa. 2 Bychawka. 3 Chodel. 4 Ratoszyn filia. 5 Kiełczewice. 6 Niedrzwica. 7 Opole (Klasztor Piarów). 8 Kluczkowice filia. 9 Piotrawin. 10 Prawno. 11 Rybitwy. 12 Wilkow.

Klasztor Bernardynow w Józefowie.

III) Dekanat Krasnostawski: 1. Chłaniów. 2 Częstoborowice. 3 Fajsławice. 4 Gorzkow. 5 Krasnystaw. 6 Łopiennik. 7 Płonka. 8 Surchów. 9 Targowisko. 10 Tarnogóra. 11 Turobin. 12 Czernięcin filia. 13 Wysokie. 14 Żołkiewka.

Klasztor Augustyanow w Krasnymstawie.

IV) Dekanat Chełmski: 1 Chełm (Klasztor Piarów). 2 Cześniki. 3 Kumow. 4 Łańcuchow. 5 Łęczna. 6 Olchowiec. 7 Pawłow. 8 Puchaczow. 9 Sawin. 10 Siennica. 11 Skierbieszow. 12 Świerże. 13 Dorohusk filia. 14 Wojsławice.

Klasztor Reformatow w Chełmie.

V) Dekanat Hrubieszowski: 1. Bończa. 2 Dub. 3 Dubienka. 4 Grabowiec. 5 Horodło. 6 Hrubieszow. 7 Krylow. 8 Moniatycze. 9 Trzeszczany. 10 Uchanie

VI) Dekanat Lubartowski: 1 Biskupice 2 Kapelania Drohucza. 2 Bystrzyca. 3 Czemierniki prepozytura. 4 Dys. 5. Kamionka. 6 Kijany. 7 Łuszczow filia. 8 Krasienin. 9 Lubartow. 10 Firlej filia. 11 Mełgiew. 12. Rudno. 13 Syrniki.
Klasztor Kapucynow w Lubartowie.

VII) Dekanat Lubelski: 1. Abramowice. 2 Bełżyce. 3 Wojciechow filia. 4 Czwartek. 5 Lublin Katedra (z prepozyturą kościoła szpitalnego S. Ducha). 6 Konopnica. 7 Czerniejow. 8 Krzczonow. 9 Maczyn. 10 Piaski. 11 Zemborzyce. 12 Kręznica filia.
Klasztory w Lublinie: a) Dominikanów. b) Karmelitów bosych. c) Augustianow. d) Bernardynow. e) Kapucynów. f) Bonifratrów. – g) Wizytek (przytém i Brygitek supprymowanych. h) Bernardynek. i) Karmelitanek bosych supprymowanych. k) Siostr miłosiernych.

VII) Dekanat Tarnogrodzki: 1 Biłgoraj. 2 Gorecko (Klaszt. Franciszkanów). 3 Huta Krzeszowska. 4 Jozefów. 5 Krzeszów. 6 Łukowa. 7 Mokrelipie. 8 Potok. 9 Puszcza Solska (Klaszt. Franciszkanów). 10 Tarnogród.
Klasztor Bernardynów w Radecznicy.

VIII) Dekanat Tyszowiecki: 1. Chodywańce. 2 Dzierążnia. 3 Grodek. 4 Łaszczow. 5 Nabróż. 6 Oszczów. 7 Rachanie. 8 Rzeplin. 9 Tyszowce. 10 Worczyn.

IX) Dekanat Urzędowski: 1 Boby. 2 Boiska. 3 Borów. 4 Dzierzkowice. 5 Księżomierz filia. 6 Gościeradow. 7. Krasnik (Klaszt. Kanoników regular. lateran.). 8 Popkowice. 9 Swieciechów z Kapellanią Annopol. 10 Urzędow. 11 Wielkołas. 12 Zakrzowek.

X) Dekanat Zaklikowski: 1 Biała. 2 Batorz. 3 Boża wola filia. 4 Goraj. 5 Modliborzyce. 6 Potok. 7 Blinow filia. 8 Rzeczyca ziemiańska filia. 9 Radzięcin. 10 Frampol. 11 Zaklikow.
Klasztor Dominikanow w Zanowie ordynackim.

XI) Dekanat Zamojski: 1 Krasnobrod (Klaszt. Dominikanów). 2. Labunie. 3 Komarow filia. 4 Sitaniec. 5 Stary Zamość. 6 Szczebrzeszyn prepozytura z Kapelanią Zwierzyniec. 7 Tomaszow prepozytura. 8 Wielącza. 9 Mielisz filia. 10 Zamość Kollegiata.
Klasztor Siostr miłosiernych w Szczebrzeszynie.

Podział Dyecezyi Lubelskiej od r. 1805 aż do r. 1818.

Kollegiata katedralna lubelska w Krasnymstawie: Prałatów 6 (Praepositus, Decanus, Archidiaconus, Scholasticus, Cancellarius, Primicerius), Kanoników 6, Wikaryuszów 5.

Kollegiata S. Michała w Lublinie: Prałatów 7 (Archidiaconus, Praepositus, Decanus, Custos, Scholasticus, Cancellarius, Primicerius), Kanoników 4

Kollegiata w Zamościu: Prałatów 3 (Decanus, infulatus Custos, Scholasticus), Kanoników 8, Wikaryuszów 5.

I) Dekanat Bialski (z dawnej dyec. łuckiej, dekan. janowski)
1. Biała. 2. Bordziłowka. 3 Gorki. 4 Huszlew. 5 Leszna (Klaszt. Paulinów). 6 Łosice. 7 Hadynów filia. 8 Ruskow. 9 Sarnaki.

II) Dekanat Krasnostawski (z dawn. dyec. chełmskiej): 1. Chłaniow. 2 Gorzkow. 3 Krasnystaw (katedr.). 4 Łopiennik. 5 Płonka. 6 Siennica. 7 Surchow. 8. Tarnogóra. 9 Wojsławice. 10 Żołkiewka.

III) Dekanat Garwoliński (z dawn. dyec. poznań. archidiak. warszaw.): 1. Długa. 2 Garwolin. 3 Glinianka. 4 Gozlin (Klaszt. Maryanów). 5 Jeziory. 6 Karczew. 7 Kołubiel. 8 Osieck. 9 Ostrowek. 10 Siennica. 11 Warszawice. 12 Wiązowna. 13 Wilga.
R. 1816 był jeszcze: 14 Tarnowek.

50

Parafie: 6. 9. 12. 13 odpadły do Dyecezyi podlaskiej 1822 r.

IV) Dekanat Chełmski (z dawn. dyec. chełmsk.): 1. Czułczyce. 2 Dubienka. 3 Chełm (Klaszt. Piarów). 4 Kumow. 5 Olchowiec. 6 Orchówek (Klaszt. Augustyanów). 7 Pawłow. 8 Sawin. 9 Sosnowica. 10 Swierze. 11 Dorohusk Komendaria. 12 Uhrusk. 13 Wereszczyn.

V) Dekanat Janowski (z dawn. dyec. łuckiej, dekan. janowsk.): 1. Horbów. 2 Janow (Seminarium). 3 Koden prepozytura infułat. 4 Huszcza filia. 5 Malowa góra. 6 Pószczacz. 7 Pratulin. 8 Terespol (Klaszt. Dominikanów).

Paraf. 5 odpadła do dyec. podlask. (w r. 1822)

VI) Dekanat Kamieńczykowski (z dawn. dyec. płockiej, dekan. Kamieńczyk): 1 Dąbrówka. 2 Jadów. 3 Kamieńczyk. 4 Kamionna. 5 Korytnica. 6 Niegow. 7 Postoliska. 8 Sadowne. 9 Stoczek. 10 Sulejow.

VII) Dekanat Kurowski (z dawn. dyec. krakowskiej, dekan. parczowsk.): 1. Baranow. 2. Bochotnica. 3 Garbow. 4 Gołąb prepozytura. 5 Kurow prepozytura. 6 Klimontowice. 7 Markuszow prepozytura. 8 Michow. 9 Wąwolnica (Klaszt. Benedyktynów). 10 Żyrzyn.

VIII) Dekanat Latowicki (z dawn. dyec. poznań. archidiak. warszaw.): 1 Borów. 2 Jeruzal. 3 Kiczki. 4 Kufflew. 5 Latowicz. 6 Miastków. 7 Parysów. 8 Skurzec (Klaszt. Maryanów). 9 Seroczyn. 10 Stoczek. 11 Wodynie. 12 Zeliszew. 13 Zwola.

IX) Dekanat Liwski (z dawn. dyec. poznań. archidiak. warszaw.): 1 Cegłów. 2 Czerwonka. 3 Grębków. 4 Jakubow. 5 Kałuszyn. 6 Kopce. 7 Liw prepozytura. 8 Mińsk prepozytura. 9 Niwiska. 10 Olexin. 11 Wierzbno. 12 Wiszniew.

X) Dekanat Lubelski (z dawn. dyec. chełmsk. i krakowskiej, dekan. chodelsk.): 1 Abramowice. 2 Bełżyce. 3 Wojciechów filia. 4 Czerniejów. 5 Częstoborowice. 6 Czwartek. 7 Fajsławice. 8 Lublin kollegiata S. Michała (z prepozyturą kościoła zamkowego S. Trójcy i z prepozyturą kościoła szpitalnego S. Ducha). 9 Krzczonów. 10 Konopnica. 11 Matczyn. 12 Piaski. 13 Turobin prepozytura. 14 Czernięcin filia. 15 Zemborzyce. 16 Krężnica filia.

XI) Dekanat Łukowski (z dawn. dyec. krakow. dekan. łukowsk.): 1. Adamów. 2 Domanice. 3 Kock prepozytura. 4 Łuków prepozytura. 5 Łysobyki. 6 Pruszyn. 7 Radzyn prepozytura. 8 Radoryż. 9 Serokomla. 10 Trzebieszów. 11 Kontkolownica filia. 12 Tuchowicz. 13 Ulan. 14 Wojcieszków. 15 Zbuczyn.

XII) Dekanat Międzyrzecki (z dawn. dyec. łuckiej, dekan. janowsk.): 1 Komorówka. 2 Łomazy. 3 Międzyrzecz prepozytura. 4 Opole. 5 Ostrówki. 6 Rossosz. 7 Sławatycze. 8 Włodawa (klaszt. Paulinów). 9 Wisznice. 10 Wohyń.

XIII) Dekanat Parczowski (z dawn. dyec. krakow. dekan. parczows.): 1 Biskupice (z kapelanią: Drohucz). 2 Bystrzyca. 3 Czemierniki prepozytura. 4 Dys. 5 Kijany. 6 Łaszczów filia. 7 Krasienin. 8 Kamionka. 9 Lubartów prepozytura. 10 Firlej filia. 11 Łańcuchów. 12 Łęczna prepozytura. 13 Mełgiew. 14 Ostrów. 15 Parczów. 16 Puchaczów. 17 Rudno. 18 Serniki.

XIV) Dekanat Siedlecki (z dawn. dyec. łuck. dekan. węgrows. i łosick.) 1. Jabłonna. 2 Kożuchówek. 3 Kmychówek. 4 Mordy. 5 Niecieczа. 6 Niemojki. 7 Paprotna. 8 Przesmyki. 9 Siedlce. 10 Skrzeszew. 11 Wierzbów filia. 12 Suchożebry. 13 Wyrożęby.

XV) Dekanat Stanisławowski (z dawn. dyec. płock. dekan. radzi=miń. i stanisławows.): 1 Cygow. 2 Dobre. 3 Klębow. 4 Kobyłka (Klaszt. Bernardynów). 5 Okuniew. 6 Pniewnik. 7 Pustelnik. 8 Radzimin. 9 Stanisławow.

XVI) Dekanat Stężycki (z dawn. dyec. krakows. dekan. stężyck.) 1 Bobrowniki. 2 Brzeziny. 3 Drążgow. 4 Górżno. 5 Gończyce. 6 Korytnica. 7 Kłoczow. 8 Łaskarzew. 9 Maciejowice. 10 Okrzeja. 11 Pawłowice. 12 Ryki. 13 Samogoszcza. 14 Stężyca prepozytura. 15 Wargocin. 16 Wilczyska. 17 Żabianka. 18 Żelechow. 19 Nowodwór. (R. 1816 Nowodwór już wypuszczony.)

XVII) Dekanat Węgrowski (z dawn. dyec. łuck. dekan. węgrows.) 1 Ceranow. 2 Czerwonka. 3 Kossow. 4 Mokobody. 5 Miedzna. 6 Prostyn. 7 Rozbity Kamień. 8 Skibniew. 9 Sokołow. 10 Sterdyń. 11 Węgrow prepozytura (Seminaryum). 12 Starawieś filia. 13 Wyszkow. 14 Zembrow.

XVIII) Dekanat Hrubieszowski (z dawn. dyec. chełmsk.): 1 Grabowiec. 2 Hrubieszow. 3 Horodło. 4 Krylow. 5 Moniatycze. 6 Trześczany. 7 Uchanie.

XIX) Dekanat Tarnogrodzki (z dawn. dyec. chełmsk. i przemysk. dyec. tarnogrodzk.): 1 Gorecko (Klaszt. Franciszkanów). 2 Huta Krzeszowska. 3 Jozefow. 4 Krzeszow. 5 Łukowa. 6 Mokrelipie. 7 Potok[*]. 8 Szczebrzeszyn prepozytura. 9 Tarnogród.
(Tylko parafie: 1 Gorecko. 3 Jozefów. 6 Mokrelipie. 8 Szczebrzeszyn należały dawniej do dyecezyi chełmskiej — reszta zaś 2. 4. 5. 7. 9 do dyecezyi przemyskiej.)

[*] (dawniej Wola Kulińska)

XX) Dekanat Tyszowiecki (z dawn. dyec. chełmsk.) 1. Chodywańce. 2. Dub. 3 Dzierążnia. 4 Grodek. 5 Łaszczow. 6 Nabroż. 7 Oszczow. 8 Rachanie. 9 Rzeplin. 10 Tyszowce. 11 Wożuczyn.

XXI) Dekanat Zamojski (z dawn. dyec. chełmsk.): 1 Bończa. 2 Komorow filia. 3 Krasnobrod (Klaszt. Dominikanów). 4 Łabunie. 5 Nielisz filia. 6 Sitaniec. 7 Skierbieszow. 8 Stary Zamość. 9 Tomaszow. 10 Wielończa. 11 Zamość nowy Kollegiata.

Lubuskie

Lubiąż (Lebus) i ziemia lubuska (terra lubusensis vel lubucensis) nad rzeką Odrą: należała od najdawniejszych czasów do Polski. Biskupstwo lubuskie według podania kronikarzy polskich miał około r. 965 lub 966 założyć Mieczysław. Aczkolwiek Friese (Kirchengeschichte des Königreichs Pohlen 1786 I Theil) i Röppel starali się zbić to podanie: nie ulega wszakże wątpliwości iż biskupstwo lubuskie jedno z najdawniejszych sięgało daleko mając nawet na Rusi południowej swą jurysdykcyję. — R. 1109 Henryk V Król niemiecki wtargnąwszy do Polski przeciw Bolesławowi III zajął zamek lubuski i darował go arcybiskupowi magdeburskiego w którego posiadaniu był tylko chwilowo. — Przy pierwszym podziale Polski r. 1163 dostał Konrad najmłodszy syn Władysława II ziemię głogowską, żegańską, krośnieńską i lubuską; po jego śmierci bezdzietnej r. 1178 wziął w posiadanie te kraje brat jego Bolesław — Jednakże zdaje się, iż odstąpił Lubiąż książętom wielkopolskim. Albowiem r. 1209 jest ziemia lubuska w posiadaniu Władysława III księcia kaliskiego (albowiem książęta polscy synom Władysława II wydzielając posiadłości, zachowali dla siebie posiadłość zamków granicznych dla bezpieczeństwa państwa.) R. 1209 Konrad II margrabia Łużycy (Osterland) oblegał Lubus (A. 1209 Conradus Orientalis Marchio castrum Lubus Joveri filii Wlodislai Ducis Poloniae obsedit. Chronicon Montis Sereni ap. Mencken Script. rer. Ger. T. II col. 227). — R. 1212 Henryk brodaty dzieląc państwo między swe syny oddał Lubiąż swemu synowi Bolesławowi, który

Inny Liubusua dziś wieś Lebusa wprusk. prow:

Sachsen pomiędzy Dahme i Schlieben – w Kraju Milzieńskim – Wendow – wspomniane od Dytmara

r. 1213 część ziemi lubuskiej sprzedał Albrechtowi II margrabiemu brandenburgsk.

R. 1225 Ludewig IV Landgraf Thuryngii mąż św. Elżbiety [illegible] zdobył zamek lubuski (Adami Ursini Chron. Thuringiae ap. Mencken: Script. rer. Germ. Tom III col. 1283 et Joannis Rohte Chron. Thuringiae ibid Tom II col. 1708) – „Anonymus Archidiaconus Gneznensis ap. Sommersberg T. II p. 91 mówi A. D. 1224 Langravius Lubus obtinuit – i z niego to Długosz wyjął tę wiadomość"

Powodem tego było iż r. 1225 kupców jadących z Eisenach do Wrocławia na jarmark książę polski czyli szląski zrabował (t. j. Henryk brodaty) – Landgraf oddał ziemię Lubuską po zdobyciu Arcybiskupowi Magdeburskiemu Albertowi. Około r. 1233 odebrał znów Lubus Henryk brodaty wypędziwszy Władysława Księcia Kaliskiego.

Granice kraju lubuskiego r. 1336 Poczęwszy od rzeki Nothes u [illegible] Tibi (Weg Kietschen) Guba zwanego od Polski idąc ku Kednaz i Rughi (Staudin) aż do jeziora Wandtyne ([illegible]) do Havite, Preslite to jest – między [illegible] Wielka wsią (Grossdorf) i Molossen (Malsow) dalej Porazadla ([illegible]) aż gdzie Schucha Pilsecha ([illegible]) wpada do wielkiej Pilsgam (Pleisse) dalej do Zirtze (Zinnzig), Rampite (Kunzitz) nad Odrą) – 2 drugiej strony Odry od Konotope do jeziora Fibule, droga wiodąca od Gubiny do Lipy do Powodtitus; pomiędzy Carasne (Kunnersdorf bei Frankfurt) i Spreawe aż do Osora potem wzdłuż rzeki Sprewy do Prelanki (Zangelberg) – Letinti (Lekmitz) Koprinnti dalej wzdłuż rzeki Hobrana aż do Odritza (Oderitz)

Dzieje biskupstwa lubuskiego.

Lubusz (Lubus – Leubus) nad Odrą należał od najdawniejszych czasów do Polski. Pierwszą wzmiankę o nim czynią dzieje pod r. 1109 opisując jak Henryk V król niemiecki wpadłszy w kraje polskie Bolesława III kusił się nadaremnie o zdobycie mocno warownego zamku lubuskiego (Boguphal ap. Somersberg II. 35 Długosz I p. 373). Przy podziale Szląska pomiędzy synów Władysława II r. 1163 ziemia lubuska wraz z Głogowską, Żegańską, Krosieńską dostała się najmłodszemu Konradowi, po którego bezdzietnej śmierci oddziedziczył ją Bolesław I wysoki xiąże lignicki. R. 1209 ziemia lubusku należała do Wielkopolski którą wtedy rządził Władysław Odonicz plwacz lecz tylko chwilowo, bo znowu r. 1212 jest w posiadaniu Henryka brodatego xięcia szląskiego. Dopiero Bolesław II łysy xiąże lignicki i lubuski r. 1250 Janowi I i Ottonowi III margrabiom brandeburskim zastawił i więcej nie wykupił.*) (Territorium lubucense)

Biskupstwo lubuskie obejmowało znaczną część Nowej Marchii brandeburskiej i graniczyło z biskupstwami kamieńskim, brandeburskim (założ. 949) miśneńskim (z. 938) wrocławskim i poznańskim

Biskup lubuski posiadał w ziemi lubuskiej wsie Zelow (Zeelow) W[ierzbik (Wurbach)] Bodyń (Buckow) miasteczka Osna (Drossen) i Gorzyce (Göritz) z wsiami: Żabicz, Spudłów, Stanek, Seefeld, Świniary, Wielki i Mały Radow, Lesk, Golice i Jezior (Döhrer) wieś Łużyn (Lossow) oraz wieś Kunice; i wieś Boleskowice (Fürstenwalde) – w województwie sandomierskim miasto Opatów z 16 wsiami które około 1234 – 1238 Henryk brodaty opiekun Bolesława wstydliwego zabrał Cystersom albo jak niektórzy chcą Templariuszom i do biskupstwa lubuskiego wcielił; miasto Kazimierz biskupi z 14 wsiami w województwie kaliskiem w Wielkiej Polsce podobnież od Henryka brodatego darowane równie jak i miasteczko Borek (Borsburg) na Szląsku koło Wrocławia oraz 3 wsie: Kozla Schönecke i Martinsdorf w powiecie żegańskim na Szląsku.

wsie Przebieczany Wrocieryż i Dobrawoda w ziemi krakowskiej; miasteczko Krosno na Łużycach.

*) Długosz lib VI p. 579 pisze, iż ziemię lubuską z biskupstwem r. 1198 Bolesław syn Henryka brodatego i S. Jadwigi sprzedał margrabiom brandeburskim, co według niego należy pod r. 1250.

Od najdawniejszych czasów biskup podlegał metropolii gnieźnieńskiej [F] lecz miał od papieża przywilej mianowania w Krajach ruskich biskupów co dopiero z ustanowieniem stolic biskupich w Lwowie, Przemyślu, Chełmie, Włodzimierzu ustało.

[F] Chcieli się wprawdzie biskupi lubuscy wyłamać z pod władzy metropolitalnej gnieźnieńskiej, lecz sobór bazylejski rozsądził aby podlegali biskupom gnieźnieńskim (Wohlbrück II p. 188) r. 1439.

R. 1400 posiadali biskupi lubuscy: a) miasta Lubusz i Gorzyce i Sonnenburg z 32 wsiami w ziemi lubuskiej obwodach lubuskim i sternbergskim w Nowej Marchii b) w Szlsku: wsie Borek (Groszbürg) Lowdow polski (Lowdow) Opatowice (Ottwitz) Krzencice (Arnutsch) Swinobrod (Schweinbraten) Pawlow (Paulau) Ganszow, Slizow (Schleisen) Kryptowice (Kriczitz) Marainkowice, Radoszowy Stara (...) Kolnowice (Kolsdorf) Biochofsdorf, Wąrowite (Weigschwitz) Byszkowice (Bischdorf) c) w Sandomierskiem: Opatow z wsiami Czernikow, Jurkowice, Załowięsy, Łężyca, Stebe, Biskupice, Bukowiany, Truszkolasy, Czegel, Kraszków, Niemienice, Ruszkow, Skarsina, Żochain, Grabonowice, Porudzie, Nietuliska duże, Momina, Stryjowice, Czerwonagóra, Ząbkowa wola, Worowice, Grabocice, Gabacz, Gołoszyce, Drzenkowice, Karwow, Małczyn, Stopków d) w Krakowskiem wsie Biskupice, Przebieczany, Wrocieryż e) w Sandomierskim Konice i Wielopole f) w Wielkiejpolsce miasto Kaźmierz biskupi, Mokrow, Goplenica, Niewiesztow, Biskupie, Kranoit, Stawoludz, Lubiec, Koszkowo, Kamieniec, Łężyn, Czartow, Grochowy, Gadow, Bieniszewo, Przybysław, Sękierzyn, Kaczkowo, Sulanki (i prócz tego dawniej: Czotkowo, Gliwice, Ostrowy, Czarnkow, Kęszyca (Kriniss))

Do biskupstwa lubuskiego należało także prawo jurysdykcja dyecezalne do Rusi niegdyś [x)] podług przywilejów papieskich do klasztoru cystersów w Opatowie należące. Wszelako biskupi lubuscy oddaleni od Rusi mało się troszczyli o nią przeto też dominikanie i franciszkanie sami trudnili się rozszerzeniem tamże [F]. R. 1362 pozwolił nawet papież Królowi Kaźmierzowi Wielkiemu założyć nowe biskupstwo w Haliczu. Oparli się temu biskupi lubuscy i wytoczyli proces w Rzymie o naruszenie ich praw, który jednakże papież d. 13 lutego 1375 odrzucił (Odoric. Raynaldus Annal. Tom XVI p. 541. Bzovii Annal T. XIV. p. 1511) mimo tego jednak ślady iż biskup Jan Kietlicz r. 1387 w Lwowie i Jan Mraz w dyecezyi przemyskiej 1393 rozpościerał swą władzę: lecz r. 1394 biskup przemyski uwolnił zupełnie (...) z pod opieki w lubu(...)

x) potwierdził to Alexander IV biskupowi lubuskiemu r. 1257

[F] do czego ich papież upoważnił bez względu na prawa biskupów lubuskich.

Założono arcybiskup. w Haliczu, biskup. (włodzimierskie, chełmskie, przemyskie) zaś zagrożono K1.

Źródła do historyi biskupstwa lubuskiego.

Ein kurtzer Auszug und Beschreibung des gantzen Churfürstenthumbs der Mark zu Brandenburgk durch Wolffgangum Jobsten. Franckfurt a. d. Oder. 1571. 4º. item 1572. item 1575. (podaje katalog biskupów poczynający się Wawrzyńcem r. 1189 co do lat mylny)

Annales marchiae Brandenburgicae durch M. Andream Angelum. Frankfurt a. d. O. 1598 fol. (podaje katalog biskupów w XVI wieku przez kanonika Wolfganga Rehdorfer spisany – również mylny – między innemi przytacza biskupa: Hieronyma Henninga bisk. lubusk 1130 który był bratem margrabi Albrechta I)

Von dem Bischofthum jetzo Ampt und Stat Lebusz fol. ff. 56 z 3 rycin. (przy dziele Joh. Christoph. Beckmann: Kurtze Beschreibung der Stat Frankfurt a. d. Oder. Frankfurt a. d. O. 1706. fol. – jako dodatek

Historische Nachricht von dem alten Bischofthum Lebus von Renato Andrea Kortum pastore zu Lebus. Frankfurt a. d. O. 1740. 4º (8 ark. z mapką)

Christian Schöttgen: Supplement zu der Historie der Stadt und Bisthum Lebus. (W dziele: Küster: Opusc. hist. March. illustrant. Berlin 1753. Stück XXI – XXIV pag. 77–108. – dodatki do Beckmanna)

August Benedict Michaelis: Diplomatische Stiftshistorie von Lebus. Göttingen 1756. 4º ark 9½

Friese Christ. Gottlieb v.: Kirchengeschichte des Königreichs Polen Breslau 1786. 8º. I Theil

(Bandtke et Lelewel:) Dissertatio historica de episcopatu lubusensi (w Miscellanea Cracov. Fascic III p. 1–21)

Geschichte des ehemaligen Bisthums Lebus und des Landes dieses Nahmens von Siegmund Wilh. Wohlbrück K. preuss. Kriegsrathe. Berlin 1829–1832 (in Commission der Nauckischen Buchhandlung.) 8º I Theil A. 16. XVII. z. 648. – II Theil. VIII. 545. – III Theil (Topographische Beschreibung der Landes Lebus) ff. XII. 575) – dzieło krytyczne.

Synodów w tej dyecezyi nie ma śladów – może ich nie było ponieważ dla tego iż biskupi nie mieszkali w swojej dyecezyi – ponieważ że dyecezyja była zbyt mała.

Biskupi lubuscy.

Początek biskupstwa lubuskiego pisarze polscy przypisują Mieczysławowi I około r. 965, niemieccy zas cesarzowi Henrykowi II r. 1013 który go miał poddać pod władzę arcybiskupa gnieznieńskiego. Obwód lubuski wraz z częścią Niższego Szląska oddany został Bolesławowi wysokiemu i zostawał przy xięstwie lignickim aż r. 1241 po śmierci Henryka II pobożnego przy podziale syn jego Mieczysław dostał odrębnie utworzone szląskie xięstwo Lubusz

Wawrzyniec około r. 1065 i 1066 wspominany; wzywany był r. 1076 na daremnie od szlachty polskiej aby wraz z arcybiskupem gnieznieńskim Piotrem (i innemi biskupami (Piotrem wrocławskim, Honoldem (?) kujawskim, Lupusem płockim (?) Marcinem chełmskim (?) Stefanem kamińskim i Tomaszem poznańskim (?)) upomniał Bolesława śmiałego i odwiódł od życia bezbożnego (Długosz Vita b. Stanis: Podług łac. 1511 fol. 14)

Bernard był r. 1133 d. 16 marca przy akcie poświęcenia nowo założonego klasztoru norbertańskiego w Strzelnie przez Piotra Własta Dunina hrab. na Skrzynnie przytomny, które to poświęcenie Swidger biskup kruświcki odprawił. (Dług. p. 435) - R. 1147 wspomniany jest w liczbie polskich biskupów, na których król niemiecki Henryk podał skargę do papieża Eugeniusza III. (Dług. p. 480) iż pomagają do wyzucia z dziedzictwa Władysława ~~[illegible]~~

Stefan I był r. 1149 w Wrocławiu przy poświęceniu klasztoru S. Wincentego przez Jana biskupa wrocławskiego, Mateusza krakowskiego odprawionego w przytomności Jaxy, Mirchory (Z rękop. wrocław. Wohlbrück I p. 53. - Klose: Gesch. von Breslau I p. 220 ma mylnie rok 1158.)

Gaudenty był r. 1180 na synodzie biskupów polskich odbytym w Łęczycy. (Kadłubek ed. Gedan. p. 23. Długos II p. 339) Niesiecki pisze mylnie iż umarł r. 1180

Za niego przybył legat kardynał Capuanus zesłany od Celestyna III dla reformy duchowieństwa w Polsce, był i w Lubuszu gdzie doznał wielkiego oporu.

Podług Jobst Wolfgang: (Ein kurtzer Auszug und Beschreibung des Churfürstentums der Mark zu Brandenburg. Frankfurt a.d.O. 1571. 4o.) Wawrzyniec został obrany 1189 +1204 po nim Konrad +1216 (co bez dowodów)

Przecław jako kanonik gnieznieński i wrocławski darował klasztorowi miechowskiemu dwie wsie i patronat kościoła S. Krzyża na przedmieściu w Gnieznie (Nakielski Miechov. pag 67. 116). Został biskupem 1179 + 1189

Cyprian opat klasztoru norbertańskiego S. Wincentego w Wrocławiu r. 1193; (Docum.) urządzonego na wzór sławnego klasztoru Arouaise w Pikardyi; był r. 1199 biskupem lubuskim (Docum: Schöttgen Suplemente zu der Historie des Bisthums Lebus w Küster Opusc. hist. March. illustrant. Stück XXI p. 84) Obrany d. 1 Marca 1201 biskupem wrocławskim + 15 Novembr. 1207 (Sommersberg ep. vratisl. II. 164)

Wawrzyniec cysters klasztoru lubiązkiego. Zostawszy biskupem r. 1209 podczas Bożego narodzenia był w Głogowie przy chrzcie syna Księcia Henryka brodatego i Jadwigi (Doc.) R. 1212 wspólnie z biskupami Wincentym krakowskim, Wawrzyńcem wrocławskim był w Mstowie przy wyświęceniu Piotra na biskupstwo poznańskie przez arcybiskupa Henryka (Ob: Dokument bez daty dnia dochowany w odpisie w wielkiem kopiarzu kapituły wrocławskiej zwanem liber niger. Nazwy biskupów oznaczone tam są tylko początkowemi literami L. V. L. H. i Pe. Wohlbrück Siegm. Wilh: Geschichte des ehemaligen Bisthums Lebus. Berlin 1829 I Thl. pag. 56) — R. 1214 wspólnie z arcybiskupem gnieznień. i biskupem wrocławskim nadał przywilej na odpusty kościołowi S. Bartłomieja w Trzebnicy (Docum. Msc) — R. 1219 d. 25 sierpnia był w Trzebnicy wspólnie z biskupem wrocławskim, poznańskim, kujawskim, Krystianem pruskim i dawnym biskupem Konradem von Halberstadt (Ob. Docum. Mscr. w archiwum prowinc. wrocław.) — Wtedy też był wraz z panami lubuskiemi uczestnikiem krucyaty którą to wyprawę Henryk Książe przeciwko pogańskim Prusakom przedsięwziął (Dług. p. 625). — R. 1222 d. 5 sierp. był w Łowiczu przytomny darowiźnie części ziemi chełmińskiej przez Konrada Księcia mazowieck. Krystianowi biskupowi pruskiemu (Dogiel IV p. 2)

R. 1223 d. 23 i 30 lipca był w Brześciu kujawskim. — R. 1226 d.
23 kwietn. darował dziesięcinę z dóbr klasztornych (doomnyszę) w dyecezyi lu=
buskiej klasztorom w Lubiążu i Trzebnicy. — R. 1227 w listopa=
dzie był na sejmie w Gąsawie (Długosz I. 638). R. 1232 był
w Trzebnicy na dworze Henryka brodatego któremu towarzyszył
w podróży do Konrada xięcia mazowieckiego; + 9 marca 1233

4 Henryk I zostawszy biskupem 1233 darował r. 1235 dziesięcinę
z wsi Dargumizla templaryuszom. R. 1243 i 1244 był w Wrocławiu
na dworze Księcia. R. 1244 do nowo utworzonej przez Templaru=
szów kanonii w katedrze lubuskiej darował dziesięcinę z wsi
Wirzbek. Za niego odbudowano (1241) kościół katedralny w Lubuszu
(zobst) który nazwano S. Wojciecha. R. 1237 żalił się w Rzymie iż mu biskupi
miśreński, kamiński, brandeburski wdzierają się do dyecezyi, w skutek czego naka: zał papież dyecezyję rozgraniczyć legatowi

Za niego 1234–1238 Henryk brodaty, darował Opatów z XVI wsiami i prawa biskupstwa na Rusi Kazmierz m. z XIV wsiami w Wielkiej Polsce m. Bolek na Szląsku

5 Nanker r. 1236 był już kanonikiem proboszczem (praepositus)
lubuskim a r. 1240 dziekanem kanonikiem wrocławskim i 1245
kanclerzem szląskim. R. 1248 był na synodzie w Wrocławiu
wraz z Fulkonem arcyb. gniezn. Tomaszem bisk. wrocław. Bogu=
fałem biskup. poznan. Prandotą biskup. krak. Michałem b. ku=
jawskim, Piotrem bisk. płock. i Henrykiem bisk. chełmińskim,
który to synod zwołał Jakob archidiakon laodycki nuncyusz
papieski (Boguphal. Chron. Somersb. T. II p. 63) — zobst —

R. ex episc. Jambien sis Lubicensem translatus nuper 125?. ?

6 Wilhelm szlachcic szląski urodzony w okolicach Nissy, r. 1252
za staraniem Wilbranda arcybiskupa magdeburskiego obrany
biskupem lubuskim; r. 1253 godził Konrada xięcia głogowskiego z
Tomaszem biskupem wrocławskim który wyklął xięcia iż zagrabił
dziesięcinę kanoników głogowskich. R. 1255 wraz z innemi biskupami
polskiemi był na synodzie w Sieradzu i tegoż roku wraz z biskupem
kujawskim przywiódł do skutku ugodę pomiędzy Księciem kujawskim
a zakonem Krzyżaków. R. 1257 d. 16 kwietnia był na synodzie
w Łęczycy. R. 1262 d. 22 lutego był przy poświęceniu przez Wita byłego
biskupa litewskiego (który podług Nowowiejskiego Phoenix pag. 30.
163. 164 i Grodzickiego, był poprzednio biskupem lubuskim, magistrem teologii i domi=
nikanem i który leży pochowany u Dominikanów w Krakowie
zmarłszy in opinione sanctitatis za Bolesława wstydliwego) nowo
odbudowanego kościoła katedralnego w Poznaniu (Anonim. archidiac.
gnezn. Chronic ap. Somersberg II. 88) R. 1262 d. 17 września był na syno
dzie w Sieradzu na którym się także znajdował arcybiskup gniezn.

podług Zobsta: Wilhelm von Bredow

Papież Alexander IV r. 1257 dał mu juryzdykcyą nad katolikami na Rusi.

R. 1260 był w Raciborzu wraz z Tomaszem bisk. wrocław.

III 34 [illegible]

biskupi krakow. wrocław. kujaw. poznań. (Wohlbrück I p. 135 który się może pomylił bo synod ten odbył się 22 września 1270 w Sieradzu podług Długosza) – R. 1267 d. 2 lutego był na synodzie w Wrocławiu prowincyonalnym polskim (Długosz I p. 782) – R. 1267 w październiku wraz z arcybiskupem wrocławskim był na pogrzebie Ottona III margrabi brandebursk. w klasztorze franciszkańskim w Strausberg. – R. 1270 d. 22 września był na synodzie w Sieradzu. – R. 1276 w marcu zawarł ugodę z Konradem arcybiskupem magdeburskim panem części ziemi lubuskiej w Magdeburgu i przeniósł katedrę z Lubusza do Gorzyc (Göritz). – R. 1281 bawił na dworze księcia Henryka w Wrocławiu w styczniu. – R. 1282 d. 12 maja Leszek czarny xiąże krakow. sandomir. i sieradzk. uwolnił poddanych biskupa w dobrach opatowskich od ciężarów prawa polskiego i pozwolił biskupowi zakładać miasta na prawie niemieckim (Beckman p. 7). – R. 1282 na początku sierpnia był przy ugodzie którą legat papieski biskup firmański Filip zawarł pomiędzy biskupem wrocławskim a xięciem Henrykiem IV. – Przed r. 1268 kupił za 110 grzywien srebra wieś Wadochowice na Szląsku od xięcia Henryka III i darował klasztorowi cysterskiemu w Henrychowie. (Wiadomości kronik jakoby r. 1226 lub 1225 w Norymberdze podczas wesela króla Henryka (syna cesarza Fryderyka II) przez zawalenie się sali tańcowej między innemi i Wilhelm biskup lubuski życie postradał i w kościele S. Idziego w Norymberdze pochowany został, jest mylna)

podług Gobsta zwał się ten biskup: Wilhelm II

7 **Wolimir** (Włodzimierz) biskup lubuski (podług Długosza I p. 832) był d. 20 grudnia 1282 wraz z biskupami poznańskim płockim i wrocławskim przy wyświęceniu Jakoba Świnki na arcybiskupstwo gnieźnieńskie w kościele franciszkanów w Kaliszu. – Podług Długosza (I p. 836) był Wolimir d. 6 stycznia 1285 na synodzie w Łęczycy na którym wyklęto Henryka IV xięcia wrocławskiego (wszelako synod ten odbył się może 1284 bo już w listopadzie 1284 napotykamy Konrada biskupa lubuskiego.)

8 **Konrad** biskup lubuski d. 12 listop. 1284 potwierdził przywilej Przemysława xięcia wielkopolskiego dany templariuszom na wieś Kwarczany. – R. 1287 Przemysław x. wielkopol. posiadłości biskupa: Kazmierz w Wielkiej polsce uwolnił od danin książęcych. (Beckman p. 9) – R. 1287 w dzień S. Kalixta był na synodzie prowincyonalnym w Gnieznie (? Wohlbrück I. 147) – R. 1295 d. 26 czerwca był w Gnieznie na Koronacyi Króla Przemysława. – R. 1297 d. 2 czerwca był wraz z biskupem krakowskim w Pradze na Koronacyi Króla czeskiego Wacława. – R. 1299 d. 22 lipca nadał 40dniowy odpust zwiedzającym kościół szpitalny S. Ducha w Salzwedel.

III 40 K. Wiel

(Gobst) miał rządzić 16 lat

Mikołaj był przez pół roku biskupem (Jobst – Wohlbrück)

Jan I biskup lubuski r. 1300 mieszkając w dworze wsi Biskupic pod Opatowem został nocną porą przez rabusiów napadnięty, do lasa uprowadzony i dopiero za znacznym okupem na wolność puszczony. Od tego to czasu przenieśli biskupi lubuscy dwór swój ze wsi do miasta samego Opatowa (Nakielski Miechow. p. 339). – R. 1302 d. 19 marca znajdował się w Wrocławiu wraz z Jakubem arcybiskupem gnieźnieńskim. (Jobst)

Fryderyk I biskup lubuski r. 1305 d. 10 stycznia uzyskał od Władysława Łokietka księcia polsk. potwierdzenie nadań wolności dla dóbr opatowskich (Beckmann p. 7). – R. 1311 d. 7 lutego nabył wieś Wierzbik od Templariuszów dla biskupstwa co Waldemar margrabia brandeburski potwierdził. + 1319.

Stefan II biskup lubuski r. 1317 d. 3 lutego uzyskał przywilej od Waldemara i Jana margrabiów brandeburskich którym ciż sami obiecywali mieć w opiece dobra biskupie. D. 5 kwietn. 1317 był w ~~[illegible]~~ Spandowie na pogrzebie Jana margrabi brandebur. – W lipcu d. 3(?) 1320 podpisał wraz z 3 innemi biskupami w Kamieńcu podolskim przywilej erekcyjny na klasztor i kościół franciszkanów tamże (Scrobiszevius Vitae archiep. halic. cap. IV.). R. 1321 mając przywilej papieski mianowania biskupów w krainach ruskich na pograniczu tatarskim, uczynił Henryka lektora w dominikańskim klasztorze Pasewalk na Pomorzu biskupem kijowskim którego też papież Jan XXII w Awinionie potwierdził i poświęcił (d. XVIII calend. Januar. – Bzovii Annal. T. XIV p. 362). Około r. 1325 mając zatargi z mieszczanami frankfurtskiemi o dziesięcinę został w nocy napadnięty w Gorzycach uięty i przez rok w niewoli trzymany; lecz właściwie podług dyplomatów biskup Stefan mając zatargi z Ludwikiem młodszym Bawarczykiem (margrabią brandeburskim obłożył go i kraj cały interdyktem. Ludwik wysłał swego starostę lubuskiego Henryka Eryka z Wilkowa z wojskiem który 1326 zajął i spalił dobra biskupie, kościół katedralny w Gorzycach zniszczył i wiele szkód zrobił. Biskup i kanonicy uciekając przed zemstą margrabiego musieli ustąpić

Po śmierci Fryderyka część kanoników obrała Stefana, którego arcybiskup gniezn. wyświęcił – druga zaś część obrała Mikołaja kantora kollegiaty S. Krzyża w Wrocławiu i r. 1327 jeszcze czyniła w Rzymie kroki o unieważnienie elekcyi Stefana dopiero gdy Mikołaj umarł Stefan objął biskupstwo

R. 1327 skarży się papieżowi iż niektórzy biskupi wdzierają się do jego juryzdykcyi na Rusi, i że mu zajęli Włodzimierz; przeto polecił Jan XXII arcybiskupowi gniezn. aby go bronił.

i rozpierzchnąć się do pobliskich krajów. Skarżył się o to biskup Stefan do Papieża i sam przebywał w Polsce gdzie mu Władysław Łokietek Król pol. r. 1328 d. 25 maja wydał przywilej protekcyjny (Beckmann p. 9) na dobra polskie. Chciał biskup Stefan po zrujnowaniu swej katedry przenieść takową do Frankfurtu nad Odrą lecz cesarz niemiecki Ludwik trzymając stronę swego syna Ludwika margrabi brandebur. zakazał r. 1330 mieszczanom aby biskupa w swe mury nie przyjmowali. Biskup Stefan w czasie pobytu swego w Polsce doznawał względów królewskich; Królowa Jadwiga żona Władysława Łokietka dała mu 5 kwietnia 1332 również przywilej protekcyjny (Beckmann p. 11). — D. 25 kwietnia 1333 był w Krakowie na koronacyi króla Kazmierza (Długosz I p. 1029). R. 1336 bawił na Szląsku. Pogodziwszy się z mieszczanami frankfurtskiemi i margrabią powrócił na chwilę Stefan 1338 do swej dyecezyi i zdjął interdykt z mieszczan frankfurtskich; lecz gdy zaszły nowe niesnaski rzucił biskup nową klątwę na miasto 1339 i do Szląska i Polski sam uchodzić musiał wraz z swemi kanonikami. R. 1339 d. 15 września był w Warszawie jako komisarz papieski przy ogłoszeniu wyroku w sprawie pomiędzy Królem polskim a Krzyżakami. (Dogiel IV p. 65) Tymczasem toczyła się sprawa biskupa z margrabią brandebur. Ludwikiem i mieszczanami frankfurtskiemi w skutek której papież Klemens VI w Awinionie d. 15 maja 1342 mianował biskupa wrocławskiego, biskupa poznańskiego i dziekana praskiego komisarzami w tej sprawie. Nie doczekał się końca tej sprawy biskup Stefan, który r. 1343 w Wrocławiu zastępował miejsce nieobecnego biskupa wrocławskiego Przecława, i zmarł na wygnaniu w Wrocławiu 1345 gdzie pochowany w chórze w katedralnym kościele. — Rozdwojenie to pociągnęło za sobą iż obrano po jego śmierci dwóch biskupów lubuskich: Jana przebywającego w Polsce i Apeczkona przebywającego na Szląsku i ziemi lubuskiej. Król Kazmierz Wielki popierając stronę Jana zabrał dobra opatowskie niechciał je oddać Apeczkonowi, lecz je dał Janowi którego też uznał za prawdziwego biskupa lubuskiego

Wiadomość podawana przez niektórych pisarzy jakoby Władysław Łokietek zajął biskupowi Stefanowi II dobra i dopiero r. 1328 za rozkazem papieża Jana XXII wrócił jest niepewna, ile że Stefan biskup był stronnikiem Łokietka któremu nawet r. 1325 podczas napadu na Nową Marchię (za namową papieża który chciał ukarać exkomunikowanego margrabiego) przewodniczył. — To pewna że biskup Stefan obok starego Opatowa założył nowe miasto zwane Opatów wielki, na co potwierdzenie 1341 od Kazmierza W. uzyskał.

Jan biskup lubuski obrany na wygnaniu r. 1345 w Polsce [nieuzyskał Konfirmacyi papiezkiej] utrzymał się popierany przez Króla Kazmierza Wielkiego przy dobrach biskupstwa w Polsce położonych które jak widać dopiero po jego śmierci r. 1368 wróciły w posiadanie biskupów lubuskich części brandeburskiej. Ten to Jan r. 1350 d. 6 stycznia jako biskup lubuski zasiadał na synodzie prowincyonalnym polskim w Kaliszu (Długosz I p. 1091) był r. 1347 na sejmie przy ogłoszeniu statutu w Wiślicy, i r. 1356 w Krakowie na sejmie przy ustanowieniu najwyższego sądu prawa magdeburskiego.

Apeczko (Apecz) z Franksztynu biskup lubuski syn bogatego mieszczana wrocławskiego zwanego Deyn von Frankenstein i Julianny. Poświęciwszy się wcześnie stanowi duchownemu r. 1327 był już adwokatem konsystorskim w Wrocławiu. Będąc mistrzem nauk wyzwolonych otrzymał prawie równocześnie 3 kanonie katedralne wrocławską, misneńską i lubuską r. 1334. R. 1341 po śmierci wrocławskiego biskupa Nankera administrował czas niejakiś biskupstwo. Dopiero r. 1345 przez część jednę kanoników na Szląsku bawiącą obrany biskupem lubuskim [Wyświęcony w Rzymie przez Piotra biskupa sabińskiego] [niemając wszelakoż stolicy i katedry zmuszony był mieszkać w Wrocławiu, podczas gdy inna część kapituły obrała biskupem lubuskim Jana bawiącego w Polsce którego stronę król Kazmierz popierał. R. 1346 pozwolił papież Klemens VI, aby Apeczko biskup lubuski wybudował i osadził katedrę w dogodnym miejscu swej dyecezyi. R. 1347 d. 2 września był w Pradze na koronacyi Karola I króla czeskiego od którego otrzymał przywilej protekcyi ny. Popierał on gorliwie sprawę u papieża przeciwko margrabiemu i mieszczanom frankfurtskim o zburzenie katedry lubuskiej w Gorzycach, wskutek czego komissia papieska w Awinionie d. 14 maja 1350 ogłosiła dekret rzucający interdykt i exkomunikę na margrabiów brandeburskich i mieszczan frankfurtskich. Toteż było powodem iż Henslin z Waldowa marszałek margrabi Ludwika pojmał biskupa Apeczkona i przez niejakiś czas więził dopóki się tenże znacznym okupem nie uwolnił z niewoli. Apeczko umarł w Wrocławiu d. 13 Kwietn. 1352 zapisawszy 500 grzywien na fundacyję ołtarza w katedrze lubuskiej. Pochowany w kościele katedralnym w Wrocławiu.

(Hinko)

Henryk II Bancz biskup lubuski urodzony w Wrocławiu

Skarżył on do Rzymu Króla Kazimierza W. o zabranie dóbr biskupich w Polsce. Papież Innocenty VI polecił rozpoznanie tej sprawy Mikołajowi biskup. tuskulańskiemu, który na korzyść biskupa Henryka ogłosił wyrok; to jednakże mało pomogło bo Król apellował od wyroku.

[Margrabia Ludwik r. 1354 nadał mu miasto Fürstenwalde w nagrodę za doznane dawniej tu szkody

gdzie już r. 1336 był kanonikiem kapituły wrocławskiej od r. 1339 lubuskiej od r. 1343 głogowskiej a od r. 1346 archidyakonem lignic=kim. Obrany 1352 biskupem lubuskim (pomimo iż w Polsce żył jeszcze Jan również obrany biskup lubuski) zakończył długoletnie spory z margrabiami brandeburskiemi w ten sposób, iż im odstąpił miastezko Ośnę (Drossen) państwem Bolesławice (Fürstenfelde) połowę dziesięcin z całego biskupstwa, przyczem d. 27 czerwca 1354 zdjął kilkoletni interdykt z margrabiów brandeburskich i mieszczan frankfurtskich. Odtąd żył w zgodzie z margrabiami [i najczęściej na ich dworze przebywał jeżdżąc z niemi nawet do cesarza Karola na sejmy (1355) do Norymbergi i do Pragi. Był on jednym z członków rady nadwornej margrabiów Wybudował on kościół katedralny w Lubuszu. Umarł r. 1365.

Piotr I z Opola biskup lubuski ~~[illegible]~~ urodzony na Szląsku już

Przy wstępie zaraz doznawał ucisku przeto papież wyznaczył mu 1369 konserwatorów (biskupa wrocław. i kamieńsk.)

nos Petrus episcopus lubucensis .... F Item recognoscimus dictum regem Poloniae nostrum et ecclesiae nostrae verum dominum. Actum... Cracoviae d. 25 Junii 1369 Indictione prima (Dogiel: Limites regni Poloniae. Vilnae 1758)

na prośbę Władysława księcia opolskiego Grzegorz XI r. 1375 katedry w Lwowie, Przemyślu, Włodzimierzu, Chełmie uwolnił od jego juryzdykcyi osobnych im biskupów postanowił.

r. 1356 był kanonikiem lubuskim, biskupim oficiałem wrocławskim dziekanem kollegiaty wielkogłogowskiej oraz kanonikiem opolskim Obrany 1366 biskupem lubuskim i potwierdzony d. 8 czerwca 1367 od papieża, za pośrednictwem Jarosława arcyb. gniezn., Floriana bisk. krak. i Jana biskup. poznań. zawarł ugodę z Królem Kazimierzem Wielk. w Kaliszu mocą której król powrócił mu (pewnie po śmierci Jana antybiskupa) dobra polskie, a biskup zobowiązał się uznawać króla polskiego za pana swego. (Nos Petrus... ep. lubucens. ad universorum notitiam deducimus quod orta dudum inter D. Henricum b.m. ep. lubuc.... ac serenis. principem Dn. Casimirum regem Polon. illustrem parte ab altera materia quaestionis super occupatione, detentione s. spoliatione... bonorum ecclesiae nostrae lubuc. in ipsius regnis Poloniae domino et regno constitutis et in romana Curia diutius ventilata.... F cf. Wohlbrück I p. 501) Dogiel

Przebywał on na dworze margrabiów brandeburskich, jednak bawił także w czerwcu 1366 w Krakowie na dworze Kazimierza Wielk. R. 1370 widzimy go znowu w Krakowie podczas pogrzebu Kazimierza W. i koronacyi Ludwika Króla pol. i węgier. Gdy wojsko cesarza Karola idące przeciw Ottonowi margrabi brandebursk. spaliło miasto Lubusz przyczem i katedra zgorzała biskup Piotr d. 9 września 1373 przeniósł katedrę lubuską do parafialnego kościoła P. Maryi w mieście Fürstenwalde. R. 1374 mianował go cesarz najwyższym kanclerzem całej Marchii brandeburskiej i powierzył mu edukacyję czyli raczej ochmistrzowstwo dwóch swych synów Zygmunta i Jana. Biskup Piotr umarł 1375 r.

Wacław xiążę Lignicki biskup lubuski syn Wacława xięcia lignickiego i Anny xiężniczki cieszyńskiej (córki Kazimierza) ~~ma-~~ mając 28 lat jako subdiakon i kanonik wrocławski r. 1375 ~~jąc~~ ~~jako kanonik wrocławski~~ został biskupem ~~lub~~ lubuskim. Dbały o lepsze uposażenie biskupstwa dokupił do dóbr stołowych wieś Luczyn (Lutschin) w ziemi lubuskiej. R. 1381 kapituła wrocławska powierzyła mu administracyę (wakującego już od r. 1376) biskupstwa i r. 1382 obrała go biskupem wrocławskim, który to obiór papież Urban VI zatwierdził. Wszelakoż Wacław król rzymski i czeski, mając zamiar osadzenia na biskupstwie wrocławskiem czeskiego barona z Duby, zagniewany na ten obiór przeciwny woli jego, ociągał się długo z przyznaniem dopokąd kapituła wrocławska króla przez darowanie mu długu 5000 grzywien, które jeszcze ojciec jego od kanoników wrocławskich zaciągnął, nie udobruchała. R. 1385 ofiarował papież Wacławowi biskupowi wrocław. kapelusz kardynalski, którego jednak tenże nie przyjął. R. 1409 po śmierci starszego brata swego Ruprechta objął rządy xięstwa lignickiego. Złożywszy dobrowolnie w marcu 1418 godność biskupa wrocławskiego umarł r. 1420 mając 67 lat.

Jan II Kietlicz (von Kittlitz) szlachcic szląski, po mianowaniu Wacława na biskupstwo wrocławskie, obrany biskupem lubuskim; r. 1385 polecił swej kapitule aby odtąd mieszkała przy kościele katedralnym w Fürstenwalde do którego wszelkie fundusze kościoła katedralnego lubuskiego przytoczył. – R. 1387 był na Rusi i w miejscu Bernarda arcybiskupa halickiego poważnionego z mieszczanami lwowskiemi d. 29 września 1387 potwierdził erekcyą bractwa N. P. Maryi we Lwowie (Scrobiszevius: Vitae archiep. leop. cap. V). R. 1389 widzimy go znowu w Nowej Marchii gdzie brat jego Otton Kietlicz był marszałkiem przy dworze Jana xięcia Zgorzeleckiego (Görlitz) margrabie łużyckiego i Nowej-Marchii. R. 1392 posunięty na biskupstwo miśnieńskie, które jednakże r. 1399 dobrowolnie złożył zamieszkawszy w mieście Budziszynie gdzie też umarł d. 20 lutego 1408 pochowany tamże u Franciszkanów.

Jan III Mraz rodem z Czech (z zakonu stróżów grobu Chrystusowego doktor dekretów), przeor zderaskiego klasztoru SS. Piotra i Pawła w Pradze gdzie już r. 1381 piastował urząd wikarego generalnego arcybiskupiego. Wyniesienie swoje na biskupstwo lubuskie winien był Wacławowi królowi czeskiemu r. 1392.

R. 1393 d. 28 kwietnia mając jeszcze pewną władzę dyecezalną na
Rusi potwierdził w Fürstenwaldzie erekcyą kościoła parafialnego w mieś-
cie Przeworsku, zbudowanego przez Jana z Tarnowa wojewodę sandomirsk.
starostę ruskiego na cześć św. Katarzyny P. i M., (Nakielski Miechov. p.
338) i darował temuż kościołowi dziesięciny miejscowe. – R. 1394 d.
5 listopada potrzebując pieniędzy na wykupno zastawionego
miasteczka Fürstenberg w lubuskiem i wsi Kunice i Wielopole w san-
domirskim, za zezwoleniem kapituły swojej sprzedał wieś stoło-
wą biskupstwa Wrocierzysz położoną w dyecezyi krakowskiej
za 600 grzywien srebrnych groszy praskich klasztorowi miechows-
kiemu (Nakielski p. 348). – R. 1395 wysłał go wraz z proboszczem
kollegiaty staroboleslawskiej król czeski Wacław do Polski dla
zawarcia przymierza, który to traktat Władysław Jagiełło w Kra-
kowie d. 10 czerwca 1395 potwierdził. (Dogiel I p. 6) Przebywając
po największej części na dworze królewskim w Pradze, gdzie do
różnych czynności dyplomatycznych był używany, r. 1396 d. 12 sierp-
nia na zamku lubuskim potwierdził fundacyą klasztoru Kartuzów
w Frankfurcie nad Odrą. R. 1397 będąc sekretarzem królewskim
posunięty na biskupstwo ołomunieckie na które też potwierdzenie
papieża d. 13 lipca 1399 uzyskał. Rozrzutny porozciągał znaczne
długi na wszystkie zamki i dobra biskupstwa ołomunieckiego
a nawet nocną porą gwałtem targnął się na skarbiec katedry oło-
munieckiej, zabrawszy naczynia święte i bogate relikwiarze, za
co też od papieża wyklęty został. Umarł r. 1404 w Kromieryżu,
gdzie go (też w pałacu obwiniętego w skórę wołową pochowano bez
pogrzebu. Dopiero po śmierci nadeszło dlań rozgrzeszenie, w sku-
tek którego zwłoki jego wydobyte z uroczystością w katedrze
ołomunieckiej pochowane zostały.

Jan IV Borsznicz biskup lubuski, urodzony na Szląsku
z starożytnej familii (von Borschnitz) potwierdzony został od
papieża Bonifacego IX na biskupstwie d. 24 wrześn. 1397. Ma-
jąc sobie nadaną godność starosty marchii brandeburskiej starał się o
zaprowadzenie spokoju i zgody w kraju. R. 1400 spisał dokładne wylicze-
nie i opisanie dochodów biskupstwa lubuskiego i należących do niego
parafii (Liber beneficiorum – vel Inventarium sive Registrum episcopa-

tus lubucensis). Miasteczko Fürstenwalde obwarował i tamże zamek biskupi obronny wystawił. – R. 1409 wysłany przez margrabiego brandeburskiego na koncylium do Pizy gdzie mu powierzono obowiązek zaproszenia papieża Grzegorza XII na tenże koncylium. Troskliwy o dobry byt swych następców nabył od margrabiów brandeburskich wieś Buchholz i miasteczko Sonnenburg r. 1410. R. 1413 d. 29 maja fundował mansyonarzy przy kościele parafialnym ~~[illegible]~~ w Gorzycach (Göritz) gdzie się cudowny obraz N. P. Maryi znajdował, których to mansyonarzy kupioną wsią Storkow uposażył. R. 1414 był na soborze w Konstancyi gdzie go papież Jan XXIII mianował wraz z innemi komisarzem urzędowym w sprawie Jana Hussa oskarżonego o herezyę i w innych sprawach. R. 1420 mianowany od cesarza arcybiskupem strzygońskim (Gran) i prymasem węgierskim, umarł przed objęciem tej nowej swojej stolicy.

Jan V z Wałdowa starszy będąc biskupem brandenburskim poprzednio posłował na sobór konstancyjski, mianowany 1420 biskupem lubuskim otrzymał potwierdzenie papieskie d. 29 marca 1420, lecz zdaje się iż dopiero d. 1 września 1421 odprawił swój wjazd na biskupstwo lubuskie, bo aż do tego dnia używał jeszcze tytułu biskupa brandenburskiego, i tego dnia dopiero potwierdził kapitule w Fürstenwalde wszystkie nadania swych poprzedników. R. 1422 odbył poselstwo do Polski odwożąc tamże na wychowanie ośmioletniego Fryderyka syna margrabi brandeburskiego któremu trzynastoletnia królewna Jadwiga zaręczoną została. W Radziejowie d. 14 kwietnia 1422 miał posłuchanie u Jagiełły któremu oddał młodego zięcia przyszłego (Długosz T. II p. 451). Umarł na biskupstwie lubuskim 1423 pochowany w Fürstenwalde gdzie się dotąd jego nagrobek przechowuje.

Jan VI z Wałdowa młodszy brat przeszłego biskupa urodzony z rodziny szlacheckiej w Nowej-Marchii; jako proboszcz berliński przyczynił się na sejmie w Berlinie d. 22 marca 1411 niemało do tego, iż zebrane stany Zygmunta króla węgierskiego uznały za prawdziwego dziedzica

Marchii brandenburskiej. R. 1415 jako kanonik i archidyakon lubuski był na soborze w Konstancyi gdzie go używano jako komisarza w sprawie Jana Hussa którego tenże po raz ostatni wzywał urzędownie do odwołania swej nauki kacerskiej. Posiadając względy margrabiów brandeburskich, obrany r. 1423 biskupem lubuskim, assystował r. 1424 d. 5 marca w Krakowie podczas uroczystej koronacyi królowej Zofii (Długosz Lib. XI p. 475). Wróciwszy z Polski umarł tegoż r. 1424 i pochowany w kościele katedralnym w Fürstenwalde.

Krzysztof von Rotenhan biskup lubuski rodem z Bawaryi syn Łukasza Rotenhan dzierżawcy wsi Renthweinsdorf i Stuffenberg do kapituły bambergskiej należących, oraz Felicyty Redwitz. Wysłany za młodu na nauki do Włoch został tamże doktorem praw obojga i umiał sobie zjednać względy gubernatora mantuańskiego który go polecił zięciu elektorowi brandenburgskiemu. Na dworze tegoż elektora zostawał Krzysztof przez czas niejaki radcą i w sprawach elektora odbywał różne poselstwa mianowicie do Włoch. Gdy po śmierci biskupa Jana z Wałdowa młodszego kapituła lubuska wybrała na biskupstwo z pomiędzy siebie dziekana Piotra z Burgsdorfu, xiążę elektor brandeburski nagradzając zasługi wierne Krzysztofa wyrobił mu r. 1425 w Rzymie papieską nominacyą na biskupstwo lubuskie. Objąwszy rządy swej dyecezyi sprzedał biskup Krzysztof r. 1426 wieś Ławtów na Szląsku należącą do dóbr stołowych biskupich za summę widerkauffową roczną 100 grzywien srebra. R. 1431 towarzyszył zięciu elektorowi brandeburskiemu podczas wyprawy wojennej przeciwko Hussytom w Czechach. To też było przyczyną iż mściwi Hussyci zaborczy ¹ wpadłszy w następnym roku do Nowej Marchii zniszczyli ogniem i mieczem dobra biskupstwa lubuskiego ². R. 1433 był na soborze w Bazylei gdzie przywiódł do skutku układ dotyczący zaślubienia xiężniczki brandenburgskiej Barbary Ludwikowi Gonzadze margrabi mantuańskiemu. R. 1434 d. 23 sierpnia wprowadzał uroczyście brata swego Antoniego na biskupstwo bambergskie. Obrany polubownym sędzią w sprawie pogranicznej pomiędzy Krzyżakami zakonu niemieckiego a Królestwem polskim d. 3 czerwca 1435 wspólnie z komisarzami polskiemi zajmował się stanowieniem granicy pomiędzy miastem Landsberg Nowej Marchii a Królestwem polskim przyległym. (Dogiel IV. 123). Umarł d. 22 września 1436, pochowany w kościele katedralnym w Fürstenwalde gdzie się dotąd jego nagrobek śmiałowi dochował. (Beckmann Tab. VII)

¹ pod dowództwem Wilhelma Koffki i Prokopa Gołego

² i klasztory mianowicie klasztor Kartuzów pod Frankfurtem zrujnowali.

rodem z Podolska (Podelzig)
Piotr II z Burgsdorf szlachcic lubuski (już r. 1421 piastował godności dziekana kapituły lubuskiej. Obrany biskupem lubuskim jeszcze r. 1424 musiał ustąpić na rzecz Krzysztofa Rotenhana, po którego śmierci dopiero r. 1436 przy powtórnym obiorze biskupem ogłoszony, na soborze bazylejskim d. 9 stycznia 1437 od kardynała Juliana legata apostolskiego otrzymał potwierdzenie kanoniczne i wkrótce przez Stefana biskupa brandenburskiego w katedralnym kościele w Fürstenwalde poświęcony został. (Długosz T. II p. 697). D. 14 czerwca 1439 poświęcał biskup Piotr nanowo odbudowany po zniszczeniu husyckiem kościół Kartuzów pod Frankfurtem nad Odrą i udzielił wszystkim pomagającym do odbudowania kościoła, odpust czterdziesto dniowy. Umarł r. 1439 pochowany w grobie rodzinnym w kościele parafialnym w Podolsku (Podelzig)

Starał on się wyłamać z pod władzy metropolii gnieźnieńskiej i arcybiskupa [illegible] zależał.

Konrad II Kron rodem z Westfalii, już r. 1424 jako licencyat prawa kanonicznego pełnił urząd audytora spraw na dworze biskupa wrocławskiego. Będąc kanonikiem lubuskim i proboszczem kapituły, obrany został r. 1439 biskupem lubuskim (przez arcybiskupa gnieźnieńskiego wyświęcony). Sobór bazylejski powierzał mu rozpoznanie kilku spraw duchownych w Nowej Marchii. Zakończył swój żywot r. 1443 pochowany w katedrze w Fürstenwalde.

Jan VII Deher urodzony na Szląsku z familii szlacheckiej, doktor praw obojga już r. 1435 jako kanonik miśnieński i archidyakon łużycki odbył w imieniu Fryderyka i Zygmunta książąt saskich i margrabiów miśnieńskich poselstwo na sobór bazylejski. Zostawszy kanonikiem lubuskim obrany 1440 biskupem zasiadał w radzie elektorów brandeburskich z którymi też r. 1445 d. 17 czerwca zrobił układ dotyczący porządku sądów duchownych. — R. 1446 mianował go papież komisarzem do rozpoznania skargi księcia brandeburskiego przeciwko klasztorom cystersów brandeburskich i hawelbergskich, przyczem miał sobie polecone, aby zakonników, gdyby

się okazało iż prowadzą życie rozwiązłe, przesadził do innych klasztorów, opactwa zaś duchowieństwu świec: kiemu oddał. – R. 1446 d. 12 kwietnia położył węgielny kamień do kościoła katedralnego w Fürstenwalde, który po uszkodzeniu hussyckiem na nowo odbudował i r. 1447 ~~[illegible]~~ poświęcił. – R. 1447 wyjednał zgodę i traktat pomiędzy margrabiami brandeburskiemi a Joachimem Księciem szczecińskim. Z końcem r. 1452 posłował od margrabiego bran: deburskiego do Prus do wielkiego mistrza zakonu Krzy: żaków niemieckich. Umarł d. 28 lutego 1455 pochowany w kościele katedralnym w Fürstenwalde.

Fryderyk III Sesselmann rodem z Kulmbach w Fran: konii, profesor i doktor praw obojgu, radca i kanclerz Fryde: ryka II księcia elektora brandeburskiego, był najprzód kano: nikiem konstancyjskim. R. 1453 ~~[illegible]~~ mianowany probostem kapituły lubuskiej, we trzy lata za głównem przyczynieniem się margrabi brandeburskiego otrzymał biskupstwo. W spra: wach brandeburskich odbywał różne poselstwa jako to na sejmy do Wrocławia 1458 do Eger 1461 i r. 1469 do Polski, gdzie na sejmie piotrkowskim starał się ~~[illegible]~~ uzyskać przychylny dla margrabiego brandeburskiego wyrok kompromisarski w sprawie Pomorza lenniczej. Posiadając wielkie zaufanie r. 1473 książę elektor Albrecht powierzył mu ~~[illegible]~~ obok swego syna Jana w czasie swej nieobecności regencyą Marchii Brandeburskiej. R. 1474 odprawił uroczyste poselstwo do Polski starając się o rękę królewny Zofii dla młodego margrabiego brandebur: skiego Fryderyka; i d. 9 października 1474 zawarł układ w Poznaniu z kanclerzem koronnym, mocą którego dzień 7 lutego 1479 przeznaczono na termin przyszłych zaślubin. R. 1477 mianowany administratorem wakującego biskupstwa kamińskiego. Gorliwy pasterz w swej dyecezyi starał się wszelkie zarody zasianego husytyzmu wykorzenić, wyjednał dla podda: nych u margrabiów korzystne przywileje, dobry gospodarz i rządca dóbr biskupich pomnożył ich dochody przykupieniem niektórych włości. miasto Fürstenwalde murami opatrzył, na zamku tamże kaplicę św. Wojciecha a przy katedrze zakrystyję wybudował. Umarł d. 21 września

R. 1457 wybudował ratusz i kramy tar: gowe w mieście Opa: towie.

i dom dla biskupów lubuskich w Berlinie wybudował.

1483 w Kamieńcu (Kamenz) na Szląsku; pochowany w katedrze w Fürstenwalde którą bogatemi aparatami i malowidłami przyozdobił.

Liboriusz Schlieben doktor praw obojga, radca elektora brandeburskiego i kanonik lubuski jeszcze za życia od poprzednika swego polecony został kapitule na następcę w biskupstwie i po śmierci tegoż obrany. Rozrzutny podczas krótkiego rządu swego robiąc wielkie wydatki dobra biskupie znacznemi obciążył długami a nawet niektóre zaczął sprzedawać. Umarł w Berlinie d. 27 kwietnia 1486; pochowany w katedrze w Fürstenwalde.

Ludwik z Burgsdorf szlachcic lubuski kanonik kapituły soldyńskiej i lubuskiej mianowany 1486 biskupem po kilkoletnich spokojnych rządach umarł r. 1490 pochowany w Fürstenwalde.

Teodoryk Bülow z Wehningen szlachcic meklenburski syn Fryderyka radcy książęcego i Zofii Kwitzowny urodzony w meklenburskiem księstwie r. 1460. Młodość swą strawił na naukach w kilku uniwersytetach mianowicie w Bononii gdzie otrzymał stopień doktora ob. praw. Powołany na dwór brandenburski zajmował się wychowaniem młodego księcia Joachima, przytem oraz pełnił urząd radcy nadwornego elektora Jana. Gdy po śmierci biskupa Ludwika Burgsdorf kapituła z pomiędzy siebie na następcę proboszcza katedralnego lubuskiego i kanonika merseburskiego Güntera Bünau wybrała, odmówił mu elektor Jan swego potwierdzenia, i narzucił im swego radcę Teodoryka (Dietricha) Bülow który nawet nie był kanonikiem lubuskim. Mimo chęci zmuszona była kapituła uznać r. 1490 narzuconego jej biskupa, zwłaszcza gdy tenże otrzymał potwierdzenie papieskie. Wysługując się wiernie margrabiom brandeburskim towarzyszył takowym na sejmach niemieckich. R. 1493 za jego głównem staraniem zawarty został traktat zgody pomiędzy elektorem brandeburskim a Bogusławem X księciem pomorskim a następnego roku

z miastem Brunszwikiem. R. 1512 godził poważnionych bra=
ci elektora Joachima i margrabiego Albrechta. R. 1514 jako
delegat brandeburski z komisarzami polskiemi zajmował się
w Bledzewie roztrzygnięciem spraw pogranicznych pomiędzy
mieszkańcami Nowej Marchii a Królestwa polskiego. Jako
gorliwy pasterz swej dyecezyi obłożył r. 1504 mieszczan frank:
furtskich interdyktem iż niezważając na uroczystość w
drugi dzień ~~[illegible]~~ Zielnych Świątek kazali ściąć pewnego szlach=
cica za dokonane rozboje. Surowo karcił zwyczaj odprawiania
stypy i uczt przez bractwa pobożne w swej dyecezyi jako sprze:
ciwiający się religijnym celom tychże bractw duchownych.
Dla ustanowienia porządku w nabożeństwie, kazał r. 1514 ka=
nonikowi lubuskiemu Wolfgangowi Redorfer po dokonanej
rewizyi ksiąg liturgicznych takowe w Frankfurcie nad Odrą
wydrukować (mianowicie: Breviarium ad usum ecclesiae
lubucensis - Viaticum lubucense). Rządny w gospodarstwie
starał się o pomnożenie dochodów stołowych i dla ~~[illegible]~~
spłacenia długów przez swych poprzedników zaciągnionych
sprzedał dobra biskupie leżące w Polsce najprzód miasto Kaz=
mierz biskupi z 12 wsiami Janowi Lubrańskiemu biskupowi
poznańskiemu za 20,000 złotych reńskich, a r. 1518 dobra Opa=
tów miasto z 16 wsiami w województwie sandomierskim, Krzyszto=
fowi Szydłowieckiemu kanclerzowi w. koron. za 10,000 czerw. złotych.
(a podług Wohlbrücka II p. 261 za 20000 zł. reńskich) za które
to pieniądze kupił dobra Beskow i Storkow w ziemi lubus=
kiej. Jako miłośnik nauk pielęgnował takowe i zostawał w przyjaz=
nych stosunkach z uczonym Ulrykiem Hutten i opatem Janem
Tritheimem. Wyjednał on głownie u margrabiów brandeburskich
i w Rzymie pozwolenie na ~~założenie~~ otwarcie uniwersytetu w Frankfur=
cie nad Odrą r. 1506 którego był pierwszym kanclerzem. Krewnych
swych posyłał za granicę swoim kosztem na nauki. Biskup Teo=
doryk umarł d. 1 października 1523, pochowany w zakrystyi
kościoła katedralnego w Fürstenwalde. Pomimo całej rządności
zostawił przeszło 11,000 zł. długów.

~~[illegible]~~

Jerzy von Blumenthal syn Jana szlachcica prygnic=kiego urodzony r. 1490, mając lat siedemnaście sprawował już urząd sekretarza przy biskupie lubuskim Teodoryku Bülow. Będąc kanonikiem katedralnym lubus=kim został r. 1513 rektorem uniwersytetu frankfurtskiego i doktorem praw. R. 1520 obrany biskupem hawelbergskim, pomimo, iż od papieża Leona X uzyskał apostolskie po=twierdzenie niemógł objąć biskupstwa swego na którym książe elektor brandeburski osadził ulubieńca swego Hie=ronima Schulz biskupa brandeburskiego. Zrzekłszy się wreszcie Jerzy Blumenthal swych praw do katedry hawelbergskiej, mianowany został radcą nadwornym od elektora i otrzymał expektatywę na biskupstwo lubuskie. R. 1523 (bawiąc w Hiszpanii) obrany biskupem lubuskim po śmierci Teodoryka Bülow, w rok potem otrzymał także i drugie biskupstwo ratzeburskie któremi zarazem aż do śmierci swej zawiadywał. R. 1527 d. 1 sierpnia wraz z inne=mi brandeburskiemi komisarzami wyjednał w pogranicznej polskiej wsi Sokola dąbrowa (Fafald-falkenwalde) zgodę pomiędzy zakonem Krzyżaków niemieckich a kasztelanem międzyrzeckim który chcąc pomścić napad krzyżaków po=graniczny gotował już wyprawę do Nowej Marchii. — R. 1528 nie=jaki Henryk Kweiss szlachcic lubuski mając urazę do biskupa o nie wymierzenie sprawiedliwości zebrawszy kupę zbrojną d. 9 lipca 1528 napadł na rezydencyję biskupią w Fürstenwalde, kościół zrabował i omal samego biskupa nie pojmał. — R. 1535 wysłany do Polski od elektora brandenburgskiego przywiódł szczęśliwie zaślubienie królewny polskiej Jadwigi z książęciem brandenburskiem Joachimem. Tegoż roku zaczęła się nauka Lutra rozszerzać w Nowej Marchii którą popierał Joa=chim II elektor brandeburski zwolennik Lutra. R. 1535 miesz=czanie frankfurtscy sprowadzili sobie pastora luterskiego Andreja Ebert. Zaczęły upadać fundusze, dochody duchowne i dziesięciny których niechciano płacić, a sam elektor stawił przeszkody sądom biskupim. R. 1543 odbył biskup Jerzy poselstwo do Polski winszując w imieniu elektora zaślubin królowi Zygmuntowi Augustowi z Elżbietą Austriaczką. Później bywał często na sejmach rzeszy niemieckiej.

R. 1538 ustanowiono pierwszego pastora w Frankfurcie nad Odrą, a r. 1537 w Drossen, r. 1544 w Fürstenwalde, r. 1538 w Kostrzynie

Margrabia brandeburski Jan chcąc zaprowadzić naukę Lutra
w całem swem państwie wszelkiemi sposobami starał się prawo:
wiernego biskupa odwieść od Rzymu i nastawał na wyniesienie
cudownego obrazu P. M. z kaplicy parafialnego kościoła w
Gorzycach (Göritz) dokąd się liczne tłumy pobożnych pielgrzy:
mów mianowicie z Polski zgromadzały: stateczny biskup od:
parł śmiało elektorowi, iż on nie zawieszał cudownego obrazu
w owym kościele a zatem też i pozwolenia do uchylenia tako:
wego udzielić nie może. Wkrótce potem pobożny biskup za:
kończył swój żywot d. 25 września 1550 na zamku lubuskim
który odbudował mając 60 lat, pochowany w Katedrze w
Fürstenwalde.

Jan VIII Hornburg czyli raczej Horneburg rodem z Brunświku
gdzie ojciec jego był mieszczaninem i gdzie miał braci. Dostawszy dok:
torem praw kolejno dostąpił kanonii przy kollegiatach w Halber:
stadt, Hildesheim, Minden, Merseburg, Naumburgu, Wal:
beck, Brandenburg, Tangermünde. R. 1535 był sekretarzem
arcybiskupa magdeburskiego kardynała Albrechta kurfirszta
moguńskiego, później przebywał na dworze kurfirszta brandebur:
skiego. W grudniu 1551 wyniesiony na godność biskupa lubus:
kiego. Wkrótce po jego obraniu zrabował kaplicę i zniszczył cudowny
obraz P. Maryi w Göritz Jan Minkwitz starosta obwodu sternbergs:
kiego z zgrają luteranów podbechtany do tego przez margrabiego
Jana. Wśród zagrażającego zewsząd luteranizmu biskup lubuski
Jan Horneburg przebywając najczęściej po dworach książęcych
zmarł 16 czerwca 1551 na swem zamku w Storkow. Popierał
dzielnie katolicyzm stawiając piórem i czynem opór rozszerzeniu
się takowego. Uczeni Filip Melanchton i Jerzy Sabinus chwalą
go jako uczonego mecenasa. Zajmował się naukami a miano:
wicie alchemią i sam posiadał znaczną bibliotekę. Zbytne zami:
łowanie w naukach, wpędziło go w długi.

Joachim Fryderyk margrabia brandeburski syn margrabi Ja:
na Jerzego. Pomimo iż ojciec jego jawnie już wyznawał naukę Lutra, ka:
nonicy lubuscy chcąc uratować prawa duchowieństwa katolickiego sto:
sownie do życzeń patrona starego Joachima margrabi brandeburskiego
obrali w lipcu 1551 dziesięcioletniego wnuka tegoż patrona swym

biskupem zwłaszcze że stary margrabia przez ten obiór zabezpie:
czył nienaruszalności ~~[illegible]~~ katolickiego kościoła w ~~[illegible]~~ dye:
cezyi lubuskiej, i zwłaszcza że młody elekt wychowywany był
w wierze katolickiej, a nawet pierwsze święcenie kapłańskie
(tonsurę) otrzymał. Obrany biskup przez kapitułę, tegoż roku
jeszcze otrzymał potwierdzenie z Rzymu. Młody biskup stojąc
pod wpływem luterskich swych rodziców rozpoczął tém urzę:
dowanie swoje iż dobra biskupie Beeskow i Storkow jano:
wi margrabiemu brandeburskiemu swemu stryjowi. Gdy kapi:
tuła r. 1557 zaczęła stawiać opór temu marnowaniu dóbr bis:
kupich, odebrano jéj najprzód administracyją biskupstwa, póź:
niej samych kanoników uwięziono, dobra ich zagrabiono i do
kościoła katedralnego w Fürstenwalde d. 11 kwietnia 1557 lu:
terskiego predykanta wprowadzono. R. 1563 po zniesieniu
mansionarzy zabrano na skarb dobra kapitulne. Biskup
lubuski przyznawszy się do nauki Lutra, pomimoiż się pisał
biskupem hawelberskim oraz a od r. 1566 arcybiskupem
magdeburskim, objąwszy r. 1598 po śmierci ojca swego mar:
grabi Jana Jerzego rządy margrabstwa brandeburskiego
zaprzestał już używać tytułu biskupa lubuskiego i zniósł
o tém czasie zupełnie biskupstwo

Stan dyecezyi lubuskiej
podług spisu z r. 1400.

Biskupstwo lubuskie liczyło r. 1400 kościołów parafialnych 166 prócz filialnych i parafii na Rusi.

1) Dekanat Frankfurtski: 1. Frankfurt nad Odrą*) m. 2. Tzsche= (Zutschmunü) (Zutschmow (Czedinów)) tzschow (Cieszonowo) 3. Lossow (Łosów) 4. Markendorf (Mrankendorf (Marggrafendorf)) 5. Hohenwalde. 6. Müll=rose m. (Miłoraź) 7. Gruno (Grunow). 8. Merz (Merzik). 9. Biegen. 10. Jakobsdorf. 11. Lichtenberg. 12. Pilgram (Pielgrzym). 13. Podegrim. 14. Booszen (Bożeń) 15. Kliestow (Klistow)

2) Dekanat Falkenhageński: 1. Falkenhagen m. 2. Döbberin. 3. Jahnswalde (Jazowice). 4. Petershagen. 5. Treplin (Trzeblin). 6. Hohen=Jesar (Górny Jezior). 7. Kartzig. 8. Nieder=Jesar (Jezior (Ozorowo)). 9. Mallnow (Kwarcowice). 10. Podelzig (Bodlica) Podołsk (Podlężyn). 11. Lebus (Lubiąż) m. 12. Kunersdorf (Villa Conradi). 13. Schönfliess. 14. Siewersdorf (Zebrzydowice). 15. Petersdorf (Piotrowice). 16. Briesen. 17. Madlitz (Madlice) (Malice) (Brzezink). 18. Willmersdorf (Wilamowice). 19. Falkenberg (Sokolnice). 20. Demnitz (Demnitz (Demnice) Dębice Dębnice). 21. Neuendorf. 22. Steinhöfel. 23. Fürstenwalde m. 24. Trebus (Trebow (Trybusz)). 25. Beerfelde. 26. Jänikendorf (Jankowice).

3) Dekanat Müncheberski: 1. Müncheberg m. 2. Schönfeld. 3. Göhlsdorf. 4. Buchholz. 5. Hasenfelde. 6. Arensdorf. 7. Heinersdorf. 8. Tempelberg (Tempelow). 9. Marxdorf. 10. Behlendorf. 11. Eggersdorf. 12. Schlagenthin (Sławęcin). 13. Buckow m. 14. Müncheofe. 15. Dahmsdorf (Tomaszowice) (Villa Thomae). 16. Hermesdorf (Hermanowice (Hermannsdorf)). 17. Obersdorf (Villa Oprechti). 18. Trebnitz (Trebnice). 19. Jahnsfelde. 20. Wulkow (Wolkow). 21. Rosenthal. 22. Quilitz (Chwilice). 23. Görlsdorf (Gierlachowice). 24. Diedersdorf (Dietrichsdorf). 25. Neuentempel.

*) z kościołami P. Maryi (w mieście) parafialny, S. Mikołaja w mieście, S. Magdaleny na przedmieściu lubuskiem, S. Gertrudy na przedmieściu gubieńskim.

4) Dekanat Seelowski: 1. Seelow (Zelow) m./ 2. Gusow (Guzow). 3. Platkow (Płatkow). 4. Letschin (Łuczyn) 5. Friedersdorf (Fqedrychowice) 6. Dölgelin. 7. Sachsendorf. 8. Hatenow. 9. Tucheband. 10. Lebbenichen (Lubenki) 11. Mantisch (Mafice) 12. Lietzen (Lesnik Lesienice) (Lysen)

5) Dekanat Drossenski: 1. Göritz (Goriza) m./ 2. Septzig (Sabyz). 3. Tschernow (Czernow). 4. Sonnenburg m./ 5. Limmeritz. 6. Gartow. 7. Mauskow (Mużakow). 8. Trebow. 10. Radach (Radachow). 11. Grunow 12. Stentzig (Stańsk). 13. Spudlow. 14. Seefeld. 15. Zweinert (Szwynerl). 16. Zerbow (Szerbow). 17. Gross = Rahde (Radowa). 18. Klein = Rahde (Radow). 19. Läsig (Lesk). 20. Frauendorf. 21. Golitz (Golice). 22. Leissow. 23. Kunersdorf (Kunratdorf) 23. Reipzig (Rybice) 24. Bischofssee. 25. Storkow m./ 26. Kohlow (Kowl). 27. Gross = Lübbichow. 28. Drenzig (Drensk). 29. Zohlow (Czawl). 30. Drossen (Osno, Drożen) m./ 31. Kirschbaum 32. Heinersdorf. 33. Langenfeld 34. Kriescht (Kryssewice). 35. Schmagorey (Smogoria). 36. Lieben. 37. Laubow (Łubna). 38. Klauswalde. 39. Pollenzig. 40. Biberteich. 41. Breesen (Bresin). 42. Reichen (Rychnow).

6.) Dekanat Zielenzigski: 1. Zielenzig (Sulench Sulencin) m./ 2. Wandern. 3. Lindow. 4. Kirschbaum. 5. Malkendorf (Malutkendorf). 6. Malsow. 7. Tauerzig (Turzyc). 8. Grabow. 9. Wallwitz. 10. Korritten (Koryto). 11. Petersdorf. 12. Lagow m./ 13. Spiegelberg. 14. Sternberg m./ 15. Pinnow 16. Bottschow (Boczow). 17. Beelitz. 18. Tornow. 19 Schönwalde.

7) Dekanat Reppenski: 1. Reppen (Rypin) m./ 2. Wildenhagen. 3. Hildesheim (Zielonygrodzdorf). 4. Görbitsch (Gorbice). 5. Gross = Gander (Gandikow). 6. Reichenwalde. 7. Sierzig (Czyrzyk). 8. Ziebingen (Czybinge). 9. Balkow. 10. Matschdorf.

8) Dekanat Küstriński (Kostrzyń) m. 1. Küstrin. 2. Schaumburg. 3. Fürstenfelde 4. Nabern (Obern) Oborzne 5. Darmietzel Dargu mizla 6. Zicher (Scygara) 7. Berneuchen (Bernaw) 8. Massin Lubno 9. Tornow. 10. Hohenwalde. 11. Liebenow. 12. Diedersdorf. 13. Vietze. 14. Blumberg. 15. Kammin. 16. Wilkersdorf (Wilkendorf) 17 Zorndorf (Czorbindorff) 166

Miasta: Drossen, Müllrose, Fürstenwalde, Müncheberg mają dotąd w herbach orły piastowskie

1. Katedra i Kollegiata

1. Lubusz pod zamkiem (Ś. Jana Chrzciciela) (P. maryi) f. r. 966 przez Mieczysława I a podług innych później — przeniesiona około 1326 do Göritz (Goryce) przez biskupa Henryka — a r. 1373 do miasta Fürstenwalde. — przynmiej 8 prałatów (praepositus, decanus, archidiaconus, scholasticus, custos, cantor, ecclesiasticus, thesaurarius) 10 kanoników, 10 wikarych i mansyonarzy

Kartuzi: 1) Frankfurt nad Odrą (Domus misericordiae Dei) f. 1396 Fryderyk Belkau burmistrz i Wojciech Konow proboszcz frankfurtski supr. 1541

Franciszkanie: 1. Frankfurt nad Odrą f. 1270 (a podług Waddynga 12[illegible]) (margrabia Jan II kurfirszt brandeburski supr. 1539.
2. Müncheberg f. przed r. 1350.

Rycerze niemieckiego zakonu szpitalni: Krzyżacy

1. Lagow (Komend.) f. ~~przed r. 1350~~ r. 1347 margrabia brandenburski Ludwik sprzedał.
~~Łośnic~~ Lietzen
2. ~~Łośna~~ (Komend) f. ~~przed 1350~~ wprzód templariuszów r. 1318 dostało się Krzyżakom.
3. Kwarcany (~~Kartzig~~ Quartschen) (Com end) f. przed r. 1350.

4. Sonnenburg (komenda) nabyta 1426 ~~1427~~ od ~~[illegible]~~ margrabiego brandebur. Jana

Templariusze (Fratres militiae templi) (Templarii)

1. ~~Łośnice~~ Lietzen Komend ~~f. r.~~ r. 1262 przyszło od templariuszów ~~[illegible]~~ supr. 1308 dostała się rycerzom niemieckim
2. ~~[illegible]~~ Zielenzig (") f. 1244 hrabia Mroczek z Grodkowa kasztelan krośnieński r. 1286 kupione od margrabiego r. 1382 od rycerzom niemieck przez kupno od Henryka xcia głogowsk.
3. Templewo (Tempel) f. r. 1251

4. Kwarcany f. 1232 Władysław Odonicz xiąże wielkopolsk.

1459 składało się biskupstwo brandeburskie z następnych
dekanatów (sedes): 1) Straußberg 59 parafii (grani-
czył z dyecezyją lubuską) 2) Friedland 14 paraf. (gra-
niczył z dyecezyją lubuską) 3) Bernow 73 paraf.
4) Jüterbock 45 paraf. 5) Wittenberg 44 paraf. F
6) Beltitz 9 paraf. 7) Briezen 23 paraf. 8) Zerbst
5 paraf. 9) Lizke (Lnitzkow) 51 paraf (między temi
Krakow) 10) Ziegesar 44 paraf. 11) Brandenburg
53 paraf. 12) Rhatenow 29 paraf. 13) Nauen 36 paraf.
14) Zedenick 31 paraf. 15) Templin 45 paraf. (gra-
niczył z dyecezyją kamińską) 16) Angermünde 44
paraf. (graniczył z dyecezyją kamińską) 17) Spandow
27 paraf 18) Berlin 24 paraf. (graniczył z dyecezyją
lubuską) Razem 656 parafii. (I Haupttheil.
8 Band pag. 418-420: Matrikel des Bisthums Bran-
denburg nach den Probsteistühlen vom J. 1549 aus
Gercken's: Stiftshistorie pag. 20-30)

1500 Archidiakonat Brandenburski składał się z nas-
tępujących dekanatów sedes: 1) Ziesar 20 parafii
2) Borch 12 paraf. 3) Brandenburg 26 paraf. 4) Ra-
thenow 28 paraf. 5) Nauen 37 paraf. 6) Spandow
40 paraf. 7) Müddenwalde 52 paraf. 8) Brandenburg
29 paraf. 9) Belitz 16 paraf. 10) Luckenwalde
9 paraf. 11) Jutterbuck 42 paraf. 12) Brietzen
6 paraf. 13) Sub dominio Ducis Saxoniae (Werbick
prope Brietzen) 23 paraf. Ecclesiae haec solvunt cathe-
draticum et sinodaticum (I H. 8 Bd. p. 457-459.)

F (w tej dekanacie leżał zamek Wettin)

Lukie

SERIES PRAESULUM

DIOECESIUM LUCEORIENSIS et ŻYTOMIRIENSIS.

Quum moderna haec dioecesis duabus antiquis constet dioecesibus: Kijoviensi scilicet et Luceoriensi, ideo duplicem seriem Antistitum habet, cui subjungitur tum series episcoporum dioecesis Camenecensis, quae et ipsa illis duabus in spirituali regimine nunc coadunata est.

Ab antiquissimis temporibus, Christiani Catholici, in universa Russia degentes, suum habebant Pastorem, qui Episcopus Russiae vel Kijoviae dicebatur, sedemque suam episcopalem Kijoviae putabat.

Episcopi Russiae.

1. Libutius ex coenobitis S. Albani ad preces beatae Helenae designatus 960 anno.
2. Beatus Adalbertus Trevirensis, dein ad Magdeburgensem sedem translatus, 961—981.
3. S. Bonifacius Archiepiscopus Russiae 977—980.
4. S. Bruno Metropolitana dignitate Russiae decoratus, palmam martyrii obtinuit 1009.
5. Reinbernus, antea Colbergiensis Episcopus in Russiam missus, Kijoviae vitam finivit circa 1015.
6. Alexius Bulgaria oriundus, a Benedicto VIII. Episcopus designatus, circa 1018.

   Interruptam abhinc seriem Praesulum Russiae, post apostolicos labores S. Hyacynthi et fratrum Societatis peregrinantium, redeintegrat:
7. Gerhardus ex ordine Praedicatorum 1232.
8. Gotpardus Abbas opatoviensis, quocum abbatia opatoviensis cum sexdecim villis in fundum Episcopatus Russiae cessit. Mortuo autem Gothardo Episcopatus hic cum suis bonis, approbante Alexandro IV Papa 1257 anno episcopatui Lubucensi coadunatus est; quare Episcopi Lubucenses dein jure merito inter Episcopos Russiae ponuntur 1254.
9. Laurentius inter Lubucenses VII circa 1257.

10. Vilhelmus Lubucensis VIII circa 1260.
11. Vitus Ord. Praed. mortuus in odore sanctitatis 1269.
12. Conradus circa 1290.
13. Joannes 1300.
14. Stephanus inter Lubucenses XII gessit Episcopatum Russiae usque ad annum 1321.

Hoc autem anno 1321, praedictus Stephanus ad nutum Sedis Apostolicae, Pastorem Russiae proprium designavit, qui ab omni dependentia ex parte Episcoporum Lubucensium liberatus, Episcopus Kijoviensis nominabatur deinceps, nam praeter Kijoviensem alii etiam Episcopatus in Russia excitati sunt; inter quos Luceoriensis et Camenecensis.

Episcopi Kijoviensis.

1. Henricus I ex Ordine Praedicatorum 1231—1350.
2. Jacobus I ejusdem Ordinis 1377.
3. Philippus I ex eodem Ordine 1385.
4. Michàél I Trestka Ord. Praed. † 1426.

Eo moderante dioecesim, Vladislaus Jagiełło Rex dotavit bonis episcopatum in Russia, et ecclesiam cathedralem Kijoviae extruxit.

5. Andreas I Cracoviensis Ord. Praed. † 1434.
6. Michàél II Ordinis Praedicatorum 1439.
7. Joannes I hunc Ordo Praedicatorum et Ordo Minorum sibi vindicant. 1451.
8. Clemens e Clero Saeculari 1473.
9. Michàél III Leopoliensis Ord. Praed. 1487.
10. Adalbertus I Narbutt Lithuanus, † 1506.
11. Moyses I Ord. Praed. Prior Kijoviensis 1514.
12. Joannes II Filipowicz, Custos Vilnensis, Doctor Juris 1515—1522.
13. Nicolaus I Wiszgajło. Decanus Vilnensis 1529.
14. Georgius *Falczewski* 1532—35.
15. Mathias I Oscikowicz Radziwiłł 1545.
16. Joannes III Andruszewicz 1545—1555.
17. Nicolaus II Pac. 1559—1572.
18. Jacobus II Woroniecki. Praep. Geranonensis 1588.
19. Josephus I Wereszczyński, Abbas Sieciechii 1588—1599.

20. Chistophorus I Kazimirski, Ecclesiam Cathedralem Kijoviae e lapide erexit 1606--1618.
21. Boguslaus Boksza Radoszewski 1618 - 1633.
22. Alexander Szołdrski 1633 — 1636.

Episcopi Kijovienses et Czernihovienses, Quum Palatinatus Czernihoviensis coadunatus est, jurisdictio Episcoporum Kijoviensium in hanc provinciam extensa unde et titulus hic crevit.

23. Alexander Sokołowski e. S. I. Ep. Kijov. et Czernihovien. 1655.
24. Nicolaus III Dunin Sulgostowski 1645.
25. Stanislaus I Zaremba Kalinowski 1646-- 1648.
26. Joannes W. Leszyński 1655.
27. Thomas Ujejski 1655 - 1667. Deposito Episcopatu S. J. amplexus, obiit in odore santitatis 1689.
28. Adrianus I Piekarski, e. S. J. 1677.
29. Stanislaus II Witwicki 1679—1680.
30. Franciscus I Prażmowski 1680.
31. Andreas III Chrysostomus Załuski 1680—1691.
32. Nicolaus IV Swięcicki 1697—1698.
33. Joannes V Gomoliński 1698—1715.
35. Valentinus Arcemberski 1715—1717.
35. Joannes VI Tarło 1717—1722.
36. Samuel I de Ossa Ożga ob dirutam Ecclesiam Cathedralem Kijoviae, novam Żytomiriae fundavit. 1722 — 1746.
37. Csjetanus I Sołtyk 1756—1758.
38. Josephus II Andreas Comes Załuski 1759 — 1773.
39. Franciscus II Ossoliński 1774—1784.
40. Gaspar I Cieciszowski, ultimus Kijoviensis et Czernihoviensis Episcopus 1784 — 1793.

Series Episcoporum Ladimiriensium dein Luceoriensium et Brestensium.

1. Episcopus Ladimiriensis Petrus Ord. Praed ab Innocentio IV Papa designatus, 1358.
2. Hinco Buconensis a Gregorio XI nominatus 1371.
3. Isidorus Regularis ejusd. Crdinis. Sub regimine hujus praesulis, Episcopatus Ladimiriensis, a jurisdictione Episcopo-

rum Lubucensium exemptus est 1376 – 1380.
4. Rugianus item regularis 1400.
5. Gregorius de Bucznow Ord. Praed. 1400—1425.
6. Andreas Spławski 1425—1452.

Hic urgente Megno Duce Vitolda cathedram episcopalem Vladimiria in civitatem Łuck transtulit; hinc Episcopi Vladimirienses dein Lucenses, tandem Luceorienses vocari coeperunt.

1. Luceoriensis primus fuit Venceslaus Korczak 1462
2. Joannes I Losowicz, Vilnensis 1463 – 1468.
3. Martinus I Kreszowski 1468.
4. Stanislaus I Stawski 1468.
5. Joannes II Andruszewicz Pudełko 1499.
6. Albrechtus I Radziwiłł 1500—1507.

Episcopi Luceorienses et Brestenses.

7. Paulus I Algimunt, Dux Holszanensis 1512 – 1536.
Concilio Lateranensi V assidebat. Bona sua Janow in Palatinatu Brestensi, Episcopis Luceoriensibus donavit, qui ibi fixe residere consueverunt, hinc etiam titulum Episcoporum Brestensium nacti sunt.
8. Georgius I Falczewski 1547.
9. Valerianus I Protasowicz Szyszkowski 1556.
10. Joannes III Androszowicz ex Kowiński 1556—1579.
11. Victorinus I Wterzbicki 1558.
12. Bernardus I Maciejowski dein Cracoviensis ac Cardinalis S. R. E. 1588 – 1600.
13. Stanislaus II Gomoliński 1600—1604.
14. Martinus II Szyszkowski 1604—1607.
15. Paulus III Wołucki 1603—1615.
16. Henricus I Firlej 1617.
17. Andreas I Lipski 1617—1623.
18. Stanislaus III Łubieński 1623 – 1627.
19. Achatius I Grochowski 1633.
20. Boguslaus I Radoszewski 1633 – 1628.
21. Andreas I Gębicki 1637—1655.
22. Joannes IV Zamojski 1655.

23. Joannes V Stephanus Wydźga 1655—1659.
24. Nicolaus I Prażmowski 1664—1666.
25. Thomas I Lezeński 1666—1675.
26. Stanislaus IV Dąbski 1676—1680.
27. Stanislaus V Witwicki 1680—1688.
28. Boguslaus II Leszczyński 1688—1691.
39. Franciscus I Prażmowski 167—1701.
30. Alexander I Wychowski 1702—1714.
31. Joachimus I Przebendowski 4721.
32. Stephanus I Boguslaus Rupniewski 1722—1731.
33. Joannes VI Lipski, dein Cracoviensis Episcopus et Cardinalis S. J. E. 1731.
34. Andreas III Stanislaus Załuski 1732—1739.
35. Franciscus II Kobielski 1732—1739.
36. Antonius I Wołłowicz 1755—1769.
37. Felix I Paulus Turski 1769—1788.
38. Adamus I Stanislaus Naruszewicz 1790—1796.

Ultimus Luceoriensis et Brestensis, Post annum 1794. Episcopus Cieciszowski, dictus a Regimine Episcopus Pinscensis; demum anno 1797 Dioeceses Kijoviensis, quae (abhinc Żytomiriensis nuncupata est) et Luceoriensis, truncatis limitibus suae jurisdictionis, canouice unitae, nomen Episcopatus Lucooriensis et Żytomiriensis acceperunt.

Praesules Luceorienses et Żytomirienses.

1. Gaspar I Cieciszowski, idem ultimus Kijov. 1797—1831.
2. Michàël I Piwnicki 1831—1845.
3. Gaspar Borowski 1848.

Series Episcoporum Camenecensium.

1. Vilhelmus I Ordinis Praedicatorum 1375.
2. Rocossius (Rokoski) 1398.
3. Alexander I 1411.
4. Andreas I 1413.
5. Sbigneus I (Zbigniew) 1418.
6. Mathias I 1427.
7. Paulus I 1453.
8. Nicolaus I Łabuński v. Lubowicki 1467.

9. Rozrażewski 1467.
10. Nicolaus II Gołąbek Leśniowski 1469.
11. Nicolaus III Próchnicki 1471.
12. Mathias II de Stare Łomży 1484.
13. Mathias III 1484.
14. Joannes I Próchnicki 1493.
15. Petrus I de Powała 1501.
16. Jacobus I Buczacki 1518.
17. Laurentius I Miedzyleski (Modzelewski) 1526.
18. Petrus II Gamrat Sulima 1536.
19. Laurentius II 1536
20. Sebastianus I Branicki 1538.
21. Joanes II Wilamowski 1550.
22. Nicolaus IV Dzierzkowski 1542.
23. Joannes III Dziaduski 1542.
24. Andreas II Zebrzydowski 1544.
25. Joannes IV Drohojewski 1546.
26. Benedictus I Izbieński 1548.
27. Leonardus I Słonczewski 1553.
28. Dionisius I Secygniowski (Szczegniowski) 1569.
29. Martinus I Białobrzewski 1586.
30. Larentius III Goślicki Grzymała 1587.
31. Stanislaus I Gomoliński 1591.
32. Paulus I Wontucki 1607.
33. Joannes Andreas II Próchnicki 1614.
34. Mathiat IV Łabęski v. Łubieński stem. Pomian. 1620.
35. Adamus I Nowodworski 1627.
36. Paulus III Piasecki 1646.
37. Andreas IV Leszczyński 1646.
38. Michàél Erasmus Działyński 1648.
39. Joannes V Ludowicus Stępkowski 1660.
40. Sigismundus Czyżewski 1664.
41. Adalbertus I Koryciński 1669.
42. Vespasianus Lanckoroński 1677.
43. Joannes VI Czarnecki.
44. Stanislaus II Wojeński 1685.
45. Georgius Denhof 1687.
46. Chryzostomus Gniński 1715.

47. Stephanus Rupniewski 1727.
48. Stanislaus II Hosius 1735.
49. Adamus II Augustinus Vessel 1736.
50. Franciscus I Kobielski 1739.
51. Venceslaus Sierakowski 1742.
52. Nicolaus V Dębowski 1757.
53. Adamus III Krasiński 1799.
Michaël Sierakowski Latyczoviensis Episcopus.
54. Joannes VII Dębowski 1809.
55. Franciscus II Borgias Mackiewicz 1817—1842.
56. Nicolaus VI Górski 1845—1850.
57. Antonius Fiałkowski 1860—1862.

TABULA ORTUS ET OCCASUS SOLIS

in horiz. Żytomiriensi hab. latitud. geograph. boreal. 50 g. 16 m. longitud. oriental. 46 g. 18 m. a Ferro. in an. bissexiilem 1880.

DIES	Januarius				Februarius				Martius			
	Ortus.		Occasus.		Ortus.		Occasus.		Ortus.		Occasus.	
V.S.	*h.*	*m.*	*h.*	*m.*	*h.*	*m.*	*h.*	*m.*	*h.*	*m.*	*h.*	*m.*
1	7	58	4	20	7	18	5	12	6	19	6	1
5	7	55	4	26	7	11	5	19	6	2	6	14
9	7	51	4	32	7	3	5	26	5	53	6	20
13	7	47	4	39	6	55	5	32	5	44	6	26
17	7	42	4	46	6	47	5	39	5	36	6	33
21	7	36	4	32	6	39	5	46	5	27	6	39
25	7	30	4	59	6	30	5	52	5	18	6	45
29	7	23	5	6	6	22	5	59	5	14	6	48
31	7	20	5	10								
	Aprilis.				Majus.				Junius.			
1	5	12	6	50	4	17	7	36	3	51	8	9
5	5	4	6	56	4	12	7	42	3	50	8	11
9	4	56	7	2	4	7	7	47	3	51	8	12
13	4	48	7	9	4	2	7	52	3	52	8	13
17	4	40	7	15	3	58	7	57	3	54	8	12
21	4	33	7	21	3	55	8	1	3	57	8	11
25	4	27	7	27	3	53	8	4	4	0	8	9
29	4	20	7	33	3	51	8	7	4	4	8	6
31					3	51	8	9				
	Julius.				Augustus.				September.			
1	4	6	8	5	4	47	7	21	5	34	6	16
5	4	10	8	1	4	53	7	13	5	40	6	7
9	4	15	7	56	5	0	7	5	5	46	5	58
13	4	20	7	51	5	6	6	57	5	53	5	50
17	4	26	7	46	5	12	6	49	5	59	5	41
21	4	31	7	40	5	18	6	40	6	5	5	32
25	4	37	7	33	5	24	6	31	6	11	5	23
29	4	43	7	26	5	30	6	23	6	18	5	15
31	4	46	7	23	5	33	6	18				
	October.				November.				December.			
1	6	21	5	11	7	13	4	16	7	54	3	55
5	6	28	5	2	7	20	4	10	7	57	3	56
9	6	34	4	54	7	26	4	6	8	0	3	57
13	6	41	4	47	7	32	4	2	8	1	4	0
17	6	47	4	39	7	38	3	59	8	2	4	3
21	6	54	4	32	7	43	3	57	8	2	4	7
25	7	1	4	26	7	48	3	36	8	1	4	12
29	7	8	4	20	7	52	3	55	7	59	4	17
31	7	11	4	17					7	58	4	20

Łucka Dyecezya rz. k.

r. 1807.

A) Duchowieństwo świeckie:

Dekanaty:

1. Łucki
2. Włodzimirski
3. Kowelski
4. Dubieński
5. Rowieński
6. Ostrogski
7. Zasławski
8. Staro-Konstantynowski
9. Nowogrodzko-Wołyński
10. Krzemieniecki
11. Żytomirski
12. Owrucki

Biskup: Kasper Kazimierz Kolumna Cieciszowski.

Sufragani: 1) Łucki, biskup Karyopolitański. 2) Żytomirski, biskup polemoneński

Kapituła Łucka Katedralna: Prataci: 1) Proboszcz. 2) Dziekan. 3) Archidyakon. 4) Kustosz. 5) Kanclerz. 6) Kantor. 7) Scholastyk. – Kanoników 9.

Kapituła żytomirska: Prataci: 1) Dziekan. 2) Proboszcz. 3) Archidyakon. 4) Scholastyk. 5) Kustosz. 6) Kantor. 7) Kanclerz. – Kanoników 11.

Kollegiata ołycka: Pratati: 1) Proboszcz infułat. 2) Dziekan. 3) Archidyakon. 4) Kustosz. 5) Kantor. 6) Scholastyk. 7) Kanclerz. – Kanoników 7.

B) Duchowieństwo zakonne.

a) męzkie:

Missionarze 1.
Piarzy 2.
Dominikanie 13.
Karmelici trzewicz. 10
" bosi 2.
Augustyanie 3.
Marianie 1.
Franciszkanie 6.
Bernardyni 8.
Reformaci 2.
Kapucyni 4.
Trynitarze 4.
Bonifratrzy 1.

b) żeńskie:

Siostry miłosier. 2.
Brygitki 1.
Karmelitanki trzew. 1.

.... Zastaw

.... Łuck, Międzyrzec Korecki;

.... Łuck, Czartorysk, Włodzimierz, Kamień Koszyrski, Targowica, Zatowicze, Kozin, Niewirków, Lachowce, Konstantynow stary, Kulczyny, Lubar, Ozorucz

.... Kisielin, Dorostaje, Ostrog, Annopol, Horodyszcze, Łabuń, Olewsk, Toporzyszcze, Uszomierz Łuck.

.... Wisniowiec, Berdyczow

.... Zaturce, Radziechow, Kodnia

.... Berezdow

.... Druszkopol, Międzyrzec ostrogski, Korzec, Krzemieniec, Szumsk, Tronica

.... Łuck, Janowka, Dubno, Warkowicze, Kustyń, Zastaw, Żytomierz, Cudnow

.... Krzemieniec, Dederkały

.... Włodzimierz, Rozyampol, Ostrog, Konstantynow stary

.... Łuck, Beresteczko, Teofilpol, Szumbar,

.... Łuck

....

.... Łuck

.... Dubno

498

Stan dyjecezyi Łuckiej
r. 1856.

Ob: Directorium horarum canonicarum et missarum pro dioecesi luceoriensi in annum 1856. Vilnae typ. Jos. Zawadzki 1855. z liczbą ludności

Biskup: Kasper Borowski kawaler ord. od. [illegible] 5 Decembr. v. s. 1848. Dr. Teol. kawaler ord S. Anny

Kościół katedralny w Łucku 7 prałatów 3 kanonikow 4 wikaryuszów.

Kościół katedralny w Żytomierzu 7 prałatów, 4 kanonikow 4 wikaryuszów.

Kollegiata w Ołyce 6 prałatów 2 wikaryuszów.

Seminarium dyecezalne w Żytomierzu (47 kleryków profesor histor. Kośc. Józef Szymański S. Th. Mr. rektor i profesor S. kanonow Jan Kulikowski prałat katedry żytomir. i kawaler order.

Kościoły. a) w gubernii Wołyńskiej

Paraf.	10 diec. Kijow.
Klaszt.	2.
Fil.	7
Kapl.	30

1) Dekanat Żytomirski 1. Żytomierz (kościół katedralny do którego należy kaplica Miłosiernych panien Kaplica na cmentarzu, filia in Wysokie, i Capellae: Dziwoczki, Łowkow, Zorokow) 2. Żytomierz kościoł seminaryjski. 3. Cudnow (2 filia w Romanowie i capellae: Cudnow, Pratatow, Karpowce.) 4. Puliny (2 capellae Barasze, Dawidówka, Szczerbiny, Pokostówka) 5. Krasnopol (filiae in Januszpol. Mołoczki, capellae: Malcówka, Kosowki), 6. Kotelnia (capella in Andruszówka) 7. Trojanow 8. Leszczyn (filia: Iwankow 9. Kodnia (capella: Laskowce) 10. Iwnica 11. Lubar monasterium ord. praedicatorum (filia: Nowa-Czartorya - capellae Wolica, Pedynki, Motowidłówka, Wyszerykusy, Seweryny, Wygnanka)

Paraf. 11.
Klaszt. . . 3.
Fil. . . —
Kapl. 26

2). Dekanat Łucki: 1. Łuck (katedralny Kościoł) 2. Łuck (Klasztor Bernardynow) 3. Łuck (Klasztor Brygitek – Capella Sororum Charitatis – Capellae Zaboroł, Iwańczyce, Krupa, Podhajce.) 4. Torczyn (capellae Trzeciel, Okorsk) 5. Nieświeź (capellae Ławrow, Rykany) 6. Kotki (Capellae Żyszcze, Hłodomicze, Czetwertnia, Sobiatyn) 7. Wiszenki (Capellae Rożyszcze, Stawotycze) 8. Bereznica (Capellae: [illegible]) [illegible] Horodec, Kurasz, Sarny, Niemowicze). 9. Skórcze (Capella Watyn) 10 Sokul (Capella Nawoz) 11. Włodzimierzec (capella Hołuzya, Rafałowka, Chinocza) 12. Dąbrowica (Capellae [illegible] Worobin) 13. Jatowicze (Capellae Ostrożec, Nowostaw)

Paraf. 10. D. olyck.
Klaszt. 1.
Fil. . 2
Kapl. 23.

3. Dekanat Dubieński 1. Ołyka (Kościoł Kollegiacki) 2. Ołyka (Kościoł S. Piotra i Pawła, bernardyński Kapellae: Satyjow, Humienniki, Radochówka) 3. Dubno (Filia: Warkowicze – Capellae: Trościanka, Mirohoszcza) 4. Dubno (Monasterium monial. Carmelit ant. reg.) 5. Krupiec (Capella: Kozin) 6. Radziwiłow (Capella: Leduchow) 7 Beresteczko (Capellae: Werbno, Peremyśl, Haliczany, Lipa) 8. Młynow (Capella Dobratyn) 9. Łysin (Capella Hlibok) 10. Złoczówka (Capellae: Bilcze Radomyśl.) 11. Płycza. 12. Targowica (Capellae: Netyszyn, Łuczyce)

Paraf. 12
Klaszt. . . —
Fil. 2.
Kapl 18.

D. włodz.

4. Dekanat Włodzimirski: 1. Horochow (Filia: Druszkopol – Capellae: Nowosiotki) 2. Włodzimierz (Cap: Ochnowka) 3. Litowiż. 4. Łokacze (Cap: Markowicze) 5. Poryck (Cap: Myszow) 6. Zabłotce (Cap: Iwanicze) 7. Swojczow (Cap: Mokowicze, Orsa, Mogilna) 8. Sielec (Cap. Rusnow.) 9. Korytnica (Cap. Użcitug) 10 Koniuchy (Cap. Szelwow) 11. Zaturce (Cap: Sernicze) 12. Kisielin (Cap. Woronczyn, Babje)

5) Dekanat Kowelski: 1. Kowel (Cap: Białaszów, Uchowick) 2. Luboml (Filia: Bendiuha – Cap. Zemliszcze) 3. Maciejów (cap. Horodno) 4. Przewaty (Cap. Stawki – Kratje, Turyczany) 5. Turzysk (Cap. Radowicze, Dołsk) 6. Hulewiczów (Cap: Kaszówka, Cyrsk) 7. Hołoby. 8. Mielnica. 9. Ratno (Cap. Lelików) 10. Kamień-Koszyrski. 11. Buczyn (Cap. Serchowicze) 12. Ostrowek. 13. Nabrzuska. 14. Opalin (Cap: Wielka-Chrypska) | Paraf. 14. Klaszt – Filij 1. Kapl. 21. | D. Kamieniecki

6) Dekanat Rowieński: 1. Nowogród-Wołyński (Filia: Słoboda-Czerniska – Cap: Kulesze, Pilipowicze, Horbaszka, Jurkowszczyzna) 2. Korzec (Cap: Horodnica, Kamionka, Korzyść, Ustje) 3. Bereźne (Cap. Mokwin, Druchow, Chotten, Kamennel, Sechy) 4. Równe (Filia: Gródek – Cap. Omellany, Aresztów, Chocin, Złotjew) 5. Klewań (Cap. Płoska, Gruszwica) 6. Berezdow. 7. Tuczyn (Cap: Koros: tiatyn, Woskodawy) 8. Niewiarków (Cap. Siedliszcze Bystrzyce) 9. Alexandrya (Cap. Zaborol) 10. Dérazne (Filia: Podhużne – Cap: Chotoniewicze, Lipno) 11. Horyngród. 12. Kazimirka (Filia: Kosmaczów – Cap. Peczatówka) 13. Szpanów. 14. Stepań (Cap. Zbuż) 15. Międzyrzecz-Korecki (Cap: Symonow, Duliby, Czudnica Tarantiów – Daniczów) | Paraf. 15 Klaszt – Fil. 4 Kapl. 45

7) Dekanat Ostrogski: 1. Ostrog (Cap. Mizocz, Hulcza, Milatyn) 2. Kuniów (Cap. Borowica) 3. Krzywin 4. Tajguny (Cap. Bzenin, Koleśniki, Zdołbica) 5. Annopol 6. Lachowce (Cap. Załuże, Szunki, Semenów, Mikłasze) 7. Międzyrzecz-Ostrogski monaster. Franciscanorum | Par. 6. Klaszt. 1. Fil. – Kap. 13.

8.) Dekanat Zasławski: 1. Połonne (Filia: Baranówka – Cap. Medwedówka, Żołudek) 2. Białogródka (fund. 1390) 3. Zasław ecclesia S. Josephi (Filia: Sudyłków – Cap. Bejzymy, Kosa-Dzesniowska, Makarowce) 4. Zasław ecclesia S. Joannis (Bapt. fund. 1599) 5. Zasław monasterium Bernardinorum. 6. Butowce, 7. Ostropol (Cap. Kisiele, Ładyhy) 8. Łabuń (Cap. Hryców, Kuśków, Mikulin, Małe-Kaleniecze) 9. Miropol. 10. Stawuta. | Kości. paraf. 9 Klasztor. 1. Filij. 2. Kaplic 16.

Paraf. 7
Klaszt. 1.
Fil. 2.
Kapl. 19.

9) Dekanat Konstantynowski: 1. Bazalia (Filia: Tereszki - Cap: Koszelówka, Popowce, Wielki-Zatuszyn, Wielkie-Zozulińce) 2. Wołoczyska 3. Kulczyny (Filia: Krasiłów - Capel: Jaworowce, Rosołowce, Maniowce, Antoniny, Kulczyny) 4. Kupiel (Cap. Klininy) 5. Teofilpol (Cap. Leduchówka, Gabryelówka) 6. Bżochowce 7. Stary-Konstantynów monasterium Capucinorum - (Capella: Seweryn-ki, Samczyki, Samczyce, Skoworódka).

Paraf. 12.
Klaszt. 1.
Fil —
Kapl. 21.

10) Dekanat Krzemieniecki: 1. Krzemieniec (Cap. Berezce, Lisznia) 2. Jampol (Cap. Tataryncowce, Zahorce, Wotowsk) 3. Wiszniowiec (Cap. Wierzbowiec, Nowy-Wiszniowiec) 4. Wyżgródek (Cap. Muszorowce, Żukowce) 5. Szumsk (Cap. Brykow) 6. Oleksiniec 7. Białozórka 8. Kołodne. 9. Kateryńburg (Cap. Horynka) 10. Łanowce Cap. Berezanka, Napadówka) 11. Szumbar (Cap. Zahajce) 12. Dederkały monasterium Reformatorum.

Paraf. 6.
Klaszt. —
Fil —
Kapl. 17.

(d. Kijów) 11.) Dekanat Owrucki: 1. Wielednik (Cap. Łuhiny, Zliszczówka) 2. Uszomierz (Cap. Lisowszczyzna, Złobycze) 3. Owrucz 4. Toporyszcze (Cap. Horoszki, Hołowiny, Saty) 5. Narodycze (Cap. Xawerówka, Radnia-Bezarska) 6. Olesk (Cap. Wojtkiewicze)

b) w gubernii Kijowskiej

Paraf 9.
Klaszt —
Fil. 2.
Kapl. 29.

d. Kijów 12) Dekanat Kijowski: 1. Kijow 2. Kijów kościół uniwersytetu S. Włodzimierza bez parafii. 3. Białocerkiew (Cap. Potyówka, Wielka-Połowecka) 4. Motowidłówka (Cap. Maryanówka) 5. Wasylów (Cap. Husaczówka, Kopacze) 6. Makarów (Cap. Borodianka, Rubieżówka, Andrzejówka) 7. Rokitna (Cap. Nastaszka) 8. Rzyszczów (Cap Filia: Kaniow - Cap. Grabzów, Kozin, Kazarynówka, Nikołajówka, Pije, Wielkie-Pryckie, Romaszki, Czernisze, Medwedówka, Julińce) 9. Byszów. 10. Fastów.

13) Dekanat Radomyślski : 1. Korostyszow (Cap. Starosielce, Berezówka, Produbówka, Stawki, Teśnówka, Wilenka). 2. Chabne 3. Iwankow. 4. Wyszewicze (Filia: Radomyśl – Capellae: Krymek) 5. Malin (Filia: Justynówka – Capellae: Antonówka, Mircze) 6. Rozważow. 7. Horbulow. 8. Czarnobyl. 9. Brusiłow monasterium Capucinorum. | Paraf. 9. d: Kija. Klaszt. 1. Fil 2. Kapl. 9.

14) Dekanat Berdyczowski : 1. Pohrebyszcze (Cap. Spiczyńce, Pliskow, Czerniawska) 2. Berdyczow (Cap. Lemiesze, Hołołki) 3. Lipowiec (Cap. Troszcza, Lulińce, Nepadówka) 4. Bilitówka (Cap. Malinówka, Mecherzyńce-Wołoskie) 5. Machnówka (Cap. Chażyn, Terechówka, Policzyńce) 6. Białopol (Filia: Chałaimgródek – Cap. Czarnoródka) 7. Iliñce: (Filiae: Sitkowce, Dászow – Cap. Jakubówka, Sinarnia) 8. Zozow. (Filia: Dołżek – Cap. Orzianki) 9. Samohorodek (Cap. Łopatyn) 10. Wachnówka (Fil: Przyłuka – Cap. Piotrówka) 11. Oratow (Filiae: Żywotow, Mierzwin – Cap. Sołohubówka, Oricyna, Łukaszówka) 12. Berdyczów monasterium Carmelitarum discalceat. | Paraf. 12. Klaszt 1. Fil. 7 Kapl. 28

15.) Dekanat Skwirski: 1. Rożyn 2. Wołodarka (Cap: Antonow, Tetyówka, Worobjówka) 3. Żydowszczyzna (Cap. Łuczyn, Kornin) 4. Nowósielica (Filia: Romanówka – Cap. Czubińce) 5. Topory. 6. Borszczajów (Filia: Rudesioło – Capel: Bystryk) 8. Ławołocz (Cap: Wierzchownia, Jerczyki większe). 9. Wczorajsze (Cap. Spiczyńce, Niżgurce) 10. Chodorkow monasterium Capucinorum (Cap: Krzywe, Werbow, Zarubińce) | Paraf. 9 Klaszt. 1. Fil. 2. Kapl. 15.

16.) Dekanat Humański: 1. Stawiszcze (Filia: Ochmatow – Cap. Bahur, Sabadasz, Buzówka, Rośka) 2. Tetyów (Cap. Wysokie, Czarnowica, Dowhalówka, Buhajówka) 3. Bohusław (Filiae: Tahańcza, Korsun – Cap. Kozin) 4. Koszowata (Cap. Popówka) 5. Human (Cap. Pieniążków, Szukajwoda, Leszczynówka, Oradówka, Ryżawka, Zielonyróg.) 6. Piatyhory (Cap. Nienadycha, Szulaki) 7. Monastyrzyszcze (Filiae: Koneła, Kniażakrynica – Cap: Pybula, Sabadaszówka, Bitumowa – Sirna – Tarlisa – Łonówka) | Paraf. 7. Klaszt – Fil. 5 Kapl. 24.

Paraf 6.
Klaszt —
Fil. 2.
Kapl. 13.

13) Dekanat Zwinogrodzki : 1. Zwinogródka (Capel: Olszanka, Wodzianiki, Berebiszki, Onufriówka) 2. Lisianka (Cap. Ryżanówka, Steblów, Czarna, Kamionka) 3. Smila (Filia: Czerkasy — Capel. Rotmistrzówka. 4. Złotopol (Cap: Bałka-gliniana, Ositniaczka) 5. Antonówka (Cap. Nedwedówka) 6. Moszny (Filia: Mizyrycze. Cap. Horodyszcze)

Klasztory istniejące.

1. Międzyrzecz-Ostrogski (Franiszkanie) (skasow: Piany)
2. Zasław (Bernadyni czyli S. Franc. de Observ.)
3. Dederkały (Reformatów)
4. Stary Konstantynów (Kapucynów)
5. Chodorków (Kapucynów)
6. Brusiłów (Kapucynów)
7. Berdyczów (Karmelitów bosych - discalceati)
8. Lubar (Dominikanów)
9. Lachowce (Dominikanów)
b) żeńskie
10. Dubno (Karmelitanek ~~bosych~~ trzewiczkowe Carmel. A. R. O.)
11. Łuck (Brygitek)
12. Żytomierz (Sióstr Miłosiernych - Sorores Charitatis)
13. Łuck (Sióstr Miłosiernych)

1550 Waleryan biskup łucki i brzeski 500
(Protasowicz) – jego poprzednik
Jerzy Chwalczewski biskup łucki
dostał od Króla Zygmunta Augusta
na Kościół S. Trójcy w Łucku 10
domów w mieście.

Z domu zleceń i składu nasion T. Lewieckiej
oniej J. Jerzmanowskiego w Krakowie. Kraków
80. 8vo

nrzyrod. Nr. 1954.

501 (r. 1742

dyecezyi łuckiej w następnych miasteczkach)
to bożnice żydowskie: a) dyec. łuck. Łuck,
rochow, Poryck, Włodzimierz, Kowel, Wielni=
Kisielin, Łokacze, Olyka, Rowne, Dubno, Czar=
sk, Targowica, Krzemieniec, Załosce, Lesniow,
sko, Podkamień, Brody, Beresteczko, Zbaraż,
rog, Korzec, Połonne, Zasław, Międzyrzec,
nstantynow, Lachowce, Winnica, Litin.
yec. bresten. Janow, Brześć, Kodeń, Międzyrzec,
rta, Włodawa, Węgrow, Bielsko, Tykocin, Na=
, Swaraż, Bocki, Sielec, Pinsk, Lubieszow,
ryń, Prużan, Brańsk, Wysokie, Drohiczyn,
hanowiec, Siemiatycze, Łosice, Zbordy, Kamieniec.

502

(herbu trzy trąby)

Chwalczewski Jerzy (kantor wileński został 1536 biskupem łuckim wymurował kościół katedralny w Łucku i mieszkania przy nim kanoników. W Torczynie wystawił zamek †1544 w Łucku. (żył jeszcze 1547 jako komisarz do rewizji zamków wołyńskich)

[D]iecezyja łucka (ruska)

[-] monaster zabużski S. Spasa w Drohiczynie } dyz-unickie
[-] " nagorny S. Trójcy " "
[-] " S. Mikołaja " " unicki s.
około r. 1641.

[Dr]ohiczyn:

Franciszkanie

Jezuici s. 1660 p. ~~Jana ks~~ Pawła Połry-kowskiego proboszcza drohickiego kanoni-ka pułtuskiego i płockiego. – R. 1661 Świ-notęcki kanonik płocki fundował kollegium – supr. 1773. a na ich miejsce zapro-wadzeni Pijary supr. 1833.

W
Kłodawa fund. Paulinów przed r. 1730
Ludwik Konstanty Pociej wojewoda wileński

[R]zeka Turya była granicą między ziemią chełmską i woje-wództw. wołyńskiem – między dyecezyą chełmską a łucką.

Weikard M. A.

mmlung medizinisch= praktischer Beobachtungen und
bhandlungen. Ulm, 1798. in- 8o. (f. 3.)

r. 1787 przyłączone do Lwowa

Parafie ... r. 1796 na mocy Dekretu
Congregat. Consistor. Roma d. 11 April.

od r. 1809 1814 Mohylow

Bulla Piusa VII d. d.
17 August 1819

116 Borzymowka Dominikanie p. winnicki do Winnicy
Bracław Bernardyni p. bracław.
128 Brahiłow Trynitarze p. winnick.
~~Grazow Bernardyni~~ p. ~~hajsyński~~ Bazylianie
~~Humań Bernardyni~~ p. ~~humański~~
208 Janow Bernardyni p. litynski
~~Kalinówka Bernardyni p. winnicki~~
Murachwa Dominikanie p. jampolski
Niemirow Bernardyni p. bracławski
" – Jezuici p. bracław.
Pryłuka Dominikanie p. berdyczowski
Teplik Siostry miłosier. p. hajsyński
152 Tulczyn Dominikanie p. bracław
125 Tywrow Dominikanie p. winnicki
109 Winnica Dominikanie (z Czerlenkowa) } p. winnick.
109. ~~Bernardyni~~ (Kapucyni)
111. Jezuici
Żornyszcze Reformaci ~~Bernardyni~~ p. lipowiecki
174 Kuna Kapucyni p. hajsyński

Berdyczów

Litynski

Odnośni

C. R. UNIVERSITATIS CRACOVIENSIS

N°

NOS RECTOR

et

Decanus Collegii Professorum Facultatis philosophicae

C. R. UNIVERSITATIS CRACOVIENSIS

hac tabula profitemur testatumque esse volumus,

Dominum

oriundum

in album

Nr. 62 r. 1863

Igołomia

Wawrzeńczyce

Brzesko nowe

Brzesko stare

Hebdów

Luborzyca

Zębocin

Opatowiec murowany kościół osobliwego kształtu wystawił jeden z opatów tynieckich w XIII w.

Stary Korczyn kościół paraf. z końca XII wieku z cegły i z ciosu murowany.

Powiat olkuski

Olkusz

505

Stan dyecezyi łuckiej r. 1723 (podług Sapiehy)

(graniczy z lwowską, wileńską, płocką, chełmską, kijowską, kamieniecką)

Dyecezya zwała się pierwotnie Luceoriensis et Brestensis

Cudowne obrazy: P. Maryi: Brześć, Pińsk, Wisztycze, Łodz: Kamień, Łtorysk, Orchówek, Lesna, Wierzchowice.

R. 1744 Kollegiat 2. Dekanatów 13 Kościołów farnych 185.

Kollegiaty 1. Łuck przy niej 7 prałatów i kanonicy
R. 1741 liczyła 9 prałatów 6 kanoników
2. Ołyka fund. (1641 Albrycht Stanisław) Radziwiłłów kanclerz przy niej proboszcz infułat, scholastyk, kustosz, kantor, kaznodzieja, kanclerz i prowizor (t.j. 6 kanon.) i 4 wikaryuszów, 6 seminarzystów, bakałarzów
3. Brody fund. Koniecpolskich (?)
4. Janów f. 1741 bisk. łuck.

Probostwo infułackie 1. Kodeń fund. Sapieha Mikołaj r. 1631 czyli właściwie 1709 Jan Fryderyk Sapieha referend. litew.

Seminaria: 1. Łuck fundow. Alexander Wyhowski bisk. łuck.
2. Węgrów (Kommunistów)
3. Janów (Kommunistów) f. 1685 Stanisław Witwicki bisk. łuck. na 8 alumnów
4. Łosice
5. Karolin (pod Pińskiem) (tu było opactwo?)
6. Kamieniec
7. Siemiatycze (Missionarzy)
8. Ołyka fund. przez Xiążąt Radziwiłłów i Zajerskiego sufragana łuck. ister 1726

Officiałów 2. 1. Łucki
2. Podlaski (w Brześciu litewskim)
3. Janowski (Brześć litewsk.)

Dekanaty 1. Janowski 2. Łosicki 3. Drogicki
4. Bielski 5. Węgrowski 6. Brański
7. Szereszowski 8. Kamieniecki 9. Ołycki
10. Włodzimirski 11 Krzemieniecki 12. Zasławski
13 Bracławski

Kościołów przeszło 200.

Klasztory w Oficyałacie Bracławsk: Borzymowka

Scholae 1726
Lyceensis Gymnasium
Białensis Colonia

~~Wegro~~ Komuniści (Bartoszki): 1. Węgrów

Dominikanie 1. Łuck
2. Brześć litewski
3. Pińsk.
4 Janow f. 1602 Stanisław Gomoliński bisk. Łuck.
5. Włodzimierz
6. Załowicze
7. Wola Rokszycka
8. Kozin
9. Konstantynow stary f. 1613 Janusz x. Ostrogski Kasztel. Krak.
10. Lachowce f. 1612 Paweł Krzysztof Sieniuta (ze zboru Kalwinów) s. Trinitatis
11. Podkamień f. 1646 Piotr Cebrowski
12. Brody f. 1678 Stanisław Koniecpolski wojewoda podolsk.
13. Winnica f. 1630 Stefan Czerlenkowski pierwotnie we wsi Siedliszcze (Siedliszcze) czyli Czerlenkowie f. 1624; wkrótce przeniesieni do Winnicy 1630 biskup Łucki
14. Lubartow f. 1629
15. Kamień Koszyrski
16. Buchowicze

17. Kuleczyny
18 Czartorysk f. 1639 Jędrzej Leszczyński sta
19 Targowica
20. Niewirkow
21 Puleczyn (dawniej nesterwar) f. 1631 Adam Kalinowski starosta bracław.
22. Tywrow Dominikanie
23. Morachwa

pierwotnie dla Dominikanow obserwantow, r. 1678 odstąpiony zwyczajnym Dominikanom

~~? Borzymowka (w bracław)~~
Czerlenkow (w bracław)
Morachwa (w bracław)
2 Przyłuka (w bracław)
Tywrow (J.) f. 1772 Michał Kaliński chorąży bracław.

Dominikanie obserwanci (domicilia) 1. Terespol (przedmieście Brześcia litewsk.)
2. Targowica istniał 1726

Kapucyni: 1. Konstantynow stary f. 1734 Janusz Sanguszko marszałek w. lit.
2. Włodzimierz

Bernardyni: 1. Łuck Józef Wojna Orański sufrag. łucki proboszcz włodzimirski
2. Brześć litewski
3. Dubno f. 1614 Tomasz Ostrogski kanonik krak.
4. Zasław wołyński f. 1602 Janusz Zasławski wojew. wołyń. zburzony 1648; restaur. 1723 Paweł Sanguszko marsz. w. lit.
5. Zbaraż (z obrazem cudownym P. Maryi)
6. Lesniow
7. Bracław f. 1743 Borowiejski starosta
8. Janowek (Janowka?) (w bracławsk.)
9. Pińsk.
10. Tykocin
11. Kuttyn

7. Kuna
3. Ułutny (Rożyampol)
4. Ostrogsk. Samuel Lubkowski
5. Lubioszow
6. Winnica 1745 Ludwik Kalinowski starosta winnicki
10. Warkowicze
11. Kustyń. f. 1733 Jan Kob. Siedmichowski

Sudytkow

Krzesłin

Bracław ?1
~~(?) Granow (w Bracław)~~
~~(?) Hudnan (?)~~
(?) Janow (J.)
~~(?) Kalinowka (?)~~
(?) Niemirow J
(?) Winnica J
(?) Żorniszcze ?1

Franciszkanie 1. Drohiczyn.
2. Pińsk f. 1396 Zygmunt Kiejstutowicz x. piński.
3. Międzyrzec – Ostrogski f. 1606 Janusz x. Ostrogski kaszt. krak. (z cerkwi)
4. Krzemieniec f. okoł. 1540 Królowa Bona f. 1608 Maran Szyszkowski bisk. łuck.

5. Korzec f. Samuel x. Koreckí
6. Druszkopol
7. Szumsk
8. Komargród

Reformaci: 1 Biała
Żorniszcze (w bracł.) 2. Węgrow f. 1672 Jan Bonawent. Krasiński wojew. płocki
3. Dederkały
4 Krzemieniec f. 1760 Stanisław Sołoski wojew. ...
5 Zorniszcze Zamojski

Kanonicy Lateranenscy: 1. Krzemieniecka f. 1617 Mikołaj Wo[illegible] kasztelan witebs.

3. Beresteczko — Trynitarze: ~~[illegible]~~ (Teofilpol (Czołhań)) 2. Łuck 3. Brahitów

4. Szumbor f. 1727 Franciszka z Wiśniowskich Błędowska — Augustyanie Zatuck 1. Brześć litewski — Malina

5. Brześć litewski

6. Brahitów f. 1766 Franc. Salezy Zołon...

7. Krzemieniec f. 1762 Drzewiecki

2. Zaturzec (Zaturce?) 4.

3. Załosce — 5. Orchówek (?)

4. Radziechów (w Rosyi)

6. Annopol (Hliniki) f. 1753 Stanisław Wincenty Jabłonowski wojew. ruski — Karmelici trzewiczkowi: 1. Dorohostaje małe f. 1667 Jan Sapieha pisarz polny kor. (z cudownym obrazem N. Maryi)

7. Horodyszcze f. 1746 xiążęta Lubomirscy i Pogroszemski (supr. 1832) f. 1662 Jan ... r. 1662

8. Łabuń f. 1745, xx. Lubomirscy (z obrazem cudownym N. Panny) — 2. Bielsk

Józef podstoli w. x. lit. — 3. Kruporzyce — Głębock

4. Kiwielin f. 1691 Marianna z Liniewskich Gołuchowska

9. Manasterek f. 1741 Aloizya Księżna Sanguszkowa — r. 1772 przeniesieni do Ostroga.

Karmelici bosi: 1. Wiśniowiec f. 1722

5. Łuck f. 1740 Antoni Konstanty Charmes Bazalski stolnik wendeński.

Bartoszki: Janow f. 1685 Stanisł. Witwicki bisk. łucki (dla seminarium)

Benedyktyni 1. Horodyszcze (opactwo)

Kommuniści: 1. Brody f. 1756 x. Jan Karol Błoński. 2. Węgrów 3. Łos...

Kartuzi 1. Bereza

fund. 1773 — Kapucyni 1. Kunas (w bracławsk.) 2. Winnica f. 1745

Cystersi 1. Wysłyce (opactwo) f. Tyszkiewicze

2. Olizarowy staw (Clarus fons)

Paulini 1. Włodawa f. 1698 ~~1718~~ Ludwik ~~Pociej kaszt. wileń. hetman lit.~~ podkomorzy brzeski przy kościele parafialnym

2. Leśna f. ~~1720~~ 1727 Jan Władysław Michałowski miecznik mielnicki (z cudownym obrazem)

Bonifratrzy 1. Łuck

2. Wysokie litewskie

Jezuici: 1. Łuck Collegium

2. Brześć litewski Colleg. f. Leon Sapieha wojew. wil. kanclerz

3. Pińsk Colleg. f. Radziwiłł

4. Ostrog Colleg. Dom probacyi i Konwikt f. Anna Alojzya z x. Ostrogskich Chodkiewiczowa

5. Drohiczyn

12. Włodzimierz Rezydencya — 6. Winnica Rezydencya

13. Połonne Missya — 7. Niemirów (w bracławsk.)

Trynitarze: — 8. Kowel (Missya)

1. Brahitów — 9. Kobryń (Missya)

10. Kodeń (Missya) f. Jan Fryderyk Sapieha kanclerz w. lit.

11. Krzemieniec ~~(Missya)~~ Collegium f. Janusz Korybut x. Wiśniowiecki kasztel. krak. około r. 1720

fund. 1689 czyli 1693 Jan Karol Dolski marszałek w. x. lit. — Pijarzy 1. Lubieszów (Nowy Dolsk)

2. Dąbrowica f. 1702 Xiążę Dolski marszałek lit.

3. Międzyrzec-Korecki (Interamnum) f. 1702 Jerzy Matuszewicz starosta stokliski

Missionarzy w Zasławiu f. 1750 Paweł Sanguszko marsz. w. lit. — Marianie: 1 Berezdów. 2. Rasna f. — 3. Skurzec (?)

Missionarze 1. Zasław. 2. Siemiatycze

Siemiatycze — Brygitki 1. Brześć litew. (i Brygitanie razem)

2. Łuck

Benedyktynki 1. Drohiczyn

Komandorya maltańska Stadłowicze — Bernardynki 1. Brześć litewski f. Bazyli Kopeć kaszt. nowogr.

Karmelitanki trzewiczkowe 1. Dubno

Siostry Miłosierdzia 1. ~~Zasław~~. Brody f. 1760 Helena Potocka wojewodzina poznań. i Jerzy Wydżga kanonik chełmski — przeniesione r. 1801 do Załoziec. 2 Biała. Mień (?) 3. Teplik (w bracław.)

Mohylowskie

Mohilewska Archidyecezya rz. kat.

r. 1785.

Arcybiskup: Stanisław Siestrzencewicz Bohusz.

Suffragani: 1) Suffragan-Koadjutor Mohylewski: Jan Benisławski biskup gadareński.
2) Suffragan Zadzwiński-Inflantski: Jerzy Pawłowski biskup alaliński.

Prałaci Archikatedralni: 1) Proboszcz (Praepositus) - pleban mohilewski
2) Archidiakon - pleban orszański.
3) Kustosz - pleban newelski.
4) Scholastyk - pleban lucyński.

Kanonicy Archikatedralni: 1) pleban dyneburski.
2) " maryenhauski.
3) " mścisławski.
4) " siebieżski.
5) " Krzyczewski (infułat)
6) " petersburski.
7) " moskiewski.
8) " cherzoński.

Kanonicy Konsystoryalni ~~9)~~ 1) 2) 3) 4).

Dekanaty: 1) Orszański. 2) Mścisławski. 3) Bielicki. 4) Newelski. 5) Siebieżski. 6) Witepski. 7) Dyneburgski.

Mohilewska Archidyecezya rz. Kat.

r. 1807.

a) Duchowieństwo świeckie:

Dekanaty:

1. Mohilewski
2. Babinowiecki
3. Bychowski i Rohaczewski
4. Kopyski
5. Sienski
6. Bielicki
7. Mścisławski i Klimowicki
8. Czausowski i Czerekowski
9. Witebski i Wieliżski i Surażski
10. Połocki.
11. Siebieżski
12. Dryzieński
13. Newelski
14. Przed-Lucyński.
15. Za-Lucyński
16. Rzeżycki nad Raznem
17. Rzeżycki nad Łubanem
18. Dynebursgki wyższy
19. Dyneburgski niższy
20. Lepelski.
21. Kijowski
22. Radomyślski
23. Lipowiecki
24. Skwirski
25. Zwinogrodzki.
26. Noworossyjski.
27. Mozdocki
28 Moskwa. 29. Saratow. 30 Petersburg (Prefektury)

B) Duchowieństwo zakonne

a) męzkie

Missionarze (Wincentyni) 3

Jezuici 16.

Piarzy 3.

Kanonicy regul. later. 3.

Dominikanie 22.

Karmelici trzew. 8.

Franciszkanie 7.

Bernardyni 9

Reformaci 1

Kapucyni 2

Trynitarze 2.

b) Żenskie:

Siostry miłosierdzia 2.

Arcybiskup: Stanisław Bohusz Siestrzencewicz.
Sufragani: 1) Mohilewski 2) Potocki, biskup hiponeński. 3) Kijowski.
Kapituła Katedralna mohilewska. Prałaci: 1) Proboszcz. 2) Archidyakon mohilewski: 3) Kustosz. 4) Scholastyk. 5) Archidiakon białoruski: — Kanoników 8.
Kollegiata inflantska: Kanoników 9.
Kollegiata Kijowska: Prałaci: 1) Proboszcz. 2) Archidyakon. — Kanoników 7.
Kollegiata smoleńska: Kanoników 8.

.... Mohilew, Oświej, Krasław

.... Połock, Dyneburg, Orsza, Mohilew, Mścisław, Witebsk, Ryga, Rasna, Oczersk, Dagda, Puszany, Łozowica, Petersburg, Astrachan, Odessa, Saratowskie kolonie.

.... Witebsk, (Połock)

.... Bychow, Ozierany, Żurowice.

.... Aglona, Kniażyce, Orsza, Ostrowno, Połock, Posiń, Uszacz, Ruszona, Witebsk, Dawel, Zabiały — Szkłów, Dyjdakowicze, Hołowczyn, Smolany, Bielica, Packow, Mała=tycze, Czarnobyl, Chodkow, Byszow, Kijow, (Lutany) (Oczaszniki)

.... Białyniczе, Kniażyce, Czausy, Radoml, Mścisław, Hajki/nkow/ Marykin, Brete

.... Sienno, Hubin, Sokolnikow, Połock, Orsza, Łukoml, Lisianka, (Chodorkow)

.... Mohilew, Mikulin, Mścisław, Orsza, Połock, Rohaczew, Sieliszcze, Wielona, Witebsk

.... Łorniszcze

.... Brusiłow, Chodorkow.

.... Orsza, Rzyszczow. (Babinowicze) (Witebsk)

.... Oświej, Krasław.

Białostocki Archidyakonat rz. kat. r. 1808.

(Przy ostatnim rozbiorze r. 1795 dostał się Prussom, był administrowany przez biskupa wigierskiego czyli sejneńskiego – r. 1807 oddany Rossyi i przyłączony do Mohilewskiej Archidyecezyi.)

A) Duchowieństwo świeckie:

Dekanaty

1) Białostocki. Parafie: 1. Białystok (przy nim Missionarze) Kaplice: a) Białostok Altaryi S. Rocha i Magdaleny. b) Siostr miłosierdzia przy Klasztorze. 2. Wasilkow (filia do Białostoku). 3. Zabłudow. 4 Juchnowiec. 5 Turośń 6. Suraż. 7 Uchow (filia do Suraża). 8. Niewodnica 9. Choroszcza (przy nim Klasztor Dominikanów). 10 Dobrzyniew.

2) Bielski. Parafie: 1. Bielsk. Kaplica: a) Pulsy. 2) Boćki – a) Kościoł z Klasztorem Reformatów. 3) Kleszczele. 4. Lubin. 5. Narewsk. 6. Strablin. 7. Topczew. 8. Wyszkow.

3) Brański. Parafie: 1. Brańsk. 2. Dołobowo. 3. Domanowo. 4. Dziadkowo z Kaplicą na cmentarzu. 5. Połbikrow. 6) Rudkowo. 7) Winna.

4) Drohiczyński: 1. Drohiczyn (przy nim Piarów Klasztor) a) Klasztor Franciszkanów w Drohiczynie. b) Klasztor Benedyktynek w Drohiczynie. c) Bultkowicze Kaplica. 2. Ciechanowiec. – a) Klasztor Siostr miłosierdzia. 3. Granieńsk. 4. Mielnik. 5 Miedzianowo. 6. Pierlejow. 7. Ostrożany. 8. Sadow. 9. Niemirow. 10. Siemiatycze (przy nim Missionarze).

5) Knyszyński. Parafie: 1. Knyszyn. a) Krypno kaplica. 2. Kalinowo. 3. Jasienow. 4. Korycin. 5. Janow. 6. Suchowola. 7. Karpowicze. 8. Dolistowo. 9. Trzciany. 10. Giełczyn (filia do Trzciany). 11. Goniądz.

6) Sokolski. Parafie: 1. Sokolsk. 2 Szudziałowo. 3. Sokolany. 4. Kuznica. 5. Odelsk. 6. Kundzin. 7. Sidrzany. 8. Zalesie. 9. Rożanystok (przy nim Klasztor Dominikanów). 10 Dombrowa. 11. Nowodwor. 12. Klimowice (przy nim Klasztor Dominikanow).

B) Duchowieństwo zakonne:

a) męzkie:

Missionarze (Wincentyni): 1) Białystok. 2) Siemiatycze.
Piarzy: 1) Drohiczyn.
Dominikanie: 1) Choroszcza. 2) Rożanystok. 3) Klimowice.
Franciszkanie: 1) Drohiczyn.
Reformaci: 1) Boćki.

b) żeńskie:

Siostry miłosierdzia: 1) Białystok. 2) Ciechanowiec.
Benedyktynki: 1) Drohiczyn.

Mohilewska Archidyecezya rz. kat. r. 1812.

Arcybiskup: Stanisław Bohusz Siestrzencewicz metropolita rzymskich kościołów w Rossyi.

Suffragani: 1) Mohilewski biskup akoneński. 2) Kijowski biskup abderytański. 3) Połocki

Kapituła mohilewska: Prałaci: Proboszcz, Archidyakon, Kustosz, Scholastyk, Archidiakon białoruski — Kanoników 10.

Kollegiata kijowska (przyłączona r. 1810): Prałaci: Proboszcz, Archidyakon. — Kanoników 6.

Kollegiata Smoleńska: 10 kanoników

Dekanaty: 1. Mohilewski. 2. Bychowski. 3. Rohaczewski. 4 Czauszowski i Czerekowski. 5. Mścisławski i Klimowicki. 6. Siennieński. 7. Orszański i Smoleński. 8. Kopyski. 9. Bielicki. 10. Witebski i Babinowiecki. 11. Wieliżski i Surażski. 12. Newelski. 13. Połocki. 14. Dryzienski. 15. Siebieżski. 16. Wyższego Dyneburga. 17. Niższego Dyneburga. 18. Rzeczycki. 19. Lucynski. 20. Lepelski.
(W gubernii kijowskiej:) 21. Kijowski, 22. Lipowiecki. 23. Skwirski. 24. Zwinogrodzki. 25. Radomyslski.
(W obwodzie białostockim:) 26. Białostocki. 27. Branski. 28. Bielski. 29. Sokolski. 30. Drohiczyński. 31. Kryszyński.
(W Rossyi:) 32. Petersburski. 33. Kościoły w guberniach: chersońskiej, ekaterynosławskiej i taurychiej (Dekanat noworossyjski.)

rchidyecezya Mohilewska r. 1785

składała się z 7 dekanatów:

1) Orszanensis. 2) Mscislaviensis. 3) Bieli-
censis. 4) Nevelensis. 5) Siebieżensis.
6) Vitepscensis. 7) Duneburgensis.

rchiepiscopus: Stanislaus Siestrzencewicz a
Bohusz

uffraganei: 1) Mohileviensis, Joannes Benis-
ławski episcopus Gadarensis
2) Georgius Łostowski episcopus
Olaliensis – suffraganeus Livo-
niae cis Dunam.

raelati: 1) Praepositus habet beneficium parochiam
Mohilew.
2) Archidiaconus " " par. Orsza.
3) Custos " " par. Newel
4) Scholasticus " " par. Lucyn.

anonici 1) . . . . " " par. Duneburg
2) . . . . " " par. Marienhausen.
3) . . . . " " par. Mścisław
4) . . . . . " " par. Siebież.
5) . . . . . . " " Praepositura infu-
lata Krzyczew.
6) . . . . " " Praepost. [illegible]
in Petersburg
7) . . . . " " Praepos. in Moskwa
8) . . . . . " " Praepos. in Cherson.

514

1825. i 1833	1833 36 Dekanatów	1835 36 dekan	1842 36 dekanat
1. Mohilewski			Mohilew
Bychowski-Rohaczew.			Kopysk.
Mscisław Czausow Czeryków, Smolensk			Bychowo-Rohaczew
Klimowicki			Bielick
Siennensk ~~r 1836~~			Klimowiec
Orszan. Kopysk.	1833 Orszen Kopyski		Mscisław-Czausow Czerykow
Bielicki			Orsza Babinowicz.
Witebsk. Babinowiczy			Siennensk.
Newel. Wielizz			Witebsk.
Połock.		16	Wielizo-Newelsk
Dryzień.		14	Połock.
Siebież		30	Siebieżo-Drysk.
Dyneburg super.		8	Dyneburg super.
Dyneburg infer		8	Dyneburg infer
Lucyn. Cis Lucin / Trans Lucin		10	Rosit. ad Rzeżycę
Rzezyck. Rositen ad Rzeżyca / Rositen ad Luban		7	Rosit ad Luban
Lepelsk.		7	Cis Lucin
		7	Trans Lucin
		13	19. Lepel.
		53	
Archidiakonat Kijowski	odpadł do Łuck		Archidiakonat Kijow
Kijowsk. Wasilkow Łuck	Łuck	Kijow. Wasilkow.	też same
Radomysl. Łuck	przed	Radomysl.	
Skwirsk Taraszczan Łuck	1858	Lipowiec. Machnow	
Lipowiek. Machnowsk Łuck		Skwir	
Zwinogrodzk. Łuck		Bohusławo-Kiemen Taraszcza	
		Czerkasy-Czehryn-Zwinogrod	
Archidiakonat białostock.			Arch. białostock
Białostock.			Białystok
Bielsk.			Knyszyn
Brańsk.			Bielsk.
Drohiczyn			Drohiczyn
Knyszyn			Ciemiatyczen.
Sokolsk.			Sokolsk
Finlandia w. borg katedra	Petersburg Moskiew Saratow Cherson Tauryc. Wrozproszeniu miast	też same	też same
Moskwa Petersburg Saratow ~~Kry~~ Tauryck. Czernichowsk Chersonsk.			

Format	Autor (Redaktor)	Tytuł godło, edycya, miejsce druku, rok, drukarz, nakładca, miejsce składu, ilość tomów, woluminów, stronnic, kart, rycin, mapp, tablic, planów. — Rytownik. Stan egzemplarza	Liczba w Katalogu Inwentarza	Liczba w Katalogu Materyi	Szafy
8	Zakrzewski Vincenz	Lit. Z Wladislaw III. Königs von Polen Erhebung auf den Ungarischen Thron. Inaug. Dissert. zur Erlang. der Doctorwürde an der philos. Facultät d. Univ. Leipzig von Vincenz Zakrzewski. Leipzig, 1867. Druck von Alexander Edelmann. s. 33.	IV. 165	3 Hist.	2514 brosz.

Tłumacz (przerabiacz) (wydawca)

Rodzaj oprawy

Otrzymano w roku 1872

kupnem od	obowiązkowo
zamianą z	darem

Dział	Umiejętność	Przedmiot
		Historya Polski i Węgier

Wartość egzemplarza zł.	Wartość egzemplarza ct.	za zł.	za ct.	Cena księgarska dzieła zł.	Cena księgarska dzieła ct.

515 1848 20 dekanat. | 1862 22 dekanat | 1866 22 dek

1848 20 dekanat	1862 22 dekanat	1866 22 dek
mohilewsk.	mohilow	
Orszanski	Mohilow-Konysk.	mohilow - Horeck.
Czauszowski	Rohaczewo-Bychow	
Witebski	Bielick.	- - . Homelsk.
Lepelski	Klimowick. Mscisław	
Lucinski	Czerykow-Czausow	
Rzezycki	Orszansk	
Dynaburski	Sienensk	
Siebiezsko-Dryznenski	Witebsk	
Białostocki } do ~~mohil~~ wiln	Wieliżo - Newelsk.	
Sokolski	Połock.	
Bielski	Lepelsk.	
Wasilkowo-Radomysl. } od Łuck do pod.	Siebiezo Dryz	tez same
Skwirsko-Lipowiec.	Dynaburg superior	
Humano Zwinogrod } do Tyr	Dynaburg infer.	
Petersburg	Resit. ad Rasnam	
Moskwa	Resit ad Lubam	
Saratow } odpad do tyraspol	cis Lucin	
Cherson.	Translucin	
W roznych miastach	Petersburg	
	Moskwa	
	W roznych miastach	

516

Kapituła r. 1783 przy utworzeniu Arcybiskup-
stwa przez Archettego arcyb. chalcedoń. usta-
nowiona składała się z 4 prałatów (proboszcz
archidyakon, kustosz, scholastyk), z 4 kano-
86 22 dzików gremialnych (prestymonialnych) i 4 kano-
ików honorowych (moskiewski, petersburgski;
Horak. orski; Kryczewski)

niej utworzono 5go prałata (Archidyakona
latoruskiego – z prestymonium Zaprudzie)

-1823 była Kapituła złożona:
5 prałatów, 6 kanoników gremialno-
prestymonialnych, 4 kanoników tytular-
nych (honorowych) – Kapituły generalne d. 8
maja i 1 listopada.

. 1810 d. 15 marca ustanowiono 12 kano-
ników Kapituły mniejszej czyli mansjonarsz:
kiej z tytułem Kijowskich

erzy Rowstewski bisk allaliensk

fragani mohylewscy: Cyprian Odyniec 1811

aciej Moidzeniewski

minarium zwinogrodzkie f. Salomea z Brzozowskich
Soltykowa

fane

Szantyr: Zbiór wiadomości o Kościele i religii katolickiej w cesarstwie rossyjskiem. Poznań 1843. 8°

Wiadomość statystyczna o archidyecezyi mohilewskiej rzymsko katolickiego wyznania Mohilew 1823. fol. przedrukowana w Dzieje dobroczynności. Wilno. Rok 182[illegible] Tom III str. 45–51 ; 169–178.

Kościołów świeckich parafialnych było 231, filialnych i klasztornych 80, kapłanów świeckich 281, kleryków seminar. 43, zakonników 376, zakonnic 60. Parafian 343 382.

Klasztory były: 1) Missionarzy (Wincentynów) 4 Krasław, Białystok, [illegible]
2) Kanoników regularnych probostw 4 Siemiatycze, Ozierany, Żurowice, Bychow
~~Pijarów Kollegiów 2 Połock, Rohiczyn~~

Dominikanów prow. ruskiej 8 klaszt.
" " litewsk. 13 "
~~Franciszkanów~~ 8 "
~~Bernardynów~~ 9 "
~~Kamedułów~~ 2 "
~~Reformatów~~ 1 "
Karmelitów dawnej reguły 6 " Czerszków, Szumsk, Radomil, [illegible]
Trynitarzy 4 "
Benedyktynek 1 "
Maryanitek domów Połock 6 "
Siostr miłosierdzia 2 " Osowiej, Krasław, Białystok

~~[illegible], Lepel, Piaczepek, Łohojsk, Połock, Hubin~~ ~~[illegible], Lisiówka~~
~~Mohilew, Orsza, Mścisław, [illegible], Dziśna, Witebsk, Połock, Wiebora, [illegible]~~
~~Orsza, Szarkow~~ ~~Zdroński, [illegible]~~
~~Podgórze, Kruzywa, Mariampol, Mścisław~~
~~Orsza, Babinowicze, Witebsk, Rzeczyca, Tryk.~~
Ciechanów
Ciechanów

~~[illegible]~~ ~~Kowno, Radziwiłłów, Kraszyn, Mogilew, Skaryszew~~ ~~[illegible] Witebsk, Połock~~ ~~Bykowa, Ostrowiec, [illegible], Budkowicze, Orsza~~ ~~Witebsk, Połock~~ ~~Budziec, Lutora, Rudamin~~ ~~Bohdan~~

od 1809
Lavrichs Jan, Kanon. mohilew + 1840 Infulat w Gerwojniach; ur. 1778

517

518

Statuta imperialia Romanae ecclesiae quae in Rossia spectantia. (Mosquae) (1780) 4to Pars I p. 1-54.

ded. Stanislao Siestrzencewicz ecclesiä: rum rom. orthod. in Imperio Rossico episcopo..... Philippus Henricus Dilthey U. J. D. Advocatus iuratus Consistorii Passaviensis quod est Viennae.

Statutorum imperialium Romanae ecclesiae quae in Rossia spectantium latine redditorum per clariss. Phil. Dilthey Prof. publ. ord. in Universitate Mosquensi Continuatio a P. A. R. D. A. B. C. & S. M. Mohileviae in typographia privilegiata Archiepiscopali (s. a) 4° p. 55-81 ; k. 1 (1784) (rejestr)

(Pars tertia seu Appendix): Actus erectionem metropolitanae Mohileviensis catholicae ecclesiae concernentes ab illustri. Joanne Andrea Archetti archiepiscopo Chalcedonensi, Legato Apostolico signati et Stanislao Siestrzencewicz a Bohusz dictae ecclesiae primo Archiepiscopo exhibiti Petropoli Anno 1784. (s. l.) str 1-36.

[Ukazy tłomaczył po łacinie kanonik A. B.) (Andreas Berent)

R. 1774 d. 12 Maji. Katarzyna utworzyła w zabranych prowincyach Biskupstwo białoruskie łacińsk. z stolicą w Mohilewie i biskupem mianuje Stanisława Siestrzencewicza Bohusza biskupa de Mallo kanonika wilen. — R. 1782 d. 22 Januarii biskupstwo to zamieniono w Arcybiskupstwo Mohilewskie — R. 1[illegible] d. 8 Decembr. w Petersburgu Jan Andrzej Archetti ex Marchionibus Formigariae Archiepisc. Chalcedonensis, Orator apostolic[illegible] zatwierdził to arcybiskupstwo Mohylowskie, katedrę ustanowił w pokarmelitańskim kościele Assumptionis B. Mariae (który suprymowano, a przyległy klasztor na Seminarium obrócono) przy nim Kapitułę z 8 prałat[illegible] (praepositurae: (Mohilevienss, Orounensis, Ne[illegible] lensis, Dnanensis, Duneburgensis, Marienha[illegible] sensis, Mscislaviensis, Siebiezensis t. j. Prał[illegible] situs, Archidiaconus, Custos, Scholasticus, Cane[illegible] nicus 1mus, 2dus, 3us, 4tus) 4 kanoników (prob[illegible] ne: Kryczewski, Petersburski, Moskiewski, Chersoński:) 6 mansionarzy czyli Wikaryi.

1795 d. 6 Sept. Katarzyna II biskupstwo wileńskie przezwała inflanckim i biskupem mianowała Korsakowskiego

Przed r. 1784 zaprowadzono w całej Rosyi za pozwoleniem papieskim kalendarz stary (zgodny z ruskim)

Połock
Bernardyni: 1498
[illegible] 1582

Połock

Bernardyni 1498
Jezuici 1582
Bazylianie 1668
Dominikanie 1670
Franciszkanie 1684

R. 1579 było prawosławnych monasterów męskich 11, żeńskich 1, cerkwi 18.

Ulica Dom Piętro

Godność Imie Nazwisko

Data	Nazwisko pożyczającego:
	Nazwisko ręczyciela:

Tytuł dzieła.

520

Dziernowice Kościół paraf. r. 1842 zabrany na cerkiew

521

mowa Kaspra Kazimierza Kolumnay Cieciszowskiego biskupa łuck. i żyto mier ord. S. Alexandra Newsk. Orła biał. i S. Stanisława kawalera, przy otworzeniu Konsystorza rzym. katol. łuck. d. 4 Lazdz. w Łucku. 4° str. 12.

przyłączono 2 powiaty dyecezyi kijowskiej (Żytomierski i Owrucki) do dyecezyi łuckiej, ustanowił dla nich sufragana żytomierskiego Zatuskiego biskupa Adratenskiego.

Głos pasterski Kaspra Cieciszowskiego biskupa kijowsk. i Czerniechowsk. ord. S. Stanisł. kawalera w kościele katedralnym kijowskim przy pierwszym swoim do katedry wniściu R. 1785 d. 19 Lipca w Żytomierzu do zgromadzonego ludu miany. 4° kart 7.

Mowa pasterska Kaspra Kazimierza Cieciszowskiego bisk. Łuck. i żyto miersk. miana w Kościele Katedralnym Łuckim przydorocznym uroczystym obchodzie Konsekracyi tegoż Kościoła i przy pierwszym swoim na Katedrę biskupią Łucką wstąpieniu d. 26 Września 1798. 4o str. 27.

(był wtedy biskup mersk. – Kollegiata w Ołyce)

Mowa Kaspra Kazimierza Cieciszowskiego bisk. Łuck. i żytomier. miana przy Konsekracyi Kościoła parafialnego Bereszteckiego XX. Trynitarzów d. 5 Maja. 1801. W Łucku w druk. XX. Dominikanów. 4o k. 8.

fundowali Tomasz i Jan Karczewscy daw- za biskupa Kijow. Ozgi – kościół zbudowany – Konsekrowany 1733 – teraz restaurowany i pomalowany.

(522)

1873 Katalog w Petersburgu
436167 dusz

Mohilewski
Mohilewski
Rohaczewski
Homelski
Czerykowski
Klimowicki
Orszański
Sienneński
Witebski
10 Wieliżo-
11 Połocki
12 Lepelski
13 Dryssa
14 Górno
15 Dolno
16 Rzeżycki
17 Rzeżyco
18 Rzed-Lucinski
19 Zalucinski
20 Petersburski
21 Moskiewski
I = Witebski

Archangielski
Wołogda
Charków
Kazań
Symbirsk
Orenburg
Połtawa
Czernihów
ski
Woroneż
Oreł
Perm
Kursk
Kaługa
Krasnojarsk
Irkuck
Nerczyńsk
Złatoustów
Tomsk
Tobolsk
Omsk
Kraj-Amurski

5 prałatów
6 kanoników
Dominikanie w Petersburgu
Maryawitki Mohilew =

Herrn

übersende anbei zur geneigten Ansicht:

1 Handtke's Schulatlas (16te Auflage) in 25 Blättern. 1ste Lieferung à

Von allen vorhandenen Atlanten zum Schul- und Hausgebrauch ist dies anerkannt der billigste und preiswürdigste. Diese neue (16te) Auflage ist vollständig revidirt, und Sie werden zugeben, daß für den unerhört billigen Preis Außerordentliches geliefert wird. Der ganze Atlas kostet nur 16 Sgr. und um auch den weniger bemittelten Schülern das Anschaffen zu erleichtern, wird derselbe in 8 Lieferungen (die Lieferung zu 2 Sgr. = 10 Kr. neue Oestern. Währung = 7 Kr. rhein.) ausgegeben.

387 Maehren p. 261 Bischöfe v. Magdeb.
p. 255 Herzog
272 Raczynski p. 243 Könige von Rüg.
p. 226 Dönhoff

Bischoefe von Breslau
(Stenzel Scriptores rerum Silesiacar. T. II

Karl Joseph von Oesterreich 1655 – 1662
Sebastian Rostock (Coadjutor 1653) 1664 – 1671
Friedrich von Hessen Darmstadt 1671 – 1682
(Wolfgang Georg von der Pfalz electus 1682)
Franz Ludwig von der Pfalz 1683 – 1732
Philipp Ludwig von Sinzendorf 1732 – 1747
Philipp Gotthard von Schaffgotsch 1747 – 17[illegible]
Joseph Christian Franz Karl Ignaz von Hohenlohe-Bartenstein 1795 – 1823.
Fürstbischöfe
Emmanuel von Schimonsky 1823 – 1832
Leopold von Sedlnitzky 1832 – 1842
Josef Knauer 1842 – 1845
Melchior von Diepenbrock 1845 – 1853
Heinrich Förster 1853.

*)

Gubernia witebska składa się z obwodów

Witebski
Wieliżski
Horodecki
* Dynaburski
* Dryssenski,
Lepelski
* Lucyński
Newelski
Połocki
* Rzeżycki
Siebieżski
Surażski

*) nazwane Inflanty

524

Płockie bisk.

Series Episcoporum Plocensium insertis Acrostichis, de praesulari eminentia, gnomis, quae primis characteribus nomen et omen successoris novi exprimunt. Illustriss. ac rev. D. Martini Szyszkowski D. G. Episcopi Plocensis a Paullo Karski, Suae illmae ac rev. Dominationi aeternum devoto cliente in Collegio Soc. Jes. Poltoviensi, Eloquentiae studioso, obsequioso honoris et amoris ergo retecta et porrecta. Anno MDCIIX. (1608) 4to kart 12 (Katalog 37 biskupów płockich, z dodanym przy każdym, czterowierszem. – Szereg odmienny nieco, od tego który podaje Długosz, a za nim Łubieński Stan. Vitae epist. Ploc. Cracov. 1642

(Podług Karskiego:)	(Podług Łubieńskiego i Szematyzmu płock. z r. 1874.)
1. Angelotus Italus - - - - - -	od r. 966 + 982.
2. Martialis Italus - - - - - -	" 983 + 1005.
3. Martinus Hallusterius - - (?) - -	" + 1024 Francuz z rodu.
4. Albinus Intumulator - - (?) - -	- - - - + 1041 rodem z Rzymu.
5. Paschalis Italus - - - - -	- - - - + 1067
6. Marcus Italus - - - - -	- - - - + 1087 rodem z Lukka.
7. Stephanus I. Polonus - - -	- - - - + 1099. (herbu Pobóg)
8. Philippus Doliva - - - - -	- - - - + 1107 (herbu Doliwa)
9. Simon Gosdowa - - - - -	- - - - + 1129. VII Idus Maii (h. Gozdawa)
10. Alexander Dolaga - - - -	- - - - + 1156 (herbu Dołęga) ze Szreńska (podług Bartoszewicza + 1166)
11. Vernerus Pierzchala - - - - -	- - - - + 1170 Pridie Idus Februarii (h. Poraj czyli Róża) zabity – Szematyzm zowie go: Werner Roch h. Poraj.
12. Lupus Godzembius	- - - - + 1179 h. Godziemba – podł. Szemat. + 1180.

13. Vitus Janivius	+ 1206 (herbu Janina). – Podł. Szemat. + 1205. /: z Chotla :/
14. Goslaus Gietka	+1223 Goslaus seu Gedeon (h. Gryf) – Podł. Szemat. + 1225.
15. Joannes Gosdowa . . .	+ 1227 (h. Gożdawa). /: podług Bartoszewicza herbu Róża :/
16. Gedeon (v. Cromer. L. VII) .	(tego biskupa niema w Łubień: skim ani w Szematyzmie.)
17. Gunterus	+1232 h. Prus.
18. Petrus Romanus	+1238. Petrus zwany Romanus h. Połkozic.
19. Andreas Gryphius	+ 1249. Andreas zwany Cracoviensis h. Gryf.
20. Petrus Brevis	+ 1254. – Podł. Szemat. h. Jastrzębiec.
21. Andreas Ciolek . . .	+1260 h. Ciołek.
22. Petrus Niedich	+ 1263. – Podł. Szemat. h. Wąż. (Dominikan – podług Bartoszewicza żył jeszcze 127.)
23. Thomas Tomka . . .	+1270 (św. Tomasz h. Prus żył jeszcze 1282–1286 podł. Bartoszewicza)
24. Goslaus II	+1296. Goslaus sive Gedeon h. Gryf.
25. Joannes Altus	+1310 h. Prawdzic. (Jan Prandota Wysoki podł. Bartoszewicza)
26. Joannes Nałęcz . . .	+1318 h. Nałęcz. – Tego biskupa opuszcza Szematyzm.
*) 27. Florianus Lasky . . .	+ 1334 d. 21 Junii. Florianus Las: karyz h. Leszczyc. (h. Ogończyk z Kościelca, żył już 1321 bisk. płock.)
28. Clemens	+ 1358 h. Pierzchała (herbu Roch?)
29. Bernardus	. 1358 ordinis Praedicatorum. – Podług Szemat. był herbu Nowina. (+1364)
**) 30. Tumislaus	+1367 Janislaus. – Podług Szema: tyzmu: Janislaus Broński h. Kosciesza.
31. Nicolaus	+ 1369 Nicolaus de Gulczewo (h. Prawdzic.
32. Stanislaus	+1371 Stanislaus de Gulczewo h. Prawdzic.
33. Dobeslaus Sowka . . .	+1378 Dobeslaus de Gulczewo dictus Sowka h. Prawdzic + 3 Septembr.
34. Sciborius	+1390 Sciborius de Radzimino h. Ostoja.

*) Podł. Nowowiejskiego Phoenix p. 150 i 192 Ziot. do Colomaeis Przeorem klasztoru dominikan. obrany bisk. płock. około 1327 **) Podł. Bartoszewicza: Janisław Wroński z Strzegonia.

35. Henricus Dux Masoviae	+ 1391.
36. Mamphiolus Italus	+ 1396.
37. Jacobus Corskevius	+ 1425 d. 27 Maii Jacobus de Kurdwanowo Kurdwanowski h. Syrokomla.
38. Stanislaus Pawlowski.	+ 1439 d. 29 Aprilis Stanislaus Pawłowski de Gnatowice h. Roch.
~~[illegible]~~ .	
39. Paulus Gizicki	+ 1463 d. 27 Januarii. Paulus Giżycki h. Gozdawa.
40. Sciborius Gozacicius	+ 1471 d. 4 Maii. Stiborius de Goscianczicze h. Prus. (podł. Bartoszewicza: z Gościanic)
41 Casimirus Dux Masoviae	+ 1480 d. 9 Junii.
42. Petrus Chotlino . . .	+ 1497 d. 15 Augusti. Petrus de Chotkowo Dr. Med. – podł. Szematyczna h. Kosciesza.
43. Joannes Lubanki . . .	1498 postąpił na poznańskie biskupstwo, Joannes Lubrański h. Godziemba.
44. Vincentius de Przeremb	1503 postąpił na kujawskie biskupstwo Vincentius Przerębski h. Nowina.
45. Erasmus Ciolius	+ 1522 d. 9 Septembr. Ciołek (Vitellius) (Jan Albert marchio Brandeburgens. nominatus ploc. per Adrianum VI d. 29 Sept. 1522 – nie utrzymał się.)
46. Raphael.	+ 1527 d. 23 Martii. Raphael Leszczyński h. Wieniawa (wprzód bisk. przemys. od r. 1524 płocki)
47. Andreas Cricius . . .	Andreas Cricius Kotvicius episcopus premisl: ab a 1527 – 1535 episc. plocen., ab a. 1535 archiep. Gnesn. h. Kotwicz
48. Joannes Chojewski . . .	ab. a. 1535 – 1537 episc. plocen. ab a. 1537 episc. Cracov. Joannes Chojeński h. Abdank.
49. Petrus Gamrat . . .	episc. ~~[illegible]~~ premisl., ab a. 1537 – episc. plocensis, ab a. 1538 episc. Cracovien. h. Sulima.

50. Jacobus Buczacki . . .	+ 1541 d. 6 Maii h. Abdank.
51. Samuel Maciejowski . .	bisk. chełmski, a od 1541–1545 bisk. płocki; postąpił na Kraków. h. Ciołek.
52. Joannes Bielinski . . .	+ 1546 d. 31 Martii. Joannes Bielinski de Ciezino h. Junosza. (Umarł właściwie 18 Maja 1546 podług aktów) wprzód biskup przemyski.
53. Andreas Noskowski . .	+ 1567 Nono Calendas Novembr. h. Łada (Umarł podług aktów 24 Paźdz. 1567)
54. Petrus Myszkowski . . .	. . 1577 postąpił na biskupstwo Krakow. h. Jastrzębiec.
55. Petrus Dunin Wolski . .	+ 1590 d. 20 Augusti, h. Łabędź.
56. Albertus Baranowski	z biskupa przemyskł. obrany płockim 1590, przeniesiony r. 1606 na Kujawskie, h. Jastrzembiec.
57. Martinus Szyszkowski	z biskupa łuckiego obrany płockim 1606; przeniesiony na krakowskie r. 1617, h. Ostoja.

Henricus Firlej episcopus luceor., ab 1617 – 1624 episcopus plocensis, – postąpił na arcybisk. gniezn. h. Lewart.

Hieronymus Cielecki 1624 + 1627 d. 16 April. h. Zaremba.

Stanislaus Lubieński episcopus luceor., ab a. 1627 – 1640 episcopus plocensis + [illegible] 1640 d. 16 April. – h. Pomian.

Carolus Ferdinandus Princeps regius episcopus vratislaviensis, ab a. 1640 episcopus plocensis h. Waza.

Joannes Gembicki episcopus culmensis, ab a. 1655 plocensis, ab a. 1673 episc. vladislav. – h. Nałęcz.

Bonaventura Madalinski de Niedzielsko, ab a. 1673 episc. plocen., ab a. 1680 episc. vladislavien. – h. Laryssa.

Stanislaus Dąbski episcopus luceoriensis, ab a. 1682 episc. plocen., ab a. 1691 episc vladislavien. – h. Godziemba.

Bogusław Leszczyński episcopus luceorien. ab a. 1691 nominatus episc. plocen. + 1691 – h. Wieniawa. (Tego biskupa jako nominata tylko opuszcza Szematyzm

Andreas Chrisostomus Załuski episc. Kijovien. ab a. 1692 episc. plocens, ab a. 1698 episc. varmiens. – h. Junosza.

Spis parafii w dyecezyi płockiej r. 1785.

R. 1780 dekanaty 3: rypiński, gołubio-dulski i gorzeński tworzyły Oficyałat Gorzeński.

Archidyakonat płocki.

1) Dekanat Bielski: 1. Biała 2. Bielsk m. (str. 1322 zbudow.) 3. Bonisław 4. Ciachcin. 5. Góra. 6. Łąg (7. Proboszczowice) 8. Słupia (czyli Słupno) 9. Staroźreby. 10. Zagroba. str. 1490

2) Dekanat Bieżuński: 1. Bieżuń m. 2. Chamsk i filia Poniatowo. 3 Lubowiédz. 4. Łukomia. 5. Lutocin. 6. Rościszewo. 7. Skrwilno. 8. Zawidz. 9 Zgliczyno (niema)

3) Dekanat Bodzanowski: 1. Blichowo i filia Łubki. 2. Bodzanów m. 3. Bulkowo. 4. Daniszewo. 5 Kucice. 6 Miszewo garwo~~no~~wskie. 7. Łętowo. 8. Orszymowo 9. Pilichow. 10. Święcieniec.

4) Dekanat Ciechanowski: 1. Ciechanów m. 2. Czernice. 3. Grudusk. 4. Łysakow. 5. Pałuki. 6. Sulerzysz. 7. Zymbok (czyli Zeńbok) (dawniej Zambok) er. 1442

5) Dekanat Gostyński: 1. Dobrzyków z filią Ciechomice. 2. Duninowo. 3. Gostynin m. z kaplicą Białe. 4. Mnich. (do Kujaw) 5. Radziwie. 6. Sokołowo (restaur. 1717). 7. Solec — do dyecezyi warszawskiej przyłączony

6) Dekanat Janowski: 1. Białłuty. 2. Chorzele m. 3 Dzierzymin (r. 1443). 4. Dzierzgowo (1443) (r. 1443 Janowo). 5 Grzebsk. 6. Janów (1443) (m. [dawniej Janowo miasto]). 7. Janowiec. 8. Krzynowłoga wielka. 9. Kuklino. 10. Wieczffnia.

7) Dekanat Mławski: 1. Bogurzyn. 2. Dąbrowa 3. Lipowiec. 4. Mława m. z filią Wojnowka 5. Niedzborz m. 6. Słupsk. 7. Szydłowo 8. Wyszyny. 9. Zeromin (kapitulny) (czyli Żuromin kapitulny) m. 10. Żmijewo.

płoc

8) Dekanat Nowomiejski: 1. Ciemniewko. 2. Cieksino. 3. Klukowo. 4. Kraszewo. 5. Krolewo. 6. Łopacin. 7. Nasielsk m. (dawniej Nosielsko) 8. Nowemiasto m. (r. 1443) L 9. Sochocin m. (Kość Bram.) z filią Gromadzyno. 10. Sońsk.

L (z kaplicą szpitalną S. Ducha 1482

płoc

9) Dekanat Płocki: wojew. płock. 1. Brwilno. 2. Jemielnica (czyli Imielnice) 3. Miszewo murowane (czyli Miszewo Strzałkowskie) 4. Płock m. ſ. 5. Radzanów b 6. Sikorz. 7. Słupno. 8. Trzepowo. 8. Woźniki

ſ Kollegiata z kościołami S. Ducha szpitalnym, S. Katarzyny za miastem, szpitalnym, SS. Filipa i Jakuba na przedmieściu jerozolimskim. S. Jerzego (za miastem) S. Marcina za miastem, Kaplica S. Krzyża za miastem, Kaplica S. Piotra.

b w parafii Radzanów jest klasztor Bernardynów w Rastowie .. . .

10) Dekanat Płoński: wojew. płock. 1. Baboszewo. 2. Dziektarzewo. 3. Glinowieck. 4. Małużyno. 5. Płońsk m. (z prebendą S. Piotra) 6. Radzymin. 7. Sarbiewo z filią Smardzewo. 8. Wierzbowiec.

11) Dekanat Prasnyski: ~~wojew. płock.~~ 1. Bogate. 2. Gołymin. 3. Krasne (1443) 4. Krzynowłoga mała (1443). 5. Pawłowo. 6. Prasnysz m. 7. Węgra (1443) ſ. 8. Węgrzynowo. 8. Zielona.

12) Dekanat Raciąski: wojew. płock. 1. Drobin F (z kaplicą S. Praxedy) 2. Gralewo. 3. Koziebrody. 4. Krajkowo z filią Drozdrowo. 5. Raciąż m. 6. Rogotworsk. 7. Strzegowo. 8. Unieck. 9. Unierzysz. 10. Żochowo.

F w tej parafii był drugi kościół paraf. w Biskupicach, supprym. 1761 i połączony.

13) Dekanat Sierpski: 1. Borkowo. 2. Borzewo. 3. Goleszyn. 4. Gojsk. 5. Gozdowo. 6. Jeżewo. 7. Kurowo 8. Mochowo. 9. Sierpc F m. (z kaplicą S. Ducha i S. Wawrzyńca) 10. Szczutowo

F (kaplicą Wniebowzięcia B. Maryi fund. 1484) z cudownym obrazem N. P. Maryi

14) Dekanat Szreński: 1. Dłutowo z filią Nicko. 2. Gradzanowo. 3. Kuczbork m. 4. Szreńsk m. (z kaplicą S. Barbary) 5. Sarnowo z filią Niechłanino. 6. Radzanów m. 7. Zielona. 8. Zieluń.

15) Dekanat Wyszogrodzki: 1. Czerwińsk m. 2. Gumin. 3. Kobylniki 4. Naruszewo. 5. Radzikowo. 6. Skołatowo. 7. Wyszogród F m. z filią Rembowo. 8. Zakrzewo z kaplicą Kępa. 9. Żukowo. (r. 1443 Zuzew)

F r. 1382 Wyssegrod alias Hohemburg

16) Dekanat Zakroczymski: 1. Chociszewo ſ. 2. Gródziec. 3. Joniec. 4. Kamienica. 5. Kroczewo. 6. Krysk. 7. Miączyno ſ. 8. Pomichowo (r. 1443) ſ. 9. Smoszewo ſ. 10. Wrona z filią Wrońska. 11. Zakroczym m.

ſ r. 1451 eryg. Wincenty Gizycki dziedzic, z drzewa, supprymowany r. 1778 i do Chociszewa przyłączony po spaleniu. Także filia do Chociszewa, od r. 1827 przyłączony

Archidyakonat Dobrzyński: (r. 1443 utworzono Archidyakonat Pułtowski zwany)

ploc

1) Dekanat Dobrzyński: 1. Bądkowo. 2. Dobrzyń m. 3. Grochowalsk. 4. Ligow. 5. Mokow. 6. Rokicie z filią Sieczenie (czyli Siecień) 7. Skępe m. 8. Sobowo. 9. Tłuchowo. 10. Wielgie.

2) Dekanat Gołubiodulski: 1. Osiek wielki. 2. Płonne. 3. Radziki. 4. Radomin. 5. Strzygi. 6. Swiedziebna. 7. Trąbin. 8. Księte. (i Dulsk)

ploc

3) Dekanat Gorzneński: 1. Brzozie polskie. (chełmin) 2. Brodnica m. (Brodnica d. chełm) (Brandburg) ex 1325 fratrum Domus Hierosolymitanae (Kościół s. Grzegorza na przedmieściu) 3. Górzno m. z filią ~~z filią~~ Szczutowo. (d. płock) 4. Grążawy. (d. chełm) 5. Gorczeńnica (d. chełm) z filią (pod Brodnicą) Osiek wielki. (d. płock) 6. Jastrzębie. 7. Szczuka z filią Cielęta. — do dyecezyi chełmińskiej — tylko Szczutowo w płockiej (d. chełmin.)

Ziemia dobrzyńska

4) Dekanat Lipnowski: 1. Czernikow. 2. Działyn. 3. Kikoł m. z filią Grodzień. 4. Karnkowo z filią Wierzbisko. 5. Lipno m. 6. Łążyn. 7. Mazowsze. 8. Osiek mały nad Wisłą pod Toruniem 9. Sumin. 10. Wola.

Ziemia dobrzyń.

ploc

5) Dekanat Rypiński: 1. Chrostkowo. 2. Dulsk. 3. Rogowo 4. Róże. 5. Rypin m. z ~~kaplicą~~ szpitalem S. Krzyża. 6. Sadłow. 7. Żale.

Ziemia dobrzyń.

ploc

6.) Dekanat Andrzejowski: 1. Andrzejow m. 2. Czyżewo. 3. Kułaki. 4. Nur m. z filią Boguty. 5. Rosochate. 6. Rutki. 7. Zambrowo m. 8. Zaręby. 9. Zawady. 10 Zuzel (czyli Kamieniec mazowiecki)

warszaw

7) Dekanat Kamieńczy~~cki~~kowski: 1. Jadow. 2. Kamieńczyk m. 3. Kamionolas. 4. Korytnica. 5. Niegowo. 6. Podstoliska f. 7. Sadowne. 8. Stoczek. 9. Sulejow.

F. fund. 1531 Stanisław Dąbrowka M.P. Phil. eryg. 1542

d. august

8) Dekanat Łomżyński: 1. Kleczkow. 2. Łomża m. 3. Miastkowo m. 4. Nowogród. 5. Puchały. 6. Smołdow. 7. Szczepankow m.

ploc

9) Dekanat Makowski: 1. Czerwonka. 2. Gąsew. 3. Karniew. 4. Makow m. (r. 1443) 5. Podosie. 6. Rożań m. z filią Zawady. 7. Szelkow. 8. Szwelice.

ploc

10) Dekanat Ostrołęcki: 1. Kadzidło. 2. Baranów. 3. Krasnosielc. 4. Myszyniec 5. Nowawieś. 6. Ostrołęka m. 7. Rzekuń 8. Sielun (Kleszczewo?) 9. Zaręby.

płoc

11) Dekanat Ostrowski. 1. Brok m. 2. Czerwin. 3. Jelonki. 4. Lubotyn. 5. Ostrow (m) [er. 1421] 6. Piski. 7. Szumowo. 8 Troszyn. 9. Wąsew. 10. Złotorya z filią Jasiennica.

płoc

F Kość. drewn. z cudownym obrazem S. Walentego, ma ambonę, z jedney sztuki drzewa dębowego

12) Dekanat Pułtuski: 1. Dzierżenin. 2. Gąsiorowo. 3. Gzy F. 4. Pokrzywnica [er. 1377]. 5. Przewodowo [Kość. drewn.]. 6. Pułtusk m. [Kollegiata] z Kościołami S. Magdaleny (pod zamkiem) P. Maryi (w Starem mieście) i z Kaplicą szpitalną S. Krzyża (za miastem) 7. Serock [(Sierocic dawniej)] m. 8. Smogorzewo. 9. Szyski. 10. Winnica.

warsz płoc

13.) Dekanat Radzymiński: [illegible] 1. Chołomowo. 2. Dąbrowka. 3. Zieporet. 4. Okunin. 5. Radzymin m. [(warsz)] 6. Tarchomin. 7. Skaryszewo [(warsz)] {czyli ...} [(warsz)] 8. Wieliszew.

[eryg. 1526 wystawił 1542 Jędrzej ... dzied.]

warsz

F eryg. 1538 Stanisław Okoń

14) Dekanat Stanisławowski: 1. Cygów. 2. Dobre m. 3. Klembow. 4. Kobyłka. 5. Pustelnik. 6. Zniewnik. 7. Okuniew m. [(dawniej D...)] 8. Stanisławow m. (dawniey Czissek) fund. 1524 Stanisław i Jan Xiążęta mazowieccy.

august.

15) Dekanat Wiźnieński: 1. Burzyn 2. Dobrzyjałów. 3. Drozdowo. 4. Jedwabne. 5. Piątnica. 6. Płock mały 7. Poryte (z Stawiskami m.) 8. Przytuły. 9. Wizna m.

august.

(dawniej Szczuki)

16) Dekanat Wąsoski: 1. Białaszewo. 2. Grabowo. 3. Grajewo m. 4. Kolno m. 5. Lachowo. 6. Niedzwiadna. 7. Romany. 8. Radziłow m. 9. Stucz. 10. Szczucin mazowiecki czyli Szczuczyn m. 11. Wąsosz. m.

płock

17) Dekanat Wyszkowski: 1. Barcice, 2. Brańszczyk. 3. Długosiodło [Kość. drewn.] 4. Goworowo. 5. Lubiel. 6. Obryte, 7. Pniewo. 8. Popowo. 9. Poręba. 10. Wyszków. m. 11. Zatory. 12. Zamski (czyli Zambski) z filią Sokołowo.

A. 1245. VI calend. Febr. Innocenty IV potwierdza obiór P. (Piotra?) kustosza płockiego kanonika włocławsk. na biskupstwo płockie i poleca arcyb. gniezn. aby go wyświęcił. Ojciec tego to elekta był żonaty i potem został kapłanem. – (Theiner monum. pol. I. 39 Nº 79)
Z tego by się pokazywało iż Andrzej h. Gryf biskup płocki umarł przed r. 1245

A. 1451 Wincenty Giżycki eryguje we wsi swej Chociszewo kościół parafialny z drzewa, na nowo r. 1831 odbudowany z drzewa, w wielkim ołtarzu cudowny obraz N. P. Maryi trzymającej na ręku dziecinę Chrystusa. Obraz ten z Włoch sprowadzony przez jednego z Giżyckich. – Do tej parafii należy drewniany kościółek filialny we wsi Smoszewo. – Do tej parafii należy też wieś Mięczynek gdzie był kościół parafialny S. Maryi Magdaleny, istniejący już r. 1451, około r. 1735 z drzewa przez Kazmierza Dunina Mięczyńskiego na nowo wystawiony, i r. 1778 zniesiony. (Ob. Wiadomość historyczna o kościele parafialnym we wsi Chociszewie przez x. Józefa Orzeckiego – w Pamiętniku religijno-moraln. 1853 Rok XII. Zeszyt 6 str. 553–574.

Dyecezya płocka

Kikoł miasteczko. Kościół paraf. Św. Wojciecha wymurował 1809
Ksawery Zboiński wojewoda płocki, konsekrował 1817 sufragan
Luboradzki.

Biskup płocki. Wincenty Teofil Popiel (syn Konstantego
senatora rzeczyposp. Krak. i Zofii Badeniówny) ur. 29 czerwca
1825 w Czaplach wielkich, kształcił się na pensyi Józefa Kremera
w Krakowie, potem uczęszczał na kursa prawne w Warszawie. R.
1847 wstąpił do Seminaryum Kieleckiego, wyświęcony 1847, został
1849 w Lipcu Kanonikiem Krak. i udał się do uniwersytetu Lowańs=
kiego, gdzie po 3 latach został Baccal. S. Theol. R. 1852 był w Rzy=
mie gdzie został Dr. Teol. R. 1854 profesorem w Seminarium Kieleckiem,
1855 kanonik lubelski, r. 1862 rektor i profesor akademii duchow=
nej w Warszawie, r. 1863 d. 6 Grudnia wyświęcony na biskupa płockiego.

Bętkow wieś (w dekanacie dobrzyńsk.) parafia eryg. r. 1124 odno=
wił erekcyę r. 1641 Królewicz Karol Ferdynand administr. bisk. płock. Kościół
paraf. drewniany r. 1778 Michał Poniatowski inkorporował do
Misjonarzy w Płocku. R. 1790 Misjonarze wymurowali nowy
Kościół paraf. r. 1790, konsekrowany przez Onufrego Szembeka
bisk. płock. r. 1806, odrestaurowany r. 1860

Nowawieś wieś (w dawnym dekan. ostrołęckim). Kościół paraf. ery=
gow. 1535, drewniany, po spaleniu przez Szwedów w r. 1709, wystawił r. 1746
x. Franciszek Kaczyński nowy z drewa, dachówką kryty, odrestaurowany
1861. Jest tu piękna monstrancya srebrna z r. 1640 i literami I.B.P(lebanus)
N(owowiejscensis).

Lubowidz w/ Kościół paraf. istn. 1657 fundowany przez Stanisława Lubo=
widzkiego dziedzica z drewa, odbudowany 1787, po spaleniu w r. 1799
wystawił nowy r. 1804 Kajetan hr. Sierakowski z drewa, odrestaur. 1864.
Na cmentarzu grzebalnym kaplica murow. z grobami familijnemi wystawio=
na r. 1848 przez Helenę z Dzieduszyckich hr. Sierakowską.

Barcice w. Kościół paraf. eryg. 1390 przez Norbertanki z Płocka, drewniany, zbudowany r. 1758

Wyszków Kościół paraf. murowany wystawił 1790 biskup Prażmowski

Poręba w. Kościół paraf. wystawił Stanisław Łubieński bisk. płocki wymurował zaś 1780 Michał Poniatowski bisk. płock.

Zuzel w. Kościół paraf. drewniany fund. 1726 x. Słomczewski proboszcz.

Zaremby w. Kościół paraf. z klasztorem Reformatów fund. Zaremba kasztelan sandomiersk.

Zasiennica w. Kościół paraf. drewn. wystawiony 1766 kosztem Kapituły pułtuskiej, jest tu obraz Św. Rocha pędzla Hadziewicza, mieszkańcy Koloniści niemieccy.

Zoniec. w. – Kościół paraf. wymurował Michał Poniatowski bisk. płock.

R. 1744 archidiakonatów 3 kościołów paraf. 311.

Stan dyecezyi płockiej w r. 1785
podług spisu Michała Poniatowskiego bisk. płock.

Katedra w Płocku (S. Zygmunta) f. 965 przez Mieczysława, wymurowana r. 1136 przez Alexandra herbu Dołęga bisk. płock. (Proboszcz ma tytuł xięcia siewierskiego)
przy niej Prałatów liczono 9, Kanoników 22, wikarych
(między prałatami 2 archidyakonów: pułtuski i dobrzyński – między kanonikami: arcybiskup gnieźnień. i opat czerwiński.)

Kollegiaty 1. Płock (S. Michała) f. 1449 Paweł Giżycki biskup płocki – przeniesiona ~~przez~~ r. 1731 do kościoła S. Bartłomieja
Prałatów 2 Kanoników 6. (supr. 1819)

2. Pułtusk (Zwiastowania n. P. M.) f. 1449 Paweł Giżycki biskup płocki. – Prałatów 3. Kanoników 10, wikarych 10, Mansyonarzy 8

Seminaria 1. Płock (Missyonarzy) f. 1708 (czyli 1710?) Ludwik Załuski bisk. płocki; fundusz zapisał x. Szczuka prałat płocki sufraganem chełmińsk.
2. Pułtusk.

R. 1778 liczono Klasztorów 32, Kościołów parafial. (matr.) 309,
Kościołów filialnych 15, Kościołów szpitalnych 20, Kaplic publicznych 22.
Archidiakonatów 3, Dekanatów 33.
Miast i miasteczek 40, wsi 4301; Ludności chrześciańskiej 308403, protestantów 4942, żydów 18103; razem 331448.

W tej dyecezyi leżała ziemia michałowska r. 1303 zastawiona Krzyżakom przez Leszka xięcia Kujawskiego a r. 1317 zupełnie odstąpiona.
Biskupstwo obejmowało 1) całe województwo płockie (składające się z powiatów płockiego, bielskiego, raciązkiego, sierpckiego i płońskiego oraz z ziemi zawskrzyńskiej czyli powiatów szreńskiego, miedzborskiego i mławskiego, 2) z części województwa inowrocławskiego (czyli z większej części ziemi Dobrzyńskiej t. j. powiatów dobrzyńskiego lipnowskiego i rypińskiego). 3) z części województwa rawskiego czyli części ziemi gostyńskiej albo powiatu gostyńskiego) 4) z znacznej części województwa mazowieckiego (czyli ziemi ciechanowskiej, wyszogrodzkiej, zakroczymskiej,

tomżyńskiej, ~~[illegible]~~, rożańskiej, nurskiej i części ziemi liwskiej, części ziemi warszawskiej, części ziemi wiskiej i części ziemi czerskiej)

Klasztory

Benedyktyni: 1. Płock s. Adalberti (opactwo komendat.) ~~[illegible]~~ f. 1000 przez Gaudencyusza czyli Radzyma herbu Poraj arcyb. gniezn. i Bolesława chrobrego (podł. Załaszowskiego) – czyli raczej f. 1270 przez Jana xięcia mazow. (co mylne bo takiego xięcia niebyło) (podł. Szczygielskiego) r. 1781 przeniesieni do Pułtuska.

najpewniej fund. 1166 przez Wernera herbu Poraj biskupa płock. – inni zaś przypisują fundacyję r. 1015 przez hrabiego Poraj na Winiarach)

2. Zamski (probostwo) (prepozytura)
3. Łętowo (prepozytura)
4. Szczepankow (prepozytura) fundowane przez Wernera herbu Poraj biskupa płock.
5. Bielsk (praepositura) (klasztoru w Mogilnie) f. 1322 Florian biskup płocki

Kanonicy regularni lateraneńscy podł. Dziennika f. 1060 Alexander bisk. płock. f. 1129 Piotr Dunin ~~1155~~

1. Czerwinsk (opactwo komend.) f. ~~około 1136~~ Alexander z Malonne (herbu Dołęga) bisk. płock. (z cudownym obrazem N. Maryi P. r. 1648 d. 1 lutego przez Komisyą za cudowny uznany – supr. 181[.]

(z obrazem cudownym P. Maryi o którym pisał Łuk. Paprocki 1650 ob. Liczrojni [illegible])

2. Nasielsk (probostwo) fund. 1445 Andrzej Szyszkowski opat czerwiński we wsi Nowawieś czyli Kośki darowanej 1257 do Czerwińska przez Ziemowita. dziś zakonnicy Norbertanki z Płocka

3. Krasne (probostwo) probostwo erygow. w XIII. w. Warcisław z Krasnego, r. 1682 oddał klasztorowi w Czerwińsku Jan Bonawentura Krasiński wojewoda płocki (probosz i 5 zakonn.)

Augustyanie (strict. obserw.) supr. 1. Ciechanow f. 1353 Ziemowit xiążę mazowiecki z żoną Eufemią.

2. Białłuty (Vila alba)

Dominikanie 1. Płock (S. Dominika obok zamku) supr. w XVII wieku f. ~~1235~~ 1234 Konrad I xiążę mazowiecki supr. 18[.] pod. Gawareckiego fund. 1234.

2. Płock (S. Trójcy) w mieście f. 1244 Konrad I x. mazow. zniesieni 1570

~~[illegible]~~

Ob: Gawarecki: Wiadomość o zgromadzeniu x. Dominikanow w Płocku (w Alleluja 1843. st. 205)

Kanonicy regularni Bożogrobcy (Miechowici)

1. Wyszogród (probostwo) f. 1320 Wacław i Bolesław xiążę mazowieccy i płocki supr. 1819.

2. Rypin (szpital) f. 1323 Władysław i Bolesław xiążę dobrzyńscy z matką Anastazyą (wdową po Ziemowicie xięciu łęczyckim supr. 1819. 1316 Ziemowit [illegible]

3. Sumin (probostwo) f. 1325 Franczyszko Schenko z Sumina herbu Leliwa
4. Górzno (probostwo) f. 1325 Florian z Kościelca biskup płocki.

Franciszkanie: 1. Dobrzyn f. ~~około 1220 Konrad I~~ xiążę mazow. łęczycki

2. Wyszogrod f. 1320 Wacław x. mazowiecki i płocki (z cudownym obrazem Zwiastowania N. P. M. przez komisyą 1697 d. 12 sierp. za cudowny uznanym)

3. Stawiska ~~[illegible]~~ (Fortunatowo) f. 1688 Fortunat Zamojski towarzysz tomżyński, starosta wysokodworski;

<u>Bernardyni</u> 1. Ostrołęka f. 1665 Tomasz Gorławski sędzia nurski

2. Prasnysz f. 1585 Paweł Kostka dziedzic
Kostkowa miecznik ciechanowski
(czyli podobno Kościk)

3. Ratow f. 1684 (1685) Tomasz Narzymski chorąży chełmiński

4. Strzegocin f. 1693 Franciszek Bieliński kanonik włocław. później bisk. chełmiński (z cudow. obraz. n. P. m. koronow. 1755)
5. Skępe (Wymysłin) f. 1498 Mikołaj Kościelecki
6. Grodzisko (rezydencya) f. 1602 Zygmunt III (należeli do prowincyi małopol.)
7. Praga pod Warszawą (dawniej Golędzinow) (należeli do prowincyi małopolsk.)
f. ~~1598~~ ~~1750~~ 1598 Warszycki dziedzic
supr. 1811.

8. Kobyłka (rezydencya) f. 1740 Marcin
Załuski sufragan płocki.

<u>Reformaci</u> 1. Płock (za miastem na Krasnej woli f. 1753) f. ~~1765~~ Franciszek Kanigowski biskup
turoneński, sufragan ~~Kijowski~~ Kujawski i Marian=
na z Żurawskich Lasocka miecznikowa
zakroczymska.

2. Pułtusk f. 1648 Wojciech Wessel kasztelan
warszaw.

3. Żeromin (czyli Żuromin) (rezydencya) f. 1778 Andrzej Za= (z obrazem cudownym n. P. M. r. 1714 przez Kazim. Rokitnickiego kanon. i officyała płock. za cudowny ogłosz. — jest o nim osobna książka)
mojski exkanclerz w. kor. (po Jezuitach)
(w powiecie sierpskim)
4. Zaręby rezydencya f. Szymon Zaręba kasztelan sieradzki.

<u>Kapucyni</u>: 1. Zakroczym f. 1756 (czyli 1757?) Józef Młocki starosta
zakroczymski

2. Łomża (rezydencya) f. 1770 Józef Konstanty
Trzaska kanonik płocki.

<u>Karmelici trzewiczkowi</u>: 1. Płońsk f. 1462 Katarzyna
xiężna mazowiecka.

2. Obory f. 1605 Łukasz z Murzy=
nowa Rudzowski dziedzic z żoną Anną Gałemską

3. Trutowo f. 1717 Jan Rętfiński
dziedzic

4. Wąsosz (rezydencya f. 1605 Andrzej Rogala

(a podł. Gawareckiego r. 1606 tenże - mylnie)

Jezuici 1. Płock (Collegium) f. 1611 Marcin Szyszkowski bisk. płocki; r. 1731 przeniesieni do S. Michała supr. 1773

2. Pułtusk (Collegium) f. 1566 Andrzej Noskowski bisk. płocki supr. 1773 (dziś Benedyktyni z Płocka

3. Pułtusk (Missya)

4. Łomża (Collegium) f. 1611 Adam Nowodworski kanonik gniezn. później zaś biskup poznan. (supr. 1773 po nich Pijary osiedli)

5. Żeromin (Missya) f. 1714 Michał Zamojski wojewoda smoleń. i Bohdan Mostowski kasztelan sierpski. (supr. 1773 - po nich Reformaci osiedli)

6. Myszyniec (Missya) f. 1654 Jan Kazmierz król z żoną Marią Ludowiką.

7. Ciechocin (Missya)

Pijarzy: 1. Łomża f. 1774 (po Jezuitach) (Collegium)

2. Szczucin mazowiecki f. 1696 (Collegium) Antoni Stanisł. Szczuka referend. kor.

3. Płock f. 1778 (bez szkół)

4. Pułtusk (bez szkół) f. 1778.

Missionarze: 1. Mława f. 1713 Ludwik Załuski bisk. płocki

2. Płock f. 1708 (czyli 1710) Ludwik Załuski bisk. płock (r. 1781 osiedli w klasztorze pobenedyktyńskim); erekcyja ich z d. 6 maja 1710

Pułtusk Bonifratrzy fund. 1615 Henryk Firlej bisk. płock. przeniesieni do Łowicza

Benedyktynki * 1. Sierpc f. 1625 Zofia z Zbąszyna Potulicka podkomorzanka poznańska.

* 2. Łomża f. 1628 x. Jan Chociszewski; uposażył Adam Kossobucki wojewoda mazow. (filia z Torunia)

Norbertanki: 1. Płock f. 1181 przez Wita z Chotla herbu Janina bisk. płock. (a podł. innych 1179 tenże dopewniej - r. 1818 przeniesione do Szpanowska.

Bernardynki: 1. Przasnysz f. ~~1622~~ 1606 Petronella Lodoska dziedziczka Lodosia.

2. Praga ~~dzi~~ pod Warszawą (dawniej Golędzinów) f. 1730. Urszula Iwanowska profeska warszawska ~~klasztor~~ klasztor wystaw. 1754 supr. 1809.

Dominikanki (de poenitentia): 1. Płock supr. ~~1784~~. 1776

Panny miłosierne: 1. Pułtusk f. ~~1735~~ 1728 Andrzej Stanisław Kostka Załuski bisk. płock.

2. Szczucin mazowiecki

3. Płock f. 1784 (po Dominikankach) Michał Jerzy Poniatowski bisk. płocki.

Ecclesia Cathedralis Plocensis: 1777.

Praelati: Praepositus – Decanus – Archidiaconus Plocensis – Scholasticus – Primicerius – Custos – Cancellarius – Archidiaconus Dobrzynensis – Archidiaconus Pultoviensis.

Canonici 22 (między temi Archiepiscopus Gnesnensis Canonicus natus Plocensis.)

Ecclesia Collegiata Pultoviensis: 1777.

Praelati: Praepositus, Archidiaconus, Decanus.

Canonici: 10

Missale editum a. 1520 studio et autoritate Erasmi Ciołek episcopi Plocensis.

534

Płocka dyecezya utraciła przy rozbiórze do Prus dekanat Gorzno składający się 26 parafiialnych kościołów (z tych i w mieście), 2 filialnych kościołów, 2 szpitalnych — 6 księży, 4263 dusz katolickich.

Podlaskie bisk.

Dieceza Podlaska. (podł. Szematyzmu r. 1861) 536

1) Dekanat bialski: 1) Biała (miasto) f. 1525 Jerzy Iwanowicz Iliniez starosta brzeski i lidzki dziedzic marszałek nadw. lit. – r. 1554 oddany Kalwinom – 1582 zmurował Krzysztof Radziwiłł Sierotka i oddał katolikom.
2) Bordzitowka drewn. f. 1646.
3) Gorki istn. 1471 – zmurow 1517 Mikołaj Niemierza (marsz. lit.) – (Bern. Maciejowski bisk. odebrał Kalwinom
4) Horbow drewn. 1516
5) Huszlew drewn. f. 1666 Wojc. Mleczko – zmur. 1851.
6) Huszcza istn. 1585 – zmur. 1811.
7) Koden (miasto) Kollegiata S. Anny; najprzód Kościoł S. Ducha zbudował Jan Sapieha wojewoda podlask. około 1518 – R. 1599 Mikołaj Sapieha wojew. witebs. przeniosł w inne miejsce i nazwał S. ~~Ducha~~ Anny drewn; r. 1631 Mikołaj Sapieha chorąży lit. zmurował i prepozyturę fundował – R. 1636 obraz cudowny P. Maryi Guadalupe który Mikołaj Sapieha przywiozł z Rzymu z pałacu przeniesiony do Kościoła – R. 1710 Jan Fryder. Sapieha referend. lit. fundował Infułactwo i r. 1723 Koronacyję sprawił

Była tu Rezydencya Jezuitów do r. 1773.

8) Leśna mur. Klasztor (Paulinow) fundował Jan Władysław Michałowski miecznik mielnicki r. 1727 jest tu statua kamienna P. Maryi cudowna znaleziona na gruszce od pasterzy 1683.
9) Łomazy (miasteczko) istn. 1451 drewn. odbud 1852.
10) Malowa gora istn. 1464 drewn. odbud 1782
11) Piszczac miasteczko eryg około 1566 odbud. drewn 1731.
12) Pratulin (dawniej Hornow wieś) miasteczko tak zwane 1739 Kośc. istn. 1686 – Jan Połocki starost. kaniow. z żoną Joanną 1787 zmurował.
13) Rossosz miasteczko istn. 1583 drewn.
14) Terespol miasteczko. R. 1697 Józef Bogusław Słuszka kaszt. wileń. hetm. w. lit. z żoną Teresą Gosiewską w miejscu Błotkow dawniej zwanem fund. Klasztor Dominikanów

Klasztory a) Biała ~~(m)~~ (miasto) Klasztor reformatów fund 1671 Michał Kazim. Radziwiłł hetman polny lit. z Katarzyną Sobieską żoną — Klasztor Pau... w Leśny 1847

β) tamże klasztor Sióstr Miłosierdzia f. 1716 Karol Stanisław x. Radziwiłł Kanclerz W. Lit.

2) Dekanat Garwoliński
1) Borowie f. 1547 (dawniej zwane Jastrzębie) ~~(..)~~ drewn. – zmur. 1831
2) Garwolin miasto istn 1511 zmurow 1839.
3) Gozlin Klasztor Marianow f. 1699 Jan z Glewa Lasocki pincerna lucov. drewn. – zmurow. 1776.
4) Jeziory fund i mur. 1806.
5) Osieck miast. eryg. drewn. 1300 – zmur. 1780
6) Ostrowek er. 1678 fund 1678 Stefan Wierzbowski bisk poznan. dla Bartoszkow
7) Parysow miasto – eryg przed 1461 we wsi Sieczyn – odbudow 1750.

8) Warszawice (er. 1419 we wsi Radwankow) – r. 1736 przeniesiona do Warszawic

9) Wilga er. 1407 – zbudow 1771.

c) Dekanat Janowski:

1.) Janow miasto nad Rzeką Krzywdą w wojew. brzesko-lit w dyec. łuck Kościoł S. Trojcy fund. 1428 Witold we wsi Porchowie za biskupstwa Andrzeja de Spławka Spławskiego – R. 1465 Jan Łosowicz bisk. łucki ze wsi Porchow zrobił miasto Janow i Kośc. S. Jana Bapt. paraf. zmurował – Szwedzi r. 1657 pałac biskupi zrujnowali i akta biskupie od r. 1469 zniszczyli – R. 1522 Paweł Algimuntowicz S. Olszański biskup łucki fundował w Kościele S. Jana Bapt. fundował praepositurum i mansyonarzy i Kościoł S. Trojcy odbudował. – R. 1602 oddano Kościoł praeposit S. Jana Bapt. Dominikanom, a parafię przeniesiono do Kościoła S. Trojcy. – R. 1685 Stanisław Witwicki bisk. łucki fundował w Janowie Seminarium i przy nim Bartoszków – R. 1741 utworzono Kollegiatę – R. 1818 katedrę podlaską – R. 1714 Alexander Wyhowski bisk. łucki wymurował Kościoł S. Trojcy co skończył jego następca Rupniewski.

W Janowie był w zamku niższym Kościoł S. Stanisława prepozytura fund. od Stanisława Sławskiego bisk. łuck (+1488) ten zniesiono r. 1797 a Kościoł obrócono na cerkiew unicką. W Janowie są portrety biskupów łuckich i groby: Andrzejewicza +1556, Wierzbickiego (+1588 w Grodku) Jana Zamojskiego (+1656 w Biłgoraju) Franc. Prażmowskiego +1701, Kobielskiego +1755, Ant. Wołłowicza +1770, Naruszewicza +1796 bisk. łuck. – W Janowie odbyły się synody dyecezalne: 1542 – 1554 d. 28 April w kość. paraf. S. Jana Bapt. przeciwko Szymonowi z Proszowic (kaznodziei Mikoł. Radziwiłła woj. wil.) Hieronimowi Piekarskiemu pastorowi w Białej i Walentemu Dubiy (Spiritus) oskarżonym o herezyją – R. 1607 biskup łucki synod zapowiedziany na dzień 31 Lipca przeniosł na dzień 16 Septembr. 1607 do Janowa – 1628 d. 10 Maja Achacy Grochowski bisk. łucki miał tu synod – R. 1631 d. 8 Octobr. był synod w kościele S. Trojcy (druków.)

2. Knychówek er. 1460 Przecław Koreczewski – zmurow. 1631 Krzysztof Wiesiołowski marsz. w. lit.

3. Kożuchowek ist 1419 – odbud 1804 drewn.

4. Łosice miasto er. 1513 Sylwester Ożarowski starosta łosicki – odbud. drewn. 1731.

5. Hadynow (filia) er. 1413 zbudow. drewn. 1421 (może 1521 i fund 1513 za Pawła Holszańskiego bisk. drewn. modrzew.

6) Niemojki er. 1448 – zmurow 1793.
7) Paprotna er. 1539 – odbud. 1750 drewn.
8) Przesmyki istn 1465 – odbud. 1776 drewn. (Za tą wsią są zale i cmentarz Pogański)
9) Ruskow er. 1440 – r. 1580 oddana Kalwinom – r. 1619 wrócona Katol. R. 1464 zmurował Adam Raczko dziedzic
10) Sarnaki er. 1430 – odbudow. 1816
11) Skrzeszow wieś tę r. 1428 Witold darował biskupom Łuckim którzy tu kościół wystawili, dotował go 1501 Jan Ludetko bisk. Łuck. – R. 1733 zmurow.
12) Sokołow miast. er. 1415 – oddany Kalwinom a r. 1590 Katolikom – zmurow. 1826.
13) Wirów (filia) er. 1799 – zmurow 1836.
14) Wyrozęby er. 1438 – zmur. 1858.
Klasztor α) Dominikanow w Janowie f. 1602 Stanisław Gomoliński bisk. Łuck; zmurował 1790 Cyprian Gronostajski przeor kosztem Ciecierskich.

d) Dekanat Łaskarzewski:
1) Goriczyce er. 1746 drewn.
2) Gozno er. 1485 drew – zmurow około 1800.
3) Korytnica ist 1447 – zmurow 1850. (Dług Lib. ben.)
d. pozn. 4) Łaskarzew miast. dawniej Goraczewo wieś, którą Andrzej Łaskary Gosławicki bisk. poznan. dziedzic (+ 1426) w miasto zamienił i kościół fundował – drewn. (Dług. Lib. ben.)
5) Maciejowice miast. istn. 1440 – zmurow. 1840 Dług. Lib. ben.
6) Miastkow er. przed 1516 zmurow. w XIII wieku już
7) Samogoszcz fund 1463 pierwotnie we wsi Tarnow przez Stanisława Tarnowskiego podczaszy czersk.
8) Wargocin istn 1645 – drewn. odbud. 1745.
9) Wilczyska istn 1505 – oddany potem Socynianom
10) Zwola miasteczko er. 1529 – odbud. 1686.

e) Dekanat Łukowski
1) Adamow miast. (dawniej Jadaromin) ed. 1545 drewn – zmurow 1802
2) Łukow miasto istn 1250 przy Konwencie templariuszow – R. 1254 utworzono biskupstwo Łukowskie które tegoż roku do Chełma przeniesiono – R. 1418 parafia drewn. Spalon 1803.
3) Radoryż er. 1588 – odbud 1735 drewn.
4) Stanin er. 1555 – odbud. 1742 drewn.

5) Stoczek Łukowski miast. R. 1472 Andrzej Opaliński bisk. pozn. we wsi (biskupi pozn.) Doznańska Wola albo Stoczek de nova radice locata fund. kościoł. Sebastian bisk. pozn. (+ 1544) wieś Stoczek na miasto zamienił i nazwał Sebastianowo – odbud. 1774 drewn.
6) Trzebieszów er. 1430 – odbud 1724 drewn.
7) Tuchowicz miasteczko istr 1440 – r. 1548 Jakub, Jan i Mikołaj Kazimirowie fundow. prepozyturę i 5 mansyonarzy – drewn. (Dług. Lib. ben.)
8) Ulan ist 1440 – zmurow 1771.
9) Wojcieszków dawniej miasteczko dziś wieś – er. 1437 – drewn odbud. 1
10) Żelechów miasto najprzod wieś er. 1010 – w XV wieku zostało miaste – r. 1575 oddany kalwinom – odbud. 1692 murowan (Dług. Lib. ben

Klasztory α) Piarow w Łukowie f. 1695 Jan Dominik Jezierski stolnik łukowski
β) Bernardynow w Łukowie f. 1629 Erazm Domaszewski koniuszy Koron. starosta łukowski – zmurow 1770.
γ) Bernardynow w Jeleńcu (Zeleniec) f. 1749 Antoni Jezierski dziedzic. approbował Załuski bisk. krak. – zmurow 1752
δ) Dominikanow w Zofibór f. 1722 Franciszek Nowoski starosta łukowski z żoną Zofią Godzką starościanką stężycką przezwawszy wieś Domaszewnica Zofiborem – drewn.
ε) Karmelitow w Gutowskiej Woli f. 1633 Ludwik Krasinski kaszt. ciechanowski starost. płocki.

γ) Dekanat międzyrzecki
1) Kock miasto – ist 1440 (wieś Koczko w miasto zamienił Jagiełło 1427) – zmurow 1798
2) Komarówka dawniej miasteczko; 1709 zostało ze wsi Komarowka miasteczkiem – a od 1822 wsią – Kość. er. 1709 – zmur. 1857.
3) Konkolownica (filia) fund 1767 drewn.
4) Łysobyki miast. er. (mied) 1622 Stan. Jan. Zbąski biskup warm – murow.
5) Międzyrzec miasto – er. 1174 – zmurow 1572
6) Ostrówki – zbudow 1595 (filia do Międzyrzeca) – 1659 matrix – 1743 odb drewn.
7) Radzyń (miasto dawniej Kozi rynek) istr 1440 – prepozytura er. 1534 – zmurow 1641. (dyec. Krak ?)
8) Serokomla miasto. – er. 1444 – odbud 1766
9) Wohyń miast. – odbud. 1537 – zmurow 1843
Klasztor: α) Siostr Miłosierdzia w Radzyniu f. 1844 i szpital ze składek.

g) Dekanat Parczowski

1) Opole er. 1643 – zmur. 1811.

d. chełm. 2) Orchówek miast. – Jerzy [crossed out] starosta belski z bratem Krzysztofem Krupscy dziedzice fund. kościół 1507, ten r. 1610 oddał Augustia: nom na klasztor Mikołaj Świcki dziedzic – zmurow 1780 (z cudownym obrazem) dyec. chełm.

3) Ostrów miast. – er. 1442 Teodoryk z Ostrowa dziedzic – zmur. 1755 dyec. krak.

3) Parczów miast. – er. 1401 – odbud 1796 drewn.

4) Sławatycze miast – istn. 1556; Andrzej Leszczyński wojew. brzesko-kujaw. pojąwszy Teodorę córkę dziedzica Romana Sanguszki oddał Kalwinom – oddała katolikom Michał Kazim. Radziwił wojew. wileń. z żoną Katarzyną Sobieską – odbud. 1761.

chełm.) 5) Sosnowica wprzód filia do Wereszczyna, dopiero 1685 Andrzej Świę: cicki bisk. chełm. zrobił matrix – zmurow 1797.

chełm.) 7) Uhrusk (Orowsk, Urowsko, Uhrowsk) – r. 1223 Daniel książe wło: dymierski zbudował tu pałac i cerkiew którą do Chełma przeniesło. no – Fargeryg. 1551 Mikołaj Urowiecki (+1557) – oddana Kalwinom – odebrana 1654 – zmurow 1672. – R. 1681 osadzeni przy tem kos: ciele Clerici Recollecti Congregationis Immaculatae Concept B. M. V. lecz po 3 latach opuścili.

chełm.) 8) Wereszczyn er. 1634 drewn.

9) Wisznice miast. er. 1630 z drzewa – odbud. 1754.

10) Włodawa miast. kośc. istniał 1556 – przy nim 1698 Ludwik Pociej podkomorz. brzeski fund. klasztor [crossed out] Paulinów

Klasztory a) Augustianow w Orchowku f. 1610
b) Paulinów w Włodawie f. 1698

h.) Dekanat Siedlecki

1) Domanice (wprzód filia do Łukowa) – matrix od 1747 – zmur. 1848.

2) Grębków (Grampkow) er. 1421 przez bisk. poznań. – odbud. 1747.

3) Kopcie er. 1720 drewn.

4) Korobody miast. przy kośc. paraf. 1513 Jan Litawor Chreptowicz marsz. lit. fund. 8 mansionarzy.

5) Mordy miast. er. 1408 – r. 1505 Stanisł. Hlebowicz wojew. połock. fund. 4. mansyonarzy – r. 1550 oddany Kalwinom – r. 1575 odebrany – zmurow 1748.

6) Oliwiska er. około 1300 – zmurow. 1787.

7) Pruszyn er. 1430 – zmur. 1807.

8) Rozbity kamień istn 1450 – odbud 1778 drewn.

9) Siedlce miasto er. 1532 – zmurow. 1740.
10) Skurzec – fund. 1711 Józef Przygodzki kanonik Kamieniecki i Marianów przy nim osadził – zmurow. 1794 kosztem Krzysztofa Cieszkowskiego.
11) Suchożebry er. 1422 – oddany kalwinom – odebrany 1605 – zmur. 1772.
12) Seroczyn f. 1547 – odbud. 1770 drewn.
13) Wodynie er. 1445 – odbud 1779.
14) Wyszków er. 1407 – zmur. 1770.
15) Zbuczyn (do r. 1818 miasteczko) er. 1418 – odbud. 1738 drewn.
16) Żeliszew er. 1769 drewn. (Dyec. Krak. do Łukowa)

Klasztory: α) Bernardynów w Krzesłinie – kościół w XVI wie: ku zabrali kalwiny – r. 1595 zbudowano nowy, zaczął murować Marek Butler, ukończył i oddał ~~[illegible]~~ Dominikanom Wiktoryn Kuczyński kasztel. podlask. lecz Dominikanie wrócili do Warszawy – R. 1743 osadzono Bernardynów.

β) Marianów w Skórcu f. 1711.

i) Dekanat Stężycki.

1) Bobrowniki miast. – kościół jako filia Stężycy istniał er. 1488 – r. 1503 matrix zmurow. – odbud. 1757.
2) Brzeziny er. 1684 drewn.
3) Drążgów (dawn. miasteczk. teraz wieś nad Wieprzem) er. 1334 – r. 1575 Mikołaj Kłoczowski dziedzic oddał kalwinom którzy 30 lat posiadali – zbudow. drewn. 1771. (Dyec. Krak.)
4) Kłoczów er. w XV wieku jako filia do Żelechowa (który r. 1575 oddano kalwinom) – R. 1575 matrix – 1737 zmurow. (Dyec. Krak.)
5) Nowodwór miast. er. 1612 – należało do Jezuitów Krak. zapisane od Mncińskiego
6) Okrzeja miastecz. er. 1469 – zmur. 1790
7) Ławłowice er. 1593 – zmur. 1801.
8) Ryki er. w XV wieku – zmur. 1737.
9) Stężyca miasto drewn. – zmurow. 1434
10) Żabianka dziś Wąwolnica er. 1570 (filia do Drążgowa) – od 1575 matrix – odbud. 1754.

Klasztory α) Franciszkanów w Stężycy.

d. po

K.) Dekanat Węgrowski

1) Ceranów er. 1508
2) Czerwonka kośc. fund. Piotr Strumiłło starosta drohicki co wnuk jego Piotr Stanisław Piotrowicz Kiszka dziedzic Ciechanowca 1519 potwierdził
3) Jabłonna [illegible] Lacka aliàs Respondowa er. 1470 – zmur. 1824.
4) Korytnica istn. 1475 – odbud. 1748 drewn.
5) Kossów f. 1425 – odbud. 1660 drewn.
6) Liw miast. f. 1350 – odbud. 1760 drewn
7) Miedzna miast. istn 1470 – odbud 1803 drewn.
8) Niecieć (dawniej Niecieczа) er. 1457 – drewn.
9) Prostyn er. 1511 – zmur. 1802
10) Sadowne (dawniej Rażne) er. 1527 – odbud. drewn. 1748.
11) Skibniew istn. 1477 drewn. – odn. 1743 drewn.
12) Sterdynia miast. ist. 1472 – odbud. 1782 (d. Łuck)
d. pozn.? 13) Stoczek (dawniej Miednik) er. 1518.
14) Węgrów miast. er. 1414 – oddana Kalwinom – odebr 1597 murow. – odbud.
15) Starawieś (filia Węgrowa) r. 1473 Jakimowice lub (1711) Krasny dwór zwana – er. 1473 – odbud. 1777 drewn.
16) Zembrów (dawniej Zembrówko) er. 1486 – odbud. 1770 drewn.

Klasztory: a) Reformatów w Węgrowie fund 1672 Jan Bonawentura Krasiński.

Dyecezya podlaska r. 1861 miał 10 dekanatów, parafii 99, filii i parafii zarazem 5, kaplic 47, księży świeck 203 – dusz 243529

Biskupi: 1) Felix Łukasz z Lewina Lewiński kaw. ord. S. Stanisł był 6 lat biskupem † 5 Kwiet. 1825.
2) Jan Marcelli z Gutkowa Gutkowski ur. 1776; bisk. podlaski od 1826 kaw. ord. S. Stanisł – r. 1840 d. 29 Kwietn. z sadzony [illegible] siedział 2 lat w Ozierańsku, potem we Lwowie – arcybiskup maryanopolitański od 1856.
3) Benjamin Piotr Paweł Szymański komisarz jeneralny kapucynów w Polsce ur. 18 Czerwc. 1793 wstąpił do zakonu 26 Sept. 1810 wyświęcony 9 czerwca 1816 – wyświęcony 1 lutego 1857

Excell. Sufragan podlaski Józef Twarowski biskup amyzoneński kaw. ord S. Stanisł. II klassy ur. 1797 wyśw. 1821. dziekan kapituły podlask. sekret. bisk. i konsystorza: Jakub Łubkowski S.T.C. ur. 1834.

R. 1864 zniesiono wszystkie klasztory w dyecezyi podlaskiej. R. 1874 były tylko 4 klasztory Sióstr miłosierdzia: w Białej, Radzyniu, wsi Milanowie i wsi Sterdyni.
Kościołów parafialnych r. 1874 było 112, filialnych 11 kaplic publicznych i prywatnych 59. Dusz katolickich obrz. lac. 321,475 – Dekanatów 9, księży świeckich 148, zakonników 29, sióstr miłosierdzia 17.

Dyecezya Podlaska.

Gutkowski Jan Marcelli ur. 1778, wstąpił do Domi-nikanów gdzie otrzymał imię zakonne Marcelli, był kapela-nem wojska polskiego w Hiszpanii, po sekularyzacyi został r. 1826 biskupem podlaskim, po usunięciu jego w r. 1839 zamieszkał we Lwowie, gdzie r. 1856 prekonizowany na ar-cybiskupa Marcianopolitańskiego in partibus +3 Paździer-nika 1863 we Lwowie.

Starawieś (w pow. siedleck.). – Kościół filialny (drewniany) do Węgrowa, po spaleniu 1866, na nowo wymurowany r. 1866 kosztem dziedziczki Maryi z hr. Jezierskich księżny Galicyn.

542

Pomorskie

herb biskupstwa: S. Jan ewangelista
czyli Malborskie (Episcopatus Insulae S. Mariae – Pomezaniensis)

Biskupstwo pomezańskie (Z dawnego biskupstwa pruskiego utworzone i 1243 przez legata Wilhelma biskupa Modeny rozgraniczone zawierało się pomiędzy rze: kami Wisłą od zachodu; morzem baltyckim i nadbrzeżem morskim Nerzeją (Nehrung) zwaną od północy; jeziorem Drużyńskiem (Drausensee) i rzeką Passalug (Passalec dziś Weeske) jeziorem Morągskim (Nargensee) rzeką Passargą dalej jeziorami i rzeką Omulewem aż do granicy od wschodu; rzeką ~~Drwęcą~~ Ossą i Działdowką od południa. – Dawniej to rozległe biskupstwo obejmowało dawne prowincye pruskie Pomeza: nią i (część) Pogezanią. Za czasów polskich obejmowało część województwa ~~malborskiego~~ chełmińskiego i zachodnią część Prus elektorskich. R. 1320 liczono (co przesadzone) w nim 450 ~~parafii~~ proboszczów i 175 wikarych. – R. 1520 gdy ostatni biskup Erhard Queis przyjął luteranizm prawie wszystkie kościoły parafialne leżące w Prusach xiążęcych zamieniono w luterskie tak iż zaledwo 6 dekanaty pod panowaniem polskim pozostały: łasiński (w województwie chełmińskim) malborski ~~(w województwie malborskim)~~ sztumski, nowostawski (neuteichski) kryszborski i fürstenwerderski (w województwie malborskim); kościoły leżące w Prusach ele: ktorskich wszystkie w zbory zamieniono. (Odpadło wtedy 124 kościoły) – R. 1579 wskutek uchwały synodu prowincyonalnego gnieźnieńskiego ~~[illegible]~~ wcielono pozostałe kościoły biskupstwa pomezańskiego do biskupstwa chełmińskiego jako archidiakonat pomezański

Katedralny kościół: 1. Prabuty (czyli Zabrzezno) (Riesenburg): kollegiata f. 1276 albert biskup pomezański z 5 prałatami 7 kanonik

Kollegiaty .. 1. Kwidzyn (Marienwerder) Infula S. Mariae: kolleg. i katedra f. 1284 albert ~~[illegible]~~ biskup pomezański ~~[illegible]~~ (z grobem błogosł. Doroty z Mątw) właściwie kollegiata w Kwidzynie (pod t. doigta) fund. 1255 biskup Ernest z Torgau pomezański; r. 1284 ~~[illegible]~~ zamieniona w Krzyżacką kapitułę (dawniej augustianie)

Cystersi: 1. Pelemno (Garnsee) f. 1285 Dietrich Stange, sprowadziwszy za: konników z Pelplina; zniesieni przed r. 1334.

~~[illegible]~~

Bernardyni 1. ~~[illegible]~~ Zelwald (Saalfeld) f. 1490 ~~[illegible]~~ Jan von Tiefen wielki mistrz Krzyżacki z Erasmem Gebesattel, zniszczony 1524

Reformaci: 1. Kiszpork (Christburg) f. 1678 Jan Ignacy Bąkowski ~~[illegible]~~ wojewoda mal: borski supr. 1832.

Jezuici: 1. Malbork (Marienburg) Rezydencya f. 1638 Władysław IV

Castra Morąg, Prusmorg supra lacum Ezlope
opidum Dziergon supra lacum Dolstat

Ł. ~~1249~~ 1250 Ludwik de Queden preceptor domus teutonicor. (Landmeister) podzielił dyecezyję pomezańską w 3 części i pozwolił biskupowi pomezańskiemu obrać sobie trzecią część ziemi. Biskup Ernst obrał sobie część gdzie leżało miasto Christburg, wszelako dla częstych napadów pogan zmuszony był krzyżakom to ustąpić, a obrać sobie inną część gdzie leżało miasto Malbork r. 1254

Kościoły w dyecezyji pomezańskiej r. 1249
1. Posolwa czyli Rutiz
2. Postelina (Postlin koło Sztumu) (Postelin)
3. Lingues (koło Zilendorf.)
4. Lyopiec (Lizzitz)
5. Chomor czyli Komor
6. Pobuz
7. Beria
8. Prozile (Prosilgen) Posilia
9. Resia (Riesenburg)
10. Stary Christborg
12. Rudenz (Ruhdenz [?])
13. Nowy Christborg.

Ob: Goldbeck: Topographie von Westpreussen.

Błog. Dorota urodz. we wsi Montwy nad Wisłą z ojca Wilhelma Schwartze rolnika i Agaty [?] d. 6 lutego 1347; r. 1363 poszła za miecznika ~~Alb.~~ Adalberta w Gdańsku, rozstawszy się wdową r. 1390, odbywszy pielgrzymkę do Rzymu, d. 2 maja 1393 zamknęła się dobrowolnie w celi (reclusorium*) przy Katedrze kwidzyńskiej, gdzie † 25 czerw. 1394.

*) biskup Albert de Raveshy około r. 1165 napisał osobną regułę dla Reklusów (Migne Patr. lat. Tom 134 col. 915)

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS
vorräthiger Einband-Decken
aus der
BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.
in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

		Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller, complet,	12 Bände in 12 Decken	12	15
dtto.	12 " " 6 "		
Lessing,	10 " " 5 "		
Klopstock	10 " " 5 "		
Thümmel,	8 " " 4 "		
Platen,	5 " " 5 "		
Pyrker, "	3 " " 3 "		
Goethe (erschienen),	32 " " 16 "		
Wieland, "	32 " " 16 "		
Lenau, Gedichte (ersch.),	1 " " 1 "		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),	11 Bände in 11 Decken	12	15
Shakespeare's Werke,	9 Bände in 9 Decken		
Hackländer's "	20 " " 10 "		
Hauff's "	5 " " 5 "		
Körner's "	4 " " 2 "		
Weber's Demokritos,	12 " " 6 " (Classiker-Ausgabe)		
dtto. dtto.	12 " " 6 " (Rieger'sche ")		
Goethe (Taschenausgabe),	40 " " 20 "		
Wieland "	36 " " 18 "		

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

		Decken	Rücken
Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, " "	10 " " 10 " " " 10 " " "	18	21
Lenau, " "	4 " " 4 " " " 4 " " "		
Humboldt's Cosmos,	4 " " 4 " " " 4 " " "		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 " " 19 " " " 9 " " (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon,	15 " " 16 " " " 16 " " "	24	24
dtto. dtto. kleines,	4 " " 4 " " " 4 " " "		
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon	" " — " " "		
Stunden der Andacht,	6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto.	10 " " 10 "	12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 " " 12 " oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 " " 3 "	16	—
Stifter, Nachsommer,	3 " " 3 "		
Hackländer, Augenblick,	2 " " 2 "		
dtto. namenlose Geschichten.	3 " " 3 "		

Goethe, Gedichte
Schiller "
Hebbel "
Freiligrath "
Chamisso "
Anastasius Grün "
Uhland "

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung . . . . 20 —
" schwarzem " " " " " " . . . . 16 —

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt" . . . 24 —
" " " " „Gartenlaube" . . . 36 —

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, im Jänner 1858.

Aus B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

bło(g). Dorota urodz. we wsi Montwy nad Wisłą z ojca Wilhelma Schwartze rolnika i Agaty ~~[illegible]~~ d. 6 lutego 1347; r. 1363 poszła za miecznika ~~[illegible]~~ Adalberta w Gdańsku, zostawszy wdową r. 1390, odbywszy pielgrzymkę do Rzymu, d. 2 maja 1393 zamknęła się dobrowolnie w celi (reclusorium*) przy Katedrze Kwidzyńskiej, gdzie † 25 czerw. 1394.

*) biskup Aelred de Ravesby około r. 1165 napisał osobną regułę dla Reklusów (Migne Patr. lat. Tom 134 col. 915)

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

			Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller, complet,	12 Bände in 12 Decken		12	15
dtto.	12 " " 6 "			
Lessing,	10 " " 5 "			
Klopstock	10 " " 5 "			
Thümmel, "	8 " " 4 "			
Platen, "	5 " " 5 "			
Pyrker, "	3 " " 3 "			
Goethe (erschienen),	32 " " 16 "			
Wieland, "	32 " " 16 "			
Lenau, Gedichte (ersch.),	1 " " 1 "			

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

			Schwarz	Roth
Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),	11 Bände in 11 Decken		12	15
Shakespeare's Werke,	9 Bände in 9 Decken			
Hackländer's "	20 " " 10 "			
Hauff's "	5 " " 5 "			
Körner's "	4 " " 2 "			
Weber's Demokritos,	12 " " 6 "	(Classiker-Ausgabe)		
dtto. dtto.	12 " " 6 "	(Rieger'sche ")		
Goethe (Taschenausgabe),	40 " " 20 "			
Wieland "	36 " " 18 "			

Decken Rücken

Biskup pomezański posiadał dobra: Kwidzyn m. (Marienwerder) Susz m. (Rosenburg) do Kapituły, Prabuty m. (Riesenburg) Kisielice m. (Freistadt) Szymbark Kapituły wieś (Schönberg) Tychnowy w. (Tiefenau), Biskupiec m. (Bischofswerder)

Erhard Queis biskup zostawszy lutrem dobra stołowe biskupie 1527 oddał Xięciu pruskiemu. (**) Długosz w histor. pod r. 1410 wspomina Henryka bisk. pomezańsk (?)

Od najdawniejszych czasów biskupi podlegali metropolii ryskiej – r. 1466 po pokoju zawartym między Polską a Krzyżakami prawie całe biskupstwo dostało się pod władzę polską i należało pod arcybiskupa gnieźnieńskiego. Gdy 1520 Queis biskup został lutrem zostawała dyecezya bez pasterza. Na synodzie prowinc. w Piotrkowie uchwalono prosić papieża aby pozostałe katolickie kościoły tego biskupstwa przyłączył do dyecezyi chełmińskiej, co też nastąpiło.

Pierwszym biskupem pomezańskim obrany 1248 Ernest dominikan rodem Torgau przez Alberta arcybiskupa ryskiego i pruskiego (pomimo iż Krzyżacy starali się u papieża aby na to biskupstwo był obrany Werner dominikan) + 1269. II) Albert vom Adel; ten z margrabstwa Misnii przybył do Prus, zostawszy Krzyżakiem obrany biskupem 1269; r. 1284 wyjechawszy do Niemiec wrócił 1285 ~~...~~ funduje Kollegiatę w Kwidzynie (Mariae Insula) i Kanonikom nadał regułę krzyżacką + 1284 d. 20 Septembr. III) Henryk vom Sund obrany 1285 przed 1283 in die b. Egidii biskup + 1302 d. 20 Kwiet. IV) Krystian Dr. sindicus ordinis kanonik kwidzyński + 1305 d. 14 Decemb. V) Lutek von Baldersheim (Lutho, Lüteke) odbył synod dyecezalny. Za niego było w dyecezyi 450 plebanów i 175 wikaryuszy i diakonów. +1322 d. 23 august. VI) Rudolphus Elbingensis frater 1323 1333 *) V) Fabian elekt bez nie dopił biskupstwa dla tego go opuszczają w spisach. V) Bartold frat. od 1334 dziekan kwidzyński + w więzieniu zamku Althausen 1346 d. 20 Novembr. VI) Arnold spowiednik wielkiego Mistrza + 1364 29 Januar. VII) Nicolaus I + 1376 d. 28 Octobr. VIII) Jan Lindenblat (nie był) oficyał prabucki swoich czasów + 1409 d. marca. Podług Hartknocha (Dissert. p. 226) napisał Kronikę Krzyżacką od r. 1360 po tacinie którą po niemiecku przełożono. Joh. Voigt: (Jahrbücher Johannes Lindenblatts oder Chronik Johannes von der Pusilie. Königsberg 1823) autorstwo tej Kroniki przypisuje Janowi z Pusilie oficyałowi prabuckiemu i proboszczowi iławskiemu; – Biskupa zaś zowie Johannes Mönch von Elbing (został biskupem 1376 rodem z Elbląga syn Bertolda i Helgundy – był najprzód kanonikiem pomezańskim) wykończył katedrę w Kwidzynie z Christburga (**)

IX) Joanes Ryman zwany Vorarmit t.j. ~~może Voigt~~) proboszcz prabucki, wezwany r. 1393 na dwór wielkiego mistrza Konrada von Wallenrod, Magister prawa kanonicznego, syndyk zakonu, był spowiednikiem bł. Doroty; prokuratorem zakonu + 1417 d. 4 Sept. X) Gerhard Krzyżak rodem z Królewca + 1427. XI Jan III kanonik królewiecki + 1440. XI) Kaspar Linke krewny wielkiego mistrza Pawła Rusdorf + 1463 24 Octobr. Po jego śmierci obrany został Mikołaj kanonik królewiecki, lecz z powodu wojny Krzyżaków z Polską przez 7 lat nie było biskupa. Po nim był administrator Vincentius Kielbassa który się pisał biskupem warmińskim (choć nim nie był) chełmińskim i pomezańskim. XII) Jan IV Krzyżak prokurator zakonu w Rzymie + 1501. Kwietn. XIII) Job von Dobeneck (Jost, Jobus) chodził zawsze w zbroi dla tego zwano go biskupem żelaznym, mąż uczony potwierdził przywileje miasta Kwidzyna. XIV) Achilles de Grassis z Bononii Kardynał protektor Polski w Rzymie XV) Erhard Queis ... kantorem. 1520 został lutrem + 1529 wracając z sejmiku królewieckiego.

*) Rudolf r. 1331 fundował miasto Bischofswerder

Biskupi pomezańscy (podług spisu w Archiwum Krolewieckim – Ob: Zeitschrift für die Geschichte Ermlands. VII Heft r. 1864 pag. 170) (podług Henneberger)

1. Ernestus de ord. praedic. + 1269.
2. Albertus + 1302 (?) VI Cal. Octobr. (+ 1284 d. 26 Sept. (Henneberger))
3. Henricus Dr. + 1302. XII Cal. Maji. (vom Swadt)
4. Christianus + 1305. XIX Cal. Decembr.
5. Lutto + 1325. XXII Cal. Augusti. (Lutholvon Baldersheim vel Lutke, Ludovicus + 1322 d. 22 Aug.)
6. Rudolphus von Elbing + 1336. XXXII Cal. Junii. (+ 1333 d. 1 Julii)
7. Bertoldus Fabianus electus tantum + 1346. IV Cal. Decembr. (Bartoldus decanus in Marienwerder)
8. Arnoldus frater ord. Theut. + 1360. IV Cal. Febr. (+ 1364 d. 29 Januar.)
9. Nicolaus I + 1376. I Cal. novembr.
10. Johannes I Mönch + 1409 d. 8 mensis Martii die Jovis. (właściwie + d. 7 Marca) (Johannes Lindeblat oficialis in Riesenberg + 7 Martii 1409)
11. Johannes II Rymann Dr. + 1417 d. 4 mens. Septembr. (Vorarmt) Dr. Teol.
12. Gerhardus + 1427 d. 22 ~~Septembr.~~ Julii (Dnewedhern von Kynsberg)
13. Johannes III ab Heilsberg + 1440. IV Id. Maji (Canonicus
14. Casparus (Lincke) Duisseburgensis + 1463 d. 28 Octobr. die Veneris. (+ d. 24 Octobr.)
15. Nicolaus episcopus postulatus et confirmatus + 1471 penultima Aprilis in Königsberg, ibidem sepultus. (canonicus in Kynsberg)
16. Vincentius Kielbassa eccles. pomezan. administrator + 1478 d. 8 novembr. sepultus in Kulmzee. factus episcopus culmensis + 1489 d. 11 Junii
17. Johannes IV + 1501 d. 10 April. (procurator Ordinis + Romae)
18. Hiobs Dobeneck vereyserne + 1521 d. 25 Maji (Ferreus de Monte Gigantum)
19 Achilles Cardinalis Bononiensis

Lutherani:

20 Erhardus vel Eberhardus Queis 1525 odr. 1523 – ~~maja 7 z lat został luterem~~ ~~+ 1529 d. 22 Sept.~~ został Lutrem + 1529
21 Paulus Speratus
22 Joannes Aurifaber
23 Joannes Draconites Dr.
24 Georgius Venetus Dr.
25 Joannes Vigandus Dr. 1587 d. 21 Octobr.

546

Kwidzyn. W Katedrze tutejszej nad bramą południową
jest obraz mozaikowy (rub buntem Glasfluss) przedsta-
wiający S. Jana ewang. przed którym klęczy donator biskup
pomezański (Jan Mönch z Elbląga który tę katedrę
r. 1384 wykończył) W tej katedrze są także malowidła
ścienne z XIV wieku.

547

Biskupstwa
Poznań

P. ad J. de 12 Maji 1801.

Aegidius Tusculanus episcopus Romanae ecclesiae cardinalis Calixti Papae per Ungariam et Poloniam legatus confirmat posessiones Monasterii tynecensis 1105. (Kalixt był papieżem 1119 od lut. – 1124 do 19 grud.) (Lelewel kładzie datę 1120)

Innocenty II papież zatwierdza posiadłości Jakuba arcyb. gnieznien 1136 wspominane tu villa quam tenuit arator episcopi item Milod at cum villa et Zambatino quae fuit Daugeri (może Unger) episcopi (Zembocino wprzód pozańskich przeszło w posiadanie arcyb. z założeniem arcybis. item Lowiche [Łowicz z dziesięcina

Mieczysław książe wielkopolski funduje Cystersów w Lendzie 1145 (Damalewicz arcbiep. gnesn.) Acta in Gnezdne in die b. Adalberti (30 kwiet) 1145 Praesentibus Petro archiep. gnesn. " Marchodio episcopo posnaniensis ecclesiae Stephano praeposito ibidem Citheraedo decano (myśli Lelewel że to Marcellus

Premysl & Boleslaus duces Poloniae confirmat quod Boguphalus episcopus posnan. a Joanne filio Dasonis et a filio fratris ejusus Jancone filio quondam Martini pro 16 marcis villam Grodnitza emit pro episcopatu actum in Seregew in die b. Alexii (17 Julii) 1246 (Raczyński Codex p. 29 No. 24

Boleslaus dux Cracov. ad preces Wolimiri episcop. posnan. villam Myslavice super fluvium Sremava donat. ecclesie Vladislaviensi In Sidtow 1255 in Octava Nativ. Dni (d. 1 stycz.) Lelewel Polska III. 158

Scheda d' Associazione.

li 185

Il sottoscritto si associa alla **Biblioteca classica Italiana,** *che uscirà dai torchi della Sezione letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trieste, in dispense di circa 80 pagine in 8.° grande a doppie colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero centesimi 60 di Lira Austr. la dispensa, obbligandosi di acquistare*

Copie dell' **opera intiera** *alle condizioni espresse nell' avviso del 10 Novembre 1856, e di pagarne le dispense all' atto della consegna.*

Schrenk

Episcopi posnan.

Paulus 1242. T. II str. 30 Przywilej Bolesława pudyka potwierdzający posiadłości wsi Belejewice katedre kujawskiej mowi że episcopus cujav. Michael in colloquio Gąsaoa (Gąsawa) celebrato był z arcyb. gnezn. Wincentym, Iwonem krakowskim, Wawrzyńcem Wrocławskim, Pawłem Poznanskim Wawrzyńcem Lubuskim i Gunterem elektem płockim (widocznie za Leszka białego?) pewnie 1227. wydawcy myśla że r. 1228 a nie 1222 był ten zjazd

Damarat 1320 (T. II p. 221. 229 230.) 1325 (p. 232)
Nicolaus 1263 (74) 1270 (82)
Johannes 1286 (113)
Andreas 1298 (146)
Albertus 1349 (708)
Dobrogost 1389 (772) (779)
Nicolaus 1396
Nicolaus de Kurow 1398
Andreas 1418. 1424. 1425
Andreas Jastram 1425
Andziwogius de Ostrog 1425
Uriel 1489 1492
Joannes 1504
Joannes de Lathalicze 1526.

Scheda d' Associazione.

li 185

Il sottoscritto si associa alla **Biblioteca classica Italiana,** *che uscirà dai torchi della Sezione letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trieste, in dispense di circa 80 pagine in 8.° grande a doppie colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero centesimi 60 di Lira Austr. la dispensa, obbligandosi di acquistare*

Copie dell' **opera intiera** *alle condizioni espresse nell' avviso del 10 Novembre 1856, e di pagarne le dispense all' atto della consegna.*

Domarat + podt. Długoszże 1320 d. 12 marca
leży z przywilei widać że żył 1320 w Novembre
i 1321 w Septembre

był r. 1320 sędzia wraz z arcyb gniezn Janisł awem
przez papieża wyznaczonym do rozstrzygnienia
sprawy o szkody jakie fratres Iohan. Jerosol. komendator et Gerward Lubissovienses
Ordinis theutonici porzynili biskupowi Kujawskiemu
d. 29 Maji F Muczk II p. 221

Przybisław Frojanowicz castelanus Kowal 1320

Domaratus episc. posnan. 1320 d. 18 Novembr in Przetuje
villam Lorissiza koło Stawiska w dyjecezyi Kujawskiej
leżącą vendit Gerwardo episcopo vladislav. pro 30 marcis
argenti consentiente capitulo posn. x
Muczk II p. 225.

F in Lubiechow; r. 1321 d. 3 lipca go znowu porywał
Janisław z Domaratem owych Krzyżaków o toż samo
bo do zgody nie przyszło. Muczk. II. 230.

Dankowice 1267 d. 16 octobr. Janussius archiep. gnesn.
Thomas vratislav. Paulus Cracov. Wolimir wladislao. Nicolaus posnan episc byli na synodzie na którym się
rozbowiązali ogłosić ustawy Gwidona kardynała legata
wydane w Wrocławiu dotyczące exkummunikacji osób
któreby się targnęły na dobra Kościelne.
Muczkow. II 74. (Ob Damalewicz gdzie mylnie 1260)

Syradiae in synodo 1270 d. 20 Sept. Janussius archiep
gnesn. Paulus Cracov. Thomas vratislav. Nicolaus posnan.
Wilelmus lubucensis et Petrus plocensis episcopi
potwierdzają nadania książąt Kujawskich dla Katedry
Kujawskiej dane Muczk II. 82.

Lendae a. 1286 d. 25 Maji na sejmie Przemysława
ducis Polon. Jacobus archiep gnesn. Thomas plo-
censis Conradus lubucensis Johannes posnanien
episcopi Muczk. II 113.

In Costen 1298 d. 24 Junii Henricus dux Silesie
obiecuje iż gdy osiągnie Koronę polską że kanclerstwo
Koronne zostanie wiecznie przy biskupstwie poznańskiem
biskupem pozn. był (Andrzej Mikołaj?) Muczk II 147.

Casimirus rex Polon 1349 d. 14 Junii we wsi Frszag
limites inter Pomeraniam Cujaviam et terram
culmensem definibit praesente Alberto episcopo
posnan interalios Muczk II 708.

550

Scheda d' Associazione.

li 185

Il sottoscritto si associa alla **Biblioteca classica Italiana**, *che uscirà dai torchi della Sezione letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trieste, in dispense di circa 80 pagine in 8.° grande a doppie colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero centesimi 60 di Lira Austr. la dispensa, obbligandosi di acquistare*

Copie dell' **opera intiera** *alle condizioni espresse nell' avviso del 10 Novembre 1856, e di pagarne le dispense all' atto della consegna.*

Staur, G. Aus dem Centralkarpathen (Immer Vortags-blatt 1857 No. 34. 39.

Gerward h. Bróg + 1177
Arnold h. Dołęga + 1186
Mrokota h. Korab + 1196
Filip h. Wieniawa + 1209 Koepel p. 636 Arnold 1209. & p. 402 – Wyklęcie – 1206 Koepel p. 402 – Przywilej w Lubuszu 1209 Koepel. 636.
Paweł h. Grzymała + 1242
Bogufał h. Poray + 1253
Piotr h. Prawdzic + 1254
Bogufał h. Róża + 1264
Falanta h. Prus + 1264
Mikołaj h. Lis + 1273
Jan Wyszkowicz h. Łodzia + 1286
Jan II Gerbicz h. Nałęcz + 1298
Andrzej h. Zaręba + 1311.
Domarat h. Grzymała + 1320.

Biskupstwo poznańskie założone (podług Röppla p. 628) r. 968 przez Mieczysława, za staraniem cesarza Ottona I było aż do r. 1000 jedynem biskupstwem na całą Polskę, i poddane jako sufragania pod arcybiskupstwo magdeburskie – Chronologia biskupów poznańskich aż do r. 1231 t. j. do czasów Pawła bardzo niepewna i zagmatwana.

1. Jordan Rzymianin z rodziny Ursynów herbu Róża, przysłany z Rzymu r. 968 na biskupa poznańskiego, przez papieża Jana XIII. miał przywieść z sobą miecz Św. Piotra dotąd w skarbcu kapituły poznańskiej przechowywany. Pracował wiele około nawrócenia ludu do wiary chrześciańskiej. Umarł r. 984 (podług kroniki polskiej archidiak. gniezn. w zbiorze Sommersberga I. st. 81) Długosz śmierć jego dopiero w r. 1001 kładzie.

mąż łagodny i o rozkrzewienie wiary św. gorliwy

pochowany podług niektórych w katedrze poznańskiej a podług drugich w Brandenburgu w kościele.

2. Ungier (Rogier) [Ogier] wspomniany od historyka Dytmara (Załaszowski go opuszcza) biskupa merseburskiego. Przyjmował r. 1000 Ottona III cesarza zwiedzającego grób Św. Wojciecha w Gnieźnie. Umarł r. 1012 dnia 9 czerwca (podług katalogu poznańskiego) – Długosz opuścił tego biskupa w swym spisie.

Dytmar wspomina iż był 30 lat biskupem poznańskim i że był sufraganem Tagina arcybisk. magdebur.

3. Tymoteusz Rzymianin z rodziny i herbu (Kolumna) starał się liczbę duchownych pomnożyć krajowcami znającemi dobrze język polski. Umarł r. 1020. (Podług Długosza wstąpił już r. 1001 po śmierci Jordana na biskupstwo poznańskie.) [i sam Długosz pisze że go papież Benedykt VII t. j. przed r. 984 wyświęcił. (Benedykt VII żył 975–983)

podł. Załaszowskiego obrany 1002 mąż skromny, przykładny i cnotliwy

4. Paulin Włoch herbu Krucyni kanonik św. Piotra pochowany w Poznaniu przysłany z Rzymu na żądanie Bolesława chrobrego. Mąż biegły w piśmie św. umarł w Poznaniu r. 1035. (Długosz)

5. Benedykt I Włoch rodem z Neapolu, z powodu zamieszek po śmierci Mieczysława II gnuśnego, dopiero r. 1037 na objęcie biskupstwa przysłany. Umarł r. 1048, dnia 10 grudnia w Poznaniu. (Długosz) pochowany.

6. Marcelli z rodziny i herbu Ciotek, z Rzymu audytor pałacu papieskiego i doktor dekretów. R. 1058 sprawił pogrzeb królowi Kazimierzowi w Poznaniu. Umarł r. 1065 (podług Pałeckiego) (a podług Rzepnickiego 1068 (O nim to może wspomina Gudechar biskup eichstadski: "Affuere jam (con recrationi) episcopi confratres, et unus de regione quae dicitur Polani."

(podług Długosza Rzymianin z rodziny Marcellów.)

canonicus S. Mariae majo: ris (Załęski) bystrego dowcipu, skromny ~~łagodny~~ ~~[illegible]~~ wy

Teodor I herbu Trzy Kawki, Włoch przysłany z Rzymu, mąż pobożny, surowy i powszechnie lubiony, umarł 1087 w Poznaniu. (Długosz)

canonicus S. Petri (Załęski) biegły w naukach, w języku greckim, odznaczał się pobożnością.

(podł. Załęskiego + 1106)

Dyonizy herbu Trzy Księżyce, Włoch biegły w greckim i łacińskim języku, pomimo woli kapituły i Władysława księcia przysłany z Rzymu. Mąż pobożny, cnotliwy i na ubogich szczodrobliwy umarł r. 1100 (podług ~~Ko:~~ ~~[illegible]~~ Patelskiego a podług Rzepnickiego, Długosza i Katalogu + 1106 Podług Kroniki z XII wieku rządził 20 lat a podług Długosza 20 lat – Marcin Gallus przypisał księgę drugą swej kroniki biskupowi poznańskiemu, a księgę I kapitule. ob edyc. Bandtkiego) (to mylnie) *)

*) Marcin Gallus żyjący 1109–1111 przypisał I księgę swą: M (Martino ?) summo pontifici (podobno arcybisk.) a II księgę Paulo episcopo polon. (może biskupowi poznańskiemu – ale którému ?) biskupowi Kujawskiemu + 1110.

† r. 1106 przez Marcina arcybisk. Za niego około r. 1125 zesłany przez Kalixta II papieża do polski legat Egidiusz arcybiskup kardynał Tuskulański wspólnie z Bolesławem III określił granice dyecezyi polskich

(podł. Załęskiego + 1127)

Wawrzyniec I Polak kanonik poznański z niskiego wiejskiego rodu obrany przez kapitułę poświęcony w Gnieźnie, gorliwy w wykorzenianiu zwyczajów bałwochwalskich, umarł w podeszłym wieku r. 1127 (Długosz) Za niego Michał z Góry dziedzic Krzywina funduje r. 1113 opactwo benedyktynów w Lubiniu (Ob. Raczyński: Codex dipl. M. Pol – Szczygielski pag. 122)

(podł. Załęskiego + 1147)

Marcin I Polak herbu Doliwa kanonik poznański obrany przez kapitułę wyświęcony r. 1128 w Łęczycy przez Jakuba ze Żnina arcybiskupa gnieźnieńskiego. Umarł r. 1147 (Długosz) – Przywileje zowią go Marchodio r. 1145. (Ob. Lelewel: Polska wieków średn. III str. 133. i Szczygielski) (Przychodzi on jako świadek na przywileju którym Mieczysław książe wielkopolski funduje klasztor w Lendzie d. 30 kwietnia 1145 w Gnieźnie datow. „Marchodio episcopo posnaniensi" w Lelewelu Polska wieków średn. III str. 133 który mówi że ten przywilej wypisał z aktu notaryalnego r. W Damalewicza: Series archiepisc. gnesn. str. 92 ~~[illegible]~~ stoi „Martino episcopo posnanien ecclesiae:" więc się Lelewel widocznie pomylił w odpisaniu.)

Lelewel dodaje mylną notę że to był Marcellus Ciołek.

(podł. Załęsk. + 1150)

Bogufał I herbu Poraj kanonik poznański w podeszłym wieku przez kapitułę wbrew woli Bolesława Kędzierzawego księcia polskiego obrany na biskupstwo i w Żninie wyświęcony. Cnotliwy i dobroczynny umarł r. 1150 (Długosz) (Patelski pisze że go także zwano Bogumiłem.) pochowany w Poznaniu.

podług Annal. Lubinens. (ap. Pertz Monum. T. XIX) Bogufał + 1146 (to pewniejsze)

Piano Włoch herbu własnego Trzy lilije audytor dworu papieskiego i doktor dekretów obrany przez papieża Eugeniusza III z powodu niezgody kapituły poznańskiej której jedna część Tomasza kanonika druga zaś Filipa kanonika biskupem mieć chciała. Wyświęcony przez ~~Ilbo~~ ~~Ulbo~~ kardynała biskupa ostyeńskiego zajął wbrew życzeniu księcia Bolesława stolicę biskupstwa poznańskiego, na której tylko półtora roku siedział albowiem umarł r. 1151. (Długosz)

(podł. Jabczyńsk. + 1151)

podług Annal. Lubin. Peanus + 1152

Stefan (czyli Szczepan raczej) Dobrogost herbu Rolicz, obrany przez kapitułę i wyświęcony w Kaliszu (r. 1153), umarł ruszony paraliżem r. 1156 (Długosz) Wspomina go Kodex Rzyszczewskiego dyplomat.

(podł. Jabczyńsk. + 1156)

mąż wstydliwy i bogobojny
podług Annal Lubin. Stephanus + 1159 a po nim nastąpił Bernardus

Radwan herbu Szreniawa scholastyk poznański obrany przez kapitułę i w Uniejowie od Janisława arcybiskupa gnieźnieńskiego wyświęcony. Umarł podług Pateloskiego r. 1162 a podług Długosza i Rzepnickiego r. 1164; podług x. Kilińskiego dopiero 1172. Długosz pod r. 1170 w historyi pisze iż tenże Radwan r. 1170 hojnie uposażył dziesięcinami szpital kawalerów jerozolimskich S. Jana przez Mieczysława starego w Poznaniu [przy kościele S. Michała na Śródce] założony, co także przywilej dla tego i klasztoru r. 1218 przez Pawła biskupa poznańskiego wydany (drukowany w Łukaszewicza Obraz miasta Poznania I st. 263 który ów przywilej za podrobiony uznaje) potwierdza.

(podł. Jabczyńsk. + 1164)

skromny i nie bardzo uczony

*Bernard herbu Syrokomla kanonik poznański (a podług Długosza Vitae episc. posn. i Pateloskiego (z Lasocińskiego) (Damalewicz Vitae archiep. p. 100) z opata zakonu kanoników lateraneńskich reguły S. Augustyna w Trzemesznie obrany) mąż pobożny i bogobojny (humilis) umarł w klasztorze w Trzemesznie r. 1175 pochowany w Poznaniu. (X. Kiliński wypuszcza go w swym spisie.

(podł. Jabczyńsk. + 1175)

r. 1167 wyświęcony przez arcyb. gniezn.
podł. Annal. Lubin. od 1159 + 1164.
mąż pobożny i pokorą jaśniejący.
Krzyżanowski w Encyklop. powsz. III. 675 sądzi że Bernard i Benedykt byli jedną osobą.

*Świętosław herbu Jastrzębiec z kanonika poznańskiego przez Piotra arcybiskupa gnieźnieńskiego wyświęcony, umarł po roku, pochowany w Poznaniu 1176 (Długosz (Lasociński) Pateloski – x. Kiliński go opuszcza.)

(podł. Jabczyńsk. + 1176)

*Gerard (czyli Gerwazy) herbu Bróg z kustosza poznańskiego obrany d. 1 maja 1176 i przez Piotra III arcybiskupa gnieźnieńskiego w Opatowcu pod Kaliszem wyświęcony. Pasterz dobry wybierał pobożnych kapłanów na dostojeństwa i dobrodziejstwy swemi przyczynił

(podł. Jabczyńsk. + 1182.)

skłonny do rozkoszy.

?. +

się do hojniejszego uposażenia klasztoru miechowskiego. Po roku r. 1177 padł ofiarą (grasującej zaletnianej) w owczas zarazy morowej. (Długosz - Załelski - Rzepnicki. - X. Kilinski wyrzuca go w swym spisie i kładzie natomiast Benedykta a to na mocy przywileju Pawła biskupa poznańskiego danego szpitalowi kawalerów jerozolimskich d. 1 grudnia 1218 gdzie tenże biskup mówi „od dnia darowizny wam uczynionej przez Benedykta Bernarda poprzednika naszego, czwartego przed nami;" z czego wnioskuje iż Benedykt oznacza po polsku Swiętosław i że Długosz, Naramowski i Rzepnicki z jednego biskupa Benedykta którego mylnie napisali Bernardem zrobili dwóch biskupów Bernarda i Swiętosława: przyczem naznacza rok 1173 do 1175 lub 1177 za czas biskupstwa owego mniemanego biskupa. - Tymczasem J. Łukaszewicz (Obraz miasta Poznania T. I st. 263) wydrukowawszy ten przywilej który za podrobiony uważa, z oblaty w aktach grodzkich poznańskich r. 1668 (przepisanej z kopii wrocławskiej w r. 1417) czyta w nim: „sicut a dotatione tempore „antecessoris nostri Benedicti quarti ante nos vobis facta usque ad nos pacifice possedistis." - Przytoczenie oryginalnego transumptu w wiernym odpisie mogło by tylko tę wątpliwość rozwiązać. - (Załelski od r. 1176 do 1175 kładzie biskupem Gerarda.)

Jaberzyński po śmierci Gerwarda robi następcą a Annal. Lubin po śmierci Bernarda: <u>Cherubina</u> biskupa poznan. o którym Kadłubek pisze iż r. 1180 był na synodzie prowincyonalnym w Łęczycy pod prezydencyą Zdzisława arcybisk. gniezn. odbytym. ~~Roepell Gesch. I 666~~ x. Kilinski kładzie tego Pawła - Cherubina od 1177 + 1192. Jaberzyński wspomina pomiędzy Gerwardem a Arnoldem Cherubina w r. 1180. Lodt. Annal. Lubin. Cherubin + 1172 Po Cherubinie robi Röpel Gesch. I 636 następcą: <u>Paulus</u> episc. posn. którego wyczytał na transumpcie przywileju Księcia Władysława z d. 26 grudn. 1181. (x. Jaberzyński opuszcza całkiem tego Pawła Po Cherubinie kładą Annal. Lubin. Radwena od r. 1172

(Lodt. Jaberzyński + 1186)

<u>Arnold</u> herbu Dołęga wybrany wśród niesnasek kapituły z kanonika poznańskiego i wyświęcony przez Piotra III arcybiskupa gnieźnieńskiego. Darował on wieś Koszczin klasztorowi ~~benedyktynów~~ cystersów w Lubiążu. Umarł r. 1186 d. 15 stycznia pochowany w katedrze poznańskiej. (Długosz, Załelski, ~~Rzepnicki~~ zaletniany). - X. Kilinski kładzie biskupstwo Arnolda od r. 1192 do 1211 po śmierci Pawła - Cherubina biskupa i dodaje że został przez Zdzisława arcybiskupa gnieźnieńskiego wyświęcony w Kaliszu, że był mężem skromnym, roztropnym umiejącym jednać względy ówczesnych książąt i że r. 1194 był na pogrzebie Kaźmierza sprawiedliwego w Krakowie (o czem niema w dziejach nic) Dalej mówi że go r. 1207 Henryk Kietlicz arcybiskup gniezn. wyklął za to iż sprzyjał exkomunikowanemu Władysławowi Laskonogiemu grabiącemu dobra duchowne co papież potwierdził. - Lodt. Calendar. Cracov. + 1209

Mosbach. Wiadomości str 4. 5 przytacza z przywileje Władysława Odonica księcia kalisk. wydane w Głogowie w dzień Bożego narodz. 1209 dla klasztoru w Lubiążu i dla klasztoru w Trzebnicy gdzie między świadkami i gośćmi

Dyecezya poznańska

Archidiakonat czerski istniał już r. 1253 i stanowił oddzielną część ~~[illegible]~~ czyli raczej odrębną połowę dyecezyi. Andrzej Zymonowicz r. 1298 podzielił część biskupstwa poznańskiego leżącą w Wielkiej Polsce na 3 archidyakonaty: poznański (czyli większy), śremski i pszczewski. do nich r. 1362 Jan V herbu Doliwa bisk. pozn. dołączył archidyakonat czerski. R. 1406 Wojciech II Jastrzębiec przeniósł stolicę archidyakonatu czerskiego do Warszawy. W XVII wieku utworzono nowe dekanaty borkowski; średzki; rogoziński; krobski, koźmiński, śmigielski i zmieniono nazwę innych n.p. stęszewski przezwano bukowskim a wronkowski lwóweckim. R. 1296 margrabiowie brandeburscy urwali znaczną część dyecezyi między rzekami Inną, Dragą, Odrą, Wartą i Notecią do prepozytury santockiej należącą i do biskupstwa kamińsk. pod archidyakonat soldyński przyłączyli.

Biskup poznański zasiadał w senacie piąte krzesło na przemian z biskupem wileńskim. Władysław Łokietek 1314 nadał mu prawo bicia monety (drobnej (denarów)) ~~drobnej~~ w Słupcy. — Posiadał klucze: solecki, pszczewski, bukowski, wielichowski, poznański, winnogórski, ciążeński, dolski, krobski — w Mazowszu klucze: prawdziński, żarnowiecki, zbikowski, łaskarzewski, kozłowski, sobieński — prócz tego liczne dziesięciny snopowe — Miał pałace w Warszawie, Buku, Dolsku, Krobi, Winnejgórze, Ciążeniu, Pszczewie, Piotrkowie

Zastępcą biskupa był officyał czyli wikary generalny in spiritualibus (prócz tego koadjutor, sufragan, administrator)

Bogufał de Czirnelin biskup poznański wyświęcony d. 3 febr. 1255 przez Fulkona arcyb. gniezn. w Łędzie — przedtem był świeckim i wdowcem, albowiem Jacobus filius Boguphali ~~episcopi~~ de Czirnelin episcopi poznan. był między zakładnikami których Przemysław I książę wielkopolski dał Świętopełkowi księciu pomorsk. w czasie oblężenia zamku Nakło r. 1256

Około 1535 zaczął się luteranizm w dyec. pozn. rozszerzać

Biskupi poznańscy równie jak inni obierani byli przez kapitułę — od czasów Jagiellonów przez króla

Herrn bitte mir die hier unten verzeichneten Werke,

aus dem Verlage von **FIRMIN DIDOT FRÈRES IN PARIS**, zur Ansicht zu übersenden.

Datum Unterschrift und Wohnung.

TITEL.	VERFASSER.	FORMAT.	ANZAHL DER BÄNDE.	PREIS.

Paweł bisk. poznański — Władysław Odonicz r. 1232 uwalnia poddanych biskupa Krak. od ciężarów prawa polskiego pozwala mu w Krobi bić pieniądze, nadaje prawo polowania i uwalnia tychże poddanych od sądów wojewodzkich wyjąwszy zbrodni zdrady kraju (Boguphal pag. 58)

herbu Grzymała
dominikan.
+ 1242 d. 31 marca.

Pawła bisk. pozn. wspominają:
Raczyński: Cod. maj. pol. p. 5. 6. 8.
Muczkowski Cod. dipl. T. I. II
Theiner: Vet. mon. I p. 28. 29.
Rosbach Wiadomości str. 11. 14. 15.
Łukaszewicz Obraz Pozn. II str. 135.

R. 1234 nadaje Paweł dziesięciny z wsi Gostkowo do klasztoru w Paradyżu

R. 1234 Paweł biskup ~~[illegible]~~ poznań. wspólnie z Fulkonem godzą kłócących się o posiadanie Wielkiejpolski Henryka brodatego xięcia lignickiego i Władysław Odonicz xiążę wielkopolski i zrobili między niemi ugodę w skutek której Henryk część Wielkiej polski leżącą z lewej strony Warty miał posiadać, a resztę Władysław Odonicz

Borzywoj syn margrabi morawskiego Dypolda a szwagier Henryka brodatego naznaczony od Henryka brodat. gubernatorem Szremu napadał i uciemiężył dobra Pawła biskupa poznań. Dla zrobienia zgody przyjechał Paweł bisk. poznań. do Szremu lecz wiarołomny Borzywoj kazał biskupa wtrącić do więzienia. (1236) Biskup uciekł z więzienia i w Poznaniu wyklął Borzywoja. Władysław Odonicz korzystając z tej sposobności uderzył niespodzianie na Szrem i w niem zabił Borzywoja

Boguchwał bisk. poznań. (autor Kroniki)

R. 1247 za pośrednictwem Boguchwała bisk. poznań. podzielili się bracia Wielkąpolską Bolesław pobożny dostał Kalisz a Przemysław I ~~[illegible]~~ ziemię gnieźnieńską i poznańską

już r. 1242 d. 30 Aprilis Boguchwalus episcopus Posnan. przychodzi w Gnieźnie jako świadek w przywileju Przemysława i Bolesława wielkopol. dla klaszt. Lubińskiego (Muczk. Cod. dipl. I. 46.

R. 1252 ustępuje x. Przemysławowi I grunta koło kościołów S. Marcina i S. Wojciecha na założenie miasta za co mu tenże xiążę dobra biskupie od uciążliwości prawa polskiego uwalnia.

Boguchwał III R. 1258 gorliwy o powiększenie majątku biskupiego kupuje wioskę Mochowo koło Grodnicy od Iwana z Ostrowieczna dla biskupów

R. 1243 biskup Boguchwał nadaje dziesięciny z wsi klasztornych opactwu ~~klasztorowi~~ w Lubiniu

R. 1251. VIII Cal. Sept. in Posnan (Boguphalus episcop. posnan. robi układ o dziesięcinę cum fratribus militiae templi wskutek którego Templariusze obiecali zamiast zwyczajnej snopowej dziesięciny płacić z każdego flamandzkiego łanu 2 korce (mensuras) żyta 2 k. jęczmienia 2 k. owsa z wsi Welaves (Grossdorf) Templow (Tempel) Cemelno, Koleino (Röltschen), Kron, Kosmino, Witankowo, Orla, Lezethnici. (Wohlbrück I p. 38.) Wsie te leżące w dyecezyi poznańskiej pierwotnie odpadły później do Nowej Marchii.

Paweł

Barącz Rys dziejów zak. Kazn. II p. 28 pisze mylnie że Paweł dominikan objął biskupstwo pozn. dopiero r. 1250. (ob. Bzovius Propago i Nowowiejski Phoenix)
Nowowiejski Phoenix p. 30 pisze że Paweł biskup + 1249. Bzowski żadnej daty nie podaje.

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

r. 1136 Nonis Julii — Jacobi archiep. gnesn.

Jakób ze Żnina arcyb. gniezn. Innocenty papież potwierdza posiadłości tego arcybiskupa między innemi wspomniane jest „Zambatino quae fuit Dauceri episcopi" posiadał obszerne dobra w Krajawach około Sandomierza „Krakowa „villa ante Biton que Zuersow dicitur cum rusticis argenti fossoribus" (może Swierczów lub Siewierz) „villae archiepiscopi circa Cracoviam Jurewice, Dankowo, Konecheno (Koniusza?) Tyrno, Chrostlino Krolewice Zrenawa, Pregina, Rudniz" item „apud civitatem Cracoviae sal archiepiscopi quod Babiza nuncupatur" (źródło solne) – z tego widać iż biskupstwo krakowskie jeszcze wtedy niebyło dobrze dotowane i że pierwotnie władza rozciągała się arcybiskupa na krakowskie – oraz że biskupstwo poznańskie dawniejsze i że za Ogiera bisk. płock. nastąpiła dopiero dotacja arcybiskupa (Raczyński Codex p. 1.)

1246 na przywileju danym przez Przemysława xiącia wielkopol. ~~pełcz~~ dla klasztora Paradyża między świadkami stoi „Boguphalus filius archiepiscopi" (więc wdowiec był) Raczyński Codex I. p. 27

Jakub Świnka arcyb. gniezn. R. 1284 Premisl dux Polon. Jacobo archiep. gnesn. ejusque successoribus w Żninie i w kasztelanii łędzkiej pozwala cudere monetam (Raczyński Codex p. 74)

Fulko arcybisk. gniezn. godzi poważnionych braci xiążęta wielkopolskie Bolesława pobożnego i i Przemysława I r. 1254 w gnieźnie to zrobił iż Przemysław odstąpił bratu Gniezno Kalisz, Ląd i Pyzdry

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände	in 30 Decken	oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, " "	10 "	" 10 "	" " 10 " " "		
Lenau, " "	4 "	" 4 "	" " 4 " " "	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 "	" 4 "	" " 4 " " "		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 "	" 19 "	" " 9 " " " (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon,	15 "	" 16 "	" " 16 " " "		
dtto. dtto. kleines,	4 "	" 4 "	" " 4 " " "	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon			" " — " " "		
Stunden der Andacht,	6 Bände	in 6 Decken		18	—
dtto. dtto.	10 "	" 10 "		12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 "	" 12 "	oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 "	" 3 "			
Stifter, Nachsommer,	3 "	" 3 "			
Hackländer, Augenblick,	2 "	" 2 "		16	—
dtto. namenlose Geschichten.	3 "	" 3 "			

Goethe, Gedichte
Schiller "
Hebbel "
Freiligrath "
Chamisso "
Anastasius Grün "
Uhland "

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:

in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
" schwarzem " " " " " " "	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt"	24	—
" " " " „Gartenlaube"	36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, *im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

(znaczny kawał dyjeceż. pozn.)

R. 1296 margrabiowie brandeburscy (w kasztelanii santockiej) odrywają prepo-zyturę santocką (która miała juryzdykcyją w krajach (Nowej-Markii) nad rzekami pomiędzy Odrą, Inną, Drawą (Drągą) Wartą i Notecią leżących od bis-kupstwa poznańskiego i przyłączają do kapi-tuły Soldin (w biskupstwie kamińskim). – Prowadził o to proces w Rzymie Andrzej Simonowicz i Doman-ka biskupi w Rzymie którego to procesu dopiero Jan Łodzia zaprzestał. (Dług. Lib VIII. p. 883.)

R. 1308 należała jeszcze ziemia świebodzińska z miastami Schwiebus, Mühlbock, Zullichow do dyecezyi poznańskiej, tak iż na południe (od zachodu rzeka Odra stanowiła granicę od dyecezyi wrocław. a na zachód rzeka Pleisse aż do Łago-wa granicę od dyecezyi lubuskiej – lecz r. 1333 z ~~Odr~~ ustąpieniem ziemi świebodzińskiej przez ...ka odpadła także, do dyecezyi wrocławskiej.

In einigen Wochen wird sich in gleiche

Die heiligen Sakramente der k

Indem wir nicht unterlassen wollen, Eu
angeheftete Anzeige über die „eleganten Mi
Fr. Hurter'schen Buchhandlung in Schaffhause
uns vorräthig sind, empfehlen wir uns mit

hocha

+1271 558

rcybiskupi gnieznien (podt. dyplom.) Janussa

1274 d. 17 Junii Gregorz X po śmierci arcyb. gniezn. (gdy jedni obrali Konrada proboszcza kapit. gniezn. - inni Jana Radlicę kanon. gniezn. na arcyb.) powierzył administracyja arcybiskupstwa ministrowi (biskupowi kujaw. lecz gdy ten umart r. 1276. —

Gregorz X r. 1276 d. 28 novembr. powierzył administracyją Prokopowi kantorowi gniezn.

Tymczasem Przemysław książę wielkop. obrał 1278 Filipa na arcyb. który żył jeszcze 10 let. 1293. (ceit)

a papież Mikołaj III d. 22 Junii 1278 wyniósł kapelana swego Marcina dominikana herbu Boduta autora kroniki który † 1279 w Bononii. Kapituła obrała na wezwanie Mikołaja III arcyb. Włoshibora kanon. gniezn. którego tenże papież kazał wyświęcić Filipowi biskupowi firmanu legatowi w Węgrzech pismem d. 23 Grud. 1279. Gdy tenże Włoshibor rezygnował z obioru niemając pieniędzy na drogę do

Rzymu; mianował Marcin IV franciszkana Szląska Henryka hrab. de Brenn d. 23 Grud. 1281 na arcybiskupstwo, lecz i ten nieprzyjął; więc Marcin IV d. 30 Czerwc 1283 mianował Jakuba II Świnkę będącego wtedy jeszcze
i kantorem Kapituły gniezn.
dyjakonem (naprzód Kapituły gniezn. Która w tym celu Filipa Kustosza, Jana i Raynera Kanoników gniezn. do Rzymu wysłała. Papież przysłał przez nich pallium dla Jakuba którego bisk. poznań. i płock. poświęcił na księdza i arcybisk.

Szereg więc będzie:

17. Henryk + 1219 d. 21 Marca
18. Wincenty [redacted] 1220 + 1230
19. Fulco 1232 + 1258 (zwany też Piotrem
20. Janusz II 1258 +
Filip elekt 1278 – 1293
21. Marcin II 1278 + 1279
Włościbor elekt r. 1279 zrezygn.
Henryk hr. de Brenn franciszkan elekt 1281 zrezygn.
22. Jakob II Świnka 1283.

559

Stanisław bisk. pozn. współdziedzic z bratem swym Wi-
gandem Ostrołęki w ziemi czerskiej 1429

ndnej biskup poznań. r. 1446 z władysławem xięciem mazow
robi układ o dziesięciny z powodu długich skarg i processu
wskutek czego szlachta obowiązana była dawać lecz nie
zwozić

darauf aufmerksam zu

ährliche Abonnementspreis der österr. Bibliographie

rliche Nachschlagebuch gegen die geringe Vergütung

zu können.

nft mit der Verlagshandlung, von welcher wir eine

52a 53 54. 55

Długosz robi tego Pawła dominikanem lecz w przywilejach nigdzie nie stoi frater

Paulus episcopus Posnan. Conradus dux Masoviae 1231 temuż za dług 130 grzywien srebra odstępuje wieś Sleszyno (Racz. Cod. p. 6) tenże r. 1234 nadaje dziesięciny do klasztoru cystersow w Paradyżu * Obry, potwierdza fundacyą klasztoru

R. 1231 d. 23 April. był w Gnieźnie gdy x. Władysław Laskonogi potwierdzał fundacyą klasztoru

Boguslaus II episcopus posnaniensis wspomniany r. 1240 XII Cal. Aug. na akcie darowizny dziesięcin kościołowi św. w Gdecz przez Przemysława xięcia Wielkopol. (Raczyń. Cod. p. 20) lecz widać iż data mylna, bo Bogumił wojewoda jeszcze r. 1246 przychodzi na przywilejach – (~~według sprawdzić Boguslaus cancellarius, Mirosław castellanus de Gdecz, Przecsław dapifer~~) botenże sam przywilej po niżej (pag. 38) ma datę r. 1252

że ta data mylna i że powinno stać 1252 widać z przywileju u Raczyńsk. Cod. p. 38 gdzie rok 1252 tenże sam xiążę Premislaus tenże sam dzień XII Cal. Aug. i ciż sami świadkowie

R. 1244. VII Cal. Maji Przemysł et Boleslaus fratres duces Poloniae villam Rogosco (circa Solecz) Bogusali posnan. episcopi liberant a stroza et podworowe (Raczyński Codex p. 26)

herbu Poraj

1254 + 1264

R. 1246 in die b. Alexii Boguslaus episcop. posnan. od zięcia syna Dzisona i Janka syna Marcina bratanków kupuje wieś Grodnicza (Raczyński Cod. p. 29)

1247. IV Nonas Julii Bolesław x. wielkop. nadaje Boguphalo episcopo posnan wsie Gelitowo et Benorchino (Raczyński Cod. p. 32)

1247. Die 4o post festum b. Petri – Nicolaus posnan. canonicus villam suam Rogalino donat capitulo canonic. posnan. (Raczyńsk. p. 37) presente Boguphalo episcopo posnan.

O Bogusale II pisza:

Raczyński Cod. Maj. Pol. p. 26. 29. 32. 38. 257.

Muczkowski: Cod dipl. I. 46 ~~...~~ 51.

Mosbach: Wiadomości pag. 17. 20.

1252 in crastino B. Adalberti. Praemislaus dux Polon. bona episcopi Posnan. Bogusali liberat a Poradlne, podworowe, stroza, powoz, naraz, podwoda, vacca bove et ab judicio ~~de~~ palatin. – quia ille episcopus cum capitulo cesserunt de fundo beati Martini et s. Adalberti in quo civitatem locare volumus (był to kawał ziemi leżący na lewym brzegu Warty na którem nowe ucze miasta Poznania zasadził Przemysław) (Raczyński Cod. p. 38) przy tego później 1288 darował biskupom stare przedmieście poznańskie Środka

Boguchał III

1260. Premislaus dux Pol. ~~...~~ pozwala Boguphalo episcopo posnan. odbywać w Liczeniu jarmarki i okolicę osadnikami niemieckiemi zaludniać (Raczyński Codex p. 54)

~~Jan Gerbicz 1288 Premisl dux civitatem antiquam (przedmieście stare) przy ... ... Joanni episcopo posnan donat (Raczyński Codex p. ...)~~

R. 1265 po śmierci Boguchała III obrała kapituła Piotra – lecz Janusz arcybiskup gnieźnieński mianował Phalantę dziekana gnieźnieńskiego biskupem poznan. Kapituła wysłała z protestacyą do arcybiskupa wikarego Benedykta kolegę, którego arcybiskup obić kazał (Kronika Baszkona ap. Somersberg)

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

				Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken			
dtto.	"	12 " " 6 "			
Lessing,	"	10 " " 5 "			
Klopstock	"	10 " " 5 "			
Thümmel,	"	8 " " 4 "		12	15
Platen,	"	5 " " 5 "			
Pyrker,	"	3 " " 3 "			
Goethe	(erschienen),	32 " " 16 "			
Wieland,	"	32 " " 16 "			
Lenau, Gedichte (ersch.),		1 " " 1 "			

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

				Schwarz kr.	Roth kr.
Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),		11 Bände in 11 Decken			
Shakespeare's	Werke,	9 Bände in 9 Decken			
Hackländer's	"	20 " " 10 "			
Hauff's	"	5 " " 5 "			
Körner's	"	4 " " 2 "		12	15
Weber's Demokritos,		12 " " 6 "	(Classiker-Ausgabe)		
dtto.	dtto.	12 " " 6 "	(Rieger'sche ")		

Bogufał biskup poznański + we wsi Czermna d. 15 Grudnia (?) 1264* (podł. Długosza – a podług Bogufała + 1265 chyba że wtedy rok poczynano wcześniej) Po jego śmierci obrała Kapituła na biskupstwo (Piotra czyli Pietrzyka syna Dobrosława z Skorowa*) proboszcza kanonika poznań. – lecz niechciał go Janusz arcybiskup gniezn. zarzucając mu brak nauk wyświęcić tylko z namowy Bolesława księcia gnieźnieńskiego i jego żony Jolanty obrał na biskupstwo poznańskie Falantę (Walentego) dziekana gnieźnieńskiego, którego w Pyzdrach 1265 pomimo protestacyj Kapituły wyświęcił. Kapituła protestowała w Rzymie przeciw temu narzuceniu i gdy się Pietrzyk zrzekł swego prawa, obrała na biskupstwo Jana archidiakona poznańskiego. Papież Klemens IV r. 1267 d. 22 maja ~~1268~~ obrał i wyświęcił na biskupstwo poznańskie Mikołaja kapelana papieskiego. (Theiner I. 82) scholastyka krak.

*) to błąd powinno być 1265. (jak ma i Zabczyński)

*) w Żywotach bisk. pozn. stoi de Skorzewo de domo Habdank

Mikołaj Lebudis
bisk. poznan.
+1273

R. 1269 monasterio in Doberluch (Dobrzew) ord. cisterc. in loco sterili circa confinia nostri episcopatus – donat decimam de Zambrsko (Zemsko) et de Doberluch. (Archiwum teolog. I p. 480)

Jan II Gerbisz
bisk. poznan.

1286+ 1298 pochowany d. 13 Kwietnia podług Długosza, który to dzień mylny bo już d. 31 Stycznia (II Calend. Febr.) 1298 jest przywilej Andrzeja biskupa pozn. dzielący całe biskupstwo za 3 archidyakonaty (Raczyński Codex p. 87)

Sam się pisze r. 1288 (i r. 1295) Joannes Secundus episc. posnan. pochodził ze wsi Görbitsch w biskupstwie lubuskim dekanacie reppeńskim leżącej. (zwany też Traditor może Ś preg.) wyświęcony w klasztorze w Lędzie na biskupstwo

R. 1288 otrzymał wsie Lubnicę, Zambrsko, Witomyśl od Przemysława II za wsie Ferm w ziemi sandomierskiej (może santockiej) które tenże książę dał wujowi (patruo) swemu Mistywojowi xięciu pomorskiemu za zamek Wyszegrod (Archiw. teol. I p. 364)

1287 wyrabia potwierdzenie u Przemysława II zamiany którą poprzednik jego Jan I uczynił dawszy wsie Borek i Krynkę (koło Liżeny) Teodorykowi Kanonikowi i Mroczkowi synom hrabiego Jarosza za ich wieś Orkowo. (Archiw teol. I p. 363)

1287 dostaje wieś Kryrowo od braci Jana, Jakuba i Mikołaja synów Jakoba kanonika poznan. (Archiw teol. I p. 366)

1288 Przemysł II nadaje biskupowi Janowi stare miasto w Poznaniu zwane Środka. (Raczyński Cod. dipl. p. 78)

R. 1288 Jan bisk. pozn. cum prutenis colonis dwoih wsi książęcych apud Bertholo robi układ o dziesięcinę t.j. aby od małego pługu zwanego Radło płacili 4½ skot. a od większego zwanego Plugove 10 skotów srebra. (widać że nie było wytycznej dziesięciny) (Raczyński Cod. p. 79)

R. 1290 nabywa Jan bisk. poznan. wieś Domachowo od Wojciecha Okasanie! którą to wieś Przemysł II uwalnia od ciężarów prawa polsk. (Archiw. teol. p. 368)

R. 1290 Jan bisk. poznań. lokuje miasto Słupca na prawie niemieckim co Przemysł II potwierdza. (Raczyński Codex p. 81)

R. 1292 Jan bisk. pozn. daje wieś Kroonę nad rzeką Mosina Przemysławowi II xięciu w zamian za wsie Stęszewo i część Młodej. (Archiw teol I p. 369)

R. 1294 Jan bisk. pozn. daje wieś Uscienczino cum forte in Parussewo w zamian braciom Dzieborowi i Andrzejowi za wieś Gałęzowo małe (bo większe dawniej posiadał już biskup) (Archiw teol. II 95)

R. 1295 Jan bisk. pozn. daje wieś Krupczyno i 30 grzywien w zamian Bartłomiejowi i Mikołajowi synom Marcjona za część wsi Lubecowo (Archiw teol. II. 96)

R. 1295 Jan bisk. pozn. nabywa część wsi Witkowo od Gotharda syna Mirosława de Chranowo (Archiw. teol. II. 97)

O Janie II obacz Muczkowski Codex I p. 152. 153. II 113. 146.

1296
1297 Bolesław xiążę mazowiecki i czerski uwalnia dobra Jana biskupa i kapituły poznańskiej w ziemi czerskiej od ciężarów prawa polskiego (Raczyński Cod pag. 85)

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS

vorräthiger Einband-Decken

aus der

BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.

in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

				Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände in 12 Decken		12	15
dtto.	„	12 „ „ 6 „			
Lessing,	„	10 „ „ 5 „			
Klopstock	„	10 „ „ 5 „			
Thümmel,	„	8 „ „ 4 „			
Platen,	„	5 „ „ 5 „			
Pyrker,	„	3 „ „ 3 „			
Goethe	(erschienen),	32 „ „ 16 „			
Wieland,	„	32 „ „ 16 „			
Lenau, Gedichte (ersch.),		1 „ „ 1 „			

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

				Schwarz	Roth
Zschokke's Novellen (bis jetzt erschienen),		11 Bände in 11 Decken		12	15
Shakespeare's Werke,		9 Bände in 9 Decken			
Hackländer's	„	20 „ „ 10 „			
Hauff's	„	5 „ „ 5 „			
Körner's	„	4 „ „ 2 „			
Weber's Demokritos,		12 „ „ 6 „	(Classiker-Ausgabe)		
dtto.	dtto.	12 „ „ 6 „	(Rieger'sche „)		

Andrzej Simonowicz
herbu Zaręba
bisk. poznań. + 1311
(syn kasztel. Kruświck.)
podobno Stefana

R. 1309 d. 26 marca Andreas episcopus posnaniensis nadaje dziesięciny ze wsi Ponikwa klasztorowi w Zemsku (Bledzewie) (Zaborzyński Archiwum Rok I p. 486)

R. 1298 d. 31 Stycznia dzieli archidiakonat poznański na 3 archidiakonaty 1) na archidakonat większy poznański między Wartą a Notecią 2) na archidiakonat mniejszy (między Wartą a Obrą. 3) Archidiaconatus de Pszew. (Raczyński Codex p. 87)

Goethe (
Wieland „ 36 „ „ 18 „ . . . .

Decken Rücken

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „	10 „ „ 10 „ „ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 „ „ 19 „ „ „ 9 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon,	15 „ „ 16 „ „ „ 16 „ „ „		
dtto. dtto. kleines,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon	„ „ — „ „ „		
Stunden der Andacht,	6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto.	10 „ „ 10 „	12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 „ „ 12 „ oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 „ „ 3 „		
Stifter, Nachsommer,	3 „ „ 3 „		
Hackländer, Augenblick,	2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten.	3 „ „ 3 „		

Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung . . . . 20 —
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „ . . . . 16 —

Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt" . . . 24 —
„ „ „ „ „Gartenlaube" . . . . 36 —

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

Wien, *im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Szereg biskupów poznańskich pod: ług przywileju Pawła bisk. poznan (1218 Calendas Decembr.) danego dla Kościoła S. Michała (Kawalerów maltańskich) w Poznaniu:

Radwan + 1163
Benedykt (Świętosław, Bernard) + 1136
Gerard + 1177
Arnold + 1186 lub 1196 (ponim. Mrokota?)
Filip + 1209
Paweł + 1242

Przywilej ten drukowany w Łukaszewicza Obraz miasta Poznan. I p. 263 ma mylnie:

(mylnie)	dobrze
antecessoris nostri Benedicti quarti ante nos...	antecessoris nostri, Benedicti Bernardi, quarti ante nos
antecessor noster, Rinaldus secundus ante....	antecessor noster, Arnoldus, secundus ante nos

Przywilej ten znany tylko z transumptu notaryalnego w Wrocławiu (in summo Vratislaviensi

d. 5 Martii 1436 Indict XIV i z
z approbacyi Zygmunta I Petricoviae
Sabbato ante Dominicam Oculi 1544
druk. w Łomaczeniu p. 13 w broszurze
Krzyżanowski Adryan: Zakon
maltański w Polsce. 1845. 4º. i
dawniej w Łukaszewicza Obraz.
I p. 263.

Biskupi poznańscy podług Annal. Lubiens.

Boguphalus + 1146 (podł. Tretera żył 1147–1150 – Podług dyplomatu Seminarium Poznańsk. z XIII wieku: dux Mesco post partam victoriam quae fuit in Poznan dedit villam Lusow beato Petro. Tunc Boguhwalus bonae memoriae episcopus excommunicavit omnes qui deberent illam villam auferre. – Ponieważ Władysław xiąże r. 1146 wypędzony został z Poznania więc w tym czasie pisany ten dyplomat cf. Pertz Script. XIX p. 579)

Peanus + 1152 (podług Tretera żył 1150–1151)

Stephanus 1152 + 1159 (podł. Tretera żył 1151–1156)

Bernardus 1159 + 1164 (podł. Tretera po Stefanie nastąpił Raduanus 1156 – 1162; a po nim Bernardus 1162 – 1175; dalej Swantoslaus 1175 – 1176)

Cherubinus 1164 + 1172 (tego biskupa nie ma Treter – lubo Kronika Kadłubka Lib IV. c. 9 wspomina o Cherubinie iż był na synodzie, podobno r. 1180)

Raduanus 1172 – (tego kładzie Treter pod r. 1156–1162)

Podług Annales Capituli Cracov.

Mrokota episcopus Poznaniensis obiit 1196 (Podług Tretera: Arnoldus episcopus Pozn. + XVIII Cal. Febr. (15 Januar.) 1186; Mrokota successit, qui + 1196, post quem d. 8 Septembr. electus Philippus + 1209; post eum Paulus – Podług Calendar Cracov.: Arnoldus episcopus poznan + 1209. –

Arnoldus episc. poznan. w dypl. 1208 d. 25 Decembr.
przychodzi jako świadek: Wohlbrück Geschichte
v. Lebus I p. 14. Mosbach Wiadomości p. 4)
1348. V Calend. Febr. (28 Januar.) consecratur Albertus
Paluka in episc. Posnan. (Ephemerid. Wladisl. ap.
Somersberg II. 79)
1335. d. XV Cal. mart. (14 Febr.) obiit Joannes Doliwa
episc. poznan. (podług Kalendarza Krak. + [illegible]
XVI Cal. Aprilis t. j. 17 marca.)
1355 Pridie Calend. Junii (31 Maji) obiit Albertus
Paluka episc. poznan. in villa Solecz
1346 Johannes Lodza episc posnan. obiit

1286 Johannes Posnaniensis episcopus moritur cui
Johannes Traditor succedit et in Lenda claustro
in episcopum consecratur. (Annales Polonorum I
p. 650)

Annales Polonorum
1219 Henricus archiep. obiit (d. 22 Mart.)
1232 Vincentius archiepiscopus obiit (Damalewicz
ma mylnie 1230)

Episcopi Wladislavienses: (Ephemerid. Wladisl. ap. Somersb. II-79)
Michael vixit annis 40 + 1252
Wolimirus 23 annis (od 1253
Albertus 13 Annis
Wislaus 16 Annis (+ 1300 podł. Annal. Polon. I. p. 652)
Gerwardus 23 Annis
A. 1323 die OOSS. obiit Gerwardus episcop. vladislav Avinione in curia Romana (d. 1 Novembr.)
A. 1323 d. III Nonas Decembr. (d. 11 Decembr.) providetur Mathiae decano Wladislav. de episcopatu Wladislavien.
A. 1324 d. II Idus Junii (d. 12 Junii) recedit Mathias episcop. vladislav. de curia Avinionensi, obtinuit reliquias S. Stanislai et in honorem ejus capellam construxit in sua ecclesia.
A. 1324. d. VI Idus Januarii in Avinione Mathias consecratur in episcopum Wladislaviensem per cardinalem Petrum episcopum Prenestensem (d. 8 Januar.)
A. 1329 d. IX Calend. Maji (d. 23 April.) crematur ecclesia cathedralis Wladislav. cum domibus canonicorum per Cruciferos
A. 1366 pridie Nonas Novembr. (4 Novembr.) providetur Sbilutho de episcopatu wladislavien.

A. 1252 obiit Michael episcopus Cujaviae (Annales Polonorum I ap. Pertz XIX p. 634) podług Annal. ap. Somersberg II-85 umart 1252 in die beati Ciriaci - podług dyplomatów + 19 Decembr. 1252)

A. 1284 d. XIV Cal. Aprilis Wislaus praepositus plo=
censis successit Alberto episcopo cujavensi et a Ja=
cobo Swinka archiep. gnesn. in Claustro Strelnen=
si consecratur. (d. 19 mart.) Annal. Polon. I.
p. 648 ap. Pertz. XIX.)

A. 1285 synodus celebratur in Lancicia in epiphania
domini

A. 1258 Fulco archiepiscopus gnesnensis obiit
(Annal. capit. crac. (+ II Non. April. t. j. 4 April.
podlug ~~Cal~~ Kalend. Krak. – a podł. Długosza
+ 5 April.

A. 1256 obiit Clemens palatinus (Annal. capit. crac.)

A. 1302 obiit fr. Henricus de Bren filius comitis de
Bren. Hic a Martino IV datus pro archiepiscopo
gnesnensi X Cal. Januarii 1281, resignavit (post
eum a. 1283 nominatus Jacobus Swinka) mortuus et
sepultus Wratislaviae ad S. Jacobum in ecclesia ordinis
fratrum Minorum.

Johannis Longini seu Dlugossii: Catalogus episcoporum posnaniensium

ded. Rev. Andreae de Bnyno ep. posn......

datum in Lublyn die Mercurii 22 Februarii A. 1475.

W przedmowie tej pisze Długosz iż biskupstwo poznańskie wzięło początek od Mieczysława który okrzczony r. 966 założył 2 arcybiskupstwa (gniezn. i krak.) i 7 biskupstw wrocław. kujawsk. poznań. płock. lubusk. chełmińsk. i kamieńsk.) w jednym czasie. – Ród i pochodzenie biskupów oznaczał Długosz przez prawdopodobne domysły (per verisimilem conjecturam)... O Bnińskim mówi że opisał jego cnoty i wady (virtutes quoque tuas nonnullas sed et defectus ceuni) aby go nie miano za pochlebcę wyrzuca mu bogacenie krewnych z szkodą Kościoła i nepotyzm. –

*) Autograf [illegible] Długosza obejmujący Żywoty wszystkich biskupów polskich posiadał Marcin Kromer i takowy około r. 1584 powierzył Tomaszowi Treterowi który tylko Żywoty bisk. pozn wydał z kontynuacyją później szczeg.: Vitae episcoporum posnaniensium per Joannem Longini sive Dlugossium can. crac. conscriptae, opera Thomae Treteri cust. et can. varm. cum earundem supplementis in lucem editae 1604 Brunsbergi typ. Georgii Schönfels. 4º ark. 18. (Ob: Jocher T. III p. 523. i 606)

Biskupi:

1) Jordan Włoch Rzymianin z familii Ursynów przysłany z Rzymu do Polski r. 966 przez papieża Stefana VII /: to mylnie bo Stefan VII żył r. 896-897. :/ przywiózł z sobą miecz św. Piotra rządził lat 31, + w Poznaniu 1001 /: to mylnie bo + 984 :/ pochowany w Poznaniu a podług innych w Brandenburgu.

2) Thimoteus I Włoch Rzymianin z szlachetnego rodu, przysłany r. 1002 od Benedykta VII /: żył 975-983 :/ – rządził lat 18 + 1020 pochowany w Poznaniu

3) Paulin Włoch z familii szlachetnej; ~~[illegible]~~ kanonik S. Piotra w Rzymie, przysłany r. 1021 do Polski przez Bonifacego VII /: był tylko antypapą r. 974 :/ rządził lat 15 + 1035 pochowany w Poznaniu.

4) Benedykt I Włoch rodem z Neapolu, przysłany r. 1037 do Polski od Benedykta VIII /: żył 1012-1024 :/ rządził lat 11 + 1048 pochowany d. 10 grudn. w Poznaniu.

5) Marcellus I audytor apostolskiego pałacu doktor
dekretów, Rzymianin z rodu szlacheckiego Marcellów
na prośbę Króla Kazimierza przysłany przez Jana XX (był
papieżem 1024-1033- powinno być przez Damazego II r. 1048)
r. 1048 + 1065 na chorobę skórną (scabies) pochowany w Poz=
naniu; rządził 17 lat.

6) Teodor I kanonik P. Maryi większej biegły w prawie
duchownym i świeckim, na prośbę Bolesława Śmiałego Króla
przysłany r. 1065 od Mikołaja II /: żył od r. 1058-1060 :/ rzą=
dził lat 22 + 1087 na febrę trzeciaczkę, pochowany w Pozna=
niu. Majątek swój darował biednym, sierotom wdowom i koś=
ciołowi.

7) Dionizy. Kapituła poznańska i król Bolesław Śmiały
/: r. 1087 panował Władysław Herman :/ chcieli z pośród kano=
ników obrać biskupa; lecz Urban II /: żył 1088-1099 :/ przy=
słał Dionizego Włocha kanonika S. Piotra biegłego w nau=
kach - rządził ~~[illegible]~~ 18 lat L + 1106 (vexatus morbo colicae et intestino=
rum; pochowany w Poznaniu.

L duobus de viginti

8) Laurentius Polak kanonik proboszcz (praepositus)
poznański z niskiego rodu wiejskiego dla cnotliwego i ucz=
ciwego życia obrany przez kapitułę, za zaleceniem Bolesła=
wa Krzywoustego monarchy polskiego wyświęcony w Gnieźnie
r. 1106 przez Marcina arcybisk. gniezn. - rządził lat 21 +
znękany starością 1127 pochowany w Poznaniu.

9) Marcin Polak niskiego rodu, dziekan poznański, ob=
rany przez kapitułę, wyświęcony przez Jakuba I arcybisk.
gniezn. w Łęczycy r. 1128: biegły w naukach, lecz do gniewu
popędliwy, rządził lat 19 + 1147 (scabiem passus) pochowany
w chórze katedry poznań.

10) Bogufał I herbu Poraj Polak, kustosz poznański
obrany przez kapitułę już w podeszłym wieku, wbrew woli
Mieczysława Księcia /: był wtedy Księciem Bolesław Kędzierzawy)
r. 1148 wyświęcony w Żninie przez Jakuba arcyb. gniezn. Rządził
2 lata i 6 miesięcy + 1150 pochowany w Poznaniu.

11) Pianus. – Z powodu niezgodnej elekcji Kanoników: jedni bowiem obrali Mikołaja, drudzy Tomasza, a inni Filipa Kanoników poznań. papież Eugeniusz III r. 1150 obrał biskupem Piana Włocha z szlachetnej familii, doktora dekretów, audytora pałacu – który rządził 1 rok, 6 miesięcy + 1151 pochowany w Poznaniu.

12) Stefan kanonik poznański herbu Rolicz (familia Agricolarum) wyświęcony r. 1151 w Kaliszu przez Janisława arcybisk. gniezn. (r. 1151 był arcyb. Piotr – a Janisław 1152–1167) za zezwoleniem Mieczysława księcia wielkopolskiego – rządził lat 5 + 1156 pochowany w Poznaniu.

13) Radwan rodu szlacheckiego herbu Szreniawa. Lubo Kapituła d. 1 sierpnia 1156 w Poznaniu zebrana zrazu była niezgodną: wszelako z obawy aby Włocha na biskupstwo nie przysłano, obrano wreszcie Radwana scholastyka poznań. którego za zezwoleniem monarchy Mieczysława (księciem był wtedy Bolesław Kędzierzawy) na co krewni Radwana wpłynęli; wyświęcił na biskupa r. 1156 arcybiskup Janisław gniezn. w Uniejowie – rządził lat 8 /: W historyi Lib. V. p. 502 mówi Dł: gosz że rządził 6 lat :/ + 1162 (zasoione ilaca) pochowany w Poznaniu.

14) Bernard, herbu Syrokomla (Kapituła poznańska zebrana na dzień męczeństwa SS. Piotra i Pawła po kilkodniowej naradzie przez tajne głosowanie wybrała osobę nie należącą do Kapituły t. j. Bernarda opata czyli proboszcza klasztoru Kanoników regularnych w Trzemesznie, którego arcyb. gniezn. Janisław r. 1162 wyświęcił za zezwoleniem Mieczysława III Starego ~~[illegible]~~ księcia wielkopolsk. – Rządził lat 13 poczem zrezygnował i umarł na kwartanę w Trzemesznie, pogrzebiony w Poznaniu d. 30 września 1175

14) Świętosław herbu Jastrzębiec proboszcz poznański kanonik gnieznień. obrany na Kapitule poznań. w dzień S. Marcina: lubo starością nękany wzdragał się przyjąć godności. Za zezwoleniem księcia Mieczysława, wyświęcony od Piotra arcyb. gniezn. – Rządził 1 rok + 1176 pochowany w Poznaniu.

15) <u>Gervardus</u> herbu Bróg z kustosza poznańskie:go obrany na kapitule d. 1 Maja 1176 biskupem wyświę:cony w Opatowie przez Piotra arcyb. gniezn. za zezwo:leniem Mieczysława księcia + 1177 dotknięty zarazą mo:rową pochowany w Poznaniu.

16) <u>Arnold</u> herbu Dołęga kanonik poznański i gnież:nieński obrany na kapitule d. 15 sierp. 1177, wyświęcony w Gnieźnie przez Piotra arcybisk. gniezn. – Rządził lat 9 + 1186. XVIII Calend. Februar. alias die 14 Januarii /:– mylnie powinno być 15 Januarii jak ma dobrze Freter [illegible] dissen:teria invasus, pochowany w Poznaniu. Popędliwy przytem jednak pobożny i dobroczynny na klasztory.

(powinno być +15 Januar. – bo tak stoi w Necrolog. lubensk.)

(to mylne bo Arnold podług Necrol. Krak. katedr. + 15 Januarii 1209 czyli raczej 1210)

17) <u>Mrokotha</u> kustosz poznański obrany na kapitule d. 22 lutego 1186 pomimo iż się niektórzy z kanoników sprze:ciwiali. Uzyskawszy potwierdzenie od Mieczysław monar:chy polskiego /: wtedy był monarcha Kazimierz Sprawiedliwy :/ wyświęcony od Zdzisława arcyb. gniezn. – Rządził lat 10 + 1196 [languore epidimiae] pochowany w Poznaniu. /:W hi:storyi VI p. 575 pisze Długosz że umarł na febrę :/

18) <u>Filip</u> herbu Wieniawa kanonik gnieźnieński obrany na kapitule w Poznaniu d. 8 wrześn. 1196. wyświęcony przez Zdzisława arcyb. gniezn. za zezwoleniem Mieczysława monarchy polsk. (panował wtedy Leszek biały po stoczonej bitwie nad Mozgawą) – Rządził lat 13 + 1209 febri tertiana [illegible] pochowany w Poznaniu – Łagodny, cierpliwy, posiadał stosowne nauki.

19) <u>Paweł</u> zakonu dominikańskiego obrany przez elekcyą kanoniczną, za zezwoleniem Mieczysława monar:chy polskiego /: Mieczysław III + 1202 :/ wyświęcony r. 1209 przez Henryka arcyb. gniezn. – Pojmany ~~[illegible]~~ zdradziecko przez Borzywoja dzierżawcę Szremu, uszedł z więzienia i wyklął Borzy:woja – Rządził lat 33 + 1242 d. 31 marca

20) Bogufał II herbu Róża kantor poznański, kano:
nik krak. obrany na kapitule d. 1 maja 1242; potwierdzo:
ny d. 13 czerwca 1242 przez Fulkona arcyb. gniezn. i naza:
jutrz w Gnieźnie wyświęcony – Rządził 10 lat 6 mies. i 15 dni
† głuchego 1253 we wsi biskupiej Solgecz (dziś Sołacz) pocho:
wany w Poznaniu. – Kochał się w naukach: bibliotekę darował
katedrze poznań. Chór katedry w Poznaniu na nowo odbudował
nabył on w długu za 90 grzyw. srebra dla biskupstwa wieś Koz:
łowo od Ziemowita księcia mazow.

21) Piotr I herbu Prawdzic dziekan poznański obra:
ny przez kapitułę r. 1253 dominica Oculi (d. 23 marca 3. t.j. trze:
cią niedzielę Postu) za pomocą kompromisu zdanego na trzech
Piotra proboszcza, Piotra dziekana i Gerarda scholastyka. Wy:
jednawszy kapituła potwierdzenie od Hugona legata apostol.
w Polsce bawiącego, do którego wysłano Johannem filium Wisch:
konis kantora i Euzebiusza kanonika pozn. wysłała do arcybisku:
pa Fulkona do Łęczycy prosząc aby Piotra I ~~[illegible]~~ poświęcił.
Niechciał Fulko (Pełka) wyświęcić Piotra I ponieważ Jan archidya:
kon poznań. i Teofil archidyakon czerski kanonik pozn. założyli
protest przeciw obiorowi. Udano się więc do Opizona opata de Mezano
nuncyusza apostol. bawiącego we Włoszech, który wezwawszy
obie strony pogodził, obiór Piotra I potwierdził, poczem go Fulko
arcyb. gniezn. r. 1253 we wsi biskupiej Kozłów wyświęcił. Rzą:
dził i rok 2 miesiące: sparaliżem po prawej stronie tknięty †
12 maja 1254 pochowany w Poznaniu. Mąż świątobliwy i pobożny.
(Długosz w Historyi VII p. 733 odmiennie pisze że wysłano do Arcy:
biskupa w Sławnie bawiącego; że Teofil był archidyakonem gniezn.
nie czerskim)

22) Bogufał III de Czarnielin herbu Róża proboszcz gnież:
nieński kanonik poznań, obrany na kapitule d. 15 czerwca 1254
przez wysadzonych z kompromisarzy Jana filium Wischkonis scholastyka
poznan. Mikołaja scholastyka krak. i Teofila archidyakona czersk.
Wybór potwierdził Fulko arcybisk. gniezn. w Kurzelowie 1254 i Bogufała
III r. 1255 dominica Reminiscere (2ga niedz. Postu) wyświęcił w klasztorze
lędzkim przy czem asystowali biskupi Tomasz wrocław. Michał kujaw.
Andrzej płocki i Henryk chełmiński. – Rządził lat 10 – Umarł

|: Baszko pisze + 1245 nocte inter feriam tertiam et quartam post diem b. Luciae in Czirzinna - a w manuskrypc. Cuznaua)

r. 1264 d. 9 lutego we wsi Czirmna (Dług: Hist. VII. 773 Cizrim alias Czirmna co podł. Jabczyńskiego znaczy Czermin) pochowany w Poznaniu. Nadużywał przymiotów danych sobie od Boga i natury kalając dostojność biskupią występkami i cielesnemi popędami. |: O tym biskupie pisze Długosz Hist. VII p. 772, iż założył w Poznaniu szpital świętoduski i kościół para: fialny S. Maryi Magdaleny - wspominają też o nim Raczyński Cod. dipl. p. 53. 54. Łukaszewicz Obraz Pozn. I. 265. II 248. ti. :|

23) Phalantha. Kapituła poznańska zgromadzona d. 25 lutego 1265 (w Historyi Długosza stoi w dzień nawrócenia S. Pawła t. j. 25 stycznia - toż samo pisze i Baszkon) obrała biskupem Piotrzyka de Skorzewo (w Baszkonie de Skorowo) herbu Habdank; lecz niechciał go potwierdzić w Gnieźnie Janusz arcyb. gniezn. tylko wyświęcił w Pyzdrach Falantę dziekana gnieźnieńskiego 1265 narzuconego przez Bolesława Księcia wielkopolskiego i jego żonę Jolantę: przy którem poświęceniu gdy kapituła przez swego wikarego Benedykta Kollektę (w Baszkonie: Colleta) protestowała, kazał arcybiskup owego wikarego obić. Kapituła nie przyjęła Falanty (Walentego) lecz obrała po prze: zeniu się Piotrzyka na biskupstwo Jana archidyakona poznań. człowieka zacnego i wysłała (Godsława Baszkona - w ręk op. Baszkona stoi Gotslaum Boszkonem) kustosza poznań. do Rzymu o potwierdzenie gdzie się też i Falenta stawił. Klemens IV godząc sprawę usunął Falantę i obrał na biskupstwo Mikołaja.

24) Mikołaj mistrz scholastyk krakowski herbu Dis ba: wiąc w Rzymie jako poseł popierający kanonizacyją S. Jad: wigi wybrany na biskupstwo poznańskie przez papieża Klemensa IV (r. 1267) i wyświęcony w Witerbie. - Rządził lat 9 + 1273 pochowany w Poznaniu |: Rządził właściwie lat 6; był na synodach w Dankowie d. 16 paźdz. 1269 i w Sieradzu r. 1270 :|

|: podł. dyplomatów w Cod. dipl. Major. Pol. Raczyńsk. żył ten Mikołaj dłużej R. 1276 septimo die exeunte Octobre in Srew potwierdza sprzedaż wsi Wło: sonowo przez Wrocława kapelana mię: dzyrzeckiego klasztorowi w Paradyżu (pag. 63) - R. 1278 nadaje Przemysław II Książę wielkopolski na prośbę Miko: łaja bisk. pozn. potwierdza darowiznę wsi Szurewo przez Falimierza testa: mentem katedrze poznan. (pag 66) więc prawdopodobnie + 1278 :|

25) Jan I zwany Wyskowycz (t. j. syn Wyszka) (nowsi mylniego piszą: Jan z Wyskoci, a Jabczyński: Wykowiec) kanonik poznański herbu Łodzia, obrany przez kapitułę i potwierdzony przez Grzegorza X papieża. z powodu wakującego arcybiskupstwa

gniezn. wyświęcony dopiero później przez Filipa arcyb. gniezn.
Rządził blisko 11 lat + 11 marca 1286 pochowany w Poznaniu.
|: Onim Raczyński Cod. dipl. pag. 72. 73. – Muczkowski Cod. dipl
I. p. 112 :|

26) Jan II Herbuth czyli Gerbicz, także Gerbych od niektórych Traditor (t. j. Szpieg) zwany, kanonik poznański herbu Nałęcz szlachcic, obrany przez Kapitułę 1286 poświęcony przez Jakuba Świnkę arcybisk. gniezn. w klasztorze Lędzie. Z powodu niedbalstwa jego margrabiowie brandeburscy Otto długi, drugi Otto i ~~[illegible]~~ synowiec ich Jan oderwali probostwo Santockie od biskupstwa poznańsk. które probostwo miało swą juryzdykcyą między rzekami Odrą, Iną, Drawą, Wartą i Notecią i przyłączyli do kapituły soldyńskiej (Baszko pisze że się to stało po śmierci Przemysława II) – Jan II rządził lat 12 + 1298 pochowany w Poznaniu d. 13 kwietn. (co mylne bo jest już przywilej jego następcy Andrzeja z d. 31 Styczn. 1298 w Raczyń. Cod. dipl. pag. 87)

27) Andrzej I Simonowicz syn Szymona herbu Zaręba wyświęcony w Poznaniu przez Jakuba Świnkę arcyb. gniezn. r. 1298. Bronił kościoła, robił w Rzymie kroki dla odzyskania probostwa santockiego; wyklął Władysława Łokietka Księcia Kujawskiego a później Króla z powodu, iż wojsko jego bawiąc w Wielkiej Polsce gwałciło mężatki i panny i niszczyło dobra kościelne. R. 1300 był w Gnieźnie na koronacyi Króla Wacława wraz z Jakubem arcyb. gniezn. Wisławem bisk. kujaw. Janem Romką bisk. wrocław. – Rządził lat 14. |: Żył jeszcze r. 1314 d. 11 Stycznia jak widać z przywil. u Łukaszewicz Obraz Pozn. II. 112. 3. 11 – w Raczyńsk. Codex p. 97 jest przywilej Władysława Łokietka nadający biskupowi Andrzejowi prawo bicia monety w Słupczy r. 1314 – Röpel Gesch. I p. 636. mówi że jest przywilej z r. 1316 in dominica Judica w którem z nadaniem Władysława Łokietka dla Andrzeja)

28) Domaratus czyli Domanus ~~[illegible]~~ |: Baszko zowie go Domantus) herbu Grzymała dziekan poznań. obrany przez Kapitułę i za przyzwoleniem Władysława Łokietka poświęcony przez Janisława arcyb. gniezn. Rządził 9 lat + 1320 długą chorobą nękany pochowany w Poznaniu.

/: Podczas obioru Domarata był arcybiskupem Jan Świnka, po którym 1314 nastąpił Borysław r. 1314 a Janisław dopiero 1317 – Domarat żył dłużej; r. 1321 wspomina go Theiner monum p. 165, 166. 302. ; r. 1322 d. 10 lutego wspomina go przywilej w Dogiel IV n. 50 ; i Cod. dipl. Muczk. II p. 221-232)

29) Jan III zwany Doliwa (herbu Doliwa) proboszcz poznański obrany przez kapitułę, wyświęcony przez Janisława arcyb. gniezn. Uprzejmy, lubiony od wszystkich; hojny w wydatkach marnotrawczych zostawił długi. Rządził lat 15 + d. 17 marca 1335 pochowany w Poznaniu. /: Baracz: Rys dziejów zakonu kazn. II. 33 wspomina iż r. 1326 obrany został na biskupstwo poznańskie Wincenty dominikan – co mylne bo Jana III cytują przywileje z r. 1327 i 1328.

571

+ 22 April ob. Joannes episc. Posn.
necr. lub.

+ 2 Julii Paulus episc. posn.
(podł Dług + 3 marca 1242)

Todt.

Ja

Lo

7 B

20 D

B

5

8 B

7 Al

0 Dö

45

572

Radt. Röpla zał 968 (fol. 628) podlegało metropol magdebur.

Jordan h. Roza posw. 968

Lawet r. 1181 d. 26 grud. – Rogal I. 636

7 Arnold r. 1209 (Wohlbrück I p. 14)

20 Piotr poświęcony 1212 (Wohlbr. I. 56)

Bogufał jeszcze 1240 (Raczyński Cod. dipl.)

5 Mikołaj jeszcze biskupem poznań 1276 (Raczyń

8 Andrzej h. Zaręba jeszcze 1314 (Rogal St. 363)

Albert bisk. pozn. 1316 (Rogal St. 636)

Domarath Grzymała jeszcze 1322 (Rogal IV)

45 Uriel Górka + 1498

Od 1815 wcielone do arcybiskupstwa gnieźnieńskiego
1821 bullą papieską złączone

74 Stanisł. Hozyusz + 1738

75 Teodor Czartoryski + 1768

76 Andrzej Młodziejowski + 1779

77 Onufry Antoni Okęcki + 1793

78 Ignacy Raczyński arcyb gnieźn od 1802 + 1818

79 Tymoteusz Gorzeński 1809 arcyb gnieźn 1823 + 1825

Der zweite Theil ist für Aufsätze praktisch belehrenden und anregenden Inhalts bestimmt, und sind in demselben für 1858 Beiträge der Herren Prof. Dr. Hartstein, Wirthschaftsrath Komers, Prof. Stöckhardt, Wirkl. Geh. Kriegsrath Mentzel, Prof. Schober, Garteninspector Jühlke, Baumeister Vincent, W. Kette u. a. enthalten, welche die neuesten und wichtigsten Fragen der Landwirthschaft behandeln und eine Sammlung äusserst gediegener Arbeiten bilden.

Der Kalender erscheint in vier verschiedenen Ausgaben, der erste Theil gebunden, der zweite broschirt:

Ausgabe	a.	Thl. I in Leinwand gebunden	1 Fl. 20 Kr. C.-M.
do.	b.	do. in Leinwand gebunden und durchschossen (für jeden Tag eine Seite)	1 „ 26 „ „
do.	c.	do. in Leder gebunden	1 „ 26 „ „
do.	d.	do. in Leder gebunden und durchschossen (für jeden Tag eine Seite)	1 „ 36 „ „

Zu recht zahlreichen Unterschriften ergebenst auffordernd, zeichnet

hochachtungsvoll

G. Bosselmann

Verlagsbuchhandlung in Berlin.

SUBSCRIPTIONS-LISTE

auf

Mentzel und von Lengerke's

Landwirthschaftlichen Hülfs- und Schreibkalender

auf das Jahr

1858.

Auf vielfachen Wunsch hat sich der Unterzeichnete veranlasst gesehen, von diesem Kalender eine specielle **Ausgabe für Oesterreich nach Anleitung des Herrn Wirthschafts-Raths Komers in Prag** zu veranstalten, in welcher sämmtliche **Maasse, Gewichte, Münzen etc.** des Hülfsbuches auf **österreichische** reducirt sind.

Die praktische Brauchbarkeit hat diesem Kalender viele Freunde erworben, und hofft die Verlagshandlung, durch dieses neue Arrangement denselben einen wesentlichen Dienst zu leisten und deren Zahl nicht nur zu erhalten, sondern zu vermehren, da Jeder, der diesen Kalender sich einmal angeschafft, denselben immer wieder bei seinem Erscheinen mit Freude begrüssen wird.

Die Reichhaltigkeit wird nachfolgendes Verzeichniss des Inhalts des ersten Theils, welcher

Szereg niepewny aż do Dyonizego 1106
tylko Jordana + przed r. 1000 i Ungera r. 1000-1012 wspomina Dytmar – o reszcie niepewne podania Długosza
z listu Gregorza VII do Bolesława II r. 1075 widać że biskupi polscy niemieli pewnej metropolii i żyli niezawisle (Acta concilior Paris 1714. T. VI pars I

1. Jordan 1000
Unger 1000
Dionizy + 1106
Laurentius I + 1127
~~Cherubin~~

Teodor bisk. pozn. podpisuje erekcyą kościoła w Gorze z Rafałem kawal. hierozolim r. 1067 (patrzyn Dogiel I f. 535

17. Cherubin 1180 na soborze w Łęczycy (Narusz. IV f. 44)
Arnold + 1186
Wawrzyniec + 1202 (Bielski)
Filip + 1209
L. episcopus posn. Paweł (h. Grzymała) na erekcyi bisk. chełmin. przez Konrada xięcia mazow. 1222.
Andrzej Simonowicz 1314
1322 Domarat bisk. w Inowrocławiu na sądach gdzie kazano Krzyżakom oddać ziemię Pomorską polsce Cod. Dog. I
1422 Andrzej bisk. pozn. podpisuje pzymierze między Krzyżakami a Polską Dog. IV.

versehen ein sehr bequemes Taschenbuch ist, am besten beweisen.

Uebersichts-Kalender.

Schreib-Kalender, 183 Seiten, in durchschossenen Exempl. 366 Seiten.

Wirthschafts-Tabellen für: Milch, 1 Seite. — Aussaat und Erndte, 8 Seiten. — Aussaat, 2 Seiten. — Heuerndte, 2 Seiten. — Dünger-Ausfuhr, 2 Seiten. — Vieh-Einnahme und Ausgabe, 4 Seiten. — Probemelke-Register, 2 Seiten.

Album. 16 Seiten weiss Papier.

Hülfsbuch: Memorandum (landwirthschaftliche Arbeiten nach der Zeit geordnet). — Aussaat- und Ertrags-Tabelle der Feldgewächse. — Gewichtstafel der vornehmsten Körnerfrüchte. — Mahl-Tabelle. — Back-Tabelle. — Tabelle zur Ermittelung des Inhalts eines Spiritus-Gebindes auf Grund des Gewichts. — Aräometer. — Vergleichende Zusammenstellung der Grade auf den Thermometer-Scalen nach Celsius, Réaumur und Fahrenheit. — Arbeitsleistungen des Spannviehes. — Uebersicht der Handarbeits- und Lohnsätze. — Lohn-Tabelle. — Preis-Tabelle verschiedener Futtermittel im Verhältniss zu ihrem Futterwerthe. — Die Nahrungswerthe der Futterstoffe, nach Emil Wolff. — Futterbedarf. — Cubischer Inhalt von 100 Pfund der gebräuchlichsten Futtermittel. — Tabelle über den ökonomischen Werth der Düngmittel nach Emil Wolff. — Berechnung der Düngermenge. — Tabelle zur Berechnung des prozentischen Trocken- oder Stärkegehaltes der Kartoffeln aus dem specifischen Gewicht derselben. — Ermittelung des Lebend- und Schlachtgewichts des Rindviehes durch Messen, mit Gewichts-Tabelle. — Trächtigkeits-Kalender. — Sammlung bewährter Recepte gegen verschiedene Thierkrankheiten. — Uebersicht der hauptsächlichsten Raumverhältnisse in den Wirthschafts-Gebäuden. A. Viehställe. B. Heuboden. C. Scheuerraum. D. Frucht- oder Kornboden. — Uebersicht der mittlern Werthe für den nutzbaren Heizeffect verschiedener Brennmaterialien (nach Brix). — Hülfstafel über Dimensionen und Inhalt der Gräben. — Uebersicht der wichtigsten Münzen, Maasse und Gewichte, reducirt auf österreichische. — Tabelle über den Werth der vorzügl. Gold- und Silbermünzen der wichtigsten Länder. — Reduction des österreich. Silbergeldes in Banknoten, und der Banknoten in den 14 Thaler-Fuss und $24\frac{1}{2}$ Gulden-Fuss. — Vergleichungstabelle der Gewichte der hauptsächlichsten europ. Länder mit dem österreichischen, preussischen, Zollvereins- und franz. Gewicht. — Reductions-Tabelle der Maasse der wichtigsten europ. Länder in österreich. Maasse. — Die Verhältnisse einiger in den österreich. Kronländern noch üblichen Maasse zu den Wiener Maassen. — Tabelle zur Reduction des Wiener Gewichts in Zollgewicht. — Tabelle zur Reduction des Hohlmaasses. — Reduction des Leipziger, Wiener und Prager Handelsgewichts auf Zollgewicht. — Practisch mathematische Hülfsmittel für den Landwirth. (A. Messung von Linien. B. von Flächen C. Höhenmessung, Nivelliren. D. Körpermessung. E. Anhang). — Stempeltabelle für Wechsel und Stempel-Effecten. — Tarif über die Gebühren-Bemessung für Eigenthums-Erwerbungen. — Interessen-Rechnung. — Tafel zur Stellung der Uhr. — Jahrmärkte in der österreichischen Monarchie und benachbarten Staaten.

Biskupstwo poznańskie założone zostało r. 965 przez
Mieczysława księcia polskiego. Pierwszym biskupem, kto=
rego współcześni pisarze wspominają był: Jordan r. 965–
1001; drugim Unger + 1012. Potem urywa się szereg biskupów
poznańskich historyczny i od r. 1013–1088 podawani są raczej
z powieści niż ze źródeł historycznych biskupi a) Tymoteusz
+ 1021. b) Paulin + 1035. c) Benedykt I + 1048. d) Marcellus
+ 1065. e) Teodor + 1088. – Dopiero od 3go historycznego biskupa
Dyonizego + 1106 idzie nieprzerwany szereg (ustalony przez
x. Jana Zabczyńskiego kanonika r. 1857, który dodał z bisku=
pów: 13) Cherubina r. 1180 i 16) Wawrzyńca II + 1202, a natomiast
wypuścił: Falantę + 1264 i Mikołaja III herbu Nałęcz, nomina=
ta tylko którzy nie istnieli) i kończy się 73cim biskupie Antonim
Onufrym Okęckim + 1793. Po którego śmierci wakowało bis:
kupstwo; dopiero r. 1802 gdy Ignacy hr. Raczyński został arcy:
biskupem gniezn. otrzymał zarazem i godność biskupa poz=
nań. Oddzielnym biskupem poznańskim został r. 1809 Tymoteusz
Gorzeński
Arcybiskupstwo poznańskie ustanowione zostało r. 1821.
Pius VII bullą cyrkumskrypcyjną „De salute animarum”.. Romae
apud S. Mariam Majorem A. 1821. XVII Calend. Augusti, Pontificatus

Anno 22º urządzającą dyecezyje w Państwie Pruskiem utworzył Arcybiskupstwo Poznańskie połączone z Arcybiskupstwem Gnieźnieńskiem, którego władzy poddał biskupstwo chełmińskie jako sufraganię. Pierwszym arcybiskupem gnieźnieńskim i poznańskim oraz mianował r. 1821 Tymoteusza Gorzeńskiego dotąd biskupa poznańskiego. Tąż bullą oderwał papież dwa dekanaty: Kempiński (11 parafii) i Ostrzeszowski (12 parafii) od dyecezyi wrocławskiej i wcielił je do dyecezyi poznańskiej. - Od dyecezyi gnieznieńskiej oderwał 3 dekanaty Człuchowski (Schlochau), Tucholski i Kamiński i przyłączył je do dyecezyi chełmińskiej; natomiast zaś przyłączył 3 dekanaty: Kruświcki, Inowrocławski, Gniewkowski do dyecezyi gnieźnieńskiej, które to dekanaty do r. 1821 należały do dyecezyi włocławskiej czyli kujawskiej i przez Gdańskiego Wikariusza apostolskiego rządzone były.

R. 1867 Dyecezyja Poznańska miała (kościołów parafialnych 341 i filialnych 85; dusz 623.894, księży 512) Gnieźnieńska zaś parafialnych 211 i filialnych 11, dusz 295.724, księży 268.

Bulla cyrkumskrypcyjna z r. 1821 ogłoszoną została w Prusach rozkazem Królewskim (Cabinets-Ordre) z d. 23 August. 1821 i umieszczona w Zbiorze Praw r. 1821 pag. 140 i 146-147.

Rozkaz sekularyzacyi biskupst w Prusiech wydany 25 Lutego 1803 (i wtedy to zniesiono bis

Pensyi pobierają w Prusach: Arcybiskup Poznański 12,000 tal. Biskup wrocławski 12000 tal. Warmiński 8000 tal. Chełmiński 8000 tal. Sufragan poznański 913 tal. Kanonicy prałaci poznańscy po 1800 tal.

Rząd pruski rozkazem Królewsk. z d. 28 lipca 1796 zajął dobra kościelne na rzecz skarbu Państwa.

Do r. 1815 zniesiono klasztory Karmelitów w Markowicach i Bydgoszczy, Cystersów w Koronowie, Krzyżaków S. Jana w Gnieźnie, Franciszkanów w Inowrocławiu...

Biskupstwo poznańskie

Znaczna część narodu polskiego jeszcze przed Mieczysławem I przyjęła wiarę rzymsko-katolicką („Christiani non pauci" Kromer De origine. Basileae 1554. Lib III p. 46) – Mieczysław I religią chrześciańską uczynił religią dworu i całego narodu (Meszko „cum tota gente Lechitarum seu polonica.... sacrum baptisma suscepit." Bogufał ap. Somersberg) – Jordan rzymianin był pierwszym biskupem polskim (poznańskim) – Około r. 1000 utworzono nowe dyecezyje gnieźnieńską, wrocławską, krakowską, kołobrzeską – i wtedy to biskupstwo poznańskie obejmowało całe Kujawy, część województwa kaliskiego, całe Mazowsze i Prusy. – Po ustanowieniu późniejszych biskupstw kujawskiego, płockiego, lubuskiego, odpadły od dyecezyi poznańskiej całe Kujawy, ziemie pruskie i część Mazowsza. Od r. 1298 dyecezyja poznańska podzielona była na 4 archidiakonaty: Poznański, Śremski i Pszczewski (w Wielkiejpolsce) – a później Warszawski (w Mazowszu). – Podług Liber beneficiorum dioec. posnan. z r. 1510 w Wielkiej Polsce było 13 dekanatów: 1) Poznański 2) Kostrzyński 3) Pyzdrski 4) Obornicki 5) Pszczewski 6) Śremski 7) Kościański 8) Nowomiejski 9) Wschowski 10) Grodziski 11) Zbąski 12) Wroniecki 13) Międzyrzecki – W XVII wieku utworzono 14) dekanat Koźmiński z oderwanych kościołów od dekanatu Nowomiejskiego. – W tym dekanacie była parafia Pogorzel (gniazdo biskupa wrocławsk. Przecława z Pogorzeli.)

Kościół paraf. w Ostrowie eryg. 1434 Jerzy z Ostrowa kanonik kollegiaty P. Maryi w Kaliszu.

Krzesław z Kurozwąk kasztelan wiślicki starosta wielkopolski 1443

Opis historyczny kościoła w Ostrowie z dodatkami przez x. Pawła Władysława Fabisza. Ostrów (czcionkami J. Hoffmanna) 1875 8º str. 76 10 sgr. (h) jest tu genealogia Radziwiłłów

Matka boska połozowa d. 8 wrześn. (Urodzenie N. Maryi P.)

Uriel Gorka biskup poznański, potwierdzony w Rzy:
mie 27 Maja 1479 + 24 Styczenia 1498 w miastecz:
ku Wary (Karlsbad) w Czechach, będąc w Kąpielach.
Ma Anniwersarz w Katedrze poznań. d. 6 Junii

Jan Lubrański odprawił wjazd na biskupstwo d. 24 Stycznia
1499 + 22 Maja 1520

Piotr Tomicki z biskupa przemyskiego – przeniesiony
r. 1525 na biskupstwo krakowskie.

Jan z Latalic Latalski objął biskupstwo pozn. d. 17 Czerw:
ca 1525 – [illegible] przeniesiony d. 28 Kwietnia na
biskupstwo krakowskie – po nim administrował Miko:
łaj Jaktorowski kanonik pozn.

Jan z Książąt Litewskich biskup wileński przyjęty za bis:
kupa poznań. d. 4 Maja 1536, odprawił wjazd do Pozna:
nia d. 14 Marca 1537 + 18 Lutego 1538 pochowany w Wilnie.
Po nim administrował Jan Zbąski praepositus poznan.

Stanisław Oleśnicki odprawił wjazd na biskupstwo poz:
nańskie Sabbato ante domin. Invocavit 1539 + d. 27 Kwiet:
nia 1539 – Po nim administrował Anzelm Łukowski Kantor
poznań.

Sebastian Branicki wjechał na biskupstwo pozn. d. 10 Maja
1540 + d. 6 Maja 1544 w Laskarzewie. – Po nim adminis:
trował Marcin Słap Dąmbrowski J. U. Dr. Decanus Vladis:
lav. Archidiaconus Pszczien.

Paweł z Woli Wolski Kanclerz Koronny, laik, przez Króla na
biskupstwo zalecony, r. 1545 od Pawła III potwierdzony, wjechał
na biskupstwo d. 20 Kwietnia 1545 + 1546. – Po nim adminis:
trował Andrzej Brzeławski Dziekan Poznań.

Benedykt Izdbiński h. Poraj obrany biskupem pozn. d. 28 Kwietn. 1546 + 17 Czerwca 1553. – Po nim administrował Franciszek Wysocki Kantor poznań.

Andrzej Czarnkowski obrany biskupem poznań. d. 6 Marca 1552 + 9 Lipca 1562. – Po nim administrował Franciszek Wysocki Kantor pozn.

Adam Konarski z Kobylina, proboszcz poznań. kanonik krak. nominat biskup chełmski, wjechał na biskupstwo pozn. 31 Sierpnia 1564 + 1 Grudn. 1574 w Ciążyniu pochowany d. 17 Stycznia w Poznaniu. Po nim administrował Jan Powodowski proboszcz poznań.

Łukasz Koscielecki biskup przemyski; na polecenie króla d. 10 Grudnia 1576 obrany bisk. poznań. objął biskupstwo d. 6 Maja 1577 + 26 Lipca 1597 w Poznaniu. – Administrował Jan Brzeźnicki sufragan pozn.

Jan Tarnowski podkanclerzy Koron. obrany bisk. pozn. d. 22 Sierpnia 1597, odprawił wjazd na biskupstwo d. 1 Stycznia 1598 – r. 1600 został biskupem kujawskim. Administrował Jan Brzeźnicki sufragan pozn.

Wawrzyniec Goślicki obrany d. 14 Sierpnia 1600 bisk. poznań. – objął biskupstwo d. 8 Czerwca 1601. – D. 23 Stycznia 1606 przybrał za koadjutora Andrzeja Opalińskiego – + 31 Październ 1607 w Ciążyniu.

Andrzej z Bnina Opaliński biskup pozn. od 1607 + 14 Grudn. 1623 w Ciążyniu mając 48 lat, pochowany 1624 d. 30 Stycznia w Radlinie

Jan Wężyk biskup przemyski, obrany na bisk. pozn. d. 15 Kwietnia 1624. Odprawił wjazd do Poznania d. 8 Październ. 1624 – postąpił 1626 na arcybisk. gniezn.

Maciej Łubieński bisk. chełmski obrany biskupem poznań. d. 23 Grudnia 1626 – wjechał na biskupstwo poznań. d. 1 Stycznia 1628

Statuta Kapituły Katedr. Poznańskiej z rozproszonych uchwał Kapitulnych zebrał Jan z Charbowa Doktor Dekretów Kanonik poznań. i ułożył; potwierdził takowe biskup Jan z Lubrańca Lubrański w Poznaniu d. 8 Lipca 1517. Rękopis takowych „Statuta ecclesiae cathedralis Posnaniensis" z r. 1628 in 4to str 386 posiada Biblioteka Ossolińskich. Nr Inw. 623.

Kapituły generalne katedr. poznań odbywały się 2 razy do roku t.j. d. 28 Czerwca w dzień S. Piotra Apost. i d. 11 Listopada w dzień S. Marcina.

Psalterystów w liczbie 12 przy Katedrze Poznańskiej (Collegium Psalteristarum) fundował 7 Lipca 1512 biskup Jan Lubrański uposażywszy ich dochodami z młynów w Kościanie, Pyzdrach i Sochaczewie.

Kanonija Magistri S. Theologiae (do której przyłączona Kanonia fundi Jankowo) i drugą Doctori Juris w Poznaniu fundował biskup Piotr Tomicki.

Altare regis Chabri penes ostium magnum ecclesiae cathedr. Posnan. a. 1531.

Sufragana stałego poznańskiego z gremium Kanoników pozn. wybierać się mającego ustanowił d. 17 Listopada 1546 Benedykt Izdbieński bisk. pozn. przeznaczywszy na to kanię fundi Oporowska. (~~Pierwszym~~ [illegible] jakie) takim Suffraganem był Jakub Dziaduski Kanonik pozn. 1546. — R. 1586 d 7 Lipca uchwalono aby Suffragan (którym był Jan Brzeźnicki) miał tytuł Episcopus Ennensis i aby posiadał prebendę fundi Rogalinko

1622 d. 30 Lipca pogorzała Katedra poznańska

1602 Jan Tarnowski bisk. pozn. wikaryuszom katedr. poznań. nadał probostwo we wsi Krerowo

1589 Praelati ecl. Cathedr. Posnan.: Praepositus - Decanus - Archidiaconus - Cantor - Custos - Scholasticus - Archidiaconus Sremensis - Archidiaconus Pszevensis - Archidiaconus Varsaviensis - Cancellarius.
Canonici fundorum: Wyskocz - Drzegowo - Nagrodowice - Giecz - Rogalino - Kiowska - Zegrz - Popowo - Glinka - Srzodka - Rokitnica - S. Martini - Kurnicka - Mosina - Chwalkowska - Pelczyno - Krzesinska - Sptawie - Diatabuski - Drozyce - Przysieka - Jankowo - Łęki - Winary - Jaszkowo - Dupino - Gatowo - Ludbranz - Rogoźno - Tarnowo - Dokowo - Oporowo - Kazimierska - Studzieniec - Commendator.
Abbates: Lubinensis - Premetensis - Obrensis - Paradisiensis - Bledzoviensis.
abbatissa Owinscensis.

<u>Witwicki</u> Stanisław syn Samuela i Anny z Rościeszyna urodzony w Smol=
nikach powiecie Sanockim d. 7 maja; początkowe nauki pobierał w Lublinie. Po
śmierci rodziców oddał go wuj Franciszek Dubrawski podkomorzy przemyski pod opiekę
Wacława Leszczyńskiego biskupa warmińskiego który go najprzód w szkołach jezuickich
w Rössel potem w Brunsbergu kształcić kazał a potem na dwór Królowej Ludowiki oddał.
Ta wysłała go w poselstwie do Francyi do xięcia Kondeusza. W Paryżu ćwiczył się w teologii prawie
kanonicznym, geografii, geometryi a nawet i w medycynie i uzyskał godność rycerza
orderu S. Ducha (montis Fesulani S. Spiritus eques). Wróciwszy do kraju za protekcyją Króla
Jana Kazimierza otrzymał urząd sekretarza nadwornego wraz z kanoniami gnieź=
nieńską płocką i opactwem płockiem. Przy dworze bawiąc używany był do różnych ko=
missyj królewskich i w sądach assessorskich nadwornych zasiadał przytem często u dworu
miewał kazania. Używany do prac w kancelaryi królewskiej proszony bywał często do
domów senatorskich, gdzie przy uztach dając przykład nie używał wina, wodę zimną nad
takowe przenosząc. Król Jan Kazimierz wysyłał go jako sekretarza przy poselstwach do
margrabi brandeburskiego, do Danii, Szwecyi i Francyi. Od króla Michała posłował
do cesarza Leopolda. Król Jan III mianował go regentem kancellaryi królewskiej i wysłał
go do Gdańska gdzie Witwicki rozruchy uśmierzył i na sejmie grodzieńskim do uspoko=
jenia takowego wiele się przyłożył. R. ~~[illegible]~~ 1677 mianowany biskupem Kijowskim lubo
w dyecezyi swej zajętej przez Turków nie mógł urzędować wszelakoż czynnym był przy ~~[illegible]~~
zawarciu traktatów z Moskwą oraz z posłami papieskiemi, cesarskiemi, francuskiemi, szwedz=
kiemi, brandeburskiemi. Przeznaczony od Króla do rozkrzewienia unii pomiędzy władykami
ruskimi namowami swemi przemyskiego i lwowskiego władyków do przyjęcia tejże unii
skłonił. R. 1680 na biskupstwo Łuckie posunięty zajmował się gorliwie swą dyecezyją
odprawił r. synod dyecezalny w Brześciu litewskim, wiele Rusinów do jedności koś=
cioła św. nakłonił i kilka ksiąg pożytecznych na świat wydał. Ofiarowanego sobie
podkanclerstwa koronnego przyjąć nie chciał: lecz wolał kontentować się nominacyją na bis=
kupstwo poznańskie d. 30 września 1687. W nowej swej dyecezyi zwiedzał kościoły parafialne,
kazał do ludu z ambony, sam spowiedzi słuchał i synod dyecezalny <u>(poznański [łucki]) d. 30 września</u>
<u>1684 złożył</u>. Przy katedrze poznańskiej zaprowadził xx. Kommunistów r. 1685. Katedrze przy=
wrócił prawo wysyłania ~~[illegible]~~ deputatów na trybunały koronne - Podług Mser złożył
synod dyecezalny w Poznaniu d. 28 paździer. 1688 którego uchwały drukiem ogłosił w Warszawie
1689. - Zbyt surowy w sprawach kościelnych był Witwicki na sejmie r. 1689 ~~[illegible]~~ wraz z Załuskim

biskupem kijowskim z tych którzy najbardziej na skazanie na śmierć Kazimierza Łyszczyńskiego za podejrzenie ateuszowstwa nastawali, lubo sama stolica rzymska tego zbyt surowego wyroku nie chwaliła. Czynem tym jak pisze Dalerac - chciał sobie Witwicki zasłużyć na kapelusz kardynalski który go wszelako ominął: pomimo iż Witwicki dla usprawiedliwienia swego w tej zbyt żarliwej sprawie która nieukontentowanie Innocentego XI wywołała do Rzymu r. 1689 wyjechał. Wróciwszy do Kraju, r. 1690 spisał intercyzę ślubną pomiędzy Królewiczem Jakubem a Jadwigą córką Filipa Wilhelma elektora palatyna Renu. Po śmierci Jana III Witwicki popierał na elekcyi stronnictwo Augusta II. Umarł Witwicki d. 8 marca 1698 pochowany w Kollegiacie warszawskiej S. Jana. Był to człowiek oczytany, miłośnik uczonych. Załuski zarzuca mu chciwość zbyteczną i przynosi w wywodzie genealogicznym swego rodu który od Witizy króla Gotów chciał wyprowadzić mianując sam siebie Księciem na Stupczy i Krobi; zresztą pisze iż Witwicki nieuwiadomością sw lekarską którą chciał się popisywać przyprawił o prędką śmierć Olszewskiego prymasa.

Witwicki wydał następujące dzieła:

1) Obraz prawdziwego kapłana w obowiązkach stanu duchownego (wierszem nierymowym)
2 edycye

2) Obraz prawdziwego Chrześcianina przedrukowany pod tytułem: Abrys szczęśliwości doczesnej r. 1685 wydany a teraz pod odmianą w tytule wiernie przedrukowany. Warszawa w druk. nadworn. 1779. 8º. ff. 23 f.

3) Wykład modlitwy pańskiej jako Grammatyka chrześciańsko-polityczna (Grammatica christiano-politica i Orationis dominicae commentaria) [2]
(moje to 1. i 2.)

4) Antidotum sarmaticum contra perniciosas dem cujuspiam novitates.

5) Synodus luceoriensis et brestensis per Stanislaum in Magna Witwica Witwicki ep. luceor. celebrata d. 30 Sept. 1684. Varsaviae excudebat Carol Schreiber. 4º. ff. 61.

W rękopisie zostawił Opis podróży do ~~Włoch~~ Francyi, Włoch, Niemiec i Danii

(ob. Niesiecki — Friese de Episcopat. Kijow. — Juszyński Dykcyonarz
Chodynicki

Jus capituli seu Tractatus novus et absolutus De potestate capituli sede episcopali vacante in quinque partes distributus cum adjecta illustrissimorum episcoporum posnanien: historica synopsi per Nicolaum Zalaszowski J. U. Doctorem archidiaconum posnaniensem Opus posthumum.... Typis academiae posnaniensis A. D. 1706. 4º. k. 3. (Tytuł i dedykacyja Stanisławowi z Bogusławic Sierakowskiemu kanonik. poznan. gnieznień. administratorowi poznań... przez M. Joannes Grymecki Academiae posnan. director) st. 1–44. (Vitae episcoporum posnaniensium – Żywoty 69 biskupów poznań. krótkie aż do Mikołaja Święcickiego) st. 1–152 (Tractatus de potestate capituli sede episcopali vacante)

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

		Decken	Rücken
Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „	10 „ „ 10 „ „ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 „ „ 19 „ „ „ 9 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon,	15 „ „ 16 „ „ „ 16 „ „ „		
dtto. dtto. kleines,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon	„ „ — „ „ „		
Stunden der Andacht,	6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto.	10 „ „ 10 „	12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 „ „ 12 „ oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 „ „ 3 „		
Stifter, Nachsommer,	3 „ „ 3 „		
Hackländer, Augenblick,	2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten.	3 „ „ 3 „		

Goethe, Gedichte
Schiller „
Hebbel „
Freiligrath „
Chamisso „
Anastasius Grün „
Uhland „

Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben:

	Decken	Rücken
in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt" . . .	24	—
„ „ „ „ „Gartenlaube"	36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

***Wien**, im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Dyecezyja poznańska składała się pierwotnie z 2 archidiakonatów: poznańskiego i czerskiego. – R. 1298 biskup Andrzej Szymonowicz podzielił archidyakonat poznański na 3: poznański (archidiaconatus major) szremski (archidiaconatus medius) pszczewski (archidiaconatus minor)

R. 1362 biskup Jan archidiakowi czerskiemu dał miejsce w kapitule poznańskiej – R. 1406 biskup Jastrzembiec na żądanie książąt mazowieckich, przeniósł ~~kapitułę~~ kollegiatę z Czerska do Warszawy t.j. 3 prałatów i 7 kanoników. R. 1669 biskupi poznańscy zaczęli używać oraz tytułu biskupów warszawskich.

2 czyli 1608 R. 1668 Kapituła poznańska od Klemensa IX otrzymała pozwolenie noszenia rokiet i kap. – Obawiano się przeniesienia katedry do Warszawy, wskutek czego biskup Bartłomiej Tarło 1713 dał zapewnienie że się to nie stanie. – Benedykt XVI r. 1744 pozwolił kapitule poznańskiej używać dystynktoriów.

Dóbra biskupa poznańskiego a) w Wielkiej polsce: klucze 1) Pszczewski z 15 wsiami. 2) Bukowski z 10 wsiami. 3) Poznański z 11 wsiami 4) Dolski z 10 wsiami 5) Krobski z 13 wsiami 6) Winogórski z 10 wsiami 7) Ciążyński z 13 wsiami 8) Miłosławski? dojewski z 6 wsiami b) w ~~Wielkiej~~ Mazowszu 1) Klucz Prawdziński (Prawda) z 13 wsiami 2) Żarnowiecki (Żarnówka) z 4 wsiami 3) Zbikowski (Zbików) z 8 wsiami 4) Łaskarzewski z 4 wsiami 5) Kozłowski z 5 wsiami 6) Sobieński (Sobienie) z 3 wsiami.

Lentz: Stift = Bistumin von Brandenburg

Man bezieht die Zeitschrift wöchentlich sechs Nummernweise durch alle soliden Buchhandlungen; oder täglich durch alle löbl. k. k. Postämter des In- und Auslandes, und adressirt letztenfalls Pränumerationen: An die Administration des „Oesterreichischen Morgenblattes" in Prag.

Der Abonnementspreis beträgt ganzjährig 10 f halbj. 5 fl., viertelj. 2 fl. 30 kr., monatlich 50 kr. Einzelne Blätter kosten 6 kr. Für Auswärtige m täglicher Zusendung durch die k. k. Post: ganzjäh 14 fl., halbjährig 7 fl., vierteljährig 3 fl. 30 k monatlich 1 fl. 10 kr.

P. T.

Indem wir uns erlauben, Probenummer und Prospekt der vom 1. März l. J. in's Leben tretenden Zeitschrift:

Oesterreichisches Morgenblatt

für

Kunst, Wissenschaft, Literatur und geselliges Leben

zu übersenden, empfehlen wir dieselbe Ihrer Theilnahme und bitten im Falle der Pränumeration von untenstehenden Scheine Gebrauch machen zu wollen. Derselbe wird ausgefüllt und mit dem betreffen Abonnementsbetrage adressirt an:

Die Administration des
„Oesterreichischen Morgenblattes"
Prag, Kolowratstraße, 3 Linden.

Bei der
„Administration des Oesterreichischen Morgenblattes"
pränumerirt ganzjährig — halbjährig — vierteljährig — monatlich
und sendet den Abonnementsbetrag von fl. kr.

Name und Charakter:

in:

letzte Post:

Dekanat Ostrzeszowski dzisiejszy lub o legał w ziemi Wieluńskiej należał do dyecezyi wrocławskiej

a.) Archidyakonat poznański
(r. 1780 liczył 154 parafii)

(Prócz tego: Kollegiaty w Poznaniu: WWSS. 2. N. L. Maryi – Kościoły szpitalne 1. S. Ducha 2. S. Krzyża 3. S. Walentego. 4. S. Łazarza 5. S. Gertrudy 6. S. Wawrzyńca. 7. S. Stanisława. – Dwie kaplice S. Eliasza i S. Leonarda. – Kościół filialny: Głuszyna)

1. Dekanat Poznański: (w mieście Poznaniu:) 1. Kollegiata i kościół paraf. S. Maryi Magdaleny. 2. Kollegiata i kościół paraf. S. Mikołaja. 3. Kość. paraf. S. Małgorzaty. 4. Kość. paraf. S. Jana Jerozolim. (przy którym kawaler maltański) 5. Kość. paraf. S. Barbary. 6. Kość. paraf. S. Wojciecha. 7. Kość. paraf. S. Marcina. 8. Kość. paraf. S. Rocha 9. Kość. paraf. S. Sebastiana 10. Kość. paraf. S. Anny

Odmienicz Synodu 1738)

2. Dekanat Czarnkowski: 1. Czarnków. 2. Uście. 3. Lubasz [Schneidemühl]. 4. Biała. 5. Trzcianka [Schönlanke] 6. Skrzetusz. 7. Jastrów. 8. Sypniewo. 9. Czaplinek [Tempelburg] 10. Wałcz [Deutsch Krone] 11. Nakielno. 12. Tuczno [Tütz] (z filią: Marcinków) 13. Człopa [Schloppe] 14. Wieleń [Filehne] 15. Lubasz. 16. Budzyń. 17. Margonin. 18. Chodzież (z kościołem szpitalnym S. Trójcy)

19. Piłka f. 1767. 0. Friedland m. w Marchii p. dor. 1640 z filiami: a) Landske i b) Hanfeldt w Marchii (Łukaszewicz)

[illegible] Obornik

3. Dekanat Bukowski: 1. Buk (z kościołem szpitalnym S. Ducha) 2. Tarnowo. 3. Sieradz kościelny. 4. Niepruszewo. 5. Tomice. 6. Stupia. 7. Stęszewo (z Oratorium kaplicą Matki boskiej) 8. Łódź, 9. Wiry. 10. Skórzewo. 11. Konarzewo 12. Dopiewo. 13. Mosina (z kościołem S. Stanisława) 14. Modrze. 15. Lusowo.

6) Komorniki (filia do Poznania do r. 1736) (Łuk)

~~Kollegiata Szamotulska~~

4) Dekanat Obornicki: 1. Oborniki (z 4 kościołami między temi S. Trójcy szpitalny) 2. Połajewo 3. Ryczywół. 4. Ludomy. 5. Łukowo. 6. Radzyń. 7. Objezierze. 8. Chojnica. 9. Sobota. 10. Kiekrz. 11. Żydowo. 12. Cerekwica. 13. Kazimierz. 14. Szamotuły [Samter] (Kollegiata) 15. Stopanowo. 16. Obrzycko. 17. Stobnica. 18. Kiszewo. 19. Boruszyno. 20. Chludowo. 21. Wojcieszyn.

22. Rożnowo ufdn. 1510 zbud. 1660 z kaplicą S. Anny. (Łuk)

5) Dekanat Srodzki: 1. Sroda (Kollegiata – z kościołami: Wszystkich Świętych, S. Ducha szpitalny, S. Sebastiana, S. Idziego) 2. Mącznik 3. Bagrowo. 4. Rumiejki. 5. Murzynowo. 6. Mietrzanowo. 7. Mądre. 8. Solec. 9. Niezamyśl. 10. Śnieciska. 11. Koszuty. 12. Brzuśnik. 13. Błażejewo. 14. Radzewo (filialna do Brzina) 15. Kurnik (z bractwem literatów) (z kość. szpital. S. Ducha) 16. Pierzchno. 17. Tulce. 18. Spławie. 19. Krerowo.

20. Rogalinek (ufdn. 1510)

6) Dekanat Pyzdrski: 1. Pyzdry (z kościołami: Św. Krzyża, Bożego Ciała, S. Piotra i Pawła, S. Ducha) 2. Miłosław. 3. Winnagóra. 4. Bardo. 5. Kaczanowo 6. Biechowo. 7. Nowawieś. 8. Grabowo. 9. Kołaczkowo. 10. Zieleniec.* 11. Gozdowo. 12. Bieganowo. 13. Sokolniki. 14. Gorazdowo. 15. Szamarzewo (i Gałęzewo) 16. [illegible] 17. [illegible]mbórz. 18. Czeszewo 19. Nekla Mikuszewo.

(* r. 1510 zwany Zielony dąb)

(jeden kościół)

7) Dekanat Kostrzyński: 1. Kostrzyn (z kościołem (S. Ducha) [spital.] 2. Górka. 3. Iwno. 4. Siedlec (podobno raczej Siedlec) 5. Gułtowo. 6. Nekla. 7. Opatowo. 8. Giecz 9. Grodziszczko. 10. Czerleino. 10. Swarzędz. 11. Uzarzewo. 12. Kleszczewo.

13) Siekierki wielkie ist 1510–1762 paraf.)

8) Dekanat Rogoziński: 1. Rogoźno (z kaplicami (orator.) S. Barbary, kaplicą S. Marcina i kościołem S. Ducha) 2. Goślina murowana*. 3. Skoki, 4. Goślina długa 5. Białężyno, 6. Uchorowo. 7. Słomowo. 8. Parkowo. 9. Wełna. 10. Potulice. 11. Prusce. 12. Łęgowo. 13. Lechlino. 14. Wierzenica. 15. Kicino. 16. Owińska. 17. Głęboczek (włączona do Gostynia (Gośliny?) [illegible] 18. Łopuchowo (tylko kaplica należąca do kościoła w Długiej Goślinie)

* 1510 zwane Kościelna goślina.

19) Budziszew. ist 1510–1728 od 1755 filia do Skoków.)

B. Archidyakonat Szremski
(r. 1760 liczył 178 parafii)

9) Dekanat Szremski: 1. Szrem (z kościołami S. Ducha, S. Mikołaja i z kaplicą w Drzonku) 2. Domachowo. 3. Gostyń (z kośc. spital. S. Ducha i [illegible] kośc. nagóne Gostyńskiej kongr. filip.) 4. Stary Gostyń. 5. Siemowo. 6. Swierczyna. 7. Krzywin (z kościołem szpit. S. Ducha) 8. Lubin (z kośc. klasztorem Benedyktynów) 9. Dalewo. 10. Mórka. 11. Brodnica. 12. Żabno. 13. Jaszkowo. 14. Wieszczyczyn. 15. Dolsk (z kościołami S. Ducha i S. Wawrzyńca) 16. Kunowo. 17. Strzelce.

[z 2 kaplicami

10) Dekanat Krobski 1. Krobia (z kościołami S. Ducha i S. Idziego) 2. Żytowiecko. 3. Oporowo. 4. Pawłowice. 5. Rydzyna. 5. Poniec (z kaplicami (orat.) S. Trójcy i S. Barbary) 6. Golaszyn. 7. Łaszczyn. 8. Jarnowa. 9. Zakrzew. 10. Niepart. 11. Chwałkowo [12. Smolice, 14. Jutrosin (z kościołem S. Krzyża) 15. Dubin. 16 Szkaradowo. 17. Pakosław. 18. Golejewko. 19. Słupia. 20. Górka (z kościołem S. Ducha) 21. Konary. 22 Kołaczkowice. 23. Pempowo.

[(z 2 kościołami)

[12. Skoraszewice.

11) Dekanat Koźmiński. 1. Kozmin (z kościołami S. Trojcy, S. Krzyża i S. Ducha) 2. Dobrzyca. 3. Borzęcice. 4. Potarzyca. 5. Nosków. 6. Rusko. 7. Cerekwica. 8. Jaraczew [9. Jeżew. 10. Raszków [. 11. Głogowa. 12. Pogrzybów. 12. Ostrów. 13. Wysocko. 14. Odolanów (z kaplicami S. Barbary i S. Krzyża) 15. Janków. 16. Rozdrażew. 17. Benice. 18. Lutogniew. 19. Starogród. 20. Wielowieś. 21. Mokronos. 22. Borzęciczki 23. Szczurzela. 24. Głuchów.

[(z kościoł szpit. S. Ducha)

[(z kościoł. S. Marcina)

12) Dekanat Kościański: 1. Kościan (z kościołami S. Krzyża i S. Ducha) 2. Czempin 3. Rąbin. 4. Wyskoć. 5. Gryżyna. 6. Choryńe. 7. Wonięść. 8. Czacz. 9. Wilkowo. 10. Białcz. 11. Oborzyska 12. Głuchowo. 13. Stowięc. 14. Gołębino. 15. Błocirzewo.) [kośc. szpital.

13) Dekanat Nowomiejski: 1. Nowe miasto 2. Dembno. 3 Bieździadów. 4. Lgowo. 5. Pogorzelica. 6. Brzostkow. 7. Żerkow. 8. Radlin. 8. Wilkowyja, 9. Stawoszewo. 10. Witaszyce 11. Lutynia. 12. Siedlemin 13. Golenia. 14. Jarocin (z kościołem szpitalnym S. Ducha) 15. Gora.* 16. Łaźnienka. 17 Chwałkowo. 18 Mchy. 19. Włościejewki 20. Xiąż. 21. Gogolew.

* r. 1510 zwana: Gora przed Jarocinem

14) Dekanat Śmigielski: 1. Śmigiel 2. Radomicko. 3 Morkowo. 4. Goniembice. 5. Kąkolewo. 6. Osieczna (z kościołem S. Ducha) 7. Drzeczkowo. 8. Gorka.*) 9. Przement 10. Bojanowo. 11. Siekowo. 12. Grobia. 13. Bronikowo. 14. Boguszyn kaplica)

* r. 1510 zwana Gorka lubińska

15) Dekanat Wschowski: 1. Wschowa 2. Przyczyna. 3. Krzycko [4. Gołanice[5. Wilkowo. 6. Leszno ([illegible]!) 7. Święciechow (z kościołem S. Wawrzyńca) 7. Długie. 8. Dębowałęka. 9. Ossowasień. 10. Łyżyno (z filialn. kościołami w Tylewicach* i Wygnańcach) 11. Lgino] 12. Śmieszkowo. 13. Kaszczor[14. Wieluń. 15. Brenno. 16 Włoszakowice, 17. Dłużyna. 18. Bukowice. 19. Zborzewo.

[(z kościołem)
[z 2 filiami: Niechlod i Jezierzyce)
[(z filią Łasocice)
* w r. 1510 Philendorf zwane
[(z filią Hofmanice)
b[kaplica w Czosznice)

16) Dekanat Borkowski: 1. Borek (z kościołem szpitalnym praepozit za miastem przy którym 1 praepozitus 9 mansionarzy, 2 altarystów i 1 proboszcz)

E.) Archidyakonat Pszczewski.

(r. 17 bo liczył 113 parafii)

17) Dekanat Zbąszyński: 1. Zbąszyn. 2. Dąbrowka. 3. Chociszew. 4. Starydwór. 5. Kalawa. 6. Kęszyca (z filią Nietoperek 7. Międzyrzec 8. Bledzew. 9. Falkenwald.* 10. Skwierzyna. 11. Trzebiszewo. 12. Rokitno. 13. Goraj. 14. Chobienice. 15. Babimost (z kościołem S. Ducha) [illegible] 16. Kozminek. 17. Kosieczyn. 18. Pszczew. 19. Trzciel. szpital

* (dziś Fałata — dawniej Sokola dąbrowa)

Kramsko 1740 parafia (cystersów w Obrze)

Kęszyca 1740 paraf.

18) Dekanat Lwowecki: 1. Lwowek (z kościołami S. Ducha i S. Barbary) 2. Wronki 3. Ostrorog (z kościołem S. Jakuba) 4. Zajączkowo. 5. Psarskie 6. Otorowo. 7. Bytyń. 8. Wilczyna. 9. Dilszniki. 10. Brody. 11. Witomysl. 12. Lniewy (z kościołem S. Ducha) 13. Lubosz. 14. Kwilcz. 15. [illegible] 16. Kamionna[17. Wierzbno

oraz 2 kaplicami.

[szpital.

*) albo Lęszcze

18. Międzychód. 19. Sieraków. 20. Lutom. 21. Łęsce*. 22. Chrzybsko. 23. Biezdrowo.

19.) Dekanat Grodziski: 1. Grodzisk (z kościołami: szpital S. Ducha i kaplicą S. Anny) 2. Kamieniec 3. Opalenica. 4. Michorzewo. 5. Bukowiec. 6. Dakowy. 7. Ptaszkowo 8. Granowo (i Drużyn) 9. Kotłojady. 10. Łęki 11. Parzęczewo. 12. Wielichowo (z kaplicą Matki Boskiej i kaplicą S. Walentego) 13. Prochy. 14. Rakoniewice. 15. Goscieszyn. 16. Kembłowo (z kościołem S. Wawrzyńca) 17. Wolsztyn. 18. Komorowo (z kościołem S. Ducha). 19. Niałek (kościół filialny zruinowany) 20. Obra. 21. Siedlec (22. Tuchorza) 23. Ruchocice. 24. Gnin. 25. Kopanica.

L wobu wsiach kościoły paraf.

Klasztory
w dyjecezyj poznanskiej
(podług synodu biskupa Hozyusza 1738)

R. 1744
Katedra w Poznaniu
przy niej 10 prałat. 24 Kanoników i 1 Kawaler maltański
Archidiakonatów 4.
Kollegiat 8.
Kościołów farnych 590.

Archiwum biskupskie poznańskie Kapitulne ma dyplomata od XIII wieku
Archiwum kapitulne ma akta od 1404.

Biskupstwo poznańskie rozciągało się na województwa poznań. większą część Kaliskiego i rawskiego, powiat świebodziński i większą część Księstwa Mazowieckiego

Kollegiaty 1. Poznań N. P. Maryi in Summo
2 " S. Mikołaja f. 1437.
3 " S. Maryi Magdaleny (dawniej WWSS.) f. 14[illegible]1.
4 Czarnków f. 1632 (prepositus, custos et 4 canonici) f. Franciszek Czarnkowski
5 Szamotuły (S. Stanisława) f. 1440 Andrzej z Bnina bisk. pozn. (4 prałat. 7 Kanon.)
6 Środa f. 1423 Mikołaj z Kik proboszcz (3 prałat. 6 Kanoników)
7 Chodzież
8 Pyzdry
9 Kurnik fund. 1493 Uriel Górka bisk. pozn. (2 prałat. 10 Kanon.) supr. 1556.

~~Abba~~

Archidiakonatów 4 (podzielił r. 1298 Andrzej Szymonowicz bisk. pozn.)
a) Poznański b) Szremski c) Przemęski d) Czerski czyli Warszawski.

Kościołów w dyecezyj liczono 601.

Bernardyni w Wschowie f. 1457 przez Ossowskich z Ossowej sieni (a podł. Łukaszewicza f. 1456 mieszczanie wschowscy, wypędzeni przez Lutrów 1552, osadzeni na nowo 1637 przez Hieronim. Radomickiego wojew. dz inowrocł. starostę wschowsk.) (a podł. Łukaszewicza r. 1629 przez tegoż Hier. Radomickiego kasztelana Krzywińskiego starostę wschowsk.)

Klasztory w dyecezyi poznańskiej

Cystersi w Błedzewie f. 1232–1235 Władysław Odonicz xiąże wielkopolski we wsi Zamborz zwanej Nowe Zedsko (lub Zambersz) a r. 1407–1414 do Błedzewa. Sprowadził z klasztoru Doberlugk (Łużycy) nad Lunkwą, r. 1283 przenieśli się do wsi Komendat. Doberlukawa (Cystersów)

Ob. Wiadomości niektóre o klasztorze x. Benedyktynów w Lubiniu p. Szułczewskiego (x Jabczyńskiego Archiwum teolo. giczne 1836 Poznań Rok I # 184–197. (podług innych fund. tenże dopiero 1175)

Benedyktyni: 1. Lubin (opactwo) fund. r. 1113 przez Michała z Góry (Skarbka) herbu Habdank ~~[illegible]~~ dziedzica Krzywinia i Góry herbu Habdank (z Kluniaku)

~~[illegible]~~

Ob. Wiadomość o klasztorze Cystersów w Błedzewie p. x. Widawskiego Archiw. teol. 1836 i 1837.

5) Rokitno konwent f. 1661 Kazimierz Jan Opaliński opat błedzewski. (z cudownym obrazem N. M. Maryi)

Cystersi: 1. Błedzew (opactwo) fund. 1260.
2. Obra (opactwo) f. 1231 Sędziwoj kantor kanonik gnieźnień. (Ob. Przyjac. ludu 1842. No 27) 1210 Władysław xie kaliski sprowadził ich z Łekna (dipl.)
3. Przemęt (opactwo) f. Benjamin wojewoda poznań. r. 1278. Pierwotnie we wsi Wieleniu r. 1418 przenieśli się do Zemętu (do wsi Stary Klasztor (Kaszczor) a ztąd r. 1413 do Przemętu)
4. Paradyż dawniej Gozdzikowo zwany (opactwo) f. 1234 (Paradisus S. Mariae) (Gościchowo) ~~[illegible]~~ Mikołaj hrabia Sdroniszewski herbu Wieniawa

*) nagr. Feliza z Łaniewa kaszt. lwow. +1488 bronz. tablica z figurą rycerza

Dominikanie: 1. Poznań f. 1231 Paweł herbu Grzymała biskup. poznań.*)
2. Środa f. 1417 Jan z Opatowic herbu Cholewa biskup chełmski.
3. Kościan f. 1410. mieszczanie ze składek (z obrazem cudownym S. Krzyża na krzyżankach)
4. Wronki f. 1279 Przemysław książe wielkopolski. (Ob. Codex dipl. M. Pol. # 67.) powiększenie f. 1406 Władysław Jagiełło powtórnie.

Karmelici trzewiczkowi: 1. Poznań f. 1399 Władysław Jagiełło król polski (z cudowną hostyją) stolnik poznańsk.

Karmelici bosi: 1. Poznań f. 1619 ~~[illegible]~~ Stanisław Stryżowski. (należeli do prowincyi litewskiej)

Franciszkanie: 1. Poznań f. 1639 ~~16~~ Andrzej Szołdrski bisk. poznań.
2. Pyzdry f. 1270 Krzyżacy; odbudował r. 1339 Kazimierz wielki król polski.
3. Śrem f. 1270 ~~1238~~ (a podł. Łukaszewicza f. 1270) odbud. 1426 przez Jagiełłę.
6. Bagrowo f. 1677 Bagrowscy dziedzice. (rezydencya)

4. Oborniki f. 1292
5. Grabów f. 1626 Ferdynand Antoni Wilczek gwardian kaliski z Szymonem Boxą Radoszewskim proboszczem miejscowym. Dekanat ostrzeszowski, dyec. wrocław.
7. Ostrzeszów (Schildberg) f. 1620 Mikołaj Szyszkowski sędzia wieluński (nie wspomniane w synodzie) należał do Dyecezyi wrocławskiej)
8. Grabów

Bernardyni: (Strict. de observantia)
1. Poznań f. 1457 Andrzej z Bnina bisk. poznań.
2. Kościan f. 1456 mieszczenie ze składek
3. Koźmin f. 1626 Paweł Gajewski proboszcz koźmiński (Koźmiński)
4. Grodzisk f. 1662 Opaliński Jan kasztelan nakielski
5. Sieraków f. 1619 Opaliński Piotr wojewoda poznań. odbudowany 1738 (w synodzie z r. 1738) [Kasztel. krzywiński r. 1629. (Fraustadt)]
6. Wschowa f. 1457 Ossowscy (nie ma w synodzie) r. 1637 Hieronim Radomicki wojewoda inowrocławski starosta wschowski.

Reformaci:
1. Poznań f. 1657 Wojciech Tolibowski bisk. poznań.
2. Rawicz (miasteczko) f. 1673 Jan Opaliński (wojewoda brzesko-kujawsk. jenerał wielkopolski)
3. Szamotuły f. 1676 Jan Łącki kasztelan kaliski starosta nakielski
4. Brzeźno f. 1622 Adam Przyjemski kasztelan [illegible]
5. Woźniki f. 1660 Kazimierz z domu Grzymułtowska Rogalińska wdowa
6. Górka f. 1622 Adam Przyjemski kaszt. gnieźnieński
7. Opalenica f. Opaliński. (nie ma w synodzie z r. 1738)

8. Szczawin (?) Łuk.
9. Sienica (?) (Łuk)
Fzwany Alwernia
~~ra. Miłosławska~~

Śmiejska ~~[illegible]~~ (Śmiejska)

(Collegium)

Jezuici 1. Poznań f. 1570 Adam Konarski bisk. poznań.
2. Międzyrzecz (rezydencya) f. Wojciech Tolibowski bisk. pozn. (ob. Łukasz Szkoły IV. 113)
3. Wałcz (rezydencya) f. 1618 Jan z Leżenic Gostomski wojewoda inowrocław.
4. Wschowa f. 1725 ~~XXX~~ Karol Łoniński sufragan poznań. proboszcz wschowski

Piarzy 1. Rydzyna f. 1774 August Sułkowski dziedzic

Filipini. 1. Gostyń f. 1668 Adam Konarzewski dziedzic Gostynia (z cudownym obrazem B. Maryi) (podług Łukaszewicza fund. 1673 tenże) przez Jana Lubrańskiego bisk. pozn. za cudowny de kretem f. 1511 ostrożony
2. Poznań f. ~~1668~~ 1665 Stanisław Grudowicz proboszcz supr. 1805. bisk. poznań.
~~3. Borek (pod Dzieszam~~ z pstaciowe komunisci f. 1659 Wojciech Tolibowski poznański
3. Biechów (z cudownym obrazem N. L. Maryi) f. 1718 Świętosław Smarzewski dziedzic supr. 1809

Missyonarze 1. Poznań f. 1780 Antoni Onufry Okęcki bisk. poznan.

Templaryusze 1. Czaplinek (albo Templinek) (Tempelburg) f. 1291 Przemysław xiąże kaliski
2. Wałcz (Deutsch Krone) f. 1291 tenże.
~~[illegible]~~

Benedyktynki 1. Poznań (reformy chełmińskiej) f. 1609 Magdalena z Mortęg Mortęska ksieni benedyktynek chełmińskich
(Chełmianki)

Cysterski 1. Owińska f. 1252 Przemysław I xiąże wielko polski sprowadzone z Trzebnicy

Dominikanki 1. Poznań f. 1283 Przemysław II książe wielkopolski
czyli (Katarzynki)

Karmelitanki bose 1. Poznań f. 1667 Maria Ludowika królowa polska
(Tereski)

Franciszkanki 1. Szrem ~~f. 1623~~ fund 1616 Wiktorya i Tekla Gułtowskie

Bernardynki 1. Poznań f. 1595 Anna z Rozdrażewskich Smoszewska (obok Bernardynów dziś osadzone tu Miłosierne Panny)
(Klaryski)

Dominikanki (trzeciej reguły) 1. Poznan f. około 1600 ze składek
(Obserwantki) (magdalenki?)

Beguinki (Konwencianki) 1. Poznań f. 1405 Jan Kaczor proboszcz poznań.
(ordinis minoris S. Francisci)

Kawalerowie maltańscy. ~~Poznan (S. Jana) Komenderia~~

Kawalerowie maltańscy S. Jana Jerozolimskiego: 1. Poznań (S. Jana jerozol.) (komenderia) f. 1170 Mieczysław Stary przy kościele S. Michała z Radwanem biskupem poznańsk.

Komuniści: Dzieższ pod Borkiem.

z województwa ~~kaliskiego~~ sieradzkiego należał powiat Ostrzeszowski. R. 1344 liczono: Kollegiat 8, Archidyakonatów 4, Kościołów farnych 590.

Koźmin miasto Kollegiata S. Wawrzyńca przy niej 1 prałat 6 mansyonarzy f. 1462 Hincza z Rogowa kaszt. sandom.

Kościół katedralny w Poznaniu (SS. Piotra i Pawła fund. około r. 966 przez Mieczysława I Księcia polsk.) Przy nim: Biskup (podł. Łukaszewicza 9 prałatów 26 kanoników co mylne) 10 Prałatów, 24 Kanoników i kawaler maltański, 4 Penitencyarzy (Spowiedników), 10 Wikaryuszów, 12 Mansyonarzy i Psałterystów (czyli Koratystów) (in summo) w Poznaniu f. 1444 Andrzej z Bnina bisk. pozn.

Kollegiata (~~fund.~~) N. Panny (z. istniała już 1424 i 1251) Przy której 3 Prałatów, 16 Kanoników i (podług Łukaszewicza er. 1420) ~~[illegible]~~ Kilkunastu Altarystów (o tem kościele obacz wiadomość Gazeta Kościelna II Nr 12. Obrona prawdy tom II zesz. IV)

Kollegiata S. Maryi Magdaleny w Poznaniu (w mieście) 1431 supr. 1805 (~~założona XIV~~) przy niej 4 prałatów, 10 kanoników, 46 altarystów i Kapellanów. (i przyłączona do niej Wszystkich świętych) erygowana 1431 (założona podług Gazety Kościelnej r. 1431 przez biskupa Andrzeja z Bnina)

Kollegiata S. Mikołaja fundowana 1433 przez Andrzeja z Bnina bisk. pozn. supr. 1802; przy niej 1 Prałat, 8 Kanoników i 3 altarystów.

Kollegiata WWSS w Poznaniu istniała 1809 f. 1404 Wawrzyniec Goślicki bisk. pozn. r. 1443 przeniesiona ze wsi Głuszyna

~~Kollegiata [illegible]~~ Wszystkich Świętych w Poznaniu; ~~w XVII wieku zniesiona~~ (już 1738 nie istniała) r. 1720 złączona z S. Maria Magdaleną kollegiatą w Poznaniu

Sieraków Kolleg. f. 1483 Uryel Górka bisk. pozn.
Ostroróg Kollegiata istniała r. 1642.
Koźmin Kollegiata (S. Wawrzyńca) supr. w XVI wieku przez Górków

Czarnków. Kollegiata (S. Maryi Magdaleny) f. 1632 Franciszek i Katarzyna z Sierakowskich Czarnkowscy; przy niej 2 prał. 4 kanon. S. Stanisława istniała już 1458

Szamotuły. Kollegiata fund. f. 1538 2 prałat. 4 kanoników. Wniebowzięcia N. Panny. Mikołaj z Kik pleban i oficyał pozn.

Środa. Kollegiata fund. ~~około~~ 1428 Mikołaj z Kik; przy niej 3 prał. 6 kanonik. S. Mikoła i S. Floriana f. 1482 Uriel Górka bisk. pozn.

Chodzież. Kollegiata (zniesiona XVI w. już 1738 nie istniała) Nawiedzenia N. Panny (1519 Jan Lubrański bisk. pozn.)

Pyzdry. Kollegiata (zniesiona już 1738 nie istniała) N. P. Maryi f. 1493 f. ~~1495~~ Uriel Górka bisk. pozn. przy niej 3 prałat. 10 kanon.)

Kórnik. Kollegiata zniesiona w XVI wieku (już 1738 nie istniała)

Głuszyn kollegiata f. 1296 bisk. poznan. Jana przez Mikołaja wojewody kalisk., przy niej 1 prałat 3 kanoników r. 1443

Warszawa. Kollegiata S. Jana Chrzciciela; przy której 7 Prałatów, 13 Kanoników, 6 Wikarych, 9 Mansyonarzy, 6 Psałterystów, 8 Altarystów.

Dembno Kollegiata f. 1447 Wniebowzięcia N. Maryi + Wincenty Kot arcybisk. gnieźn. prałat i mansyonarze supr. 1774
Sieraków f. 1483 Uriel Górka bisk. pozn. + prem. w krótce
+ prałat 3 kanoników r. 1443 ~~przyłączona do Maryi Magdaleny w Poznaniu~~ przeniesiona do Poznania do kościoła WWSS.

około 1440 bisk. pozn. około 1538 prałat kanonik. Głuszyna

Głuszyn kollegiata o 1 prałacie i 3 kanonikach fundował Jan bisk. pozn. r. 1296 — ta r. 1443 przeniesiona do Poznania do WWSS.

Klasztory (R. 1738 były w diecezyi poznańskiej klasztory) 1516
Benedyktyni: Lubiń opactwo fund. 1113 r. Michał z [illegible]

Kościoły (r. 1738) I Archidiaconatus posnaniensis i. Ecclesia collegiata S. Mariae Magd. cum collegiata SS. Omnium et parochiali Gluszynensi 2. Colleg. et paroch. S. Nicolai 3. Paroch. S. Margarethae. 4. Paroch. S. Joannis Hierosolim. 5. Paroch. S. Adalberti extra muros 6. Paroch. S. Martini extra muros. 7. Hospitalis eccl. S. Lazari 8 Hosp. eccl. S. Crucis. 9 Hosp. eccl. S. Laurentii 10 Hosp. eccl. S. Barbarae

Roku 1510 liczyła dyecezyja kościołów (prócz archidyakonatu warszawskiego)

W Poznaniu · 14. klasztorów 4. (Dominikanów: S. Dominika – Dominikanek: S. Katarzyny – Bernardynów – Karmelitów)

w dek. ~~[illegible]~~ kostrzyńskim 31 . . . (podzielony 1738 na kostrzyński i środski

" Pyzdrskim 24 . . . . . (został 1738

" Obornickim 48 . . . . . podz. 1738 na obornicki rogoziński, czarnkowski bukowski (w części)

" Stęszewskim 16 . . . . . (nazwany r. 1738 bukowskim)

" Szremskim 37 . . . . . . (podz. 1738 na krobski i szremski)

" Kościańskim 38 . . . . . . (podz. 1738 na kościański i śmigielski)

" Nowomiejskim 47 . . . . . . podz. 1738 na nowomiejski, koźmiński, i borkowski)

" Wschowskim 24 . . . . . . " (został cały)

" Grodziskim . 39 . . . . . . (podz. 1738 na grodziski i zbąszyński)

" Wronieckim 25 . . . . . (podz. na lwowecki i części bukowskiego)

" Międzyrzeckim 27 . . . . (nazwany 1738 ~~[illegible]~~ zbąszyńskim w części)

377 (między temi 217 probostw)

Prócz tego: Opactwa 1. Lubin. 2. Przemęt. 3. Obra. 4. Paradyż, 5. Bledzew.
Opactwo kobiece 1. Owieńsk.

Liber beneficiorum wymienia w tych dekanatach r. 1510 kościoły których niebyło już r. 1738. a) W dekanacie pyzdrskim: Romiejewice – Miłosna górka – Pietrzanowo. b) W dekanacie Kostrzyńskim: Rożnowo – Spławie – Siekierki – Kępa – Rogalinek c) W dekanacie obornickim: Szamotuły stare – Szamotuły nowe – d) W dekanacie Stęszewskim Budziszewo – Łagowo – Rożnowo. d) W dekanacie Szremskim: Komorniki – Trzebawie – Drożyno – Górka. e) W dekanacie Szremskim: Bojanice – Wysocko – Czechram – Skoroszewice – Dłoń. e) W dekanacie Kościańskim: Borówko – Bojanice – Biało-jezioro – Wiłosław – Boguszyno – ~~[illegible]~~ – Czerwony-kościół – Krzon – Przewóz – Lipno – Jezdykowo. f) W dekanacie Nowomiejskim: Dąbrówka – Mieszkowo – Kolnica – Żerków (z 2 kościołami S. Stanisława i S. Mikołaja) – Cieleza – Słupia – Gołutowo. g) W dekanacie Wschowskim: Charbielino – Długie wielkie i małe – Niechłód – Stary-klasztor – Jezierzyce – Sława – Lasocice – Leszno. h) W dekanacie Grodziskim: Ziemin – Rzeszotarzewo – Przetoczynia – Kramsko – Zielęcino. i) W dekanacie Wronieckim: Czarnyśl. ~~[illegible]~~ k) W dekanacie międzyrzeckim: Zarzyna bursza – Kursko – Templewo – Chełmsko – Łeknół – Pieski – Przetoczno – Osiecko – Ząbsko – Chużyna – Gorzysko ~~[illegible]~~ – Bukowiec – ~~[illegible]~~ Gorzyca – Nietoperek – Poliszko – Nowawieś.

Który zjechali na krainy ~~Księcia Henr~~ syna Księcia Henryka Szląskiego do Głogowy obok Henryka arcybisk. gniezn. także Arnoldus Posnan. episcopus (obacz niżej) – Encyklop. pow. II p. 205 twierdzi bez dowodu że Arnold i Mrokota jedna osoba i żył 1210 (roku?)

Mrokota herbu Korab kustosz poznański wyświęcony w Gnieźnie od arcybiskupa (~~Władysława~~ Zdzisława ma mylnie Rzepnicki – bo wtedy był arcybiskupem Zdzisław.) Po dziesięciu latach umarł dotknięty zarazą morową (r. 1196) (Długosz, Łętowski, Rzepnicki – X. Kiliński wyrzuca go z rzędu biskupów i domyśla się że albo Arnold biskup poznański którego Paweł biskup w przywileju dla kościoła S. Michała z r. 1218. zowie drugim przed sobą poprzednikiem, był z Mrokotą jedną osobą za czem to ma przemawiać iż Naramowski Arnoldowi i Mrokocie daje przydomek Polaka, albo że Mrokota był tylko administratorem biskupstwa poznańskiego i że to było jego tylko nazwisko rodowe (– co mylne bo Mrakota było w XII wieku (przed 1253) imię chrzestne w Czechach: Ob. Carol. Jarom. Erben: Regesta diplomatica Bohemiae Pars I Index Personarum) kładzie więc następny szereg biskupów: Radwan 1159 + 1172, Benedykt (Świętosław) + 1177, Paulin (Cherubin) 1178 + 1192, Arnold 1192 + 1211 d. 15 stycznia; Piotr 1212 + 1216 lub 1217, Paweł 1217 + 1239, Bogufał II + 1253.

Paweł biskup poznański przychodzi pomiędzy świadkami na przywileju Księcia Władysława Laskonogiego z r. 1181 d. 20 grudnia dochowanym w transsumpcie z r. 1258 w archiwum (naczelnego ~~Prezydenta~~) W. X. Poznańskiego (Ob: Roepel Gesch. Pohlens I st. 636. –

Długosz I. 542 i Kadłubek II. 46 wspominają iż na synodzie złożonym w Łęczycy r. 1180 przez Zdzisława arcybiskupa gnieźnień. (lubo Niesiecki z Rzepnickim wspominają arcybiskupem Bogumiła r. 1180 a po nim Piotra Sreniawitę + 1184 po nim Zdzisława dopiero + 1199 – Przywilej zaś Kazimierza dany Kościołowi płockiemu r. 1187 zowie arcybiskupem Mikołaja. Naruszewicz IV. 44 not.) był także między innemi biskupami Cherubin biskup poznański.

(podł. Jabczyńskiego + 1196)

Mrokota podług Annal. capitul. cracov. + 1196

Damalewicz Vitae archiep. p. 121 pisze iż Mrokotę wyświęcił w Gnieźnie Piotr III arcyb. gniezn.

Załaszowski zwie go Mrokota

Mrokota cancellarius (kanonik) przychodzi jako świadek na przywileju Kazimierza Sprawiedliwego danym w Opatowie 1189 pridie Idus aprilis którym oświadcza iż bierze w admini[s]trowanie dobra Grojskie Kapituły Krakowskiej (Władysławicz Żywot bł. Prandoty st. 255) a zatem po r. 1189 mógłby być biskupem dopiero)

Jabczyński (Dolsk p. 24 na powadze Kroniki Bielskiego po Mrokocie kładzie Wawrzyńca II o którym Bielski pisze że + 1202 (a którego nikt nie wspomina) dopiero po Wawrzyńcu Jabczyński kładzie Filipa

* **Filip** herbu Wieniawa kanonik poznański z rodziny Lersztein brat Cherubina Kasztelana lędzkiego, wyświęcony w dzień Narodzenia P. Maryi, mąż skromny, cichy i łagodny po trzynastu latach umarł 1209 pochowany w katedrze poznańskiej. (Długosz – Rzepnicki – Łętowski) Załaszowski

(podł. Jabczyńskiego + 1209.)

Arnold biskup poznański r. 1209 podczas Bożego Narodzenia był w Głogowie na Szląsku gdy Henryk arcybisk. gnieźnień. krzcił syna Henryka brodatego; i wspomniany jest wtedy jako świadek na przy-

wilejn Władysława Odonicza xięcia kaliskiego w którym wieś Lubogoszcz nadaje Kosiutowi w Lubiążu. (Wohlbrück I p. 19) Kalendarz krakowski z XIV wieku (Łętowski Katalog biskupów Tom IV Dodat. st. 49) pod dniem 15 stycznia ma: Arnoldus episcopus poznaniensis obijt 1209 (widać że wtedy rok od marca zaczynano) Necrologium monast. Lubensis Monumenta Lubens. Wattenbacha ma: +15 Januarii Arnoldus episcopus posnanien. Röpel. Gesch. Pohl. I p. 636 po Filipie kładzie r. 1212 Piotra biskupem poznańskim na powadze dyplomatu (Wohlbrück Gesch. von Leubus I p. 56) w którym stoi że Henryk arcybiskup gniezn. r. 1212 wyświęcił w Mstowie Piotra na biskupstwo poznańskie.

Bulla Piusa VII De salute animarum z dn. 14 lipca 1821 którą rozkaz Kabinetowy z dn. 23 sierpnia za prawomocną uznano w obrębie monarchii pruskiej urządzony został nowy skład dyecezyi w Królestwie pruskiem i Tymoteusz Gorzeński mianowany pierwszym arcybiskupem. Bulla ta urządziła dyecezyą gnieźnieńską, chełmińską i warmińską. Dyecezyą poznańską, podzielono na 22 dekanaty a dyecezyą gnieźnieńską na 16 dekanatów utworzono kapituły gnieźnieńską, poznańską i pelplińską

Seminaria 1) Poznań założył 1572 biskup Konarski na przedmieściu Środka r. 1612 przyłączone do Kollegium Lubrańskiego – po zniesieniu Jezuitów biskup Okęcki r. 1780 oddał go pod zarząd Missyonarzy sprowadzonych z Warszawy – 2) Gniezno założył r. 1591 Stan. Karnkowski arcyb. pierwotnie w Zalesiu – r. 1622 prymas Wawrzyniec Gembicki przeniósł go do Gniezna, odbudował Stanisław Szembek arcyb. r. 1721

Charakter:

Name:

Letzte Post:

Ort:

Prag.

nnerungs-Pränumeration.

Collegiata Varsav. S. Joan. Bapt 3 prelat. 13 kanon.
6 wikar. 6 mansionar. 6 psałterzyst. 3 mansionar Kaplicy trzech Króli, 8 altarzyst

Ecclesia parochial B. M. Virg
" S. Crucis in Campo
" parochialis S. Crucis
" " S. Andreæ Apost

Dekanat błonski 17. Błonie, Borzęcin Brwinow Głosko, Grodzisk, Izdebno, Kaźuń, Kiełpin, Leszno, Łomny, Nadarzyn Pawłowice, Pęcice, Rokitno, Zaborów, Zbikowo, Żukow
" garwolinski 13.
" gąbinski 13
" grodecki 16
" Latowicz 12
" Liw 12
" Mszczonow 14
" Piaseczno 16
" Sochaczew 18
" Warka 12

Scheda d' Associazione.

li

Il sottoscritto si associa alla ***Biblioteca classica***

e letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trieste, in disp

colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero centesimi 60

tare

dell' ***opera intiera*** *alle condizioni espresse nell' avv*

pense all' atto della consegna.

[illegible]

[illegible]

siedzący na tronie, prawą wzniesioną

trzymający w lewej trzyma 2 klucze. (1766)

589

590

Poznańskie bisz

Warszawskie

Biskupstwo w Warszawie erygowane przez Piusa VI. bullą XVII Calendas (17 grudn.?) 1798 – z Katedrą S. Joannis Bapt. – Pius VII bullą „Militantis Ecclesiae regimini." Romae IV Idus Martii 1817 wyniosł biskupstwo warszawskie do godności arcybiskupstwa i metropolii.

Pius VII bullą „Ex imposita nobis divinitus omnium Ecclesiarum cura. Romae Pridie Kalendas Julii (30 czerwca?) 1818 ustanowił następne dyecezyje. (z 12 paraf. w Krakowie)
1) Warszawską z 263 parafiami 2) Krakowską z 222) parafiami. 3) Lubelską z 138 parafiami (erygowaną bullą r. 1805) 4) Sandomirską z 198 parafiami z katedrą Nativitatis B. M. V. (po równoczesnej supresyi dyecezyi kieleckiej). 5) Kujawską (Vladislaviensis seu Calisiensis) z 344 parafiami. 6) Płocką z 232 paraf. i 7 kościołami w Płocku. 7) Janowską czyli Podlaską z 117 paraf. nowo erygowaną 1818 z Katedrą S. Trójcy przy Kollegiacie w Janowie. 8) Sejneńską czyli Augustowską z 120 paraf. z katedrą w Sejnach po równoczesnej supresyi biskupstwa wigierskiego.

Podług Konkordatu zawartego w Rzymie d. 3 sierpn. 1847 przez hrab. Błudow z papieżem utworzono następne dyecezyje w Rossyi 1) Mohylewską archidyecezyę (arcybiskupstwo) 2) Wileńską istniejącą dla gubernii wileńskiej i grodzieńskiej. 3) Telszewską czyli Żmudzką istniejącą dla gubernij Kowieńskiej i Kurlandzkiej. 4) Mińską istniejącą dla gubernii mińskiej. 5) Łucką i Żytomirską istniejącą dla gubernii Kijowskiej i wołyńskiej. 6) Kamieniecką istniejącą dla ~~dyecezyi~~ gubernii Kamienieckiej 7) Chersońską nowoutworzoną dla gubernii chersońskiej, ekaterynosławskiej, saratowskiej, taurycejskiej, astrachańskiej, Besarabii i Zakaukaskiego Kraju, z katedrą w Saratowie mającą 2 prałatów (prepozyta i archidiakona) 4 kanoników i 3 mansyonarzy oraz seminarium z 15 do 25 alumnów.

Ukaz 27 Oktobra (8 Novembr.) 1864 o katolickich monasterach |: Dziennik praw Tom 62 Nr 191 str. 406 i 420 (o skasowaniu monasterów w Polsce) :| — O kasacie monasterów unickich (Dzien. praw Tom 63 Nr 194 str. 4.) i kasacie Felicyanek r. 1864 (Dz. praw Tom 63 Nr 194 str. 12)

α) Miasto Warszawa

1) Kollegiata i parafia S. Jana Chrzciciela; Kościół parafialny drewn. istniał 1339; odmurował go Janusz książę mazowiecki r. 1402, który tu kollegiatę z Czerska przeniósł i erekcyją r. 1406 u Wojciecha Jastrzębca bisk. pozn. wyjednał. (Ob: Kurowski: Wiadomość historyczna o kościele metrop. warszaw. — Bartoszewicz Jul: Kościoły warszawskie — Łukaszewicz Opis histor. kościołów dyec. pozn. T. III 1862) miała 9 kaplic.

cudown. Bonifrat

a) Kaplica szpitalna S. Łazarza na ulicy mostowej 1730 r.

b) Kościołek S. Ducha istn. 1579 szpitalny fund. 1388 Jan Książę mazowiecki, oddany w XVI w. Paulinom.

2) Kościół paraf. P. Maryi w nowem mieście istn. 1517 eryg. na parafią 1608

a) Kościołek S. Krzyża przy drodze do Bielan za miastem istn. 1730

b) Kościołek niepokalanego Poczęcia N. P. Maryi szpitalny (na rybackiej ulicy istn. 1641 drewn. (i Zakład dla sierot)

c) Kościołek S. Benona niemiecki fund. za Władysława IV

3) Kościół paraf. S. Krzyża na Krakowskiem przedmieściu, istn. 1510, eryg. na parafią 1526; oddany missionarzom 1653.

a) Kaplica S. Rocha szpitalna fund. 1707

4) Kościół parafialny S. Krzyża w polu r. 1786

5) Kościół parafialny S. Jędrzeja r. 1786 (Jezuitów)

Klasztory w Warszawie

I) 1) Jezuici prowincyi litewskiej Collegium S. Jana (Domus professa) f. 1597 Piotr Skarga, Krolowa Anna i Bobola. (Ob: Kurowski Wiadomość historyczna o Kościele S. Jana.)

2) Bernardyni S. Anny fund. 1454 Anna xiężna Mazowiecka (żona Bolesława) (z grobem błog. Władysława z Gielniowa)

3) Augustianie S. Marcina f. 1352 Ziemowit książe mazow. z żoną Eufemią (z cudownym obrazem N. P. Maryi bolesnej)

4) Karmelici trzewiczkowi narodzenia P. Maryi (na Lesznie) fund. Bogusław Leszczyński bisk. łucki. (?) (z cudownym obrazem N. P. Maryi)

5) Piarów fund. 1642 Władysław IV

6) Paulinów S. Ducha f. 1682 przez Magistrat warszawski przy kościele szpitalnym.

7) Jezuici prowincyi polskiej Residentia S. Jędrzeja f. Teodor Potocki arcyb. gniezn.

8) Kapucyni Przemienienia Pańskiego fund. 1681 Jan III

II) 9) Bonifratrzy S. Andrzeja fund. 1650 Bogusław Leszczyński podskarbi w. kor. na Lesznie; r. 1673 Tobiasz Towrzy kor. i Andrzej referendarz kor. przenieśli ich na inne miejsce gdzie ogród saski; August II dał im r. 1738 dzisiejsze miejsce na które się przenieśli.

10) Kanonicy regularni lateranensy, S. Jerzego, istn. 1370

11) Teatyni (z konwiktem szlacheckim) na ulicy Długiej przybyli r. 1702 (?)

12) Dominikani, S. Jacka f. 1603 Wojciech Sękowski prowincyał

13) Franciszkanie S. Franciszka Serafick. f. 1645 Jakob Sosnowski sekr. król.

19) Kommuniści (przy Kollegium) III) 14) Missionarze ~~fund~~ S. Krzyża fund. 1653 Maria Ludowika Krolowa i Kapituła warszaw. przy kościele parafialnym S. Krzyża.

20) Bernoni — 15) Reformaci S. Antoniego z Padwy fund. 1623 Zygmunt III

21) Kameduli na Bielanach. — 16) Karmelici bosi Wniebowzięcia N. P. Maryi f. 1642 Wojciech Wessel podczaszy kor.

17) Dominikanie obserwanci

18) Trynitarze na Solcu, S. Trójcy f. 1683 Stefan Witwicki bisk. pozn. klasztor im wybudował Otto Fryderyk Felkierszamb wojewoda czerniechow.

Klasztory żeńskie

I 1) Bernardynki S. Klary, Wniebowzięcia N. P. Maryi, fund. za Zygmunta III

7) Dominikanki — II 2) Sakramentki S. Kazimierza fund. Maria Kazimira Krolowa

3) Brygitki S. Trójcy f. 1629.

8) Kanoniczki świeckie — III 4) Karmelitanki bose S. Teresy, S. Ducha

5) Wizytki, Opieki S. Józefa fund. Maria Ludowika

6) Siostry Miłosierdzia, S. Kazimierza (Szarytki) fund. 1651 Maria Ludowika.

D) Archidyakonat warszawski. (r. 1603)

1. Dekanat Garwoliński

1) Garwolin miasto, istn. w XV w. (r. 1466) drewn. – Kościołek a) S. Anny na przedmieściu drew.

2) Glinianka miasteczko, er. 1556 (fund. Wawrzyniec Dobrzeniecki podstoli czerski, Kości murowany r. 1839.) drewn. – Kościołek a) S. Ducha szpitalny.

3) Jastrzębie w. er. 1548 drewn.

4) Karczew m. istn. 1603 drewn. fund. 1541 Karczewscy, wystawił na nowo 1737 Franciszek Bieliński

5) Kiczki w. er. 1458 drewn. eryg. Andrzej z Bnina bisk. pozn. 1458

6) Kołbiel m. er. 1407 drewn. (zbud. 1422) – Kościołek a) S. Ducha drewn. (Kołubiel właściwie) (r. 1422 Kołubiel)

7) Kuflew m. er. 1515 drewn. (fund. Oborscy) – Kościołek a) S. Anny szpitalny drewn. fund. 1548.

8) Latowicz m. istn. (1427) 1517 drewn. (odbudowała księżna Anna, pogorzał 1613) – Kościołki a) S. Ducha szpitalny drewn. b) S. Wawrzyńca drewn.

Goslin (Marianow Klasz.)

9) Łaskarzew m. (dawniej wieś Korczyszewo) istn. 1474 drew. (er. wraz z miastem 1418 Andrzej Łaskarz Gosławicki bisk. pozn.) – Kościołek S. Anny na przedmieściu drewn. (odbud. 1728, wymurow. 1876.) f. Bartłomiej Tarło bisk. pozn. 1734.

10) Miastków wielki w. er. 1470 (fund. 1424) murow. odbudow. 1566 i 1672, wymurował 1781

11) Osiecko m. (Osieck) istn. w XV w. (r. 1300) drewn. – Kaplica a) S. Stanisława w dawnem zamku książęcym, zniesiona przed r. 1603.

12) Parysów (Paryszew) (Dawniej Sieczcza) m. er. 1539 drewn. (eryg. 1463, odbudow. 1616 z drewa i 1750 z cudownym obrazem Bogarodzicy) – Kaplica a) S. Wawrzyńca fund. w XVI w. drewn.

13) Radwankowo w. drewn. (istn. 1417) r. 1736 do wsi Warszewic przeniesiony kosztem Franciszka Bielińskiego.

14) Seroczyn w. er. 1547 drewn. fund. Stanisław Głoskowski dziedzic 1547 – zbudował z drewa Ignacy Leszkowski kaszt. liwsk. Karol Oborski kaszt. Wacław Dobrski staur. 1776

15) Siennica m. er. 1528 drewn. (dawniej zwane Janowo) wystawiony z drewa 1692. Klasztor Reformatów w Siennicy fund. 1750 Kazmierz Rudziński wojewoda mazowieck.

16) Stoczek m. (dawniej (Sebastyanow m.) er. 1472 (drewn. odbudow. ny 1874 Wola Poznańska lub Andrzej z Bnina bisk. pozn.
— Kościołki a) S. Ducha drewn. szpitalny. b) S. Anny.

17) Tarnowa (właściwie Tarnowek) w. drewn. f. 1463 Stanisław Tarnowski podczaszy czerski. — Kościół r. 1824 przeniesiono do Samogoszcza.

18) Wiązowno (czyli Wężowno) w. er. 1589 drewn.

19) Wilga czyli Wilka) w. istn. 1468 er. 1424 drewn. (ma erekcyją z r. 1504) fund. Kość. r. 1407 Bogusław Zajączek z Wilki

20) Żeliszew (czyli Łukowice) w. istn. w XVI w. drewn.

21) Żerzeń (później Żerno) w. er. 1403 drewn.

22) Zwola w. istn. w XVI w. drewn. (był czas niejaki zborem protestantów)

23) Warszówice w. (parafia) (nowa) r. 1786. przeniesiona 1736 z Radomkowa)

24) Borowce w. (parafia (nowa) r. 1786.

2. Dekanat Warecki.

1) Boglewice w. istn. w XV w. drewn. istn. 1428, odbudow. 1863.

2) Chynow w. istn. w XVI w. drewn. fund. 1434 Piotr Lilik ze Skut wojewoda czerski (mazowiecki)

3) Drwalew w. istn. w XVI w. drewn. fund. 1446 przez Zawiszów, ma dzwon z napisem niemieckim z r. 1306.

4) Grabowo w. istn. w XV w. fund. około 1382

5) Konary w. istn. w XVI w. drewn. (założony pierwotnie 1380 przez Jana arcyb. gniezn. z przeniesiony później do Konar)

6) Magnuszew w. istn. w XVI w. drewn. istn. 1378 — wymurow. 1786 Adam Konstancya z Czartoryskich Zamojska.

7) Mniszew w. istn. w XVI w. drewn.; wymurował około 1597 Adam Mniszewski Kapit. Ciech. herbu Wiesele.

8) Ostrołęka w. istn. w XVI w. drewn. murow. f. 1429 Stanisław Ciołek bisk. pozn. z bratem Jerzym Wigandem z Ostrołęki chorąży czerskim.

9) Pieczyska w. istn. w XVI w. drewn. fund. 1452 Mikołaj, Piotr i Adam Trzcińscy murowany w XVI w.

10) Promna w. istn. XVI w. drew. odbudow. 1616 przez Biejkowskich

11) Rozniszow w. istn. XVI w. drew.

12) Sobików w. istn. 1517 drewn. istn. 1437. (ob. Dekanat Piaseczyński)

13) Warka m. istn. r. 1406 w XVI w. murow. odbudow. 1501 w XVI wieku i por. 1616.
— Kaplica a) S. Leonarda drewn. w nowem mieście filialna
b) Kościołek S. Anny za miastem murow. 1603. c) Kościołek S. Ducha nad mostem drewn. d) Kaplica S. Zofii za Pilicą drewn.
Klasztor Dominikanów w Warce fund. 1279 Bolesław II Książe mazowieck. Trojden Książe mazow. r. 1329 przeniósł go na

zamek Książęcy zamieniony w Klasztor, murow. odbudow. 1650. – Tu są groby Trojdena i Ziemowita Książąt mazowieckich i Anny siostry Witolda.
Klasztor Franciszkanów w Warce fund. 1629 Katarzyna z Boglewic Trzebińska wdowa, mur.

Klasztor Bernardynek w Warce fund. 1673 Klara Szczygińska.

14) Wrociszew w. istn. 1603 drewn. istn. 1447. (Ma cudowny obraz P. Maryi sprowadzony z Sokala około r. 1660).

3. Dekanat Liwski.

1) Cegłów m. istn. w XVI w. murow. fund. 1575, erygow. 1450.
2) Czerwonka w. istn. w XVI w. drewn.
3) Długa kościelna w. istn. w XVI w. drewn.
4) Grębków w. er. 1425 drewn.
5) Jakubów w. er. 1473 Jakób z Goszczanic Kasztelan czerski
6) Liw m. istn. 1403 drewn. – Kaplica S. Leonarda drewn. zniesiona 1701, szpitalna
7) Mińsk m. (dawniej Mińsko) er. 1422, Jan z Goszczanic, który też ze wsi miasteczko założył 1421, zmurow. w XVI w. ma obraz włoski Wniebowzięcia N. P. Maryi sprowadzony z Włoch przez Stanisława Mińskiego wojewodę łęczyck. 4 mansyonarzy fund. Anna z Glinek wdowa po Mikołaju Wołskim Kaszt. sandomir.
a) Kaplica drewniana – b) Kościołek S. Ducha szpitalny f. 1557.
8) Niwiska w. er. 1486 drewn.
9) Olexin w. er. 1547
10) Wierzbno w. er. 1583 drewn.
11) Wiśniew w. istn. w XVI w. drewn.
12) Wodynie w. er. [illegible] r. 1558 drewn. fund. 1455 Stefan Wodyński Kanonik warszaw. odbudowany z drewna 1776 przez Aniele z Drewnowskich Zalewska.
13) Kałuszyn m. (parafia nowa) r. 1786
14) Kopce w. parafia (nowa) r. 1786

4. Dekanat Mszczonowski.

1) Babsk (dawniej Babsko) w. istn. w XVI w. drewn.
2) Biała m. istn. w XVI w. mur. (Biskupów chełmskich)
3) Chojnata mniska w. istn. w XVI w. drewn. (Benedyktynów lubińskich)
4) Jeruzal w. istn. w XVI w. drewn.

Klasztor Marianow w Puszczy Korabiejewskiej ~~[illegible]~~ (pod Msczonowem) f. 1673 Stanisław a Jesu Maria Papczyńskieopiat — r. 1800 już nie istniał.

5) Lutkowka w. istn. w XVI w. drew.

6) Ojrzanow w. w XVI w. istn. murow.

7) Mszczonow m. istn. 1324 murow. (Przywilej Ziemowita Trojdenowicza Księcia płock. datum in Płock in die Ramis palmarum 1377 dany plebanowi przytacza Łukaszewicz: Opis Tom III str. 223 – 225) – Kościołek a) S. Wawrzyńca na przedmieściu drewniany ist. 1603.

8) Osuchow w. ist. 1603 drew.

9) Regnow w. (starostwa rawskiego) istn. 1603 drew. (z cudownym obrazem N. Z. Maryi)

10) Rembiertow w. er. 1420 drew.

11) Ruty w. istn. 1603 drew.

12) Szadkowice (czyli Sadkowice) w. ist. 1603 drew.

13) Tarczyn m. istn. w XVI w. murow. (Są tu nagrobki Władysławskiego proboszcza warszaw. kanon. Tarczyck. płock. chełmińsk. edukatora synów Zygmunta III który † d. 18 Julii 1631 w Chełmży – Jana z Potrykozów Potrykowskiego za Zygmunta III – Marcina z Dębego Dębskiego burgrab. czersk. † 1634 – Kazmierza Szczuki bisk. chełmsk. z r. 1714) – Kaplica a) S. Doroty na przedmieściu, drewn. (Rostkowski: Clypeus cleri poloni 1727 pag. 63 przytacza przywilej ~~[illegible]~~ przez Kazimierza Księcia mazow dany r. 1303 dla Tarczyna ~~[illegible]~~ Varsaviens)

14) Idziary (czyli Zdziary) wieś istn. 1529 drew. (Odr. 1600 Augustianów w Mstowie [illegible] za nadaniem Macieja Leniek ~~[illegible]~~ dorpackiego)

5. Dekanat Grojecki.

1) Błędow (czyli Błędowo) w. istn. ~~1510~~ 1392 drewn.

2) Cieląc (Cieladz) w. ist. 1428 drewn.

3) Goszczyn m. ist. 1603 drew. (eryg. 1416) a) Kościołek S. Krzyża drewn. istn. 1603

4) Grojec (Grodziec) m. ist. r. 1241 (w XV w. murow. gotyck. (z chrzcielnicą kamienną z XV w. mającą rok 1482 i herb Półkozic

5) Jasieniec w. ist. 1603 drewn. istn. 1472, odbudował z drewa 1747 Władysław Grzeforzewski kasztelan ciechanowski.

6) Jeziorka (dawniej Jezioro) w. istn. 1603 drew. fundowali dziedzice Benedyktyni

7) Lewiczyn w. istn. 1310 (r. 1603 istn. drewn. (z cudownym obrazem N. P. Maryi)

8) Lewin w. istn. 1603 drewn.

9) Lipie w. er. w XVI w. Jan Lipski dziedzic

Klasztor Karmelitów trzewiczkowych (Antiquae observantiae) w Lipiu fundował r. 1599 (a podług Łukaszewicza T. III str. 248 roku 1605) Jan Lipski dziedzic przy kościele parafialnym.

Był tu klasztor Brygitek założony przez tegoż Jana Lipskiego około 1590 – przeniesiony 1625 do Warszawy.

10) Lubania w. istn. 1603 drew.

11) Łcieszyce (dziś Łczeszyce) w. istn. 1603 drew. fund. 1392 Jan Głowacz z Leżenic starosta łęczycki (czyli 1639?)

Klasztor Paulinów w Łcieszycach fund. 1654 Mikołaj Boglewski sędzia ziemski czerski, dziedzic wsi z żoną Ottylią Żabicką – istn. 1804.

12) Mogilnica m. istn. w XV w. drewn. – Kaplica a) S. Trójcy w mieście drewn. istn. 1603. (Opactwa w Sulejowie cystersów) nadana 1249 przez Ziemowita ks. czersk.

13) Przybyszew m. ist. 1603 drewn. (Opactwa Benedyktynów w Płocku) odbudowany 1812 przez Benedyktynów

14) Wilków w. istn. 1603 drewn.

15) Worow w. ist. 1472 i 1603 drewn.

16) Belsko (dziś Belsk) w. parafia (nowa) r. 1786 fund. 1784 (oderwane od Grojca i Lewiczyna)

6. Dekanat Gombiński.

1) Czermno w. er. 1550 drewn.

2) Gąbin m. istn. w XV w. murow. (z mansyonarzami) – Kosiołek

a) S. Krzyża szpitalny istn. 1603 drewn.

3) Iłow w. ist. 1603 drew.

4) Jamno w. istn. 1603 drew.

5) Kiernozia m. istn. 1603 murow. (z nagrobkami)

6) Luszyn w. z murow. 1597

7) Osmolin m. istn. w XV w. drewn. (nad rzeczką Słodew)

8) Pacyna w. ist. 1603 drew.

9) Piotrków w. ist. 1603 drew.
10) Sanniki w. eryg. 1441 drewn
11) Strzelce w. istn. 1603 murow.
12) Suserz w. ist. 1603 drew. (dziedzic Łasocki oddał na zbor protestantom w XVI w.
13) Trąbki (dziś Trębki) m. er. 1300 półmurow. pół drewn.
14) Troszyn w. ist. 1603 drew.
15) Życko (dziś Życk) w. ist. 1603 drew.

7. Dekanat Błoński.

1.) Błonie m. † fund. 12~~88~~ (88) Konrad Książe mazowieck. któ=ry przy nim Rezydencyą Kanoników lateranens̀kich (z Czerwińska) założył, murow. (Opactwa w Czerwińsku)

† Kościół sam erygowany r. 1257 — nadany Kano=nikom lateran. 1288

2) Borzęcin w. istn. 1603 drewn. (Klasztoru Augustianów w Warszawie)
3) Brwinów w. istn. 1603 drew.
4) Głosko (dziś Głusk) w. ist. 1603 drew.
5) Grodzisk m. ist. 1603 drew. (ojczyzna Grzegorza Knapskiego)
6) Kazuń w. ist. 1603 drew. istn. 1477
7) Kiełpin w. ist. 1603 drew.
8) Leszno w. zbudow. 1603 drew.
9) Łomna (Łomny) w. ist. 1603 drew. (Opactwa w Czerwińsku)
10) Nadarzyn m. er. 1453. (z mansyonarzami) — a) Kaplica we wsi Rusiec
11) Pawłowice w. ist. 1603 drew.
12) Pęcice w. ist. 1603 drewn.
13) Rokitno w. fund. w XIII lub w XIV w. biskupi poznań. pod
tyt. S. Wojciecha istn. 1603 drewn. z końcem XVII w. Kościół zmuro=
wano. Wieś ta należała do biskupów poznań. Bolesław Książe mazow.
r. 1297 wieś tę od ciężarów prawa polsk. uwolnił. Jan Doliwa bis=
kup pozn. przywilejem (dat. Posnaniae fer. 4a ante Pascha 1433)
przysądził dziesięciny temu Kościołowi (przywilej druk. w Łukaszewiczu
Tom III p. 288–289) — Kościół S. Jakuba

(z cudownym obrazem N. P. Maryi.)

14) Zaborów w. istn. 1603 drewn.
15) Żuków w. ist. 1603 drewn.

16) Szdebno w. parafia (nowa) r. 1786.
17) Żbików w. parafia (nowa) r. 1786

8. Dekanat Sochaczewski.

1.) Białynin w. ist. 1477 drew.
2) Brochow w. ist. 1603 murow.
3) Brzozow w. ist. w XV w. drew.
4) Giżyce w. wystaw. około 1463 murow.
5) Kamion w. istn. 1603 drewn.
6) Kampinos w. ist. 1603 drewn.
7) Kaski w. ist. 1603 drew.
8) Kozłow biskupi w. fund. 1244 drewn. zmurow. 1443
9) Kozłow szlachecki w. er. 1389 drewn. – a Kaplica S. Zofii drewn. ist. 1603.
10) Mistrzewice w. ist. 1465 drew.
11) Młodzieszyn w. istn. w XV w. drewn. eryg. 1464
12) Rybno w. ist. w XV w. drewn.
13) Sochaczew m. istn. 1257 w XV w. murow. z 4 kaplicami – Kościołek
a) S. Ducha szpitalny fund. 1457
Klasztor Dominikanow w Sochaczewie fund. 1235 przez Książąt mazowieck. (podł. Nowowiejskiego) czyli r. 1244 przez Ziemowita Księcia mazow. (podł. innych. Z obrazem cudownym N. P. Maryi malowanym na wzór obrazu Madryckiego w Hiszpanii, darowanym od Książąt mazowieckich.
Klasztor Dominikanek w Sochaczewie f. około 1606, kościoł wymurowała r. 1748 Anna z Nieborowskich Łuszczewska podkomorzyna sochaczewsk. Supryn. 1818.
b) Kapliczka S. Trójcy we wsi Mikołajewie ist. 1603 drewn.
c) Kapliczka we wsi Trojanowie.
14) Wyszkitki m. istn. 1426 murow. (z mansyonarzami) – Kościołek S. Krzyża fund. 1603 drewn.
Klasztor Reformatow w Miedniewicach f. 1676 Mikołaj Wiktoryn Grudzińsk̇i starosta golubski, grzybowsk. i guzowsk. z żoną Lukrecią z xiążąt Radziwiłłow. Z cudownym obrazem N. P. Maryi.
15) Zawady w. istn. 1470 drewn.
16) Kurdwanow w. parafia (nowa) r. 1786.

9. Dekanat Piaseczyński.

1) Babice w. istn. 1603 drew.

2) Czersk m. [redacted] istn. 1240, stolica archidyakonatu który do Warszawy przeniesiono, r. 1603 drewn. (Łukaszewicz T. III str. 318 przytacza przywilej fałszywy Konrada księcia mazow. Dat. in Płocko fer. 4a magna 1240 zawierający zapis wsi Lelino dla plebana w Czersku) Kościołki: a) S. Piotra w zamku czerskim pierwotnie Kollegiata założona r. 1241 lub 1244 przez Konrada księcia mazow. przeniesiona r. 1406 wraz z archidyakonatem do Warszawy; murow. (opalił się przed 1603 — b) S. Jakuba na ulicy wareckiej drewn. 1603, za Jana III przeniesiony za miastem. — c) S. Ducha szpitalny r. 1603 drewn.

3) Cieciszew w. eryg. przed 1426 drewn. Konsekr. 1424, dziś przeniesiony do Słomczyna (dawniej Nowe Jeruzalem).

4) Góra (Góra Kalwarya) m. istn. 1252 drewn.; za Jana III Stefan Wierzbowski bisk. pozn. oddał go Filipinom, a gdy się ci niedługo trzymali, oddał r. 1683 x x. Kommunistom; murow. 1683. F — Kaplica a) S. Antoniego z Padwy fund. przez Wierzbowskiego bisk. — b) S. Anny koło Bernardynów. — c) S. Franciszka Serafickiego, koło Bernardynów. — d) Dwanaście Kapliczek czyli Stacye męki pańskiej albo Kalwaria tworzących osobną ulicę, fundow. przez Wierzbowskiego biskupa pozn.

F (zwany Dom Piłata)

Klasztor Dominikanów obserwantów w Górze fund. Stefan Wierzbowski bisk. poznań. i x. Stanisław Święcicki około r. 1676. dziś ruiny

Klasztor Bernardynów w Górze (w mieście) fund. [redacted] Stefan Wierzbowski bisk. poznań. r. 1679; kościół wymurował Franciszek Bieliński marszałek w. Kor. około r. 1760.

Klasztor Piarów w Górze fund. 1675 Stefan Wierzbowski bisk. pozn. i Szymanowski — supr. 1819. zniesiony, zwał się Betleem. (za miastem)

Klasztor Marianów (Białych Piarów) w Górze (fund. 1677 Stefan Wierzbowski bisk. pozn. (Tu pochowany Stanisław a Jesu Maria Papczyński ex piar fundator zakonu ur. 1631 † 1701 d. 17 Septembr.) F

F Trumnę jego żelazną widać dziś przez otwór w murze. Kościół zwano Wieczernikiem.

Klasztor Dominikanek w Górze fund. Stefan Wierzbowski bisk. pozn. Supr. 1830. (zwany Sion) zniesiony.

(Ob: Frankiewicz Andrzej Jan: Jeruzalem nowe we wsi z dawna nazwanej Góra przez cudowne widzenie na niebie Krzyża św. na Górze teraz Kalwaryey w r. 1667 d. 26 grudn. z Kaplicami męki Pańskiej wierszem opisane. Warszawa 1670. 8o.

Góra Kalwaria. Warszawa [redacted] 1858. 8o.

5) Jazdow (dziś Ujazdow) w. er. 1593 drewn. (przez przeniesienie parafii z Solca) — a) Kalwaria złożona z 33 Kapliczek założonych przez Augusta II i oddanych pod dozor Trynitarzy warszawskich.

6) Jazgarzew w. istn. 1603 drewn. istniał 1479.

7) Piaseczno m. istn. 1603 murow.

8) Powsin w. er. 1398 drewn.

9) Prażmow w. istn. 1532 drewn. istn. 1406

10) Raszyn ~~[illegible]~~ w. istn 1603 drewn. zmurow. 1635 (z nagrobkiem marmurowym Wojciecha Opackiego podkomorz. warsz. † 1680)

11) Służew w. istn. 1603 ~~[illegible]~~ murow.

12) Wawrzyszew w. eryg. 1542 murow.

13) Wilanów (dawniej Milanow) w. istn. 1603 drewn. —
  a) Kaplica S. Leonarda drewn. 1603.

Klasztor Bernardynów w Czerniakowie fund. 1694 Stanisław Herakliusz Lubomirski marszałek w. kor.

14) Wola wielka w. istn. 1603 drewn. i zmurow. za Augusta III

15) Ostrow w. parafia (nowa) r. 1786

16) Słomczyn w. parafia (nowa) r. 1786

17) Sobikow w. parafia (nowa) r. 1786. istn 1437.

Benedyktyni: 1. Przybyszew probostwo (praepositura do opactwa w Płocku)

Dominikanki (marunkanki) f. 1444

Sakramentki na Nowem mieście f. Maria Kazimira r. 1688 (sprowadzone z Francyi)

Wizytki f. 1667 Maria Ludowika Krolowa

Brygitki S. Trójcy f. ~~za~~ Władysława IV około r. 1625 przeniesione ze wsi Lipie do Warszawy; r. 1629 magistrat oddał im kościołek S. ~~[illegible]~~ Trójcy za protekcyą Królowej Konstancyi supr. 1813

(Klaryski) na Krakowskiem przedmieściu (Wniebowzięcia N. M. P.) Warszaw. kościoł poświęcony 1617

Bernardynki f. 1609 ze składek; r. 1819 supr. i przeniesione do Przasnysza

Karmelitanki bose S. Teressy na Krakowskiem przedmieściu f. Kazanowskich; podł. Bohomolca fund. Jerzy Ossoliński – podł. Scutum antiquitatis Carmelitanae f. 1654 Teresia a Jesu marchaska starosianka Ciechanowska karmelitanka bosa. Gonzaga

Szarytki: ~~[illegible]~~ (S. Kazimierza) f. 1659 Maria Ludowika Krol. (Szpital S. Ducha f. 1684) (Sprowadziła ich z Francyi r. 1651

Kanoniczki świeckie

Dominikanie obserwanci 1. Gora Kalwaryi

Dominikanie 1. Sochaczew f. 1244 Ziemowit I xiążę mazowiecki (podł. innych 1235 lub 1236

Warszawa 2. Warka f. 1279 ~~Trojden x. czerski~~ Bolesław x. mazowiecki r. 1321 przeniesieni przez Trojdena x. czerskiego na inne miejsce

Franciszkanie: 1. Warka f. 1629 Katarzyna z Boglewic Żrebińska wdowa.
2. Warszawa

Reformaci 1. Sennica f. 1750 Kazmierz Rudziński wojewoda mazowiecki
2. Warszawa ~~z miedzeniec~~

Kameduli. 1. Bielany (dawniej Polkowa gora) (Mons regius) f. 1639 Władysław IV z żoną Cecylią Renatą

Kanonicy lateranenscy 1. Błonie rezydencya f. 1288 Konrad II x. mazow
2. Czersk (z) 3. Warszawa (z)

Bernardyni 1. Czerniaków p. Warszawa
2. Gora Kalwaryi 2.

Karmelici trzewiczkowi: 1. Lipie f. 1599 Jan Lipski
2. Warszawa

Marianie: 1. Puszcza Korabijewska f. 1673 Stanisław Papczyński ex-piar
2. Góra Kalwaryi

Piary 1. Góra Kalwaryi f. 1675 Stefan Wierzbowski bisk. pozn. 2. Warszawa.

Karmelici bosi 1. Warszawa

Bernardynki 1. Warka f. 1677 Klara Juszyńska

Dominikanki 1. Sochaczew f. ~~1750~~ 1748 Anna z Nieborowskich Łuszczewska podkomorzyna sochaczewska własnym wymurowała kościoł – Klasztor istniał 1740. supr. 1818 ~~przeniesiona r. 1818 do Łowicza~~
2. Góra Kalwaryi

Marianie (Biali Księża) ~~1) Gora~~ ~~2) Puszcza Korabijewska~~

Paulini 1. Leszczyce f. 1654 Mikołaj Boglewski sędzia ziemsk. czersk.

Einband-Decken in gepresstem Calico mit eleganter Ausstattung oder Chagrin-Leder-Rücken mit Gold- und Blind-Pressung zu eleganten Halbfranz-Bänden:

Werk	Ausstattung	Decken	Rücken
Goethe, Octav-Ausgabe,	30 Bände in 30 Decken oder in 20 Chagrin-Leder-Rücken	18	24
Schiller, „ „	10 „ „ 10 „ „ „ 10 „ „ „		
Lenau, „ „	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	18	21
Humboldt's Cosmos,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „		
Schlosser's Weltgeschichte,	19 „ „ 19 „ „ „ 9 „ „ „ (Register-Rücken 16 kr.)	16	24
Brockhaus' Lexikon,	15 „ „ 16 „ „ „ 16 „ „ „		
dtto. dtto. kleines,	4 „ „ 4 „ „ „ 4 „ „ „	24	24
Zu dem neu erscheinenden Pierer's Universal-Lexikon	„ „ — „ „ „		
Stunden der Andacht,	6 Bände in 6 Decken	18	—
dtto. dtto.	10 „ „ 10 „	12	—
Shakespeare, klein Octav,	12 „ „ 12 „ oder in 12 Chagrin-Leder-Rücken	16	16
Mühlbach, Kaiser Josef II.,	3 „ „ 3 „		
Stifter, Nachsommer,	3 „ „ 3 „		
Hackländer, Augenblick,	2 „ „ 2 „	16	—
dtto. namenlose Geschichten.	3 „ „ 3 „		
Goethe, Gedichte; Schiller „; Hebbel „; Freiligrath „; Chamisso „; Anastasius Grün „; Uhland „	Zu den bekannten eleganten klein Octav-Ausgaben: in rothem oder hellblauem Calico mit Gold- und Blind-Pressung	20	—
	„ schwarzem „ „ „ „ „ „ „	16	—
Gepresste Calico-Decken zur „illustr. Welt", zum „illustr. Familien-Journal," zum „Buch der Welt"		24	—
„ „ „ „ „Gartenlaube"		36	—

Zur gefälligen Beachtung.

Diese Collection von vorräthigen Einbänden wird fortgesetzt und werden stets für neuerscheinende Werke oder neue Ausgaben älterer Werke, welche einen grösseren Leserkreis haben, die Einbände sofort angefertiget.

Vervollständigte Verzeichnisse werden jedes Jahr im Jänner erscheinen.

***Wien**, im Jänner 1858.*

Aus J. B. Wallishausser's k. k. Hoftheater-Druckerei.

Kollegiata w Warszawie (S. Jana Chrzcic.) f. 1406 Wojciech Jastrzembiec biskup poznan. i Janusz xiążę mazowieckie (przy niej prałatów 7 kanoników 13, wikaryuszów 6, mansyonarzy 9 psalterystów 6, altarystów 8, kaznodzieja niemiecki 1)

Kollegiata w Czersku SS. Piotra i Pawła na zamku f. 1241 lub 1244 przez Konrada I xiążę maz. (r. 1406 przeniesiona do Warszawy)

Kościoły parafialne w Warszawie: 1. Panny Maryi
2. S. Krzyża w polu
3 S. Krzyża (missyonarzy)
3 S. Andrzeja (Jezuici)

Seminaria w Warszawie 1. przy kollegiacie (S. Jana Chrzciciel) Kommunistów f. 1682 Jan Szczuka proboszcz i Świniotecki kanonik kollegiaty warsz.
2. U Missionarzy fund. pierwotn. r. 1629 Jan Zaborski dziekan warszaw. r. 1677 oddane missionarzom fund Jakób Eveillard missionarzy wizytator 1677 właściwie

Kanonicy lateraneńscy (S. Jerzego) 2 Stn. 1370 w Warszawie 2. Błonie f. 1290 Konrad xżę mazow. 3. Czersk (?)

Augustianie S. Marcina f. 1352 Ziemowit x. mazowiecki z żoną Eufemią

Paulini S. Ducha f. [illegible] f. 1682 mieszczanie [illegible] przysłani z Częstochowy (a może 1713)

Dominikanie f. 1603 ~~[illegible]~~ Wojciech Sękowski prowincyał dominikan. Stanisław

Franciszkanie f. 1645 właściwie Jakub Sobrowski sekret. król. i Zygmunt Wybranowski stolnik warszaw. Wincenty Scapita de Valentia kapelan i muzyk nadworny Władysł. IV

Pijarzy 1. Na Żoliborzu (Collegium nobilium) f. 1743
2. f. 1642 Władysław IV

Bonifratry (na Lesznie) f. 16~~50~~49 Tomasz Ujejski bisk. kijowski ~~i Bog.~~ ~~Bogusław Leszczyński podskarbi Kor.~~

Karmelici trzewiczk. (na Lesznie) f. 1677 Leszczyński kanclerz w. kor. (czyli 1682 ze składek)

Reformaci f. 1623 Zygmunt III

Jezuici 1. S. Jędrzeja f. Żołocki arcybisk. gniezn. (prowinc. litew.-pol.) 3. nieprokal. Poczęcia N. Maryi w starem mieście (Collegium) f. 1608 Zygm. III
2. S. Jana f. 1725 Ludwik Załuski bisk. płock. (prow. litew.) Domus professa

Kapucyni f. 1681 Jan III

Bernardyni f. 1454 Anna xiężna mazowiecka żona Bolesława

Karmelici bosi (na Krakowskiem przedmieściu) f. 1642 Wojciech Wessel podczaszy Kor. (podł. Sobieszczan. 1639 Cecylia Renata f.

Missionarze f. 1653 Maria Ludowika królowa i Kapituła warszaw.

Trynitarze (na Solcu) f. 1688 ~~Ferdynand~~ (czyli Otto Fryderyk) Felkersamb wojewoda czerniechow.

Teatyni f. 1696 nuncyusz papiezki Jan Stanisław Zbąski bisk. warmij.

Dominikanie obserwanci f. 1668 Jan Kazmierz (fund 1657 Jan Kazmierz za Nalewkami r. 1695 przeniesieni na Krakow. przedmieście)

Bennoni (Redemptoryści) f. 1791 Okęcki biskup supr. 1806

Kommuniści f. 1682 Jan Szczuka proboszcz i Świniotecki kanonik Kollegiaty warsz.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen
des österreichischen Kaiserstaates.

Preise sind baar in Bank-Valuta.

VERZEICHNISS
vorräthiger Einband-Decken
aus der
BUCHBINDEREI DES M. SCHLÖPS & COMP.
in Wien, Landstrasse Nr. 434.

Decken zur Cotta'schen Classiker-Ausgabe, in schwarz oder roth gepresstem Calico, mit Gold- und Blindverzierung und den Büsten der Dichter in Golddruck:

				Preis pr. Stück Schwarz kr.	Roth kr.
Schiller,	complet,	12 Bände	in 12 Decken		
dtto.	„	12 „	„ 6 „		
Lessing,	„	10 „	„ 5 „		
Klopstock	„	10 „	„ 5 „		
Thümmel,	„	8 „	„ 4 „		
Platen,	„	5 „	„ 5 „	12	15
Pyrker,	„	3 „	„ 3 „		
Goethe	(erschienen),	32 „	„ 16 „		
Wieland,	„	32 „	„ 16 „		
Lenau, Gedichte	(ersch.),	1 „	„ 1 „		

Im gleichen Format und Preis erschienene Decken. Ausstattung wie die obigen:

				Schwarz kr.	Roth kr.
Zschokke's Novellen	(bis jetzt erschienen),	11 Bände	in 11 Decken		
Shakespeare's	Werke,	9 Bände	in 9 Decken		
Hackländer's	„	20 „	„ 10 „		
Hauff's	„	5 „	„ 5 „		
Körner's	„	4 „	„ 2 „		
Weber's Demokritos,		12 „	„ 6 „ (Classiker-Ausgabe)	12	15
dtto.	dtto.	12 „	„ 6 „ (Rieger'sche „)		

Collegiata Varsaviensis A. 1771

<u>Praelati</u> : Decanus – Archidiaconus cathedr. Posnanien(?) – Praepositus – Custos – Scholasticus – Cancellarius – Cantor.

<u>Canonici</u> : 12.

Mortui 1770 : Antonius Erasmus Bogoria Wołłowicz episcopus Luceoriensis Decanus Varsovien. + 6 Julii 1770, aetat. 59.

Andreas Dromber Mansionarius Capellae Regiae Collegiatae Varsov. + 6 Mart. 1770.

Warszawska dyecezya utworzona w czasie rządu pruskiego 1798 za zezwoleniem Piusa VI przytem officyałat łowicki który dopiero r. 1862 zwinięto i akta Konsystorza łowickiego poczynające się od r. 1466, do Warszawy przeniesiono. Między in: nemi są tam akta oprawne w księgę Kanonizacyi S. Kunegundy i akta dotyczące Kanonizacyi bł. Rafała Chylińskiego. (Przegląd Katol. 1863 No. 2 str. 37.

Tomaszów mazowiecki (miasto). Nowy kościół parafialny murowany w r. 1864 kosztem Antoniego hr. Ostrowskiego. – Tamże kaplica drewnia: na na cmentarzu grzebalnym przeniesiona ze wsi Tobiaszow.

Wieliszew (w powiecie warszaw.) w. Kościół paraf. z drewna erygował 1387 opat czerwiński kanon. lateran., po pożarze odbudował z drewna r. 1728 Mateusz Pożewski proboszcz kanonik lateran. Na cmentarzu grzebalnym murowana kaplica S. Rocha z grobami Kamińskich dziedziców.

Kampinos. – Kościół paraf. drewniany zbudowany dawniej, nowy drewniany wystawił 1782 Ludwik Gutakowski starosta kampinoski.

Konary wieś pow. (górnokalwaryjsk.) – Kościół paraf. drewn. zbud. 1769 kosztem Kapituły gniezn., restaur. 1806 i r. 1869 z drewna – Pierwotna parafia była we wsi Ostrowku nad Wisłą eryg. 1380 gdzie kościół Wisła zabrała.

Mszczonow = Babsko (dziś Babsk) - Biała - Chojnata - Cielądz - Jeruzal-
(14) 6)) Lewin - Lutkowka - Mszczonow - Osuchow -
Regnow - Sadkowice - Skuły - Wilkow - Zdżary -

Piaseczno (piasecensis) = Babice - Czersk m. - Gora (Kalwarya) m. - Jazdow -
1)) (16) Jazgarzew - Ostrow - Piaseczno m. - Powsin - Prażmow -
Raszyn er. 1542 - Słomczyn - Służew - Sobikow - Wawrzy=
szew - Wilanow - Wola

2) Sochaczew = Białynin - Brochow - Brzozow - Giżyce -
Kamion - Kampinos - Kaski - Kozłow episcopale (biskupi) -
(18) 5)) Kozłow militare (szlachecki) - Kurdwanow - Mistrzewice -
Młodzieszyn - Rybno - Sochaczew - Szymanow -
Trojanow - Wyskitki (dziś Wiskitki) - Zawady

Warka (varcensis) - Boglewice - Chynow - Drwalew -
Konary - Magnuszew - Mniszew - Ostrołęka -
(12) 3)) Pieczyska - Promna - Rozniszow - Warka m. -
Wrociszew.

In Seminario S. Joannis alumni 16
" " S. Crucis " 23.

Bielany: Kameduli
Czerniakow: Bernardyni

Ostrołęka Bernardyni f. 1665 p. Tomasza Gorłowskiego sędziego mieskiego

Myszeniec (w starostwie ostrołęckim — w płockiej dyecezyi) misia Jezuitów
f. 1654 Jan Kazimierz z żoną Maria Ludowiką żoną

Sochaczew: Dominikanie f. 1244 Ziemowit I x. Mazowiecki
" Dominikanki f. 1750 Anna z Nieborowskich Łuszczewska podko=
morzyna sochaczewska

Lipie Karmelici trzewiczkowi f. 1599 Jan Lipski (reform)

Puszcza Korabijewska f. 1673 Stanisław Papczyński ex piar Marianie

Czersk

Warka Dominikanie Franciszkanie f. 1670 Stef. Wierzbowski bisk. pozn.

Gora Kalwarya (pod Czerskiem) Franc. Dominikanie - Marianie - Dominikanki

1786 (Rubricella) składał się z części województwa mazowieckiego ziemi czerskiej części, części ziemi warszawskiej, ~~[illegible]~~ i ziemi liwskiej) w XVII wieku w 10 dekanat. 142 Kośc. para

Archidiaconatus Varsaviensis
(r. 1760 liczył ~~[illegible]~~ 136 parafii)

Collegiata Varsaviensis (S. Joannis Bapt.) f. 1402 Sobiór kanclerz płocki potwierdził 1406 Wojciech II Jastrzębiec bisk. pozn.

Praelati & Canonici 7. (Decanus, Archidiaconus, Praepositus, Custos, Scholasticus, Cancellarius, Primicerius)

Canonici 13 (~~[illegible]~~ Konstanty Kuffel kanon. kijow. Andr. Wołłowicz kanon. płock.)
perpetius
Vicarii 6.

Mansionarii 6. (Jacobus Minasowicz can. honor. Nicolaus Muradowicz canon. chelm. Stephan Bogdanowicz)

Psalteristae 6.

Mansionarii Capellae SS. Trium regum 3.

Altaristae 8 (Alt. Crucifixi - S. Joan. Cant. - Literat. - Literat. - Literat. - Literat. - Transfig. Dni. Dolorosa)

Ecclesia Rector ecclesiae nationalis germanicae ad Colleg. Varsav. (Ant. Lovahl)
parochialis B. Mariae V.
(1 praepositus 5 mansioner. 3 vicar.)

" S. Crucis in campo (1 Rector)

parochialis S. Crucis (1 Praepositus missionarz 6 Vicar. missionarz)

parochialis S. Andreae Apostoli (1 propos. 4 Vicar.

Decanati: Błonie (błoński) = Błonie m. - Borzęcin - Brwinow - Głosko - Grodzisk (dziś Grodzisk) - Grodzisk - (dziś Łomna)
(17) X ?? Szczeno - Kazuń - Kiełpin - Leszno - Łomnyss -
(w Brwinowie Franciszek Albertrandi proboszcz kanonik honor. warsz.) Nadarzyn (er. 1453) - Pawłowice - Łęcie - Rokitno -
Zaborow - Zbikow - Żukow (er. 1536).

X Garwolin = Długa (dziś Długa Kościelna) - Garwolin m. - Glinianka (er. 1536) - Karczew - Kołbiel -
(13) 8)) Łaskarzew - Osiecko m. - Seinica m. - Tarnowek - Warszawice -
Wężowno (dziś Wiązowna er. 1504) - Wilga (er. 1504) - Żerno (dziś Żerzno)

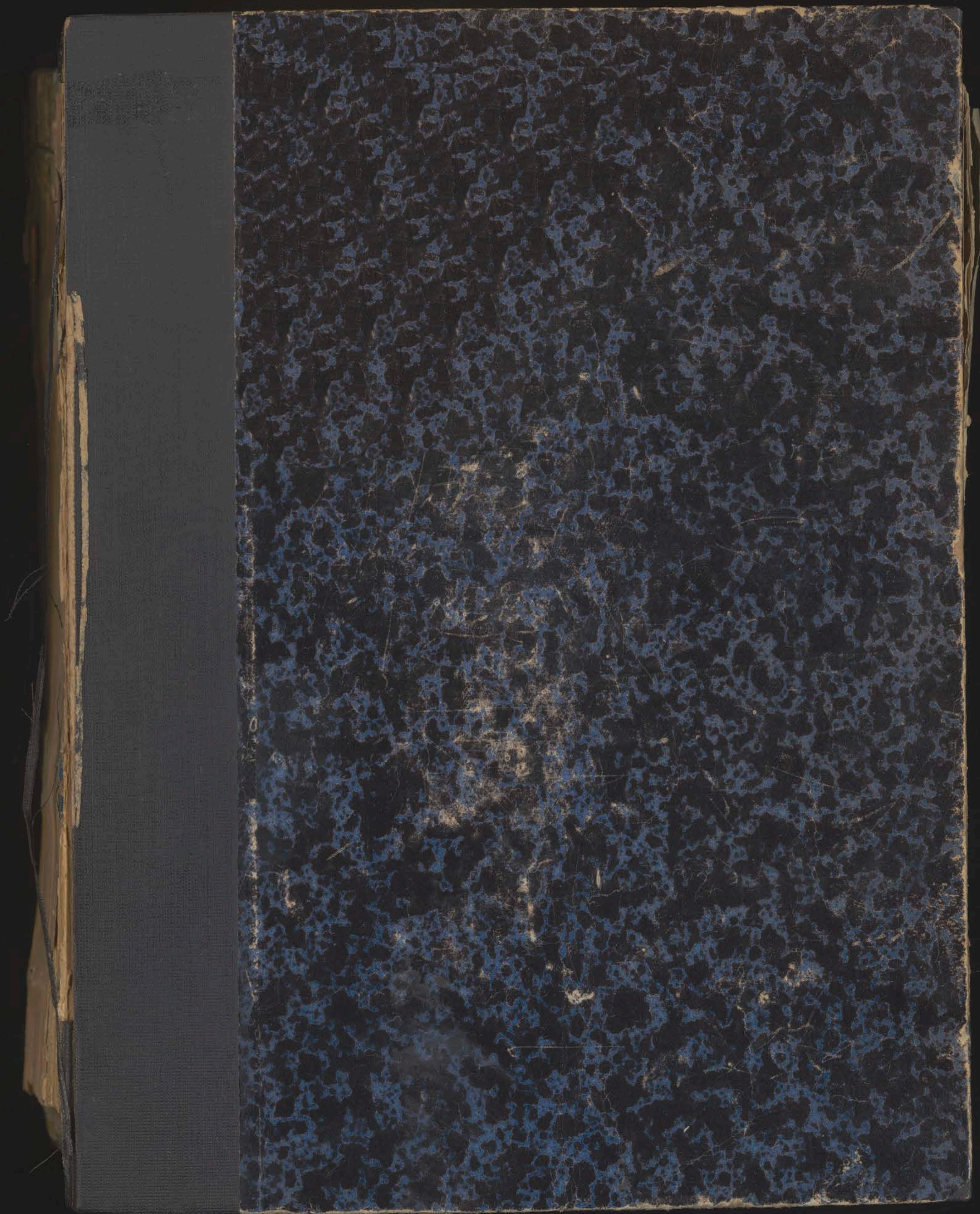
czyr. (dawniej zwane Janowo)

1) X Gębin = Gębin - Jamno - Iłow - Kiernozia - Luszyn - Osmolin -
(13) 7)) Pacyna - Sanniki - Strzelce - Suserz - Trąbki (dziś Trąbki) - Troszyn et Czermno (prob.) - Życko (dziś Życk)

czyr. 4) X Grojec (grodecensis) = Belsko (dziś Belsk) - Będow - Goszczyn m. - Grojec m. - Jasieniec - Jeziorka (dziś Łęczeszyce) - Lewiczyn - Lipie - Lubania - Łęczeszyce - Mogielnica - Ojrzanow - Przybyszew - Rembiertow - Tarczyn m. - Worów.
(16) 4))

czyli Parysew dawniej Sieczyn. X Latowicz (latovicensis) = Borowie - Jeruzal - Kiczki - Kuflewo (dziś Kuflew) -
(12) 9)) Latowicz m. - Miastkow - Paryssow m. - Seroczyn (er. 1547) - Stoczek (er. 1472) -
Wodynie - Żeliszew - Zwola.

X Liw (livensis) = Cegłow - Czerwonka - Grębkow - Jakubow (er. 1473) -
(12) 10)) Kałuszyn m. - Kopce - Liw m. - Mińsk (dziś Mińsk) m. - Niwiska - Olexin (er. 1547) -
Wierzbno (er. 1507) - Wiśniew

BIBLIOTH. UNIV.
JAGELLONICAE.